

Marineforeningen

TIDSSKRIFTET "UNDER DANNEBROG" - MEDLEMSBLAD FOR DANMARKS MARINEFORENING

FEBRUAR 2019 | NR. 1 | 106. ÅRGANG

■ **TEMA: 60 ÅR EFTER
"HANS HEDTOFT" FORLIS**

■ **SAMMENTØMREDE LOKALAFDELINGER
MED FORSKELLIGE KARAKTERISTIKA**

■ **DOBBELT JUBILÆUM I
VORDINGBORG**

■ **KOMMENTAR:
TURISTER ER TROLØSE**

▲ Inspektionsskibene af HVIDBJØRNEN-klassen var allerede på tegnebrættet, da Grønlandsskibet M/S "Hans Hedtoft" forliste den 30. januar 1959. Men bygningen af de fire enheder blev fremskyndet som følge af katastrofen og Vedel-udvalgets anbefalinger. Godkendelsen kom i september 1960, og HVIDBJØRNEN kunne allerede indgå i flådens tal den 15. december 1962. De tre øvrige enheder, VÆDDEREN, FYLLA og INGOLF, fulgte efter i løbet af 1963. Her er F351 FYLLA omkring år 1972 på vej ind i Arsuk Fjorden. (Foto: Forsvarsgalleriet.dk)

Turister er troløse

Af Lars H. Olsen, master i offentlig ledelse

Hvis det maritime Danmarks kulturinstitutioner som for eksempel Springerens i Aalborg, Peder Skram i København, Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg eller Fregatten Jylland i Ebeltoft fortsat skal være attraktive at besøge, så skal der sættes nye sejle. Det kulturelle maritime Danmark skal forstå de ønsker og krav, der stilles fra den moderne gæst.

I "gamle dage" tog vi på ferie for at slappe af og restituere. For 30 år siden tog vi på ferie for at lære fremmede kulturer at kende, men nu vil vi selv deltage - selv skabe oplevelsen.

I "gamle dage" var vi på ferie det samme sted i flere uger og vendte tilbage år efter år. Nu er det en forlænget weekend i Paris, romantisk forkælelse på et slot i Harzen, off-piste i alperne og fordybelse på en højskole, og dertil kommer de specielle personlige interesser som eksempelvis lystfiskeri eller drageflyvning.

I "gamle dage" blev vi inspireret af rejsebureauernes kataloger til at vælge feriedestination og oplevelser. Nu er det Google, Visit-XYZ, Tripadvisor, og Airbnb, der lidt tilfældigt sætter feriekursen og fortæller os, hvilke oplevelser vi selv kan være med til at skabe.

Det er den konkurrence, som de fleste historiske og kulturelle attraktioner er oppe i mod - også de maritime - i kampen om gæsterne, om turisterne.

- Vi får et udfordrende år, budgetterne holder ikke, og der skæres ned i de offentlige tilskud. Samtidig er nyhedens interesse fortsat høj for Tirpitz og Vadehavscentret, udtaler David Dupont-Mouritzen, direktør for Fiskeri- og Søfartsmuseet til Jyske Vestkysten den 22. december 2018.

UNDER FORANDRING

Turisme- og oplevelsesindustrien er under forandring, og de maritime institutioner skal markere og udvikle sig i et turbulent marked. Det er derfor, at Fregatten Jyllands bestyrelse i 2017 udarbejdede strategiplanen Rethink Fregatten Jylland 2018-2025.

Strategien har tre bærende elementer: åbenhed, samarbejde, nytænkning. Strategien skal sikre, at Fregatten Jylland senest i 2025 vil være en international anerkendt attraktion i verdensklasse og en virksomhed, hvor viden om "alt inden for store træskibe" rækker ud over landets grænser. At udvikle sig til en attraktion i verdensklasse er en langvarig proces, der med baggrund i et idekatalog skal skabe interesse hos de fonde og andre, der forventes at bidrage økonomisk til realiseringen.

Samarbejde er en anden forudsætning for at kunne tilbyde både borgere og gæster de oplevelser, det indhold og den læring, som de ønsker.

- Jeg vil give museet tilbage til esbjergenserne. Alle kender museet, men næsten ingen kommer her, siger direktøren for Fiskeri- og Søfartsmuseet også i førnævnte artikel.

Næsten endnu stærkere er Fregatten Jyllands identitet, hvor Ebeltoft er synonym med Fregatten Jylland og omvendt. Men heller ikke på Fregatten kommer de lokale i stort tal.

Identiteten og samhørigheden bør derfor udvikles i et tæt samarbejde med de øvrige stærke lokale kulturinstitutioner. Fregatten skal åbne sig yderligere over for lokalsamfundet og give adgang.

En tredje forudsætning for fremtidig vækst og succes er at skabe relevans for de gæster og lokale, der skal besøge attraktionen.

I Esbjerg kan man ikke få tyskerne til at se på sæler og fisk, når der står et verdensklasse Tirpitz Museum med en tysk historie. Og et Vadehavscenter med det, som tyskerne kommer allermest efter - natur, Vadehav og fugleliv.

I Ebeltoft kan man ikke få danskerne til at besøge Fregatten Jylland, når Djurs Sommerland og Ree Park lokker en varm sommerdag, og Kattegatcenteret giver ly og oplevelser, når det regner.

Selv hvis Fregatten brugte det dobbelte til markedsføring, ville gæsterne ikke komme, medmindre det er relevant. Det er ikke slaget

PEN PICTURE

Lars H. Olsen, Master of Public Management - Strategic Management fra SDU, er arkitekten bag Fregatten Jyllands strategiplan. Indtil udgangen af april 2019 er han løst tilknyttet Fregatten Jylland som konsulent for bestyrelsen.

Han har en lang karriere som leder i både den private og offentlige sektor, blandt andet som kommunaldirektør i Fanø Kommune og direktør i Videncenter for Kystturisme, der var forløberen for det nuværende Dansk Kyst- og Naturturisme.

ved Helgoland den 9. maj 1864, der gør det relevant for de mange at besøge Fregatten. Det er ikke håndværkernes færdigheder, der vækker nysgerrigheden alene. Det er ikke krudt og kugler, der har alles interesse. Ingen attraktion kan være relevant for alle på samme tid. Derfor skal attraktioner som Fregatten Jylland finde den rigtige balance og skabe relevans for dem, som man ønsker at tiltrække som gæster i dag - og huske, at i morgen er der andre gæster, hvor andet er relevant for dem.

UNIKT SKIB

Der skal arbejdes på alle fronter alle dage og hele året for at tiltrække gæster. Fregatten Jylland er et helt unikt skib, hvor skibet, grundfortællingen og håndværkernes kompetencer kan bidrage til relevante nye oplevelser, der er en forudsætning for den fremtidige vækst.

Maritime attraktioner er ikke kun et fokus på en kortsigtet driftsøkonomi. Det er et sejt træk med at skabe relevante oplevelser for den enkelte gæst - både i Esbjerg, i Ebeltoft og i andre byer, der huser vores maritime kulturarv.

Lad udstillingsættene arbejde intenst i 2019

Her i landet er vi gode til at bruge det offentlige rum til diverse former for festivitas. Alle 98 kommuner kappes om at tilbyde lokalbefolkningen og turister alle mulige begivenheder. I de kystnære kommuner har mange af disse events et maritimt fokusområde.

Her har Danmarks Marineforenings 75 lokalafdelinger et enormt potentiale i bestræbelserne på at fastholde og gerne udbygge medlemskredsen. Disse mange muligheder var en af årsagerne til, at kommunikationsudvalget af landsbestyrelsen fik bevilget penge til at anskaffe de 2 udstillingsæt, der siden maj 2018 har været på turne rundt i landet.

Den indsats må gerne intensiveres i 2019. Så herfra skal lyde en opfordring til, at bestyrelserne tjekker op på, hvilke offentlige events deres kommuner arrangerer i 2019. Efterfølgende skal de bare kontakte kommunikationsudvalget inklusive redaktionen for at reservere et udstillingsæt til den specifikke begivenhed. Redaktionsudvalget er klar som tovholder og rådgiver. Som ansvarlig for udstillingsgrejet er de også klar til i samarbejde med den lokale bestyrelse at hjælpe i alle ender og kanter, så indsatsen bliver pengene værd og på sigt giver pote med flere medlemmer i Danmarks Marineforening til følge.

Morten

Danmarks Marineforenings rolle er blandt andet med udgangspunkt i foreningens tre hovedopgaver forsvarspolitisk lobbyisme, maritim formidling og kammeratskab at løfte opgaven som samlende faglig og social forsvarspositiv organisation, der skal fastholde og udbygge danskernes interesse og forståelse for Søværnets og Søfartens nationale og internationale virke.

Danmarks Marineforening

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personer, der er eller har været tjenstgørende under Orlogsflaget, eller har eller har haft ansættelse til søs.

Æresformand er Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

Marineforeningen

Trondhjemsgade 5, kld.
2100 København Ø
Tlf. 3315 2886
Postgirokonto: 2 00 16 08
Mail til
Landskontoret og "Slopkisten"
landskontoret@marineforeningen.dk
www.marineforeningen.dk

Kontortid

Mandag og fredag kl. 10-14
Lukket hele juli måned

Landsformand

Kommandørkaptajn
Jens Ole Løje Jensen
Stenvænget 5, 2640 Hedehusene

Landsnæstformand

Seniorsergent
Søren Konradsen
Torvegade 21, 2.th
1400 København K

Landkasserer

Statsaut.rev.
Flemming Heden Knudsen
Skovlundevej 2, 5750 Ringe

Landssekretær

Ejendomsmester
Birger Tykskov
Rosenvænget 16, 2.tv,
3600 Frederikssund
ls@marineforeningen.dk

Skytteudvalgsformand

Pierre Jensen
Humlehaven 24,
2500 Valby
Tlf. 5159 3372
Mail: pmmj@email.dk

Under Dannebrog

ISSN: 0902-8307
Udkommer februar, april, juni,
august, oktober, december.
Redaktør Ansvarshavende
Leif Mortensen
MKM - Viborg og Fårup
Tlf. 2192 3055
Mail: lm@mkmedier.dk

*Samtlige tekster uden
byline er skrevet af redaktør
Leif Mortensen*

Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" 's læsergruppe er forhenværende og nuværende personel ved Søværnet og Marinehjemmевæret samt søfartsrelaterede brancher og interessegrupper.

MTUD udkommer seks gange årligt i et printoplæg pr. udgave på 9.500 ex. samt som e-magasin på sitet: marineforeningen.dk - Anslået 40.000 læsere/brugere pr. udgave.

SVENDBORG SØFARTSSKOLE

Orlogskaptajn Kristoffer Kruuse er den 1. december 2018 udnævnt til kommandørkaptajn i Søværnet. Tiltrådte samme dato som Chef for Sundheds- og Sanitetsuddannelse ved Forsvarets Sundhedstjeneste.

Orlogskaptajn John Michael Nielsen er den 1. december 2018 udnævnt til kommandørkaptajn i Søværnet. Tiltrådte samme dato som Stabschef ved Søværnets Operative Logistiske Støttecenter.

Stab og elever fra Svendborg Søfartsskoles translokation for ubefarne skibsassistenter den 20. december 2018 er her forevigt i skolegården. De nyuddannede ubefarne skibsassistenter er: Mark Andresen, Jonas Baumgarte, Simon Elmvang Beekhuijzen, Benjamin Birkholm, Jonas Bjerril, Simon Baunbæk Espersen, Steen Wiczorek Fønns, Ronni Lasse Haas, Nicolai Rohde Jensen, Søren Mathias Abel Nielsen, Nicolaj Chaigneau Jacobsen, Tommy Holst, Jógvan Gordon Johannesen, Jonas Engel Damkjær Jønsson, Kenn Jørgensen, Niclas Wessel Jørgensen, Lauritz Nørgaard Knudsen, Carl Christian Duckert Drewsen, Jónsvein Gundal Magnussen, Micheelle Liv Micheelsen, Asbjørn Morell, Rasmus Sørensen Møller, Sofus Mads Møller, Marc Arendt Vejler Nielsen, Nicolaj Roy Jessen, Michel De La Motte Nørfjand, Oliver Matias Ovesen, Jonas Emil Bruhn Petersen, Søren Bonnick Petersen, Kasper Mainhardt Rendbæk, Mads Stangerup, Oliver Pfeiffer Sørensen, Søren Skriver Worsøe, Frederik Damgaard Balle og Peter Hviid Pedersen.

Kommandørkaptajn Claus Lundholm Andersen er den 1. januar 2019 udnævnt til kommandør i

Søværnet. Tiltrådte samme dato stillingen som chef for Kapacitetsdivisionen, Søværnskommandoen.

Seniorsergent James Jensen tiltræder medio februar 2019 stillingen som leder af Søværnets Tamburkorps. Han afløser oversergent Trine Hainer Madsen fra Flådestation Korsør, der fra ultimo november 2018 har været midlertidig

leder efter chefsergent Bjarne Dunk Petersen, der samtidig med stillingen som sagsbehandler ved Søværnets Skole Stab i midten af juni 2018 blev indsat som midlertidig leder af Søværnets Tamburkorps.

Effekter fra Marineforeningens slopkiste

Nyhed
Vandtæt forret vinterjakke med hætte, ærmevindfang og store lommer. Leveres i størrelserne: S, M, L, XL, 2XL, 3XL og 4XL.

Varerne kan ses på www.marineforening.dk under Landskontoret - varekatalog.

BESTILLES OG KØBES I DIN AFDELING

Danmarks Marineforening

2019 forude. Svendborg Søfartsskole melder klar til nye udfordringer

Af Jens Frederiksen Forstander, Svendborg Søfartsskole

"Otium est pulvinar diaboli" er godt latin og betyder: "Lediggang er Djævlens hovedpude". Der findes dog ingen Djævel på Svendborg Søfartsskole. Året 2018 har været særdeles begivenhedsrigt, selvom det startede stille. Næppe var udvidelsen af det nye værksted gennemført, før skolen var overgået til projektet vedrørende totalreoveringen af hovedbygningens stueetaage, som forventes gennemført fra vinterferie til efterårsferie 2019. En lille tilgang af elever ved årets begyndelse voksede ganske kraftigt frem mod efterårsholdet og vi kan nu se frem det største optag af elever i januar 2019, som skolen har set i adskillige år.

I slutningen af året var der fuld gang i budgetforhandlingerne for 2019. Det er almindeligt kendt, at der skal spares. Desværre er det ofte på uddannelsesområdet, at disse besparelser ses. Både på folkeskoleområdet, men bestemt også på efteruddannelsesområdet, mærker vi besparelserne. Disse besparelser har i særdeleshed ramt vores gode samarbejdspartner og klyngemedlem Nyborg Søfartsskole, som efter sit 40 års jubilæum i august 2018 og efter et afslag fra ministeriet om at få tilskudsmidler, måtte konstatere, at det ikke kunne hænge sammen økonomisk og er nu lukket.

TABET AF NYBORG SØFARTSSKOLE ER MÆRKBART

Tabet af Nyborg Søfartsskole vil blive mærkbart i fremtiden. Skolen havde om nogen evnen til at samle de skæve eksistenser op, som ingen anden magtede. I en tid, hvor selv administrerende direktør fra A.P. Møller Søren Skou udtaler, at: "Flere unge skal kunne bruge netop sømandsuddannelsen til at finde et ståsted på arbejdsmarkedet" er det uforståeligt, at det ikke har været muligt at finde en løsning, som kunne bringe skolen videre. Hvem skal nu samle disse elever op? Dette vil være ét af spørgsmålene, som Svendborg Søfartsskole stiller børne- og socialminister Mai Mercado, når hun besøger skolen i februar.

▲ Elever fra Svendborg Søfartsskole på vej ud til dagens havgående undervisning.

▲ Svendborg Søfartsskole blev oprettet i 1906 af den kristne forening Broderkredsen på Havet under navnet "Sømandshøjskolen". Skolen fungerede i mange år som maritim højskole. Siden skiftede skolen navn til det nuværende Svendborg Søfartsskole.

Den nye tilladelse til at udbyde uddannelsen til befaren skibsassistent, der kom om bord i starten af december, giver Svendborg Søfartsskole helt nye muligheder, som vi har savnet i årtier. Skolen får nu en unik mulighed for at bygge videre på de kompetencer, som vores egne elever har opnået på uddannelsen til ubefaren skibsassistent. Alle andre, som kan se en fordel i at tage den afsluttende del af skibsassistentuddannelsen i den centrale del af Danmark, er naturligvis også meget velkomne.

DANSKE MENIGE SKAL VÆLGES AF REDERNE SOM DE FØRSTE

2019 bliver året, hvor den grundlæggende maritime uddannelse vil komme under lup. Overskriften for gennemgangen er "Kvalitet og Fremtidssikring". Gennem mange år er der kun sket mindre ændringer i uddannelsen og det er nu på tide at foretage noget radikalt, hvis danske menige stadig skal vælges af rederne som de første. Den sydfynske maritime uddannelsesklynge (skoleskibet Georg Stage, Marstal Navigationsskole, Simac og Svendborg Søfartsskole) agter at sætte alle sejl i denne proces.

LØRDAG DEN 16. OG SØNDAG DEN 17. MARTS 2019:
Danmarks Marineforenings Skyttelav afholder Landsskyttestævne i EFI-Hallen i Esbjerg. Se udførligt program på Danmarks Marineforenings site: forside/Medlem/Skyttelav.

LØRDAG DEN 4. MAJ 2019:
Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" arrangerer fra lørdag den 4. til fredag den 10. maj 2019 læserrejse nummer 31. Rejsens hoveddestination er Bodensøen. Som vanligt er dagene spækket med en række militærhistoriske og kulturelle oplevelser, når vi under turen besøger Tyskland, Østrig, Liechtenstein og Schweiz.

LØRDAG DEN 18. MAJ 2019:
Danmarks Marineforening afholder Sendemandsmøde i Randers.

LØRDAG DEN 15. JUNI 2019:
Blandt Danmarks-Samfundet mange tiltag i forbindelse med Dannebrog's 800-års jubilæum indgår blandt andet et stort Flagarrangement i København. Flag og faner fra hele landet føres fra Den Kongelige Livgardes Kaserne ved Rosenborg Slot gennem det indre København til opstilling på Rådhuspladsen, hvor der er tilrettelagt et omfattende arrangement.

TJEK ARRANGEMENTERNE I DE LOKALE MEDIER SAMT HJEMMESIDER

APROPOS

▲ Ubåden SPRINGEREN er i dag museumsenhed på SPRINGEREN - Maritimt Oplevelsescenter i Aalborg.

... **EFTERLYSNING:** Tilbage i 2013 fik tidligere skibselektriker Jens Preben Ambrosen til opgave at arrangere årlige træf for tidligere orlogsgaster fra ubådene. Efterfølgende har marinehuset og Aalborg Marineforening lagt lokaler og forplejning til eventen, der efterhånden samler omkring 30 personer. I år forlægges træffet til lokalerne i SPRINGEREN - Maritimt Oplevelsescenter, der ligger vis-a-vis marinehuset. Jens Preben Ambrosen vil gerne, om flere vil være med til arrangementet. Så fra denne plads skal der lyde en opfordring til tidligere ubådsfolk om at sætte kryds i kalenderen lørdag den 27. april 2019 kl. 11.00 og efterfølgende tjekke yderligere oplysninger på Facebook/u_bådstræf eller henvende sig til arrangørerne på mail: jepram@hotmail.dk eller alternativ på telefon 22 26 33 38...

... **EFTERLYSNING:** I forbindelse med Jubilarstævnet 2019 kunne Bendt Lund-Nielsen godt tænke sig at komme i kontakt med de tidligere VP-gaster årgang januar 1959, der efterfølgende fik tjeneste om bord i depotskibet A563 HJÆLPEREN. Det drejer sig specifikt om de besætningsmedlemmer, der var med, da HJÆLPEREN blev påsejlet af en finsk coaster i Kronløbet ud for København Havn. Bendt Lund-Nielsen kan kontaktes på telefon 55 81 54 09 eller på mail bendtlund@mail.dk...

... **EFTERLYSNING:** Lokalhistorikeren Bente Krarup Rytter planlægger efter et tip fra Anker Hansen fra Lemvig at fortælle lokalhistorien i bogform om lemvigdrengen kaptajn Rønberg, der blandt andet deltog i den russiske-japanske krig 1904-1905. I den forbindelse efterlyses en russisk marinedaggert, der sammen med bæltet og skeden var udstillet på Lemvig Museum. Daggerten er et klenodie, som museet gerne ser kommer tilbage. Den er af samme format som ældre danske marinedaggerte, men med en metalknop for enden af skæftet og med gravering på klingens. Jysk-Fynske Mediers dagblad i byen, Folkebladet Lemvig, bragte i juni 2017 en efterlysning uden held. Så hvis nogen af læserne af Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" kender noget til den russiske daggert eller tilfældigvis finder den i deres gemmer, er de meget velkomne til at kontakte Anker Hansen på telefon 97 28 36 35...

Marinehjemmeværnets MIF-M er på vej

EN RÅKOLD DAG I DECEMBER BLEV ET FORSLAG TIL MARINEHJEMMEVÆRNETS KOMMENDE FARTØJER PRÆSENTERET FOR INTERESSEREDE PÅ SLIPSHAVN.

Af Jane Noesgaard Larsen og Bjarne Olsen - MHV FST (Tilpasset af Red.)

Det var rigtig køligt og blæsende på Slipshavn, men det hindrede bestemt ikke et større antal besøgende i at hilse på et af skibene, der indgår som et delprojekt i det nye forsvarsforslag. Et af initiativerne handler om fornyelse af fartøjerne i Marinehjemmeværnets flåde, herunder den krævede kapacitet for at kunne dække de opgaver, der stilles Marinehjemmeværnet af Forsvaret.

MIF-M

(MARITIMT INDSATS-FARTØJ-MEDIUM)

Et bud på et muligt fartøj er netop MIF-M, som pt. er ved at blive indkøbt til en forsøgsperiode på 2 år. Oprindeligt var tanken at lease fartøjerne, men en helhedsvurdering af økonomien, hvor leasingydelse og evt. salgspris er inddraget i budgetoverblikket, har vist, at det er mere rentabelt og bedre i praksis at indkøbe de 3 fartøjer, som er med i projektet. Forventningen er, at der kan afholdes navngivningsceremonier for fartøjerne i april 2019.

FARTØJERNE ER TIDLIGERE

LDSBÅDE FRA DANPILOT OG HAR FØLGENDE BASISDATA:

- LxB: 13,9x4,7 m
- Dybgang: 1,35 m
- Motorer: 2x500 hk Volvo Penta
- Besætning: 4-6 personer (redningsmidler til 8) med minimum følgende funktioner: NAV III (MIF-fører), NAV II, MOPA og dækskrog
- Aktionsradius: 24 timer (fuld kraft)
- Hastighed: ca. 21 knob

FORELØBIGE ÆNDRINGER

- I første omgang er følgende ændringer på tale til de 3 MIF-M-fartøjer:
- Fartøjerne skal males grå
- Der opsættes alm. søgelandere hele vejen rundt
- I stævnen placeres en affutage til let maskingevær (LMG), forberedt til tungt maskingevær (TMG)

▲ Den tidligere lodsåbåd fra DanPilot tilpasses Marinehjemmeværnets behov.

▲ Vue over styrehuset i et Maritimt Indsats-Fartøj-Medium (MIF-M).

(Foto Ole Frits)

- Der monteres 2 gange 8-mands redningsflåder (nuværende er 2 gange 4-mands)
- Lodsrappen foran fjernes
- Der fjernes en køje (underkøje) til opsætning af stores-kapacitet til redningsmidler m.m.
- Der tilføjes en elkedel, så der kan laves kaffe og evt. nudler m.m., der kan laves med kold vand.

De mange fremmødte på Slipshavn fik en kold oplevelse udenfor, men en varm velkomst af Marinehjemmeværnets udsendte sagsbehandlere Claus Henning Jensen Grell og sektionschef Klaus Rehkopff. Begge trodsede kulden og svarede på utallige spørgsmål fra de nysgerrige og engagerede fremmødte.

Et nyt Marinehjemmeværnsår budt velkommen

– 310 INDSÆTTELSER I 2018. DET ER EN VIRKELIG IMPONERENDE INDSATS, SAGDE CHEFEN FOR HJEMMEVÆRNET FRA PRÆDIKESTOLEN UNDER MARINEHJEMMEVÆRNETS NYTÅRS-GUDSTJENESTE. HAN SÅ OGSÅ FREMAD MOD FORSVARSFORLIGETS NYE OPGAVER OG NYE FARTØJER I ET NYT SPÆNDENDE ÅR.

Tekst: Ninna Falck. Foto: Jane Noesgaard, Bjarne Olsen og Ninna Falck

Sjældent har man set så mange medlemmer af Marinehjemmeværnet i Holmens Kirke. De trofaste sjællandske flotiller var mødt frem, og de blev solidt flankeret af kolleger fra Fyn og Jylland, som havde kørt siden morgenstunden for at deltage i Marinehjemmeværnets nytårs-gudstjeneste i Søværnets kirke.

Sammen med vennerne fra Danmarks Marineforening, chefen for Søværnskommandoen, chefen for Hjemmeværnet, chefen for Marinehjemmeværnet og Marinehjemmeværnets stabschef fyldte de godt i kirken, som søndag tog varmt imod.

– En landkrabbe kan godt blive imponeret, når man kommer om bord på et MHV-fartøj, sagde årets hovedtaler, chefen for Hjemmeværnet, generalmajor Jens Garly, og han anerkendte besætningernes mange timers uddannelse og indlæring og den stolthed og glæde, der kendetegner Marinehjemmeværnets frivillige. – I vil det her, som alle i Marinehjemmeværnet før jer, understregede generalen, og den vilje håber han også på i fremtiden.

SKARPERE OPGAVER FORUDE

– Den sikkerhedspolitiske situation peger på, at vi får mere brug for indsatsen, fortsatte han og betonede, at det muligvis ikke kun vil være med våben om bord, men med våben i hånd. Her med en henvisning til forsvarsforligets nye Host Nation Support-opgave til Hjemmeværnet, som også omfatter Marinehjemmeværnets grå fartøjer og Maritime Force Protection-enhederne. Generalmajoren så frem til et 2019, hvor de nye skarpe opgaver vil blive trænet ved Marinehjemmeværnets landsøvelse 2019, og han glædede sig over den store opbakning til det

▲ Chefen for Marinehjemmeværnet, kommandør Henrik Holck Rasmussen, fører flag- og faneparaden ind i Holmens Kirke.

▲ Holmens Kirke var besat til sidste plads ved Marinehjemmeværnets nytårs-gudstjeneste.

nye MIF-projekt, som kan føre til nye fartøjstyper i Marinehjemmeværnet. Han så frem til et år, hvor rekruttering og fastholdelse stadig er i fokus, og hvor Hjemmeværnet kan fejre sit 70 års-jubilæum uden at være tæt på pensionen.

– Med forsvarsforliget venter der spændende opgaver for Marinehjemmeværnet, og I kan være helt sikre på, at der vil være behov for, at alle maritime aktører samarbejder i mange år endnu, understregede Jens Garly og sluttede sin tale med et tak for Marinehjemmeværnets indsats, for Søværnets samarbejde og for Danmarks Marineforenings opbakning – og selvfølgelig et "Bravo Zulu".

DET DAGLIGE BOMBARDEMENT OG TIDEN TIL FORDYBELSE

Orlogspræst Camilla Munch stod for årets prædiken. Hun startede med at byde det nye år velkommen i Marinehjemmeværnet, og så tog hun ellers livtag med en forjaget verden, hvor elektrisk lys, smartphones, støj og skrammel

spærrer for udsynet til stjernehimlen og for muligheden for at stoppe op og mærke sig selv. Hun forestillede sig de tre vise mænd på vej mod jesusbarnet i dagens Danmark. De ville ikke kunne se ledestjernen for bar lysforurening – jo, måske på Møn. Og hvordan havde de mon klaret sig i larmen, de mange informationer og "breaking news" i det daglige bombardement? Camilla mindede om, at man gerne må være stille, mærke sig selv og tage sig af hinanden – og at det lige nøjagtig er det, man kan i kirken. – Husk på, at vi er alle Guds børn, sagde hun, inden hun sluttede med en bøn for det nye år. Camilla Munch gennemførte gudstjenesten sammen med orlogspræst Ulrik Pilemand og orlogsprovst Ejgil Bank Olesen. Indgangsbønnen blev læst af Dorthe Vennits fra Flotille 369 Holmen, og traditionen tro stod Kvindelige Marineres Musikkorps og Holmens Vokalensemble for en stemningsfuld og smuk musikalsk ramme.

DIN ØL DIN SMAG

Willemoes

BRYGGET MED STOLTHED & ÆRE

Forespørgsel vedr. levering af øl og vand
Kontakt A/S Bryggeriet Vestfyn på 6471 1041 eller
send en mail til Morten Kabel på mk@bvmail.dk

Fjern forsvarsforbeholdet

Af Ole Pygh Wilche, medlem af Stevns Marineforening

Hvor paradoksalt det end måtte lyde, kan Donald Trump blive den amerikanske præsident, der forårsager en ophævelse af det danske forsvarsforbehold. Sagen er, at han har gjort det klart, at NATO-landene ikke skal forvente, at USA tager teten i tilfælde af krig, og samtidig har han udtrykt sin utilfredshed med, at vi ikke bruger 2% af BNP på vores forsvar.

Mine erfaringer, fra de 15 år jeg boede i USA, fortæller mig, at Trump spiller en trumf. Det er ganske simpelt sådan, at amerikanerne er godt og grundigt trætte af Europa, fordi splid og kævl altid ender i en krig, hvor det i sidste ende er Amerika, der skal tage slæbet. Det var tilfældet i de to verdenskrige, hvor tabene på amerikansk side var så store, at de huskes den dag i dag. Dermed er der risiko for, at USA under Trump vil isolere sig, sådan som det var tilfældet i mellemkrigstiden.

Sker dette, er Danmark nødt til at tage stilling. Ganske vist har vi for at tækkes USA i nyere tid deltaget i farlige og kontroversielle krige i Iran og Afghanistan, men forsvarsforbeholdet gør, at vi ikke deltager i europæisk sammenhæng. Det giver absolut ingen mening. Navnlig ikke i en tid, hvor USA i mindre grad er klar til at garantere Europas sikkerhed. Så bør vi selv træde til, og det er derfor naturligt, at EU skal spille en rolle, idet det først og fremmest må være sådan, at vi kan forsvare os selv.

Samtidig er det sådan, at selv om Danmark bruger 2% af BNP på fremtidens forsvar, er landet så lille, at vi ikke kan opnå de samme rabatter, som USA kan, når der købes ind til forsvar. Dette ville være muligt, hvis vi samarbejdede med EU. Nu har Danmark ikke just en tradition for at få mest muligt for pengene, men der er dog et økonomisk perspektiv i at fjerne forsvarsforbeholdet.

Kort sagt: som det ser ud, kan Trump blive den, der tvinger regeringen til at tage stilling til, hvorvidt Danmark fortsat skal være en amerikansk vasalstat eller en aktiv deltager i et samlet Europa.

Det får du hos GF

- 1 Del i overskuddet på alle dine forsikringer.**

Hvert år gør vi regnskabet op, og kunderne deler overskuddet. Vi trækker din andel fra i din pris for det kommende år.
- 2 Personlig og nærværende rådgivning.**

Som kundejet selskab har vi en særlig forpligtelse til at yde god service. Derfor går vi ekstra langt for at give god sagsbehandling, når skaden sker.
- 3 Et lokalt kontor tæt på dig.**

Vi har kontorer i hele landet, så du er aldrig langt fra din lokale GF-afdeling.
- 4 Rabat, når du samler flere forsikringer hos os.**

Hos GF belønner vi dig, hvis du samler flere forsikringer hos os.
- 5 Stærk autohjælp.**

Har du din bilforsikring i GF, kan du for 350 kr. om året udvide forsikringen med vores fordelagtige autohjælp.

Det er nemt at skifte til GF

Du skal ikke selv gøre noget, når du vil skifte til GF. Vi klarer nemlig det hele og opsiger også dine nuværende forsikringer. Vil du høre mere om fordelene ved at være forsikret i GF? Så kontakt os på tlf.: 49 17 01 94 og få et uforpligtende tilbud.

*Overskud
til hinanden*

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet

Strandvejen 59 · 2100 København Ø · Tlf. 49 17 01 94 · www.gf-officerer.dk

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet tilbyder forsikringer via GF Forsikring a/s, som er et dansk forsikringselskab omfattet af Garantifonden for skadesforsikringselskaber.

Aarhus Marineforening har fået en fane

◀ En stolt Peter Lønnqvist fremviser Aarhus Marineforenings nye fane.

Af Anders Godtfred-Rasmussen, medlem af Aarhus Marineforening

Det er ikke hver dag, at Danmarks første marineforening modtager en ny fane, men i Aarhus Marineforening var det, hvad der skete lørdag den 13. oktober 2018 under festivitets, hygge og kammeratligt samvær.

Forud var der gået måneder med møder, diskussioner og flere besøg af en delegation af medlemmer fra Aarhus Marineforening til Aalborg Flagfabrik, inden den nye fane kunne bestilles sammen med yderligere fire flag.

Udvalget, der stod bag fremskaffelsen af den nye fane, var alle med i Aalborg til at hente fanen, da den endelig var klar til brug. De bragte den med rettidig omhu tilbage til Aarhus Marineforenings lokaler, så fanen kunne fejres til indvielsen den 13. oktober.

INDVIELSEN

Foruden Aarhus Marineforenings trofaste medlemmer, så var formanden for Danmarks Samfundet, tidligere kontreadmiral Erik Fage-Pedersen, tilstede ved indvielsen af fanen, og efter at have talt til forsamlingen, slog han det første søm i den.

Der slås tre søm i en fane. Det første for at hylde Dronning Margrethe 2. af Danmark (eller kongen, hvis vi havde en sådan), det næste for at hylde vores fædreland og det tredje for at hylde modtageren af fanen.

Det næste søm blev slået i af Aarhus Marineforenings tidligere formand Bjarne Carl Frederiksen, og det tredje og sidste søm blev slået i fanen af den nuværende formand, Kai W. O. Berg.

Efter ceremonien var overstået, der var det tid til en lettere omgang skafning, hvor Aarhus Mari-

neforenings egen kok Peter Lønnqvist serverede bruschetta og bobler for de fremmødte.

DEN NYE FANE

I Aarhus Marineforening har vi længe talt om at skulle have en fane, da det gamle flag var svært at håndtere ved kirkelige handlinger, og hvor spidserne ofte var ved at røre jorden, hvis fanen ikke blev holdt i strakt arm.

Det går ikke, at vores elskede Dannebrog rører jorden, og derfor var det også tid til at foreningen fik en fane, der er nemmere at håndtere og holde ved for fanebærerne.

Økonomisk har det været en stor udskrivning at skulle indkøbe den nye fane, derfor siger Aarhus Marineforening også tak til "Hjælpe- og Understøttelsesfonden for personale i Terkol-Rederierne" for støtten.

LANDSLEDELSENS KOMMENTAR 'FLAG KONTRA FANER I DANMARKS MARINEFORENING':

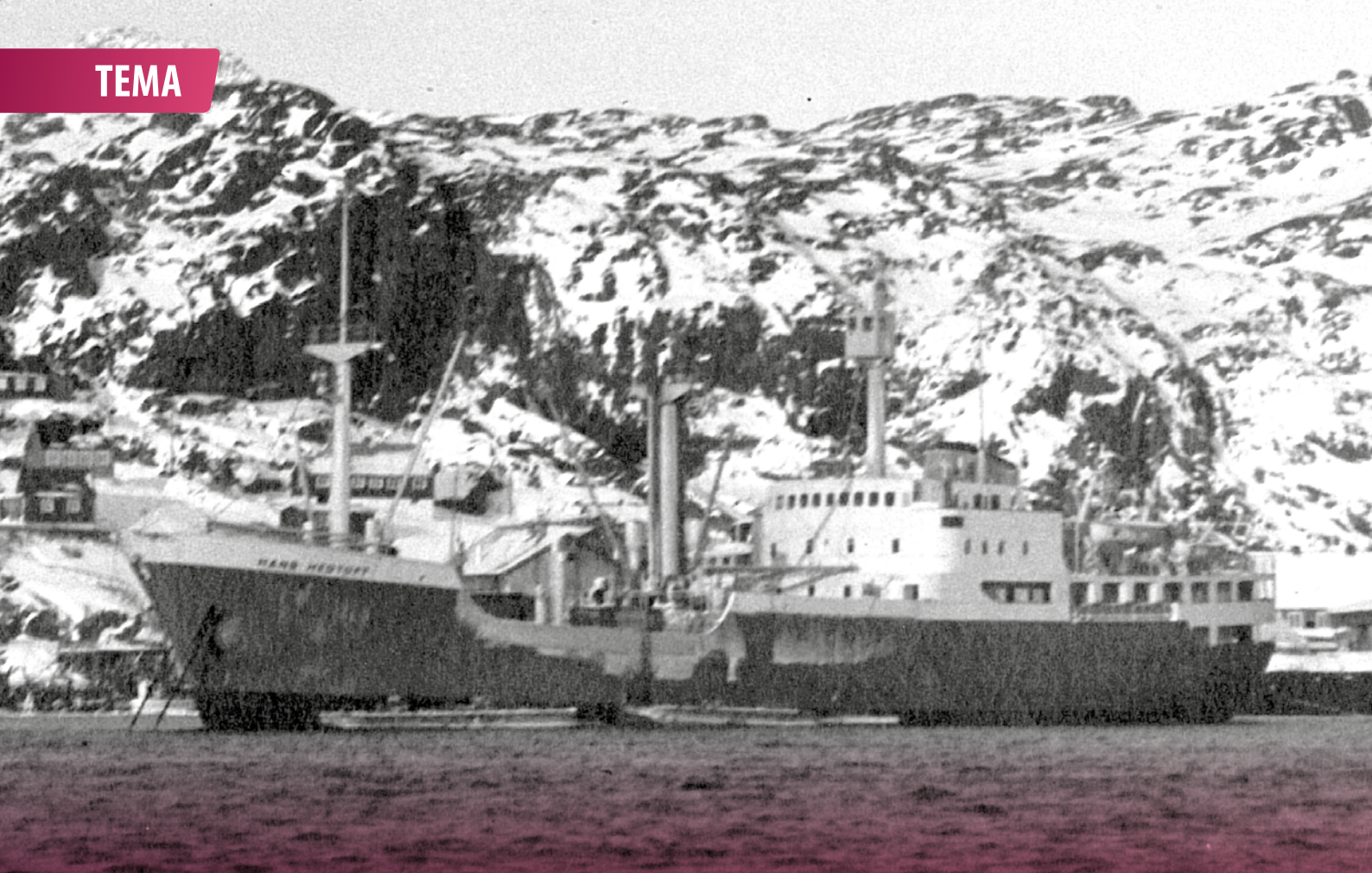
Landsledelsen har reageret overfor Aarhus Marineforenings anskaffelse af en fane til erstatning for afdelingsflaget.

Danmarks Marineforening, og dermed samtlige afdelinger, anvender alene vores hæderkronede orlogsflag med Marineforeningens varemærkebeskyttede logo i øverste stangfelt, anerkendt ved Justitsministeriets skrivelse til Marineforeningen af 4. juli 1914, samt Kulturministeriets tilladelse af 22. august 2016.

I Danmarks Marineforening benyttes ikke faner, idet vi i udgangspunktet er en Orlogsforening, der hylder Danmark som en søfartsnation.

60 år efter

”Hans Hedtoft” forlis

Historien om grønlandsskibet ”Hans Hedtoft” s forlis fredag den 30. januar 1959 er fortalt og gennemanalyseret i alle ender og kanter. De få faktuelle tekniske oplysninger der er om forliset er vendt og drejet for et finde en forklaring på den tragiske hændelse. Til gengæld har det været så som så med en ordentlig håndtering af de lidelser de efterladte har måttet leve med frem til i dag. Sammen med Holmens provst Ejgil Bank Olesen har M/S Hans Hedtoft pårørendegruppe hen over januar forsøgt at lave en værdig afrunding på mindet om de 95 omkomne. Først ved en mindeudstilling i Holmens Kirkes Kapelsal afsluttende med en mindegudstjeneste onsdag den 30. januar. For at give et billede af hvad katastrofen fik af betydning for Søværnet fortæller Rasmus Dahlberg adjunkt, Ph.d. ved Forsvarsakademiets, Institut for Militærhistorie, kulturforståelse og krigsteori om Vedel-udvalget og HVIDBJØRNEN-klassen.

(Foto: Forsvarsgalleriet.dk, Per Dichmann Hansen, Søren Konradsen)

Mennesker har brug for at forene sig med deres sorg

Orlogsprovst Ejgil Bank Olesen har i sin tid som præst i Holmens Kirke siden 1985 både som sognepræst og orlogspræst og siden 2001 som Holmens Provst medvirket og forestået mange mindehøjtideligheder af den ene og den anden art. Så derfor var det helt naturligt, da henvendelsen om at holde en mindegudstjeneste i anledningen af 60 året for "Hans Hedtoft" forlis i 1959 at sige ja. Ligesom der i øvrigt blev holdt mindegudstjeneste i februar 1959 i Holmens Kirke med deltagelse af Kongeparret, statsminister H.C Hansen samt regeringen og personer fra den maritime sfære.

På spørgsmålet om hvorfor man skal holde sådan en mindegudstjeneste, siger Ejgil Bank Olesen at det skal man selvfølgelig i første omgang for at mindes de der omkom. – De har jo ikke fået en grav på en kirkegård hverken her eller i Grønland, hvor familien har kunnet lægge en blomst og lette deres sorg. Så en af måderne for at komme overens med det, er ved at holde mindegudstjeneste, mener orlogsprovsten.

Selv om 60 år er rigtig lang tid og mange af de pårørende både her i Danmark og i Grønland

er døde er der stadig pårørende, ikke mindst børn og søskende af de druknede som har gået med en livslang sorg som det har været svær at håndtere og som på den ene eller anden måde bluser op fra tid til anden. – Jeg ved ikke om jeg må bruge et klinisk udtryk, som at det er ubehandlet sorg vi har med at gøre. Eller måske mere uforløst sorg. En sorg som aldrig har fået eller fundet den plads som ethvert tab, stor eller lille, med tiden får i det enkelte menneske.

Pårørendegruppen

Af Kirsten Sietam og Sandra Vinding

M/S Hans Hedtoft – Pårørendegruppen er en ganske lille gruppe, der blev dannet tilbage i 1999.

Sandra Vinding havde dengang taget initiativ til en Mindegudstjeneste i Helligåndskirken på Strøget i København. Ved denne lejlighed kom Sandra og Kirsten Sietam i forbindelse med hinanden og det blev et meget betydningsfuldt møde.

For første gang mødte de 2 kvinder en ligestillet, én der havde gået det samme igennem. De 2 fortsatte med at mødes og blev hurtigt enige om, at deres største og første opgave var at få rejst en Mindesten for Hans Hedtoft. Det blev til flere møder, som endte op med en ansøgning til Grønlandsfonden om midler til en Mindesten.

Det var en stor dag, den 30. januar 2005, hvor stenen kunne afsløres på Nordatlantens Brygge. Der var ved denne afsløring deltagelse af Dronningen, flere repræsentanter fra det grønlandske styre og ca. 500 pårørende eller bekendte til de omkomne.

Derefter var det faktisk hensigten, at et punktum for mindet for forliset var sat. Men sådan skulle det ikke gå. Flere røster var ude for at der

skulle arrangeres en højtidelighed i forbindelse med 60 års dagen. - Mindegudstjenesten i Holmens Kirke er for vores vedkommende det endegyldige punktum for markering af M/S "Hans Hedtoft" s forlis. Vi er alle kommet videre i vores liv. Forliset har præget hele vores opvækst, nu må og kan vi se frem og være endnu mere for vores familier, slutter Kirsten Sietam og Sandra Vinding deres indlæg.

▲ Mindetavlen på Nordatlantens Brygge blev afsløret den 30. januar 2005.

Oplev det maritime Sydfyn

Bo på det historiske Hotel Ærø
med morgen mad og delt dobbelt værelse.

2 dags ophold med all inclusive
frokost, aften buffet med øl og vine
indtages i Svendborg Marineforening

Pris 1.250.00 kr pr gæst
min 25 gæster

Tilkøb guide ture Sejltur i det Sydfynske Øhav
Rundvisning på Ring Andersen Træskibs Værft
Blot nogle af de Sydfynske natur perler

Se program på svendborgmarineforening.dk

Svendborg marineforening

Kontakt Torben Wellan 60752853
Hovmester Walther Storm 23601358

Orlogsprovstens tale ved Mindegudstjenesten den 30. januar 2019

Ordene fra Johannes Åbenbaringen, som vi netop har hørt, danner, i dag på 60 års dagen for m/s Hans Hedtofts forlis, bagtæppe til min prædiken og mine ord til jer pårørende.

Vi er i dag samlet, for at mindes de der omkom på Hans Hedtoft og vi er samlet for at sætte ord på al vores sorg, savn og magtesløshed.

Vi hørte:

"Han vil tørre hver tåre af deres øjne, og døden skal ikke være mere, ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine skal være mere. Thi det der var før er forsvundet."

Det lyder florumvundet, at døden ikke skal være mere, ikke mindst fordi døden, den bratte, voldsomme og uventede død, på én gang totalt ændrede jeres liv. Livet blev aldrig for jer som før.

30.jan. 1959 står stadig mejslet i jeres erindring.

Livet og verden tog et dybt åndedrag og gik i stå.

Livet blev aldrig det samme for jeres forældre, søskende, familie, venner, naboer og kollegaer.

Om vi skal bruge sprogbrugen fra Johannes Åbenbaringen, så må vi sige, at det er rigtigt, at i ét nu var verden forandret. Men så stopper enhver sammenligning også, for I så hverken en ny himmel eller en ny jord.

I så kun det afgrundsdybe hav, som åbnede sig og tomheden.

I adskillige år var det en kamp for jer at være til - at få livet til at fungere, både fysisk og psykisk og adskillige bukkede under på grund af fortielse, tavshed, intethed og den sociale deroute.

Angsten tog bolig i jer.

Det er rigtigt, som Johannes Åbenbareren siger, at det, der var før, er forsvundet, for den livets lethed og sorgløshed og glæde, der tidligere havde rådet i jeres liv, var som blæst væk,

sunket til bunds.

Den var fortid.

Kun en svag afglans var glimtvis tilbage.

Det er også rigtigt, som det siges, at han vil tørre hver tåre væk.

Jeg er sikker på, at der er grædt så mange tårer, så der slet ikke var mere vand at græde af og så mange skrig er blevet kvalt i halsen.

Ja, I oplevede døden, så sorgen over det tabte, over jeres kære døde fyldte og gennemsyrede alt og livet mistede sin glæde og farve.

Jeres oplevelse var, at det der var før, var forsvundet, livet, verden blev aldrig det samme igen, og der kom ikke noget nyt i stedet.

Hvor er det dog hjerteskrærende!

Og nu er der gået 60 år, uden at der er nogen, der har påtaget sig ansvaret for beslutningen om at lave et skib, der som en anden Titanic ikke skulle kunne synke og som dengang for 60 år siden skulle sejle om vinteren i isfyldt farvand, uden dobbeltskrog og hvor pladerne ikke var svejset og radaren ikke fungerede og hvor man ville sætte hastighedsrekorder og hvor cheferne og politikerne vaskede deres hænder og hvor Grønlandsfonden dengang lod de efterladte familier i stikken, ikke mindst i Grønland men også i Danmark.

Først når bedre stillede familier hyrede dygtige sagførere, var der hjælp at hente.

Hvor er det en ulykkelig og tragisk historie ikke mindst i et velorganiseret og demokratisk land.

Hele forløbet!

Ikke alene omkring den daværende Grønlandsfonds administration af de indsamlede midler, men også det manglende retsopgør, påberåber sig i den grad selvbesindelse. Utroligt at I pårørende, som er her i dag,

har klaret det så godt og er kommet så godt igennem, på trods af den fortielse og tavshed hele sagen blev omgærdet med og på trods af, at der i den bedste mening, ikke blev talt om det og jeres store tab.

For det gjorde man ikke den gang.

I dag ved vi, at der skal tales og tales.

Vi ved at det hjælper at sætte ord på sorgen.

Og det er rigtigt: omsorg, kærlige kram, nærvær, samvær, varm te og tæpper hjælper. Intet af det var tilstede dengang I hørte, at jeres kære var druknede.

Det var noget, der blev hvisket om i krogene og dørene blev lukket, skolekammeraterne pegede fingre og sagde, at nu kommer din mor ikke hjem, for hun er druknet.

Angsten og smerten knuger vores hjerter

Det er så langt fra Johannes Åbenbarings profeti, som tænkes kan, om, "at jeg så en ny himmel og en ny jord". Det er rigtigt: den første himmel og den første jord var forsvundet, jeres verden, jeres fundament var forsvundet og sunket i havet, og det føltes ikke, som var en ny strålende verden i sigte.

Der var kun mørke, og I fægtede rundt som i blinde.

Jeres kære var der ikke længere, alt var anderledes, forfærdeligt, koldt og tomt.

I dag danner Holmens kirke ramme om en mindegudstjeneste i anledningen af 60 året for Hans Hedtofts forlis.

Skibet der ikke kunne synke sank med alle 95 passager og besætningsmedlemmer.

Det VAR en katastrofe i Grønland og i Danmark.

I Grønland boede der dengang o. 33.000 mennesker, så der var ikke den bygd ikke den familie, der på den ene eller anden måde ikke var ramt.

I dag ved gudstjenesten
 har alle gode kræfter samlet sig
 og hjælpen og opbakningen fra alle sider
 har været enestående.
 Efterladte og deres familier
 også fra Grønland har
 ved den nuværende Grønlandsfonds hjælp
 fået mulighed for at deltage.
 Hans Hedtofts redningskrans –
 det eneste håndgribelige,
 der er tilbage fra forliset
 er også tilstede her i dag.
 For jer efterladte er det
 af uvurderlig betydning,
 at den er her.
 Det har bevæget jer
 for måske er den noget af det sidste

jeres far, mor, bror, slægtning
 har set og rørt ved,
 før den forfærdelige katastrofe indtraf.
 Vi er i dag samlet foran Gud
 den almægtiges åsyn
 for at frembære al vores sorg og fortvivlelse,
 over det der skete
 og over at livet for altid ændrede sig,
 dengang meldingen kom
 fra telegrafist Carl Dejligbjerg:
 "Vi synker nu".
 "Vi synker nu".
 Og skibet forsvandt.
 Vi er her
 for i Jesu navn at forsones os med fortiden
 og tilgive de fejl og fatale beslutninger
 der blev taget.

Vi er her for at bede om
 at vores sorg, savn og også vores bitterhed
 må tages fra os,
 så vi kan forsones os med tabet
 og takke for det liv
 vi har fået,
 så vi i frimodighed og glæde
 kan leve det i fællesskab
 med hinanden.
 Vi beder om at kunne se
 en god fremtid i møde,
 både i Grønland
 med de opgaver og udfordringer,
 der venter det grønlandske samfund
 på verdens smukkeste ø
 og i Danmark.
 Der er grædt mange tårer,
 men en dag skal hver tåre tørres bort.
 Vi er her for i taknemmelighed
 at mindes vores kære
 og for at blive mindet om
 det håb og den trost vi
 ved Jesus Kristus opstandelse fra de døde
 har fået forkyndt:
 at også for os og vores kære
 og for dem der har måttet bære skyldens byrde
 må være en glædelige opstandelse
 på den yderste dag
 – en ny himmel og en nye jord,
 hvor hver tåre er tørret væk.
 Indledningsvis sang vi salmen:
 "Se nu stiger solen af havets skød".
 Den er en meget stærk lovprisning
 af livet og dagen.

I malende og stærke billeder,
 beskrives glæden over livet
 og de mennesker vores liv er knyttet til:
 Moder, søster, elskte, min kærlighed.
 Ingen navne er for gode, når Guds kærlighed
 og Guds skaberværk skal beskrives
 og lovprises og når troen
 på Guds kærlighed skal fremkaldes.
 Livets Gud os skærmer,
 Vi er hans børn.
 Intet kan rive os ud af Guds hånd.
 Selv om havet opsluger os,
 eller nattermørket lukker sig omkring os,
 så er vi i Guds hånd,
 og DEN river os ud af dødens garn.
 Derfor må vi glæde os over dagen i dag
 og hver eneste ny dag, for:
 "Se, da stiger solen af hav på ny
 alle dødens skygger for evig fly."
 Amen.

▲ Dronningen deltog den 30. januar 2005 i afsløringen af mindesmærket på Nordatlantens Brygge for "Hans Hedtoft". Th. for mindesmærket ses Kirsten Sietam og Sandra Vinding fra M/S "Hans Hedtoft" pårørende-gruppen.

TEL. & FAX 33 12 82 53
 POSTGIRO NR.: 102-3071
 D. B. 3001.3015-127201
 E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

DK - 2000 Frederiksberg
 Dronning Olgas Vej 9, st.
 CVR. NR.: 89 69 70 18
 WWW.ORDENSBAND.DK

KONGELIG HOFLEVERANDØR

M. W. Mørch & Søn's Eff. Ap.S.

LEVERANDØR TIL ORDENSKAPITLET
 GRUNDLAGT 1830

DANSKE OG UDENLANDSKE
ORDENSBÅND
 MINIATUREORDENER OG MEDALJER
 BÅNDSPÆNDER TIL UNIFORMER

”Hans Hedtoft” katastrofen sætter gang i oprettelsen af inspektionsskibseskadren

Af adjunkt Rasmus Dahlberg,
Ph.d., Forsvarsakademiet

Inspektionstjenesten i Nordatlanten undergik store forandringer i tiden efter Anden Verdenskrig. De to specialbyggede inspektionsskibe INGOLF og HVIDBJØRNEN var begge gået tabt under krigen, hvorfor stationstjeneste og fiskeriinspektion måtte udføres af andre af Søværnets enheder, først og fremmest de engelskbyggede fregatter NIELS EBBESEN og HOLGER DANSKE. Også mindre kuttere såsom TEISTEN patruljerede omkring Grønland og Færøerne, mens Island jo havde løsrevet sig helt fra Danmark i 1944. Selv om fiskeriet inden for den daværende territorialgrænse på tre sømil fra land var beskedent, skortede det ikke på dramatiske begivenheder i inspektionstjenesten. I 1957 forliste inspektionsskibet SKARVEN med tab af hele besætningen, og den 29. maj 1961 måtte chefen på NIELS EBBESEN bruge både skibets 40 mm kanon og maskingevær under et forgæves forsøg på at standse den skotske trawler RED CRUSADER, som under en boarding ved Færøerne var undveget med to af inspektionsskibets besætningsmedlemmer om bord.

”HANS HEDTOFT” ’S FORLISTE ACCELERERER PROSESSEN

Der var således allerede igangsat et arbejde for at effektivisere inspektionstjenesten i Nordatlanten, da HANS HEDTOFT forliste syd for Kap Farvel den 30. januar 1959, men katastrofen betød, at processen blev accelereret. Regeringen nedsatte ”Udvalg vedrørende besejling af Grønland” under Ministeriet for Grønland allerede den 19. februar samme år. Kommis-soriet bestod i dels at undersøge forholdene for besejlingen til og fra Grønland og kystsej-ladsen i alle årets måneder samt at behandle spørgsmålet om, ”hvordigt sikkerheds- og redningstjenesten i Grønland kan forbedres”. Ud-valgets formand, viceadmiral Aage Helgesen Vedel (1894-1981), forestod arbejdet med stor dygtighed og hast, og allerede den 2. september 1959 kunne udvalget således fremlægge

▲ ALOUETTE-III helikopter klar til landing.

▲ F350 INGOLF malet af Søren Brunoe.

sin beretning for den socialdemokratiske grønlandsminister Kai Lindberg (1899-1985).

Før HANS HEDTOFT-katastrofen var redningstjenesten i Grønland indrettet således, at politiet i henhold til en instruks fra 1954 havde ansvaret for at igangsætte og koordinere eftersøgnings- og redningsaktioner både på land og til søs. Det betød, at Grønlands Kommando (etableret i 1951) kun i ”visse tilfælde” havde forestået ledelsen af større redningsindsat-

ser, og det var alene sket på foranledning af politimesteren i Grønland. Én af Vedel-udvalgets klare anbefalinger var, at ansvaret for søredningstjenesten i havet omkring Grønland fremover skulle ligge hos chefen for Grønlands Kommando, idet han, ifølge betænkningen, rådede over en ”søkyndig stab, en radiostation med meldecentral og har direkte under sin kommando alt militært personel og materiel fra Søværnet, Flyvevåbenet og Hæren (Sirius-slædepatruljen) i Grønland.”

KLAR PÅ TEGNEBRÆTTET

Inspektionsskibene af HVIDBJØRNEN-klassen var allerede på tegnebrættet, da HANS HEDTOFT forliste, men bygningen af de fire enheder blev fremskyndet som følge af katastrofen og Vedel-udvalgets anbefalinger. Godkendelsen kom i september 1960, og HVIDBJØRNEN kunne allerede indgå i flådens tal den 15. december 1962. De tre øvrige enheder, VÆDDEREN, FYLLA og INGOLF, fulgte efter i løbet af 1963. Fra begyndelsen indgik de nye inspektionsskibe i Fregateskadren sammen med fregatter, korvetter og bevogtningsfartøjer – først fra 1979 blev der etableret en egentlig inspektionsskibeskadre (fra 1992 benævnt 1. Eskadre).

SØVÆRNETS FLYVETJENESTE

Ud over at være større og betydeligt mere sødygtige end kutterne havde den nye klasse af inspektionsskibe én stor fordel: De var konstrueret til at medføre helikoptere (en klar anbefaling i Vedel-udvalgets rapport), hvilket betragteligt udvidede overvågnings- og eftersøgningsområdet, hvad fiskeriinspektion og redningsaktioner angik. I 1962 indkøbte Forsvaret de første fem ALOUETTE III-helikoptere, og den 1. september samme år oprettedes Søværnets Flyvetjeneste som en integreret del af Flyvevåbenets redningseskadrille 722. Mens teknikerne kom fra Flyvevåbenet, blev piloterne rekrutteret blandt Søværnets navigationsofficerer. VÆDDEREN blev i sommeren 1963 det første inspektionsskib udrustet med helikopter, som kunne afgå til Færøerne, og ikke længe efter påbegyndte FYLLA sit første togt med helikopter til Grønland.

ISMELDECENTRAL FOR GRØNLAND

En anden af Vedel-udvalgets anbefalinger var oprettelsen af en ismeldecentral for Grønland. Der havde været foretaget indhentning af iagttagelser om is fra grønlandsskibe siden oprettelsen af Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) i 1872, og især fra 1950 havde overvågningen af isforholdene omkring Grønland været genstand for hyppig indrapportering fra forbipasserende skibe. Men først med Vedel-udvalgets indstillinger blev der taget initiativ til en egentlig permanent struktur for overvågning og rapportering af isforholdene omkring det sydlige Grønland. Den 30. november 1959 åbnede Iscentralen i Narsasuaq, hvorefter der blev foretaget isrekognoscering én til tre gange

ugentligt båden inden- og udenskærs i området syd for Paamiut (Frederikshåb) i vest til Tingmiarmiut i øst. Dertil kom isovervågning fra luften på østkysten helt op til Danmarkshavn eller Station Nord et antal gange om året.

De øvrige anbefalinger fra Vedel-udvalget vedrørte meldepligt for skibe på grønlandsfarten samt en kraftig opfordring til snarest at genoptage søopmålingen i de grønlandske farvande. Status i dag er, at iscentralen i Grønland lukkede den 31. oktober 2017, og at der stadig

forestår opmåling af store områder langs den grønlandske kyst. De fire inspektionsskibe af HVIDBJØRNEN-klassen (som i 1976 fik følgeskab af en videreudvikling af typen med navnet BESKYTTEREN) blev i begyndelsen af 1990'erne erstattet af den nye THETIS-klasse. De fire enheder, med navnene THETIS, TRITON, VÆDDEREN og HVIDBJØRNEN, har siden videreført det vigtige arbejde i Nordatlanten, som for alvor blev formuleret af Vedel-udvalget efter HANS HEDTOFT-katastrofen.

▲ F349 VÆDDEREN søsættes den 6. april 1962.

▲ F348 HVIDBJØRNEN ca. 1970.

Kilder:

- Vedel-udvalget: Betænkning afgivet af Det af Ministeren for Grønland under 19. februar 1959 nedsatte Udvalg vedrørende Besejling af Grønland. Statens Trykningskontor 1959.
- R. Michelsen: Flåden i Nordatlanten. Dansk inspektionstjeneste i 400 år. Søværnets Operative Kommando 1987.
- Orlogsgasten 1962 og 1972
- Søværnsorientering, nr. 7, 1972
- Tema om Istjenestens historie på DMI's hjemmeside.

DISTRIKT I

STORKØBENHAVN, BORNHOLM & GRØNLAND

Gert Allan Larsen

Maglemosevej 33, Marbjerg, 2640 Hedehusene

Tlf.: 20 43 87 96, E-mail: gert-allan@larsen.dk

Roskilde, Kongens Lyngby, Amager, København,

Brøndby, Frederiksberg, Ishøj, Godthåb og Bornholm

DISTRIKT II

NORDSJÆLLAND

Palle Pedersen

Rypevænget 109, 2980 Kokkedal

Tlf.: 20 10 50 53, E-mail: jytpal@gmail.com

Helsingør, Hørsholm/Rungsted, Gilleleje, Hundested,

Frederikssund og Frederiksværk

DISTRIKT III

VESTSJÆLLAND

Søren Brusgaard

Fjordparken 4, 4300 Holbæk

Tlf.: 21 42 30 14, E-mail: ksbrusgaard@gmail.com

Kalundborg, Nykøbing Sjælland, Slagelse, Holbæk,

Korsør og Skælskør

DISTRIKT IV

SYDSJÆLLAND & ØERNE

Henrik Marrill Christiansen

Grønsundvej 17, 4780 Stege

Tlf.: 51 23 50 70, E-mail: hmc.stege@mail.dk

Næstved, Møen, Køge, Vordingborg, Stevns,

Haslev, Nakskov og Nykøbing Falster

DISTRIKT VII

FYN

Erik Jørgen Bodal

Gl. Nybyvej 25, Troense, 5700 Svendborg

Tlf.: 40 45 30 11, E-mail: erik@bodalenergi.dk

Odense, Bogense, Svendborg, Nyborg, Assens,

Kerteminde, Marstal, Ærøskøbing, Faaborg,

Langeland og Middelfart

DISTRIKT IX

SYD- & SØNDERJYLLAND

Per Dichmann Hansen

Mågen 9, 6270 Tønder

Tlf.: 22 48 88 43

E-mail: dmfdistriktsosjylland@gmail.com

Esbjerg, Fanø, Ribe, Padborg/Graasten, Sønderborg,

Fredericia, Kolding, Haderslev, Aabenraa og Vejle

DISTRIKT X

MIDTJYLLAND

Lars Gjættermann

Karetmagervej 51, 8920 Randers NV

Tlf.: 29 63 21 13, E-mail: gjaet@post.tele.dk

Aarhus, Randers, Grenaa, Ebeltoft, Viborg,

Horsens, Samsø og Skanderborg

DISTRIKT XI

NORDVESTJYLLAND

Per Toftum Larsen

Søndervænget 14, Jebjerg, 7870 Roslev

Tlf.: 40 15 58 93, E-mail: pertoftum@live.dk

Skive, Lemvig, Ringkøbing/Hvide Sande,

Hanstholm/Thisted, Glyngøre, Morsø, Thyborøn

og Struer

DISTRIKT XII

NORDJYLLAND

Charley F. Pedersen

Ringdrosselvej 14, 9310 Vodskov

Tlf.: 23 65 04 28, E-mail: cfp@post.tele.dk

Frederikshavn, Aalborg, Nibe, Skagen, Hals,

Hjørring, Hadsund, Hirtshals og Hobro

Notesiderne indeholder variable relevante informationer, foto samt permanente siteoplysninger fra afdelingerne. Deadline for siterettelser og informationer er altid den 15. i månederne februar, april, juni, august, oktober og december.

REDAKTIONSUDVALGET

Redaktionen er hen over 2018 begyndt at sætte mere fokus på tekstsideartikler om begivenheder i Danmarks Marineforenings 75 lokalafdelinger. Dette skyldes, at der i afdelingerne er et væld af gode historier om lokale og regionale tiltag, der på hver sin facon er med til at promovere Danmarks Marineforening som en af landets fremmeste ambassadører for Søværnet og søfarten, der inklusive handelsflåden, fiskeriet og skibsindustrien udgør en af Danmarks største økonomiske faktorer. Som afrunding på dette tiltag har rubrikken "Afdelinger" nu fået nyt layout og navneændring til det mere retvisende "Noter fra landsledelsen, distrikterne og afdelingerne". Det redaktionelle idégrundlag om korte ret-

visende informationer fra lokalafdelingerne er det samme som daværende redaktør, fuldmægtig G. Honnes de Lichtenberg, så småt begyndte at indføre i starten af 1960'erne.

Herfra skal der lyde en opfordring til, at så mange medlemskolleger og afdelingsbestyrelser som muligt løbende sender korte og relevante opdateringer på, hvad der sker i afdelingerne, og at de så ofte som muligt tipper redaktionen om historier til brug på tekstsiderne.

Siden oktober 2002 er alle henvendelser fra medlemskolleger i et konstruktivt samarbejde endt med et indlæg i Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" eller på nyheds- og kalenderklummen på hjemmesiden marineforeningen.dk

AMAGER

38 deltog i Julefrokosten i Marinestuen den 15. december. Juleaftensdag var afdelingen repræsenteret med flag og gaster ved højtideligheden ved Mindeankeret i Nyhavn, og ditto ved Marinehjemmeværnets Nytårs-gudstjeneste i Holmens Kirke den 6. januar. Afdelingens Nytårsmønstring i Marinestuen den 5. januar havde 23 glade deltagere.

ASSENS

assens-marineforening.dk

Ib Helm-Petersen skriver, at efteråret i Assens Marineforening har gået sin stille gang.

– En væsentlig del af aktiviteterne har henhørt under den kammeratlige og sociale del. Ud over de månedlige kammeratskabsaftener, hvor vi nyder godt af vores kokkes frembringelser i kabyssen, har der været afholdt søndagsmatiné to gange. Meget velbesøgte arrangementer, med et par timers sammenkomst under indtagelsen af en let frokost. Det store tilløbsstykke i efteråret var en aften med fransk islæt, hvor vi fik serveret en fantastisk menu med tilhørende vine afpasset efter maden. Til de sidste arrangementer i år hørte også den traditionelle julefrokost, hvor der heller ikke manglede noget. Her kan vi stå mål med de bedste proffer i byen, lyder det fra Ib Helm-Petersen.

Årets sidste aktivitet var julebanko på en hyggelig eftermiddag med familien.

Marinehuset var fyldt til sidste plads da 62 mødte frem til nytårsmønstringen. Efter velkomst og en generel orientering af afdelingsformand Søren Hansen stod den på vin, kransekage og lækker chokoladekonfekt.

BOGENSE

bogensemefarineforening.dk

BRØNDBY

marineforening.dk

– Selv om vi lever i en tid med elektronik og internet, er det dejligt at se, at vi stadig kan trække gaster til Marinestuen. Stemningen til medlemsmøderne er helt i top. Men hvorfor kan vi samle 120 til 130 medlemmer til et medlemsmøde, spørger afdelingsnæstformand Kim von Wowern, inden han selv giver forklaringen: Det er, fordi vi har et godt sted at mødes ►

▲ Flaggaster fra Amager Marineforening var på plads ved Marinehjemmeværnets Nytårs-gudstjeneste i Holmens Kirke. (Foto: Søren Konradsen).

▲ Så er der dømt fransk menu i marinestuen i Assens.

EBELTOFT

▲ Mandskabet fra Ebeltoft Marineforening havde hænderne fulde under årets juleskafning ombord på Fregatten JYLLAND.

Som varslet arrangerer Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" læserrejse i dagene 4. til 10. maj 2019

Bodensøen og landene Tyskland, Østrig, Liechtenstein og Schweiz

Siden 1987 har først Søfart og siden 2003 Danmarks Marineforening's Tidsskrift "Under Dannebrog" arrangeret maritimhistoriske rejser rundt i Europa. Her i 2019 anduvs vi hele 4 nationer og 1 hovedstad.

Rejsen 2019 går gennem det store Tyskland, lilleputstaten Liechtenstein med hovedstaden Vaduz samt de 2 alpelande Østrig og Schweiz. Ruterne varierer, så man hele tiden ser nye områder og byer. Vi besøger en række historiske steder, hvor vigtige begivenheder har fundet sted. Samtidig bevæger vi os igennem en storslået natur efterfulgt af ophold på gode hoteller med chance for at smage lokale vine eller øl.

Vi har blandt andet benyttet en af de sjældne muligheder for at komme ind i bjerghulerne i Sydharzen, hvor tyskerne i sidste fase af 2.verdenskrig byggede V2-raketter i et omfattende hulekompleks.

Transporten bliver med komfortabel dansk turistbus. Undervejs udflugter til fods, i bus, med tog og svævebane. Små svinkeærinder bliver der også plads til.

Pris pr. person i dobbeltværelse 7 dage/6 nætter fra kr. 7.980,-

Der er mulighed for specifikke tilkøb.

Yderligere information:

EURO-TEMA Specialrejser

Aahavevej 37, 8600 Silkeborg · Telefon 86804260

Mail: euro-tema2@post.tele.dk · Rejsegarantifond 583

- på Marinegården. Det er, fordi vores kammeratskab og gensidige respekt gør, at vi ser frem til at møde kammeraterne igen. Det er, fordi vi altid får noget godt at spise, og det er, fordi vi til hvert møde har et interessant foredrag. Vi kan se, at det virker, for der kommer til stadighed nye gæster til. Og det er vi glade for!

Til medlemsmødet i november fortalte Erik Boldrup, Stege, om fakta og myter om USA's sidste slagskib IOWA. De 115 fremmødte medlemmer fik et spændende og velfortalt foredrag. I december var der traditionen tro julemøde med gule ærter og nissehuer. Hvert medlem medbragte en gave til ca. 30 kroner til julemandens sæk. Senere fordelte afdelingens julemand Carsten Sørensen gaverne. Julemødet har altid en præst som foredragsholder. Således også i 2018, hvor det var orlogspræst emeritus, Henning Nielsen, der fik deltagerne i julestemning med en beretning om jul under fremmede himmelstrøg krydret med spændende anekdoter.

EBELTOFT

marineforeningen-ebeltoft.dk

Peter Brøgger oplyser, at afdelingens æresmedlem Tommy Schmidt døde den 26. oktober, 80 år gammel. Tommy Schmidt var medlem i Ebeltoft i 52 år, hvor han blandt andet var afdelingens flagbærer. Udførligt mindeord kan læses på afdelingens site. Bestyrelsen udtrykker et "Æret være Tommy Schmidts minde".

Bestyrelsen og medlemmerne har vanen tro haft mange arrangementer og deltaget i en række events hen over årets 4. kvartal. Blandt andet deltog 6 medlemmer i afskedsreceptionen for Søværnets Center for Dykning. – Skolen har i mange år været adopteret af Syddjurs Kommune, og vi har ved adoptionsbesøgene haft mange gode stunder med skolens besætning. Det var en lidt vemodig dag, men et meget flot arrangement. Tak til "Dykkerskolen" for de mange gode timer sammen og for invitationen, skriver Peter Brøgger.

DSI Fregatten JYLLAND og Ebeltoft Marineforening samarbejdede også i år omkring juleskafningen ombord på skibet. Arrangementet var i år udvidet til at vare 2 dage, hvor Peter Brøgger estimerer, at rundt regnet 700 gæster besøgte skibet. Det lokale Slupkor underholdt begge dage med hjælp den ene dag af Marinehjemmeværnets Musik- og Tamburkorps fra Randers og den anden dag af Grenaa Marineforenings Sangkor.

Skyttelavet:

Skyttelavet fra Ebeltoft Marineforening stillede også med skytter til distriktsskydningen i Grenaa i november. 5 af distriktets 8 afdelinger stillede med godt 50 skytter. Distriktsmester blev afdelingens hold 3. Den individuelle titel og 2. pladsen gik også til Ebeltoft, da Bent Olsen fik 148/8x foran Svend M. Rasmussen med 148/2x. Hans O. Hansen fra Horsens blev nummer 3 med 147/5x.

Juleskydningen og foreningsmesterskabet blev i 2018 slået sammen. De gode resultater for Ebeltoft-skytterne blev under skafningen kraftigt markeret, da der skulle slås 3 faneblade for distriktsskydningerne i 2016, 2017 og 2018 på skyttelavsflaget. Svend Rasmussen havde skaffet flotte sponsorpæmier til aftenens konkurrencer, der også omfattede en skydning i åben og lukket klasse samt en dameserie. Blandt de mange vindere skal nævnes, at Jørn Mortensen blev foreningsmester i åben klasse, mens Jørgen Brøgger på skud af Peter Brøgger blev foreningsmester i lukket klasse.

Forberedelserne til Landskyttestævnet i Esbjerg er i fuld gang.

ESBJERG*marineforeningen-esbjerg.dk*

Kaptajnløjtnant Simon F. Sonnichsen var med ved bordet, da Esbjerg Marineforening primo december bød til julefrokost. Her i starten af det nye år skal han igen besøge marinehuset med et foredrag om Søværnet anno 2019.

– Programmet for 2019 er i trykken, og det indeholder en blanding af gamle travere og lidt nytænkning, som bestyrelsen håber vil blive modtaget i den rette ånd, fortæller afdelingssekretær Nils Brandt Petersen.

FANØ*fano-marineforening.dk***FREDERIKSHAVN**

Afdelingsnæstformand Torben Madsen oplyser, at der har været mange gode arrangementer i Frederikshavn Marineforening. Af større arrangementer ud over vores egne har vi haft DANNEBROG til afslutningsfest i stuen den 2. oktober. Årets gæst var i år VPL 134 Nicolaj Thisgaard, der fik overrakt bæger og en lille kontant erkendtlighed fra Marineforeningen. Som altid en rigtig hyggelig dag, hvor besætningen om dagen er til foredrag om Marineforeningen med øl, vand og pølser. Og så gik de til den om aftenen ved deres afslutningsfest.

Marinehuset har ellers været besøgt af medlemmer af Lodsforeningen og HOD2 samt besætningsmedlemmer fra VÆDDEREN og GUNNAR THORSEN. Afdelingen har selv haft Ulkeaften og Julebanko, fortæller Torben Madsen.

Den 3. november havde afdelingen en kombineret efterårsfest/julefrokost, hvor der var kanonmusik af Jens Varmløse, og hvor Årets Mariner blev udnævnt. I år blev det den nye barformand Per Østergaard Rask, der gør en stor indsats bag baren og blandt bartenderne. Næstformand Torben Madsen overrakte ham pokal og emblem.

Den 28. november deltog flere medlemmer i festligholdelsen af Torden-skjolds 328 års-fødselsdag. Afdelingen var også repræsenteret ved Hjørning Marineforenings 75 års-stiftelsesdag.

Nytårskomsammen på årets sidste dag havde godt 10 medlemmer til en let frokost, inden omkring 30 medlemmer og ledsagere senere på dagen for 3. år i træk fejrede nytårsaften med Dronningens nytårstale vist på storskærm efterfulgt af champagne og en superb nytårsmenu.

FREDERIKSSUND*frederikssundmarineforening.dk*

Som tidligere omtalt på denne plads har bestyrelsen i Frederikssund Marineforening et godt samarbejde med Foreningen til gamle skibes bevarelse/Dansk Veteranskibsklub. Således var der den 25. oktober 2018 foredrag i marinestuen ved formand Kirsten Pontoppidan og bestyrelsesmedlem Mogens Winter Hansen. Omdrejningspunktet i foredraget var historien om foreningens veteranenhed S/S "Skjelskør", der siden 1993 har haft fast station i Frederikssund.

FAABORG

Flagbærer og i alt 7 medlemmer fra Faaborg Marineforening deltog den 11. november 2018 kl. 11.00 i en smuk mindegudstjeneste i Faaborg Kirke for afslutningen på krigen, der skulle slutte alle krige: 1. Verdenskrig. Som der blev fortalt og skrevet meget om i 2018, deltog ca. 30.000

▲ Inden flaghejsningen ved julefrokosten i Esbjerg Marineforening blev flaggasterne Steen Andersen (t.h.) og Eivind Jacobsen foreviget med dagens gæst, kaptajnløjtnant Simon F. Sonnichsen.

▲ Frederikshavn Marineforenings nye barformand Per Østergaard Rask blev i november udnævnt til årets mariner i afdelingen.

▲ SS "Skjelskør" på sin faste plads i havnebassinet i Frederikssund.

FAABORG

▲ Faaborg Kanonérlaug stillede med fane, mens Faaborg Marineforening stillede med flag den 11. november kl. 1100 ved mindegudstjenesten for afslutningen af 1. Verdenskrig.

GRENAA

▲ Sangkoret fra Grenaa Marineforening havde stor succes ved julemarkedet i november på Grenaa Havn.

GRENAA

▲ Sonja Kirk har fanget f.v. Bent Nielsen, Claus Sørensen og Søren Holck fra Grenaa sølvvindere umiddelbart efter, at afdelingsformand i Grenaa Marineforening, Per Schultz Petersen, havde overrakt præmieplaketterne.

unge fra det danske mindretal i Schleswig-Holstein, hvor Nordschleswig først blev en del af det danske kongerige ved grænsedragningen i 1920. Næsten 6.000 af disse omkom på slagmarken, og mange kom hjem med ar på krop og sjæl. Efter gudstjenesten udførte Faaborg Kanonér-laug æressalut foran kirken.

GILLELEJE

gillelejmarineforening.dk

Højtideligheden den 11. november kl. 11.00 ved den franske soldats grav på Gilleleje Kirkegård var i år præget af 100-året for afslutningen på 1. Verdenskrig. Efter en kort andagt, der havde fokus på emnet "krig og fred", lagde oberst Per Slot fra Selskabet Le Souvenir Francais og sognepræst Ole B. Olesen krans og blomster. Herefter sænkede flagbærer Søren Svendsen fra Gilleleje Marineforening flaget, mens Connie Trolle spillede The Last Post. Efter ceremonien var afdelingen vært ved en let frokost i marinestuen.

Det sociale arrangement med gule ærter i november blev fulgt op med julebanko i december. Tom Hedegård og Niels Faueryby med fruer sørgede for tilvirkningen af de gule ærter, mens Søren Svendsen var bankoleder ved december-eventen.

GLYNGØRE

19 medlemmer og ledsagere hørte den 13. november auktionarius Johannes Jensen, ejer af Herning Maskinauktion A/S og Dansk Maskinbørs A/S, fortælle engageret og livligt om sit liv med handel og auktioner i hele Danmark.

38 medlemmer deltog den 24. november i julefrokosten, der ifølge Bent-Ole Kristensen var et rigtigt godt arrangement, der for de vedholdende varede fra kl. 13 til midnat. En indlagt auktion indbragte kr. 1.400 til afdelingskassen.

3 dage senere var 39 lokale medlemmer fra Glyngøre Pensionistforening af Glyngøre Marineforening inviteret til juleevent med gløgg, julesange og hyggeligt samvær.

Marinehuset i Glyngøre fik - ligeledes i november - installeret en ny miljøvenlig og højeffektiv varmepumpe.

Den 22. december mødtes en række medlemmer og ledsagere i marinestuen for at ønske hinanden en glædelig jul og et godt nytår.

GRENAA

grenaamarineforening.dk

I weekenden den 10. og 11. november var Grenaa Marineforening aktiv deltager i julemarkedet på Grenaa Havn. Blandt andet optrådte afdelingens sangkor med stor succes om søndagen.

37 medlemmer deltog midt i november i kammeratskabsaftenen, mens 45 deltog i julefrokosten i december.

Efter invitation fra Slupkoret i Ebeltoft var sangkoret også på musikalsk opgave i forbindelse med det traditionsrige julemarked på fregatøen ved Fregatten JYLLAND. Det oplyser afdelingssekretær Steen Poulsen.

Skyttelavet:

Som skrevet andetsteds under denne rubrik blev der afholdt distriktskydning i Grenaa den 4. november. Skyttelavsformand i Grenaa Marineforenings Skyttelav, Søren Holck, fortæller, at der deltog 53 skytter. Ebeltofts hold med Steen Zacho, Svend M. Rasmussen og Gert Agger løb med 439 point med 1. pladsen. Det blev et hold fra Grenaa bestå-

ende af Bent Nielsen, Claus Sørensen og Søren Holck, der med 1 point mindre fik 2. pladsen. Bedste Grenaa-skytte blev Per Schultz Petersen.

HANSTHOLM/THISTED

Ålegildet i november blev også i 2018 et tilløbsstykke med stuen fyldt op af medlemmer og ledsagere. Der var også ledsagere med, da Jens Thomsen tilvirkede julefrokosten den 7. december. – Efter skafningen var der harmonikaspil og hyggeligt samvær, lyder det fra Orla Møhlolt.

Skyttelavet:

Årets skytteaktiviteter sluttede den 12. december med juleafslutning for 12 skytter. Efter skydningen var der præmieuddeling og skafning.

HADERSLEV

haderslevmarineforening.dk

HIRTSHALS

hirtshalsmarineforening.dk

Temaet ved årets ulkeaften i oktober 2018 var udviklingen i Hirtshals Havn fra nu og 15 år frem. Til at belyse emnet havde afdelingen inviteret havnedirektør Jens Kirketerp Jensen, der gennemgik de mange facetter, der er, og bliver udført på Hirtshals Havn. Havnen står ifølge det oplyste godt rustet i den skarpe konkurrence med andre vestkysthavne om aktivitetsniveauet, der skal sikre havnenes fremtid.

Aftenen blev også brugt til at udnævne årets ulk. Det blev Tage Pedersen, der dog først fik overrakt flaske og diplom ved den efterfølgende event Lang lørdag, hvor han ifølge afdelingsbladet Slopkisten passede Fjætmule spillet.

HJØRRING

Efterårets altoverskyggende begivenhed i Hjørring Marineforening var 75 års-jubilæumsfesten den 18. november. Med deltagere fra afdelingerne i Skagen, Frederikshavn, Hirtshals, Hals, Aalborg og Nibe kom gæstelisten op på 45, der ifølge Ole Mønsted havde en særdeles god dag. Landsbestyrelsesmedlem Charley Frank Petersen gennemgik i sin tale historikken omkring afdelingens tilholdssteder gennem de 75 år. Tidligere afdelingsformand i Frederikshavn Marineforening, Knud Erik Quick, kunne efterfølgende fortælle, at arveprins Knud havde en tradition med at besøge Hjørring Marineforening, når han holdt ferie i Skagen. Afdelingen benyttede dengang Restaurant Svanelunden som samlingssted, og arveprinsens besøg blev en årlig festdag, som medlemmerne så frem til. – Vi havde desværre ikke arveprinsen med denne gang, men han har sikkert med et smil fulgt med fra sin himmel og glædet sig over, at vi stadig kan feste i Hjørring Marineforening, lyder det fra Ole Mønsted. Blandt talerne var også afdelingsformand Henning Pedersen og afdelingens medlem med længst anciennitet, Jens Hansen.

Preben Sanderhoff fra Hirtshals Marineforening sørgede med sit band "Kokkens Gryderet" for retvisende musikalsk underholdning.

I oktober var der aktivitetsdag med total rengøring og udsmykning af marinehuset den 12. og efterårsmønstring den 26. Begge aktiviteter blev garneret med god forplejning fra kabysholdet.

Med Henny og Henning Pedersen samt Karin og Erik Dybro som tovholdere blev stiftelsesfesten den 5. december afviklet på allerbedste vis. Afdelingsformand Henning Pedersen gennemgik årets mange aktiviteter, inden selskabet fik serveret gourmetmiddag med indlagte fælles sømandssange og amerikansk lotteri. ▶

HANSTHOLM/THISTED

▲ Der fanges til ålefadene ved november måneds medlems- og ledsagerarrangement i Hanstholm/Thisted Marineforening.

HJØRRING

▲ Landsbestyrelsesmedlem Charley F. Petersen t.v. overrækker 75 års-jubilæumsgaven fra Danmarks Marineforening til afdelingsformanden for Hjørring Marineforening, Henning Pedersen.

HJØRRING

▲ Ved jubilæumsfesten i Hjørring Marineforening var det Preben Sanderhoff, der som trommeslager svingede taktstokken i orkesteret "Kokkens Gryderet".

ISHØJ

▲ Medlem i Ishøj Marineforening, Rudi Christensen, modtog i november 60 års-jubilartegn samt 25 års-medlemseblem.

HORSENS

horsensmarineforening.dk

HØRSHOLM/RUNGSTED

mfhr.dk

ISHØJ

Ishøj Kommunes tidligere borgmester Per Madsen holdt under kammeratskabsaftenen den 19. november et godt og retvisende foredrag om sin tid som politisk leder af den østsjællandske kommune. Ved samme lejlighed blev Rudi Christensen tildelt såvel 60 års-jubilartegn for indkaldelse til Søværnet samt 25 års-medlemseblem fra Danmarks Marineforening.

KALUNDBORG

Freddie Iversen fra Kalundborg Marineforening havde samlet mange flotte præmier til afdelingens banko i efteråret. Det fortæller Ole Flemming Nielsen, der også oplyser, at julefrokosten blev besøgt af mange medlemmer, der hyggede sig med masser af god mad. Årets sidste event var et hyggemøde med levende musik, hvor deltagerne ønskede hinanden god jul. Generalforsamlingen er den 23. februar.

Skyttelavet:

Efter afslutningen af juleskydningen og juleferie er skytterne nu i gang med træningsskydningerne, der skal forberede dem til forårets hjemmehaneskydning. Skyttelavets generalforsamling afholdes også den 23. februar i forlængelse af Marineforeningens ditto.

KERTEMINDE

kerteminde-marineforening.dk

KONGENS-LYNGBY

kongens-lyngby-marineforening.dk

Afdelingsnæstformand og huskok Mogens Bøeg-Jensen sørgede for, at det kulinariske niveau var på plads, da 20 personer den 13. november mødte op til åbent hus-eventen i marinstuen. Den 15. november afholdt afdelingen banko på Lyngby Stadion.

– Tilslutningen var lidt mager, nemlig 25 personer. Trods den lille deltagelse hyggede vi os, og mange kunne gå hjem med gode præmier, lyder det fra Kongens Lyngby.

Julefrokosten i marinstuen primo december havde 17 deltagere til julebuffet leveret af Madpigerne fra Haslev. Efter velkomsttale af afdelingsformand Niels Hald var der præmieuddeling til Niels Hald, Peter Bruun og Michael Falck for deres resultater i disciplinerne Blindskydning, Tipskydning og Serieskydning. Kirsten Bøeg-Jensen vandt en flaske norsk brændevin for sit gæt på, hvor mange penge der i årets løb var indsamlet i Minebøssen. 17 var også deltagerantallet, da afdelingen midt i december sluttede 2018-aktiviteterne med gløgg og æbleskiver.

KORSØR

korsoermarineforening.dk

Korsør by, Slagelse Kommune og en række samarbejdspartneres stort anlagte Maritime Kulturdage med indlagt Maritimt Folkemøde sidst i august gav travlhed i Korsør Marineforening. Afdelingen deltog aktivt i den populære maritime event og løste gennem festdagene en række promoveringsopgaver for såvel lokalafdelingen som distriktet og Danmarks Marineforening, Indsatsen fortsatte den 29. august og 5. september, hvor flagbærer og medlemmer sammen med Flådestation Korsør lagde blomster ved mindesmærket i Rådhushaven.

De rene sociale arrangementer hen over efteråret og den første del af vintermåneden december har været Skipperfest med dans til langt ud på natten, ålegilde, hvor der ifølge Theis Rosschou blev fortæret godt 55 kg rensede og smørstegte ål, 30 kroners-frokost, julefrokost samt sidst, men ikke mindst juleafslutning med gløgg og æbleskiver. Alle arrangementerne har god opbakning fra medlemmerne samt ledsagere, når disse også er inviteret med.

KØBENHAVN

kbh-marineforening.dk

Erik Staffeldt skriver, at afdelingen fik prominent besøg i begyndelsen af november. En veloplagt forsvarsminister, Claus Hjort Frederiksen (V), holdt 55 tilhørere "i ånde" i over halvanden time med en gennemgang af forsvarsforliget:

– Det giver Danmark udfordringer i Arktis, og med de såkaldte troldefabrikker, der fra Rusland iværksætter cyberangreb på danske installationer og virksomheder samt privatpersoner, sagde han blandt andet og fortsatte: – Også det politiske liv menes at være i skudlinjen. Af samme grund er planer om elektronisk afstemning ved valg stillet i bero. Russerne har en meget intimiderende og aggressiv adfærd mod danske skibe og fly. Så vi skærper forsvarets indhold, også fordi vi var kommet lidt bagud. Det gældende forsvarsforlig adskiller sig fra forgængerne ved at være et såkaldt rammeforlig. Det har vi ikke gjort før, da man nærmest skulle forhandle politisk om flytning af et par mand fra Frederikshavn til Korsør. Forsvarschefen var med ved forhandlingsbordet for at sikre, at fagligheden var til stede, så det ikke blev et spørgsmål om, hvad vi politikere syntes kunne være sjovt. Fregatterne skal have SM2- og senere SM6- missiler, som vi nu vil gå i gang med at købe til at beskytte vores lufttrum - et svar på raketterne i Kaliningrad - og vi køber torpedoer mod ubåde. Til bevogtning er der flere folk ved grænsen, og der er lavet et ekstra vagthold på Gothersgade kaserne, så politiet kan operere bedre

inden for bevogtede områder. I vil også se, at der er mere vagt ved synagogerne og ved den jødiske skole. Et ekstra vagthold er installeret i Gothersgade kaserne til at bistå politiet.

Værnepligten ændrer vi for at øge bevogtning af infrastrukturen. Nu uddannes der bl.a. i bevogtning, hvorefter de værnepligtige sendes hjem i fem år i totalforsvarsstyrke, og ved hjemsendelsen ved man, hvilken opgave man skal varetage ved en eventuel genindkaldelse.

Hjemmeværnet får en mere central bevogtningsrolle. Hjemsendte værnepligtige kan komme i Hjemmeværnet i stedet for totalforsvarsstyrken. Marinehjemmeværnets skibe skal skiftes ud i næste forligsperiode. Nu skal vi til at se, hvilke typer, der skal afløse de nuværende fartøjer, sagde ministeren.

KØGE

koege-marineforening.dk

– Den 24. oktober forsøgte vi noget nyt, nemlig ulkeaften. Tidligere var det ålegilde, men af mangel på ål blev det til ulkeaften. Kabyssen levede en fin forret, derefter kogt torsk med alt tænkeligt tilbehør og til slut æblekage. Desværre var tilslutningen ikke den bedste, men vi havde en rigtig hyggelig aften. Vores husorkester "Kuling fra Øst" har haft deres årlige arrangement i Marinestuen. Der var fuldt hus, og mange stemmer blev rørt. Det oplyser Edel Sørensen, der også fortæller, at mange deltog i julefrokosten den 1. december, hvor der ud over en god forplejning fra kabyssen også var julelotteri med mange gevinster. Nogle dage efter julefrokosten ankom julemanden til Køge Havn om bord på den lokale MHV 815 KUREREN fra HVF 368 Køge. Medlemmerne fra Marinehjemmeværnet og Køge Marineforening samt især deres børn fik nogle gode timer med musik og dans om juletræet.

LANGELAND

langelands-marineforening.dk

MIDDELFART

– Inden Erik Skelmosen i november holdt et særdeles godt foredrag i marinestuen med udgangspunkt i sin familie krønike, havde afdelingen deltagere i Ebeltoft for at se udstillingen Modeller på Podier samt guidet rundvisning på skibet med indlagte anekdoter knyttet til fregatten. Det var i oktober, hvor der også blev arrangeret skydning med gevær i samarbejde med Firmsports Skydeudvalg. Det skete på banerne under Lillebæltshallen. De 16 skytter fra Middelfart Marineforening blev delt i 2 hold, hvorefter der blev gået til skiverne, fortæller Carl Vittrup. Orla Jensen vandt med 192 point, mens Ove Christoffersen sluttede feltet med 143 point.

Carl Vittrup fortæller også, at Erik Skelmosen i sit indlæg i november blandt andet fortalte om en episode i 1940, hvor 4 kuttere fra Esbjerg blev sejlet ned af den tyske minestryger M1, hvorved de ombordværende 16 fiskere omkom. Man havde fundet frem til episoden ved at gennemgå tyske rapporter fra M1, der havde Kapitänleutnant Hans Bartels som chef. Hans Bartels mente, at de 4 fiskekuttere drev spionage, hvorefter han sejlede dem ned uden at samle de overlevende op af militære grunde.

Erik Skelmosen fortalte også, at der den 9. april 1940 var 44 danske kuttere i England. De blev alle overtaget af det britiske admiralitet. Nogle af kutterne fik lov at fiske videre, der var jo stadig brug for fisk i England. Resten blev indrulleret i Royal Navy.

▲ Erik Skelmosen kom godt omkring emnet, da han i november holdt foredrag om dansk fiskeri i Nordsøen under 2. Verdenskrig.

– Erik fortalte også om livet på missionsskibene. I aftenens anledning havde han inviteret et par venner med. Den ene var fra Esbjerg, og hans far var blevet minesprængt under 2. Verdenskrig, oplyser Carl Vittrup. Årets havfrueaften i november var arrangeret af Elin Thomsen, Jonna Højrup, Rita Skelmosen og Kate Dyrberg. Da de mandlige marineforeningsmedlemmer ikke har adgang til mødet, er der intet referat fra mødet. Men Carl Vittrup siger, at de 19 deltagere angiveligt har hygget sig. Julemødet havde på grund af stort mandefald i bestyrelsen Erik Andersen som mæsegast. Et job, han klarede på bedste vis. Det store mandefald gjorde også, at Kaj Voigt blev udpeget som auktionarius ved salget af de mange pakker. Indsatsen indbragte kr. 2.500 til afdelingskassen. Den 16. december ønskede cirka 40 deltagere hinanden en god jul med gløgg og æbleskiver.

MORSØ

morsmarine.dk

Kabyssens ad hoc-indkaldte chefkok sørger til fulde for, at forplejningen under afdelingens faste arrangementer er af høj kvalitet. Således også i oktober og november, hvor bestyrelsen først havde tilrettelagt fiskebuffet for medlemmer med gæster og ledsagere samt ved ulkeaftenen i november. Her markeredes Morsø Marineforenings 93 års-fødselsdag med bådsmandspibe fremført af Lars Østergård, Dronningens skål på afdelingens regning samt gule ærter efterfulgt af pandekager med solbærrøm. – Der var en munter stemning i marinestuen, siger afdelingsformand Leif Petersen, der også oplyser, at alle gæsterne havde bestilt chauffør til hjemturen.

MØEN

Afdelingens sommertur til Fregatten JYLLAND ikke havde den store tilslutning, men de, der var med, havde en god oplevelse. Det fortæller Bendt Lund. Efter gennemgang af udstillingen Modeller på Podier var gruppen så heldig at være tilskuere til afrigningen af mesanmasten. Nedtagningen blev foretaget af 4 mand, der i en kurv styret af 2 kraner fra BMS Kraner håndterede den fagligt svære opgave.

NAKSKOV

nakskov-marineforening.dk

RANDERS

▲ Der drøftes tekniske detaljer under taglægningen på Marinehuset i Randers. F.v. er det Gert Christensen, Ulrich Christensen, Svend Jørgen Rasmussen og tømrermester Claus Bottke.

RINGKØBING/HVIDE SANDE

▲ Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening fastholder den smukke tradition med kranselægning i december ved mindestenen for 5 omkomne lokale redningsmænd.

NYBORG

marineforeningennyborg.dk

NYKØBING SJÆLLAND

nyksjmarineforening.dk

NÆSTVED

naestvedmarineforening.dk

RANDERS

randersmarineforening.dk

– I september havde afdelingen sammen med The Scotsmans Club 15 deltagere til whiskysmagning i marinehuset. Det var også i september, at den halvårslige sangaften blev afholdt under akkompagnement af "Flipper". Det fortæller John Pedersen, der fortsætter: – Den 20. oktober holdt "Fjorden", den ene halvdel af marinehuset, standernedhaling. Dette er blevet et fælles arrangement med vores lørdagsåbent. Der er et godt sammenhold de to foreninger imellem, som altid resulterer i hyggeligt samvær. Senere i oktober fortalte Bjarne Jensen om sin deltagelse om bord på inspektionsskibet VÆDDREN i forbindelse med Galathea 3-ekspeditionen. Turen gik til flere grønlandske byer, nordboernes boplads og herrnhuternes missionsstation. Vi hørte om mennesker, steder og den forskning, som fandt sted undervejs på ekspeditionen. Foredraget blev ledsaget af flotte fotos, som Bjarne Jensens rejsekammerat, tidligere pressefotograf på Randers Amtsavis, Richard Sylvestersen, tog på turen. Med en donation på kr. 75.000 fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, har Marinehuset hen over efteråret fået nyt tag med i alt 13 tons nye tagsten.

Sammen med Roklubbens Venner var der hyggebanks den 21. november. Det nød 60 deltagere godt af. Julefrokosten den 1. december havde 55 medlemmer og ledsagere bænket ved bordene.

Skyttelavet:

Skyttelavet i Randers Marineforening stillede i november med 18 skytter til distriktsskydningen i Grenaa. Ole Poulsen oplyser, at hold 1 med Niels Høeg, Jørgen Steffensen og Preben Juncher skød 431 point med Preben Juncher som bedste skytte med 145 og 2 krydstier.

Ved juleskydningen med De Samvirkende Soldaterforeninger i december skød Torben Broe fra Pionererne 50 point. På de følgende pladser kom Marineforeningens John Pedersen, Henry Hansen, Erik Christensen og Niels Høeg med 49 point.

RINGKØBING/HVIDE SANDE

Tidligere afdelingsformand Niels Kastbjerg modtog den 2. november Danmarks Marineforenings hæderstegn i sølv.

– Det er et meget fortjent hæderstegn, siger afdelingsformand Leif Steen Andersen, der samtidig begrunder det med Niels Kastbjergs utrættelige arbejde for Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening.

Den 18. december lagde afdelingen krans ved mindestenen for de 5 redningsmænd, der den 9. december 1951 mistede livet under undsætning af den hollandske havarist, sandpumperen "Kinhem". Efterfølgende samledes 76 deltagere, heriblandt 7 mand fra Hvide Sande Redningsstation, til årets sammenskuds julefrokost, hvor 18 medlemmer bidrog med en række kulinariske specialiteter.

ROSKILDE*roskildemarineforening.dk***SKIVE***skive-marineforening.dk*

Afdelingsnæstformand Per Toftum Larsen skriver, at den 8. december var datoen, hvor Skive Marineforening skulle holde sin julefrokost. I forbindelse hermed, var arrangeret et besøg på Produktionshøjskolen Marienlyst, for at besøge projektet Krydstoldjagt nr. 27. Produktionshøjskolen er oprettet af Skive Kommune som et sted til unge mennesker der har lidt svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. De kan så komme på Produktionshøjskolen og arbejde på diverse projekter, så de har noget at stå op til, og beskæftige sig med.

Krydstoldjagt nr. 27 er en selvejende forening, der har til formål at bygge krydstoldjagt nr. 27. Den fungerer udelukkende på private donationer. Krydstoldjagter blev lanceret i Danmark i begyndelsen af 1800 tallet, for at kontrollere de mange små sejlskibe i danske farvande der sejlede med fragt, og få indkrævet skatter og afgifter til rigets førelse. Det var Frederik den Sjette der i 1824 satte produktionen af krydstoldjagter i gang. Nr. 27 blev bygget i 1890. Krydstoldjagterne var bevæbnet med 2 falkonetter (små kanoner) nogle geværer, pistoler og sabler. Med velvillig bistand fra toldmuseet tog bådebygger Ole Brauner og et hold elever fra Produktionshøjskolen til Rigsarkivet i København, og fandt alle tegningerne til skibet fra 1890, og gik i gang med opbygningen af skibet, som var tildelt af Skibsbevaringsfonden og skulle restaureres fra top til bund. Restaureringen har foregået i forskellige tempi, alt afhængig af antallet af elever og økonomi, og der satses nu op på, at toldkrydseren kommer i vandet i 2019. Det er tanken, at skibet skal bruges som skoleskib til institutioner, skoler m.v. med sejlads på Limfjorden, med respekt for de gamle sømandsmæssige traditioner.

Efter en spændende orientering omkring projektet, forlagde vi til Marinestuen for at indtage vores julefrokost, med dertil hørende underholdning leveret af Marinehjemmeværnets jazzorkester fra Randers, der var en stor succes. Alt i alt en spændende og dejlig dag.

SLAGELSE*marineforeningen-slagelse.dk***STEVNS**

Den 11. november arrangerede Stevns Marineforening og den lokale afdeling af Forvarsbrødrene i forbindelse med 100 års dagen for afslutningen af 1. Verdenskrig kranselægning ved Halifaxstenen i Højeruplund efterfulgte af gudstjeneste i Lille Heddinge Kirke. Efterfølgende var der kranselægning i menig Ole Frandsen Andersens Kapel.

Ole Frandsen Andersen var en ung stevnsbo der betalte med sit liv blot 10 dage før krigens afslutning. Ole Frandsen Andersen udvandrede til New York, hvor han blev tilbudt amerikansk statsborgerskab, hvis han blot ville gøre tjeneste i hæren - US Army. Det indvilligede han i, men blev sendt til fronten i slutningen af Verdenskrigen for at kæmpe på allieret side. Han faldt i slaget ved Mosel-floden 1. november 1918. Han fik således aldrig glæde af sit amerikanske statsborgerskab og blev i stedet stedt til hvile på sin barndoms kirkegård i Lille Heddinge.

Den 16. november var der ålegilde i Hjemmeværnsgården. Her deltog ifølge afdelingsformand Gert Arno Pedersen 62 glade gæster.

▲ Replikken af krydstoldjagt nr. 27 fra Produktionshøjskolen Marienlyst ved Skive forventes søsat i 2019. (Foto: Per Toftum Larsen)

▲ November-bankospillet i Svendborg Marineforening havde alle pladser besat i marinestuen. Den fornøjelige eftermiddag blev styret med fast hånd af afdelingsnæstformand Bjarne Jensen.

SVENDBORG*svendborgmarineforening.dk*

Arrangementerne i 2018 i Svendborg Marineforening blev rundet af med bankospil den 4. november, foredrag den 29. november og julefrokost den 1. december. Det oplyser Jim Møllerup.

Foredraget var årets sidste i rækken af indlæg, der under fællesrubriken Maritime Foredrag har ført deltagerne gennem en række gode informative oplevelser. Således også den 29. november, hvor medlem af Svendborg Byråd, John Arly Henriksen, fortalte om sin tid ved rederiet A. E. Sørensen og Søværnet. De 2 næste foredrag afholdes sidste torsdag i februar og marts.

SØNDERBORG*soenderborgmarineforening.dk*

THYBORØN

▶ Deltagerne ved skiltreceptionen i Thyborøn er her foreviget foran afdelingens mødeaneks.

(Foto: Bent Schiechter)

THYBORØN

Thyborøn Marineforening har som skrevet i nærværende tidsskrift i december fået doneret to nye medlemsblyndskilte til opsætning på marinehuset og marinehusets daglige mødeaneks. Medio november blev opsætningen markeret med en lille, men i særdeleshed hyggelig reception i annekset.

VEJLE

vejlemarineforening.dk

VIORG

Afdelingsformand Knud Erik Kvist skriver i sin nytårshilsen følgende:

– Et tilbageblik på 2018 efterlader mange gode minder for Viborg Marineforening. Vi kan glæde os over mange dejlige timer sammen i Marinestuen. Til fregatskydningen med efterfølgende grillfest og præmieoverrækkelse, julefrokost, julebanko, hvor der blev serveret gløgg og æbleskiver, nytårsparade, udflygter ud i fædrlandet og vores årlige besøg til Jubilæumsævnet på Holmen.

Kammeratskabsaftenene er ud over god skafning blevet suppleret med spændende foredrag og film, hvilket har været en stor succes. Når vi sådan har skuet bagud og vendt blikket indad, så har det igen været et år, hvor aktivtetsniveauet har været tilfredsstillende. Vi har holdt skruen i vandet og taget bestik af kurs og vind. Fremadrettet, vil vi i det nye år stadig arbejde på at finde nye lokaler til foreningen. Husleje m.m. er den absolut største post i Viborg Marineforenings økonomi, hvorfor en langsigtet ændring på dette område vil være at ønske. En af vores største udfordringer er stadig vores medlemmers gennemsnitsalder. Så jeg vil gerne opfordre alle til at hjælpe med at skaffe nye medlemmer af begge køn. Det er ikke et must, at man har været søfarende. Sluttebig vil jeg sammen med bestyrelsen takke alle, der i det forløbne år har ydet en indsats til gavn for Viborg Marineforening og samtidig ønske alle medlemmer med familie et godt nytår. Og husk så lige, at der er generalforsamling fredag den 15. februar 2019.

VORDINGBORG

▶ Fra receptionen i marinehuset i Vordingborg ses her fr. Jens-Ole Bach Nielsen og Jes Hansen fra Vordingborg Marineforening, Garnisonskommandantens stedfortræder kapltajn Henning Østergaard Nielsen, Lennart Jacobsen og Erik H. S. Jakobsen Vordingborg afdelingen af Falsterske Fodregiment samt Svend Aage Jensen Danske Forsvarsbrødre Vordingborg.

Sendemandsmøde 2019

I henhold til foreningens vedtægter § 16 afholdes Det årlige ordlinære Sendemandsmøde

Lørdag den 18. maj 2019

I Randers med dagsorden iflg. Vedtægternes § 18.

Mødeindkaldelse med detaljeret dagsorden
 Vil fremgå i Marineforeningen Tidsskriftet
 ”Under Dannebrog” nr. 2 – 2019.

Landsbestyrelsen

VORDINGBORG

vordingborgmarineforening.dk

Som fortalt på bagsiden har Vordingborg Marineforening i december 2018 fejret såvel afdelings- som marnehusbjubilæum. Blant de mange gæster til jubilæumsreceptionen var repræsentanter fra såvel Vordingborg Kommune, Forsvaret, lokale Soldaterforeninger samt marineforeningskollegaer fra distrikt I/Sydsjælland og Øerne

AERØSKØBING

aeroeskoebing-marineforening.dk

AALBORG

aalborg-marineforening.dk

AARHUS

aarhusmarineforening.dk

På trods af en travl julemåned, så var Aarhus Marineforenings medlemmer trofaste til at støtte op omkring arrangementerne i december måned 2018. Til den traditionelle julefrokost i starten af måneden deltog 39 medlemmer, til julebanko med familien var der 30 personer og den 29. december til ”Farvel til 2018” var der 41 medlemmer, der skålede i gløgg og ønskede hinanden et godt nytår.

Sammentømrede lokalafdelinger med forskellige karakteristika

DANMARKS MARINEFORENING BESTÅR AF 75 SAMMENTØMREDE LOKALAFDELINGER, DER DOG PÅ HVER SIN MÅDE KNYTTER ORGANISATIONEN SAMMEN I FÆLLESSKABET OMKRING SØVÆRN OG SØFART.

De fleste danskere kender mestendels Brøndby Kommune gennem sporadiske indslag omkring fodbold i sportssektionerne i den trykte og digitale presse. Men de 35.500 indbygger i den københavnske vestegnskommune har også andre foreninger at se op til. Her på redaktionen er vi ikke rene fagidioter, men lad os alligevel pege på Brøndby Marineforening, der i det daglige fylder meget i kommunen.

Vi har derfor spurgt afdelingsnæstformand Kim von Wowern, hvad der efter hans mening gør, at den lokale marineforeningsafdeling er så synlig i lokalsamfundet. Her peger han blandt andet på, at afdelingen har landets ældste lokale marineforeningsblad "Så til Søs".

— Her i 2019 starter vi 61. årgang. I starten blev bladet bragt ud på cykel, men i dag sendes det rundt med e-mail, siger han, og fortsætter: — Vores medlemsmøder gennemføres i perioden september til maj, som hovedregel altid den første torsdag i måneden. På den måde ved medlemmerne altid på forhånd, hvordan de skal langtidsplanlægge. Der er altid en foredragsholder til de normale medlemsmøder, og vi har en bestemt person udstukket til at sørge for disse foredrag. Møderne følger altid en fast procedure, samtidig med at vi med et trefoldigt skæpperør altid hædrer eventuelle jubilarer, runde fødselsdage, tildeling af hæderstegn og emblemer med mere.

De faste ritualer er også et must ved optagelse af nye medlemmer.

— Efter at et nyt medlem er optaget i henhold til den normale optagelsesprocedure, der beskrives af Danmarks Marineforening, modtager medlemmet en buket blomster, som de skal tage med hjem til deres samlever som tak for, at vi må lægge beslag på medlemmet den første torsdag i hver måned. Med et smil på læ-

ben og et glimt i øjet får nye medlemmer også at vide, at de skal læse vedtægterne, og at de vil blive hørt i dem ved næste medlemsmøde. Det nye medlem får også besked på, at A: Det er forbudt at give omgange uden formandens tilladelse. B: Det er forbudt at sige De, Dem og Deres, undtagen til Kongehuset. C: Vi er en parti-upolitisk forening, og der må ikke diskuteres partipolitik, samt at D: I Brøndby Marineforening melder man sig ikke ud, der bliver man båret ud.

Det nye medlem tildeles et skibsnummer ved indmeldelsen, og medlemmet afleverer et foto fra sin tjenestetid/ungdom. Dette optages i vores unikke logbog, hvor alle tidligere og nuværende gaster har en side.

Da vi har ca. 200 medlemmer, har vi også et medlemskatalog med vellignende foto, navne og skibsnumre. Således kan medlemmerne indbyrdes nemt kende hinanden. Vi har fået fremstillet vores egne papirdækkeservietter med en tegning af vort domicil - det giver borddækningen et ekstra maritimt strejf. Vi gør brug af et skaffekort, hvor aftenens drikkevarer klippes/streges ind, og dette afregnes så først, når man går. Vi har en fast skaffeliste, som man kan skrive sig på, hvilket betyder, at man automatisk er meldt til møderne. Hvis man udebliver eller glemmer at melde afbud, får man så en regning på maden.

Vores marinestue har en fast bordopstilling og er inddelt i faste bakker: Kaptajnsbakken — O-rumsbakken — Maskinbakken, Torpedobakken osv. Hver bakke vælger en baksformand, som styrer slagets gang, når der skal vælges, hvem der skal hente mad. Siddepladserne ved bakkerne fordeles efter skibsnummer/ancientitet, og de, der har været medlem længst, er næsten altid sikre på at komme til at sidde ved den bakke, som de har valgt. Denne opdeling giver et rigtigt godt sammenhold på de enkelte bakker. Og det er vores indtryk, at vores medlemmer trives særdeles godt med disse retningslinjer.

▲ Den unikke flagmast ved Marinegården i Brøndby er et godt eksempel på afdelingens brug af medlemmernes forskellige kompetencer.

Vi prioriterer at besøge syge medlemmer, så de bevarer tilknytningen til afdelingen. Vi kalder dette initiativ for tovværket (der henvises her til det tovværk, der omkranser vores medlemsblem, og som symboliserer kammeratskabet). Sygebesøg foretages både af bestyrelsen og i mange tilfælde også af medlemmer fra de enkelte bakker.

Ved begravelser og bisættelser gør vi en aktiv indsats for at kunne deltage med flaget, og vi hjælper familier, der ønsker bisættelser til søs med at finde de rigtige kontaktpersoner i Marinehjemmeværnet.

Til runde og halvrunde fødselsdage modtager vores medlemmer en fødselsdagshilsen med posten.

Vi har et aktivt og dygtigt arbejds hold på ca. 15 personer, som mødes hver onsdag for at hamre og banke og rengøre vores dejlige marinegård. Det har blandt andet resulteret i, at vi har fået vores flotte flagmast i gården. Og endelig har vi en lang række frivillige og hjælpere, der giver en hånd med i stort og småt, og som vi er stor tak skyldig, slutter Kim von Wowern listen over tiltag, der efter bestyrelsen i Brøndby Marineforenings mening giver sammenhold i afdelingen og opmærksomhed i lokalområdet.

◀ Lørdag den 24. november 2018 deltog Danmarks Marineforenings landsformand Jens Ole Løje Jensen og frue Lanni Løje Jensen i 60 års-jubilæet for Den Norske Sjømannskirke 'Kong Haakons Kirke' i København. Efter festgudstjenesten var der uden for kirken afsløring af en ny mindesten for De Norske Krigsseilere 1939-45. Efter tale og afsløring af mindestenen ved formanden for Frihedskampens Mindefond, oberstløjtnant, kammerherre Chr. Eugen-Olsen, talte Norges ambassadør i Danmark, H. E. Aud Kolberg, hvorefter der lagdes krans af ambassadøren og Chr. Eugen-Olsen. Ved højtideligheden, der havde omkring 100 deltagere, medvirkede flag og faner fra De Danske Krigssejlere 1939-45, Den Norske Kirke samt fra Danmarks Marineforening, båret af landsnæstformand Søren Konradsen. (Foto: Søren Konradsen)

▲ Sømandshjemmet BETHEL indbød i samarbejde med Danmarks Marineforening til den traditionsrige kranselægningshøjtidelighed ved Mindeankeret i Nyhavn, København, juleaftensdag kl. 12. ITF-inspektør Morten Bach fra 3F Søtransportgruppe holdt en vedkommende tale til minde om de omkomne krigssejlere (søfolk og fiskere) under 2. Verdenskrig, og Holmens provst og orlogsprovst, Ejgil Bank Olesen, forestod den gejstlige del. Medlemmer fra Danmarks Marineforenings distrikt 1 lagde Søfartens og Marineforeningens krans tillige med en krans fra Sømandshjemmet BETHEL. Derefter blæste to hornblæsere fra Kvindelige Marinernes Musikkorps 'The Last Post'. Fra landskontoret og lokalafdelingerne i Svendborg, Roskilde, Brøndby, København og Amager var der flag, og højtideligheden blev overværet af omkring 150 publikummer. (Foto: Søren Konradsen)

Amager

Lars Alfred Espeløv
Augsburg

Bogense

Charlotte Lindharth
Michael Lindharth

Ebeltoft

Lisbeth Sjørup Christensen

Esbjerg

Tina Langholm Andersen
Stine Beck Danielsen
Benny Dyrby Jensen
Jørgen Køhler
Leif Otto Madsen

Fanø

Barbera Dynt Joos

Frederikshavn

Rolf Georg Amundsen
Jan Kofod
Jens Ole Olsen
Lars Præstholm
Jan Vinther

Frederikssund

Marianne Bres
Sanne Suzane Denice
Johansen
Anni Jørgensen

Glyngøre

Martin Dølby

Godthåb

Kasper Beck
Erik Toft Jensen
Mogens Larsen
Anders Skipper

Grenaa

B. Husted Nielsen
Claus Sondrup

Hals

Christian Brunø Madsen

Horsens

Ingrid Tirsvad

Kalundborg

Palle Christensen
Søren Flemming Hansen
Lene Ingildsen
Dan Michael Johansen

Korsør

Steen Andersen
Ditte Dyreborg
Steen Eiler Engstrøm
Jan Lange Hansen
Lasse Kenneth Hansen
Lasse Bjørk Jørgensen

København

Peter Askman
Gregers Bjørn Hansen
Gert Larsen
Ole Edholm Petersen

Køge

Kim Nielsen

Lemvig

Jørgen Jespersen

Marstal

Hans Jørgen Eriksen
Kaj Frandsen
Didde Jensen
Claus Bille Knudsen
Susanne Larsen
Gitte Otzen
Tina Greve Svalling

Nibe

Anders Andersen
Jesper Therkildsen

Nyborg

Svend Erik Bjarne Andersen
Finn Jørgensen
Per Kurt Olsen
Jørgen Sømark

Nykøbing Sjælland

Niels Gregers Holm-Nielsen
Vagn Jægenø
Erik Skov

Odense

Martin Dannevang
Lohne Pia Enghoff
Møllegaard

Randers

Dion Møller Bülow
Christensen
Poul Damm Rasmussen

Ribe

Thomas Lauridsen
Helle Ruberg Mikkelsen
Niels Meistrup Toft

Roskilde

Regnar Land Boesen
Mogens Klausen
Kirsten Norrbohm

Samsø

Peter Kronborg

Skagen

Karsten Lykke Ewald
Martin Lykke Henriksen
Ole Jørgensen
Kurt Sørensen

Skive

Ejgil Brun Kristensen
Mogens Nielsen
Flemming Petersen
Bo Toft Stampe

Slagelse

Steen Louis Hansen
Søren Skands
Nick Søgaard

Struer

Finn Mønsted Jensen
Inge Fogd Sørensen

Svendborg

Flemming Bovbjerg

Vejle

Tina Rasmussen
Dorthe Petrea Riise

Viborg

Hans Baadsgaard

Vordingborg

Peer J. Jørgensen

Ærøskøbing

Leo Clausen
Kim Fogtmann
Dag Kullerud
Frank Sandager
Svend Bernhard Syrin

Aalborg

Henrik Zimmermann

Århus

Jens Christian Danneskjold

Dobbelt jubilæum i Vordingborg

Den 2. december 1938 stiftedes Vordingborg Marineforening. Bestyrelsen havde fra starten fokus på at få etableret en marinestue, og den 8. februar 1942 stod stuen klar på Hotel Valdemar. Ved en brand i 1961 gik alle genstande tabt. Efter nogle bump på vejen fik afdelingen i slutningen af 1980'erne igen vind i sejlene, hvilket blev kronet med et grundkøb i Skudehavnen, så de i 2008 kunne holde jubilæum under eget tag.

På denne positive baggrund blev 80 års-afdelingsjubilæet for Vordingborg Marineforening og 10 års-marinehusjubilæum fejret med maner den første weekend i december 2018. Blandt andet kunne borgmester Mikael Smed, Vordingborg Kommune, indvie en opstillet centerpropel til FLYVEFISK-klassen og dermed afslutte projekt Masnedsund Stenpark, der har været på vej i næsten 5 år. Stenparken består af 9 granitsøjler, der symboliserer agterstavn med centerpropellen i midten støbt ned i 4,5 kubikmeter beton.

VELFORTJENT HÆDER

Den festlige lejlighed gav også anledning til at tildele en række hædersbevisninger til flere medlemmer. Jens-Ole Bach Nielsen blev således tildelt Marineforeningens hæderstegn i sølv. – Jens-Ole Bach Nielsen har gjort en helt særlig indsats for at soldaterforeningerne og veteranerne i Vordingborg kommune kunne få opsat en mindesten på det fredede område på Vordingborg Slotsplads som et samlingssted for at mindes og ære alle udsendte efter 1948 hvert år på den Nationale Flagdag den 5. september. Jens-Ole har ”banet vejen, lagt vejen, sørget for skilte, kørt på vejen” og været vedholdende i hele projektforløbet. Vi har flere gange syntes, at han skulle have anerkendelse for sin fabelagtige og altfavnde indsats. Marineforeningens hæderstegn i sølv er den højeste udmærkelse, der kan gives til et medlem i en lokal marineforening. Derudover blev Jens-Ole også

▲ Afdelingsformand Jes Hansen (t.v.) takker borgmester Mikael Smed for den flotte tale i anledning af 80 års-jubilæet og den pompøse dåb.

▲ Flyvefisker Masnedsund Stenpark er det daglige navn for dette markante islæt på havneområdet. Dåben blev foretaget med øl i kanonsmørkekanden fra artilleriskibet NIELS JUUL, der blev bygget på Orlogsværftet i 1918. (Foto: Franko Hansen og Jes Hansen)

æresmedlem af Vordingborg-afdelingen med 20 års forsinkelse, fortæller afdelingsformand Jes Hansen.

Jens-Ole Bach Nielsen var også med i den seks mand store medlemsgruppe, der blev

hædret med den lokale 80 års-jubilæumsnål i guld for indsatsen i 1988, hvor afdelingen genopstod i fuldt flor.

Marineforeningen

TIDSSKRIFTET "UNDER DANNEBROG" - MEDLEMSBLAD FOR DANMARKS MARINEFORENING

APRIL 2019 | NR. 2 | 107. ÅRGANG

■ **TEMA: DANMARKS-SAMFUNDET
OG DANNEBROG 800**

■ **KOMMENTAR: UNIK SAMLING AF DYKKE-
MATERIEL PÅ NYHOLM I KØBENHAVN**

■ **DEN SIDSTE SLØJFE ER BUNDET FOR
MINDET OM MS "HANS HEDTOFT"**

■ **ETABLERINGSPARADE
I 3. ESKADRE**

■ **DE DRAMATISKE OPLEVELSER VED
KAP FARVEL FOR 60 ÅR SIDEN**

▲ Kystredningstjenesten er det sikkerhedsnet sejlere i danske farvande har, hvis uheldet skulle være ude. Her ses redningsfartøjet MARTHE LERCHE, hvis hovedformål er at redde menneskeliv. Men enheden kan også agere slæbebåd for det nødstedte fartøj, hvis det skønnes at være sikrest. Efter implementeringen af Nyordningen i Forsvaret, er Kystredningstjenesten placeret under den nye 3. Eskadre.

(Foto: Lasse Hyldager)

Opbakning til fortsættelse af udstillingen på fregatten JYLLAND

Anmodningen fra ledelsen på DSI fregatten JYLLAND om at den stort anlagte 2018-udstilling af modeller fra Danmarks Marineforenings marinstuer også måtte forløbe over 2019, blev godt modtaget af de afdelinger, der har stillet modeller til rådighed.

Orlogsmuseets Modelbyggerlaug og Køge Maritime Modelbyggerlaug vendte også tommelfingeren opad. Her endda med den krølle, at Orlogsmuseets Modelbyggerlaug udvidede udstillingen med opsætning af flere modeller, der ikke tidligere har været vist for et eksternt publikum.

Hermed får de mange besøgende, der hen over 2019 besøger fregatøen i Ebeltoft, ikke blot en god museal oplevelse, men også mulighed for at stifte bekendtskab med Danmarks Marineforening. Dette ikke mindst på baggrund af, at Danmarks Marineforenings afdelinger i distrikt 10/ Midtjylland på udstillingen gennem hele 2019 vil sørge for at promovere landets største støtteorganisation for Søværn og søfart i sin helhed – Danmarks Marineforening.

Morten

Danmarks Marineforenings Værdigrundlag

Som en traditionsbærende forening arbejder Danmarks Marineforening, gennem sit landsdækkende virke, for at fastholde og formidle Danmarks maritime kulturarv, samt at udbrede interessen for Søværnet og søfarten. Danmarks Marineforening er en demokratisk, royalistisk, upolitisk forsvarspositiv forening, der hylder mangfoldigheden, såvel i samfundet som i foreningen, hvor der er rum og plads til alle.

Danmarks Marineforening

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personer, der er eller har været tjenstgørende under Orlogsflaget, eller har eller har haft ansættelse til søs.

Æresformand er Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

Marineforeningen

Trondhjemsvej 5, kld.
2100 København Ø
Tlf. 3315 2886
Postgirokonto: 2 00 16 08

Mail til
Landskontoret og "Slopkisten"
landskontoret@marineforeningen.dk
www.marineforeningen.dk

Kontortid

Mandag og fredag kl. 10-14
Lukket hele juli måned

Landsformand

Kommandørkaptajn
Jens Ole Løje Jensen
Stenvænget 5, 2640 Hedehusene

Landsnæstformand

Seniorsergent
Søren Konradsen
Torvegade 21, 2.th
1400 København K

Landkasserer

Statsaut.rev.
Flemming Heden Knudsen
Skovlundevej 2, 5750 Ringe

Landssekretær

Ejendomsmester
Birger Tykskov
Rosenvænget 16, 2.tv,
3600 Frederikssund
ls@marineforeningen.dk

Skytteudvalgsformand

Pierre Jensen
Humlehaven 24,
2500 Valby
Tlf. 5159 3372
Mail: pmmj1961@gmail.com

Under Dannebrog

ISSN: 0902-8307
Udkommer februar, april, juni,
august, oktober, december.
Redaktør Ansvarshavende
Leif Mortensen
MKM - Viborg og Fårup
Tlf. 2192 3055
Mail: lm@mkmedier.dk

*Samtlige tekster uden
byline er skrevet af redaktør
Leif Mortensen*

Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" 's læsergruppe er forhenværende og nuværende personel ved Søværnet og Marinehjemmевæret samt søfartsrelaterede brancher og interessegrupper.

MTUD udkommer seks gange årligt i et printoplæg pr. udgave på 9.500 ex. samt som e-magasin på sitet: marineforeningen.dk - Anslået 40.000 læsere/brugere pr. udgave.

På baggrund af det seneste forsvarsforligs beslutning om at flytte Dykkerskolen fra Nyholm og sælge bygningen med Dykkehistorisk Selskabs unikke samling, er der fra selskabets side en begrundet frygt for de mange rariteters fremtid. På den baggrund har vi bedt Dykkehistorisk Samling om at give et retvisende billede af historikken omkring dykning og udstillingen specifikt. (Red.)

Unik samling af dykkemateriel på Holmen

Af Sven Erik Jørgensen, Dykkehistorisk Selskab

Lige siden mennesket begyndte at færdes på havet, er skibe og laster gået tabt ved forlis. Ønsket om at bjerge disse værdier var drivkraften for udvikling af de første dykkerapparater. Dykkerapparaterne gav også mulighed for at løse andre opgaver i havet, som f.eks. anlægsarbejder, biologiske og arkæologiske undersøgelser, løsning af militære opgaver og endelig rekreativ dykning. Danmark har været med i hele denne udvikling og har på nogle områder været banebrydende.

FØRSTE DYKKERSKOLE

Dykningen har været en del af Søværnets kompetencer lige siden, Søværnet omkring 1712 byggede en dykkerklokke designet af admiral Ole Judichær, som bl.a. anvendte den til bjergning af skibe, der var blevet sænket i forbindelse med Marstrands erobring i 1719. Meget tidligt fandt dykkerapparaterne anvendelse ved Orlogsværftet. De første apparater her var de franske Rouquayrol Denayrouze regulatorer – datidens lungeautomater. I 1883 blev der på baggrund af Marineministeriets bestemmelse af 12. marts 1883 oprettet en årlig dykkerskole under Orlogsværftet.

Der var undervisning af dykkere på Orlogsværftet tidligere, men denne undervisning har næppe været formaliseret, som Marineministeriet bestemte i 1883. Den halvhjelm, der blev anvendt sammen med Orlogsværftets første Rouquayrol Denayrouze regulator, blev omkring 1888 erstattet af 3-bolts hjelme fra den tyske producent Ludwig von Bremen. I 1890 gik Søværnet bort fra regulatorerne og anvendte direkte luftforsyning fra en rotationspumpe på overfladen.

DEN DANSKE 2-BOLT HJELM

Svitzer-dykkeren Peter Hansen Hessing udtog i 1907 et tysk patent på en hjelm, der blev sam-

let med dragten ved hjælp af kun 2 bolte. Denne hjelm fik betegnelsen den danske 2-bolts hjelm eller Hansens Patent. Hjelmen havde så mange fordele, at den revolutionerede den danske dykning, og mange 12- og 3-bolts hjelme blev ombygget til 2-bolts hjelme. Hjelmen fandt også indpas ved Søværnet og blev synonym med dansk dykning.

UDDANNELSE AF DANSKE DYKKERE

I 1929 bliver kaptajnlojtnant Louis Rostock-Jensen uddannet som dykker ved Orlogsværftet. Rostock-Jensen har tilsyneladende ikke været imponeret over undervisningen på Dykkerskolen. I hvert tilfælde drøftede han dykkeruddannelsen med chefen for Undervandsbådsdivisionen kommandørkaptajn J. Wolfhagen. Disse drøftelser resulterede i, at Undervandsbådsdivisionen den 17. oktober 1929 anmodede Marineministeriet om at måtte afholde en dykkerskole af 3 ugers varighed i vinterhalvåret. Marineministeriet accepterede dette, og den første dykkerskole under Undervandsbådsdivisionen afholdtes i november 1929. Wolfhagen udvirkede senere, at Dykkerskolen i 1930 blev overført permanent til Undervandsbådsdivisionen med Rostock-Jensen som skoleforstander. Rostock-Jensen spildte ikke tiden, og i 1930 skrev han Søværnets første dykkemanual.

Mange civile fandt også beskæftigelse som dykkere ved entreprenører eller stenfiskere. Der var ingen krav om uddannelse og alle og enhver, der havde lyst til og turde dykke, kunne kalde sig dykker.

Mange meningsløse ulykker blandt civile dykkere fik i 1932 Rostock-Jensen til efter aftale med Søværnet at tage kampen op med Dansk Dykkerforening for også at få certificeret civile dykkere og få sat en stopper for de mange dødsfald. Det blev en hård kamp med mange knubbede ord. Men godt hjulpet af Dansk

Dykkerforenings formand Henrik Rasmussen, Wolfhagen og Rigsdagen blev "Lov om Dykknæring og Betryggelse af Dykkerarbejde" samt love, der skulle sikre en forsvarlig uddannelse og at materiellet var i forsvarlig stand, vedtaget i 1936. Efter at loven trådte i kraft den 1. januar 1937, skulle alle danske dykkere uddannes ved Søværnets Dykkerskole.

DANMARK FØRENDE PÅ UDDANNELSEN

Med krav til militære og civile professionelle dykkere uddannelse og helbred samt til materiellet blev Danmark hermed førende i forhold til de skandinaviske lande, England og Tyskland, hvad dykkersikkerhed angik, og det er spørgsmålet, om denne førerposition reelt ikke var global.

Søværnets Dykkerskole bliver en institution inden for dykningen i Danmark. Uddannelse af svømmedykkere blev indført i 1962, skolen udvikler sig løbende, og uddannelserne blev tilpasset behovene, hvad enten det var nye apparater til Minørtjenesten eller Frømandskorpset eller nye krav fra samfundet. Kært barn har mange navne, og Søværnets Dykkerskole var ingen undtagelse, skolen fik senere betegnelsen Søværnets Dykkerkursus Nyholm og herefter Søværnets Center for Dykning. I denne artikel vil jeg slet og ret kalde den Dykkerskolen.

DEN DYKKEHISTORISKE SAMLING

I 1996 stiftedes Dykkehistorisk Selskab i Ebeltoft. Seniorsergent Peer Haagerup fra Dykker-

skolen var medstifter. Peer var sendt af sted med et skarpt mandat fra chefen – du må ikke involvere skolen i noget. Det holdt Peer, men det holdt ikke længe, og der opstod hurtigt et rigtig godt samarbejde mellem Dykkerskole og Dykkehistorisk Selskab og Søværnet ikke at forglemme. Ved den stiftende generalforsamling fortalte Peer mig, at der på Holmen lå en del gammelt dykkerudstyr, som han gerne ville vise selskabet. Indbydelsen blev hurtigt fulgt op, og primo 1997 besøgte jeg Dykkerskolen, hvor Peer og hans kolleger gennem nogen tid havde indsamlet dykkerudstyr bl.a. fra de bygninger, der løbende var afstået til civile formål. Alt dette materiel var blevet stuvet ind i et lille rum på 1. sal i ubådsbygningen. Det var umuligt at skaffe sig et overblik over alt det materiel, der var pakket tæt sammen i det lille rum, men det jeg så, sagde mig, at dette var noget helt enestående. Det blev aftalt, at Dykkehistorisk Selskab efterfølgende stillede med 4 mand for at gennemgå og fotografere samlingen.

Det blev en spændende dag. Der blev ved med at dukke rariteter op fra rummer. Og vores fotograf fik næsten sved på panden. Vi troede ikke vores egne øjne, da der mellem alle de spændende og sjældne ting dukkede et Rouquayrol Denayrouze apparat fra 1864 op, samt en åben hjelm der senere viste sig at være en åben Sadler hjelm fra omkring 1845. Besøget resulterede i en billedbog, hvor Dykkehistorisk Selskab efter bedste evne forsøgte at identificere udstyret. Det er vi blevet bede til med tiden.

Dykkerskolen fik organiseret samlingen i et egnet lokale. Desværre førte samlingen i en kort periode en omtumlet tilværelse, hvorunder enkelte effekter blev væk. Senere kom samlingen tilbage i lokalet, og havde nu mere karakter af opmagasinering end af en udstilling. I 2014, hvor Dykkehistorisk Selskab var vært for European Historical Diving Event på Holmen, var der mange dykkehistorisk interesse fra Europa, der fik lejlighed til at studere samlingen. Desværre var den i en forfatning, som fik Dykkehistorisk Selskab til at tilbyde Dykkerskolen, at selskabet strukturerede samlingen og sørgede for, at den blev udstillet, som den fortjente det. Dykkerskolen sagde ja tak, og den 22. maj 2015 blev udstillingen, der nu var blevet til et museum, indviet med bl.a. deltagelse af Søværnets Tamburkorps.

Dykkehistorisk Selskab har brugt samlingen meget til illustration af artikler i Dykkehistorisk Tidsskrift. Her skulle vi ikke efterlyse en illustration i netværket, nej, vi kunne i utallige tilfælde tage til Holmen, og få billedet lige som vi ville have det – her var tingene jo.

Samlingen blev et aktiv for Søværnet og Dykkerskolen. Elever og mange besøgende ved Dykkerskolen har set samlingen, der også har været åben for offentligheden ifm. Kulturnatten. Da Dykkerskolen i 2018 var vært for NATO Underwater Working Group's årsmøde med ca. 80 deltagere herunder cheferne fra 13 dykkerskoler, vist medlemmer fra Dykkehistorisk Selskab rundt i samlingen, og her var der megen anerkendelse af denne unikke samling at hente.

Og unik det er samlingen. Mange samlinger – også større samlingen rundt om i verden - er skrabet sammen fra nær og fjern. Det er netop det, der gør Dykkerskolens samling enestående – den er ikke skrabet sammen. Langt den overvejende del af det, der er udstillet, har været anvendt i Søværnet eller afprøvet af Søværnet. – og så er der emner i denne samling, som man ikke kan se andre steder.

Ved det seneste forsvarsforlig blev det aftalt, at Dykkerskolen skal flytte fra Nyholm, og grundarealet, hvor bygningen med samlingen lå, skal sælges. Når dette sker, har Søværnet lovet at opbevare samlingen, hvilket nok vil ske i Korsør. Det er et meget stort ønske for Dykkehistorisk Selskab, at samlingen forbliver samlet. Selskabet har brugt flere hundrede timer på at registrere, dokumentere og arrangere udstillingen af denne samling, som er blevet

▲ Den gamle åbne Sadler hjelm fra omkring 1845 må med rette betegnes som Dykkehistorisk Samlings kronjuvel.

set af rigtig mange mennesker. Det er bydende nødvendigt, at samlingen ikke bliver pakket sammen for derefter at blive hensat på et museumslager. Sker dette, vil en unik mulighed for at udstille en stor del af vores dykkehistoriske og kulturelle arv gå tabt. Dykkehistorisk Selskabs håber, at samlingen på den ene eller anden måde også i fremtiden vil være åben for interesserede, og selskabet står til rådighed med råd og hjælp.

TEL. & FAX 33 12 82 53
 POSTGIRO NR.: 102-3071
 D. B. 3001.3015-127201
 E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

DK - 2000 Frederiksberg
 Dronning Olgas Vej 9, st.
 CVR. NR.: 89 69 70 18
 WWW.ORDENSBAND.DK

KONGELIG HOFLEVERANDØR

M. W. Mørch & Søn's Eftf. Ap.S.

LEVERANDØR TIL ORDENSKAPITLET
 GRUNDLAGT 1830

DANSKE OG UDENLANDSKE
ORDENSBÅND

MINIATUREORDENER OG MEDALJER
 BÅNDSPÆNDER TIL UNIFORMER

Jagtkaptajn og chef for Kongeskibet DANNEBROG, kommandør Christian Anders Nørgaard er pr. 1. januar 2019 tildelt Kommandør af Dannebrog-ordenen af 1. grad.

Kommandørkaptajn Peter Schinkel Stamp er udnævnt til kommandør i Søværnet og tiltrådte den 1. februar 2019 som Hendes Majestæt Dronningens Jagtkaptajn og chef for Kongeskibet DANNEBROG.

Tidligere jagtkaptajn og chef for Kongeskibet DANNEBROG, kommandør Christian Anders Nørgaard er fra den 29. januar 2019 at regne udnævnt til Kammerherre.

Orlogskaptajn Frank Erland Jensen er den 1. februar 2019 udnævnt til kommandørkaptajn og er pr. samme dato tiltrådt som chef for Center for Maritim Uddannelse og Skibssikkerhed.

Karin Buhl Slæggerup er pr. 1. februar 2019 tiltrådt stillingen som direktør for fregatten JYLLAND. Pr. 1. marts tiltrådte Karen Louise Juhl Christensen stillingen som udstillingsleder samme sted.

Orlogskaptajn Ken Nielsen er den 15. februar 2019 udnævnt til kommandørkaptajn og er pr. samme dato tiltrådt stillingen som sektionschef ved Operationsstaben.

Stabschef OPLOG FRH kommandørkaptajn John Michael Nielsen uddelte den 29. januar 2019 Hæderstegn for tro tjeneste i Søetaten, bedre kendt som "Holmens Hæderstegn" stiftet i 1801 samt Fortjenstmedaljen i Sølv stiftet i 1792 til 8 medarbejdere ved Flådestation Frederikshavn. Chefsergent Claus Just Gustafsen modtog Fortjenstmedaljen i Sølv for 40 års tjeneste i Søværnet. Korporal Brian Overgaard Madsen modtog Holmens Hæderstegn for 25 års tjeneste i Søværnet. Marinespecialist Brian Jensen modtog Holmens Hæderstegn for 25 års tjeneste i Søværnet. Marinespecialist Jan Løvenholt modtog Holmens Hæderstegn for 25 års

tjeneste i Søværnet. Elektronikmekaniker Brian Kristensen modtog Holmens Hæderstegn for 25 års tjeneste i Søværnet. Maskinarbejder Hans Bo Madsen modtog Holmens Hæderstegn for 25 års tjeneste i Søværnet. Maskinarbejder Lars Suhr Andersen modtog Holmens Hæderstegn for 25 års tjeneste i Søværnet. Varmemester Quoc Dinh Lu modtog Holmens Hæderstegn for 25 års tjeneste i Søværnet. På materielmester Steen Lindballes foto er de 8 medalje og hæderstegns modtager og stabschef OPLOG FRH opstillet foran Galionsfiguren af fregatten NIELS JUEL.

Sidste båd fra Disko

Journalist og forfatter Jacob Munkholm Jensen sendte medio februar sin fjerde roman på gaden gennem Forlaget Brændpunkt. Sidste båd fra Disko er en roman om malersvenden Busses møde med det fremmede i en tid, hvor Danmark og Grønland var én nation. Den unge malersvend iagttager under sit ophold i det lille minesamfund på Diskøen den ulighed, der på den tid var mellem lokalbefolkningen, resterne af dansk kolonialisme og det begyndende grønlandske mindreværd. Ifølge forlaget er bogen både en fortælling om håndværkerne i Grønland i midten af det 20. århundrede, men også et udsnit af historien om relationen mellem Danmark og Grønland gennem to generationer.

Romanen berører perifært myten om grønlandsskibet "Hans Hedtoft", der var udset til

at binde Danmark og Grønland sammen året rundt i alt slags vejr.

Historien om de danske håndværkeres måde at agere på i forhold til de uvante omgivelser med mange arbejdstimer og ustandselig hjemvé er god læsning, især for de mange der selv har været på civile eller militære opgaver i det store og smukke land langt oppe i Rigsfællesskabets nordvestlige hjørne.

te i dansk søfarts 3 segmenter – Søværnet, handelsflåden og fiskeriet.

SIDSTE BÅD FRA DISKO

Udgivet på Forlaget Brændpunkt. Skrevet af journalist og forfatter Jacob Munkholm Jensen. Grafisk opsætning af omslag: Søren Klok. Bogen er udgivet med støtte fra Den Grønlandske Fond. 196 sider. Pris: Trykt bog kr.229,00.

BØGER OG PUBLIKATIONER

E-bog kr. 99,00. Bogen kan bestilles hos alle landets boghandlere, købes på deres websider og købes direkte fra forlagets webshop. Yderligere oplysninger: brændpunkt.dk. ISBN: 9788793383876

Søredningsforening på Ærø er kommet godt i gang

ÆRØ SØREDNINGSFORENING BLEV STIFTET I APRIL 2017. INITIATIVTAGERNE VAR 7 ÆRØBOER, HVORAF DE 5 VAR MEDLEMMER AF MARINEFORENINGERNE I MARSTAL OG ÆRØSKØBING.

– Ærø Søredningsforening (SAR-Aerø) er en almennyttig forening uden de store midler, fortæller bestyrelsesmedlem Jens Weiss, Marstal. – Selve opstarten og de første godkendelser var en manddomsprøve, da der skulle skaffes midler til redningsfartøj, redningsflåde, VHF, radar, brandmelderudstyr, redningsdragter og tørreskab m.m. Til de udgifter har vi søgt forskellige fonde og firmaer. Vi har i 2017-2018 modtaget kr. 405.000 fra A/S D/S Orient's Fond, SE Vækstpulje, Fionia Fond, Sydfyenske Dampskibsselskabs Fond, TrygFonden og Baimamar Fonden. Uden de midler havde vi aldrig fået foreningens fartøj i gang. Ærø Kommune bevilgede herudover kr. 200.000 til at få vores kassekredit nedbragt. Nu mangler vi bare et foreningshus. Marstal Søfartsmuseum har stillet et lokale til rådighed, men det lokale er blevet for småt til alt det udstyr, som vi har modtaget. Den sidste donation er en linekaster fra Esvagt, som giver god mening på smult vand ved alle øer og holme, siger Jens Weiss.

▲ Selvfølgelig om Ærø Søredningsforenings skib og mandskab gjorde en stor indsats, stod fiskerjollen ved uheldet øst for Eriks Hale ikke til at redde. (Foto: Jens Weiss)

HJEMMEHØRENDE I MARSTAL

Fartøjet er hjemmehørende i Marstal havn, men har fast base på hele Ærø og kan dermed hurtigere dække den østlige Østersø, Langelandsbæltet og farvandet omkring Ærø med en aktionsradius på 25 sømil fra øen. Skibet er døgnbemandet af omkring 20-22 personer. SAR-Aerø tæller i dag 22 aktive beredskabsmedlemmer. Antallet af medlemmer er over 100, der alle har en uddannelse tilknyttet søfart eller er under uddannelse på Marstal Navigations-skole.

28 OPERATIONER SIDEN APRIL 2017

Siden etableringen har skibet 28 gange assisteret skibe i nød. Værst gik det til, da en fiskerjolle brød i brand ca. ½ sømil øst for Eriks Hale ved Marstal. Da var et samarbejde med Beredskab Fyn ikke nok til at redde skibet sikkert i land. Det udbrændte totalt. Derudover har indsatsen været mangeartet. Ifølge Jens Weiss er skib og besætning Solas-godkendt. – Dette skyldes mestendels et fortrinligt samarbejde med Søby Værft, Søby Skibelekro, Esvagt, Viking i Esbjerg, Marstal Navigations-skole og Marstal Træskibsværft.

Fiskeriet er blevet bedre

Kilde, tekst og arkivfoto: Fiskeri Tidende

For skipper Leon Buhl Nielsen og den 6 mand store besætning om bord på garnfartøjet L 1 "Inger Katrine" er der et stykke tid, til de kommer frem til fiskepladsen med de omkring 600 garn. De er nemlig lige sejlet fra Hvide Sande en torsdag formiddag i begyndelsen af marts. – Vi har været inde at losse. Vi kom ind onsdag morgen med omkring 16,5 tons fisk, primært rødspætter. Krøffisk er der ikke så meget af endnu. Nu er vi så sejlet fra Hvide Sande her for en time siden, og jeg regner med, at vi er fremme ved 19-tiden i aften, siger Leon Buhl Nielsen, som glæder sig over, at der er kommet lidt mere gang i rødspættefiskeriet nu. – Det var en sej opstart i år, hvor der ikke var meget at komme efter i de to første måneder. Det ser

heldigvis ud til at være vendt nu, hvor garnfartøjerne er begyndt at få større mængder med i land her over de sidste to-tre uger, fortæller han. Besætningen skal nu ud og røgte alle 600 garn, og de skal gøre det på noget kortere tid end normalt. De plejer nemlig at være på havet en uge ad gangen, men denne tur bliver en anelse kortere. – Vi skal være inde igen mandag, så denne tur bliver lidt kortere end normalt. På trods af, at "Inger Katrine" sejler ud til en position omkring 80 mil nordvest for Hvide Sande, kan besætningen ikke sige sig fri for at være plaget af sæler. – Vi har masser af problemer med sæler. De går langs rækkerne. Og når vi haler garnene ind, kan vi godt se, at der er mange skambidte

▲ Efter en sløj start på året kom der i marts mere gang i rødspættefiskeriet for den 7 mand store besætning på L 1 "Inger Katrine".

fisk. Vi smider mange kilo ud hver gang, siger skipper, som er træt af sælerne, men som ikke har en løsning på, hvad man kan gøre. De går oftest efter krøffisken, så det er dyrt bekendtskab, men jeg ved ikke, hvad man kan gøre. At skyde dem herude, er nærmest umuligt, lyder det fra fiskeskipper Leon Buhl Nielsen.

▲ Cirka 150 personer deltog fredag den 8. marts i Randers Marineforenings 100 års-jubilæum i marinehuset, der ligger vis-a-vis Randers Havn og Gudenåen. Det er uvist, om det var beliggenheden ved Gudenåen, der inspirerede kabysholdet, men tilberedningen og serveringen af tre rygemåder for laks var en Michelin-restaurant værdig. Med forplejningsdelen på plads var der lagt op til et godt jubilæumsarrangement. Og det blev det. Samtidig står det ifølge de mange vedkommende taler klart, at Randers Marineforening gennem de 100 år har udfyldt sin plads i Kronjyllands hovedstad som en god ambassadør for Søværnet og dansk søfart i sin helhed. På det ene af Flemming Rebsdorfs foto ses tv. landsbestyrelsesmedlem i Danmarks Marineforening Charley F. Pedersen med jubilargaven fra Danmarks Marineforening. Gaven fra Foreningen til Lillebjørns Bevarelse bliver præsenteret af byrådsmedlem i Randers Kommune, Daniel Matié (nr. 2 fv.), afdelingsformand Lars Gjøttermann og formand for givener Torben Westergaard. På det andet foto ses yngste medlem i Randers Marineforening, marineoverkonstabel Rasmus Juul Pedersen, sammen med sin farfar Leif Juul Pedersen.

◀ Distrikt 7/Fyn havde indkaldt til møde i Nyborg søndag den 17. februar 2019. Det oplyser distriktsformand Erik Jørgen Bodal.
– 40 gaster havde et godt møde, hvor landsnæstformand Søren Konradsen havde givet tilsagn om lidt undervisning i bådmandspibens anvendelse. Landskasserer Flemming Heden Knudsen tilbød sin hjælp med specifikke poster i regnskabet. Håndbog for afdelingsbestyrelser og overordnede retningslinjer for afvikling af fregatskydning i Marineforeningen var sat under debat. Prisen for frokosten og kontingentet til distriktet blev justeret. Et godt møde med god stemning, lyder det fra distriktsformanden.

På H.M. Kong Frederik IX's og H.M. Dronning Ingrid's runde og halvrunde fødselsdage lægger Roskilde Marineforening på vegne af Danmarks Marineforening krans ved kongeparrets gravsted uden for Roskilde Domkirke. Således også den 11. marts i år i forbindelse med Kong Frederik IX's 120 års-fødselsdag. Til stede ved kranselægningen var fotografen, landssekretær Birger Tykskov samt fv. afdelingsformand for Roskilde Marineforening Keld Christensen, Kristian Pedersen og afdelingskasserer Bo Christensen.

LØRDAG DEN 4. MAJ 2019:

Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" arrangerer fra lørdag den 4. til fredag den 10. maj 2019 læserrejse nummer 31. Rejsens hoveddestination er Bodensøen. Som vanligt er dagene spækket med en række militærhistoriske og kulturelle oplevelser, når vi under turen besøger Tyskland, Østrig, Liechtenstein og Schweiz.

SØNDAG DEN 5. MAJ 2019:

Ebeltoft Marineforening afholder en højtidelighed ved afdelingens mindsten på havnen i Ebeltoft til minde om freden den 5. maj 1945.

LØRDAG DEN 18. MAJ 2019:

Danmarks Marineforening afholder Sendemandsmøde i Randers.

TIRSDAG DEN 28. OG SØNDAG DEN 29. MAJ 2019:

Hendes Majestæt Dronningens sommertogt 2019 om bord på DANNEBROG starter i Køge Kommune.

FREDAG DEN 31. MAJ 2019:

Hendes Majestæt Dronningen ankommer på sommertogt 2019 til Nyborg Kommune.

LØRDAG DEN 15. JUNI 2019:

Blandt Danmarks-Samfundet mange tiltag i forbindelse med Dannebrog's 800-års jubilæum indgår blandt andet et stort Flagarrangement i København. Flag og faner fra hele landet føres fra Den Kongelige Livgardes Kaserne ved Rosenborg Slot gennem det indre København til opstilling på Rådhuspladsen, hvor der er tilrettelagt et omfattende arrangement.

SØNDAG DEN 8. SEPTEMBER 2019:

I anledningen af Holmens Kirkes 400 års jubilæum afholdes kl. 10.30 en stor festgudstjeneste med deltagelse af Kongehuset med flere. Her vil Holmens Kantori uropføre en lovprisningsmotet skrevet til lejligheden af den danske komponist Bent Sørensen.

TJEK ARRANGEMENTERNE I DE LOKALE MEDIER SAMT HJEMMESIDER

... Som et element i Danmarks-Samfundets landsdækkende 2018/2019-projekt Dannebrog 800 åbnede Dansk Plakatmuseum i Den Gamle By i Aarhus den 24. januar 2019 udstillingen "Folkets flag. Plakater med Dannebrog". Ved receptionen faldt nærværende tidsskrifts opmærksomme redaktør over denne smukke og tidstypiske plakat fra Dansk Sørestaurations-Forening. Det, der triggede iagttageren, var titlen "Sørestaurations Koge-Udstilling af danske og islandske produkter". Vi lader den lige stå et øjeblik: Koge-Udstilling...

▲ (Foto: Kamma Mogensen, Den Gamle By)

... I forbindelse med en omtale i december 2018-udgaven af nærværende tidsskrift omkring Grenaa Marineforenings planer om sammen med Norddjurs Kommunes veteraner at oprette et Travalje-udvalg, fremgik det af informationerne fra Grenaa, at afdelingen fra Flådestation Frederikshavn har modtaget en ældre travalje. I den anledning gør minor- og minedykker i Søværnet (P), Christian Koudal fra Ebeltoft Marineforening, opmærksom på, at det var Ebeltoft Marineforening, der fik doneret 2 stk. 12 mands travaljer.

— Efterfølgende udarbejdede vi et lånedokument på den ene travalje, så vores gode naboforening vederlagsfrit kunne låne den i overensstemmelse med dokumentet, oplyser Christian Koudal og uddyber: — Vi skal selvfølgelig overholde donationsdokumentet, der fulgte med de 2 travaljer, og ifølge dem må travaljerne ikke sælges eller gøres til genstand for anden indtjening.

... Vi har i forbindelse med temaet 60 år efter forliset af "Hans Hedtoft" modtaget følgende fra kommandørkaptajn (P) Leif Rostgaard Sørensen:

— Som tidligere chef for orlogskutteren SKARVEN (1962-63) og inspektionsskibene VÆDDEREN og HVISBJØRNEN (1975-77) har jeg med stor interesse læst artiklen på side 16-17.

Der har desværre sneget sig en fejl ind. Det var den noget ældre orlogskutter TERNEN, som i 1957 forliste ved Ravn Stor Ø, hvor besætningens 7 mand alle omkom. SKARVEN blev i 70'erne overført til Færøerne, hvor kutteren forliste og sank uden tab af menneskeliv.

Etableringsparade i 3. Eskadre

*Tekst og foto: Katrine Juul Kjer Petersen,
Cand. Mag. Kommunikationsrådgiver 3.
ESKADRE
Stab, Myndighedskoordinering*

I kølvandet på det seneste Forsvarsforlig, og indførelsen af Nyordningen i det danske forsvar, har Søværnet igen fået en 3. Eskadre. Fra den 1. januar 2019 var myndigheden en realitet, og det blev fejret med en etableringsparade, hvor Forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen var på besøg, på Flådestation Frederikshavn den 7. februar.

3. Eskadres operative opgaver har særligt fokus på farvandene omkring Danmark, herunder overvågning, suverænitetshævdelse og civilt relaterede samfundsnyttige maritime opgaver, i hele rigsfællesskabet. 3. Eskadre udgør grundstammen i den maritime overvågning af danske farvande, derfor har eskadren patrulje- og skolefartøjerne, miljøskibe og -fartøjer samt Kystredningstjenesten og Søværnets Overvågningsenhed under sig.

Eskadrens arbejdsopgaver favner, som nævnt, både militære og civile opgaver, der skal løses på den mest professionelle måde. De militære opgaver omfatter, eksempelvis, militært forsvar, farvandovervågning, suverænitetshævdelse og eftersøgnings- og redningsopgaver samt særlig hjælp til politiet. De civile opgaver omfatter, eksempelvis, eftersøgnings- og redningstjeneste, støtte til sikker afvikling af skibstrafik og hjælp til politi, SKAT, redningsberedskabet m.v. samt maritim miljøovervågning, -håndhævelse og forureningsbekæmpelse i de danske farvande.

Paraden forløb planmæssig med stor opbakning fra både Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Frederikshavns kommune, men også fra de ansatte i 3. Eskadre, hvor mange var taget vejen fra Korsør for at komme godt i gang med arbejdet i den nye myndighed. Efter paraden kunne man lære sine nye kollegaer at kende samt fejre oprettelsen yderligere ved en reception i messerne på Flådestationen.

I kølvandet på det seneste Forsvarsforlig, og indførelsen af Nyordningen i det danske forsvar,

▲ Mange af eskadrens ansatte deltog i paraden.

▲ Eskadrechef, Kommandør Steen Engelbrecht Pedersen, fortæller de fremmødte om sine visioner for 3. Eskadre.

har Søværnet igen fået en 3. Eskadre. Fra den 1. januar 2019 var myndigheden en realitet, og det blev fejret med en etableringsparade, hvor Forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen var på besøg, på Flådestation Frederikshavn den 7. februar.

3. Eskadres operative opgaver har særligt fokus på farvandene omkring Danmark, herunder overvågning, suverænitetshævdelse og civilt relaterede samfundsnyttige maritime opgaver, i hele rigsfællesskabet. 3. Eskadre udgør grundstammen i den maritime overvågning af danske farvande, derfor har eskadren patrulje- og skolefartøjerne, miljøskibe og -fartøjer samt Kystredningstjenesten og Søværnets Overvågningsenhed under sig.

Eskadrens arbejdsopgaver favner, som nævnt, både militære og civile opgaver, der skal løses på den mest professionelle måde. De militære

▲ Kommandørkaptajn Kim Møller Nielsen Juhl hilser på Forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen, der derefter inspicerer geledderne.

opgaver omfatter, eksempelvis, militært forsvar, farvandovervågning, suverænitetshævdelse og eftersøgnings- og redningsopgaver samt særlig hjælp til politiet. De civile opgaver omfatter, eksempelvis, eftersøgnings- og redningstjeneste, støtte til sikker afvikling af skibstrafik og hjælp til politi, SKAT, redningsberedskabet m.v. samt maritim miljøovervågning, -håndhævelse og forureningsbekæmpelse i de danske farvande.

Paraden forløb planmæssig med stor opbakning fra både Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Frederikshavns kommune, men også fra de ansatte i 3. Eskadre, hvor mange var taget vejen fra Korsør for at komme godt i gang med arbejdet i den nye myndighed. Efter paraden kunne man lære sine nye kollegaer at kende samt fejre oprettelsen yderligere ved en reception i messerne på Flådestationen.

Det får du hos GF

1 Del i overskuddet på alle dine forsikringer.

Hvert år gør vi regnskabet op, og kunderne deler overskuddet. Vi trækker din andel fra i din pris for det kommende år.

2 Personlig og nærværende rådgivning.

Som kundejet selskab har vi en særlig forpligtelse til at yde god service. Derfor går vi ekstra langt for at give god sagsbehandling, når skaden sker.

3 Et lokalt kontor tæt på dig.

Vi har kontorer i hele landet, så du er aldrig langt fra din lokale GF-afdeling.

4 Rabat, når du samler flere forsikringer hos os.

Hos GF belønner vi dig, hvis du samler flere forsikringer hos os.

5 Stærk autohjælp.

Har du din bilforsikring i GF, kan du for 350 kr. om året udvide forsikringen med vores fordelagtige autohjælp.

Det er nemt at skifte til GF

Du skal ikke selv gøre noget, når du vil skifte til GF. Vi klarer nemlig det hele og opsiger også dine nuværende forsikringer. Vil du høre mere om fordelene ved at være forsikret i GF?

Så kontakt os på tlf.: 49 17 01 94 og få et uforpligtende tilbud.

*Overskud
til hinanden*

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet

Strandvejen 59 · 2100 København Ø · Tlf. 49 17 01 94 · www.gf-officerer.dk

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet tilbyder forsikringer via GF Forsikring a/s, som er et dansk forsikringselskab omfattet af Garantifonden for skadesforsikringselskaber.

Danmarks Marineforening

Der indkaldes herved til ordinært

Sendemandsmøde

i henhold til vedtægternes § 16

Lørdag den 18. maj 2019 kl. 11.30

I Fritidscenteret, Vestergade 15, 8920 Randers
med dagsorden i henhold til vedtægternes § 18:

1. Valg af dirigent.
2. Godkendelse af forretningsorden.
3. Landsbestyrelsens årsberetning.
4. Fremlæggelse af det reviderede årsregnskab til godkendelse og decharge.
5. Landsbestyrelsens forslag:
  - a. Forslag til ændring af vedtægternes § 22. stk. 4.
6. Indkomne forslag:
  - a. Bekræftelse af mødested for 2020 Svendborg MF – 2021 Skagen MF.
  - b. Mødested for 2022: invitation fra Esbjerg MF og Horsens MF.
7. Fremlæggelse af budget samt fastsættelse af kontingent og indskud for det kommende kalenderår:
  - a. Kontingent.
  - b. Indskud.
8. Valg til Landsbestyrelse, herunder meddelelse om distriktsvalgte landsbestyrelsesmedlemmer:
  - a. Valg af landskasserer.
  - b. Valg af landsformand.
  - c. Meddelelse om valg af distriktsformænd i distrikterne III, IX og XII.
9. Valg af 2 revisorer og 1 revisorsuppleant:
  - a. Valg af revisorer.
  - b. Valg af revisorsuppleant.
10. Eventuelt
  - a. Drøftelse af principielle spørgsmål af almen interesse fra afdelingerne.
  - b. Øvrigt eventuelt.

JENS OLE LØJE JENSEN
Landsformand

Sendemandsmøde i Randers

I bededagsferien er Randers Marineforening for fjerde gang vært for sendemandsmødet i Danmarks Marineforening

Danmarks Marineforenings 107. sendemandsmøde afholdes lørdag den 18. maj 2019 i Randers Fritidscenter. Det er 4. gang, at Randers Marineforening er tovholder og arrangør af det sociale arrangement i forbindelse med sendemandsmøder i den kronjyske købstad. Første gang var i 1944, hvor mødet foregik i Håndværker- og Industriforeningen den 14. maj. Samme lokalitet lagde lokaler til ved arrangementet den 9.

maj 1965, mens sendemandsmødet i 1979 blev holdt i Helligåndshuset den 20. maj. Så erfaringsballasten er på plads, når sendemænd og ledsagere fra hovedparten af Danmarks Marineforenings 75 lokalafdelinger i bededagsferien anduver byen for dels at deltage i beslutningsprocessen i Marineforeningens øverste politiske organ, og dels at deltage i et omfattende og spændende ledsagerprogram.

- ▲ At Randers Marineforening gennem mange år har været en del af gadebilledet i Randers, vidner ovenstående maleri om. Fastelavnsskibet var fra sidst i 1700-tallet og frem til 1966 en årlig social indsamlingsevent arrangeret af Randers Skipperlav og den lokale Bombebesø. I 1947 blev Randers Marineforening medlem af arrangørkredsen. Maleriet er på et tidspunkt skænket til Marineforeningen af Oliver Holst og hænger nu i Brøndby Marineforenings stue i marinehuset i Brøndby.

Velkommen til Randers

Af Torben Hansen, borgmester, Randers Kommune.

Hvor å bliver til hav, hvor det ferske bliver salt. Det er essensen af Randers Kommune både bogstaveligt og i overført forstand. Og derfor giver det særlig god mening, at vi i år kan byde hjertelig velkommen til sendemandsmøde for Danmarks Marineforening - en forening, hvor jeg selv nyder at være medlem af den lokale Randers Marineforening, der netop har holdt 100 års-jubilæumsreception. For når først man har oplevet fællesskabet i Marineforeningen, den fælles interesse for søfart og søværn, så går det i blodet. Det ved I jo. Jeg ser frem til at møde jer den 17. maj og ønsker jer et godt sendemandsmøde.

Jeg håber også at se jer igen her på egnen. Her elsker vi vandet - både det ferske og salte, som præger egnen fra åens glitrende vand til fjordens vidtstrakte vej mod Kattegat. Her brugte vikingerne datidens motorvej, vandvejen, til at handle på tværs af bosteder. Og her ved deltaet for landets eneste flod, eller der hvor Gudenåen møder Randers Fjord, valgte nogen for cirka 1.000 år siden at slå sig ned. Det blev kimen til Randers, som gennem tiden udviklede sig til et centrum for handel, industri og produktion. Vi sejler stadig, og dagligt byder vores travle Randers Havn velkommen til skibe i alle størrelser. Både handelsskibe og Søværnets skibe kommer forbi. Jo, vi har en lang historie tæt forbundet med skibsfart. Tilbage i 1946 anmodede Randers om tilladelse til at adoptere fregatten Niels Ebbesen. Det matchede på

▲ Randers set fra øst, hvor Randers Havn ligger for enden af Randers Fjord. Hvor Randers ligger, mødes Gudenåens udløb med Randers Fjord.

fornemmeste vis frihedskæmperen, som vi her i Randers sætter stor pris - hans statue står på Rådhuset. Det blev begyndelsen på en lang tradition, hvor Søværnets skibe blev adopteret af danske byer og kommuner. Vi fortsatte traditionen, da Randers adopterede korvetten Niels Juel fra 1980-2009. Faktisk har vi stadig skibsklokken hængende med Niels Juel indgraveret. Vi har følt tætte relationer til begge skibe, og navnepladerne hænger hos Randers Marineforening. Vores nyeste adoption er det tredje skib i Knud Rasmussen-klassen, nemlig inspektionsfartøjet Lauge Koch, som gør tjeneste i Nordatlanten ved Færøerne og Grønland. Jeg har selv haft den store fornøjelse at være gæst en uges tid på Lauge Kochs søsterskib, Knud Rasmussen, i de samme grønlandske farvande. En stor oplevelse, der har fæstnet sig.

Når tiden tillader det, har jeg altid nydt en kajakture på enten Randers Fjord eller Gudenåen. Der er så mange oplevelser forbundet med vandet. De spændende ture på Gudenåen, forbi udsigten til Randers, der med sine røde tegltage breder sig op over bakkerne, videre ind gennem fjordens sivjungler, forbi småøerne, fuglelivet og sælerne på bankerne langs fjorden og ved fjordens munding. Sommetider afbrydes stilheden af marsvinenes blåst. I 2018 blev fjorden til Naturpark Randers Fjord og dermed et enormt område, hvor vi både værner om naturen, dyrelivet og sikrer gode adgangsforhold for alle.

Det er i kraft af vandvejen, sejlads og handel gennem tiderne, at vi her har mødt andre folkeslag, venner og bekendte, og det er i kraft af den lange historie, at vi har udviklet et helt særligt fællesskab, som I er velkomne i.

Randers er i dag blandt landets største byer og byder på et væld af oplevelser, spændende kulturinstitutioner og gode prisbelønnede spisesteder. Kom endelig igen, og oplev både en kopi af Elvis' hjem, Memphis Mansion, Randers Regnskov, de spændende kunststillinger på Randers Kunstmuseum, eller nyd en koncert på Værket eller teater på Randers Egnsteater, hvor forestillinger bliver Reumert-nominerede. I må heller ikke glemme, at Randers har en yderst velbevaret middelaldermidby, hvor de velholdte huse fra 1500-1800-tallet både byder på historiske vingesus og en god handel i de krogede middelaldergader. Her er vi nemlig kendt for både de gode butikker og en helt særlig venlig service. Samtidig er det oplagt at gøre Randers til base for flere oplevelser på egnen, hvor en perlerække af hyggelige småbyer og smukke naturområder ligger klar til jeres besøg - og hvor der også gemmer sig udflugtsmål som produktion af internationalt prisbelønnet æblevin og andre kulinariske oplevelser. Velkommen her - og velkommen retur, når I opdager, at I slet ikke blev færdige med Randers.

”Randerledes” social event

Afdelingsformand Lars Gjættermann har sammen med den øvrige bestyrelse som lovet på Sendemandsmødet 2018 skruet et slagkraftigt program sammen omkring årets store event.

– Med en kulinarisk udvidet kammeratskabsaften fredag og ingen festmiddag lørdag glæder bestyrelsen og resten af medlemmerne i Randers Marineforening sig til at afholde et ”Randerledes” socialt arrangement i forbindelse med Danmarks Marineforenings sendemandsmøde i bededagsferien 2019, lyder det fra afdelingsformanden.

Bestyrelsen i Randers Marineforening er anno 2019 som følger: **Siddende fra venstre Allan Hansen, Lars Gjættermann og Torben Bruzen. Stående bagest fra venstre John Albert Pedersen, Kent Brandstrup, Jens Kjærsgaard Olesen og Leif Valbjørn Christensen.**

Det sociale program i forbindelse med Sendemandsmødet 2019 omfatter:

FREDAG DEN 17. MAJ:

kl. 1000 til 1600: Marinestuen er åben.

kl. 1400: Landsbestyrelsen med flere modtages på Rådhuset.

kl. 1730 til 2300: Kammeratskabsaften i Pakhuset, Kulholmsvej 4

LØRDAG DEN 18. MAJ:

kl. 0900 til 0945: Gudstjeneste i Sct. Mortens Kirke ved orlogsprovst Ejgil Bank Olesen.

kl. 1000: March fra Sct. Mortens Kirke

kl. 1000: Ledsagerturen starter fra Sct. Mortens Kirke

kl. 1130: Sendemandsmøde i Randers Fritidscenter, Vestergade 15

kl. 1600: Ledsagerturen afsluttes.

kl. 1730: Velkomstdrinks i Marinestuen. Herefter helstegt pattegris.

SØNDAG DEN 19. MAJ:

kl. 0900 til 1400: Marinestuen er åben.

Danmarks-Samfundet og Dannebrog 800

Danmarks-Samfundet har siden 1908 virket som inspirator for danskernes kendskab til og forståelse for Dannebrog's betydning som nationalt samlingsmærke og symbol. Efter en svær start fik foreningen et folkeligt gennembrud i 1912. Dette år blev Valdemarsdag den 15. juni udnævnt til en officiel dansk flagdag. I den forbindelse fik Danmarks-Samfundet af Kong Christian X kongelig tilladelse til at sælge små dannebrog'sflag, der kunne sættes på overtøjet. Flaget fik navnet Valdemarsflaget og indgik i landsindsamlingen på dagen den 15. juni, der samtidig fik navnet Valdemarsdag. Med Dannebrog 800-eventen markerer Danmarks-Samfundet fra ultimo 2018 og frem til udgangen af 2019, 800 årsdagen for myten om Dannebrog.

Tak til Danmarks Marineforening

Af landsformand Erik Fage-Pedersen

Tilslutningen til Danmarks-Samfundet har gennem tiderne været svingende stærkt afhængig af den inden- og udenrigske situation. Men heldigvis har opbakningen fra Danmarks Marineforenings landsbestyrelse og fra de mange lokale marineforeninger altid været stærk. Vi er meget taknemmelige for den store støtte og hjælp, vi møder, når vi kalder på foreningernes deltagelse. De møder altid op, når der er behov for at fejre en begivenhed eller hædre nogen med en flot faneborg. Jeg ser frem til at møde rigtig mange af jeres flag på Rådhuspladsen på Valdemarsdag, lørdag den 15. juni. Som pensioneret søofficer glæder det mig altid at se det orlogsrøde flag, så mød talrigt op!

Historien om Dannebrog

- Det eneste, der er nagelfast i historikken om det danske nationalflag Dannebrog, er datoen 15. juni 1219. Sagnet om, at flagets tilsynekomst på himlen under Valdemars 2 Sejrs kamp på denne dato ved Lyndanisse mod de hedenske estere var med til at styrke indsatsen fra de danske krigere, beskrives først af samtidige historikere i begyndelsen af 1500-tallet.
- Meget tyder på, at det var Valdemar 4. Atterdag, der regerede fra 1340 til 1375, der begyndte at bruge korsflaget som banner. Den ældste afbildning af et rødt banner med et hvidt kors i findes således i den nederlandske (hollandske) våbenbog *Armorial Gelre*, som udkom i årene efter 1370.
- Under de europæiske korstog i år 1100-1300 blev korset - for at markere at man kæmpede for den kristne tro - et udbredt og populært symbol. De to ridderordener, der opstod i forbindelse med korstogene, havde hver deres farvesammensætning. Tempelriddernes flag var med rødt kors på hvid bund, mens Johanniter-ordenen brugte et hvidt kors på rød bund, uden at det i øvrigt havde noget med Danmark eller Dannebrog at gøre.
- I 1347 besøgte Valdemar Atterdag på tilbagevejen fra sin pilgrimsrejse til Jerusalem den tysk-romerske kejser Ludvig 4. af Bayern, der på det tidspunkt brugte et rødt banner med hvidt kors som sit mærke. Det formodes derfor, at Valdemar Atterdag for at vise sin tilknytning til den bayerske kejser, som han følte sig meget knyttet til, efterfølgende begyndte at føre samme banner.
- Der er en del usikkerhed om regenternes brug af Dannebrog i 1400-tallet. Det er dog givet, at da Erik af Pommern i 1438 forlod Danmark for at slå sig ned som sørøver på Gotland blandt meget andet fra rigets skatte på Kalundborg Slot medbragte et "banner, som kaldes dannebrog".
- Stifteren af den danske orlogsflåde Kong Hans gjorde flittigt brug af Dannebrog. Således er flaget en del af borten af kroningskåben fra 1483. Han medbragte også en dannebrogsfane, da han ville erobre den lille stat Ditmarsken. Det gik dog ikke som planlagt. Ditmarskerne vandt og erobrede blandt andet den medbragte fane.
- Det var også i 1500-tallet, at Dannebrog blev benyttet som nationalitetsmarkering på orlogsflåden, der blev etableret i august 1510. Handelsflåden overtog i samme århundrede flaget som identifikationsmærke.
- Den pertentlige Christian 4. indførte i 1625 en bestemmelse om, at kun de kongelige besiddelser såsom slotte og fæstninger samt flådens skibe måtte føre splitflag. Inden da havde han beordret en opsplittning af Dannebrog i flere former. Det todelte splitflag, vimplen samt det rektangulær stutflag.
- Den øgede verdenshandel i 1700-tallet bragte danske orlogs- og handelsskibe rundt på verdenshavene på togter til de danske oversøiske besiddelser. På alle befæstningsanlæg og skibe blev Dannebrog brugt som tegn på den danske konges suverænitet og magt.
- I 1731 blev der fastlagt et særligt kongeflag. I 1743 fik orlogsflåden sit eget flagreglement, mens der i 1748 kom en forordning om handelsflaget.
- Omkring århundredeskiftet mellem 1700 og 1800-tallet ændrede danskerne holdning til Dannebrog. Befolkningen fik en stigende loyalitetsfølelse for flaget og ikke kun for kongen. Det var de første skridt i retning af at gøre Dannebrog til folkets flag.
- Selv om Frederik 6. i 1834 udstedte et forbud mod, at almindelige danskere måtte bruge Dannebrog, oplevede man blandt befolkningen en stigende brug af flaget. Den massive anvendelse af flaget som et positivt nationalsymbol kulminerede i første omgang ved de danske troppers ankomst til København efter den sejrige krig 1848-1850.
- To markante 1900-tals begivenheder i den danske historie slog for alvor Dannebrog's betydning som et samlende nationalsymbol fast: Genforeningen med Nordslesvig/Sønderjylland i 1920 samt besættelsesårene 1940-1945.
- I dag er det stort set umuligt at finde en begivenhed på dansk jord, der ikke på den ene eller anden måde giver lejlighed til at bruge landets nationalsymbol – Dannebrog.

Dannebrog — legende og historie gennem 800 år

Danmarks-Samfundet

Danmarks-Samfundet har siden 1908 virket som inspirator for danskernes kendskab til og forståelse for Dannebrogens betydning som nationalt samlingsmærke og symbol.

Efter en svær start fik foreningen et folkeligt gennembrud i 1912. Dette år blev Valdemarsdag den 15. juni udnævnt til en officiel dansk flagdag. I den forbindelse fik Danmarks-Samfundet af Kong Christian X kongelig tilladelse til at sælge små dannebrogflag, der kunne sættes på overtøjet. Flaget fik navnet Valde-

marsflaget og indgik i landsindsamlingen på dagen den 15. juni, der samtidig fik navnet Valdemarsdag.

Hermed var grundstenen lagt til Danmarks-Samfundets nuværende folkelige popularitet og gennemslagskraft. Salget af Valdemarsflaget har gennem årene bidraget med tocifrede millionbeløb, der fortrinsvis bruges til anskaffelse af flag og faner, der efter ansøgning doneres til blandt andet idrætsforeninger, ung-

domskorps, skoler og børnehaver, veteran- og soldaterforeningen samt danske foreninger i udlandet.

Det omfattende arbejde udføres med en enkeltmandsadministration i Idrættens Hus i Brøndby bakket op af mange frivillige fra den store medlemskreds, der blandt mange andre omfatter DGI, tidligere Danske Gymnastik- & Idrætsforeninger.

Dannebrog 800

Blandt de mange forskellige events, der hen over 2019 arrangeres i Danmark, bliver markeringen af Dannebrogens 800 års-jubilæum den 15. juni et af højdepunkterne. Her kulminerer en række løbende arrangementer med en folkefest i det indre København.

Begivenheden omfatter en flag- og faneborg, der med flere hundrede deltagere fra hele landet bevæger sig gennem København til festgudstjeneste i Københavns Domkirke efterfulgt af parade med royal deltagelse på Rådhuspladsen og festarrangement i København Rådhus.

FESTEN STARTEDE ALLEREDE I 2018

Markeringen af 800-året startede allerede i 2018 med tilrettelæggelse af det omfattende koncept Dannebrog 800. Konceptet omfatter en lang række tiltag, der kommer godt rundt i alle hjørner af eventplatformen - en landsdækkende plakatkonkurrence for unge designere, fremstilling af jubilæumsspecialøl i samarbejde med Grauballe Bryghus, udsendelse af jubilæumsfrimærker, udsendelse af jubilæumsbøger og -sangehæfter, samarbejde med

en række private og offentlige organisationer samt etablering af et stort selvstændigt digitalt univers. Alt dette er blot nogle af de mange begivenheder, der allerede nu er igangsat for at fortælle danskerne, at år 2019 er 800-året for fortællingen om den betydning, som Dannebrog havde for at skabe den gnist hos Valdemar Sejrs krigere, der gjorde, at de efterfølgende vandt slaget ved Lyndanisse i Estland den 15. juni 1219.

DISTRIKT I

STORKØBENHAVN, BORNHOLM & GRØNLAND

Distriktsformand: Gert Allan Larsen
Maglemosevej 33, Marbjerg, 2640 Hedehusene
Tlf.: 20 43 87 96, E-mail: gert-allan@larsen.dk
*Roskilde, Kongens Lyngby, Amager, København,
Brøndby, Frederiksberg, Ishøj, Godthåb og Bornholm*

DISTRIKT II

NORDSJÆLLAND

Distriktsformand: Palle Pedersen
Rypevænget 109, 2980 Kokkedal
Tlf.: 20 10 50 53, E-mail: jytpal@gmail.com
*Helsingør, Hørsholm/Rungsted, Gilleleje, Hundested,
Frederikssund og Frederiksværk*

DISTRIKT III

VESTSJÆLLAND

Distriktsformand: Jens René Jensen
Rosenvænget 14, 4220 Korsør
Tlf.: 51 90 81 81, E-mail: jrjensen.post@gmail.com
*Kalundborg, Nykøbing Sjælland, Slagelse, Holbæk,
Korsør og Skælskør*

DISTRIKT IV

SYDSJÆLLAND & ØERNE

Distriktsformand: Henrik Marrill Christiansen
Grønsundvej 17, 4780 Stege
Tlf.: 51 23 50 70, E-mail: hmc.stege@mail.dk
*Næstved, Møen, Køge, Vordingborg, Stevns,
Haslev, Nakskov og Nykøbing Falster*

DISTRIKT VII

FYN

Distriktsformand: Erik Jørgen Bodal
Gl. Nybyvej 25, Troense, 5700 Svendborg
Tlf.: 40 45 30 11, E-mail: erik@bodalenergi.dk
*Odense, Bogense, Svendborg, Nyborg, Assens,
Kerteminde, Marstal, Ærøskøbing, Faaborg,
Langeland og Middelfart*

DISTRIKT IX

SYD- & SØNDERJYLLAND

Distriktsformand: Per Dichmann Hansen
Mågen 9, 6270 Tønder
Tlf.: 22 48 88 43
E-mail: dmfdistriktsosjylland@gmail.com
*Esbjerg, Fanø, Ribe, Padborg/Graasten, Sønderborg,
Fredericia, Kolding, Haderslev, Aabenraa og Vejle*

DISTRIKT X

MIDTJYLLAND

Distriktsformand: Lars Gjøttermann
Karetmagervej 51, 8920 Randers NV
Tlf.: 29 63 21 13, E-mail: gjaet@post.tele.dk
*Aarhus, Randers, Grenaa, Ebeltoft, Viborg,
Horsens, Samsø og Skanderborg*

DISTRIKT XI

NORDVESTJYLLAND

Distriktsformand: Per Toftum Larsen
Søndervænget 14, Jebjerg, 7870 Roslev
Tlf.: 40 15 58 93, E-mail: pertoftum@live.dk
*Skive, Lemvig, Ringkøbing/Hvide Sande,
Hanstholm/Thisted, Glyngøre, Morsø, Thyborøn
og Struer*

DISTRIKT XII

NORDJYLLAND

Distriktsformand: Charley F. Pedersen
Ringdrosselvej 14, 9310 Vodskov
Tlf.: 23 65 04 28, E-mail: cfp@post.tele.dk
*Frederikshavn, Aalborg, Nibe, Skagen, Hals,
Hjørring, Hadsund, Hirtshals og Hobro*

Notesiderne indeholder variable relevante informationer, foto samt permanente siteoplysninger fra afdelingerne. Deadline for siterettelser og informationer er altid den 15. i månederne februar, april, juni, august, oktober og december.

ASSENS*assens-marineforening.dk*

Under titlen "Fra dæksdreng til kaptajn på containerskibe i rederiet A.P. Møller-Mærsk" kom Jens Christian Christiansen godt omkring sin karriere i den danske handelsflåde, da han i februar holdt foredrag under kammeratskabsaftenen i Assens Marineforening. Med start på søfartsskolen i Svendborg, skoleskib, værnepligtig i Søværnet og efterfølgende containerskibene i A. P. Møller-Mærsk, sluttede han sit arbejdsliv til søs som skibsfører på rederiets dengang største containerskib. Ifølge Ib Helm-Petersen blev en lang aften med mange faktuelle ting godt suppleret af skafning fremstillet af kabyssens fremragende besætning. Generalforsamlingen forløb i god ro og orden. Et forslag om en 50%-forhøjelse af priserne på drikkevarer blev vedtaget.

BOGENSE*bogensemarineforening.dk*

Ved generalforsamlingen den 22. februar blev Allan Flemming Asmussen nyvalgt til bestyrelsen i Bogense Marineforening. Ved samme lejlighed blev Tommy Pedersen udnævnt til årets mariner i afdelingen. Det oplyser afdelingsformand Carl Albert Johansen.

Ellers havde Bogense Marineforening stor fornøjelse af VM i cykelcross, der blev afviklet i den nordfynske havneby i dagene 2. til 3. februar. I en presseinfo fortæller bestyrelsen, at det var et kæmpe arrangement med ca. 17.000 tilskuere og mange forskellige nationaliteter.

– Stævnet blev vist på tv til omkring 40 millioner tv-seere. Søndag havde vi besøg af Kronprinsen, som overrakte medaljerne. Bogense Marineforening har en flot flagmast ved havnen, som i sin tid blev designet af Ejler Pedersen, der ejer Bogense skibsværft. I dagens anledning havde vi hejst flaget. Det så flot ud - også på tv, når det kom med på billedet - med Dannebrog vejende mod en skyfri himmel. Et smukt syn, som man jo kun kan være stolt af.

I forbindelse med sejladsen Fyn Rundt ultimo juli, et lokal By night-event samt Rosenfestival den 3. og 4. august benytter afdelingen Danmarks Marineforenings funktionelle udstillingssæt som platform for en aktiv medlemshvervning og promovning af Bogense Marineforening.

BORNHOLM

Ifølge bestyrelsen i Bornholms Marineforening er der nu indgået en overgangs aftale med udlejeren af de lokaler, som afdelingen benyttede som marinestue. Aftalen indebærer, at afdelingens forskellige ejendele kan opbevares i en 45 fods trailer samtidig med, at huset stadig kan benyttes til forskellige arrangementer. Selv om der ultimo februar er usikkerhed om, hvordan afdelingen skal køre videre, er bestyrelsen efter det oplyste ved godt mod.

BRØNDBY*marineforening.dk*

Bestyrelsen i Brøndby Marineforening har et ønske om at markere sig som en tydelig del af kulturtilbuddet i Brøndby Kommune. Indtil videre har de ifølge afdelingsnæstformand Kim von Wowern i februar haft besøg af 65 gæster fra Brøndby Kunstforening. Efter velkomst ved afdelingsformand Michael Pedersen fortalte Carl Rasmussen om Brøndby Marineforening og Marinegårdens historie afsluttende med fortællingen om afdelingens maritime kunstværker.

– Ib Ketler, Kurt Damsted og Erik Tofte hjalp til med at få det praktiske til at køre, fortæller Kim von Wowern, der også oplyser, at Brøndby Marineforening i juni stiller Marinegården til rådighed, når starten går til Store Cykeldag, og at afdelingen til oktober igen deltager i Kultur-nat-eventen i Brøndby Kommune.

EBELTOFT*marineforeningen-ebeltoft.dk*

Slupkoret oplevede en publikumssucces ved deres sidste optræden i sæsonen 2018. Ifølge Peter Brøgger var over 300 mødt frem til korets julekoncert på torvet i Ebeltoft den 23. december.

Navigatørstuderende på SIMAC i Svendborg og medlem af Ebeltoft Marineforening Ea Vinkel, har modtaget et legat på kr. 2.000 fra Ebeltoft Marineforenings Fond. Overrækkelsen foregik i forbindelse med kammeratskabsaftenen i januar, hvor legatmodtageren holdt foredrag om sin tid som kadet i Mærsk.

Arbejdet med fremstillingen af afdelingens nye flagspil er under ledelse af Christian Koudal i god gænge. Ellers er bestyrelsen sammen med de lokale afdelinger af Danmarks-Samfundet og Våbenbrødrene i gang med planlægningen af fejringen af 800 års-dagen for myten om Dannebrog den 15. juni 2019.

Skyttelavet:

I skrivende stund er skytterne under hård træning til Landsskyttestævnet i Esbjerg den 17. marts. Makkerskydningerne i januar og februar fik i januar Ib Rørmann og Svend Rasmussen som vindere, mens Erik Lyager og Steen Zacho i februar vandt kategori 1. Her blev Kaj Birk Jensen og Finn Adamsen først i kategori 2.

– Vi håber på flere deltagere til de kommende makkerskydninger, lyder det fra Peter Brøgger.

ESBJERG*marineforeningen-esbjerg.dk*

Med 115 deltagere til nytårskuren var alle pladser i marinehuset besat. Det fortæller Nils Brandt Petersen, der også oplyser, at bankoaftenen i januar var godt besøgt.

Marineforeningsafdelingerne i Ribe, Fanø og Esbjerg har gennem den store distriktsavis Ugeavisen Esbjerg annonceret efter nye medlemmer. Ifølge afdelingsformand John Koudal Esbjerg Marineforening har det givet flere henvendelser, hvoraf en i skrivende stund har søgt om optagelse. Godt 100 medlemmer deltog den 2. februar i generalforsamlingen, der med distriktsformand Per Dichmann Hansen som ordstyrer blev afviklet i god ro og orden afsluttende med skafning og hyggeligt samvær.

FANØ*fano-marineforening.dk***FREDERIKSHAVN**

Der er stor ros til arkivar Erik Christensen fra Nordjyllands Kystmuseum fra deltagerne ved hans foredrag i marinehuset i februar.

– Erik Christensen fortalte bredt, længe og med entusiasme om Frederikshavns Havns start og udvikling frem til nutidens moderne havn, fortæller Torben Madsen.

FREDERIKSVÆRK

▲ Frederiksværk Marineforenings model af turbåden MS "Frederikke" ex. flådeskibet HØNEN er hele 2019 med i udstillingen Modeller på podier i Ebeltoft.

FAABORG

▲ Afgående afdelingsformand i Faaborg Marineforening Hans Johansen (tv.) ønsker Ralf Jørgensen tillykke med 50 års-medlemseblemet.

Han oplyser også, at Officersklubben Tordenskiold, Flådestation Frederikshavns Venner af Tordenskiold i januar holdt deres årlige komsammen med torskespisning i marinestuen.

39 stemmeberettigede medlemmer deltog den 23. februar generalforsamlingen.

– Et dejligt stort fremmøde, lyder det fra Torben Madsen, der uddyber:
– Generalforsamlingen blev afviklet i god ro og orden. Chris Sørensen styrede den som altid med dygtighed, og formandens beretning blev godkendt efter god debat. Og selv kassererens afregning af årsregnskabet og status blev enstemmigt godkendt.

Den nye bestyrelse i Frederikshavn ser nu således ud: afdelingsformand Hans Jørgen Westermann, kasserer og banjemester Preben Olsen, næstformand og sekretær Torben Madsen samt bestyrelsesmedlemmerne Ivan Østergaard, Jens A. Kruse, Orla Frederiksen og Per Østergaard Rask. Bestyrelsessuppleanter: Claus Abildgaard og Bodil Qvick. Sendemænd: Hans Jørgen Westermann og Torben Madsen.

FREDERIKSSUND

frederikssundmarineforening.dk

FREDERIKSVÆRK

frederiksvaerkmarineforening.dk

Afdelingskasserer Erik E. Pedersen fortæller, at Frederiksværk Marineforening er kommet godt ind i det nye år.

– Vi startede med en rigtig god nytårsfrokost, hvor vi ønskede hinanden godt nytår. Vinterens møder går med kammeratligt samvær hver onsdag, og en gang om måneden er der efterfølgende skafning, senest stod den på saltede ål.

Bestyrelsen er glad for, at deres model af det gamle flådefartøj HØNEN, nu sommerturbåd på Arresø, MS "Frederikke" er med på udstillingen Modeller på podier i udstillingshallen ved fregatten JYLLAND i Ebeltoft.

I skrivende stund er bestyrelsen ved at forberede 75 års-jubilæumsreceptionen i marinestuen den 7. april.

FAABORG

1. december var det tid til årets sidste arrangement. Den årlige julefrokost blev afviklet med en næsten fyldt stue, og det årlige lotteri gik over al forventning og gav et flot overskud. Det oplyser afgående afdelingsformand Hans Johansen.

– Nytårsmønstringen fandt sted den 5. januar, og igen var der fuldt hus. Efter flaghejsning var der traditionen tro uddeling af tegn og medaljer samt kåring af årets mariner, og derudover blev der optaget 2 nye medlemmer, fortæller han.

Generalforsamlingen blev gennemført den 2. februar under ledelse af distriktsformand Erik Jørgen Bodal. Som ny afdelingsformand blev Torben Ralph Nielsen valgt i stedet for Hans Johansen, der efter 20 år i bestyrelsen, heraf 10 år som formand, ønskede at gå af. Han blev ved samme lejlighed udnævnt til æresmedlem i Faaborg Marineforening.

GILLELEJE

gillelejemarkarineforening.dk

Med Else Bays hjemmebagte kranskekage garneret med champagne var nytårsparolen den 1. januar i Gilleleje Marineforening en rigtig hyggelig begivenhed. Det fortæller Søren Svendsen, der også oplyser af torskegildet igen, blev et tilløbsstykke med næsten 80 deltagere.

– Ved generalforsamlingen, der blev ledet af Erik Clausen, kom afdelingsformand Steen Møller i beretningen ind over den store betydning, det har for afdelingens daglige drift, at mange hjælpere altid er klar til at give en hånd med, når det gælder. Valghandlingen gav genvalg med akklamation til afdelingskasserer Jens Chr. Ladegaard, der netop havde fremlagt et regnskab med et flot overskud. Tom Hedegård og Niels Faueryby fik også genvalg, mens Per Dreisig blev nyvalgt som suppleant efter Per Grothe, der ikke ønskede at fortsætte på posten. Ole Peter Svendsen aflagde rapport fra Travaljeroerne, inden afdelingsformanden kunne tildele Poul Erik Svendsen et 25 års-medlemsemlen.

GLYNGØRE

Årets aktiviteter startede med frokosttilbud for 15 medlemmer den 5. januar fulgt op af nytårskuren med 23 medlemmer og ledsagere den 12. januar. Det oplyser Bent-Ole Kristensen, der også fortæller, at 17 stemmeberettigede deltog i generalforsamlingen den 10. februar. Såvel beretningen som regnskabet blev godkendt. Der var genvalg på alle poster. Afdelingen deltog med 4 medlemmer ved februar-distriktsmødet i Lemvig.

GRENAA

grenaamarineforening.dk

På baggrund af Ib Pedersens store uegennyttige arbejde for Grenaa Marineforening blev han under nytårskuren den 6. januar af afdelingsformand Per Schulz Petersen udnævnt til årets sabelgast i afdelingen. Titlen indebærer retten til at åbne den første flaske champagne med champagnesablen.

33 medlemmer deltog den 25. januar i torskespisningen, der ifølge Steen Poulsen blev afviklet i en god stemning.

Den første tirsdag i februar måned er der i Grenaa Marineforening tradition for at uddele "Sofus Mindelegat" fra den af skibsfører Niels "Sofus" Ejvind Sørensen oprettede mindefond.

Årets modtager af de kr. 5.000 - nummer ni i rækken - blev Patrick Parmo Pallesen, der læser til skibsofficer på SIMAC i Svendborg. Ved legatmodtagelsen var han forhyret på containerskibet "Marit Mærsk", der på dette tidspunkt lå tæt på Singapore. Det var derfor forældrene, der på vegne af legatmodtageren modtog prisen.

HADERSLEV

haderslevmarineforening.dk

HANSTHOLM/THISTED

Orla Mølholt fortæller, at der deltog 33 medlemmer ved generalforsamlingen i februar, mens 38 medlemmer og ledsagere medio januar mødte frem til afdelingens nytårskur. Ved begge lejligheder udgjorde kabyssens tiltag under ledelse af Jens Thomsen et vigtigt element for deltagerne. Generalforsamlingen gav i øvrigt genvalg over hele linjen på nær en revisorpost.

HIRTSHALS

hirtshalsmarineforening.dk

▲ Medlemmer med ledsagere ved årets nytårskur i Gylngøre Marineforening.

▲ Patrick Parmo Pallesen blev dette års modtager af Sofus Mindelegat i Grenaa Marineforening.

▲ Sabelgast Ib Pedersen åbner årets første champagne ved nytårskuren i Grenaa Marineforening. Th. afdelingsformand Per Schulz Petersen.

HJØRRING

▲ Afdelingsformand Henning Pedersen tv. og distriktsformand Charley Frank Pedersen th. ønsker fv. Ole Mønsted, Thorkild Blach og Ole Steensen tillykke med deres æresbevisninger.

HJØRRING

Ole Steensen var ordstyrer ved generalforsamlingen den 23. januar. Inden de 20 deltagere gik i gang med skafningen, blev Thorkild Blach udnævnt til æresmedlem af Hjørring Marineforening.

– Thorkild fortjener at blive æresmedlem i vores afdeling, siger afdelingsformand Henning Pedersen. – Trods sin høje alder er han altid med til alle vores arrangementer, og til aktivitetssdagen er han fast formand for det krævende pudsehold.

Distriktsformand Charley Frank Pedersen kunne efterfølgende sammen med Henning Pedersen påhæfte afdelingens lokale "Ankerorden" og udlevere "årets mariner"-diplom til Ole Steensen og Ole Mønsted. Denne hæder blev givet på baggrund af deres store arbejde som henholdsvis støtte til afdelingens bestyrelse og mange års tjans som afdelingssekretær.

HORSSENS

horsensmarineforening.dk

HØRSBOLM/RUNGSTED

mfhr.dk

KALUNDBORG

I Kalundborg Marineforening fik man på bedste vis taget hul på 2019. Det skete med en gang kogt torsk med alt det nødvendige tilbehør. Det oplyser Ole Flemming Nielsen, der også kan fortælle, at der var mange medlemmer, der mødte frem til den lette lørdagsfrokost den første lørdag i januar og februar.

Skyttelavet:

Skytterne holder formen vedlige med ugentlige skydninger hver søndag formiddag. Lørdag den 18. maj afholdes der fregatskydning.

KERTEMINDE

kerteminde-marineforening.dk

– Generalforsamlingen i Kerteminde Marineforening i februar havde Lars Ole Valsøe som ordstyrer. Afdelingsformand Jan Cederholm fik godkendt bestyrelsesberetningen. Afdelingskasserer Hardy Holm fik ligeledes godkendt regnskabet. På baggrund af afdelingens gode økonomi blev det vedtaget at fortsætte med uændret kontingent. Det fortæller Preben Ernst.

Afdelingskasserer Hardy Holm blev genvalgt. Peter Heiden afløste Mogens Jensen i bestyrelsen. Hans Christian Jensen blev bestyrelsessuppleant. Revisorerne blev igen Ole Thor Hansen og Robert Nielsen med Flemming Jenfort som revisorsuppleant.

Poul Erik Pedersen og Ole Thor Hansen fik tildelt 40 års-medlemsemlen, mens Robert Nielsen fik 25 års-medlemsemlen. Et fyldigt referat fra generalforsamlingen kan læses på hjemmesiden.

Skyttelavet:

I skrivende stund primo marts 2019 er de 9 aktive skytter fra Kerteminde Marineforening i fuld gang med at forberede sig til distriktskydning i Svendborg samt Landsskyttestævnet i Esbjerg.

KONGENS-LYNGBY

kongens-lyngby-marineforening.dk

Mogens Bøeg-Jensen skriver, at det ser ud til, at frokostmøderne er blevet populære blandt medlemmerne.

Ellers startede årsprogrammet 2019 med nytårskur den 5. januar, hvor det faglige blev garanteret med hovmesterens sublime menu.

Den 2. februar var der åbent hus, mens generalforsamlingen med Henrik Wenkens som dirigent foregik den 19. februar. Valgbehandlingen gav genvalg til Peter Bruun og Mogens Bøeg-Jensen. Ole Eskild Andersen ønskede ikke at fortsætte i bestyrelsen og blev afløst af Per Kirkegaard. Afdelingsformand Niels Hald takkede afslutningsvis Ole Eskild Andersen for de to perioder, han havde været med i bestyrelsen, og overrakte ham en vingave som tak.

KORSØR

korsøermarineforening.dk

KØBENHAVN

kbh-marineforening.dk

Professor Jørgen Peder Steffensen fra Center for is og klima ved Niels Bohr Institutet var i januar København Marineforenings gæst med et afslappet og informativt foredrag om iskerneboringer i Grønland. Lyder det "tørt"? Professoren afslørede sig som en munter mand, og det med titlen er "kun er spørgsmål om lønklassen".

Men det er ikke nok at være videnskabsmand, når man skal bore iskerner op, hive "hemmelighederne" ud af fortiden og analysere og konkludere på dataene. For at løse disse opgaver i Grønland skal man også have en udpræget teknisk sans, bl.a. for at få bygget bore- og arbejdsrum nede under iskappens overflade, som først graves ud, hvorefter en kæmpe, aflang ballon pustes op med løvblæsere, som vi kender dem fra parker og haver, inde i det nye rum. Ovenpå skovles så sne ind og efter tre dage er det hærdet så godt, at der kan stå bulldozere på dem uden at synke ned. Det samme sker med laviner, som også hærder til fast masse efter nogle døgn. Danskerne er de første, der gør dette.

Når professoren selv skal opfinde og udtænke de tekniske indretninger sammen med medarbejderne, skyldes det, at Danmark i modsætning til en række andre lande som Sverige, Norge og USA ikke har en arktisk infrastruktur. Der er ikke råd til ingeniører og håndværkere. Så er det godt med topengagerede ph.d.-studerende. Alle er med, også når en lejr f.eks. skal flyttes på tykke plastduge trukket af store traktorer med professoren som traktorfører i minus 39,8° C hen over indlandsisen. Det foregik f.eks. med 10 km/t over 440 km. De videnskabelige undersøgelser er danskfinansieret med A.P. Møller som hovedsponsor, og der er også kommet penge fra andre, f.eks. Carlsberg Fondet.

Jørgen Peder Steffensen har været på feltstudier 32 gange på indlandsisen. Boringerne i Grønland er foregået forskellige steder; en lejr kan ligge 300 km fra et sted med et navn.

Center for is og klima har stået i spidsen for at måle på iskernerne og deres lager af en lang række stoffer og luftindhold, som er nedfældet i sneen og isen og opbevaret gennem årtusinder.

Man undersøger, hvordan klimaet har ændret sig, og ved at måle den indespærrede luft fra de små bobler i isen, registreres fortidens ændringer i atmosfærens sammensætning. Hvad indlandsisen kan fortælle om klimahistorie har betydning for at skønne om fremtiden.

– Hvis vi ikke har historien med, kan vi ikke vide, hvor vi kom fra eller sammenligne med nutidige data, siger Jørgen Peder Steffensen. Foredragsholderen kom ind på klimadebatten og sagde:

– Indlandsisen forsvinder om 3.500 år, ikke i morgen. Vi kan ikke have den samme temperatur altid, enten går det op eller ned. I de senere år er det dog gået stærkt med temperaturstigningen, som er menneskeskabt. Kød er en lille del af debatten, idet produktionen af 100 kg oksekød eller 400 kg svinekød "koster" det samme CO2-udslip som en flytur til Thailand. At beskatte flyvning ville batte mere end formindsket kødproduktion. Når debatten går højt, skyldes det somme tider, at den næres af interesseorganisationer, herunder deres videnskabeligt uddannede ansatte.

Erik Hansen blev ved generalforsamlingen den 21. februar afløst af Karl-Erik Knaack. Erik Hansen modtog dog valg som bestyrelsessuppleant med funktioner som slopkistebestyrer, referent og barmand. Ny mand i bestyrelsen er Frank Petersen. Afdelingens mangeårige afdelingskasserer Hans Phillipsen blev udnævnt til årets mariner i København Marineforening. Hans Phillipsen modtog også sammen med Per Benzon 25 års-medlemseblemet.

KØGE

koege-marineforening.dk

Edle Sørensen oplyser, at marinestuen var fyldt til sidste plads under nytårsfrokosten den 5. januar. Senere i januar var alle, der havde været behjælpelige i det forgangne år, inviteret til middag i stuen. Det er dejlige med så mange hjælpere, og vi havde en rigtig hyggelig aften.

Kyndelmissefesten var igen et tilløbsstykke. Aftenen begyndte med kantsalut, hvorefter vores medlem, orlogskaptajn Finn Linnemann, fortalte om de mange skibsvrag, der er i de danske farvande. Ligeledes, hvordan kongens udpegede mænd mod en godtgørelse skulle stå for bjærgningen af vrages værdifulde indhold. Disse mænd blev kaldt Vragere, fortæller Edle Sørensen. Inden afslutningssalut spillede husorkestret "Kuling fra Øst" op til fællessang og knejpehygge.

▲ Jørgen Peder Steffensen fik under sit besøg i København Marineforening en sludder med Ole Bjørn Nielsen.

▲ Hans Phillipsen (th.) er af afdelingsformand Leif Larsen netop udnævnt til årets mariner i København Marineforening. (Foto: Erik Staffeldt.)

▲ Nytårsfrokosten i Køge Marineforening er altid et tilløbsstykke med alle stole besat. (Foto: Jerry Katz)

LEMVIG

▲ Afgående afdelingsformand i Lemvig Marineforening Thomas Gundersborg (tv.) modtager vingave af tiltrædende afdelingsformand Christian Vennevold.

MIDDELFART

▲ Afdelingsformand Flemming Worsøe byder velkommen til generalforsamling i Middelfart Marineforening.

Effekter fra Marineforeningens slopkiste

Varene kan ses på www.marineforeningen.dk under Landskontoret - varekatalog.

BESTILLES OG KØBES I DIN AFDELING

Danmarks Marineforening

LANGELAND

langelands-marineforening.dk

LEMVIG

Dirigent Finn Rytter kunne konstatere, at 43 medlemmer den 9. februar var på plads til generalforsamlingen i Lemvig Marineforening. Afdelingsformand Thomas Gundersborg og afdelingskasserer Charly Clemmensen fik enstemmigt godkendt beretningen og regnskabet for 2018. Efter godt 30 år på kommandobroen ønskede Thomas Gundersborg at blive afløst. Ny mand i bestyrelsen blev Rene L. Christiansen. Efterfølgende takkede afdelingsnæstformand Christian Vennevold den afgående formand for hans store utrættelige arbejde til gavn for Lemvig Marineforening og dens medlemmer. Til at forsøge sit kommende otium fik han en flot vingave samt en spritny pipe.

Martin Knak blev udnævnt til æresmedlem af Lemvig Marineforening, mens Poul Nielsen modtog 40 års-medlemseblemet.

Efter generalforsamlingen er bestyrelsen i Lemvig Marineforening følgende: afdelingsformand Christian Vennevold, afdelingsnæstformand Thomas B. Christensen, afdelingskasserer Charlie Clemmensen, referent Palle Toft Jensen samt bestyrelsesmedlemmerne Kurt Ruby, Per Kristiansen, Rene L. Christiansen og Reinhardt Nygaard.

MARSTAL

marstalmarineforening.dk

– Efter den obligatoriske pudsedag kunne 41 stemmeberettigede medlemmer nogle dage senere afholde generalforsamling i en velrengjort marinestue. Det fortæller Jens Weiss. Søren Vestergaard blev valgt til dirigent. Valghandlingen gav genvalg til afdelingsformand Ole Stryn samt bestyrelsesmedlemmerne John Toft, Christian Ørndrup og Ole Jensen. Bestyrelsessuppleanterne Oddbjørn Hovgaard og Jesper Otzen fik også genvalg. Flagbærer og reserveflagbærer blev henholdsvis Oddbjørn Hovgaard og Finn Christiansen.

Med 21 nye medlemmer i 2018 er medlemstallet i Marstal Marineforening ved indgangen til 2019 200 inklusive støttemedlemmer.

MIDDELFART

31 medlemmer deltog i nytårsmønstringen den 8. januar. Det oplyser Niels-Henrik Jensen, der ved generalforsamlingen i februar afløste Carl Vittrup som afdelingssekretær. Samme generalforsamling blev i øvrigt ledet af æresmedlem i Danmarks Marineforening, Ole Julsrud, der med sikker hånd styrede forsamlingen gennem først bestyrelsesberetningen ved afdelingsformand Flemming Worsøe efterfulgt af afdelingskasserer Jan Højtes regnskab. Begge blev godkendt.

Valghandlingen gav genvalg til Flemming Worsøe samt valg som suppleanter til Peter Ranløv og Leif Jørgensen. Revisor blev Kaj Voigt og Alfred Kyhn Madsen. Revisorsuppleant blev Knud Stenholt. Flagbærer blev Svend Erik Vittrup og Niels-Henrik Jensen.

Fra afdelingen og afdelingsformand Flemming Worsøe var der en stor tak til Carl Vittrup for hans store bestyrelsesarbejde gennem 20 år i Middelfart Marineforening.

MORSØ*morsmarine.dk*

Afdelingens 93 års-fødselsdag blev fejret med en ulkeaften den 20. november. Den 5. januar stod den på nytårskur. Begge arrangementer var garneret med skafning og forplejning.

Godt 30 medlemmer deltog den 6. februar i afdelingens generalforsamling. Med distriktsformand Per Toftum Larsen som kompetent dirigent blev forsamlingen gennemført på noget nær rekordtid. Dette også fordi formandsberetningen var konstruktiv, samtidig med at økonomifremlægelsen var ekstremt positiv. Valgbehandlingen gav ingen ændring i bestyrelsessammensætningen. Under eventuelt var der tildeling af 3 jubilartegn for indkaldelse til Søværnet samt en række 25 års-, 40 års- og 50 års-medlemsemler. Arrangementet sluttede med skafning, der på baggrund af den gode økonomi var vederlagsfri.

Den 17. februar stillede afdelingen med 4 medlemmer til distriktsmødet i Lemvig.

MØEN

Bendt Lund oplyser, at der ved generalforsamlingen var en del nyvalg og ændringer i afdelingsbestyrelsen. – I skrivende stund er man ikke færdig med konstitueringen, lyder det fra Bendt Lund, der også oplyser, at afdelingen har mistet deres mangeårige bestyrelsesmedlem og afdelingssekretær, seniorsergent Kenneth Eriksson.

Fra afdelingen skal lyde et "Æret være hans minde".

NAKSKOV*nakskov-marineforening.dk*

Afdelingsformand for Nykøbing Falster Marineforening, Karsten Lauge, deltog sammen med 18 medlemmer i Nakskov Marineforenings generalforsamling i februar. Med 59 medlemmer har bestyrelsen besluttet at gøre en ekstraordinær hverveindsat i 2019. – Vi prøver at få nye folk med i afdelingen under arrangementet Havdens Dag den 25. maj oplyser Mogens Andreasen.

Efter generalforsamlingen har bestyrelsen følgende sammensætning: Afdelingsformand Knud Stockholm Nielsen, næstformand Mogens Andreasen, kasserer Jørgen Larsen samt bestyrelsesmedlemmerne Tommy Nielsen og Jesper Schmidt Hansen. Bestyrelsessuppleanter er Niels Jørgen Drost og Lars B. Kristensen.

NIBE*nibe-marineforening.dk*

25 medlemmer deltog den 16. februar i generalforsamlingen i Nibe Marineforening. Med distriktsformand Charley Frank Pedersen som dirigent blev såvel bestyrelsesberetningen som regnskabet godkendt med applaus.

Afdelingsformand Hans Jørgen Christensen kunne i beretningen oplyse, at det havde været et godt år i afdelingen.

– Dog har der været en del personsager, som har tæret på energi og arbejdslyst, sagde han blandt andet. Han kom også rundt om de mange faglige og sociale aktiviteter, der var arrangeret hen over 2018. Ved indgangen til 2019 har Nibe Marineforening 62 medlemmer samt 30 støtte-medlemmer. Omkring regnskabet kunne afdelingskasserer Ken-

▲ Distriktsformand for distrikt XII/Nordjylland, Charley Frank Pedersen, åbner generalforsamlingen i Nibe Marineforening.

▲ Afdelingsformand for Nyborg Marineforening, Kurt Verner, byder velkommen til orlogskaptajn Peter H. Gandrup og oberst, kammerherre Lasse Harkjær.

neth Kajberg oplyse, at afdelingen nu er helt ude af gæld, og at der er opsparet et pænt beløb, som han udtrykker det.

Kenneth Kajberg og bestyrelsesmedlem Ole Stefansen blev genvalgt med bifald. Bent Andersen og Anders Andersen blev nyvalgt til bestyrelsen, der nu består af 5 medlemmer. Lars Brøndum og Bjarne Christensen blev nyvalgt som bestyrelsessuppleanter. Ny revisor blev Jørn Abildgaard.

Afslutningsvis orienterede distriktsformand Charley Frank Pedersen om aktiviteterne i Danmarks Marineforening.

NYBORG*marineforeningennyborg.dk*

Ved nytårsparolen bød afdelingsnæstformand Arne C. Petersen velkommen og oplyste, at han og afdelingsformand Kurt Verner havde aftalt at deles om opgaverne i afdelingen. Bestyrelsen har arbejdet på, at nytårsparolen skulle indledes med en kort andagt. Det lykkedes så i år hvor orlogspræst Camilla Munch forestod andagten. Camilla Munch har siden 2015 været sognepræst i Vangede Kirke og har blandt andet været udsendt som orlogspræst under Søværnets missioner ved Afrika i 2011 og Middelhavet i 2014. ▶

RANDERS

▲ NAVY-rom serveret i svingpokaler opstillet i ankerformation spillede en stor rolle ved nytårsappelen i Randers Marineforening.

ROSKILDE

▲ Den 9 mand store bestyrelse i Roskilde Marineforening er fv. Rohland Larsen, Keld Christensen, Per Flørning, Kristian M. Pedersen, Alex M. Jensen, Mogens Andersen, Poul Pedersen, Bo Aabenhus og Søren T. Nielsen.

Lørdag den 9. februar havde Nyborg Marineforening foredrag af chefen for Adjudantstaben, oberst, kammerherre Lasse Harkjær, sekunderet af orlogskaptajn og adjutant hos Hendes Majestæt Dronningen, Peter H. Gandrup. De to officerer gav et spændende indblik i deres meget interessante, alsidige og ansvarsfulde arbejde for vores kongehus.

– Lasse Harkjær redegjorde for Adjudantstabens opbygning, hvorefter Peter H. Gandrup gav os et indblik i en adjutants opgaver, hvor to dage aldrig er ens, fortæller Jørn Klinck.

Efter foredraget var der fælles skafning, hvor både Lasse Harkjær og Peter H. Gandrup deltog sammen med repræsentanter fra den lokale gardereforening og de mange fremmødte fra Nyborg Marineforening.

NYKØBING SJÆLLAND

nyksjmarineforening.dk

NÆSTVED

naestvedmarineforening.dk

RANDERS

randersmarineforening.dk

48 medlemmer deltog den 5. januar i afdelingens nytårsappel. Det oplyser John Pedersen, der også fortæller, at 36 stillede op til kammeratskabsaften med film garneret med skafning.

– Vi skal også fremhæve, at vores tirsdagsåben kører rigtigt fint med et fremmøde på ca. 35 medlemmer hver uge, lyder det fra John Pedersen.

Som det fremgår på tekstsiderne, rundede Randers Marineforening den 8. marts 2019 de første 100 år. Det blev fejret med en velbesøgt reception i marinehuset. Lørdag den 30. marts var der jubilæumsgallafest for medlemmerne og inviterede gæster.

Skyttelavet:

Ole Poulsen fortæller, at der var genvalg over hele linjen, da skyttelavet i februar holdt generalforsamling. Skytterne var på samme tidspunkt under skarp træning for at være optimalt klar til landsskyttestævnet i marts.

ROSKILDE

roskildemarineforening.dk

Kristian M. Pedersen fortæller, at januar bød på 3 gode sociale arrangementer i Roskilde Marineforening. Først nytårsmønstring den 5. efterfulgt af en lørdagsfrokost den 19. og afsluttende med "Martha"-filmaften den 31. januar.

Selv om medlemstallet hen over 2018 er faldet fra 111 til 92, er der godt gang i Roskilde Marineforening. Det fremgik af afdelingsformand Keld Christensens bestyrelsesberetning ved generalforsamlingen, der med distriktsformand Gert Allan Larsen som ordstyrer blev afviklet den 2. februar. Afdelingskasserer Bo Aabenhus fremlagde regnskabet og redegjorde for årets status. Flemming Fokdal blev i bestyrelsen afløst af Rohland Larsen. Flemming Fokdal fik efterfølgende megen ros med på vejen, blandt andet for hans arbejde som Roskilde Marineforenings repræsentant i bestyrelsen for Havne Forum.

På bagkant af generalforsamlingen i Roskilde Marineforening var der generalforsamling i Skytteforeningen.

SKAGEN

Niels Arne Hansen fortæller, at det nye år kom godt i gang i Skagen Marineforening. En grundig gennemgang af regnskabet blev afsluttet med den årlige middag for bestyrelsen med ledsagere. Pudseholdet har også været samlet til en grundig overhaling af de mange genstande i marinehuset.

Med disse to elementer på plads var bestyrelsen i februar klar til generalforsamlingen med efterfølgende skafning. De 80 deltagere var efter det oplyste yderst tilfredse med såvel formandsberetningen som kasserens yderste positive regnskab. Eneste ændring i bestyrelsen var valg af Peter Mulig som ny suppleant. På de tekniske poster blev Christian Jensen afløst som flagbærer af Preben Sørensen.

– Vi skylder Christian Jensen en stor tak for hans indsats gennem mere end 25 år, siger Niels Arne Hansen. – Christian har altid stillet beredvilligt op, når der blev kaldt.

Under mødet fortalte distriktsformand Charley Frank Pedersen om landsorganisationens gøremål. Efterfølgende var der tildeling af 25 års-medlemsemler til Søren Rosenkrantz, Peder Westphal, Erik Jensen og Leif Venø. Årets mariner i Skagen Marineforening blev Finn Kongerslev Jensen. Dette for hans store indsats som frivillig ved de mange opgaver, der i årets løb holder marinehuset kørende.

SKIVE

skive-marineforening.dk

SLAGELSE

marineforeningen-slagelse.dk

STRUER

I forbindelse med nytårsparolen den 12. januar 2019 blev Therkel Ladegaard udnævnt som æresmedlem af Struer Marineforening. Desuden fik Richard Nilsen udleveret sit 40 års-jubilartegn for indkaldelse til Søværnet. Det fortæller afdelingsnæstformand Mads Lund.

– Therkel har om nogen været hovedmotoren i at få genskabt Struer Marineforening, som går helt tilbage til 27. april 1942. Efter mange års pause fra 70'erne og frem til 27. april 2016 har Therkel formået at få genskabt Struer Marineforening. Det skete efter flere kontakter og møder med Danmarks Marineforening samt et godt netværk i Struer. Det er lykkedes Therkel at få oprettet en afdeling fra 0 medlemmer til nu 60 medlemmer samt et større antal venner af stuen, som ligeledes støtter op stuen og den gode stemning. Desuden har Therkel haft en særdeles aktiv rolle i, at Marinestuen i dag fremstår i en overdådig flot præsentabel stand. Therkel har været formand for Struer Marineforening frem til marts 2018, hvor han efter eget ønske valgte at udtræde på grund af helbredsmæssige årsager. Heldigvis er Therkel fortsat aktiv og fungerer i dag som bestyrer af "Slopkisten", slutter Mads Lund sit indlæg.

▲ Fire mand fra Skagen Marineforening modtog under generalforsamlingen 25 års-anciennitetsmedlemsemler i Danmarks Marineforening. Fv. Erik Jensen, Peter Westphal, Leif Venø og Søren Rosenkrantz. (Foto: Niels Arne Hansen).

▲ Afdelingsformand Mads Lund (tv.) ønsker Therkel Ladegaard tillykke med udnævnelsen til æresmedlem af Struer Marineforening.

SVENDBORG

▲ Afdelingsformand Erik Jørgen Bodal (tv.) ønsker afdelingshovmester Walter Storm tillykke med ærestitlen årets mariner i Svendborg Marineforening. (Foto: Jim Møllerup)

SVENDBORG

▲ Forsiden af den norske mindemedalje tildelt medlem af Svendborg Marineforening Evald Brinck den 31. januar 2019. (Foto: Erik Jørgen Bodal)

SØNDERBORG

▲ 23 medlemmer deltog den 23. februar i admiralforsamlingen i Sønderborg Marineforenings marinehus på adressen Verdens Ende nr. 16, Sønderborg.

SVENDBORG

svendborgmarineforening.dk

Indvielsen af mindesmærker for krigssejlerne i Nyborg sidste år gav en del presseomtale. På den baggrund blev Forsvarsdepartementet i Norge opmærksom på, at krigssejleren Evald Brinck i perioden 5. februar til 28. marts 1944 var tjenestegørende som skytte på det norske handelsskib D/S "Marga". Så primo februar modtog Evald Brinck en skrivelse fra Kongelige Norsk Ambassade med følgende indledning:

"Vi nominerer hermed hedersmanden Evald Brinck født 17 Mai 1922 til Regjeringens minnemedalje for innsats under andre verdenskrig 1939-1945"

Årsskiftet blev i Svendborg Marineforening markeret med kanonsalut, Riga-balsam, champagne og kransekage. Det oplyser Jim Møllerup, der også fortæller, at årets mariner i afdelingen er afdelingshovmester Walter Storm. Han fik tildelt den lokale æresmedalje under nytårsmønstringen, hvor der også blev uddelt en række anciennitetsmedlemsemler. Højest rangerende var Vagn Juel Jensen, der fik tildelt 50 års-medlemsemler.

Medlemsaktiviteterne i januar bød også på fisketur om bord i MHV 810 LUNA samt foredrag af skipper Mark Ambeck om livet og fællesskabet på skonnerten "Fylla".

Generalforsamlingen med 80 deltagere den 9. februar under ledelse af Torben Tranberg blev afviklet i god ro og orden. Såvel beretning som regnskab blev godkendt, og alle der var på valg, blev genvalgt.

SØNDERBORG

soenderborgmarineforening.dk

Afdelingssekretær Leif Larsen fortæller, at admiralforsamlingen i Sønderborg Marineforening blev indledt med ét solæg pr. mand: – Skyllt ned med en brændevin, som man bør og gør i det sønderjyske, lyder det fra sekretæren.

Inden mødet var der tildeling af Søværnets jubilartegn og anciennitetsmedlemsemler for Marineforeningen. Iver Faaborg og Tage Brøndum fik 60 års-jubilartegn, Poul Erik Sørensen 50 års-jubilartegn, mens der var 40 års-jubilartegn til Leo Rasmussen og Poul Arne Hvid Callesen. Allan Frost Pedersen fik 40 års-medlemsemler, og Tage Brøndum fik 25 års-medlemsemler.

Med genvalg over hele linjen er bestyrelsen i Sønderborg Marineforening stadig afdelingsformand Jan Marcussen, afdelingssekretær Leif Larsen og afdelingskasserer Kurt Kjær Madsen samt bestyrelsesmedlemmerne Jørn William Kiølseth og Peder Jørgensen.

VEJLE

vejlemarineforening.dk

VIBORG

– På generalforsamlingen var der nyvalg til bestyrelsen. Bjørn Villekjær Nielsen er nyt medlem, så bestyrelsen i det kommende år består af Knud Erik Kvist, Martin Schmidtke, Niels Jensen, John Jensen, Bjørn Villekjær Nielsen og Lars Teibøl. Derudover havde vi den glæde at kunne optage 3 nye medlemmer samt tildele 25 års- og 50 års-medlemsemler til 2 medlemmer. Aftenen sluttede med skafning og kammeratligt samvær. Det oplyser Lars Teibøl, der fortsætter: – Det fremtidige program byder udover kammeratskabsaftenerne på sendemandsmøde i Randers. Fre-gatskydningen er programsat til lørdag den 25. maj på skydebanerne ved Danerlyng med efterfølgende grillfest i marinestuen. Hvis alt ellers klapper, går sensommerudflugten til Esbjerg, selvfølgelig med besøg hos kammeraterne i Esbjerg Marineforening.

Igen i år holder vi kun sommerferielukket i juli måned, så er der marinere fra det ganske land, der kommer til Viborg i forsommeren, er I altid velkomne i marinestuen, der har åbent hver torsdag fra kl. 13-16.

VORDINGBORG

vordingborgmarineforening.dk

ÆRØSKØBING

aeroeskoebing-marineforening.dk

AABENRAA

aabenraa-marineforening.dk

AALBORG

aalborg-marineforening.dk

Charley Frank Pedersen fortæller, at afdelingen den 8. januar afviklede det traditionelle konsulmøde, hvor alle konsulterne i Aalborg samt kommunens topfolk og ledere fra Politiet, Havnen, Kasernen og Flådestationen blev orienteret om, hvad der i løbet af året sker i Aalborg Marineforening. – Efter et par turbulente måneder havde vi den 14. februar generalforsamling, som trods alt forløb i god ro og orden, lyder det fra afdelingsformanden.

Efter generalforsamlingen fik bestyrelsen følgende besætning: afdelingsformand Charley Pedersen, næstformand Lasse Uttrup, kasserer Lars Duus Thomsen, sekretær Michal Brandi, hovmester Ole B. Andersen, banjemester Klaus Pedersen samt bestyrelsesmedlem Mogens Møller Jensen og suppleanterne Bjarne Simonsen og John Markussen.

Efter generalforsamlingen blev der tildelt 40 års-medlemsemler til Trolle Henriksen og Jens Chr. Thorup samt 25 års-emblem til Arne Chr. Andersen, Gunnar Danielsen, Ole Borup og Ole Knudsen.

Den 27. april inviterer bestyrelsen til stiftelsesfest. Den 10. maj står den så på medhjælperfest.

AARHUS

aarhusmarineforening.dk

▲ Medlem af Viborg Marineforening, Henning Nielsen, med 50 års medlemsemler.

▲ Årets medlemsemler-modtagere er på afdelingsformand Charley F. Pedersens højre side, 40 års jubilar Flemming Trolle B. Henriksen, 25 års jubilar Arne Chr. Andersen, 25 år Ole Nielsen, 25 år Gunnar Danielsen.

Dramaet omkring forliset af grønlandsskibet "Hans Hedtoft" den 30. januar 1959 har mange fortællinger. Der har været meget fokus på og omtale af den tyske fisketrawler "Johannes Krüss", som heroisk, men forgæves forsøgte at komme det nødstedte skib til undsætning. Mindre kendt er det, at den færøske trawler "Fiskaner" også var med i redningsindsatsen. Vi bringer her det færøske dagblad Sosialurins historie om den færøske trawlers indsats suppleret med en kort note fortalt af forhenværende fiskeskipper Mortan Johannesen, som nærværende tidsskrifts redaktør mødte under mindehøjtideligheden i Holmens Kirke den 30. januar 2019.

De dramatiske oplevelser ved Kap Farvel for 60 år siden

DET VAKTE STOR INTERNATIONAL OPMÆRKSOMHED, DA DET NYBYGGEDE GRØNLANDSSKIB "HANS HEDTOFT" FORLISTE FOR 60 ÅR SIDEN – DEN FÆRØSKE TRAWLER FISKANES VAR I FARVANDET, DA DET SKETE.

Han var kun 16 år gammel, da han med trawleren "Fiskaner" tog på fiskeri ved Grønland, men oplevelserne står mejslet klart i Mortan Johannesen sjæl den dag i dag.

For 60 år siden var de ved Kap Farvel lige i nærheden af, hvor det nybyggede "Hans Hedtoft" forsvandt med mand og mus. "Hans Hedtoft" skulle sejle mellem Grønland og Danmark – også om vinteren.

I dag (30. januar 2019, red.) er den forhenværende skipper og sømand Mortan Johannesen sammen med andre i København til en mindehøjtidelighed i Holmens Kirke i forbindelse med 60 års-dagen for forliset af "Hans Hedtoft". En mindehøjtidelighed for de 95 mennesker - passagerer og besætning - som den dag forsvandt i en iskold grav.

– De sidste dage i januar 1959 står fuldstændigt klare for mig endnu, siger Mortan Johannesen. Kun 16 år gammel havde han fået lov til at mønstre "Fiskaner", hvor hans farbror Hans Pauli Johannesen var skipper, mens en anden farbror, Poli Johannesen, var 1. styrmand. Som 16-årig havde Mortan Johannesen allerede to års erfaring som fisker. I vinteren 1959 var hans far skipper på en anden trawler fra Torshavn, "Kallsevni". Mens "Fiskaner" var på fiskeri ved Grønland, var de fleste andre færøske trawlere ved Island – deriblandt også "Kallsevni".

"Fiskaner" havde fisket et par dage, men fiskeriet ikke var noget at skrive hjem om. De fulgte selvfølgelig med i, hvordan det gik for andre trawlere, som fiskede omkring Kap Farvel. De hørte, at flere tyske trawlere havde godt fiskeri lidt længere væk, og skipperen besluttede at sejle til de fiskebanker.

– Jeg husker tydeligt, at vi fik fisk efter vores første tov. Det undrede mig derfor, da skipperen sagde, at vi skulle tage trawlet ind og ikke kaste igen. Vejret var godt, men selvfølgelig

havde skipperen hørt vejrbetretningen og valgte derfor ikke at fortsætte fiskeriet. Det viste sig snart, at vejret blev meget dårligt samtidig med, at der også var megen is i farvandet. "Fiskaner" forsøgte at komme væk fra isen, men det lykkedes først efter at have gjort flere forsøg i forskellige retninger. Det lykkedes til sidst at komme i læ af en lille ø et par sømil fra Kap Farvel. Mens de lå ved Skæret, som øen hedder, hørte de nødsignalerne fra Hans Hedtoft.

– Ja, vi hørte nødsignalet, men i stormen havde vi mistet vores radioantenne, så vi kunne ikke sende signaler selv og give andre besked om forholdene, hvor vi var. – Skipperen måtte træffe en meget tung beslutning. Han kunne udsætte sit eget mandskab for livsfare og forsøge at sejle mod den position, som "Hans Hedtoft" havde opgivet, eller vi ligge i læ, indtil vejret blev en smule bedre. Han traf beslutningen om at blive liggende, til stormen løjede af. Midt i dramatikken omkring "Hans Hedtoft" opstod der også dramatik om "Fiskaner". Det var kutyme, at de færøske trawlere havde forbindelse med hinanden hver fjerde time. Dengang var der kun radio- eller morsekontakt, og trawlerne havde telegrafister, som tog sig af al kommunikation. De andre færøske trawlere vidste naturligvis, hvor "Fiskaner" befandt sig. De vidste også, at der var megen is, og at det var stormvej.

Men de vidste ikke, at Fiskaner havde mistet radioantennen og ikke kunne kommunikere.

– Vores telegrafist kunne kun lytte, og han forsøgte at følge med, i hvad der skete, mens mandskabet ellers forsøgte at genetablere sendeantennen. Men det tog sin tid. I fire gange fire timer hørte de andre færøske trawlere ikke en lyd fra "Fiskaner". Stemningen ombord på de andre færøske trawlere var meget trykket, for de frygtede, at "Fiskaner" var gået ned. – En af telegrafisterne på de andre trawlere har siden fortalt mig om stemningen. Selv har jeg tænkt på min var, som altså var ombord på "Kallsevni". Han frygtede at have mistet sin søn og to brødre, siger Mortan Johannesen. – Da det endelig igen lykkedes for vores telegrafist at få forbindelse til de andre, kom det som en

▲ 16 år gammel deltog Mortan Johannesen i bestræbelserne på at komme de 95 ombordværende på "Hans Hedtoft" til undsætning. (Foto: Søren Konradsen)

lettelse og en glæde ombord på de andre trawlere og ikke mindst hos min far, siger Mortan Johannesen.

Det var, mens "Fiskaner" lå i læ ved den lille ø, at de hørte det sidste fra "Hans Hedtoft". Telegrafisten ombord meddelte, at de var løbet tør for strøm. Mandskab og passagerer var samlet på kommandobroen, og skibet var ved at gå ned. – Vi har brug for øjeblikkelig assistance, var de sidste ord, man hørte fra ham, før der blev dødsstille.

GAVE FRA DEN KONGELIGE GRØNLANDSKE HANDEL

Året efter forliset af "Hans Hedtoft" modtog 27 færøske fiskere en gave fra Den Kongelige Grønlandske Handel som tak for deres indsats før, under og efter forliset. Mortan Johannesen fortæller til Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog", at 3 af disse fiskere stadig lever.

– Jeg er glad for på vegne af de 27 kolleger at kunne deltage i den ualmindeligt smukke mindegudstjeneste i Holmens Kirke, siger han. Samtidig glæder han sig til at vende tilbage til kirken i juni, når København får besøg af en række færøske træskibe.

VED HVOR "HANS HEDTOFT" LIGGER

I øvrigt er Mortan Johannesen ret sikker på, at han med få meters margen kan fortælle, hvor "Hans Hedtoft" sank.

– Nogle år efter katastrofen fiskede jeg gennem flere år ved Kap Farvel. På baggrund af mine oplevelser de sidste dage i januar 1959, har det altid fyldt meget i mig. Derfor har jeg i forbindelse med mit arbejde i farvandet lavet en række beregninger og studier. Så jeg er ret sikker i min sag. "Hans Hedtoft" ligger på 1.700 meters dybde, men kan findes med en sonar, uddyber han. – Så er der interesse for det, står jeg til rådighed, lyder det fra den gamle fiskeskipper.

▲ Den Kongelige Grønlandske Handels gave til 27 færøske fiskere for deres indsats omkring forliset af "Hans Hedtoft" i 1959.

VELKOMMEN I DANMARKS MARINEFORENING

Amager

Svend Erik Juul Pedersen
Ditte Underbjerg

Bogense

Ebbe Kromann

Brøndby

Kjeld Bregenhof
Freddy Randy Dahl
Bent Ernst Hadler
Ryan Jannik Hansen
Lars Peter Møller
Flemming Grøndahl Nielsen

Ebeltoft

Claus Albæk
Tom Bendixen
Mogens Lennard Fokdal
Ejgil Hein
Alf Møller Petersen

Esbjerg

Jørgen Bay
Søs Honoré
Kaj Sindahl Nielsen
Martin Olsen
Daniel J. L. Tausen

Fredericia

Jørgen A. Andersen
Helle Schmidt Kragelund
Majbrit Kaas
Henning Madsen
Jens Henning Ellerup Poulsen
Sussie Vibeke Rachfuss
Chris Tennig-Jensen

Frederikshavn

Jan Brohus
Hans Georg Jensen

Faaborg

Jan Almetrup
Børge Erhardt Clausen

Gilleleje

Jens Andersen
Leif B. P. Bresemann
Hans Henrik Brolev
Vicky Einspor Hallden
Egon Hansen
Niels Hindsgavl

Edvin Mortensen

Annette Hougaard Skipper
Lars Staun

Godthåb

Hans Karl Broberg
Michael Hansen
Johannes Holst
Andreas Tue Jeppsson

Grenaa

Jens Friis
Niels Peter Gleerup
Peter Jensen
Knud Peter Thomsen

Haderslev

Michael Lindberg Andersen
Karsten Dirks
Erling Neuberg Rasmussen

Hals

Preben Mølgaard Andersen
Peter Axel Nørgaard

Hanstholm

Rikki Kent Hougesen
Gerd Palm

Hirtshals

Peter Christensen

Hobro

Flemming Christensen
Erik Madsen

Hundested

Poul Bæk
Per Allan B. Hansen
Hans Kramer
Henning André Larsen

Kalundborg

Mogens Freddi Hansen
Steen Meier
Ole Højer Pedersen
Henrik Hedegaard Sørensen

Kgs. Lyngby

Jan Søren Larsen

Korsør

Michael Clay Aksenberg
Steen Ib Jan Andersen
Per Cowell
Michael Hyrup Jensen
Mogens Klais

Køge

Tage Jørgensen
Claus Pedersen

Lemvig

Søren Nikolai Kyndi

Møen

Jan Jørn Petersen

Nyborg

Frank Jensen

Nykøbing Falster

Kurt Rügge

Nykøbing Sjælland

Kaj Uno Larsson

Odense

Kim Kingo Andersen

Randers

Henrik Christensen
Rasmus Juul Pedersen

Ribe

Karin Grun
Niels Kristian Bendix Grun
Jacob Knudsgaard
Henning Steen Pedersen
Uffe Vestergaard Pedersen
Ole Sleimann Petersen
Solveig Rasmussen

Ringkøbing/Hv.Sande

Jens Kofoed

Samsø

John Carøe Jensen

Skagen

Bent Jørgensen
Børge Mikkelsen
Erik Nielsen
Preben A. Nielsen
Christian Yder

Slagelse

Carsten Drejø Jensen
Jørgen Martinsen

Struer

Anker Greve Bittendorfer
Anders Rathje Hansen
Per Dalsgaard Knudsen

Svendborg

Jens Kristian Bender
Majbrit Grymer Hoppe
Leif Richardt Vork

Vejle

Lone Sand Christoffersen
Dorte Bang Gade
Simon Mathorne
Ninna Gandrup Sørensen

Aabenraa

Niels Brack Boysen
Michael Fleisher
Bent Kortsen
Børge Boe Pedersen
Klaus König Winther

Aalborg

Merete Nielsen

Århus

John Hougaard Christensen
Jan Pedersen

Marineforeningen

Medlemstallet pr. 6. marts 2019: 8.539

Den sidste sløjfe er bundet for mindet om MS "Hans Hedtoft"

Foto: Søren Konradsen

Mindegudstjenesten i Holmens Kirke den 30. januar 2019 tilrettelagt af MS "Hans Hedtoft"-pårørendegruppen i samarbejde med orlogsprovst Ejgil Bank Olesen og repræsentanter fra Danmarks Marineforening dannede en smuk og værdig ramme om det, som pårørendegruppen betegner som afrundingen på deres arbejde for at mindes de 95 omkomne ved forliset den 30. januar 1959.

– For os er den sidste sløjfe bundet på smukkeste vis, siger Sandra Vinding på vegne af de pårørende.

Marineforeningen

TIDSSKRIFTET "UNDER DANNEBROG" - MEDLEMSBLAD FOR DANMARKS MARINEFORENING

JUNI 2019 | NR. 3 | 107. ÅRGANG

■ **KAMPEN MOD OG BJÆRGNING AF PLASTIK I FLODER OG HAVE**

■ **LANDSSKYTTESTÆVNE OG LANDSMØDE**

■ **SAMLET UNDER ÉN KASKET - FLÅDENS UDSKILLING GENOPSTÅR PÅ HOLMEN**

■ **MAYDAY FRA ALBATROS 1 – LIVSVIGTIGT ROLLESPIL**

■ **VISIONÆRT SENDEMANDSMØDE**

▲ Den danske virksomhed DESMI Ro-Clean A/S med hovedkvarter i Odense arbejder globalt med optagning af olie og plast i floder og på åbent vand. Ud for havnen i Auckland er virksomheden her i gang med igangsætning af et Speed Sweep-system til opsamling af olie for Maritime New Zealand. (Foto: DESMI Ro-Clean)

Et førstehåndsindtryk

Af landsformand kommandørkaptajn
Steen Eiler Engstrøm

Med udsendelsen af denne juniudgave af Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" har sendemændene på sendemandsmødet i Randers givet deres støtte til landsbestyrelsens indstilling af mig som Danmarks Marineforenings ny landsformand. Mange tak for jeres tillid.

For de fleste er jeg nok ikke bare et ganske ubeskrevet, men også et helt nyt blad i Marineforeningens righoldige historie. Og dog, nogle af jer kan måske svagt erindre en sprød kaptajnløjtnant, der som chef for patruljefartøjet STØREN holdt gæstetalen til Marineforeningens 80 års-jubilæum på Nyborg Strand i 1993 og andre den noget ældre stabschef ved OPLOG Korsør, der bød velkommen til sendemandsmødet i 2016 på Flådestation Korsør.

Begrænset viden

Som nævnt er min baggrund og viden om Marineforeningen noget begrænset. Jeg har godt nok læst på 100 års-historien, men må også indrømme, at det endnu varer en rum tid, før jeg får Marineforeningen rigtigt ind under huden.

Jeg blev noget forundret, da Jens Ole Løje ringede og tilbød mig tjansen som hans efterfølger. Det havde jeg bestemt ikke lige set komme. Overvejelserne var nu ikke særlig svære, for det var et tilbud, som alene kunne ses som en meget stor anerkendelse og tillid til min person og de værdier, jeg har stået for gennem mine mere end 40 års tjeneste i Søværnet. Så det er med stor ydmyghed, at jeg med glæde og taknemmelighed har takket ja til at tage stafetten og videreføre Jens Oles meget store indsats. Forhåbentlig til gensidig gavn og glæde. Jeg ser i hvert fald frem til opgaven og skal gøre

mit yderste for at holde Danmarks Marineforening på støt kurs.

HVAD ER SÅ MIT SPÆDE FØRSTEHÅNDS-INDTRYK AF MARINEFORENINGEN?

Ja, det første, der faldt mig ind, var, at Marineforeningen er en supertanker med en endog meget stor drejediameter, og at afdelingerne tilsyneladende synes at være sig selv nok. Hvad mener jeg så med det? Danmarks Marineforening og lokalafdelingerne er funderet i stærke og lange maritime traditioner, hvorfor kontroversielle beslutninger, kursjusteringer og forandringsparathed tager den tid, det nu tager. Men jeg fornemmer, at der stadig er plads til lidt udvikling. At lokalafdelingerne kan synes at være sig selv nok, er blot en helt naturlig konsekvens. Men kan og vil afdelingerne så reelt være noget uden den samlende paraply i form af Danmarks Marineforenings landsbestyrelse og landsledelse? Det er jo netop her, at båndene til Kongehuset, Søværnet, handelsflåden og mange andre organisationer af særlig betydning for Marineforeningens maritime værdier, traditioner og virke bindes sammen.

Så en af mine store opgaver er ikke bare at holde sammen på organisationen, men også at fremme den gensidige forståelse for nødvendigheden af vores samhørighed og forankring i Marineforeningens historik. For sammen er vi stærkest om vores grundlæggende "raison d'être".

RESPEKT FOR DET, DER ER

Mange vil måske straks tænke, at en ny formand er lig med forandringer. Både ja og nej, er mit indledende budskab. Jeg har stor respekt for det, der er, og jeg skal ikke indlede mit virke med at starte en utidig storm, endsige

orkan. En frisk brise er måske ikke af vejen og et kig indad for at få øje på, om der ikke stadig er lidt behov for udvikling for fortsat at være relevant i tiden?

Vi er en forening med en ganske høj gennemsnitsalder og kærligt omtalt som dem med "røde næser og blå blazere", vel vidende at dette nok mere er en fordomsfuld opfattelse end en realitet i dag.

Medlemskrise? – Tja, fakta er, at vi bliver færre, og uden vækst er vi en selvudslettende, uddøende race. Vi skal bestemt værne om det, vi har (begrænsninger), men absolut også være åbne for nye tiltag (muligheder).

Flere medlemmer på papiret ser jeg ikke nødvendigvis som et mål i sig selv. Reel medlemsfremgang og fremtidig relevans skal ses i et langt større perspektiv. For hvor skal de nye medlemmer komme fra? Foreningslivet har det generelt svært i nutidens fortravlede samfund. Ydermere har både Søværnet og Handelsflåden rekrutterings- og fastholdelsesmæssige udfordringer. Men det er jo netop herfra, vi skal finde vores kommende medlemmer til næste generation af Marineforeningen. Så hjælp til selvhjælp starter med at understøtte Søværnet og Handelsflåden i deres bestræbelser på at blive mange nok. Vi skal være mere synlige og åbne for de nye samfundstendenser og de unges livsopfattelse. Hvad vil kan til byde dem og på hvilke præmisser? Dette er en kæmpe opgave, der kræver forandringsparathed hos os alle samtidig med, at vi værner om vores maritime værdier og særkender.

Jeg ser meget frem til at møde medlemskollegerne og til et kommende frugtbart samarbejde.

Kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm er født den 11. oktober 1959 i Tønder, opvokset i Dragør/St. Magleby og student fra Tårnby gymnasium i 1978. Gift med Lene i 1991, med hvem han har sønnerne Christian og Mads.

Startede i Søværnet den 4. september 1978 og blev udnævnt til premierløjtnant fra Søværnets Officersskole den 1. juli 1983.

Sejlende karriere blev indledt i undervandsbådene NARHVALEN og SPÆKHUGGEREN (1983-87). Herefter i skoleskibet MØEN (1987-91) og derpå som chef for patruljefartøjerne HAJEN, HAVKATTEN og STØREN (1991-93). Seneste sejlads var som chef for VÆDDEREN (2001-02). I den forbindelse udnævnt til kommandørkaptajn i juli 2001.

Land-/stabstjeneste ved Søværnets Operative kommando i Århus (1993-98) afbrudt af stabskursus ved Forsvarsakademiet 1994-95.

Forsvarskommandoen i Vedbæk (1998-2005). Stabsofficer ved Danmarks Militære Repræsentant ved NATO-hovedkvarteret i Bruxelles (2005-11) og senest stabschef ved OPLOG Korsør (2011-) samt tillige chef for Søværnets Center for Administration (2019-).

Udsendelse i internationale operationer til HQ ISAF i Kabul (2012-13). Pligtig pensionering med udgangen af oktober 2020 forventeligt fra nuværende stilling(er).

Har generelt beskæftiget sig meget med forlig, implementering af disse og især de afledte forandringsprocesser såvel organisatoriske som menneskelige i hele sin stabstjeneste både i nationalt og internationalt regi.

Åbne foredrag i marinestuerne

Indsatsen for at få flere medlemmer optaget i Danmarks Marineforening er en fortløbende kamp på et konkurrencepræget marked. Med et dansk foreningsliv, der i udbud og volumen er et af de mest omfattende i verden, er der hård kamp om at positionere de enkelte foreninger, så personer i det omgivende samfund vælger at bruge deres sparsomme fritid på netop de oplevelser og tilbud, de enkelte foreningers medlemmer udbyder og brænder for.

Kampen gælder i alle foreningsfacetter. Uanset om foreningerne tilbyder konkurrenceidræt, kunststillinger, naturoplevelser, spejderliv, kulturtilbud eller som Danmarks Marineforening et medlemskab i en maritim holdnings- og fagorienteret lobbyistforening, arbejder vi alle med den samme målgruppe: personer, der vil bruge fritiden på noget, der for den enkelte opfattes som meningsfyldt og med gode positive oplevelser i et godt foreningsmiljø.

Så melder spørgsmålet sig: Hvordan får Danmarks Marineforenings nuværende 8.500 medlemmer fortalt historien om de mange facetterede tilbud og oplevelser, som et medlemskab i en lokal marineforening giver?

Sekunderet af landsledelsen og kommunikationsudvalget gør bestyrelserne i de 75 lokalafdelinger en vedvarende hverveindsats. Blandt andet

ved brug af Danmarks Marineforenings to markante udstillingstelte med tilhørende udstyr, når der foregår maritime events rundt i kommunerne.

ÅBNE FOREDRAG

Et nyt element kunne være afholdelse af åbne events i marinestuerne. Som det mestendels er nu, inviterer lokalafdelingerne ofte kolleger fra de omkringliggende afdelinger. Dette for at få mere volumen på delta-gerantallet.

Men det kunne måske være en overvejelse værd at afholde åbne arrangementer for interesserede uden for medlemskredsen. Et er at møde Marineforeningen ude i det åbne land, et andet er at møde foreningen under et personligt besøg i marinestuerne. Man hører ofte ikke-medlemmer udbrøde:

– Hvor er det en dejlig stue, I har her. Det, vidste vi slet ikke, fandtes her i vores by.

Og med Danmarks Marineforenings medlemsoptagelseskriterie vedtaget på sendemandsmødet i 2016 har afdelingsbestyrelserne nu mulighed for at øge medlemskredsen betydeligt.

Morten

Danmarks Marineforening

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personer, der er eller har været tjenstgørende under Orlogsflaget, eller har eller har haft ansættelse til søs.

Æresformand er Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

Marineforeningen

Trondhjemsvej 5, kld.
2100 København Ø
Tlf. 3315 2886
Postgirokonto: 2 00 16 08
Mail til Landskontoret og "Slopkisten"

landskontoret@marineforeningen.dk
www.marineforeningen.dk

Kontortid

Mandag og fredag kl. 10-14
Lukket hele juli måned

Landsformand

Kommandørkaptajn
Steen Eiler Engstrøm
Benløse By 30E, 4100 Ringsted
Mail: lf@marineforeningen.dk

Landsnæstformand

Seniorsergent Søren Konradsen
Torvegade 21, 2.th,
1400 København K

Landkasserer

Statsaut.rev.
Flemming Heden Knudsen
Skovlundevej 2, 5750 Ringe

Landssekretær

Ejendomsmester
Birger Tykskov
Rosenvænget 16, 2.tv,
3600 Frederikssund
ls@marineforeningen.dk

Skytteudvalgsformand

Pierre Jensen
Humlehaven 24,
2500 Valby
Tlf. 5159 3372
Mail: pmmj1961@gmail.com

Under Dannebrog

ISSN: 0902-8307
Udkommer februar, april, juni,
august, oktober, december.
Redaktør Ansvarshavende
Leif Mortensen
MKM - Viborg og Fårup
Tlf. 2192 3055
Mail: lm@mkmedier.dk

*Samtlige tekster uden
byline er skrevet af redaktør
Leif Mortensen*

Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" 's læsergruppe er forhenværende og nuværende personel ved Søværnet og Marinehjemmestævnet samt søfartsrelaterede brancher og interessegrupper.

MTUD udkommer seks gange årligt i et printoplæg pr. udgave på 9.500 ex. samt som e-magasin på sitet: marineforeningen.dk - Anslået 40.000 læsere/brugere pr. udgave.

Orlogskaptajn Martin Ole Thorup er pr. 1. April 2019 udnævnt til Kommandørkaptajn og tiltrådte fra samme dato som Chef Operationer ved Arktisk Kommando.

Kommandør Kristian Haumann er den 2. april 2019 tildelt Ridder af 1. grad af Dannebrogordenen.

Kommandørkaptajn Stig Kastbjerg er den 2. april 2019 tildelt Ridder af 1. grad af Dannebrogordenen.

Kommandørkaptajn Kim Nybo Skjødt er den 2. april 2019 tildelt Ridder af Dannebrogordenen.

Jagtkaptajn, chef for Kongeskibet DANNEBROG, fhv. adjutant, kommandør Peter Schinkel Stamper den 14. april 2019 tildelt Ridder af 1. grad af Dannebrogordenen.

BØGER OG PUBLIKATIONER

Livet i Søværnet

*Anmeldt af: Arvid Sørensen,
kontreadmiral (P) "1818"*

Forfatteren Peter Bogason, der har gjort tjeneste som oversergent i Søværnet før en akademisk karriere, udgav i 2016 en ret omfattende militærhistorisk analyse med titlen *Søværnet* under den kolde krig. I forordet til nærværende bog berettes det, at der i forbindelse med arbejdet med den militærhistoriske bog blev afdækket et omfangsrigt materiale, som er blevet sorteret og udvalgt til at indgå i den bog, som hermed anmeldes. Beretningerne, som er anekdotiske, bygger på talrige vidnesbyrd fra besætningsmedlemmer, og der er beretninger fra livet om bord i Flådens skibe og fra tjenestesteder i land i anden halvdel af 1900-tallet. Bogen beskriver skibsorganisationen i en ministryger (SUND-klassen), i en fregat af PEDER SKRAM-klassen og i et inspektions-skib af HVIDBJØRNEN-klassen. Der gives en karakteristisk af forskellige stillinger ombord, hovedsageligt baseret på oplysninger fra enkeltpersoner. I et følgende kapitel berettes om skibschefen og hans forhold til besætningen og det særlige ansvar, der er knyttet til cheffunktionen. Senere beskrives forholdene på Eksercerskolen og om den grundlæggende militære uddannelse, som alle i mødet med Søværnet må gennemgå – indtil 2008 i Nordsjælland, først i Arresødal og fra 1958 i Auderød. Det er dog ikke nævnt, at grunduddannelsen også har fundet sted i Nymindegab.

Kosten ombord spiller en væsentlig rolle for enhver sømand – tænk blot på kultfilmen *Martha*,

hvor manglen på en enkelt art sild kunne bringe sindene i kog. Tilberedning og servering i Flådens skibe var i høj grad afhængig af kokkens anlæg og fantasi, og det var ikke det mest eftertragtede job ombord. Der er desuden et afsnit om landlov både i Danmark og i udlandet med ganske farverige episoder. Et afsnit er viet til en omtale af kvinder i søværnet, som af politikkerne blev introduceret fra begyndelsen af 1970'erne, og om den indflydelse det havde på livet ombord.

Forskellige former for honnør som fx Front og Steam Past som væsentlige omgangsformer mellem orlogsfartøjer er beskrevet – herunder også den nyere form for Steam Past oftest i forbindelse med Formation Foxtrot, som har gennemgået en særpræget udvikling, hvor det orlogsmæssige ceremoniel er trådt i baggrunden til fordel for skæmt, løjer og grotesk humor.

Et særligt kapitel beskæftiger sig med flere episoder under den kolde krig, hvor dramatiske hændelser opstod under indhentning af efterretningsoplysninger. Man kan herunder også læse beretningen om det berømte slag om øvelsestorpæden, som en DDR-ubådsjager af HAI-klassen forsøgte at bjærge for næsen af en dansk motorbåd, hvis snarrådige fører imidlertid tog og bevarede initiativet. Der er beretninger om forhold om overvågning i forbindelse med Cuba-krisen samt konfrontationer under eller i forbindelse med de såkaldte stjernepa-

truljer i Østersøen. Ligeledes indgår øjenvidneskildringer i forbindelse med den spektakulære RED CRUSADER-affære, hvor fregatten NIELS EBBESEN under dramatiske omstændigheder opbragte en skotsk trawler under fiskeriinspektion ved Færøerne.

Som det vil være fremgået af denne anmeldelse, kommer forfatteren/redaktøren godt rundt i Søværnets hverdag, og der tegnes et nuanceret billede af interessante dele af marinens historie under den kolde krig.

LIVET I SØVÆRNET

Forfatter: Peter Bogason

Udgivet på Snorres Forlag 2018

Paperback, 234 sider, rigt illustreret med farve- og sort/hvide billeder, kildeoversigt og indholdsfortegnelse.

Vejledende pris kr. 139. Som E-bog kr. 99. ISBN: 978 – 87 – 995113-9-6

Nordstjernen står højt – søfolk og ekspeditioner i Arktis gennem 500 år

M/S Museet for Søfart sendte den 1. maj i samarbejde med M/S Museet for Søfarts Venner og Maritim Kontakt en i særklasse grafisk og produktionsmæssigt smuk bog på gaden. Med hovedtitlen "Nordstjernen står højt" har en række skribenter med en faglig bagage som historikere, journalister, søofficerer, bådsmand og kunstnere gennem forord og 11 artikler beskrevet 500 års dansk indsats på godt og ondt i det arktiske område.

"Selv om Danmark med sine forårstugtige løvskove og skvulpende, sommervarme fjorde er en anden verden, har isen, sneen og isbjørnene i Arktis også en plads i vores sjæl. I ødemarken er vi små, men samtidig er vi, langt borte fra civilisationen, sat fri til bare at være mennesker". (Citat)

"Nordstjernen står højt" er M/S Museet for Søfarts årbog 2018 og dermed nummer 77 i rækken af museets årbøger. Samtidig er bogen

at regne for Maritim Kontakt nummer 40. En stærkt anbefalelsesværdig publikation.

NORDSTJERNEN STÅR HØJT – SØFOLK OG EKSPEDITIONER I ARKTIS Gennem 500 ÅR.

Udgivet af Museet for Søfart.

Redaktør Thorbjørn Thaarup.

Redaktionel hjælp: Claus Rohden Melin.

Grafisk tilrettelæggelse: Linda balle

Cover: Linda Balle og Bente Bruun.

Billedredaktion:

Forfatterne og Thorbjørn Thaarup.

Korrektur: Naja Møllmann-Ibsen.

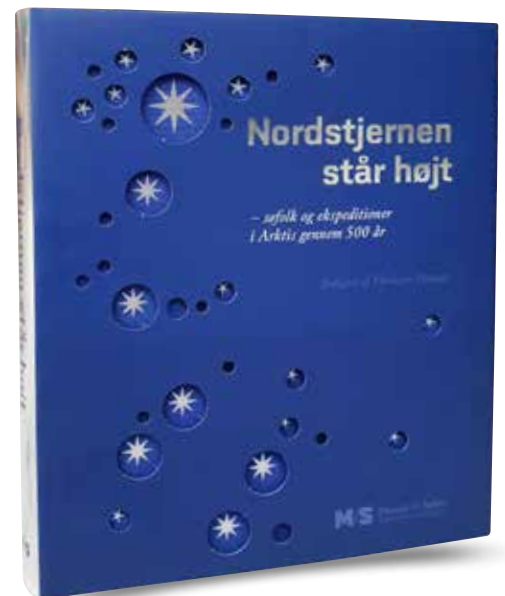
224 sider, fuldt illustreret.

Hardcover lærreds-indbinding med præg og omslag.

Vejledende pris kr. 299,00.

Distribution gennem: bogportalen.dk

ISBN: 978-87-7015-016-3

TJEK ARRANGEMENTERNE I DE LOKALE MEDIER SAMT HJEMMESIDER

DET SKER

SØNDAG DEN 25. AUGUST 2019:

Danmarks Marineforening afholder jubilarstævne på Nyholm i København til minde om indkaldelse til Søværnet for indkaldelsesårgangene med endetal 4 og 9. (25-, 40-, 50-, 60-, 65-, 70-, 75- og 80 år). Skriftlig tilmelding og betaling til landskontoret senest fredag den 26. juli 2019.

SØNDAG DEN 8. SEPTEMBER 2019:

I anledningen af Holmens Kirkes 400 års jubilæum afholdes kl. 1030 en stor festgudstjeneste med deltagelse af Kongehuset med flere. Her vil Holmens Kantori uropføre en lovprisningsmotet skrevet til lejligheden af den danske komponist Bent Sørensen.

TEL. & FAX 33 12 82 53
POSTGIRO NR.: 102-3071
D. B. 3001.3015-127201
E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

DK - 2000 Frederiksberg
Dronning Olgas Vej 9, st.
CVR. NR.: 89 69 70 18
WWW.ORDENSBAND.DK

KONGELIG HOFLEVERANDØR

M. W. Mørch & Søn's Eftf. Ap.S.

LEVERANDØR TIL ORDENSKAPITLET
GRUNDLAGT 1830

DANSKE OG UDENLANDSKE
ORDENSBÅND
MINIATUREORDENER OG MEDALJER
BÅNDSPÆNDER TIL UNIFORMER

... Bestyrelsen i Brøndby Marineforening vil gerne gøre opmærksom på mulighederne for at få tildelt støtte fra Veluxfonden. – Hvis man i en lokalafdeling har et byggeprojekt af en eller anden art, det være sig en travalje, mast eller lignende, så vil det være en god idé at søge midler hos Veluxfonden, fortæller afdelingsnæstformand Kim von Wowern og uddyber: – Vi fik til vores flagmasteprojekt i Brøndby Marineforening tildelt 50.000 kr. til indkøb af materialer...

... Ved NATO's 70-års jubilæumsparade i Kastellet torsdag den 4. april 2019 var der opstillet en Fane-/flagborgen bestående af 13 foreningsfaner/-flag samt 2 NATO-faner. Ud over et Æreskommando fra Den Kgl. Livgarde medvirkede Livgardens Musikkorps og Søværnets Tamburkorps. Der var taler af formanden for Danmarks Veteraner oberst Niels Hartvig Andersen, HKH Prins Joachim (som protektor for Danmarks Veteraner), forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen og af formanden for Atlantsammenslutningen i Danmark Lars Bangert Struwe. Der lagdes i alt 14 kranse ved Monumentet for Danmarks internationale indsats efter 1948...

... Per Rytter Bengtsson, medlem i Hundested Marineforening og fru Eva Bengtsson var i april på ferie på Cypren. Her spottede de den 4. april i havnebyen Limassol den danske fregat F 363 NIELS JUEL, der deltog i beskyttelsen af en fransk hangarskibsgruppe. Ifølge Forsvarets site var det, ud over at være et fransk skulderklap til det danske Forsvar, også en mulighed for at træne i en unik sømilitær operation og få nye erfaringer med EH-101 Merlin helikopteren...

FOTOKLUMME

Som det fremgår af nærværende foto, udnyttede Niels Christian Rasmussen (th.) en pause under distriktsmødet i distrikt 4/Sydsjælland & Øerne til at overrække distriktsformand Henrik Marrill Christiansen en gave fra alle distriktets afdelinger i anledning af, at han netop havde rundet de 70 år. Mødet foregik den 10. marts i marinestuen i Nykøbing Falster. På det faglige niveau gav distriktsformanden en grundig orientering om og status på tilstanden i Danmarks Marineforening anno 2018/2019. Blandt andet problemstillingen omkring håndteringen af Venefforeninger i nogle enkelte afdelinger. (Foto: Flemming Keith Karlsen)

◀ Den 29. marts 1969 holdt dimittendeleverne fra Esbjerg Maskinmesterskole fest i marinestuen i Esbjerg. Den lå dengang i kælderens under Restaurant Palmehaven. 50 år senere lavede 10 elever og 3 lærere en replika på marinestuens nuværende placering i marnehuset på Fiskerihavnsgade 2. Ifølge det lokale dagblad JyskeVestkysten var det Per Dichmann Hansen, der agerede tovholder på genereringsmødet. Inden jubilæumsfrokosten blev serveret i marinestuen, havde forstander Torben Holm på skolen - i dag Fredericia Maskinmesterskole Esbjerg - lavet en faglig rundvisning samt orienteret om, hvor maskinmesteruddannelsen står i dag i forhold til i 1969.

Den 7. april fejrede Frederiksværk Marineforening deres 75 års-jubilæum. ▶ Ifølge Erik Pedersen var det en god dag, hvor mange medlemskolleger fra distrikt 2/Nordsjælland sammen med distriktsformand Palle Pedersen og landssekretær Birger Tykskov anduvede marinestuen for at ønske tillykke. På vedstående foto modtager afdelingsformand Karsten Nielsen (tv.) Danmarks Marineforenings plakette og telegram af landssekretær Birger Tykskov. (Foto: Kurt Terkelsen)

◀ Lørdag den 6. april deltog omkring 75 personer i fejringen af 75-året for stiftelsen af Kongens Lyngby Marineforening. Arrangementet foregik i marinestuen på Sorgenfri Slot, hvor gæsterne blev modtaget af en velspillende besætning fra MUHVF flotille 300 Kvindelige Marineres Musikkorps. Daværende landsformand, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, holdt en kort tale og overrakte afdelingen en plakette til minde om de 75 år. På vedstående foto ses Jens Ole Løje Jensen og med ryggen til Sofia Osmani, borgmester i Lyngby-Taarbæk Kommune.

DFDS investerer i biobrændsel udviklingsvirksomhed

DFDS' færger mellem København og Oslo kan forhåbentlig om nogen tid hælde klimavenlig planteolie i tanken.

Det er målet med en investering på op til 10 millioner kroner i MASH Energy, der har udviklet en effektiv og billig metode til udvinding af olie fra spildprodukter, i dette tilfælde fra nøddeproduktion i Tanzania og Indien. Efter planen vil der nu blive arbejdet på at forberede en test i en skibsmotor.

"Det udvundne biobrændsel er CO2-neutralt. I vækstsæsonen optager planterne CO2, som olien så afgiver ved forbrænding i skibsmotorerne. Derudover er der en betydelig yderligere miljøeffekt forbundet med produktionen. Restproduktet efter olieudvindingen – det såkaldte biochar – binder nemlig CO2 under pro-

cessen. Samtidig kan dette biochar anvendes som effektiv gødning på markerne, hvor den ekstra plantevækst vil trække yderligere store mængder CO2 ud af atmosfæren," siger Jakob Andersen, der er CEO i MASH Energy og underviser på DTU.

Han stiftede sammen med fire kolleger fra DTU selskabet i 2015, der siden starten har udviklet de termokemiske processer og det anlæg, der ved hjælp af pyrolyse kan udvinde olien fra en række spildprodukter fra landbruget, bl.a. fra produktionen af nødder.

Anlægget er bygget af selskabets egne medarbejdere i MASH Energy's fabrik i Indien. Teknologien anvendes allerede som del af et FN-støttet projekt i Tanzania til produktion af biobrændstof. Det produceres i øjeblikket af

spildprodukter fra en række nøddeproduktionsanlæg og sælges og leveres til den lokale industri.

"Vi er selvsagt meget glade for at få en stor skibsoperatør som DFDS med ind i ejerkredsen, så vi får mulighed for at teste biobrændslet i skibsmotorer for at få dokumenteret, at produktet lever op til de kvalitets- og priskrav, som succes i shippingbranchen vil kræve," siger han.

Investeringen foretages i tre stadier hvorved DFDS kommer til at eje 24% af selskabet.

(Kilde: Ritzau)

Ny Stena rute mellem Grenaa og Halmstad

For at styrke strømmen af gods og passagerer mellem Sverige til Danmark, lancerer rederiet Stena Line nu en ny rute mellem Grenaa og Halmstad. Ruteåbningen er en omlægning af den eksisterende rute fra Varberg og sker for at opnå et større trafikgrundlag med livlige Halmstad som omdrejningspunkt. Det oplyser rederiet.

Ruteåbningen er en del af en større satsning for at løfte passagertrafikken til Jylland og for at skabe en sydlig korridor for godstransport mellem Danmark og de andre skandinaviske lande. Ambitionen er at fordoble de nuværende 38.000 årlige godsenheder og 150.000 passagerer på ruten Grenaa-Halmstad. - Ved at åbne endnu en flydende motorvej over Kattegat tilgodeser vi den kraftigt øgede godstrafik gennem Danmark. Vi ser ruten, som et stærkt alternativ til Storebæltsbroen, og den åbner helt nye muligheder for vognmænd og fragtenheder, der blandt andet kan udnytte

▲ Den 34 år gamle "Stena Nautica" ex. "Niels Klim" skal om trekvart år besejle ruten Grenaa – Halmstad.

køre-hviletiden mere effektivt. Samtidig rummer området omkring Halmstad et stort antal potentielle gæster, og med Aarhus, Djursland og hele Business Region Aarhus i spidsen er også turismepotentialet enormt, siger Tony Mi-

chealsen, der er Stena Lines Route Director i Danmark. Tony Michealsen kalder ruten for et vigtigst skridt på rejsen mod øget turisme og visionen om en samlet Kattegatregion.

Mayday fra "Albatros 1" – livsvigtigt rollespil

DET ER BÅDE LÆRERIGT OG UNDERHOLDENDE AT VÆRE MED TIL ROLLESPIL I SEARCH AND RESCUE PÅ FLÅDESTATIONEN I FREDERIKSHAVN.

Af Ebbe Sommerlund (let beskåret og tilrettet, red.)

En flok mænd er på vej ud på fisketur en tidlig morgen. Men i stedet for at pilke torsk ender de i havsnød, da skibet begynder at synke nord for Hirtshals. Kaptajnen på "Albatros 1" når at sende et mayday ud på kanal 16, der overvåges af Lyngby Radio. Skibet synker og forsvinder fra radaren.

Lyngby Radio, der sidder i Karup ved Viborg, sender beskeden videre til den vagthavende officer på Joint Rescue Command Center, og så er redningsaktionen i gang.

ROLLESPIL I KUBIKLER

Denne dag er det heldigvis bare en øvelse på Flådestation Frederikshavn. Formålet er at træne medarbejderne fra JRCC, så de er bedre rustet til at klare virkelighedens redningsaktioner til vands og i luften. Search and Rescue-aktioner, forkortet SAR.

JRCC sidder normalt på Flyvestation Karup, og de deler lokale med Lyngby Radio, som overvåger kanal 16, der er den internationale frekvens for nødkald. Denne dag i april er et hold rykket ind på flådestationen i Frederikshavn, hvor en avanceret computer simulerer forskellige scenarier. Blandt andet et spil med "Albatros 1", der er gået ned nord for Hirtshals.

VIGTIGT FOR JRCC

Årligt løber der cirka 2.500 anmeldelser ind på JRCC, og 1.000 af disse bliver til egentlige aktioner i større eller mindre omfang. Af de 1.000 er ca. 350 redninger til søs. Søværnet har selv tre skibe, og derudover deltager Kystredningstjenesten og Marinehjemmeværnet ofte i aktionerne sammen med helikoptere og eventuelt fly fra Flyvevåbnet. JRCC har ansvaret for koordineringen, men det er de andre aktører, der er på stedet – både i virkeligheden og under træningen.

På flådestationen er mandskaberne lukket inde i op til otte kubikler, hvor de styrer enten skibe, fly eller helikoptere. Og JRCC værdsætter,

▲ Orlogskaptajn Anders Elgaard kan kun anbefale, at MHV-personel deltager i simulationsøvelserne på Flådestation Frederikshavn.

▲ MHV-løjtnant Michael Hallengreen Larsen på hårdt arbejde i simulatoren.

▲ Politiet deltager også i de ganske realistiske simulationsøvelser.

at personerne i kubiklerne er de personer, der også deltager i de virkelige aktioner, som for eksempel Marinehjemmeværnet.

– Det giver en mere realistisk øvelse, når deltagerne er de samme, som deltager i de virkelige aktioner, siger orlogskaptajn Anders Elgaard ▶

og fortsætter: – Jeg kan kun anbefale, at man deltager i øvelserne. Det giver en bedre forståelse og et bedre sammenhold, når man har set hinanden før. Det handler om kommunikation, og det fungerer bedre, når man kender hinanden.

HELIKOPTEREN FØRST

JRCC tildeler funktionen On Scene Coordinator (OSC) til skibet "Vestkysten", der føres af Torben Fründ fra Marinehjemmeværnet. Det er hans opgave at kommunikere med de andre skibe og JRCC. Pulsene stiger i kubiklen, mens Torben guider de andre skibe på vej til åstedet. Sammen med JRCC forsøger han at indsnævre søgeområdet. Også i de andre kubikler finder vi deltagere fra Marinehjemmeværnet; der er seks i alt. Blandt andre Michael Hallengreen Larsen fra Flotille 124 i Aarhus. Sammen med

Henrik Knudsen styrer han LARS KRUSE, der er en af Kystredningstjenestens skibe. LARS KRUSE skyder 25 knob. Han melder en ETA på 20 minutter tilbage til OSC. I en anden kubikel er helikopteren ved at ankomme til positionen givet af JRCC. Hurtigt finder piloten mennesker i vandet. Den første er svært tilskadekommet og kommer i lægebehandling. I mellemtiden løber det ind over radioen, at politiet har fundet ud af, at det sunkne skib er "Albatros 1" med 36 mand om bord. Skibet har fire flåder og veste på alle mand. Helikopteren samler fem mand op og returnerer mod Aalborg, da den ikke kan have flere om bord.

BEDRE FORSTÅELSE

I løbet af nogle timer samler endnu en helikopter og skibene "Margrethe Gaardbo", "Freja",

"Vestkysten" og LARS KRUSE personer op af vandet og flåderne. Da øvelsen slutter, mangler evakueringen af et par mand, der heldigvis bare er bits og bytes i et rollespil på en stor computer.

Til slut er der debriefing, hvor oplevelserne afstemmes.

– Her er det vigtigt, at der ikke nødvendigvis er noget facit. Vi kan forbedre kommunikationen og give hinanden gode råd. At være med på disse øvelser giver en bedre indsigt i, hvordan de andre i en SAR-aktion tænker, siger Michael Hallengreen Larsen. Han bakkes op af orlogskaptajn Anders Elgaard.

– Jeg kan kun anbefale, at man kommer herop og deltager i simulationerne. Det giver en bedre forståelse og et bedre sammenhold, at man får sat ansigt på hinanden.

Typiske aktører i en redningsaktion

- **Lyngby Radio:** Lytter hele tiden på kanal 16 for at opfange nødråb/Mayday. Sidder i samme lokale som JRCC i Karup.
- **JRCC – Joint Rescue Command Center:** Hjertet og hjernen i redningsaktionen. JRCC er placeret på flyvestationen i Karup og har det overordnede ansvar for at koordinere indsatsen
- **VO – Vagthavende Officer:** Den vagthavende officer har kommandoen på JRCC. Der er to vagthavende officerer, en VO for Søværnet og en VO for Flyvevåbnet.
- **VOFO – Vagthavende Officer FarvandsOvervågningen:** Kommando over farvandsovervågningen.
- **LOPO – Local Plot Officer:** Holder øje med al trafik i dansk farvand og danske skibe fra forsvaret i fremmed farvand.
- **Konsoloperatør:** Er LOPO's højre hånd.
- **On Scene Coordinator – OSC:** Personen på det fartøj, der får kommandoen over skibene i aktionen. OSC er den primære til at holde kontakt til JRCC, når aktionen er i gang.
- **ACO – Air Control Officer:** Modsvarer On Scene Coordinator. ACO sidder i Challenger-flyet og koordinerer helikopterne i redningsaktionen. Der er kun en ACO på større operationer med flere helikoptere.

Typisk materiel i en redningsaktion

- **Helikoptere:** Grundet deres hastighed er helikopterne ofte de første på stedet. I SAR-aktioner er Flyvevåbnets Merlin EH101 konfigureret til at medtage 5-6 nødstedte. Helikoptere er hurtige, men løber også hurtigt tør for brændstof.
- **Fly:** Under større aktioner er det en fordel at styre indsatsen fra flere helikoptere. Her indsætter Flyvevåbnet et eller flere Challenger-fly, der cirkler over området og koordinerer helikopterindsatsen.
- **Skibe:** De typiske deltagere i en redningsaktion til søs er skibe fra Kystredningstjenesten og skibe fra Marinehjemmeværnet.
- **Lystfartøjer:** Hvis der er lystfartøjer i nærheden, kan de også deltage. Der er naturligvis større usikkerhed ved at inddrage private lystfartøjer i forhold til uddannelse og udholdenhed.
- **Driftbøjer:** En driftbøje driver på samme måde som en mand i vandet, og kan derfor give en indikation af retning og hastighed på personer i vandet. Den er udstyret med AIS (Automatic Identification System) og kan derfor ses på skibenes radar

Sådan kan en Search and Rescue-aktion forløbe – trin for trin

1. Mayday fra skib på kanal 16.
2. Mayday opfanges af Lyngby Radio, der underretter vagthavende officer (VO) i JRCC.
3. VO sætter sit hold i gang med at skabe overblik over situationen, f.eks. over skibe i nærheden.
4. Politiet underrettes. Politiet sender ofte en medarbejder til JRCC i Karup for at koordinere direkte.
5. JRCC beder måske politiet om at pinge mobiltelefoner på kendte nødstedte.
6. VO fra flyvevåbnet skaffer nødvendigt personel og materiel fra luften.
7. JRCC finder en On Scene Coordinator (OSC), typisk fra det skib, der først kan nå stedet, og som har kvalificeret personale - det vil sige ofte fra Kystredningstjenesten eller Marinehjemmeværnet.
8. OSC holder tæt kontakt med JRCC og de andre skibe i indsatsen og finder med JRCC den bedst mulige måde at afgrænse søgeområdet. Der kan eksempelvis udsættes driftbøjer.
9. Politi og JRCC arbejder på at få klarhed over situationen, herunder antallet af nødstedte.
10. Helikoptere ankommer og danner sig et overblik og samler nødstedte op fra vandet.
11. Skibe ankommer og samler nødstedte op fra vandet og eventuelt fra helikoptere.
12. Helikoptere returnerer optagne personer og tager hjem for at tanke.
13. Når nødstedte fra vandet er samlet op, begynder evakuering af personer i flåder.
14. Operationen afsluttes, når JRCC vurderer, at alle er taget op, eller at chancen for overlevelse af eventuelle nødstedte er nul.

Instrumenter haves – musikere søges

MARINEHJEMMEVÆRNETS TO MUSISKE ENHEDER FATTES MEDLEMMER. VEL AT MÆRKE PÅ EN POSITIV BAGGRUND.

Ifølge Lone Heide Lange fra MUHVF300 Kvindelige Marineres Musikkorps har såvel dette korps som kollegerne i MUHVF100 Marinehjemmeværnets Musik og Tamburkorps ret så mange opgaver over det ganske land.

– Vi underholder til mange forskellige arrangementer både inden for og uden for Marinehjemmeværnet og Søværnet, siger Lone Heide Lange og uddyber: – På den baggrund er det en fordel at være så mange aktive musikere i korpset som muligt. Ofte er opgaverne centreret omkring weekender og helligdage, så når der skal være plads til, at ikke alle kan være med hver gang, har begge korps brug for en veltrænet stamgruppe, så afbud ikke går ud over det musiske niveau.

Begge korps optager i øvrigt såvel kvindelige som mandlige musikere.

– Vi lyder som skrevet navnet Kvindelige Marineres Musikkorps, men har her ultimo april 2019 én mandlig dirigent og én ditto musiker, lyder det fra Lone Heide Lange.

▲ Marinehjemmeværnets Musik- og Tamburkorps på arbejde på Kastellet i København. (Foto: Arkiv, red.)

Det jyskbaserede Marinehjemmeværnets Musik og Tamburkorps øver som hovedregel tirsdage på Randers Kaserne. Kvindelige Marineres Musikkorps har til huse i Østsjælland og øver hver onsdag i øvelokaler i Glostrup.

UNIKT FÆLLESSKAB

For begge af Marinehjemmeværnets musikkorps gælder, at medlemmerne sætter kammeratskabet i højsædet. På den baggrund kan personer, der har en musisk åre, og som i forvejen er nogenlunde fortrolig med et givet instrument, få mange gode oplevelser og godt kammeratskab i et til tider sprudlende musik miljø.

HÅBER PÅ MANGE NYE KOLLEGER

De nuværende medlemmer har et stort håb om, at mange vil tage imod opfordringen til at

vende forbi de to øvelokaler i Randers og Glostrup for at få et indblik i, hvordan ånden og det musiske niveau er i de to korps. Lone Heide Lange og Kenney Ranker Hansen står gerne til rådighed med yderligere oplysninger og kan med mange års erfaring give et retvisende billede af de mange fordele, der er ved et medlemskab i Marinehjemmeværnets musikflotiller.

KONTAKTDATA:

Kvindelige Marineres Musikkorps
Lone Heide Lange, telefon 30 55 40 43.
Mail: MUHVF300-info@hvj.dk

Marinehjemmeværnets Musik- og Tamburkorps
Flotillechef Finn Aagaard, telefon 2087 1590.
Mail: tubafinn@gmail.com

Det får du hos GF

1 Del i overskuddet på alle dine forsikringer.

Hvert år gør vi regnskabet op, og kunderne deler overskuddet. Vi trækker din andel fra i din pris for det kommende år.

2 Personlig og nærværende rådgivning.

Som kundejet selskab har vi en særlig forpligtelse til at yde god service. Derfor går vi ekstra langt for at give god sagsbehandling, når skaden sker.

3 Et lokalt kontor tæt på dig.

Vi har kontorer i hele landet, så du er aldrig langt fra din lokale GF-afdeling.

4 Rabat, når du samler flere forsikringer hos os.

Hos GF belønner vi dig, hvis du samler flere forsikringer hos os.

5 Stærk autohjælp.

Har du din bilforsikring i GF, kan du for 350 kr. om året udvide forsikringen med vores fordelagtige autohjælp.

Det er nemt at skifte til GF

Du skal ikke selv gøre noget, når du vil skifte til GF. Vi klarer nemlig det hele og opsiger også dine nuværende forsikringer. Vil du høre mere om fordelene ved at være forsikret i GF?

Så kontakt os på tlf.: 49 17 01 94 og få et uforpligtende tilbud.

*Overskud
til hinanden*

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet

Strandvejen 59 · 2100 København Ø · Tlf. 49 17 01 94 · www.gf-officerer.dk

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet tilbyder forsikringer via GF Forsikring a/s, som er et dansk forsikringselskab omfattet af Garantifonden for skadesforsikringselskaber.

JUBILARSTÆVNE 2019

til minde om indkaldelsen til Søværnet afholdes på Holmen/Nyholm

Søndag d. 25. august 2019 kl. 10-16

Årets stævne er for indkaldelsesårgangene med endetal

4 & 9 (25-, 40-, 50-, 60-, 65-, 70-, 75- og 80 år).

Deltagelse er ikke betinget af medlemskab af Marineforeningen.

Ikke-jubilarer blandt Marineforeningens medlemmer kan også tilmelde sig

- **jubilarer har dog fortrinsret.**

Tilmeldinger ud over 200 personer sættes på venteliste.

STÆVNEPROGRAM:

- Kl. 10.00-10.20 **Ankomst og registrering ved Nyholmsporten**
Kl. 10.25 **Samling, andagt & kranselægning**
Kl. 10.40 **Kort march m. Kvindelige Marineres Musikkorps**
Kl. 11.00-11.45 **Stævnets officielle del afholdes i Planbygningen**
Kl. 11.50-12.50 **STÆVNEPAUSE med holdvis fotografering**
Kl. 13.00 **Skafning & kammeratligt samvær i Planbygningen**
Kl. 16.00 **Tak for i dag**

DELTAGERPRIS

Medlemmer	Kr. 300,-
Ikke-medlemmer	Kr. 350,-

Skriftlig tilmelding og betaling skal være landskontoret i hænde senest fredag d. 26. juli 2019

Sendes til (mail foretrækkes): landskontoret@marineforeningen.dk

Postadresse: **Marineforeningen, Trondhjemsgade 5 kld., 2100 København K.**

Betaling skal ske til **Giro 200 1608** (kortart '01') eller bankkonto: **1551 000 200 16 08.**

Indbetaling mærkes 'JUBILARSTÆVNE', og skal være ledsaget af tydeligt:

navn, post - & el. mailadresse, tlf. nr., indkaldelsesårgang & primært tjenestested.

Medlemmer bedes desuden påføre **afdelingsnavn og hovednummer.**

VEL MØDT!

Gert A. Larsen

Marineforeningens Jubilarudvalg

Af Ove Pygh Wilche, medlem af Stevns Marineforening

"Et er et søkort at forstå, et andet skib at føre" siger det gamle ordsprog. Nuvel, selvom jeg var korporal i Søværnet i 14 år, har jeg aldrig ført et skib, idet jeg var Tele Fjernskriver, hvilket vil sige tjeneste i Meldecentralen, eller på godt dansk landkrabbe.

Selvom jeg ikke er "rigtig" sømand, ved jeg dog, at søfarten i dag kan generes på den kraftige måde, eller kort sagt kan GPS, der styrer autopiloten jammes, så systemet er komplet

ubrugeligt. Denne viden stammer fra min tid som netværksspecialist.

Her er det sådan, at det har været meddelt i dagspressen, at nogle danske skibe, der sejlede i russisk farvand, oplevede, at GPS'en blev jammet i en sådan grad, at man ikke kunne stole på autopiloten. Jeg tvivler ikke på sandheden af denne historie. Vi må se i øjnene, at tredje verdenskrig sandsynligvis bliver atomar. Inden det kommer så langt, vil det dog blive en krig i cyberspace, hvor de kæmpende magter vil gøre alt for at jamme fjendens digitale systemer, så samfundet fremstår "lammet".

Her er det værd at bemærke, at vikingerne na-

vigerede efter sol, måne og stjerner. Senere blev der navigeret efter kompas og sekstant. Disse instrumenter er givetvis ikke så nøjagtige som den moderne GPS, men historien viser, at man rent faktisk kan sejle jorden rundt ved at bruge disse.

Jeg vil derfor foreslå, at nutidens danske søofficerer ikke blot lærer at navigere efter GPS, men også undervises i "gamle" tiders navigationsinstrumenter. Sagen er helt enkelt, at disse ikke kan påvirkes af virus, hacking eller jamming. Kort sagt til søfartsskolerne: "Find sekstanten frem".

Landsskyttestævne og landsmøde

I forbindelse med landsskyttestævnet i marts afholdtes Skyttelavets landsmøde i Marinehuset i Esbjerg. Ud af de 20 skyttelav deltog 18 lav i mødet. Ifølge skytteudvalgsformand Pierre Jensen blev mødet afholdt i god ro og orden. – Selv om der var en kontroversiel vedtægtsændring på bordet, uddyber udvalgsformanden. Der var genvalg til skytteudvalgsformand og kasserer Gunnar Kristensen.

Landsskyttestævnets skydninger foregik på skydebanerne i EFI Hallen. Kammeratskabsaftenen lørdag samt præmieoverrækkelsesfrokost var henlagt til ECH Park.

DUBLÉ FRA 2018

Både landsskytten og veteranskytten var gengangere fra sidste år. Landsskytte blev igen Carl Kr. Vestergaard Nielsen (Hanstholm/Thisted) med 176 point, mens Jørn Mortensen (Ebeltoft) med 197 point også i år satte sig på veteranskyttetitlen.

Landspokalen blev vundet af Nyborg med 736 point foran Kerteminde med 735 point. Fremgangspokalen gik til Hanstholm/Thisted Skyttelav med en fremgang på 19 point.

Fra skytteudvalgsformanden er der mange roser til værterne fra Esbjerg Marineforenings skyttelav. – De havde virkelig lagt sig i selen for at skabe et godt og vellykket stævne, siger Pierre Jensen.

▲ Daværende landsformand og selv bedste Brøndby holdskytte Jens Ole Løje Jensen (th) overrækker pokaler til landsskytterne 2019. Veteranlandsskytte Jørn Mortensen (tv) og landsskytte Carl Kr. Vestergaard Nielsen.

▲ De bedste holdskytter fra hvert hold ved landsskyttestævnet 2019.

◀ Med Ribe Marineforening som arrangør lagde Esbjerg Marineforening lørdag den 23. marts lokale til distriktsmødet i distrikt 9/Syd- og Sønderjylland. Ifølge distriktsformand Per Dichmann Hansen var det et godt møde, hvor de 16 deltagere kom godt omkring de forskellige faglige forhold i distriktet. Per Dichmann Hansen fra Ribe Marineforening blev genvalgt som distriktsformand med Henning Madsen fra Fredericia Marineforening som suppleant. Næste distriktsmøde er planlagt til afholdelse i oktober med Sønderborg Marineforening som vært.

▶ På distriktsmødet i distrikt 12/Nordjylland, der i marts blev afholdt i marinehuset i Nibe, gav distriktsformand Charley Pedersen en bred orientering om Danmarks Marineforenings arbejde siden sidste distriktsmøde. Ud over kollegerne fra Hirtshals var alle afdelingerne repræsenteret. Charley Pedersen blev genvalgt som distriktsformand. Afdelingsformand i Nibe Marineforening, Hans Jørgen Christensen, blev valgt som suppleant. På vedstående billede er deltagerne fotograferet i pausen mellem mødet og frokosten.

◀ Tidligere forsvarschef admiral (p) Tim Sloth Jørgensen er på vegne af initiativtagerne Stiftelsen Georg Stages Minde og Fonden PEDER SKRAM en af hovedkræfterne i Charter for Nyholm og den maritime kulturarv i Københavns Havn. Under en velbesøgt pressekonference den 8. maj 2019 på Søværnets tidligere officersskole underskrev 26 foreninger og organisationer charteret. Charter for Nyholm og den maritime kulturarv i Københavns Havn er et initiativ, der blandt flere indsatser har det formål, at få politikerne over en bred kam gjort interesseret i at bevare Nyholm som en unik stykke historie, der ikke bare skal sælges til højstbydende. På vedstående foto tjekker Tim Sloth Jørgensen, at underskrifterne bliver placeret synlig, retvisende og nagelfast.

▼ Tekst og kilde: Maskinmestrenes Forening, DESMI Ro-Clean A/S. Foto: DESMI Ro-Clean

Kampen mod og bjærgning af plast i have og floder

Den omsiggribende og altødelæggende plastforurening i havene har fået en værdig modstander. Det er en række danske organisationer og virksomheder, der gennem partnerskabet Ocean Plastic Forum sætter fokus på bortskaffelse af plast i havet. Og godt for det. En britisk undersøgelse konkluderer, at 70 % af det maritime affald er plast, og at mængden af plast i verdenshavene forventes at blive fordoblet hen over det næste årti. Det er især asiatiske lande, der med et bidrag på over halvdelen af den samlede plastforurening i havene udgør et problem. Der er dog en stigende bevidsthed og interesse i disse lande for at gøre noget ved problemet. En af de markante partnere i Ocean Plastic Forum er DESMI Ro-Clean A/S, der har udviklet et totalt forretningskoncept, der gavner såvel miljøet som den økonomiske side af indsatsen. I samarbejde med Maskinmestrenes Forening og DESMI Ro-Clean giver vi i dette tema et indblik i, hvordan et lille land som Danmark med høj faglig ekspertise kan gøre en positiv forskel, når vi skal forsøge et rydde op i have og floder og dermed stoppe en lurende verdensomspændende miljøkatastrofe.

Dansk pionerindsats

OCEANERNE FYLDES AF STADIGT MERE PLASTAFFALD, DER PRIMÆRT UJDELDES FRA FORURENEDE FLODER. OCEAN PLASTIC FORUM ER ET DANSK PARTNERSKAB, DER ØNSKER AT BORTSKAFFE OG GENANVENDE PLAST FRA HAVENE.

Plastaffald er et stigende problem mange steder i verden. De senere år har der ikke mindst været fokus på de store mængder plastaffald, der flyder rundt i have, floder, havne og langs kyster mange steder på kloden. Mængden af plast i verdenshavene forudses fordoblet over det næste årti.

▲ Maskinmester Niels Larsen, formand for Ocean Plastic Forum, vil gerne være med til at afhjælpe problemerne med plastforurening.

Den voksende plastforurening har nu ført til, at 37 danske organisationer har etableret Ocean Plastic Forum, som er en partnerorganisation, der arbejder for at udvikle teknologier og forretningsmodeller til indsamling af plast fra have, floder og kyster globalt. Partnerne i Ocean Plastic Forum er virksomheder, organisationer, uddannelsesinstitutioner og myndigheder, heriblandt Maskinmestrenes Forening, som har stillet sekretariatressourcer til rådighed, og DESMI Ro-Clean A/S, der har en omfattende ekspertise inden for området.

Maskinmester Niels Larsen, formand for Ocean Plastic Forum, vil gerne være med til at afhjælpe problemerne med plastforurening.

— Med maskinmestrenes lange maritime historie var det oplagt, at Maskinmestrenes Forening skulle gå med i bestræbelserne på at løse problemet med de store mængder plast, der flyder rundt i verdenshavene. Størstedelen af forureningen i havene kommer fra floder og kyster, hvorfra det flyder til havs. Skibstarten udleder formodentlig højst fem procent af plastforureningen til havs. Der er kommet så skrappe miljøkrav til skibstarten, at det ikke længere er lovligt at smide den slags affald over bord, siger Niels Larsen, som også sidder i bestyrelsen i Maskinmestrenes Forening.

GAMMELT FIRMA MED PÅ HOLDET

DESMI Ro-Cleans historie går mere end 180 år tilbage, og i mere end 30 år har DESMI leveret udstyr til spillemindsamling. Henrik Knudsen,

▲ Direktør Henrik Knudsen og medarbejderne hos DESMI Ro-Clean har måske fundet en økonomiske forretningsmodel, der på den lange bane kan stoppe plastforurening i verdenshavene.

administrerende direktør for DESMI Ro-Clean A/S og næstformand i Ocean Plastic Forum samt en af initiativtagerne til Ocean Plastic Forum, har været med fra starten i kampen mod plast i havene.

— Plast i verdenshavene er et alvorligt problem, og vi ønsker at være involveret i initiativer, der kan fjerne denne plast i fremtiden. Det er vores og vores børn og børnebørns fremtid, vi skal tænke på, siger Henrik Knudsen.

Globalt har DESMI Ro-Clean været involveret i flere projekter inden for plastindsamling gennem årene. Uanset om det handler om indsamling til søs eller i floder, er virksomheden en aktiv spiller.

ØGET RIGDOM OG VÆKST

Økonomisk udvikling og vækst i mange tidligere udviklingslande er endnu ikke afspejlet i lokale affaldssystemer, der effektivt håndterer ▶

plastaffald. Dermed bliver disse lande de største bidragsydere til global forurening af havene med plast.

De fire største bidragsydere til global plastforurening er alle asiatiske lande og kilden til 50 procent af verdens plastforurening i havene - med en samlet anslået udledning på 2,4-4,4 millioner metriske ton (MMT) plast pr. år. Der er dog en stigende bevidsthed om problemerne i disse lande, og der er stigende interesse for at udvikle storskalaaktiviteter på lokalt niveau og blandt internationale udviklingsagenturer og finansieringsinstitutioner. Det er denne stigende bevidsthed, som Ocean Plastic Forum gerne vil udnytte til at få reduceret den ukontrollerbare ophobning af plastaffald i havene.

– Den øgede mængde plastaffald i havene er et tegn på stigende rigdom og vækst i mange tidligere udviklingslande, som nu har fået et øget forbrug af blandt andet plast. Desværre har mange af disse lande ikke effektive affaldssystemer, som vi kender fra Danmark, og derfor havner meget plastaffald de forkerte steder, blandt andet i floder, hvor affaldet føres videre ud til åbent hav, siger Niels Larsen.

FORURENING FRA FLODER

Den største andel af plasten i havene kommer fra floder, der i mange lande bruges som affaldskanaler. Derfor er det primært forureningen fra land til vand, der skal stoppes, hvis man effektivt skal gøre noget ved problemerne.

Plast, der har ligget lang tid i havet, udgør ofte ikke nogen stor værdi, og da det er ressourcerekrævende at indsamle plastaffaldet, har det hidtil været svært at finde forretningsmodeller, som kunne sikre en effektiv indsamling af plast fra havene.

– Hvis der var en god business case på at rydde plastaffald op fra havene, var problemerne nok ikke så store. Så ville nogen for længst have været i gang med at indsamle plasten og sælge den til genbrug eller forbrænding, siger Niels Larsen videre.

Med tiden vil plastaffaldet gå i opløsning, men ofte kun langsomt. Noget af affaldet bliver måske til mikroplast og små plastpartikler, som bliver i havene meget længe. Nogle eksperter estimerer, at plastposer til havs kan være op til 450 år om at blive helt nedbrudt.

– Man kender ikke de nøjagtige skadevirkninger på miljøet, men plastaffald hører under ingen omstændigheder hjemme i hverken have, floder eller andre vandveje, siger Niels Larsen.

De fleste steder i verden er der en 12-sømilgrænse, der adskiller nationale territorialfarvande fra internationale farvande. Men den grænse respekterer plastaffald ikke. Affaldet flyder ud i internationalt farvand, og hvis ansvar er det så?

– Vi er ude på en opgave, som kræver internationalt samarbejde, og som kræver, at politikerne i de lande, der udleder mest plastaffald, bliver en del af løsningen. Vi er også oppe mod,

at det i nogle lande er muligt at betale sig fra at køre uden om de officielle affaldssystemer, hvis de overhovedet eksisterer, og i nogle lande er der slet ikke en registrering af virksomheder. Så nogle af de virksomheder, der forurener, eksisterer officielt ikke. Vi oplever også, at det kan tage flere år at få lov til at etablere projekter, der skal forebygge plastforurening, så alt i alt arbejder vi på den lange bane, siger Niels Larsen.

DANSKE LØSNINGER

Et af perspektiverne er, at indsatsen mod plastforureningen kan føre til eksport af danske løsninger. Flere danske virksomheder har udviklet udstyr, teknologier og tjenester, som kan begrænse plastforurening i have, havne og floder. Imidlertid er de fleste af disse virksomheder specialiseret i en eller få komponenter i den kæde af tjenester, der er nødvendige for en fuldstændig plastindsamling. Derfor har Ocean Plastic Forum samlet de danske interessenter på området.

OCEAN PLASTIC FORUM

Partnere i Ocean Plastic Forum omfatter blandt andet Maskinmestrenes Forening, DESMI Ro-Clean, Plastic Change, Danske Rederier, Danske Maritime, Danske Havne, Plastindustrien, Plast Center Danmark, DAKOFA, Reaktor & Denova, DTU, RUC, Aalborg Universitet, Københavns Universitet, Udenrigsministeriet samt en lang række virksomheder med særlig ekspertise inden for området.

På hårdt arbejde i Indien

ODENSE VIRKSOMHEDEN DESMI RO-CLEAN A/S HAR MÅSKE FUNDET DEN MODEL, DER KAN BEKÆMPE PROBLEMET VED RODEN.

DESMI Ro-Clean indgik for kort tid siden en aftale med det indiske Ministry of Science & Technology om at gennemføre den første installation af DESMI EnviRo-Cleans forretningskoncept. Dette projekt omfatter ikke kun oprensning af vandveje, men også hvordan det indsamlede affald kan bruges på den bedst mulige måde.

– Hos DESMI Ro-Clean har vi vurderet de forskellige muligheder for anvendelse af marineaffaldet og er kommet til den konklusion, at der skal afprøves forskellige koncepter såsom gasifikation, pyrolyse og forbrænding, siger CEO Henrik Knudsen og uddyber: – Værdikæden omfatter udstyr til opsamling af marineaffaldet, en lokal genvindingsløsning, manuel sortering på stedet, tørring, opskæring og endelig behandling af affaldet. Med disse forretningsmæssige aktiviteter kan vi sikre cirkulær økonomi og skabe fordele for både DESMI, vores samarbejdspartnere og kunder. Efter at have

haft systemet i drift i et par måneder er det planen at præsentere DESMI EnviRo-Cleans forretningsmæssige aktiviteter for myndigheder verden over.

SYNLIG LOKAL INDSATS

DESMI EnviRo-Clean, hvis mål er at forhindre affald i at nå ud på havene, startede således for nylig et oprensningsprojekt op i hjertet af Delhi. Vandvejen, der fokuseres på, er den 12,5 km lange Barapullah-afløbskanal, der ender i Indiens længste biflod, River Yamuna, med en længde på ca. 1.300 km. Projektet er imidlertid aktuelt begrænset til ca. ½ km af Barapullah-kanalen.

Barapullah bidrager med ca. 30% af affaldet i Yamuna-floden, og derfor vil bekæmpelse af forurening i dette vandløb give markante positive resultater med hensyn til begrænsning af plastaffald i havet.

– Den første dag, hvor vi arbejdede med opsamling, viste der sig ud over plast og kloakaffald en chokerende mængde affald bestående af tusinder af blodprøverør, som var kasseret af et ikke-identificeret laboratorium i Delhi. Den

indiske regering arbejder i øjeblikket på at opspore det aktuelle laboratorium og påtænker at lukke det ned, lyder det fra Henrik Knudsen. – I den næste opsamlingsfase ændrede typen af affald sig til et andet ekstreme, hvor vi opsamlede 11 døde hunde, 2 kyllinger og en gris.

På trods af alle udfordringer har sikkerheden for de involverede personer været højeste prioritet i projektet. DESMI har afholdt sikkerhedskurser for kunders medarbejdere og for de klunsere, som er involveret i sortering af affaldet på daglig basis.

POLITISK BEVÅGENHED

Der er stor politisk bevågenhed omkring projektet, og for nyligt besøgte generaldirektøren for EU-kommissionen DESMI's projektsted og roste initiativet. Desuden har det indiske Ministry of Science & Technology bekræftet, at DESMI er deres foretrukne samarbejdspartner, og at parterne sammen vil tilstræbe at opsamle flydende affald på hele den 12,5 km lange strækning, hvor der skal tilbydes mere automatiserede løsninger for at minimere sundhedsrisikoen.

"Plast, der har ligget lang tid i havet, udgør ofte ikke nogen stor værdi, og da det er ressourcekrævende at indsamle plastaffaldet, har det hidtil været svært at finde forretningsmodeller, som kunne sikre en effektiv indsamling af plast fra havene."

Oplev det maritime Sydfyn

Bo på det historiske Hotel Ærø
med morgen mad og delt dobbelt værelse.

2 dags ophold med all inclusive
frokost, aften buffet med øl og vine
indtages i Svendborg Marineforening

Pris 1.250.00 kr pr gæst
min 25 gæster

Tilkøb guide ture Sejltur i det Sydfynske Øhav
Rundvisning på Ring Andersen Træskibs Værft
Blot nogle af de Sydfynske natur perler

Se program på svendborgmarineforening.dk

Svendborg marineforening

Kontakt Torben Wellan 60752853
Hovmester Walther Storm 23601358

DISTRIKT I

STORKØBENHAVN, BORNHOLM & GRØNLAND

Distriktsformand: Gert Allan Larsen
Maglemosevej 33, Marbjerg, 2640 Hedehusene
Tlf.: 20 43 87 96, E-mail: gert-allan@larsen.dk
*Roskilde, Kongens Lyngby, Amager, København,
Brøndby, Frederiksberg, Ishøj, Godthåb og Bornholm*

DISTRIKT II

NORDSJÆLLAND

Distriktsformand: Palle Pedersen
Rypevænget 109, 2980 Kokkedal
Tlf.: 20 10 50 53, E-mail: jytpal@gmail.com
*Helsingør, Hørsholm/Rungsted, Gilleleje, Hundested,
Frederikssund og Frederiksværk*

DISTRIKT III

VESTSJÆLLAND

Distriktsformand: Jens René Jensen
Rosenvænget 14, 4220 Korsør
Tlf.: 51 90 81 81, E-mail: jrjensen.post@gmail.com
*Kalundborg, Nykøbing Sjælland, Slagelse, Holbæk,
Korsør og Skælskør*

DISTRIKT IV

SYDSJÆLLAND & ØERNE

Distriktsformand: Henrik Marrill Christiansen
Grønsundvej 17, 4780 Stege
Tlf.: 51 23 50 70, E-mail: hmc.stege@mail.dk
*Næstved, Møen, Køge, Vordingborg, Stevns,
Haslev, Nakskov og Nykøbing Falster*

DISTRIKT VII

FYN

Distriktsformand: Erik Jørgen Bodal
Gl. Nybyvej 25, Troense, 5700 Svendborg
Tlf.: 40 45 30 11, E-mail: erik@bodalenergi.dk
*Odense, Bogense, Svendborg, Nyborg, Assens,
Kerteminde, Marstal, Ærøskøbing, Faaborg,
Langeland og Middelfart*

DISTRIKT IX

SYD- & SØNDERJYLLAND

Distriktsformand: Per Dichmann Hansen
Mågen 9, 6270 Tønder
Tlf.: 22 48 88 43
E-mail: dmfdistriktsosjylland@gmail.com
*Esbjerg, Fanø, Ribe, Padborg/Graasten, Sønderborg,
Fredericia, Kolding, Haderslev, Aabenraa og Vejle*

DISTRIKT X

MIDTJYLLAND

Distriktsformand: Lars Gjøttermann
Karetmagervej 51, 8920 Randers NV
Tlf.: 29 63 21 13, E-mail: gjaet@post.tele.dk
*Aarhus, Randers, Grenaa, Ebeltoft, Viborg,
Horsens, Samsø og Skanderborg*

DISTRIKT XI

NORDVESTJYLLAND

Distriktsformand: Per Toftum Larsen
Søndervænget 14, Jebjerg, 7870 Roslev
Tlf.: 40 15 58 93, E-mail: pertoftum@live.dk
*Skive, Lemvig, Ringkøbing/Hvide Sande,
Hanstholm/Thisted, Glyngøre, Morsø, Thyborøn
og Struer*

DISTRIKT XII

NORDJYLLAND

Distriktsformand: Charley F. Pedersen
Ringdrosselvej 14, 9310 Vodskov
Tlf.: 23 65 04 28, E-mail: cfp@post.tele.dk
*Frederikshavn, Aalborg, Nibe, Skagen, Hals,
Hjørring, Hadsund, Hirtshals og Hobro*

Notesiderne indeholder variable relevante informationer, foto samt permanente siteoplysninger fra afdelingerne. Deadline for siterettelser og informationer er altid den 15. i månederne februar, april, juni, august, oktober og december.

AMAGER

Konstitueringen efter 31. generalforsamling i Amager Marineforening i februar ændrede ikke på bestyrelsens sammensætning. John Rasmussen afdelingsnæstformand, Preben T. Clemmensen afdelingsnæstformand, Torben Johnsrud afdelingskasserer, Søren Konradsen afdelingssekretær og Jesper Vigel bestyrelsesmedlem. Nyvalgt suppleant blev Svend Jensen, mens Ole Skjold Hansen fik genvalg.

Afdelingsflaget var til stede ved William Wains 200-årsdag på Holmens Kirkegård den 31. marts og ved NATO's 70 års-jubilæumsparade i Kastellet den 4. april.

"NAVY DAY" på Grundlovsdag den 5. juni 2019 kl. 13-17 afholdes i år alene på Dragør Havn med mange familieaktiviteter for alle aldre.

ASSENS

assens-marineforening.dk

Shantykorret har ifølge Ib Helm Petersen på det seneste haft en del frafald. Så er der nogen, der kunne tænke sig at være med i det ellers velsyngende kor, er det om at melde sig på banen.

Ellers er de sociale og faglige aktiviteter i sin vante gænge, således at afdelingen deltager i de arrangementer, der løbende foregår hen over sommeren.

Forårsfesten blev et brag af en fest, hvor afdelingens gourmetekspert stod klar med en treretters menu med udsøgte vine.

BOGENSE

bogensemarnineforening.dk

BRØNDBY

marineforening.dk

Med Søren Andersen som kyndig vejleder har en flok gaster og ledsagere fra Brøndby og København været på en tredages tur til Ærø. Ifølge Kim von Wowern stod den på hele turen på lokal kultur inklusive meget mad og lidt drikke.

Sjællænderne besøgte marineforeningskollegerne i såvel Marstal som Ærøskøbing. Forplejningen i begge marinehuse kan kraftigt anbefales, lyder det fra Brøndby.

– Vores base var Ærø Hotel, hvor vi fik forplejning og sjov lørdagsunderholdning, og hvor vores medlem Bent Jørgensen blev taget under kærlig behandling af en rigtig bakkesangerinde, fortæller Kim von Wowern.

Inden hjemrejsen blev der tid til at besøge Rise Bryggeri, hvor gruppen fik ølkultur ind i sjælen såvel mentalt som fysisk. Deltagerne takker Søren for en super tur samt Marstal og Ærøskøbing Marineforeninger for deres gæstfrihed, hjælpsomhed og gode mad.

EBELTOFT

marineforeningen-ebeltoft.dk

Selv om det faglige fylder meget i Ebeltoft Marineforening, forsøger medlemmerne ikke en god skafning. Således også ved generalforsamlingen hvor Bent Olsen og besætning igen have tilberedt kogt torsk. – Vi må sige, der er genvalg til Bent med den gode torsk han laver, lyder det fra afdelingssekretær Peter Brøgger. Erik Lyager ønskede ikke at genopstille som afdelingskasserer og blev afløst af Hans Hvitved. Pia Skarritsø og Peter Brøgger blev genvalgt.

AMAGER

▲ Faneborgen inklusive flaget fra Amager Marineforening ved NATO's 70 års-parade i Kastellet. (foto: Søren Konradsen).

ASSENS

▲ Under et af de sociale arrangementer i Assens Marineforening underholdt Henning Frydendal på harmonika og Toni From Petersen på guitar.

EBELTOFT

▲ Afdelingssekretær Peter Brøgger styrer fregat skydning i Ebeltoft Marineforening.

EBELTOFT

▲ Fastelavnssluppen søger ly under et pitstop ved sejladserne i marts rundt i Ebeltoft by. (Foto: Peter Brøgger)

ESBJERG

▲ Kaptajnløjtnant Simon Sonnichsen modtager gave af afdelingsformand John Koudal, Esbjerg Marineforening, som tak for fortællingen om sin karriere i Søværnet.

ESBJERG

▲ Arne Frederiksen, Esbjerg Marineforenings Skyttelav (th.), modtager af Jens Ole Løje Jensen pokalen for bedste hold på hjemmebane 2018.

Den 4. marts sejlede fastelavnssluppen endnu engang gennem Ebeltoft. Gasterne startede i marinestuen med et glas varm punch inden de iført søtøj drog på togt. De indsamlede midler går i år til veteranskibet "Skødshoved".

Som skrevet anden gang i denne rubrik, gav sluggasterne fra Ebeltoft kollegaerne i Randers Marineforening en hjælpende hånd i forbindelse med et PR fremstød i byen. Det var en god event der blev godt modtaget af randrusianerne.

Ifølge Peter Brøgger havde hele 121 betalt for indskud til fregatskydningen i april. – Men desværre mødte der i år kun 32 skytter op. Dette gjorde at hver skytte kom til at skyde flere gange. Så det er sjovest når vi er mange samlet, siger han. I øvrigt faldt krudtkammeret efter 253 skud ved skaf af Vagn Hansen der dermed er regerende fregatkaptajn i Ebeltoft Marineforening.

Skyttelavet:

Skytterne har gennem vinteren trænet godt, men vi kunne stadig ønske der er var flere der kom og skød. Vi har selvfølgelig haft de makkerskydning den første onsdag i hver måned i marts og april. Ved april's makkerskydning deltog 17 skytter, så det var ganske flot, men der er stadig plads til flere, skriver Peter Brøgger og uddyber: - Vi havde også den 10. marts besøg af ca. 45 skytter fra 3 jagtforeninger i Syddjurs kommune til deres årlige Salonskydning. En helt igennem hyggelig dag.

Den 17-18 marts deltog vi med 6 skytter ved Landsskyttestævnet i Esbjerg. Der var fra Randers arrangeret samkørsel i bus for Randers, Aarhus, Grenå og Ebeltoft Marineforening. Dette gør vi får snakket mere med hinanden og gør transporten nemmere. Tak til Randers for at arrangere dette. Ved stævnet måtte vi desværre sige, at holdet i år ikke fik en så god placering, da det kun rakte til en 10. plads. Men til gengæld kunne Jørn Mortensen igen kalde sig landskytte i veteranklassen. Det var 6. gang Jørn tog sejren hjem og 4. gang i træk. Stort tillykke til Jørn. Også tak til Esbjerg Marineforening og Esbjerg Marineforenings Skyttelav for et vel gennemført arrangement.

ESBJERG

marineforeningen-esbjerg.dk

Faglige og sociale arrangementer har på det seneste givet travlhed i Esbjerg Marineforening.

Eksempelvis har kaptajnløjtnant Simon Sonnichsen holdt et spændende indlæg om sin karriere i Søværnet med over 50 medlemmer på plads i marinestuen. Ifølge Nils Brandt Petersen var det et veltillægt foredrag understøttet af billedmateriale og anekdoter.

Til ulkeaftenen sørgede støtteforeningen Esepigerne for såvel forplejning som servering.

I marts kunne samme støtteforening fejre 20 års-jubilæum. Det blev markeret med en minderig fest på en af byens restauranter for små 100 deltagere.

Den første lørdag i måneden er der igen sat gang i eventen "Lang lørdag". Her kan medlemmer og gæster for et beskedent beløb nyde en lækker buffet.

Endelig er der en stor tak til afdelingens skytter for afviklingen af landsskyttestævnet. Det blev en succes, hvor marinestuen ifølge det oplyste blev flittigt frekventeret.

Skyttelavet:

Ved landsskyttestævnet gik det overmåde godt for værterne fra Esbjerg. Hans Novrup skriver, at Esbjerg Marineforenings Skyttelav fik pokalen

for bedste hold på hjemmebane 2018. Bedste holdskytte 2017/2018 blev Svend Aage Sørensen. Arne Frederiksen blev bedste skytte ved holdskydningen. Hans Novrup takker alle skytterne fra de deltagende skyttelav, fordi de var med til at skabe en rigtig god og hyggelig weekend.

FANØ

fano-marineforening.dk

Journalist og forfatter Deniz Serinci har været omkring Fanø Marineforening med sit spændende foredrag om social kontrol.

– Deniz Serinci fortalte, at undersøgelser har påvist massiv social kontrol blandt nydanskere. For eksempel føler hver tredje indvandrer pige, at hun ikke må få en kæreste, refererer Hans Novrup og fortsætter: – Deniz Serinci er barn af et fætter-kusine-tvangsægteskab, hvor genetiske problemstillinger har medført livsvarige skader for ham. Han udøvede selv social kontrol tidligere, indtil han selv blev ramt af det samme. Han er i gang med at skrive en bog om emnet og har derfor besøgt flere mellemøstlige lande. Foredraget om årsager, konsekvenser og løsninger på social kontrol, tvangsægteskaber og æresdrab var meget spændende, og oplægget var godt disponeret og fremført, så der var tilpas mulighed for at spørge ind til særlige områder. Deniz Serinci har stor viden om feltet og uddybede og nuancerede med yderligere vinkler. En skam, at ikke flere var mødt op til en spændende oplevelse, lyder det fra Hans Novrup.

FREDERIKSSUND

frederikssundmarineforening.dk

I forbindelse med Danmarks-Samfundets projekt Dannebrog 800 holdt foreningens landsnæstformand Søren Cruys-Bagger i marts foredrag om Dannebrog 800 års historie. Som et indlæg i eventen skulle mødedeltagerne besvare 8 Dannebrog-relaterede spørgsmål.

Ifølge afdelingsformand Kurt Terkelsen er Frederikssund Marineforening repræsenteret med flag, flagbærer og reserveflagbærer ved Danmarks-Samfundets stort anlagte Dannebrog 800-arrangement i København den 15. juni.

FREDERIKSVÆRK

frederiksværkmarineforening.dk

Jubilæumsreceptionen i forbindelse med Frederiksværk Marineforenings 75 års-jubilæum den 7. april blev som omtalt på tekstsiderne holdt i marinestuen, der har til huse i den sidste af bygningerne fra den af ældre orlogsgaster kendte Arresødalvej. De mange gæster medbragte et overflødigshorn af gaver. I sin takketale kom afdelingsformand Karsten Nielsen godt omkring afdelingens 75 års historie. Kl. 12.00 blev jubilæet markeret med saluting fra salutkanon. Efterfølgende var der hyggeligt samvær til langt ud på eftermiddagen.

Bestyrelsen oplyser i øvrigt, at stuen har åbent alle onsdage fra kl. 14 til 17 samt sidste søndag i måneden fra kl. 10 til 12. Dog ikke i juli, hvor der er ferielukket.

▲ Selv om der ikke var mange til foredraget om social kontrol i Fanø Marineforening, fik de tilstedeværende en særdeles god aften med foredraget af Deniz Serinci.

▲ Danmarks-Samfundets landsnæstformand Søren Cruys-Bagger gæstede i marts Frederikssund Marineforening med sit foredrag om projekt Dannebrog 800. (Foto: Kurt Terkelsen)

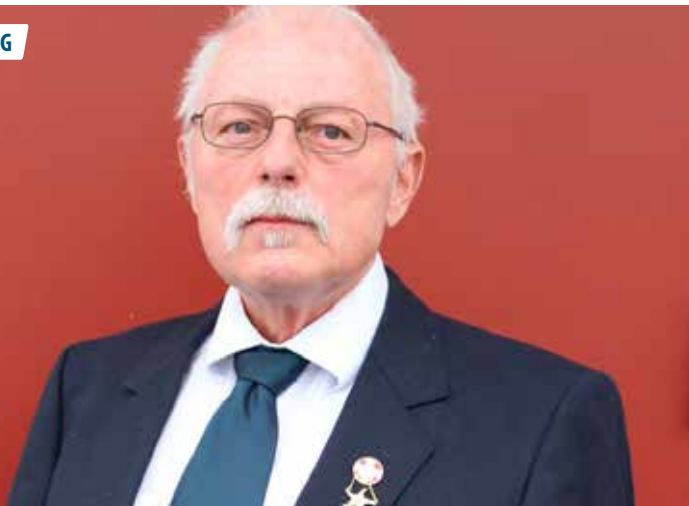

▲ 75 års-jubilæet i Frederiksværk Marineforening havde mange gæster fra lokalafdelingerne i distrikt 2/Nordsjælland. Det gode vejr gav mulighed for at hygge sig såvel indendørs som udendørs.

FAABORG

▲ Maskinmester Torben Ralph Nielsen er fra februar 2019 ny afdelingsformand i Faaborg Marineforening.

FAABORG

Som skrevet på denne plads i apriludgaven blev Torben Ralph Nielsen ved generalforsamlingen i februar valgt til ny formand i Faaborg Marineforening. - Torben er 63 år og uddannet som maskinmester ved Maersk. Han har været tjenestegørende på bevogningsfartøjerne ROTA og NA-JADEN i den daværende DAPHNE-klasse i slutningen af 70'erne, oplyser afdelingssekretær Lejla W. Sørensen og uddyber: - Senere har Torben Ralph Nielsen som ansat på Lindøværftet været med til afprøvninger på støtteskibene ABSALON og ESBERN SNARE samt konstruktion og design af el-systemer på de nye fregatter af IVER HUITFELDT-klassen.

GILLELEJE

gillelejefarineforening.dk

GLYNGØRE

glyngore-marineforening.dk

GRENAA

grenaamarineforening.dk

Ifølge Steen Poulsen har bestyrelsen i Grenaa Marineforening fået 2 nye medlemmer. Det er Brian Noer og Torben Holst Jensen. Han oplyser også, at der inden næste generalforsamling vil blive fremlagt reviderede vedtægter og to do-liste med tider for de terminer, der skal overholdes inden generalforsamlingen.

Den 14. marts havde afdelingerne i Ebeltoft og Grenaa lavet et fælles offentligt arrangement omkring krigssejlerne fra 2. Verdenskrig. Dette var en stor succes med mere end 80 deltagere.

Den 30. marts lagde marinehuset rum til forplejningen for 61 marinehjemmeværnsmedlemmer, der deltog i MHV-øvelsen SPRINGEX.

Medio april stod den så igen på "Martha"-frokost. Denne gang med 30 medlemmer omkring bordet.

Skyttelavet:

Vinterskydningen er gået godt og vi sluttede sidst i marts måned. Det fortæller skyttelavsformand Søren Holck. - I år blev Landsskyttestævnet afholdt i Esbjerg og Grenaa deltog med 4 skytter. Der blev afholdt en skydeafslutningsfest i marinestuen, den 5. april. Tak til Hans Melin for sponsering af krondyrekekker. Der var præmieoverrækkelse til de 3 bedste skytter. Første præmien gik til formanden Per Schultz Petersen – Anden præmien gik til Bent H. Nielsen - Tredjepræmien gik til Henrik Møller. Skyttelavet ser frem til den kommende fregatskydning, som løber af stabelen lørdag den 24. august.

HADERSLEV

haderslevmarineforening.dk

HANSTHOLM/THISTED

29 medlemmer mødte den 5. april frem for at shine marinestuen op. Som belønning stod den efterfølgende på gule ærter ad libitum. Kabysen havde ifølge Orla Mølholt tilvirket denne herreret i så rigelige mængder, at den gik igen ved det efterfølgende lørdagsarrangement.

HIRTSHALS

hirtshalsmarineforening.dk

GRENAA

▲ Jørgen Holm (tv.) efterfulgt af Søren Holck, Brian Noer og Claus Jensen giver den som "Martha"-besætning ved "Martha"-frokosten i Grenaa Marineforening.

GRENAA

▲ De 3 vindere fra skydeafslutningen i Grenaa Marineforenings Skyttelav er fv. Henrik Møller, Bent H. Nielsen og Per Schultz Petersen. (Foto: Sonja Kirk)

HORSENS*horsesmarineforening.dk***HØRSHOLM/RUNGSTED***mhr.dk***KALUNDBORG**

Kalundborg Marineforening har skiftet 3 poster i bestyrelsen. Det fortæller Ole Flemming Nielsen. Ny afdelingsformand er Tommy Ibsen, afdelingsnæstformand blev Anker Nielsen, mens Hjalmer Johansen blev valgt som ny afdelingssekretær.

Efter sommerfesten, der er planlagt til medio juni, er der sommerlukket i marinestuen hele juli.

Skyteløvet:

Søndagskydningerne afsluttedes den 18. maj. Ved landsskyttestævnet blev Ove Andersen afdelingens bedste skytte med 184 point.

KERTEMINDE*kerteminde-marineforening.dk***KONGENS-LYNGBY***kongens-lyngby-marineforening.dk*

Som forfat på tekstsiderne var der den 6. april 75 års-jubilæumsreception i marinestuen på Sorgenfri Slot. I sin velkomsttale kom afdelingsformand Niels Hald kort omkring afdelingens historie.

– I de første mange år havde vi marinestue på restaurant "Lottenborg", men i 2006 opsagde vi aftalen med dem, og så måtte bestyrelsen finde noget andet. Efter at have forhandlet med hofmarskallatet og slotsforvaltningen, fik vi lokaler på Sorgenfri Slot. Fra starten i 1944 deltog arveprins Knud i afdelingens arrangementer, og senere blev hans søn, grev Christian af Rosenborg, medlem. Grev Christian af Rosenborg har blandt andet har siddet i bestyrelsen, hvor han i en periode var næstformand, fortalte Niels Hald.

Daværende landsformand Jens Ole Løje Jensen og distriktsformand distrikt 1/Storkøbenhavn, Bornholm og Grønland, Gert Alla Larsen, holdt taler og overrakte gaver. Der var også en flot chokoladekage fra Sofia Osmani, borgmester i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Ud over jubilæumsreceptionen i april var der åbent hus i marinestuen den 2. marts samt frokostmøde den 13. marts med foredrag om de danske krigssejlere af afdelingsnæstformand Mogens Bøeg-Jensen. Ved frokostmødet den 10. april fik de 15 deltagere en fyldstygørende fortælling om det at være chauffør for skibspreder Mærsk Mc-Kinney Møller.

KORSØR*korsømarineforening.dk*

Under generalforsamlingen kunne de 75 deltagere høre, at alt kører, som det skal i Korsør Marineforening. Valghandlingen gav nyvalg som bestyrelsesmedlem til Jan Viggo Hansen som afløser for Hans Slesvig Jensen, der ikke ønskede genvalg.

Dan Olsen fik overrakt Danmarks Marineforenings hæderstegen i sølv. Samtidig blev Erling B. Jensen udrævnt til årets mariner i afdelingen. Foredragsseksjonen sluttede med et indlæg af orlogskaptajn Ditle Dyrerborg, der fortalte om "ubådssagen" og sin rolle i denne sag. ▶

KONGENS-LYNGBY

▶ Afdelingsformand for Kongens Lyngby Marineforening, Niels Hald (th.), lytter til distriktsformand Gert Allan Larsens lykønsknings tale under jubilæumsreceptionen den 6. april.

– Det blev en spændende aften i marinestuen. 60 personer var mødt op, og jeg tror aldrig, der har været så stille i marinestuen som under dette specielle foredrag, siger Lindy Olsen.

På den sociale front har der været arrangeret 30 kroners-frokost af "Stjerne" samt minifrokost tilrettelagt af brøderne Jørgensen.

KØBENHAVN*kbh-marineforening.dk*

"Man er aldrig alene, heller ikke på sit værelse, og det kan man savne en gang imellem. Så kan selv kontoret være et helte på en stille søndag eftermiddag".

David Buch, 32 år, kaptajn i Hæren og tidligere udsendt til Irak og Afghanistan, var aftenens foredragsholder den 14. marts i marinestuen. Igen en informativ aften, hvor Buch især viste sine fotos og fortalte om udsendelsen til Irak i fire måneder midt i 2017 til Al-Asad-luftbasen, som er på størrelse med Amager.

Opgaven for de henved 150 danske udsendte var at træne irakiske styrker, som bl.a. var sat ind mod ISIL. Og David Buch stod med sine folk for forsyningerne til de danske udsendte.

Irakkerne kom kamptrætte ind i træningslejren og var ofte svære at motivere, så de foretrak at komme på skydebanen, for der kunne man ligge ned, som David Buch fortalte det.

Han er uddannet ved Danske Artilleriregiment i Varde, var i Kandahar, Afghanistan, som forsyningsbefalingsmand inden officersskolen, premierløjtnant i 2012. Udsendt til Kabul, kaptajn i 2016 i 2. Brigades stab. Nu er han i Forsvarskommandoen og -ministeriet og arbejder med cybersikkerhed.

Al-Asad-luftbase er en af fem, der blev bygget i 1975 efter de israelsk-arabiske krige i 1967 og 1973. I 2003, da Saddam Hussein bad USA og dets allierede hjælpe mod ISIL, kom australske luftstyrker først til basen, senere amerikanske, som rømmede basen i 2011. I 2017, da David Buch kom derned, stod meget næsten præcis, som amerikanerne havde forladt det – selv coladåser stod oplagret. Et udenørs - nu forlagt ▶

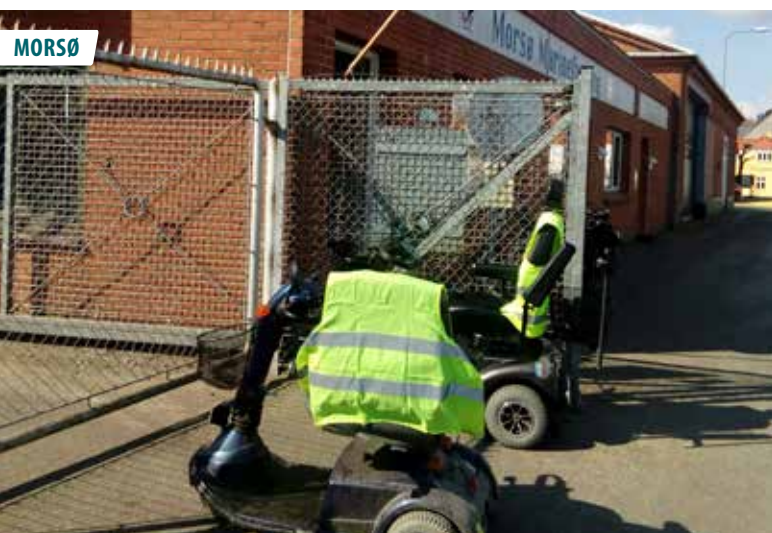

- svømmebassin stod efterladt. Amerikanske soldater er vant til gode forhold under udsendelse, deraf kælenavnet Camp Cupcake. Senere har de danske styrker nydt godt af KFUM's Soldaterhjem's hjemmelavede cupcakes, spil, hygge og søndagsbrunch i Al-Asad-basen. Nogle flere pointer: Der var 55 grader i skyggen i juli, og laveste temperatur var 32 grader inden for 24 timer. Efter 14 dage har man vænnet sig til varmen, som er tør, så den virker knap så voldsom, som det lyder. Vinden varmer som en hårtørrer. En sandstorm kan gøre dag til nat og er væk igen efter 20-30 minutter.

▲ Kaptajn i Hæren, David Buch, under sit besøg i København Marineforenings marinstue. (Foto: Erik Staffeldt)

▲ Som i de øvrige 74 lokalafdelinger i Danmarks Marineforening gør medlemmerne i Morsø Marineforening meget ud af at tage hånd om ældre medlemsskolleger. Dette blandt andet med nogle timers uofficiel hyggeåbning i marinstuen hver formiddag alle ugens dage, dog ikke søndag. Som det fremgår af Anne Marine Sørensens foto, er dårligt bentøj ingen forhindring for at anduvede marinehuset på Nykøbing Mors Havn en solrig forårsformiddag.

KØGE

koege-marineforening.dk

Under generalforsamlingen i februar blev der uddelt hæderstegn i sølv til afdelingens og bestyrelsens mangeårige medlem, næstformand Jens Helge Olsen, samt til afgående bestyrelsesmedlem Poul Sørensen. Det oplyser Edle Sørensen, der også kan fortælle, at ansøgningen til Køge Kommune om forlængelse af lejemålet i marinehuset blev positivt modtaget, så lejemålet nu gælder frem til 2040.

Den 20. marts havde Køge Marineforening inviteret Annemette Kjærgaard til at holde et foredrag om det fundne skibsvrag på Søndre Strand i Køge. Annemette er arkæolog og museumsinspektør på Museum Sydøstdanmark og projektleder for udgravningen og de seneste resultater omkring fundet af skibsvraget. Skibet er et handelsskib fra 1500-tallet og var 18 meter langt og 7 meter bredt. Efter udgravningen skulle skibet have været til Roskilde til opbevaring, men det var ikke muligt, så nu bliver skibet opbevaret i vandbad et andet sted. Sammen med vraget blev der fundet en guldmønt, noget kraftigt tovværk og tøndler, som dengang blev bygget i Portugal. Kystlinjen har ændret sig meget siden 1500-tallet, så man mener, at skibet er gået på grund så langt inde som der, hvor det blev fundet. Et yderst spændende og interessant foredrag for de fremmødte.

LANGELAND

langelands-marineforening.dk

MARSTAL

marstalmarineforening.dk

MIDDELFART

Under medlemsmødet den 5. marts fortalte Allan Buch om sit liv fra fiskerdreng til formand for Bælternes Fiskeriforening. Niels-Henrik Jensen fortæller, at foredraget indeholdt mange sjove og spændende historier om en fin karriere inden for fiskeriet.

Medlemsmødet i april bød på filmen "Barken Margrethe af Danmark" fra 1933. Selv om det er en gammel film, var det god underholdning for de 25 fremmødte.

MORSØ

morsmarine.dk

Morsø Marineforening var den 1. marts involveret et besøg på værftsgrunden af tidligere medarbejdere fra det hedengangne skibsværft Søren Larsen & Sønner. Eventen var arrangeret af afdelingsnæstformand i Glyngøre Marineforening Bent Ole Kristensen. Det fortæller afdelingsformand Lejf Petersen. Efter en rundvisning i de af det gamle værfts haller og kontorbygninger der nu fungerer som hjemsted for Dansk Skaddyrcenter blev der i marinstuen vist videoklip og billeder fra værftets storheds tid. Blandt andet med de tidligere Sallingsund Færger der mestendels blev bygget på værftet.

Bombøbøssen har holdt generalforsamling i marinstuen. Dette fordi Morsø Marineforening har part i eventen Fastelavnsløbet der på nuværende er aktiv hver fjerde år.

Den 27. marts tog 6 medlemmer, efter invitation fra bestyrelsen i Skive Marineforening, ned i marinehuset i Skive for at høre et foredrag om krigssejlerne i Nordatlanten under 2. Verdenskrig.

På et velbesøgt medlemsmøde ultimo april stod den på nostalgiaften med fri forplejning. Det benyttede 21 medlemmer og ledsagere sig af, og de fik en god aften, hvor afdelingens store fotoarkiv blev gennemgået og debatteret.

Morsø Marineforening er i en særdeles god gænge. Med mange faglige og sociale arrangementer på programmet, står folk nærmest i kø for at blive en del af det maritime foreningsmiljø i limfjordsbyen. Siden midt i nulleerne er medlemstallet fordoblet og runder snart 100. Det giver en god økonomi, der ved nostalgiaftenen kommer de fremmødte medlemmer og ledsagere til gode.

MØEN

Som det fremgår på tekstsiderne, har distriktsformand for distrikt 4/Syd-sjælland & Øerne, Henrik Marrill Christiansen, rundet det skarpe hjørne med 70 år på bagen. Dette blev ifølge Bendt Lund fejret med en reception i Møns Marineforenings marinestue.

– Der var gæster fra nær og fjern, så vores stue blev fyldt med gaver fra gulv til loft. Henrik har været alt, hvad en formand og et medlem gennem tiderne kan være for en lokalafdeling, Så hermed et stort tillykke fra os alle i Møns Marineforening.

Afdelingens 102 medlemmer får hen over sommeren masser af mulighed for at deltage i aktiviteter. Ifølge det oplyste er marinestuen hele sommeren åben på lørdage samt de tirsdage, hvor der er "tirsdagsmarked" i byen. Der bliver herudover ved tilmelding mulighed for at være gæst ved hovmesterens fiskebordsanretninger. Bankospil er også på programmet, og endelig er der planlagt fregatskydning den tredje lørdag i august måned.

NAKSKOV

nakskov-marineforening.dk

NYBORG

marineforeningennyborg.dk

NYKØBING SJÆLLAND

nyksjmarineforening.dk

NÆSTVED

naestvedmarineforening.dk

RANDERS

randersmarineforening.dk

Ved generalforsamlingen kunne afdelingsformanden i bestyrelsesberetningen se tilbage på et godt år med mange gode arrangementer, som medlemmerne støttede godt op om. Den mest markante begivenhed i 2018 var, at Randers Kommune den 19. maj fik Inspektionsfartøjet P572 LAUGE KOCH som nyt adoptionsskib.

Under generalforsamlingen blev John Albert Pedersen tildelt Danmarks Marineforenings hæderstegen i sølv.

Årets marinekamerat tilfaldt denne gang 2 medlemmer for deres særlige indsats i årets løb, skriver John Pedersen. Bendt Lund Andersen for sin altid velvillige indsats i banjemestergruppen, og Svend Jørgen Rasmussen for sin store hjælp med udskiftningen af taget.

▲ For første gang siden 1966 fik randrusianerne i marts mulighed for at stifte bekendtskab med den sociale maritime event Fastelavnsbåden.

Der var 50 års-medlemsemblemer til John Bjerre og Helmer Rasmussen samt 25 års-medlemsemblemer til Karsten Skjødt-Jakobsen, Dan Jørgensen og Kaj Egon Petersen.

For første gang siden 1966 blev der den 23. marts 2019 kørt med fastelavnsbåd i Randers.

Med velvillig hjælp fra Ebeltoft Marineforening og lån af deres fastelavnsbåd blev den hestetrukne båd kørt rundt i gaderne i Randers. Udklædte medlemmer fra Randers Marineforening, Randers Skipperlaug og Ebeltoft Marineforening gik med flag og raslebøsser og sang og samlede penge ind. De indsamlede midler går ubeskåret til hospitalsklovnene og veteranskibet S/S "Bjørn".

– En yderst vellykket dag og endnu gang en stor tak til Ebeltoft Marineforening for deres store hjælp og gode samarbejde, lyder det fra John Pedersen.

133 var mødt op til fejringen af 100 års-jubilæumsfesten for Randers Marineforening, der den 30. marts blev afholdt på Restaurant Skovbakken.

– Vi satte flaget, hvorefter formand Lars Gjættermann bød velkommen til denne fortrinlige aften. Ud over den fine servering blev der holdt nogle gode taler ved landsformand Jens Ole Løje Jensen, borgmester for Randers Kommune, Torben Hansen samt oberst Mogens Bech, der er oldebarn af Randers Marineforenings stifter J. N. Bech. Et appendiks vedrørende den tildelte gave fra Randers Marineforening og Randers Skipperlaug til inspektionsfartøjet LAUGE KOCH blev overbragt seniorsergent Erik J. K. Schmidt. For damerne talte advokat Niels Chr. Fisker. Efter flagnedtagning var der kaffe og "dans på dækket" og sluttelig natmad, slutter notatet fra Randers.

Skyttelavet:

Ved katteskydningen i marts blev Jørn Greve kattedronning, mens Bente Nielsen for 9. gang blev kattedronning. Det oplyser Ole Poulsen. Har fortæller også, at Randers Marineforenings Skyttelav stillede med 13 skytter til landsskyttestævnet. I holdturneringen tog skytterne Niels Høeg, Flemming Nielsen, John Pedersen og Jørgen Steffensen en fornem 3. plads.

Randerssskytterne vandt begge pokaler ved afslutningen med De Samvirkende Soldaterforeninger. Det blev også til en sejr over kollegerne fra Aarhus ved et stævne den 12. april. Her fik Randers 479 point mod 456 point til skytterne fra Aarhus.

RINGKØBING/HVIDESANDE

▲ Som brødre vi dele. Fregatkaptajn 2018 Niels Kastbjerg (th) måtte i marts aflevere kæde og pokal til Kris Kastbjerg, der nu er regerende fregatkaptajn 2019 i Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening.

RINGKØBING/HVIDE SANDE

Den 16. marts stod den på fregat- og korvetskydning i den vestjyske afdeling ved Ringkøbing Fjord. Afdelingsformand Leif Steen Andersen oplyser, at vinder i fregatskydningen blev Kris Kastbjerg, mens Anne Grethe Borch-Larsen tog vinderpokalen i korvetskydningen. Mens herrerne brugte 264 skud for at få has på fregatten, måtte damerne bruge 268 skud for at sænke den noget lettere korvet.

ROSKILDE

roskildemarineforening.dk

I februar hørte 23 medlemmer oberst Jens Jensen give en spændende fortælling om sin tid som leder af sikkerhedstjenesten i Europa Parlamentet i Bruxelles, og om hvordan han endte der. I marts var tidligere værnepligtig i Søværnet, Rikke Nielsen, på besøg med sit foredrag om sin tid som værnepligtig om bord på DANNEBROG.

– Det var et spændende foredrag, og hun fik en stor applaus fra de 24 medlemmer, der var til stede, fortæller Kristian M. Pedersen.

Den 15. juni deltager afdelingen i Valdemarsdags-arrangementerne. Den 4. august står den så på fregatskydning.

SKAGEN

▲ Marinehuset i Skagen april 2019. (Foto: Niels Arne Hansen)

SKAGEN

Marinehuset i Skagen er blevet udmatrikuleret i en selvstændig enhed, så afdelingen nu er herre på egen grund. De nye ejere på halvdelen af den tidligere fællesgrund har efter det oplyste planer om at bygge et hotel med lejligheder.

– Meget passende for Skagen Marineforening, som skal afholde sendemandsmøde i 2021. Således kan deltagerne leje sig ind dør om dør med marinestuen, siger Niels Arne Hansen.

Marinehuset får et facadeløft med pudsede ydervægge i skagensfarve. Samtidig bliver der mulighed for at lave en tilbygning med lagerfaciliteter, noget der er god brug for. Fællesarealet bliver bibeholdt. Bestyrelsen håber, at arealet bliver renoveret inden Skagen Festivalen i juli, så udeserveringen også kan foregå i år.

SKIVE

skive-marineforening.dk

SLAGELSE

marineforeningen-slagelse.dk

STRUER

18 medlemmer fra Struer Marineforening var i marts på besøg på Måbjergværket, der ligger mellem Struer og Holstebro. Værket har stor andel i, at Struer Marineforening blev genetableret ved en stiftende generalforsamling den 27. april 2016. 2 maskinmestre var med fra dag et. Samtidig stillede de i udsigt, at flere maskinfolk fra værket ville melde sig. Og det hold stik. I dag er 7 af afdelingens medlemmer ansatte på værket. Efter invitation fra kollegerne i Thyborøn Marineforening tog 9 medlemmer i marts med på tur til Flådestation Frederikshavn. Som det fremgår af notitsen under Thyborøn, var hovedmålet en guidet rundvisning på inspektionsfartøjet P571 EJNAR MIKKELSEN.

I øvrigt er der en stående invitation til kollegerne i Danmarks Marineforenings lokalafdelinger om at besøge Struer for at se afdelingens flotte og nyindrettede stue.

STRUER

▲ Medlemmer fra Struer Marineforening på virksomhedsbesøg på Måbjergværket.

– Vi har åbent hver lørdag middag og onsdag aften, siger afdelingsformand Mads Lund.

SVENDBORG

svendborgmarineforening.dk

Jim Mollerup fortæller, at der som noget nyt har været musikalsk frokostunderholdning i marinstuen den sidste lørdag i måneden hen over vinterhalvåret. I februar underholdt en gruppe med irsk folkemusik, og i marts var der optræden med Kim Larsen-melodier.

På den faglige side i rækken af maritime foredrag var Otto Uldum fra Langelands Museum forbi marinehuset i februar for at fortælle om de marinarkæologiske opgaver i farvandet rundt om Fyn. I marts fortalte Knud Erik Rasmussen om sit arbejde som koordinator af Skats søgående kontrol af skibe. Begge foredrag var af høj kvalitet og med mange tilhørere på plads.

SØNDERBORG

soenderborgmarineforening.dk

THYBORØN

Bent Schleicher fortæller, at 38 medlemmer, heriblandt afdelingens første kvindelige medlem, den 8. marts deltog i et vellykket medlemsarrangement, hvor der blev serveret kogt torsk, kuller og lange.

Senere i marts havde bestyrelsen tilrettelagt en tur til Flådestation Frederikshavn. Med invitation til medlemskollegerne i Ringkøbing/Hvide Sande, Lemvig og Struer kom deltagerantallet op på 42.

Inden en superspændende rundvisning på inspektionsfartøjet P571 EJ-NAR MIKKELSEN var der frokost i Frederikshavn Marineforenings stue.

– Tak for god mad, lyder det fra Bent Schleicher, der også fortæller, at et af afdelingens medlemmer har været tjenstgørende på EJNAR MIKKELSEN, siden den for år tilbage kom i Flådens tal. I øvrigt undrer det ham lidt, at man ikke kunne fylde bussen op. Pris for turen inklusive forplejning undervejs samt frokost og kaffe var kun 200,00 kr.

VEJLE

vejlemarineforening.dk

VORDINGBORG

vordingborgmarineforening.dk

I afdelingsbladet Trellegrunden fremgår det, at 19 af Vordingborg Marineforenings 48 medlemmer deltog i generalforsamlingen i februar. Afdelingsformand Jes Hansen kom i bestyrelsens beretning ind på afdelingens mange aktiviteter i det forgange år. Ud over beretning og regnskabsfremlæggelse ved afdelingskasserer Ole Nielsen gav distriktsformand Henrik Marrill Christiansen en orientering og peptalk, hvor han anbefalede, at man skulle "komme ud af huset og få fat i kommunen og de lokale soldaterforeninger".

Trellegrunden fortæller også, at generalforsamlingen i Støtteforeningen for Vordingborg Marineforening gav genvalg til de i bestyrelsen, der var på valg. Det glædede alle deltagerne, at støtteforeningen gennem årene har kunnet yde økonomisk støtte til Vordingborg Marineforening. Blandt andet i år, hvor Marineforeningen vil modtage en gave på kr. 10.000.

▲ Sidste lørdag i februar stod den på irsk folkemusikfrokost i marinehuset i Svendborg. (Foto: Jim Mollerup)

▲ Frederikshavn Marineforening var den 23. marts vært for 42 medlemskolleger fra Thyborøn, Ringkøbing/Hvide Sande, Lemvig og Struer under deres udflugt til Flådestation Frederikshavn.

ÆRØSKØBING

aeroeskoebing-marineforening.dk

AABENRAA

aabenraa-marineforening.dk

AALBORG

aalborg-marineforening.dk

Marinehuset i Aalborg havde i februar besøg af 22 tidligere besætningsmedlemmer fra SØRIDDEREN. I marts var der kammeratskabsaften med Martha-film og servering af - som afdelingsformand Charley Pedersen udtrykker det - "fantastisk ossobuco". Ved samme arrangement fik banjemeister Klaus Pedersen overrakt Ralf Kurth Jensens mindebæger. Ud over de mange arrangementer har marinstuen åbent hver søndag fra kl. 11 til kl. 15.

AARHUS

aarhusmarineforening.dk

Visionært sendemandsmøde

(Fotos: Flemming Rebsdorf og Søren Konradsen)

MED OPLÆG OG VISIONER PÅ PLADS VAR LANDSFORMANDSSKIFTET DEN MESTE MARKANTE BEGIVENHED VED SENDEMANDSMØDET.

Efter 14 år som landsformand i Danmarks Marineforening har kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen fundet sin efterfølger på posten. Kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm, medlem i Korsør Marineforening, stabschef ved OPLOG Korsør og chef for Søværnets Center for Administration modtog under årets sendemandsmøde stafetten som ny landsformand. I øvrigt den tiende i rækken af landsformænd siden Marineforeningen blev stiftet den 30. april 1913. Jens Ole Løje Jensen slog med syvtommersøm fast, at det ikke var af helbredsmæssige årsager, han nu pensionerer sig.

– Men når den rette mand er klar til at overtage den vigtige post som formand for Danmarks markante forsvarspositive organisation, er det med at slå til, sagde han blandt andet i sit oplæg til valg af Steen Eiler Engstrøm. Den nye landsformand takkede for valget og gjorde opmærksom på, at han altid har beundret Danmarks Marineforenings mange medlemmer for deres opbakning til Søværnet og Søfarten.

– For de fleste er jeg nok ikke bare et ganske ubeskrevet, men også et helt nyt blad i Marineforeningens righoldige historie. Og dog, nogle af jer kan måske svagt erindre en sprød kaptajnløjtnant, der som chef for patruljefartøjet STØREN holdt gæstetalen til Marineforeningens 80 års-jubilæum på Nyborg Strand i 1993 og andre den noget ældre stabschef ved OPLOG Korsør, der bød velkommen til sendemandsmødet i 2016 på Flådestation Korsør, lød det fra den nyvalgte landsformand. (Læs mere om Steen Eiler Engstrøm under rubrikken Kommentar.)

GODT RUSTET TIL DE NÆSTE ÅRS UDFORDRINGER

Jens Ole Løje Jensen indledte årsberetningen med at kommentere forsvarsforliget 2018-2023 og sagde blandt andet.

– Året 2018 har for dansk forsvars vedkommende budt på en række væsentlige udfordringer. Først og fremmest lykkedes det - desværre med en helt uacceptabel forsinkelse, men

▲ Borgmester Torben Hansen modtog under besøget på Det gamle Rådhus i Randers Danmarks Marineforenings plakette som tak for, at byen og kommunen for fjerde gang lagde rum og plads til Marineforeningens sendemandsmøde. F.v. ses afdelingsformand Lars Gjøttermann, borgmester Torben Hansen, landsformand Jens Ole Løje Jensen og rådhusets værtinde Bodil Nielsen.

▲ Flagmarch med Søværnets Tamburkorps i front gennem Randers by en tidlig lørdag formiddag blev taget godt imod af byens handlende.

med et bredt flertal - at indgå et forsvarsforlig for 2018-23. Et forlig, der over en bred front medfører epokegørende ændringer for Forsvaret, såvel personel- som materielmæssigt. Over hele forligsperioden øges forsvarsbudgettet med 12,7 mia. kroner, men det skal dog ses i sammenhæng med, at der i den forgangne forligsperiode blev foretaget en reel besparelse på omkring 10 mia. kroner på forsvarsområdet. For Søværnets vedkommende medfører det indgåede forlig, at vores 3 fregatter udrustes med langtrækkende områdeluftforsvarsmisser, et længe næret ønske i Søværnet og en kapacitet, som fregatterne helt fra deres bygning har været forberedt til. Desuden udrustes fre-

gatterne med sonar og anti-torpedosystem, og de nye maritime helikoptere af SEAHAWK-typen udrustes med dyppesonar og torpedoer til anti-ubådskrigsførelse. Værnepligten i Forsvaret videreføres, og en nyskabelse er opbygning af en egentlig reservestyrke af brigadestørrelse bestående af hjemsendte værnepligtige, der skal stå i styrken i 5 år efter hjemsendelsen. Det globale trusselsbillede er markant ændret i de seneste år, og med forsvarsforliget forsøger politikerne at indrette sig derpå. Det er positivt, men der skal mere til, selv om Danmark stadig er en troværdig og stabil NATO-partner, sagde Jens Ole Løje Jensen.

DANMARKS MARINEFORENING STÅR STÆRKT

Den afgående landsformand gav også udtryk for, at Danmarks Marineforening har en stærk og markant position blandt de forsvarspositive organisationer.

– Danmarks Marineforening er godt rustet til at møde de næste mange års udfordringer. Der er fortsat medlemstilgang, hvilket er positivt, sagde Jens Ole Løje Jensen og fortsatte: – Gennem 2018 har Danmarks Marineforening mistet relativt mange medlemmer, ikke alle ved naturlig bortgang. Opgaven er hele tiden at sikre medlemmernes forbliven i foreningen ved relevante og attraktive aktiviteter. Afdelingerne skal til stadighed have foreningens formål for øje, herunder at holde vores stolte orlogs-traditioner i hævd. Netop disse er blandt Marineforeningens særlige kendetegn, og de er i høj grad med til at styrke kammeratskabet, korpsånden, sammenholdet og synliggørelsen. For at opnå den nødvendige medlemstilgang skal der derfor lokalt konstant ydes en øget indsats i arbejdet med især at hverve medlemmer fra Søværnet og Marinehjemmevernet og ikke mindst yngre medlemmer. Det er derfor vigtigt, at man ”tænker ud af boksen”. Ved øget kontakt rundt i lokalsamfundene og til lokalpressen og med meningsfyldte aktiviteter særligt for den yngre generation skal nye medlemmer skaffes. Positiv synliggørelse og omtale er derfor absolut nødvendig for at bevare foreningens gode image og styrke rekrutteringen og derigennem sikre Marineforeningens overlevelse på sigt. Det gode og aktive foreningsliv finder primært sted i afdelingerne, og det er derfor væsentligt at understrege, at afdelingerne aldrig må være sig selv nok. Netop det at være en del af Danmarks Marineforening er med til at styrke ikke blot landsforeningen udadtil, men i lige så høj grad de enkelte lokale Marineforeninger. Korpsånd skaber respekt i det omgivende samfund.

For at Marineforeningen også i fremtiden er foreningen, hvor gamle og unge orlogsgæster og maritimt interesserede mødes, er det vigtigt, at vi fortsat lever op til foreningens overordnede formål: at styrke interessen i befolkningen for Søværn og Søfart - Det Maritime Danmark, lød det fra Jens Ole Løje Jensen.

Der var kun et enkelt indlæg fra sendemændene til årsberetningen. Det var afdelingsformand

▲ Søværnets Tamburkorps indleder sendemandsmødet i Randers Fritidscenters smukke sal.

▲ Kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm (t.v.) afløser kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen efter 14 år på posten som landsformand for Danmarks Marineforening.

▲ Når man i Randers siger grillstegt gris, så mener man en hel en af slagsen.

John Koudal fra Esbjerg Marineforening, der havde nogle bemærkninger til Landsbestyrelsens køb af organisationens nye edb-anlæg.

GODKENDT ØKONOMI OG GENVALG

Landskasserer Flemming Heden Knudsen fik godkendt såvel regnskabet for 2018 som

budgettet for 2019 og 2020. Den retvisende styring af posten som landskasserer gav efterfølgende genvalg for en ny 3 års-periode på jobbet.

Et socialt arrangement til topkarakter

Med bestyrelsen som frontløber havde Randers Marineforening i særklasse styr på sendemandsmødets sociale event. Med borgmesterbesøg som opstart og åben marinestue over hele storebededagsferien gik drejeb-

gen hele skalaen rundt. Gastronomioplevelse og musikunderholdning på højt niveau fredag aften i det smukke gamle pakhuis. Afslappet gudstjeneste lørdag i Sct. Mortens Kirke med orlogsprovst Ejgil Bank Olesen, organist Chris-

tian Præstholt og Søværnets Tamburkorps som omdrejningspunkt. En meget rost ledsagertur samt afsluttende grillfest lørdag aften i marinehuset gav sammenlagt de deltagende sendemænd og ledsagere et godt fundament for en god oplevelse i den kronjyske hovedstad.

Effekter fra Marineforeningens slopkiste

Varerne kan ses på www.marineforeningen.dk under Landskontoret - varekatalog.

BESTILLES OG KØBES I DIN AFDELING

Danmarks Marineforening

▲ Orlogsprovst Ejgil Bank Olesen styrede den kirkelige handling under gudstjenesten i Sct. Mortens Kirke.

Fakta og noter fra sendemandsmødet 2019 i Randers:

- Årsberetning 2018 kan læses på marineforeningen.dk/organisation/sendemandsmøder
- Referatet fra sendemandsmødet 2019 lægges snarest op samme sted.
- 49 af Danmarks Marineforenings 75 afdelinger deltog med i alt 136 sendemænd.
- I alt deltog 168 medlemmer i årets sendemandsmøde. De repræsenterede 74% af Danmarks Marineforenings sendemandsstemmer.
- Kurt Flatau blev valgt som dirigent.
- Blandt de 168 deltagere var 6 af de nuværende 10 æresmedlemmer af Danmarks Marineforening. Det var Ib Ketler, Ole Julsrud, Jens Ole Løje Jensen, Elo Henriksen, Edward Jelen og Kurt Flatau.
- Afdelingsformand for Køge Marineforening, John Engskov, overdrog sendemandspokalen til afdelingsformand Lars Gjættermann fra Randers Marineforening. Efterfølgende modtog Køge Marineforening erindringsbægeret for sendemandsmødet 2018.
- Der blev sendt telegrammer til Hendes Majestæt Dronningen, Danmarks Marineforenings æresformand, Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik, chefen for Søværnskommandoen, kontreadmiral Torben Mikkelsen og chefen for Marinehjemmeværnet, kommandør Henrik Holck Rasmussen.
- Sendemandsmødet 2020 holdes i Svendborg. I 2021 skal sendemændene til Skagen og i 2022 til Horsens.
- Præsident for De Danske Forsvarsbrødre, tidligere midlertidig brigadegeneral, oberst K. E. Nielsen, udnævnte Danmarks Marineforenings afgående landsformand, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, til æresmedlem af De Danske Forsvarsbrødre. Jens Ole Løje Jensen er Forsvarsbrødrenes første æresmedlem, der ikke er medlem af organisationen.
- På talerskolen var: Jens Ole Løje Jensen, Lars Gjættermann, John Engskov, John Koudal, Birger Tykskov, Kurt Verner, K.E. Larsen, Flemming Heden Knudsen, Per Sloth, Erik Bodal, Henrik Abild, Steen Eiler Engstrøm, Søren Konradsen, Ib Ketler, Rasmus Lohse, Leif Mortensen og Jørgen Brøgger.
- Redaktør Leif Mortensen blev udnævnt til æresmedlem af Danmarks Marineforening.
- Fremdriftsskruen 2018 for optagelse af nye medlemmer blev tildelt Bogense Marineforening ved afdelingsformand Carl Albert Johansen.

Samlet under én kasket: Flådens udstilling genopstår på Holmen

Af Niels Mejdal, kontreadmiral (p)

Flådens tre kampskebe fra Den Kolde Krig - fregatten PEDER SKRAM, torpedomissilbåden SEHESTED og ubåden SÆLEN - samles nu under Fonden Peder Skram. Admiral Tim Sloth Jørgensen, tidligere torpedobådschef, chef for Søværnets Operative Kommando og forsvarschef, har på Fondens vegne indgået en aftale med Nationalmuseet om at overtage driften af SEHESTED og SÆLEN, som sammen med PEDER SKRAM skal blive Flådens fortælling om Den Kolde Krig. Det er ikke den største flåde, som admiralen har haft under sin kommando, men en flåde med historier og symbolik i dagens Danmark.

Og endelig får vi selv lov til at fortælle om Flåden under Den Kolde Krig, således som vi oplevede det. Frivillige og ulønnede ildsjæle vil fortælle om deres oplevelser, minder og historier fra sejlene tjeneste som fregatsejler, torpedobådsmand eller ubådsmand. Her slippes måske de officielle rapporter og tekniske data, men de erstattes af de personlige oplevelser og virkeligheden.

Fonden Peder Skram er den juridiske enhed, der sørger for formalia som f.eks. forsikringer, samarbejdet med Forsvaret, tekniske godkendelser og ikke mindst penge til de spændende drømme, som vi alle heldigvis stadig har.

FORDYBELSE OG MOTION

På nordspidsen af Nyholm kan man fra 29. juni købe en billet til en enestående oplevelse. Fregatten PEDER SKRAM - udpeget som NATO's kommandoskib i Østersøen, hvis Den Kolde Krig skulle blive varm. Med sine 7 dæk, 17 vandtætte sektioner, 5 maskinrum og 250 rum er der mulighed for både fordybelse og motion. Man sammensætter selv sin tur, og i de mest spændende rum kan man få en fortælling via sin smartphone. Vil man have det hele med, varer turen 2½ time.

Fortøjet under Nyholms fredede mastekran ligger torpedomissilbåden SEHESTED - en af 10 søsterskibe i Willemoes-klassen. "Søheltenes skibe", opkaldt efter nogle af Flådens berømte søofficerer. Her vil tidligere torpedobådsfolk

▲ Fregatten PEDER SKRAM er den største enhed i Flådens udstilling på Nyholm

▲ Missilbåden SEHESTED under gang i rolig vand.

▲ Nostalgisk foto fra dengang SÆLEN var i aktiv tjeneste.

vide rundt og fortælle om, hvordan livet var om bord i hverdagen og under forhøjet beredskab. Og naturligvis besvare alle de spørgsmål, som kun en, der har levet om bord, kan gøre det. Båden er spækket med våben og elektronik, så man må holde sig til, når guiden fortæller om Operation Hurricane, torpedoskydekurrencer, samarbejdet med norske og vesttyske torpedobåde eller planlægning af minelægning ud for de polske og sovjetiske havne, eller hvor

sejlruterne krydser. Nå ja, ikke alt er beskrevet, men de gamle torpedobådsgaster kan historien. Og så er der ubåden SÆLEN – Danmarks sidste ubåd. En fantastisk historie. Bygget i 1965 i Vesttyskland til den norske marine som en ud af 15 ubåde. Købt af Danmark i 1990, moderniseret, forlist ved Hesselø i 1990, bjærget, istandsat og forberedt til operationer under varmere himmelstrøg. Operativ igen i 1994 og velforberedt på Søværnets opgaver efter ▶

"Murens fald". Deltog i NATO's antiterroroperationer i Middelhavet ad flere omgange med stadig hemmeligholdte patruljer. Og med optræk til den anden krig mod Saddam Hussein blev SÆLEN i 2003 dirigeret til Den Persiske Golf for at indgå i den amerikanskledede koalitionsstyrke. Under krigen blev det til to patruljer, der stadig er hemmeligstemplede. Kom om bord, og udfrit guiden om, hvad der virkelig skete i Golfen eller om alle mulige andre ubådsspørgsmål.

Og som en ekstra og særlig oplevelser kan man få en tur i Nyholms fredede mastekran fra 1748. Hør, hvordan matroserne med håndkraft kunne løfte de 20 tons tunge undermaster på datidens linjeskibe. En tømmerkonstruktion af enestående styrke, hvor alle detaljer er gennemtænkt. Husk: brug tov til de udendørs samlinger, brug skalmur til beskyttelse mod vind og vejr, og udnyt de mange indvendige dæk til magasiner og værksteder. Kranen var i brug i omkring 100 år og blev heldigvis bevaret for de kommende slægter efter de store sejlørende orlogsskibe forsvandt i midten af 1800-tallet.

DET FRIVILLIGE ARBEJDE

Alt er baseret på frivillige, der uden betaling vil være med til at bevare og formidle "skibene på Holmen". Alle kan være med. Nogle umiddelbart og andre efter lidt kandidattid.

20-30 gutter i det tekniske team møder op 2, 3 eller flere gange om ugen. Efter morgenkaf-

fen er det "an til arbejde", og i frokostpausen spises den medbragte madpakke. På udvalgte dage besøges Marinekasernens kantine, hvor frokostbuffeten lokker. Alle er stolte håndværkere, der er på skibene for at få et stærkt indslag i pensionisttilværelsen. Her er ingen krav om overholdelse af termin eller arbejde, der bare er godt nok. Hver mand sætter selv sin standard - og nyder det.

12-15 ildsjæle er klar til at vise rundt i de tre skibe. Tidligere fregatsejlere, torpedobåds- og ubådsfolk viser med glæde rundt og spinder en ende over egne oplevelser og historier, de gennem de mange år har hørt fra andre. At det ofte er om aftenen eller i weekenden gør ikke noget. Når først gæsterne er mødt, nyder rundviserne at have et publikum, der ikke kan undslippe.

I skolernes sommerferie og efterårsferie er der åbent for alle, der vil købe en billet. 150 kr. for 3-4 timers oplevelse er vel ikke så galt. Også her er det frivillige fra skibenes støtteforeninger, der står for det hele. Billetsalg fra fregattens billetkontor, rundvisninger, fortællinger og formidling er med til at gøre hver dag til en oplevelse for gæster og rundvisere.

STØTTEFORENINGERNE

Siden 1996 har Foreningen Peder Skrams Venner ydet en stor indsats. Skaffet rigtig mange frivillige til hverdagens opgaver, stil-

let med kustoder til sommerens og efterårets åbningsperiode. Men med overtagelse af driften af SEHESTED og SÆLEN er også Dansk Ubådsforening og Dansk Torpedobådsforening blevet stærkt involveret. Også de vil rekruttere frivillige til vedligeholdelse og formidling. Det er imponerende, at der i løbet af kort tid er mere end 1.000, der gennem de tre foreninger støtter op omkring et maritimt udstillingsområde på Nyholm. Det tror jeg ikke, at stifterne af Fonden Peder Skram havde forestillet sig i 1995.

Læs mere om støtteforeningerne på www.pederskramsvenner.dk, www.torpedobåd.dk eller www.ubaade.dk.

STØT OS OG VÆR MED I FÆLLESSKABET

3 skibe, én fond og 3 støtteforeninger, hvor der er mange muligheder for at støtte op omkring ideen om at skabe og drive en maritim udstilling for Flåden under Den Kolde Krig. Uanset hvor mange vi er, så er der altid brug for flere. Så bliv medlem i en af de tre støtteforeninger, eller kom med i fællesskabet af Fondens frivillige, der yder en fornem indsats med vedligeholdelse og formidling. Alle kan være med, og alle vil få en god oplevelse.

Se mere på www.pederskram.dk eller på en af støtteforeningernes hjemmesider.

FAKTA

PEDER SKRAM:

Deplacement: 2.425 tons
Længde 112,65 m – bredde 12,05 m
Dybgang 6,65 m
Besætning: 172 (22 officerer, 20 sergenter og 130 menige)

Maskineri:

- 2 stk. Pratt & Whitney gasturbiner (2 x 22.000 hk)
- 2 stk. General Motors dieselmotorer (2 x 2.400 hk)
- 2 skruer

Aktionsradius 4.430 sømil ved 16 knob

Armering:

- 8 stk. Harpoon anti-skibsmissiler
- 8 stk. Seasparrow luftforsvarsmissiler
- 1 stk. dobbelt 127 mm kanon (M/60)
- 4 stk. 40 mm maskinkanon (M/48)
- 4 stk. 20 mm maskinkanon (M/42)
- 4 stk. 53,3 cm trådstyrede torpedoer (TP 612)
- 8 stk. dydbomber type G

Maks. fart 28 knob

SEHESTED:

Deplacement: 260 tons
Længde 46 m – bredde 7,4 m
Dybgang 2,45 m
Besætning: 25 (6 officerer og 19 sergenter og menige)

Maskineri:

- 3 stk. Rolls Royce Marine Proteus gasturbiner (3 x 4.250 hk)
- 2 stk. General Motors dieselmotorer (2 x 800 hk)

Aktionsradius 380 sømil ved 36 knob

Armering:

- 8 stk. Harpoon anti-skibsmissiler
- 2 stk. 53,3 cm trådstyrede torpedoer (TP 613), uden missiler dog 4 stk.
- 1 stk. 76 mm Oto Melara maskinkanon (M/71)
- 2 stk. Stinger luftforsvarsmissiler
- 16 stk. miner i stedet for torpedoer

Maks. fart 40 knob på gasturbiner
12 knob på dieselmotorer

SÆLEN:

Deplacement: 524 tons (uddykket)
576 tons (neddykket)
Længde 47,2 m – bredde 4,7 m
Dybgang 4,1 m
Besætning: 24 (7 officerer, 7 sergenter og 10 menige)

Maskineri:

- Batteridrift (276 battericeller, vægt 85 tons, kapacitet 15.450 AH.)
- 2 stk. Maybach Mercedes Benz dieselmotorer (2 x 600 hk)
- 1 stk. Siemens elektromotor (1.500 hk)
- 1 skrue

Aktionsradius 5.000 sømil ved 8 knob/
42 døgn neddykket med snorkling.

Maks. dykkedybde i fredstid 186 m

Armering:

- 8 stk. 53,3 cm trådstyrede torpedoer (TP 613) eller frømænd i stedet for torpedoer

Maks. fart 10 knob uddykket
– 18 knob neddykket

Bogense

Steffen Boe Harter

Brøndby

Bente Hein
Jan Johnsen
Ejliif Møller
Jens Erik Nielsen

Ebeltoft

Mogens Pedersen

Esbjerg

Steen Plantener Andersen
Hans Henrik Kristensen
Poul Toft Larsen
Peter Grøndal Mønsted
Claus Sørensen

Fanø

Bjarne Andersen
Marcus Bossen

Frederikshavn

Jens Frølich
Frank Lentz
Jens Schmidt-Olsen

Frederikssund

Jens Michael Bergenholtz

Faaborg

Willi Flemming Hansen

Gilleleje

Per Hansen

Godthåb

Jan Hoegh
Daniel Jensen
Jan Lyberth
Jan Schou Olsen

Hadsund

Erik Stegger Andersen

Helsingør

Rik Schachtschabel

Hirtshals

Johnny Schneider

Hobro

Poul Erik Jensen

Hundested

Kim Anders Cleverly
Curt Åke Roland Persson
Christian Winther

Kalundborg

Nancy Theil

Kgs. Lyngby

Henrik Gamst-Pedersen

København

Stig Andersen

Køge

Thomas Loui Henriksen
Joan Ferdinand Kluge
Dan Meilstrup
Peer Mejsig

Morsø

Jens Chr. Andersen
Per Jørgensen Bladt
Gunner Johansen
Allan Jørgensen
Peter Nielsen
Jan Karl Nygaard

Nyborg

Thomas Zacho Brunhede
Morten Wenzel Høiberg
Niels Haurballe Jensen
Ole Bergholdt Jensen
Ina Adamsson Kielstrup
Erik Vindbæk Madsen
Inge Petersen
Kurt Mølgaard Steffensen

Nykøbing Sjælland

Kim Skovlund

Odense

Ivan Grage

Randers

Mogens Bech
Bent Jensen
Aage Hallengreen Larsen

Ribe

Gordana Margaret Calone

Roskilde

Henrik Michael Hansen

Skagen

Torben Jensen
Per Pedersen
Søren Yssing

Svendborg

Peter Christiansen
Erik Johannes Krøll Schmidt

Thyborøn

Allan Hye
Christian Slot

Viborg

Frank Lundgren

Ærøskøbing

Torben Jørgensen
Johannes Renneberg

Aalborg

John Trumann Terp

Århus

Jens Holm

Marineforeningen

Medlemstallet pr. 29. april 2019: 8.465

Markering af William Wains 200-års dag

Kilde og tekst: Søren Konradsen.

Søndag den 31. marts 2019 markeredes skibsværftspartner og underdirektør ved Orlogsværftet William Wains 200-årsdag ved en smuk højtidelighed på Holmens Kirkegård i København.

Wain, der var født i Bolton i England, havde sin livsgerning i Danmark fra sit 25. leveår, dels gennem ansættelsen ved orlogsværftet i 1849, og dels som partner og senere direktør i Burmeister & Wain fra starten af 1860'erne. Wains meriter og indsats for Orlogslåden især i perioden, hvor dampdriften indførtes i de nye skibe er omfangsrig og imponerende, og førte til, at Wain i 1879 modtog Kommandørkorset af Dannebrogordenen. William Wain døde i 1882, blot 63 år. En krølle på Wains slægtshistorie er, at Hærens Kommanderende General ved den tyske besættelse af Danmark i 1940, generaløjtnant William Wain Prior, var barnebarn af Wain.

Højtideligheden på Holmens Kirkegård, der havde Marinehistorisk Selskab/Orlogsmuseets Venner som hovedarrangør, havde deltagelse af et tip-tip-tip-oldebarn af Wain. Desuden medvirkede de tidligere Chefer for Søværnets Materielkommando, hvorunder det daværende Orlogsværft hørte, kontreadmiralerne Søren Torp og Kurt Birger Jensen. Hovedtalen blev holdt af formanden for Marinehistorisk Selskab kommandør Gustav Lang, og fra Søværnet medvirkede desuden kommandørkaptajnerne Steen Balslev og Stig Kastberg, - sidstnævnte repræsenterede tillige 'Foreningens af Søværnets Tekniske Officerer'. Maskinmestrenes Forening var repræsenteret af bestyrelsesmedlem Gustav Schmidt Hansen og Kim Rasmussen, og fra MAN-ES deltog historisk medarbejder Ole Sørensen og hustru. Holmens Kirke & Kirkegård var repræsenteret af Holmens provst og

▲ William Wains familiegravsted.

▲ De fem kranselæggere. (Fotos: Birger Tykskov)

orlogsprovst Ejgil Bank Olesen og kirkegårdsinspektør Ole Vestbirk, mens Marineforeningen repræsenteredes af landsnæstformand Søren Konradsen og landssekretær Birger Tykskov. Fra Danmarks Marineforening var Landsflaget og flag fra Amager Marineforening til stede, båd-

ret af Niels Arne Hansen og Torben S. Hansen. Der lagdes krans af hovedarrangøren, Søværnet, Maskinmestrenes Forening, Holmens Kirke og Danmarks Marineforening".

Marineforeningen

TIDSSKRIFTET "UNDER DANNEBROG" - MEDLEMSBLAD FOR DANMARKS MARINEFORENING

AUGUST 2019 | NR. 4 | 107. ÅRGANG

■ **TEMA: MAST OG NORTHERN COASTS 2019**

■ **NY INTERNATIONAL AMBASSADØR FOR SEA WAR MUSEUM JUTLAND**

■ **RIBE MARINEFORENING ER NU MEDLEM AF 100 ÅRS KLUBBEN**

■ **VORDINGBORG MARINEFORENING ER EN AFDELING MED KANT**

■ **FLÅDESTATIONERNE I KORSØR OG FREDERIKSHAVN INVITERER TIL ÅBENT HUS**

▲ Støtteskibet ABSALON affyrer et HARPOON-missil under den avancerede våbenflådeøvelse MJØLNER anno 2018. Øvelsen afholdes hvert andet år i nordnorske farvande og har deltagelse af flådefartøjer fra en række lande. (Foto: Søværnet)

Sømandsviser

Af: *Morten Bach, ITF Inspektør*

De fleste husker nok fra de store familiefester, at når vi nåede til fællessangene, var der altid et sømandspotpourri, hvor alle sang med på "Hils fra mig derhjemme" og kneb en tåre i "Nord-søbølger" eller i "Fiskerpigens sang" om det falske budskab, der ikke talte sandt.

Så gik tankerne til dem, der ikke kunne være med til festen, fordi de var på havet. Der var en far, en bror og en onkel, der manglede. I næsten alle familier var der en eller flere sømænd, der var borte. De var i Sydamerika eller på Østen borte fra familien i mange måneder og år.

I tusindtal har danske sømænd bemanded de danske skibe, de lyseblå Mærsk-skibe, under splitflag hos ØK eller på et af de mange andre danske rederiers skibe.

Det har altid været hårdt at være sømand, langt fra hjemmet og med naturens luner tæt på. I stormfulde farvande og aldrig betragtet med den respekt, som jobbet burde medføre. Sømænd blev hærdede og lærte, at livet er en kamp, og i kamp byder man trods. Det passede ikke altid på bestyrelsesgangene i Rederi-foreningen.

UNDER BEKVEMMELIGHEDSFLAG

Trods mange skibe under danske flag har skibe under bekvemmelighedsflag også været en del

af dansk skibsfart, og i firserne øgede rederierne den andel for hos den daværende regering at opnå lydhørhed om at få bedre vilkår. De truede sig ganske enkelt til det med udflagning af skibene!

Det var nu ikke svært at få ørenlyd, og i 1988 blev der fremsat forslag om etablering af Dansk Internationalt Skibsregister (DIS). Det internationale lå i, at danske sømænd skulle udskiftes med udenlandske sømænd, men derudover var der ikke nogen ændringer. Det blev præsenteret som en løsning på en søfartskrise.

Kunststykket bestod i, at danske fagforeningers overenskomster fremover blev begrænset og kun gjaldt for personer, der havde bopæl i Danmark og at rederierne frit kunne mønstre og lave overenskomster med udenlandske sømænd, der ikke havde bopæl i Danmark.

Det siger sig selv, at danske overenskomster afspejler danske vilkår, og udenlandske overenskomster afspejler deres vilkår.

FÅ MENIGE PÅ SKIBENE

Konsekvensen er ikke udeblevet. Der er i dag under en håndfuld danske menige på den traditionelle udenrigsfart, hvor mange tusinde udenlandske sømænd fra især Filippinerne besætter disse jobs.

Trods påstand om, at DIS ville beskytte danske arbejdspladser, er det gået, som det blevet

spået fra fagforeningerne - etnisk udrensning af danske sømænd.

Nu 30 år efter vedtagelsen er "kriseforslaget" en permanent tilstand, og udover de menige er de fleste styrmænd og maskinfolk også blevet udskiftet med billigere arbejdskraft. Selv udenlandske kaptajner styrer i dag på broen af danskflagede skibe, og trods de ikke er danske statsborgere, har de danske myndighedsbeføjelser!

Antallet af unge, der kan komme i erhvervet, er decimeret, og det er ikke længere med i skolernes erhvervsundervisning at pege på en karriere til søs.

Det har ikke generet de politiske partier, at deres vedtagelse af DIS har kostet mange tusinde danske sømænd deres brød. Ej heller, at loven i 30 år har været erklæret konventionsstridig af FN's organ for arbejde, ILO. Det er lykkedes skiftende regeringer at holde EU stangen. EU-søfarende, selv svenske, er fortsat ved lov afskåret fra at opnå danske vilkår, når de er forhyret på et skib registeret i DIS.

Man kan håbe, at der vil blæse mildere luft fremover, og det igen kan blive fornøjeligt ved familiefester at høre sømandssangene og lade tankerne gå de kære, der ikke er med, fordi de er på havet.

En mundering, der passer til begivenheden

Er der noget, der er i evig bevægelse, så er det tøjtrenden. Når TV tid efter anden viser ældre sportsbegivenheder, får man syn for sagen. Der er alenlange forskelle på herrehåndboldens bolsjedrøge fra de store VM- og OL-bedrifter i 1978, 1982 og 1984 med sribede rødhvide dragter inklusive meget korte shorts og frem til landsholdsmunderingen anno 2019.

De ændrede tøjrends gælder i høj grad også den militære uniformering. Paradeuniformerne er i alle landes uniformerede korps og organisationer elegante og flotte og underbygger den position, som personellet har i

det pågældende samfund. Til gengæld er de daglige arbejdsuniformer tilpasset de variable fysiske opgaver, personellet løbende bliver indsat i.

Således er det også i de mange orlogs- og soldaterorganisationer, der omfatter tidligere og nuværende personel fra verdens land- og sømilitære foreninger. Uniformering med emblemer, tegn og medaljer bæres ved relevante højtideligheder, mens påklædningen under faglige og sociale events som f.eks. udflugter er afslappet med brug af moderne effekter fra de enkelte organisationer.

Morten

Danmarks Marineforenings rolle er blandt andet med udgangspunkt i foreningens tre hovedopgaver forsvarspolitisk lobbyisme, maritim formidling og kammeratskab at løfte opgaven som samlende faglig og social forsvarspositiv organisation, der skal fastholde og udbygge danskernes interesse og forståelse for Søværnets og Søfartens nationale og internationale virke.

Danmarks Marineforening

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personer, der er eller har været tjenstgørende under Orlogsflaget, eller har eller har haft ansættelse til søs.

Æresformand er Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

Marineforeningen

Trondhjemsgade 5, kld.
2100 København Ø
Tlf. 3315 2886
Postgirokonto: 2 00 16 08
Mail til Landskontoret og
"Slopkisten"

landskontoret@marineforeningen.dk
www.marineforeningen.dk

Kontortid

Mandag og fredag kl. 10-14
Lukket hele juli måned

Landsformand

Kommandørkaptajn
Steen Eiler Engstrøm
Benløse By 30E, 4100 Ringsted
Mail: lf@marineforeningen.dk

Landsnæstformand

Seniorsergent Søren Konradsen
Torvegade 21, 2.th,
1400 København K

Landkasserer

Statsaut.rev.
Flemming Heden Knudsen
Skovlundevej 2, 5750 Ringe

Landssekretær

Ejendomsmester
Birger Tykskov
Rosenvænget 16, 2.tv,
3600 Frederikssund
ls@marineforeningen.dk

Skytteudvalgsformand

Pierre Jensen
Humlehaven 24,
2500 Valby
Tlf. 5159 3372
Mail: pmmj1961@gmail.com

Under Dannebrog

ISSN: 0902-8307
Udkommer februar, april, juni,
august, oktober, december.
Redaktør Ansvarshavende
Leif Mortensen
MKM - Viborg og Fårup
Tlf. 2192 3055
Mail: lm@mkmedier.dk

*Samtlige tekster uden
byline er skrevet af redaktør
Leif Mortensen*

Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" 's læsergruppe er forhenstående og nuværende personel ved Søværnet og Marinehjemmевæret samt søfartsrelaterede brancher og interessegrupper.

MTUD udkommer seks gange årligt i et printoplæg pr. udgave på 9.500 ex. samt som e-magasin på sitet: marineforeningen.dk - Anslået 40.000 læsere/brugere pr. udgave.

Kommandørkaptajn Christian Blegvad Andersen er pr. 9. maj 2019 udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen.

Marinespecialist Bernth Østergaard Berdin er pr. 9. maj 2019 tildelt Fortjenstmedaljen i Sølv.

Kommandør Kaptajn Jakob Damgaard Rousøe er pr. 9. maj udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen.

Kommandør Christian Rune er pr. 9. maj 2019 udnævnt til Kommandør af Dannebrogordenen.

Kontreadmiral Henrik Ryberg er pr. 9. maj 2019 udnævnt til Kommandør af Dannebrogordenen.

Tidligere landsformand i Danmarks Marineforening, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen er den 18. maj 2019 udnævnt til æresmedlem af De Danske Forsvarsbrødre. Jens Ole Løje Jensen er Forsvarsbrødrenes første æresmedlem, der ikke er medlem af organisationen.

Forstander på Svendborg Søfartsskole Jens Vilhelm Herguth Frederiksen er pr. 21. maj 2019 udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen.

Kommunikationsrådgiver og redaktør Leif Mortensen er pr. 18. maj 2019 udnævnt til æresmedlem af Danmarks Marineforening.

Kommandör (P) Örjan Sterner blev på Flottans Män 's Riksförsamling den 26. til 28. maj 2019 om bord på Stockholm – Helsingfors færger "Silja Symphony" valgt til riksordförande (landsformand) for den svenske broderorganisation til Danmarks Marineforening.

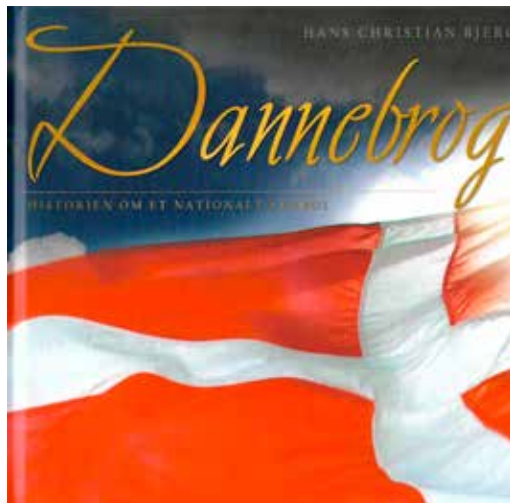
Den 6. juni 2019 holdt Svendborg Søfartsskole translokation for ubefarne skibsassistenter hold forår 2019. De nye ubefarne skibsassistenter er: Michael Holm Andersen, Rene Andersen, Morten Boysen, Laust Balsgaard, Asger Bolvig Christensen, Mikkel Friis Dansted, Mathias Peter C. Fjeldborg-Andersen, Victor Mathias Sørud Gredal, Oliver Svane Gøth, Kristian Hansen, Kristoffer Paul Krogh Hansen, Christian Juel Jakobsen, Daniel Henriksen, Emil Christian Werenberg Jepsen, Valdemar Østmo Jørgensen, Sture Kaspersen, Kasper Dejbjerg Kristensen, Max Poul Poulsen, Klaus Ryttergaard Nielsen, Mads Appelt Nielsen, Martin Nielsen, Christian Rydahl Nøddelund, Daniel Skov Larsen, Alexander Grant Shoemaker, Kevin Jakob Dela Rosa Sørensen, Benjamin Koudal Toft.

Chefsergent Lars Dalsgaard eskadrebanjemester 1. eskadre og chefsergent Bjarne Dunk Pedersen eskadrebanjemester 3. eskadre er begge udnævnt til myndighedsbefalingsmænd.

Chefsergent Hans Wassard Tajmar er udnævnt til marinehjemmeværnschefsergent.

Dannebrog – historien om et nationalt symbol

Tidligere overarkivar på Rigsarkivet og mangeårig underviser på Søværnets Officersskole, Hans Christian Bjerg, har i forbindelse med Dannebrog's 800 års-jubilæum tilvirket 2. reviderede udgave af Dannebrog – historien om et kristent og nationalt symbol, 2006.

Gennem ni kapitler gennemgås alle elementer i legenden om Dannebrog. Blandt andet brugen af flaget til søs samt som hær- og krigsfane, Dannebrog som folkets flag, Dannebrog i sorg og glæde, Dannebrog i poesi og følelser afsluttende med Dannebrog i det moderne Danmark samt flagets anvendelse.

Bogen er gennemillustreret og indeholder tegninger med retvisende mål af de forskellige former af Dannebrog som stutflag, splitflag, stander og vimpler.

Dannebrog – historien om et nationalt symbol kommer dermed godt og grundig rundt i alle hjørner og facetter af myten om verdens ældste nationalflag, Dannebrog.

"Dannebrog var oprindeligt kongemagtens symbol, så blev det statens, og endelig blev det folkets – kolonihavernes, villæjernes, de nationale stadioners, foreningernes, byfesternes, skoleklassernes og blå stues samlingspunkt og fælleseje".

DANNEBROG – HISTORIEN OM ET NATIONALT SYMBOL

Forfatter: Hans Christian Bjerg. Udgivet på Forlaget Hovedland.

Hjemmeside: www.hovedland.dk. Tilrettelagt af Finn Brohus

Trykt hos Clemenstrykkeriet Viborg 2019.

148 sider, rigt illustreret. Pris kr. 169,00.

Kan købes hos enhver velassorteret boghandel samt på nettet.

ISBN: 978-87-7070-664-3

ONSDAG DEN 21. AUGUST 2019:

Sommerkoncert i Kastellet København. Kl. 1805 til 1905: Hjemmeværnets Musikkorps København. Kl. 1930 til 2045: Slesvigske Musikkorps.

LØRDAG DEN 24. AUGUST 2019:

Åbent Hus på Flådestation Korsør fra kl. 1000 til 1600.

SØNDAG DEN 25. AUGUST 2019:

Danmarks Marineforening afholder jubilæum på Nyholm i København til minde om indkaldelse til Søværnet for indkaldelsesårgangene med endetal 4 og 9. (25-, 40-, 50-, 60-, 65-, 70-, 75- og 80 år). Skriftlig tilmelding og betaling til landskontoret senest fredag den 26. juli 2019.

ONSDAG DEN 28. AUGUST 2019:

Sommerkoncert i Kastellet København. Kl. 1805 til 1935: Prinsens Musikkorps. Kl. 1945 til 2000: Tappenstreg ved Hjemmeværnets Tamburkorps København.

ONSDAG DEN 4. TIL

SØNDAG DEN 8. SEPTEMBER 2019:

I forbindelse med konferencen "Maritime/Air Systems & Technologies Conference (MAST) i København anvender Forsvarskommandoen i perioden Ofelia Plads til den hidtil største samlede udstilling af Forsvarets kapaciteter. Ud over de militære og civile udstiller deltager Danmarks Marineforening med informations- og hverveudstillingen. Udstillingen er åben for offentligheden som følger: Den 4. og 5. september kl. 1400-1730. Den 6. 7. og 8. september kl. 1000-1730.

LØRDAG DEN 7. SEPTEMBER 2019:

Åbent Hus på Flådestation Frederikshavn fra kl. 1000 til 1600.

SØNDAG DEN 8. SEPTEMBER 2019:

I anledningen af Holmens Kirkes 400 års jubilæum afholdes kl. 1030 en stor festgudstjeneste med deltagelse af Kongehuset med flere. Her vil Holmens Kantori uropføre en lovprisningsmotet skrevet til lejligheden af den danske komponist Bent Sørensen.

LØRDAG DEN 21. SEPTEMBER 2019:

Forsvarets Dag på Kronborg. Flag- og faneparade fra Axelortv Helsingør til Kronborg hvor der er taler, underholdning og kranselægning. Arrangementet starter kl. 0900 og slutter kl. 1600.

SØNDAG DEN 27. OKTOBER 2019:

Kommandanten i Kastellet i København byder alle hjertelig velkommen til Kastellets 355 års fødselsdag. Dagens omfattende program starter kl. 1100 og afsluttes kl. ca. 1600.

TJEK ARRANGEMENTERNE I DE LOKALE MEDIER SAMT HJEMMESIDER

... Som fortalt andetsteds i magasinet har Charter for Nyholm 29 underskrivere: Christianshavns Lokaludvalg, Christianshavns Lokalhistoriske Forening, Danmarks Naturfredningsforening, København, Dansk Forening for Ældre Lystfartøjer, Dansk Torpedobådsforening, Dansk Ubådsforening, Dykkerhistorisk Selskab, Fonden Fregatten Peder Skram, Foreningen Hovedstadens Forskønnelse, Foreningen Kolonihistorisk Center, Foreningen Pensionerede Officerer fra Søværnet, Foreningen til Bevarelse af Danmarks Ældste Radiostation, Fregatten Peder Skrams Venneforening, Gamle Bygningers Bevaring, Holmens Gamle Radiostation, Københavns Marineforening, Marinehistorisk Selskab/Orlogsmuseets Venner, Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, Projektgruppen Danmarks Maritime Park på Nyholm og Refshaleøen, Selskabet Danske Tordenskiold-Venner, Sixtus Gruppen Bevar Nyholm, Skoleskibet Georg Stage, Stiftelsen Georg Stages Minde, Søværnets Idrætsforening, København, Træskibs Sammenslutningen, Utzonhavnen, Nyhavnsforeningen, Nyhavns Skipperlaug ...

... Jan Verner Jørgensen er en af nærværende tidsskrifts mange opmærksomme læsere. Derfor bemærkede han i juni-udgaven under rubrikken Bøger og Publikationer, at grafikerens på Museet for Søfarts flotte bog "Nordstjernen står højt - søfolk og ekspeditioner i Arktis gennem 500 år" på omslaget har behandlet Nordstjernens placering med en del kunstnerisk frihed:

– Den afbildede forside af Karlsvognen med Nordstjernen som "Nordstjernen" har absolut intet med virkeligheden at gøre. Den afbildede forside viser den yderste stjerne i Nordkaperens stjernebillede, men det er IKKE Nordstjernen. Nordstjernen findes ved at forlænge de to nederste ben i stjernebilledet i samme retning, som de peger cirka 3 til 4 gange. Derved kommer man til en lille klar stjerne, som er Nordstjernen. Det er i øvrigt den eneste stjerne i vores univers, som aldrig skifter position, fremfører medlem nr. 71.747 i Danmarks Marineforening, Jan Verner Jørgensen ...

FOTOKLUMME

▲ Læserrejse nummer 31 i regi af nærværende tidsskrift og tidligere fagmediet Søfart gik i år med Bodensøen som omdrejningspunkt til Tyskland, Østrig, Liechtenstein og Schweiz. Det totaludsolgte event havde medlemmer og ledsagere med fra 11 af Danmarks Marineforenings 75 afdelinger. De to foto viser dels kranselægningen ved mindestenen for tyskernes overgivelse den 4. maj 1945 kl. 1800 i feltmarskal Bernard Montgomerys tæppebelagte telt på Time-loberg bakke på Lüneburger Heide samt rejsegruppen på en bjergbanestation i Schweiz. (Foto: Søren Konradsen)

Alternativ finansiering kan styrke tilgængeligheden til Bornholm

VED ÅRETS UDGAVE AF FOLKEMØDET SATTE YSTAD HAVN FOKUS PÅ DE GRÆNSEOVERSKRIDENDE UDFORDRINGER OMKRING TILGÆNGELIGHEDEN TIL YSTAD OG BORNHOLM. HER BLEV DER INDGÅET AFTALE OM ØGET DIALOG MELLEM DANMARK OG SVERIGE OM FINANSIERINGEN AF FORBEDRET INFRASTRUKTUR.

Der skal alternativ finansiering til at forbedre kapaciteten på vej E65 mellem Malmø og Ystad, som også er danskernes bindeled til Bornholm. Det er konklusionen efter en række møder og debatter på dette års Folkemøde, hvor Ystad Havn blandt andet gav et indblik i den nuværende situation omkring E65. Indsatsen resulterede i en stribe konkrete forslag til, hvordan et grænseoverskridende samarbejde om finansieringen kan se ud.

Chikaner, hastighedsbegrænsninger og generel underkapacitet på den befærdede vej E65 skaber kødannelse mellem Malmø og Ystad. Situationen har længe været til gene for biler på strækningen, herunder for de mange danskere, der hver dag rejser til Bornholm via Ystad.

Derfor benyttede Ystad Havn Folkemødet som anledning til at finde grænseoverskridende løsninger på en dansk problematik på svensk jord.

OPLAGT MULIGHED

– Folkemødet var en oplagt mulighed for at få talt ansigt til ansigt med de relevante danske beslutningstagere om vores fælles udfordringer. Og ikke mindst var det en anledning til at finde løsninger i fællesskab. Kontakten er etableret, og de første tanker og ideer er drøftet, siger adm. direktør i Ystad Havn, Björn Boström.

Det var særligt paneldebatten med deltagelse fra svenske Trafikverket, Dansk Erhverv, Ystad Kommune og Bornholms Passagerforening, der kastede konkrete samarbejdsforslag af sig. Her var der bred enighed om at styrke den gensidige dialog omkring finansieringen af en udvidelse af E65. Og der skal tænkes i alternative retninger for at lykkes.

FOTOKLUMME

◀ Efter tre års byggeri på en kanonjollereplika udført efter tegninger fra 1809 er Korsør Produktionshøjskole klar til at søsætte kanonjollen "Corsør" i forbindelse med Danmarks Maritime Kultur- og Folkemøde i Korsør fra den 21. til den 26. august. Det fortæller leder af Værftet under produktionshøjskolen Christian Dyrlov. – Den 1. april 2016 blev kølen strakt, og siden har skroget langsomt taget form. Kanonjollen "Corsør" er 15 meter lang, 3 meter bred, displacement fuldt lastet og bevæbnet er ca. 13 tons. Vi skal bruge en besætning på minimum 16 mand for at bemane de 16 årepladser, der hver er udstyret med en 5,60 meter lang åre. "Corsør" er bevæbnet med 2 styk skyts. Forrest i palstøtten sidder en 4 punding haubitser, som kan drejes og således hurtigt ændre sigte. På kanondækket agter står en 24 punding kanon, der har en vægt på to tons. Den står i en sliskerapert og kan kun skyde agter ud. Man drejer derfor hele båden for at tage sigte. Begge kanoner er venligst udlånt af Flådestation Korsør, oplyser Christian Dyrlov.

Mindehøjtidelighed for invasionen i Normandiet 1944

KAMMERHERRE, OBERSTLØJTNANT CHRISTIAN EUGEN-OLSEN, LEDEDE DEN DANSKE DELEGATION VED HØJTIDELIGHED VED UTAH BEACH DEN 6. JUNI.

Kilde: Søfartens Organisationer

Cirka 2 kilometer fra Utah Beach ved Normandiets strande i Frankrig står der en statue, der symboliserer en dansk sømand. Statuen er rejst til minde om de ca. 800 danske søfolk i allieret tjeneste, der deltog i invasionen på D-dag den 6. juni 1944.

I forbindelse med 75 års-dagen for invasionen deltog en dansk delegation under ledelse af kammerherre Christian Eugen Olsen samt De Danske Søfartsorganisationer repræsenteret ved ITF-inspektør Morten Bach. På vegne af 3F Sømændene, Co-Søfart, Maskinmestrenes Forening og Søfartens Ledere blev der ved monumentet lagt en krans med et bånd fra hver af de 4 organisationer og ITF. Desuden blev der lagt krans fra Frihedsfondens Mindefond, Den danske Ambassade i Frankrig og fra de allierede lande.

Søværnets Tamburkorps deltog i ceremonien og gav senere opvisning ved D-dag Museet på Utah Beach.

På dette museum blev der samme dag åbnet en lille udstilling om de danske søfolk og de 32 danske skibe, der deltog i invasionsstyrken.

Under krigen sejlede omkring 6.500 danske søfolk i allieret tjeneste, og 242 danske skibe blev overgivet til de allierede. 1.086 af de allierede danske sømænd døde under krigen.

► Monumentet "Den danske Sømand", der er skabt af den danske billedhugger Sv. Lindhart, blev indviet den 5. juni 1984 nær den lille by St. Marie du Mont nær Utah Beach.

▲ Søværnets Tamburkorps udgjorde et markant islæt under 75 års-mindehøjtideligheden ved Utah Beach. Her ses korpsets dirigent Dennis Andersen (th.) sammen med delegationsleder kammerherre, oberstløjtnant Christian Eugen-Olsen.

▲ Kransen med bånd fra de 5 søfartsorganisationer, der deltog i arrangementet i Frankrig.

Det orlogsrøde splitflag vajer nu også over Søværnets landtjenestesteder

I den seneste udgave af Ceremoniel i Forsvaret er det bestemt, at alle Søværnets landtjenestesteder nu også skal føre Dannebrog-splitflaget i orlogsrød. Ifølge Danmarks-Samfundets publikation Sådan bruges Dannebrog er orlogsrød den officielle betegnelse for orlogsflagets røde flagdug. Farven er Pantone 194 C.

Indtil for nylig flagede Søværnets landtjenestesteder og således også Flådestation Frederikshavn med splitflag i Dannebrogsrød Pantone 186 C.

REPARATIONER

Flådestationens kloakker fra slutningen af 1950'erne lever ikke op til de nye regler om separatkloakering og stand. Stationen er nu i gang med "projekt nyt kloaksystem". Om nogle måneder påbegyndes arbejdet med at lave bølgebrydere i stationens småbassin.

ORGANISATORISK ÆNDRING

Søværnets Operative Støttecenter Frederikshavn og Korsør ophører med udgangen af 2019 at eksistere i den nuværende form, når Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste (FVT) oprettes. I Frederikshavn skal cirka halvdelen af støttecenterets bemanning afgives til det nye FVT.

▲ En række bygge- og reparationsprojekter pågår hen over 2019 på Flådestationen i Frederikshavn.

▲ Orlogsflaget vajer nu over Flådestation Frederikshavn (Foto: chefsergent Claus Just Gustafsen)

Flådestation Korsør inviterer til åbent hus

LØRDAG DEN 24. AUGUST KL. 10.00 TIL 16.00 ER DER ÅBENT HUS PÅ FLÅDESTATION KORSØR. ETAPELØBET POSTNORD DANMARK RUNDT MARKEREDE PORTÅBNINGEN MED AT SENDE LØBETS 4. ETAPE AFSTED FRA INDGANGEN TIL FLÅDESTATIONEN.

Til åbent hus inviterer Flådestationen en række samarbejdspartnere, som til dagligt ikke hører til på stationen. Det oplyser Kontakt- og Velfærdsbefalingsmand, oversergent Trine Hainer Madsen, der uddyber:

– Ud over de mange spændende udstillinger fra vores samarbejdspartnere vil der selvfølgelig også være mulighed for at komme om bord på mange forskellige slags skibe, se udstyr og tale med besætningerne. Der vil på dagen også være mulighed for at få en sejltur i gummibåd eller i en slæbebåd, se Storebælts VTS-center, høre Søværnets Tamburkorps spille, se dronerne fra Våbencentret Sjællands Odde, se en helikopter, møde ansatte fra Gardehusarregimentet og se deres nye Piranha V, tale med ansatte i Frømandskorpset, Søværnets Dykkertjeneste, Slædepatruljen Sirius, Beredskabsstyrelsen og

mange flere. Forsvarets Hovedværksted holder tillige åbent, hvor det vil være muligt at se forskellige værksteder, lyder oplevelsesremsen.

FORTÆLLING OM DE MANGE UDDANNELSEMULIGHEDER

En række skoler og uddannelsesinstitutioner fra Det Blå Danmark er på plads for at fortælle om de mange muligheder, der er for gennem en civil uddannelse at komme ind på Forsvarets og især Søværnets uddannelser med henblik på en karriere i Søværnet på henholdsvis konstabel-, sergent- eller officersniveau. ▶

En lang række interesseorganisationer som eksempelvis Danmarks Marineforening er også til stede for at fortælle om de gode fritidsoplevelser, der er i de respektive foreninger.

HJEMMEVÆRNET ER OGSÅ PÅ PLADS

Allerede ved indgangen møder de besøgende Hjemmeværnet. Mandskab fra Hærhjemmeværnet har på dagen opgaven med at visitere de mange gæster, der i år forventes at runde 10.000 og dermed slå rekorden fra sidste år.

Ud over de mange militære og civile oplevelser kan de besøgende også overvære og deltage i en række planlagte debatter i forbindelse med afholdelse af Danmarks Kultur- og Maritime Folkemøde.

KOM I GOD TID

Programmet er lavet, så det bedst muligt tilgodeser alle alderstrin og fortæller om de mange forskellige opgaver, som Søværnet og Forsvaret arbejder med, oplyser Trine Hainer Madsen, der også anbefaler, at man kommer i god tid og er forberedt på, at der kan være et stykke vej at gå fra parkeringspladserne i byen ned til havneområdet, der som Korsør Fæstning er afspærret for at give plads til de mange telt- og udstillingsstande.

▲ Under åbent hus på Flådestation Korsør er der mulighed for søgående oplevelser.

▲ Publikum fra åbent hus-eventen i Korsør 2018 på fart på åbent vand. (Kilde og foto: Flådestation Korsør)

Læs evt. mere på www.mkof.dk, hvor også parkeringsområderne vil blive indtegnet. Programmet for det, der sker på flådestationen, vil

kunne ses i begivenheden på Facebook, "Flådestation Korsør Åbent Hus 2019".

Søværnet på arbejde i Middelhavet

Danmark bidrager til det Europæiske grænseagentur FRONTEX's arbejde med at overvåge Europas ydre grænser. Således lovede daværende statsminister Lars Løkke Rasmussen i august 2018 at udvide den danske indsats med et politibidrag støttet af Søværnet som sejrende patrulje i bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet og illegal passage af personer og varer over EU's ydre grænser.

På den baggrund er der nu udstationeret et bidrag bestående af 5 personer fra rigspolitiet, 2 besætninger af 4 personer fra Søværnet til to fartøjer, et logistisk støtteelement til fartøjerne bestående af 3 personer samt en chef for Søværnets bidrag. Herudover består bidraget af et køretøj med radar og termisk udstyr med en samlet besætning på 6 personer. Køretøjets

opgave er overvåge farvandet, hvor fartøjspatruljerne foretages og lede fartøjet hen til interessante mål. Alt i alt befinder der sig for tiden 23 personer i bidraget, som opererer fra den græske ø Kos og afpatruljerer det smalle stræde mellem Kos City (Ammoglossa) og den tyrkiske kyst omkring Akeyla.

TIDLIGERE DANPILOT-ENHEDER

Som fartøjer er der indkøbt 6 kasserede lods-fartøjer fra DANPILOT, hvoraf de to skal anvendes til fartøjsbidraget efter grundig renoivering og ombygning. Indtil fartøjerne er klar, anvendes to fartøjer af LCP-klassen, "Storebro SRC90E", på 8,5 tons. Fartøjerne er beregnet til transportopgaver og landsætning af specialstyrker i indenskærs farvande. Fremdrivningen er waterjet drevet af en Scania diesel på 600

hk, som giver fartøjet en fart på mere end 35 knob.

Siden 27. maj har fartøjsbidraget været på plads og efter en indkøringsperiode på et par dage fuldt operativt. Ud over opgaver som almindelig patruljetjeneste efter varierende mønster har fartøjsbidragene hentet adskillige personer op af vandet eller fra overlæssede gummibåde, hvor det har været vurderingen, at deres liv har været i umiddelbar fare. Personerne, som har været ombordtaget, har været fra ikke-europæiske lande, men udgået fra den tyrkiske kyst med kurs mod Kos. Passagen mellem tyrkisk og græsk territorialfarvand er sket uden fremvisning af pas eller visa, hvorfor personerne er blevet overgivet til de græske myndigheder for videre sagsbehandling.

En besætning har deltaget i en SAR-operation på tyrkisk side efter anmodning. Ved denne operation var et fartøj med mere end 40 personer sunket. 8 personer, heriblandt børn, blev fundet druknede og flere savnes. Formålet med fartøjet var efter alle vurderinger grænseoverskridende aktivitet i form af illegal persontransport til Kos.

Samarbejdet på fartøjerne forløber godt, da opgave- og ansvarsfordelingen er klar. Da det er en opgave for rigspolitiet, som forsvaret understøtter, står politiet for den operative indsats. Fartøjschefen er ansvarlig for det navigatoriske og sikkerhedsmæssige, og den græske forbindelsesofficer, som altid er ombord, er forbindelsen til den græske kystvagt, som bidraget opererer under.

LCP-fartøjernes store fordel er farten samt den simple teknik, som gør det muligt at reparere fartøjet på stedet. Ulemperne er derimod ringe komfort og at de er uegnede til sejlads i åbent

▲ LCP1 fra Søværnet på arbejde ud for den græske ø Kos.

(Foto og kilde: Søværnet)

farvand som her, utilstrækkelige pladsforhold, hvis der skal ombordtages flere end 10 personer samt en uanvendelig radar til detektering af

mål af interesse. Disse forhold forventes dog forbedret, når de nye fartøjer ankommer.

FOTOKLUMME

▲ 16 flag og faner fra Danmarks Veteraner, Danmarks-Samfundet samt Danske Soldater- og Marineforeningers Fællesråd dannede fredag den 7. juni 2019 flagparade på Amalienborg Slotsplads, da Prins Joachim fejrede sin 50 års-fødselsdag med en privat fest på Amalienborg. Tidligere på ugen havde en række musikere og sangere opført en koncert som en gave til Prinsen, der efterfølgende gav overskuddet fra koncerten til Danske Hospitalsklovne. På vedstående foto ankommer prinsefamilien til festen.

Det får du hos GF

1 Del i overskuddet på alle dine forsikringer.

Hvert år gør vi regnskabet op, og kunderne deler overskuddet. Vi trækker din andel fra i din pris for det kommende år.

2 Personlig og nærværende rådgivning.

Som kundejet selskab har vi en særlig forpligtelse til at yde god service. Derfor går vi ekstra langt for at give god sagsbehandling, når skaden sker.

3 Et lokalt kontor tæt på dig.

Vi har kontorer i hele landet, så du er aldrig langt fra din lokale GF-afdeling.

4 Rabat, når du samler flere forsikringer hos os.

Hos GF belønner vi dig, hvis du samler flere forsikringer hos os.

5 Stærk autohjælp.

Har du din bilforsikring i GF, kan du for 350 kr. om året udvide forsikringen med vores fordelagtige autohjælp.

Det er nemt at skifte til GF

Du skal ikke selv gøre noget, når du vil skifte til GF. Vi klarer nemlig det hele og opsiger også dine nuværende forsikringer. Vil du høre mere om fordelene ved at være forsikret i GF?

Så kontakt os på tlf.: 49 17 01 94 og få et uforpligtende tilbud.

*Overskud
til hinanden*

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet

Strandvejen 59 · 2100 København Ø · Tlf. 49 17 01 94 · www.gf-officerer.dk

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet tilbyder forsikringer via GF Forsikring a/s, som er et dansk forsikringselskab omfattet af Garantifonden for skadesforsikringselskaber.

Ribe Marineforening er nu medlem af 100 års-klubben

Ribe Marineforening er Danmarks Marineforenings afdeling nr. 23 ud af de i alt 109 lokalafdelinger, der siden den 30. april 1913 er oprettet i Rigsfællesskabet. Marineforeningen for Ribe og omegn, som den hed dengang, blev stiftet den 26. juni 1919.

Bestyrelsens beslutning om at fremrykke festivitassen til weekenden den 22. og 23. juni blev en succes. Ifølge afdelingsformand Gert Pedersen gav weekendfriheden alle mulighed for at deltage i den flot tilrettelagte tretrinsfest.

DOMKIRKE, RÅDHUS OG HOTEL

Den daglange begivenhed startede med gudstjeneste i Ribe Domkirke. Fra kirken forlagde gæsterne til reception på Ribe Gamle Rådhus, hvor der blev holdt taler og afleveret gaver for og til fødselaren. Blandt talerne var tidligere borgmester i Ribe Kommune, nuværende byrådsmedlem i Esbjerg Kommune Preben Rudiengaard, der ud over gode ord om Ribe Marineforening medbragte en kommunal pengegave på kr. 3.000. Danmarks Marineforenings nyvalgte landsformand, kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm, kom i sin tale ind på situationen omkring stiftelsen af afdelingen:

– Det er lidt markant for datiden omkring 1. Verdenskrig, at Marineforeningen opstod som en kammeratskabsforening for mennesker med særlig interesse og fortid i Flåden eller Handelsflåden. For Ribes vedkommende kort efter Flådens Sikringsstyrkers ophævelse og lige før Genforeningen, lød det fra Steen Eiler Engstrøm, der også berørte udfordringerne for en forening med 100 år på bagen og en typisk medlemsskare med en ganske høj gennemsnitsalder, hvortil han uddybede:

– Samfundet og det generelle foreningsliv har bestemt ændret karakter over de forgangne 100 år. Kernekompetencen er fortsat de maritime værdier og traditioner. Kammeratskabet er nok omdrejningspunktet, men hvordan ser og tiltrækkes de yngre generationer til dette miljø. Skal jeg gå til badminton, fodbold eller marineforening? Udfordringen er derfor ganske stor, og målet er at forblive relevant i tiden. Vores traditioner er værd ikke bare at respektere, men også at bevare. Samtidig skal vi være åbne for nye muligheder, altså forandringsparate. Mange unge søger og efterspørger netop traditioner i nutidens travle multimediedagligdag. Reelt er Marineforeningen en "veteranforening", for det handler jo netop om kammeratskab og

▲ Shantykorset fra Ribe var et festligt indslag ved 100 års-festen for Ribe Marineforening.

▲ De 2 unge medlemmer Else Jakobsen og Thomas Lauridsen er bevis på, at et medlemskab af Ribe Marineforening og dermed også Danmarks Marineforening giver mening. (Foto: Ribe Marineforening)

at kære sig om hinanden inden for de rammer og muligheder, vi nu engang har. Hvorom alt er, har Danmarks Marineforening, herunder Ribe og de andre sønderjyske afdelinger, store udfordringer fremover. Dem skal vi i fællesskab nok overkomme, så vores efterkommere kan markere 200-året for vores forening i 2119.

Med en fyldt kirke, ca. 100 receptionsdeltagere og 55 gæster til den afsluttende festmiddag på Hotel Ribe er bestyrelsen i Ribe Marineforening enige om, at afdelingen kom godt gennem nåleøjet til 100 års-klubben.

TEL. & FAX 33 12 82 53
POSTGIRO NR.: 102-3071
D. B. 3001.3015-127201
E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

KONGELIG HOFLEVERANDØR

M. W. Mørch & Søn's Eftf. Ap.S.

LEVERANDØR TIL ORDENSKAPITLET
GRUNDLAGT 1830

DANSKE OG UDENLANDSKE
ORDENSBÅND

MINIATUREORDENER OG MEDALJER
BÅNDSPÆNDER TIL UNIFORMER

DK - 2000 Frederiksberg
Dronning Olgas Vej 9, st.
CVR. NR.: 89 69 70 18
WWW.ORDENSBAAAND.DK

Dannebrog 800

DANMARKS MARINEFORENING DELTOG PÅ MANGE FRONTER I DANMARKS-SAMFUNDETS LANDSDÆKKENDE DANNEBROG 800-EVENT.

(Foto: Søren Konradsen, Ebeltøft Marineforening og Vordingborg Marineforening)

Mange af Danmarks Marineforenings 75 lokalafdelinger deltog aktivt i fejringen af Dannebrog 800 års-myte som danemæss nationalsymbol. Med Danmarks-Samfundet som overordret tilrettelægger blev valdemarsdag 2019 markeret over det ganske land. Hovedbegivenheden var det 6-timers lange arrangement i København, hvor godt 300 flag og faner og omkring 1.000 personer fra mange forskellige interesseorganisationer deltog i fagnemarch, festgudstjeneste i Københavns Domkirke, flagfest på Rådhuspladsen samt underholdning, afsluttende med rådhuspandekager på Københavns Rådhus.

Blandt de inviterede gæster i Københavns Domkirke var Danmarks Marineforenings landsformand Steen Elier Engstrøm og Lene Engstrøm, tidligere landsformand Jens Ole Løje Jensen og Lanni Løje Jensen samt landsråsformand Søren Konradsen og Karen Elise Sørensen. Ud over arrangementet i landets hovedstad blev valdemarsdag markeret mange andre steder i landet. Ved hovedparten af disse arrangementer deltog Danmarks Marineforenings lokalafdelinger med flag, flagbærere og reserverflagbærere.

MEDALJE I VORDINGBORG OG DANNEBROG FRA HIMMELEN I EBELTØFT

De mest markante valdemarsdagsstæi i regi af de lokale marineforeninger var i Vordingborg og Ebeltøft. Bestyrelsen i Vordingborg Marineforening udgav således i forbindelse med Dannebrog 800 års-jubilæum en jubilæumsmedalje. – Vi fik Rigssarkivets heraldiske konsulent's tilfaldelse til at bruge det eneste nogenlunde bevarede voksesejl fra Valdemar 2. Sejrs regeringstid (1204-1241), fortæller afdelingsformand Jes Hansen.

– Sejlet er vedrættet et dokument i Lübeck Arkiv. Seniorredaktør på dagbladet Der Nordschleswiger Sigfred Matlok hjalp med at fremskaffe materiale på laksejlet og dokumentet, så vi kunne producere medaljen i 50 eksemplarer. Efter planen skulle borgmester i Vordingborg

▶ Danmarks-Samfundets landsformand Erik Fage-Pedersen byder de mange flag- og fanebærere velkommen til valdemarsdagsfest i København.

▶ Daværende fungerende statsminister Lars Løkke Rasmussen holder hovedtalen på Rådhuspladsen.

▶ Danmarks-Samfundets protektor HKH Prins Joachim og overborgmester for Københavns Kommune Frank Jensen ankommer til Rådhuspladsen i København.

Kommune Mikael Smed overrække Kronprinsparret et sæt af medaljen under deres valdemarsdagsbesøg ved Borgertøt i Vordingborg. – Men tæt regn over Nordtyskland forsinkede leveringen, så jeg lovede Kronprins Frederik, at han og Kronprinsessen modtager medaljen på et senere tidspunkt, oplyser Jes Hansen, der deltog i Vordingborg Kommunes officielle reception i forbindelse med byens fejring af 800 års-flagjubilæet.

Bestyrelsen i Ebeltøft Marineforening og Danmarks-Samfundets lokalafdeling i Syddjurs Kommune arrangerede i samarbejde med

Vaabenbrødrforeningen og Handelsstandsforeningen et flot valdemarsdagssevent i Ebeltøft. – Paraden stillede kl. 09.15, oplyser afdelingssekretær Peter Brøgger. – Der var samlet 28 flag og faner med mandskab. Disse kunne sammen med ca. 100 tilskuere se Dannebrog falde ned fra himmelen. Ja, og som andre steder i Danmark og i Estland var det med faldskærm.

Flaget blev efterfølgende båret gennem byen for slutteligt at blive sat på Ebeltøft Marineforenings nye flagspil, der blev indviet samme dag.

▲ Tivoligarden på plads ved hovedscenen på Rådhuspladsen.

▲ HKH Kronprins Frederik og borgmester for Vordingborg Kommune Mikael Smed på vej gennem folkemængden ved Borgcentret i Vordingborg.

▲ Faldskærmsudspringer med Dannebrog i luften over Ebeltoft.

▲ Flagparaden gennem Ebeltoft blev ført an af flaget fra Ebeltoft Marineforening.

**FLÅDESTATION KORSØR
ÅBENT HUS**

LØRDAG 24. AUGUST 2019 KL. 10-16
Sylowsvej 8, Korsør

4. etape af Postnord Danmark Rundt starter kl. 1300 på Flådestationen

▲ Natfoto af THETIS og to enheder fra MCM Danmark ved kaj.

MAST og Northern Coasts 2019

Forsvarschef, general Bjørn I. Bisserup, er i september 2019 vært ved Maritime/Air Systems & Technologies Conference (MAST) i København. MAST er en civil kommerciel organisation, der hvert år siden 2006 har arrangeret udstillinger og konferencer om maritimt og luftbåren militært udstyr rundt om i verden. I et tæt samarbejde med blandt andre Dansk Industri, København By & Havn, Wonderful Copenhagen og en stor del af den danske forsvarsindustri har Forsvaret gennem et tæt samarbejde med MAST's ledelse sikret, at denne store event i dagene den 4. til 6. september foregår i den centrale del af København Havn samt i Bella Center på Amager. Den daglige leder af museumsfregatten PEDER SKRAM, kommandør Gustav Lang, er på orlov fra sit job på Nyholm, fordi han i perioden marts 2018 til oktober 2019 er genansat som projektchef for Forsvaret i forhold til MAST.

International flådeøvelse og udstilling

Den multinationale flådeøvelse "NORTHERN COASTS (NOCO)" anløber samtidigt København med ca. 47 enheder. De mange orlogsskibe forløber rundt omkring i København, og mange af dem vil være åbne for publikum.

Skibene, der forløber på Amaliehaven og langs Ofelia Plads (tidl. "Kvæsthusbroen"), vil holde Åbent Skib for publikum onsdag og torsdag den 4. og 5. september fra kl. 1300 til 1700. I weekenden den 6. til den 8. september er der Åbent Skib fra kl. 1000 til 1700. Skibene vil bære "Flag over Toppene" og være illumineret om aftenen, efter at Søværnets Tamburkorps kl. 2200 spiller "Tupto" fra mastetoppen på ABSALON. Ud over støtteskibet ABSALON deltager en række enheder fra Søværnet i paraden i den centrale del af København Havn.

ET HAV AF UDSILLINGSSTANDE

Forsvarskommandoen vil i perioden anvende Ofelia Plads til den hidtil største samlede udstilling af Forsvarets kapaciteter. Forsvarets industrisamarbejde med den danske forsvarsindustri folder sig ud på denne udstilling, og nogle af fremstillingsvirksomhederne fra det maritime og blå Danmark vil derfor også kunne besøges på egne stande.

– Der vil blive tale om den hidtil største udstilling af det danske forsvars "kapaciteter" i alle værn i Københavns centrum, oplyser kommandør Gustav Lang og uddyber: – Foruden de tre værn har Arktisk Kommando, Beredskabsstyrelsen, Specialoperationskommandoen, Marinehjemmeværnet, Flyverhjemmeværnet, Forsvarsministeriets Personalestyrelse samt Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse egne stande, hvor de inviterer de forhåbentligt mange besøgende til at komme og se nærmere på, hvilke opgaver der løses samt demonstrere udstyr, køretøjer og fly samt brandbekæmpelsesgrej og meget mere. Langs Ofelia Plads forløber store orlogsskibe, så der bliver virkelig noget at opleve for store og små. Hæren udstiller bl.a. de nye EAGLE og PIRANHA køretøjer, Flyvevåbnet udstiller et F-16 fly, Arktisk Kommando har en stand, der viser grej m.v. fra Sirius patruljerne og meget, meget mere, lyder det fra Gustav Lang.

▲ Fregatten IVER HUITFELDT i fart ud for Plymouth under træning ved Flag Officer Sea Training.

▲ Fregatten NIELS JUEL med hangarskibet CHARLES DE GAULLE i baggrunden ud for Syrien.

▲ Fregatten IVER HUITFELDT til ankers i Plymouth Sound.

ØVELSEN NOCO 2019

Flådeøvelsen NOCO 2019 planlægges af Commander German Fleet, viceadmiral Andreas Krause. I samarbejde med 10 andre nationer, herunder Danmark, planlægges en fjorten dages maritim international øvelse i Østersøen. Øvelsen begynder fredag 6. september, og derfor afgår de mange skibe igen fredag formiddag. Tilbage bliver, foruden en række af Marinehjemmeværnets fartøjer, fregatten NIELS JUEL. Enhederne er alle fortøjet langs Ofelia Plads.

Primo juli omfatter den tentative planlægning et "static displays" om bord og evt. på Ofelia Plads. Derudover vil publikum kunne nyde et antal demonstrationer over havnebassinnet, især i weekenden den 6. til 8. september.

Personalestyrelsen forestår i forbindelse med udstillingen på Ofelia Plads et antal stort anlagte brandingtiltag. Arrangementerne foregår dels om bord på og dels ved skibene. Her bliver der en unik mulighed for, at publikum, herunder unge studerende med lyst til en uddannelse i Forsvaret, kan få svar på alle tænkelige spørgsmål vedrørende job og uddannelser i Forsvaret, Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet.

Publikum har også mulighed for at tjekke Forsvarets og Søværnets Seahawk- og Mer-

▲ Kommandør, projektchef for Forsvaret i forhold til MAST, Gustav Lang.

lin-helikoptere på tæt hold ombord i de danske fregatter.

– Seahawk- og Merlin-helikopterne er de mest kapable helikoptere, som Forsvaret nogensinde har rådet over, oplyser kommandør Gustav Lang.

KLAR TIL FAMILIEHYGGETUR

Ofelia Plads ligger vis-a-vis Skuespilhuset på den smukkeste tænkelige plads i Københavns havn. Der er gode muligheder for at nyde god mad og kolde drikke - også på Ofelia Plads,

hvor to loungebarer er åbne for publikum. I Amaliehavens is- og pølsekiost ser man bestemt også frem til at møde de mange interesserede gæster.

FORSVARINDUSTRIEN PÅ GLOBAL BASIS

På den stort opsatte MAST-udstilling i Bella Center vil en lang række internationale virksomheder med fokus på forsvarsindustrien være repræsenteret. Det forventes, at alle betydende internationale og danske firmaer inden for forsvarsmateriel udstiller.

Data:

- Relevante detaljer om udstillingen kan ses på sitet www.mastconfex.com
- Udstillingen er en åben udstilling, hvor alle er velkomne.
- Alle, der er interesserede i at se MAST-udstillingen i Bella Center, skal lade sig registrere på https://mastconfex.com/register_nc2019/. Bruger man dette link på MAST's hjemmeside, er der en knap til at registrere sig til udstillingen alene. Det er for at MAST kan få overblik over, hvor mange der kommer, og til at lave et navneskilt med. MAST forbeholder sig retten til at afvise gæster af hensyn til almindelig ro og orden, overfyldte lokaler etc.

*Fra den 12. august 2019 kan alle orientere sig på sitet www.mødforsvaret.dk.
Her publiceres alle relevante oplysninger til brug for publikum.*

Væsentlige kommercielle perspektiver

Ifølge brancheorganisationen Danske Maritime giver kombinationen af den tekniske konference MAST 2019 sammen med flådeøvelsen Northern Coasts rigtig god mening. Dels giver det et realistisk indblik i nogle af de teknologier og de behov, der drøftes på konferencen, og dels kan man sammenligne udstyr og forhold på danske orlogsfartøjer med de modsvarende på skibe fra andre lande.

Danske Maritime peger også på, at der set med danske øjne er et væsentligt kommercielt perspektiv i de to sammenkoblede arrangementer. Danske maritime leverandører er nemlig særdeles konkurrencedygtige inden for en række avancerede teknologier, hvoraf flere kan fremvises i praksis på de danske militære fartøjer, herunder de danske fregatter.

Flere danske maritime teknologier er desuden såkaldte dual use-teknologier, hvilket i denne sammenhæng vil sige, at de både kan anvendes på civile og militære fartøjer. Og teknologier, der er udviklet til civil anvendelse, har den fordel, at de, når de implementeres på militære fartøjer, allerede er gennemtestede, ligesom de er billigere end komponenter, der udvikles specifikt til det pågældende militære fartøj.

Det giver således god mening for danske leverandører af maritim teknologi at deltage i MAST og Northern Coasts, hvor de både kan

▲ Enheder fra MCM Danmark og kommandoskibet THETIS under gang.

▲ Den danske virksomhed Pro-Safe deltager ved MAST 2019. Virksomheden producerer og leverer RIB-fartøjer og tilhørende sikkerhedsprodukter. (Alle viste enheder deltager i MAST og Northern Coasts 2019.) (Foto: Søværnet og Pro-Safe)

drøfte innovative deskriptive maritime teknologier og fremvise de stærke kompetencer, de

hver især repræsenterer inden for avanceret maritim teknologi.

FOTOKLUMME

◀ På årsdagen 2019 for slaget ved Helgoland den 9. maj 1864 arrangerede DSI fregatten JYLLAND i samarbejde med Ebeltoft Marineforening og med økonomisk støtte fra Danmarks Marineforening, Fregattens Dag. Efter flag- og fanemarch gennem det centrale Ebeltoft med Hjemmeværnets Musikkorps fra Aarhus i spidsen var der velkomst på fregatøen af fregatinstitutionens bestyrelsesnæstformand, Henning Kovsted. Kommandør Mikael Bill, der er Søværnets repræsentant i Fregatinstitutionens bestyrelse, drog i sin hilsen fra Søværnet paralleler fra krigen i 1864 til i dag med Søværnets internationale opgaver i nogle af verdens brændpunkter. Arrangementet på fregatøen sluttede med affyring af Dansk Løsen fra Bastionen. Afslutningsvis var der en uformel sammenkomst i Marinestuen. (Kilde og foto: Jørgen Brøgger)

DISTRIKT I

STORKØBENHAVN, BORNHOLM & GRØNLAND

Distriktsformand: Gert Allan Larsen
Maglemosevej 33, Marbjerg, 2640 Hedehusene
Tlf.: 20 43 87 96, E-mail: gert-allan@larsen.dk
*Roskilde, Kongens Lyngby, Amager, København,
Brøndby, Frederiksberg, Ishøj, Godthåb og Bornholm*

DISTRIKT II

NORDSJÆLLAND

Distriktsformand: Palle Pedersen
Rypevænget 109, 2980 Kokkedal
Tlf.: 20 10 50 53, E-mail: jytpal@gmail.com
*Helsingør, Hørsholm/Rungsted, Gilleleje, Hundested,
Frederikssund og Frederiksværk*

DISTRIKT III

VESTSJÆLLAND

Distriktsformand: Jens René Jensen
Rosenvænget 14, 4220 Korsør
Tlf.: 51 90 81 81, E-mail: jrjensen.post@gmail.com
*Kalundborg, Nykøbing Sjælland, Slagelse, Holbæk,
Korsør og Skælskør*

DISTRIKT IV

SYDSJÆLLAND & ØERNE

Distriktsformand: Henrik Marrill Christiansen
Grønsundvej 17, 4780 Stege
Tlf.: 51 23 50 70, E-mail: hmc.stege@mail.dk
*Næstved, Møen, Køge, Vordingborg, Stevns,
Haslev, Nakskov og Nykøbing Falster*

DISTRIKT VII

FYN

Distriktsformand: Erik Jørgen Bodal
Gl. Nybyvej 25, Troense, 5700 Svendborg
Tlf.: 40 45 30 11, E-mail: erik@bodalenergi.dk
*Odense, Bogense, Svendborg, Nyborg, Assens,
Kerteminde, Marstal, Ærøskøbing, Faaborg,
Langeland og Middelfart*

DISTRIKT IX

SYD- & SØNDERJYLLAND

Distriktsformand: Per Dichmann Hansen
Mågen 9, 6270 Tønder
Tlf.: 22 48 88 43
E-mail: dmfdistriktsosjylland@gmail.com
*Esbjerg, Fanø, Ribe, Padborg/Graasten, Sønderborg,
Fredericia, Kolding, Haderslev, Aabenraa og Vejle*

DISTRIKT X

MIDTJYLLAND

Distriktsformand: Lars Gjøttermann
Karetmagervej 51, 8920 Randers NV
Tlf.: 29 63 21 13, E-mail: gjaet@post.tele.dk
*Aarhus, Randers, Grenaa, Ebeltoft, Viborg,
Horsens, Samsø og Skanderborg*

DISTRIKT XI

NORDVESTJYLLAND

Distriktsformand: Per Toftum Larsen
Søndervænget 14, Jebjerg, 7870 Roslev
Tlf.: 40 15 58 93, E-mail: pertoftum@live.dk
*Skive, Lemvig, Ringkøbing/Hvide Sande,
Hanstholm/Thisted, Glyngøre, Morsø, Thyborøn
og Struer*

DISTRIKT XII

NORDJYLLAND

Distriktsformand: Charley F. Pedersen
Ringdrosselvej 14, 9310 Vodskov
Tlf.: 23 65 04 28, E-mail: cfp@post.tele.dk
*Frederikshavn, Aalborg, Nibe, Skagen, Hals,
Hjørring, Hadsund, Hirtshals og Hobro*

Notesiderne indeholder variable relevante informationer, foto samt permanente siteoplysninger fra afdelingerne. Deadline for siterettelser og informationer er altid den 15. i månederne februar, april, juni, august, oktober og december.

ASSENS

assens-marineforening.dk

Forårsfesten bød ud over kulinarisk forplejning på underholdning ved Assens Marineforenings shantykör under ledelse af Frits Duus. Ifølge Ib Helm Petersen blev festen afholdt med alle pladser besat i marnehuset.

Assens Kommunes adoptionsskib, patruljefartøjet NYMFEN, ankom den 16. maj kl. 1400 til den østfynske købstad. Besøget varede nogle dage og blev efter det oplyste en god bekræftelse på venskabet mellem Søværnet, Assens Kommune og Assens Marineforening. Det faglige bød på åbent skib, mens det sociale havde omdrejningspunkt i en reception på skibet, morgenmad om bord med fejringen af et besætningsmedlems fødselsdag samt fest i Marnehuset for besætningen, byens politikere og embedsmænd samt medlemmer fra Assens Marineforening.

Omkring 50 medlemmer med ledsagere fra Marineforeningerne i Assens og Middelfart har været på sommerudflugt til Thorsminde og Hvide Sande. Hovedmålet var Strandingsmuseet Sct. Georg med efterfølgende forplejning i Ringkøbing/Hvide Sande Marineforenings stue i Fiskeriets Hus i Hvide Sande. Palle Holst oplyser, at det var en god dag med gode oplevelser såvel på museet som hos kollegerne i Hvide Sande. Hans Christian Christensen og afdelingsformand Søren Hansen deltog med flaget som flagbærer og reserveflagbærer ved Valdemarsdagsfesten den 15. juni, der blev afholdt i Vor Frue Kirke i Assens.

BOGENSE

bogensemarneforening.dk

BRØNDBY

marineforening.dk

Afdelingshøvmester Steen Høppner havde sørget for kaffe og te til de cirka 300 personer, der den 16. juni deltog i Store Cykeldag, der med Brøndby Kommune som eventmager startede fra Marnegården.

Traditionen tro underholdt Kvindelige Marineres Musikkörps under kyndig ledelse af Jacob Lange. De dygtige musikere var med til at give cyklisterne en vitaminindsprøjtning inden starten. Borgmester Kent Max Magelund tog herefter over og gav cyklisterne et par ord med på vejen omkring dagens rute.

– Afdelingsformand Michael Pedersen, Per Albrechtsen, Steen Høppner og undertegnede viste rundt på gården, og vi havde mange spændende samtaler, siger afdelingsnæstformand Kim von Wowern og uddyber: – Der var en tydelig stigning i antallet af gæster, som gerne ville høre mere om Marnegården og Marneforeningen. Vi forventer på den baggrund, at søgningen til vores åbent hus-arrangement i forbindelse med Kulturnattem i oktober bliver god. Stor tak til Brøndby Kommune og Dansk Cyklistforbund for det gode samarbejde. Det var en rigtig god dag for os alle.

EBELTOFT

marineforeningen-ebeltoft.dk

Kammeratskabsaftenen i april var med ledsager og bød på besøg hos DIS Fregatten JYLLAND, hvor direktør Karin Buhl Slæggerup fortalte om fremtidsplanerne for driften af det maritime klenodie.

5. maj blev markeret med flag, blomster og tale ved Jørgen Brøgger ved mindestenen ud for marnehuset. Senere i maj var der fællestur for

▲ Forårsfesten i Assens Marineforening blev en god oplevelse for deltagerne.

▲ Patruljefartøjet P 524 NYMFEN anduver Assens Havn den 16. maj 2019 for adoptionsbesøg.

▲ Det nye flagspil ved marnehuset i Ebeltoft blev indviet som en del af den lokale Dannebrog 800-fejring på Valdemarsdag.

ESBJERG

▲ Bestyrelsen i Esbjerg Marineforening gør et stort stykke arbejde for at markere afdelingen og Danmarks Marineforening i den sydvestjyske havneby. For anden gang på kort tid samarbejder Marineforeningen og kommunens biblioteker om en maritim udstilling.

ESBJERG

▲ Esbjerg Marineforenings Skyttelavs grillmestre, Svend Almosetoft, Henning Jensen og Johan Stæhr, gør klar til at forkæle deltagerne ved skyttelavets vinterafslutningsfest i maj.

kommunens soldaterforeninger til Sea War Museum Jutland i Thyborøn. Fra den 6. til den 10. juni var Ebeltoft Marineforening med til at hygge om besætningen fra de 7 færøske veteranskibe, der hen over juni gennemførte eventen Flaggisling Færøerne/Danmark i anledning af det færøske flags 100 års-jubilæum. Peter Brøgger fortæller, at afdelingen ved skibenes ankomst til fregathavnen stillede med flagparade samt underholdning ved Slupkoret. – Vi havde også opstillet en flagrække med skiftevis det danske og det færøske flag, oplyser Peter Brøgger. Under besøget lånte færingerne marinestuen for at afholde fællesspisning for hovedparten af Flaggisling-besætningerne. Her var medlem-

merne fra Ebeltoft også budt med, så alt i alt deltog godt 60 personer i arrangementet. – En helt igennem hyggelig aften, der rigtig bød på nordatlantisk kultur, lyder det fra Peter Brøgger.

16 medlemmer var i juni til fernisering på fregatten JYLLAND. Udstillingen "Jylland på Jylland - kunsten går om bord" var tilrettelagt i et samarbejde mellem DSI Fregatten JYLLAND og Kunstnersammenslutningen Jylland.

Som beskrevet på tekstsiderne blev Valdemarsdagen den 15. juni fejret med manér i Ebeltoft. Arrangementet var tilrettelagt i et samarbejde med Danmarks-Samfundet Lokalforening Djursland, Ebeltoft Marineforening, Vaabenbrødreforeningen for Ebeltoft og Handelsstandsforeningen i byen. For Ebeltoft Marineforening var det store stunt, at det flag, der tidligt om morgenen med en faldskærmsudspringer som transportør daledede ned fra himlen over Ebeltoft, ud på eftermiddagen blev sat på Ebeltoft Marineforenings nye flagspil, der med den tidligere afdelingsformand som drivkraft er blevet opført ved marinehuset.

Det var også i juni, at travaljen igen kom i vandet, så travaljebesætningen, hvis vejret tillader det, kan komme ud på Ebeltoft Vig hver onsdag.

Skyttelavet

Foreningsmesterskabet i juni havde ifølge Peter Brøgger fortjent nogle flere deltagere. Til gengæld havde de, der deltog, en hyggelig aften.

Foreningsmester i åben klasse blev Steen Zacho. Lukket klasse blev vundet af Jørgen Nyhuus. Sideløbende med mesterskabsskydningerne blev der også afviklet en makkerskydning. Aftenen bød også på pokaluddeling for bedste resultat af 5 træningskydninger. Har vandt Steen Zacho skydning med anlæg, mens Jørn Mortensen vandt skydning uden anlæg.

ESBJERG

marineforeningen-esbjerg.dk

Esbjerg Marineforening og Esbjerg Kommunes Biblioteker markerede de søfarendes dag, der internationalt er berammet til den 25. juni med en flot udstilling på Esbjerg Hovedbibliotek. Udstillingen foregik fra den 17. til den 26. juni.

Ellers har bestyrelsen hen over foråret og tidlig sommer arrangeret sociale begivenheder som blandt andet tapasaften, hvor et lokalt mikrobryggeri præsenterede deres gode brygge samt forårsudflugten til Jellingmuseet og Koldinghus.

Det sociale omfatter også lang lørdagsevent, der ifølge Nils Brandt Petersen var velbesøgt. Går det som planlagt, skal efterårsudflugten gå til Zeppelinmuseet i Tønder.

Skyttelavet

37 personer deltog den 21. maj i skyttelavets vinterafslutningsfest. Inden deltagerne gik i gang med den efter menuoptegnelsen fra Hans Novrup omfattende gastronomiske oplevelse, var der velkomstord af skyttelavsformand Lars Raunsbæk.

FANØ

fano-marineforening.dk

Det var Fanø Marineforening, der forestod kranselægningen ved mindesmærket på Vestre Kirkegård for omkomne søfolk fra Fanø under 2. Verdenskrig.

Emnet for sommerudflugten havde omdrejningspunkt om samme begivenhed: Frøsløvlejren og Frøsløvlejrens Museum. Efter et spændende

foredrag i museet gik de 37 deltagere på besøg i lejrens øvrige udstillinger som Hjemmeværnsmuseet, FN-Museet, Amnesty International Museet og Beredskabsforbundets Museum.

Fra Frøslev gik turen til Aabenraa, hvor 4 bestyrelsesmedlemmer fra Aabenraa Marineforening havde dækket op og gjort klar til superb forplejning.

– Det var en fryd for ganen og smagsløgene. Vi tilbragte en dejlig og hyggelig eftermiddag i marinestuen, inden turen atter gik tilbage til Esbjerg og færgen til Fanø. Åbenrå Marineforening skal have stor tak for et fremragende arrangement, lyder det fra afdelingssekretær i Fanø Marineforening, Hans Novrup.

FREDERIKSSUND

frederikssundmarineforening.dk

På en ekstraordinær generalforsamling blev tidligere afdelingsnæstformand Benny Hansen valgt til afdelingsformand som afløser for Kurt Terkelsen. Ifølge Birger Tykskov ændrer formandsskiftet ikke ved de planlagte 2019-aktiviteter, der gennemføres som varslat.

FREDERIKSVÆRK

frederiksvaerkmarineforening.dk

Frederiksværk Marineforenings hvervekampagne under Krudtfestivalen gav mange gode kontakter og et nyt medlem. Det fortæller Erik Pedersen. Standen fra Marineforeningen var placeret vis-a-vis udstillingen fra turboåden "Frederikke" ex. FLS 7 HØNEN, der drives af medlemmer fra Frederiksværk Marineforening. Placeringen gav mange henvendelse og megen snak om gamle dage i Søværnet.

Forårsprogrammet sluttede med en sejltur mellem Sølager og Kulhuse på færgen "Columbus". MF "Columbus" ejes af Frederikssund Kommune og er forpagtet af Kulhusfærgen ApS. Ruten besejles året rundt. Dog med en mindre frekvens uden for turistsæsonen.

FAABORG

Skipperen på skonnerten "Fylla" havde i år inviteret medlemmer af Danmarks Marineforening til at deltage som gaster i årets traditionelle Rumregatta på Flensborg Fjord. Faaborg Marineforenings formand Torben Ralph Nielsen mønstrede sammen med fire andre medlemmer af Danmarks Marineforening fra Hvide Sande, Hanstholm og Nuuk og udgjorde dermed cirka 20% af den samlede besætning.

– Det blev fire fantastiske dage, hvor vi prøvede at have det meste af "garderoben" oppe under kapsejladsen. Rasmus fra Nuuk havde fra Grønland medbragt snekrabber og rejer til hele besætningen samt en flaske eksklusiv arktisk rom, hvilket selvsagt betød, at Marineforeningen og i særdeleshed Rasmus var vældig populær ombord. Skipper lovede at invitere igen næste år, og herfra kan det kun anbefales at prøve at sejle med en 3-mastet skonnert, hvor du både får lov til at sætte sejl og øvrigt deltage i alt forefaldende arbejde på lige fod med den øvrige besætning, siger Torben Ralph Nielsen.

Sommerudflugten gik i juni til Horsens med besøg i Horsens Statsfængsel og visit hos kollegerne i Horsens Marineforening. Besøget på fængselsmuseet var ifølge Torben Ralph Nielsen spændende og kan anbefales. Fra museet anduvende gruppen fra Faaborg marinehuset, hvor kollegerne stod klar med forplejning.

▲ Deltagerne fra Fanø Marineforenings sommerudflugt gør klar til at høre foredrag om Frøslevlejren.

▲ Erik Nielsen er under Krudtfestivalen i Frederiksværk klar til at servicere interesserede omkring såvel Frederiksværk Marineforening som turboåden "Frederikke".

▲ Der langes til kaffen og rundstykkerne under en kørepause ved Faaborg Marineforenings sommerudflugt.

HORSSENS

▲ Inge Lene Andersen (nr. 2 f.v.) var flagbærer ved mindearrangementet i Horsens den 9. april.

HORSSENS

▲ De 3 modtagere af emblemer og tegn under generalforsamlingen i Horsens Marineforening er f.v. Bo Tørslev Jensen, Evan Herrig og Anna Tirsvad Nielsen. Yderst t.h. ses afdelingsnæstformand Henrik Abild.

GILLELEJE

gillelejefarineforening.dk

GLYNGØRE

glyngore-marineforening.dk

Medlemmer fra Glyngøre Marineforening lagde den 4. maj krans ved mindestenen for omkomne søfolk under 2. Verdenskrig på Glyngøre Kirke. Ugen før var der forårsfest i marinehuset for medlemmer med ledsagere. Afdelingen sendte 5 medlemmer til sendemandsmødet den 18. maj i Randers.

– Det var en rigtig god oplevelse, lyder det fra afdelingsnæstformand Bent-Ole R. Kristensen.

Hjemmeværnsflotille 122 Thyborøn planlægger et anløb i Glyngøre Fiske-rihavn den 10. august med MHV 902 MANØ. Besøget sker i forbindelse med den store sildefestival, der denne lørdag sætter byen på den anden ende. I forbindelse med dette arrangement er der planlagt åbent hus på skibet.

GRENAA

grenaamarineforening.dk

HADERSLEV

haderslevmarineforening.dk

Med Carl-Erik Knudsen som chauffør drog medlemmer og ledsagere fra Haderslev Marineforening den 15. juni på udflugt med Rømø som mål. Det fortæller Svend Detlefsen. Med behørig busforplejning gik ruten via Gram og Rømø for ombordstigning på Sild Færgen i Havneby.

– Sild er jo kendt for at være de velhavende tyskeres foretrukne feriested. Det kunne også ses på husene, hvor mange var med kostbart stråtag. Vi fik set hele øen, oplyser Svend Detlefsen og fortsætter: – Vi kørte til sydspidsen og retur til sejladserne med færgen tilbage til Rømø. Det glædede formanden, at ingen blev søsyge under sejladserne. Det var en lang tur, og vi nåede først tilbage til Haderslev tidligt på aftenen. Der var tilmeldt 38 til turen, hvilket var tilfredsstillende, og det kun til en pris på 150 kr. Vejret var strålende til at begynde med, men kl. 1600 begyndte det at regne i stænger, men det blev taget med godt humør, lyder det fra informanten, der på vegne af bestyrelsen og støtteforeningen udtrykker glæde over, at så mange deltog.

Var der mange med på turen til Sild, kneb det gevaldigt en måned tidligere, da besætningen fra Hjemmeværnsflotille 135 Kolding MHV 909 HERCULES den 15. maj inviterede medlemmerne fra Haderslev Marineforening til en søtur ud af Kolding Havn. Her sagde kun 2 tak til invitationen.

HANSTHOLM/THISTED

Forårsfesten blev igen en succes. Dette ikke mindst på baggrund af Jens Thomsens kulinariske kreationer.

– De 26 medlemmer og ledsagere havde en dejlig aften i marinestuen, oplyser Orla Møhlolt.

Fregatskydningen den 15. juni havde 32 deltagere på plads. Efter 2 timers intens konkurrence kunne Grethe Baun udnævnes til korvetkaptajn, mens Jan Sørensen tog sig af titlen som fregatkaptajn. Dagen sluttede med præmieuddeling garneret med fiskebord fra Det Gamle Røgeri.

Skyttelavet

12 medlemmer deltog medio maj i sæsonafslutningen. Eventen bød ifølge Orla Møhlolt på gode skydepræmier afrundet med skafning og hyggeligt samvær.

HIRTSHALS

hirtshalsmarineforening.dk

HORSSENS

horsensmarineforening.dk

Afdelingssekretær Britt Andersen fortæller, at 4 poster i bestyrelsen har fået ny besætning. Det er afdelingsformand Lene Hodal Boeriis, Britt Andersen samt Erland Blauert, der fungerer som banjermester, og John A. Flindt, der har ansvaret for skydningerne i afdelingen. Bo Tørslev Jensen har modtaget 25 års-jubilartegnet for indkaldelsen til Søværnet, mens Evan Herrig har fået 25 års-medlemsemlen. Anna Tirsvad Nielsen har modtaget Danmarks Marineforenings hæderstegn i sølv tildelt af lokalafdelingen.

Afdelingen deltog med flagbærer og reserveflagbærer ved krans- og blomsterlægningerne i Horsens såvel den 9. april som den 4. maj.

HØRSHOLM/RUNGSTED*mthr.dk***KALUNDBORG**

Afdelingssekretær Hjalmar Johansen oplyser, at der skulle 263 skud til, inden afdelingens nye fregatbesætning var på plads ved fregatskydningen den 18. maj. Fregatkaptajnen blev Bo Drechsel med en besætning bestående af Knud Skriver, Niels Otto Nielsen, Lars Brostrøm, Jørgen Bysted, Leif Emil Petersen, Freddie Iversen, Dennis Jensen og Jens Jensen.

KERTEMINDE*kerteminde-marineforening.dk***KONGENS-LYNGBY***kongens-lyngby-marineforening.dk***KORSØR***korsoermarineforening.dk***KØBENHAVN***kbh-marineforening.dk*

Lange uddannelsesforløb med trinvis stigning i graderne efter nye kurser og uddannelser er på vej ud i Forsvaret. Sammenhængen mellem uddannelse og udnævnelse fjernes. I fremtiden vil der være en klar sammenhæng mellem realkompetencer og stilling, og udnævnelseskompetencen uddelegeres til værnene. At en leder skal vide og kunne "alt" er forbi, nu skal der skabes bedre ledelsespotentiale. Lederne skal kunne uddelegere og påse, at alle kompetencerne nyttiggøres. Det er de nye toner i Søværnet, som den nyudnævnte søværnschefsergent Morten Thor Christensen er en central spiller i. Funktion og titel er ny, skudt ind med direkte reference og kontornabo til chefen for Marinestaben.

Mange sergentfunktioner skal ændres, sergenter skal væk fra pc'erne og ud at lede. Der skal være mere kommunikation op og ned i organisationen. Hver af de tre eskadrer har fået en chefsergent, som også er med i omstillingen, der i meget høj grad sker ved, hvad Morten Christensen kalder lobbyisme. Hans nye job er superspændende som ofte, når man er midt i en omstilling. Det medfører mange rejser og videokonferencer. Det sidste er tidsbesparende, men lidt underligt, for der er langt til småkagerne. Man fornemmer allerede, at humor og godt humør er i centrum for Morten Christensen og hans arbejde. Han fortalte om sit nye arbejde i marinestuen før sommerferien.

KØGE*koegemarineforening.dk*

Kaptajnøjntant (p) Kurt John Bruno Pedersen, mangeårigt medlem af Køge Marineforening, gav i april medlemskollegerne en fyldestgørende og spændende beretning om sin lange karriere på Stevnfortet. Køge Marineforening fejrer hvert år Danmarks Marineforenings fødselsdag den 30. april med servering af gratis sildebord til medlemmerne. Således også i år, hvor husorkestret Kuling fra Øst underholdt med sang og musik.

Den 28. maj ankom H. M. Dronningen om bord på DANNEBROG i forbindelse med årets sommertogt. Ud over den planlagte deltagelse med

▲ Da København Marineforenings faste "piber", Ole Bjørn-Nielsen, havde forfald, trådte Morten Christensen resolut til, da flaget skulle pibes ned under afdelingsformand Leif Larsens ledelse. (Foto: Erik Staffeldt)

▲ Salutkanonkommandoen fra Køge Marineforening modtog den 28. maj Dronningen og kongeskibet DANNEBROG ved indsejlingen til Køge Havn. (Foto: Jerry Katz)

flaget i modtagelsesflagparaden stillede afdelingen med personel og salutkanon på molen for med afgivelse af dansk løsen at give Dronningen og skibet en speciel velkomst til Køge.

Bestyrelsen stillede som lovet over for kommunen marinehuset til rådighed for Livgardens Musikkorps, så de efter modtagelsen af regenten kunne benytte stuen til hvile og forplejning, inden de skulle spille på Køge Torv.

– Det var rigtig hyggeligt at have korpset på besøg. Og det syntes musikkerne også, siger Edle Sørensen.

Køge Marineforening var også med til at fejre Dannebrog's 800 års-jubilæum den 15. juni. Først til gudstjeneste i Køge Kirke, hvor komtesse Josefine af Rosenborg overrakte en række nye flag og faner til forskellige organisationer. Ud på eftermiddagen var afdelingen repræsenteret med flag og flagbærer ved Valdemarsdagsarrangementet i Vordingborg.

LANGELAND*langelands-marineforening.dk***MARSTAL***marstalmarineforening.dk*

MIDDELFART

▲ Pensioneret J. Lauritsen-telegrafist Marie Finne er her omgivet af 2 andre J. Lauritsen-folk fra Middelfart Marineforening, Erik Skelmose (t.v.) og Knud-Erik Andersen.

MORSØ

▲ Morsø Marineforening sørgede ved Valdemarsfesten den 15. juni for, at fanerne fra den lokale Bombebøsse og den lokale Sømandsforening var med i flag- og faneparaden på Kirketorvet i Nykøbing Mors.

NAKSKOV

▲ Medlemmer fra Nakskov og Vordingborg Marineforeninger deltager sammen med medlemmer fra Marinehjemmeværnet ved højtideligheden i Burg på Femern. (Foto: Henri Holm)

NYBORG

▲ 300 gram veltilvirket tartelet udgjorde det gastronomiske højdepunkt under Nyborg Marineforenings sommerudflugt anno 2019. (Foto: Jørn Klinck)

MIDDELFART

Telegrafist Marie Finne gæstede i april marinestuen for at fortælle om sine 40 år som telegrafist i den danske handelsflåde, primært i rederiet J. Lauritsen. Det oplyser Niels-Henrik Jensen, der også fortæller, at Marie Finne ellers havde en plan om at blive landmand. Det krævede penge. Så for at tjene nogle hurtige af slagsen, tog hun på Svendborg Navigations-skole og fik papirer som telegrafist. Selv om karrieren efterfølgende blev søgående, har hun efter pensioneringen købt ønskelandsbruget. I maj deltog 20 medlemmer i pistolskydning på den lokale pistolklubs baner ved Søbadet. Vinder blev Chris Martner med Flemming Worsøe som nummer 2 og Kurt Andersen som nummer 3.

MORSØ

morsmarine.dk

Bestyrelsen i Morsø Marineforening har genoptaget traditionen med kranselægning den 5. maj ved mindeankret i Nykøbing Mors for øens omkomne søfolk under de to verdenskrige. Et mindeanlæg, der i øvrigt blev opsat og betalt af afdelingen i starten af 1950'erne. Tidligere bestyrelsesmedlem Anton Toft holdt en kort tale, inden deltagerne forhalede til marinestuen for forplejning og indtagelse af Navy Rom. Morsøs stort anlagte Skaldyrsfestival på havnen i Nykøbing giver årligt et godt bidrag til afdelingens økonomi.

– Vi holder åbent hus på dagen og med ret til servering 3 meter ud fra husmuren er det altid en god dag med mange besøgende i stuen, siger afdelingsformand Lejf Petersen.

Ud over Skaldyrsfestival og pudseaften bød juni også på flag- og faneparade ved fejringen af Dannebrog's 800 års-jubilæum den 15. juni. Eventen var tilrettelagt i et samarbejde mellem Handelsstandsforeningen, Forsvarsbrødrene, Danmarks Veteraner og Morsø Marineforening. Morsø Marineforening deltog med 1 flag og 2 faner. Afdelingens nye flag samt fanerne fra Bombebøssen og Sømandsforeningen.

NAKSKOV

nakskov-marineforening.dk

Mogens Andreasen oplyser, at medlemmer fra Nakskov Marineforening sammen med kollegaer fra Vordingborg Marineforening og Marinehjemmeværnet samt tyske Soldater- og Marineforeninger på Femern, i juli deltog i den årlige begivenhed på kirkegården i Burg for de faldne i krigen 1864.

NYBORG

marineforeningennyborg.dk

Afdelingens sommerudflugt gik i år til Horsens, hvor hovedmålet var et besøg på Industrimuseet.

– Et spændende museum, der fortæller og fremviser, hvordan tiden var, da vores forældre arbejdede på fabrik, og hvordan børn gik i skole. Der var mange af os, der kunne genkende mange af de ting, der var i de gamle lejligheder, som vi gennemså. Her var der også mulighed for at se Nimbus Museet for motorcyklen, der blev produceret af firmaet Fisker og Nielsen (Nilfisk), fortæller Jørn Klinck.

Selv om det museale fyldte meget, går der lang tid, inden deltagerne glemmer den 300 grams tartelet, der under hjemturen blev serveret på et traktørsted på øen Alrø i Horsens Fjord.

NYKØBING SJÆLLAND

nyksjmarineforening.dk

NÆSTVED

naestvedmarineforening.dk

RANDERS

randersmarineforening.dk

Som beskrevet i juniudgaven af nærværende tidsskrift havde Randers Marineforening sat alle sejl til for at skabe de optimale rammer for de sociale events omkring sendemandsmødet i maj. Blandt andet forplejningen. Som det fremgår af vedstående foto, var opsætningen og lokaleforholdene til kammeratskabsaftenen til topkarakter.

RIBE

Som det fremgår af artiklen på tekstsiderne, kom Ribe Marineforening godt omkring afdelingens 100 års-jubilæum. Ifølge afdelingsformand Gert Pedersen var der flot opbakning fra marineforeningskollegerne i distrikt Syd- og Sønderjylland.

– Repræsentanter fra afdelingerne i Esbjerg, Ribe, Kolding, Padborg/Graasten, Fanø og Esbjerg mødte frem i såvel Ribe Domkirke som til receptionen på Ribe Gamle Rådhus. Det var også dejligt, at Danmarks Marineforenings nytiltrådte landsformand Steen E. Engstrøm sammen med sin hustru Lene Engstrøm brugte weekenden på at være med til at gøre jubilæet til en god fest, lyder det fra afdelingsformanden.

ROSKILDE

roskildemarineforening.dk

SKAGEN

De 4 sendemænd fra Skagen Marineforening tildeler en stor buket roser til kollegerne i Randers for deres håndtering af årets sendemandsmøde.

– Kammeratskabsaftenens højdepunkt, et overdådigt fiskebord, må vi se, om vi her i Skagen kan matche, når det er vores tur til at afholde sendemandsmødet i 2021. Der bliver noget at leve op til, siger Niels Arne Hansen, der også påpeger, at det mindre formelle program lørdag aften med helstegt pattegris var anderledes og gav stof til eftertanke.

Vedligeholdelsen af marinehuset gav i juni malerholdet hænderne fulde med en omgang maling af husets facade.

SKIVE

skive-marineforening.dk

Den 28. april var Skive Marineforenings hus møde- og opholdssted for Skive Kulturhistoriske Museumsforening, som er en støtteforening til museerne i Skive Kommune. Foreningen mødtes foran huset, og begav sig derefter rundt på jollehavnen i Skive, hvor de besøgte fiskerhusene samt bådværftet. Mens de var på vandring, blev marinestuen rigget til kaffe og kage, som derfor stod klar, da foreningen vendte tilbage. Skive Marineforenings økonomiansvarlige Jørgen Justesen gav et fyldestgørende indblik i, hvad Skive Marineforening er for en størrelse. Herefter havde distriktsformand Per Toftum Larsen ordet for et kort indlæg, hvor han orienterede om Danmarks Marineforenings tilblivelse og baggrunden for oprettelsen. En god eftermiddag, hvor kendskabet til Marineforeningen

RANDERS

▲ Gæster og forplejning på plads til sendemandsmødet kammeratskabsaften i restaurant Pakhuset. (Foto: Flemming Rebsdorf)

RIBE

▲ Tidligere borgmester i den daværende Ribe Kommune, nuværende byrådsmedlem i Esbjerg Kommune Preben Rudiengaard, gør sig sammen med flagbærer og reserveflagbærer fra blandt andet Esbjerg Marineforening klar til at deltage i gudstjenesten i Ribe Domkirke i anledning af Ribe Marineforenings 100 års-festdag.

SKAGEN

▲ Ib Jensen var i juni i gang med malerrullen på facaden til Skagen Marinehus. (Foto: Niels Arne Hansen)

SKIVE

▲ Under Skive Mødet i maj stod den blandt meget andet på musisk underholdning i Marinehuset med Skive Marineforening som vært.

SLAGELSE

▲ De 6 medlemmer, der modtog jubilartegn for indkaldelse til Søværnet er f.v.: Jørgen Overgaard Hansen, Claus Anton Petersen, Michael Svendsen, Max Green Larsen, Jens Veilmark og Ludvig Kærefeldt.

var dog noget overraskende, da 12 mand mødte op med harmonikaer, guitar, trommer og forstærkeranlæg. Efter noget rokering at borde og stole blev der dog plads til alle mand. I løbet af dagen var der et meget tilfredsstillende besøg af skibonitter og andet godtfolk. Endnu engang lykkedes det at få Marineforeningen ind i folks bevidsthed.

SLAGELSE

marineforeningen-slagelse.dk

Bestyrelsen i Slagelse Marineforening havde i foråret arrangeret jubilarræften i marinestuen. 6 medlemmer modtog 60, 50 og 40 års-jubilartegn for indkaldelse til Søværnet. Ludvig Kærefeldt og Jens Veilmark modtog 60 års-tegn. Til Jørgen Overgaard Hansen, Max Green Larsen og Claus Anton Petersen var der 50 års-tegn, mens Michael Svendsen modtog 40 års-tegnet.

Efter uddelingen var der forplejning. Ifølge afdelingssekretær Steen W. Buchart blev der serveret kæmpestore wienerschnitzler med garniture.

STRUER

▲ Deltagerne fra Struer Marineforening holder fokus, mens underviseren fra Red Liv giver instruktion i genoplivning.

STRUER

16 personer deltog, da bestyrelsen i maj havde booket en underviser fra Red Liv.

– Vores forening er jo ikke just en ungdomsforening. Derfor er vi glade for, at så mange medlemmer nu har fået undervisning, hvis uheldet er ude, siger afdelingsformand Mads Lund.

Desværre har marinestuen haft ubudne gæster. Til alt held var tyvene kun ude efter byttepengene fra pengekasen, så stuens mange maritime rariteter forblev uskadede. Som konsekvens af tyveriet påtænker bestyrelsen at forstærke fordøren.

Struer Marineforening var den 29. juni med til at fejre 100-året for søsætningen af skoleskibet, 3-mastskonnerter "Marilyn Anne". Skibet bruges i dag som en skole til søs, hvor unge kan tage 9. og 10. klasse. Under fejringen var der åbent hus i marinestuen. Efterfølgende blev der afholdt sommerfest for medlemmer med ledsagere. Menuen var helstegt gris, sponsoreret af en af afdelingens aktive medlemmer.

Det er også et af afdelingens medlemmer, der under skibseventen Limfjorden Rundt ved anduvningen af Struer, gratis leverer blåmuslinger, så afdelingskassereren kan få en god økonomi ud af salget af dampede blåmuslinger og kolde øl. Skibene ankommer til Struer den 11. september, og bestyrelsen opfordrer alle til at lægge et besøg forbi Struer og marinestuen denne dag.

SVENDBORG

▲ Velspillende Peder Most Garden i spidsen for flag- og fanemarchen i Svendborg på Kristi himmelfartsdag.

blev udbredt, hvilket også var formålet med husningen af Museumsforeningen.

– Ifølge gæsternes udtalelser fandt de historien om Danmarks Marineforening vældig interessant, så vi kom i mål med vores arrangement. Det skriver Per Toftum Larsen, og fortsætter: – Den 4. maj blev Skive Mødet afholdt, hvorunder fejringen af Skive Havns 150 års jubilæum blev afholdt. Dette indebar en hel dags forskellige events på havnen, hvor vi havde rekvireret Udstillingstelt Vest for at være til stede på havnen med pavillonen. Vejret var fra morgenen forfærdeligt, og efter en ansvarlig vurdering blev det besluttet, at pavillonen ikke skulle op. Det viste sig senere på dagen at være en ærgerlig, men klog beslutning. Vi måtte så nøjes med at promovere Marineforeningen ved at gå rundt på havnen. Skive Mødet havde desuden arrangeret, at der i forbindelse med åbent hus i Marinestuen, ville komme nogle harmonikaspillere for at underholde. Det

SVENDBORG

svendborgmarineforening.dk

Sæsonens sidste arrangement i foredragsrækken var et besøg den 25. april på Mac Barens Tobaksfabrik i Svendborg. Produktchef Per Georg Jensen gav under rundvisningen en fyldestgørende redegørelse om virksomheden og om tobakkens historie, fra den kom til Europa og frem til nutidens produkter.

Den 5. maj deltog afdelingen i mindehøjtideligheden for omkomne søfolk ved monumentet i Sct. Jørgens Park.

Kristi himmelfartsdag den 30. maj var afdelingen også med, da kommunens forskellige soldaterforeninger mødtes på torvet med flag og faner for med Peder Most Garden i spidsen at marchere gennem byen til Assistens Kirkegård, hvor der blev lagt kranser og blomster ved krigergravene. I år blev mindetalen holdt af feltpræst Knud Erik Kristensen.

SVENDBORG

▲ Tidligere skyttelavsformand i Svendborg Marineforening Frede Kristiansen (t.v.) modtager af Steen Molnit en gavekurv for en banebrydende indsats i skyttelavet. (Foto: Jim Mollerup)

VIBORG

▲ Hans Baadsgaard er ny fregatkaptajn i Viborg Marineforening.

AABENRAA

▲ Afdelingsformand for Fanø Marineforening, Jens Martin Christiansen (t.v.), overrækker afdelingsformand for Aabenraa Marineforening, Viggo Hansen, en navneplade som tak for et godt værtskab.

Skyttelavet

Ved sæsonafslutningen i april var der mange roser og gavekurv til tidligere formand for Svendborg Marineforenings Skyttelav Frede Kristiansen. Årsagen var, at det var Frede Kristiansen, der for 10 år siden tog initiativ til skydning med autister. Skydningerne foregår stadig og berømmes af eleverne og deres lærere. Ideen er i øvrigt taget op flere steder i landet samt i nabolandet mod nord, Norge.

SØNDERBORG

soenderborgmarineforening.dk

VEJLE

vejlemarineforening.dk

VIBORG

Det var en relativ ny mand i medlemsflokk, der ved fregatskydningen vandt titlen som fregatkaptajn anno 2019 i Viborg Marineforening blandt af 18 konkurrenter. Det oplyser Lars Teibøl, der også fortæller, at skydningen blev gennemført med hjælp fra Viborg Skytteforening, der lagde baner og rifler til skydningen. Efter skydningen var marinestuen ramme om et fantastisk grillparty.

Sensommerudflugten er berammet til lørdag den 14. september, hvor turen går til Esbjerg med besøg på Fiskeri- og Søfartsmuseet samt kollegerne i Esbjerg Marineforening.

Bestyrelsen oplyser, at afdelingsformand Knud Erik Kvist Nielsen er sygemeldt. Bestyrelsen har derfor konstitueret afdelingsnæstformand Martin Schmidtke til afdelingsformand.

VORDINGBORG

vordingborgmarineforening.dk

Vordingborg Kommunes adoptionsskib Y 561 GUNNAR SEIDENFADEN besøgte i dagene

24. til 26. maj Vordingborg på officielt besøg. Det fortæller afdelingsformand Jes Hansen, og fortsætter:

– Det blev en kæmpe succes. Blandt andet var vagtfri besætning ude ved den nye Masnedø Bro samt den gamle bros jernbanedel. Kommunens viceborgmester Else-Marie Langballe Sørensen havde til sin tale i byrådssalen lavet et lille verserim om skibets besøg.

Ellers har bestyrelsen i skrivende stund travlt med at gøre klar til at være en del af Vordingborg bys stort opsatte event i forbindelse med myten om Dannebrogsgs 800 års-jubilæum. Læs mere om dette tiltag og om afdelingen i øvrigt på tekstsiderne.

ÆRØSKØBING

aeroeskoebing-marineforening.dk

AABENRAA

aabenraa-marineforening.dk

Som det fremgår af noterne fra Fanø Marineforening, havde 4 mand fra bestyrelsen i Aabenraa Marineforening først på sommeren fornøjelsen af at være værter for de udflugtstemte fannikker. Ud over den gode snak de to afdelinger imellem fik marinehuset i Aabenraa endnu en navneplade til husets omfattende samling.

AALBORG

aalborg-marineforening.dk

Der er fra bestyrelsen i Aalborg Marineforening stor ros til kollegerne i Randers Marineforening for deres måde at tilrettelægge det sociale arrangement under årets Sendemandsmøde.

– Det er godt gået at holde festen på en anden måde. Og så var det et fantastisk fiskebord, der blev serveret fredag aften i Pakhuset, skriver afdelingsformand Charley Frank Pedersen.

VORDINGBORG

▲ Medlemmer fra Vordingborg Marineforening var med, da Vordingborg Kommune sammen med Borgcentret fejrede Valdemarsdag og Dannebrogsgs 800 års-jubilæum.

Bestyrelsen og flere medlemmer har ellers haft mange jern i ilden hen over foråret og forsommeren. I marts deltog 3 mand i distriktsmødet i Nibe. Den 27. april var 66 medlemmer og ledersagere til afdelingens stiftelsesfest med dans på dækket. Den 14. maj var repræsentanter fra afdelingen med til at fejre Trænregimentets fødselsdag på Aalborg Havn med efterfølgende spidstegt pattegris på kasernen. I maj var det så sendemandsmødet i Randers, mens juli bød på Tall Ships Races i Aalborg. Her havde bestyrelsen booket Danmarks Marineforenings udstillingstelt Vest for at markere Marineforeningen over for de mange besøgende på havnepladsen. Stærk storm i lokalområdet forhindrede dog opstilling af teltet. Hen over de kommende måneder står den på fregatskydning, frokostjazz, ulkeaften, andespil samt julefrokost.

AARHUS

aarhusmarineforening.dk

Siden februar 2018 har skibsmodeller fra en række af Danmarks Marineforenings lokalafdelinger udgjort udstillingen "Modeller på podier" i Prins Henriks Hal på fregatøen i Ebeltoft. Ud over skibsmodeller fra marinestuerne vises der også modeller udlånt af Orlogsmuseets Modelbyggerlaug og Køge Maritime Modelbyggerlaug. Vi har bedt Køge Maritime Modelbyggerlaug fortælle lidt om dem selv og deres modeller.

Fregatten FIDES og andre modelskibe

Da Køge Maritime Modelbyggerlaug (KMM) i efteråret 2017 fik en henvendelse fra Køge Marineforening om at stille en model til rådighed for den planlagte udstilling på DSI fregatten JYLLAND, var svaret ja til at udlåne en model af fregatten "FIDES".

FIDES blev bygget i 1615 i Itzehoe. Det var en helt ny mindre fregattetype, som Chr. IV var dybt involveret i. Fregatten var bevæbnet som større skibe, og alligevel havde den en dybgang på kun 2,8 m. Samtidig var den særdeles velsejlende. Den blev benyttet til mange forskellige formål, lige fra inspektionsskib på Elben til piratjagt i Nordsøen.

FIDES blev så populær, at der over en årrække blev bygget flere fregatter over det samme koncept.

Det er sjældent, at man i de historiske kilder kan følge et enkelt orlogsskibs sejlads igennem årene. Men for fregatten FIDES oplyses i den anvendte litteratur* nogle af de operationer, som skibet blev sendt ud på i de 30 år (1615-1644), det var i dansk tjeneste for Chr. IV.

1616: I juli sejlede FIDES i en eskadre, der bragte Chr. IV til Herredag i Oslo.

1617: FIDES eskorterede Chr. IV til Flekkerø i Syd Norge og retur til Varberg.

1618: I april transporterede FIDES kongens sekretærer til Island, og undervejs jagtede den sørøvere og skibe på ulovligt fiskeri. Fra Island gik turen til Vardøhus på nordspidsen af Norge (verdens nordligste fæstning), og på hjemturen jagtede man igen sørøvere.

1620: I marts jagtede FIDES sørøvere og fribyttere i Vesterhavet, og i august hentede FIDES kongen i Krempe ved Elben.

1624: I november deltog FIDES i en styrke, der beskyttede salttransporterne fra Portugal til Norge.

1626: I maj konvojerede FIDES handelsskibe fra Island til Færøerne.

1627: I maj visiterede FIDES skibe på Elben og jagtede sørøvere i Nordsøen.

1628: I april gik FIDES til Elben for at forsvare Glücksburg (dansk flåde-station med kanonstøberier m.v.) mod en hamburgsk flådestyrke.

1631: Fra maj krydsede FIDES mellem Island og Færøerne til den norske kyst i 4 måneder.

1635: I november var FIDES admiralskib i en eskadre, der overvintrede ved Flekkerø i Syd Norge.

1637: FIDES lå ud for Freiburg på Elben for at forhindre snyd med tolden.

1639: FIDES kom til Bergen med 4 opbrugte hollandske skibe.

1644: Den 1. juli deltog FIDES i det berømte søslag på Kolberger Heide (stort søslag mellem 40 danske og 43 svenske orlogsskibe, hvor Chr. IV på linjeskibet Trefoldigheden mistede sit ene øje).

1644: Den 13. oktober deltog FIDES i slaget i Femern Bælt sammen med 15 andre danske orlogsskibe mod en sammensat svensk og hollandsk flåde på 43 orlogsskibe. FIDES blev sammen med 11 andre danske skibe overmandet og indgik herefter fra 1645 til 1655 i den svenske flåde.

*Anvendt litteratur: Christian IV's flåde af Niels M. Probst

▲ Dronningen beser i 2010 CHRISTIANUS QUINTUS i Den Gule Hal i anledning af 300 års-dagen for slaget i Køge Bugt. (Arkivfoto: Køge Maritime Modelbyggerlaug)

Modellen af FIDES er ligesom øvrige modeller fra KMM bygget i skala 1:20. På grund af skalaen bliver modellerne meget store - mellem 1,7 m og 3,5 m lange. Det betyder, at modellerne kan udføres med meget fine detaljer. I modsætning til mindre modeller har de store modeller plads til mandskabsfigurer m.m. Dette har bevirket, at alle modeller fra KMM er "fuldt bemandede".

Blandt de mange detaljer kan nævnes kanonerne. Disse er støbt i bronze efter opmåling af de originale kanoner på Krigsmuseet i København. En modelkanon på lavet består af i alt 24 dele.

KMM laver modeller af orlogsskibe fra 1600-1700-tallet, primært med tilknytning til Køge og Køge Bugt. Foreningen holder til i Den Gule Hal i Køge Havn. Her kan man hver tirsdag og torsdag besøge det arbejdende værksted samt se de øvrige modeller. Det drejer sig blandt andet om: Linjeskibet "CHRISTIANUS QUINTUS" fra 1666, som var Niels Juels admiralskib under slaget i Køge Bugt (Stevns) den 1. juli 1677.

Det tog i øvrigt 15 år at bygge modellen.

Linjeskibet "DANNEBROGE" fra 1691, som var kommandør Iver Huitfeldts skib under slaget i Køge Bugt den 1. oktober 1710.

Skibet sprang i luften under slaget med svenskerne. Ca. 600 mand omkom, deriblandt Iver Huitfeldt. Modellen er næsten færdigbygget og skal stå på det nye supersygehus i Køge, når dette står færdigt.

Desuden har KMM flere modeller under bygning, bl.a. en gennemskåret langskibsmodel af FIDES samt 2 stk. kanonchalupper fra englandskriggen.

Alle de store modeller er bygget af træ fra de originale flådeeege, som er doneret af stiftelsen Gammel Køgegaard.

Ny international ambassadør for Sea War Museum Jutland

Af Knud Jakobsen. Sea War Museum Jutland.

Reinhard Scheer-Hennings, der er oldebarn af den tyske admiral og øverstkommanderende i Jyllandsslaget, Reinhard Scheer, blev lørdag den 1. juni 2019 udnævnt til international ambassadør for Sea War Museum Jutland i Thyborøn.

Udnævnelsen fandt sted i Mindeparken for Jyllandsslaget i Thyborøn, hvor slaget hvert år bliver markeret, og de omkomne bliver mindet. Reinhard Scheer-Hennings er partner i det internationale advokatfirma Clifford Chance, er svensk gift og har tre sønner, som på skift kommer med til den årlige mindehøjtidelighed. Han er dybt interesseret i historien, og på dagen bar han et par manchetknapper, som hans oldefar i august 1918 fik overrakt af den tyske kejser Wilhelm.

Det var direktør Gert Normann Andersen fra Sea War Museum, der foretog udnævnelsen, og i sin takketale afslørede Reinhard Scheer, at han havde været skeptisk, da han første gang kom til Thyborøn for at se mindeparken og Sea War Museum, men at han var blevet stærkt og meget positivt overrasket. - Mindeparken er

▲ Reinhard Scheer-Hennings (th) takker direktør Gert Normann Andersen fra Sea War Museum Jutland for udnævnelsen til international ambassadør for museet. Thyborøn Marineforening stillede med flagbærer og to reserveflagbærer. (Foto: Knud Jakobsen)

utrolig smuk, og Sea War Museum er præcis det antikrigs-museum, jeg synes, det bør være, sagde han. Reinhard Scheer-Hennings nævnte også betydningen af at tale sammen over grænserne for dermed at skabe og bevare freden. - Havde man forud for Første Verdenskrig blot talt med hinanden, direkte og uden mellemænd, kunne krigen have været undgået,

sagde han.

Med udnævnelsen af Reinhard Scheer-Hennings har Sea War Museum Jutland nu to internationale ambassadører, idet Nick Jellicoe, sønnesøn af den britiske øverstkommanderende i Jyllandsslaget, John Jellicoe, også er international ambassadør.

Jyllandsslaget fandt sted under Første Verdenskrig fra den 31. maj til den 1. juni 1916 og var verdenshistoriens største søslag. 250 skibe deltog, hvoraf 25 blev sænket, mens 8.645 mand omkom. Slaget blev udkæmpet så tæt på den jyske vestkyst, at kanontordenen kunne høres i land, og Thyborøn er da også det eneste sted i verden, hvor der holdes en årlig mindehøjtidelighed.

FOTOKLUMME

▲ Den sidste nulevende allierede krigssejler, Eli Larsen, var sammen med en række repræsentanter fra Det Blå Danmark med til at lægge en krans under højtideligheden den 5. maj ved Mindeankeret i Nyhavn for danske søfolk, der mistede livet under 2. Verdenskrig. Dagen blev også markeret på Nyholm ved mindestenen for Søværnets omkomne under besættelsen. Her lagde orlogskaptajn Anna Seidelin Søværnets krans, mens afdelingsformand Leif Larsen lagde kransen for Københavns Marineforening. Københavns Marineforenings flagbærer Joan Arneberg deltog med flaget. (Kilde og foto; Erik Staffeldt)

Slaget ved Eckernførde den 5. april 1849

Jeg havde meldt mig til en tur til Eckernførde med Tønder Lokalhistoriske Forening, hvor historiker dr. phil. Lars N. Henningsen skulle fortælle os om Eckernførdes historie, herunder også om det smertelige krigsnederlag i Eckernførde-fjorden den 5. april 1849.

Jeg havde tidligere hørt om et slag ved Eckernførde, men jeg vidste ikke så meget om det. Derfor besluttede jeg at undersøge det lidt nærmere. Det bliver for langt at fortælle hele historien om slaget, så jeg vil opridsse hovedpunkterne.

Våbenstilstanden mellem Danmark på den ene side og de slesvigsk-holstenske oprørere og Det Tyske Forbund på den anden side ophørte i april 1849, og krigen blev genoptaget med forøget styrke.

Danmark sendte linjeskibet CHRISTIAN VIII og fregat GEFION samt de to hjuldamper HEKLA og GEJSER hver med tre jagter på slæb. Om bord på jagterne var der landsoldater, der efter planen skulle landsættes på kysten øst for Eckernførde. Dårligt vejr forhindrede dog landsætningen, så det blev besluttet, at CHRISTIAN VIII og GEFION skulle gå ind i fjorden og beskyde de to kystbatterier på nord- og sydsiden. Samtidig skulle de to små hjuldamper holdes klar til at bugsere krigsskibene ud af fjorden, hvis det blev nødvendigt.

ALT GÅR GALT

Og det gik galt. For selv om skibene havde stort overtal af kanoner i forhold til de to kystbatterier, så drillede vinden, så skibene svajede rundt og kom til at ligge med agterenden ind mod kystbatterierne. Dermed kunne landbatterierne skyde langskibs gennem skibene, uden at disse kunne gøre brug af deres svære skyts.

På kort tid måtte GEFION overgive sig, mens CHRISTIAN VIII blev skudt i brand og sprang i luften. Samlet var de danske tab ca. 130 døde, 38 sårede og 936 tilfangetagne. Til sammenligning var fjendens tab 4 mand dræbt og 18 sårede.

▲ Kransen fra Danmarks Marineforening ved mindestenen for de danske faldne under slaget ved Eckernførde i april 1849.

BEGRAVET PÅ DEN LOKALE KIRKEGÅRD

De dræbte danskere blev begravet på den lokale kirkegård, og i august 1849, da de danske styrker kom til Eckernførde, blev der opsat et træ Kors og et stakit omkring graven.

Den 10. januar 1854 blev der ved en stor højtidelighed opsat en granitsøjle, og der blev tilføjet fire enkle stene til gravstedet. Første sten: Osvald Julius Marstrand, kaptajnløjtnant, dræbt ved eksplosionen, han blev 36 år. Anden sten: Viggo Skibsted, premierløjtnant, døde af sine kvæstelser på lazaret i Eckernførde den 19. april 1849, alder 33 år. Tredje sten: Rasmus Schmidt, underskibslæge, dræbt ved eksplosionen, alder 27 år. Fjerde sten: Jacob Henrik Gerhard Lind Braëm, søkadet, dræbt ved eksplosionen, alder 15 år.

GEFION blev taget som prise af Det Tyske Forbund og sejlede i starten under navnet Eckernførde, senere fik den igen navnet Gefion, men var stadig under Det Tyske Forbund. Galionsfigurerne fra de to skibe kan ses i Eckernførde på henholdsvis museet og rådhuset.

OPFORDRING TIL EN ÅRLIG DISTRIKTSUDFLUGT

Da jeg nu skulle til Eckernførde, foreslog jeg landsledelsen, at jeg købte en krans, som jeg kunne lægge på graven den 8. juni på Danmarks Marineforenings vegne, hvilket de bifaldt. Det er også 170 år siden slaget den 5. april, en lidt forsinket æresbevisning, men bedre sent end aldrig.

Jeg har nu tænkt mig at opfordre afdelinger i distrikt Syd- og Sønderjylland til, at vi laver en årlig udflugt til Eckernførde den 5. april, hvor vi så aflægger et besøg ved graven og lægger en krans.

Ud over at vi dermed ærer de faldne, kan en sådan tur også være med til at styrke fællesskabet i distriktet.

Vi behøver ikke at være så mange i starten, det kan jo udvikle sig over tid, og måske bliver det til en god tradition for distriktet. Naturligvis er vi åbne over for afdelinger i andre distrikter, hvis nogen ønsker sammen med os at ære de faldne, der gav deres liv i kamp for fædrelandet. Jeg håber på opbakning til mit forslag.

Sådan kan en del af Nyholm bevares

PÅ SØHELTEN NIELS JUELS 390 ÅRS-FØDELSSDAG DEN 8. MAJ OFFENTLIGGJORDE EN INITIATIVRIG GRUPPE EN PLAN FOR NYHOLMS FREMTID.

Tekst og foto: Erik Staffeldt. (Let beskåret, Red.)

Charter for Nyholm er sat i søen på baggrund af, at Forsvaret ifølge forsvarsforliget skal afhænde Nyholm eller i hvert fald en del af den, efter at Søværnet har rømmet området, dog undtagen f.eks. kongeskibet DANNEBROG.

I forvejen er disse dele af Flådens 300 år gamle leje Frederiksholm - Dokøen, Arsenaløen og Margretheholm - afhændet med Margretheholm som et skræmmende eksempel på, hvordan tæt betonbyggeri kan forvandle et historisk kulturmiljø.

Chartret for Nyholm blev underskrevet af initiativtagerne på den tidligere søofficersskole på Nyholm under det store vægmaleri af søslaget i Køge Bugt. Tidligere forsvarschef, admiral Tim Slot Jørgensen, præsenterede chartret:

– Der er mange - også forskellige - drømme og ønsker for Nyholms fremtid. Chartret udtrykker, hvad de foreløbig 29 interessegrupper, organisationer og foreninger har som fælles mål og "overskrift". Der er selvsagt mange åbne spørgsmål, når det handler om at beholde en historisk kulturarv og give den et nyt og bedre liv efter at have stået næsten urørt under samme ejer i 300 år. Man må tænke sig godt om. Forsvaret, Københavns Kommune og Kulturministeriet bliver opfordret til at indgå i samarbejdet. Kommunen har allerede gjort sig tanker om områdets udformning. Sagen berører alle københavnere, alle danskere, alle børn og børnebørn, der skal bruge området i fremtiden. Den fælles kulturarv og det unikke miljø kan bevares og udvikles som en fælles folkelig ejendom. Ikke for at fastholde Nyholm krampagtigt i en historisk tidslomme, men for at skabe et åbent miljø med mange besøgende og brugere tæt på byen og dog på en ø. Vi har kun ét Nyholm, så det er nu eller aldrig, sluttede Tim Slot Jørgensen.

Den anden talsperson for initiativgruppen, Asser Amdisen, direktør for skoleskibet Georg

▲ Afdelingsformand for Københavns Marineforening, Leif Larsen, underskriver sammen med 28 andre interessegrupper chartret for Nyholm.

Stage, understregede, at uden flåden kan man ikke beskytte et land og dets handelsflåde.

– Nu har Holmen/Nyholm gennem 300 år været en central base i denne beskyttelse, et kulturhistorisk samlingspunkt for skibsbygning, Orlogsværftet og B&W og sejlads med handelsfartøjer og Søværnets skibe. Hvis man skal sætte en finger på landkortet for hjemstedet for Danmark som søfartsnation, er det på Holmen. Holmen er ligeledes - med Mastekranen som et markant symbol - hjemstedet for den skel-

sættende begivenhed den 29. august 1943, da Flådens chef, admiral A.H. Vedel, blev en krigshelt ved at sænke sin egen flåde, for at den ikke skulle falde i fjendens hænder. Dette sted er værd at holde fast i frem for at sælge til højstbydende, sagde Asser Amdisen og tilføjede: Hvem ville finde på at sælge Jellingstenene?

(Se listen over de 29 interessegrupper under rubrikken Apropos)

Effekter fra Marineforeningens slopkiste

Varene kan ses på www.marineforeningen.dk under Landskontoret - varekatalog.

BESTILLES OG KØBES I DIN AFDELING

 Danmarks Marineforening

Vordingborg Marineforening er en afdeling med kant

OPFORDRINGEN FRA LANDSLEDEREN OM MERE LOKAL PROMOVERING I AFDELINGERNE FØLGES TIL DØRS I VORDINGBORG.

Alle bestyrelser i Danmarks Marineforenings 75 lokalafdelinger arbejder hårdt på at skabe interesse blandt lokalbefolkningen, så en eventuel overvejelse om et medlemskab bliver ændret til en beslutning. Vinklingen og indsatsen er variabel, men målet det samme: at fastholde og udbygge medlemsskaren med interesse for at støtte op om Søværnet og søfarten i sin helhed.

Således også i Vordingborg. Her har afdelingsformand Jes Hansen sammen med bestyrelsen fokus på 2 indsatsområder: historie og socialt engagement.

Det sociale foregår i et tæt og konstruktivt samarbejde med Vordingborg Marineforenings Støtteforening. Det tætte samarbejde udmøntes blandt i, at mange af støtteforeningens medlemmer også er medlem i Vordingborg Marineforening. Kathe Gredsted, der de facto er husvært i marinehuset på Skudehavnen i Vordingborg, fortæller under et hyggeligt eftermiddagsskaffemøde i marinehuset nærværende tidsskrifts redaktør, at støtteforeningen hen over året laver mange overskudsgivende aktiviteter.

– Som du selv har skrevet i dit blad (Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog", Red.) giver vi f.eks. i år 10.000 kr. til Vordingborg Marineforening. Pengene tjener vi ved at afholde modeshow, bankospil samt forskellige arrangementer her i marinehuset, hvor vi serverer god mad til gode priser, lyder det fra Kathe Gredsted, der understreger det med den gode mad ved at servere et gedigent stykke med friskpillede fjordrejer, som hun i øvrigt selv har fanget i Avnø Fjord samme morgen.

Med jobbet som husvært styrer Kathe Gredsted med faglig og kærlig hånd de mange interne og eksterne bespisninger, der hen over året bruger marinehuset til forskellige events.

LOKALHISTORISK BEVIDST

Ved flere lejligheder har Vordingborg Marineforening været fremme i skoene med retvisende råd til det lokale byråd. Senest i forbindelse med kommunens fejring af myten om Dannebrog. Med bladtegner Stig Stjernvik, medlem af Vordingborg Marineforening, som

▲ Som det fremgår i artiklen Dannebrog 800 fik bestyrelsen i Vordingborg Marineforening fremstillet 50 stk. medaljer med udgangspunkt i et vokssegl fra Valdemar 2. Sejrs regeringstid. Her testes det af et barnebarn til afdelingsformand Jes Hansen.

idémand og med opbakning fra afdelingsformand Jes Hansen tog bestyrelsen initiativ til, at alle kommunens foreninger med relation til det militære samt Danmarks Marineforenings afdelinger i distrikt Sydsjælland og Øerne skulle hjælpe Danmarks Borgcenter og Vordingborg Kommune med at gøre Valdemarsdag den 15. juni 2019 så festlig som muligt. Til den ende var et af forslagene at garnere den traditionelle flag- og faneopstilling under kranselægning ved mindstenen på Slotstorvet for Danmarks Internationale udsendte siden 1948 med medlemmer fra Sankt Johannes af Jerusalems Hospitalsorden (Order of Saint John of Jerusalem, Knights Hospitalers).

Planen lykkedes. Så da borgmester for Vordingborg Kommune, Mikael Smed, holdt sin tale efter kranselægningen var det med 4 æresvagter fra Sankt Johannes af Jerusalems Hospitalsorden uniformeret dels med uniformer fra 1220'erne og dels i ordenens nutidige tøj.

TROR PÅ FREMTIDEN

– Bestyrelsen i Vordingborg Marineforening er overbevist om, at det variable aktivitetsniveau, vi har i afdelingen, gør det spændende for mange i lokalområdet at blive medlem og dermed en del af det maritime fællesskab i byen og især her i huset på Skudehavnen, siger afdelingsformand Jes Hansen.

Bogense

Torben Bech Daugaard
Ole Sørensen

Ebeltoft

Jens Ernstpriis Kusk

Esbjerg

Venancio Castillo
Lars Wieland Nielsen
Tove Birgitta Nørhede

Fanø

Frank Vejstrup Larsen

Frederikshavn

Bent Jensen
Laila Jensen
Charles Hagen Poulsen

Frederiksværk

Sven Nielsen

Faaborg

Jørn Bang
Per Illum Jørgensen

Godthåb

Kenneth Glerup
Claus Wheler

Grenaa

Bjarke Ais Holm
Christoffer V. Mogensen

Hals

Lars Have Hybholt
Poul Folke Jørgensen

Hanstholm

Claus Kronby Christensen
Michael Klittenberg

Holbæk

Jørn Michaelsen

Horsens

Niels Ahlmann Flindt
Chris Hansen
Claus Kruuse

Hundested

Kim Berthelsen
Kristian Hummelgaard Hein
Jan Vraugskov Petersen

Hørsholm/Rungsted

Teddy Udsen

København

René Westerdahl

Køge

Matthias Groth
Michael Haagensen
Tommy Allan Pedersen
Jacob Poulsen
Bent Rasmussen

Marstal

Henning Bager
Jan Fabricius
Sten Henning
Lars Reinhard Kieler
Lars Kjeldgaard
Maja Kjær
Karen Nielsen
Lars Ole Winther

Nakskov

Finn Andersen
Clemens Bornefelt
Jan Pedersen
Mogens Poulsen

Nyborg

Keld Richard Pedersen Klint
Knud-Aage Møller
Søren Møller

Næstved

Ejner Andersen
Palle Hansen
Birger Schoopp Kristensen

Odense

Mikkel Mahesak Johansen
Steen Jørgensen
Allan Poulsen
Torben Rafn
Morten Kolbøl Rasmussen
Annette Sønderkær

Randers

Karsten Flemming Christensen
Jørgen Krebs
Bruno Føns Madsen
Steen Sloth Madsen
Jess Skinderholm
Carsten Vammen
Jørgen Vindberg

Ribe

Henry Mikkelsen

Skagen

Jesper Bierregaard
Steen Bierregaard
Henri Michael Christiansen
Kurt Mortensen
Gert August Olsen

Thyborøn

Bjørn Roar Ahlsen
Vagn Sandholm

Vejle

Tim Jacob Outzen

Flaggsigling Færøerne Danmark

En del af markeringen af 100-året for ibrugtagningen af det færøske flag Merkið ("Mærket") den 22. juni 1919 skete hen over maj og juni i år, hvor 7 historiske færøske fisketræskibe med en samlet besætning på omkring 70 mand anløb en række danske havnebyer. Sidste anduvning var fregatøen i Ebeltoft, hvor flaggsigling-eskadren den 6. juni i magsvejrlagde til kaj i fregathavnen vis-a-vis fregatten JYLLAND.

Som en gestus til det mindste landområde i Rigsfællesskabet havde DSI fregatten JYLLAND hejst det færøske flag på nokken ved Bastionen.

MARKANT INFORMATION OM FÆRØERNE

Under de 3 døgn opholdet varede, fik de mange besøgende lejlighed til at blive klogere på, hvad Færøerne er for en størrelse.

På havnearealet var der således opsat et kort over Nordatlanten, så de besøgende kunne se Færøernes geografiske placering. Herudover var der plancher med informationer om forskellige sider af Færøerne: Merkið (det færøske flag), geografisk placering, befolkningstal, erhvervsliv, politiske liv og hjemmestyreordningen m.m. På storskærme blev der vist kortfilm, der belyste forskellige og facetterede sider af det færøske samfund. Endelig var der i opstillede telte ved Glasmuseet udstilling af forskellige produkter samt informationer om Færøerne som turistland.

Efter 3 gode døgn i Ebeltoft var der søndag den 9. juni afsejling hjemover via Lerwick på Shetland.

▲ Med det færøske flag som smuk baggrundskulisse anduver første skib fregathavnen i Ebeltoft.

▲ Formand for Udvalget for plan, udvikling og kultur i Syddjurs Kommune, Riber Hog Anthonsen, lytter til Kari M. Gardarnar, der på vegne af besætningen på de 7 færøske enheder takker for kommunens og fregatten JYLLANDs smukke velkomst med velkomstsalt fra Bastionen. (Foto: Formidlingskoordinator Anne Damsgaard Kramer, DSI fregatten JYLLAND)

Marineforeningen

TIDSSKRIFTET "UNDER DANNEBROG" - MEDLEMSBLAD FOR DANMARKS MARINEFORENING

OKTOBER 2019 | NR. 5 | 107. ÅRGANG

■ **TEMA: OPERATION HURRICANE**

■ **"BONAVISTA"-PROJEKTET SØSAT IGEN**

■ **KOMMENTAR: UNGDOMMEN FINDES I DANMARKS MARINEFORENING**

■ **MARINEFORENINGERNE I DISTRIKT 7 FYN PÅ PROMOVERINGSSOMMERTOGT**

▲ Både før og efter den såkaldte kanonbådskrig fra 1807 til 1814 benyttede den danske flåde sig af forskellige udgaver af rokanonfartøjer. Efter originale tegninger af den norske Riisør-kanonjolle, doneret af Danmarks Marineforening og med stor hjælp fra ledelse og personel på Flådestation Korsør, kunne eleverne på Korsør Produktionshøjskoles Værft (nu FGU Syd- og Vestsjælland) efter tre års sublim indsats søsætte kanonjollereplikaen "Corsør" som et event under Danmarks Maritime Kultur- og Folkemøde lørdag den 24. august. Her er "Corsør" med en toptrænet besætning fra et nyetableret kanonbådslaug på vej rundt om den inderste havnemole i Korsør. (Foto: Fo2grafen)

Når Danmarks Marineforening på et svært medlemsmarked stadig har et medlemstal oppe i nærheden af 10.000, er en af årsagerne formodentligt, at foreningen gennem sit godt 106 år lange virke løbende har forstået at tilpasse kursen, så medlemskabet giver mening for personer, der interesserer sig for Det Maritime Danmark. Redaktionen har bedt et af Danmarks Marineforenings unge medlemmer fortælle løst og fast om, hvad der har fået hende til at blive en del af Danmarks markante oplysnings- og støtteorganisation for søværn og søfart i sin helhed.

Ungdommen findes i Danmarks Marineforening

Info og fortæller: Else Jacobsen, medlem af Ribe Marineforening.

Jeg hedder Else og er 25 år. Jeg meldte mig sammen med min mor ind i Ribe Marineforening for nogle år siden. Det gjorde jeg, fordi jeg hørte, at jeg kunne blive medlem, selvom jeg er kvinde. Det tror jeg i øvrigt, at den gammelmands-mandehørmesverden har godt af.

INGEN SØVÆRTS KARRIERE

Jeg kan bestemt ikke prale af, at jeg har været til søs. Men min store interesse for det maritime og lysten til at være en af kammeraterne var nok til, at jeg blev optaget som medlem.

Jeg var således kun et par dage gammel, da mine forældre tog mig med i speedbåden. Så jeg er helt fra barnsben vokset op med motorbåde, speedbåde og med et liv til søs med mor, far og lillebror. Jeg har altid nydt vores forskellige ture på Ribe Å samt øst- og vestkysten. Jeg har også helt fra lille hørt gode fortællinger fra havet og om livet til søs, da min gudfar Gert Pedersen, afdelingsformand for Ribe Marineforening, var maskinmester på verdenshavene. Hans fortællinger var også med til at give mig interesse for det maritime; ja, så meget at i mit hjerte i dag brænder for alt det maritime.

MINI-LYSTBÅDSREDER

Den maritime interesse har også fanget min lillebror så meget, at han har bygget og indrettet 3 glasfiberbåde fra bunden af.

I år skulle det så også fange mig at bygge og renovere båd. Jeg købte og gik i gang med et rigtigt dårligt glasfiberbådprojekt. Båden havde blandt andet store huller i fiberen samt mange andre skrammer. Men på en eller anden måde er projektet faktisk lykkedes, og båden blev søsat inden sommerferien.

Jeg er meget stolt og har under processen lært mange forskellige ting. Båden sejler godt, og jeg bruger mange timer i den. Sidste år købte jeg en gummibåd, og kort efter erhvervelsen af glasfiberbåden købte jeg også en speedbåd. Så nu er jeg, ligesom min lillebror og far, ved at have en lille begyndersamling af småbåde.

Men det bliver svært at overhale de to. Hele sommeren 2019 er gået med sejlture i egne og venners både. Blandt andet havde jeg en fantastisk tur fra Ribe til Hvide Sande, Ringkøbing samt Fanø og Koldingfjord, selv mens jeg sidder og skriver dette, er jeg om bord på en båd. Her har jeg det bedst.

LIVET TIL SØS GIVER FRIHED

Fra min tid som ansat i DFDS kan jeg huske første gang, jeg fra min køje kiggede ud ad vinduet. Det eneste, man kunne se, var vand. Jeg tænkte frihed! Og frihed tænker jeg stadig, når jeg tænker båd og sejlture. Jeg vil altid være fritidssejler, da jeg elsker naturen og livet på vandet. Hvem ved, måske bliver fremtiden jobmæssigt eller privat om bord på et skib?

ET GODT KAMMERATSKAB I MARINEFORENINGEN MED PLADS TIL ALLE

Efter at have været medlem af Danmarks Marineforening nogle år er det første, der falder mig ind, når jeg tænker på Ribe Marineforening, det gode kammeratskab. I Marineforeningen føler jeg mig accepteret som ung og som kvinde, og jeg føler, at jeg bliver hørt og set, selv om jeg har nogle andre ideer og tanker. I Ribe Marineforening er der virkelig plads og rum til alle. Jeg håber meget, at flere unge derude har lyst til og tør at være en af kammeraterne. Det er ren råhygge og røverhistorier samt meget lærerigt. Jeg håber også, at flere unge tør kaste sig ud i at sejle og interessere sig for det maritime, da det indebærer så meget. Det er vigtigt, at der kommer nye til, så vi kan bære traditionerne og værdierne videre. Det er vigtigt, at Ribe Marineforening og alle afdelinger i Danmarks Marineforening består, så organisationen fortsætter og aldrig går tabt.

FLERE UNGE I RIBE MARINEFORENING

Sidste år fik jeg en kæreste, Thomas, som er ti-poldebarn af skibsreder Lauridsen fra Sønderho på Fanø. Thomas har også interesse for det maritime, og han elsker at sejle med os. Så vi købte en gummibåd sammen og dattede hinanden i den hele sommerferien sidste år. Thomas

er også blevet medlem af Ribe Marineforening og nyder det.

100 ÅRS-FEST

Som omtalt i augustudgaven af Marineforeningens Tidsskriftet "Under Dannebrog" kan vi i Ribe Marineforening nu prale af, at vi også er blevet medlem af 100 års-klubben. Vi medlemmer i afdelingen havde sådan en fin dag, hvor vi startede med gudstjeneste i Ribe Domkirke med underholdning af shantikor. Efterfølgende reception på Det Gamle Rådhus, hvor vores nye landsformand, kommandørkaptajn Steen Engstrøm deltog og holdt en smuk tale. Derefter havde vi en dejlig fest, som for nogle af os varede hele natten. Man er jo en af de unge. Men puha. De gamle drenge kan endnu, så også der er der noget at leve op til.

SKAL OPLEVES OG MÆRKES

Vores værdier er at fastholde og formidle Danmarks maritime kulturarv og at udbrede interessen for søværnet og søfarten og at bevare alle traditionerne. Jeg håber, der kommer flere til. Denne forening er mere, end man tror, men det skal opleves og mærkes.

Store maritime hilser fra Else Jacobsen.

ELSE JACOBSENS MARITIME CV.

- 1994-2019: Fritidssejler.
- 2006-2008: Medlem af Ribe Roklub
- 2010: Speedbådscertifikat
- 2010-2011: Ansat ved DFDS (Englandsbåden)
- 2016: Medlem af Ribe Marineforening.
- 2018: Køb af min første båd.

Vi bør anbefale unge som voksne at gå efter en land- eller søbaseret maritim uddannelse

Kimen til bevarelse og udbygning af medlemstallet i Danmarks Marineforening ligger i agitationen for øget tilgang til de maritime erhverv. Dette såvel til lands som til vands.

Med et stort og udækket behov for nyt personel i såvel Søværnet som det civile maritime erhverv står alle luger og skodder åbne for unge, der skal påbegynde en uddannelse samt de mere voksne, der overvejer at ændre kurs i deres arbejdsliv.

En lønsom og familievenlig karriere i en spændende national og international branche er en mulighed for alle.

Lønsom, fordi hyren er god i såvel Søværnet som handels- og fiskeflåden samt offshore-sektoren.

Familievenlig, fordi mange maritime job ligger i landbaserede maritime virksomheder eller i de indre danske farvande. Hertil kommer korte tårn med relativt lange hjemmeperioder i udenrigsfarten.

For alle, fordi den maritime sektor har hårdt brug for uddannet mandskab uanset niveauet på uddannelsesbeviset.

Når vi som medlem af Danmarks Marineforening laver en aktiv agitation for at få danskerne til at overveje en karriere i den maritime sektor, lever vi til fulde op til første del af vores formålsparagraf: at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten

Morten

Danmarks Marineforenings rolle er blandt andet med udgangspunkt i foreningens tre hovedopgaver forsvarspolitisk lobbyisme, maritim formidling og kammeratskab at løfte opgaven som samlende faglig og social forsvarspositiv organisation, der skal fastholde og udbygge danskernes interesse og forståelse for Søværnets og Søfartens nationale og internationale virke.

Danmarks Marineforening

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personer, der er eller har været tjenstgørende under Orlogsflaget, eller har eller har haft ansættelse til søs.

Eresformand er Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

Marineforeningen

Trondhjemsgade 5, kld.
2100 København Ø
Tlf. 3315 2886
Postgirokonto: 2 00 16 08
Mail til Landskontoret og
"Slopkisten"

landskontoret@marineforeningen.dk
www.marineforeningen.dk

Kontortid

Mandag og fredag kl. 10-14
Lukket hele juli måned

Landsformand

Kommandørkaptajn
Steen Eiler Engstrøm
Benløse By 30E, 4100 Ringsted
Mail: lf@marineforeningen.dk

Landsnæstformand

Seniorsergent Søren Konradsen
Torvegade 21, 2.th,
1400 København K

Landkasserer

Statsaut.rev.
Flemming Heden Knudsen
Skovlundevej 2, 5750 Ringe

Landssekretær

Ejendomsmester
Birger Tykskov
Rosenvænget 16, 2.tv,
3600 Frederikssund
ls@marineforeningen.dk

Skytteudvalgsformand

Pierre Jensen
Humlehaven 24,
2500 Valby
Tlf. 5159 3372
Mail: pmmj1961@gmail.com

Under Dannebrog

ISSN: 0902-8307
Udkommer februar, april, juni,
august, oktober, december.
Redaktør Ansvarshavende
Leif Mortensen
MKM - Viborg og Fårup
Tlf. 2192 3055
Mail: lm@mkmedier.dk

*Samtlige tekster uden
byline er skrevet af redaktør
Leif Mortensen*

Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" 's læsergruppe er forhenværende og nuværende personel ved Søværnet og Marinehjemmestævnet samt søfartsrelaterede brancher og interessegrupper.

MTUD udkommer seks gange årligt i et printoplæg pr. udgave på 9.500 ex. samt som e-magasin på sitet: marineforeningen.dk - Anslået 40.000 læsere/brugere pr. udgave.

▲ Danmarks Marineforenings landsformand gennem 14 år, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen (tv.), der den 18. maj 2019 blev afløst af kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm (th.), var den 20. august i audiens hos Danmarks Marineforenings æresformand, HKH Kronprins Frederik i anledning af landsformandskiftet. (Foto: Søren Konradsen)

Vilhelm Frithz er gået fra borde

Danmarks Marineforenings mangeårige Æresmedlem, kommandørkaptajn Vilhelm Frithz, afgik ved døden 10. august 2019 i en alder af 94 år.

Vilhelm Frithz, blandt kammerater kaldet Ville, var ordförande (landsformand) for vor svenske broderforening Flottans Män fra 1979 til 1986.

Ville var en brav søofficer og vi, der lærte ham at kende, vil huske ham som en prægtig kammerat med et altid godt humør. Samtidig var Ville en mand med ordet i sin magt og når han tog ordet, blev der lyttet.

Ved de Nordiske Orlogsstævner satte han sit præg på debatten og ikke mindst stemningen ved det kammeratlige samvær.

Ville blev udnævnt til Æresmedlem af Danmarks Marineforening den 18. juni 1983 og var således ved sin død det Æresmedlem med størst anciennitet.

Ville Frithz deltog sammen med sin hustru Catarina i festlighederne omkring Marineforeningens 100-års jubilæum i april 2013, hvor han ligeledes repræsenterede Flottans Män.

En god kammerat er gået bort og vil blive savnet.
Æret være Ville Frithz minde.

Kurt Flatau - Æresmedlem

Mindetavlen

– Historien om de danske maskinofficerer under Anden Verdenskrig

Forlaget Storyhouse sendte den 29. august 2019 bogen Mindetavle – Historien om de danske maskinofficerer under Anden Verdenskrig på gaden. Forfatteren er tidligere maskinofficer Gustav Schmidt Hansen, der via sine mange besøg i Maskinmestrenes Forening i København ofte er gået forbi mindetavlen for faldne maskinofficerer under Anden Verdenskrig. Da Gustav Schmidt Hansen er en historisk interesseret og nysgerrig person, besluttede han for år tilbage, at han ville finde frem til historien bag de 195 navngivne maskinmestre på mindetavlen.

Ifølge forfatteren blev det et langt større arbejde, end han på forhånd havde forestillet sig. Men nu har flere års grundig research i danske og udenlandske arkiver gjort det muligt at fortælle de mange glemte historier om specielt de danske maskinfolk, der i maskinrummene

under dæk måske havde den farligste arbejdsplads på skibene, når de blev ramt af torpedoer eller blev minesprængt.

Den fyldestgørende research gør bogen Mindetavlen – Historien om de danske maskinofficerer under Anden Verdenskrig til en spændende og retvisende fortælling om de skæbner, der overgik persongalleriet på Mindetavlen i Maskinmestrenes Forening.

MINDETAVLEN – HISTORIEN OM DE DANSKE MASKINOFFICERER UNDER ANDEN VERDENSKRIG

Udgivet af Forlaget Storyhouse
– Lindhart og Ringhof Forlag A/S
Forfatter: Gustav Schmidt Hansen.
300 sider.
Pris kr. 299,95
ISBN: 9788711904466

Flådeguide – Det danske søværn i det 21. århundrede

Cand. mag. i historie, ph.d. Søren Nørby, har gennem Forlaget Turbine udgivet bogen Flådeguide – Det danske søværn i det 21. århundrede. Med daglig arbejdsplads på Forsvarsakademiet - Institut for Militærhistorie, kulturforståelse og krigsteori, hvor han derudover siden 2018 har varetaget stillingen som Søværnets historiske konsulent, har han den optimale teoretiske baggrund for at fortælle den retvisende historie om Søværnet anno 2019.

Og det har han så gjort med denne bog. Gennem 148 sider kommer han ud i alle hjørner af den del af det moderne danske forsvar, der foregår på vandet.

Søværnets 2.408 officerer, sergenter, konstabler og civile ansatte (april 2019) arbejder 24 timer i døgnet, 365 dage om året med at løse opgaver i danske og internationale farvande. Opgaverne omfatter blandt andet suverænitets håndhævelse, fiskeriinspektion,

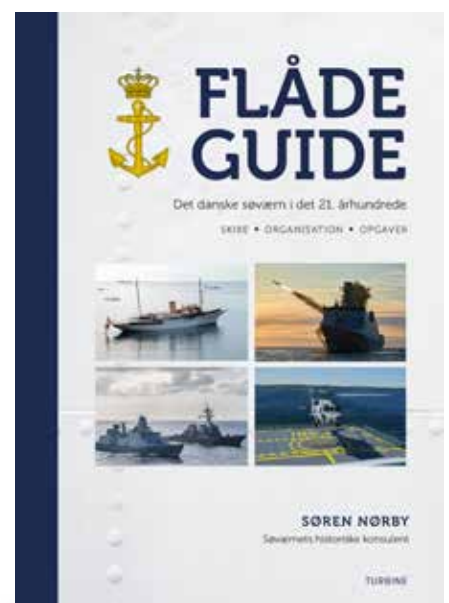
forureningsbekæmpelse samt uddannelse af personel.

– Alt sammen mens værnets ansatte forbereder sig på at kæmpe en krig, som alle håber aldrig kommer, lyder det fra forfatteren.

Bogen henvender sig både til nuværende og tidligere ansatte i Søværnet samt alle med interesse for det danske forsvar og dets virke i det 21. århundrede.

FLÅDEGUIDE – DET DANSKE SØVÆRN I DET 21. ÅRHUNDREDE

Forfatter: Søren Nørby.
Søværnets historiske konsulent.
Forlaget Turbine.
Forlagsredaktion: Pia Sloth Poulsen.
Sats: Vinnie Andersen.
148 sider med over 100 billeder.
Pris kr. 249,95
ISBN: 9788740657791

Middelgrundsfortet

– 1890-2019. Fra verdens største søfort til Ungdomsøen

Den 24. august 2019 åbnede Ungdomsøen på det tidligere søfort Middelgrundsfortet. Hermed overgår Middelgrundsfortet fra at være verdens største søfort til at være platformen for de næste generationers vigtigste samfundsbevægelser, der skal styrke generationer af unge i at blive aktive, engagerede og nysgerrige mennesker, som tager ansvar for hinanden, fællesskabet og udviklingen af vores samfund. Det er den erhvervsdrivende fond Middelgrundsfonden, hvor bestyrelsen er udpeget af Det Danske Spejderkorps og KFUM-spejderne i Danmark, der står bag Ungdomsøen.

I forbindelse med den nu endegyldige afslutning som søfort har fæstningsentusiasterne orlogskaptajn Peter Thorning Christensen samt forfatter og forlægger Tom Wismann udgivet en fyldestgørende og dybdegående bog om Middelgrundsfortets historie, fra de første tanker dukkede op i forbindelse med vedtagelsen af "Lov om Københavns Søbefæstning" i 1858 og frem til sensommeren 2019.

Ifølge forfatterne er idegrundlaget for udgivelsen at sikre baggrundsviden om kulturmindet for den senere formidling. Og det er de kommet godt fra. Det informative værk bliver bakket op af ikke mindre end 547 illustrationer.

MIDDELGRUNDSFORTET – 1890-2019. FRA VERDENS STØRSTE SØFORT TIL UNGDOMSØEN

Skrevet af Peter Thorning Christensen og Tom Wismann.

Specialafsnit om Ungdomsøen er forfattet af Christian Melchiorsen.

Udgivet på forlaget Steel & Stone Publishing. Smudsomslag er udarbejdet af grafiker Emma Sigvardsen Lyng.

356 sider med 547 illustrationer.

Bogen kan købes hos forlaget på sitet:

danskeforter.dk

Pris kr. 350,00 + forsendelse.

ISBN: 9788799823550

Grønnedal – et tilbageblik

Forlaget GrønlandsMotiver udgav tidligere på året en spændende fortælling om Grønnedal, Flådestationen i bunden af Arsukfjorden på den grønlandske sydvestkyst. Ifølge forlaget er bogen et stykke danske sømilitærhistorie fortalt fra dækket.

5 tidligere tjenestegørende giver hen over 336 sider en solid fortælling om store og små oplevelser i perioden 1955 til 1971.

Grønnedal blev oprettet som marinestation under navnet Blue West Seven i 1942 af det amerikanske forsvar for at beskytte kryo-litbruddet Ivituut. I 1951 overtog Danmark stationen og brugte den frem til 6. september 2014 som base for Grønlands Kommando. Lukningen skete i forbindelse med sammenlægningen af Grønlands Kommando og Færøernes Kommando til Arktisk Kommando med hovedkvarter i Nuuk.

I dag udgør 3 mand fra Søværnet bemanningen af Grønnedal.

GRØNNEDAL – ET TILBAGEBLIK

Udgivet af Forlaget GrønlandsMotiver. Beretningerne er skrevet af Bent Krag, Henning Pehrson, Melvin Pedersen, Erik Abrahamsen og Henrik Stilborg.

Indbundet bog i format 17x24 cm.

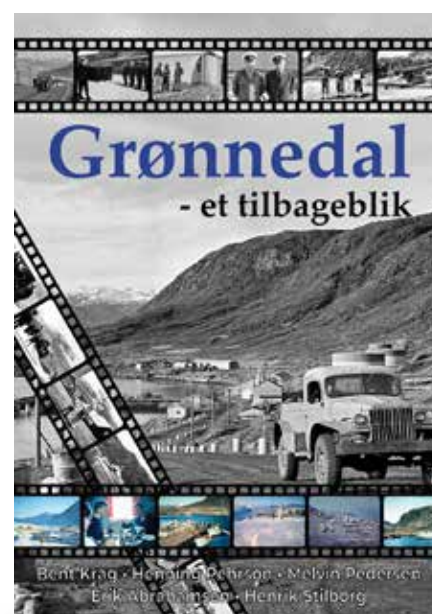
336 sider. Rigt illustreret

Kan købes på sitet groennedalsforening.dk/ bogudgivelse.

Eller pr. mail til info@grmotiver.dk

Pris kr. 275,00

ISBN: 978-87-871211-0-8

Orlogskaptajn Lars Bjerring Ravn Nielsen er udnævnt til kommandørkaptajn den 15. juli 2019 og tiltrådt som skibschef i THETIS-klassen.

Kommandør Per Hesselberg er den 15. september 2019 udnævnt til flotilleadmiral og tiltrådt som chef for Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste.

DET SKER

FREDAG DEN 11. OKTOBER 2019:

Kulturnat i København. Læs yderligere information på sitet: kulturnatten.dk

SØNDAG DEN 27. OKTOBER 2019:

Kommandanten i Kastellet i København byder alle hjertelig velkommen til Kastellets 355 års fødselsdag. Dagens omfattende program starter kl. 1100 og afsluttes kl. ca. 1600. Læs yderligere information på henholdsvis kastellet.dk og kastelletsvenner.dk

TORS DAG DEN 31. OKTOBER 2019:

Åbent arrangement for alle interesserede: Pensioneret skibsinspektør Mogens Højstrup holder foredrag i Marinehuset Færgevej 5, Svendborg. I ord og billeder fortæller han om en 40 år lang karriere i søværnet, samt historien om hans far og farfar som ligeledes have en årelang karriere i søværnet. Programmet starter kl. 1100 og slutter kl. ca. 1600. Arrangør: Svendborg Marineforening.

Tjek arrangementerne i de lokale medier samt hjemmesider

APROPOS

... Nærværende redaktion får tid efter anden spørgsmål om dameuniformering fra Danmarks Marineforenings efterhånden mange kvindelige medlemmer. Til den ende allierede vi os med Henriette Damkjær og Else Jacobsen fra Ribe Marineforening, der bruger denne uniformering: Marineblå blazer med påsyet marineforeningslogo og knapper. Hvid langærmet skjorte med påsyet anker på kraven. Grå nederdel med sort nylonstrømpebuks eller sort buks. Hvide eller sorte stiletter. Alt tøj kan købes i almindelige dametøjsforretninger. Logo og knapper købes gennem Slopkisten i Marineforeningen. Stofanker er købt ved den lokale syforretning i Ribe, hvor logo og knapper også er blevet påsyet. Som tilbehør bruger Henriette Damkjær og Else Jacobsen forskellige maritime halskæder, øreringe, armbånd, ringe og hårspænder ...

Opkøb gør frederikshavnervirksomhed til en af landets førende seafoodproducenter

DEN NORSKEJEDE FISKEKONSERVES-VIRKSOMHED AMANDA SEAFOOD HAR HEN OVER 2019 KØBT BORNHOLMS A/S SAMT OVERTAGET VAREMÆRKET GLYNGØRE FRA DET LIGELEDES NORSKEJEDE ORKLA FOODS A/S

Den store norske fiskeproduktkoncern Insula A/S, der ejer 19 fiskerelaterede virksomheder i Norge, Sverige, Danmark og Finland, har gennem Insula Danmark styrket Amanda Seafoods i Frederikshavn. Herudover er Insula Hanstholms aktiviteter flyttet fra Nordvestjylland til Frederikshavn.

Omkring købet af Bornholms A/S siger CEO for Amanda Seafoods og Insula Danmark, Jesper Kold Sørensen, at baggrunden er den ikke-lønsumme udvikling som producent af fiskekonserves gennem de seneste mange år.

– Markedet for fiskekonserves er blevet stadigt mere hårdt, dels som følge af stigende råvarepriser, dels et stagnerende dagligvaremarked, dels drevet af et stadigt hårdere pres for lavere priser fra detailkæderne både i Danmark og globalt. Udviklingen har medført et stigende pres på producenterne, som for at overleve har

arbejdet vedholdende med besparelser gennem effektivisering, konstant fokus på optimering af produktion og logistik og øvrige omkostningsreducerende tiltag. Investeringerne i disse nødvendige indsatser har samtidig haft den konsekvens, at der ikke har været tilstrækkelige ressourcer til at investere i produktudvikling og de fornyende kommercielle og konceptuelle indsatser, der skal til for at skabe vækst og fremgang, siger Jesper Kold Sørensen.

FISKEKONSERVES ER STADIG DANSKERNES FORETRUKNE MÅDE AT SPISE FISK PÅ

Selv om fiskekonserves er populært blandt danskerne, er antallet af fiskekonservesproducenter faldet fra ca. 60 virksomheder i 1950-1960 til en meget lille håndfuld i dag.

Den negative udvikling er dog ikke entydig. Således bliver en af Danmarks tidligere sværvægtene inden for fiskekonserves - Glyngøre - igen tilvirket inden for landets grænser. Det skete, da Amanda Seafoods i juli 2019 købte varemærket Glyngøre af Orkla Foods Danmark. – Vi ser frem til at inkludere et veletableret dansk varemærke i vores portefølje. Glyngøre har en stærk position hos danske forbrugere,

▲ Jesper Kold Sørensen, CEO for Amanda Seafoods og Insula Danmark, står i spidsen for koncernens positive udvikling i Frederikshavn. En udvikling, der genererer mange nye arbejdspladser i fiskeproduktindustrien i det nordjyske.

og vi ser gode muligheder for at bygge videre på mærket gennem innovation og produktudvikling, siger Jesper Kold Sørensen.

Dansk skibsfart har stor gavn af havvindmølleeventyret

Udbygningen af havvindmøller i Danmark nærmer sig sit foreløbige klimaks med indvielsen af havvindmølleparken Horns Rev 3 i august 2019. Men det stopper ikke her. Efter planen åbnes Kriegers Flak i Østersøen i 2021. Havvindmølleprojektet Thor forventes åbnet i 2027.

Ifølge Danske Rederier er det en rigtig god historie for dansk skibsfart. I takt med udbyg-

ningen af de havplacerede vindmølleparker er danske rederier med speciale i dette segment vokset betydeligt. Der skal blandt andet bruges 17 forskellige skibstyper over en havvindmølleparks levetid.

MANGE MARITIME ARBEJDSPLADSER

Godt 2.000 søfolk arbejder i dag i den danske maritime offshore-sektor. Hertil kommer om-

kring 650 medarbejdere på rederikontorerne i de 44 danske rederier, der i dag helt eller delvist har fokus på havvindmøllesegmentet.

Danske Rederier glæder sig også over, at den stigende interesse for udbygningen af vindenergi på havet er med til at gøre fremtiden lys for den danske søfartssektor, der samtidig er med til at hjælpe den grønne omstilling på vej.

Maritimt folkemøde med søsætning af kanonjollereplika

▲ Tovholder og værftsleder Christian Dyrlov (tv.) fejrer sammen med bådebygger Kristian Jakobsen søsætningen af "Corsør" med champagnesabelåbning.

MED FLÅDESTATION KORSØR OG FORBEREDENDE GRUNDUDDANNELSE FGU SYD- OG VESTSJÆLLAND SOM TOVHOLDER OG OMDREJNINGSPUNKT LØB ANDEN UDGAVE AF DANMARKS MARITIME KULTUR- OG FOLKEMØDE AF STABLEN I DAGENE DEN 20. TIL DEN 25. AUGUST.

Med 9.052 gæster forbi åbent hus-arrangementet på Flådestation Korsør gav Søværnet et stort bidrag til den rekordstore publikumsinteresse for den anden udgave af eventet Danmarks Maritime Kultur- og Folkemøde. At arrangementet som et ekstra islæt indeholdt søsætning af en kanonjollereplika samt starten på 4. etape af cykelløbet Postnord Danmark Rundt gjorde ikke oplevelsen for de mange besøgende mindre.

TRE ÅRS INDSATS HAR SKABT ET SØGÅENDE UNIKA

Et af det maritime Kultur- og Folkemødes markante begivenheder var søsætningen af kanonjollereplikaen "Corsør". Hen over 3 år har elever fra Korsør Produktionshøjskoles Værft (nu FGU Syd- og Vestsjælland) med støtte af tovholder og værftsleder Christian Dyrlov samt bådebygger Kristian Jakobsen bygget en tro kopi af en Riisør-kanonjolle.

Inden "Corsør" fik kontakt med det våde element, var der tale af daværende kommandør,

nu flotilleadmiral, Per Hesselberg, borgmester i Slagelse Kommune, John Dyrby Paulsen, og afdelingsformand i Korsør Marineforening, Lindy B. Olsen.

Per Hesselberg udtrykte i sin tale stolthed over elevernes indsats.

– Det er en stor dag, særligt for de elever fra Korsør Produktionshøjskole, som nu kan se resultatet af års flid og slid med høvl og stemmejern, lød det fra Per Hesselberg, der uddybede: – I har gjort det godt, og I kan være stolte af resultatet. Christian og Kristian (Dyrlov og Jakobsen, red.) uden jer havde vi ikke stået her i dag. I kan om muligt være endnu mere stolte, fordi det er jeres undervisning og støtte til de unge, som har bragt os til det resultat, vi ser her i dag. Det er ikke hver dag, der bliver søsat et krigsskib med orlogsflag og en funktionsdygtig kanon. Jeg ser det som en stor ære at få lov til at være med til at markere dagen i dag, om end jeg ikke forventer, at kanonjollen vil indgå i Flådens tal - eller sagt mindre sømilitært - kanonjollen kommer jo nok ikke til at indgå i Søværnets operationer, selvom vi siden juni har opereret med mindre fartøjer i Det Græske Øhav. Jeg tror ikke, at kanonjollen kan hamle op med de speedbåde, der landsætter flygtninge og migranter på øen Kos.

Inden Per Hesselberg ønskede "Corsør" og dens besætning "fair winds and following sea"

▲ Våbenskjoldet på Kanonjollen "Corsør"

- på dansk "god vind og medsø" - causerede han over kanonbådenes betydning under Kanonbådskrigen fra 1807 til 1814.

HÅNDSTØBT SKIBSKLOKKE FRA KORSØR MARINEFORENING

Fra Korsør Marineforening var der en flot gave til skibet i form af en håndstøbt skibsklokke med graving.

– Ethvert orlogsfartøj skal have en klokke om bord, så man kan slå glas for at have styr på tiden og vagten samt afgive signal i tåget vejr. Og sidst, men ikke mindst, kalde til skafning, sagde afdelingsformand Lindy B. Olsen i sin tale, inden han overdrog den gedigne gave til værftsleder Christian Dyrlov.

Mellem talerne fremførte 10 elever fra PGU's Kor- og musikafdeling en smuk ode "til den kloge håndkraft".

SHANTYSANG I VÆRFTSHALLEN

Efter søsætningen var der indlæg og underholdning i Værftshallen ved Korsør Marineforenings sangkor. Inden den musikalske del gav tidligere landsbestyrelsesmedlem i Danmarks Marineforening, overmekaniker og minedykker i Søværnet, Edward Jelen, en kort beskrivelse af Marineforeningens struktur og andel i projekt "Corsør".

– I forbindelse med Danmarks Marineforenings 100 års-jubilæum i 2013 opstod tanken om at forære Danmark en kanonbåd. Desværre

kunne projektet ikke gennemføres, så det var med stor glæde, at vi erfarede, at Korsør Produktionshøjskole sammen med Slagelse Kommune ville bygge en kanonjolle. De tegninger, vi i Danmarks Marineforening havde skaffet, forærede vi så til det nye projekt, lød det fra Edward Jelen, der også fremhævede det positive i nærværendes tidsskrifts løbende dækning af byggeriet.

MANGE TILTAG PÅ FLÅDESTATIONEN

Ud over en række maritimfaglige debatter på såvel Værftet som Flådestationen kunne de 9.052 gæster, der hen over dagen anduede Flådestationen bogstaveligt talt mæske sig i oplevelser. Alle elementer fra den sømilitære sfære blev præsenteret. Paletten omfattede ud over skibsbesøg og fremvisning af forskelligt materiel en faglig orientering fra de deltagende enheder fra Forsvar og Beredskabet samt informationer fra en række frivillige forsvarspositive interesseorganisationer, heriblandt Danmarks Marineforening.

▲ Fortid og nutid mødes i Korsør Havn. Forrest dansk flådeenhed anno tidlig 1800-tallet. Bagest havnebyggeri anno 2019. (Foto: Fo2grafen. Johannes Flintholm, Ole Thomsen, fotogruppen FGU Syd- og Vestsjælland)

ÅBENT HUS FLÅDESTATION KORSØR 2019

▲ På årsdagen for Flådens kamp og sænkning den 29. august 1943 lagde Danmarks Marineforening krans ved busten af viceadmiral, dr.phil. Aage Helgesen Vedel i Holmens Kirkes kapelsal og på viceadmiralens grav på Hørsholm Kirkegård. Anledningen var begivenhederne i august 1943, men også at viceadmiralen den 1. september i år ville være fyldt 125 år.

▲ Tidligere maskinofficer Gustav Schmidt Hansen har som anmeldt under rubrikken Bøger og Publikationer udgivet bogen Mindetavlen – Historien om de danske maskinofficerer under Anden Verdenskrig i samarbejde med Forlaget Storyhouse . Bogen udkom den 29. august 2019, hvilket blev markeret med en reception i Maskinmestrenes Forenings hus i København. Blandt gæsterne var Maskinmestrenes Forenings nye formand Lars Have Hansen, der her takker forfatteren (th.) for hans store arbejde. (Foto: Søren Konradsen)

Det får du hos GF

1 Del i overskuddet på alle dine forsikringer.

Hvert år gør vi regnskabet op, og kunderne deler overskuddet. Vi trækker din andel fra i din pris for det kommende år.

2 Personlig og nærværende rådgivning.

Som kundejet selskab har vi en særlig forpligtelse til at yde god service. Derfor går vi ekstra langt for at give god sagsbehandling, når skaden sker.

3 Et lokalt kontor tæt på dig.

Vi har kontorer i hele landet, så du er aldrig langt fra din lokale GF-afdeling.

4 Rabat, når du samler flere forsikringer hos os.

Hos GF belønner vi dig, hvis du samler flere forsikringer hos os.

5 Stærk autohjælp.

Har du din bilforsikring i GF, kan du for 350 kr. om året udvide forsikringen med vores fordelagtige autohjælp.

Det er nemt at skifte til GF

Du skal ikke selv gøre noget, når du vil skifte til GF. Vi klarer nemlig det hele og opsiger også dine nuværende forsikringer. Vil du høre mere om fordelene ved at være forsikret i GF?

Så kontakt os på tlf.: 49 17 01 94 og få et uforpligtende tilbud.

*Overskud
til hinanden*

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet

Strandvejen 59 · 2100 København Ø · Tlf. 49 17 01 94 · www.gf-officerer.dk

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet tilbyder forsikringer via GF Forsikring a/s, som er et dansk forsikringselskab omfattet af Garantifonden for skadesforsikringselskaber.

Jubilarstævnet holder på traditionerne

DREJEBOGEN FOR DANMARKS MARINEFORENINGS AFHOLDELSE AF JUBILARSTÆVNER PÅ VEGNE AF SØVÆRNET EMMER AF TRADITIONSHÅNDHÆVELSE.

Mange af årets 71 jubilarer samt de omkring 100 øvrige deltagere havde forventningens lys i øjnene, da de søndag den 25. august lidt i kl. 10 ankom til Nyholmsporten på Nyholm. En stor del var veteraner i jubilarstævnens sammenhænge og havde gennem årene flere gange - ja ofte mange gange - deltaget i stævnet.

I år var det 70 års-jubilaren orlogskaptajn Ib. H. Olesen, der sammen med Danmarks Marineforenings landsformand, kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm, lagde kransen ved mindestenen for Søværnets faldne under besættelsen 1940-1945.

Inden deltagerne med Kvindelige Marineres Musikkorps i front marcherede fra mindestenen til Planbygningen, holdt orlogspræst Frank Bjørn Christensen en kort andagt. I sin tale konstaterede han, at jubilarstævnet var en ganske glimrende tradition.

– Og lige så glimrende er det med den tradition, at vi begynder med en andagt. Vi ser tilbage, vi ser frem og får forholdet til Gud i orden, og så kan vi drikke bajere og hygge os bagefter, lød det blandt andet fra Frank Bjørn Christensen.

SØVÆRNET HAR ÆNDRET SIG

Landsformand Steen Eiler Engstrøm kom i sin velkomsttale ind på det faktum, at søværnet har ændret sig markant siden stævnets 70 års-jubilarer blev indkaldt til Søværnet i 1949 og frem til det søværn, stævnets modtager af kontreadmiral Carl Vilhelm Edvard Carstensens mindebæger startede i sidste år.

– Men I er alle blevet indkaldt på tidspunkter, der på den ene eller anden måde har spillet en rolle for udviklingen i det danske søværn og samfund, sagde Steen Eiler Engstrøm og uddybede: – Og for alle gælder det, at I har været med til at opretholde forsvarsviljen i den danske befolkning og forståelsen for vigtigheden af, at Danmark fortsat er i stand til at forsvare sit søterritorium som selvstændig nation.

Under sit indlæg gennemgik landsformanden med PowerPoint Søværnets data i jubilarårene 1949, 1954, 1959, 1969 og 1979.

▲ Kvindelige Marineres Musikkorps fører marchen fra Nyholmsporten til Planbygningen.

▲ Jubilarer og gæster på plads i Planbygningen.

▲ 70 år-jubilær orlogskaptajn Ib. H. Olesen (tv.) og Danmarks Marineforenings landsformand, kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm, lægger kransen ved mindestenen. (Foto: Hans Philipsen, Søren Konradsen)

SØVÆRNET ANNO 2019

Holmens kommandant, chefen for Søværnets Center for Sømiliter Teknologi, kommandørkaptajn Morten Gotthard, startede sit indlæg

med at overgive Søværnets hilsen til jubilarerne. Herefter gav han et gennemgribende og fyldestgørende indlæg om Søværnet anno 2019. ▶

Jubilarstævnets årgange 1949, 1954, 1959, 1969 og 1979

HOVEDPUNKTERNE VAR FØLGENDE:

- Marinestaben i Karup har skiftet navn til Søværnskommando.
  - Organisatorisk er 2 eskadre blevet til 3.
  - Søværnets Skoler er nedlagt, og de 4 skoler er blevet indplaceret i henholdsvis 1. og 2. eskadre.
  - Af særlig interesse for Nyholm flyttes Søopmålingen til Aalborg ultimo 2019, mens Center for Sø militær Teknologi og Søværnets Dykkertjeneste flytter til Korsør primo 2023.
  - Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste oprettes primo 2020. For Søværnet betyder det, at der skal ske en overflytning af lidt over 200 medarbejdere fra begge flådestationer ved årets udgang.
  - Flådestationerne nedlægges som niveau 3-myndigheder og underlægges i stedet 3. eskadre.
  - Søværnets Center for administration er oprettet.
  - Samlet er der sket en reduktion af Søværnets medarbejderstab med cirka 50 personer, så Søværnet i dag har knap 2.000 militære og 400 civile ansatte.
  - Søværnet er i besiddelse af 37 orlogsskibe, der i 1. eskadre har fokus på Grønland og Færøerne. 2. eskadre har fokus på internationale opgaver, mens 3. eskadre har fokus på de nationale opgaver.
- Søværnet er på 24/7, konstaterede Morten Gotthard, inden han gennemgik enhedernes forskellige opgaver.

Mindebæger til universitetsstuderende

Årets modtager af admiral Carstensens mindebæger var Mikkel Blaabjerg Høgild, som var indstillet til at modtage mindebægeret på baggrund af, at han har gennemgået basisuddannelsen på Center for Sergent- og Maritim Uddannelse/Basisuddannelsen i Frederikshavn med bedømmelsen A1. Ud over den positive faglige militære bedømmelse var der mange rosende ord med på vejen for hans indsats i VP-tiden. Mikkel Blaabjerg Høgild kommer fra Timring ved Herning, men er netop flyttet mod syd i forbindelse med sit bachelorstudie (BA) i Idræt og Sundhed på Syddansk Universitet. Direkte adspurgt ville han ikke afvise, at han senere ville søge ind til Søværnet.

Bægermodtager Mikkel Blaabjerg Høgild modtager diplom og sølvbæger af kommandørkaptajn Morten Gotthard (tv.) og Danmarks Marineforenings landsformand, kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm. I baggrunden ses jubilarudvalgsformand Gert Allan Larsen.

Noter

- 71 jubilare deltog i årets jubilarstævne. 7 70 års, 9 65 års, 26 60 års, 20 50 års og 9 40 års-jubilare. For første gang var der ingen 25 års-jubilare.
- Kvindelige Marineres Musikkorps stod for stævnets musikalske del.
- Medlemmer fra Brøndby og København Marineforeninger servicerede de godt 170 deltagere.
- 70 års-jubilaren orlogskaptajn Ib. H. Olesen lagde sammen med Danmarks Marineforenings landsformand, kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm, kransen ved mindestenen ved Nyholmssporten.
- De indbudte gæster var admiral Tim Sloth Jørgensen, kontreadmiral Niels Mejdal, kommandør Henrik Holck Rasmussen, kommandørkaptajn Morten Gotthard, orlogspræst Frank Bjørn Christensen samt Søværnets chefsergent Morten Thor Christensen.

Operation Hurricane

Operation Hurricane var kodeordet for de danske og vesttyske styrkers store samlede operationsplan for fly- og missilangreb, hvis en fjendtlig invasionsflåde skulle være på vej gennem Østersøen for at angribe den sjællandske øgruppe eller den nordtyske kyst. Planen for operationen blev udviklet af NATOs Enhedskommando (BALTAP) efter indførelsen af missiler i den danske og vesttyske flåde i slutningen af 1970'erne.

Tidligere skattedirektør i SKAT, nu projektchef i Gældsstyrelsen og webmaster/redaktør på sitet koldkrig-online.dk, Jens Perch Nielsen, har med faglige tjek fra seniorsergent (p) Erling Baldorf og kommandør (p) Axel Fiedler beskrevet planen, som det fremgår i dette tema. (Foto: Redaktionens arkiv og Forsvarsgalleriet. De 2 situationstegninger er udført af Axel Fiedler.)

Fælles operationsplan

Operation Hurricane omfattede de samlede danske og vesttyske flåde- og flystyrker i den vestlige del af Østersøen. Koordinatoren af en "Hurricane" rådede derfor over mindst 100 skibsbårne, langtrækkende sømålsmissiler fra de danske og vesttyske missilbåde samt de større enheder som korvetter og fregatter. Dertil kom kampflyene fra det store vesttyske marineflyvevåben samt de fly fra det danske flyvevåben, der kunne afsættes til opgaven.

Operation Hurricane var oprindeligt betegnelsen for det store britisk-amerikanske bombeangreb på Ruhr-distriktet (Duisburg og Köln) den 14.-15. oktober 1944. Tanken bag denne operation var at angribe massivt og koordineret som en orkan for på den måde overrumple og sætte tyskernes luftforsvar ud af spillet.

I Enhedskommandoens planlægning blev Hurricane betegnelsen for et nøje koordineret og lagdelt angreb rettet mod en større fjendtlig invasionsflåde, som efter krigens udbrud nærmede sig fra øst gennem Østersøen langs den polske og østtyske kyst syd for Bornholm. Invasionsflåden ville bestå af landgangsskibe og eskortefartøjer i form af destroyere og fregatter samt missilbåde, helikoptere og fly.

FØRSTE ANGREBSLAG

Det yderste lag i NATOs forsvar mod denne trussel bestod af de fremskudte danske og vesttyske undervandsbåde omkring Bornholm. De skulle observere og rapportere om invasionsflådens position og sammensætning. Warszawa-pagten ville selvfølgelig forsøge at neutralisere disse ubåde, inden de angreb, men det ville være svært at finde dem i Østersøen, hvor sonarforholdene er meget dårlige. BAL-TAP forventede derfor, at invasionsflåden ville afsejle på trods af ubådstruslen. Vesttyskerne havde flest ubåde i Østersøen, og det var derfor dem, der ville have operativ kontrol over de danske ubåde i en krigssituation.

ANDET ANGREBSLAG

Andet angrebslag var det store vesttyske marineflyvevåben, oprindeligt med F 104 Starfighters og fra 1981 med Tornado-fly bevæbnet med franske Kormoran-missiler, som havde en

▲ Torpedomissilbåden SEHESTED under gang.

▲ Et besætningsmedlem fra ubåden SÆLEN tjekker overfladen gennem periskopet.

▲ Koldkrigsenhederne PEDER SKRAM og SEHESTED er nu en del af Flådens udstilling på Nyholm.

rækkevidde på 30 km. Flyene skulle lette fra de vesttyske baser i Slesvig-Holsten for at angribe invasionsflåden i lav højde ud fra en nøje indøvet procedure, hvor flere fly angreb samtidig fra forskellige vinkler for at mætte målenes forsvarssystemer. Også Flyvestation Værløse ville kunne anvendes af disse kampfly.

TREDJE ANGREBSLAG

Tredje angrebslag, som blev gennemført samtidig med andet lag, var de danske Harpoon-missiler, som blev indført af Søværnet i slutningen af 1970'erne på torpedomissil-

bådene af WILLEMOES-klassen og derefter på fregatterne af PEDER SKRAM-klassen og korvetterne af NIELS JUEL-klassen. Med en rækkevidde på ca. 110 km skulle disse missiler sættes ind i et samlet angreb, hvor de mange samtidige nedslag skulle skabe en chokvirkning hos modstanderen og sikre, at missilerne kunne trænge igennem fjendens luftforsvar.

FJERDE ANGREBSLAG

Fjerde angrebslag var Exocet-missilerne fra de vesttyske missilbåde. Disse missiler havde en kortere rækkevidde end Harpoon-missilerne, ►

og de skulle derfor sættes ind i et samlet angreb, når invasionsflåden var kommet lidt nærmere de danske kyster.

FEMTE ANGREBSLAG

Femte lag var den danske og vesttyske flådes torpedoer og kanoner, som sammen med fly skulle tage kampen op mod det, der var tilbage af invasionsflåden efter de tre bølger af missilangreb.

SJETTE ANGREBSLAG

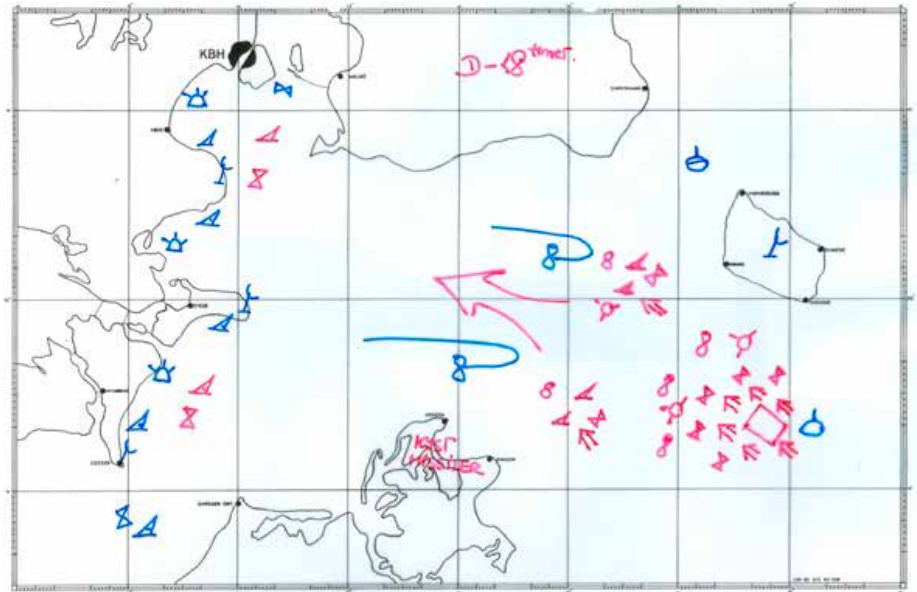
Og sjette lag var de minefelter, som Søværnet op til krigens udbrud skulle lægge ud i Øresund og langs de invasionstruede kyster i Køge Bugt og Faxe Bugt samt ved Falsters østkyst. Vesttyskerne skulle tilsvarende lægge miner ud i Femern Bælt.

Hærstyrkerne havde derefter til opgave at nedkæmpe de styrker, der havde held til at trænge igennem Operation Hurricane-angrebet og nå frem til de danske kyster, samt de fjendtlige enheder der blev landsat fra luften. De ville blive mødt af de sjællandske kampgrupper samt Hjemmeværnet under ledelse af COMLAND-ZEALAND i Ringsted. BALTAP forventede, at den fjendtlige styrke ikke ville have styrke til at sætte sig fast i landgangsområderne, hvis man med Operation Hurricane kunne sænke eller uskadeliggøre omkring 1/3 af landgangsstyrken.

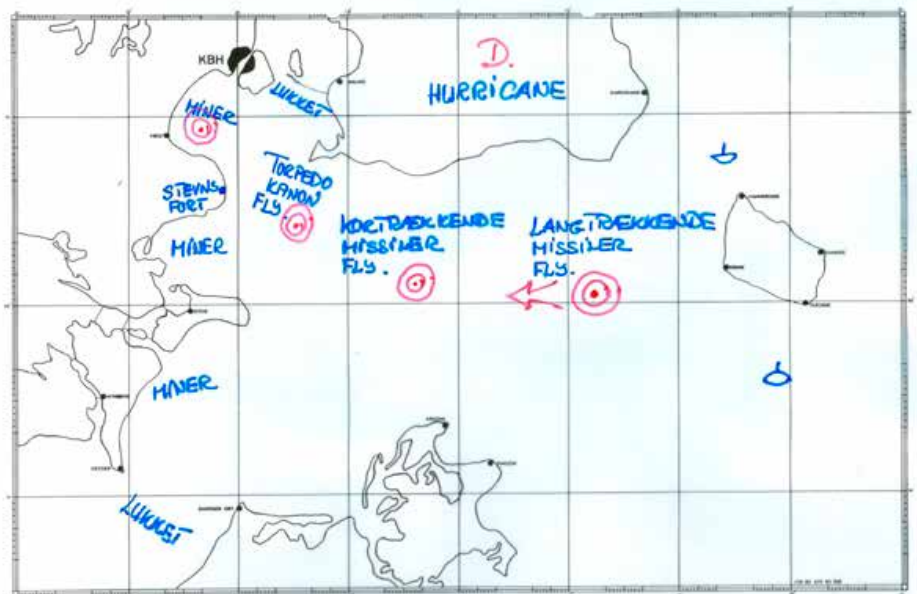
OMHYGGELIG KOORDINATION

Operation Hurricane var geografisk opdelt i et antal ansvarsområder og krævede omhyggelig koordination mellem de danske og de vesttyske enheder. Denne opgave blev gennem årene trænet meget grundigt ved NATOs øvelser. Søværnets store fregatter af PEDER SKRAM-klassen og senere korvetterne af NIELS JUEL-klassen var tiltænkt en vigtig rolle i denne koordination.

Operationen krævede en præcis udpegning af fjendtlige mål for at sikre, at det begrænsede antal sømålsmissiler blev rettet mod de mest værdifulde mål. Søværnets torpedomissilbåde af WILLEMOES-klassen havde et avanceret kampinformationssystem, som via datalink kunne trække på måldata fra den mobile radarbase MOBA OPS og fra fregatter, korvetter og Lynx-helikoptere. På den måde kunne torpedomissilbådene sejle med radio- og radartavshed og lægge sig i missil-læ tæt under kysten, f.eks. langs Møns eller Stevns Klint for at undgå selv

▲ Den fjendtlige invasionsstyrke nærmer sig syd for Bornholm. Langs Sjællands kyst ligger den danske flåde og bevogter de minefelter, som Søværnet har lagt ud. NATO-fly patruljerer over Østersøen, og NATOs ubåde ligger ved Bornholm og observerer fjendens aktiviteter.

▲ Operation Hurricane udføres i takt med, at den fjendtlige invasionsflåde nærmer sig Sjælland.

at blive mål for fjendens missiler og fly. Warszawa-pagten ville naturligvis angribe de danske og vesttyske enheder med pagtens mange fly og krigsskibe i Østersøen. En forudsætning for Operation Hurricane var, at NATOs flystyrker på forhånd havde angrebet og bombet de nordlige flybaser i Polen og Østtyskland for at nedslide Warszawa-pagtens flystyrker. Torpedomissilbådene ville også her få data om fjendtlige flyangreb fra Søværnets fregatter og korvetter og på den måde abonnere på de større enheders mere avancerede og langtrækken-

de systemer. Men chancerne for, at de danske torpedomissilbåde ville overleve de fjendtlige angreb, blev dog anset for at være meget ringe.

I dag ved vi, at Warszawa-pagten ville have anvendt taktiske atomvåben mod NATOs flådestyrker i Østersøen meget tidligt i deres angreb. Det er vanskeligt at sige, hvilken virkning dette ville have haft for gennemførelsen af Operation Hurricane. Men NATO opererede også i sine planer med den mulighed, at en fjendtlig invasionsflåde skulle stoppes med atomvåben.

Indtil slutningen af 1960'erne gik Warszawa-pagtens planer ud på at angribe den sjællandske øgruppe samtidig med det store angreb, der skulle rettes fra Lübeck-området gennem Slesvig-Holsten op mod Jylland. Men i

1970'erne opgav man overraskelsesangrebet mod Sjælland og rykkede det til krigens tredje dag, hvor man forventede, at NATO ville have færre fly tilbage til at angribe invasionsflåden. Og NATOs øvelser med Operation Hurricane i

1980'erne har formentlig gjort Warszawa-pagten endnu mere betænkelig ved at gennemføre et stort og sårbart amfibieangreb i Østersøen.

Kilder og litteratur

- Bogason, Peter: Søværnet under den kolde krig – Politik, strategi og taktik, København: Snorres Forlag 2016.
- Borck, Niels Chr. & Søren Nørby: Søheltenes Skibe – Historien om Søværnets torpedomissilbåde af Willemoes-klassen, Forsvarshistoriske Skrifter nr. 5, København: Statens Forsvarshistoriske Museum 2007.
- Fiedler, Axel: Sådan ville Danmark forsvare sig mod en invasion af Warszawa-pagten, også kaldet Hurricane-krigsplanen, på www.danmarkidenkoldekrig.dk, uden årstal.
- Hillingsø, Kjeld: Trusselsbilledet – en koldkriger taler ud, København: Gyldendal 2004.
- Muusfelt, Henrik: MOBA gennem 25 år, Søværnet 1978.
- Møller, Lars R.: Operation Hurricane – Efterretningsvirksomhed før og nu, København: Høst & Søn 2000. www.pederskram.dk

FOTOKLUMME

- ▲ Ebeltoft Marineforenings tidligere mangeårige afdelingsformand Jørgen Brøgger er en del af et tremandsindkaldelsehold fra besætningen årgang 1968 på inspektionsskibet F 351 FYLLA, der den 4. og 5. oktober arrangerer 50 års-hjemsendelsesfest i Marstal.
 – *Sidder du nu og ærgrer dig over, at du ikke har fået dig tilmeldt - eller at vi ikke har dig "registreret", så vi har kunnet sende dig invitationen - så kontakt omgående "den lange tømrer", Preben Skov på 51 23 33 36 / p.skov44@gmail.com, lyder det fra Jørgen Brøgger, der med hilsen fra "Den lange", "Den lille" og "Bjømen" gør opmærksom på, at selv om det er meget sent, kan det nås endnu, og at invitationen gælder alle fra FYLLA-besætningen 1968.*

DISTRIKT I

STORKØBENHAVN, BORNHOLM & GRØNLAND

Distriktsformand: Gert Allan Larsen
Maglemosevej 33, Marbjerg, 2640 Hedehusene
Tlf.: 20 43 87 96, E-mail: gert-allan@larsen.dk
*Roskilde, Kongens Lyngby, Amager, København,
Brøndby, Frederiksberg, Ishøj, Godthåb og Bornholm*

DISTRIKT II

NORDSJÆLLAND

Distriktsformand: Palle Pedersen
Rypevænget 109, 2980 Kokkedal
Tlf.: 20 10 50 53, E-mail: jytpal@gmail.com
*Helsingør, Hørsholm/Rungsted, Gilleleje, Hundested,
Frederikssund og Frederiksværk*

DISTRIKT III

VESTSJÆLLAND

Distriktsformand: Jens René Jensen
Rosenvænget 14, 4220 Korsør
Tlf.: 51 90 81 81, E-mail: jrjensen.post@gmail.com
*Kalundborg, Nykøbing Sjælland, Slagelse, Holbæk,
Korsør og Skælskør*

DISTRIKT IV

SYDSJÆLLAND & ØERNE

Distriktsformand: Henrik Marrill Christiansen
Grønsundvej 17, 4780 Stege
Tlf.: 51 23 50 70, E-mail: hmc.stege@mail.dk
*Næstved, Møen, Køge, Vordingborg, Stevns,
Haslev, Nakskov og Nykøbing Falster*

DISTRIKT VII

FYN

Distriktsformand: Erik Jørgen Bodal
Gl. Nybyvej 25, Troense, 5700 Svendborg
Tlf.: 40 45 30 11, E-mail: erik@bodalenergi.dk
*Odense, Bogense, Svendborg, Nyborg, Assens,
Kerteminde, Marstal, Ærøskøbing, Faaborg,
Langeland og Middelfart*

DISTRIKT IX

SYD- & SØNDERJYLLAND

Distriktsformand: Per Dichmann Hansen
Mågen 9, 6270 Tønder
Tlf.: 22 48 88 43
E-mail: dmfdistriktsosjylland@gmail.com
*Esbjerg, Fanø, Ribe, Padborg/Graasten, Sønderborg,
Fredericia, Kolding, Haderslev, Aabenraa og Vejle*

DISTRIKT X

MIDTJYLLAND

Distriktsformand: Lars Gjøttermann
Karetmagervej 51, 8920 Randers NV
Tlf.: 29 63 21 13, E-mail: gjaet@post.tele.dk
*Aarhus, Randers, Grenaa, Ebeltoft, Viborg,
Horsens, Samsø og Skanderborg*

DISTRIKT XI

NORDVESTJYLLAND

Distriktsformand: Per Toftum Larsen
Søndervænget 14, Jebjerg, 7870 Roslev
Tlf.: 40 15 58 93, E-mail: pertoftum@live.dk
*Skive, Lemvig, Ringkøbing/Hvide Sande,
Hanstholm/Thisted, Glyngøre, Morsø, Thyborøn
og Struer*

DISTRIKT XII

NORDJYLLAND

Distriktsformand: Charley F. Pedersen
Ringdrosselvej 14, 9310 Vodskov
Tlf.: 23 65 04 28, E-mail: cfp@post.tele.dk
*Frederikshavn, Aalborg, Nibe, Skagen, Hals,
Hjørring, Hadsund, Hirtshals og Hobro*

Notesiderne indeholder variable relevante informationer, foto samt permanente siteoplysninger fra afdelingerne. Deadline for siterettelser og informationer er altid den 15. i månederne februar, april, juni, august, oktober og december.

ASSENS

assens-marineforening.dk

Som optakt til fregatskydningen i Assens Marineforening mødte rundt 30 medlemmer medio august frem på Kogehusmolen for at modtage afgående fregatkaptajn Søren Hansen. Det oplyser Palle Holst. Fra molen marcherede skytterne i regnvejr til morgenskafning i marinehuset. Den efterfølgende skydning brugte 236 skud, inden det blev afgjort, at Torsten Stroyer er regerende fregatkaptajn anno 2019.

BOGENSE

bogensemarnineforening.dk

BRØNDBY

marineforening.dk

Bestyrelsen er klar til Kulturnat-eventet den 5. oktober.

– Sammen med vores skyttelav, Danmarks-Samfundet og den lokale Rotary-klub vil vi byde borgerne i Brøndby velkommen i dagens anledning, siger afdelingsnæstformand Kim von Wowern.

EBELTOFT

marineforeningen-ebeltoft.dk

Flere afdelinger i Danmarks Marineforening har på det seneste fået etableret nye flagspil foran marinehusene. Således også i Ebeltoft, hvor en 4-mandsgruppe bestående af tidligere afdelingsformand Christian Koudal, Ole Lauersen, Poul Erik Clausen og Georg Sand sammen med medlemmer af bestyrelsen den 24. august indviede et veltilvirket flagspil. – Projektet startede fra punkt nul, siger Christian Koudal. – Vi begyndte med at fælde nogle lærketræer, hvorefter vi gennemgik hele den faglige proces fra råmateriale til det nu færdige flagspil. Jeg vil gerne udtrykke en stor tak til arbejdsgruppen og ikke mindst til desværre afdøde æresmedlem af Ebeltoft Marineforening, Tommy Schmidt, der sponsorerede hele projektet.

Peter Brøgger oplyser, at selv om sommeren har været stille i Ebeltoft Marineforening, har afdelingen dog markeret sig ved flere arrangementer. Blandt andet 4. juli-eventet i mindeparken ved Historiske Rindsholm Kro ved Viborg. Slupkoret var på scenen i Aarhus Havn under Tall Ships Races 2019 's andet besøg i en dansk havn.

En sommerfest er det også blevet til. Her stod den på helstegt pattegris med over 70 personer på gæstelisten. Prinsens Musikkorps gav ultimo august koncert på Torvet. Endelig har travajjeroerne har hen over sommeren haft flere togter ud i Ebeltoft Vig.

Skyttelavet

Skyttelavet har haft besøg af 14 damer fra Den Skæve Bar. Ifølge Peter Brøgger fik 8 af gæsterne afprøvet deres skydefærdighed inden frokosten.

Skydebanen blev i september renoveret, så den var klar til at blive synet inden den 1. oktober. I skrivende stund opfordrer Peter Brøgger afdelingens skytter til at komme op af sofaen, og deltage i de ugentlige træningsskydninger, så de kan præstere ved den kommende skydesæsons mange konkurrencer.

▲ Torben Stroyer (tv) fregatkaptajn 2019 i Assens Marineforening ønskes tillykke med sejren af standpladskommandør Bent Ole Pilgaard.

▲ Medlemmerne i Brøndby Marineforening har brugt sommeren til at lave små forbedringer i og omkring Marinehuset. Således har skruen fået en ny placering i haven.

▲ Det nye flagspil uden for marinehuset i Ebeltoft blev officielt indviet den 24. august 2019.

ESBJERG

▲ Afdelingsformand i Esbjerg Marineforening John Koudal overrækker 70 års jubilartegnet til Svend Gregersen. Tv. Egon Dam. Th. Eivind Jacobsen. (Foto: Per Benny Paulsen)

FANØ

▲ Hans Novrup blev i august ny fregatkaptajn i Fanø Marineforening.

FREDERIKSSUND

▲ Kraftigt regnvejr satte standpladsen ved fregatskydningen i Hundested under vand. Heldigvis var skytterne fra marineforeningerne i Frederikssund, Frederiksværk og Hundested færdig med konkurrencen.

ESBJERG

marineforeningen-esbjerg.dk

Esbjerg Marineforenings markedsføringsfremstød under Esbjerg Festuge gav ifølge Nils Brandt Petersen 7 nye medlemmer. Åbningen af festugen blev på den maritime front åbnet med salut af Esbjerg Marineforenings kanonlaug på dækket af Hjemmeværnsflotille 131 Esbjerg MHV 904 LYØ. Efter kanonaden var der et lille event, hvor afdelingsformand John Koudal tildelte 70 års-jubilartegn for indkaldelse til Søværnet til Svend Gregersen samt 60 års-jubilartegn til Egon Dam og Eivind Jacobsen. Der var åbent hus i marinehuset med 14 mand på vagt under alle dagene i Festugen. Men det var ifølge det oplyste ikke noget problem at skaffe mandskab.

Ud over de mange gæster under festugen var kollegerne fra Bogense Marineforening også på besøg for at nyde afdelingens berømte buffet.

FANØ

fano-marineforening.dk

Til afdelingens grillfest havde bestyrelsen inviteret vennerne fra Ribe, Esbjerg og Morsø Marineforeninger. I alt deltog 92 personer i eventet, der nær var skyllet bort med regn fra alle sluser.

– Man skulle næste tro, at der var en, som ville slukke for grillen med den helstegte pattegris, lyder det fra referent Hans Novrup, der samtidig takker de besøgende gæster for den store deltagelse.

Fregatskydningen i august blev også afviklet i lidt omskifteligt vejr. Det lykkedes dog at få udnævnt Hans Novrup som fregatkaptajn i Fanø Marineforening anno 2019.

FREDERIKSSUND

frederikssundmarineforening.dk

– Efter en vel overstået ferie var vi 12 personer fra Frederikssund Marineforening, der sammen med kolleger fra Hundested og Frederiksværk tog til fregatskydning i Hundested. Det fortæller Birger Tykskov, der fortsætter: – Vi fra Frederikssund fik skudt et sejl ned ved Kresten Peter Dahl Christensen. Efter skydning, som var hurtigt overstået, var der helstegte pattegris. Det var godt, at vi blev hurtig færdige, for under frokosten kom der en kraftig regnbyge, som oversvømmede vores standplads til skydning.

På et medlemsmøde i august havde vi valgt at spørge medlemmerne om, hvilket program de ønsker i 2020. Der kom mange gode forslag, som bestyrelsen nu vil arbejde videre med. Vi glæder os til at komme med det færdige program, som vi selvfølgelig præsenterer på denne plads i december.

FREDERIKSVÆRK

frederiksvaerkmarineforening.dk

Årets fregatskydning med medlemmer fra afdelingerne i Hundested, Frederikssund og Frederiksværk blev vundet af Jørgen Thomsen fra Frederiksværk Marineforening. Det oplyser Erik Pedersen. Han fortæller også, at afdelingen har været på 2 søværts events. S/S "Bjørn" har normalt station i Helsingør, men under en forlægning til Hundested var medlemmer fra Frederiksværk Marineforening med på en sejltur, der også bød på rundvisning på skibet.

I forbindelse med Frederiksværk Marineforenings 75 års-jubilæum har der som gave fra Arresøfarten været arrangeret søndagssejltur for medlemmer med ledsagere om bord på M/S "Frederikke".

FAABORG

Faaborg var i år endestation for kapsejladsen Fyn Rundt for bevaringsværdige træskibe. I forbindelse med den afsluttende festivitas på Faaborg Havn holdt Faaborg Marineforening åbent hus.

– Dog uden det store fremmøde, siger afdelingsformand Torben Ralph Nielsen, der dog samtidig glæder sig over, at de fremmødte til gengæld var oprigtig interesserede i at høre nærmere om Danmarks Marineforening og dens virke.

– Det resulterede i en konkret ansøgning om optagelse i Faaborg Marineforening, konstaterer Torben Ralph Nielsen.

GILLELEJE

gillelejmarineforening.dk

Gennem årets andet kvartal var der især 2 arrangementer i Gilleleje Marineforening, der trak fulde huse. Først det traditionelle event "Brunkål med det hele" i marts. Har sørgede Tom Hedegård og Niels Faueryby, godt hjulpet af hustruerne, for en hyggelig og god festaften.

I april fortalte historiker, forfatter og foredragsholder Kaare Johannessen om forholdene for de mange dansksiddende nordslesvigere, der under 1. Verdenskrig måtte trække i tyske uniformer og kæmpe på Vestfronten. Foredraget indeholdt også et indslag om baggrunden for 1. Verdenskrigs udbrud.

– En virkelig spændende aften, der igen havde en fyldt marinestue, siger Søren Svendsen.

Endelig bød juni på sæsonafslutningsfrokost med jazzmusik.

Efterårets arrangementer startede i august med det landsdækkende event Vild med Vand, der også blev afviklet i Gilleleje. I den forbindelse var der åbent hus i marinehuset, hvor mange interesserede var forbi for at høre mere om Danmarks Marineforening og opleve marinestuen på nærmeste hold.

GLYNGØRE

glyngore-marineforening.dk

34 medlemmer og ledsagere fra Nibe Marineforening besøgte medio juni under deres sommerudflugt til Jesperhus Blomsterpark på Mors marinehuset i Glyngøre. Ifølge Bent-Ole Kristensen fik gæsterne serveret det store buffetbord.

I forbindelse med eventet Glyngøre Sildefestival den 10. august havde afdelingen booket det store udstillingstelt. Samtidig havde bestyrelsen aftalt med Hjemmeværnsflotille 122 Thyborøn, at MHV 902 MANØ, på dagen skulle anløbe Glyngøre. ▶

▲ Afdelingsformand Jens Hyldborg, Hundested Marineforening (tv.) ønsker Jørgen Thomsen tillykke med titlen som fregatkaptajn i Frederiksværk, Hundested og Frederikssund Marineforeninger. (Foto: Michael Húlten)

▲ De smukke gamle træskibe, der deltog i kapsejladsen Fyn Rundt, fyldte godt op i havnebassinet i Faaborg.

▲ MHV 902 MANØ lægger til kaj i Glyngøre vis-a-vis Danmarks Marineforenings udstillingstelt, der under Sildefestivalen var bemanded med medlemmer fra Glyngøre Marineforening.

GRENAA

▲ Sømandspræst Jørgen Knudsen (tv.) modtager af afdelingsformand Per Schultz Petersen Grenaa Marineforenings skjold til minde om besøget i Grenaa.

HALS

▲ Hals Marineforenings sangkor underholder på havnen i Hals i forbindelse med årets Tall Ship Races i Limfjorden.

HELSINGØR

▲ Der sommerhygges i Helsingør Marineforening.

– Vi have opstillet udstillingsteltet på kajen, hvor MANØ fik kajplads, siger Bent-Ole Kristensen, der samtidig oplyser, at der ifølge uofficielle tal var omkring 3.000 personer, der deltog i festlighederne. Hen over dagen sørgede bestyrelsen for løbende forplejning i marinestuen af de 12 besætningsmedlemmer fra MANØ.

GRENAA

grenaamarineforening.dk

Blandt de 62 deltagere til afdelingens grillaften i juni var besætningsmedlemmer fra de 2 marinehjemmeværnsenheder MHV 816 PATRIOTEN og

MHV 851 SABOTØREN. Vejret artede sig så tilpas, at arrangementet foregik udendørs. Den store opbakning glædede bestyrelsen, der næste sommer gentager eventet.

Den 4. juli deltog 4 medlemmer sammen med kolleger fra andre midtjyske marineforeninger i mindearrangementet på Historiske Rindsholm Kro ved Viborg.

"Bethel" (ex. Y302 ROMSØ), den største af Indenlandsk Sømandsmissionens 2 sejlede enheder, anduvede i juli Grenaa under årets sommer-togt. I den forbindelse besøgte sømandspræst Jørgen Knudsen Grenaa Marineforening, hvor han blandt andet modtog et marineforeningsskjold til minde om besøget.

HADERSLEV

haderslevmarineforening.dk

HALS

halsmarineforening.dk

30 af Hals Marineforenings 37 m/k store sangkor underholdt på havnen i Hals, da Tall Ships Races den 4. juli 2019 anduvede den østlige del af Limfjorden. Ifølge Ole Peter Christensen blev strubberne smurt i marinestuen inden underholdningen for et stort antal mennesker, der ifølge Ole Peter Christensen var mødt frem på havnen for at høre koret.

– Vi skabte vanen tro højt humør blandt publikum, der i stor stil sang med på de velkendte sømandssange og lystige viser om fjord og hav, lyder det fra Hals.

Koret var også på arbejde under den lokale sommerfest i Marineforeningens lokaler den 25. august.

HANSTHOLM/THISTED

HELSINGØR

– Sidst i juni gik sommerudflugten til Roskilde, hvor der var frit slag til at besøge Vikingeskibsmuseet. Det fortæller afdelingssekretær Flemming Køppen, der fortsætter: – Vi havde lavet en frokostaftale med Roskilde Marineforening, som beværtede os med sild og luksusmørrebrød. I maj besøgte vi Holmen, inviteret af Hørsholm-Rungsted Marineforening. Efter en tur i Mastekranen og rundvisning på Peder Skram, blev der afsluttet med frokost og hyggeligt samvær i officersmessen. Vi planlægger besøg i en anden marineforening i november. Grill-arrangementet i juli i formandsparrets have var et tilløbsstykke. Ud over den gode mad og drikke, var der mulighed for både ringespil, dart og petanque.

Helsingør Marineforening har købt lokaler på 151 m² i kælderen under en tidligere skibsproviering, tæt på havnen. Papirerne blev underskrevet i slutningen af februar måned, med overtagelse 1. marts. Desværre viste det sig, at der var nogle servitutter, der gjorde, at lokalerne ikke kunne anvendes som foreningslokaler, med mindre servitutterne blev ophævet. Der var også nogle husregler i ejerforeningen, der skulle tilrettes. Først midt i august er alt faldet på plads. Vi fik dog nøglerne til lokalerne 1. juli, og har siden da været i gang med, at gøre lokalerne klar. Der er etableret luft til luft-varme-/køle anlæg og udsugning. El-arbejdet er næsten overstået, og der er pudset mure, renoveret lofter, og i skrivende stund er det malerarbejdet, det gælder. Vi glæder os til at kunne tage de nye lokaler i brug, afrunder Flemming Køppen noten fra Helsingør.

HIRTSHALS*hirtshalsmarineforening.dk*

Ifølge afdelingsbladet Slopkisten foregik årets to konkurrencebetonede tiltag - bowling og fregatskydning - begge i maj. Ved fregatskydningen den 11. maj kæmpede de 17 deltagere længe, inden Tage Larsen kunne udnævnes til fregatkaptajn i Hirtshals Marineforening anno 2019. De øvrige præmiemodtagere var Henry Sejl, Preben Toftlund, Nils Bo Høgenhaug, Peter Cold, Bo Kristensen og Ole Skov.

Bowlingkonkurrencen den 14. maj havde to elementer: Tættest på 83 og seriedyst. Med 83 point vandt Finn Hansen den taktiske dyst, mens Peter Cold med 133 point vandt seriekampen. Her blev Poul Erik Frandsen nummer 2 med Anders Lund på 3. pladsen.

HORSENS*horsensmarineforening.dk***HUNDESTED**

Med Hans Jørgen Hansen fra Hundested Marineforening som kompetent skydeleder afviklede marineforeningsafdelingerne i Hundested, Frederiksværk og Frederikssund den 2. august den årlige fregatskydning. Skytterne har siden skydningen i 2018 strammet så meget op på træningen, at konkurrencen i år blev afviklet på rekordtid.

– Inden frokost havde både kvinder og mænd skudt alle sejlene ned på såvel fregatten som korvetten, siger skydelederen, der også noteredes sig, at damerne blev færdige før deres mandlige skyttekolleger. Resultatet blev, at Monica Bannebjerg blev ny korvetkaptajn, medes der var vinpræmier til Terese Malmgren og Karine L. L. Simonsen. Regerende fregatkaptajn 2019 blev Jørgen Thomsen fra Frederiksværk Marineforening.

HØRSHOLM/RUNGSTED*mthr.dk***KERTEMINDE***kerteminde-marineforening.dk*

Det gode samarbejde med kollegerne i Nyborg Marineforening fortsætter. Preben Ernst fortæller således, at der på det seneste har været arrangeret 3 busture. Først til Horsens med rundvisning på Industrimuseet med efterfølgende frokost på Alrø og hjemtur via Ejer Bavnehøj. Herefter stod den på en tredages tur til Slesvig-Holsten. Denne tur bød ud over masser af god forplejning på sejltur på Slien ved Slesvig. I september var der rundtur til østfynske herregårde med rundvisning på Ørbækklunde. Det sublime samarbejde med bestyrelsen og kollegerne i Nyborg har herudover fået et yderligere element.

– Marinestuen på Restaurant Havnen er permanent lukket ned, da de selv skal bruge lokalet, siger Preben Ernst. – Vi har i stedet fået den mulighed, at vi til en hver tid er velkomne til arrangementerne i marinestuen i Nyborg på lige fod med medlemmerne der. Så tjek marineforeningen-nyborg.dk.

Aktiviteterne i Kerteminde er dog ikke stoppet helt. Hver onsdag aften spiller billardholdet i Aktivitetshuset i Vestergade. Så har man lyst til at deltage, skal man bare møde op, lyder opfordringen fra Preben Ernst. Den 12. oktober er der fregatskydning i Skyttehuset på Vejlevangen. Bestyrelsen håber, at medlemmerne bakker op om arrangementet.

▲ Korvetkaptajn i marineforeningerne i Hundested, Frederiksværk og Frederikssund Marineforeninger Monica Bannebjerg (midtfor) med vinpræmievinderne Terese Malmgren (tv.) og Karina L. L. Simonsen. (Foto: Foto: Michael Hüften)

▲ Under Korsør Marineforenings besøg på Langelandsfortet tog Johannes Flinholm dette flotte foto af en af de tidligere aktive kanonpiecer.

Skyttelavet

Sæsonen startede i september med en 50 meter-skydning i Nyborg. Ellers er der fokus på hjemmebaneskydningen og distriktsskydningen, der begge foregår før jul. Træningen er hver tirsdag kl. 1900 på skolen.

KONGENS-LYNGBY*kongens-lyngby-marineforening.dk***KORSØR***korsoermarineforening.dk*

Dannebrog 800-eventet 2019 med højdepunktet Valdemarsdag den 15. juni blev også fejret i Korsør. Ifølge afdelingsformand Lindy B. Olsen var der i Korsør et stort arrangement med deltagelse af 16 flag og faner samt op mod 100 deltagere. Blandt andet stillede Flådestation Korsør med 60 mand, mens Søværnets Tamburkorps var spydspids ved marchen gennem byen til Solens Plads, hvor der var taler samt overrækkelse af flag og faner fra Danmarks-Samfundet. Blandt flagmodtagerne var Korsør Marineforening. Under seancen var der underholdning ved Søværnets Tamburkorps sammen med Korsør Marineforenings sangkor.

Selv om Korsør Marineforening var på plads i Korsør, deltog afdelingen også med flagbærer og reserveflagbærer ved Danmarks-Samfundets store arrangement i København.

Sommerudflugten gik via Langeland med besøg på Langelandsfortet til Svendborg med frokost hos kollegerne i Svendborg Marineforening. ►

KØBENHAVN

▲ Mogens Højstrup under sit spændende indlæg i København Marinestue på Nyholm. (Foto: Hans Frederiksen.)

KØGE

▲ Kurt Brinksholt (tv.) måtte i august aflevere fregattitlen i Køge Marineforening til Gert Kryger. (Foto: Jerry Katz)

KØBENHAVN

kbh-marineforening.dk

Afdelingsformand Leif Larsen fortæller, at Mogens Højstrup den 11. april gav et spændende indlæg om 3 generationer i Søværnet.

– Mogens Højstrups farfar var værnepligtig tilbage i starten af sidste århundrede. Faren blev indkaldt til Søværnet i 1938, hvor han fik fast tjeneste gennem den efterfølgende spændende årrække, hvor besættelsen satte sit præg på tjenesten, fortæller Leif Larsen og uddyber:

– Hjembringelsen af skibe fra Tyskland var en opgave, der medvirkede til at bringe den danske Flåde på fode igen efter begivenhederne den 29. august 1943. Fast ansættelse i Søværnet berigede ham med mange minderige oplevelser. Sejlads med de efter krigen tilførte skibe fra USA og England voldte mange problemer, så gennem en lang årrække drejede det sig om at ruste sig til den nødvendige fornyelse af Søværnets skibe. Da Mogens så dagens lys i september 1943 lå det i kortene, at her var en kommende mariner skabt, og den lange vej, bl.a. med mange år under opvæksten i Nyboder, gjorde sin indvirkning, så værnepligten blev naturligvis aftjent i Søværnet.

En efterfølgende tjeneste i handelsflåden samt uddannelse til maskinmester bidrog til, at Mogens i 1975 tiltrådte det job i Søværnets Materielkommando, der skulle vise sig at præge resten af hans lange og spændende arbejdsliv.

Netop i denne periode tilførtes Søværnet et antal nye skibe, der så afgjort blev Mogens' arbejdsområde. Han kom med mange eksempler på, hvilke store udfordringer, der kunne opstå, og gennem disse år lærte jeg også Mogens at kende, da han var engageret i bl.a. WILLEMOES-klassen under dennes bygning i Frederikshavn sidst i 1970'erne, hvor jeg samtidig var tjenstgørende i WILLEMOES som den første maskinregnskabsfører. Klargøringen af korvetten OLFERT FISCHER for afsejling til Den Persiske Golf i 1990 stod Mogens også for, og der mødtes vore veje igen på en noget uventet måde. Jeg var ansat på Orlogsværftet, og sammen med nogle kolleger var vi sendt til Emiraterne for en opgave på OLF's 20-cylindrede dieselmotor i marts 1991; et job, der tog 16 dage. På efterfølgende prøvesejlads opstod en voldsom skorstensbrand, der nødvendiggjorde tilkaldelse af skibsinspektør Mogens Højstrup, der med sit team måtte bruge tre uger på at udbedre skaderne fra denne brand.

Korvetterne fulgte Mogens "fra vugge til grav", men han var også om sig med andre skibstyper, der tilførtes det danske søværn, så da Mogens valgte pensionisttilværelsen for 12 år siden (de sidste tre år som konsulent), kunne han se tilbage på et begivenhedsrigt liv, som han nyder hjemme i Odense, lyder det fra Leif Larsen.

KØGE

koege-marineforening.dk

Marinehuset var omdrejningspunkt under den årlige kranselægning ved Mindestøtten på Køge Havn for admiral Niels Juel. Ud over medlemmer fra Køge Marineforening deltog kommandør Henrik Holck Rasmussen som repræsentant for Søværnet, borgmester Marie Stærke, Køge Kommune, distriktformand Henrik Marrill Christiansen samt repræsentanter fra Køge Marineforenings venskabsforening Flottans Män Ängelholm, Sverige, og Hjemmeværnsflotille 368 Køge.

Sommerfesten foregik med alle pladser besat i teltet på Kystvejen i Strøby. Værtsparet Inge og Jørgen Pedersen sørgede for, at alle fik en god dag, godt hjulpet på vej af underholdningen af husorkestret Kuling fra Øst.

Fregatskydningen i august startede i Marinehuset. På skud nummer 86 afgivet af Kim-Regin Sustmann røg krudtkammeret på "Schwarzenberger" i luften. Dermed var det Gert Kryger, der blev regerende fregatkaptajn i Køge Marineforening. Øvrige vindere var Finn Rasmussen, Jan Dreyer, John Engskov, Kjeld Stjerndrup, Bent Haagen-Hansen, Søren Mikkelsen, Claus Pedersen, Poul Johansen, Thom Hansen, Jens Helge Olsen, Finn Richardt, Hans Erik Jensen, Kim Nielsen samt referenten Edle Sørensen. Årets finskytte blev Claus Pedersen.

LANGELAND

langelands-marineforening.dk

MARSTAL

marstalmarineforening.dk

Marstal Marineforening er altid aktiv under eventet BY NIGHT i Marstal. Det oplyser Jens Weis. Dørene åbnes ved 17-tiden. Gæsterne kan komme lige fra gaden og købe et måltid mad med en genstand til. Ofte skal folk lige prøve en Marstaller, der består af Brøndum Snaps tilsat Riga Balsam efter smag og behag.

Ud på aftenen er der underholdning ved "Småborgerlige sangforening". Underholdningen og den gode stemning trækker mange gæster ind i marinehuset. Der er ifølge Jens Weis ofte mellem 100 og 150 tørstige sjæle, der lægger bi i Marstal Marineforening.

MIDDELFART

Grillaftenen den 28. juni blev ifølge Niels-Henrik Jensen afviklet i flot solskinsvej.

– 34 havde fundet vej til stuen, hvor der var sørget for opsætning af 4 stk. kuglegrill. Det var muligt at købe vin, øl og vand. Maden var for egen regning og risiko, oplyser Niels-Henrik Jensen, der også fortæller, at der blev sunget et par sange, samt at Carl Vittrup og Kai Voigt fortalte et par historier fra det virkelige liv.

De 2 faste ugentlige åbningstidspunkter i marinehuset, søndag kl. 10-13 og torsdag kl. 16-18, satte søndag den 28. juli rekord med 29 deltagende medlemmer mod normalt ca. 15.

MORSØ

morsmarine.dk

Med Hugo Christensen og afdelingsformand Lejf Petersen som sponsor har marinestuen fået opsat endnu en flot skibsmodel. Det er en model af "Cutty Sark", der hen over vinteren er bygget af afdelingsformanden.

I alt 52 medlemmer og ledsagere fra marineforeningerne i Morsø og Glyngøre tog i august på limfjordstogt til Løgstør om bord på turbåden "Bertha K".

– Vi havde chartret "Bertha K" og fik en rigtig god tur, siger Lejf Petersen.

– Efter afgang fra Glyngøre serverede Glyngøre Marineforening kaffe og rundstykker på vejen nordud. I Løgstør stod den på skafning på restaurant Kulgården, inden vi kl. 14 gik hjemover i frisk SW-vind øst om Livø og Fur til ære for dem, der ikke har søben, lyder det fra Lejf Petersen.

NAKSKOV

nakskov-marineforening.dk

NIBE

Fregatskydningen i Nibe starter altid med afgivelse af en kanonsalut på byens torv. Således også i år, hvor godt 30 skytter fra marineforeningsafdelingerne i Nibe og Aalborg var mødt op for at deltage i dagens program. Fra torvet gik det i march med flaget i front til Marinehuset, hvor skydningen foregik.

– Ud over fregatskydning var der konkurrence i skydning til skive med henholdsvis gevær og pistol. - Disse discipliner konkurreres der traditionelt ihærdigt i, idet ingen vil give sig før til allersidst, siger Kenneth Kajberg. – Her findes der også en god portion drillerier. I år viste Michael Zaar sig dog umulig at slå. Afslutningsvis blev det for bestyrelsesmedlem Ole Stefansen tid til at overrække den nye fregatkaptajn Bent Lyngsø fregatkaptajnregalierne og lade ham hylde med en skål, som traditionen foreskriver, lyder det fra Kenneth Kajberg.

NYBORG

marineforeningennyborg.dk

NYKØBING SJÆLLAND

nyksjmarineforening.dk

▲ Det populære kor "Småborgerlige sangforening" skaber altid en god stemning, når koret er på besøg i Marinehuset i Marstal.

▲ Middelfart Marineforenings marinehus på Sildemarken ligger som det fremgår af billedet fra grilleventet i juni vis-a-vis den gamle Lillebæltsbro. (Foto: Niels-Henrik Jensen)

▲ Seneste skud på skibsmodelsamlingen i Morsø Marineforeningen er denne smukke udgave af britiske "Cutty Sark".

▲ Bestyrelsesmedlem Ole Stefansen (tv.) ønsker Bent Lyngsø tillykke med fregatkaptajntitlen anno 2019 i Nibe Marineforening.

ROSKILDE

▲ Roskilde Marineforenings fregatkaptajn 2019, Paul Bøggild, ses her med afgående fregatkaptajn Jogvan Olesen (tv.) og fregatbygger Kristian M. Pedersen.

ROSKILDE

▲ Passagerbåden "Svanen" sejlede i juli sommersejlds for Roskilde Marineforening.

SKAGEN

▲ Dannebrog i orlogsrødt på Skagen Marineforenings flagmast en augustdag i 2019. (Foto: Niels Arne Hansen)

NÆSTVED

naestvedmarineforening.dk

RANDERS

randersmarineforening.dk

Skytteløvet

Ole Poulsen oplyser, at skydningerne starter den 7. oktober og efterfølgende hver 14. dag. Den 18. oktober er der halvårskonkurrence med kollegerne i Aarhus. Distriktskydningen foregår i Horsens den 3. november. Tilmelding foregår i marinestuen.

ROSKILDE

roskildemarineforening.dk

Passagerbåden "Svanen" lagde i juli køl og dæk til Roskilde Marineforenings sommersejlds nordud af Roskilde Fjord til Frederikssund. De 24 deltagere havde en vidunderlig tur i skønt vejr og med passage under den nye Kronprinsesse Marys Bro, der drives og ejes af det private selskab Fjordforbindelsen Frederikssund.

22 skytter deltog i august i fregatskydningen.

– Fregatkaptajn Jogvan Olesen ankom i Brandvæsenets gamle stigevoan, fortæller Kristian M. Pedersen.

Inden skydningen var der tildeling af 25 års- og 40 års-medlemsblemer.

Efter 438 skud kunne Paul Bøggild udnævnes til fregatkaptajn i Roskilde Marineforening anno 2019. Øvrige vindere var Bjarne Jensen, Keld Christensen, Peter Skjold, Jens Aage Andersen, Ole Ørts, Alex Jensen, Bo Hermansen, Ole Reichenbach, Ib Trolle, Jogvan Olesen og Jann Persson.

SKAGEN

I Skagen Marineforening giver mange en hånd med, når der er brug for det. Blandt andet kan Niels Arne Hansen fortælle, at mere end 30 personer hjalp til under de 4 dages åbent hus i forbindelse med Skagen Festivalen. Holdindsatsen har også været markant omkring istandsættelsen af Marinehuset.

Et nyt tiltag i Skagen for at give medlemmerne mulighed for socialt samvær er herrefrokost på udvalgte lørdage.

– Et arrangement, som er kommet for at blive. Vores søndagsskafninger, som er for alle medlemmer, kører også på skinner. I det hele taget er en åben dørs-politik over en bred kam med udlejning/udlån af marinestuen en god måde at udbrede kendskabet til Marineforeningens virke i lokalsamfundet. Så med vores nye sponsorerede flag i orlogsrød til tops kunne en stor gruppe kammerater tage vores istandsatte marinehus i brug ved august måneds herrefrokost, lyder det fra Hans Arne Hansen.

SKIVE

skive-marineforening.dk

SLAGELSE

marineforeningen-slagelse.dk

STEVNS

Stevns Marineforenings markante afdelingskasserer Ingolf Nielsen døde den 12. august 2019. Han blev bisat fra Lille Heddinge Kirke. Distriktsformand Henrik Marrill Christiansen oplyser, at over 200 deltog i bisættelsen, så mange måtte stå uden for kirken. Tidligere orlogspræst Eigil Ingemann Andreasen, der er og var en nær ven af Jytte og Ingolf Nielsen, forestod bisættelsen.

Afdelingsformand Gert Arno Pedersen skriver på vegne af Stevns Marineforening følgende mindeord:

"Det var med stor sorg, at vi modtog meddelelsen om, at vores kasserer Ingolf Nielsen gik fra borde mandag den 12. august 2019 kl. 21.15 på aftenvagten. Ingolf var meget engageret i Stevns Marineforening, hvor han blev indmeldt i 1964. Efter at have afsluttet et langt liv til søs som fiskeskipper og senere som skibsfører, sagde han ja til at overtage posten som afdelingskasserer i Stevns Marineforening. På det tidspunkt

var afdelingen ved at sygne hen. Men med en stor indsats fra Ingolfs side blev der rusket op i medlemsskaren og hvervet nye medlemmer. Samtidig blev der skaffet et nyt lokale til marinstuen, hvilket tilsammen gjorde, at afdelingen kom i god gænge.

Ingolf Nielsen var kendt for et bramfrit sprøg og for at sige tingene ligegyldt, og så kunne man synes om det eller lade være. Man vidste altid, hvor han stod. Hans evne til at analysere og gennemskue tingene gjorde, at han var uundværlig, når der skulle træffes store og små beslutninger. I den sidste tid, hvor Ingolf blev ramt af sygdom, blev det lidt svært, men humøret beholdt han og kunne stadig øse ud af sit udtømmelige lager af historier fra et langt liv til lands og til søs. Kasserarbejdet blev også passeret lige til det sidste og kan nu videreføres i Ingolfs ånd. Vores tanker går til ytte og familien. Æret være Ingolf Nielsens minde.”

SVENDBORG

svendborgmarineforening.dk

Jim Møllerup oplyser, at afdelingen i juni sendte en bus med medlemmer og ledsagere til Langelandsfortet med efterfølgende besøg i Fiskeriets Hus i Bagenkop og frokost på Bagenkop Kro. Det var også i juni, at afdelingen fejrede Sct. Hans med bål, bålkale ved Niels Marcussen, lækker mad samt underholdning og dans ved orkesteret Syvsøerne.

Medio juli var det så tid til den årlige sejltur om bord på M/S ”Caroline S”. Under sejladsen frem til Faaborg var der morgenmad, mens kollegerne i Faaborg Marinforening sørgede for en flot frokostbuffet i deres marinstue.

Under Gl. Torvedag den 1. august deltog Svendborg Marinforening med en bod, hvor de mange gæster kunne købe øl, vand ogøliser samtidig med, at de fik en regelret orientering om Danmarks Marinforening.

Hen over sommeren har Marnehuset i Svendborg haft besøg af medlemmer med ledsagere fra Aarhus, Nykøbing Sjælland og Korsør Marineforeninger.

SØNDERBORG

soenderborgmarineforening.dk

VEJLE

vejlemarineforening.dk

VIBORG

– Efter sommerferieukningen er der igen gang i Viborg Marinforening. Til årets jubilærsstævne på Nyholm var afdelingen repræsenteret med ikke mindre end 15 gæve gæster, heraf afdelingens tidligere formand Vagn Christensen, der havde 70 års-jubilæum. Det fortæller afdelingssekretær Lars Teibøl.

Sensommerudflugten den 14. september gik til Esbjerg. Først med besøg på Fiskeri- og Søfartsmuseet og efterfølgende skafning i Esbjerg Marinstue.

Af aktivitetskalenderen fremgår det, at der er kammeratskabsaften fredag den 11. oktober, julefrokost lørdag den 23. november og nytårsaften fredag den 27. december. Derudover er der fortsat åbent til træf i ”Stuen” hver torsdag kl. 12-16, hvor der serveresøliser med brød samt den 1., 3. og 5. lørdag kl. 13-16, hvor der er en let frokost.

VORDINGBORG

vordingborgmarineforening.dk

▶ Under Gl. Torvedag i Svendborg var der trængsel foranølise- og informationsbuden fra Svendborg Marinforening. (Foto: Jim Møllerup)

▶ Tommy Køster blev i august udnævnt til regerende fregatkaptein i Aalborg Marinforening.

ÆRØSKØBING

aeroeskoebing-marineforening.dk

AABENRAA

aabenraa-marineforening.dk

AALBORG

aalborg-marineforening.dk

Marinehjemmeværnets Musik- og Tamburkorps fra Randers underholdt på kajen, da Aalborg Marinforenings fregatkaptein anno 2018 kom sej-lende til byen for at forsvare titlen i august. Det lykkedes ikke. I stedet er det Tommy Køster, der på skud af Frode Madsen er regerende fregatkaptein i Aalborg 2019.

Ifølge afdelingsformand Charley F. Pedersen skulle der 466 skud til, før kampen var afgjort. Øvrige skytter og vindere var Michal Zar, Charley Pedersen, Arne Svendsen, John Svendsen, Palle Harald, Lars Duus, Aage Andersen samt Finn W. Jørgensen
Distrikt 12/Nordjylland holder den 13. oktober distriktmøde i Marinehuset i Hadsund.

AARHUS

aarhusmarineforening.dk

Marineforeningerne i distrikt 7 Fyn på promoveringssommertogt

DISTRIKTFORMAND ERIK JØRGEN BODAL HAR SOM KOORDINATOR VÆRET HOVEDMAND I EN MARKANT INFORMATIONSKAMPAGNE OM DANMARKS MARINEFORENING

Danmarks Marineforenings to informationsudstillinger har været på hårdt arbejde hen over sommeren. Besøgende ved omkring 30 land- og maritimt baserede arrangementer har haft mulighed for at stifte bekendtskab med organisationen og møde en række topmotiverede medlemmer, der gennem egne erfaringer har informeret om de mange spændende oplevelser, man som medlem af Danmarks Marineforening har mulighed for at deltage i.

GODE ERFARINGER PÅ FYN

De 11 lokalafdelinger i distrikt 7/Fyn og omliggende øer besluttede tidligt på året at gøre en ekstraordinær indsats for at informere om Marineforeningen og den vej rundt hverve nye medlemmer.

– Vi besluttede som noget nyt at deltage i 2 markeder, Ørbæk Marked og Egeskov Marked, fortæller distriktformand Erik Jørgen Bodal. – På et efterfølgende planlægningsmøde, hvor vi drøftede, hvordan vi skulle promovere os på det første af markederne, Ørbæk Markedet den 12. til 14. juli, blev der fremsat en idé om, at vi ud over at uddele orienteringsmateriale og fortælle om Marineforeningen skulle servere maritime smagsprøver for gæsterne.

Ifølge distriktsformanden var det Johnny Kottal fra Odense Marineforening, der som idémand og efterfølgende producent så lavede "Kong Frederiks livret", der hen over de 3 udstillingsdage sammen med den lokale Willemoes Dram blev serveret for de besøgende.

Ud over det kulinariske setup skulle der også være noget godt for øret. Til den ende lavede distriktsformanden en aftale med Nyborg Marineforenings Kor, der på en af markedsdagene gav en to timer lang og velbesøgt koncert foran udstillingsteltet.

INTERESSE FRA SÅVEL UNGE SOM ÆLDRE

Konklusionen på indsatsen er ifølge Erik Jørgen Bodal positiv:

– Der var god aktivitet på standen alle tre dage. De besøgende var primært fra Fyn, men der var også turister fra andre dele af landet. Flere gav udtryk for, at de gennem længere tid havde overvejet at melde sig ind i Marineforeningen

▲ Nyborg Marineforenings Kor gør klar til at give koncert på Ørbæk Marked. De første tilskuere har taget plads. (Foto: Erik Jørgen Bodal)

uden at kunne tage sig sammen, men nu skulle det ske. Et ungt par, som stadig var tjenstgørende i Søværnet, lovede, at de ville aflægge besøg i nærmeste marineforening og blive medlem. En rigtig god og hyggelig oplevelse for alle os, der bemandede teltet i de tre dage, lyder det fra den fynske distriktformand.

INFO:

Ifølge en række kilder blev "Kong Frederiks livret" serveret på Kong Frederik den 9.'s fødselsdag den 11. marts hvert år fra ca. 1921 til 1971.

Retten blev formodentligt serveret for kongen første gang i 1920. I den forbindelse var den daværende kronprins Frederik med sin far Christian den 10. og hans mor Dronning Alexandrine samt broderen prins Knud i Sønderjylland for at deltage i genforeningsfesten, hvor den nordlige del af Slesvig blev en del af det danske kongerige. Retten skulle efter sigende have smagt kronprinsen så godt, at han udnævnte den til sin livret.

I Sønderjylland går retten under navnet "Kong Fiddes Livret", og den er at finde på spisekor-

tet på flere restauranter i landsdelen. Retten betragtes også som en sømandsret, dels på grund af at det er en nem ret at lave, men også på grund af den royale tilknytning.

OPSKRIFT OG TILBEREDNING:

600 g skært oksekød i strimler (f.eks. flanksteak) eller tern (f.eks. mørbradspidser), 25 g margarine eller smør/olie, 4 løg, 4 tsk. karry, 4 tsk. paprika, 4 spsk. ketchup, 5 dl piskefløde, 2 spsk. engelsk sauce, 6 hårdkogte æg, 1 glas rødbeder, 800 g små kartofler, 1 pose bølgeskårne pommes frites (fra frost).

Varm pommes frites i ovnen, ca. 25 min. Kog kartoflerne i en gryde. Steg kødet i en gryde sammen med 2 løg og karry. Herefter paprika, fløde, engelsk sauce og ketchup. De sidste 2 løg, rødbederne og de 6 hårdkogte æg hakkes i små tern og lægges i hver deres skål. Pommes frites lægges i bunden af tallerkenen. Herover kommer kødet og saucen. Øverst drysses hakket æg, løg og rødbeder.

De kogte kartofler, de resterende pommes frites og skålene med løg, rødbeder og æg serveres ved siden af.

TEL. & FAX 33 12 82 53
POSTGIRO NR.: 102-3071
D. B. 3001.3015-127201
E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

DK - 2000 Frederiksberg
Dronning Olgas Vej 9, st.
CVR. NR.: 89 69 70 18
WWW.ORDENSBAND.DK

KONGELIG HOFLEVERANDØR

M. W. Mørch & Søn's Eftf. Ap.S.

LEVERANDØR TIL ORDENSKAPITLET
GRUNDLAGT 1830

DANSKE OG UDENLANDSKE

ORDENSBÅND

MINIATUREORDENER OG MEDALJER

BÅNDSPÆNDER TIL UNIFORMER

Effekter fra Marineforeningens slopkiste

Skjorten fås også i hvid og med lange ærmer

Varene kan ses på
www.marineforeningen.dk
under Landskontoret - varekatalog.

BESTILLES OG KØBES I DIN AFDELING

Danmarks Marineforening

”Bonavista”-projektet søsat igen

▲ Skonnerten ”Bonavista” ved kaj i Marstal.

(Kilder: Jens Weiss og Fyns Amts Avis. Foto: Jens Weiss)

Den 18. maj 2019 blev den totalrenoverede skonnert ”Bonavista” meldt sejklar efter flere år ved kajen i Marstal Havn. Med midler fra Den A. P. Møllerske Støttefond er den 105 år gamle skonnert forvandlet fra et gennemrenoveret og næsten nybygget skrog til en sejklar enhed. Efter planen skulle skibet efterfølgende på nogle ugers præsentationssejls samt deltage i sejlsadsen Fyn Rundt for bevaringsværdige sejskibe.

SÅDAN GIK DET IKKE.

– Hovedproblemet synes at være motorens udluftning. Alt andet er klar, såsom rig, master, dæk, sejl og det apteringsmæssige, fortæller Jens Weiss, der er en af de mange fra Marstal, der interesserer sig for projektet. Blandt andet var han i 2012 sammen med skibstømrer Søren Nissen tovholder på et støtteprojekt med donation af nogle flasker specialfrem-

stillet ”Conjak” til Marstal Søfartsmuseum, som gav dem videre til interesserede, der havde erhvervet sig et ”kaperbrev”. Kaperbrevet kunne senere ombyttes til en nummereret flaske.

MARSTAL SØFARTSMUSEUM SKAL STÅ FOR DRIFTEN

– ”Bonavista”-projektet skal bruges til formidlingsarbejde om træskibsbygning, søfart og godt sømandskab. Marstal Søfartsmuseum skal stå for driften, der gennem midler fra museet, en større privat donation samt et løbende tilskud fra staten er sikret i nogle år. Derudover skal museet skabe indtægter ved forskellige eventsejlsads med skibet. Marstal Havn bliver base- og vinteroplægningshavn, siger Jens Weiss, der ultimo august sammen med de mange andre ”Bonavista”-interesserede glæder sig til at se skibet forlade hjemhavnen under sejl.

Marineforeningen

TIDSSKRIFTET "UNDER DANNEBROG" - MEDLEMSBLAD FOR DANMARKS MARINEFORENING

DECEMBER 2019 | NR. 6 | 107. ÅRGANG

■ **TEMA: HVORFOR HAR DANMARK IKKE EN KYSTVAGT?**

■ **ESBJERG MARINEFORENING MED I DOKUMENTARISK KUNSTPROJEKT**

■ **SØVÆRNET STJAL BILLEDET UNDER FORSVARETS UDSILLING I KØBENHAVN**

■ **329 ÅR OG STADIG EN FOLKEHELT**

■ **KOMMENTAR: VI SKAL VÆRE STOLTE OVER SØENS FOLK**

▲ I forbindelse med Maritime/Air Systems & Technologies Conference i København primo september 2019 anduvede omkring 50 orlogsskibe fra den multinationale flådeøvelse "NORTHERN COASTS" Københavns Havn. Forsvarskommandoen benyttede samtidig lejligheden til på Ofelia Plads at vise den hidtil største udstilling af Forsvarets kapaciteter, blandt andet fregatterne NIELS JUEL (tv) og IVER HUITFELDT, der lagde dæk og rum til en række møder samt et yderst velbesøgt åbent skib-event. (Foto: Søren Konradsen)

Vi skal være stolte over søens folk

Af *Trine Bramsen, forsvarsminister*

Foto: *Keld Navntoft*

Danmark er en stolt og traditionsrig søfartsnation. Det lærer vi allerede som børn i skolen. Det skyldes ikke mindst vores orlogsflåde, hvis styrke i århundreder gjorde os til en respekteret militærmagt til trods for vores beskedne størrelse på landkortet.

Selv er jeg vokset op omringet af vand på Thurø ved Svendborg. En del af landet, der om noget sted har set, hvilken betydning en stærk handelsflåde kan have på ikke bare lokalsamfundet, men for hele landet.

Til sammen har flåden bidraget til vores sikkerhed, tryghed og velstand, og sådan skulle det gerne blive ved med at være. Men skal vi fastholde det, er det vigtigt, at vi bliver ved med at minde hinanden om betydningen af det maritime. Det er heldigvis ikke så svært at finde eksempler på. Som forsvarsminister er jeg kun blevet bekræftet i, hvor stor betydning vores

dygtighed til søs har for landet og vores fælles tryghed. Allerede få dage efter min udnævnelse besøgte jeg en række af de enheder i Forsvaret, som hver dag er indsat i de danske farvande. Vores patruljeskibe, vores redningshelikoptere og fartøjerne i Marinehjemmeværnet.

Med farvandsovervågning og søredning skaber de tryghed for os alle sammen, når vi færdes i de smukke danske farvande. Med deres professionalisme, stolthed og det store engagement og ansvar, som Forsvarets ansatte og Marinehjemmeværnets frivillige udfører deres opgaver med.

Det maritime har altid været en vigtig del af Danmark – både for Forsvaret, erhvervslivet og de mange borgere, som er engageret frivilligt i for eksempel sejlkubber og Marineforeningen.

Samtidig er det maritime med til at binde hele kongeriget sammen. Forsvaret og især Søværnet spiller en stor rolle i Grønland og på Færøerne, hvor vores skibe ofte er indsat til løsning

af både militære opgaver og ikke mindst til stor støtte for samfundet gennem løsning af civile opgaver som beskyttelse af havmiljøet, søopmåling og fiskerikontrol.

Så der er alt mulig grund til fortsat at kalde os en stolt og traditionsrig søfartsnation. Men vi skal også huske på, at traditionerne ikke gør det alene. Hvis ikke vi holder vores evner ved lige og plejer vores interesser hjemme og ude, har vi en dag kun minderne tilbage.

Når jeg ser på, hvad vores mange dygtige søfolk fra Forsvaret bidrager til, er jeg dog ret fortrøstningsfuld. For eksempel har Søværnet netop sejlet med en fransk hangarskibsgruppe, og der er planer om at gøre det samme med en amerikansk hangarskibsgruppe.

Og søens folk bidrager på en række områder til vores alle sammens tryghed og sikkerhed. Det kan vi være stolte af.

Pilen peger opad

Indsatsen for at få nye medlemmer i Danmarks Marineforening blev intensiveret i det snart henrundne år. Og i forhold til vores sammenlignelige organisationskolleger er vi på rette vej.

Gennem en jætteindsats fra alle 75 lokalbestyrelser, landsbestyrelsen og landsledelsen er organisationen blevet kalfatret, så den langsomme udsivning af medlemmer er stoppet. Ja, endda med en begyndende pil i opadgående retning.

Og det er i sig selv en bemærkelsesværdig historie. Men vi må ikke hvile på laurbærene.

Gennem en løbende tilpasning og forandringsparathed skal alle 8.500 medlemmer til stadighed arbejde for, at Danmarks Marineforening er en

organisation, der kan tiltrække de ca. 100.000 personer, der til daglig beskæftiger sig med Det Blå og Det Maritime Danmark.

Og hverveindsatsen for 2020 er allerede på tegnebrættet. De fleste lokalafdelinger har fokus på lokalområdet. I det sønderjyske rumsterer der planer for oprettelse af en ny marineforening. Ja, nogle går sågar med tanker om at forsøge en etablering i rigsfællesskabets mindste land, Færøerne.

Så herfra er der ingen tvivl. Ved udgangen af 2020 kan redaktionen genoptrykke denne klumme – dog med rettelse af medlemstallet i opadgående retning.

Morten

Danmarks Marineforenings rolle er blandt andet med udgangspunkt i foreningens tre hovedopgaver forsvarspolitisk lobbyisme, maritim formidling og kammeratskab at løfte opgaven som samlende faglig og social forsvarspositiv organisation, der skal fastholde og udbygge danskernes interesse og forståelse for Søværnets og Søfartens nationale og internationale virke.

Danmarks Marineforening

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personer, der er eller har været tjenstgørende under Orlogsflaget, eller har eller har haft ansættelse til søs.

Æresformand er Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

Marineforeningen

Trondhjemsgade 5, kld.
2100 København Ø
Tlf. 3315 2886
Postgirokonto: 2 00 16 08
Mail til Landskontoret og
"Slopkisten"

landskontoret@marineforeningen.dk
www.marineforeningen.dk

Kontortid

Mandag og fredag kl. 10-14
Lukket hele juli måned

Landsformand

Kommandørkaptajn
Steen Eiler Engstrøm
Benløse By 30E, 4100 Ringsted
Mail: lf@marineforeningen.dk

Landsnæstformand

Seniorsergent Søren Konradsen
Torvegade 21, 2.th,
1400 København K

Landkasserer

Statsaut.rev.
Flemming Heden Knudsen
Skovlundevej 2, 5750 Ringe

Landssekretær

Ejendomsmester
Birger Tykskov
Rosenvænget 16, 2.tv,
3600 Frederikssund
ls@marineforeningen.dk

Skytteudvalgsformand

Pierre Jensen
Humlehaven 24,
2500 Valby
Tlf. 5159 3372
Mail: pmmj1961@gmail.com

Under Dannebrog

ISSN: 0902-8307
Udkommer februar, april, juni,
august, oktober, december.
Redaktør Ansvarshavende
Leif Mortensen
MKM - Viborg og Fårup
Tlf. 2192 3055
Mail: lm@mkmedier.dk

*Samtlige tekster uden
byline er skrevet af redaktør
Leif Mortensen*

Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog" 's læsergruppe er forhenværende og nuværende personel ved Søværnet og Marinehjemmевæret samt søfartsrelaterede brancher og interessegrupper.

MTUD udkommer seks gange årligt i et printoplæg pr. udgave på 9.500 ex. samt som e-magasin på sitet: marineforeningen.dk - Anslået 40.000 læsere/brugere pr. udgave.

Chefsergent (p), cand.mag. i historie Allan Poulsen er pr. 22. september 2019 tiltrådt som ny præsident i De Danske Forsvarsbroderselskaber. Her afløser han tidligere midlertidig brigadegeneral, oberst Karl Erik Nielsen, der efter 13 år på posten ønskede at blive afløst.

Orlogskaptajn Anders Lønne Christiansen er udnævnt til kommandørkaptajn den 1. oktober 2019 og fra samme dato tiltrådt stillingen som Chef for Logistik- og Informatiksektionen, Søværnskommandoen.

Kommandørkaptajn Felix Ebbestad tiltrådte den 1. oktober 2019 stillingen som militærrådgiver ved den Kgl. Danske Ambassade i Kiev Ukraine. Felix Ebbestad er i forbindelse med stillingen tillagt midlertidig grad som kommandør.

Kommandørkaptajn Peter Mikael Dannerfjord, kommandørkaptajn Steen Gravers Nielsen, kommandørkaptajn Morten Ovesen og orlogskaptajn Søren Spodsberg er 4. oktober 2019 tildelt Ridder af Dannebrogordenen.

Marinespecialist Kim Hammarkvist, marinespecialist Michael Eigaard Hansen, signaloperatør i Søværnskommandoen Birgitte Søby Vangholm og elektriker i Søværnets Operative Logistiske Støttecenter Korsør Bo Melchier Nilsson er 4. oktober 2019 tildelt Fortjenstmedaljen i Sølv.

Flotilleadmiral Per Hesselberg er 4. oktober 2019 tildelt Kommandør af Dannebrogordenen.

Kommandør, midlertidig flotilleadmiral Lars Jørgen Jensen og kommandørkaptajn Anders Bloch Sørensen er 4. oktober 2019 tildelt Ridder af 1. grad af Dannebrogordenen.

Orlogskaptajn Mette Stab-Nielsen er udnævnt til kommandørkaptajn i Søværnet den 26. oktober 2019 og er tiltrådt i en stilling som chef for et inspektionsskib, THETIS-klassen.

BØGER OG PUBLIKATIONER

Mellem kyst og krig – Søværnets civile og nationale opgaver

Rasmus Dahlberg, historiker, ph.d. og specialist i katastrofer og beredskab, sendte den 14. november 2019 via Gads Forlag bogen "Mellem kyst og krig – Søværnets civile og nationale opgaver" på gaden. Ifølge forfatteren, der til dagligt arbejder som adjunkt på Forsvarsakademiet, Institut for Militærhistorie, kulturforståelse og krigsteori, skal bogen fortælle historien om den danske kystvagts indsats mod ulykker, forurening og forbrydelser i dansk farvand.

En kystvagt har til opgave at afpatruljere en stats territorialfarvand, herunder at udføre bl.a. farvandsovervågning, eftersøgning og redning, havmiljøbeskyttelse, fiskeriinspektion og søværts politi- og toldkontrol. I Danmark varetages disse opgaver i dag helt overvejende af Søværnet, men sådan har det ikke altid været.

Mellem kyst og krig fortæller historien om Søværnets rolle som dansk kystvagt og de forskellige andre organisationer, som gennem tiden har været engageret i arbejdet med at overvåge farvandet og forhindre ulykker og kriminalitet til søs. Bogen beskriver også en række forslag til etablering af en dansk kystvagt, som ikke blev realiseret, og den vender blikket mod fremtiden, hvor Søværnet skal fungere i rollen som både krigsflåde og kystvagt.

MELLEM KYST OG KRIG - SØVÆRNETS CIVILE OG NATIONALE OPGAVER

Forfatter: Rasmus Dahlberg. Udgiver: Gads Forlag
Produceret som Hardcover m. halvbind
300 sider. Rigt illustreret. Pris: 349,95 kr.
ISBN: 9788712058571

TORSDAG DEN 30. JANUAR 2020:

Foredrag i Marinestuen kl. 1900. "Pilotuddannelse i flyvevåbenet og andre røverhistorier" ved Michael Huusom. Arrangør: Svendborg Marineforening.

TORSDAG DEN 27. FEBRUAR 2020:

Foredrag i Marinestuen kl. 1900. "Sejlads i arktiske farvande" ved banjemester Erik Schmidt inspektionsfartøjet LAUGE KOCH. Arrangør: Svendborg Marineforening.

TORSDAG DEN 26. MARTS 2020:

Foredrag i Marinestuen kl. 1900. "Fra chef i Søværnet til Landsformand" ved kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm. Arrangør: Svendborg Marineforening.

TORSDAG DEN 30. APRIL 2020:

Virksomhedsbesøg og rundvisning kl. 1800 på Svendborg Kraftvarme A/S ved driftsmaskinmester Erik Olsen. Arrangør: Svendborg Marineforening.

TJEK ARRANGEMENTERNE I DE LOKALE MEDIER SAMT HJEMMESIDER

FOTOKLUMME

▲ H.M. Dronningen foretog den 20. september afsløringen af Bjørn Nørgaards smukke mindesmærke for de danske soldater, der mistede livet i dansk og allieret tjeneste i perioden 1940-45. Der lagdes krans af H.M. Dronningen, forsvarschefen, de 3 værnschefer, chefen for Hjemmeværnet og formanden for Frihedskampens Mindefond, oberstløjtnant, kammerherre Christian Eugen-Olsen. Fra Danske Soldater- & Marineforeningers Fællesråd deltog Danmarks Marineforenings landsformand, kommandørkaptajn Steen Eiler Engstrøm. Blandt gæsterne var Danmarks Marineforenings tidligere landsformand, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen. I foreningernes flag- og faneborg indgik i alt 20 flag og faner under kommando af Danmarks Marineforenings landsnæstformand Søren Konradsen. (Kilde og foto: Søren Konradsen)

TEL. & FAX 33 12 82 53
 POSTGIRO NR.: 102-3071
 D. B. 3001.3015-127201
 E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

KONGELIG HOFLEVERANDØR

M. W. Mørch & Søn's Eftf. Ap.S.

LEVERANDØR TIL ORDENSKAPITLET
 GRUNDLAGT 1830

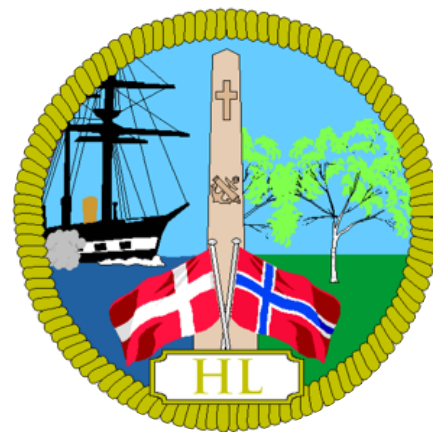
DANSKE OG UDENLANDSKE
ORDENSBÅND
 MINIATUREORDENER OG MEDALJER
 BÅNDSPÆNDER TIL UNIFORMER

DK - 2000 Frederiksberg
 Dronning Olgas Vej 9, st.
 CVR. NR.: 89 69 70 18
 WWW.ORDENSBAAAND.DK

... Danmarks Marineforenings medlemstal er pr. 2. november 2019 8.472 personer ...
 ... 13 af Helgolands Laugets i alt 31 medlemmer fra Danmark og Norge mødtes den 14. september 2019 til høstmøde på Nilles Kro ved Sabro i Østjylland. Laugets primære formål er at være om minderne fra slaget ved Helgoland den 9. maj 1864, herunder at ære de faldne ved gravmonumentet i Kristiansand og ved fregatten JYLLAND i Ebeltoft. – Vi havde et godt møde, hvor vi fik debatteret og besluttet nogle praktiske ting, siger laugets oldemand fra Danmark, Per Dichmand Hansen. Såvel oldemandens som den stedfortrædende norske viceoldemand Per Kristian Olsens beretninger blev godkendt med applaus. Ved den efterfølgende middag forærede Per Dichmann Hansen lauget et norsk flag, så der nu kan sættes såvel Dannebrog som det norske flag ved laugets sammenkomster. Yderligere informationer om Helgolands Lauget på sitet www.helgolands-lauget.one...

... Som tidligere omtalt her i magasinet samledes årgang 1968/1969 VP-gaster fra inspektionsskibet F 351 FYLLA den 4. til 6. oktober 2019 i Marstal for at fejre 50 års-hjemsendelsesfest. Ifølge Jørgen Brøgger alias Den Lille Tømrer blev det en gedigen event, hvor Preben Skov alias Den Lange Tømrer havde arrangeret en række tiltag, der blandt andet omfattede underholdning ved Marstal Småborgerlige Sangforening, rundvisning på museumscoasteren m/s "Samka", besøg på Marstal Søfartsmuseum samt Marstal Marineforening og meget mere. Gruppen har holdt forbindelsen ved lige siden 1969 og mødes hvert 5. år til disse jubilæumsevents...

... Bent Schleicher fra Thyborøn Marineforening har tilsendt redaktionen vedstående foto af redningsskibet "Vestkysten", der i februar 2019 som kirkeskibsmodel blev foræret til og opsat i en montre i Thyborøn Kirke. Han oplyser også, at modelbygger Bjørne Christoffersen fra Aalborg (tv. på billedet) er bygmester. Til den ende har Bjørne Christoffersen fået uvurderlig hjælp af Christian Winkel Olesen (th. på billedet), der har været mønstret "Vestkysten" i 27 år. "Vestkysten" er et stykke lokalhistorie i Thyborøn. Som nybygning kom skibet til byen i 1945, hvor det gjorde tjeneste frem til 1987 ...

... Leif Petersen, afdelingsformand i Morsø Marineforening, har sendt dette foto til redaktionen. Den 15. september i år er han på vej østud gennem Limfjorden som skipper på turbåden "Bertha K". Han kunne ikke lade være med at beundre det gode sømandskab fra besætningen på institutionsskibet skonerten "Fylla" af Svendborg da den i vestlig kuling og stærk medstrøm næsten sidelæns passerede broklapperne på Aggersundbroen øst for Løgstør...

Søværnet stjal billedet under Forsvarets udstilling i København

FORSVARSKOMMANDOENS HIDTIL STØRSTE Udstilling af forsvarets kapaciteter blev en publikumstræffer.

Ustadigt vejr lagde ikke en dæmper på sjælændernes og turisternes interesse for at se, hvad det danske forsvar anno 2019 har at byde på. Med uddannelses- og hvervesegmentet som omdrejningspunkt gav de tre værn samt Beredskabsstyrelsen og maritime uddannelsesinstitutioner garanteret med Danmarks Marineforenings udstillings- og informationsindsats et retvisende billede af de mange karrieremuligheder, der er inden for Det Blå Danmark og beredskabet.

Den største publikumsmagnet var åbent skibeventet på fregatten NIELS JUEL. Ud af godt 23.000 besøgende på Ofelia Plads valgte de 15.000 at besøge skibet, hvor de to besætninger fra NIELS JUEL og IVER HUITFELDT på bedste vis hjalp hinanden med at servicere de mange gæster.

– Det var fantastisk at se, hvor engagerede besætningerne på alle vores skibe tog del i arrangementet, siger kommandør Gustav Lang, der var projektchef for Forsvaret i forhold til Maritime/Air Systems & Technologies Conference (MAST). Han glæder sig samtidig over den overvældende positive tilbagemelding, der efterfølgende har været fra samtlige udstillere.

▲ Søværnets Tamburkorps underholder på Ofelia Plads. I baggrunden fregatten NIELS JUEL med søsterskibet IVER HUITFELDT på styrbord side.

▲ Støtteskibet ABSALON ved Amaliekaajen. Yderst den 139 meter lange franske Marine Nationale-destroyer, FS LA MOTTE PICQUET. (Foto: Søren Konradsen)

FOTOKLUMME

▲ Flådestation Frederikshavn markerede som vanligt Den Nationale Flagdag den 5. september. Ud over parade af Flådestationens personel stillede Frederikshavn Marineforening sammen med byens øvrige soldaterforeninger med flag og faner. Dagens tale blev holdt af garnisonskommandant, kommandør Tommy Jeziorski. (Foto: Claus Just Gustafsen)

Åbent hus på populær flådestation

FLÅDESTATION FREDERIKSHAVN ER MANGE NORDJYDERS ØJESTEN. DET KOM TIL UDTRYK MED EN STOR PUBLIKUMSRYKNING VED ÅBENT HUS-EVENTET DEN 7. SEPTEMBER.

I omegnen af 5.000 gæster trodsede det regnfulde og til tider blæsende efterårsvejr for at bruge en lørdag på at besøge Flådestation Frederikshavn. Og de blev ikke skuffet.

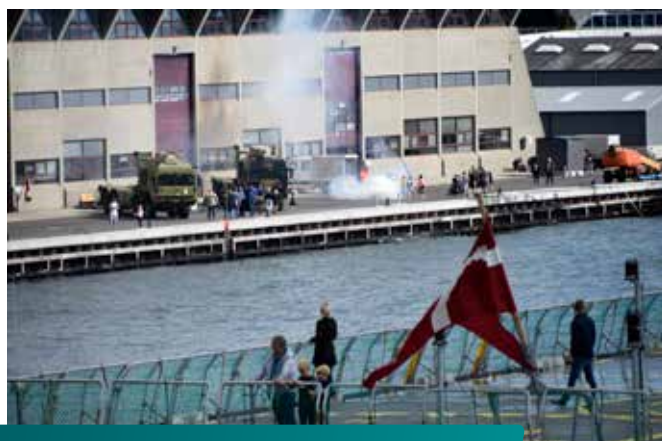
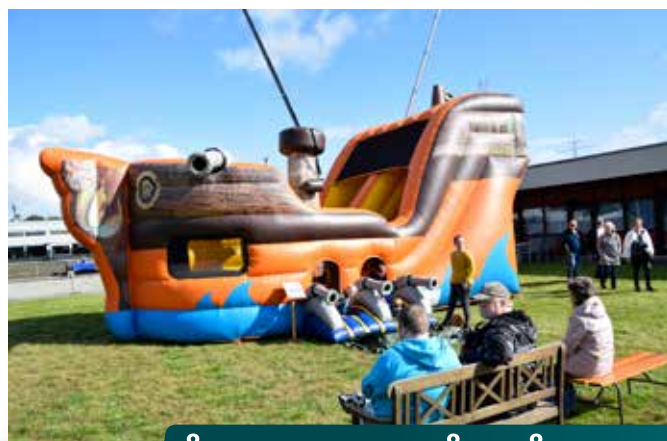
Omkring 350 personer fra Forsvaret, Hjemmeværnet, civile maritime virksomheder og frivillige forsvarspositive interesseorganisationer havde hen over dagen tilrettelagt et omfattende og spændende program, så der var noget for alle, uanset køn og alder.

FOKUS PÅ UDDANNELSE OG RETVISENDE INFORMATION

Ledelsen på flådestationen har i efterhånden flere år søgt samarbejde med de skoler rundt om i landet, der uddanner stationens personel samt maritime virksomheder fra lokalområdet. Ifølge kontakt- og velfærdsbefalingsmand, chefsergent Claus Just Gustafsen, betyder de tætte og gode relationer til den civile del af det maritime segment, at mange undervisningssteder og virksomheder deltager med informative udstillinger. Således også i år, hvor udstillerne kom fra institutioner og virksomheder fra hele landet.

UNDERHOLDNING OG FORPLEJNING PÅ PLADS

Mens ISS og KFUM havde styr på forplejningsdelen, fik Søværnets Tamburkorps i år hjælp til den musikalske del af underholdningen af Marinehjemmeværnets Musik- og Tamburkorps fra Randers samt Hjemmeværnets Musikkorps Nordjylland fra Hjørring. Såvel de to hjemmeværnsmusikkorps med frivillig besætning som de topprofessionelle militærmusikere fra Søværnets Tamburkorps fik stor opmærksomhed og applaus fra de mange besøgende

ÅBENT HUS PÅ FLÅDESTATION FREDERIKSHAVN 2019

Multicats sejler under dansk flag

Tekst og foto: Danske Rederier.

REDERIET DBB (DANSK BJERGNING OG BUGSERING) HAR MODTAGET SINE TO NYBYGGEDE MULTICAT-FARTØJER, OG DANSKE REDERIER VAR MED OM BORD, DA DE BLEV SENDT PÅ DEN PÅ FØRSTE OPGAVER. DE TO SKIBE "DBB IDEFIX" OG "DBB ASTERIX" ER DE FØRSTE AF SIN SLAGS, SOM ER GODKENDT AF SØFARTSSTYRELSEN TIL AT SEJLE UNDER DANSK FLAG.

▲ "DBB Idefix" slæber prammen "Camilla Saj" på styrbord side.

Det nye skib glider langsomt gennem vandet ved kajen på Lindø. Efteråret rusker, og regnen falder stille på dækket, men det rører ikke besætningen, som arbejder upåvirket videre. På siden af skibet, oven på den hvide maling, ses et billede af den lille hund fra tegneserien Asterix, som har lagt navn til multicatten "DBB Idefix". Bagerst på skibet blafrer Dannebrog. Det er aldrig set før, for DBB's to nye multifunktionelle skibe - multicats - er de første af slagsen, som sejler under dansk flag.

Godkendelsen fra Søfartsstyrelsen betyder, at skibet er blevet indrettet til, at besætningen som noget nyt må bo og overnatte om bord, og det nyder de allerede godt af. I messen møder vi skipperen Bent Nymann og maskinmesteren Martin. Klokken er tyve minutter i tolv, og der er en sødlig duft af fiskefileter i rummet, hvor de to mænd gør klar til frokosten. – Det er rigtig dejligt at bo på sin arbejdsplads. Jeg vil hellere bo her, hvor vi kan lave mad

og hygge os, end at have hver sit hotelværelse, siger skipper hos DBB, Bent Nymann, og forsætter med et smil. – Jeg bliver rundere og rundere, for han er god til at lave mad.

STOR EFTERSPØRGSEL

"DBB Idefix" er på sin første opgave. Skibet ligger tæt op ad den pram, som skibet i øjeblikket slæber langs kajen. Opgaven er at transportere mudder, sand og grus væk fra byggepladsen, hvor man er i gang med en større udbygning af havnen. Skibet har været længere tid undervejs, så det glæder ejeren Ove Eriksen endelig at se multicatten i aktion.

– Der er en stigende efterspørgsel på multicat-fartøjer i forbindelse med infrastrukturprojekter både i udlandet og herhjemme, så vi er rigtig glade for, at vores nye skibe endelig er kommet i gang og ikke mindst at de sejler under dansk flag, da det gør hverdagen betydeligt nemmere for besætningen, siger CEO og

ejer af Dansk Bjergning og Bugsering A/S, Ove Eriksen.

"DBB Idefix" er typen Euro Carrier 2495, hvilket betyder, at den er 24 meter lang og 9,5 meter bred. Multicat-fartøjerne kan anvendes som slæbebåde til at slæbe for eksempel skibsskrog. De kan også anvendes til at fragte små mængder containere og byggematerialer ud til et brobyggeri. På dækket ligger også en stor grab til en gravemaskine. Den ligger ved siden af en stor kran, som de kan bruge til at udføre løfteopgaver for eksempel i forbindelse med bygning af en havn.

– Der sker rigtig meget i skibsfarten i øjeblikket, og efterspørgslen er stor på nye specialfartøjer, der kan løse fremtidens opgaver til søs. Derfor er vi meget glade for, at Søfartsstyrelsen har godkendt de to nye skibe til at sejle under dansk flag, siger adm. direktør for Danske Rederier, Anne H. Steffensen.

Brexit får konsekvenser for dansk fiskeri

Af Claus Kirkegaard, Fiskeritidende.

Der er ingen tvivl om, at Brexit har fyldt meget i fiskeriet, siden briterne stemte om at forlade EU i 2016. Og nu, hvor vi nærmer os deadline, som nu er udskudt fra den 31. oktober i år til den 31. januar 2020, fylder det naturligvis endnu mere i øjeblikket. Hvor står dansk fiskeri

efter Brexit? Bliver det hård eller blød Brexit? Vil briterne bede om udsættelse igen? Går Boris Johnson mod det britiske parlament og undlader at bede om udsættelse, hvis der ikke foreligger en godkendt aftale inden deadline? Spørgsmålene hober sig op, for der er reelt ingen, der aner, hvad der kommer til at ske de næste tre uger.

Men vi må heller ikke glemme, at briterne har stemt for at forlade EU, og derfor er vi nødt til at tænke på, hvad der skal ske på fiskeriområdet fremadrettet, når det sker. Det var noget af det, der kom frem på Brexit-seminaret, der blev afholdt på DanFish-messen i oktober. Her havde fiskerierorganisationerne, Danmarks Fiskeriforening PO og Danmarks Pelagiske PO ►

allieret sig med Søren Gade, nyvalgt medlem af Europa-Parlamentet og næstformand i Parlamentets fiskeriudvalg, samt Claus Grube, tidligere dansk ambassadør i London.

STOR FISKEINDUSTRI I EU

Ganske tidligt efter briternes afstemning om at forlade EU har fiskeriorganisationerne været ganske aktive i forsøget på at få fiskeriet så højt på dagsordenen som muligt. Og det har virket. – Man var i starten bange for, at fiskeriet ville blive ofret i forhandlingerne, men her har det været vigtigt, at man i Europa har stået sammen i forhold til fiskeriet, og nu kan vi jo se, at fiskeriet ikke bliver glemt. Den seneste aftale, som det britiske parlament nedstemte, viser, at man har taget hensyn til fiskeriet, fortalte Søren Gade blandt andet på dagens Brexit-seminar.

TRÆNGT PREMIERMINISTER

Claus Grube har om nogen fingeren på pulsen, hvad angår britisk politik, og i sit indlæg kom han ind på, at den britiske premierminister Boris Johnson er en mand, der er hårdt presset. – Boris er trængt op i et hjørne. Han har ulovligt sendt det britiske parlament hjem. Han har sagt, at han hellere vil dø i en grøft, end at bede om endnu en udsættelse. Det er han dog forpligtet til nu ved lov, hvis der ikke senest den 19. oktober foreligger en godkendt aftale, lød det blandt andet fra Claus Grube, som også gjorde forsamlingen opmærksom på, at der er langt flere forhandlinger i fremtiden. – Det, de forhandler om nu, er jo den lette del.

Det er hvem, der skal have huset, hunden og bilen. Når skilsmissemødet først er blevet godkendt af begge parter, så begynder de egentlige forhandlinger først - blandt andet på fiskeriområdet - når Brexit har fundet sted.

FÆLLES FRONT

Brexit vil få betydning for hele fiskerisektoren i Danmark. Det har ingen været i tvivl om. Det er også årsagen til, at de to store fiskeriorganisationer i Danmark, Danmarks Fiskeriforening PO og Danmarks Pelagiske PO har arbejdet tæt sammen i forhold til Brexit.

– Vi i fiskeriet har et tæt samarbejde. Danmarks Fiskeriforening PO og Danmarks Pelagiske PO har dannet en sammentømret front på det her område. Det kommer til at betyde noget for hele sektoren, lød det fra Esben Sverdrup-Jensen, direktør for Danmarks Pelagiske PO.

Det er ikke kun herhjemme, at fiskerisamarbejdet har fungeret. Også over landegrænserne har man formået at arbejde sammen.

– De andre fiskeriafhængige lande i EU har jo været i samme situation som os, så her har vi en aftale med 8 andre lande om, at vi skal gøre vores bedste for at få placeret fiskeriet så højt på dagsordenen som muligt. Og det er lykkedes. At fiskeriet bliver koblet sammen med den handelsaftale, der kommer efter Brexit, er en realitet, fortalte Esben Sverdrup-Jensen.

FREMADRETET SAMARBEJDE

Kenn Skau Fischer, underdirektør for Danmarks Fiskeriforening PO, mener, at det giver

▲ Søren Gade, nyvalgt medlem af Europa-Parlamentet og næstformand i Parlamentets fiskeriudvalg, taler under Brexit-seminaret på DanFish-messen. (Foto: Fiskeritidende)

mening at kigge fremad og ikke lade sig forblænde af, at der muligvis kommer en udsættelse af Brexit.

– Bliver det et hårdt eller et blødt Brexit? Det ved vi ikke. Men selv med et blødt Brexit, så er der en overgangsperiode til udgangen af 2020. Her er spørgsmålet, hvad briterne kommer frem til i den periode. Det kan godt blive spildtid i forhold til, at vi skal forhandle os frem til, hvad der skal ske i fremtiden for EU og Storbritannien, sagde Kenn Skau Fischer.

FOTOKLUMME

◀ Inden starten på Danmarks Marineforenings efterårslandsbestyrelsesmøde den 2. november, der blev afholdt i Søofficers-Foreningens lokaler på Kommandantgården i Kastellet i København, deltog deltagerne i en kort seance med kranselægning ved Monumentet over Danmarks Internationale Indsats efter 1948. Her ses f.v. flagbærer, distriktsformand for distrikt 1, Gert Allan Larsen, landsformand Steen Eiler Engstrøm og landsnæstformand Søren Konradsen. (Foto: Leif Mortensen)

▲ Distriktsformand Erik Jørgen Bodal oplyser, at 39 medlemmer var samlet til distriktsmøde den 22. september. Da Langelands Marineforenings marinestue kun kan rumme 20 gæster, var mødet forlagt til Rudkøbing Sejlklubs lokaler. – Mødet blev afviklet i god ro og orden. Ud over de faste punkter på dagsordenen blev der lagt op til at afholde et til to ekstra møder, hvor specielle emner kunne drøftes, såsom hvervning af nye medlemmer, medlemskartotek, hjemmesideudvikling og økonomi med landskasseren, siger Erik Bodal og fortsætter: – Nyborg Marineforening fremlagde forslag til vedtægtsændring, som først skulle behandles i Landsbestyrelsen. Danmarks Marineforenings nye landsformand Steen Eiler Engstrøm var inviteret med, og han orienterede om sin fortid samt om sine tanker om fremtiden.

▲ 6 af distrikt 10 Midtjyllands lokalafdelinger var repræsenteret til oktober måneds distriktsmøde, der blev holdt med Grenaa Marineforening som vært. Ifølge distriktsformand Lars Gjettermann var det et godt møde, hvor de 24 deltagere blev orienteret om og efterfølgende drøftede forskellige tiltag og forhold omkring lokalafdelingerne, distriktet og landsorganisationen. Der blev også tid til at besøge Grenaa Havns tidligere redningsstation, der nu er lejet af Grenaa Marineforening.

HVORFOR HAR DANMARK **IKKE** EN KYSTVAGT?

▲ Arctic Guardian 2017 var den første fælles arktiske kystvagtøvelse under Arctic Coast Guard Forum. Inspektionsskibet VÆDDEREN fra Søværnet deltog sammen med enheder fra bl.a. Canada, Norge og Island.

Spørgsmålet om, hvorfor det i Danmark er Søværnet og ikke en militær eller civil kystvagt, som løser størstedelen af de nationale maritime opgaver, giver ofte anledning til diskussion. I visse kredse kan det ligefrem være tabubelagt overhovedet at tænke kystvagt tanker herhjemme. På baggrund af et toårigt forskningsprojekt ved Forvarsakademiet gennemgår Rasmus Dahlberg adjunkt på Forvarsakademiet Institut for Militærhistorie, - kulturforståelse og Krigsteori, i dette tema en række tiltag til en dansk kystvagt.

▲ Suverænitetshævdelse har altid været blandt Søværnets opgaver i Nordatlanten, men meget tyder på, at dette område i fremtiden vil blive prioriteret langt højere. I 2019 patruljerede fregatten PETER WILLEMOES således for første gang i grønlandsk søterritorium. (Foto: Forsvarsgalleriet.)

Som andre stater med grænse mod havet har Danmark behov for at tage vare på havet omkring landet og ikke mindst vores kystnære farvande. Adgangen til naturressourcer såsom fisk i havet og olie og gas i undergrunden skal inspiceres og kontrolleres, og med en vigtig geostrategisk placering ved indsejlingen til Østersøen er det også nødvendigt at vide, hvad der foregår i de danske farvande. Hertil kommer opgaven med at eftersøge og redde nødstedte, ligesom det danske søterritorium skal beskyttes mod forurening og andre miljøhændelser. Kriminalitet findes også til søs, og derfor skal politimyndigheden kunne håndhæves på havet såvel som på land, og toldvæsenet må kunne kontrollere, at der ikke indføres varer ulovligt ad søvejen. Disse – og andre – funktioner falder ind under den samlebetegnelse, man kalder "civile" eller "nationale" opgaver, og som i mange lande udføres af kystvagtmyndigheder. Men ikke i Danmark.

Ud over farvandet omkring staten Danmark må hele Rigsfællesskabets vidtstrakte områder nødvendigvis også tages i betragtning. Gennem historien har det været Søværnets opgave at beskytte Færøernes og Grønlands kyststrækninger mod fjender og naturlige trusler, og selv om en række funktioner i nyere tid er hjemtaget af henholdsvis Landsstyret på Færøerne og Grønlands

Selvstyre, har den danske stat stadig mange og vigtige opgaver inden for farvandsovervågning, suverænitetshævdelse, eftersøgning og redning samt miljøbeskyttelse i Nordatlanten.

HVAD ER EN KYSTVAGT?

Løsningen af kystvagt opgaver kan ske både i civilt og militært regi, og der er intet mønster i måden, de nordiske lande har valgt at organisere løsning af kystvagt opgaverne på. Sverige har en civil styrelse under Justitsministeriet, som står for bl.a. miljøbeskyttelse og håndhævelse af politimyndighed til søs, mens man i Danmark efter Den Kolde Krigs afslutning valgte at lægge stadig flere civile og nationale opgaver over til Søværnet, mens nordmændene siden 1970'erne har haft en militær kystvagt organiseret som en selvstændig enhed inden for marinen. Forskellene har deres begrundelse i en lang historisk udvikling, som begyndte med den danske kongemagts ønske om kontrol med "Kongens Strømme". Allerede i anden halvdel af 1500-tallet gav kong Frederik 2. en sølov og organiserede den dansk-norske farvandsafmærkning (som den første statsmagt i verden), fra 1580'erne udgik der fiskeriinspektioner for at forhindre fremmedfiskeri langs Norges langstrakte kyst, og et århundrede senere ordnedes lodsvæsenet med udgangspunkt i Dragør. ▶

Kystvagt er som begreb ikke præcist defineret. Udtrykket dækker over en række opgaver, som en stat med kystgrænse kan eller skal udføre af praktiske, sikkerhedsmæssige, økonomiske eller juridiske årsager. Fire af disse opgaver kan siges at være særligt centrale: farvands-overvågning og suverænitetshævdelse i eget søterritorium, fiskerikontrol og -inspektion, eftersøgning og redning samt havmiljøbeskyttelse. Dertil kommer øvrig udøvelse af politimyndighed til søs, toldopgaver, søopmåling og søkorttegning, fyr- og vagervæsen, lods-væsen, isbrydning og forskellige aspekter af vejrtjeneste og kystradiotjeneste, som i nogle lande organisatorisk hører under kystvagtorganisationer, mens de andre steder løses af selvstændige statslige eller private institutioner og organisationer. Kystvagt kan forstås både i et funktionelt og et institutionelt perspektiv, og sondringen mellem disse to forståelser er væsentlig, da de har eksisteret side om side op gennem historien. Den funktionelle forståelse af kystvagtbegrebet retter sig mod selve udførelsen af ovenstående og tilstødende opgaver, mens den institutionelle forståelse omhandler den formelle organisering af opgaveløsningen, altså i hvilke politiske, lovgivningsmæssige og operative rammer, den sker. Sondringen mellem den funktionelle og den institutionelle forståelse af kystvagtbegrebet er ikke modsætningsfuld, men nærmere gensidigt nødvendig og nyttig i forståelsen af både den historiske udvikling, samtidens praksis og forventninger til den fremtidige opgaveløsning.

FORSLAG TIL EN DANSK KYSTVAGT

Der har været tiltag til etablering af en egentlig dansk kystvagt. Krydstoldvæsenet, som eksisterede i perioden 1824 til 1904, var en tidlig pendant herhjemme til forløberen for U.S. Coast Guard. I et af Handelsministeriet i 1952 nedsat udvalg om skibsfarten og luftfartens rednings-tjenester opstod ideen om et "Farvandstilsyn", hvor man kunne opnå rationaliseringsgevinster ved en samordning af de statslige farvandsopgaver. Fordelen ved en sådan indretning var, at Søværnet ikke ville blive tvunget til at vænne kvalificeret militært personel til at udføre civil patruljetjeneste, ligesom de civile tilsyn ikke risikerede at lide under sikkerhedspolitisk beslag på Søværnets militære opgaveløsning. I 1954 kom der imidlertid endnu mere kød på forslaget. Kommandørkaptajn Jens Julius Westrup udarbejdede et notat om nybygning-

er til søredningstjenesten, som indeholdt lidt mere, end hvad overskriften antyder, for han så et behov for enheder med større topfart end datidens små orlogskuttere. Han erkendte dog blankt det håbløse i forestillingen om nybygning af f.eks. 15 enheder til Søværnet á op mod 1 million kroner i datidens priser og antagelse af ca. 100 mand til at bemane dem.

I stedet vendte han i notatet blikket mod de andre institutioner, som allerede var beskæftiget med forskellige former for tilsyn og opgaver på søen, nemlig toldvæsenets patruljebåde, fiskerikontrollen, søpolitiet, Søværnets patruljekuttere og fyrvæsenets skibe. I stedet for, at disse institutioner hver for sig inspicerede forskellige aspekter af søterritoriet, "synes det at være mere rationelt, at der udrustedes nærlig det samme antal både; men at man satte en tolder, en fiskeribetjent, en politimand, og en fyrinspektionsmand ombord i hver af fartøjerne, og så lader hvert af disse fartøjer udføre alle de nævnte opgaver, samt redningsopgaver [understregning i originalen]." Herefter så Westrup på USA og nævnte en konkret inspirationskilde i form af U.S. Coast Guard.

EFTER AMERIKANSK FORBILLEDE

Westrups notat overlod ikke meget til fantasien: "De nævnte tjenester skulle altså slås sammen til én institution, som skulle betjene alle ministerier på samme måde, som en landbetjent påser overholdelsen af alle eksisterende love og bekendtgørelser, også fra andre end justitsministeriet." Og denne institution, hvis personel skulle have status som "civil politimæssig" nærmere end sømilitær, kunne man så meget passende kalde "farvandstilsynet" eller – hvilket Westrup tydeligvis foretrak – "Kystvagten" som en direkte oversættelse af "Coast Guard". Notatet indeholdt også en beskrivelse af den ønskede landorganisation, som skulle kunne modtage meldinger om søulykker, dirigere redningsfartøjerne til stedet, koordinere eftersøgninger og de forskellige enheders operationer indbyrdes og med andre skibe, forsyne redningsfartøjerne med oplysninger om vind, strøm m.v. samt stå for rekvirering af ambulancer, lægehjælp osv. Westrup konkluderede, at denne landorganisation allerede eksisterede i form af Søværnskommandoen og de underliggende marinedistrikter, men at der manglede godt og moderne materiel.

▲ Kommandørkaptajn Jens Julius Westrup (1906-1976) fra Handelsministeriets udvalg havde allerede en flot karriere som søofficer bag sig, da han i begyndelsen 1954 udarbejdede et notat, hvori han anbefalede etableringen af en dansk kystvagt. (Foto: Forsvarsgalleriet.)

Søfartens Redningscentral blev formelt oprettet i 1958 i regi af Søværnskommandoen (fra 1961 Søværnets Operative Kommando), men Westrup fik ikke sin kystvagt, og de "gode og moderne" redningsfartøjer, han også efterlyste i sit notat, blev aldrig bygget. Først i slutningen af 1960'erne anskaffede Søværnet en ny generation af orlogskuttere af Barsø-klassen, som dog ikke opfyldte kommandørkaptajnens ønske om en topfart på 20 knob – den lå nærmere omkring de 11. Kun de ni bevogtningsfartøjer af Daphne-klassen (i flådens tal fra cirka 1960 til 1990) levede med deres topfart på 22 knob op til Westrups ønsker, men ud over redningsopgaven skulle disse enheder også fungere som ryggrad i Danmarks maritime forsvar mod Warszawapagten under størstedelen af Den Kolde Krig.

FRA TOPPEN ELLER BUNDEN

Hverken Westrups forslag til eller andre tiltag til etablering af en dansk kystvagt, ud over etableringen af Farvandsdirektoratet i 1973 (fra 1988 Farvandsvæsenet), er blevet udmøntet i konkrete institutionelle forandringer af markant og/eller varig karakter. En række af disse er kendetegnet ved, at der har været tale om top-down processer, altså forsøg på organisatorisk forandring ovenfra i det hierarkiske politiske system eller i embedsværket. Sideløbende kan der identificeres en række eksempler på mere spontane samarbejdsrelationer af kystvagtsmæssig karakter, som er opstået gennem bottom-up processer, hvor myndigheder og – ikke sjældent – enkeltpersoner på operativt niveau har fundet sammen på tværs af traditioner, ressortområder og faggrænser. Kendetegnen-

de for disse samarbejder er, at de er opstået på baggrund af konkrete behov afstedkommet af ændringer i de ydre omstændigheder, f.eks. kriminalitetsmønstre, og at de ofte er blevet mødt med enten manglende interesser eller direkte modstand fra de højere ledelseslag.

Helt overordnet har der i Søværnets ledelse været en udtalt modstand mod ideen om udsondring af en særskilt kystvagtorganisation. For eksempel foreslog ledelsesgruppen i Søværnets Operative Kommando omkring 1990, at de nye inspektionsskibe af Thetis-klassen til Nordatlanten skulle bemales med kystvagtstriber, hvilket den daværende chef for SOK, kontreadmiral Knud Borck, ikke blot afviste, men slet ikke engang ville tale om. "Det var et tabuemne," husker pensioneret kommandør Axel Fiedler, som dengang var en del af SOK's ledelse. Samtidig har der kunnet spores modstand fra visse medarbejdergrupper og personaleorganisationer i de forskellige myndigheder, når talen er faldet på sammenlægninger og samordning af farvandsopgaver. Denne modstand har haft karakter af dels traditionsbestemt faglig identitet og stolthed, dels naturlig forbundspolitisk agtpågivenhed over for spareøvelser forklædt som effektiviseringer. Da Farvandsdirektoratet i 1973 blev etableret på arven fra fire institutioner med tilsammen over 1.000 år på bagen, var det eksempelvis nødvendigt at tage højde for, at der i Søkort-Arkivet arbejdede søofficerer, som oppebar ret til bolig i Nyboder, hvilket de som udgangspunkt ikke ville kunne nyde godt af i den nye organisation. Af hensyn til traditionen anbefalede udvalget vedrørende sammenlægningen en videreførelse af denne særlige ret for de pågældende søofficerer.

SYSTEMISK MODSTAND

På trods af den systemiske modstand har der været forsøg af kystvagtsmæssig art, som har fundet sted i form af midlertidigt forsøgsvis samarbejde mellem forskellige statslige institutioner og myndigheder. 1980'erne var således et spareår, hvor Farvandsvæsenet eksperimenterede med nye måder at løse farvandsopgaverne på: Et besætningshold fra det gamle inspektionsskib H.V. Ravn, som da var oplagt og afventede udskiftning på grund af alder, sejlede i sommeren 1986 sammen med kolleger fra Argus og Løvenørn med Miljøstyrelsens store miljøskib, Gunnar Seidenfaden, for

at afprøve skibstypens egnethed til eventuelt at indgå i en kombineret tjeneste. Besætningerne skulle sideløbende vurdere to supplyskibe af T-typen fra Mærsk med henblik på løsning af farvandsopgaver. Disse forsøg var frugten af overvejelser i Miljøstyrelsen, som gik ud på, at Farvandsvæsenet skulle overtage den daglige drift af miljøskibene, mens ledelsen af øvelser og skarpe indsatser stadig skulle varetages af Miljøstyrelsen.

I slutningen af 1980'erne luftede den nytiltrådte farvandsdirektør Torsten Kruuse (f. 1940) ideen om at opdele Farvandsvæsenet i mere selvstændige divisioner, herunder "Lodsning og redning", hvor der skulle ske en fælles udnyttelse af de sejlede enheder. Men der var ingen interesse fra redningsmændenes side for en sammenslutning af de to tjenester, som ved første øjekast kan ligne hinanden, men hvis opgaver i praksis er svært forenelige. "Lodsbåden i Gedser kan f.eks. godt ligge østen for Gedser, hvis der kommer et redningsudkald vest for Gedser, og så er der langt," forklarer Jens Slot, formand for Foreningen af Danske Redningsmænd og stationsleder i Thyborøn for Kystredningstjenesten, som siden 1. januar 2019 har været en del af Søværnets 3. Eskadre.

PULJEDE KOMPETENCERNE

Den danske stat har aldrig haft en institution med navnet "Kystvagt", men i praksis har der langt tilbage i historien eksisteret – og eksisterer – en de facto kystvagt i Danmark. Denne kystvagt fungerer på det operative plan gennem både formelle og uformelle samarbejdsrelationer mellem en række forskellige myndigheder, som løser opgaverne i gensidig forståelse og respekt for hinandens kompetencer og begrænsninger. Når stormen suser, olien truer kysterne eller grænseoverskridende kriminalitet rammer Danmark, er der tradition for et stærkt operativt samarbejde på tværs af sektormyndighedsansvar og ressortområder, hvilket heldigvis i langt de fleste tilfælde sikrer en udmærket koordination af ressourcerne med fornuftige resultater. Stillet over for konkrete udfordringer er der blevet etableret midlertidige kystvagtorganisationer såsom Projekt Bornholm, hvor forskellige myndigheder fra midten af 1990'erne gik sammen og puljede deres kompetencer og beføjelser for at dæmme op for menneskesmugling i Østersøen, men sådanne samarbejder er vanskelige

at gøre permanente på grund af modsatrettede institutionelle interesser. Senest har EU's Databeskyttelsesforordning fra maj 2018 føjet sig til barriererne, eftersom det nye GDPR-regelsæt i fremtiden kun vil gøre det sværere for f.eks. politi og toldvæsen at arbejde tæt sammen på havet.

Spørgsmålet om, hvorvidt Danmark bør have en kystvagt er uhyre vanskeligt at besvare. Der er tale om et komplekst sæt af opgaver og interesser, som kan defineres og udlægges på utallige måder, og derfor bliver det i sidste ende et spørgsmål om politiske prioriteter. Ligesom Farvandsvæsenet nedlagdes i oktober 2011 ved kongelig resolution, hvorefter opgaverne blev fordelt til andre ressortområder, vil Danmark på et tidspunkt i fremtiden kun få en kystvagt gennem en regeringsbeslutning. Det "territoriepisseri", som ofte ses mellem myndigheder, udgør så indbygget en systemisk modstand, at det er usandsynligt, at Forsvaret, Søfartsstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Toldstyrelsen og Politiet nogensinde på eget initiativ vil sætte sig omkring et bord og sammen udarbejde et forslag til en ny offentlig institution – selv hvis alle i virkeligheden syntes, at det kunne være en god idé i forhold til løsningen af opgaverne.

NOTATER OG HEMMELIGE MØDER

Den politiske interesse i etablering af en moderne kystvagtorganisation var formentlig stærkest i begyndelsen af det 21. århundrede, hvor der fra venstre side af folketingsalen blev fostret forskellige forslag til etablering af en maritim styrelse med ansvar for kystvagt opgaver. I modsætning til i slutningen af 1980'erne, hvor teknokrater og effektiviseringsekspertter stod bag sådanne forslag, var det nu politikere med interesse for og indsigt i området såsom Ole Sohn (SF) og Niels Sindal (S), der lagde op til store strukturelle forandringer. Sohn fremsatte i 2005 et lovforslag om oprettelse af en Maritim Styrelse, og Sindal havde i årene forinden cirkuleret et notat cirkulerede på Christiansborg med oplæg til en lignende myndighed med ansvar for alle statens maritime opgaver. Selv om Sindal ikke opnåede støtte til notatets gennemførelse, bar hans bestræbelser på for eksempel at styrke den civile del af det maritime myndighedsområde (Søfartsstyrelsen) på bekostning af den, som hørte under Forsvarsministeriets ressortområde, frugt. Kronen ►

på værket var, ifølge Sindal selv, den uventede nedlæggelse og opsplitning af Farvandsvæsenet i forbindelse med den første regering Helle Thorning Schmidts dannelse i oktober 2011.

Under samme regering tog en række ansatte i Fiskerikontrollen initiativ til at mødes med repræsentanter for Søværnet og andre statslige maritime operatører, og i dette regi diskuteredes et konkret forslag til en dansk kystvagt. Ophavsmanden, den tidligere miljøskibschef Kasper Thomassen, oplyser i dag, at han i tiden derefter var i kontakt med en række SF-ministre, som – i øvrigt på linje med samtlige Folketingets forsvars- og miljøordførere – fandt det forkasteligt, at de danske miljøskibe allerede dengang var forældede, og at Forsvaret efter hans mening spiste politikerne af med en sang og en dans, hver gang kritikken blev rejst. Tilbage står indtrykket af, at SVSF-regeringen i årene 2012-2013 var klar til seriøst at overveje etableringen af en civil kystvagt eller en "Maritim Styrelse" i Danmark. Men så kom DONG-sagen på tværs, da SF trak sig ud af regeringssamarbejdet i forbindelse med salget af en del af statens aktier til den amerikanske investeringsbank Goldman Sachs i januar 2014. Havde der været en åbning for tilhængerne af et alternativ til den danske model, hvor Søværnet og Marinehjemmeværnet samt nogle få andre statslige aktører i fællesskab løste de civile og nationale maritime opgaver, var den dermed godt og grundigt lukket igen.

KYSTVAGT ELLER EJ

I Danmark sammenligner vi os ofte med Norge og Sverige – broderlandene, som vi engang var i union med, og som vi elsker at konkurrere venskabeligt med. Når der er møde eller fælles øvelse i Arctic Coast Guard Forum (ACGF), et samarbejdsforum for Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Rusland, Sverige og USA på operativt niveau stiftet i november 2015, er Danmark repræsenteret ved Arktisk Kommando i Nuuk. Nordmændene stiller med officerer og grå skibe fra Kystvakten, mens svenskerne sender civile medarbejdere fra Kustbevakningen og blå/hvide skibe, som i modsætning til de danske og norske enheder har skrånede kystvagtstriber på siden af skroget. Den svenske kystvagt er i de senere år blevet kritiseret for at udøve sin politimyndighed til søs så nidkært, at lystsejlere i Skærgården frygter lave promillegrænser og alkoholkontroller i tide og utide,

▲ Redningsvæsenet, som blev etableret på den jyske vestkyst i 1852, er i dag en del af Søværnets 3. Eskadre under navnet Kystredningstjenesten. (Foto: Laurits Sørensen/forfatterens samling.)

▲ Den svenske kystbevogtning er en civil myndighed under Justitsministeriet med ansvar for bl.a. havmiljøbeskyttelse, fiskerikontrol, retshåndhævelse til søs og søværts toldkontrol. (Foto: Kustbevakningen.)

mens der i Norge tales om et A- og B-hold af officerer i henholdsvis søværnet og kystvagten. Spørgsmålet om hvilken kystvagtmodel, der er bedst, er vanskeligt eller ligefrem umuligt at besvare entydigt. I sidste ende må konklusionen bero på en vurdering af, om opgaverne bliver løst tilfredsstillende – om farvandet overvåges, om ulovligt fiskeri forhindres, om søredningsberedskabet er tilstrækkeligt, og om havmiljøet beskyttes på betryggende vis.

Ideen om mere samtænkning og samhandling på det maritime område lever imidlertid endnu. Senest fremførte den daværende formand

for Folketingets Retsudvalg, Dansk Folkepartis Peter Skaarup (f. 1964), på Folkemødet på Bornholm i juni 2019 et ønske om, at den danske stats skibe skulle samles i én organisation for at sikre både økonomien og effektiviteten i driften. Med afsæt i historien om løsningen af kystvagttopgaver i Danmark i historisk perspektiv er der grund til at forvente en vis systemisk modstand mod dette forslag. Og mens der diskuteres for og imod forskellige institutionelle modeller, løser Søværnet i samarbejde med en række andre aktører fortsat de opgaver på havet, som kræver handling – kystvagt eller ej.

329 år og stadig en folkehelt

ARRANGEMENTER I FREDERIKSHAVN OG KØBENHAVN BEKRÆFTER, AT VICEADMIRAL TORDENSKIOLD, HER 299 ÅR EFTER SIN DØD I BYDELEN GLEIDINGEN I LAATZEN, TYSKLAND, STADIG ER EN FOLKEHELT, DER HVERT ÅR BLIVER FEJRET PÅ SIN FØDELS DAG DEN 28. OKTOBER.

I Frederikshavn er det officersklubben på Flådestation Frederikshavn. I København er det Selskabet Danske Tordenskiold-Venner. Fællesnævneren er at fejre søhelten Tordenskiolds fødselsdag.

I Frederikshavn startede arrangementet som vanligt midt på eftermiddagen ved Tordenskiold-statuen på Fisketorvet. Her talte borgmester for Frederikshavn Kommune, Birgit Hansen, og garnisonskommandant, kommandørkaptajn John M. Nielsen. Talerne afrundedes med kranselægning og salutskud af Tordenskiold Garden. Ved den efterfølgende fest i officersklubben på Flådestation Frederikshavn udnævntes 3 nye Venner af Tordenskiold. Det blev i år direktør Christina Ørskov, kommandørkaptajn Jan Quist Jacobsen og værkmester Henrik Hugger. For en unik tilgang til jobbet i Det Blå Danmark var der stormglas til elev på skoleskibet "Danmark" Laura Kristine Hansen, kadetsergent Oliver Claude Lihn Mikkelsen, premierløjtnant Martin Christian Rasmussen og kaptajnløjtnant Peter Rosenkrands Jørgensen.

ENGLESANG OG HORN MUSIK

I København blev Tordenskiold fejret med englesang og hornmusik i "TIL SØS"-koncerten i Holmens Kirke. Inden koncerten blev der ved Tordenskiolds sarkofag i Kapelsalen lagt krans af repræsentanter fra Den Kgl. Norske Ambassade, Søværnet, Marinehjemmeværnet, Danmarks Marineforening, Tordenskioldsselskabet Hvite Ørn Norge og Selskabet Danske Tordenskiold-Venner.

Godt 400 tilhørere var mødt op i kirken, hvor Kantoriet og Søværnets Tamburkorps startede koncerten med Niels W. Gades: "Morgensang fra Elverskud". Som en af tilhørerne sagde: "Det var som at høre englende synge til akkompagnement af trommer og trompeter", fortæller Chris Dam fra Selskabet Danske Tordenskiold-Venner.

Derefter fulgte et overdådigt program med musik, sang og fortællinger af Jens-Christian Wandt, hvis malmfulde røst og solosang fyldte hele kirkerummet. Programmet spændte vidt med havet som tema og sluttede med Jakob Lorentzens "Tordenskiold-kantate" med den festlige "Sømandssang med Ohøj", skrevet i anledning af Selskabet Danske Tordenskiold-Venners 50 års-jubilæum i 2015.

Holmens Kirkes Kantoriet synger efter kranselægning ved Tordenskiolds sarkofag i Kapelsalen. (Foto: Claus Just Gustafsen og Chris Dam)

▲ De 3 nye Venner af Tordenskiold er f.v. Jan Quist Jacobsen, Christina Ørskov og Henrik Hugger.

▲ Stormglasmodtagerne er f.v. Peter Rosenkrands Jørgensen, Laura Kristine Hansen, Martin Christian Rasmussen og Oliver Claude Lihn Mikkelsen.

FOTOKLUMME

▲ Distriktsformand Charley Frank Pedersen orienterede ved oktober distriktsmødet i distrikt 12/nordjylland, der blev afholdt med Hadsund Marineforening som vært, om sendemandsmødet, valget af ny landsformand samt det planlagte formandsmøde i september 2020. Herudover gav han en retvisende gennemgang af Danmarks Marineforenings generelle ve og vel. Her er deltagerne fotograferet foran marinehuset i en strække-ben-pause.

Esbjerg Marineforening med i dokumentarisk kunstprojekt

I forbindelse med det dokumentariske kunstprojekt 100% FREM-MED sagde medlemmer fra Esbjerg Marineforening samt afdelingens støtteforening Esepigerne ja til at deltage som modeller i den lokale del af en landsdækkende fotoseance, der skal ende med portrætter af 250 statistisk udvalgte borgere ud af de 161.000, der har fået asyl i Danmark i de seneste 60 år. Den ældste deltager kom hertil fra Ungarn i 1956.

– I billedkunsten bruges landskabet traditionelt som visuel kulisse for den danske nationale identitet. På rejsen gennem landet udvides

portrætserien fortsat med landskaber og personer, der er karakteristiske for de lokaliteter, der indgår i serien, siger projektkurator og fotograf Maja Nydal Eriksen.

I Esbjerg lå det lige til højrebened at skabe motiver med maritim baggrund. Og det var i den forbindelse, at bestyrelsen i Esbjerg Marineforening blev spurgt, om de kunne stille modeller til rådighed. – Vi sagde selvfølgelig ja, siger afdelingsformand John Koudal. – For det første fordi Esbjerg Marineforening gennem udstillingen her i byen fik en stærk profil i lokalsamfundet. Samtidig får Danmarks Marineforening en positiv promovning via den landsdækkende udstillingsturné. Et andet positivt element er, at vi hermed synliggør foreningens værdigrundlag, der blandt andet siger, at Danmarks Marineforening er en demokratisk, royalistisk, upolitisk forsvarspositiv forening, der hylder mangfoldigheden, såvel i samfundet som i foreningen, hvor der er rum og plads til alle.

Det får du hos GF

1 Del i overskuddet på alle dine forsikringer.

Hvert år gør vi regnskabet op, og kunderne deler overskuddet. Vi trækker din andel fra i din pris for det kommende år.

2 Personlig og nærværende rådgivning.

Som kundejet selskab har vi en særlig forpligtelse til at yde god service. Derfor går vi ekstra langt for at give god sagsbehandling, når skaden sker.

3 Et lokalt kontor tæt på dig.

Vi har kontorer i hele landet, så du er aldrig langt fra din lokale GF-afdeling.

4 Rabat, når du samler flere forsikringer hos os.

Hos GF belønner vi dig, hvis du samler flere forsikringer hos os.

5 Stærk autohjælp.

Har du din bilforsikring i GF, kan du for 350 kr. om året udvide forsikringen med vores fordelagtige autohjælp.

Det er nemt at skifte til GF

Du skal ikke selv gøre noget, når du vil skifte til GF. Vi klarer nemlig det hele og op siger også dine nuværende forsikringer. Vil du høre mere om fordelene ved at være forsikret i GF?

Så kontakt os på tlf.: 49 17 01 94 og få et uforpligtende tilbud.

*Overskud
til hinanden*

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet

Strandvejen 59 · 2100 København Ø · Tlf. 49 17 01 94 · www.gf-officerer.dk

GF Officerer og Civile under Forsvarsministeriet tilbyder forsikringer via GF Forsikring a/s, som er et dansk forsikrings selskab omfattet af Garantifonden for skadesforsikrings selskaber.

ANNONCE

MØDEVENUE MED SKUMSPRØJT OG KANONER

Afhold jeres næste møde i ægte maritim atmosfære på Fregatten Jylland. Vi tilbyder en anderledes venue for møder og konferencer med mulighed for spændende rundvisninger og aktiviteter på verdens længste træskib.

Beliggende kun 15 minutters kørsel fra Aarhus Airport og med udsigt til Ebeltoft Vig er Fregatten Jylland ideel til en anderledes mødeoplevelse. Mødelokalerne har plads til henholdsvis 6 og 12 personer med whiteboard og projektor. Auditoriet har filmlærred og plads til 130 personer, hvilket gør det velegnet til større konferencer. Chefens Dagrum på Batteridækket giver en unik mulighed for at holde møde mellem kanoner og tovværk ombord på selve skibet. Her er plads til 14 personer.

Kombinér jeres møde eller konference med én af de mange spændende aktiviteter, som Fregatten Jylland har at byde på.

HISTORISK RUNDVISNING

Vores guider tager jer med på en kulturel tidsrejse ombord på Fregatten Jylland - et krigsskib, et kongeskib, men ikke mindst en arbejdsplads for 437 mand i alt slags vejr. Hør om fregattens kanoner, det hårde liv ombord og togterne til eksotiske verdensdele langt fra Danmark. En rundvisning varer typisk 45 minutter.

RUNDVISNING I HÅNDVÆRKET

Fregattens håndværkere har et utal af gode historier, sjove fakta og en fantastisk viden om den håndværksmæssige del af skibet.

Tag med på en guidet rundvisning med levende formidling af håndværkerne, der glædeligt deler ud af deres viden om Fregatten Jylland. En rundvisning varer typisk 45 minutter.

MAD OMBORD

Søfolkene ombord i Fregatten Jylland arbejdede hårdt, og belønningen kom i form af tre faste måltider om dagen. Én af de gamle retter, som mandskabet spiste med glæde, var skipperlabskovs. Forkæl mødedeltagerne med sømandsskipperlabskovs eller andre lækre retter fra restaurant Karens Køkken, som tilbereder de friske råvarer med finesse. Spis ombord på selve fregatten mellem kanoner og tovværk, eller hos Karens Køkken med udsigt til fregatten.

MØDER OG KONFERENCER PÅ FREGATTEN JYLLAND

Kontakt os på telefon: 8634 1099 eller skriv til info@fregatten-jylland.dk for et tilbud på Fregatten Jylland som mødevenue.

www.fregatten-jylland.dk

DISTRIKT I

STORKØBENHAVN, BORNHOLM & GRØNLAND

Distriktsformand: Gert Allan Larsen
Maglemosevej 33, Marbjerg, 2640 Hedehusene
Tlf.: 20 43 87 96, E-mail: gert-allan@larsen.dk
*Roskilde, Kongens Lyngby, Amager, København,
Brøndby, Frederiksberg, Ishøj, Godthåb og Bornholm*

DISTRIKT II

NORDSJÆLLAND

Distriktsformand: Palle Pedersen
Rypevænget 109, 2980 Kokkedal
Tlf.: 20 10 50 53, E-mail: jytpal@gmail.com
*Helsingør, Hørsholm/Rungsted, Gilleleje, Hundested,
Frederikssund og Frederiksværk*

DISTRIKT III

VESTSJÆLLAND

Distriktsformand: Jens René Jensen
Rosenvænget 14, 4220 Korsør
Tlf.: 51 90 81 81, E-mail: jrjensen.post@gmail.com
*Kalundborg, Nykøbing Sjælland, Slagelse, Holbæk,
Korsør og Skælskør*

DISTRIKT IV

SYDSJÆLLAND & ØERNE

Distriktsformand: Henrik Marrill Christiansen
Grønsundvej 17, 4780 Stege
Tlf.: 51 23 50 70, E-mail: hmc.stege@mail.dk
*Næstved, Møen, Køge, Vordingborg, Stevns,
Haslev, Nakskov og Nykøbing Falster*

DISTRIKT VII

FYN

Distriktsformand: Erik Jørgen Bodal
Gl. Nybyvej 25, Troense, 5700 Svendborg
Tlf.: 40 45 30 11, E-mail: erik@bodalenergi.dk
*Odense, Bogense, Svendborg, Nyborg, Assens,
Kerteminde, Marstal, Ærøskøbing, Faaborg,
Langeland og Middelfart*

DISTRIKT IX

SYD- & SØNDERJYLLAND

Distriktsformand: Per Dichmann Hansen
Mågen 9, 6270 Tønder
Tlf.: 22 48 88 43
E-mail: dmfdistriktsosjylland@gmail.com
*Esbjerg, Fanø, Ribe, Padborg/Graasten, Sønderborg,
Fredericia, Kolding, Haderslev, Aabenraa og Vejle*

DISTRIKT X

MIDTJYLLAND

Distriktsformand: Lars Gjøttermann
Karetmagervej 51, 8920 Randers NV
Tlf.: 29 63 21 13, E-mail: gjaet@post.tele.dk
*Aarhus, Randers, Grenaa, Ebeltoft, Viborg,
Horsens, Samsø og Skanderborg*

DISTRIKT XI

NORDVESTJYLLAND

Distriktsformand: Per Toftum Larsen
Søndervænget 14, Jebjerg, 7870 Roslev
Tlf.: 40 15 58 93, E-mail: pertoftum@live.dk
*Skive, Lemvig, Ringkøbing/Hvide Sande,
Hanstholm/Thisted, Glyngøre, Morsø, Thyborøn
og Struer*

DISTRIKT XII

NORDJYLLAND

Distriktsformand: Charley F. Pedersen
Ringdrosselvej 14, 9310 Vodskov
Tlf.: 23 65 04 28, E-mail: cfp@post.tele.dk
*Frederikshavn, Aalborg, Nibe, Skagen, Hals,
Hjørring, Hadsund, Hirtshals og Hobro*

Notesiderne indeholder variable relevante informationer, foto samt permanente siteoplysninger fra afdelingerne. Deadline for siterettelser og informationer er altid den 15. i månederne februar, april, juni, august, oktober og december.

AMAGER

Efter en turbulent tid med gennemgribende renovering af Marinestuen i sommer og efterår, genåbnedes stuen med Amager Marineforenings 31-års fødselsdagsfrokost den 26. oktober, hvor 24 lagde vejen forbi til en dejlig buffet, leveret af afdelingens trofaste annoncør Restaurant Menuen.

Den 20. oktober lagde afdelingen krans ved mindesmærket på St. Magleby Kirkegård for de 25 omkomne danske orlogsfolk under kampen mod det engelske linjeskib AFRICA i 1808. Det skete i tæt samarbejde med kirken og Marinehjemmeværnsflotille 367 Dragør. Chefen for Marinehjemmeværnet, kommandør Henrik Holck Rasmussen lagde Søværnets krans.

I december er der julehygge den 7. og julefrokost den 14.

ASSENS

assens-marineforening.dk

Assens Marineforening var også i år omdrejningspunkt for arrangementet i forbindelse med Den Nationale Flagdag den 5. september.

Efter samling, flaghejsning og tale ved borgmester Søren Steen Andersen på Kogehusmolen forlagde deltagerne til Marinehuset, hvor den stod på morgenkaffe. Her var der igen borgmestertale samt indlæg af Frederik Bøje Pedersen, der som tidligere udsendt fortalte om sine til tider voldsomme oplevelser på de i alt 8 missioner, han har deltaget i.

Ellers var første store sammenkomst i den nye sæson en velbesøgt kammeratskabsaften. Ifølge Ib Helm-Petersen kunne det store fremmøde måske skyldes aftens menu, der bestod af wienerschnitzel.

Assens Marineforening stillede også med medlemmer til distriktets info- og hvervekampagne på såvel Ørbæk- som Egeskov-markederne.

BOGENSE

bogensemarnineforening.dk

BORNHOLM

Efter lidt bosætningsmæssig uro og andre småproblemer på foreningsmæssigt niveau har Bornholm Marineforening igen fået skuden på ret køl. Afdelingen har nu fået styr på marinestuen, der med god velvilje og hjælp fra udlejeren er ved at blive indrettet på Skansevej i Rønne. Ifølge afdelingsformand Kalle Jeppesen er bestyrelsen ved godt mod og håber på, at den nuværende medlemsskare på omkring 30 personer snart får vokseværk.

Marinestuen var kort efter overtagelsen primo september fyldt til sidste plads med 40 mand fra vagtfri besætning på inspektionsskibet THETIS, der var i Rønne som en af 7 NATO-enheder i Standing NATO Mine Countermeasures Group One (SNMCMG 1).

Ifølge afdelingssekretær Heinz Ole Karlshøj-Nielsen var Bornholm Marineforening glade for besøget, og det var besætningen også.

– Alle var i godt humør, da de gik fra borde. Vi siger tak til kaptajnløjtnant Simon Sonnichsen for besøget, lyder det fra sekretæren.

Bestyrelsen har fokus på optagelse af nye medlemmer. Der bliver snarest iværksat en større hvervekampagne.

Afdelingsgeneralforsamlingen er fastsat til den 7. februar 2020.

▲ Fra kranselægningen på St. Magleby Kirkegård forrest ses flagbærer Torben S. Hansen fra Amager Marineforening og fanebærer Jørgen Falkenberg fra Hjemmeværnsflotille 367 Dragør. (Foto: Ib Kettler)

▲ Otte flag og faner stillede op til morgenparaden på Kogehusmolen ved markeringen i Assens af Den Nationale Flagdag.

▲ Bestyrelsen i Bornholm Marineforening er her forevigt ud for afdelingens nye domicil på Skansevej i Rønne. Stående fv. afdelingssekretær Heinz Ole Karlshøj-Nielsen og Peter Jensen. Siddende fv. Karsten Koføed, afdelingsformand Kalle Jeppesen og Flemming Svendsen.

BRØNDBY

▲ Brøndby Marineforenings samarbejdspartnere på Kulturnatten i Brøndby markerede sig på bedste vis ved indkørslen til Marinegården.

EBELTOFT

▲ Der var god fangst under Ebeltoft Marineforenings augustfisketur i farvandet omkring Hjelm.

BRØNDBY

marineforening.dk

Medlemsmødet i september markerede sæsonstarten i Brøndby Marineforening. Selv om flere medlemmer med ledsagere var på besøg i Danmarks Marineforenings nordligste afdeling – Godthåb Marineforening i Nuuk, Grønland – deltog 110 medlemmer i mødet.

– Arrangementet i Nuuk blev arrangeret af Gert Allan Larsen, distriktsformand for distrikt 1/Storkøbenhavn, Bornholm og Grønland i et tæt samarbejde med Rasmus Lohse fra Godthåb Marineforening, oplyser Kim von Wowern, der fortsætter: – Medlemsmødet i oktober bød på foredrag ved tidligere borgmester Tommy Dinesen og var besøgt af 117 medlemmer. Den 4. oktober åbnede Marinegården dørene for kulturnatten i Brøndby. Brøndby kommune havde i år virkelig lagt sig i selen for at gøre kulturnatten til noget særligt. Vi siger hermed stor tak til vores gæstestillere og samarbejdspartnere på aftenen, Brøndby Marineforenings Skyttelav, Marinehjemmeværnet Flotille 366, Danmarks-Samfundet, Brøndbyernes Rotary Klub og Natteravnene. Også stor tak til vores

medlem Ib Ketler, som har koordineret vores deltagelse. Ligeledes en stor tak til Brøndby Kommune for det gode samarbejde. Vi kom i kontakt med potentielle nye medlemmer. Mange glade brøndbyborgere besøgte os. På selve aftenen var der især to episoder, som jeg vil nævne. Den ene var, at to børn havde fundet en medalje på vores parkeringsplads. Det var efter min opfattelse en erindringsmedalje fra søværnets togt til Grækenland, hvor Konstantin og Anne Marie blev forlovet/gift. Vores medlem Ebbe Grønne havde været med på den tur, og derfor ringede jeg til ham. Han havde tabt den aftenen forinden til vores medlemsmøde og blev meget glad, da han hørte, at den var blevet fundet. Som findeløn blev der givet en runde sodavand i baren til de glade unger. Den anden episode startede med, at en kvinde talte med vores medlem Johan Jacobsen (som har aner på Færøerne). Samtalen havde åbenbart gjort indtryk på kvinden. For senere på aftenen kørte en bil forbi marinegårdens vagter ved indkørslen. Vinduet blev rullet ned, og hun afleverede en udstoppet søpapegøje. Den skulle Marineforeningen have, fordi hun havde haft en dejlig samtale med Johan Jacobsen. Og hun havde jo hæftet sig ved hans færøske forbindelser, lyder det fra Kim von Wowern.

Den 8. oktober var Brøndby Marineforening vært ved distriktsmødet for distrikt 1. Mødet, der havde deltagelse af landsformand Steen Eiler Engstrøm, landskasserer Flemming Heden Knudsen og landssekretær Birger Tykskov, blev holdt i en positiv ånd med spændende indlæg til inspiration for deltagerne.

EBELTOFT

marineforeningen-ebeltoft.dk

20 gaster stævnedes i august om bord på veteranskipet "Skødshoved" og kutteren "Hopl" ud på årets fisketur omkring Hjelm. En indlagt konkurrence gav torskepokalen til Lauge Christiansen, mens Vagn Lassen vandt Merkopokalen og ekstrapræmien i form af en fiskevest doneret af Christian Koudal.

Ebeltoft Marineforening og den lokale Vaabenbrødreforening stod den 5. september som arrangør af Den Nationale Flagdag. Med økonomisk tilskud fra Syddjurs Kommune blev der gjort lidt mere ud af dagen i anledningen af 10-året for flagdagens indstiftelse i marts 2009.

Ved paraden på pladsen foran Det Gamle Rådhus talte oberstløjtnant (p) Mogens Fokdal, inden Danmarks-Samfundets lokalkomite tildelte en fane til Veterancafé Djursland. Efter marchen var der et lukket arrangement i Marinehuset med taler, fællesspisning og hyggeligt samvær.

Sæsonens første kammeratskabsaften bød på velmagende minibuffet, inden Ebeltoft-firmaet Jensen Opals gav et foredrag om virksomhedens opalmine i Australien.

Ifølge Jørgen Brøgger er afdelingens forskellige gøremål i god gænge. Således har "tirsdagstræffet" klargjort marinehusets udenomsarealer, flaggasterne har passet byens flagallé i efterårsferien, og Slupkoret har underholdt ved flere arrangementer. En afdeling af Veterancafé Djursland har som i Grenaa åbnet en veterancafé i marinestuen. Afdelingen i Ebeltoft er åben kl. 10-13 hver den første mandag i måneden. Afdelingen i Grenaa Marineforening er åben tirsdage i lige uger.

Tidligere chef for Søværnets Minedepot i Dråby, orlogskaptajn Peter A. Nielsen, døde den 20. september. Da han ikke var medlem af Folkekirken, blev han efter eget ønske bisat ved en smuk højtidelighed i marinestuen, hvorefter hans aske blev sejlet ud og strøet på Ebeltoft Vig.

Skyttelavet:

Ebeltoftskytterne mønstrede kun med et hold til firkantskydningen i Aarhus, men det var dog nok til at vinde stævnet med 9 point foran skytterne fra Grenaa.

Skydebanerne er med succes og ros underkastet det årlige eftersyn.

– Det er altid en fornøjelse at komme her, for her er tingene altid i orden, lød det ifølge Jørgen Brøgger fra de tilsynsførende.

Soldaterforeningsskydning Djursland blev i september afviklet på marinehusets skydebaner. Der deltog 58 skytter fra 8 soldaterforeninger. Skytterne fra Ebeltoft Marineforening var særdeles ubeskedne og blev nummer 1 og 2 i holdkonkurrencen. Samtidig blev 4 af de første 5 præmiegivende pladser i den individuelle konkurrence også besat af skytter fra værtsforeningen.

Sæsonens første makkerskydning blev vundet af Erik Lyager og Jørgen Nyhuus. Den 11. december er der Onsdagsforjul med fællesspisning.

ESBJERG

marineforeningen-esbjerg.dk

Hovedmålet for efterårsudflugten var Zeppelin- & Garnisonmuseum Tønder. På vej sydover var der morgenkaffe hos medlem af Esbjerg Marineforening, Jes Peder Boisen, der bor på en gammel marskgård.

Zeppelin- & Garnisonmuseum Tønder er et spændende museum, hvor hovedvægten er fortællingen om Zeppelin-basen, der den 19. juli 1918 var målet for verdens første flybombning fra et søgående fartøj. Inden hjemturen var der frokost på en grænsekro samt mulighed for grænsehandel.

Takket være flere donationer fra lokale fonde er inventaret i marinestuen udskiftet. Renoveringen omfatter også nye tæpper samt malerarbejde på karme og døre.

– Stuen fremstår nu flot og indbydende, siger Nils Brandt Petersen.

Skyttelavet:

Skyttelavet for Esbjerg og Fanø Marineforeninger er i fuld gang med vinterprogrammet.

– Der skydes den 1. og 3. tirsdag i måneden med luft, mens vi om torsdagen skyder med kaliber .22 i EFI-hallerne, siger Hans Novrup. – Vi skal træne til landsmesterskaberne til næste år, så det er bare om at komme på skydebanen, så vi kan få nogle gode resultater.

FANØ

fano-marineforening.dk

Den 30. november fejrede Fanø Marineforening 75 års-jubilæum. I skrivende stund har bestyrelsen fokus på jubilæet, der vil blive omtalt i nærværende tidsskrifts februarudgave 2020.

FREDERIKSHAVN

marinestuen-frederikshavn.dk

– Sommerturen i juli til Læsø fik et ekstra krydderi, da den faldt sammen med den årlige kajfest i Vesterø Havn. Det fortæller afdelingsnæstformand Torben Madsen.

I årets første efterårsmåned september var der så tid til at afholde sommerfesten. De 50 deltagere havde en god dag med gastronomisk forplejning, musik og kammeratligt samvær. – Vi startede kl. 11, og de sidste gik kl. 23, lyder det fra næstformanden. ▶

▲ Efter morgenskafning hos Jes Peder Boisen var der gruppefotografering af deltagerne ved Esbjerg Marineforenings efterårsudflugt til Tønder og grænselandet.

▲ Jan Frederiksen afløste i oktober Anita Algreen som fregatkaptajn i Frederikshavn Marineforening.

▲ Vagtfri besætning fra Kongeskibet DANNEBROG med afdelingsnæstformand for Frederikshavn Marineforening, Torben Madsen, yderst th.

▲ Landsformand Steen Eiler Engstrøm under sit indlæg i Frederikssund Marineforening om Danmarks Marineforenings fremtid.

▲ Hovedporten til Auderødlejr er lidt ramponeret, men stadig genkendelig. Her fotograferet fra "tallerkenrækken". (Foto: Erik Pedersen)

Hen over sommeren har marinehuset fået tilført en overdækket terrasse der allerede har gjort glæde i de lune sommerdage.

Arkivar Erik Christensen fra Kystmuseet i Frederikshavn var som sædvanlig i sit es, da han ved ulkeaftenen fortalte de 35 deltagere om modstandsbevægelsen under 2. Verdenskrig i Frederikshavn og Sæby.

Den 1. oktober var Kongeskibet DANNEBROGs besætning, som traditionen byder, til infomøde og afslutningsfest i Marinehuset. Ved lejligheden udnævnte besætningen årets værnepligtige. Det var her i årgang 2019 VP John Daniel Hoile, der som bevis fik pokal og en kontant erkendtlighed af Frederikshavn Marineforening. Det var første gang, at Dronningens jagtkaptajn, kommandør Peter Schinkel Stamp, som chef for DANNEBROG besøgte marinehuset i Frederikshavn.

Årets fregatskydning blev vundet af Jan Frederiksen, der dermed afløser Anita Algreen på posten som regerende fregatkaptajn. Vinder af præmieskydningen blev for herrernes vedkommende for 6. år i træk Jens

Arne Houmann Skjødt. Pia Pennerup vandt for 2. år i træk damepræmieskydningen.

FREDERIKSSUND

frederikssundmarineforening.dk

Danmarks Marineforenings landsformand Steen Eiler Engstrøm fortalte på Frederikssund Marineforenings septembermøde om sit virke i Søværnet og om fremtidens Marineforening.

– Dette gav noget at spekulere på, siger Birger Tykskov, der også hæfter sig ved, at det bliver en opgave i sig selv at tænke anderledes og prøve noget nyt. Jeg kan kun opfordre andre afdelinger til at invitere Steen, lyder det fra Birger Tykskov.

FREDERIKSVÆRK

frederiksvaerkmarineforening.dk

Medlemmer fra Frederiksværk Marineforening sørgede den 1. september for drikkevarer til de ca. 100 personer, der på dagen mødte frem til en rundvisning på det, der oprindeligt hed Søværnets Eksercerskole i Auderød ved Arresø i Nordsjælland. Lejren blev lukket ved udgangen af 2007 og er efter nogle ejerskifter og brug som asylcenter nu ejet af ejendomsvirksomheden Glædeslundsgaard ApS ved advokat Michael Vesthardt.

Ifølge Erik Pedersen var det et godt arrangement. Efter velkomst af tidligere telegrafist i Søværnet, Flemming Glymov, der var arrangør og tovholder på eventet, orienterede Michael Vesthardt om de nye tiltag, der er i gang på området.

– Derefter vandrede vi rundt på egen hånd. Der var adgang til alt, og vi var hinandens guider og historiefortællere, lyder det fra Erik Pedersen, der også oplyser, at gæsterne ud over tidligere orlogsgaster også omfattede mange familiemedlemmer.

Blandt historierne var fortællingen om årsagen til, at pladsen uden for portvagten hed "tallerkenrækken". Navnet kom, fordi gæsterne brugte tallerkner til at stive huen af, så de var flotte og lige, så gæsterne kunne blive godkendt til landlov. Når det var sket, røg tallerknerne ud til højre, hvor de efterhånden hobede sig op ret ud for vagten.

I forbindelse med eventet havde foreningen Arresøfarten sponsoreret en tur på Arresø om bord på M/S "Frederikke" ex. HØNEN.

Erik Pedersen takker de fremmødte for, at de på en respektfuld måde fik taget afsked med Auderødlejr og ønsker en god fremtid for lejren med de muligheder, der nu er i hænderne på Michael Vesthardt og hans folk.

FAABORG

Den Nationale Flagdag blev i Faaborg-Midtfyn Kommune afholdt i kulturhuset Polymeren i Årslev/Sdr. Nærå. Faaborg Marineforening deltog i arrangementet, der bød på taler af borgmester Hans Stavsager og kaptajn Ole Kopperup. Det oplyser afdelingsformand Torben Ralph Nielsen. Den musikalske del af eventet blev professionelt håndteret af Hjemmeværnets Brassband Syd under ledelse af dirigent Morten Højte Hansen. Kommunen var efterfølgende vært ved kaffe og morgenbrød samt rundvisning i kulturhuset.

GILLELEJE*gillelejeforening.dk*

Ifølge Søren Svendsen var årets grillfest i august igen en succes. Udover den veltillberedte mad sørgede bandet "Alex & Rockerne" for, at dansegulvet var fyldt hele aftenen.

Den første lørdag i september stod den på eventet "Ud i det blå". Busfirmaet Sej kørte i en dobbeltdekkerbus deltagerne ind til Nyholm, hvor afdelingsformand Steen Møller og fru Dorte Møller havde arrangeret forplejning og havnerundtur. Som et ekstra krydderi på dagen gik kongeskibet DANNEBROG med Dronningen om bord under besøget i bøjerne ud for kajen Elefanten.

Fra Nyholm gik turen ad små krogede veje til Egholm Gods i Hornsherred. Dagen sluttede i marinehuset, hvor der var sørget for servering af den efterhånden berømte mørbradgrøde.

GLYNGØRE*glyngore-marineforening.dk*

Det gode og konstruktive samarbejde mellem marineforeningsafdelingerne i Glyngøre, Skive og Morsø fortsætter. Blandt andet med fælles udflugter på Limfjorden om bord på turbåden "Bertha-K". I år gik turen fra Nykøbing Mors og Glyngøre nordøst over forbi Fur og Livø med landgang i Løgstør. Her var der buffet på den lokale restaurant Kulgaarden.

– Blæsten gik frisk over Limfjordens vande med den sædvanlige blanding af sol og skyer, lyder det fra Bent-Ole Kristensen fra Glyngøre Marineforening, der samtidig glædede sig over den gode stemning, der prægende hele arrangementet.

Ultimo september var der ulkeaften med deltagelse af 32 medlemmer og ledsagere, medens der ultimo oktober blev afviklet fregatskydning. Her deltog 17 skytter. Efter 214 kugler kunne skytterne udnævne Per Skipper til fregatkaptajn anno 2019.

GRENAA*grenaamarineforening.dk*

Den årlige Eisbein mit sauerkraut "ud af huset" levering fra Flensborg i Tyskland til marinehuset i Grenaa foregik den 27. september. Ifølge afdelingssekretær Steen Poulsen var maden fantastisk og stemningen god i marinestuen.

Den 1. oktober indgik Grenaa Marineforening en lejekontrakt med Grenaa Havn om leje af Grenaa Havns gamle redningsstation.

– Ideen er at føre redningsstationen tilbage til fordums tids udseende. Herefter skal den bruges til opbevaring af lånt travalje, mindre sommerarrangementer samt i samarbejde med den lokalhistoriske forening til udstillinger om redningsstationens historie, oplyser Steen Poulsen.

Skyttelavet:

Ved fregatskydningen i august blev Søren Holck afløst af Hans K. Melin på posten som fregatkaptajn i Grenaa Marineforening. Efter skydningen havde Sonja Kirk tilrettelagt en perfekt og meget rost afslutningsfest.

6 skytter deltog i firkantskydningen i Aarhus. Her blev det til en 2. plads i holdskydningen. Bedste skytte fra Grenaa Marineforenings Skyttelav var Per Schultz Petersen.

Ved soldaterskydningen i Ebeltoft i september stillede afdelingen med 3 skydehold. Her blev det også til en 2. plads i holdskydningen. Bedste skytte fra Grenaa blev Sonja Kirk.

▲ Afdelingsformand Svend Erik Poulsen (tv) ønsker Per Skipper tillykke med posten som fregatkaptajn i Glyngøre Marineforening. (Foto: Bent-Ole Kristensen)

▲ Tovholderne på det unikke projekt med leje af redningsstationen på Grenaa Havn, banjemester Jørgen Holm (tv.) og afdelingsformand Per Schultz Petersen, glæder sig til at komme i gang med renoveringen af den gamle bygning.

▲ Sonja Kirk har tilvirket ovenstående foto af fregatkaptajn i Grenaa Marineforening anno 2019, Hans K. Melin.

– Vores vinterskydning er kommet godt i gang, siger Søren Holck. – Der skydes mandage i ulige uger. I øvrigt arbejdes der ivrigt på planlægningen af landsskyttestævnet, der afholdes i Grenaa den 14.-15. marts 2020.

▲ Haderslev Marineforening og repræsentanter fra Haderslev Kommune tog den 20. september imod Haderslev Kommunes 2 adoptionsenheder fra Søværnet. Har ses fv. afdelingsformand Svend F. Detlefsen, chef for ALHOLM, kaptajnløjtnant Stefan Møller Rasmussen, chef for ERTHOLM, premierløjtnant Martin Thomsen og 1. viceborgmester Jon Krongaard.

▲ Flagmasten ved marinehuset i Hanstholm blev i sensommeren totalrenoveret. (Foto: Orla Mølholt)

▲ Årets mariner i Hjørring Marineforening, Ole Mønsted (tv.), med jubilartegn- og anciennitetsmedlemsemlermodtagerne Georg Andersen, Henning Pedersen, Jørgen C. Larsen og Tom A. Nielsen på sin venstre side.

HADERSLEV

haderslevmarineforening.dk

Haderslev Marineforening deltog med 5 mand og flag under Den Nationale Flagdag i Haderslev den 5. september. Ifølge Svend Detlefsen var det 10. gang, at afdelingen stillede med flag og mandskab. – Der var 370 personer i paraden gennem byen, og de var ikke de eneste, der deltog. Der var også 700 børnehavebørn, der flankerede paraden, fortæller Svend Detlefsen og fortsætter: – Marchen gik fra Haderslev Kaserne med Slesvigske Musikkorps (SMUK) i spidsen omkring Haderslev Domkirke, gennem gågaden til den åbne plads ved Gravene. Her blev der dannet en ringborg, og i midten af denne blev børnene samlet. De havde lavet tegninger, som de uddelte til soldaterne. Tre F16-fly kom en tur over deltagerne, den ene dannebrogfarvet. Der var taler ved chefen for Fighter Wing Skrydstrup, oberst Uffe Holsteiner-Jørgensen, og ved Haderslevs borgmester Hans P. Geil. Det hele sluttede med ristede pølser, brød og sodavand til alle, hvorefter paraden returnerede til Haderslev Kaserne. Ultimo september anduvede Haderslev Kommunes 2 adoptionsenheder, skolefartøjerne A 543 ERTHOLM og A 544 ALHOLM Haderslev Havn. Efter velkomsthilsen på kajen af 1. viceborgmester Jon Krongaard var kommunen vært ved en frokost i Haderslev Marineforenings domicil Det Maritime Hus. Om aftenen var der social sammenkomst. Først om bord på skibene, senere i Det Maritime Hus.

Besøget omfattede også en invitation fra Beredskabsstyrelsen til besætningerne samt et åbent skib-event med over 400 besøgende om bord. Herudover var Haderslev Marineforening vært for vagtfri besætning til en sønderjysk aften i marinestuen. Ifølge Svend Detlefsen var det 10. gang, at de 2 skolefartøjer besøgte Haderslev Havn.

– Næste år har vi 10 års-jubilæum, da adoptionen først blev indgået i 2010. Vi glæder os allerede til jubilæumsbesøget, lyder det fra afdelingsformanden.

HANSTHOLM/THISTED

Orla Mølholt fortæller, at den planlagte augustudflugt med damer måtte aflyses på grund af for få tilmeldinger. Til gengæld var der mange, der mødte frem, da bestyrelsen i oktober kaldte til pudseaften. Belønningen var en gang luksus gule ærter med tilbehør.

Flagmasten foran marinehuset er blevet tjekket op, så den nu står lige så flot, som da den for år tilbage blev etableret.

Skyttelavet:

Skytterne genoptog den 18. september skydningerne for sæson 2019/2020. Selv om der kun mødte 7 deltagere frem til sæsonens første træningsaften, har bestyrelsen tiltro til, at det bliver en fin sæson for skytterne i Nordvestjylland.

Pokalskydningen den 26. oktober mod kollegaerne fra Skive Marineforening blev vundet af gæsterne fra Skive. Men ifølge Orla Mølholt var det kun usle 2 point der gjorde udslaget.

HALS

halsmarineforening.dk

HIRTSHALS

hirtshalsmarineforening.dk

HJØRRING

Valgmenighedspræst Lene Grårup fortalte under ulkeaftenen i august om sin 700 km lange vandring fra Frankrig til Santiago de Compostela i Spanien. Det et lærerigt indlæg, da de fleste havde hørt om pilgrimsture på Caminoen, men ellers vidste meget lidt om emnet. Aftenen blev også brugt til at uddele tegn og emblemer samt til at udnævne Ole Mønsted til Årets Mariner i Hjørring Marineforening.

I samarbejde med Hjørring Kommune stod afdelingen for arrangementet på Den Nationale Flagdag den 5. september.

– Det blev en dejlig dag med flaghejsning, fremmøde af veteraner, borgmester Arne Boelt samt den lokale politiledelse, fortæller Ole Mønsted. Efter tale ved Arne Boelt var der morgenbord til deltagerne.

Den 12. oktober var der stor opbakning til afdelingens aktivitetsdag, hvor der blev shinet op i marinehuset og på marinegrunden.

HORSENS

horsensmarineforening.dk

HØRSHOLM/RUNGSTED

mfhr.dk

KALUNDBORG

I forbindelse med at 32 medlemmer fra Slagelse Marineforening i august skulle på sejltur på HVF 251 Kalundborg MHV 912 HOLGER DANSKE, stillede Kalundborg Marineforening stuen til rådighed. – Sejlturen foregik i 2 hold, således at det ene hold sejlede, og det andet hold hyggede sig i vores marinestue, oplyser Hjalmar Johansen.

Afdelingens egen sommerudflugt gik til Panzermuseet øst ved Slagelse. – Det viste sig at være et spændende sted med et væld af alt muligt krigsmateriel og flotte opsætninger, ligesom vi hørte en del om Den Kolde Krig og hvilke scenarier, der kunne have ramt lille Danmark, hvis 3. Verdenskrig var brudt ud. Absolut et besøg værd, siger Hjalmar Johansen, der dog ærgre sig over, at der kun var 15 deltagere.

Den 25. august lagde marinestuen igen rum til eksterne gæster. Det var 52 forsvarsbrødre, som i forbindelse med et arrangement lånte stuen til forplejningsdelen.

KERTEMINDE

kerteminde-marineforening.dk

11 skytter mødte den 12. oktober frem i Skyttehuset til punch med efterfølgende fregatskydning. Det fortæller Preben Ernst, der også oplyser, at der inden tildeling af skydenummer blev fremført sange for marineforeningen garneret med Marineskytternes Marchsang.

Efter åbningsskud af afgangende fregatkaptajn Jan Cederholm skulle der ca. 400 skud til yderligere, inden det stod klart, at fregatkaptajnen i Kerteminde Marineforening anno 2019 hedder Torben Henriksen.

Øvrige vindere var: Peter Zeulner, Poul Erik Pedersen, Preben Ernst, Ole Thor Hansen, Gurli Brogaard Hansen og Jan Cederholm.

Den 10. november deltog over 30 medlemmer fra Kerteminde i juleskafningen hos kollegerne i Nyborg Marineforening.

Skyttelavet:

Den 5. november var der andeskydning i skydekælderens. Den 9. november deltog afdelingen i distriktsskydningen i Nyborg. Den 10. december kl. 1900 er der juleskydning. Denne forgår også i skydekælderens.

▲ De mange vindere fra fregatskydningen i Kerteminde Marineforening er fv. Gurli Brogaard Hansen, Poul Erik Pedersen, fregatkaptajn Torben Henriksen, Peter Zeulner, Ole Thor Hansen, Jan Cederholm og Preben Ernst.

▲ Der var hurtigt højt humør i marinestuen i Korsør, da den i oktober stod på ølsmagning af produkter fra Royal Unibrew-brandet Albani.

KONGENS-LYNGBY

kongens-lyngby-marineforening.dk

KORSØR

korsoermarineforening.dk

Bestyrelse og medlemmer fra Korsør Marineforening deltog aktivt i eventet Danmarks Maritime Kultur- og Folkemøde, der havde omdrejningspunkt omkring åbent hus-arrangementet på Flådestation Korsør.

Ellers har det ifølge Johannes Flinholm stået på skipperfest i september samt ølsmagning og ålegilde i oktober. Bestyrelsen havde inviteret Danmarks Marineforenings landsformand Steen Eiler Engstrøm og frue Lene Engstrøm med til skipperfesten.

– Det blev en rigtig hyggelig aften, siger Johannes Flinholm.

Det var bryghuset Albani, der leverede smagsprøverne til ølsmagningen.

KØBENHAVN

kbh-marineforening.dk

Afdelingsformand Leif Larsen glæder sig over, at endnu et jubilæum blev afholdt i de smukke rammer på Nyholm.

– De nødvendige frivillige hjælpere skal have en stor tak for deres indsats ved klargøringen af Planbygningen, hvor de 170 deltagere i stævnet tilbragte fire-fem hyggelige timer sammen i muntert lag, lyder det fra afdelingsformanden, der fortsætter: – Sæsonstarten den 29. august blev indledt med flaghejsning ledsaget af tonerne fra det gamle bulede signalhorn, der også blev anvendt om bord på kaserneskipet FYEN, da der blev blæst tap to den 28. august 1943. Denne gang var det vores hornblæser ►

Erik Hansen, der også fra sin tjenestetid på P521 WILLEMOES i 1960'erne forstår anvendelsen af et sådant horn ved flagets hejsning. I forbindelse med NATO-øvelsen NORTHERN COAST deltog en håndfuld gæster fra vores afdeling i bemanningen af det på Ofelia Plads opstillede telt.

▲ **Orlogspræst og præst ved Flintholm Kirke Annette Molin Brautsch under sit indlæg i København Marineforening.** (Foto: Hans Frederiksen)

▲ **Marineforeningens afdelingerne i Køge og Stevns markerer hvert år den 4. oktober Huitfeldt-slaget i Køge Bugt med blomsterlægninger i Herfølge og Køge.** (Foto: Jerry Katz)

▲ **Der skaffes under Middelfart Marineforenings aftensejlads i september på Lillebælt om bord på "Aventura".**

Leif Larsen oplyser også, at afdelingens flaggast Erik Hansen deltog med flaget i såvel Mindelunden som ved Holmens Kirkes 400 års-jubilæum samt genindvielsen af Sømandskirken i Nyhavn.

Orlogspræst Annette Molin Brautsch, der nu er præst ved Flintholm Kirke, har været forbi København Marineforening med et superb foredrag om sit tog med inspektionsskibet VÆDDEREN. Senere gav Direktør Asser Amdisen fra Georg Stages Mindefond et forrygende foredrag om fonden samt driften af skoleskibet "Georg Stage".

Skyttelavet har afholdt distriktsskydning i DGI-byen med deltagelse af skytter fra Brøndby og København. Resultat: København blev nr. 2!

KØGE

koege-marineforening.dk

30 inviterede gæster fra Køge Kommune, heraf 3 medlemmer fra Køge Marineforening, sejlede den 30. august om bord på kommunens adoptionskib fregatten F 363 NIELS JUEL fra København til Køge.

– Det var en stor oplevelse for os, der fik muligheden for at deltage, siger afdelingskasserer Edle Sørensen. – Indsejlingen til Køge Havn var imponerende, og modtagelsen af Køge Marineforening og Søværnets Tamburkorps var helt i top.

Under besøget var der åbent hus i marinestuen. Dette blev flittigt brugt af besætningsmedlemmerne, samtidigt med at de også tid til anden var til byfest.

Der blev også tid til at afvikle afdelingens fregatskydning. Som tidligere vandt skytterne fra NIELS JUEL pokalen. Det var i øvrigt skibschefen, kommandørkaptajn Michael Landmark, der på skud nr. 45 sænkede den imaginære fregat. På forlægningen fra Køge retur til København var der igen medlemmer fra Køge Marineforening om bord.

I september havde afdelingen besøg af tidligere skibsinspektør Mogens Højstrup, der fortalte om sit liv med Søværnet i 3 generationer. – Det var et rigtig spændende foredrag, som vi gerne vil anbefale, lyder det fra Edle Sørensen.

Mindedagen for Huitfeldt-slaget i Køge Bugt blev den 4. oktober fejret sammen med kollegerne fra Stevns Marineforening. Dagen blev markeret med blomsterlægning på Herfølge Kirkegård og på Klosterkirkegården i Køge.

Medio oktober var afdelingen vært ved distriktsmødet i distrikt IV/Syd-sjælland & Øerne.

LANGELAND

langelands-marineforening.dk

I forbindelse med distriktsmødet for distrikt 7/Fyn besøgte Danmarks Marineforenings landsformand Steen Eiler Engstrøm marinehuset i Rudkøbing. Som skrevet på tekstsiderne blev selve mødet på grund af pladmangel i marinestuen afholdt i Rudkøbing Sejlklubs lokaler.

MARSTAL

marstalmarineforening.dk

MIDDELFART

Medio september stod den først på lillebæltsejlads med indlagt skafning om bord på "Aventura" den 10. Turen gik på udturen til Skærup ved jyllandsiden og rundt om Fænø på hjemturen.

Dagen efter mødtes 21 medlemmer til den årlige vedligeholdelses- og pusse dag.

– Alt messing blev pudset. Vinduer og døre rengjort. Træværk udenpå blev eftersæret og registreret til udskitning. Modelskibene blev rengjort, og udeområdet blev luget og gået over med en gasbrænder, for tæller Niels-Henrik Nielsen.

Den 1. oktober så 28 medlemmer filmen Piger til søs. Ifølge Niels-Henrik Nielsen er filmen optaget omkring 1974 på minelæggeren FALSTER, hvor afdelingsformand Flemming Worsøe året efter aftjente værnepligt. Efter filmen sørgede Jan Højte Nielsen for forplejning med sild, æbleflæsk og ost.

MORSØ

morsmaine.dk

Morsø Marineforening deltog med flag og mandskab ved fejringen af Den Nationale Flagdag den 5. september. Efter flaghejsning kl. 0800 ved Morsø Kommunes administrationsbygning var der march med Hjemmeværnets Musikkorps Nykøbing Mors i front til Nykøbing Kirke, hvor der blev holdt en kort andagt. Arrangementet sluttede med kommunal forplejning i rådhuset, afsluttede med servering af Navy Rom i marinstuen. Det krævede ekstra mandskab i baren, da Randers Marineforening på udflygt til Feggesund Færgestro på Nordmors havde brug for et pitstop.

– Det var hyggeligt med dette spontane besøg, siger afdelingsformand Leif Petersen, der glæder sig over, at marinehuset blev fyldt op med glæde og tilfredse kolleger og ledsagere fra Randers.

Mandskab fra Morsø Marineforening udgør i Nykøbing Mors en vigtig del af eventet, når træskibsseljædsen Limfjorden Rundt anduver havnen.

Ved ankomsten omkring middagstid er marinstuen åben for sejlerne og andet godtfolk, der besøger havnen. Ved adgang mod Fur næste morgen er Morsø Marineforening vært ved skippemødet, hvor der serveres kaffe og rundstykker.

NAKSKOV

nakskov-marineforening.dk

NYBORG

marineforeningnyborg.dk

Den Nationale Flagdag den 5. september blev også i år fejret ved et fælles arrangement tilrettelagt af Nyborg Marineforening og Nyborg Kommune. Det oplyser afdelingsformand Kurt Verner.

I alt 104 veteraner, besætningsmedlemmer fra patruljefartøjet NYMFEN, medlemmer af den lokale garderforening samt den lokale garderhusarforening, medlemmer fra Nyborg Marineforening og pårørende deltog i arrangementet, der foregik ved Marinehuset på Nyborg Havn.

Efter flaghejsning og korsang bød borgmester for Nyborg Kommune, major Kenneth Muhs, velkommen, inden han gav ordet til Nyborg Marineforenings næstformand Arne C. Petersen, der holdt talen for soldaten. Arne C. Petersen er selv tidligere udsendt på flere missioner. Paraden blev afsluttet med Dansk Løsen, afgivet af Saluteringslavet.

– Efter paraden var der socialt samvær for alle deltagere med ledsagere. Koret underholdt med et dejligt og til lejligheden velafpasset udsnit af den danske sangskat. Igen et godt arrangement i en by, hvor kommune og foreninger står sammen om markering af Danmarks mærkedage. En særlig tak til Søværnet, fordi der altid stilles et fartøj til rådighed, siger Kurt Verner.

▶ Der gøres klar til flaghejsningen på Den Nationale Flagdag ved Morsø Kommunes administrationsbygning.

▶ Afdelingsformand for Nyborg Marineforening, Kurt Verner, leder paraden under Den Nationale Flagdag i Nyborg, der hvert år foregår ved Marinehuset.

▶ Afdelingsformand for Nykøbing Falster Marineforening, Karsten Laugessen (th.), overrækker pokalen til den nu regerende fregatkapitajn i afdelingen, Henning Larson fra Nakskov Marineforening. (Foto: Flemming Keith Karlsen)

NYKØBING FALSTER

Flemming Keith Karlsen fortæller, at Nykøbing Falster Marineforening som sædvanligt afholdt fregatskydning i starten af september.

– Der var i år kun besøg af Nakskov Marineforening, men de markerede sig bestemt også. Henning Larson fra Nakskov var den hellige, der skød krudtkammeret itu, og således blev fregatkapitajn. Skydningen foregik på Nykøbing Falster Skytteforenings baner i Kohaven, hvor 32 gæster skød mod fregatten i et smukt solrigt efterårsvær. Efter skydningen var der skafning med den traditionelle forloren hare samt præmieuddeling, lyder det fra Flemming Keith Karlsen. ▶

Øvrige vindere var: Kurt Stæckmann, Tommy Schultz, Per Jacobsen, Rene Hansen, Henning Larsson, Henry Christoffersen og Flemming Olsen.

NYKØBING SJÆLLAND

nyksjmarineforening.dk

NÆSTVED

naestvedmarineforening.dk

RANDERS

randersmarineforening.dk

Randers Marineforening takker Glyngøre, Skagen samt Aalborg Marineforening for deres rosende ord i Under Dannebrog's juniudgave i forbindelse med vores arrangement ved dette års afholdelse af sendemandsmødet den 17. og 18. maj. Det skriver Allan Lau Hansen.

– Det har samtidig været vores 100 års-jubilæumsår, som er blevet markeret ved forskellige events, og som afsluttes med vores årlige skovtur den 7. september. Turen gik til Feggesund Færgækro, hvor ålen fik lov at svømme en sidste gang. Vi var 2 busser afsted. Vejret var med os, og alle havde en dejlig dag.

RANDERS

▲ Under en pause i ålespiseriet på Feggesund Færgækro på Nordmors er der dømt hyggensnak mellem Randers Marineforenings Torben Bruzen (tv.) og Flemming Leth. (Foto: Leif Hammer)

STRUER

▲ Aftenhygge og havnemiljø i Struer under det store sejlevent Limfjorden Rundt, der den 11. september anduvede byen.

Den 24. september var der sangaften med damer i marinestuen. Stemmerne blev rørt, og til kaffen havde Torben Bruzen bagt kringler og lavet lagkage.

Den 27. september stod vores medlem Leon Møller sammen med en lokal whiskyklub for afholdelse af whiskysmagning i marinestuen. Desværre faldt det sammen med et andet arrangement, så der var et beskedent fremmøde af medlemmer fra Randers Marineforening. Men jeg skulle hilse fra Leon og sige, at han vender tilbage med et nyt forsøg næste år, lyder det fra Allan Lau Hansen.

Skyttelavet:

Ole Poulsen oplyser, at kun 27 skytter mødte frem til firkantsskydningen i Aarhus mellem skyttelavene i Grenaa, Ebeltoft, Randers og Aarhus.

– Fra 1. lav kom der kun 3 skytter, lyder det fra Ole Poulsen, der dog glæder sig over, at Lars Gjøttermann fra Randers Marineforenings Skyttelav skød 143 point med 4 krydstiere.

Den 18. oktober var det også kollegerne i Aarhus, der arrangerede den halvårige skydning mellem Aarhus og Randers. Med 477 point mod 468 beholdt Randers' skyttelav pokalen.

Den 9. december er der juleskydning med De Samvirkende Soldaterforeninger i Randers.

ROSKILDE

roskildemarineforening.dk

SKIVE

skive-marineforening.dk

SLAGELSE

marineforeningen-slagelse.dk

En delegation på 9 deltagere fra Slagelse Marineforening besøgte i dagene 15. til 18. august Marine-Kameradschaft Aurich i tyske Niedersachsen. Ifølge afdelingsbladet Mastekranen er besøget en tilbagevendende begivenhed.

STRUER

Struer Marineforening havde ved årets træskibssejls Limfjorden Rundt en primær rolle i forbindelse med kommunens event for arrangementet. Ifølge afdelingsformand Mads Lund var afdelingen eneleverandør for forplejningen i det til lejligheden opstillede telt på honnørkajen ved Struer Havn. De mange sejlere og gæster kunne købe sildemadder suppleret med hvidvinsdampede muslinger. Det lykkedes bestyrelsen via gode sponsorer at skaffe økonomi til at hyre et band til det musikalske indslag.

– Ydermere fik vi vist vores marinestue frem for at stort antal sejlere. Vi ser frem til arrangementet i 2020 og takker sponsoren af muslingerne og indkøb af musik, lyder det fra Mads Lund, der også glæder sig over, at indsatsen fra de mange frivillige gav en fornuftig profit for dagens indsats. Ålegildet i uge 42 blev et tilløbsstykke. 31 medlemmer spiste 17 kg stegte ål.

– Det var egentlig tænkt som en stille aften i stuen, nu hvor det var hverdag. Men det udviklede sig til en helt fantastisk aften, hvor kammeratskabsfølelsen mellem personer, der er eller har været tjenstgørende under orlogsflaget, eller har eller har haft ansættelse til søs, på en umådelig skøn måde blev plejet på bedste sømandsmaner, siger Mads Lund.

SVENDBORG

svendborgmarineforening.dk

I dagene 16. til 19. september deltog 50 medlemmer og ledsagere i busturen til Stralsund i Tyskland.

– Udover at se nærmere på den gamle bydel i byen var der besøg på Kap Arkona på Rügen, en eftermiddag i Sassnitz samt besøg ved Prosa, nazisternes stort anlagte feriekompleks med plads til 20.000 feriegæster, som dog aldrig blev færdigbygget, fortæller Jim Mollerup.

Turen på Rügen sluttede med en køretur fra Binz til Putbus med damp-toget "Rasende Roland". På hjemturen var der ophold i Rostock, hvor deltagerne kunne gå om bord på museumsskibet "Dresden", der er Tysklands største flydende søfartsmuseum.

I oktober deltog 50 medlemmer i afdelingens stort anlagte ålespisning, hvor der blev serveret ål ad libitum med passende tilbehør.

SØNDERBORG

soenderborgmarineforening.dk

THYBORØN

Thyborøn Marineforening har som den eneste deltager været med alle år til det store event "Fiskedag i Thyborøn".

– I år var det godt vejr, så det blev en god dag med fint humør og et godt salg, oplyser Bent Schleicher.

Tidligere besætningsmedlemmer fra orlogsskibet THETIS fejrede den 8. august 60-året for deres indkaldelse til Søværnet. Arrangementet blev med Niels Tommerup som ankermand holdt i marinehuset.

Grillfesten den 10. august blev på grund af vejret holdt indendørs i marine-stuen. De 70 deltagere fik serveret en kulinarisk oplevelse for kun kr. 25,00. – På den baggrund var der flere, der betalte dobbelt op for øl og vand. Så det blev en helt igennem fin og hyggelig dag, lyder det fra Bent Schleicher.

VEJLE

vejlemarineforening.dk

VIBORG

Viborg Marineforenings grand old man, tidligere mangeårig afdelingsformand og tidligere medlem af Danmarks Marineforenings landsbestyrelse, Vagn Christensen, deltog som 70 års-jubilær ved årets jubilæarstævne på Nyholm.

Sensommerudflugten i september til måtte aflyses på grund af for få tilmeldinger. Til gengæld var der ikke mangel på deltagere til kammeratskabsaftenen i oktober. Her stod den på filmen Sømand i Knibe garneret med stegte ål ad libitum.

Nytårskuren er programsat til fredag den 27. december. Derudover er der fortsat åbent til træf i marinestuen hver torsdag kl. 12-16, hvor der serveres pølser med brød, samt den 1., 3. og 5. lørdag kl. 13-16, hvor der er en let frokost.

Afdelingssekretær Lars Teibøl fortæller, at afdelingsformand Knud Erik Kvist på grund af sygdom ikke ser sig i stand til at fortsætte på posten.

– Det betyder, at nuværende afdelingsnæstformand Martin Schmidtke overtager formandsposten indtil den ordinære generalforsamling i februar 2020. Så vi hilser bestyrelsessuppleant Henning Jensen velkommen i bestyrelsen, lyder det fra Lars Teibøl.

SVENDBORG

▲ Deltagerne ved Svendborg Marineforenings tysklandstur i september fik i Rostock lejlighed til at besøge Tysklands største flydende søfartsmuseum M/S "Dresden". (Foto: Jim Mollerup)

THYBORØN

▲ De fem 60 års-jubilæere for indkaldelse til Søværnet, der i august fejrede begivenheden i Marinehuset i Thyborøn, er fv. Jørgen Jørgensen, Ove Brix, Leo Lund, værten Niels Tommerup og Niels Erik Brogård. (Foto: Bent Schleicher)

VIBORG

▲ Tidligere afdelingsformand i Viborg Marineforening og tidligere medlem af Danmarks Marineforenings landsbestyrelse, Vagn Christensen, deltog sammen med sin hustru Inga Christensen i årets jubilæarstævne på Nyholm i København.

VORDINGBORG

vordingborgmarineforening.dk

Årets sommerudflugt omfattede ifølge afdelingsbladet Trellegrunden blandt andet en sejltur på Maribo-søerne. Under en landgang på halvøen Skels Næs besøgte gruppen Søholts Guldalderpavillon. Sørejsen ►

AABENRAA

▲ Aabenraa Marineforenings udstilling i forbindelse med indvielsen af Kronprinsens Kanonbatteri.

AABENRAA

▲ Daværende Kronprins Frederik, den senere Kong Frederik den VI, besluttede under Englandskrigen 1807-1814, at der i bunden af Aabenraa Fjord skulle opsættes kanonbatterier. Den 21. september var Aabenraa Marineforening med til genindvielse af batteriet med de fire nye 18 punds kanoner. (Foto: Werner Nicolaisen)

AALBORG

▲ Afdelingsformand Charley F. Pedersen (tv.) overrækker Konsul Schurs Mindepokal til afdelingshovmester Ole Buchtrup Andersen.

omfattede også et besøg på Borgø, inden det 3 timer lange togt sluttede på Guldborg Havn med servering af eftermiddagskaffe og hjemmebag fra Støtteforeningen for Vordingborg Marineforenings formand, Kathe Holberg.

AERØSKØBING

aeroeskoebing-marineforening.dk

AABENRAA

aabenraa-marineforening.dk

Werner Nicolaisen fortæller, at Kronprinsens Kanonbatteri i Aabenraa blev indviet den 21. september.

– Da Aabenraa Marineforening havde sponsoreret en flagstang til kanonstillingen, var vi inviteret. Afdelingen var repræsenteret ved afdelingsformand Viggo Hansen og jeg som afdelingsnæstformand. I Danmarks Marineforenings udstillingstelt havde vi lavet en lille udstilling angående vores aktiviteter. Det var et fint arrangement, og vi fik vist flaget, lyder det fra Werner Nicolajsen.

AALBORG

aalborg-marineforening.dk

Aalborg Marineforening deltog med flag og mandskab til 3 af Jammerbugt Kommune og Aalborg Kommunes arrangementer under Den Nationale Flagdag. Dagen startede i Aabybro, hvorefter turen gik til Garnisonsmuseet i Aalborg. Efterfølgende deltog mandskabet i marchen fra Gammel Torv til Europahallen.

Afdelingshovmester Ole Buchtrup Andersen fik under ulkeaftenen i oktober tildelt Konsul Schurs Mindebæger. Dette på baggrund af hans store arbejde for Aalborg Marineforening. Arrangementet blev også brugt til at fejre Tommy Køster, der er afdelingens fregatkaptajn anno 2019. Afgående fregatkaptajn Erik Fals havde inviteret sin gamle klassekammerat, tidligere jagtkaptajn og chef for kongeskibet DANNEBROG, kommandør (p) Steen Holck Andersen, med til festen. Som tak gav han et fyldestgørende og spændende indlæg om sin karriere i Søværnet.

Marinehuset lagde i oktober lokaler til besøgende kolleger fra Skive Marineforening og Grenaa Marineforening.

Den 8. december er der julestue med gløgg og æbleskiver samt udtrækning i afdelingens marinelotteri.

AARHUS

aarhusmarineforening.dk

Anders Godtfred-Rasmussen fortæller, at det ikke kun var Aarhus Havn, der var godt besøgt under The Tall Ships Races fra den 1. til 4. august.

– Aarhus Marineforening holdt også dørene åbne under det store arrangement, og det lykkedes at få en del besøgende indenfor i marinestuen. Marinestuen holdt åben alle dage, og der kom gæster fra både Aarhus og langvejs fra, og samtidigt fik vi også besøg fra marineforeningerne i Randers, Ebeltoft, Fredericia og Grenå. Vi havde ikke annonceret, at marinestuen havde åben, men alligevel var der mere end 240 gæster på besøg fra torsdag til lørdag, og samtidigt fik Aarhus Marineforening også en tilgang på foreløbig fire medlemmer. En ting er sikkert: hvis og når Tall Ship Races kommer forbi Aarhus igen, så holder marinestuen åben for alle interesserede. Til dagligt holder marinestuen åben onsdag og lørdag fra 10-14, og alle medlemmer af Danmarks Marineforening er altid velkomne til at besøge os på Kovnøgade 2 på havnen i Aarhus.

TANKER VED JUBILARSTÆVNET 2019

Af Niels Bjørn Hansen, journalist og medlem af Danmarks Marineforening

For 60 år siden startede jeg som mathelev i Søværnet. Det blev fejret ved jubilarrstævnet på Nyholm den 25. august i år. Sådan et stævne sætter mange tanker i gang. Halløj!

Jeg var 16 år og nybagt realist, da jeg den 10. juli 1959 gik fra Prinsessegade gennem vagten første gang. Der var udlevering af uniform, drejlstøj, sko, undertøj osv. Alt i den uundværlige køjesæk, der fulgte mig trofast de næste tre år og tre måneder.

Jubilarrstævnet sluttede af med biksemad med øl og snaps i Planbygningen. Dengang i 1959 fik vi udleveret en madpakke, og da bussen nåede til hedengangne Lollikhus på Kongevejen i Birkerød, fik vi en gul sodavand, satte os i skovkanten og spiste. Turen gik til Auderød - Søværnets Eksercerskole - hvor vi fik grunduddannelsen med feltbane og skydebane samt LAPPEDYKKEREN og travaljeroning på Arresøen. Det var stort, da Frederik den Niende kom på besøg og inspicerede lejren.

Efter to måneder gik turen den 11. september til Margretheholm og Signalskolen. Her lærte vi det vigtigste for en signalgast, nemlig at modtage og sende morsesignaler. Denne form for blinksignalering sidder så fast, at jeg stadig kan læse signaler i krigsfilm, sådan da. En af lærerne var en britisk specialofficer, løjtnant Bellingham, der ikke talte dansk. Man var dog klar over, at noget var gået galt, når han sagde "Come over here, my son". Vi lærte også en ganske særlig remse for at huske på signalernes prioritet. Z var vigtigst. Den lod: "Zebraens Ydre Organer, Pik, Røv og Mule." Den glemmer man aldrig.

Den 10. april 1960 kom jeg ombord på Hunt-fregatten ROLF KRAKE, hvor jeg fik en køje på agterbanjen. Det skulle man lige vænne sig til. Den 10. juli 1960 blev jeg udnævnt til signalmath. Da en af oversergenterne fandt ud af, at jeg havde spillet basun i et FDF-orkester, blev jeg overtalt til at spille signalhorn med det lille tamburkorps ombord. Slut med at slæbe på Garand-geværet. Til gengæld blev signalhorn-spilleren vækket 10 minutter før den øvrige besætning for at spille reveille. Uha.

Den 15. august gik turen videre til patruljebåden WILLEMOES. Når vi lå på Holmen, blev formiddagene brugt på øvelser i blinksignalering i Planbygningen eller ude på marsmarken. Den 15. januar 1961 stod der "Motortorpedobåd" på huebåndet. Jeg blev signalgast ombord på HEJREN. Udover at være signalgast, som stod på broen fra vi sejlede ud, og til vi kom ind igen, blev jeg også uddannet til at være torpedoskytte. På en øvelse sejlede vi langsomt foran den engelske torpedobåd "Brave Borderer", så vi sendte følgende signal: "Regret that I am unable to do more than 20 knots due to running in cylinders". Svaret kom prompte: "So do I". Der blev ikke udvekslet flere signaler. Vores tophastighed var ca. 40 knob. Den 15. oktober kom jeg tilbage til ROLF KRAKE, der skulle til Færøerne på fiskeriinspektion. Stor oplevelse. Den 10. januar rykkede jeg til HJÆLPEREN, der var moderskib for MTB'erne.

Efter sommerferien sluttede jeg i Marinen og gik på studenterkursus.

▲ Klummens forfatter i en tænksom stund på fordækket af patruljebåden WILLEMOES i Kielerkanalen.

Effekter fra Marineforeningens slopkiste

Varene kan ses på www.marineforeningen.dk under Landskontoret - varekatalog.

BESTILLES OG KØBES I DIN AFDELING

Danmarks Marineforening

Nyhed

Vandtæt forret vinterjasje med hætte, ærmevindfang og store lommer. Leveres i størrelserne: S, M, L, XL, 2XL, 3XL og 4XL.

Jubilæum i Holmens Kirke og genåbning af Sømandskirken

DE TO MARITIME KIRKER I HOLMENS SOGN I DET CENTRALE KØBENHAVN FEJREDE MED TI DAGES MELLEMRUM HENHOLDSVIS 400 ÅRS-JUBILÆUM OG GENÅBNING.

Søndag den 8. september 2019 fejrede søfolkenes og søværnets kirke 400 års-jubilæum. Blandt de mange gæster var H.M. Dronningen, der i anledningen af jubilæet har tegnet et nyt antependium til alteret. Det smukke antependium er syet af Selskabet for Kirkelig Kunst. Udsmykningen er et gyldent anker på en bund af rødt stof. Majestæten har tidligere designet Holmens Kirkes fire messehagler.

Danmarks Marineforenings jubilæumsgave var en skibskaraffel med inskription magen til to øvrige karaffer, der blev skænket til kirken af henholdsvis Marinehistorisk Selskab/Orlogsmuseets Venner og Selskabet Danske Torden-skiold-Venner.

SØMANDSKIRKEN GENÅBNET

Efter flere års renovering kunne Københavns biskop, Peter Skov-Jakobsen, der er tidligere sømandspræst i Kingston upon Hull, England, onsdag den 18. september 2019 genåbne den kirkelige lillebror til Holmens Kirke, Sømandskirken i Nyhavn. Orlogsprovst Eigil Bank Olesen holdt som formand for Sømandshjemmet/Hotel Bethel tale. Her takkede han blandt andet de mange donorer, der har gjort det muligt at totalrenovere Sømandskirken.

▲ Hendes Majestæt Dronningen forlader jubilæumsreceptionen ved Holmens Kirke ledsaget af menighedsrådsformand, kaptajnløjtnant Kasper Flinker Ladegaard.

▲ Efter flere års renovering fremstår Sømandskirken i Nyhavn igen smuk og stilren. (Kilde og foto: Chris Dam og Søren Konradsen)

For Søværn og Søfart

Danmarks Marineforening i 100 år

For Søværn og Søfart

Danmarks Marineforening 1913-2013

Hans Christian Bjerg

For Søværn og Søfart – Danmarks Marineforening i 100 år

Udgivet af Danmarks Marineforening

ISBN: 978-87-91099-10-6 EAN: 9788791099106

Skrevet og redigeret af orlogshistoriker Hans Christian Bjerg.
Sektionen »Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945« er i andet oplag
opdateret af redaktør Leif Mortensen.

Produceret af MARINEFORENINGEN Tidsskriftet »Under Dannebrog«
samt Par No 1 A/S og Specialtrykkeriet Viborg

Bogens fotos og illustrationer er arkivmateriale fra Danmarks Marineforening
eller er leveret af lokalafdelingerne.

Andet oplag: august 2013.

For Søværn og Søfart – Danmarks Marineforening i 100 år

er udgivet med støtte fra:

Kong Christian Den Tiendes Fond

Den A.P. Møllerske Støttefond

Tømremester Hans-Jørgen Langhoff og Hustru Grethe Langhoffs Fond

ØK's Almennyttige Fond

A/S Dampskibsselskabet Orients Fond

I. F. Lemvig Müller's Fond

Danmarks Rederiforening

Marineforeningens Æresformand

Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik

Æresformænd

Admiral
Hans Kongelige Højhed Prins Valdemar
1914-1939

Admiral
Hans Majestæt Kong Frederik IX
1939-1972

Admiral
Hans Kongelige Højhed Arveprins Knud
1975-1976

Admiral
Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen
1976-2008

Landsbestyrelsen 2012

Stående fra venstre:

Henrik M. Christiansen, distrikt IV/Sydsjælland. Vagn Christensen, distrikt X/Midtjylland. Flemming G. Svendsen, distrikt V/Bornholm. Gert Larsen, distrikt I/Storkøbenhavn. Per T. Larsen, distrikt XI/Nordvestjylland. John G. Thomsen, distrikt VI/Lolland-Falster. Palle Pedersen, distrikt II/Nordsjælland. Preben Hedegaard, distrikt VIII/Sydøstjylland. Per Dichmann Hansen, distrikt IX/Sydvestjylland (suppleant).

Siddende fra venstre:

Ole Julsrud, distrikt VII/Fyn. Søren Konradsen, landssekretær. Kurt Flatau, landsnæstformand. Jens Ole Løje Jensen, landsformand. Edward Jelen, distrikt III/Vestsjælland. Elo Henriksen, landskasserer. Charley Petersen, distrikt XII/Nordjylland.

Indholdsfortegnelse

Hilsner til Marineforeningen i anledning af jubilæet	12
Æresformanden, H.K.H. Kronprins Frederik	12
Chefen for Søværnets Operative Kommando v/Kontreadmiral Finn Hansen	12
Marinehjemmeværnet v/Kommandør Jens Walther	13
Direktøren for Danmarks Rederiforening v/Direktør Peter Bjerregaard	14
 Forord	
v. landsformanden, Kommandørkaptajn J.O. Løje Jensen	15
 Danmarks Marineforening 1913-2013	
I. 1913-1938	18
Fremkomsten af flådeforeninger	18
Forslag om flådeforening 1909	20
Omkring stiftelsen af Marineforeningen 1913	23
Marineforeningen konsolideres 1914	31
Under verdenskrigens vilkår 1915-19	37
Marineforeningens skyttelav 1916	39
Veteranfesten på fregatten JYLLAND 1920	42
Årene umiddelbart efter verdenskrigen	42
Marineforeningen og fregatten JYLLAND	45
De vanskelige mellemkrigsår	46
Formandens opråb i 1924	48
Marinestuernes fremkomst 1927	50
Ny formandsperiode 1926	51
Redaktørsagen 1932-33	52
Foreningens virke 1930-38	54
 II. 1938-1963	56
Jubilæumsåret og årene inden besættelsen	56
Marineforeningen under besættelsen 1940-45	60
Medlem nummer 10.000 – formandens status 1944	68
Befrielsen – medlemstallet topper	70
Marineforeningen og Det maritime Hjemmeværn	73
Samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger	75
Foreningens dagligdag 1947-56	77
Fregatten JYLLAND efter krigen	82

Ny formandsperiode 1956-64	84
Mindesten over Tordenskiold 1958	87
III. 1963-1988	89
Ny skipper – kursen justeres 1964-79	89
Marineforeningen 60 år 1973	94
Vagtskifte og status 1979	97
De nordiske orlogstævner 1980	99
Nye initiativer	101
Skal kvinder kunne optages i Marineforeningen?	103
Marineforeningens dagligdag i 1980'erne	105
Marineforeningen 75 år 1988	108
Mindestenen ved Tordenskiolds dødssted 1988-89	111
IV. 1988-2013	113
Mindesmærke for Viceadmiral A. H. Vedel 1988-93	113
Marineforeningens dagligdag 1989-1994	114
Kvinder optages endeligt	120
Skelsættende sendemandsmøde og formandsskifte 1994	120
Foreningens daglige virke 1995-2000	123
Debat og ændringer 2000-2005	126
Ny landsformand og første kvinde i landsbestyrelsen 2005	132
Marineforeningens dagligdag 2006-2009	136
Veteranhjem	143
Mod 100 års jubilæet 2010-2013	144
Fregatten »Jylland« atter i stormvejr	149
V. Afslutning	151
VI. Kilder	157
VII. Appendiks	158
A. Marineforeningens æresmedlemmer	158
B. Marineforeningens hoved/landsbestyrelse 1913-2013	162
C. Sendemandsmøderne 1913-2013	169
D. Oversigt over antallet af medlemmer og afdelinger 1913-2013	172
E. Marineforeningens ærestegn og emblemer 1949	174
F. Marineforeningens ærestegn og emblemer 2012	175

Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945

Indledning	179
Oversigt over lokalafdelingers historie	180
Anciennitetsliste over Marineforeningens afdelinger	182
Amager	185
Assens	190
Bogense	194
Bornholm	196
Brøndby	198
Ebeltoft	201
Esbjerg	204
Fanø	207
Fredericia	209
Frederiksberg	210
Frederikshavn	212
Frederikssund	217
Frederiksværk	219
Faaborg	221
Gentofte	222
Godthåb/Egedesminde	223
Gilleleje	225
Glyngøre	227
Grenaa	228
Haderslev	232
Hadsund	234
Hals	237
Hanstholm/Thisted	240
Haslev	241
Helsingør	242
Hillerød	244
Hirtshals	247
Hjørring	249
Hobro	250
Holbæk	251
Horsens	253
Hundested	257
Hørsholm-Rungsted	259
Ishøj	261
Kalundborg	262
Kerteminde	264
Kolding	265

Kgs. Lyngby	267
Korsør	272
København	274
Køge	277
Langeland	279
Lemvig	281
Marstal	283
Middelfart	287
Morsø	291
Møen	295
Nakskov	297
Nibe	301
Nyborg	302
Nykøbing Falster	304
Nykøbing Sjælland	306
Næstved	307
Odense	311
Padborg/Gråsten	318
Randers	319
Ribe	321
Ringkøbing/Hvide Sande	324
Roskilde	326
Rømø	330
Samsø	332
Skagen	336
Skanderborg	338
Skive	341
Skælskør	345
Slagelse	346
Stevns	348
Svendborg	349
Sønderborg	355
Thyborøn	356
Tønder	358
Vejle	362
Viborg	364
Vordingborg	365
Ærøskøbing	367
Aabenraa	369
Aalborg	371
Aarhus	374

Hilsner til Marineforeningen i anledning af jubilæet

Marineforeningens Æresformand

Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik

I anledning af Danmarks Marineforenings 100-års jubilæum er det mig en glæde at overbringe mine hjerteligste lykønskninger samt de bedste ønsker om god vind fremover for foreningen og dens medlemmer.

Chefen for Søværnets Operative Kommando

Kontreadmiral Finn Hansen

På vegne af Søværnet er det mig en stor glæde at kunne lykønske Danmarks Marineforening med 100-års jubilæet. Samtidig giver jubilæet mig anledning til at takke for den trofaste interesse og støtte, som Marineforeningen gennem årene har vist den danske flåde.

Utallige er de gange, hvor Marineforeningen, og ikke mindst Marineforeningens lokalafdelinger, har været med til at festligholde og markere begivenheder og mærkedage i den danske flåde. Også i forbindelse med 500-års jubilæet i 2010 for oprettelsen af Danmarks Flåde, ydede både Marineforeningens landskontor og de 78 lokalafdelinger en uvurderlig indsats.

I Søværnet mærker vi også i dagligdagen Marineforeningens bevågenhed. Ikke mindst,

når vores skibe er på adoptionsbesøg i byer herhjemme og i Nordatlanten. Her bliver besætningerne altid mødt med en stor gæstfrihed fra Marineforeningens lokalafdelinger. For besætningerne betyder det et frirum fra hverdagen om bord, når byernes marineforeninger hilser besætningerne velkommen og inviterer til nogle hyggelige timer i Marineforeningens lokaler.

Et 100-års jubilæum er et vidnesbyrd om, at Danmarks Marineforening siden starten i 1913 har været stærkt funderet i sin interesse for Danmarks flåde og for det danske søfartserhverv. Jeg ønsker det bedste for Danmarks Marineforening i fremtiden. Må den bestå i mange år fremover.

Chefen for Marinehjemmeværnet

Kommandør Jens Walther

Det maritime fællesskab

Hvis der er to foreninger, der altid har stået hinanden nær, så er det Marinehjemmeværnet og Danmarks Marineforening.

Vi har i Marinehjemmeværnet og Marineforeningen et helt fundamentalt værdifællesskab omkring opbakningen til Søværnet, søfarten og de maritime traditioner. Og vi har ikke mindst også en vigtig fælles fortid, for hvor ville Marinehjemmeværnet være i dag, hvis det ikke havde været for Marineforeningen?

Vi fejrede sidste år 60 års jubilæum i Marinehjemmeværnet. Det gav anledning til at se tilbage og huske Marinehjemmeværnets første flotille, som i dag hedder Hjemmeværnsflotille 363 Skovshoved. Den opstod allerede i maj 1946, og de første medlemmer var en flok udbrydere fra Marineforeningen i Lyngby. I Perioden fra 1946 og flere år frem udførte marineforeningerne rundt om i landet side om side med dedikerede kræfter fra Søværnet, lokale medlemmer af modstandsbevægelsen og andre engagerede foreningsfolk et stort arbejde lokalt for at skabe 'et sejlede hjemmeværn'. En vigtig indsats og en fælles historie, som vi er bevidste om i Marinehjemmeværnet.

Sammenhængen mellem de to organisationer er helt naturligt fortsat frem til i dag, hvor mange af Marinehjemmeværnets medlemmer også er aktive i Danmarks Marineforening, og hvor der er en udbredt tradition for at samarbejde om stort og småt mellem flotillerne og de lokale marineforeninger.

Vi står sammen om at markere maritime mærkedage med kransenedlæggelser og fane-parader. Vi mødes hvert år til nytårgudstjeneste i Holmens Kirke. Vi deltager ofte sammen ved aktiviteterne, når Søværnets skibe kommer på adoptionsbesøg og ved andre begivenheder i havnene. Flere gange har vi i Marinehjemmeværnet fået lov at låne jeres lokale marinestuer, når der f.eks. har været receptioner ved navngivninger af vores nye

skibe. Senest ved Marinehjemmeværnets jubilæum var Marineforeningens julemærke prydet af tre marinehjemmeværnsfartøjer, og jeres medlemsblad bragte et stort tema om Marinehjemmeværnet gennem tiden.

Marineforeningen er en unik forening, som favner nuværende og tidligere ansatte fra Søværnet og handelsflåden og medlemmer af Marinehjemmeværnet. Her mødes søfolk og kan dyrke den særlige kultur og det kammeratskab, som altid har været kendetegnende for besætningerne til søs. Og her hæger man i fællesskab om den maritime historie og de maritime traditioner.

Ved jeres udadventede arbejde med foredrag, udstillinger og markeringer af maritime mærkedage samt ved tidsskriftet, *Under Dannebrog*, bidrager Danmarks Marineforening og de 10.000 medlemmer på forbil- ledlig vis til at fastholde fortællingen om Danmark som maritim nation.

Det er med stor glæde, at jeg på vegne af hele Marinehjemmeværnet kan ønske jer alle tillykke med det flotte 100 års jubilæum.

Danmarks Rederiforening

Adm. direktør Peter Bjerregaard

Efter 100 år kan man med rette sige, at en forening har bevist sin berettigelse – hvilket Marineforeningen er et strålende eksempel på. Foreningen spiller en stor rolle for tusinder af tidligere og nuværende danske søfolk og er desuden et stabilt pejlemærke for søfartsinteresserede til glæde og gavn for det maritime miljø i Danmark.

Danmarks Rederiforening havde fornøjelsen af at huse Marineforeningens sekretariat i 18 år frem til 2002. Vi deler ikke længere adresse i Amaliegade 33, men vi deler fortsat synet på Danmark som en vægtig søfartsnation – i historien og i fremtiden. I Rederiforeningen sætter vi stor pris på Marineforeningens indsats for at koble den civile og kommercielle søfart med Søværnet og i det hele taget indsatsen for at synliggøre Det Blå Danmark og sektorens betydning for Danmark.

På vegne af Danmarks Rederiforening vil jeg gerne ønske jer stort tillykke med jubilæet. Vi ønsker jer »god vind« og ser frem til at sejle side om side med jer de næste 100 år.

Marineforeningens landsformand

Kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen

At styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personel, der er eller har været tjenstgørende i søværnet.» har gennem 100 år været Danmarks Marineforenings formålsparagraf.

Forfatteren, orlogshistorikeren Hans Christian Bjerg, har med denne interessante og informative bog *»For Søværn og Søfart, Danmarks Marineforening 1913 – 2013«* beskrevet, hvorledes det er lykkedes for Marineforeningen, siden sin søsætning i 1913, at udvikle sig og følge med tiden, samtidig med at man altid har haft dette maritime formål for øjet. Bogen fortæller om Marineforeningens formål, virke og organisation, herunder at Marineforeningen bygger på sø-

værnets traditioner, som også i dag fastholdes og videregives til de yngre generationer i foreningen. Endvidere følger læserne Marineforeningens ihærdige kamp for bevarelsen af Fregatten JYLLAND, en kamp, der er lige så aktuell i dag som for 100 år siden.

I afsnittet om lokalafdelingerne – *»Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945«* – beskrives hvorledes afdelingerne anvender deres mange unikke og flotte »Marinestuer« hvori kammeratskabet vedligeholdes og udbygges.

Der skal her rettes en stor og hjertelig tak til forfatteren og til de mange afdelinger for det tilsendte materiale samt til de fonde, der gjorde det muligt at udgive denne bog.

Selv om bogen primært henvender sig til Marineforeningens medlemmer, er det mit håb, at den også vil blive læst i store dele af Det Blå Danmark, hvorfra mange medlemmer har deres rødder – og som forfatteren afslutningsvis skriver:

»Marineforeningens historie siden 1913 viser med et fremadskuende tilbageblik, at så længe Danmark er en selvstændig maritim nation med et søværn og en søfart vil der være behov for en marineforening, der synliggør og vedligeholder vor maritime kulturarv.«

Danmarks Marineforening 1913-2013

1913-1938

Fremkomsten af flådeforeninger

Efter 1860 oplevede den vestlige verden en kraftigt teknologisk udvikling, især fik denne udvikling stor betydning inden for det militære område. Specielt inden for det sømilitære område mærkedes således kraftigt gennemslaget af en række tekniske fremskridt og kombinationen af disse.

Det drejede sig bl.a. om udnyttelsen af dampkraft til fremdrivning af skibe, en udvikling, der kom i gang fra begyndelsen af 1800-tallet. Efter fremkomsten af bombekanoner til skibsbrug, udviklede skibsartilleriet sig kraftigt, og medførte at man i 1870 endeligt forlod de forladede kanoner til fordel for langtrækkende bagladede kanoner. Jern og senere stål blev anvendt til bygning af krigsskibe fra 1860. Sejl og vind blev erstattet af damp og jern.

Fra 1860 fremkom det moderne krigsskib, der i sin udformning i princippet har holdt sig op til vore dage. De sidste årtier af 1800-tallet blev en overgangsperiode inden for flåderne, og traditioner og procedurer ændrede sig voldsomt i forhold til tidligere.

Den her beskrevne udvikling gav nye perspektiver for de store flådemagters udøvelse af sømagt både regionalt og globalt. Ved udgivelsen af bøger og artikler redegjorde søofficerer, politikere, forfattere og journalister for de nye muligheder og krævede en højere prioritering af flådeudbygningen. Man har samlet betegnet denne bevægelse som 'navalisme', der kommer fra det latinske ord 'navalis' i betydningen af alt hvad der vedrører krigsførelse til søs.

I denne forbindelse skal den amerikan-

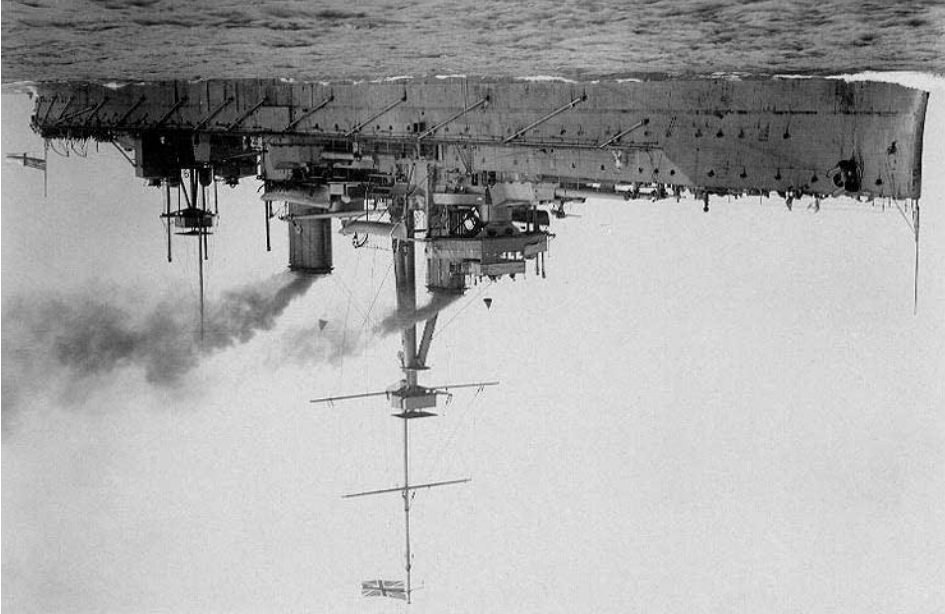
ske søofficer A.T. Mahans udgivelse i 1890 af bogen »The Influence of Sea Power upon History 1660-1783« omtales. Der var tale om en gennemgang af de engelsk-hollandske og engelsk-franske søkrige i det nævnte tidsrum. Mahan påviste, hvorledes Storbritannien var blevet en global magt ved at udnytte sin flåde og skabe et herredømme på søen, som sikrede handelen og transporten mellem kontinenter og lande. Bogen blev opfattet af mange som et klart budskab af politisk karakter til Storbritannien og USA på dette tidspunkt, et budskab om at vedligeholde og opbygge en stærk flåde af tidens moderne krigsskibe.

I Tyskland blev dette budskab også opfattet, og under tilskyndelse af kejser Wilhelm II hævdedes det, at »Tysklands fremtid lå på havet«. Kejser Wilhelm II skriver således i sin dagbog, da han fik fat i et eksemplar af Mahans bog, at han »slugte den på en nat«. Kejseren var dybt betaget af bogen og de perspektiver, som den oprullede. Tyskland skulle efter hans mening have en moderne flåde, der matchede den engelske.

Navalismen fik ganske vist en vis udbredelse i de vestlige stormagters befolkning, men problemet var, at de moderne krigsskibe var uhyre kostbare og krævede store bevillinger, som der ikke altid var den store forståelse for blandt landenes befolkninger og hos en del af politikerne. Endvidere følte mange, der arbejdede for en kraftig flådeudvikling, at kendskabet til flådens virke og søens vilkår i det hele taget ikke var særlig udbredt. Det gjaldt for eksempel i lande som USA, Frankrig og Tyskland.

HMS »Dreadnought« 1906

Selv i Storbritannien førte mange, at kendskabet til flåden og dens betydning for landet ikke var almen viden. I 1894 skrev journalisten Herbert Spencer Willkinson i den engelske avis *Full Mall Gazette* en serie artikler om sømags betydning for Storbritannien. Følgen blev, at det i læserbreve blev foreslået at danne en organisation, der skulle forsøge offentlig-heden med oplysninger om flåden og stimulere en diskussion om flådespørgsmål. Den 1. december 1894 samledes en kreds af interesserede og stiftede The British Navy League. Formålet med denne organisation var at promovere kendskabet i den engelske offentlighed til Storbritanniens afhængighed af havet og den betydning, som en stærk flåde ville have for landet, overbærende befolkningen om at de store bevillinger til flåden var fornuftige således at den kunne udfylde sin plads, skade den holdning, at flådespørgsmål krævede kontinuitet og ikke burde være genstand for partipolitiske manøvrer og forhold, og oplyse befolkningen og især de unge om nødvendigheden af en stærk flåde gennem udsendelse af publikationer og afholdelse af foredrag om dette emne.

The British Navy League var altså den første flåde- eller marineforening, der blev stiftet. Det var, som det fremgår af det givne formål, en ren interesserorganisation, der skulle udøve lobby-virksomhed til fordel for den engelske flåde. Organisationen begyndte i 1895 at udsende et tidsskrift og i 1896 lod den afholde mindethøjtidelighed for slaget ved Trafalgar 1805. Alt sammen for at propagandere for flåden.

I 1908 blev organisationen splittet, idet en gruppe af medlemmer ikke mente, at betydelsen var aggressiv nok i sin propagandastyrkelse og krav til Admiralteteret. Gruppen brød ud og dannede en ny forening, der dog senere gik ind igen.

The British Navy League havde gode betingelser under den flådeoprustning, der før 1914 fandt sted i både England og Tyskland. I 1901 var medlemstallet på 14.000 og i 1914 var det oppe på over 100.000.

Konstruktionen blev i de følgende år efterlignet i adskillige lande. Mest markant blev den organisation, der den 30. april 1898 blev oprettet i Tyskland som Deutscher Flottenverein.

Den tyske marineforening blev stiftet efter tilskyndelse fra kejser Wilhelm II og Admiral von Tirpitz. Den havde helt klart det politiske formål at søge folkelig opbakning til gennemførelsen af et ekspansivt flådeprogram, og gøre Tyskland, der jo ikke fra naturens side er en typisk sønation, klar til at besidde en stormagtsflåde.

Promoveringen af interessen for flåden blev gennemført med stor organisatorisk dygtighed og grundighed. Foreningen udsendte hurtigt efter dannelsen flere tidsskrifter. Der blev udsendt bøger, pjecer, holdt foredrag, tilbudt udlån af matrostøj til fester o.lign. Medlemmer, der agtede at besøge de havne, hvor der lå tyske krigsskibe, kunne efter ansøgning få tilskud til deres rejse og en række andre lignende tilbud.

I stiftelsesåret 1898 fik Deutscher Flottenverein ca. 80.000 indmeldelser, og i 1908 nåede man et medlemstal på 1.036.320, der dog både omfattede individuelle medlemmer og personer indmeldt gennem foreningers kooperative indmeldelse i foreningen. Foreningen hed 1919-31 Deutscher Seeverein. Den blev opløst af nazisterne i 1934, men er opstået igen efter 2. verdenskrig under navnet Deutscher Marinebund.

I Frankrig, Italien og Belgien dannedes 1899 lignende flådeforeninger. Spanien og Portugal fulgte efter i 1900. The Navy Lea-

gue of the United States blev stiftet 29. december 1902.

Interessant er den østrigske flådeforening stiftet 1905, hvis formål ikke kun var den østrig-ungarske orlogsflådes fremme, men også arbejdede for handelsflådens interesser.

Det samme gjaldt den svenske flådeforening »Sveriges Flotta – forening för sjövärn och sjöfart«, der blev dannet i 1906 på initiativ af Kronprinsessen Victoria. Foreningen havde til opgave at øge forståelsen for havets betydning for Sverige og søge at styrke interessen for orlogsflåden og søfarten. Foreningen ophørte først 1983.

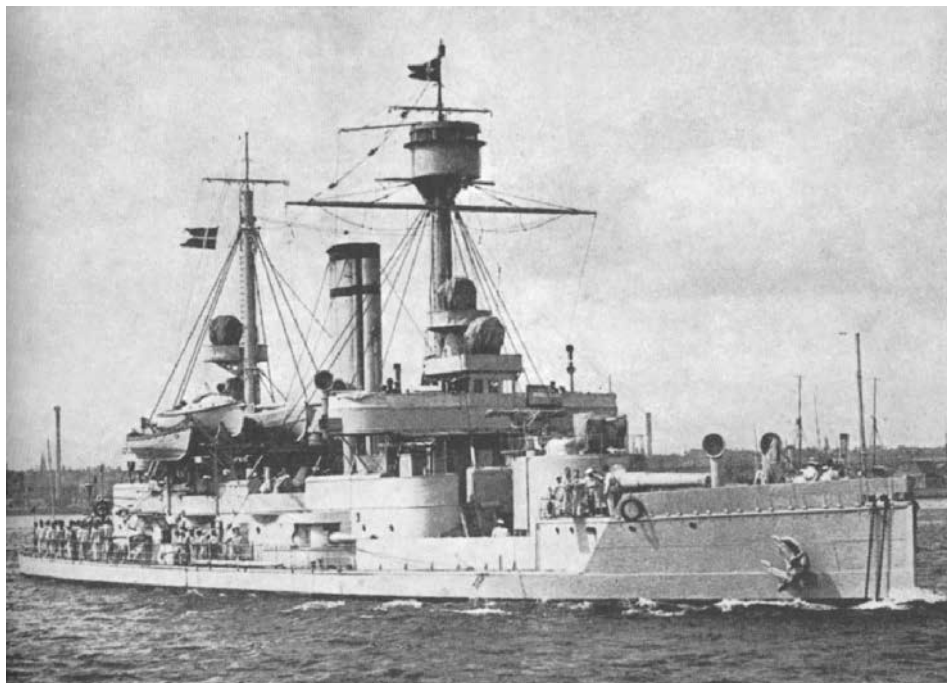
Virkemidlerne var overalt de samme. Tidsskrifter, bøger, pamfletter, foredrag og mindehøjtideligheder. Flådeforeningernes glansperiode var i tiden umiddelbart før og under 1. verdenskrig. Deres indflydelse på flådepolitikken og den almindelige interesse for flådeforhold er kun delvis undersøgt, men har utvivlsomt været mærkbar.

Forslag om en dansk flådeforening 1909

Dannelsen af flådeforeninger rundt om i Europa blev med stigende interesse fulgt i danske flåde kredse.

Omkring 1900 befandt man sig i Danmark forsvarspolitisk i en situation, hvor forsvaret i de to sidste årtier af 1800-tallet havde været et politisk stridsspørgsmål. Højre-regeringen havde imod Venstre-flertallet gennemtruffet opførelsen af en stor landbefæstning omkring København. Dette medførte, at forsvaret af resten landet uden for hovedstaden på forhånd var opgivet. Strategisk og bevillingsmæssigt gik denne beslutning ud over flåden, hvis udvikling standsede og nærmest blev betragtet som et supplement til Københavns forsvar til søsiden.

Panserskibet »Herluf Trolle«, søsat 1899. 1899-1908 byggedes tre ens panserskibe, som gav den danske flåde en større taktisk og artilleristisk kapacitet. Dette var også meget tiltrængt efter de foregående årtiers forsvarspolitiske nedprioritering, som flådemateriellet havde været udsat for

Efter det politiske systemskifte i 1901 blev der i 1902 nedsat en forsvarskommission, som skulle gennemtænke landets geostrategiske position og foreslå et forsvar, der lå ud over befæstningen af København.

Forsvarskommissionen kom til at sidde helt frem til 1908, og nervøsiteten i militære kredse steg med hensyn til hvilke resultater, denne kommission ville nå frem til. I 1907-08 forsøgte en kreds af søofficerer at tage hul på en faglig diskussion om flådens placering i et kommende dansk forsvar bl.a. i søofficerernes videnskabelige selskab Sø-Lieutenant-Selskab. Noget lignende blev forsøgt i det hær-prægede Krigsvidenskabelige Selskab. Her udstedte Krigsministeriet forbud mod at officererne diskuterede for-

svarsspørgsmålet. Den 27. juli 1908, inden forsvarskommissionens betænkning var på gaden, fik også søofficererne mundkurv på. Marineministeriet udsendte en bestemmelse om, at det ikke kunne tillades Søværnets personel korporationsvis eller flere i forening at fremsætte deres meninger og anskuelser om ordningen af landets forsvarsvæsen. Samtidig blev redaktøren af Tidsskrift for Søværnen frarådet at publicere artiklen vedrørende forsvarskommissionens betænkning!

I Tidsskrift for Søværnen 1903 kan man læse en kort meddelelse om den året før dannede hollandske flådeforening. Den skulle virke for kendskabet til orlogs- og handelsflåden gennem udgivelse af et tidsskrift, af bøger og ved afholdelse af foredrag.

Redaktøren af tidsskriftet, kommandør J.H. Schultz dristede sig imidlertid til i 1909, kort tid efter den omtalte »mundkurv«, at bringe en artikel om flådeforeninger, skrevet af en yngre søofficer, premierløjtnant Paul Ipsen, der var blevet sekondløjtnant i 1905. Ipsen havde samlet en lang række oplysninger om de flådeforeninger, der eksisterede rundt omkring i den vestlige verden på dette tidspunkt.

I indledningen til artiklen skriver Ipsen:

I de fleste lande falder det den store del af befolkningen særligt vanskeligt at forstå det maritime værns betydning. Forsvaret på søen har landbefolkningen ringe interesse for eller tillid til, det kan ikke som Hæren blive et forsvar for egen dør; det udviklede kostbare materiel, som nutidens flåder er i besiddelse af, har befolkningen i landenes indre ingen kendskab til og efter hjemsendelse spreder oplysning om hærforhold over hele landet, består flådens hvervede eller værnepligtige personel for en stor del af søfolk, der for det meste er uden for riget og derfor ikke spreder en lignende oplysning om maritime forhold.

For at holde forståelsen vågen for flådens betydning, opagitere befolkningen og derved tvinge regeringen til at ofre de fornødne summer på flådens udvikling er der i løbet af den sidste snes år startet flådeforeninger i næsten alle lande verden over. Nogle af disse varetager såvel handels- som krigsmarinens interesser, medens de i andre lande udelukkende har krigsflådens interesser for øje.

At Ipsen med sin artikel ville opfordre til, at der i Danmark også blev stiftet en flådeforening var oplagt og kom også tydeligt frem i de afsluttende bemærkninger efter gennemgangen af en række flådeforeninger. Forfatteren stillede det retoriske spørgsmål om

hvorfor der endnu ikke var dannet en flådeforening i Danmark. At der i landet fandtes marineinteresserede også uden for Søværnet viste det køb af fregatten JYLLAND, som en kreds af borgere året før havde gennemført.

Videre hedder det hos Ipsen:

Netop i disse dage, hvor udsigten til en forsvarlig løsning af forsvarssagen synes lidet lyse, har ingen kraftig stemme fra folket rejst sig som udtryk for de mange, der mener, at den flådeplan, der forelagdes, var under det minimum, der må stilles til et maritimt neutralitets- eller eksistensforsvar.

Den danske marine har i de senere tider levet næsten uden kontakt med folket; der kan siges meget mod al reklame i en flåde, øvelserne antager let parademæssig karakter, øvelsetiden medgår, skibene indisciplineres ved for mange fremvisninger, besøg o.s.v., men propaganda og reklame er tidens løsen som foreninger.

Hvilken betydning vil en forening kunne have for marinen?

Uden nærmere at skulle fordybe os i den rent forsvarspolitiske magt, en sådan forening kan komme til at eje, kan det først og fremmest hævdes, at de i folket, der har interesse for marinen og forståelse af dens betydning, organiseres og repræsenteres ved en forening.

Ved hjælp af foreningens formue vil foredragsholdere kunne udsendes, artikler affattes, præmier udsættes, invalider understøttes, gaver tilsendes besætninger, kort sagt der ligger arbejdsfelt åbent for politisk handleevne og filantropisk virksomhed.

For at give foreningsbladet alsidigt indhold ville det være ønskeligt, om det kunne slås sammen med Kgl. Dansk Yachtklubs blad og samtidig indeholde handelsmaritime oplysninger. Hvorvidt det ville være bedst om foreningen omfattede såvel handels- som krigsmarinens

interesser, er det vanskeligt på forhånd at udtale sig om; det ville være glædeligt om et samarbejde kunne begynde, hvis et sådant kan opnås uden foreningsstridigheder opstår.

At fremlægge en detaljeret organisationsplan på det nuværende tidspunkt vil være til ringe nytte.

Hovedsagen er, at en kreds af agtede mænd og kvinder stiller sig i spidsen for starten af en dansk flådeforening. Er først viljen fremme, vil alle enkeltheder snart forme sig.

Det var vel at vente, at en kreds af interesserede efter denne kraftige opfordring havde fundet sammen og undersøgt muligheden for at danne en flådeforening. Det var vel også at vente, at Ipsen selv havde skubbet til sagen. Men intet skete!

Hvad angår interesserede søofficerer, så virkede den ministerielle mundkurv i 1908 sikkert afskrækkende, og betog dem på dette tidspunkt lysten til at ytre sig offentligt om landets forsvar og flådens behov. Der skulle gå flere år inden tanken blev realiseret, og da

i en helt anden form end Ipsen havde forestillet sig. Der foreligger heller ingen oplysninger om at initiativer har været forsøgt, endside drøftet, i årene 1909-12 i retning af dannelsen af en flådeforening.

Omkring stiftelsen af Marineforeningen 1913

Nogen flådeforening blev således ikke dannet i Danmark, men i 1913 løb en række initiativer sammen og endte med dannelsen af en landsdækkende marineforening, der først og fremmest blev en kammeratskabs-sammenslutning.

Der findes flere eksempler på, at der før og efter århundredeskiftet blev afholdt sammenkomster, hvor værnepligtige i Søværnet fra en bestemt årgang samledes for at fejre f.eks. 25 års jubilæum for indkaldelsen og samværet under aftjeningen af værnepligten.

Som et eksempel kan anføres, at 1906 samledes den værnepligtige årgang i Søværnet indkaldt i 1881 til at gøre tjeneste på skruefregatten JYLLAND, der var på togt

Et eksempel på de jubilæumstævner, der begyndte at vinde frem i slutningen af 1800-tallet. Her fejrer årgang 1885 25 års jubilæum i 1910.

som eksercerskib 1. juni til 31. august 1881. Den 31. marts 1906, 25 år efter, mødtes 12 af dem, der dengang var med. Festen gik så godt, at man besluttede at formalisere sammenkomsterne og mødes en gang om året. Den næste sammenkomst blev dog først afholdt 1910, under navnet »Marinesammen-suriet«. I 1911 mødtes man så for at fejre 30 året for indkaldelsen til Søværnet. Formanden og primus motor for denne lille kammeratskabs forening var den fra aviserne kendte satiriske tegner Axel Thiess. Han havde været værnepligtig i Søværnet og skrev 1889 sammen med forfatterne A. Blichfeldt og Paul Marcussen, inspireret af værnepligtstiden om bord på JYLLAND, folkekomedien »Gutter ombord«. En komedie, der blev vist et meget stort antal gange over hele landet. Den var med til at gøre god reklame for Flåden.

Love for kammeratskabsforeningen De Danske Marinere i Vejle, stiftet 24. september 1912, senere indgået i Marineforeningen.

Fra 12. april 1913 blev sammenslutningen kaldt »Marineforeningen Dannebrog« og fik egne vedtægter, hvori det i formålsparagraffen hedder, at »formålet er at vedligeholde agtelse for og kærlighed til det flag vi alle har tjent under, samt at sammenknytte og styrke det kammeratlige bånd blandt medlemmerne«. Det fremgik endvidere, at ved møderne var al politisk diskussion udelukket. I maj samme år besluttede man ikke at blive optaget i den nystiftede Marineforening. Foreningen har siden gennem nyoptagelser af medlemmer eksisteret på siden af Marineforeningen. Marineforeningen Dannebrog's formand Axel Thiess blev imidlertid indvalgt i den landsdækkende Marineforenings bestyrelse ved dens stiftelse.

Et andet initiativ var dannelsen den 23. september 1910 i Århus af »Selskabet De Danske Marinere« under ledelse af skorstensfejmester A. Bredahl. Selskabet blev senere til Aarhus Amts Marineforening, og eksisterede side om side med den lokalafdeling af den landsdækkende Marineforening, der blev etableret i 1919, frem til 1923 hvor der endelig fandt en sammenslutning sted af de to foreninger.

I Vejle stiftedes den 24. september 1912 »De Danske Marinere for Vejle og Omegn«. Formålet var at »sammenknytte og styrke det gamle kammeratlige bånd blandt medlemmerne, hvilket søges tilvejebragt ved sammenkomster, fester og lignende.«. Også her var politisk diskussion ved møderne bandlyst. Efter oprettelsen af Marineforeningen den følgende år meldte foreningen i Vejle sig straks under fanerne som den første lokalafdeling.

Søofficeren Herman Ewald (1876-1922) var i 1910 blevet redaktør af Tidsskrift for Søvæsen. Han havde også gjort sig tan-

Forsiden på juleheftet »Under Dannebrog«, som premierløjtnant H. Ewald begyndte at udsende i 1912. Tegnet af marinemaleren Vilh. Arnesen

ker om at danne en flådeforening i lighed med dem, som Paul Ipsen havde beskrevet i 1909. Han havde søgt oplysninger blandt andet hos sekretæren for den svenske flådeforening, der som tidligere nævnt var dannet 1906. Samtidig begyndte Ewald i 1912 at udsende et julehæfte »Under Dannebrog«, der på en let tilgængelig måde skulle udbrede kendskabet til Søværnets opgaver og arbejde. Han drøftede tanken med andre bl.a. herredsfoged Helms og ingeniør Holger Tuxen. I foråret fik Ewald imidlertid en henvendelse fra grossererne Valdemar Schou og Georg Lohse, der havde aftjent deres værnepligt i Søværnet og arbejdede med en idé om at danne en forening, hvor tidligere værnepligtige i Søværnet kunne samles.

Det vides ikke, hvilke tanker Ewald har gjort sig i denne forbindelse, da det jo ikke

helt var det, han havde forestillet sig. Ewald skulle imidlertid få endnu en henvendelse, som gav det fornødne skub til sagen.

Der var således i begyndelsen af 1913 lagt meget ved på bålet, men gnisten, der skulle antænde manglede.

I begyndelsen af 1913 tog portør senere pakhusformand inden for DSB Frederik Christensen initiativ til i anledning af 25 året for indkaldelsen til Søværnet i 1888 at samle sine gamle kammerater fra den tid. Forårssindkaldelsen mødte den 14. april 1888 om bord på DANNEBROG, der lå som eksercer- og kaserneskip på Holmen. Skibet, der oprindeligt var søsat i 1850 som flådens sidste sejllineskib var gået ud af flådens tal i 1875. 75 gamle orlogsgaster samledes på dette initiativ den 14. april 1913. Efter besøg på Holmen fortsatte festen i Witmarcks lokaler. Her synes Frederik Christensen, at det hele gik så godt, at han foreslog, at der blev dannet en forening af gamle orlogsgaster. Man rettede derefter en anmodning til kommandør Johannes Nyholm, som deltog i sammenkomsten, om at være behjælpelig med at udarbejde vedtægter for denne forening. Nyholm havde som premierløjtnant haft med de indkaldte at gøre i 1888 og var derfor blevet inviteret til 25 års festen. Nyholm svarede med den markante bemærk-

Frederik Christensen, Roskilde, havde aftjent sin værnepligt i Flåden og stod i 1913 for en jubilarfest afholdt for årgang 1888, og foreslog i den forbindelse, at der blev dannet en landsdækkende kammeratskabsforening for tidligere orlogsgaster.

Kommandør J. Nyholm, der var en medvirkende årsag til at Marineforeningen blev dannet på baggrund af flere samtidige bestræbelser.

Grosserer Valdemar Schou, som var med i kredsen, der stod bag oprettelsen af Marineforeningen i 1913.

Søofficeren Herman Ewald, der oprindeligt arbejdede for dannelsen af en flådeforening, var med til at stifte Marineforeningen i 1913, og som i de efterfølgende 10 år var en energisk primus motor i forbindelse med foreningens etablering.

ning: »Når man lige har spist middag med tilbehør, så skal man ikke skrive love, men I skal snart høre fra mig!«

Kommandør Nyholm bragte derefter de forskellige strømninger sammen, og var den katalysator, der fik den efterlyste gnist til at fremkomme. Nyholm var den gang chef for

Søunderofficersskolen (Konstabelevskolen) i Søkvæsthuset, hvor han også havde tjenestebolig. Han var tilsyneladende vidende om, at Ewald arbejdede med tanken om en flådeforening og tog kontakt til ham. Nyholm indbød derefter til møde kort tid efter i sit hjem i Søkvæsthuset. Her mødte Herman Ewald, Frederik Christensen, Valdemar Schou, Georg Lohse, Holger Tuxen og papirhandler K.L.E. Jensen. Sidstnævntes baggrund for at blive inviteret kendes ikke. På dette og et par efterfølgende møder blev sagen drøftet, og der blev formuleret et formål og et udkast til vedtægter.

Desværre er der ikke bevaret optegnelser eller oplysninger for drøftelserne på disse møder. Man kan dog uden tvivl forestille sig de to idéforslag, der har stået over for hinanden. På den ene side ønsket om oprettelse af en flådeforening, og på den anden side forslaget om etableringen af en marineforening, hvor gamle marinere kunne samles. H. Ewald og Holger Tuxens udgangspunkt var flådeforeningen, en forening, der skulle være en interesseorganisation, og som blandede sig i forsvarspolitikken ved at arbejde for flåden og dens betydning for landet. Heroverfor stod Frederik Christensen, der først og fremmest var interesseret i en kammeratskabsforening. Midt imellem stod formentlig Valdemar Schou og Georg Lohse, nok mest på samme side som Frederik Christensen.

At dømme efter det resultat, som den lille kreds nåede frem til, var der tale om et kompromis, hvor marineforeningstanken vandt overtaget, men hvor der samtidig blev indbygget en lille mulighed for flådeforeningstanken. Man havde formentlig forestillet sig, at der skulle være tale om begge dele. Men en sådan konstruktion var det vanskeligt at

finde tilsvarende i udlandet, fordi kammeratskabsideen, der nødvendigvis må være forbundet med en upolitisk adfærd, så at sige blokerede for interesseorganisationen, som indebar en politisk optræden, hvis den skal have mening.

Efter møderne hos Nyholm var man nu klar til at indkalde til stiftende møde i en landsdækkende marineforening på Hotel Phønix den 30. april 1913. Her kunne alle interesserede møde op. Mødet var blevet adviseret gennem aviserne. Kredsen fremlagde sine forslag, og de forsamlede enedes om at stifte

Marineforeningen

med følgende formålsparagraf:

Foreningens formål er at søge at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem de mænd, der har aftjent værnepligten i Marinen, og tjenstgørende og ikke tjenstgørende befalingsmænd, samt at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag.

På forsiden af de midlertidige love stod anført, at foreningens motto var: Under Dannebrog!

Som *ordinære* medlemmer kunne optages uberygtede mænd, der havde aftjent deres værnepligt i Marinen, og befalingsmænd samt funktionærer, der er eller har været tjenstgørende i Marinen. Som *ekstraordinære* medlemmer kunne optages uberygtede mænd med interesse for orlogs- og handelsflåden og de dermed beslægtede erhverv. Denne opdeling er interessant, fordi den understreger, at kammeratskabstanken var blevet det primære.

De midlertidige love udgjorde samtidig en form for et program. Det blev bebudet,

at der skulle oprettes lokalkredse, og at når disse var dannede skulle disse sammen med hovedforeningen deles om medlemmernes kontingenter. Generalforsamlingen skulle erstattes af et repræsentantskab, når lokalkredsene var blevet dannet.

Iøvrigt blev foreningens virke fremover ridset op. Det omfattede:

1. Afholdelse af foredrag om orlogs- og handelsflåden landet over og i den forbindelse afholdelse af »underholdende og selskabelige sammenkomster«,
2. Sammenkomster mellem tidligere værnepligtige af samme årgang,
3. Udgivelse af et regelmæssigt udkommentede blad samt af eventuelle småskrifter om maritime emner,
4. Opmuntre tjenstgørende værnepligtige og andre sømænd ved udsættelse af præmier for særlig god tjeneste,
5. Udskrivning af prisspørgsmål, som unge kunne besvare for at vække deres interesse for maritime emner, samt
6. Når midlerne tillod det at udøve filantropisk virksomhed blandt trængende tidligere værnepligtige.

Man konstituerede sig med et foreløbigt forretningsudvalg med Holger Tuxen som formand og Herman Ewald som sekretær. Udvalget skulle foranstalte afholdelse af en stiftende generalforsamling. En sådan blev afholdt i »National«s lokaler i København den 21. juni 1913.

Her vedtoges de midlertidige love. Et nedsat udvalg med H. Ewald som formand skulle dog arbejde videre med udformningen af de endelige love, der så skulle vedtages på den første ordinære generalforsamling i 1914.

Det er nok karakteristisk for situationen

omkring stiftelsen, at man på mødet i sommeren 1913 heftigt diskuterede, om man skulle have en civil som formand eller det skulle være en søofficer. Endvidere drøftedes det om kvinder kunne optages. Det var klart, at dette ikke kunne være tilfældet, hvad angik de ordinære medlemmer, men for de ekstraordinære medlemmers vedkommende, der jo var flådeforeningsdelen, kunne dette udmærket have ladet sig gøre, svarende til lignende foreninger i udlandet. For ingen af disse to spørgsmåls vedkommende nåede man i denne omgang til en afgørelse.

Den nystiftede forening ville også fremme interessen for søfart, og det er derfor interessant at konstatere, at der i forbindelse med etableringen ikke søgtes kontakt til Foreningen til Søfartens Fremme, som på dette tidspunkt netop havde varetaget dette interesseområde.

At mange havde forventningen om at der blev dannet en flådeforening i stedet for en marineforening, afspejles i et brev, som den senere kommandør Halfdan Barfod, som ung løjtnant i 1913, sendte til en ven, og hvori det hed:

Jeg har meldt mig ind i den nystiftede Marineforening. Jeg sender et opråb om dens dannelse, som jeg vil bede dig give din far. Vil du sige til ham, at kan en sådan forening opnå at få fat i alle søfartsinteresserede, og det er han dog som importør og skibsreder, så vil den kunne bruges til adskilligt mere end selskabelighed. Handel, søfart og fiskeri er de tre grene, der har interesse af søen. Kan de finde hinanden, f.eks. i denne forening, så er de en magt. Samtidig opnår de i denne forening at støtte orlogsmarinens, derigennem forsvaret og dine og mine private interesser.

Barfod havde således en tydelig forventning om, at Marineforeningen blev en for-

ening, der dækkede begrebet 'det maritime Danmark', der med stor gennemslagskraft ville formå at fremhæve det maritime aspekt i dansk politik, erhvervsliv, historie og selvopfattelse.

Men bestræbelserne mandede ud i et kompromis, og på mødet den 21. juni 1913 valgtes følgende hovedbestyrelse, der skulle konstituere sig selv:

Skibsreder A.O. Andersen
Premierløjtnant H. Ewald
Papirhandler K.L.E. Jensen
Grosserer Georg Lohse
Kommandør C.F. Maegaard
Kommandør J. Nyholm
Herredsfoged Helms, Holbæk
Grosserer Valdemar Schou
Kanonér Stoumann
Ingeniør Holger Tuxen
Tegner A. Thiess
Portør Frederik Christensen, Roskilde
Fabrikant C.C. Jensen, Fåborg og Havnefoged Bilde, Grenå.

Der kunne vælges 15 personer til hovedbestyrelsen, men kun 14 blev valgt på mødet.

Hovedbestyrelsen skulle konstituere sig selv, og i forbindelse med denne dukkede de to uafklarede problemer, om en civil formand og optagelse af kvinder, op igen. Efter nogen diskussion pegede man på kommandør C.F. Maegaard, der blev enstemmig valgt som formand. Han var netop om sommeren blevet pensioneret, og blev også samme år valgt til formand for Dansk Aeronautisk Selskab. Man må formode, at det skønnes, at han på dette tidspunkt havde bedret sig end kommandør J. Nyholm, der stadig var i tjeneste. Papirhandler K.L.E. Jensen blev næstformand, Ewald sekretær og skulle

*Marineforeningens
første formand,
kommandør C.F.
Maegaard,
1913-1923.*

indtil videre også fungere som kasserer. Der blev etableret et forretningsudvalg bestående af formand, næstformand og sekretær. Yderligere to fra bestyrelsen kunne indsuppleres i dette udvalg.

Med hensyn til spørgsmålet om kvinders optagelse var der ikke stemning for dette i den valgte hovedbestyrelse, og spørgsmålet forsvandt derefter i en årrække fra Marineforeningens drøftelser.

Den 6. september fejrede de værnepligtige fra efterårsindkaldelsen til Søværnet i 1888 deres 25 års jubilæum, men derefter var det meningen, at Marineforeningen skulle tilbyde at overtage disse jubilæumsstævner i overensstemmelse med foreningens erklærede opgaver.

Ved et forretningsudvalgs møde den 8. september vedtoges det at starte medlemsbladet. Det besluttedes endvidere at anmode Prins Valdemar om at indtræde i Marineforeningen og påtage sig hvervet som æresformand. Dette skete det følgende år i marts. Prins Valdemar var som admiral og søofficer umådelig populær blandt de værnepligtige, der havde gjort tjeneste i Flåden. Denne beslutning vakte derfor stor tilfredshed.

Ved bestyrelsesmødet den 27. september kom der meddelelse om, at Chefen for Or-

logsværftet havde indvilget i, at der udleveredes indmeldelsesblanketter til Marineforeningen, når de værnepligtige hjemsendtes.

Den 10. november 1913 afholdt Marineforeningen den første større fest. Ca. 200 medlemmer mødte op på Holmen og besøgte flere af Flådens skibe, og hvor der efterfølgende blev spist bixsemad i Kantine. Om aftenen fortsatte festen i Studenterforeningen. Aftenfesten blev indledt med, at Axel Thiess, der sad i bestyrelsen, kommanderede »klar ved flaget«. Efterfulgt af lyden af bådsmandspiber hejste to orlogsgaster Dannebrog på et flagspil, som var rejst oppe ved talerstolen på et flagspil, mens Marinens Musikkorps spillede fanemarchen og »Kong Christian«. Deltagerne rejste sig og sang første vers af kongesangen. Dette indledte en ceremoni, der siden er blevet fulgt i Marineforeningen.

Lovene gav mulighed for at danne lokalafdelinger. Selskabet De Danske Marinere i Vejle, der allerede eksisterede, meldte sig hurtigt efter stiftelsen under fanerne, og blev optaget som lokalafdeling nr. 1. På et forretningsudvalgs møde den 8. september blev det vedtaget, at sekretæren H. Ewald og grosserer Valdemar Schou fra bestyrelsen skulle foretage rejser i landet og gennem tilbud om maritime foredrag få kontakt med interesserede kredse i provinsbyerne.

I Nakskov havde man allerede fra begyndelsen af 1913 arbejdet med tanken om at danne en forening for tidligere marinere, og der var nedsat et udvalg under ledelse af kammerjunker Malthe-Bruun, Lienlund. Udvalget nåede næppe at komme videre med planen før Marineforeningen var stiftet i København. Under alle omstændigheder blev Nakskov og Omegns Marineforening etableret den 22. september 1913 på et møde i Haandværker- og Industri-Forenin-

Kammerjunker
Malthe-Bruun, der
sammen med H.
Ewald, stiftede en
marineforening i
Nakskov den 22.
september 1913.

gens lokaler (Harmonien) og indgik derefter som lokalafdeling nr. 2.

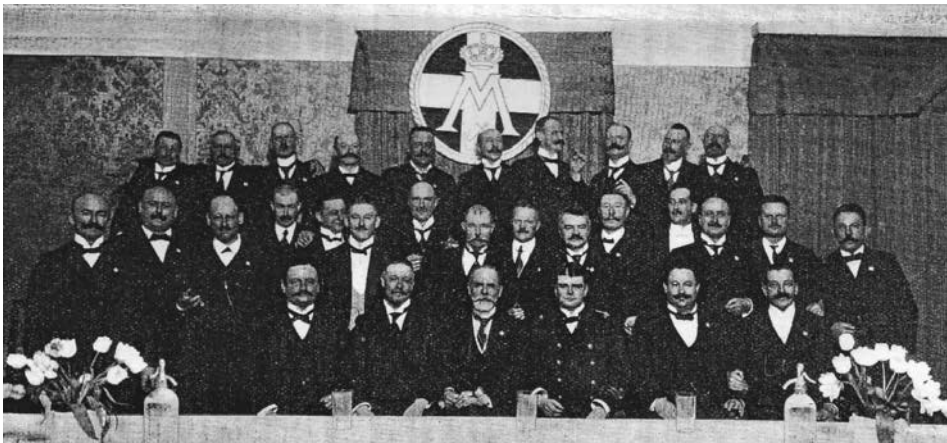
H. Ewald og Malthe-Bruun kendte nu opskriften, og fik på tilsvarende måde en lokalafdeling stiftet den 21. november i Nykøbing F. i forbindelse med et foredrag af Ewald. Senere fulgte Svendborg i november, der dog først formelt blev stiftet 7. marts 1914. En afdeling, der blev oprettet i Rudkøbing den 25. november, indgik dog ikke i Marineforeningen. Foreningen blev først senere knyttet til Marineforeningen.

Hvordan det gik flere steder, får man indtryk af gennem Nyborg Afdelingens første protokol. Af denne fremgår det, at H.

Indbydelse til foredrag den 19. november 1913 i den nystiftede Marineforening i Nakskov.

Ewald den 7. december 1913 henvendte sig til Baron F. Haxthausen for at få hjælp til etableringen af en marineforening i byen. Denne rettede henvendelse til købmand H. Chr. Jensen og Speditør Henrik Basballe. Disse herrers bestræbelser resulterede i indbydelse til et møde den 13. december 1913 på Hotel Royal. Efter et foredrag om Flåden af H. Ewald stiftedes Nyborg Marineforening. 42 medlemmer indmeldte sig straks samme aften..

Årgang 1889 fejrer 25 års jubilæum hos Nimb den 17. april 1914. En af de første jubilæumfester, som Marineforeningen stod for. Søofficeren på billedet er H. Ewald, foreningens sekretær

Marineforeningen konsolideres 1914

Tanken om en landsdækkende marineforening havde slået an, og det første år havde givet op mod 1.000 medlemmer. Fra begyndelsen af 1914 gik bestyrelsen og særligt sekretæren i gang med at konsolidere foreningen og realisere de formål, der var stillet op.

Der etableredes fra 1. januar 1914 kontor i Christian IX's Gade 5, 1.sal, der dagligt blev ledet af Justitsråd, kaptajn Froda.

Fra januar udkom også Marineforeningens medlemsblad. Som det tidligere har været anført, havde H. Ewald siden 1912 på eget initiativ og risiko udgivet et julehefte kaldet »Under Dannebrog« med artikler relateret til flådens virke i fortid og nutid. Det udkom også som julehefte i 1913.

H. Ewald var selvskreven som redaktør for det nye medlemsblad. Marineforeningen havde efter sin stiftelse direkte valgt »Under Dannebrog« som sit motto. Dette blev også valgt som navn for medlemsbladet, selv om navnet allerede blev anvendt til Ewalds julehefte. Det fik dog som undertitel Medlemsblad for Marineforeningen. Derefter udkom

Marineforeningens første kontor lå 1913-17 i Christian IX's Gade 5, 1. sal.

med navnet *Under Dannebrog* både foreningens medlemsblad og Ewalds julehefte. Fra 1915 fik juleheftet undertitlen »Marineforeningens Julehefte«. Fra 1916 stoppede juleheftet, og der var kun ét *Under Dannebrog*.

Det var fra starten tanken, at *Under Dannebrog* skulle udsendes hver måned. Et abonnement kostede 3 kr. I det første nummer af bladet sammenfattede H. Ewald den tanke, der lå bag dannelsen af Marineforeningen.

Bestyrelsen gik i gang med at få tegnet et passende logo og fremstille emblemer med dette på. Det blev til i et samarbejde mellem Valdemar Schou og hofjuveler Dragsted. Logoets bund blev Dannebrog omgivet af en tovkrans, der senere udlagdes som symbol for kammeratskabet. Oven på Dannebrog lagdes et stort kronet M under hvilket et halvt liggende anker, det hele udført i guld og emaille. Det blev obligatorisk at bære emblemet til foreningens møder. Det blev endvidere tilladt uniformeret personel i Søværnet også at bære emblemet i forbindelse med møder eller ved sammenkomster i tilknytning til foreningen.

Den 23. april 1914 afholdtes den første ordinære generalforsamling i København. Man kunne glæde sig over den fortsatte medlemsfremgang. Der blev noteret 1.759 medlemmer og 288 ekstraordinære medlemmer. Det aflagte regnskab fra stiftelsen og til udgangen af 1913 balancerede med en drift på 7.763 kr. hvoraf overskuddet udgjorde 3.536 kr. Det afspejlede dels at foreningen var kommet godt i gang dels at de formålsbestemte aktiviteter endnu ikke var kommet rigtigt i gang.

Interessant er den ændring i formuleringen af den midlertidige formålsparagraf,

Marineforeningens
emblem indført 1914

som blev fremlagt på generalforsamlingen. Den nye formulering hed, at

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har aftjent værnepligten i Marinen, og tjenstgørende og ikke-tjenstgørende befalingsmænd.

Der var så at sige byttet om på formålsparagraffens elementer. I den første udgave var formålet først og fremmest at samle tidligere værnepligtige til kammeratligt samvær, og dernæst at skabe interesse for søværn og søfart ved at samle danske mænd om denne opgave. Nu blev hovedformålet angivet som værende at skabe interesse for søværn og søfart. Midlet skulle være dels at samle tidligere værnepligtige dels at samle interesserede omkring dette formål. Det var den foreslåede formålsparagraf, der blev vedtaget og som i princippet har været Marineforeningens siden.

Under drøftelserne på generalforsamlingen dukkede atter det dilemma op, som Marineforeningen blev født med, nemlig flådeforeningen over for kammerat-/marineforeningen. Der blev i den til tider heftige debat talt om en »ublandet« forening kontra en »blandet« forening, ligesom det

også var et stridspunkt om hvilken rolle søfartens folk skulle spille i rekrutteringen til foreningen. Det var her et spørgsmål om de ordinære og de ekstraordinære medlemmer. Repræsentanten fra Nykøbing F. en sagfører Olivarius, meddelte, at han kun havde mandat til at stemme for en »ublandet« forening, det vil sige en kammeratskabsforening med søfartens folk. Da flertallet gik ind for den foreslåede formulering af formålsparagraffen, forlod han ganske enkelt mødet i protest.

Af hensyn til de lokalafdelinger, der var opstået i efteråret, og som yderligere var kommet til i de første måneder af 1914, var det nødvendigt at justere lovene, så disse afdelinger blev rimeligt repræsenteret fremover og forholdet mellem dem og hovedbestyrelsen blev ordnet. På sendemandsmøderne, som generalforsamlingerne fremover blev benævnt, var lokalkredsene repræsenteret. De fik hver 1 stemme og yderligere 1 stemme for hver påbegyndt 25 medlemmer de havde.

Man søgte efterfølgende myndighederne om at måtte føre et særligt flag. Dette spørgsmål om flagets eventuelle udseende blev drøftet på et forretningsudvalgsmøde den 2. juni 1914. Henvendelsen medførte, at Marineforeningen og dens lokalafdelinger den 14. juli af Justitsministeriet fik accept til at føre orlogsflaget med foreningens emblem i øverste stanghjørne, så længe det ikke anvendtes på bygninger og om bord på skibe.

Der er næppe tvivl om, at indførelsen af emblem og særligt flag var med til at give foreningen identitet fra starten og havde sin del af den succes, som oplevedes de første år.

Efter længere tids forberedelse trådte Marineforeningen for første gang frem i offentligheden med afholdelse af en stor min-

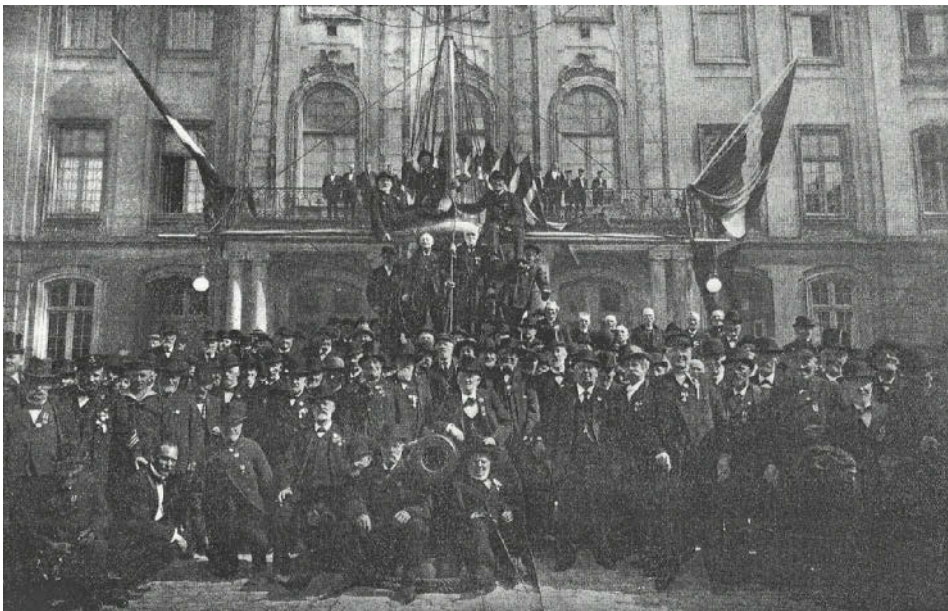
defest i anledning af 50 året for Kampen ved Helgoland den 9. maj 1864. Hele arrangementet blev foranstaltet i et samarbejde mellem Søofficers-Foreningen, Søunderofficersforeningen »Ørnen« og Marineforeningen med inddragelse af Godsejer E. Schou til Palsgaard ved Juelsminde, hvor fregatten JYLLAND lå opankret. Et udvalg bestående af H. Ewald fra Marineforeningen, premierløjtnant Bardenfleth fra Søofficers-Foreningen og bådsmænd Petersen »Ørnen«, samt E. Schou, stod for planlægningen.

Fregatten JYLLAND var i 1908 blevet købt af private kredse, hvorved den undgik at blive ophugget på et tysk værft. Den havde derefter været anvendt som udstillingsskib både i København, Århus og andre provinshavne. I 1912 blev fregatten købt af Godsejer E. Schou og blev opankret ved Juelsminde.

Godsejer E. Schou, Palsgaard, ejede fregatten JYLLAND 1908-25. Han arrangerede en stor fest for veteranerne fra 1864 om bord på fregatten den 9. maj 1914 opankret ved Juelsminde, og havde siden et nært samarbejde med Marineforeningen.

Festen blev todelt, og foregik i dagene omkring den 9. maj 1914 dels i København dels om bord på fregatten JYLLAND. Man søgte at samle alle, der havde været om bord i et af de danske skibe under kampen og som stadig levede. De blev tilsagt til den 8. maj at indfinde sig i Odd-Fellow Palæet til mindefest, kantate og musik. Der var optræden

Veteraner fra krigen 1864 samlet til Marineforeningens fest i Odd-Fellow Palæet i anledning af 50 års dagen i 1914 for træfningen ved Helgoland 9. maj 1864.

af en lang række kendte kunstnere, og der afspillede en særlig march komponeret til Marineforeningen. Der deltog omkring 90 veteraner. Om aftenen var der spisning. I palæet var flere af salene fyldt med tableauer, der viste situationer fra før, under og efter kampen ved Helgoland. Den følgende dag var der mindegudstjeneste i Holmens Kirke og derefter omvisning på nogle af flådens skibe. Kl. 18 blev de deltagende veteraner sammen med delegerationer fra de tre arrangerende foreninger med damper sejlet til Juelsminde for den 10. maj at deltage i festen om bord på fregatten. Til dette arrangement var tillige indbudt Marineforeningens jyske medlemmer. Samme dag var der koncert, foredrag og udstilling i Odd-Fellow Palæet med gratis adgang for Marineforeningens medlemmer.

I forbindelse med festen i Odd-Fellow Palæet fremførtes en kantate skrevet af digteren Axel Juel. Han var født i 1883 og var ansat i Marineministeriet, hvor han 1920 blev kontorchef. Ved siden af denne ansættelse udfoldede han en virksomhed som digter specielt inden for sine yndlingsområder det nationale og den danske flådes historie. Han var tæt knyttet til H. Ewald, og leverede digte til de julehæfter, *Under Dannebrog*, som denne udgav 1912-15. I 1915 skrev han den kendte sang om Dannebrog »Der er ingenting, der maner, som et flag der går til top..«. Da Ewald overtog posten som redaktør for Marineforeningens blad af samme navn, fulgte Axel Juel med, og leverede i de følgende år mange digte og sange i *Under Dannebrog*. Han var tæt knyttet til Marineforeningen som redaktør og husdigter frem til 1933.

Veteraner om bord på Fregatten JYLLAND ved mindefesten den 9. maj 1914

I forbindelse med mindehøjtidelighederne foranstaltede Marineforeningen sammen med den Kongelige Porcelænsfabrik også udsendt en mindeplatte med motiv udført af marinemaleren Chr. Benjamin Olsen. Prisen var 10 kr. og pengene skulle gå til afholdelsen af veteranfesten.

I løbet af første halvdel af 1914 kom der syv lokalkredse til, hvad der fordoblede Marineforeningens medlemstal. Afgørende blev dannelsen af lokalkredsen i København, der blev stiftet den 2. juli 1914 i »National«s lokaler. Det var foreningens hovedbestyrelse, der havde taget initiativ til det stiftende møde. Kommandør Maegaard indledte mødet, og efter at lovene var gennemgået, stiftedes lokalkredsen, der fra starten talte over 1.000 medlemmer. Overretssagfører E. Schoustrup blev valgt til formand og arkitekt E.W. Marston til næstformand. I bestyrelsen sad også H. Ewald. Lokalkredsen fik fælles kontor med hovedforeningen i Christian IX's Gade. I referatet fra mødet hedder det, at »efter mødet tilbragte den største part

Mindeplatte for Helgoland 9. maj 1864, udført af marinemaleren Chr. Benjamin Olsen og udsendt i 1914 af Marineforeningen

Axel Juel var embedsmand i Marineministeriet og digter. Han publicerede allerede i H.Ewalds julehefte 1912, og skrev adskillige kantater til Marineforeningens store arrangementer. Han var redaktør af »Under Dannebrog« 1922-33.

af medlemmerne et par timer i fornøjeligt samvær«.

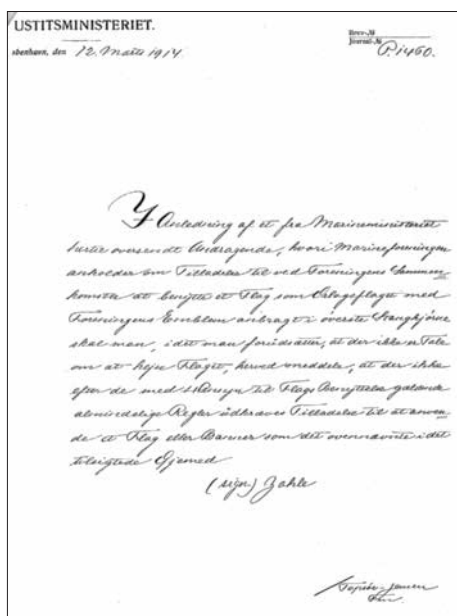
Den krig, som udbrød i Europa i august 1914, men som Danmark ikke blev inddraget i, påvirkede også Marineforeningen og dens lokalkredse. Dels gav situationen nye indmeldelser dels sattes der flere steder i foreningen initiativer i gang for at støtte de værnepligtige, som blev ekstra indkaldt på grund af Sikringsstyrkens forering. I lokalkredsen i København foranstaltede man f.eks. støtte til de værnepligtige, der havde børn.

Marineforeningen så det også som en af sine opgaver at udsætte opmuntrende præmier i forbindelse med de værnepligtiges aktiviteter. Dette fik foreningen mulighed for, da en Mr. Martin i Yokohama, gift med en dansker, stillede en stor sølvpokal til rådighed for foreningen, således at den kunne uddeles som sportspræmie.

Den 14. februar 1914 blev der arrangeret en fodboldkamp mellem to hold fra undervandsbådsdivisionen, som man skønnede ikke under tjenesten havde de store muligheder for fysik udfoldelse. Besætningsmedlemmer fra ubådene HAVFRUEN, NAJADEN og DYKKEREN kæmpede mod et hold udtaget fra besætningerne på HAVMANDEN, THETIS og 2DEN APRIL.

Den 14. juli 1914 fik Marineforeningen lov til at føre eget flag. Det måtte dog ikke anvendes på bygninger og om bord på skibe. Tilladelsen fra Justitsministeriet er gengivet nedenfor.

Prins Valdemar, der var søofficer, var Marineforeningens æresformand fra 1914 til sin død i 1939

Det førstnævnte hold vandt 5-1, og præmien blev overrakt af Marineforeningens formand, kommandør Mægaard. Kampen blev i øvrigt overværet af flere højtstående søofficerer, bl.a. chefen for Orlogsværftet, kontreadmiral Zachariae og ekvipagemesteren, kommandør Hammer.

»Flagtilladelsen« af 1914

Under verdenskrigens vilkår 1915-19

Verdenskrigen og de vilkår den medførte for Danmark under neutralitetens hævdelse prægede selvfølgelig en del af de uadventede aktiviteter, som Marineforeningen søgte at afholde. Bl.a. skabte vanskelighederne med at skaffe papir problemer for *Under Dannebrog*, som under de herskende vilkår ikke kunne udsendes regelmæssigt. Tilslutningen af lokalkredse og medlemmer fortsatte ikke desto mindre. Der blev ikke stiftet nye lokalkredse i 1915, men ellers tilgik der i årene 1916-19 årligt tre nye kredse. Bl.a. Marineforeningen for Aalborg og Omegn, der blev stiftet 27. februar 1917, og indgik som lokalafdeling nr. 16, og Marineforeningen for Aarhus og Omegn, der blev stiftet den 17. marts 1919, og blev lokalafdeling nr. 24.

I 1915 søgte man at beskytte design og benyttelse af Marineforeningens flag og emblem, men dette kunne ejendommeligt nok ikke lade sig gøre, når der var tale om en forening. Resultatet blev, at næstformanden tilbød at lade flag og emblem registrere i sit navn.

I det første år af foreningens beståen, havde der været afholdt stiftelsesmøde den 30. april frigjort fra den egentlige generalforsamling. I 1915 blev disse to møder slået sammen og betegnet som sendemandsmøde. Et sådant blev afholdt den 29. april 1915 i København.

Ved denne lejlighed blev Marineforeningens flag indviet ved at det blev hejst af to værnepligtige, mens nationalmelodien blev afspillet. Der var nu 2.545 medlemmer. Det blev besluttet, at udlændinge kunne optages enten som æresmedlemmer eller som korresponderende medlemmer.

Den engelske ubåd E-13 gik den 19. august 1915 på grund ved Svaneklapperne

sydøst for Saltholm. Ubåden forsøgt at trænge ind i Østersøen forbi de danske minespæringer. Selv om den lå inden for dansk territorialfarvand blev den angrebet af to tyske torpedobåde, der fra det nordlige af Køge Bugt havde iagttaget grundstødningen. E-13 blev kraftigt beskudt og 15 mand fra besætningen faldt. Der blev afholdt en mindehøjtidelighed på Holmen, hvorefter kisterne blev sejlet til England af en DFDS damper. Selv om Danmark søgte at opretholde neutraliteten, besluttede Marineforeningen at sende kranse til kisterne opstillet på Holmen for at ære de faldne som søfolk.

Hovedbestyrelsen søgte i 1915 at følge op på et af de erklærede formål ved at begynde overvejelser omkring etableringen af en begravelseskasse. Man måtte dog hurtigt erkende, at det ville blive vanskeligt at skaffe midler til den nødvendige grundkapital, og interessen for dette initiativ synes heller ikke at være særlig markant i lokalkredsene, så ideen blev det følgende år foreløbigt opgivet af hovedbestyrelsen.

Samme år besluttedes det, at medlemmerne af veteranforeningen »Helgoland-Foreningen« kunne optages i Marineforeningen.

Hovedbestyrelsen besluttede i 1916 at udsende en sangbog, en ikke uventet beslutning i betragtning af foreningens virksomhed i udstrakt grad byggede på kammeratligt samvær. Den forelå i udkast i maj 1916, og blev udgivet i marts 1917. Indholdet var 66 sange og viser mange med nodetekst fordelt på 80 sider.

Fhv. skolebestyrer Jørgen Teisen udarbejdede i 1916 den første fuldstændige medlemsfortegnelse, der blev trykt med støtte fra den tidligere frihavnsdirektør M.G. Schmidten, en af Marineforeningens gode

»Under Dannebrog«s forside under første verdenskrig

venner. Den lille bog var en uvurderlig støtte i foreningens fortsatte konsolidering.

Den 29. april 1916 afholdtes sendemandsmødet, den ordinære generalforsamling, og dagen efter stiftelsesfest i Studenteforeningen, hvor kgl. Kammersanger Emil Holm underholdt og der blev holdt søkrigshistoriske foredrag af H. Ewald. Medlems-tallet var på 2.815.

Portør Frederik Christensen, der havde været en af initiativtagerne til Marineforeningen, fik den 18. maj 1916 oprettet en lokalkreds i sin hjemby Roskilde. Den blev optaget som lokalafdeling nr. 15.

Det var en hovedtanke fra starten, at foreningens skulle udbrede kendskabet til den danske søkrigshistorie. En af de måder hvorpå denne interesse kunne vækkes var markeringer i det offentlige rum i form af

kransenedlægninger på flådens mindedage. Ud over de kransenedlægninger, der havde fundet sted i forbindelse med Helgolandsfesten, nedlagde formanden den 8. juli 1916 en krans ved Tordenskiold-statuen ved Holmens Kirke for at højtideligholde søheltens sejr ved Dynekilen den 8. juli 1716. Denne kransnedlægning var starten på den form for markeringer for at udbrede kendskabet til flådens historie, som fast indgik i Marineforeningens virksomhed. På tilsvarende måde gik man sammen med Søe-Lieutenant-Selskabet ind i arbejdet for at få etableret et mindesmærke for kommandør Olfert Fischer, der havde været chef for den dansk-norske styrke, der kæmpede den 2. april 1801.

I Søe-Lieutenant-Selskabet var der i maj 1918 fremkommet et forslag om at gøre noget ved Olfert Fischers gravsted, der henlå i en forsømt tilstand ved Reformert Kirkes begravelsesområde i København. En indsamling sattes i gang og adskillige foreninger og selskaber, herunder således Marineforeningen, der havde tilknytning til Søværnet, deltog i denne. Indsamlingen medførte at gravstedet kunne istandsættes, samt vedligeholdes fremover. Det renoverede gravsted blev afsløret 16. maj 1920.

Foreningens hovedkontor flyttede den 1. april 1917 til Møntergade 22, mezzaninen.

Ved sendemandsmødet den 28. april og stiftelsesfesten den 30. april 1917 konstateredes det, at foreningen nu havde over 3.000 medlemmer.

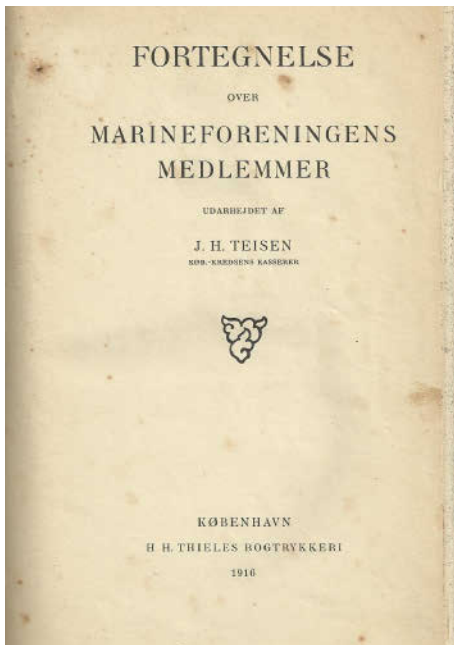
Siden stiftelsen var der blevet holdt adskillige jubilæumsfester for diverse årgange, som der i øvrigt også havde været holdt for denne. Ved nogle af disse havde Marineforeningen været repræsenteret, men som følge af diskussioner på sendemandsmødet var

Marineforeningen havde kontor 1917-25 i Møntergade 22, mezz.

det nærliggende for hovedbestyrelsen at få styr på disse årgangsfester, hvad der i virkeligheden også havde været tanken fra 1913. Det blev derfor på et møde den 6. juli 1917

Marineforeningens første trykte medlemsfortegnelse fra 1916, der indeholdt ca. 3.000 medlemmer.

drøftet om disse kunne samles i et årligt jubilarstævne i foreningens regi. Foreningens blad *Under Dannebrog* skulle anvendes til at komme i kontakt med tidligere orlogsgaster. Den 2. maj 1919 afholdtes således den første samlede årgangsfest, for årgangen 1894, som foregik i foreningens regi.

Den 28. april 1918 kunne Marineforeningen ved sendemandsmødet notere et medlemstal på 3.200 fordelt på 19 lokal-kredse. På dette møde blev bl.a. drøftet medlemsbladet *Under Dannebrog*. Der var almindelig tilfredshed med bladet, der fortsat redigeredes af H. Ewald, men der var løbende problemer med økonomien. I 1919 opfordredes medlemmerne derfor til at tegne sig frivilligt for yderligere et bidrag til *Under Dannebrog*, udover det sædvanlige kontingent.

Det følgende år kunne der atter noteres en fremgang i medlemstallet på 397.

Den 15. juni 1919, Valdemarsdagen, afholdtes en højtidelighed for Dannebrog. Den blev gennemført med en stor paradering, hvor Marineforeningens hovedbestyrelse var repræsenteret. Samme år nedlagdes krans ved Tordenskiolds statue ved Holmens Kirke den 23. juli, for at mindes 200 året for søheltens erobring af Karlsten Fæstning ved Marstrand i Båhuslen.

Marineforeningens Skyttelav 1916

For at skabe en ekstra aktivitet for medlemmerne blev det i Københavns afdelingens bestyrelse på møder i august og september 1916 drøftet at indføre et skydeselskab inden for Marineforeningen. Baggrunden var, at man ikke synes at de fastsatte seks møder i vinterhalvåret var tilstrækkelig til især at holde de unge beskæftigede. De bærende kræfter var igen kaptajn H. Ewald, arkitekt E. W.

Marston, skolebestyrer, direktør Gamst og overretssagfører Schoustrup.

Drøftelserne resulterede i, at der den 20. oktober 1916 på »Gimle« på Grundtvigsvej 14, København, fandt den første skydeaf-ten sted. Der var røster fremme om, at en sådan aktivitet kunne udarte sig til at blive en forening i foreningen og derved skade det almindelige sammenhold. Man indrettede derfor aktiviteten på den måde, at alle medlemmer var velkomne til at deltage i skydesammenkomsterne, men at selve deltagelsen i skydningen krævede at man tegnede sig specielt til dette og betalte et yderligere kontingent, idet aktiviteten naturligvis krævede dels nye omkostninger dels en form for organisering. På denne måde dannedes et »skyttelav«, der ved udgangen af 1916 havde 29 medlemmer.

Den 30. september 1917 afholdtes en stiftende generalforsamling i Københavns afdelingens Skyttelav. Første formand blev fabrikant Johnsen. I øvrigt sad der i lavets bestyrelse en kartograf, en ingeniør, en chauffør og en kontorchef. En sammensætning, der klart viser, hvorledes alle samfundslag var repræsenteret som gamle or-

Marineforeningens Skyttelav's flag

Arkitekt E.W. Marston var en af Marineforeningens bærende kræfter gennem flere årtier. Han var medlem af hovedbestyrelsen 1921-48, formand for Københavns Marineforening 1929-48, æresmedlem og redaktør af »Under Dannebrog«. Marston var tillige en af stifterne af Marineforeningens skyttelav i 1916.

logsgaster i Marineforeningens arbejde. Man vedtog foreløbige vedtægter under forudsætning af, at de blev godkendt af Københavnsafdelingen. Lavet havde nu 100 medlemmer.

Den 2. december 1919 trådte en ny bestyrelse til, og ved generalforsamlingen den 12. september 1920 vedtoges endelige vedtægter, hvori det hed, at

»Lavets formål er ved salonskydning at vække den kappelyst, der var drivfjederen i tjenestetiden, og ved månedlige sammenkomster at værne minderne fra denne og derved styrke og befæste kammeratskabsfølelsen«.

Endvidere hed det, at

»Som lausbroder kan optages ethvert medlem af Marineforeningen. Livsvarige medlemmer af Marineforeningen kan også blive livsvarige medlemmer af Lavet«.

I 1922 skrev E.W. Marston »Marineskytternes March-Sang«, der på melodien »Høje Nord...« slutter med

*Kammerat – kom da med,
lad vort Skyttelav dig drage
Op paa Nakken Du da tage
dit Gevær. Saa rask af sted.
Kammerater altid finder
Du blandt os. – Se her er vi.
Det er Flaadens Skyttelav, som gaar forbi.*

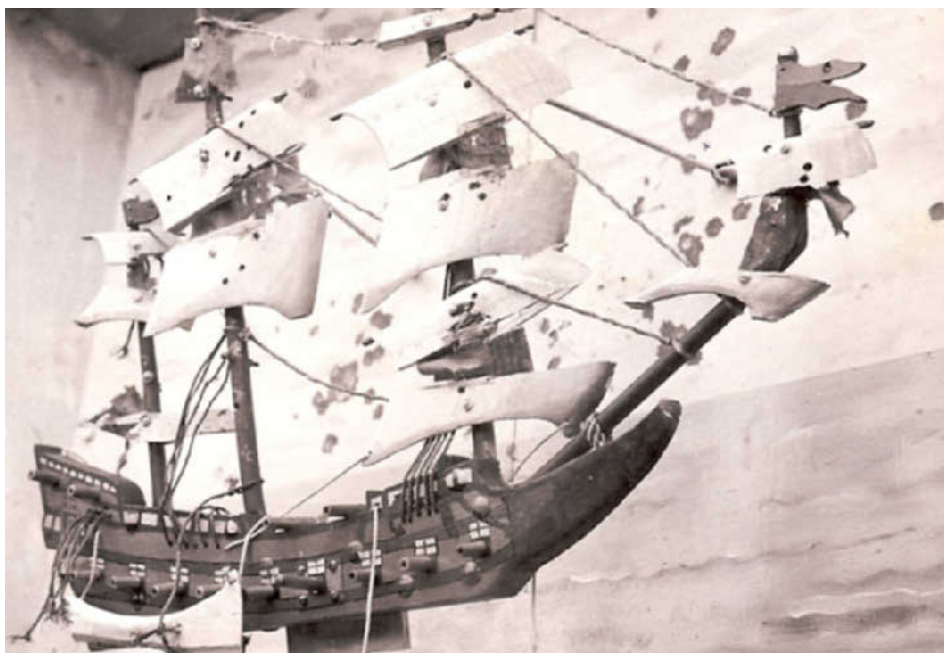
Uden for København begyndte andre lokalafdelinger at blive interesserede i denne nye aktivitet, som efterhånden samlede ca. 200 medlemmer. Lokalafdelingerne i Nyborg og Odense var interesserede, og indgik i forhandlinger med Københavnsafdelingen for nærmere at undersøge ideen.

Den 21. september 1921 oprettedes et skyttelav under Marineforeningen for Odense og den 22. august 1923 et tilsvarende i Randers. Inden for Marineforeningens første 25 års periode oprettedes yderligere kun et skyt-

telav i Horsens den 5. juni 1933. Der blev i årene frem til 1940 afholdt skyttestævner skiftevis i Odense, København og Randers.

Der er eksempler på, at skyttevirksomheden i de nævnte lokalafdelinger fandt interesse i andre lokalafdelinger, uden at man dog direkte etablerede et skyttelav. Da man i 1936 i Marineforeningen i Roskilde planlagde en fugleskydning, fandt man på den idé at skyde på et mere maritimt mål, en skive med en fregat på. De forskellige sejl og skroget gav forskellige point, og kunne derfor udgøre det for den traditionelle skydeskive. Den 2. august 1936 fandt den første fregatskydning sted. Ideen var velvalgt og smittede til andre lokalafdelinger og selvfølgelig til de etablerede skyttelav, der optog det som en særskilt disciplin.

Der udviklede sig forskellige kategorier af skydninger, f.eks. mesterskytte og som-

Den sønderskudte fregat Roskilde 1936

merfuglekonge. Apoteker Peytz' Mindepokal blev uddelt fra 1932, ligesom et mindebæger foræret af Valdemar Schou også blev uddelt i adskillige år.

Veteranfesten på Fregatten JYLLAND 1920

Genforeningen med Sønderjylland i 1920 efter afstemningen blev fejret over hele Danmark dette år. Der blev adskillige steder spontant rejst mindsten som udtryk for taknemmelighed over at dette tidligere danske land efter 56 år atter var dansk.

Denne begivenhed var i og for sig ikke noget der direkte havde forbindelse til vor maritime historie, men Marineforeningen gik ind i et samarbejde med Godsejer Schou til Palsgaard. Han havde som tidligere nævnt købt fregatten JYLLAND, som lå opankret ved Juelsminde i Sandbjergvigen ud for hans gods. Det var i høj grad ham der gennem et stort arrangement om bord på fregatten den 8.-10. maj 1914 havde været med til at gøre denne Helgolandsdag vellykket. Nu ønskede Schou i forbindelse med genforeningen at arrangere en fest for de sønderjyske veteraner om bord på fregatten. Marineforeningen blev inddraget, idet alle Helgoland-veteranerne også blev inviteret med.

Festen blev afholdt den 21. august 1920 med deltagelse af Prins Axel og forsvarsministeren Klaus Berntsen, der begge holdt taler. Taler blev også holdt af departementschefen i Marineministeriet kaptajn H. Rechnitzer og af Marineforeningens formand, kommandør Maegaard. Sidstnævnte overrakte godsejer Schou et orlogsflag, som han fik lov til at sætte på JYLLAND, så længe skibet var i hans besiddelse.

Ved festen blev der blev på melodien »Det haver saa nyligen regnet ...« afsunget

en sang tilegnet de sønderjyske veteraner og skrevet af Marineforeningens huspoet Axel Juell. De sidste to vers lød

*Her er sejret paa disse Egeplanker!
Det var før som et festligt Minde kun,
noget skønt, noget stolt for danske Tanker,
det er Virkelighed i denne Stund.
Derfor vajer i dag
Danmarks tungede Flag
som da »Jylland« sidst gav det glatte Lag.*

*Gamle Mænd, I er Danmarks Hjerte kære.
Eders Hæder, vi stolte kalder vor.
At vi modtog den store Dag med Ære,
vil vi takke og hylde Eder for
her ombord, hvor engang
mens Granaterne sprang,
Sejer vandtes og Glædens Hurra klang.*

Årene umiddelbart efter verdenskrigen

Krigsårene havde utvivlsomt styrket Marineforeningen. Efter verdenskrigens ophør fortsatte medlemstilgangen, men efterhånden i lidt reduceret tempo. Ved sendemandsmødet den 13. maj 1920 havde foreningen 3.900 medlemmer fordelt på 27 lokalafdelinger. Der kom kun én ny lokalafdeling i 1920, Holbæk i november, men til gengæld fire nye både i 1921 og 1922.

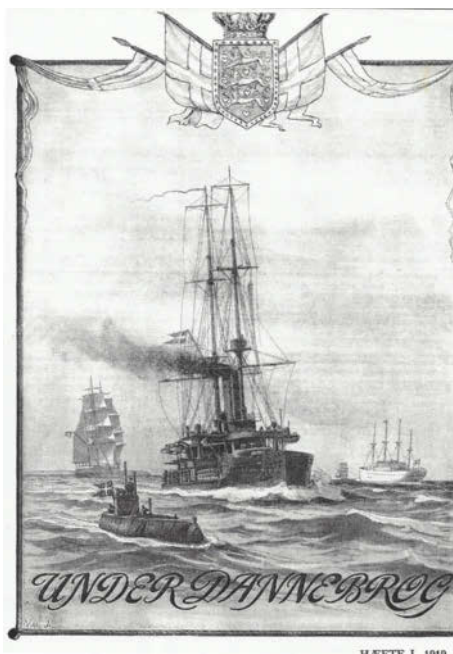
Marineforeningen deltog ved højtideligholdelse af 200 året for Peter Tordenskiolds død den 12. november 1720. Samme år fik foreningen sit første æresmedlem, grosserer Valdemar Schou, der havde været med til stiftelsen i 1913.

I 1918 havde det kort været drøftet om Marineforeningen skulle anskaffe sig sin egen bygning i København som ramme for foreningens stigende antal aktiviteter. Men disse drøftelser var ikke kommet videre. I

1921 tilbød Marineforeningen i København at give 500 kr. til etableringen af en byggefond, der på længere sigt skulle skaffe en egen bygning. Men hovedbestyrelsen var ikke sindet at lade denne tanke nyde fremme. På årets sendemandsmøde blev det foreslået årligt at afholde en »marinedag«, således som det var kendt flere steder i udlandet, hvor sådanne var initieret af flådeforeningerne i de forskellige lande. Denne tanke er dog aldrig blevet gennemført. En anmodning fra Skytrelavene om at have deres eget flag satte skub i behovet for retningslinier for anvendelse af flaget ved ceremonier og ved repræsentationer, såvel hvad angik hovedforeningen som lokalafdelingerne.

Som et nyt initiativ blev der i Aalborg den 17. september 1921 afholdt et hovedbestyrelses- og kredsformandsmøde.

»Under Dannebrog«s forside i 1919. Tegnet af marine-maleren Vilh. Arnesen

Kronprins Frederik, der var søofficersuddannet, indtrådte 1922 som medlem af Marineforeningen og blev optaget i Københavnsafdelingen. I 1923 blev Prins Knud medlem af Marineforeningen.

Den 5. april 1922 døde Herman Ewald som kun 45-årig. Han havde været primus motor ved stiftelsen af Marineforeningen i 1913, og havde i høj grad været en katalysator af afgørende betydning for konsolideringen af foreningen. Med stor energi havde han udnyttet sine kontakter i forbindelse med oprettelsen af lokalforeninger. Han havde rejst rundt i de første år, havde tilbudt foredrag og havde skabt interesse i mange kredse for Marineforeningen. Under dette havde han gjort fuld tjeneste i Søværnet og været redaktør for Tidsskrift for Søværnen. Han havde siden 1914 også været redaktør af *Under Dannebrog* under verdenskrigen, hvor papirpriserne var dyre og udgivelsen var vanskelig. Ewald gik ud af Søværnet i 1917 og afgik samtidig som redaktør af Tidsskrift for Søværnen. Han gik derefter ind i erhvervslivet, men fortsatte og afsluttede som redaktør og skribent et stort værk om verdenskrigen, der løbende kom i hæfter. Efter 1917 stod det klart, at han havde mindre tid til at tage sig af *Under Dannebrog*, der ofte blev færdiggjort af hans medarbejdere. Hans død i 1922 var et stort tab for Marineforeningen, der placerede en mindesten på hans grav på Assistents Kirkegård »i taknemmelighed for hans initiativ og arbejde i de ni år han fik lov at virke for den sag han havde været med til at rejse«.

Som tidligere nævnt var Axel Juel allerede fra starten fast medarbejder i *Under Dannebrog*, og det var derfor nærliggende, at det var ham, der overtog redaktørposten

efter Ewald. Han kom til at redigere bladet frem til 1933.

Samme år som Axel Juel overtog redaktørposten publicerede han i *Under Dannebrog* sangen »Marineforeningen«, der skulle synges på melodien »Du danske Mand..«:

*En Skare Mænd om Dannebrog,
der hejstes til Skansespil,
mens Minder gennem Sindet drog,
og Hjerterne lytted til –
Og se – det skønne skete:
at samle blev det spredte,
thi salen blev en Skude,
hvor Gulvet var Dørk og Dæk
og Væggene Stævn og Hæk!*

*Og siden gennem Danmarks Byer
gik Bud til hvert Sømandssind,
og samme friske Eventyr
blev lukket i Salen ind!
De hundred muntre Minder,
der Søfolk sammenbinder,
og Flagets stolte Saga,
der drager hvert Sind mod Sø
i landet af Ø ved Ø.*

*Det er vort Maal, det er vor Sag
at skabe et Værn, en Vagt,
der hævder Danmarks stolte Flag
og ældgamle Sømandsmagt.
Og kommer Vold og Vaade,
så er vi som en Flaade,
hvor samme Vilje byder
i Tillid og Haab og Tro
fra hver en kommandobro!*

Versene rummer en stor fortrolighed med Marineforeningens grundlæggelse og tankerne bag den.

Ved sendemandsmødet i 1921 havde der været uddelt en lille platte til ophængning. Den skulle reklamere for Marineforeningen, og de tilstedeværende sendemænd blev opfordret til at gå hjem og få medlemmerne til at købe for at skaffe penge til foreningens arbejde. Som opfølgning blev der i 1922 vedtaget et særligt kendetegn, Marineforeningens kendingsnål, som kunne bæres mere frit end emblemet. Kendetegnet, der var 15 x 11 mm, udgjorde et lille kronet anker med et M over. Det var tegnet af Juveler Kragh.

Ved et forretningsudvalgmøde den 26. marts 1923 meddelte formanden gennem 10 år kommandør Maegaard, at han ved det forestående sendemandsmøde ville trække sig tilbage som formand. Man besluttede som følge af dette at rette henvendelse til orlogskaptajn Paul Ipsen, der siden hans artikel i Tidsskrift for Søværnen i 1909 havde beskrevet flådeforeninger og opfordret til dannelse af en sådan i Danmark, havde været i Marineforeningens tanker. Men det lykkedes ikke denne gang at overtale Ipsen til at overtage formandsposten, til gengæld indtrådte han i hovedbestyrelsen. Han var på dette tidspunkt kun 39 år og var i et lovende karriereforløb inden for Søværnet. Valget faldt da mere naturligt på kommandør Hector Frederik Kiær, født 1862, og netop i 1922 var gået af på grund af alder.

Marineforeningens
kendingsnål

Kommandør
Hector Kiær. Marine-
foreningens formand
1923-26.

Han sagde ja, men blev hurtigt involveret i adskillige andre bestyrelser, der også var interesseret i hans arbejdskraft.

Ved sendemandsmødet den 29. april 1923 afløste H.F. Kiær så C.F. Mægaard, der blev udnævnt til æresmedlem. I de ti år Mægaard havde været formand var medlemstallet steget fra 0 til 5.000.

Det blev på mødet besluttet at forære flag til Søværnets skibe, begyndende med artilleriskibet NIELS IUDEL, der netop skulle hejse kommando den 23. maj 1923.

Marineforeningen og fregatten JYLLAND

Skruefregatten JYLLAND, der blev reddet fra ophugning i 1908, skulle blive et mangeårigt bekendtskab for Marineforeningen. Skibet blev købt i 1912 af Godsejer Schou, og blev en væsentlig bestanddel af Helgoland-festen i 1914. Ligesom Marineforeningen også var medvirkende i veteran-festen, der blev afholdt om bord i 1920. I 1924 var det 60-året for kampen ved Helgoland, og atter blev der holdt en stor fest for de endnu levende veteraner om bord på fregatten i Marineforeningens regi.

Godsejer Schou var begejstret for sit samarbejde med Marineforeningen, et samarbejde, der gav hans erhvervelse af fregatten et større perspektiv.

Den 30. marts 1922 havde forretningsudvalget en samtale med godsejeren omkring hans planer med fregatten JYLLAND. Hovedbestyrelsen drøftede på et møde den 30. april et konkret tilbud fra Schou, der gik ud på at Marineforeningen overtog fregatten for 23.000 kr, som det ville koste af få den renoveret på et værft. Driften var derefter årligt sat til 10.000 kr. Schous tanke var, at den skulle være museumsskib svarende til HMS VICTORY i Portsmouth beliggende ved Langelinie i København. Selv om dette ville give en eller anden form for indtægter, var man fra hovedbestyrelsens side klar over, at dette blev en for stor mundfuld for Marineforeningen og måtte derfor sige nej tak. Sagen blev dog taget op på det årlige sendemandsmøde, og flere ville ikke slippe den enestående mulighed, der lå i at foreningen overtog fregatten.

Den 4. april 1925 døde Godsejer Schou, der var æresmedlem af Marineforeningen. Sagen om Marineforeningens forhold til fregatten blev atter vendt en gang.

Schous arvinger henvendte sig til Marineministeriet, da Marineforeningen ikke så sig i stand til at overtage den. De ønskede, at der blev foretaget en sagkyndig vurdering af fregattens tilstand og dens muligheder. Resultatet blev, at Marineministeriet tilbød at overtage fregatten for 22.500 kr. Dette accepterede arvingerne, men under forudsætning af, at skibet blev ophugget på Orlogsværftet.

En række henvendelser fra private kredse medførte, at der blev trådt vande i denne sag, og andre muligheder undersøgt. Det var arvingernes ønske, at fregatten som museumsskib blev knyttet til Nationalmuseet, men dette ville kræve en renovering på 500.000 kr. og en årlig vedligeholdelse på 32.000 kr., som der skulle skaffes garanti for.

Stemningen i Marineforeningen var på trods af denne udvikling positiv og mange mente, at skibet kunne reddes, hvis Marineforeningen for alvor gik ind i sagen. Der blev på denne baggrund den 24. januar 1926 indkaldt til møde om sagen i København. Fra hovedbestyrelsen var mødt ni medlemmer, og af foreningens 42 lokalafdelinger var 24 repræsenteret. Spørgsmålet var, om der rundt omkring i lokalafdelingerne kunne mobiliseres så megen støtte, at erhvervelsen var realistisk.

Formanden, kommandør Kiær, redegjorde for at hovedbestyrelsen anså det for en uløselig opgave at føre fregatten videre i foreningens regi, men han ville ikke udelukke, at når mødet var slut, ville der have vist sig nye veje for en løsning.

Ved afslutningen af mødet fremkom der et forslag til resolution fra konsul Stuhrs side. Det gik ud på, at Staten lod foretage den nødvendige renovering og at Marineforeningen derefter fremover forpligtede sig til at yde indtil 10.000 kr. om året i vedligeholdelse. Der fremkom også andre resolutioner, som opfordrede til atter at henvende sig til E. Schous arvinger. Resolutionerne blev efterfølgende drøftet i et særligt møde i hovedbestyrelsen, der samme aften meddelte, at formanden ville henvende sig i Marineministeriet for at få sagen yderligere oplyst. Det stod også klart for hovedbestyrelsen, at en status som museumsskib ikke ville harmonere med den brug, som Marineforeningen i påkommende tilfælde ønskede at gøre af fregatten.

Opgaven var for stor for Marineforeningen. Den 14. juni 1926 blev der på privat basis dannet en Komité til Fregatten »Jylland«s Bevarelse med søofficeren, kaptajn Godfred Hansen som formand.

Fra juli 1926 blev der igangsat en storstilet landsindsamling, som især Marinefor-

eningen og dens lokalafdelinger var primus motor i. I 1928 begyndte istandsættelsen af fregatten på Orlogsværftet, og i 1930 overlod Marineministeriet brugsretten til Komiteen.

I 1936 stiftedes Selskabet Fregatten Jyllands Venner. Kommandør Paul Ipsen, der sad i Marineforeningens hovedbestyrelse, blev i 1939 formand for Komiteen. På dette tidspunkt opstod der imidlertid kompetencestridigheder mellem Komiteen og Selskabet. Ipsen meddelte nu, at han var tiltrådt under forkerte forudsætninger og ønskede derfor samme år at træde af som formand. Han blev erstattet af en anden af de ledende i Marineforeningen, arkitekt E.W. Marston, der også sad i selskabets bestyrelse og derfor havde mulighed for at udjævne kontroverserne. Han holdt dog kun frem til 1941. I det følgende årti gled fregatten ud af Marineforeningens interesseområde, men fra 1950erne blev foreningen atter involveret i bestræbelserne for at bevare fregatten.

De vanskelige mellemkrigsår

Årene efter 1. verdenskrig blev vanskelige for forsvarsinteressen i Danmark. Stemningen set i et internationalt perspektiv var generelt præget af, at mange mente, at krigen, der afsluttede alle andre krige, nu var ført.

Nedrustning og afrustning stod på dagsordenen overalt. I 1919 blev der nedsat en forsvarskommission, som under indtryk af en ny fredelig verdensorden og oprettelsen af Folkenes Forbund, mandede ud i forsvarsordningen af 1922, der reducerede kraftigt såvel materiel som personel i hær og søværn.

I 1924 tiltrådte den første socialdemokratiske ledet regering. Den foreslog en afrustning af Danmark, således at hæren blev reduceret til et grænsepoliti, og flåden til en statsmarine, der blot skulle markere neutralitetskræn-

kelser mod vore territorialfarvande. Forslaget blev faktisk vedtaget i Folketinget, men blev forkastet i Landstinget. Med 1922-ordningen var der i realiteten allerede tale om en situation, der kom tæt på en afrustning.

Søe-Lieutenant-Selskabet havde som interesseorganisation besluttet at gøre noget for at oplyse om de konsekvenser en afrustning ville medføre for forsvaret af landet. Samtidig med at lovforslaget om afrustning forelå, udsendte dette selskab en lille pjece »Flaade eller Søpoliti«, hvor søofficererne redegjorde for deres opfattelse. Pjecen blev uddelt i 110.000 eksemplarer, hvad der var ganske mange set i forhold til befolkningens størrelse på dette tidspunkt.

Marineforeningen var på grund af sin upolitiske karakter afskåret fra at deltage i denne kampagne f.eks. i form af udsendelsen af resolutioner eller udtalelser. Marineforeningens bidrag blev dog, at man lod pjecen aftrykke i sin helhed i *Under Dannebrog* uden i øvrigt at kommentere den. Man havde således ladet sin stemme høre uden at sige noget politisk.

Ønsket om at reducere forsvaret smittede selvfølgelig af på interessen for Marineforeningen. Medlemstallet steg stadig frem til 1926, men stagnerede derefter og gik lidt tilbage. Tilgangen i nye lokalafdelinger faldt også fra slutningen af 1920'erne og i 1930'erne.

Som tidligere nævnt havde kommandør Hector Kiær overtaget formandsposten i april 1923. Han kom kun til at virke frem til 1926, men markerede sig i den korte formandsperiode. Han fik ophævet kontorfællesskabet mellem hovedforeningen og den københavnske lokalafdeling. Fra 1. juni 1925 flyttede kontoret ind i Bredgade 25 C. Sammen med Paul Ipsen foretog Kiær en gennemgang og revision af foreningens

love. Forretningsudvalget kom fremover til at bestå af formand, næstformand, kasserer og sekretær, samt to medlemmer valgt blandt hovedbestyrelsens øvrige medlemmer. Formanden tog også skridt til, at der under forretningsudvalget blev nedsat et finansudvalg, et redaktionsudvalg, et lovudvalg og et jubilæumsudvalg, selvom de først blev aktive, efter at han var fratrukket på sendemandsmødet den 25. april 1926.

Hector Kiær foranledigede i 1924 udsendt en lille bog »Marineveteranerne fra 1864 fortæller«, især dem, der havde deltaget i Kampen ved Helgoland. Et interessant dokument. Heri berettede de dalevende veteraner, hvad de kunne huske f.eks. fra den 9. maj 1864. Salget af den lille bog gik godt, og formanden foreslog, at indtægten gik til oprettelse af et veteranfond, der årligt uddelte midler til veteranerne. Der blev rundt om i lokalafdelingerne samlet ind supplerende til denne fond. Når de sidste af veteranerne var døde, skulle midlerne overgå til en Grundfond, der stadig eksisterer.

Et af de sidste arrangementer, der blev afholdt i Hector Kiærs periode, var den store

Marineforeningens kontor i Bredgade 25 C, 5. sal 1925-28

minde-højtidelighed ved 125 årsdagen for Slaget på Reden den 2. april 1801, som Københavnsafdelingen stod for.

Der blev ikke dannet nye lokalafdelinger i 1923, men Haslev og Kalundborg kom til i 1924. Fire kom til i 1925, Lemvig, Hobro, Nykøbing M og Slagelse. En lokalafdeling i Middelfart blev optaget i 1926 og Hillerød og Stevns i 1928. Den sidstnævnte var lokalafdeling nr. 43 optaget siden foreningens dannelse. Derefter stoppede tilgangen i de efterfølgende syv år.

Ved sendemandsmødet i 1926 havde foreningen 5.900 medlemmer. Et foreløbigt højdepunkt.

Formandens opråb i 1924

Marineforeningens formand, kommandør Kiær følte sig i 1924 foranlediget til at offentliggøre en artikel om Marineforeningen i Tidsskrift for Søværnen, der blev udgivet af Søe-Lieutenant-Selskabet, og som primært havde sine læsere blandt søofficererne. Der var dels tale om en status over Marineforeningens virke efter 10 år, dels et forsøg på at besvare eller redegøre for nogle af de spørgsmål, der i befolkningen blev stillet omkring ideen med Marineforeningen, samt at udgøre et opråb til søofficererne om at slutte op om foreningen. Dette synes det nemlig at knibe med.

Kiær redegjorde for foreningens formålsparagraf og for at denne indebar, at man opererede med både ordinære og ekstraordinære medlemmer. Endvidere hvorledes man ville styrke interessen for søværn og søfart, samt at »al politik er udelukket ved foreningens møder«.

I artiklen hedder det omkring foreningens dannelse, »at det ikke blev en dansk »Flottenverein« med opgave at fremme Søværnet selv

på trods af regering og rigsdag, men en fredelig mindeforening, hvis medlemmer gennem gensidig forståelse og kammeratskabsfølelse fylkede sig om deres gamle værn, som de havde lært at holde af, medens de var i kongens tøj, og sluttede op, ledede af oprigtige følelser, om konge, fædreland og flag«

»I det store og hele«, hedder det videre, »må det udtales, at de lokale marineforeninger så langt fra er uglesete blandt byernes befolkning; nej! De er langt snarere kælebørn. Den glade stemning, det varme kammeratskab, den opløftende følelse, der avles ved, at man i forståelse kan samles om sit flag og sit gamle værn, iblandet sømandslunet og tillempningsevnen, gør, at velværet fra disse sammenkomster siver ud gennem alle revner og bliver en stille, men kraftigt talsmand for Marineforeningen også udadtil«.

Hector Kiær kom derefter ind på det, som tilsyneladende var en af hans hensigter med artiklen. Når så mange tidligere værnepligtige meldte sig ind i Marineforeningen, måtte forklaringen være, at officererne og befalingsmændene gennem deres daglige optræden over for mandskabet havde givet dette en så god oplevelse, at de mindedes værnepligtstiden med glæde. Han var af den opfattelse, at

Flådens befalingsmænd også skylder de værnepligtige eller tidligere værnepligtige en tak, fordi disse netop løfter deres gode minder fra tjenesten i Flåden på skjold, og gerne vil støtte det værn, de tilhører, både i ord og gerning og derfor er blevet medlemmer af Marineforeningen«. Ved at indmelde sig i Marineforeningen ville disse befalingsmænd så at sige hjælpe sig selv, idet en fremgang for Marineforeningen indirekte ville støtte Flådens fortsatte beståen. Under alle omstændigheder, opfordrede Kiær, Søværnets officerer til at stille sig til rådighed

med foredrag i lokalkredsene, hvorved kendskabet til den eksisterende flåde og dens forhold netop ville blive udbredt over hele landet.

Der var ofte blevet stillet spørgsmålet om ikke Marineforeningen og dens lokalafdelinger med fordel kunne tilknyttes de allerede eksisterende soldaterforeninger. Et sådant samarbejde blev imidlertid afvist af Kiær. Hæren havde nær tilknytning til en række garnisonsbyer, mens flåden udelukkende havde tilknytning til København. Af den grund havde Marineforeningens medlemmer ingen lokal forbindelse til militære enheder.

Endelig kom formanden ind på den dystre stemning, der forsvarspolitisk herskede i landet. Der lå et afrustningsforslag på rigsdagens bord, og spørgsmålet var for Marineforeningen et eksistensspørgsmål. Afskaffedes Flåden ville den ene søjle i foreningens formål forsvinde af sig selv, også selv om den kun videreførtes som en kammeratskabsforening. Den anden søjle, at støtte søfarten, var der flere andre foreninger, der allerede havde som formål. Den alvorlige situation havde fået hovedbestyrelsen til at diskutere, hvorledes bestemmelsen i lovene om, at Marineforeningen var upolitisk egentlig skulle tolkes.

Er afrustning et politisk spørgsmål», hedder det i artiklen, »blot fordi det er et spørgsmål, der behandles på rigsdagen og altså af de politiske partier, eller er det et rent nationalt spørgsmål, der som sådant er hævet over politik, og bliver en hjertesag for enhver fædrelandskærlig mand?

Vil alle de varmtføjte ord om kærlighed til konge, flag og fædreland, der er udtalt i de svundne år rundt på vore smukke sammenkomster, ikke være hule fraser, om vi ikke tager en tørn, når der blæses til forsvarskamp for det

ationale ideal, at være som hidtil »Herre i sit eget hus«?

Efter min mening kan man ikke kalde afrustning et politisk spørgsmål, der kan falde ind under lovens § 22, og jeg synes at være bestyrket i denne min opfattelse ved, at forsvarsministeren og Marineministeriets direktør loyalt kan træde i holmgang om denne sag.

Men ligesom Marineforeningen er et af midlerne til at skabe støtte for Søværnet, således er Søværnet kun et af midlerne til at bevare og beskyrme fædrelandet.

Udtalelsen om forsvarsministeren og Marineministeriets direktør hentydede til den socialdemokratiske forsvarsminister Laust Rasmussen, der var notorisk antimilitær, rejste rundt i landet i 1924 for på møder at fortælle om afrustningsforslaget, og – på ministerens anmodning – var ledsaget af kontreadmiral Hjalmar Rechnitzer, der skulle kritisere forslaget, og derved over for vælgerne belyse sagen som sådan. Dette blev anset for en højst ejendommelig foreteelse. Når en politiker således kunne sidde og diskutere offentligt med en af sine embedsmænd, kunne afrustningsspørgsmålet, ifølge Kiær, ikke anses for at være en ren politisk sag.

Hector Kiærs artikel er vigtig for at forstå denne periode, og de problemer, som Marineforeningen måtte overveje. Der foreligger ikke noget om, at dette opråb fra formanden kom til at spille en rolle. Udover, at pjecen »Flaade eller Søpoliti« blev aftrykt i *Under Dannebrog*, ses det ikke at Marineforeningen som opfølgning på formandens artikel har taget konkrete initiativer. Man kan have en formodning om, at Hector Kiærs korte formandsperiode og forbindelse til en konstatering af, at det ikke lykkedes ham at ændre kursen i foreningen, hvad angik disse politiske og nationale spørgsmål.

Marinestuernes fremkomst i 1927

Der kan næppe være tvivl om, at etableringen af »marinestuer« har haft en afgørende betydning for Marineforeningens virke og fortsatte eksistens. I de første 10-15 år kan vi se, at Marineforeningen og dens lokalkredse ligesom alle andre foreninger måtte ty til at låne eller leje lokaler til deres møder, typisk på de respektive byers hoteller eller restauranter. Rammen for det kammeratlige samvær kunne derfor være svingende og var som reel også en fordyrende omkostning for foreningens lokalkredse.

Ideen om at skabe mere faste rammer for mødeaktiviteten har sikkert været overvejet flere steder i landet, og var for så vidt nærliggende. F.eks. forekommer det at have været besværligt i de lokalkredse, hvor man havde

skyttelav. Her skulle lejede lokaler udsmykkes og ombygges til brug for skytterne.

Det blev Marineforeningen i Randers, der var kommet til i 1919, som først fik realiseret disse ideer i form af et fast tilholdssted, en marinestue. Ideen skal oprindeligt være foreslået af et af foreningens medlemmer, fotograf Preben Hansen, over for Charles Mortensen.

Charles Mortensen, der blev valgt til formand i 1927 i Randers, konstaterede, at medlemstallet i årene inden var begyndt at falde, og at der måtte gøres et eller andet for at holde samling på foreningen. Ofte havde medlemmerne genstande med til møderne for at vise dem frem og eventuelt fortælle om dem. Dette sammen med Preben Hansens forslag fik Charles Mortensen til at ar-

Den første marinestue etableredes i Randers i 1927.

Kontreadmiral C. Carstensen, Marineforeningens formand 1926-40

Atter fulgte man den kendte opskrift. Carstensen var netop gået på pension i 1925. Han var 1920-26 formand for Søofficers-Foreningen. Efter at have påtaget sig formandsposten i foreningen var han fra 1927 tillige i en årrække formand for bestyrelsen for Det danske Spejderkorps. En søof-

Ny formandsperiode 1926

Da kommandør Hector Kiaer ønskede at fratæde som formand ved sendemandsmødet i 1926, valgte man på den afgående formands forslag, kontreadmiral Carl V.E. Carstensen til hans efterfølger.

Atter fulgte man den kendte opskrift. Carstensen var netop gået på pension i 1925. Han var 1920-26 formand for Søofficers-Foreningen. Efter at have påtaget sig formandsposten i foreningen var han fra 1927 tillige i en årrække formand for bestyrelsen for Det danske Spejderkorps. En søof-

Den første lokalretts, der fulgte efter, var Kolding, hvor der oprettedes en Marinestue i 1932. Derefter fulgte Roskilde i 1933 og i 1934 indviede Marinforeningens formand, kontreadmiral Carstensen en stor marinestue i Aalborg. København fik sin marinestue i 1936. I alt blev der inden 1940 oprettet 22 marinestuer rundt om i landet. I slutningen af 1930'erne steg medlemstallet en smule, måske noget der hænger sammen

med henblik på at etablere noget lignende.

Som Charles Mortensen også bemærker, så har man sjældent de gode ideer længe for sig selv. Det varede ikke længe før man i Randers fik besøg i den nye Marinestue, der var indrettet i bygningen Gl. Tolbod, fra andre lokalretts, som ville bese Marinestuen med

antallet af medlemmer steg. Indflydelse på lokalrettsen i Randers, hvor vi stie sig meget hurtigt at have en positiv en sådan fast ramme om foreningens virke, som var et unikt og nyt ord. Indretningen af i forslag. Man standse ved »Marinestue«, re rum skulle også findes, og flere blev bragt ramme om det hele«. En benævnelse til dermarinestueuniform) til at danne en frise som en indsende deres billede i visitkortformat (i gen, ville vi opfordre kammeraterne til at få en følelse af at have en andel i indretningsskabstuum med bager, og for at alle kunne hvi, som hurtigt kunne ændres til et mandpå, at lave »en kombination af en cheska i Randers gik man så i gang. Opskriften lød »samlingslokale«. Ideen vakte begejstring, og at foreningen etablerede »et permanent for- På et bestyrelsesmøde den 1. oktober passende lejligheder.

gende, og hvor de kunne tages frem, ved foreningen kunne have disse genstande ligbejde videre med ideen om et lokale, hvor

ficer, nok af den ældre skole, men med sans for at kunne tale med alle og med forståelse for traditioners betydning.

Den 1. maj 1927 blev der afholdt sendemandsmøde i Aalborg. Medlemstallet var 6.300 fordelt på 43 kredse. Ved en ændring i lovene slettedes forskellen mellem ordinære og ekstraordinære medlemmer, således at man enten kunne optages ved at have aftjent sin værnepligt, eller havde været eller tjenstgjorde i Søværnet, eller »nærer interesse for orlogs- og handelsflåden og dermed beslægtede erhverv«.

Der vedtoges på samme sendemandsmøde endvidere omfattende bestemmelser vedrørende Marineforeningens ceremoniel.

Som led i at profilere Søværnet i en vanskelig forsvarspolitisk tid blev 250-året for Slaget i Køge Bugt 1. juli 1677 afholdt af Marineforeningen den 22. juli 1927 i Odd Fellow-Palæet under overværelse af Christian X, medlemmer af den kongelige familie, samt bl.a. statsministeren og forsvarsministeren. Endvidere deltog Søværnets øverste officerer. I en storstilet tale mindedes viceadmiral Henri Konow søhelten Niels Juel og søslaget.

Store Strandstræde 9, 4. sal. Marineforeningens kontor 1928-43

Den 13. maj 1928 blev der afholdt sendemandsmøde i København. Medlemstallet var på 5.700.

En særlig blå stander, som kunne anvendes af medlemmerne, blev præsenteret og vedtaget.

Samme år flyttede foreningens kontor fra Bredgade 25 C til Store Strandstræde 9, 4. sal.

Løbende blev der årligt afholdt jubilæumsfester for de forskellige årgange. Denne institution var nu en fast forankret del af Marineforeningens virksomhed.

Som tidligere nævnt havde der været problemer med at få anmeldt navnet Marineforeningen, men da det nu var muligt at anmelde foreningen til Forenings-Registret, blev dette foretaget i 1929.

I de sidste år af 1920erne stagnerede medlemstallet. I 1929 var det således på 5.600, og en lettere medgang fulgte i 1930erne.

Det nye kongeskib DANNEBROG blev søsat 10. oktober 1931 og blev endeligt afleveret fra Orlogsværftet den 20. maj 1932. Kommandoen hejstes første gang den 26. maj 1932. Den 30. maj overrakte Marineforeningens hovedbestyrelse som gave til Christian X et kongeflag til anvendelse på kongeskibet.

Redaktørsagen 1932-33

I 1932-33 kom Marineforeningen til at mærke virkningerne af de politiske stridigheder omkring den nye forsvarsordning, der blev vedtaget 23. marts 1932.

I 1931-32 forhandlede på initiativ af partiet Venstre en nye ordning af forsvaret, der ville reducere dette betydeligt. Den nyudnævnte viceadmiral H. Wenck ville ikke medvirke til en sådan ordning og måtte gå af samtidig med at loven om den nye ord-

ning blev vedtaget. Som følge af denne udvikling måtte Marineministeriets direktør, kontreadmiral H. Rechnitzer efter politisk pres påtage sig at stå for gennemførelsen af denne ordning. Efter lovens vedtagelse blev Rechnitzer tillige viceadmiral og således også den operative chef for flåden.

Forbitrelsen i søofficerskredse var stor, dels over de store reduktioner, som loven medførte, dels over at Wenck, der var utrolig populær inden for Søofficerskorpset, måtte gå af. Vreden samlede sig mod Rechnitzer, som blev beskyldt for at have solgt flåden til politikerne for at få Wencks stilling.

Rechnitzer blev en person, som søofficererne »elskede at hade«. Denne aversion blev ikke mindre af, at han ikke havde været ude at sejle siden løjtnantstiden, men havde avanceret i Marineministeriet, hvor han i øvrigt havde gjort udmærket fyldest. Dette mente mange diskvalificerede ham til at blive operativ chef for flåden.

Den ophidsede stemning inden for søværnskredse trængte også ind i Marineforeningen. På sendemandsmødet den 22. maj 1932 i Esbjerg redegjorde formanden, kontreadmiral Carstensen for den nye flådeordning, og hvad den ville indebære. Formanden var selvfølgelig klart mod den nye ordning og lod dette skinne igennem i redegørelsen. På denne baggrund overvejedes det på sendemøde at foretage sig, det der blev betegnet som »en upolitisk agitation mod flådeordningen«.

Her spillede det ind, at Marineforeningen var upolitisk, og derfor ville have problemer med at agere i en sådan sag som interesseorganisation. Den tidligere formand havde som tidligere nævnt i 1924 været inde på, at dette kunne tolkes således at når det gjaldt forsvaret så var der tale om en »nationalsag«,

som pr. definition var upolitisk. Forhindringerne for at komme ud over den hidtidige fortolkning af lovenes bestemmelse, om at foreningen var upolitisk, var imidlertid for store til at der kunne iværksættes nogen målrettet agitation.

Der kom imidlertid et efterspil af disse overvejelser, som kom til at påvirke foreningen mere direkte.

H. Rechnitzer havde været Marineforeningen en god støtte gennem årene, ligesom han havde optrådt som taler ved adskillige af de store mindefester, som Marineforeningen havde afholdt f.eks. i 1914 og 1920 og ved andre lejligheder. Hver gang var han blevet rost og takket i *Under Dannebrog*.

Redaktøren af *Under Dannebrog* Axel Juel, der havde været sammen med H. Ewald fra starten og i 1922 overtaget redaktørposten efter denne, havde i mange år arbejdet i Marineministeriet sammen med Rechnitzer, som han satte stor pris på. Den 1. december 1932 blev Rechnitzer 60 år, og ganske naturligt skrev Axel Juel en hyldestartikel til fødselaren i *Under Dannebrog*. Artiklen var derfor formentligt ment som et forventet håb om en fortsat god forbindelse mellem Marineforeningen og Rechnitzer og derigennem Marineministeriet. Men samme år var Rechnitzer som nævnt blev udpeget som syndebuk for reduktionerne af flåden, og artiklen ophidsede derfor nogle søofficerer, der meldte sig ud af Marineforeningen og henvendte sig til formanden i protest mod Axel Juels artikel. Selv om han havde kendt artiklen inden trykningen, påtalte han nu denne over for Axel Juel.

Sagen bredte sig til pressen og blev ikke til nogen fordel for Marineforeningens image. Man kan sige, at protesterne mod artiklen var en politisk handling, og flere

meldte sig da også ud som følge af ledelsens efterfølgende holdninger over for artiklen.

Sagen medførte naturligvis, at Axel Juel gik af som redaktør. Hovedbestyrelsen beklagede den 21. december 1932 i en udtalelse, at artiklen havde vakt misstemning blandt medlemmerne og derved vanskeliggjort samarbejdet mellem Marineministeriet og Marineforeningen.

Den 11. januar 1933 overtog så en af foreningens markante skikkelser, arkitekt E.W. Marston, posten som redaktør.

På sendemandsmødet den 7. maj 1933 var hele sagen oppe at vende igen, og mødet pålagde hovedbestyrelsen at drage omsorg for »at det gode forhold til Marineministeriet opretholdes«.

Set i den store sammenhæng må det nok konstateres, at formandens reaktioner ikke fik opbakning, og at foreningen med beklagelse måtte erkende, at man i Axel Juel havde mistet en god arbejdskraft.

I 1933 gjorde den nye redaktør af *Under Dannebrog* status over de 20 år, der var gået siden stiftelsen af Marineforeningen. I denne status takkede Marston Axel Juel for den store indsats, han havde ydet i forbindelse med redaktionen af bladet, ligesom han takkede ham for »hans digteriske produktion, der så ofte lader os føle ham ikke blot som folkets digter, men også søfolkets digter, hvis værker og person er afholdt som få«.

Foreningens virke 1930-38

I 1930 var der 5.400 medlemmer, et lille fald i forhold til 1929. Denne tendens fortsatte nogle år. I 1933 var der 5.100. I ti-året 1928-38 oprettedes kun én lokalkreds, Haderslev i august 1935.

Lokalkredsene kunne i høj grad gøre en indsats for at forbindelsen mellem forenin-

gen og Søværnet blev vedligeholdt. En af måderne var at tage kontakt til besætningerne på flådens skibe, når de anløb havne i Provinsen i forbindelse med patruljer eller øvelser. På et møde 17. februar 1934 besluttede Hovedbestyrelsen at sørge for, at lokalkredsene mere systematisk fik melding om, når der kunne ventes et af Søværnets skibe til de havne, hvor de var placeret. Der skulle også igangsættes en kampagne for at få flere medlemmer i Marineforeningen. Ved årets sendemandsmøde den 13. maj 1934 var medlemstallet på 4.900, hvad der svarede til medlemstallet 10 år før.

I 1930erne fortsatte Marineforeningen med de opgaver, som man havde påtaget sig som led i at gøre Danmarks befolkning interesseret i landets maritime fortid. Foreningens formand og næstformand deltog således den 22. marts 1933 i mindehøjtideligheden i anledning af kampen ved Sjællands Odde den 22. marts 1808. Der blev årligt lagt krans båd af hovedforeningen og af lokalkredsene ved forskellige mindsten med tilknytning til Flåden eller danske søfolk.

I 1935 besluttedes det at opsætte en mindetavle på Hesselø fyrtårn til minde om fyrmester P. H. Bjerneboe, der havde udført en redningsdåd her. Bjerneboe havde den 13. november 1872 reddet en 11-mands besætning fra den norske bark HILDUR ved at svømme frem og tilbage med hver enkelt mand. Mindetavlen betaltes af en indsamling, der var foretaget i alle Marineforeningens lokalkredse.

I 1936 skænkedes flag til skoleskibene DANMARK og GEORG STAGE, og samme år sendtes en resolution fra sendemandsmødet til Marineministeriet om at give tilladelse til at fregatten JYLLAND som museumsskib fik lov til at flage med splitflag.

Denne anmodning kunne dog ikke imødekommes. Ved sendemandsmødet i 1936 vedtoges detaljerede bestemmelser vedrørende procedurer omkring beslutninger og stemmeafgivelser. Dette havde der i året inden hersket en del usikkerhed omkring.

Den 15. maj 1937 deltog Marineforeningen med 100 mand opstillet ved Søofficersskolen i Gernersgade i en parade i anledning af Christian X.s 25 års regeringsjubilæum.

36 lokalkredse var repræsenteret med flag. Samme år etableredes foreningens grundfond. Sendemandsmødet blev afholdt i Vejle. Medlemstallet blev noteret til 5.181. Grosererer Valdemar Schou, der havde været med fra starten og havde gjort en energisk indsats som medlem i hovedbestyrelsen, døde i 1937. Det blev besluttet, at foreningen ville sætte en mindesten på hans gravsted.

II 1938-1963

Jubilæumsåret og årene inden besættelsen

I 1938 rundede Marineforeningen sit første store jubilæum. De første 25 år skulle som sædvanlig fejres med stil. De store fester var i de forløbne år siden stiftelsen blevet et af foreningens sikre virkemidler. Dels bragte de de tidligere orlogsgaster sammen under festlige former, dels synliggjorde de Flådens historie og fortsatte berettigelse i samtiden. Begge dele var udtryk for opfyldelse af foreningens formålsparagraf, ligesom forberedelserne også bragte mange af foreningens medlemmer nærmere på hinanden.

Jubilæumsarrangementet var af et sådant omfang, at både Haandværker-Foreningen, Moltkes Palæ i København, og det overfor liggende Odd Fellow-Palæ blev taget i anvendelse.

På selve jubilæumsdagen, den 30. april 1938, samledes om formiddagen en del af

Mindestenen, som Marineforeningen rejste på Grosserer Valdemar Schous gravsted i 1938

hovedbestyrelsen ved Grosserer Valdemar Schous grav på Assistens Kirkegård for at indvie den mindesten, som foreningens medlemmer og lokalkredse året før ved hans død havde samlet ind til. Efterfølgende blev der holdt hovedbestyrelsesmøde.

Den 1. maj, som var en søndag, var den store sal i Odd Fellow-Palæet festsmykket, og var ramme om den mere officielle højtideligholdelse af jubilæet. Den blev overværet af æresformanden Prins Valdemar og Prins Knud. Derudover var Søværnet tilstede med viceadmiral Rechnitzer i spidsen tillige med en række repræsentanter for Søfarten og soldaterforeninger. Ved dette sendemandsmøde blev fire kongelige, nemlig Kronprins Frederik, Prins Knud, Prins Axel og Prins Georg, der alle var uddannet som søofficerer, udnævnt til æresmedlemmer af Marineforeningen.

Foreningens faste ceremoniel med hejsning af Dannebrog blev foretaget, hvorefter formanden, kontreadmiral Carstensen bød velkommen, og efter at »Marineforeningens Festmarch« og »Vift stolt på Codans bølge« var blevet spillet, omtalte han Marineforeningens virke og fremhævede som det bærende for foreningen »kærlighed til konge og fædreland forenet i vort fælles symbol Dannebrog«. Medlem af hovedbestyrelsen konsul Im. Stuhr fremførte derefter på tidligere orlogsgasters vegne en tak til Flåden for den oplevelse værnepligtstiden havde givet. »Vi glemte vist at sige tak den dag, vi blev permitteret«, som Stuhr udtrykte det. Kommandør Paul Ipsen, der var chef for Flådestationen, og i øvrigt et par måneder

Festmiddagen i Moltkes Palæ den 1. maj 1938 i anledning af Marineforenings 25 års jubilæum

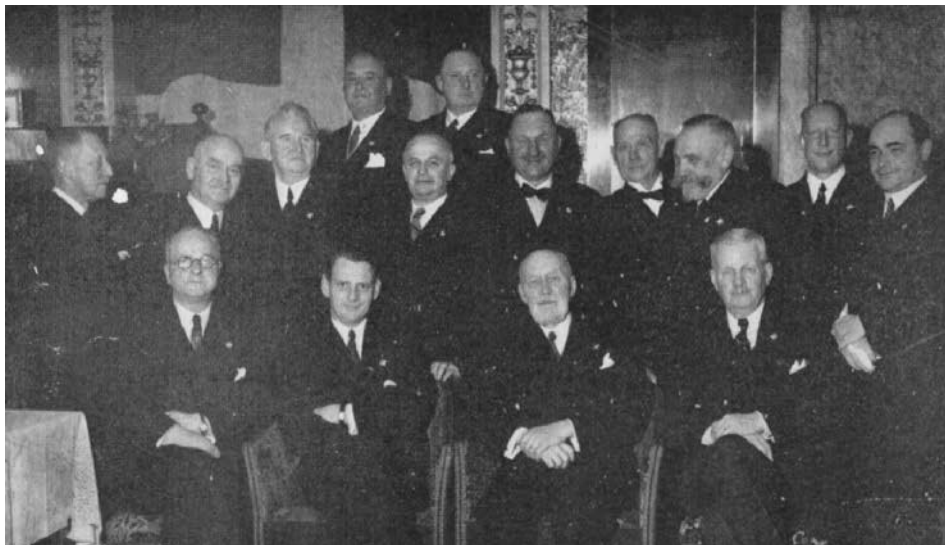
forinden var blevet valgt til næstformand for Marineforenings hovedbestyrelse, fremførte ved denne lejlighed Søværnets tak til Marineforeningen for at være »en trofast ven og støtte for dansk søværn og dansk søfart«.

Efter frokost gik så det årlige sendemandsmøde i gang på den anden side af Bredgade, i Moltkes Palæ. Der deltog 175 sendemænd repræsenterende 38 afdelinger. I alt bestod foreningen i jubilæumsåret af 5.216 medlemmer fordelt på 45 lokalkredse. En lille fremgang i forhold til de foregående år.

Om aftenen blev der sammesteds afholdt en stor jubilæumsmiddag med deltagelse af foreningens hovedbestyrelse, sendemændene samt et stort antal medlemmer fra hele landet. Æresgæsterne var med æresformanden, Prins Valdemar, i spidsen en lang række repræsentanter for Søværnet og Søfarten. Prins Valdemar holdt en bevæget tale om sit or-

Program for 25-års jubilæumsfesten

Hovedbestyrelsen samlet til møde den 21. oktober 1939 sammen med Kronprins Frederik, der netop havde overtaget hvervet som Marineforeningens æresformand efter Prins Valdemar

logsliv, og Søværnets hilsen blev fremført af viceadmiral Rechnitzer, der også udtalte sin påskønnelse af det arbejde, som Marineforeningen havde gjort til gavn for Søværnet og dets personel gennem 25 år.

Jubilæumsmiddagen skulle blive Prins Valdemars sidste medvirken i et af foreningens arrangementer. Han afgang ved døden den 14. januar 1939. Som det tidligere er anført, havde han som søofficer altid været meget afholdt blandt de orlogsgaster, der havde tjent under ham, og havde derfor været et naturligt valg som æresformand. Meget karakteristisk stod følgende på bagsiden af et girokort, der indkom i forbindelse med indsamlingen blandt Marineforeningens medlemmer til en krans til æresformandens bære: »Min mand døde i 1930. Togtet med VALKYRIEN var eventyret i hans liv, som han atter og atter vendte tilbage til med glæde og stolthed. Derfor beder min søn og jeg om lov til på hans vegne at være med til

at sende blomster til hans gamle chefs bære«. Den pågældende havde som orlogsgast deltaget i VALKYRIENs togt til Asien 1899-1900, hvor Prins Valdemar var skibschef.

Som Prins Valdemars efterfølger som æresformand indvilgede kronprins Frederik i at overtage dette hverv.

Repræsentanter for soldaterforeningerne havde deltaget i festdagen i Odd Fellow-Palæet, og jubilæumsåret blev indledningen til at Marineforeningen søgte samarbejde med andre lignende organisationer. I august 1938 modtog foreningen således en opfordring til at indtræde i Danske

Soldaterforeningers Fællesudvalg. Den 12. november besluttede hovedbestyrelsen, at man ikke ville indmelde sig formelt, men var villig til et samarbejde i sager, som havde interesse for foreningen.

Andre eksterne forbindelser førte imidlertid til et mere formaliseret samarbejde. Det gjaldt således et samarbejde med hen-

holdsvis Kystartilleriforeningen og Motorbådsforeningen, der blev etableret i april 1939. Søværnet havde ved forsvarsordningen af 1932 overtaget Kystbefæstningen fra Hæren, og den kammeratskabsforening, der samlede værnepligtige fra Kystartilleriet, blev derfor under en eller anden form også en del af Søværnets kammeratskabsarbejde. Kystartilleriforeningen var grundlagt 1909. Motorbådsforeningen var en forening, der var blevet dannet i 1926 og samlede ejere af motorbåde, der under krigsforhold var villige til med deres både at hjælpe Søværnet, et slags tidligt marinehjemmeværn.

Marineforeningen indgik en samarbejdsaftale med hver af disse organisationer. I aftalen med Motorbådsforeningen hedder det, »at de to foreninger, om end hver på sin måde, har til formål at virke til gavn for Søværnet, og da det kan have sin betydning for de to foreningers virke, at der finder et samarbejde sted imellem dem...«. I aftalen med Kystartilleriforeningen hed det tilsvarende, »at de to foreninger har til formål at virke til gavn for hver sin del af det fælles søværn ...«. Samarbejdet kom mest til at bestå i, at der ved sager af fælles interesse kunne nedsættes udvalg, hvor begge foreninger var repræsenteret. Medlemmerne skulle gives lejlighed til at blive indbudt til at overvære den anden forenings møder. Marineforeningen udsatte desuden en præmie til anvendelse ved Motorbådsforeningens øvelser. Den efterfølgende tyske besættelse af Danmark medførte, at omfanget af dette formaliserede samarbejde blev meget begrænset.

Traditionen tro afholdt Marineforeningen den 9. maj 1939 en højtidelighed i anledning af 75 års dagen for kampen ved Helgoland om bord på fregatten JYLLAND, der nu lå i København. I denne sammen-

Afsløring af mindesten på veteranen Hans Hansen's grav på Taarnby Kirkegaard

komst deltog den sidstlevende veteran fra kampen, den 98-årige fhv. vægter Hans Hansen, Maglebylille. Han døde inden årets udgang, og den 16. juni 1940 opsatte Marineforeningen en mindesten på hans grav på Taarnby Kirkegård.

Hans Hansen blev dog ikke den længstlevende veteran fra 1864, idet det kort tid efter lykkedes at spore sig frem til den 94-årige L.H. Klein, der endnu levede og som havde gjort tjeneste i Flåden i 1864. Han havde senere været hovmester hos Prins Valdemar. Frem til sin død i 1943 modtog han årligt en portion af Marineforeningens Veteranfond.

I september 1939 begyndte krigen i Europa, en krig, der året efter bredte sig globalt. Det lykkedes i første omgang Danmark at holde sig neutralt, men den almindelige krigstilstand påvirkede en række aktiviteter i landet, således også for Marineforeningens vedkommende. Samtidig begyndte den så-

kaldte vinterkrig mellem Finland og Sovjetunionen, som påkaldte sig stor interesse i Danmark. Således meldte adskillige danske sig frivilligt til at deltage i Finlands kamp.

Marineforeningen udloddede i den anledning et modtaget maleri af marinemaleren Fr. Landt blandt medlemmerne. De indkomne midler gik til invalideret personel i den finske marine som følge af krigshandlingerne.

Marineforeningen under besættelsen 1940-45

Forholdene i de første måneder af 1940, hvor også vinteren lagde sig tungt over landet, gjorde at hovedbestyrelsen i februar besluttede at aflyse det årlige sendemandsmøde omkring 1. maj og i stedet forberede et formandsmøde, således som det var praktiseret et par enkelte gange tidligere. På dette tidspunkt kunne man ikke vide, at det af andre grunde alligevel ville have været nødvendigt at aflyse også dette!

Den 9. april 1940 blev Danmark besat af tyske tropper. I den anledning indeholdt maj-nummeret af *Under Dannebrog* en henvendelse fra foreningens formand til medlemmerne. Heri hedder det, at

Vort land må nu bære følgerne af i mange år at have forsømt sit forsvar. En tung skæbne ligger over os. Forbindelsen mellem landsdelene er vanskeliggjort. Under sådanne forhold kan vi ikke holde vor sædvanlige forbindelse mellem afdelingerne indbyrdes og mellem disse og hovedbestyrelsen; selv det formandsmøde, der var planlagt som erstatning for sendemandsmødet, har skæbnedagen den 9. april sat en stopper for. To ting kan imidlertid ingen berøve os: Minderne og Håbet. Vi må bygge vort samvær rundt om i afdelingerne på minderne og det gode kammeratskab, der er opbygget i fredens

dage, og samtidig må håbet være ledestjernen, der varsler om andre og lysere tider ...

På Christian Xs 70 års fødselsdag den 26. september manifesterede foreningen det danske sammenhold ved med en delegation at deltage i en parade for kongen.

Den 23. december 1940 døde kontreadmiral Carstensen, foreningens formand siden 1926. Han blev begravet fra Hellerup Kirke den 27. december under nærværelse af kongen og dronningen samt kronprinsparret.

Efterfølgende blev der blandt foreningens medlemmer samlet ind til en mindesten på hans grav. Den blev afsløret den 9. maj 1941. Indsamlingen dækkede langt mere end omkostningerne ved mindestenen, og det besluttedes derfor for de overskydende midler at oprette Admiral Carstensens Mindefond, hvis afkast skulle anvendes i hans

Marineforeningens medlemmer samlede ind til en mindesten for Kontreadmiral Carstensen. Denne mindesten blev rejst i 1941, men der var samlet så mange penge ind, at det besluttedes at det overskydende beløb skulle anvendes til årligt at uddele Admiral Carstensens Mindebæger til en værnepligtig, der havde uvist eksemplarisk optræden.

Bisættelsen af Marineforeningens formand, kontreadmiral C. Carstensen, fra Hellerup Kirke den 27. december 1940. Bisættelsen blev overværet af Kong Christian X og Dronning Alexandrine samt kronprinsparret.

ånd og til fremme af Marineforeningens formål. Senere besluttede man at konkretisere anvendelsen til to gange om året at uddele »Admiral Carstensens Mindebæger« til en værnepligtig i Søværnet, som i forbindelse med geværskydning havde udvist eksemplarisk optræden. Mindebægeret blev første gang uddelt ved en parade på Holmen den 1. december 1942. Senere blev det ændret til at tildele en værnepligtig og en konstabelev ved det årlige jubilarstævne på Holmen.

Ved Carstensens død var det naturligt, at næstformanden, kommandør Paul Ipsen, »rykkede op til kommando«, og overtog formandsposten. 32 år efter at han i Tidsskrift for Søværnen havde foreslået oprettelsen af en flådeforening, stod han nu i spidsen for

Danmarks Marineforening. Til den ledige plads i hovedbestyrelsen blev indsuppleret fuldmægtig, søløjtnant (R) G. Honnens de Lichtenberg, der også overtog posten som sekretær. »Nons«, som han kaldtes, blev i de efterfølgende to årtier en markant arbejdskraft for Marineforeningen, som den ildsjæl, han var. Samtidigt benyttede et par andre medlemmer af hovedbestyrelsen skiftedagen til at træde ud.

I foråret 1941 bestod foreningens hovedbestyrelse derefter af
 Kommandør Paul Ipsen, formand
 Konsul Im. Stuhr, næstformand
 Løjtnant Hans P. Rasmussen, kasserer
 Fuldmægtig G. Honnens de Lichtenberg, sekretær

Arkitekt E.W. Marston, redaktør af *Under Dannebrog*

Konsul Anton C. Nielsen

Kommandør C. Evers

Grosserer Chr. Bønnelycke

Kriminalassistent Carl Nielsen

Tandlæge Strange-Friis

Købmand H. Petersen

Installatør Overgaard Nielsen

Lokomotivfører V. Jørgensen

Blikkenslagermester Johs. Nissen

Skibsfører Chr. Olsen.

Hovedbestyrelsen besluttede, at der heller ikke i 1941 skulle afholdes sendemandsmøde. Jubilarstævnet blev dog afholdt, ligesom der foregik en del arbejde internt i foreningen. Bl.a. udsendtes et sæt standardvedtæg-

Kommandør Paul Ipsen, der i mange år havde arbejdet for Marineforeningens idé og i mange år tillige havde siddet i hovedbestyrelsen, tiltrådte i 1941 posten som formand for foreningen

ter for afdelingerne, og den 1. august 1941 et særligt emblem til de kasketter, som mange af medlemmerne var begyndt at anvende rundt om i foreningen. For *Under Dannebrog*s vedkommende blev der lidt længere mellem de almindelige artikler, og pladsen i bladet blev i høj grad fyldt ud med indberetninger fra de efterhånden mange lokalafdelinger. Bladet blev i hovedsagen finansieret gennem en lang række mindre annoncer, oftest tegnet af selvstændige handlende og håndværksmestre blandt medlemmerne.

Markant var det, at *Under Dannebrog* i 1941 begyndte at indeholde adskillige spalter med navnene på nyoptagne medlemmer i de forskellige lokalafdelinger. Uden en direkte påviselig grund begyndte medlemstallet i 1941 at stige kraftigt og gjorde det i en næsten lodret kurve de følgende år. Der var tale om ca. 1.000 medlemmer pr. år. I januar 1944 nåedes således 10.000 medlemmer. Fremgangen gjaldt også etableringen af nye lokalafdelinger. I september 1940 var Dragør blev optaget som lokalafdeling nr. 50. På samme tidspunkt som medlem nr. 10.000 blev optaget nåede antallet af lokalafdelinger et par måneder efter op på 75. Det vil sige en forøgelse af lokalafdelingerne på 50% på fire år.

Der blev i 1941 afholdt »agitationsmøder« i marineforeningerne i København og Odense og flere andre steder. På disse blev alle interesserede indbudt efter at der var blevet annonceret i dagspressen. På disse møder gav formanden, kommandør Ipsen, en redegørelse for Marineforeningens virke og formål. Manuskriptet til en sådan redegørelse blev gengivet i *Under Dannebrog* i 1941, og giver i koncentreret form en beskrivelse af Marineforeningens idé og arbejde.

I denne redegørelse siger kommandør Ipsen bl.a.

Forside til »Under Dannebrog« 1943, tegnet af marine-maleren, Kommandør Paul Sinding

Marineforeningen søger i det hele at bidrage sit til, at der skabes kendskab til og forståelse af vort søværn og af vor søfarts betydning for vort land, idet det er Marineforeningens faste overbevisning, at dette er en livsbetingelse for vort folks eksistens.

Ifølge Marineforeningens love er al politik forbudt inden for foreningen, og det har været godt det samme, men til politik hører ikke kærlighed til og respekt for vor konge, vort flag, vort forsvar og vort land, tværtimod, det er vort ankers holdebund, og den, der ikke nærer disse følelser, hører ikke hjemme i vor forening.

....

Som De vil forstå af det, jeg her har udtalt, er vor forening langt fra alene en selskabelig forening, hvis virke – som jeg har hørt folk sige – er at spise gule ærter og flæsk og drikke snaps. Vi vedkender os gerne, at vi holder af gule ærter og snaps, vi holder af gode, glade, hyggelige sam-

menkomster med godt humør, en god historie og en munter sang, men vor livsopfattelse, vor stræben og vor dybe og oprigtige interesser er at opfylde foreningens formål, og disse formål er klart angivet i den første paragraf i vore love.

...

Jeg opfordrer Dem alle til at virke for tilgangen til Marineforeningen, for at den kan vinde frem i indflydelse og betydning; De kan trostigt gøre det, for det er sjældent, at nogen fortryder at være bleven medlem, og gør han det, så er det værst for ham selv.

Hvor meget formandens pep-talk hjalp på medlemstallet er vanskeligt at sige, men en del af den øgede tilgang må utvivlsomt også søges i, at mange under besættelsesårene sluttede op omkring de nationalt betonedede foreninger og selskaber. Dertil kom på samme tid, at Marineforeningen etablerede et samarbejde med den nye organisation Folk & Værn, der søgte at mindske den kløft mellem befolkningen og forsvaret, som den politiske udvikling mellem de to verdenskrige havde skabt. Samarbejdet bestod bl.a. i at Folk & Værn udsendte en lang række officerer som foredragsholdere rundt omkring i landet, herunder også i Marineforeningens lokalafdelinger. Samarbejdet med Folk & Værn blev i efteråret 1942 formidlet af kommandørkaptajn Godske de Lichtenberg, der senere skulle blive formand for Marineforeningen.

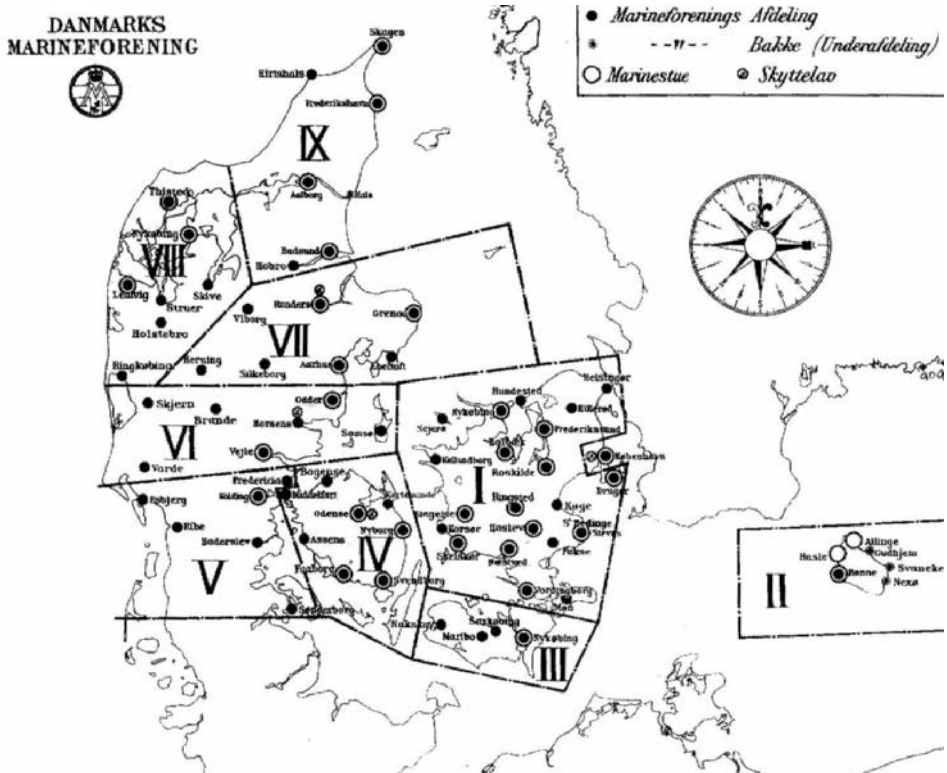
Den øgede medlemstilgang blev fulgt op af udsendelsen af en ny og revideret sangbog for foreningen

Efter en afbrydelse på to år kunne Marineforeningen atter den 10. maj 1942 holde sendemandsmøde, denne gang i København. Æresformanden, kronprins Frederik

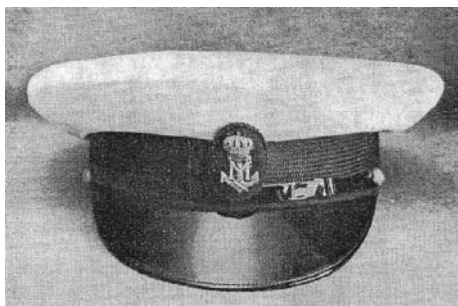
deltog i den efterfølgende middag sammen med den nyudnævnte chef for Søværnskommandoen, viceadmiral A.H. Vedel.

Siden stiftelsen var hovedbestyrelsen blevet valgt direkte på de årlige sendemandsmøder af det antal sendemænd de enkelte lokalafdelinger havde lov til møde med. Selv om hovedbestyrelsen bestod af 15 medlemmer var det ikke alle lokalafdelingerne, der følte sig tilstrækkeligt godt repræsenteret. Som tidligere nævnt havde antallet af lokalafdelinger passeret 50. Det her nævnte problem omkring repræsentativiteten havde været fremme et par gange, og i 1942 besluttede formanden sammen med hovedbestyrelsen at gøre noget ved det.

I *Under Dannebrog* januar 1943 fremsatte formanden derfor forslag om en distriktsinddeling inden for Marineforeningen. Formand, næstformand, sekretær og kasserer skulle vælges direkte af samtlige sendemænd. Derudover skulle hovedbestyrelsen bestå af en repræsentant for hvert af distrikterne. Dog skulle lokalafdelingerne i det københavnske område vælge to repræsentanter. Lokalafdelingerne uden for København blev opdelt i ni distrikter, der hvert valgte en repræsentant, som så blev medlem af hovedbestyrelsen. På denne måde opretholdt man antallet på 15 medlemmer. Endvidere fordelte man de siddende hovedbestyrelsesmedlemmer mellem distrikterne,

Forslag til distriktsinddeling i 1943

Marineforeningens
kasket og kasket-
emblem 1941

således at systemet først trådte i funktion ved disses lovmæssige afgang. Ordningen blev uformelt sat i gang med det samme for at blive prøvekørt. Senere skulle den formelt vedtages. Distriktsordningen har eksisteret lige siden. Som det blev anført ved forelæggelsen af forslaget, præciserede ordningen Marineforeningens landsdækkende karakter, samtidig med at afdelingernes selvstyre fastholdtes. Ordningen skulle endvidere sikre, at foreningen ikke under den kraftige vækst faldt fra hinanden.

Foreningen havde ganske vist 30 års jubilæum ved sendemandsmødet i Slagelse den 9. maj 1943, men dette fandt man ikke på grund af tiderne burde markeres specielt. Der blev dog udsendt et særnummer af *Under Dannebrog* med forsiden trykt i farver. I dette nummer opridsedes hovedlinierne i foreningens historie, ligesom de forskellige formænd fik en mere fyldig omtale.

På sendemandsmødet konstateredes med glæde, at antallet af Marinestuer nu var oppe på 34. Formanden redegjorde for samarbejdet med soldaterforeningerne omkring den indsamling, der under overskriften *Soldatens og Orlogsgastens Dag* skulle finde sted samme år den 6. juli. Formålet var at indsamle midler til en fond til hjælp for værnepligtige i Hæren og Søværnet. På selve dagen den 6. juli 1943 indsamledes i alt 140.000 kr. Disse

midler blev der brug for efter den 29. august 1943, hvor mange værnepligtige havde behov for hjælp.

Da den sidste veteran fra 1864 var afgået ved døden, ophævedes på sendemandsmødet den særlige Veteranfond, der i stedet fremover indgik i Grundfonden. Endvidere indførtes et 25-års tegn samt et mærke, der skulle bæres af æresmedlemmer af Marineforeningen.

På sendemandsmødet i 1942 diskuteredes endnu engang indmeldelseskriterierne. Der var stemning for, at man kun kunne optages, hvis man havde aftjent sin værnepligt i Søværnet, »de blå kravers princip«, som det kaldtes. Fra talerstolen blev det for at understøtte dette krav hævdet, at Marineforeningen var en **marine**-forening. I den anledning udtalte formanden, at

I og for sig er antallet af medlemmer jo ikke et mål for foreningens kvalitet, det er vigtigst naturligvis at have de rette medlemmer; mænd, der er besjælet af en rette ånd og vilje, men jo flere vi er, i højere grad vinder vor forening i betydning og indflydelse til gavn for vort land og folk. Det er derfor vor pligt at sørge for god tilgang af de rette mænd, fordi manden med leen jo stadig gør lyst i vore rækker.

I foråret 1943 udsendtes både en nyttig og savnet håndbog for lokalafdelingerne og en hverve-brochure, som skulle sætte yderli-

Københavns Marineforenings Musikkorps oprettet 1943

gere skub i den øgede tilgang af medlemmer, som man oplevede i disse år.

I 1943 oprettedes *Marineforeningens Københavns Afdelings Musikkorps* på initiativ af direktør Folmer Larsen. I *Under Dannebrog* blev der annonceret efter musikudøvende drenge og unge, der helst skulle være sønner af medlemmer i Marineforeningen. For egen regning engagerede Folmer Larsen en musikdirigent og betalte anskaffelsen af instrumenter og alle udgifter, der var forbunden med driften af musikkorpsset. Det kom til at bestå af 20 drenge og unge fra 12-18 år, der iklædt orlogsuniformer, gjorde god fyldest ved de arrangementer, som foreningen gennemførte i årene fremover. Fra 1945 overtog Københavnsafdelingen selv driften af musikkorpsset.

Fra juli 1945 og ind i 1950erne eksisterede et musikkorps dannet af afdelingen i Hjørring. 1948-49 var der også et musik-

korps i Frederiksberg afdelingen, men det indgik i Hjemneværnet.

Den 29. september 1943 flyttedes Marineforeningens hovedkontor fra St. Strandstræde 9 til Havnegade 55 i København.

Ved sendemandsmødet den 14. maj 1944 var medlemstallet 10.680. Der var stadig

Havnegade 55, 2.sal, hvor Marineforeningen havde kontor 1943-1970

Marineforeningen på Sejrø fører det restaurerede kirkeskib tilbage til Sejrø Kirke den 6. april 1944

gang i oprettelsen af lokalafdelinger. I 1943 og 1944 og frem til maj 1945 blev der således oprettet intet mindre end 13 lokalafdelinger. I disse sidste besættelsesår var mange af foreningens lokalafdelinger aktive i forbindelse med opsætningen af mindesten og –mindeplader for søhelte, veteraner og søkrigshistoriske begivenheder og kirkeskibe, alt sammen for at synliggøre og erindre om vor maritime historie og den forpligtelse, som denne gav danskere. Som eksempel kan nævnes Ebeltoft afdelingens opsætning i 1943 af en mindesten for Knud Nielsen Benstrup, Søetatens skibskonstruktør i 1730'erne, som henlevede sine sidste år i Ebeltoft.

En model af fregatten JYLLAND, som direktør H.F. Larsen havde skænket Københavnsafdelingens skyttelav, besluttede man at forære Tårnby Kirke til ophængning som kirkeskib. Primus motor i denne beslutning var sognepræst Mogens Strunge, Tårnby Kirke, der var medlem af Marineforeningen, og senere virkede som foreningens »skibsprovst« ved adskillige lejligheder. Overdragelsen skete ved en større højtidelighed den 29. juni 1941. Efter Mogens Strunges

tilskyndelse gik flere lokalafdelinger ind i arbejdet med at vedligeholde og opsætte kirkeskibe i de respektive kirker inden for deres område. Det var derfor oplagt, at Marineforeningen gik ind i arbejdet med den registrering af kirkeskibe, der blev igangsat i 1945 af Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg. Der blev dannet en komité, som skulle stå for registrering og vedligeholdelse af landets mange kirkeskibe. I denne komité repræsenteredes Marineforeningen af såvel Mogens Strunge som foreningens sekretær G. Honnens de Lichtenberg.

Det grundlæggende arbejde med registreringen af kirkeskibene blev tilvejebragt ved at et spørgeskema udsendtes i *Under Dannebrog* og i Præsteforeningens Blad. Her hjalp lokalafdelingerne til med oplysninger. Siden har Marineforeningen deltaget i dette arbejde.

Af indlysende grunde kunne jubilarstævnet i 1944 ikke afholdes på Holmen. I stedet blev der på grundlovsdagen den 5. juni holdt en parade på Søndre Toldbod i København. Frokosten blev indtaget om bord på fregatten JYLLAND, der lå ved Langebro. Aftenfest blev gennemført i Studenterforeningen.

En planlagt mindefest den 1. juli 1944 i anledning af 300 året for Søslaget på Køl-

Sognepræst Mogens Strunge, Tårnby Kirke

Jubilæerstævnet den 5. juni 1944. Flaget føres til højre fløj ved paraden foran Toldboden. Forrest Marineforeningens senere formand Kai Hertz

berger Heide kunne derimod ikke gennemføres. Medlemmerne måtte til gengæld nøjes med i *Under Dannebrog* at læse den kantate, som Carl Dumreicher havde skrevet og som skulle have været reciteret ved denne lejlighed. Carl Dumreicher var bibliotekar ved Universitetsbiblioteket, og havde aftjent sin værnepligt i flåden. Han var medlem af Marineforeningen og var såvel interesseret i som vidende om sømilitære forhold og Flådens historie. Dette fremgår imidlertid ikke af hans øvrige produktion som historisk forfatter, men han skrev løbende digte til *Under Dannebrog*, og blev efter Axel Juels fratræden en slags husdigter for Marineforeningen.

E.W. Marston, *Under Dannebrog*s redaktør, meddelte dette år, at han ønskede at fratræde som redaktør. Dette skete med augustnummeret. Det følgende nummer blev redigeret af kontoret, og fra 1. januar 1945

overtog sekretæren G. Honnens de Lichtenberg tillige posten som redaktør. Marston forblev i hovedbestyrelsen frem til 1948, hvor han fratrådte og udnævntes æresmedlem.

Medlem nr. 10.000 – formandens status 1944

Fra begyndelsen af besættelsen oplevede Marineforeningen som nævnt en kraftig tilgang af nye medlemmer. I januar 1944 blev medlem nr. 10.000 indmeldt i Hjørring lokalafdeling. I den anledning modtog afdelingen en søofficerskærde. Den var udsat af formanden til ophængning i den afdeling, hvor medlemsnummer 10.000 blev indmeldt. Kærden havde tilhørt kontreadmiral Schultz, som formanden var i familie med. Allerede samme år ved afholdelsen af sendemandsmødet var medlemstallet på 10.680.

For formanden, kommandør Paul Ipsen, var dette en god anledning til at publicere en artikel »Lidt om Marineforeningen« i Tidsskrift for Søværnen, som han i øvrigt selv var redaktør for. En tilsvarende pep-talk til søofficererne og Søværnet havde i tidsskriftet været fremført af den daværende formand i 1924 – 20 år før. Titlen på Ipsens artikel var den samme som artiklen i 1924. Formålet var også det samme, nemlig at udbrede kendskabet til Marineforeningens virke og den good-will for Søværnet, som foreningen stod for, samt at opfordre flere søofficerer til at melde sig ind.

I Ipsens artikel hedder det bl.a. at

Mange, ikke mindst inden for Marinen, opfatter Marineforeningen som en udelukkende selskabelig forening for tidligere værnepligtige ved Søværnet. Men Marineforeningen har videregående formål. Lige fra dens stiftelse har dens formål i henhold til dens loves § 1 væ-

ret: at styrke nationens interesse for Søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i Marinen.

Senere hedder det, at

Marineforeningen har altid modt største forståelse og velvilje hos Søværnets ledelse, og dens afdelinger rundt i landet har på deres side også søgt at yde deres indsats over for Flåden, så langt deres evner rækker, hvilket mange i Flåden vist gerne bevidner. Den er inden for Søværnet blevet angrebet, fordi den ikke i de for vore værn så vanskelige år efter sidste verdenskrig tog mere aktiv del for Forsvaret i den store politiske strid; men en af foreningens paragrafer indeholder den særdeles rigtige bestemmelse, at »al politik er udelukket af foreningen«. Man skal imidlertid kende Marineforeningen meget dårligt for ikke at vide, at den dybe undertone i foreningen uforandret gennem tiderne har været for et effektivt søværn, uanset medlemmernes øvrige politiske anskuelser, og Marineforeningen har sikkert ydet en ikke ringe indsats ved at holde denne anskuelse levende i alle lag af befolkningen, selv om den ikke optrådte på den politiske arena. Det er kun at håbe, at spørgsmålet »for og imod forsvar« ikke længe vil skabe principielle politiske modsætninger.

Til trods for den stærkt øgede tilgang og foreningens mange afdelinger er denne en fast sammentømret enhed, der tæller mænd af alle samfundslag i sine rækker. Selv om tilgangen af Marinens befalingsmænd og faste personel har været stigende, så er det et stærkt udtalt ønske inden for foreningen, at mange flere af disse vil melde sig ind i dens rækker og deltage i dens arbejde til gavn for vort fremtidige søværn.

Det er tydeligt her, at Marineforeningens akilleshæl fortsat var bestemmelsen om at foreningen ikke kunne drøfte eller fremføre »politiske anskuelser«. Lige så tydeligt er det, at Kommandør Kiærs forslag om at skelne mellem »partipolitik« og »nationale spørgsmål« ikke havde kunnet praktiseres.

Ipsens artikel er også et vidnesbyrd om, at man i mellemkrigsårene var stødt på den holdning, at Marineforeningen i udtalelser burde dog have protesteret mod den reduktion og destruktion, som både Søværnet og hele forsvaret var offer for. Med rette så formanden lys for enden af tunnelen. Dels var medlemstallet siden 1940 næsten fordoblet dels havde befolkningens holdning til at forsvare sig undergået en ændring inden for ganske få år. Politikerne havde også generelt ændret holdning til dette spørgsmål. Karakteristisk for denne holdning udtalte den so-

»Under Dannebrog«s forside 1946

cialdemokratiske politiker Julius Bomholt i 1942, at »jeg er tilbøjelig til at tro, at vi har lært mere af de sidste 2 års virkelighed end af de foregående 50 års militærdiskussioner!«.

Da formanden den 15. april 1944 fyldte 60 år og fik skænket et maleri af marinemaleren Fr. Landt, der forestillede artilleriskibet PEDER SKRAM, blev han hyldet ved en frokost. Ved denne udlovede kommandør Ipsen, stærkt tilskyndet af den medlemstilgang Marineforeningen havde, atter et håndvåben til den lokalafdeling, der fik indmeldt medlem nr. 12.000. Der var denne gang tale om en søofficerssabel, som gennem længere tid havde været i hans families eje. Han havde næppe forestillet sig, at dette medlemstal ville blive nået lidt over et år senere, i august 1945! Æressablen tilfaldt Marstal afdelingen.

Befrielsen – medlemstallet topper

I begyndelsen af 1945 besluttede hovedbestyrelsen at aflyse sendemandsmødet dette år. Det viste sig at være en klog beslutning. Begivenhederne i de første dage af maj dette år havde sikkert ikke gjort det muligt at gennemføre et eventuelt planlagt sendemandsmøde.

Jubilæumstævnet kunne heller ikke blive til noget, men det blev til gengæld gennemført den 26. august samtidig med at man besluttede permanent at flytte det til august i stedet for som hidtil i foråret. Det har siden været afholdt på den søndag, der ligger nærmest den 29. august, mindededagen for Flådens sænkning i 1943.

Jubilæumstævnet på Holmen, der nu kunne benyttes igen, blev kædet sammen med en storstilet mindefest i Odd Fellow-Palæet for faldne under besættelsen, og blev Marineforeningens første større manifestation efter besættelsens ophør. Overalt sporedes der et

nyt håb for fremtiden og for genopbygning af den danske flåde.

Til jubilæumstævnet mødte 400 deltagere, samtidig med, at Marineforeningens medlemstal nu havde passeret en ny rekord i form af 12.000 medlemmer. Efter parade på Holmen blev jubilæumstævnet sejlet til Kvæsthusbroen og gik med musik og flag igennem byen til Odd Fellow-Palæet, hvor en lang række repræsentanter for myndigheder og samarbejdspartnere med æresformanden, Kronprins Frederik sammen med kronprinsesse Ingrid i spidsen overværede højtideligheden sammen med jubilæumstævnere og øvrige medlemmer.

Carl Dumreicher, der selv var 40 års jubilæum, var atter blevet overtalt til at skrive en kantate i dagens anledning. Flådens sænkning og det nye håb for fremtidens flåde rammer Dumreicher markant i sin kantate med versene:

Vi sænkede Flaaden i Lejet.

Det sved som et Saar.

En Fortid gik under,

Men ikke vor Frihed og Ære.

Paa køle til kommende Skibe

Kan Beddingen bære.

En Dag gaar vi atter paa Broen

-- for Holmen bestaar.

Nu drøner atter Sixtus' Voldkanoner,

Saa Røgen atter ruller over Havnens Spejl.

Nu lever atter Flaadens Traditioner,

Og Haabet sætter dristigt Sejl paa Sejl.

Nu vil vi høre Smedjens travle Hamre

Og se dens Ambolt sprude røde Stænk.

Nu bøjer man i alle Værkstedskamre

Sig over Tegnebord og Arbejdsbænk.

For vi vil sætte Gjøs i nye Stævne

Og løbe ud og rette vort Kompas.

*Nu kan vor Vilje mødes med vor Evne,
Saa Flaaden atter faar sin vante Plads.
Paany skal Skibet hilse Bølgeskummet
Og Morgentaagen over Kattegat,
Mens Solens Guldbaad sejler gennem Rummet,
Og det er Gry igen og ikke Nat.*

Denne fest er i Marineforeningens annaler noteret som et højdepunkt og en mærkedag. Ikke mindst den meget store tilslutning gjorde festen til en af foreningens store dage.

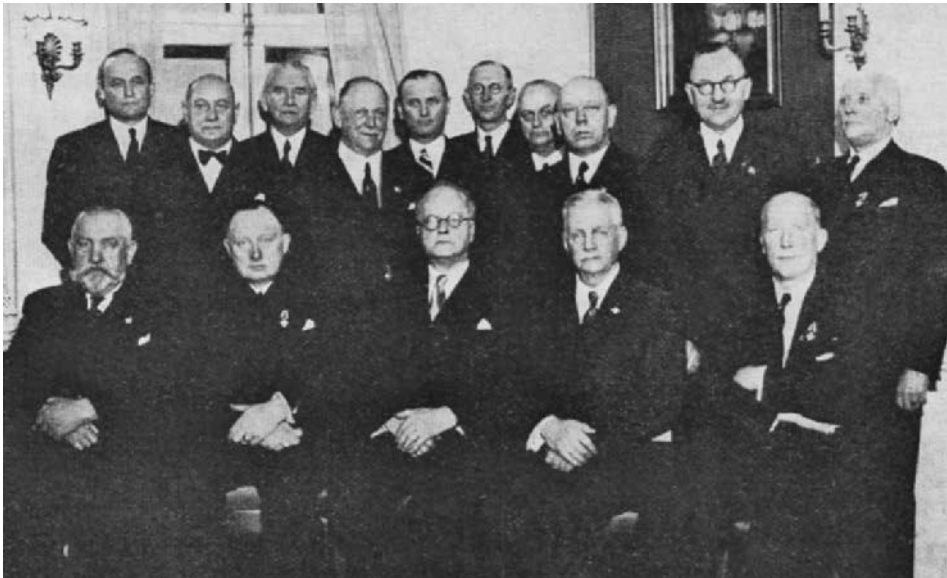
Den 19. maj 1946 afholdtes sendemandsmøde i Odense. Karakteristisk for tiden stod der nederst på programmet »Emblem bæres. Sangbog og Smørmærker medbringes«. Marineforeningen havde nu 90 lokalafdelinger og 13.693 medlemmer, et antal, der ikke siden er overgået i foreningens historie. På mødet var den på prøve igangsatte distriktsordning stadig til diskussion. Efter besættelsens ophør var det første gang Marineforeningens øverste organ var

samlet, og det var derfor naturligt, at man dels var optaget af hvorledes forsvaret ville blive genopbygget, herunder Flådens fremtidige struktur og opgaver, dels af opgøret med dem, som ikke havde udvist en national værdig holdning under den tyske besættelse.

I forbindelse med det første spørgsmål fremkom der overvejelser over hvorledes Marineforeningens lokalafdelinger kunne bringes i forbindelse med den opbygning af hjemmeføringsforeninger, der pågik netop i 1946. Samtidig udsendtes fra sendemandsmødet en resolution, hvori man henstillede til regering og rigsdag, at

lægge al vægt på genopbygningen af det danske søværn. Ligeledes udtaler sendemandsmødet ønsket om, at vor søfart og dermed beslægtede erhverv fremmes under hensyn til den store betydning, de har for vort land.

Vedrørende det andet spørgsmål besluttede man at overlade til de enkelte lokalafdelingers bestyrelses afgørelse evt. eksklusion af

Hovedbestyrelsen samlet 1946

et medlem, »som ikke har vist sig værdig til at være medlem«. En sådan eksklusion kunne ankes til hovedbestyrelsen, der tog den endelige beslutning. I flere lokalafdelinger blev der nedsat særlige udvalg, som skulle undersøge om der var brug for eksklusioner. Dette fandt sted enkelte steder, men ud fra det historiske materiale ses der kun meget få steder at have været gennemført sådanne eksklusioner.

Tiden var inde til atter at genoptage forbindelsen mellem Søværnet og Marineforeningerne. Det havde været fast praksis, at de enkelte lokalafdelinger tog kontakt til Flådens skibe, når de i forbindelse med øvelser eller andre opgave lagde ind til de danske provinshavne.

Et besøg af fregatten NIELS EBBESEN i Randers den 13. juli 1946 blev starten på den særlige by-adoptionsordning som siden har eksisteret for Flådens skibe og far-

tøjer. I forbindelse med besøget stod byen og turistforeningen sammen med Randers Marineforening for et større arrangement med bl.a. kransenedlægning ved statuen af Niels Ebbesen og en fest, der afsluttedes med »en svingom, hvor blå orlogsgaster svang de Randers piger uden at tænke på laks og handsker«, som det hedder i referatet fra begivenheden i *Under Dannebrog*. Stemningen var så god, at man i Randers besluttede at adoptere NIELS EBBESEN, en fadderskabsordning, der hurtigt blev fulgt op af andre byer. Omkring 10 fadderskaber blev gennemført inden for de første par år, og den 27. november 1948 blev »den store fadderskabsdag« gennemført. På denne dag blev alle de adopterede skibe modtaget i deres respektive adoptionsbyer. Den ordning praktiseres fortsat i dag alle steder med den lokale marineforening som aktiv deltager og arrangør.

Parade foran statuen af Niels Ebbesen i Randers den 13. juli 1946 i anledning af besøg af fregatten »Niels Ebbesen«, der blev adopteret af byen

Marineforeningen og Det maritime Hjemmeværn

Ved afslutningen af den tyske besættelse i maj 1945 stod man med et politisk og sikkerhedsmæssigt problem i Danmark. Store mængder håndvåben var fra Storbritannien blevet nedkastet til modstandsbevægelsen. Hvad skulle man gøre med alle disse våben, der var spredt over hele landet? De udgjorde tydeligvis en sikkerhedsrisiko. At forlange disse våben indleveret til myndighederne blev anset for en umulig opgave, især fordi hele situationen havde politiske undertoner. I nogle kredse inden for modstandsbevægelsen var man usikker over for den politiske udvikling efter krigen, og mange ville ikke give deres våben fra sig før de vidste, hvor det hele bar hen.

Løsningen blev politisk anset for at være, at våbenbesiddelse blev legaliseret gennem en eller anden form for organisation. Fra regeringens side søgte man først forbindelse med den danske skyttebevægelse, men her viste der sig store praktiske problemer med

at pludselig at få integreret et så stort antal personer. Resultatet af overvejelserne blev dannelse af hjemmeværnsforeninger.

På et stort møde i Odense den 9. juni 1945 med repræsentanter for de mange fraktioner inden for modstandsbevægelsen besluttedes det at danne de Danske Hjemmeværnsforeninger, »der med rod i folket og i forbindelse med hær, flåde og flyvevæsen skal være beredt til at forsvare landets selvstændighed«. En landsledelse trådte sammen den 25. oktober 1945, og det første landsmøde blev afholdt den 16. marts 1946. Antallet af medlemmer i disse hjemmeværnsforeninger var ca. 45.000!

Det var naturligt, at denne udvikling nøje blev fulgt af mange af Marineforeningens medlemmer, der da også rettede henvendelse til hovedbestyrelsen angående muligheden for at Marineforeningen på en eller anden måde kunne indgå i dette samarbejde. Efter at hjemmeværnsforeningerne havde holdt deres første landsmøde, ville nogle se handling fra Marineforeningens

MHV69 1960

side. Henvendelserne blev drøftet på et hovedbestyrelsesmøde den 23. marts 1946. Som følge af dette fremkom formanden med en udtalelse i april-nummeret for *Under Dannebrog*. Kommandør Ipsen slog her til lyd for, at man væbnede sig med tålmodighed og afventede de forhandlinger, der foregik mellem forsvarsministeren og hjemmевærnsforeningerne. Ventetiden, udtalte han, kunne anvendes ved at foreningens skyttelav søgte kontakt med De Danske Skytte- og Gymnastikforeninger. Endvidere hedder det i udtalelsen, at

Så meget kan der dog siges, at der i hjemmевærnsspørgsmålet allerede er tænkt på Marineforeningens medlemmer, med særlige sømilitære opgaver langs kysterne og i havnene.

Hvor formanden havde denne viden fra, og hvad tanken egentlig var, kan ikke ses.

Den 18. maj 1946, dagen før sendemandsmødet, udsendte Søværnskommandoen en skrivelse med overskriften »Vedrørende Hjemmевærn«. I denne hed det, at

Hele spørgsmålet om hjemmевærnet og dets forhold til de regulære værn kan forventes taget op til behandling i Forsvarskommissionen og løst i forbindelse med de kommende forsvarslove. Søværnskommandoen påregner, at kommende hjemmевærn vil komme til at løse visse opgaver i tilknytning til søværnet.

Dette kan bedst karakteriseres som at sparke sagen til hjørne. Spørgsmålet var naturligvis fremme på sendemandsmødet. Under mødet gav formanden atter udtryk for, at løsningen af hjemmевærnsspørgsmålet, set ud fra Marineforeningens synspunkt, måtte afvente en række uafklarede forhold. Denne afventende holdning blev af flere medlemmer opfattet direkte som modstand mod at der blev etableret en forbindelse mellem Marineforeningen og hjemmевærnsfor-

eningerne. Som følge af dette meldte næstformanden i Lyngby-afdelingen, postmester E.C. Larsen, sig ud af Marineforeningen i protest og udsendte en indbydelse til dannelsen af et marinekompagni under hjemmевærnsforeningerne. Stiftelsen foregik den 31. maj 1946 på restaurant Lottenborg lige over for Sorgenfri Slot, hvorfra Prins Knud, der jo var æresmedlem af Marineforeningen, gav sin tilslutning til marinekompagniet. Flere andre steder blev der også dannet den slags marinekompagnier af medlemmer af Marineforeningen uden hovedbestyrelsens medvirken.

På et møde i Aarhus i september 1946, hvor repræsentanter for Søværnet, Hæren og lokalafdelingen af Marineforeningen var til stede, stiftedes Aarhus Hjemmевærns Marine-Kompagni samt en kvindelig marinenedeling. Dette skete i forståelse med chefen for Jydske Marinekommando, der stillede instruktører og faciliteter til rådighed for marinekompagniet.

Samme år stiftedes marinekompagnier eller maritime afdelinger af de lokale hjemmевærnsforeninger i henholdsvis Nykøbing F. og Nakskov.

I erkendelse af, at medlemmerne ikke ønskede, at man afventede arbejdet i en forsvarskommission, tog hovedbestyrelsen i efteråret 1946 kontakt til Danske Hjemmевærnsforeninger, og i december-nummeret af *Under Dannebrog* blev resultatet af forhandlingerne offentliggjort i form af en »Redegørelse for de foreliggende muligheder for Marineforeningens deltagelse i hjemmевærnsarbejdet«.

Det fremgik af denne, at det ikke var muligt at oprette et selvstændigt Marine-Hjemmевærn, som Marineforeningen stod for, på grund af den aftale, der var indgået

mellem Krigsministeriet og de danske hjemmевærnsforeninger. Marineforeningens medlemmer kunne melde sig ind i de stedlige hjemmевærnsforeninger. Indmeldelse af 5-10 medlemmer fra Marineforeningen kunne få lov til at danne deres egen gruppe, og 25-50 kunne danne deres egen deling. Hvis der var tale om 100-200 medlemmer kunne disse danne en selvstændig ny hjemmевærnsforening med egen bestyrelse. Fælles for disse indmeldelser var, at de indmeldte kunne indgå i løsning af maritime opgaver i forbindelse med kyst- og havnedistrikterne, men ellers i princippet skulle arbejde med de fastsatte lokale hjemmевærnsopgaver. Den her nævnte mulighed eksisterede altså sideløbende med de sporadisk dannede marinekompagnier. Sagen om et maritimt hjemmевærn synes i denne omgang at være afsluttet for hovedbestyrelsens vedkommende.

I slutningen af 1947 fremkom i *Under Dannebrog* et indlæg, hvori et medlem fortsat efterlyste dannelsen af en selvstændig landsdækkende Marinehjemmевærnsforening med tilknytning til Søværnet, der ville være en maritim pendant til hjemmевærnsforeningerne. Formandens svar var, at

Marineforeningens hovedbestyrelse kan principielt slutte sig til indsenderens ønske om, at der oprettes et særligt maritimt hjemmевærn under Søværnskommandoen, idet den ganske slutter sig til den opfattelse, at der foreligger adskillige opgaver i vort havomflydte land, som kun kan løses ved indsigt i maritime forhold og derfor kun under sømilitær ledelse. Men de af regeringen givne bestemmelser og de af Søværnskommandoen udstedte direktiver må givetvis til enhver tid følges af Marineforeningen.

I et indlæg i *Under Dannebrog* fra januar 1948 afviste en kompagnichef for

Hjemmевærnsforeningens Stabskompagni tanken om et selvstændigt maritimt hjemmевærn med ordene »Et hjemmевærn kan naturligvis aldrig få opgaver at løse ude på søen; sådanne er og bliver Marinens sag. Et hjemmевærns opgaver vil i første række være bevogtningsopgaver – naturligvis på landjorden...«.

Derefter gled diskussionen om Marineforeningens rolle i hjemmевærnsspørgsmålet ud, bl.a. fordi der 16. juli 1948 blev oprettet et statsligt hjemmевærn med virkning fra 1. april 1949. Der var nu mulighed for overalt at oprette marineafdelinger inden for hjemmевærnsdistrikterne. Under betegnelsen Det Maritime Hjemmевærn (DMH) var de en del af Hjemmевærnet, men samlet operativt underlagt Søværnskommandoen. Spørgsmålet om det maritime indslag i hjemmевærnsideen, som havde optaget Marineforeningens medlemmer i nogle år, var dermed blevet løst på en tilfredsstillende måde. I 1952 blev hjemmевærnsordningen yderligere reguleret, og fra 1961 blev betegnelsen Marinehjemmевærnet. På sendemandsmødet i 1952 og ved artikler i *Under Dannebrog* redegjorde medlem af foreningens hovedbestyrelse, kommandør G. de Lichtenberg, der blev den første hjemmевærnsflotilleinspektør, for Det Maritime Hjemmевærns opbygning og opgaver. Tanken var at rekruttere Marineforeningens medlemmer til DMH, og han opfordrede samtidig Marinehjemmевærnets personel til at melde sig ind i Marineforeningen.

Samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger

Som det tidligere er nævnt, havde der eksisteret en flådeforening i Sverige siden 1906, og omkring stiftelsen af Marineforeningen i

1913 havde der en kort overgang været forbindelse til svenskerne, men da man i Danmark valgte marineforeningstypen gled denne kontakt ud. Der var derefter ikke noget nordisk indslag i Marineforeningens virke frem til slutningen af 1930'erne.

Efter inspiration fra Marineforeningen dannedes den 7. maj 1935 i Stockholm *Föreningen Flottans Män*. Formålet var svarende til den danske forenings, men med hovedvægten på det kammeratlige samvær. Foreningen skulle være forbindelsesled mellem det tjenstgørende personel og de tidligere værnepligtige i den svenske marine. Der blev også oprettet lokalafdelingen, den første i 1936 i Eskilstuna, senere bl.a. i Malmø i 1937, en afdeling, som danskerne snart kom i tæt kontakt med.

Her spillede sjökaptan T.A. Frederiksson, der var medlem af bestyrelsen for Flottans Män, en stor rolle. Han kom under den tyske besættelse fra Malmø ofte sejlende til København, og i den forbindelse var han en hyppig gæst i Marineforeningens Københavnsafdeling. Han var overbevist om, at når krigen var slut, måtte der etableres et tættere samarbejde mellem de to nordiske marineforeninger.

Ved jubilarfesten i august 1946 var formand og næstformand for Flottans Män i Malmø blandt gæsterne. Et gennembrud i samarbejdet kom den 8. marts 1947, hvor Flottans Män i Malmø fejrede 10 året for sin oprettelse. Ved dette arrangement var Marineforeningen repræsenteret. Såvel kommandør Ipsen som den svenske forenings formand, konteramiral Marc Giron gav i deres taler udtryk for håbet om at de to foreninger ville knytte sig tættere sammen. Samme år deltog repræsentanter fra Marineforeningen i Flottans Mäns sommerstævne og et fælles

dansk-svensk marinestævne blev afholdt i Tårnby-Drøgør den 15. juni. Efterfølgende blev der knyttet en række forbindelser mellem danske og svenske lokalafdelinger.

Ved et marine- og soldaterforeningsstævne i Næstved i sommeren 1947 var der en norsk søofficer til stede, og efter at have fået orientering af de fremmødte repræsentanter fra Marineforeningen og talt med kommandør Ipsen, besluttede han at søge at oprette en tilsvarende marineforening i Norge.

Den 24. november 1948 mødtes en kreds af interesserede i Oslo med kronprins Olav i spidsen og stiftede Norges Orlogsforbund. Marineforeningen var repræsenteret af Honnens de Lichtenberg. Orlogsforbundet skulle have samme formål som den danske marineforening. Der viste sig imidlertid en række vanskeligheder for denne nye sammenslutning, der først rigtig kom i gang den 8. januar 1953.

Udbygningen af det dansk-svenske samarbejde fortsatte i et øget tempo. En markant begivenhed i denne forbindelse var fejringen i Karlskrona af *Svenska Flaggans Dag* den 6. juni 1948, hvor Marineforeningen var repræsenteret. Den 19. februar 1949 indviedes i Vadstena efter dansk forbillede den første af Flottans Mäns marinestuer.

Ved jubilarstævnet den 28. august 1949 deltog Flottans Mäns generalsekretær H.Schulze. Han reciterede her en versificeret hyldest til det nordiske marinekammeratskab. Et sted hedder det i denne hyldest, at

*Vi tala skilda språk. Men havets röst
fortoner lika i var sjömans bröst.*

*En man i Flottans Män har samma mening
som en kamrat i Dansk Marineforening.
Och Norges Orlogsman instämmer i
vår sång, han sjunger samma melodi.*

Ett sant kamratskap, varmt och djupt och ärligt är er och vår förenings stora mål.

Den 27.-28. januar 1951 blev der i København afholdt et stort anlagt svensk-dansk marineforeningsstævne, og i en oversigtsartikel i *Under Dannebrog* i 1952 får man et indtryk af at samarbejdet med gensidige venskabsafdelinger i de to lande var meget udbygget.

I en årrække indgik de nordiske marineforeninger i de nordiske militære kammeratskabsstævner, der blev afholdt skiftevis i de tre nordiske lande, men marineforeningerne gik senere over til at afholde deres egne nordiske orlogsstævner.

Foreningens dagligdag 1947-56

Ved sendemandsmødet den 18. maj 1947 måtte det konstateres, at medlemstilgangen var stoppet og faldet ganske lidt. Men foreningen og lokalafdelingerne fortsatte deres virke for at udbrede kendskabet til Flådens historie og så godt som det var muligt at støtte Søværnet i de meget travle år, der fulgte efter krigens ophør, hvor Flåden måtte bygges op fra bunden på grund af begivenhederne den 29. august 1943.

Foreningen udsendte 1947 et hæfte om Søkrigsvåben forfattet af kommandørkaptajn R. Steen Steensen. Det var en opsummering af udviklingen af søkrigsmidlerne under den 2. verdenskrig. Indtægten af salget skulle tilfalde fonden bag Admiral Carstensens Mindebøger. Desværre blev salget ikke af det forventede omfang.

Marineforeningen var repræsenteret ved bisættelsen af Christian X den 30. april 1947.

En velynder gjorde det muligt for Marineforeningen at overdrage faner til Søof-

ficersskolen 31. oktober 1947. Til de to faner – en gallafane og en dagligfane – havde arkitekt E.W. Marston fra hovedbestyrelsen tegnet smukke bronzestøbte fanespyd med inskriptionen »Søe Cadet Compagniet 1701 – Kadetkorpset 1947«. Den ene fane – gallafanen – var af silke, og blev indviet ved at der blev slået søm i for *Kongen, Fædrelandet og Kadetkorpset* af henholdsvis viceadmiral A.H. Vedel, kommandør Ipsen og chefen for Søofficersskolen, kommandør von Lowzow. Den blev anbragt på chefens kontor. Dagligfanen blev opplantet i skolens forhal. Begge faner er i dag opstillet i Søværnets Officersskoles forhal.

I 1948 påbegyndtes traditionen med andagt og kranselægning ved Mindeankret i Nyhavn juleaftensdag, og dette arrangement afholdes i samarbejde med Sømandskirken. Heri deltager repræsentanter for de maritime forbund, og mange af foreningens medlemmer møder op for at hædre dem, der omkom på havet under de to verdenskrige. Formanden for Sømandskirken holder en andagt, og afdelingerne i distrikt I lægger på skift en krans ved ankret.

Antallet af medlemmer faldt i perioden 1947-56 med et par hundrede om året og var i 1956 på 10.666, et tal, der svarede til medlemstallet i 1944. Men nye lokalafdelinger blev fortsat oprettet, ligesom indretningen af marinestuer fortsatte. I 1950 blev i Bogense indrettet Marinestue nr. 50. Antallet af lokalafdelinger nåede i 1947 92, og i 1956 nåedes nr. 100, som var afdelingen i Godthåb, Grønland, med den legendariske bagermester Albert Echwald som formand. Reelt var antallet af lokalafdelinger på dette tidspunkt dog lidt mindre, fordi et par af lokalafdelingerne ophørte eller ikke var »under kommando« i en periode.

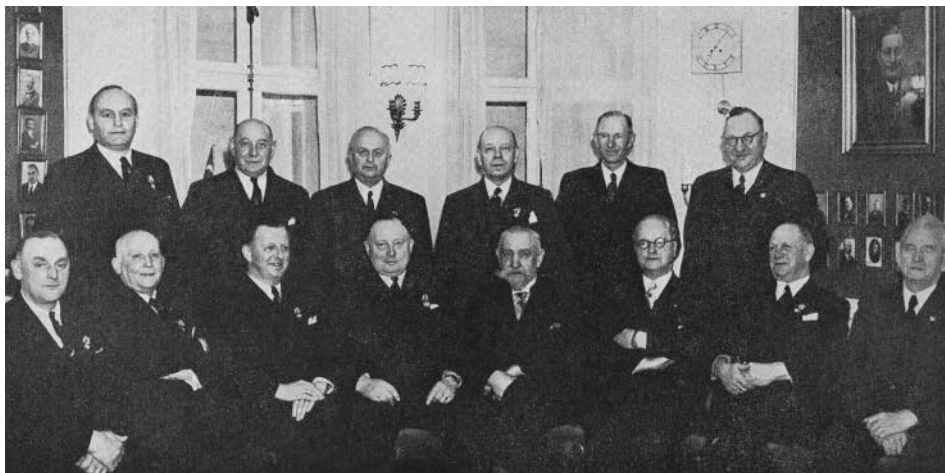
Faneindvielsen på Søofficersskolen. Marineforeningens landsformand, kommandør Paul Ipsen, chefen for Søværnskommandoen, viceadmiral A.H. Vedel, mens skolechefen, kommandør K.K. von Lowsow, slår det 3. søm i for Kadetkorpset

Marineforeningens æresformand, Frederik IX, blev den 11. marts 1949 50 år, og foreningen hyldede ham for hans interesse for Danmark som sønation og for hans interesse for foreningen. I flere lokalafdelinger fejrede man på denne dag æresformanden, og de storkøbenhavnske afdelinger havde i National Scala samlet ca. 900 til en storstilet Kongefest. Om eftermiddagen havde formanden overrakt kongen en gave fra foreningen, et maleri af marinemaleren Fr. Landt.

En salgsliste fra 1. november 1949 viser, at Marineforeningen på dette tidspunkt efterhånden havde oparbejdet et stort antal medlemseffekter, som kunne rekvireres af medlemmerne, såsom kasketemblemer,

slips, manchetknapper, postkort og lignende.

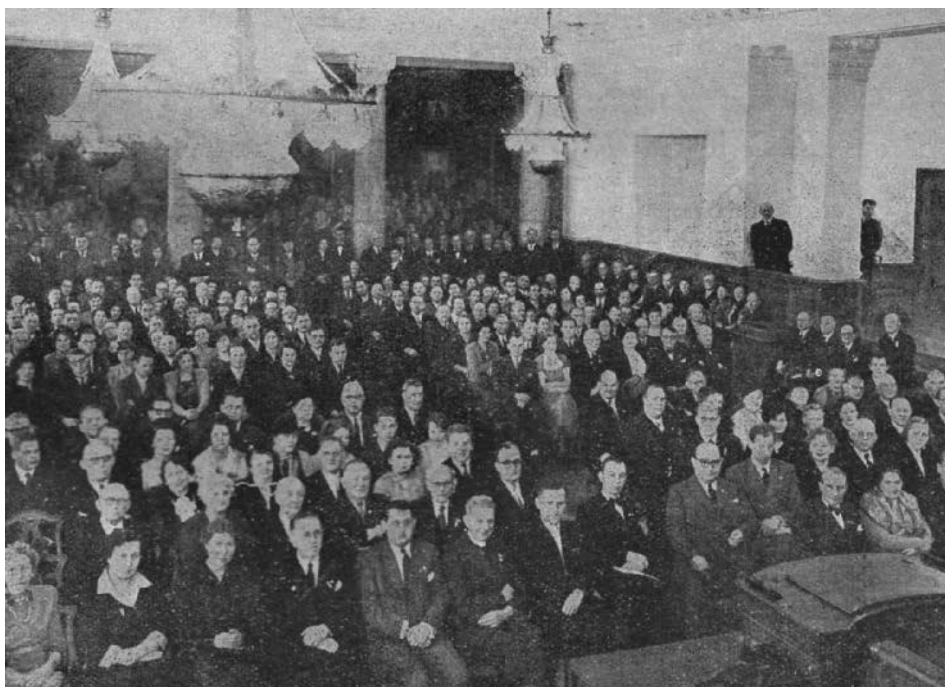
I hele den her behandlede delperiode varetog lokalafdelingerne en række af de opgaver, som var blevet Marineforeningens virkeområde, således afholdelse af foredrag, kransenedlægninger, indvielse af kirkeskibe, modtagelse af Flådens skibe under besøg i havnene, skydning i skyttelavene med afholdelse af landsskyttestævner og udveksling af besøg fra især svenske venskabsbyer. For hovedkontoret var afholdelsen af jubilæarstævner årligt en stor administrativ og i øvrigt bekostelig opgave. *Under Dannebrog* udsendtes og indeholdt i overvejende grad stof fra lokalafdelingerne samt annoncer. Det var tydeligt, at det var vanskeligt at skaffe res-

Hovedbestyrelsen samlet i 1949

sourcer til et større fremstød for bladet, der fortsat redigeredes af foreningens sekretær, G. Honnens de Lichtenberg.

I 1953 ville Marineforeningen blive 40 år, men allerede i 1949 tilbød et forlag at udsende en bog om Marineforeningen. Den

Dansk-svensk marineforeningsstævne i København i 27. – 28. januar 1951. Deltagerne ses her i Rigsdagens Fællessal

udkom under titlen *Marineforeningen i Danmark Vort Søværn – Vår Søfart* og blev redigeret af Paul Ipsen og Honnens de Lichtenberg. Den var på ca. 450 sider og foreningens historie udgjorde ca. halvdelen af siderne, de resterende var fremstillinger af Flådens og den danske søfarts historie. Hovedforeningens historie byggede på den grundlæggende fremstilling, som E.W. Marston havde udarbejdet i anledning af 25 års jubilæet i 1938. Denne blev så suppleret op til udgivelsestidspunktet af Honnens de Lichtenberg. Dertil kom de enkelte lokalafdelingers historie, som derved meget værdifuldt for foreningen blev samlet for første gang. Alt i alt var den stort anlagte bog en landvinding for Marineforeningen og dens muligheder for at markere sig udadtil.

Korea-krigens udbrud i 1950 medførte beslutningen om, at Danmark skulle bidrage med en maritim humanitær indsats, og i januar 1951 afsejlede hospitalsskibet »Jutlandia« fra København under Røde-Kors flag og med kontreadmiral Carl Hammerich som chef. Marineforeningen skænkede ved denne lejlighed et flag til skibet, der efter 3 togter først endeligt vendte hjem i 1953. Under togterne havde skibets meget sammensatte civile besætning behandlet over 6.000 tilskadekomne civile og militære fra begge sider.

m.s. Jutlandia ud for Koreas kyst

I anledning af 150 året for Slaget på Reden gennemførte Marineforeningen i samarbejde med Kystartilleri-kystdefensionsforeningen den 2. april 1951 en storstilet mindehøjtidelighed i Odd Fellow-Palæet. Der var taler af forsvarsministeren Harald Petersen og af kontreadmiral E.M.Dahl. Skuespiller ved Det kgl. Teater Poul Reumert og kgl. kammersanger Einar Nørby sammen med Studenter-Sangforeningen sørgede for at højtideligheden fik en stilfuld ramme.

Forud for det verdensomspændende ekspeditionstogt med 'Galathea II' i 1952 skænkede Marineforeningen et orlogsflag til skibet.

Året 1953 blev præget af foreningens 40 års jubilæum. På selve dagen den 30. april var der kransenedlægninger og reception i Styrmandsforeningen i samme bygning, hvor hovedkontoret lå. Foreningen opfordrede til i stedet for at give gaver, at der blev indbetalt beløb til Marineforeningens Grundfond. Om aftenen var der fest i National Scala.

Sendemandsmødet i København den 16.-17. maj blev der også gjort lidt mere ud af på grund af Marineforeningens 40 års jubilæum. Til jubilæumsmiddagen var repræsentanter fra Flottans Män og Norges Orlogsforbund inviteret. Ved mødet blev det nystiftede *Marineforeningens æresanker* overrakt til to medlemmer for fortjenstfuld indsats for foreningen. Der måtte atter konstateres medlemsnedgang. Antallet af medlemmer var 11.843 fordelt på 96 lokalafdelinger. I 72 af disse var der indrettet marinestuer og 12 af lokalafdelingerne havde skyttelav tilknyttet. Grundfondens fundats blev opdateret.

I anledning af jubilæet optoges i *Under Dannebrog* april 1953 en lang række hilsner,

Mindehøjtideligheden i Odd Fellow Palæet den 2. april 1951 i anledning af 150 året for Slaget på Reden

Jubilæumsmiddagen i Moltkes Palæ i anledning af Marineforeningens 40 års jubilæum i 1953

som foreningen havde modtaget. De er interessante, fordi de giver et ganske godt indtryk af over hvor stort felt foreningen arbejdede, og at der var glæde over det arbejde, som blev udført.

Den 22. maj 1955 blev der afholdt sendemandsmøde i Fredericia. Medlemstallet var faldet og et par af lokalafdelingerne havde måttet opgive. I sin årsberetning diskuterede formanden hvad årsagen til denne svigtende interesse kunne være. Ipsen mente, at fædrelandskærligheden fortsat var usvækket, men han konstaterede en manglende interesse for forsvaret og derigennem for Søværnet. Han var også inde på, at de små årgange, der blev indkaldt før og under krigen, kunne være en medvirkende årsag til en reduktion i rekrutteringsgrundlaget.

På sendemandsmødet meddelte kommandør Ipsen, at han efter 16 år ville fratræde som formand det efterfølgende år. Dette blev beklaget af sendemændene, der under pkt. Eventuelt spontant hyldede formanden.

Sendemandsmødet i Hjørring den 13. maj 1956 blev så kommandør Ipsens sidste. Han fremhævede foreningens struktur som optimal, og opfordrede til at man ikke ændrede den. Medlemstallet var 10.666. Selvom det i 1946 havde været oppe på 13.693 og altså på 10 år var faldet 25%, så var der på den anden side tale om en fordobling i forhold til da Ipsen overtog formandsposten i 1940. På dette tidspunkt var medlemstallet 5.600. Dette kom formanden også ind på i sin afskedshilsen til Marineforeningen:

Siden min tiltrædelse som formand i 1940 er såvel antallet af afdelinger som af medlemmer fordoblet. Grundfondens formue er 3-doblet og Admiral Carstensens Fond dannet. Også antallet af marinestuer og skyttelav er væsentlig for-

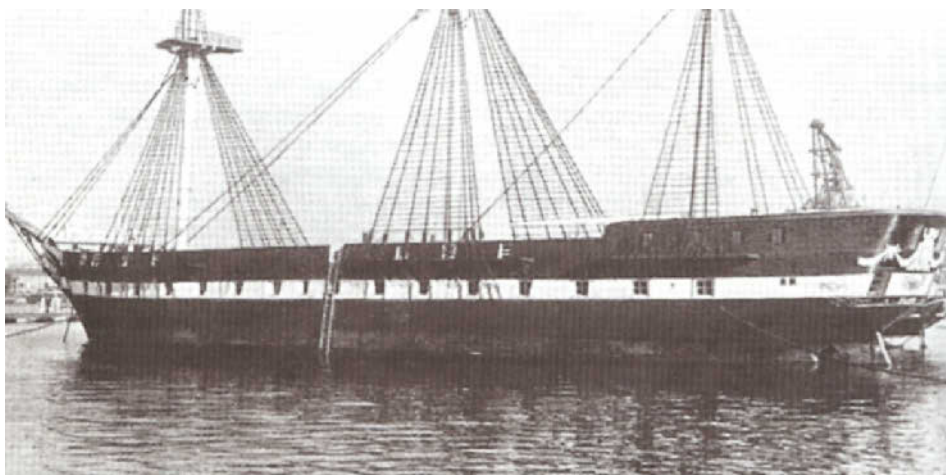
øget. Samarbejdet med de skandinaviske broderforeninger er indledt og Marineforeningens organisation udbygget, by-adoption af Flådens skibe er iværksat m.m. Alt uden at der er sket brud på Marineforeningens oprindelige struktur eller ændret ved dets formål. Men skønt der således er fremgang og resultater at opvise, så kan det dels ikke nægtes, at vi i de senere år har haft en medlemstilbagegang dels at afdelingernes og hovedforeningens økonomi er svag, samt at medlemsbladet som følge deraf er reduceret. ... Mit sidste ønske er, at det må lykkes fremtidens mænd at føre Marineforeningen videre til gavn og ære for vort søværn og vor søfart og til glæde for et voksende antal medlemmer.

Kommandør Ipsen havde utvivlsomt været en central skikkelse i Marineforeningens virke siden dens start, ligesom hans formandstid havde været en glansperiode for foreningen. Ipsen afgik ved døden allerede fem år efter, han var fratrædt som formand, i 1961 i en alder af 77 år.

Fregatten JYLLAND efter krigen

Siden slutningen af 1930'erne havde Marineforeningen ikke beskæftiget sig med bestræbelserne for at bevare fregatten JYLLAND. Efter 1950 skulle Marineforeningen imidlertid atter blive inddraget i disse bestræbelser.

Den manglende vedligeholdelse under besættelsen havde taget hårdt på den gamle fregat. Den 22. januar 1947 blev der på et møde på Holmen fremlagt resultatet af en undersøgelse, der vurderede at det ville koste ca. 160.000 kr. at sætte skibet i stand. Søværnet var mest indstillet på at lade det ophugge. Staten ejede formelt skibet, men brugsretten var overgivet til Komiteen til Fregatten Jyllands Bevarelse. I februar 1948

Fregatten JYLLAND ca. 1950

blev fregattens fremtid atter diskuteret i dagspressen. Det blev refereret, at sognepræst Mogens Strunge, Tårnby, foreslog, at hvis Marineforeningens næsten 14.000 medlemmer hver gav 5 kr. til fregatten, så ville der være gode chancer for at få nedbrydningen standset.

Den 22. september 1950 afholdtes et nyt møde hos viceadmiral A.H. Vedel. Her fik Komiteen og bestyrelsen for fregattens venneselskab at vide, at en hovedreparation nu skønnedes at ville koste ca. 600.000 kr., og at en vedligeholdelse ville stå i ca. 40.000 kr. om året.

I *Under Dannebrog* kunne man i december 1950 læse et indlæg fra et af Marineforeningens medlemmer, der atter bragte fregatten ind i foreningens overvejelser. På dette tidspunkt var Langeliniepavillonen efter besættelsens schalburgtage endnu ikke genopført, og indsenderen foreslog derfor, at fregatten blev grundsat i beton lige ud for en genopført Langeliniepavillon. Fregatten blev derved et vartegn for Københavns havn og kunne samtidig indgå i Langeliniepavil-

lonens sommerservering. Og så kunne der i øvrigt også indrettes en marinestue om bord. Indlægget sluttede:

Om det skal være Marineforeningen, Fregatten Jyllands Venner eller andre institutioner, der skal føre tanken ud i praksis, kan ikke siges her, men med det fremsatte forslag ville der åbne sig en mulighed for at bevare vor sidste sejlfregat, og det omdiskuterede pavillonproblem ville finde en smuk og overkommelig løsning.

Indlægget skabte på ny debat om Marineforeningens eventuelle engagement i fregattsagen, som mange medlemmer stadig fandt var en oplagt opgave for foreningen. I maj 1951 foreslog kommandør F. H. Kjøl-sen, næstformand i venneselskabet, i pressen, at fregatten blev sænket under fuld militær honnør. Søværnet var – som nævnt – ikke indstillet på at redde fregatten, og en endelig beslutning om ophugning ville blive taget efter den 1. maj 1952. Sagen var, at man fra Søværnets side var mere interesseret i at få etableret et egentligt orlogsmuseum, og skønnede at ressourcer anvendt på

fregatten ville forsinke eller blokerede for et sådant museums etablering.

Den 20. april 1952 blev der imidlertid taget initiativ til dannelse af et bredt sammensat fællesudvalg, der skulle overtage fregatsagen. Det kom til at bestå af repræsentanter for Selskabet Fregatten Jyllands Venner, Turistforeningen, Foreningen til Søfartens Fremme, Marinehistorisk Selskab – og Marineforeningen. Det nye fællesudvalg holdt møder med forskellige ministre og dette forhindrede eksekveringen af den dødsdom, som var afsagt over fregatten. Fregatsagen forblev dog endnu nogle år uafklaret. Fællesudvalget nedsatte et særlig sagkyndigt udvalg til undersøgelse af fregattens tilstand. Formanden for dette udvalg var kommandør Ipsen. I 1957 indgik Nationalmuseet i Fællesudvalgets arbejde, og sagen begyndte at bevæge sig. I 1960 flyttedes fregatten til Ebeltoft, hvor Fællesudvalget sam-

Fregatten JYLLAND 2013

men med kommunen søgte at igangsætte en restaurering af fregatten. Placeringen i Ebeltoft skyldtes et initiativ fra den lokale marineforening.

Fra 1952 var Marineforeningen således formelt inddraget i bestræbelserne for at bevare fregatten. Støtten til fregatten indgik da også i adskillige lokalforeningers arbejde. Status for fregatsagen ses ofte omtalt på sendemandsmøderne, ligesom indlæg til støtte for bevaringen af fregatten blev optaget gennem årene i *Under Dannebrog*. I 1971-79 var Marineforeningens formand, kommandørkaptajn Kai Hertz, formand for Venneselskabet, og Marineforeningens arbejde for fregatten blev derefter mest kanaliseret gennem hans virke i Venneselskabets og som medlem af Fællesudvalget.

Den 1. februar 1979 erstattedes Fællesudvalget med Den selvejende Institution fregatten JYLLAND med Marineforeningen som medstifter og med sæde i institutionens repræsentantskab.

Ved en donation i 1989 fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal renoveredes fregatten fuldstændigt og stod færdig i 1994. Med denne restaurering, der kostede omkring 50 mill. kr. fik fregatsagen efter 80 års bestræbelser sin endelige løsning.

Ny formandsperiode 1956-64

Kommandør Godske de Lichtenberg, der blev valgt til Marineforeningens nye formand på sendemandsmødet i 1956, var en velkendt kapacitet inden for foreningen. Han havde siddet i hovedbestyrelsen, og havde i mange år arbejdet med udbredelse af kendskab til forsvaret og Søværnet og dermed med de generelle relationer mellem folk og forsvar. 1942-47 arbejdede han således

Kommandør Godske de Lichtenberg, der var Marineforeningens landsformand 1956-64

for værnenes oplysningskontor, som bl.a. arrangerede foredrag rundt omkring i landet, herunder i Marineforeningens lokalafdelinger. Han var blevet pensioneret i 1947, men blev genindkaldt og udnævnt til kommandør (R). 1952-59 var han den første flotilleinspektør for Det Maritime Hjemmевærn. Derefter formand for Marineforeningen 1956-64. Ikke overraskende indførte den nye formand en ny fast rubrik i *Under Dannebrog* vedrørende »Nyt fra Det Maritime Hjemmевærn«.

I forbindelse med bestræbelserne for at bevare fregatten JYLLAND havde tanken om få indrettet et egentligt orlogsmuseum været fremme, og mange havde set de to projekter som konkurrenter. I Marineforeningen havde man støttet begge projekter. I *Under Dannebrog* var der gennem adskillige indlæg udover fregatsagen også blevet slået til lyd for at Flåden fik sit eget museum. Den 12. marts 1958 åbnede Orlogsmuseets Udstilling i Nikolaj Kirkebygning, København. En begyndelse var gjort og blev hilst velkommen i Marineforeningen, der også var repræsenteret ved åbningen.

Marineforeningen var også repræsenteret ved den stort anlagte mindehøjtidelighed på

Sjællands Odde den 22. marts 1958 i anledning af 150 året for kampen ud for Odden. Frederik IX deltog i højtideligheden. På samme måde højtideligholdt Søværnet sammen med Marineforeningen 150 års dagen for kampen ud for Falsterbo den 20. oktober 1808, hvor kanonbåde fra Flåden angreb en fjendtlig konvoj i Øresund, der var eskorteret af lineskibet AFRICA. De faldne ligger begravet på St. Magleby Kirkegård, hvor der også er opsat en mindesten.

Rønne stod for sendemandsmødet i 1958. Medlemstallet var 9.833 fordelt på 96 lokalafdelinger. Formanden kom ind på de mindearrangementer, som Marineforeningen havde været repræsenteret ved, ligesom flere lokalafdelinger var involveret i opsætningen af mindesmærker af betydning for formidlingen af landets sømilitære historie. Foreningen havde deltaget i den såkaldte Forsvarets Dag, der blev afholdt i København 12.-15.juni 1958, et arrangement, der ikke som forventet blev en fast foreteelse.

Som noget nyt besluttede Marineforeningen at udsende en mærkatserie i 1958 under overskriften »Glimt fra Dansk Søværn og Søfart«. Det var tanken, at der hvert år i seks år skulle udsendes et ark à 25 mærkater med fem motiver. Efter de seks år var der udsendt 30 forskellige mærkater, der så kunne indklistres i et samlehefte. Mærkatene kunne anvendes på breve o.lign. Hensigten var naturligvis at skaffe penge specielt til afholdelsen af 50 års jubilæet i 1963 og give synliggørelse. Der blev taget godt imod disse mærkater, som foreningen i nogle år havde meget glæde af.

En dansk-amerikaner, der deltog i jubilæarsævnet i 1957 tog hjem til Los Angeles og fik under Den danske Soldaterforening i USA oprettet en marineforening, som af hovedbe-

Omslaget på jubilæumsheftet i anledning af Marineforeningens 50 års jubilæum i 1963.
Tegnet af orlogskaptajn H. Haar

styrelsen betragtedes som lokalafdeling. Den fik dog ikke nogen langvarig eksistens.

Den 30. april 1963 kunne Marineforeningen fejre sin 50-årige beståen. Der blev traditionen tro nedlagt krans ved Prins Valdemars sarkofag samt på stifteres og tidligere formænds gravsteder. På dagen fandt der også overrækkelse sted af jubilæumsplatter til Chefen for Søværnet, Stiftelsen Georg Stages Minde samt på Danmarks Fiskerihøjskole i Snoghøj. Om formiddagen var der reception i Søofficers-Foreningen, hvor *Marineforeningens Jubilæumsmarch*, komponeret af Jan Mægaard, spillede første gang. Derefter var der frokost med deltagelse af æresformanden, Frederik IX. Hver lokalafdeling kunne sende én repræsentant til dette arrangement.

I forbindelse med jubilæet udsendtes et særnummer af *Under Dannebrog*. Omslaget var i farver og forsiden var tegnet af orlogskaptajn H. Haar som en modernisering af den forside, tegnet af Vilh. Arnesen, der prydede de første numre af *Under Dannebrog*.

Sendemandsmødet blev i jubilæumsåret afholdt i København den 18.-19. maj. I forbindelse med mødet steg hovedbestyrelsen om bord i en af Søværnets motortorpedobåde og udkastede en blomsterkrans på Reden til minde om Slaget på Reden den 2. april 1801. Ligeledes foregik der et *jubilæumsskibsmodel-optog* fra Gefion Springvandet og til Mindeankeret ved Nyhavn. Mødet sluttede med middag i Moltkes Palæ.

Marineforeningens status var på dette tidspunkt 9.178 medlemmer fordelt på 95 afdelinger med 15 skyttelav. Af væsentlige beslutninger på mødet kan nævnes, at det blev vedtaget endeligt at igangsætte distriktsordningen, der formelt havde kørt som en prøveordning siden 1943. Den skulle gælde fra 1. januar 1964.

Hovedbestyrelsen udvidedes til 17 medlemmer. Formand, næstformand, hovedkassereren og sekretæren skulle fortsat vælges direkte af sendemændene på det årlige sendemandsmøde. Lokalforeningerne skulle fremover inddeles i 13 distrikter, som hver skulle vælge en repræsentant til hovedbestyrelsen. De 11 distrikter havde gennemsnitlig 7 lokalafdelinger hver. Dertil kom Bornholm, der udgjorde et selvstændigt distrikt og Distrikt XIII, som omfattede de oversøiske afdelinger i Grønland og USA.

1964 blev naturligt præget af 100-året for krigen 1864. Rundt omkring i landet højtideligholdt soldaterforeningerne sammen med Marineforeningen og dennes lokalafdelinger 100-året for krigen og de forskellige

mindedage, der er knyttet til denne, ligesom der også blev nedlagt krans ved mange af de faldnes grave. Således nedlagde hovedbestyrelsen ved næstformanden Otto Mægaard en krans den 18. april på lieutenant W.B. Jespersens grav på Holmens Kirkegård. Han faldt om bord på panserbatteriet ROLF KRAKE som den eneste søofficer i forbindelse med kamphandlingerne denne dag.

100-årsdagen for kampen ved Helgoland 9. maj 1864 blev også mindet markant af Marineforeningen. Der blev nedlagt krans ved Edouard Suensons statue ved Nyboder, og ved en række veteraners grave. I Kristiansand i Norge, hvor de faldne fra kampen ligger begravet, blev også markeret en større højtidelighed, hvor Marineforeningen var talrigt repræsenteret. En højtidelighed blev og markeret ved fregatten JYLLAND i Ebeltoft.

Den 7. marts 1964 blev formanden, kommandør G. de Lichtenberg 70 år, og ved det efterfølgende sendemandsmøde den 24. maj ønskede formanden ikke at fortsætte. Han fratrådte og blev udnævnt til æresmedlem. Som ny formand blev valgt kommandørkaptajn Kai Hertz.

Mindesten over Tordenskiold 1958

Den norske marinehistoriker og søofficer Rolf Scheen havde været med ved de første forsøg på at etablere Norges Orlogsforbund, og havde gode forbindelser i Danmark. Han var i øvrigt dansk gift. En af hans danske forbindelser var Marineforeningens sekretær og redaktør G. Honnens de Lichtenberg. I *Under Dannebrog* refererede redaktøren i juli 1957 en artikel, som Rolf Scheen havde skrevet i den norske avis Aftenposten om, hvordan han under en rejse i Nordtyskland mente at have fundet stedet, hvor duellen,

i hvilken Tordenskiold døde i 1720. I litteraturen om Tordenskiold kunne man blot læse, at duellen fandt sted den 12. november 1720 ved landsbyen Gleidingen på grænsen mellem Hildesheim og Hannover.

Rolf Scheens rejse blev fulgt op af undersøgelse på stedet af den norske skibsreder R. J. J. Halle. Marineforeningen tog nu også sagen op, og et samarbejde blev indledt mellem Norges Orlogsforbund, Marineforeningen og skibsrederen. Marineforeningens deltagelse blev støttet af Brygger J.C. Jacobsens Mindelegat.

Honnens de Lichtenberg og R. Halle fandt i de lokale tyske arkiver en lang række værdifulde oplysninger, der ikke tidligere havde været tilgængelige for historikerne. De tyske lokalmyndigheder var indstillet på at samarbejde omkring dette projekt. Duellstedet blev nærmere påvist, og det blev besluttet, at de to marineforeninger sammen med den norske skibsreder skulle foranledige rejst en mindesten over Tordenskiold på det påviste duelsted. Det er placeret mellem landsbyen Rethen i Hannover og Gleidingen i Hildesheim, hvor der fra vejen går en skråning ned mod engen Sehlwiese.

Halle fremskaffede en dertil egnet granitsten på 3,5 tons fra Hankø i Norge, der blev forsynet med inskription. Stenen blev af den norske marine fragtet til Frederiksstad, hvor skibsrederen sørgede for søtransporten til Hamburg. Herfra blev den transporteret med hjælp fra Carlsberg Bryggeriernes Exportafdeling til bestemmelsesstedet.

Mindestenen blev afsløret på Tordenskiolds dødsdag den 12. november 1958 af formændene for henholdsvis Marineforeningen og Norges Orlogsforbund. Til stede var en lang række repræsentanter bl.a. fra den norske og den danske flåde samt tyske,

Kontreadmiral Aa. Linde taler ved afsløringen af mindestenen for Tordenskiold i Gleidingen den 12. november 1958

danske og norske myndigheder. Rolf Scheen og R. Halle var selvfølgelig også til stede. På den ene side af stenen står blot anført TORDENSKIOLD, på den anden siden står TRONDHEJM 1690 – SEHLWIESE 1720.

De lokale tyske myndigheder havde fulgt projektet, og borgmesteren kunne meddele, at området omkring mindestenen var under udbygning til beboelse, og at man havde besluttet at kalde vejen, der gik forbi min-

destenen, for Tordenskioldstrasse. En skole, der var under opførelse i nærheden, kom til at hedde Tordenskiold-Schule.

Rektoren for den nye skole rettede i 1964 henvendelse til den danske og norske ambassadør i Vesttyskland om fremskaffelse af et portræt af Tordenskiold, som skolen var opkaldt efter, et ikke urimeligt ønske. Med støtte fra Carlsberg Mindelegat bad Marineforeningen maleren Daniel Hvidt om at lave en kopi af det Tordenskiold-portræt, der er ophængt i Søofficers-Foreningen i København.

Den 13. maj 1965 blev dette portræt af Honnens de Lichtenberg overrakt den lokale borgmester, som gav gaven videre til skolens rektor.

Området omkring mindestenen og det lille anlæg, der blev etableret i forbindelse med denne, har siden undergået store ændringer på grund af den udbygning, der er sket af det anlagte villakvarter. Mindestenen står der stadig, og har medført, at Marineforeningen og de lokale myndigheder, især skolen, helt op til nu har haft kontakt med hinanden, og udvekslingsbesøg er blevet gennemført.

Projektet omkring denne mindesten blev et udtryk for et dansk-norsk samarbejde og blev også et udtryk for et usædvanligt initiativ fra Marineforeningens side i forbindelse med dens varetagelse af minderne fra den danske marinehistorie.

1963-1988

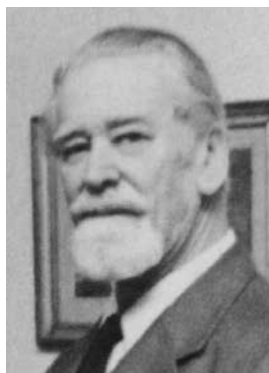
Ny skipper – kursen justeres 1964-79

Med valget af kommandørkaptajn Kai Hertz til landsformand for Marineforeningen i 1964 bemærker man nye momenter i forhold til tidligere. De hidtidige formænd havde været enten kontreadmiraler eller kommandører. Som kommandør P. Ipsen var han stadig tjenstgørende, da han lod sig vælge til formand. 1961-68 var han chef for Søværnets Havariskole, og afgik først på dette tidspunkt.

Kai Hertz kendte godt Marineforeningen indefra og havde ved flere lejligheder været dirigeret på foreningens sendemandsmøder. Han repræsenterede den ny generation af sø-officerer, og greb en række forhold an på en anderledes måde. Kai Hertz kom til at sidde frem til 1979, en af de længere formandsperioder, og han kom da også til at påvirke udviklingen af foreningen i denne periode.

Ved den første hilsen til medlemmerne i *Under Dannebrog* kunne det også konstateres, at stilen hos den nye formand var lidt anderledes. Han bemærkede, at foreningslivet i Danmark på dette tidspunkt synes at

Kommandørkaptajn
Kai Hertz, Marine-
foreningens formand
1964-79

stagnere, men opfordrede til at foreningens nu 50-årige idé blev fastholdt, og sluttede:

Fremgang heri skal opmuntres, stilstand og tilbageskridt bekæmpes – det kræver hver mands indsats, og det skylder vi vore forgængere inden for Marineforeningen. – Dens formål er det værd.

Allerede på sendemandsmødet i Randers den 9. maj 1965 kunne den nye formand glæde sig over, at den nedgang i medlemstallet, der havde været en kendsgerning siden højdepunktet i 1946, nu synes at bremse lidt op. Medlemstallet var steget fra 8.932 til 9.111, der var fordelt på 95 afdelinger. I alt var der siden stiftelsen blevet oprettet nominelt 105 afdelinger. Implementeringen af distriktsordningen, som de Lichtenberg nåede at indføre i sin endelige form, var nu gennemført, og var med til at forbedre samværet mellem lokalafdelingerne. På mødet frarådte den mangeårige landskasserer, orlogskaptajn Janus Sørensen, der blev udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen som påskønnelse af hans indsats. Han blev på mødet afløst af orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen.

På dette sendemandsmøde blev der også drøftet et emne, som med mellemrum er blevet taget op på disse møder. Marineforeningen fik som det er anført tidligere meget hurtigt tilladelse til at anvende et orlogsflag med foreningens mærke i øverste felt. Men det måtte ikke hejses udendørs på flagstang, hvad der altid havde generet en del af foreningens medlemmer. Der blev efter mødet

atter gjort henvendelser i denne sag, men fortsat forgæves.

En af de lokale maritime traditioner, som flere lokaleforeninger gik ind i, var de såkaldte *dystløb* og *fastlavnsbådoptog*. I nogle havnebyer satte skipperlavene fra gammel tid fastelavsmandag en båd på fire hjul og pyntede den med sejl, rigning og flagende bånd. Den blev trukket gennem byen af heste og bemanded med søfolk i traditionelle maritime dragter. Formålet var at samle penge ind i byen til enker efter søfolk og deres børn, ofte uddelt ved juletid.

En anden maritim tradition var det såkaldte *dystløb*, dueller i havnebassinet, hvor det gik ud på at vippe modstanderen i vandet. Formålet var det samme som med fastlavnsbådoptøget, nemlig at samle midler ind til godgørende formål. Her gik Marineforeningens lokalafdelinger ind og overtog i flere tilfælde disse arrangementer, hvis de hensygnende skipperlav ikke længere var i stand til dette. Gennem disse arrangementer

fik man dels samlet penge, dels gjort reklame for Marineforeningen og dens arbejde. Der til kom lejlighedsvis processioner i forbindelse med opsætningen af kirkeskibe i lokale kirker. Marineforeningens medvirken ved arrangementerne i forbindelse med modtagelsen af de af byen adopterede skibe spillede også en rolle i det lokale arbejde.

Under den nye ledelse fortsatte arbejdet i lokalforeningerne. Synliggørelsen blev fastholdt gennem kransenedlægninger og markeringer af flådens mærkedage. Blomsterhandler Wandel, der var medlem af Københavnsafdelingen, leverede frem til sin død i 2012 gratis de kranser, som Marineforeningen og københavnsafdelingen anvendte ved mindehøjtidelighederne.

Ved sendemandsmødet i 1966 i Århus var medlemstallet atter steget en smule. Foreningen synes at være på rette vej.

Samme år udsendte H.M. Kongens Adjudantstab et arrangementsdirektiv for fællesoptræden af Marine- og Soldaterforeninger

Fastlavnsbåden i Skive 1947

Godtfred Wandel ved mindestenen på Nyholm

ved officielle lejligheder. Der havde tilsyneladende ved repræsentative lejligheder hersket kompetenceproblemer i forbindelse med faneopstillinger og rækkefølgen for kransenedlægninger etc., hvor Danske Soldaterforeningers Landsraad, Forsvarsbroderselskabernes Samvirke, Marineforeningen og andre soldaterforeninger optrådte sammen. Nu blev disse problemer løst. Direktivet blev sammen med flagfirmaet J.S.V. Weilbachs lille hæfte om anvendelsen af Dannebrog tilsendt samtlige lokalafdelinger.

Den 8. juli 1966 blev 250 året for Tordenskiolds store sejr i Dynekilen i 1716 højtideligholdt af Marineforeningen flere steder i landet. Som sædvanlig blev der lagt krans fra Marineforeningen ved Tordenskiolds sarkofag i Holmens Kirkes Kapel på søheltens fødselsdag den 28. oktober.

Årligt stod Marineforeningen for afholdelsen af jubilarstævnerne, der også var for

ikke-medlemmer af foreningen. Normalt blev et sådan jubilarstævne siden 1945 lagt på en søndag, den 29. august eller så tæt på denne dato som muligt. Stævnet startede med en andagt og kransenedlægning ved mindestenen på Nyholm for Søværnets faldne under besættelsen 1940-45. Derefter paraderedes med musik, ofte Københavnsafdelingens Musikkorps, og senere Kvindelige Marineres Musikkorps, rundt på Flådestationen på Holmen. En samlet fotografering var også et fast programpunkt. Derefter gik man om bord i Marinekasernens biksemad, »Holmens Biks«. I nogle tilfælde blev der i bus taget en afstikker til Søværnets Eksercerskole i Auderød, hvor der serveredes flæskesteg og æblekage eller budding.

I marts 1966 kunne landssekretæren, G. Honnens de Lichtenberg, »Nons«, fejre sit 25 års jubilæum på denne post. I 22 år af disse havde han samtidig været redaktør af

Fuldmægtig i Redningsvæsenet G. Honnens de Lichtenberg var en markant skikkelse i Marineforeningens nyere historie. Han kom i 1941 ind i hovedbestyrelsen og overtog posten som landssekretær. Fra 1945 var han tillige redaktør af *Under Dannebrog*. Begge poster havde han indtil sin død i 1967

Under Dannebrog. Han blev med rette hyl- det i foreningens blad. Nons havde om no- gen i disse år været »Mr. Marineforening«.

Han havde overkommet de mest utro- lige opgaver, ikke alene inden for Marine- foreningen, men også uden for. »Tænk – at man kan overkomme alt dette og mere til«, sluttede næstformanden O. Maegaard sin jubilæumsomtale i *Under Dannebrog*. Nons' utrættelige aktivitet havde imidlertid sine omkostninger, og det var et stort tab for Marineforeningen, at han allerede døde året efter.

I forbindelse med Tronfølgeren Prinsesse Margrethes bryllup med Prins Henrik den 10. juni 1967 var seks af Marineforeningens afdelinger med flag opstillet ved mindeanke- ret i Nyhavn, hvor kareten med de nygifte passerede. Forinden var Marineforeningens jubilæumsgave blevet overrakt, et solur, der opstilledes i haven bag Christian IXs Palæ, samt seks sølvbægre.

Den nye landssekretær efter Honnens de Lichtenberg blev i 1968 G. Sejersen, Gentoft, og redaktørposten blev fra 1. ja- nuar 1968 overdraget til Kaj Lund. Han var skibsfører af uddannelse, men havde i en del år arbejdet som kontorchef i Handelsflådens Velfærdsråd og været redaktør af dettes blad *Horisont*. Endvidere havde han været redak-

tør af et stort anlagt tidsskrift *Søens Verden* 1959-62, en publikation, som *Under Dan- nebrog* kom til at minde om efter de ændrin- ger i lay-out, som den nye redaktør foretog, bl.a. fik bladet et mindre format end hidtil. Det vendte dog senere tilbage til det tidlige- re format. Kaj Lund havde udgivet en række bøger og var den første professionelle redak- tør af foreningens blad. En af de nye ting i bladet blev en *leder* i hvert nummer, normalt skrevet af formanden Kai Hertz.

Kommandør C.V. Evers, der havde sid- det i en årrække i hovedbestyrelsen døde den 1. juni 1966. Han havde betænkt Ma- rineforeningen i sit testamente, og for disse midler oprettedes Kommandør Evers' Legat, der dannede grundlaget for uddelingen af *Fremskridtspokalen*, der ved det årlige lands- skyttestævne tilfalder det skyttelav, der har haft størst medlemsfremgang.

Lokalafdelinger stillede atter med flag ved fejringen af Frederik IXs 70 årsdag den 11. marts 1969.

Sendemandsmødet dette år blev holdt den 11. maj i Grenå. På dette tidspunkt var der 88 lokalafdelinger med i alt 9.350 med- lemmer. Ny næstformand blev S. Worm-Pe- tersen, og de to tidligere næstformænd Otto Maegaard og Chr. Bønnelycke blev udnævnt til æresmedlemmer.

Kort tid efter fratrådte G. Sejersen som landssekretær, og den 25. oktober 1969 konstitueredes Kurt Flatau som landssekre- tær. Han valgtes som landssekretær på det følgende års sendemandsmøde. Kurt Flatau havde været værnepligtig på kongeskibet DANNEBROG i 1961, hvorefter han fort- satte karrieren i A.P. Møller. Han var blevet indmeldt i Marineforeningen i 1964, og blev allerede i 1965 indvalgt i bestyrelsen for

Københavns Afdelingen. I 1974 overtog han posten som landskasserer. Han repræsenterede et generationsskifte i hovedbestyrelsen.

Efter sendemandsmødet den 31. maj 1970 bestod hovedbestyrelsen af

- Formand:* Kommandørkaptajn Kai Hertz
- Næstformand:* Underdirektør Svend Worm-Petersen
- Landssekretær:* Assistent Kurt Flatau
- Landskasserer:* Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen
- Distrikt I:* Boghandler O. Reumert
- Distrikt II:* Maskinmester Hans Pedersen
- Distrikt III:* Blikkenslægmester I. Strangholt
- Distrikt IV:* Kontorbestyrer E. Nielsen
- Distrikt V:* Kaptajn C. Thomsen
- Distrikt VI:* Forretningsfører E. Semberg
- Distrikt VII:* Ingeniør E.D. Fylling
- Distrikt VIII:* Fabrikant M. Buchardt
- Distrikt IX:* Direktør Knud Schrøder
- Distrikt X:* Omsorgskonsulent P. Schytte Hansen
- Distrikt XI:* Fiskeskipper Jens Knak
- Distrikt XII:* Forvalter Georg Petersen
- Distrikt XIII:* Bagermester A. Echvald

Hovedbestyrelsesmedlemmernes titler er med vilje medtaget her for netop at vise, at medlemmerne af Marineforeningen og dens ledelse repræsenterede alle grupper i samfundet.

Den 1. januar 1971 flyttede foreningen ind i lokaler i Bredgade 29 i centrum af København. Det var sjette gang Marineforeningen flyttede kontor siden oprettelsen i 1913. Frem til 1917 havde man domicil i Christi-

Bag ved statuen af Christian X på Skt. Annæ Plads ses bygningen Bredgade 29, mezz., hvor Marineforeningens hovedkontor var placeret 1970-77

an IXs Gade 5. Derfra flyttede man til Møntergade 22, hvorfra man rykkede ud i juli 1925, og flyttede til Bredgade 25 C. Derfra flyttede man til Store Strandstræde 9 i 1928. Fra oktober 1943 flyttede foreningen ind i lokaler i Navigatørernes Hus, Havnegade 55, 2. sal, med god udsigt over havnen.

I december 1970 stod det så klart, at man måtte fraflytte Navigatørernes Hus, og vende tilbage til Bredgade. Denne gang fik man fra 1. januar 1971 lokaler i Bredgade 29, hvorfra der var udsigt gennem Skt. Annæ Plads til et glimt af Havnen.

I januar 1972 døde Frederik IX, Marineforeningens æresformand. Ved begravelsen og den kongelige rustvogns færd gennem København var Marineforeningen talrigt opstillet med flag for at ære majestæten. Ved bisættelsen i Roskilde Domkirke var foreningen repræsenteret af landssekretæren Kurt Flatau. De eneste to flag, der var opstillet i domkirken, var Marineforeningens og Garderforeningens.

Efter Frederik IXs død overtog Arveprins Knud posten som æresformand. Han døde

Hovedbestyrelsesmøde den 9. oktober 1976 i Søofficers-Foreningen med Prins Henrik som nyvalgt Æresformand

i 1976, og den 9. oktober 1976 blev Prins Henrik udnævnt til æresformand for Marineforeningen.

Samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger var fortsat gennem 1960'erne og ind i det efterfølgende årti. I maj 1972 deltog landsformanden således i Flottans Mäns årsmøde i Karlskrona, hvor også Norges Orlogsforbund var repræsenteret. Her bekræftede foreningerne ønsket om fortsat øget samarbejde mellem foreningerne. Samarbejdet var hidtil dels foregået på bilateralt basis mellem lokalafdelinger i de tre lande, dels ved møder i forbindelse med Nordiske Militære Kammeratskabsforeningers stævne, der afholdtes hvert andet år på skift i de fire nordiske lande, idet Finland nu var kommet med i samarbejdet. Det 13. af disse stævner var blevet afholdt i 1971, og det 14. stævne skulle holdes i 1973 i Finland. På mødet i

Karlskrona berørte man mulighederne for et øget samarbejde mellem marineforeningerne i de nordiske lande. I første omgang udgik der en opfordring fra landsformanden til lokalforeningerne om at søge kontakter i andre nordiske lokalafdelinger, og i den hensigt blev en lang række adresser på disse lokalafdelinger oplyst i *Under Dannebrog*.

Som tidligere nævnt var Marineforeningen i disse år optaget af og involveret i bestræbelserne for at bevare fregatten JYLLAND. Især var det af betydning, at landsformanden fra 1971 og frem til han gik af i 1979, samtidig var formand for Selskabet Fregatten Jyllands Venner og derfor var med i de overordnede overvejelser for at fremme fregatsagen.

Marineforeningen 60 år 1973

På 60 årsdagen for foreningens oprettelse, den 30. april 1973, blev der i Roskilde

Domkirke nedlagt kransede ved de to tidligere æresformænds sarkofager. Prins Valdemar og Frederik IX. Om eftermiddagen var der reception i Søofficers-Foreningen.

I forbindelse med jubilæet var der gjort lidt mere ud af *Under Dannebrog*, der bl.a. indeholdt artikler af Kai Hertz og Kurt Flatau, som omhandlede *generationskløften* i Marineforeningen.

Det var uundgåeligt, når en forening havde eksisteret over så lang tid som Marineforeningen havde, at der opstod en vis afstand mellem de ældste og de yngre medlemmer. Landsformandens holdning var, at

trods alt, så er der noget, der tværs igennem aldersforskelle, tværs igennem skiftende tiders idealer, binder trådene sammen, en særlig grundtone som tværs igennem de forskellige medlemmers levevilkår og livssyn, tværs igennem forskellig værdsættelse af indholdet i mødearrangementer og sammenkomster kalder på noget, som er fælles... Dette udsprunget af det fællesskab, der er skabt ved at have tilbragt værnepligtstiden eller have en livsgerning i orlogsflåden, det at have levet under ensartede vilkår...

Dette fællesskab er det bærende i vor forening, det der trods tidsforskydning i tjenesteperiode eller variation i tjenestested dog er tilbragt os i de samme omgivelser og i den samme atmosfære – orlogsflådens ånd og traditioner. Og med det fællesskab følger også baggrunden for over aldersforskel at kunne udveksle erfaringer, erindringer, minder. Og dermed er vi inde i den ene del af foreningens formål: at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem nuværende og tidligere gaster under orlogsflådens splitflag. Som en anden del følger naturligt, at med det indblik vi igennem orlogstjenesten har fået for vor nations samho-

righeid med fri færden til søs og udnyttelse af søens muligheder, går vi fuldhjertet ind for at søge at vække den mere landbetonede befolknings interesse for at støtte til søværn, søfart og fiskeri.

Foreningens dobbelte formål – vedligeholdelsen af kammeratskabet og minderne fra orlogstiden og et virke på national basis – har stået uændret fra foreningens start. Nu er det os, kammerater, der skal virke for formålets opfyldelse og lægge grunden til, at kommende generationer kan følge linien op. Og i det virke må der ikke være noget skisma mellem foreningens aldersklasser.

I sit indlæg konstaterede Kurt Flatau, at der i en årrække havde været permanent nedgang i medlemstallet, at gennemsnitsalderen var for høj i afdelingerne, og at det under de herskende forhold tilsyneladende havde været svært at få de unge til at finde vej til foreningen. Generelt havde soldaterforeningerne det svært. Det var ikke *in* at nære interesse for forsvaret. Her foreslog Kurt Flatau, at man arbejdede med skyttelavene som et tilbud til yngre generationer, samt at man søgte samarbejde med de lokale marinehjemmeværnsflotiller. Flatau sluttede med »de unges fødselsdagsønsker«:

Gør Marineforeningen større, ikke blot i medlemstal, men også i befolkningens omdømme. Få flere unge ind i rækkerne. Drag dem ind i kammeratskabet og ind i bestyrelsesarbejdet, således at de virkelig føler sig hjemme, så foreningens livskraft kan bevares.

Sendemandsmødet i jubilæumsåret blev holdt den 27. maj 1973 i Nykøbing F., hvor det konstateredes, at medlemstallet var 8.250 fordelt på 85 afdelinger.

Endvidere deltog foreningen traditionen tro dette år i det nordiske militære kamme-

ratforeningsstævne, ligesom der blev holdt jubilarstævne. I forbindelse med årets landskyttetstævne, dette år i Randers, vedtog repræsentanterne fra skyttelavene at indstille til hovedbestyrelsen, at der nedsattes et fælles styrelsesudvalg, bestående af tre mand, der tog sig af skyttelavens problemer. På sit møde den 27. oktober 1973 godkendte hovedbestyrelsen dette forslag, og der blev nedsat et Skyttelavsudvalg med Jens Rosenfeldt Christensen, Glostrup, som første formand.

Samme år blev også godkendt og indført et blazer-emblem og det såkaldte minieblem til at bære, når man ikke deltog i foreningens aktiviteter.

Ved sendemandsmødet i Marstal i 1974 byttede landsekretæren og landskassereren plads, således, at Kurt Flatau fremover var landskasserer. Medlemstallet var nu 8.160. Kigger man på årets aflagte regnskab kan man konstatere, at foreningens økonomi i disse år var anstrengt. Driftsregnskabet balancerede med 109.000 kr., hvoraf underskuddet udgjorde 6.500 kr. Derudover kan man bemærke, at næsten halvdelen af udgifterne gik til udgivelsen af *Under Dannebrog*. Status balancerede med en beholdning på 85.000 kr. hvoraf halvdelen udgjordes af de tre fonde, Grundfonden, Admiral Carstensens Fond og Kommandør Evers' Fond, som foreningen havde rådighed over.

I 1975 dannedes *Danske Forsvarsbroderselskaber, Soldater- og Marineforeningers Samråd*, (FSM) hvorved det hidtidige samarbejde etableres fastere organisatorisk.

Sendemandsmødet blev i 1977 holdt i Hørsholm. S. Thorlund Nielsen afgik som landsekretær og blev udnævnt til æresmedlem. Som ny landsekretær valgtes Richard Borg, København.

Medlemstallet var atter faldet en smule,

og det fik Kai Hertz til på mødet kraftigt at anmode afdelingernes om at stramme sig an for at modvirke denne tendens.« Der må fornyelse til, uden at det traditionelle derfor helt kastes over bord«. En afdeling var begyndt at invitere pårørende med til møderne. Dette havde givet flere mødedeltagere og nye medlemmer. En anden afdeling havde som vinterbeskæftigelse for medlemmerne igangsat restaureringen af en gammel travalje. Andre afdelinger gennemførte arrangementer i samarbejde med andre foreninger. Samarbejde med andre foreninger i forbindelse med markering af mindedage gav gode muligheder for synliggørelse i bybilledet. På denne måde var der flere eksempler på, at der skulle meget få nye ting til for at skaffe nye medlemmer og større tilfredshed blandt eksisterende medlemmer.

Formanden sluttede med følgende op-sang:

Jeg vil understrege betydningen af, at sådanne aktiviteter refereres til Under Dannebrog, og at man prøver at give afdelingernes beretninger et sådant indhold, at andre afdelinger kan hente gode ideer og ikke blot skal læse de sædvanlige rapporter om torskespisning og dans på dækket.

1970erne var ubestrideligt en vanskelig periode, således som Kurt Flatau havde været inde på i sit indlæg i 1973. I forbindelse med værnepligten blev færre af de sessionsbehandlede udskrevet i forhold til tidligere, ligesom man fra 1976 politisk besluttede, at Forsvarets stående styrker skulle bestå af lige dele stampersonel og værnepligtige. Antallet af unge, der nægtede at aftjene værnepligt toppede også i disse år. Begrundelsen for at strukturere styrkerne på en anden måde var et politisk forsøg på at løse problemet med

de mange militærnægtere. Reelt var denne beslutning begrundet i, at våbentechnologien havde udviklet sig på en sådan måde, at det specielt for et værn som Søværnet blev vanskeligt at bemande en lang række funktioner om bord med værnepligtige, der ikke kunne oplæres og anvendes inden for den tid, der var afsat til værnepligten. Antallet af værnepligtige i Søværnet faldt derfor drastisk, og dermed reduceredes rekrutteringsgrundlaget til Marineforeningen væsentligt på længere sigt. Denne udvikling, der efterhånden er blevet mere og mere mærkbar, er imidlertid blevet modvirket af en øget tilgang af søfarts-folk og andre interesserede. Generelt kan man sige, at udviklingen satte gang i manges overvejelser om, hvorledes man på længere sigt kunne flytte hovedvægten fra tidligere værnepligtige i Søværnet til andre grupper. Her tænkte man i første omgang på Søværnets faste personel.

Den 1. juli 1977 medvirkede Marineforeningen talrigt i arrangementerne omkring 300-året for Slaget ved Stevns (Køge Bugt) i 1677. Arrangementet omfattede bl.a. minddegudstjeneste i Holmens Kirke og kranse nedlægning ved Niels Juels statue ved Holmens Kanal.

Samme år flyttede Marineforeningen atter kontorfaciliteter. Efter kun seks år i Bredgade flyttedes til Østergade 8 i centrum af København, hvor kontoret lå indtil 1984.

Vagtskifte og status 1979

På sendemandsmødet i 1978 kunne formanden meddele, at medlem nr. 50.000 havde indmeldt sig siden starten i 1913. Indmeldelsen skete i afdelingen på Bornholm i januar 1978. Samme år blev landsformanden Kai Hertz 70 år, og meddelte, at han ikke genopstillede i 1979, hvor sendemandsmø-

det blev holdt den 21. maj i Randers. Kai Hertz blev ved sin afgang udnævnt til æresmedlem. Medlemstallet var 7.833 fordelt på 77 afdelinger. Ved tiltrædelsen i 1964 var tallet på 9.200 fordelt på 93 afdelinger. Nedgangen afspejlede de vanskeligheder, der havde været igennem 1970'erne med at rekruttere nye medlemmer.

Kai Hertz havde igennem 15 år været en farverig formand, til tider med skarpe og ligefremme synspunkter. Dette kom også frem i en passage i hans takketale, hvor han siger:

Hovedindtrykket, som har nedfældet sig, er spækket med hjertelige og fornøjelige erindringer om hyggeligt samvær og åben, kammeratlig omgangsform. Bevares – der er også minder om dravater [pludselig stormvind på havet] ind imellem. Vi mennesker er jo ikke ens i sind og skind – det ville vist være bundkedeligt, om vi ikke havde selvstændige meninger, som underkastes debat. Men det, der tæller, er at kunne debattere uden at skabe hårdkogte skisma.

Til ny landsformand, den 7. i rækken, blev valgt kommandør V.P. Heise. Han var lige fyldt 60 år, var chef for Flådestation Korsør og Storebælts Marinedistrikt, og gik i 1981

Kommandør V.P. Heise. Marineforeningens landsformand 1979-94

på pension. I sin tiltrædelsestale sagde han, at han i godt halvanden år forinden har haft mulighed for at sætte sig ind i Marineforeningens arbejde. Han var således i nogen tid inden blevet varmet op til at overtage formandsposten. I sine efterladte erindringer beskriver han denne proces og de overvejelser, han gjorde sig, inden han gik ind i dette arbejde, samt hans vurdering af Marineforeningen på dette tidspunkt. Vi ved, at denne fremgangsmåde ofte er benyttet, men det er sjældent, at man får en detaljeret beskrivelse af, hvorledes en landsformand i Marineforeningen er blevet »varmet op«. Denne proces beskrives her i uddrag fra V.P. Heises erindringer.

Det var egentlig ret tilfældigt, at jeg kom ind i Marineforeningen, som skulle komme til at optage så meget af min tid, men som gav mig så meget i de første 15 år af min pensionisttid.

Da Slagelse Marineforening den 8. december 1975 kunne fejre sit 50-års jubilæum, var jeg som chef for Flådestation Korsør inviteret til stiftelsesfesten og opfordret til at tale for søværnet. I festen deltog også den daværende landsformand for Danmarks Marineforening, kommandørkaptajn K.V. Hertz, og et par dage efter ringede han mig op og spurgte, om han måtte få manuskriptet til min tale for at aftrykke det i foreningens blad, Under Dannebrog. Jeg var selvfølgelig let smigret og indforstået, og kort tid efter ringede Hertz igen og spurgte, om jeg kunne tænke mig at blive hans efterfølger som landsformand. Jeg svarede, at det måtte jeg nok lige tænke over, og at jeg heller ikke var medlem af Marineforeningen. Han sagde, at det kunne jeg jo hurtigt blive, jeg skulle bare tage kontakt med kassereren i Korsør afdelingen, overmekaniker Niels Bruus Sørensen og betale kontingentet, så kunne jeg i øvrigt »gå i

lære« ved at deltage i forretningsudvalgs møder og hovedbestyrelsesmøder indtil næste års sendemandsmøde.

Efter at have drøftet det med min kone og – ikke mindst p.gr.a. hendes helbredstilstand – tænkt grundigt over det, sagde jeg ja til gå i lære, og det endte med, at jeg også sagde ja til at afløse Hertz.

Indtil da var det eneste, jeg kendte til Marineforeningen, at det var nogle flinke fyre, der stod på kajen, når flådens skibe kom i havn. De havde normalt en kasse øl med, eller også havde de den oppe i Marinestuen eller i en bus, som de gav os en sightseeing tur med. Jeg mindedes specielt NIELS EBBESENS adoptionsbesøg i Randers. Efter at være blevet bevertet af de hyggelige gamle marinere, forlod man dem mandag morgen og skænkede det ikke en tanke, hvad de gode mænd lavede resten af året. Nu opdagede jeg, at der var tale om et landsomfattende frivilligt og ulønnet arbejde.

Jeg blev – da jeg deltog i det første hovedbestyrelsesmøde – imponeret over den idealisme, der lå bag denne indsats og fandt, at det var en god sag at arbejde for, også når jeg blev pensioneret i 1981. Det blev for mig en »second career«, som gav mig mange oplevelser, gode stunder og gode venner.

Som tidligere nævnt var det ved en tilfældighed og uden at jeg vidste, hvad jeg gik ind til, at jeg i 1979 sagde ja til at efterfølge kommandørkaptajn Kai Hertz som landsformand, men jeg har på intet tidspunkt fortrudt, at jeg påtog mig hvervet.

Det år jeg fik som »føl« hos Kai Hertz var meget nyttigt. Ved deltagelse i de rutinemæssige møder i forretningsudvalget og hovedbestyrelsen kom jeg ind i organisationen og forretningsgangen samt lærte landsbestyrelsesmedlemmerne at kende. Jeg lærte Marineforeningens historie bl.a. gennem det der i foreningens kaldes »Den

store bog« nemlig: »MARINEFORENINGEN I DANMARK – Vort Søværn – vor Søfart«.

Jeg havde som observatør til møderne god mulighed for at iagttage, hvordan disse kompetente forsamlinger fungerede, og der måtte jeg konstatere, at de var: **1. for gamle, 2. for autoritetstro og 3. for passive.** Det slog mig også, at trods den klare formålsparagraf fokuserede man både i hovedbestyrelsen og i afdelingerne på kammeratskabet, medens der kun brugtes få kræfter på »at tale Søværnets sag« navnlig udadtil.

Konklusionen på mine iagttagelser under læreåret måtte derfor være, dels en anerkendelse af det store frivillige ulønnede arbejde, der udførtes i afdelingerne landet over, der gav den i sin form meget demokratiske organisation et stort potentiale, men at dette ikke udnyttedes optimalt på grund af en ikke eksisterende to-vejskommunikation.

Alt i alt så jeg i hvervet som landsformand en udfordring og en mulighed for at føre foreningens videre ved ret enkle ændringer i ledelsesformen. På den anden side var jeg også klar over, at en gammel og traditionsbunden forening som Marineforeningen ikke kunne ændres med et snuptag. Jeg sammenlignede gerne opgaven med en 120.000 tons tanker, hvis kurs skulle rettes for afdrift og strøm. Det var nemt nok at give rorgængeren ordre til at lægge roret om, men det ville tage ret lang tid før skibet kom i drej.

Resultatet blev – som allerede nævnt – at jeg indvilligede i at stille op som kandidat til posten som landsformand på sendemandsmødet i 1979.

De nordiske orlogsstævner 1980

Samarbejdet med de andre marineforeninger var bl.a. foregået ved de nordiske militære kammeratskabsstævner, som blev afholdt

Under Dannebrog's moderniserede forside fra 1980

hvert andet år. Deltagerantallet var af gode grunde begrænset for de enkelte sammenslutninger, men interessen for at deltage var i Marineforeningen utvivlsomt større end den delegation, som kunne deltage.

Blandt repræsentanterne fra marineforeningerne havde det ofte været drøftet, at der burde etableres noget selvstændigt for disse foreninger, da stævnerne af gode grunde var meget domineret af soldaterforeningerne. På kammeratskabsstævnet i Bergen 1979 lykkedes det at få hul på denne sag

I sine erindringer skriver Heise om stævnet i Bergen:

På dette i øvrigt vellykkede stævne fik vi inspiration til en nyskabelse. Under en kammeratskabsaften var riksordförande for Flottans Män, kommandör Fredrich Taube, landsnästformanden Torben Jensen og jeg gået ude for

at nyde den lyse nordiske nat, og talen faldt da naturligt på det beklagelige i, at så få af vores medlemmer havde mulighed for at opleve dette stykke nordisk og maritimt samarbejde. Taube sagde så: »Hvorfor laver vi ikke vores egne maritime stævner?« Torben Jensen greb hurtigt idéen, og jeg sluttede mig til den og lovede, at vi ville gå hjem og arbejde videre på idéen. Det lykkedes os at få arrangeret »Det 1. Nordiske Orlogsstævne« i Auderødlejren allerede den 6.-8. juni 1980, og de er ført videre siden på skift hvert andet år i Danmark, Sverige, Norge og Finland, hvor vi fik kontakt til marineforeningen »Laivaston Kilta«.

Fr. Taube blev samme år afløst af kommandørkaptajn Vilhelm Frithz (kaldet »Villem«), præsident for Norges Orlogsforbund var Andreas Stang og for Laivaston Kilta Bruno Ryyänen.

Der blev her tale om et stykke praktisk nordisk samarbejde, der lykkedes, og som gav os

mange gode oplevelser. Ved hvert stævne har der været:

Information om værtslandets marine,
En udflugt til kulturelle, historiske seværdigheder,
Gensidig information og erfaringsudveksling foreningerne imellem og – ikke mindst – Festligt kammeratligt samvær, der skabte personlige forbindelser og venskaber.

Selv om der – som nævnt – ikke var tale om en helt ny idé, så fik den daværende hovedbestyrelse nu gjort den til virkelighed.

Der var ca. 100 deltagere fra de nordiske lande til det 1. nordiske orlogsstævne, der blev afholdt på Søværnets Eksercerskole i Auderød, og åbnet af chefen for Søværnet, kontreadmiral N.F. Lange.

Efter en kort andagt ved orlogspræst H. Rørskou leverede Søværnets Tamburkorps et tattoo. Senere gik turen til Handels- og Sø-

Landsformanden i spidsen for den danske delegation ved det 2. Nordiske Orlogsstævne i Göteborg 1982

fartsmuseet på Kronborg, og videre til frokost i marinestuen i Hørsholm-Rungsted, og tilbage til Auderød med gallamiddag. Alle var enige om, at man atter skulle mødes i 1982, denne gang i Sverige.

Nye initiativer

Landsformanden havde sideløbende med sin karriere som søofficer gennemført et studium som cand.psych. og havde beskæftiget sig med organisationsudvikling. Denne erfaring søgte han at udnytte ved den udvikling af Marineforeningen, som han gerne ville sætte i gang. Hans indtryk var at der ikke var nok kommunikation mellem lokalafdelingerne og hovedbestyrelsen. Der skulle lægges mere vægt på distriktsrepræsentanterne, som skulle påtage sig indberetningerne, således at der kunne gives mere overordnede oplysninger i forhold til den kutyme, der var oparbejdet fra lokalafdelingernes side. Et egentligt organisationsudviklingsprojekt blev igangsat i 1985. En følge af dette blev udarbejdelsen og udsendelsen af en Håndbog for Distriktsrepræsentanter. Denne havde i et par været under forberedelse af landsnæstformanden Torben Jensen og landskassereren Kurt Flatau. Siden udsendtes en håndbog for afdelingsformænd og afdelingskasserere.

Heise havde også en klar opfattelse af, at bladet *Under Dannebrog* var afgørende for den fælles holdning og selvforståelse i foreningen. I 1982 afgik Kaj Lund som redaktør, en post han havde udfyldt siden 1968. Den nye redaktør var også en professionel. Sportsredaktøren ved Aalborg Stiftstidende, Ejvind Samuelsen. »Sam«, som han blev kaldt, havde i modsætning til forgængeren sine rødder i Marineforeningen. Han havde været formand for Aalborg Marineforening i 12 år og medlem af hovedbestyrelsen i to pe-

1. januar 1982 afløste Ejvind Samuelsen (t.v.) Kaj Lund (t.h.) som redaktør af »Under Dannebrog«

rioder. *Under Dannebrog* fik et nyt lay-out, og det blev besluttet, at det skulle bestå af 50% redaktionelt stof, og 50% meddelelser fra afdelingerne.

En af den nye landsformands hovedprogrampunkter var at fremme Marineforeningens anden hovedsøjle, at »styrke nationens interesse for Søværnet«. I 1980 diskuteredes forsvaret på grund af, at det politiske forsvarsforlig skulle genforhandles. Politisk så det ud til, at forsvarsbudgettet ville blive fastfrosset, hvad der i realiteten betød en tilbagegang. En sådan stagnation ville naturligvis også ramme Søværnet. En fortsat varetagelse af de opgaver, som Søværnet udførte, kaldte derfor på støtte fra de interessekredse, der stod bag værnet.

Denne opgave lå lige til højrebenet for Marineforeningen, efter Heises mening. I den anledning skrev landsformanden *Under Dannebrog* til medlemmerne:

Der er behov for at skabe forståelse for betydningen af overvågning og forsvar af søterritoriet, og for at det er Søværnet og Flyvevåbnet,

der ved deres tilstedeværelse og indsats på søen og i luften skal skabe den dybde i dansk forsvar, som naturen ikke umiddelbart giver høren.

Marineforeningen som sådan kan og skal som en upolitisk organisation ikke gå ind i den partipolitiske debat, men dette forhindrer ikke, at foreningen markerer sin positive holdning til forsvaret med særlig vægt på at støtte Søværnet. Det samme gælder naturligvis de enkelte medlemmer.

Marineforeningens virksomhed omfatter i henhold til lovene blandt andet afholdelse af foredrag om Søværnet, og foreningen har derved gode muligheder for gennem afdelingerne over hele landet at udbrede kendskabet til Søværnets opgaver, aktivitet og vilkår, således at medlemmerne får den for en saglig deltagelse i forsvarsdebatten nødvendige viden.

Her stødte man atter ind i det tilbagevendende problem for Marineforeningen. Al politik var bandlyst under foreningens møder, men man ville alligevel gerne kunne udtale sig i sager, der blev diskuteret offentligt. Marineforeningens formand havde i sin artikel i 1924 stillet spørgsmål »Er afrustning af landet et politisk spørgsmål?« Hans svar var, at det var et »nationalt spørgsmål«, som foreningen kunne udtale sig om uden at blive partipolitisk. Paul Ipsen spurgte i sin tilsvarende artikel fra 1944 og det at være »for og imod forsvaret« var et politisk spørgsmål. Det mente han ikke, men han håbede, at den tid ville komme, hvor dette spørgsmål ikke længere skabte principielle politiske modsætninger.

Heise foreslog at løse dette problem ved at foreningen satsede på oplysning og udbredelse af kendskab til Søværnet, hvorved man jo ikke blandede sig i et partipolitisk spørgsmål. Landsformanden og hovedbesty-

relsen arbejdede videre med dette spørgsmål, og fik senere formuleringen omkring dette problem ændret i lovene til »Foreningen er uafhængig af parti- og fagpolitiske interesser«. Denne formulering løste dette for foreningen omstridte spørgsmål. Det blev slået fast, at Marineforeningen var en forsvarspositiv forening, der ville styrke nationens interesse for Søværnet og derfor helt legitimt deltog offentligt i debatten om forsvarets og specielt Søværnets vilkår.

Denne nye linie afspejlede sig også i en mere energisk kampagne fra foreningens side med hensyn til oplysning om Søværnet. I *Under Dannebrog* fremkom der nu større artikler om Søværnet. Således lagde chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Sven E. Thiede, i bladet i juli 1981 ud med artiklen »Flådens og Kystdefensionens opgaver«. Den blev senere i 1980'erne fulgt op med en omfattende række af artikler, der systematisk gennemgik Søværnets forskellige myndigheder og enheder og dets opgaver. Kontreadmiral Thiedes efterfølger, kontreadmiral Jørgen F. Bork gjorde her en energisk indsats for at få dette materiale tilvejebragt.

Hovedbestyrelsen indbød i forbindelse med et møde den 6. oktober 1984 Inspektøren for Søværnet, kontreadmiral N. F. Lange til at fremsætte bemærkninger om »Hvordan kan Marineforeningen bedst støtte Søværnet i dagens Danmark?«. Han konstaterede, at set fra Søværnets side er Marineforeningen og dens medlemmer nogle af Søværnets bedste ambassadører i samfundet, men stillede samtidig spørgsmålet: »Kan disse gode ambassadører blive endnu bedre?«. Svaret var, at igangsætte en oplysningskampagne blandt foreningens medlemmer og forsyne dem med saglige argumenter for hvorfor Dan-

mark skulle have en passende flåde, således at de i det daglige kunne dels udbrede kendskabet til Søværnet dels kunne argumentere sagligt med andre borgere omkring denne del af forsvarets opgaver.

Marineforeningen arrangerede 1984-85 flere offentlige møder rundt om i landet, hvor der blev vist film og redegjort både for Søværnet og for Marineforeningen. Der blev i samarbejde med Søværnets Stampersonels forening holdt et arrangement for Søværnets personel på henholdsvis Flådestation Korsør og Frederikshavn. I Frederikshavn var indlægsholderne chefen for Søværnets Operative Kommando, landsformanden og formanden for Søværnets Stampersonel Ole Hemmingsen. Ifølge Heises erindringer fik dette sidstnævnte arrangement et pudsigt forløb. Umiddelbart inden chefen for Søværnets Operative Kommando skulle i gang med overhead-plancherne gik strømmen til auditoriet, der var uden vinduer. I det bælgmørke lokale gav han så en omfattende og velformuleret redegørelse for Søværnets opgaver. Derefter tog Heise ordet. Han startede med at sige, at han ville kaste lys over Marineforeningens arbejde! Det hjalp dog ikke, strømmen var stadig gået, og kom først tilbage, da også Ole Hemmingsen havde afleveret sit indlæg. Blokering af en af sangerne, plejer at forstærke de andre, så man må formode, at tilhørerne har fået noget ud af deltagelsen!

Endvidere deltog Marineforeningen i 1986-87 i den oplysningskampagne, som Søe-Lieutenant-Selskabet tog initiativ til med bl.a. udsendelsen af pjecen »Flådens fremtid – hvor støvner vi hen?« og i *Under Dannebrog* nummer 3/86, 4/86, 1/87 og 2/87 indeholdt et 4-siders indlæg, der beskrev de enkelte eskadrer og øvrige tjenester

i Søværnet. Disse fire indlæg blev sendt til folketingets medlemmer.

I denne forbindelse skrev landsformanden i 1987 i *Under Dannebrog* om det tema, som skulle være overskriften for Marineforeningens bestræbelser inden for dette område, at

Befolkningen synes generelt ikke at forstå, i hvor høj grad det moderne samfund stadig er afhængig af havet som transportvej, ligesom betydningen af, at Danmarks beliggenhed mellem Østersøen og Nordsøen giver vort land en strategisk position af stor vigtighed. En sådan manglende forståelse for de forhold, der er afgørende for landets eksistens er kritisk, og der resterer et stort arbejde med at viderebringe de nødvendige oplysninger og vinde forståelse for landets situation som maritim nation.

Skal kvinder kunne optages i Marineforeningen?

Faktisk blev det diskuteret på et af de første møder, som Marineforeningen holdt, om kvinder skulle kunne optages under kategorien 'særligt interesserede', men hovedbestyrelsen konstaterede hurtigt, at der ikke var stemning for at gå nærmere ind i dette forslag. I de efterfølgende 80 år var Marineforeningen derfor udelukkende en forening for mænd.

Fra 1972 begyndte Søværnet at antage kvinder som stampersonel. Antallet var jævnt stigende, og i 1985 var der således ca. 200 kvinder tjenstgørende i Søværnet. I løbet af 1970erne var der naturligvis en del snak i Marineforeningen om dette forhold. Kvinder aftjente ganske vist ikke værnepligt, men det stod klart for mange, at foreningen ikke i længden kunne undgå at skulle optage kvinder. Man var interesseret i at få optaget så mange af de militært ansatte i Søværnet,

og derfor var der ikke længere nogen logisk argumentation for ikke at optage de i Søværnet ansatte kvinder i Marineforeningen.

Københavns Afdelingen havde tidligt i forbindelse med disse overvejelser foreslået, at medlemmer af Kvindeligt Marinekorps kunne optages som medlemmer. Dette forslag havde dog ikke nydt fremme.

I 1982 blev der holdt sendemandsmøde i Korsør. Frederik Pedersen fra den lokale marineforening stillede her forslag om ændring af vedtægternes § 5, således at også kvinder kunne optages i Marineforeningen. Forslaget var begrundet i, at der nu i Søværnet fandtes kvinder både som officerer og som konstabler. Forslaget medførte en følelsesladet debat. Afstemningen viste, at kun 20% af sendemændene kunne stemme for forslaget.

Debatten fortsatte. I *Under Dannebrog* var der året efter en artikel, hvoraf det fremgik, at *jenter* kunne optages i Norges Orlogsforbund, og at dette forbund havde en kvinde som kasserer. Det fremgik dog også af artiklen, at der dels kun var et meget lille antal kvinder i Orlogsforbundet, dels at der stadig var en del aversion hos medlemmerne, selv om det blev holdt »mand og mand imellem«.

Ved en platteoverrækkelse om bord på minelæggeren SJÆLLAND i 1984 udtalte formanden for Københavns Afdelingen, Flemming Larsen, at »der altid var plads til interesseret personel fra Søværnet i vor afdeling«. Efter overrækkelsen anmodede fire kvindelige konstabler om anmeldelsesblanketter. Flemming Larsen måtte så overlade disse fire »varme kartofler« til landsformanden, som også var til stede. Heise måtte her desværre meddele, at foreningens vedtægter ikke gav mulighed for en sådan optagelse, men at spørgsmålet var under diskussion.

Ved sendemandsmødet i Hundested i 1984 fremsatte Frederik Pedersen, Korsør, atter forslag om kvinders optagelse. Forslaget var ikke et ændringsforslag til vedtægterne, men gik denne gang ud på, at hovedbestyrelsen skulle udarbejde »retningslinier for optagelse af kvindeligt personel, som gør eller har gjort tjeneste i Søværnet«. Forslaget mødte atter stor modstand. Flere mente, at kvinderne burde danne deres egen afdeling under Marineforeningen. Nogle afviste enhver tanke om optagelse. En af sendemændene gjorde opmærksom på, at man om 15 år kunne komme ud for, at Inspektøren for Søværnet var en kvinde. Hvad ville man så gøre i foreningen? Forslaget blev dog vedtaget med 119 stemmer for og 82 imod, en enkelt var hverken for eller imod. Hovedbestyrelsen kunne gå i gang med at overveje nye retningslinier, men landsformanden gav udtryk for, at debatten for ham viste, at der nok ville gå nogle år før der kunne vedtages en vedtægtsændring i overensstemmelse med eventuelle retningslinier. Forslagsstilleren, Frederik Pedersen blev i en portrætartikel i *Under Dannebrog* kaldt »Damernes ven«. Han udtalte som begrundelse for sit forslag:

Det er simpelt hen ønsket om at Marineforeningen må overleve. Og for at overleve må foreningen følge med udviklingen. I hele det øvrige samfund har kvindernes opnået ligestilling, og nu da Søværnet optager kvindeligt personel, og har gjort det i flere år, må det være en selvfølge, at de kvindelige orlogsgæster, tidligere som nuværende, der ønsker det, kan optages i foreningen.

I april 1985 udsendte lovudvalget en betænkning angående retningslinier for optagelse af kvindeligt personel. Betænkningen

lagde op til en drøftelse i afdelingerne af emnet, drøftelser der så på et senere tidspunkt kunne blive udgangspunkt for et vedtægtsændringsforslag. Der var i betænkningen kun tale om kvindeligt personel i Søværnet. Lovudvalget under hovedbestyrelsen formulerede derfor forsøgsvis, hvorledes en vedtægtsændring kunne se ud. Heri hed det, måske lidt pudsigt, men kompromissøgende, at

Som medlemmer af Marineforeningen kan optages uberygtede danske

- 1) *mænd og kvinder, der har gjort eller gør tjeneste i Søværnet, eller*
- 2) *mænd som nærer interesse for orlogs- eller handelsflåden og dermed beslægtede erhverv.*

Det var hensigten at fremlægge dette forslag på sendemandsmødet 1986. Faldt forslaget dér, skulle det først være muligt at fremsætte det igen fem år efter.

Forslaget blev så fremlagt på sendemandsmødet i Svendborg i 1986. For stemte 135, imod 108. Dette resultat gav ikke det nødvendige 2/3 flertal for vedtægtsændringer. Forslaget blev derefter atter udskudt til 1991. Et forslag om at udsætte fremsættelsen af forslaget til 2000 blev dog forkastet.

På sendemandsmødet i Næstved i 1991 opnåede forslaget imidlertid heller ikke det nødvendige kvalificerede flertal.

Marineforeningens dagligdag i 1980erne

1980erne blev generelt set et mere aktivt årti end de foregående, men også med en anstrengt økonomi. Landsformanden og hovedbestyrelsen udviste stor og meget udadvendt aktivitet. Ikke mindst gjaldt det bestræbelserne for at oplyse mere om Søværnet

for indirekte at blande sig i diskussionen om forsvaret.

Den 14. januar 1980 afgik viceadmiral Sven S. Thostrup, der havde været chef for Søværnet i perioden 1965-80. I den anledning blev han udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen.

Sendemandsmødet blev i 1980 afholdt den 10. maj i Ringkøbing. Medlemstallet var 7.861 fordelt på 76 afdelinger. Det fremlagte regnskab for 1979 udviste en balance på 208.000 kr. med et lille overskud på 6.500 kr. I modsætning til tidligere udgjorde omkostningerne til *Under Dannebrog* kun 35% af omsætningen i modsætning til 50%. Status udviste en balance på 114.000 kr. Generelt må det konstateres, at foreningen stadig havde en spinkel økonomi.

Foreningen havde tidligere udsendt et hefte med mærkater med motiver fra den danske maritime historie. I 1980 blev det besluttet årligt at udsende et julemærke med maritime motiver. Det første blev udsendt 1. november 1980 og viste et parti fra Nyholm med Mastekanen og hovedvagtbygningen »Under Kronen«, tegnet af Kurt von Wövern, som stod for motiverne indtil 2003.

Et markant træk i de referater fra lokalafdelingerne, som løbende blev gengivet i

Marineforeningens første julemærke

Under Dannebrog, var, at det fremgik, at adskillige af disse nu udsendte deres egne små medlemsblade, med karakteristiske navne som f.eks. *Mastekranen* (Slagelse), *Skum for Boven* (Frederiksberg), *Så til søs* (Glostrup), *Med Kronborg om styrbord* (Helsingør), og *Marinemikken* (Godthåb). Marinestuerne udgjorde fortsat de sikre rammer om de fleste lokalafdelingers virke. På samme måde var de enkelte afdelingers skyttelav, der mødtes årligt på landskyttestævnerne, en væsentlig aktivitet for Marineforeningen som sådan.

Sendemandsmødet blev 1981 afholdt i Skagen. Medlemstallet var 7.823 medlemmer fordelt på 76 afdelinger. Kontingentet forhøjes fra 20 til 25 kr. ligesom en række ændringer i vedtægterne blev vedtaget. Der var dog tale om en række praktiske justeringer.

På et møde mellem Søværnet og Marineforeningen den 14. oktober 1981 besluttedes det at justere fundatsen for Admiral Carstensen's Fond. Heri hedder det, at Admiral Carstensen's Mindebæger tildeles én gang om årligt til den værnepligtige og konstabel-elev, der i løbet af de seneste 12 måneder har opnået præmieberettigelse i håndvåbenskydning, og samtidig blandt de bedste skytter har modtaget den bedste personelbedømmelse og er ustraffet. Modtagerne indstilles af Søværnet og uddeles ved Marineforeningens årlige jubilarstævne omkring den 29. august.

Ved årets hovedstyrelsesmøde i Søofficers-Foreningen i efteråret besluttedes det at nedsætte et jubilæumsudvalg, således at man var klar til 75 års jubilæet i 1988. Det kom til at bestå af landsnæstformanden Torben Jensen, landskasserer Kurt Flatau, Jørgen Brøgger (Ebeltoft) og Ib Ketler-Iversen (Brøndby).

Fra 1. januar 1982 afløste som tidligere nævnt Eivind Samuelson den hidtidige redaktør Kaj Lund.

Den 16. maj 1982 afholdtes sendemandsmøde i Korsør. Foreningen bestod på dette tidspunkt af 75 afdelinger med 7.670 medlemmer. Sendemændene fra Kolding gjorde sig bemærket ved at ankomme om bord i eget fartøj, kutteren MARINA. Den var bygget i 1919 og havde fra 1944-53 været i Søværnets tjeneste som P.19. Derefter var den blevet overladt til Marinehjemmeværnet som under betegnelsen MHV 53. I 1976 var den blevet købt af fabrikanten Mogens Burchardt, der var tidligere formand for Kolding Marineforening, og derefter overladt lokalafdelingen til benyttelse.

Landssekretæren Richard Borg var inden sendemandsmødet fratrukket. Hovedbestyrelsen havde konstitueret Ib Ketler-Iversen som landssekretær, og det blev besluttet at hans formelle valg først skulle foretages det følgende år.

De 61 sendemænd, der var samlet i Rønne i 1983, kunne med glæde konstatere en lille fremgang på et par hundrede i foreningens medlemstal. Det var på dette tidspunkt 7.830 fordelt på 76 lokalafdelinger. Et større underskud som følge af huslejestigning i Østergade 8 medførte en debat om atter at flytte hovedkontoret. Et forslag om at indrette kontor i et af de udfasede fyrskibe i Københavns havn vakte bifald, men kunne ikke umiddelbart praktiseres. Ib Ketler-Iversen blev på dette sendemandsmøde formelt valgt som landssekretær.

Der var i *Under Dannebrog* juli 1983 et interview med landsnæstformanden Torben Jensen, der havde en fortid som math i Søværnet 1952-58. Heri kunne man læse, at Glostrup-Tåstrup Afdelingen, som han

I 1984 flyttede hovedkontoret til Danmarks Rederiforening, Amaliegade 33 C, København, hvor Marineforeningen fik det tidligere lægekontor i kælderlokalerne inde i bygningens gård.

samtidig var formand for, som en af de få lokalafdelinger havde venteliste for optagelse. Marinestuen »Kahytten« kunne rumme 75 medlemmer, og dette satte en begrænsning på medlemstallet for denne meget aktive og populære afdeling.

Som følge af husleje problemerne flyttedes Marineforeningens hovedkontor den 26. maj 1984 til lokaler i Danmarks Rederiforening, Amaliegade 33 C, København. Der var tale om nogle udmærkede høje kælderlokaler, hvad der fik landsformanden til at udtale i forbindelse med indflytningen: »Kig op – vi bor i kælderen!«

I 1985 blev der afholdt sendemandsmøde i Hanstholm den 9. maj. Der konstateredes atter en lille tilbagegang i medlemstallet, der synes at have stabiliseret sig på 7.-8.000. Landsformandens opfattelse var, at Marineforeningen fortsat var en sund organisation, men at »alt ikke var lutter skipperlabskovs«.

Han opfordrede til, at lokalafdelinger, der havde problemer, tog en snak med hovedkontoret i stedet for at lade tingene udvikle sig.

Et nyt initiativ var *Fremdriftsskruen*, der skulle tildeles den lokalafdeling, der i det foregående kalenderår havde haft størst medlemsfremgang. Den tildeltes første gang

Fremdriftsskruen

på dette møde i Hanstholm Assens Marineforening.

Ved sendemandsmødet i Svendborg den 4. maj 1986 diskuteredes Marineforeningens anstrengte økonomi. Landskassereren Kurt Flatau forelagde landsbestyrelsens forslag om en nødvendig, større kontingentforhøjelse.

Forinden udtalte landskassereren:

Jeg vil trække det så hårdt op, at det som sendemandene skal tage stilling til ikke blot er et spørgsmål om økonomi, men i realiteten et spørgsmål om Marineforeningen fortsat skal være en landsdækkende forening, der kan og vil opfylde formålsparagraffen eller om det blot skal være 80 af hinanden uafhængige selskabelige foreninger.

Et ofte fremført argument omkring kontingentforhøjelse har været, at det koster medlemmer. Men det har jo vist sig at trods nødvendige forhøjelser har vort medlemstal op igennem årene holdt sig på et stort set uændret niveau.

Sendemandsmødet vedtog en kontingentforhøjelse fra 45 til 62 kr.

Svendborgs borgmester modtog Sendemandsmødet i 1986. Siden har byerne, hvor sendemandsmøderne er blevet afholdt, vist deres støtte gennem modtagelser eller andre arrangementer.

I 1987 var det Ebeltofts tur til at afholde sendemandsmøde den 24. maj. I oplægget til mødet skrev landsformanden:

Marineforeningens hovedbestyrelse har i de sidste år kigget i krystalkuglen og set på hvilke problemer og dermed udfordringer, der ligger i de kommende år. Da foreningens fremtid i første række afhænger af, om det fortsat vil være muligt at »samle danske mænd til fælles

arbejde for at styrke nationens interesse for søværn og søfart», så er det største problem nok den kendsgerning, at søværnets værnepligtsstyrke – som det fremgår af Forsvarskommandoens udsendte pjese »Forsvarets rolle« – gennem de sidste 20 år er reduceret drastisk. I 1962 var den på 4.600 »mandår«, i 1975 på 2.000 og i 1987 vil den nå ned på kun 990 mandår.

Grundlaget for rekruttering af medlemmer, der har aftjent værnepligt i søværnet, vil således blive alvorligt forringet. Skal foreningen opretholde og helst øge det nuværende medlemstal i resten af dette århundrede, må det blive tjenstgørende og hjemsendt stampersonel og officerer, der skal gøres interesseret i medlemskab.

I 1987 var medlemstallet 8.033. På mødet var kontreadmiral Mogens Telling, Inspektøren for Søværnet, gæst. Han redegjorde for Søværnets situation og status.

Marineforeningen 75 år 1988

Jubilæumsfesterne, der har afsluttet 25 års perioder i Marineforeningens historie, har været markeret med alle sejl sat. Det har været gode anledninger til at synliggøre foreningens virke både indadtil og især udadtil. 75 års jubilæet i 1988 var i denne henseende ingen undtagelse. Der blev i lighed med tidligere planlagt udsendelse af et særnummer af *Under Dannebrog*, der markerede 75 året for foreningens beståen og tog de lange linier i udviklingen op. Landsformanden redegjorde samtidig i en større redegørelse i *Marinehistorisk Tidsskrift for Marineforeningens* tilblivelse og virke.

Den egentlige fest var oprindeligt planlagt til at skulle foregå på Søværnets Officersskole på Holmen, men dette ville sætte en begrænsning på deltagerantallet. Festen blev derfor flyttet til Odd-Fellow-Palæet.

Fra Marineforenings store jubilæumsudstilling på Københavns Rådhus 1988

I løbet af foråret og især i april måned inden jubilæumsdagen havde der i lokalafdelingerne været foretaget en række lokale initiativer bl.a. gennem udstillinger og ved adoptionsbesøg af Søværnets skibe og fartøjer.

Festlighederne kulminerede i dagene 28. april – 1. maj 1988. Torsdag den 28. april blev der om formiddagen lagt krans på tidligere æresformænds og landsformænds grave. Kl. 10 åbnede æresformanden Prins Henrik en storstilet udstilling i Københavns Rådhus' store hal. Den var blevet til i samarbejde med Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg og Orlogsmuseet. Udstillingen, der blandt andet omfattede modeller af Søværnets skibe, gav et indtryk af Marineforeningens virke samt såvel den danske handelsflåde som Søværnet. Fregatten JYLLAND var også repræsenteret. Der blev af landsformanden overrakt foreningens hædersskjold til Københavns overborgmester

Egon Weidekamp. Udstillingen, der efterfølgende var åbent for offentligheden, skulle markere, at Marineforeningen fortsat ville »tale søværnets og søfartens sag«.

Derefter var der reception i Danmarks Rederiforening, hvor foreningen modtog en lang række gaver og hilsner.

Om fredagen var der fri manøvre, hvorunder udstillingen på rådhuset nærmere kunne beses. Der var musikalsk underholdning af Kvindeligt Marinekorps Musikkorps.

Lørdag blev Sluppen fra Ebeltoft kørt igennem Strøget, hvor københavnere fik et indtryk af en af de gamle traditioner, som blev bibeholdt i Provinsen. Musikken blev ved denne lejlighed leveret af Køge Marineforenings Musikkorps.

Om aftenen var der festmiddag i Odd Fellow-Palæet med 396 deltagere med deltagelse af æresformanden, Prins Henrik. Hele endevæggen i festsalen var prydet med et kæmpemæssigt vægtæppe fremstillet på Det

Ebeltofts slup med slupkor underholder på Strøget, København, i forbindelse med Marineforeningens 75 års jubilæum

kgl. Teaters malersal. Det var 6 x 11 meter og forestillede Nyholms Mastekran med kaserneskipet FYEN og kystforsvarsskibet NIELS IUUEL, set fra Toldboden. Det var bekostet af Ø.K. og blev senere på året, ved jubilarstævnet den 28. august, overdraget til Søværnets Materielkommando.

Ved festmiddagen var der adskillige taler bl.a. fra Forsvaret, Søværnet og fra en repræsentant fra de andre nordiske marineforeninger.

Landsformanden, V.P. Heise sagde i sin tale bl.a.

Vi skal benytte denne lejlighed til at blive os vores arv fra pioniererne bevidst, for det er den ballast, der skal sikre, at vort skib – Marineforeningen – ikke kastes hjælpeløst omkring i samfundsudviklingens storme.

Marineforeningen stiftedes på grundlag af en klar tilkendegivelse af: Kærlighed til fedrelandet, agtelse for dets regent og respekt for dets fornemste symbol – Dannebrog.

Sammen med den fælles baggrund i og interesse for det maritime er dette fortsat udgangspunktet for vore bestræbelser på – som det hedder i formålsparagraffen – at samle danske mænd til fælles arbejde for at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten.

Marineforeningen har nu i 75 år stået vagt om den maritime del af vores kulturarv, om orlogsflådens og søfartsnationens historie og traditioner. Det vil vi fortsat gøre, men foreningens store opgave i de kommende år er nok at klargøre for befolkningen, i hvor høj grad vores identitet som danskere netop er sammenhængende med dette, at vi er en maritim nation; i bredeste forstand en nation, hvis vilkår er bestemt af havet.

Det hele blev styret af redaktøren for *Under Dannebrog* Eivind Samuelson. Afslutningsvis holdt orlogspræsten Børge Ørsted en særdeles underholdende tale for damerne. Han var kendt som en vittig og elegant taler, der heller ikke denne gang skuffede sine tilhørere. Til sidst var der »dans på dækket«.

Tjenerne, der vartede op ved festmiddagen, var iklædt som orlogsgaster i hvide busseronner med blå krave. I den efterfølgende dags udgave af Ekstra-Bladet kunne man læse, at tjenerne i Odd Fellow-Palæet havde truet med at strejke, og at det først umiddelbart inden middagen skulle begynde var lykkedes at afværge konflikten. Heldigvis kendte foreningens festudvalg ikke noget til denne truende konflikt, så alt forløb planmæssigt uden nervøsitet.

Ved de to tidligere jubilæumsfester havde der været skrevet og fremført omfangsrige kantater. Dette var tiden dog ikke længere til. I stedet blev festen afsluttet med en epilog af Erik Thomasen, formand for Marineforeningen i Århus.

Den følgende dag, søndag, mødte deltagerne op kl. 07.45 ved Marineforeningens kontor i Amaliegade og marcherede i takt med Søværnets Tamburkorps gennem Amaliegade, over Amalienborg Slotsplads, forbi Admiral Hotel og til Holmens Kirke, hvor Børge Ørsted stod for jubilæumsgudstjenesten.

Derefter blev der afholdt sendemandsmøde i Landstingssalen på Christiansborg. Det var det største sendemandsmøde, der havde været i mands minde. Der var mødt 142 sendemænd fra 48 lokalafdelinger repræsenterende 265 stemmer. Derudover var der omkring 100 andre herunder medlemmer af Marineforeningen til stede. De tilstedeværende var alle i jubilæumshumør, og ingen kontroversielle emner blev taget op til drøftelse. Medlemstallet i jubilæumsåret var 8.086 fordelt på 88 afdelinger. Kontingentet blev fra 1. januar 1989 sat op fra 62 til 67 kr. Som æresmedlemmer blev udnævnt landsnæstformanden Torben Jensen og landskassereren Kurt Flatau.

Landsnæstformand Torben Jensen og landskasserer Kurt Flatau udnævnes til æresmedlemmer

Enkelte lokalafdelinger havde gemt overrækkelse af deres gave til sendemandsmødet. Endvidere indløb der hilsner fra Dronningen og Prins Henrik og bl.a. Arveprinsesse Caroline Mathilde, hvis mand Arveprinsen havde været æresformand for foreningen.

Frokosten blev derefter indtaget i Snavstinget på Christiansborg.

Sendemændene og andre af Marineforeningens medlemmer kunne derefter rejse hjem efter et vellykket jubilæumsarrangement i hovedstaden, hvor foreningen var blevet synliggjort, og havde markeret, at Danmark var en maritim nation med en orlogsflåde og en handelsflåde.

Mindestenen ved Tordenskiolds dødssted 1988-89

I anledning af jubilæumsåret fandt hovedbestyrelsen tiden inde til fortsat at markere tilhørsforholdet til den mindesten, som Marineforeningen sammen med Norges Orlogsforbund havde været med til at rejse på Tordenskiolds dødssted i Gleidingen. Landsnæstformanden Torben Jensen havde besøgt stedet i 1987, og havde ved denne lejlighed fået forbindelse til byens borgmester Rolf-Jürgen Gruner, og konstaterede, at

Landsformand V.P. Heise afslører mindetavlen for Tordenskiold i Gleidingen

der lokalt fortsat var interesse for den dansk-norske søhelte.

Den 1.-2. oktober 1988 besøgte mindestedet af foreningens forretningsudvalg, der nedlagde krans og indviede en særlig mindeplade over søhelten opsat af byen.

Året efter – i juni 1989 – kom kommunalbestyrelsen i Gleidingen på genvisit i København. Besøget omfattede bl.a. et besøg i

Holmens Kirke, samt middag på landskontoret, ligesom gæsterne medbragte flasker med den særlige sekt, der sælges i værtshuset »Gasthaus Zum Tordenskiold« i Gleidingen.

Forbindelsen mellem Marineforeningen og bystyret i Gleidingen har dog siden været på et lavere blus og er efterhånden overtaget af »Selskabet Danske Tordenskiold-Venner«.

Repræsentanter fra Gleidingen besøgte Marineforeningens hovedkontor i Danmarks Rederiforenings gård i juni 1989

IV 1988-2013

Mindesmærke for Viceadmiral A.H. Vedel 1988

Ved jubilarstævnet i jubilæumsåret 1988 meddelte landsformanden, at Marineforeningen havde besluttet at arbejde for, at der den 29. august 1993 kunne afsløres et mindesmærke for viceadmiral A.H. Vedel, der var flådens chef den 29. august 1943. Han blev ved sin afgang fra Søværnet i 1958 udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen. I 1993 ville det være 50 år siden at sænkningen af flåden på Holmen blev beordret af viceadmiral Vedel. Forslaget var oprindeligt blevet fremsagt på jubilarstævnet 1987 af et medlem fra Gentofte afdelingen, Arne Kaldahl. Viceadmiral Vedel havde i øvrigt været medlem af denne afdeling.

Nu blev forslaget fulgt op af foreningens bestyrelse. Der blev nedsat en komité til at arbejde med dette projekt. Den tidligere chef for Søværnet, viceadmiral S.S. Thostrup, indtrådte som formand. Landsformanden blev næstformand og landskassereren blev komiteens kasserer. Fra Vedel-familien indtrådte admiralens søn, professor

*Viceadmiral
A.H. Vedel*

Helge Vedel, og fra Søværnet kommandør Arvid Sørensen.

Efter aftale med Orlogsmuseet, der netop var flyttet ind i en del af det gamle Søkvæsthus på Christianshavn, skulle mindesmærket placeres i museets foyer.

Den 29. august 1990 afholdtes i Søofficers-Foreningen en pressekonference, hvor komiteen gav en status over projektet. Budgettet var på 500.000 kr. Det meddeltes, at Dronning Ingrid havde indvilget i at være æresformand for komiteen, og at man havde engageret billedhuggeren Knud Nellemose til at udføre mindesmærket over viceadmiral Vedel.

På mødet fortalte Knud Nellemose om sine tanker omkring mindesmærkets udformning. Der ville blive tale om et bronzere Relief af viceadmiralen omgivet af egelev anbragt på en plade af grønlandsk marmor.

Det endelige regnskab for tilvejebringelsen af mindesmærket udviste et overskud på 62.723 kr. og den 12. december 2000 kunne »Komiteén for Rejsning af Mindesmærke for Viceadmiral A.H. Vedel« holde sit sidste møde, hvor man godkendte en fundats for »Legatet til vedligeholdelse af mindesmærket« (60.000 kr.) samt det endelige regnskab, hvorefter der skete en formel overdragelse af fundats og midler til Orlogsmuseet. Komiteén opløste sig selv med en pæn »arbejdsfrokost«. For disse midler er der siden årligt bl.a. lagt blomster ved mindesmærket den 29. august.

Ligeledes i forbindelse med 50-året for den 29. august 1943 besluttede Marineforeningen i august 1992 at udskrive en

konkurrence om den bedste øjenvidneberetning fra begivenhederne den 29. august 1943. Formålet hermed var bl.a. at der blandt foreningens medlemmer var mange menige orlogsgaster, som havde oplevet begivenhederne på en helt andet måde end de officerer, hvis beretninger stort set havde været de eneste øjenvidneskildringer. En komité bestående af viceadmiral S.S. Thostrup, landsformanden og overarkivar Hans Christian Bjerg bedømte de 24 indsendte bidrag, der i øvrigt alle blev udsendt som et hefte af foreningen i august 1993 med titlen »Sådan oplevede jeg den 29. august 1943«. De tre bedste og præmierede bidrag blev offentliggjort i *Under Dannebrog* i sommeren 1993. Disse beretninger blev derfor et væsentligt bidrag til belysning af denne skelsættende dato.

Marineforeningens dagligdag 1989-1994

Efter at 75 års jubilæet var godt overstået, skulle der atter arbejdes for fortsat rekruttering og for at udbrede kendskabet til Søværnets arbejde i befolkningen.

Der blev afholdt sendemandsmøde på Fanø den 29.-30. april 1989. Hovedbestyrelsen havde varmet op til dette sendemandsmøde på et møde den 4.-5. marts. Her drøftede man Marineforeningens fremtidige rolle blandt de såkaldte forsvarspositive foreninger, der var dannet efter debatten omkring det politiske forlig om forsvaret i 1980, for aktivt at støtte forsvaret og dets placering i de politiske prioriteringer. Som tidligere nævnt havde Marineforeningen allerede engageret sig i forskellige forsvarspolitiske kampagner. I denne forbindelse var der lavet en videofilm »Det handler om liv og fred«, som Marineforeningen tilbød at distribuere til afdelingerne.

Denne udvikling bragte den tidligere diskussion om Marineforeningens upolitiske karakter frem igen. Fra Marstal afdelingen forelå et forslag til drøftelse på det kommende sendemandsmøde om at ændre foreningens vedtægter § 4, der formelt var problematisk i forbindelse med den kurs foreningen havde valgt med hensyn til forsvarspolitikken. Kort sagt skulle partipolitisk adskilles fra forsvarspolitik.

I *Under Dannebrog* april 1989 gjorde landsformanden rede for sin holdning til dette spørgsmål:

Marineforeningen er upolitisk, den skal ikke være forum for partipolitiske debatter, der ville være ødelæggende for det kammeratlige formål. På den anden side bør den upolitiske status ikke være en hindring for at opfylde formålsparagraffens første del, der er det overordnede formål med at samle mænd i dette arbejde. Den kan altså ikke bruges som undskyldning for ikke at gøre noget.

Formålsparagraffen har stået uændret i 75 år, men den her omhandlede passus kan føres tilbage til de første vedtægters § 22, hvori det hed »Al politik er udelukket ved foreningens møder«. Det fremgår af foreningens historie, at dens stiftere betragtede forsvarssagen som en national sag, der var hævet over partipolitikken, hvorfor man ikke så noget problem, og man udtalte sig da også i skarpere vendinger om forsvars-/søværnsordninger end i dag.

...

Det må derfor være formålet med debatten om dette emne på sendemandsmødet og en evt. overvejelse i hovedbestyrelsen at få præciseret, at uagtet Marineforeningen er u-partipolitisk, så er den alene i kraft af sin formålsparagraf – som ethvert medlem bliver gjort bekendt med – klart forsvarspositiv.

Det må betyde, at den på det forsvarspolitiske område må og skal markere sin positive holdning ved at formidle saglig oplysning om søværnets opgaver og vilkår og i det hele taget udbrede større forståelse for de særlige forhold, der er karakteristisk for en maritim nation som Danmark, og for betydningen af evnen til at udnytte havet og kontrollere de begivenheder, der foregår i vore farvande.

På det nævnte sendemandsmøde blev der konstateret en nedgang i medlemstallet fra 8.068 til 7.992, et tab på 164 medlemmer. Tendensen i retning af en lille stigning synes stoppet.

Marineforeningen havde sammen med andre soldaterforeninger og forsvarspositive organisationer den 4. april 1989 deltaget i højtideligholdelsen af 40 året for oprettelsen af Atlantpagten og NATO. Dette understregede foreningens øgede samarbejde med de nævnte organisationer. Senere samme efterår indkaldte forsvarschefen, General O.K. Lind, de forsvarspositive foreninger til et møde i Forsvarskommandoen i Vedbæk, hvori landsformanden og landskassereren deltog. Dette møde blev startskuddet til oprettelsen af »Samvirket Folk og Forsvar«, hvis primære opgave skulle være at overbevise de besluttende myndigheder om vigtigheden af et troværdigt forsvar. Denne sammenslutning bestod af forsvarspositive organisationer, som tilsammen talte næsten 100.000 medlemmer. Landsformanden har siden haft en plads i bestyrelsen for Folk og Forsvar. Det nordiske samarbejde, som Marineforeningen aktivt deltog i, var fortsat i god gænge.

På sendemandsmødet var foreslået en udvidelse af *Under Dannebrog*, men det ville kræve en kontingentforhøjelse. Forsla-

get samlede formentlig derfor ikke stemmer nok.

Et interessant punkt på sendemandsmødets dagsorden var drøftelserne om forslaget om at få omformuleret bestemmelsen i vedtægterne om, at Marineforeningen var »upolitisk«. Landsformanden udtalte – med henvisning til det tidligere nævnte indlæg i *Under Dannebrog* – at bestemmelsen skulle fortolkes således, at foreningen var »partiupolitisk«. Forslagsstillerne, Marstal Marineforening, trak derefter forslaget tilbage, hvad der dog ikke løste problemet omkring en præcisering af netop denne bestemmelse.

Regnskabet for 1988, der blev godkendt på sendemandsmødet i 1989, balancerede med ca. 540.000 kr. Den største post var fortsat udgivelsen af *Under Dannebrog* på ca. 150.000 kr.

Landskyttestævnet blev i 1989 afholdt i Auderød den 9.-10. september. Der deltog 126 skytter fra 11 lav.

Inden for det maritime kulturområde, som Marineforeningen arbejdede med, skete der i 1989 to meget væsentlige initiativer. Der blev således etableret et Orlogsmuseum i det tidligere Søkvæsthus på Christianshavn ved hjælp af en donation fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Det blev officielt åbnet den 4. oktober 1989, og Marineforeningen var fra starten repræsenteret i museets bestyrelse. Samme år meddeltes det, at fonden ville betale en restaurering af Fregatten JYLLAND i Ebeltoft, et omfattende projekt, der skulle afsluttes inden den 1. april 1994. Det var derfor helt berettiget, at Marineforeningen i forbindelse med efterårets møde i hovedbestyrelsen den 7. oktober 1989 udnævnte Skibsreder A. Mærsk Mc-Kinney Møller til æresmedlem af foreningen i for-

bindelse med dennes deltagelse i mødets traditionelle middag.

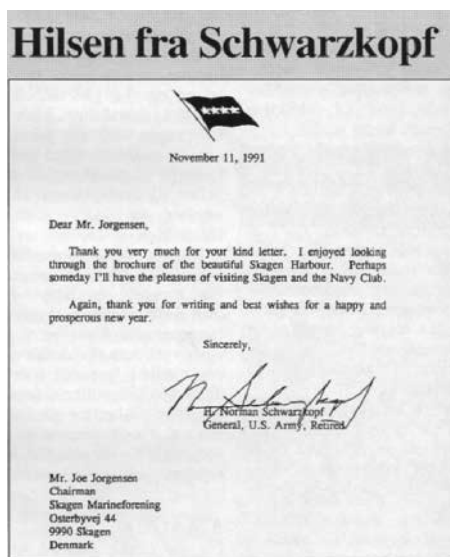
I 1990 var det Skagens tur til at tage sig af sendemandsmødet den 29. april. Kort forinden – den 30. marts – døde Torben Jensen, foreningens landsnæstformand gennem 15 år. Som ny landsnæstformand valgtes på sendemandsmødet Kurt Flatau, som til gengæld overlod landskassererposten til fuldmægtig i Danske Bank Elo Henriksen. På mødet blev den nødvendige kontingentforhøjelse vedtaget, således at *Under Dannebrog* fremover kunne udkomme med seks numre om året, noget redaktøren, Eivind Samuelson havde arbejdet for gennem flere år.

Starten af 1990'erne blev i øvrigt præget af den nye storpolitiske situation i verden. Den hidtidige spænding som følge af, at den såkaldte kolde krig mellem stormagterne og deres allierede blev reduceret eller forsvandt. Til gengæld boblede der nye mere geografisk begrænsede konflikter op, som Danmark sammen med en række lande søgte at dæmpe ved at intervenere militært i. Det gav nye internationalt bestemte opgaver for Søværnet og understregede, at der fortsat var brug for et Søværn – og en marineforening, der rundt omkring i landet udbredte kendskabet til værnets nu ændrede opgaver. »Der vil altid være behov for et søværn. Og derfor også for en marineforening«, som landsnæstformanden udtrykte det i *Under Dannebrog* i januar 1991.

I løbet af 1990 havde hovedbestyrelsen arbejdet med ændringer i vedtægterne, som blev fremlagt på sendemandsmødet i Næstved den 26.-28. april 1991. Medlemstallet var atter faldet lidt, og samtidig konstateredes det, at værnepligtsstyrken i Søværnet på årsbasis var faldet fra 3000 til 900, en kendsgerning, der på længere sigt ville indskrænke

Marineforeningens muligheder for rekruttering på de hidtidige forudsætninger. Det blev et kaotisk møde, hvor de af hovedbestyrelsen fremsatte forslag forkastedes eller ikke fik tilstrækkeligt med stemmer, herunder forslaget om kvinders optagelse i foreningen. Et medlem af hovedbestyrelsen trådte med øjeblikkelig virkning tilbage i protest mod mødets forløb! Mødet gav endvidere efterfølgende anledning til heftige debatindlæg i *Under Dannebrog*.

Fra hovedbestyrelsen kom der kraftige opfordringer til afdelingerne om at finde nye aktiviteter og tage nye initiativer, der kunne sætte gang i mødedeltagelsen og i det hele taget i rekrutteringen til Marineforeningen. Formanden for afdelingen i Skagen, Joe Jørgensen, havde lagt sig dette bag øret, og tog – må man sige – et friskt initiativ. Han inviterede ganske enkelt den amerikan-

Formanden for Skagen Marineforeningen, Joe Jørgensen, inviterede den fire-stjernede amerikanske general H. Norman Schwarzkopf til at komme og tale ved foreningen jubilæum i 1991. I Skagen modtog man dette venlige afbud fra generalen

ske øverstkommanderende under Golfkrigen, den firestjernede general H. Norman Schwartzkopf, til at komme til afdelingens jubilæumsfest i 1991 og holde tale. Ganske vist var generalen på dette tidspunkt pensioneret, men han kunne alligevel ikke finde tid i kalenderen til at komme til Skagen. Joe Jørgensen fik et pænt brev, hvor generalen udtrykte håbet om ved en senere lejlighed at kunne komme til Skagen og komme på visit i Marinestuen. *Nice try!* – må man sige.

Hovedkontoret har i gennem Marineforeningens historie altid været et væsentligt omdrejningspunkt for foreningens virke. Selv om det tog nogen tid at få gennemført optagelsen af kvinder som medlemmer, så overtog kvinder på et tidligt tidspunkt foreningens hovedkontor. I 1976 overtog Eva Bang arbejdet på kontoret, efter Ella Sarauw. Eva Bang fratrådte i 1992 og blev afløst af Leni Ketler, der var blevet knyttet til kontoret i 1988 i forbindelse med planlægningen af 75 års jubilæet.

I 1992 var det Aalborg Marineforening, der stod for afviklingen af årets sendemandsmøde. Mødet forløb bedre end det herostratisk berømte sendemandsmøde i 1991, idet man belært af det foregående års sendemandsmøde fremover afholdt sendemandsmødet om lørdagen d.v.s. *før* festmiddagen. Rekrutteringen var stadig i fokus. Udgangspunktet var, at antallet af værnepligtige i Søværnet var blevet stærkt reduceret. De værnepligtige blev i en vis udstrækning erstattet af stampersonel, en kategori, der blev anset for at være en potentiel målgruppe for øget rekruttering. Marinehjemmeværnets folk var en anden målgruppe, og endelig var der personer, »som nærer interesse for orlogs- og handelsflåden og dermed beslægtede erhverv«.

Der var kvinder i de her nævnte personkredse, men endnu engang var der på mødet i 1992 ikke det kvalificeret antal stemmer til at disse kunne optages i foreningen. Man vedtog imidlertid på mødet følgende udformning af § 5s første del det vil sige om optagelseskriterierne:

Som medlemmer af foreningens afdelinger kan optages uberygtede danske mænd,

1. *der er eller har været tjenstgørende i Søværnet,*
2. *der er eller har været tjenstgørende i Marinehjemmeværnet,*
3. *som nærer interesse for orlogs- og handelsflåden og dermed beslægtede erhverv, og i øvrigt knyttet hertil.*

Flere andre forslag til vedtægtsændringer fra hovedbestyrelsen kom ikke igennem. Det blev dog godkendt, at hovedbestyrelsen ændrede navn til landsbestyrelse.

Debatten om kvinders optagelse fortsatte ikke overraskende efterfølgende i *Under Dannebrog*. Der var nogen, der mente, at nu måtte man stoppe denne endeløse diskussion for at komme videre, andre var tværtimod af den opfattelse, at man skulle blive ved med at diskutere emnet indtil optagelse var vedtaget, atter andre mente fortsat, at kvinderne skulle danne deres egen forening, som så kunne være associeret med Marineforeningen.

Et særkende ved Marineforeningen er, at den ikke svarende til Hærens soldaterforeninger er enheds- eller regimentsbaseret, men at det er en landsdækkende forening for alle, der har tjenstgjort eller er i Søværnet, der så er samlet i lokale afdelinger. Foreningen kan siges at være værnslaseret og ikke enhedsbaseret. Man holder således også

jubilærstævner, hvor der fokuseret på de enkelte årgange, som man har været indkaldt til.

Visse steder havde man været for få til at etablere en egentlig fungerende afdeling, hvorfor man havde opereret med begrebet »bakker«, svarende til det orlogsbegreb, hvor bakken er den lille gruppe, man oprindeligt spiste sammen med om bord. Bakken er tilknyttet en lokalafdeling og behøver ingen bestyrelse. Nogle af disse bakker gik i sig selv igen, mens et par udviklede sig til at blive lokalafdelinger. Tidligere havde der været forslag fremme om at oprette en »bakke« direkte under landsbestyrelsen for tjenstgørende, der af forskellige årsager ikke følte, at de kunne være medlem af én bestemt lokalafdeling, men forslaget fik ikke opbakning i landsbestyrelsen. I november 1993 søgtes

i samarbejde med Dronningens jagtkaptajn som en nydannelse oprettelsen af en »enhedsbakke«. Der blev således indkaldt til etableringen af foreningen »Dannebrogsbakken«, der skulle samle nuværende og tidligere besætningsmedlemmer fra kongeskibet. Foreningen skulle angiveligt etableres som en »bakke« under Marineforeningen.

I virkeligheden ville en sådan »enhedsbakke« bryde med den struktur, som Marineforeningen havde haft siden starten i 1913. »Bakken« blev dannet, men den formelle forbindelse til Marineforeningen blev ikke fulgt op, idet »Dannebrogsbakken« blev en selvstændig forening.

Den 29. august 1993 var det 50 år siden, at den danske flåde sænkede sine egne skibe for ikke at de skulle falde i den tyske besættelsesmagts hænder. Det jubilæurstævne, der

Panserskibet PEDER SKRAM ved Mastekranen

blev afholdt denne dag, var af Marineforeningen blevet forberedt i god tid, og blev et af de største jubilarstævner, der har været holdt. 450 havde fået mulighed for at deltage. Tilmeldingen måtte stoppes ved dette antal deltagere.

Det sædvanlige program for jubilarstævnerne blev gennemført, men den særlige markering af 50 året medførte, at der på Holmen denne dag var besøg af Dronningen, Prins Henrik og Dronning Ingrid, som jubilarerne fik lejlighed til at defilere forbi. Traditionen tro blev Admiral Carstensens Mindebæger også uddelt. Modtageren viste sig at være en lyshåret kvindelig konstabel, Jette Nath. Hun udtalte efterfølgende, at »skulle der engang åbnes for kvinder [i Marineforeningen], så ville jeg – såfremt jeg fik følgeskab af andre piger – da gerne være medlem«. Endvidere blev der uddelt præmier til de tre bedste øjenvidneberetninger til begivenhederne den 29. august 1943.

Mindesmærket for Viceadmiral A.H. Vedel i Orlogsmuseets foyer – afsløret den 29. august 1993

Beretninger, der var indsendt i den tidligere nævnte konkurrence, som var udskrevet for at være en del af højtideligholdelsen i 1993 af en af flådens store mærkedage.

Efter jubilarstævnet var der på Orlogsmuseet afsløring af mindesmærket for viceadmiral A.H. Vedel med deltagelse af indbudte gæster. Ved denne lejlighed mindedes viceadmiral A.H. Vedel for sin indsats for Søværnet og for sit arbejde for dansk søfart og videnskab. Dronning foretog afsløringen og bagefter blev der afholdt reception i Søofficers-Foreningens lokaler.

Til denne periode hører også etableringen af »Slopkisten« – et udsalg af diverse effekter med Marineforeningens kendingstegn eller emblemer. Varetagelsen af dette arbejde skyldtes primært et frivilligt og ulønnet arbejde af landssekretærens hustru, Leni Ketter, der var forretningsuddannet og havde en særlig evne til at finde de rigtige effekter og få forhandlet dem ned til en fornuftig pris. Det drejede sig om mange effekter lige fra emblemer og blazer-badges over øloplukker, manchetknapper og nøgleringe til skjorter, pullovere, sweatshirts og vindjakker med Marineforeningens navn eller kendingstegn. Forretningen voksede fra en beskedent start i 1988 til nu at give et pænt overskud, der overførtes til »Grundfonden« til varetagelse af fondens formål.

Det er klart, at de mange effekter, der er spredt over hele landet og brugt som gaver til udenforstående, har forbedret foreningens image og haft en effekt for synliggørelsen. Efterhånden havde stadig flere af medlemmerne anlagt en ensartet påklædning i form af blå blazer med foreningens emblem eller kendingsnål, badge, og slips samt grå benklæder. I dag opfattes denne nærmest som Marineforeningens »uniform«.

I mange lokalafdelinger solgtes også særlige effekter, hvis salg forbedrede lokalafdelingens økonomi.

Kvinder optages endeligt

Det var i forbindelse med fremlæggelsen af en betænkning om kvinders adgang til optagelse i Marineforeningen blevet vedtaget, at et forslag om optagelse skulle fremsendes på sendemandsmødet i 1991. På dette møde opnåedes heller ikke det tilstrækkelige antal – 2/3 – stemmer til at forslaget kunne nyde fremme. I 1992 var der 128 stemmer for og 126 imod. Det var fortsat ikke muligt at få forslaget igennem, selv om man noterede sig, at der begyndte at blive overvægt af ja-stemmer. I 1993 var der 178 stemmer for og 144 imod, og Skagen Marineforening, der havde været imod, at kvinder blev optaget, meddelte på dette møde, at man nu havde ændret holdning.

Inden sendemandsmødet i Holbæk i 1994 udsendte landsbestyrelsen ved landsnæstformanden i *Under Dannebrog* endnu en appel til medlemmerne om at vedtage den vedtægtsændring, der ville gøre det mulig for de enkelte afdelinger at optage kvinder, hvis de ellers opfyldte de kriterier, som allerede var fastsat i vedtægternes § 5.

Ved sendemandsmødet i 1994 blev det endeligt vedtaget, at kvinder, der gør eller har gjort tjeneste i Søværnet, kunne optages i Marineforeningen. Der var 230 stemmer for, 51 imod, mens 14 var blanke. Dette forslag havde været drøftet gennem 19 år i Marineforeningen. Meget betegnende havde lederen i det *Under Dannebrog*, der udsendes efter denne afstemning, titlen »Tanker efter Jerikos mure faldt«!

I midten af juni 1994 fik Marineforeningen så sit første kvindelige medlem. Det var

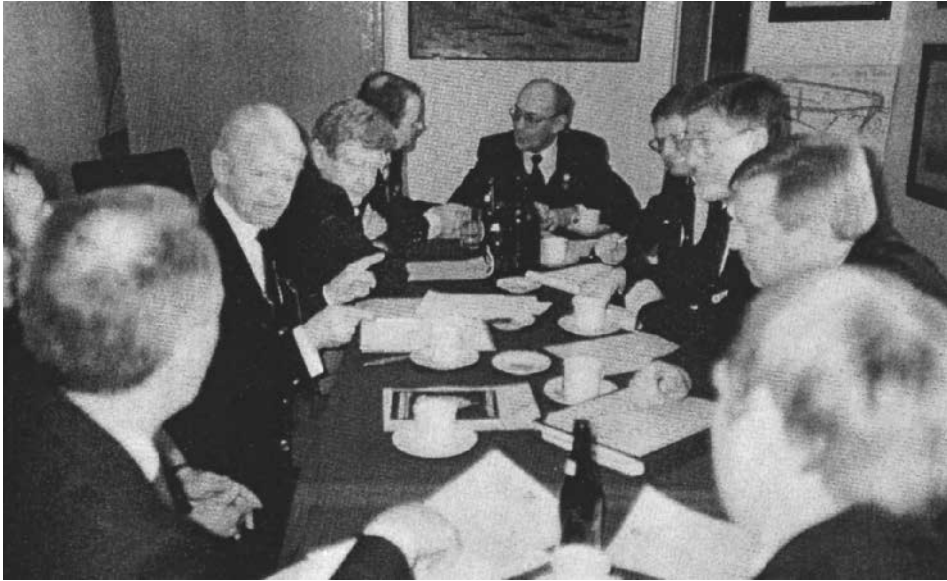
marineoverkonstabel Ann-Carina Aksenberg Dalholt, der gjorde tjeneste på torpedomissilbåden HAMMER. Den 25. juni blev hun i øvrigt viet til en marinekonstabel, som det nye medlem »nok skulle få overtalt til også at melde sig ind i Marineforeningen«. Allerede den 27. juni fulgte den næste optagelse af en kvinde ansat i Søværnet.

Skelsættende sendemandsmøde og formandsskifte 1994

Ved indgangen til 1994 kom Marineforeninger atter op på 8.000 medlemmer efter at havde dykket i 1991. Antallet af lokalafdelingen var 78. Samtidig noterede landskassereren, at foreningens økonomi var i god gænge.

Sendemandsmødet blev som nævnt afholdt på Holbæk Kaserne den 29. april-1. maj. Inden mødet blev landsformanden den 8. april 75 år. V.P. Heise havde ved sin tiltrædelse bebudet, at han ville være på posten i 15 år. Marineforeningen skulle derfor ved mødet i Holbæk have en ny formand.

V.P. Heise havde været et meget stort aktiv for foreningen. Han havde moderniseret den på en lang række punkter, og han havde gennem sin personlighed gjort formandsfunktionen mere nærværende for medlemmerne. Han havde endvidere fået udbygget samarbejdet mellem de nordiske marineforeninger. Væsentlig var hans store indsats for det forsvarspositive arbejde i 1980'erne, hvori han fik placeret Marineforeningen i Samvirket Folk & Forsvar. Men i særlig grad var det lykkedes for V.P. Heise at forbedre foreningens image hos Søværnets ledelse, der ofte betegnede Marineforeningen som »Søværnets ambassadører« i lokalsamfundet. Nøgleordet var her 'synliggørelse'. Heises kvaliteter og betydning trådte tydeligt frem i

Landsbestyrelsen holder møde i Ebeltoft 1993

forbindelse med 75 års jubilæet i 1988, hvor han fremstod som en markant leder af Marineforeningens arbejde.

Landsnæstformanden Kurt Flatau skrev i *Under Dannebrog*, at den ny formand

Overtager et ældre fartøj, der imidlertid ved løbende modernisering er så godt som nyt, og fuldt sødygtigt til i mange år fremover at kunne løse sine opgaver.

Selvom fartøjet er fuldt moderne, har det bibeholdt en væsentlig del af det oprindelige design – nemlig respekten for fædrelandet, kongehuset og flaget samt det gode kammeratskab, der er den bærende kraft.

Mandskabet er loyalt og vil fuldt ud leve op til enhver chefs forventninger, og forsyningerne er tilfredsstillende og giver mulighed for nye mål.

I sine tidligere citerede erindringer skriver V.P. Heise, at den sværeste opgave, han hav-

de som landsformand, var at finde afløseren som formand. Heise begyndte i god tid forinden, men det var svært. Til brug for overtalelsen havde han udarbejdet et notat med »Uddrag af formandens dagbog« for at anskueliggøre, hvori arbejdet bestod. Det viste sig hurtigt at være en taktisk fejl, da den røbede, at landsformandens arbejde faktisk var ganske omfattende med en del rejser. Heise stoppede derfor med at anvende dette notat ved møder med potentielle kandidater. Derefter hedder det i erindringerne:

Den 4.-5. december 1993 var Grethe og jeg til 50-års jubilæum i Hjørring-afdelingen. Og på tilbagevejen til Grenå den 6. kiggede vi efter aftale inden for i Aalborg marinestue, hvor formanden Ralf Kurth Jensen holdt bestyrelsesmøde og derfor serverede alle tiders frokost for os.

Den nu afdøde Ralf Kurth var – som forgængeren Eivind Samuelson – en særdeles dynamisk formand for Aalborg-afdelingen i

en lang årrække. Det lykkedes ham at få den sidste danskbyggede u-båd, en gasturbine-torpedobåd og en ministryger af Ø-klassen anbragt på et område ved havnen, og her fik han skabt den nok smukkeste marinestue i nogle barakker og i direkte forbindelse med den fik han derefter etableret et marine- og søfartsmuseum i andre barakker.

Under frokosten kom vi til at tale om problemerne med at finde en ny landsformand. Ralf Kurth spurgte mig da, om det absolut skulle være en pensioneret søofficer. Da jeg svarede, at det blot skulle være én, der ikke havde alt for langt til pensionen, sagde Ralf, at han alligevel i anden anledning skulle snakke med chefen for stationsafdelingen på Flådestation Frederikshavn tirsdag, så ville han lade mig vide om der var nogen mulighed dér. Tirsdag eftermiddag ringede Ralf og sagde at kommandørkaptajn Otto Lichtenberg ikke lød uinteressert i jobbet.

»Den er fin,« svarede jeg, »vi har forretningsudvalgsmøde på onsdag så kan vi drøfte det dér«. Imidlertid ringede Otto Lichtenberg selv tirsdag aften for at høre, hvad der var om snakken. Det var jo et godt tegn, for det tydede jo på, at han opfyldte det første og væsentligste kriterium for jobbet: at han var interesseret. Han bemærkede også, at hans kone Lizzie jo også var et udadvendt menneske, der kunne lide at *komme rundt i landet* (hun var konservativ amtspolitiker). *Dermed var en anden vigtig forudsætning opfyldt, for det var helt nødvendigt, at »baglandet« var indforstået.*

Efterfølgende besluttede landsbestyrelsen at indstille kommandørkaptajn Otto Lichtenberg til formand for Marineforeningen. Lichtenberg var på dette tidspunkt 58 år og skulle gå på pension den 1. december 1995. Lichtenberg var blevet søløjtnant i 1958 og

Den nyvalgte landsformand, kommandørkaptajn Otto Lichtenberg hilser på den afgående landsformand 1994

var med på det første hold af helikopterpiloter, der i 1962 blev uddannet i Søværnet. Hans flyvernavn var TOL. Han havde haft en del sejlene tjeneste og var i 1994 chef for stationsafdelingen, Flådestation Frederikshavn.

På sendemandsmødet i Holbæk var vedtægtsændringen, der tillod optagelse af kvinder, blevet vedtaget. Et mangeårigt problem var løst, således at dette ikke kom til at belaste den på dette møde nyvalgte landsformand Otto Lichtenberg, der i øvrigt var blevet indmeldt i Hørsholm/Rungsted Marineforening. Der var nu problemet med ligestilling af personel fra Søværnet og Marinehjemmeværnet tilbage. V.P. Heise kunne ved dette møde aflevere en velfungerende forening til sin efterfølger. I sin afskedstale ville han ikke tage æren alene for dette, men mente at hans virke havde »gjort en forskel«.

En af de første embedshandlinger, som Lichtenberg skulle udføre, var overrækkelsen af Marineforeningens gave til æresformanden Prins Henrik i anledning af dennes 60 års fødselsdag den 11. juni 1994. Foreningens delegation bestod foruden landsformanden af landsnæstformanden og landskassereren samt den afgående landsformand.

For hurtigt at lære afdelingerne og deres medlemmer at kende, gik den nye landsformand utraditionelt til værks ved sammen med sin hustru i egen motorsejler i løbet af sommeren 1994 at besøge en lang række afdelinger og marinestuer rundt omkring i landet.

Med henblik på at synliggøre foreningen og derved skaffe nye medlemmer, besluttede forretningsudvalget i 1994 at etablere en »Rejseudstilling«. Denne bestod af fire plancher, der sammensat således at de dannede en væg, der kunne opstilles relevante steder.

Plancherne viste lidt om foreningens historie, hvad der tilbydes medlemmer og andre nyttige oplysninger. Rejseudstillingen kunne lånes af afdelingerne bl.a. i forbindelse med afdelingsjubilæer, sendemandsmøder m.m., hvor synliggørelse af foreningen var relevant. Samtidig hermed fremstilledes ligeledes en hvervebrochure til uddeling i forbindelse med Rejseudstillingen.

Foreningens daglige virke 1995-2000

Den 6. maj 1995 blev sendemandsmødet afholdt i Marstal med Chefen for Søværnets Operative Kommando kontreadmiral Kristen H. Winther som gæst. Lørdagen den 5. maj blev 50-året for befrielsen højtideligholdt med en festgudstjeneste. Medlemstallet var 8.108 fordelt på 78 afdelinger. Ikke mindre end 58 afdelinger var repræsenteret. Ligesom optagelsen af kvinder havde været diskuteret i adskillige år, havde dette også været tilfælde med hensyn til optagelsen af personel i Marinehjemmeværnet. Dette problem blev løst i 1995, hvor pind 1 og 2 i optagelsesparagraffen blev slået sammen og enstemmigt vedtaget med følgende formulering:

»...som medlemmer kan optages mænd og kvinder, der er eller har været tjenstgørende i Søværnet eller Marinehjemmeværnet«.

Efter en del års afbrydelse blev *Under Dannebrog* atter diskuteret på dette møde. Sagen var, at bladet dels nu udkom seks gange om året dels fra 1995/1 skulle udkomme med farvebilleder. Redaktionen blev fortsat varetaget af Eivind Samuelsen. Allerede efter det første nummer i 1995 var udkommet, måtte landskassereren imidlertid trække i bremsen, idet budgettet ikke holdt. Han foreslog, at

problemet blev løst ved at kontingentet til hovedforeningen steg fire kr. om året, så ville den nye linie kunne fortsættes. Dette forslag blev nedstemt, og i de følgende år udkom *Under Dannebrog* kun med farver på forsiden/omslaget, og inde i bladet normalt kun med illustrationer i sort/hvid.

Under den nye landsformand fortsatte de mange faste opgaver, som Marineforeningen gennem årene havde taget op. Det gjaldt kransenedlægninger på de store mærkedage i vor søkrigs- og marinehistorie, afholdelse af jubilarstævner, landsskyttestævner, samt deltagelse i de nordiske orlogsstævner og de nordiske militære kammeratskabsforeningers stævner. I lokalforeninger sørgede man for at følge disse opgaver op, herunder at virke i forbindelse med adoptionsbesøg af Søværnets skibe i de respektive havne, hvor der var marinestuer.

Den 12. november 1995 højtideligholdtes 275 året for søhelten, viceadmiral Peter Tordenskiolds død i 1720. Marineforeningen deltog i højtideligheden i Holmens Kirke, og i Gleidingen nedlagde en delegation fra Marineforeningen en krans ved mindestenen for Tordenskiold.

I januar 1996 kunne landsbestyrelsen meddele, at Kronprins Frederik havde indvilget i at indtræde som æresmedlem. Den officielle udnævnelse skete efterfølgende på sendemandsmødet i Frederikshavn den 4. maj 1996, hvori kronprinsen deltog. På mødet konstateredes, at medlemstallet nu var 8.398 fordelt på 80 afdelinger.

Stemningen i Marineforeningen var i denne periode generelt optimistisk på trods af de foregående års potentielle rekrutteringsvanskeligheder. Medlemstallet havde passeret 8.500 og alt tydede på, at man var

på vej mod det store mål, et medlemstal på over 10.000, som man havde været tidligere.

Et indtryk af aktiviteterne får man i de mange og ganske omfattende indberetninger fra lokalafdelingerne, der blev gengivet i *Under Dannebrog*. Normalt var der indberetninger fra over halvdelen af lokalafdelingerne. Fremgangen i medlemstallet blev også synliggjort ved at navnene på alle nye medlemmer blev optaget i bladet.

Optimismen var da også fremherskende, da der i 1997 blev holdt sendemandsmøde på Bornholm. Derfor kunne det formelle omkring sendemandsmødet for en gangs skyld overstås meget hurtigt.

I årsberetningen, som landsformanden aflagde, fremgik det, at man i foreningen fortsat burde være opmærksom på, at det fremover årligt reducerede antal af værnepligtige, der blev indkaldt til Søværnet, kunne betyde vanskeligheder for den hidtidige måde at rekruttere medlemmer på. Videre hedder det, at

Da foreningens formål som bekendt også omfatter søfarten, bør denne del af det maritime Danmark ikke glemmes i afdelingernes bestræbelser på at dække hele det maritime område.

Marineforeningen skal derfor i befolkningens bevidsthed være foreningen, der står bag vort maritime forsvar og vort vigtige søfartserhverv, idet dette er vort formål, og det som giver en mening med medlemskabet.

Opgaverne skal derfor også fremtidig være at:

- *Markere Marineforeningen som en forsvarspositiv forening til støtte for Søværnet og søfarten.*
- *Gøre medlemskabet tiltrækkende ved meningsfulde aktiviteter, der ikke findes andre steder.*

– *S styrke kammeratskabet og sammenholdet afdelinger og medlemmer imellem.*

For at understrege disse betragtninger var der i beretningen gengivet oplysninger om hvad der var årsagen til afgang af medlemmer. Fremgangen i 1996 var blevet modsvaret af en afgang på 615. Den »naturlige afgang« havde af disse udgjort 150. De resterende 465 udmeldelser blev begrundet i følgende årsager:

Manglende interesse	56 = 9%
Andre årsager	61 = 10%
Restancer	348 = 57%

Undersøgelsen viste ganske tydeligt, at udmeldelsernes antal var størst i de lokalafdelinger, hvor aktivitetsniveauet var lavt. En udvikling, der naturligvis bekymrede landsbestyrelsen.

I efteråret 1997 blev *Under Dannebrog*s redaktør gennem 15 år Eivind Samuelson syg, og måtte sætte sin efterfølger ind i arbejdet. Efterfølgeren blev Søren E. Olesen. Han tilhørte lokalafdelingen i Ebeltoft, og var professionel ligesom »Sam«. »Seo«, som var det mærke den nye redaktør skrev under, havde i mange år været hos Randers Amtsavis, og var gået på efterløn. Overtagelsen skete imidlertid hurtigere end det var planlagt, idet Sam allerede døde efter at nummer 1997/5 var blevet færdigredigeret.

Ved landsbestyrelsens møde i januar 1998 foreslog landsformanden, at der blev udskrevet en konkurrence om at finde et passende slogan til Marineforeningen. Den blev udskrevet i *Under Dannebrog* i april samme år. Landsbestyrelsen og redaktøren var »dommerkomité«. Redaktøren lagde ud

med »*Marineforeningen – maritime venner*«. Konkurrencen fortsatte hele 1998, og et stort antal forslag til slogans blev indsendt. Den tidligere landsformand, V.P. Heise indsendte forslaget: *Marineforeningen – kammeratskab for søværn og søfart*. Landsformanden leverede i denne forbindelse forslag til opfordringen: *Marinestuen – vejen til skruen..* Denne opfordring skulle man dog nok være medlem af Marineforeningen i forvejen for at forstå betydningen af. Der var her tale om det faktum, at de lokalafdelinger, der havde marinestuer, normalt også havde flest aktiviteter og dermed medlemsfremgang, hvad der førte til modtagelsen af »Fremdriftsskruen«. Fra Gudmund Hansen, Odense, indkom forslagene: *Marineforeningen – for søværn og søfart*, og *Marineforeningen – for søværn, søfart og kammeratskab*, altså samme idé, som den Heise var inde på. I alt indsendtes 43 forskellige forslag. Konkurrencen blev afgjort i april 1999. Vinderen blev Hans Andersen, Ringkøbing Marineforening, der havde indsendt sloganet: *Marineforeningen – for traditioner og kammeratskab*. Dette slogan slog imidlertid ikke an, og efterhånden var det Odense-forslaget: *for søværn og søfart*, der slog an og benyttes i dag.

Den 8. maj 1999 var der indkaldt til sendemandsmøde i Korsør. Landsformanden kunne med glæde konstatere, at medlemstallet nu var 9.200. Der var i lokalafdelingerne etableret 21 skyttelav med 1.662 registrerede medlemmer heraf 727 aktive skytter. Der var opbakning til en kontingentstigning, som skulle finansiere, at *Under Dannebrog* fremover blev udvidet med fire sider, således at hvert nummer var på 24 sider. Fra 2001 begyndte der også at komme flere billeder og illustrationer med farver inde i tidsskrif-

tet. På mødet blev der foretaget forskellige justeringer af foreningens vedtægter. Mest interessant var, at såvel mænd som kvinder fra handelsflåden, som havde gennemgået en søfartsuddannelse, nu kunne optages i Marineforeningen. Denne vedtagelse lå helt i tråd med, at landsformanden i sin beretning havde mindet sendemændene om, at søfarten stadig var den anden søjle, foreningen hvilede på, og derfor ikke måtte glemmes i afdelingernes bestræbelser for at propagandere for hele det maritime område i Danmark. Da dette møde blev afholdt, var der netop fremkommet en betænkning om forsvarets fremtidige udvikling udarbejdet af Forsvarskommissionen af 1997. Den lagde op til en række større ændringer af mål og midler, ændringer, der også ville berøre Søværnet. På mødet var alle dog enige om, at henset til disse fremtidsudsigter var der fortsat brug for Marineforeningen til at formidle kendskabet til Søværnets og dets virke, der nu primært var af international karakter. Danmark var stadig en maritim nation!

Når man læser i *Under Dannebrog* fra 1990'erne, støder man ofte på artikler af Vicesoldinspektør John Oldvej i form af gode og tankevækkende kommentarer til foreningens både interne og eksterne problemer. John Oldvej havde aftjent sin værnepligt i Søværnet i 1952 og havde været knyttet til Marineforeningen siden 1953. 1978-88 var han formand for Haderslev Marineforening, og medlem af landsbestyrelsen fra 1985 til 2003. Han var i 1990'erne formand for redaktionsudvalget. I 1999 blev han 70 år, og redaktøren af *Under Dannebrog* havde et interview med ham i august samme år, som meget godt afspejler stemningen i foreningen på dette tidspunkt.

Bl.a. udtalte John Oldvej:

Jeg er medlem af Marineforeningen, fordi jeg er forsvarspositiv. Marineforeningen har helt bestemt en funktion og eksistensberettigelse i dag. Foreningen blev stiftet i 1913. Da var der tre søjler: Gud, konge og fædreland. Og selv om vi hæger om traditionerne og stort set den samme formålsparagraf, så er tiden og medlemmerne en anden.

(UD:) Det lyder som om du er bekymret for Marineforeningens fremtid?

Både og. Som gammelt medlem, så jeg nok medlemskriteriet uforandret, men tiden er, som nævnt, en anden, og optagelseskriteriet skal givetvis ændres. Det vil fremtidige yngre medlemmer sikkert også føle.

(UD:) Synliggør Marineforeningen sig nok?

Ja, det synes jeg, men dog ikke på alle punkter. Jeg kan dog ikke give nogen patentløsning. Vi siger, vi støtter Søværnets sag, men det giver sig ikke udtryk udenfor Marineforeningens egne rækker. I de senere år er der sket en positiv udvikling. Vi har fået større afdelinger, men jeg er bange for, at en del mindre afdelinger desværre vil forsvinde med årene.

Debat og ændringer 2000-2005

Ved Dronningens 60 års fødselsdag den 16. april 2000 mødte Marineforeningen med 11 flag opstillet på Rådhuspladsen ved Dronningen og Prins Henriks kørsel gennem København. Marineforeningens gave til Dronningen blev overrakt af landsformanden og landskassereren. Det var et smukt ur placeret i et skibsrat fremstillet af træ fra fregatten JYLLAND. Det var oprindeligt fremstillet af J. Flint, der var medlem af Ebeltoft Marineforening.

Der forelå på dette tidspunkt en opgørel-

se over medlemmers oprindelige tilhørsforhold. 60% af medlemmerne kom fra Søværnet, tre procent fra Marinehjemneværet, syv procent fra Forsvaret som sådan og ni procent fra handelsflåden. De resterende 21% var der ikke oplysninger om, men tilhørte medlemskategori 3..

Bl.a. på baggrund af denne undersøgelse var der lagt op til en debat om Marineforeningens fremtid ved sendemandsmødet i Hals den 20. maj 2000. Dels var den tidligere landsformand kommet med en opfordring til at diskutere foreningens fremtid, dels havde landsnæstformanden Kurt Flatau også lagt op til en debat. Denne debat skulle søges løbet i gang på mødet i Hals.

I sin opfordring til debat sagde landsnæstformanden bl.a.

Vi må tage debatten om Marineforeningens fremtid nu, hvor det går godt, også selv om der er sorte skyer i horisonten. Vi er nødt til at modernisere os – være tiltrækkende.

Der er i dag 94% af gamle marinere, som ikke er medlem af en marineforening, og nogle er endog ikke klar over, at vores forening eksisterer. Det er kedeligt. Gør vi ikke noget nu, kan vi ende som en regimentsforening, og så er, for mig at se, »løbet kørt«.

Et af de emner, som skulle stilles under debatten, var om man skulle være en »maritim forening« i stedet for en kammeratskabsforening. Dette blev af sendemændene misforstået således, at man ønskede at skifte navn for at tiltrække flere. Derfor lød der kraftige røster fra talerstolen, hvor det blev fastslået, at foreningen ikke skulle skifte navn. »Én gang Marineforening – altid Marineforening« som der blev sagt. På mødet udeblev den ventede debat, men flere var enige om

at den var nødvendig at fastholde. En indigneret sendemand klagede senere i *Under Dannebrog* over, at man ville gøre lokalafdelingerne til »borgerforeninger« for at skaffe penge, og så i øvrigt gå på strandhugst i andre soldaterforeninger, herunder Kystartilleriforeningen.

Marineforeningens økonomi var god. 1999-regnskabet udviste et overskud på 35.247 kr. Egenkapitalen var 268.321 kr., ligesom regnskabet balancerede med 797.663 kr.

På sendemandsmødet fik foreningen ny landssekretær, idet Ib Ketler stoppede efter 17 år på denne post. Ny landssekretær blev seniorsergent Søren Konradsen, der havde en alsidig tjeneste i Søværnet bag sig. Han havde været medlem af Amager Marineforening siden 1989, en afdeling hvor han 1991-97 var sekretær og siden kasserer, og fra 2006 afdelingsformand.

Ved flere lejligheder er lokalafdelingerne kommet i besiddelse af småskibe eller fartøjer. Oftest er dette sket gennem testamentariske bestemmelser. Afdelingerne har i flere tilfælde i disse erhvervset en mulighed for at etablere en ny fælles aktivitet, der kunne samle medlemmerne. Erfaringen har dog vist, at sådanne projekter er vanskelige at håndtere for afdelingerne, og i meget høj grad er afhængige af nogle få entusiaster, hvis begejstring også i løbet af en vis tid ofte ebber ud. Der findes i jubilæumsåret enkelte afdelinger, der på en eller anden måde er involveret i sådanne skibsprojekter.

En variant af de her nævnte skibsprojekter er den støtte, som Marineforeningen i Hillerød var med til at give ved dannelsen af »Partrederiet Slotssøen«. Da færgemanden, der sejlede den lille færgébåd rundt på Frederiksborg Slotssø om sommeren, gav op i

1987, dannedes med Marineforeningen som primus motor et lille partsrederi, der kører denne turistservice videre. Lokalfdelingen er sammen med en række af medlemmerne parthavere i det lille rederi, hvis drift besør- ges af medlemmer af Marineforeningen.

På sendemandsmødet i Ishøj den 5. maj 2001 konstateredes det, at der stadig var en netto-fremgang i Marineforeningen. Tal- let var nu 9.488. Landsformanden omtalte det gode samarbejde mellem foreningen og de andre forsvarspositive organisationer til- knyttet Folk & Forsvar, et arbejde landsle- delsen sørgede for at deltage i og prioriterede højt. For andet år i træk fik Esbjerg Mari- neforening Fremdriftsskruen som følge af en fremgang på 36 medlemmer. Et forslag om, at afdelingerne adopterede Marinehjemme- værnets fartøjer blev fremlagt, vandt tilslut- ning. Den daværende marinehjemmевærns- inspektør var positiv, men anså ikke forslaget for muligt at realisere, da MHV-enhederne af operative grunde blev flyttet rundt mel- lem flotillerne. Som noget nyt blev sende- mandsmødet optaget på video, der efter- følgende kunne anskaffes af deltagerne og andre interesserede.

Som led i bestræbelserne for at forbedre synlighedsen generelt og kommunika- tionen til omverdenen og til lokalafdelinger og medlemmer, fik foreningen i september 2001 etableret hjemmesiden www.marineforeningen.dk. Primus motor for denne etablering var landsnæstformanden.

Ved sendemandsmødet i Horsens den 27. april 2002 blev der i Marineforeningen kon- stateret et medlemstal på 9.673. Fremdrifts- skruen blev overrakt Korsør Marineforening. Det blev vedtaget, at fremover skulle denne hædersbevisning gives til de lokalafdelinger, der havde størst fremgang inden for »Pind

1«-medlemmer, en afspejling af den fokus på rekrutteringen fra Søværnet, som fore- ningen fremover ønskede at sætte ind over for på grund af de reducerede muligheder for at rekruttere værnepligtige fra Søværnet. I denne forbindelse var det naturligt, at der blev fremsat bemærkninger om rekrutterin- gen af »Pind III«-medlemmer, dem der ikke havde »båret blå krave«, og som omfattede de specielt interesserede. Fra Frederikshavn blev der givet udtryk for, at dem, der ikke havde været ved Søværnet, og som melder sig ind i en marineforening, er dem, der oftest viser et positivt arbejde. Carl Frede Haugaard, Frederikshavn, gjorde opmærksom på, at 50% af lokalafdelingens medlemmer tilhørte denne kategori, »og det gik fint«. Haugaard fremførte i sit debatindlæg, at

*Marineforeningen er en åben forening for alle, der går ind for Danmark som søfartsnation, som en forsvarspositiv forening, og som en forening, der bakker op bag vort søværn og vor handelsflåde. Omkring disse to sidstnævnte væsentlige bastioner, er det vigtigt, at vi har personer, der støtter søværn, handelsflåde og Marinehjemmевærnet. **Alle** medlemmer er uundværlige. I princippet kunne man afskaffe »pind«-inddelingen, for i adskillige afdelinger, er det i højere grad medlemskategorien »øvri- ge«, der viser »viser flaget« og bakker op om aktiviteterne, end de medlemmer, der for mange år siden bar den »blå krave« på Holmen, og kun alt for sjældent dukker op og medvirker til at gøre Marineforeningen synlig.*

I øvrigt blev det på Hals afdelingens foran- ledning vedtaget, at erhvervsfiskere kunne optage under samme kategori som medlem- mer fra søfartens øvrige erhverv. Til debatten udtalte Gert Larsen, Brøndby, at

selvom vi kun har 10% »Pind III«-medlemmer i vores afdeling, så KAN vi ikke undvære dem. Det er gode medlemmer, der brænder for at være med og deltage i det der foregår. De er en slags katalysator for fremtiden, men »Pind III«-medlemmer må dog ikke tage overhånd.

På mødet blev det det endvidere vedtaget ikke længere at skelne mellem *landsledelsen*, d.v.s. landsformand, landsnæstformand, landssekretær og landskasserer og *distriktsrepræsentanterne*.

Fremover benævntes hele bestyrelsen *landsbestyrelsen*. Distriktsrepræsentanterne benævntes derefter *distriktsvalgte landsbestyrelsesmedlemmer*.

Samme år fik *Under Dannebrog* ny redaktør. »Seo« – S.E. Rønde Olesen trak sig efter fem år tilbage af helbreds-mæssige grunde. Seo havde fortsat den linie, som tidligere redaktører havde lagt, og havde været med til at cementere, at bladet var Marineforeningens »krumtap«, og helt uundværligt for arbejdet på landsplan. I et indlæg i bladet i december 2001 stillede Børge Ferning, Distrikt VII, det hypotetiske spørgsmål

Hvis nu »Under Dannebrog« sank! Hvor meget Marineforening ville der så være? Kunne landskontoret udgøre det samlende led eller ville det blive et ekspeditionskontor for slopki-sten – Skræmmende tanke!

Som ny redaktør blev ansat Leif Mortensen, der som sine to forgængere også var professionel mediemand, og havde en bred kommunikationsuddannelse bag sig. Han tiltrådte den 1. oktober 2002. Leif Mortensen havde aftjent sin værnepligt i Søværnet 1966 bl.a. på Grønnedal, og blev 1969 medlem af Morsø Marineforening, 1998-2002 som

formand. Den nye redaktør kendte kort sagt foreningen indefra. Ved sin tiltrædelse erklærede han, at han hen ad vejen ville »skære *Under Dannebrog* til, så det kan optræde som et stærkt promoveringsværktøj for Marineforeningen og de idealer foreningen står for«.

Leif Mortensen var oprindelig søfartsuddannet, men uddannede sig efterfølgende til journalist. Han var bl.a. tidligere madjournalist og startede med i bladet under rubrikken »Kabyssen« at gengive opskrifter på »god sømandsmad«, ligesom han introducerede en læserklub, som siden 1987 har arrangeret rejser med relevant indhold for Marineforeningens medlemmer. Formålet med rejserne udover det kammeratlige er bl.a. at opsøge maritim-historiske mindesmærker og –steder. Indtil nu er gennemført 23 rejser, 12 med bladet »Søfart« som arrangør, og 11 ledet af Marineforeningen.

Året 2002 blev også året, hvor landskontoret endnu en gang flyttede. I 18 år havde Marineforeningen haft kontor i Amaliegade 33 hos Danmarks Rederiforening. På grund af ombygninger kunne dette lejemål ikke forlænges ud over 2002, og man gik derfor i gang med at finde et nyt domicil. Mulighederne for leje af lokaler blev un-

Leif Mortensen, redaktør af Under Dannebrog siden 2002

dersøgt, men landskassereren foreslog i stedet, at man erhvervede egne lokaler. I maj 2002 lykkedes det at finde erhvervslokaler i Trondhjemsgade 5, kld. København Ø, i nærheden af Østerport Station. Som noget nyt var der ikke tale om et nyt lejemål, men om et køb, hvad der endeligt skabte ro omkring foreningens kontordomicil. Formelt kom Marineforeningens Grundfond til at stå som ejer af lokalerne på tilsammen 148 m², således at Marineforeningen bor til leje hos Grundfonden. Indflytningen skete den 1. oktober 2002.

Grundfonden, der som tidligere nævnt blev etableret i 1936, viste sig også ved denne lejlighed at være en god hjælper for foreningens virke, ud over de driftsmidler, som der kan opsamles i det daglige. Grundfonden består dels af en grundkapital på 138.600 kr. dels af en disponibel kapital, der i 2001 var på 183.500 kr. En del af denne kapital udgjordes af Slopkestens varelager. Fondens indtægter i 2000 var 52.166 kr. Dens bestyrelse er den til enhver tid siddende landsbestyrelse.

I efteråret 2002 blev der nedsat et strukturudvalg, bestående af Børge Ferning, Distrikt VII, Edward Jelen, Distrikt III og landssekretæren Søren Konradsen. Det blev bebudet, at man arbejdede med en slankning af strukturen, hvor distrikter blev sammenlagt, et forretningsudvalg på 5 mand og en landsbestyrelse på 9. Derudover skulle der afholdes formandsmøde hvert år.

Det var ikke tilfældigt, at landsformanden i januar 2003 erindrede 2002 som et år med fremgang for Marineforeningen.

I 2003 blev Marineforeningen 90 år. Der var ikke tale om et »rundt« jubileum, hvorfor der heller ikke var planlagt specielle aktiviteter i denne forbindelse. Til gengæld blev

der i Esbjerg den 16.-18. maj holdt et succesrigt sendemandsmøde. Mødet blev hurtigt overstået, hvad det formelle angik. Hals Marineforening havde stillet forslag om at slå medlemskategorierne I-III sammen til to kategorier, idet man mente, at »pindene« virkede diskriminerende for dem, der gerne ville optages gennem den hidtidige pind III. Dette forslag blev afvist.

I forbindelse med 90 års dagen var der naturligvis hilsner dels fra Chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Kurt Birger Jensen dels fra den tidligere landsformand.

Kontreadmiralen skrev i sin hilsen bl.a., at

Søværnet befinder sig i en overgangssituation, hvor et stigende antal opgaver skal løses med et minimum af enheder. Dette stiller store krav til Søværnets personel – Søværnets vigtigste ressource.

I en sådan situation er det godt at vide, at der eksisterer en marineforening, der har til formål at styrke nationens interesse for Søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag.

Marineforeningen har gennem 90 år sluttet op omkring Søværnet uanset hvilke opgaver Søværnet er blevet pålagt at udføre. Marineforeningen har altid ydet Søværnet god støtte i vores varetagelse af pålagte opgaver. Vi sætter vor lid til det store antal af ambassadører som findes i Marineforeningen og som er medvirkende til at styrke Søværnets profil i det samfund, som vi er sat til at tjene.

I sin hilsen var V.P. Heise inde på, at medlemstallet ved 2. verdenskrigs afslutning var på over 10.000, og derefter havde oplevet et gevaldigt dyk, som man nu, efter et halvt århundrede, atter var ved at indhente, og skriver, at

Marineforeningens forretningsudvalg 2003

Ikke alle forandringer og fornyelser er gået lige glat igennem; medlemmerne af en så gammel og traditionsrig forening som vores er ikke umiddelbart positive overfor forandringer – »det skal være som det plejer«. Ved den grundige debat af ændringsforslagene og et godt samarbejde er det dog lykkedes over ca. 20 år at rette kursen op, så foreningens medlemstal nu ligger nær de 10.000, uden at idealerne og de værdifulde traditioner er gået tabt.

På landsbestyrelsens møde den 11. oktober 2003 blev der nedsat et udvalg, der skulle begynde at forberede foreningens 100 års jubilæum i 2013. Arbejdet med ændringer i strukturen blev foreløbigt indstillet. Konklusionen var en forståelse af, at Marineforeningens struktur skulle moderniseres, dog

således at distriktsinddelingen bibeholdtes. Debatten om strukturændringer skulle lægges ud til medlemmerne i *Under Dannebrog*, således at den primært kunne foregå dér.

I det første nummer af *Under Dannebrog* 2004 fremkom så forretningsudvalgets forslag om en ny organisationsstruktur. Udgangspunktet var, at en organisation, der ikke med mellemrum diskuterer sine visioner og sin struktur, er en organisation under afvikling. I dette forslag hed det bl.a., at

Sendemandsmødet skulle erstattes af et repræsentantskab, hvor foreningens afdelinger hver var repræsenteret af én person, normalt formanden. Repræsentantskabsmødet afholdes hvert år i maj måned. Landsbestyrelsen består af ni medlemmer, der alle skal være »pind I«-

medlemmer. Disse vælges på repræsentantskabsmødet. Landsformand, landssekretær og landskasserer vælges efter indstilling fra det den afgående landsbestyrelse og skal så vidt muligt være bosiddende øst for Store Bælt. De øvrige seks vælges blandt de opstillede kandidater, så vidt muligt repræsenterende forskellige geografiske områder. Den nyvalgte landsbestyrelse skulle derefter konstituere sig med en landsnæstformand.

Som erstatning for det eksisterende sendemandsmøde foresloges afholdelsen hvert andet år af et landsmøde, der stort set skal omfatte samme program som det eksisterende sendemandsmøde, dog undtaget generalforsamlingen. Distrikterne bibeholdes i den nuværende form, men som et uformelt samarbejde mellem distriktets afdelinger, d.v.s. med vægt på lokale arrangementer, skyttestævner o.lign. Der skulle fortsat vælges en formand for distriktet, som kunne koordinere disse bestræbelser, men denne kan ikke være medlem af landsbestyrelsen.

Oplægget var dermed fremlagt til debat, således at »hver sten kunne blive vendt«.

Det varede ikke længe før de første modindlæg mod dette oplæg indløb. På sendemandsmødet i Svendborg den 8. maj 2004 blev strukturforslaget debatteret uden at en afklaring om holdningen til dette blandt medlemmerne nåede videre. Der syntes ikke at have været den store opbakning til ændringer i strukturen. Det generelle synspunkt var: »Hvorfor ændre på noget, der virker!«. Forretningsudvalget blev sendt hjem for at tænke det hele igennem igen.

I sommeren 2004 fik Marineforeningen den første kvinde som formand for en lokalafdeling. Det var Inge Lene Andersen, der blev valgt til formand for Horsens Marine-

Første julemærke i farver

forening. Hun kom gennem Marinehjemmeværnet ind i Marineforeningen i 1996.

I 2004 var det 25 år siden, at Marineforeningen var begyndt at udsende det årlige julemærke med maritime motiver. Det første i 1980 forestillede Mastekranen på Holmen, I 25 året var motivet marinehjemmeværnsfartøjet MHV 813 BAUNEN. Primus motor ved udgivelse og salg af julemærkerne gennem de mange år havde været Leni Ketler, og overskuddet var gået ind i Grundfonden.

I visse perioder havde nogle af lokalafdelingerne oprettet egne musikkorps. Nogle var stoppet, andre var fortsat på forskellige aktivitetsniveau. I denne periode dukkede en ny aktivitet op. Flere lokalafdelinger begyndte at etablere egne sangkor. I 2004 var der således fungerende sangkor i lokalafdelingerne i Ebeltoft, Assens, Hals, Korsør og Slagelse. Flere af disse sangkor havde udsendt indspilninger på cd'er, der blev solgt til fordel for den respektive lokalforening.

Ny landsformand og første kvinde i landsbestyrelsen 2005

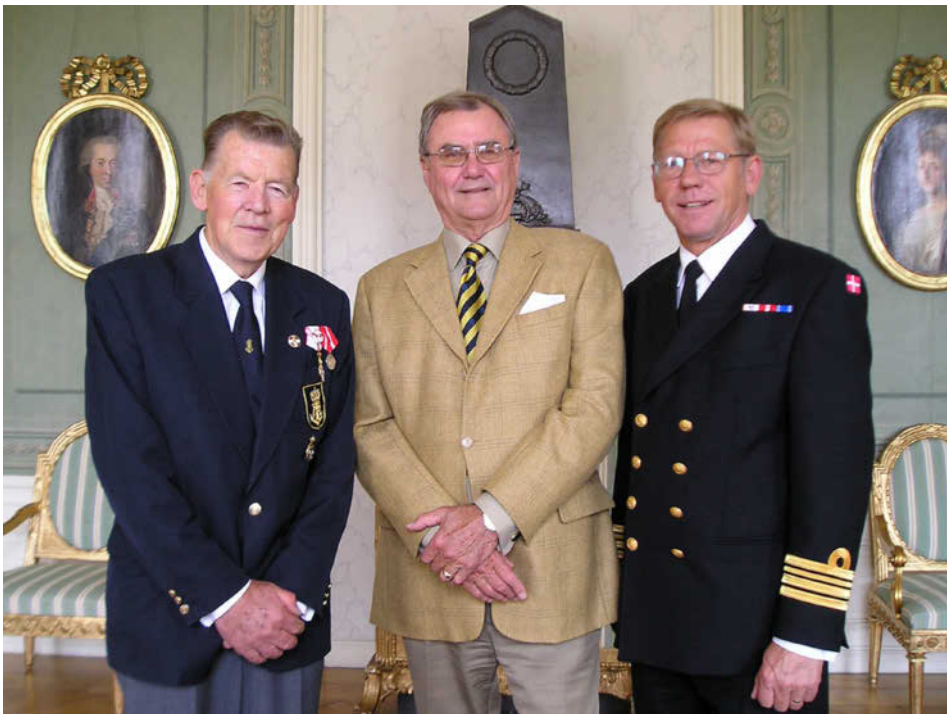
Der var indkaldt til sendemandsmøde i Brøndby den 22.-24. april 2005. Her var der to væsentlige punkter på dagsordenen:

valg af ny landsformand og fremlæggelse af et strukturforslag.

Otto Lichtenberg havde ved sin tiltrædelse som landsformand i 1994 besluttet, at en 10 års periode på denne post var passende. Nu blev det til 11 år, og han mente, at det var tid til et vagtskifte. Lichtenberg havde været en populær formand, der havde fortsat den modernisering af Marineforeningens virke, som den foregående landsformand havde skubbet i gang. Han havde været særdeles aktiv gennem utallige besøg i lokalafdelingerne, ligesom han havde gjort et stort og synligt arbejde i samarbejdet med de andre forsvarspositive organisationer bl.a. gennem Folk & Forsvar. Debatten omkring ændringer i strukturen i Marineforeningen

lykkedes det dog ikke i Lichtenbergs tid at få ført til ende og lå som en fortsat opgave for en ny landsformand.

Den nye landsformand, der traditionen tro blev valgt uden modkandidater, blev kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen. Han var 59 år og stod foran pensionering, en konstruktion, der meget naturligt nærmest var blevet en del af forudsætningen for en formandskandidat. Han var blevet sekondløjtnant i 1973, og havde en meget alsidig tjeneste både sejlen og i stabe bag sig, ligesom han også havde gjort tjeneste i udlandet. Ved valget var Løje chef for Søværnets Grundskole, Auderød, hvor han bl.a. havde været vært for et af de nordiske orlogsstævner. Som noget særligt skal det

Den afdgående landsformand Otto Lichtenberg præsenterer den nyvalgte Jens Ole Løje Jensen for Prinsgemalen, Marineforeningens æresformand

noteres, at den nye landsformand havde været medlem af Glostrup Marineforening, nu Brøndby, siden 1980, hvor han bl.a. havde været kasserer i fire år, og bl.a. var en værd-sat deltager i skyttelavet. Gennem de årlige Landskyttestævner havde han et godt personligt kendskab til mange af landets afdelinger. Løje havde således forinden været 25 år i Marineforeningen, så han kendte foreningen indefra.

I sin tiltrædelseskommentar udtalte den nye landsformand bl.a.

Med en ny mand på broen, er det vel naturligt, at besætningen stiller spørgsmålet, hvor skal vi hen? Skal kursen ændres?

Nej – kursen er lagt, jeg har som ny formand for Danmarks Marineforening ingen umiddelbare ønsker om at ændre kursen. Foreningens formål er at styrke nationens interesse for Søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personel, der er eller har været tjenstgørende i Søværnet. Denne formålsparagraf er stadig det, alle medlemmer af Marineforeningen skal gøre deres bedste for at efterleve.

Det andet interessante punkt på sendemandsmødet var det justerede forslag til ændringer i strukturen af foreningen, som landsledelsen fremlagde, efter i 2004 at have fået et fremlagt forslag afvist.

Det blev i dette nye forslag slået fast, at Marineforeningen havde 9.906 medlemmer, der var organiseret i lokale afdelinger fordelt i 13 distrikter. Der afholdes årligt sendemandsmøder. Forinden disse har hvert distrikt udpeget kandidater til seks poster i landsbestyrelsen. Disse vælges på sendemandsmødet sammen med landsformand,

landssekretær og landskasserer. De ni personer udgør landsbestyrelsen. Samtidig sættes antallet af møder i landsbestyrelsen op fra to til seks, der skal afholdes forskellige steder i landet. Dette skulle kompensere for at forretningsudvalget blev foreslået nedlagt. Reelt gik forslaget kun ud på afskaffelsen af forretningsudvalget og at antallet af møder som følge af denne ændring blev sat op. I en kommentar gav landsnæstformanden Kurt Flatau udtryk for, at hensigten med justeringen var, at den fremtidige landsbestyrelse kom tættere på afdelingerne og medlemmer, at den fik større udbytte af sine møder og at landsbestyrelsen ville blive mere effektiv og fremadrettet.

Denne mindre strukturjustering blev imidlertid afvist af sendemandsmødet, der fortsat mente, at den eksisterende struktur fungerede tilfredsstillende. Forslag om ændringer i distriktsinddeling blev også afvist. Vedtaget blev kun en ændret formulering i bestemmelserne om stemmeberettigelse og valgbarhed.

Dette sendemandsmøde blev også særligt ved at Leni Ketler, Roskilde, ved dette indtrådte som den første kvinde i landsbestyrelsen som repræsentant for Distrikt I/Storkøbenhavn. Hun kom gennem Marinehjemmeværnet ind i Marineforeningen i 1997.

På sendemandsmødet blev den afgående landsformand Otto Lichtenberg sammen med landskassereren Elo Henriksen udnævnt til æresmedlemmer af Marineforeningen. På dette tidspunkt var der i alt 11 æresmedlemmer af foreningen.

Generelt var der ros fra sendemændene til foreningens drift, landskontorets arbejde og ikke mindst til *Under Dannebrog*, der under Leif Mortensens ledelse havde fastholdt opgaven som foreningsblad, men også var

drejet mere i retning et alment orienterende blad for hvad der skete i »det blå Danmark«. Meget rammende udtryktes dette i landsformandens årsberetning, hvori det bl.a. hedder:

Vort medlemsblad Under Dannebrog betragtes fortsat som et af de mest læseværdige foreningsblade, der såvel i udseende som i indhold er en væsentlig faktor i udbredelsen af kendskabet til vor forening, dens formål og virksomhed. Ligeledes er Under Dannebrog et uundværligt bindeled især til de medlemmer, som normalt ikke deltager i afdelingernes aktiviteter. Ikke mindst redaktørens engagerede og professionelle indsats er medvirkende hertil, og redaktøren har ligeledes etableret et værdifuldt samarbejde med publikationer fra det maritime miljø bl.a. Søværnsorientering, Søfart m.fl.

Da forslaget om forretningsudvalgets nedlæggelse var blevet afvist, bestod foreningens ledelse efter sendemandsmødet i Brøndby, fortsat af en landsbestyrelse, der nedsætter et forretningsudvalg, af et vedtægtsudvalg, mødeudvalg, jubilarudvalg og et redaktionsudvalg.

Ved udgangen af 2005 passede Marieneforeningen et medlemstal på over 10.000, et mål, der var arbejdet energisk på i en del år. Henset til de næsten ikke eksisterende rekrutteringsmuligheder blandt værnepligtige i Søværnet, var dette tal meget tilfredsstillende. Det var lykkedes at rekruttere fra de andre medlemskategorier i et tilfredsstillende omfang.

Holmens Provsti, der i 2012 blev sammenlagt med Østerbro Provsti under Holmens provst, orlogsprovst Eigil Bank

To tidligere og en nyvalgt landsmand ved jubilarstævnet på Holmen 2005

Olesen, har gennem de senere år ført en omtumlet tilværelse – på et tidspunkt nedlægningsstruet på grund af besparelser. Da debatten i 2007 var på sit højeste, bidrog Marineforeningen til bevaringsbestræbelserne af provstiet med et underskriftsinitiativ, der samlede 1.386 underskrifter blandt foreningens medlemmer og deres pårørende ud af i alt 3.000. Initiativet fik heldigvis en positiv udgang.

Helt fra Marineforeningens oprettelse i 1913 har foreningen haft et godt forhold til Søværnets gejstlige. Holmens provst, orlogspræster og Holmens Kirkes ansatte. Med særlig i de seneste 25-30 år er samarbejdet blevet tættere, og en række højtideligheder i kirken har haft medvirken af ledende repræsentanter for Marineforeningen, afdelingsflag og medlemmer. Her skal særligt fremhæves Danmarks-Samfundets årlige Valdemars Dag-arrangement, og Marine-

hjemmeværnet og »Det Blå Danmark«s årlige nytårsgudstjeneste.

Marineforeningens dagligdag 2006-2009

Selvom foreningen ved årsskiftet 2005-2006 havde et medlemstal på over 10.000, måtte man konstatere, at mindre afdelinger – senest Vejle – måtte lægges i »mølpose«. Det var dog landsbestyrelsens klare overbevisning, at med ca. 4.000 årligt indkaldte til Søværnet i årene 1950 til 1980 måtte der være utallige tidligere orlogsgaster, der ikke havde kendskab til foreningens eksistens. Derfor besluttede landsbestyrelsen i 2006 at påbegynde en hvervekampagne og afsætte midler til bl.a. annoncering i landsdækkende medier.

Kampagnen skulle især være til hjælp for de mange mindre afdelinger, hvor der måske ikke var den helt store aktivitet for derved at skaffe disse en forøget tilgang. Der blev således også til afdelingerne fremsendt ud-

Danmarks-Samfundets 100 års jubilæum i 2008 med Holmens provst Ejgil Bank Olesen på prædikestolen i Holmens Kirke

**Fanget af din tid i Søværnet?
Få et gratis abonnement
på **UNDER DANNEBROG****
Tidsskrift for Danmarks Marineforening

Tilmeld dig allerede i dag på www.marineforeningen.dk eller telefon 3315 2886 og modtag gratis abonnement på tre numre af Under Dannebrog.

Her kan du blandt andet få flere informationer om Marineforeningen.

I Under Dannebrog får du:

- Opdaterede nyheder om Søværnet og Marinehjemmevernet.
- Viden om traditioner og nostalgi i Marinen.
- Oversigt over kammeratskabsaftener og relevante aktiviteter i landets 79 lokalafdelinger og deres Marinestuer.

DANMARKS MARINEFORENING
Trondhjemsvej 5, 4. etg. · 2100 København Ø · Telefon: 3315 2886
landskontoret@marineforeningen.dk · www.marineforeningen.dk

Annonce

kast til artikler til disses brug i lokale blade. Hvervekampagnen løb i 2 år, og gav da også en del nye medlemmer, men kampagnen var også set som en synliggørelse af foreningen på længere sigt.

Fra starten af 2006 dukkede diskussionen om de forskellige medlemskategorier, den såkaldte »pind-diskussion« op igen. Den var et ofte drøftet emne blandt foreningens medlemmer. Der fremkom synspunkter, som fastholdt, at medlemmer rekrutteret fra Søværnet stadig var Marineforeningens »kerne-medlemmer«.

I *Under Dannebrog* blev dette besvaret af et Pind-3-medlem, der gav udtryk for, at han følte sig som et andenrangs-medlem af sin lokalforening, og skrev, at

Jeg har afgjent min værnepligt i Den Kongelige Danske Livgarde. Men min kærlighed ligger i Marineforeningen. Jeg har været skibsmægler i

20 år – serviceret Søværnets ministrygere i 2 år – alligevel føler jeg mig som uægte medlem. Vi har det ellers så rart i vores forening.

Denne debat kom dog ikke til at præge sen-demandsmødet for 2006, der blev afviklet i Glyngøre den 13. maj. Den formelle del blev overstået på rekordtid. Det blev på mødet understreget af landsformanden, at Marineforeningen fortsat støttede bevarelsen af værnepligten, og at promoveringskampagnerne i lokalafdelinger så ud til at give positive resultater. Økonomien var også god, og derfor var der ikke denne gang grund til at diskutere en kontingentforhøjelse.

Marineforeningens daglige virke bestod fortsat af afholdelse af landsskyttestævner, deltagelse i de nordiske orlogstævner og det årlige jubilarstævne. Dertil kom de faste kranesnedlæggelser i forbindelse med flådens mærkedage, der blev fordelt mellem landsforeningen og de lokale afdelinger. Det, der bandt det hele sammen var stadig *Under Dannebrog*. I 2006 blev der bragt flere tema-artikler, hvor f.eks. den svenske flåde blev gennemgået samt andre af Søværnets myndigheder. Som noget nyt blev der hvert år tillige publiceret et tillæg, der i samarbejde med Søværnets Operative Kommando viste en oversigt over Søværnets skibe og fartøjer, senere udvidet i den årlige oversigt med Marinehjemmevernets og Farvandsvæsenets fartøjer.

Skyttelavene havde udviklet sig til en integreret del af Marineforeningens aktivitetsområder. I 2006 var der 24 lokalafdelinger, der havde etableret skyttelav. Disse udgjorde ca. 30% af antallet af lokalforeningerne. Der var tilknyttet 1.998 til skyttelavene svarende til 20% af Marineforeningens medlemmer. For at have rådighed over egne våben skulle de pågældende medlemmer, i overensstem-

melse med våbenloven, tillige være registreret enten hos De danske Skytteforeninger eller i Dansk Skytte Union. Man kunne dog godt deltage i aktiviteten uden at have rådighed over eget våben. Som tidligere nævnt var der blevet oprettet et særligt landsdækkende skytteudvalg, hvis kontakt til landsbestyrelsen gik gennem landsnæstformanden.

Jubilæumstævnet blev i 2006 afviklet helt planmæssigt den 27. august på Holmen med deltagelse af 220 tidligere orlogsgaster, hvoraf 140 var jubilare. Den ældste årgang, der var repræsenteret, var 1941.

Jubilæumstævnerne er en del af Marineforeningens sjæl, ligeså gammel som foreningens selv, ja i virkeligheden ældre og en væsentlig del af forklaringen på dannelsen af Marineforeningen i 1913. Foreningen er så at sige en institutionalisering af jubilæumstæv-

nerne, selvom det ikke er nødvendigt at være medlem af Marineforeningen for at deltage. Stævnerne synliggør Marineforeningen og er med til at bekræfte kammeratskabet og den fortsatte tilknytning til Søværnet.

Da Regering og Folketing i 2005 besluttede at udsende et tredje verdens ekspeditions-skib svarende til GALATHEA i 1952, faldt valget på Søværnets inspektionsskib VÆDDEREN, der gennemgik en omfattende ombygning for at blive klargjort til denne civile opgave. Kronprins Frederik var ekspeditionens protektor, og ved afsejlingen fra Amaliekajen i København den 11. august 2006 var Marineforeningen repræsenteret med en flagborg og en række medlemmer, deriblandt den tidligere landsformand kommandør V.P. Heise.

VÆDDEREN's hjemkomst til Lange-

Marineforeningen ønsker GALATHEA III god rejse august 2006

Æresformanden hilser på Marineforeningen ved GALATHEA III's hjemkomst april 2007

linie den 25. april året efter blev en endnu større publikumsbegivenhed. For Marineforeningen var det et stort øjeblik, da æresformanden, Kronprins Frederik og chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Nils Wang, skridtede fronten af. Den bestod bl.a. af 11 afdelingsflag og en række medlemmer under kommando af landsformanden Ole Løje Jensen.

Museumsskibet Fregatten JYLLANDS værftshal var meget relevant rammen for sendemandsmødet den 5. maj 2007, der blev holdt i Ebeltoft. Medlemstallet var nu 10.017. Selv om tilgangen det foregående år ikke have været imponerende, kunne man glæde sig over stadig at være på den gode

side af 10.000 medlemmer. Landsbestyrelsen kunne også glæde sig over, at foreningens web-site havde et stigende antal besøg. I maj 2007 havde ca. 60.000 besøgt web-siden oprettelsen i 2001. Der blev på mødet vedtaget et par vedtægtsændringer, der vedrørte lokalafdelingernes arbejde. Endvidere blev det vedtaget, at landsformanden altid skal være søofficer. Der blev endvidere etableret en fond til afholdelse af 100 års jubilæet i 2013. Lokalafdelingerne blev i denne forbindelse opfordret til at foranstalte særlige indsamlinger til denne fond. Marineforeningens regnskab for 2006 udviste en balance på 1,2 mill. kr., hvoraf halvdelen 600.000 kr. gik til omkostningen i forbin-

delse med udgivelsen af *Under Dannebrog*. Overskuddet var på 44.000 kr.

Marineforeningen stillede på mødet forslag om, at foreningen overtog et Marinehjemmeværnsfartøj, der stod for udfasning. Det var et fartøj af MHV 71-klassen – et træskib bygget på Orlogsværftet som de første fartøjer, der blev bygget specielt til Marinehjemmeværnet. Af historiske grunde ville man gerne bevare et af disse skibe. Hensigten var, at det så kunne benyttes af de forskellige lokalafdelinger. Dette blev dog af sendemændene afvist, efter de erfaringer man i flere lokalforeninger havde med sådanne projekter.

Samarbejdet med andre forsvarspositive organisationer fremgik af en repetition af hvor Marineforeningen var repræsenteret. Landsformanden og landsnæstformanden sad i *Danske Soldater- og Marineforeningers koordinerende ledelsesgruppe*; landsforman-

den sad i bestyrelsen for *Folk & Forsvar, Soldatens og Orlogsgastens Fond* og i repræsentantskabet for *Fregatten Peder Skram*. Landssekretæren sad i *Selskabet Danske Tordenskiold-Venner*, og landsbestyrelsesmedlem Edward Jelen i bestyrelsen for *Den selvejende institution Fregatten Jylland*.

I forbindelse med et rekrutterings- og promoveringsfremstød i 2007 fremgik det af det udelte materiale, at Marineforeningens aktiviteter først og fremmest bestod af:

*Er først og fremmest ambassadører for Søværnet og Marinehjemmeværnet,
Værner om Danmarks stolte maritime traditioner som søfartsnation,
Afholder foredrag om forhold i den maritime sfære,
Afholder kammeratskabsarrangementer i de mange marinestuer,*

Sendemændene i Ebeltoft 2007, opstillet foran fregatten JYLLAND

*Arrangerer udflugter, rejser og events,
Deltager ved en række mindehøjtideligheder
over hele landet,
Arrangerer på vegne af Søværnet det årlige ju-
bilarstævne på Nyholm i København,
Afvikler skydninger i særskilte skyttelav,
Tager hånd om en lang række mindeanlæg
rundt i landet,
Udgiver seks gange årligt tidsskriftet og med-
lemsbladet Under Dannebrog.*

Den 10.-11. november 2007 blev der som noget nyt af informationsudvalget, under ledelse af foreningens redaktør Leif Mortensen, afholdt et kommunikations- og informationsseminar for i Viborg for lokalbladsredaktører og webmastere.

Odense stod for afholdelsen af det ordinære sendemandsmøde den 19. april 2008. Medlemstallet var 10.062 fordelt på 79 afdelinger. Disse tal havde tilsyneladende stabiliseret sig, og ændrede sig ikke meget. Økonomien var fortsat god. I årsberetningen nævnte landsformanden, at Slopkisten, der blev administreret af Leni Ketler, i det foregående år havde haft en omsætning på ca. 370.000 kr. Årets julemærke, der viste C.W. Eckersbergs »Englændernes sidste skændselsgerning«, et motiv valgt i anledning af 200 året for Flådens Ran i 1807, havde givet et salgsoverskud på 13.000 kr. Nye marinestuer var taget i brug i Kgs. Lyngby, Hirtshals, Middelfart og Morsø. I sin beretning kom landsformanden også ind på det gode samarbejde med Søværnet. En reduktionen af Søværnets skibe og fartøjer samt engagementet i de internationale operationer medførte imidlertid færre flådebesøg bl.a. i forbindelse med adoptionsbesøg. Dette medførte, at det var vanskeligt for Søværnet at vise flaget nationalt, ligesom dette

forhold udgjorde et fald i aktiviteten for de lokale marineforeninger. Landsformanden konstaterede dog, at Marineforeningen ved udgangen af 2007 kunne *melde alt vel om bord, og at vi er godt rustet til at møde fremtidens krav, samt at vi fortsat opfylder vor formålsparagraf – at styrke nationens interesse for Søværnet of søfarten – og derved medvirke til at forstærke befolkningens interesse og forståelse for det maritime Danmark.*

Et forslag om at der kun skulle afholdes sendemandsmøde hvert andet år blev afvist.

Som noget særligt havde landsbestyrelsen inviteret orlogshistorikeren Hans Christian Bjerg, der også var redaktør af Tidsskrift for Søværnen, til at tale om »For Søværn og Søfart – Betragtninger om Marineforeningens fremtid«. Han forsøgte her atter at fremkalde debatten om Marineforeningens fremtid på baggrund af de reducerede rekrutteringsmuligheder. Alternativerne for foreningen så han som

– *Enten* at fortsætte som hidtil med en lidt upræcis blanding af søværn, søfart, interesse og kammeratskab,

Orlogshistoriker Hans Christian Bjerg

– *Eller* at frakoble søfart og mere satse på den ren kammeratskabsforening for Søværnets og Marinehjemmeværnets personel,

– *Eller* at gøre Marineforeningen på en bred basis til en maritim interesseorganisation for det Blå Danmark, der politisk støttede de maritime bestræbelser og den maritime selvforståelse i Danmark.

Bjerg forudså, at man på grund af udviklingen ville blive tvunget over i den tredje mulighed, hvis foreningen fortsat skulle have en fremtid. Under alle omstændigheder foreslog han, at man harmoniserede medlemstilgangen, så der kun blev ét kriterium for tilgang, nemlig interessen for foreningens formål, som stort set kunne videreføres.

Bortset fra nogle enkelte efterfølgende indlæg i *Under Dannebrog* var der tilsyneladende ikke den store interesse for atter at diskutere dette spørgsmål generelt. Tilsyneladende var flere overbevist om, at der fortsat var et stort og uudnyttet potentiale blandt Søværnets faste personel med henblik på registrering, således at man ikke erkendte fremtidige problemer. Devisen var stadig, at der var ingen grund til at ændre foreningens struktur, så længe det hele fortsat fungerede.

Den 1. juli 2008 overtog Kronprins Frederik hvervet som æresformand for Marineforeningen efter sin far Prins Henrik, der havde påtaget sig dette hverv gennem 32 år. Kronprinsen var allerede i 1996 blevet udnævnt til æresmedlem.

Lokalafdelingerne havde flere steder gennem årene overtaget fastelavnsskibsoptøget, der oprindeligt var et socialt fænomen. I 1960'erne og 1970'erne ebbede denne aktivitet ud, men blev i 1980'erne genoptaget et par steder bl.a. i Ebeltoft og Nykøbing Mors. Den 24. januar 2009 præsenterede Ebeltoft Marineforening således en ny jolle

til anvendelse for fastelavnsskibsoptog. Denne gang gjaldt det indsamling af midler til skoleskibet GEORG STAGE. Skikken og aktiviteten levede således videre i Marineforeningens regi.

Viborg stod for sendemandsmødet den 9. maj 2009. Det følgende år skulle den danske flådes oprettelse 500 år før – i 1510 – festligholdes. Søværnet havde i nogle år arbejdet med at forberede dette jubilæum, og repræsentanter for Marineforeningen havde været inddraget i dette arbejde. Marineforeningens inddragelse var naturlig og oplagt. Søværnets ambassadører i befolkningen, som man ofte kaldte Marineforeningens medlemmer, havde nu mulighed for på en konkret baggrund at udbrede kendskabet til flådens historie – og eksistens i det hele taget.

På dette sendemandsmøde blev der givet en orientering om jubilæumsårets forløb, og hvorledes lokalafdelingerne ville blive inddraget.

Haderslev Marineforening havde til mødet indsendt forslag om, at landsbestyrelsen nedsatte et udvalg, der nærmere skulle overveje formuleringerne i vedtægternes § 2 og 5. Paragraffer, der omhandlede formål og medlemskategorier. Palle Kok fra Haderslev begrundede forslaget med, at tilgangen fra Pind-I og Pind-II var faldende. Denne andel udgjordes af ca. 60% af medlemmerne. Han advarede mod at tro, at der blandt Søværnets faste personel, herunder officerer, var et stort potentiale for indmeldelser i Marineforeningen. I hans begrundelse hedder det afslutningsvis:

Når vi ser på vores medlems sammensætning (pind 1,2,3) samt til- og afgang, sammenholdt med gennemsnitslevealderen for vores medlem-

Sluppen fra Ebeltoft

mer, vil jeg kalde det rettidig ombu at stille os følgende spørgsmål:

- *Er medlemsudviklingen i overensstemmelse med vores formålsparagraf? Det mener jeg ikke.*
- *Skal formålsparagraffen ændres, så den bliver fremtidssikret? Ja.*
- *Er der en smertegrænse for – hvor stor % andelen af pind 3 medlemmer må være?*

Forslaget blev af sendemandsmødet afvist under henvisning til, at Marineforeningen var en *marineforening*, der primært rekrutterede personel, som havde tjent under orlogsflaget. I forbindelse med landsbestyrelsens kommentarer til forslaget afgav denne et løfte om, at man umiddelbart efter 100-års jubilæet i 2013 ville påbegynde arbejdet med modernisering af foreningens formål og struktur.

I forbindelse med Prinsgemalens 75 års fødselsdag den 11. juni 2009 deltog Marineforeningens sammen med de øvrige sol-

daterforeninger i en stor procession på Fredensborg Slot. Gaven til Prinsgemalen, en jade skulptur, var en fælles gave fra DSM.

Veteranhjem

Ideen til etablering af veteranhjem opstod hos de mange soldater- og marineforeninger landet over. Disse organisationer havde, som en af kerneopgaverne haft fastholdelse af traditioner og kammeratskab, og da ikke mindst at slutte op om og »kæmpe« for det forsvar, som de mener Danmark skal have. Med den klare tilknytning til forsvaret, fandt foreningerne det også naturligt at tilpasse og justere indsatsområderne, så de sluttede op om forsvarets nye opgaver, her primært indsatsen for opbakning til de mange, der deltager i internationale missioner.

Danske Soldater – og Marineforeningers Fællesråd (DSM) besluttede i forlængelse af de her nævnte aktiviteter at deltage i tilrettelæggelse og gennemførelse af Den Nationale Flagdag, herunder ved etablering af

Udsnit af afdelingsblade

Monument for Danmarks Internationale Indsats efter 1948 på Kastellet i København, samt gennemførelsen af aktiviteter på en lang række områder, der alle har til formål at anerkende og påskønne den indsats veteranerne har ydet i internationale missioner verden over.

DSM fandt det i denne forbindelse naturligt at deltage i etableringen af veteranhjem, som en klar tilkendegivelse af, at støtte og opbakning til veteranerne er en samfundsopgave.

På initiativ fra DSM blev der den 14. maj 2009 afholdt »stormøde« i Aalborg med repræsentanter fra Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen, Forsvarets faglige organisationer og Realdania. DSM redegjorde her for de tanker man havde om at få etableret tre veteranhjem i Danmark, idet DSM ville stille deres medlemmer til rådighed ved at bemane disse veteranhjem med frivilligt personel døgnet rundt året rundt. Efter mange møder gav Forsvarsministeriet tilsagn om støtte til drift (1,5 mio. kr. pr. år i forligsperioden), og Realdania trådte ind med økonomisk grundlag, der gjorde det muligt at købe og istandsætte de tre veteranhjem.

Resultatet blev, at Fonden Danske Veteranhjem (FDV) kunne åbne veteranhjem i Fredericia den 17. august 2010, på Frederiksberg den 31. august 2010 og i Ålborg 29. august 2010. I FDV sidder formændene og præsidenterne fra DSM, samt repræsentanter fra Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Realdania, samt formændene for de tre veteranhjem, desuden er der en repræsentant fra DSM i bestyrelserne for de enkelte veteranhjem.

Mod 100 års jubilæet 2010-13

På Dronningens 70 års fødselsdag den 16. april 2010 indgik Marineforeningen sammen med de øvrige soldaterforeninger i en meget stor fane- og flagparade opstillet i St. Kongensgade. Blandt de 250 faner og flag var 27 fra Marineforeningens lokalafdelinger over hele landet. Dagen før havde landsformanden og landsnæstformanden på Amalienborg overrakt Dronningen Marineforeningens gave, en serveringsbakke, udført i Cuba mahogni, til brug på DANNEBROG.

På landsbestyrelsesmødet den 6. marts 2010 besluttede man, at en del af de midler, der blev samlet ind til anvendelse i forbindelse med Marineforeningens 100 års jubilæum i 2013, skulle gå til bygningen af en replica – d.v.s. en kopi i størrelsesforholdet 1:1 – af en kanonjolle svarende til dem, der blev anvendt i krigen i de danske farvande 1807-14. Ideen var undfanget i 2008 under en middag i Nyborg i anledning af festlighederne for 350 året for Slaget ved Nyborg, hvor landsformanden og redaktøren af *Under Dannebrog* deltog. I Norge havde man i Risør bygget en replica af en kanonjolle fra dette tidspunkt. Denne kanonjolle havde i 2001 sågar været København, hvor den deltog i højtideligholdelsen af 200 året for

slaget på Reden 2. april 1801. Ideen var, at dette projekt skulle udbygge danskernes interesse og forståelse for flådens historie og landets maritime traditioner, og samtidig være en samlende aktivitet for foreningens medlemmer. Nyborg Kommune gav tilsagn om at bygge et kanonbådsskur til jollen, og havde til hensigt at skabe et oplevelsescenter for Englandskrigene.

På sendemandsmødet den 1. maj 2010 i Faaborg var der opbakning til dette projekt. Det skulle indgå i et planlagt museumscenter for Englandskrigene 1807-14, der skulle opføres ved Nyborg.

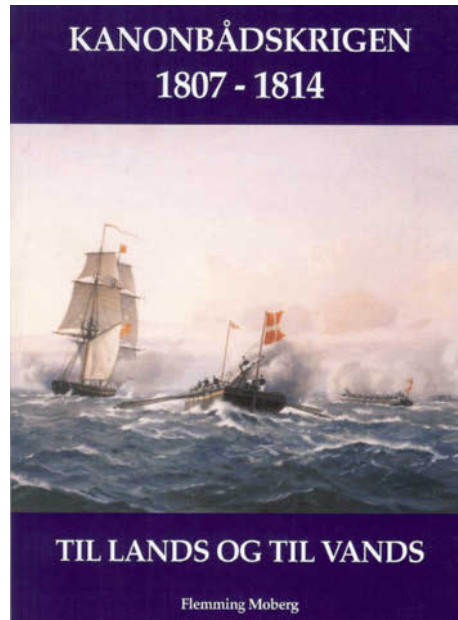
Gennemførelsen af projektet ville kræve 2,5 mill.kr, som skulle søges tilvejebragt dels ved fondsstøtte dels ved indsamlinger i lokalafdelingerne frem til april 2013.

I 2010 udsendtes bogen »Kanonbådskrigen 1807-14 – til lands og vands« af Flemming Moberg, medlem af Marineforeningens Kgs. Lyngby afdeling, for at skabe interesse for projektet og samtidig skaffe penge til dette. Bogen forhandlede gennem landskontoret.

I *Under Dannebrog* blev der i hvert nummer fast indsats en målesøjle, hvor man kunne se, hvor mange penge, der var indkommet. Det viste sig imidlertid hurtigt, at det gik meget træt med indsamlingen i lo-

Marineforeningens gave til Dronningen

kalafdelingerne, og at de ansøgte fonde ikke viste interesse for dette projekt, som endeligt formelt blev opgivet på sendemandsmødet i Ærøskøbing i 2012.

På mødet i Faaborg i maj 2010 måtte landsformanden konstatere, at medlemstallet nu kun var knapt 10.000. Han sluttede sin beretning med at nævne Marineforeningens fire søjler:

- *Alle afdelingerne og deres mange ligeværdige medlemmer*
- *Traditionerne og kammeratskabet*
- *Marinestuerne*
- *Tidsskriftet Under Dannebrog.*

Disse var baggrunden for foreningens overordnede vision:

- *Fortsat konsolidering af foreningen*
- *Øge tilgangen af tjenstgørende under orlogsflaget*

- *Øge synlighedsførelsen i lokalsamfundet*
- *Fastholde de maritime traditioner*
- *Fortsat være Søværnets ambassadører.*

2010 blev et meget travlt år for Marineforeningens lokalafdelinger og deres medlemmer. Til planlægning af de mange jubilæumsarrangementer havde Søværnet nedsat en projektgruppe, hvor landsformanden og redaktøren repræsenterede foreningen. Der blev i anledning af jubilæet udsendt en række bøger, som gav inspiration til foredrag og formidling i lokalafdelingerne. På initiativ af Marineforeningen blev der i et samarbejde mellem Søværnet og *Under Dannebrog*s redaktør udviklet en transportabel mini-udstilling, der fortalte om Flådens historie og Søværnets opgaver i dag. Denne udstilling blev vist i adskillige byer formidlet gennem de stedlige marineforeninger. Efter jubilæet overtog foreningen de benyttede udstillinger, men erstattede plancherne med beskrivelse af foreningens historie, medlemskab, aktiviteter m.v. Endvidere tog *Under Dannebrog*s redaktør initiativ til, at der blev udskrevet en fotokonkurrence, hvor Søværnet, Marinehjemmeværnet og Marineforeningens medlemmer kunne deltage. Formålet var at få så mange billeder fra Søværnets skibe om livet om bord. De bedste skulle derefter anvendes i den Jubilæumskalender, der blev udsendt for året 2010.

Selve jubilæumsdagen, den 10. august, blev markeret med en storstilet flådeparade i Københavns havn forbi kongeskibet med regentparret og kronprinsparret om bord.

Om eftermiddagen optrådte sangkorene fra marineforeningerne i Korsør og Ebeltoft på Plænen i Tivoli i København, ligesom der af Marineforeningen og Marinehjemmevær-

net på denne dag blev nedlagt kranser ved 10 udvalgte maritime mindesmærker rundt omkring i landet. Disse 10 var mindesmærkerne for viceadmiral Bredal på Nyborg havn, Slaget ved Sjællands Odde ved Odden Kirke, Slaget på Reden på Holmens Kirkegård, E. Suensons monument ved Nyboder, Admiral Peder Skrams grav på Østbirk Kirkegård, Niels Juel i Holmens Kanal, København, Slaget i Køge Bugt 1710 på Nordre Toldbod, København, Roflotillens kamp ved Falsterbo på St. Magleby Kirkegård, Slagene i Køge Bugt 1677 og 1710 på Køge Sønder Havn og Kampen ved Helgoland på Thurø.

Derudover lagde landsformanden sammen med Selskabet Tordenskiold-Venner og den norske ambassadør krans ved Tordenskiolds statue ved Holmens Kirke.

I Nakskov afholdt lokalafdelingen et stort arrangement på Slotsø, hvis befæstning og værft spillede en rolle ved etableringen af den permanente orlogsflåde i 1510. I arrangementet deltog bl.a. Chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Nils Wang. I weekenden op til jubilæumsdagen gennemførtes i 13 havne adoptionsbesøg af Søværnets skibe. Ved alle disse besøg var de lokale marineforeninger omdrejningspunkt og tovholdere i forbindelse med diverse receptioner, middage, sportsarrangementer o.lign.

Dertil kom, at Marineforeningen også var aktiv, da 300 året for Slaget i Køge Bugt 1710 blev højtideligholdt i Køge den 4. oktober i overværelse af regentparret.

Det var naturligt, at der dette år blev gjort noget ekstra ud af det årlige jubilarstævne på Holmen, der blev afholdt den 26. august. Der var ca. 300 deltagere, og den ældste årgang, der var repræsenteret, var 1935. Ved denne lejlighed blev Marinefor-

Slupkoret fra Ebeltoft på Plænen i Tivoli

eningens gave til Søværnet overrakt. Den blev modtaget af admiral Tim Sloth Jørgensen og kontreadmiral Nils Wang, og var et maleri af marinemaleren, franskmænd Pierre Auzias, der virker i Danmark, forestilende støtteskibet ABSALON, der border et piratfartøj ved Afrikas Horn.

Assens, søhelten Peter Willemoes' fødeby, var rammen om sendemandsmødet den 20.-22. maj 2011. Medlemstallet havde stabiliseret sig omkring 10.000, hvad der af landsformanden blev betragtet som tilfredsstillende. Den gode økonomi havde medført, at det i 7 år ikke havde været nødvendigt at forhøje kontingentet. Dette var imidlertid nu nødvendigt fra 2012. Ud over et par praktiske vedtægtsjusteringer blev der ikke behandlet andre forslag på mødet. Landsformanden udtrykte på Marineforeningens vegne bekymring for, at det netop afsluttede forsvarsforlig yderligere reducerede antallet af operative enheder i Søværnet.

Denne bekymring blev fulgt op af landsformanden i hans nytårshilsen i *Under Dannebrog* i 2012. Hovedparten af flådens skibe

var indsat i internationale opgaver, og antallet af skibe og fartøjer i danske farvande var begrænset. Dette betød, at

danske havnebyer, der ikke er så privilegerede at have et adoptionsskib, meget sjældent ser et orlogsskib i deres havne. Så bortset fra Korsør og Frederikshavn er Søværnet meget lidt synlig for den danske befolkning. Dette medfører, at opgaven med at synliggøre og promovere Søværnet bliver endnu vigtigere og betydningsfuld for Marineforeningens 78 afdelinger landet over. Det er i Jeres enestående marinestuer, at I med Jeres maritime baggrund og viden skal være med til at formidle og synliggøre det »nye søværns« opgaver, både internationale og nationale langt fra de hjemlige kyster. Opgaver, som er med til at sikre verdenshandlen mod pirateri, og opgaver, som i Arktis hele tiden ændrer sig grundet klimaændringerne. Det er også her, I skal fortælle om Søværnets 500 års stolte traditioner. Traditioner, som I skal fastholde og videregive til vore yngre medlemmer og andre maritimt interesserede.

Ved jubilæumsstævnet på Holmen 2010 modtog Admiral Tim Sloth Jørgensen og Kontreadmiral Nils Wang under over-
værelse af landsformanden Marinerforeningens gave til Søværnet i anledning af dets 500 års jubilæum. Et maleri af
marinemaleren Pierre Auzias.

Støtteskibet ABSALON andrber et pirattøj ud for Afrikas Horn. Maleri af marinemaleren Pierre Auzias. Marinerfor-
eningens gave til Søværnet 2010

Den 14. januar 2012 kunne Dronningen fejre sit 40 års regeringsjubilæum. Traditionen tro deltog Marineforeningen i denne royale højtideligholdelse. 20 afdelinger var repræsenteret med flag i forbindelse med majestætens køretur gennem København. Marineforeningens gave til Dronningen blev overrakt af landsformanden og landskassereren. Det var fem kongebå, uldne plaider med jubilæumsmonogram og foreningens kendingstegn til brug om bord i DANNEBROG.

Der blev afholdt sendemandsmøde i Ærøskøbing den 5. maj 2012. Den mest markante beslutning på dette møde var, som tidligere nævnt, at det blev vedtaget at stoppe kanonjolleprojektet, og tilbagebetale de indsamlede midler eller – såfremt det måtte ønskes – at overføre disse til jubilæumsfonden til anden anvendelse i forbindelse med 100 års jubilæet i 2013.

Ved jubilarstævnet var der for første gang en 80 års jubilar. Det var pensioneret orlogskaptajn Karlo Poulsen, der i 1932 mødte som lærling i Søværnet i en alder af 15 år.

På sendemandsmødet orienterede landsformanden om landsbestyrelsens planer for foreningen efter 100 års jubilæet. Der planlægges afholdt et formandsmøde i slutningen af 2013, hvor arbejdet med at reformere foreningen skal påbegyndes. Landsbestyrelsen lægger op til en revidering af formålsparagraf, vedtægter – herunder optagelseskriterier – samt foreningens fremtidige struktur. Et arbejde, der forventes at strække sig over flere år.

Fregatten JYLLAND atter i stormvejr 2012

I slutningen af 2012 kom Fregatten JYLLAND atter i stormvejr, idet regeringen for finansåret 2013 havde bebudet at skære det årlige tilskud til Fregatten som museum ned

Marineforeningens flag hilser Majestæten

Kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, landsformand i jubilæumsåret 2013

til det halve. Dette ville medføre, at fregatten ikke vil kunne vedligeholdes på en betryggende og forsvarlig måde.

Fregatten er en af Marineforeningens faste mærkesager, og i et læserbrev offentliggjort i flere dagblade karakteriserede landsformanden J. O. Løje Jensen derfor beslutningen om denne besparelse med overskriften »Mord på dansk maritimt kulturklenodie«. Videre skriver han, at

Med regeringens oplæg til ny finanslov fjerner man et tilskud på 4 mio. kr. til drift af institu-

tionen Fregatten Jylland. Dette indebærer, at Fregatten igen må lægges i en eller anden form for »mølpose«. Hvilket er en skandale.

100 års kamp for at bevarelsen af dette maritime kulturklenodie, verdens længste sejlskib, synes hermed at have været forgæves.

Til trods for den nuværende økonomiske krise, er Danmark et rigt samfund. Et beløb på 4 mio. kr. ud af finanslovens 690 mia. kroner for at bevare en unik museumsgenstand som Fregatten Jylland for vore efterkommere, bør ikke være et problem, men kun et spørgsmål om prioritering.

For Danmarks Marineforening og dens 10.000 medlemmer, har bevarelsen af Fregatten Jylland gennem foreningens 100 års virke altid været i fokus. Danmarks Marineforening ytrer sig ikke partipolitisk, men når regeringen lægger op til en så drastisk beslutning, der medfører, at fregatten »Jylland« ikke længere kan ses og opleves og fortælle vor maritime historie, må vi protestere.

Danmarks Marineforening iværksatte efterfølgende i samarbejde med Institutionen Fregatten Jylland en landsdækkende underskriftsindsamling for at lægge pres på de politiske beslutningstagere, således at fregatten kan tildeles de nødvendige midler.

Ved indledning til jubilæumsåret består Danmarks Marineforening af 78 lokale marineforeninger med et samlet medlemstal på 9.772.

Afslutning

Den 30. april 2013 fejrer Danmarks Marineforening sin 100-årige beståen. I Danmark er det som bekendt ikke vanskeligt at starte en forening, men at holde den i gang så den består 100 år efter stiftelsen, er bemærkelsesværdigt. Forudsætningerne for en så lang beståen er, at foreningen bygger på en solid og bæredygtig idé, som gør fortsat rekruttering mulig, at der er sket en løbende tilpasning til udviklingen af aktiviteter og struktur kombineret med en vedvarende indsats fra medlemmernes side. Marineforeningen er et eksempel på en forening, hvor disse forudsætninger har været til stede.

I det foregående er der redegjort for Marineforeningens overordnede historie og udvikling. I denne forbindelse skal der her fremhæves nogle hovedlinier, som fremgår af redegørelsen, og som karakteriserer foreningen.

Stiftelsen af Marineforeningen i 1913 er speciel og interessant. Man kan tale om, at to eller rettere tre udviklingslinier eller initiativer blev bragt sammen ved denne stiftelse.

Den ene udviklingslinie var de årgangs- eller jubilarstævner afholdt af tidligere indkaldte til Søværnet, som allerede kendes fra slutningen af 1800-tallet. Disse havde enkelte steder udmøntet sig i marineklubber og foreninger, hvor man vedligeholdte kammeratskabet »fra den gang«.

Det andet initiativ havde udgangspunkt i den teknologiske udvikling, som fandt sted i slutningen af 1800-tallet, og som i høj grad gjorde sig gældende inden for flådeområdet. En udvikling, der medførte at stormagterne i stigende grad fokuserede på besiddelsen af

sømagt ved hjælp af de moderne krigsskibe, der var fremkommen. En følge af dette var, at der i flere europæiske lande og i USA blev oprettet såkaldte flådeforeninger, der som interesseorganisationer skulle understøtte befolkningens interesse for landenes maritime muligheder og derigennem skabe politisk tilslutning til øgede bevillinger til dette område.

En sådan forening slog premierløjtnant i Flåden Paul Ipsen til lyd for i Danmark i 1909 i Tidsskrift for Søværnen. Dette initiativ blev imidlertid ikke umiddelbart til noget, men repræsenterer tanken dannelsen af en flådepolitisk interesseorganisation.

I slutningen af 1800-tallet havde Danmark haft en politisk krise, der bl.a. ytrede sig som en uenighed om det militære forsvar blandt de politiske partier. Bl.a. medførte dette, at bygningen af en landbefæstning omkring København blev prioriteret højere end en udvikling af flåden. I 1901 kom der et politisk systemskifte, og hele forsvarssagen, herunder flådens udbygning, blev genstand for nye overvejelser. I søværns kredse var man derfor i det første årti af 1900-tallet interesseret i at udbrede kendskabet til flådens opgaver og rolle i det samlede forsvar. Søofficeren Herman Ewald havde i denne forbindelse gjort sig visse tanker, og bl.a. indhentet oplysninger fra en svensk marineforening, der var dannet i 1906, og som arbejdede for at udbrede kendskabet til den svenske flådes virke. For at realisere nogle af sine ideer begyndte Ewald i 1912 at udsende et julehefte med titlen »Under Dannebrog«, hvori der var større, populært skrevne artik-

ler om Søværnets forskellige arbejdsområder. Dette initiativ repræsenterede ønsket om en institution, der stod for formidlingen af det maritime Danmark og flådens nødvendighed.

Den 14. april 1913 indkaldte portør Frederik Christensen, Roskilde, til kom sammen på Holmen for den værnepligtige årgang, der var mødt 25 år før, i 1888. Man besluttede under den efterfølgende fest at undersøge mulighederne for at danne en landsdækkende kammeratskabsforening for alle tidligere værnepligtige i Søværnet. Kommandør Johannes Nyholm deltog i festen og blev bedt om at være behjælpelig med udarbejdelsen af vedtægter for en sådan forening, Nyholm var imidlertid vidende om de her nævnte andre initiativer, og sammenkaldte til et møde, hvor de alle var repræsenteret. Resultatet blev dannelsen den 30. april 1913 af Marineforeningen. Man kan derfor sige, at der er flere fædre til oprettelsen af Marineforeningen. Ipsen, Ewald og Frederik Christensen har alle en form for paternitet – med kommandør Nyholm som koordinator og fødselshjælper.

De tre nævnte udviklingslinier eller initiativer – politisk lobbisme, formidling og kammeratskab – trak nok i samme retning, men repræsenterede meget forskellige mål og midler. At få disse formål til at arbejde sammen krævede et kompromis. Det var nok kammeratskabsideen, der endte med at blive den dominerende, i kombination med Ewalds tanker om formidling. Det stod nemlig hurtigt klart, at en kammeratskabsforening ikke kunne kombineres med den flådeforening, som Paul Ipsen havde forestillet sig. Dette forhold fremgår af de første vedtægter, hvor det primære formål er kammeratskabsideen, og det sekundære arbejdet

for søværn og søfart, ligesom politisk diskussion på møderne var bandlyst. Allerede i 1914 blev der imidlertid byttet om på de to erklærede formål, idet det nu hed, at man primært skulle arbejde for dansk søværn og søfart, og sekundært samle tidligere værnepligtige i arbejdet for dette formål. Vægtningen mellem søværnet og søfartens erhverv er imidlertid aldrig blevet præciseret. Søværnet er der på grund af kammeratskabsideen nok blevet lagt mest vægt på. I nyere tid synes denne vægtning at være begyndt at ændre sig.

Marineforeningen blev altså stiftet med modsatrettede interesser, som for så vidt aldrig er helt forsvundet. Således tillod man fra stiftelsen ganske vist udenforstående interesserede at blive optaget, men denne kategori har det været vanskeligt at implementere. Marineforeningen har således været domineret af »de blå kraver«, d.v.s. »dem, der har tjent under orlogsflaget«, og ethvert forslag om at ændre dette forhold er blevet nedstemt. Denne konstruktion har uden tvivl blokeret for udviklingen af Marineforeningen til en bredere maritim interesse- og formidlingssammenslutning.

De her nævnte interesser har til tider slået gnister og skabt diskussioner internt i foreningen. På den anden side står det klart, at de forskellige, ofte modstridende interesser i foreningen, måske er en del af forklaringen på, at det har været muligt at videreføre Marineforeningen frem til i dag. Foreningen har nemlig ikke været båret af en enstregig idé, som efterhånden udvandedes eller mistede sin tiltrækning. Man kan sige, at forskellighederne fra starten både har været Marineforeningens svaghed og styrke.

Marineforeningerne fandt hurtigt efter stiftelsen et pragmatisk virke, hvori både

kammeratskabsideen og formidlingen af de maritime traditioner som to hovedsøjler indgik.

Kammeratskabsideen blev fra starten plejet gennem årlige afholdelser af jubilæarstævner, en institutionalisering af de spredte initiativer, som var en del af forudsætningen for foreningens oprettelse. Dette er fortsat en væsentlig aktivitet.

Gennem afholdelse af store arrangementer i forbindelse med mindedage fra Danmarks marinehistorie, nedlæggelse af kranser ved eksisterende marinemindesmærker samt rejsningen af nye mindesmærker, har Marineforeningen gennem 100 år synliggjort den danske maritime kulturarv og derved formidlet kendskabet til søværnets og søfartens virke i overensstemmelse med formålsparagraffen.

Sammen med disse aktiviteter har Marineforeningen været repræsenteret ved alle

større kongelige begivenheder både i glæde og sorg. Endvidere indgik Marineforeningen i vedligeholdelsen af de adoptioner, som en række danske byer har foretaget af søværnets skibe og fartøjer.

Efter 2. verdenskrig har Marineforeningen involveret sig i et samarbejde mellem soldater- og marineforeninger i de andre nordiske lande. Dette førte til, at man i 1980 parallelt med dette arbejde også etablerede de nordiske orlogsstævner, specielt beregnet for et mere målrettet samarbejde mellem de nordiske marineforeninger. Et samarbejde, der blev fulgt op af bilaterale venskabsforbindelser mellem Marineforeningens afdelinger og tilsvarende lokale afdelinger i de andre lande.

I 1980'erne besluttede man i foreningen at fortolke bestemmelsen om, at man ikke beskæftigede sig med politik som partipolitik. Dette gav mulighed for at Marine-

Marineforeningens flag ved Kronprinsparrets bryllup 14. maj 2004

foreningen indirekte kunne beskæftige sig noget tættere med dagens debat om Forsvarets indretning, især naturligvis om flådens forhold. F.eks. erklærede foreningen, at værnepligten burde bibeholdes for fortsat at opretholde forbindelsen mellem forsvaret og befolkningen. Denne udtalelse kunne ikke opfattes som partipolitisk.

Den nuancerede opfattelse gav mulighed for at indgå i et samarbejde på landsplan med andre soldaterforeninger og andre såkaldt forsvarspositive foreninger i bl.a. paraplyorganisationen Folk & Forsvar, hvor Marineforeningen har kunnet »vise orlogsflaget«.

Juleheftet »Under Dannebrog« indgik så at sige som et element i stiftelsen af Marineforeningen 1913. Det blev hurtigt til medlemsbladet *Under Dannebrog*, og er udkommet lige siden. Ved foreningens 100 års jubilæum rykker *Under Dannebrog* op i den fornemme klub, der består af de relativt få tidsskrifter i Danmark, som er udkommet i over 100 år.

Der er næppe tvivl om, at *Under Dannebrog* har haft en meget stor betydning for Marineforeningens virke og fortsatte eksistens. Forståeligt er det derfor også, at Marineforeningen løbende har investeret en stor procentdel af de til rådighed stående midler og ressourcer i dette blads udgivelse. Det er lykkedes i bladet at fastholde en blanding af generelle maritime artikler, indlæg om foreningens overordnede gøremål og detaljerede redegørelser for hvad der skete i de enkelte lokalafdelinger. I jubilæumsåret står bladet som et markant alment maritimt nyhedsorgan, der fortsat sideløbende varetager den traditionelle forpligtelse som medlemsblad for lokalafdelingernes og deres medlemmer.

Danmarks Marineforening er strukturelt en paraplyorganisation for et stort antal lokale afdelinger, der i virkeligheden langt hen ad vejen lever deres eget liv. Antallet af lokalafdelinger har været oppe over 100, men er i jubilæumsåret 78. Alle medlemmer i foreningen er optaget i en af lokalafdelingerne. Af den historiske redegørelse fremgår, at der gennem de 100 år har været diskussion om kriterierne for optagelse i Marineforeningen, som sker gennem de lokale foreninger. I de første år efter stiftelsen, en periode hvor den 1. verdenskrig også rasede i Europa uden om det neutrale Danmark, steg medlemstallet naturligt voldsomt. I midten af 1920'erne nåede man op på over 5.000 medlemmer. Dette faldt i mellemkrigsårene, formentlig på grund af den politiske udvikling, for atter under den tyske besættelse – meget naturligt – at øges kraftigt.

Her spillede utvivlsomt trangen til national samhørighed og identitet ind. I 1946 steg antallet af medlemmer således til 13.693, et tal, der ikke senere er blevet overgået.

Det faldt igen i omkring 1980 til under 8.000. Man nåede imidlertid i 2008 atter op over de 10.000. Tallet har efterfølgende stabiliseret til lige under 10.000, en medlemsstørrelse, der synes at bide sig fast som et optimalt tal.

Henset til kammeratskabsideens fremtrædende rolle i Marineforeningens stiftelse har det været naturligt at foreningen set udefra og i medlemmernes egen selvforståelse har været opfattet som en »mandeforening«. Denne opfattelse blev imidlertid kraftigt udfordret, da kvinder også kunne gøre tjeneste i Søværnet fra begyndelsen af 1970'erne. Emnet blev derefter et evigt og tilbagevendende debattema i foreningen gennem de følgende 20 år. Først fra 1994 kunne kvin-

Sendemandsmødet i Glyngøre 2006

der optages, dog for så vidt angår hovedkategorierne inden for de optagelsesberettigede. Det er op til de enkelte lokalafdelinger at bestemme, hvem man vil optage som medlem. I jubilæumsåret kan kvinder stadig ikke optages, hvis de tilhører den såkaldte pind-3-kategori. Den første kvinde indvalgte i landsbestyrelsen i 2005.

Søværnets personelforhold er afgørende ændret i forhold til tidligere. Den naturlige rekrutteringsplatform for Marineforeningen er derfor blevet reduceret betydeligt. En udfordring i perioden efter jubilæumsåret vil derfor være at opdyrke nye rekrutteringsområder, hvad der formentlig atter vil skabe debat om optagelseskriterierne.

Den historiske redegørelse om Marineforeningens 100 år dækker først og fremmest det arbejde og den udvikling, som har kunnet aflæses gennem hovedbestyrelsens, senere landsbestyrelsens og sendemandsmø-

dernes initiativer, holdninger og beslutninger. Men det er i virkeligheden kun halvdelen af foreningens historie. Den anden halvdel udgøres af lokalafdelingernes historie, der vil blive behandlet særskilt.

Aktiviteterne i de forskellige afdelinger har været meget forskellige og har varieret i tid, rum og omfang alt afhængig af lokale muligheder, bestyrelse og medlemmernes indsats.

To aktiviteter har frem for nogen præget afdelingernes virke. I 1916 startedes det første skyttelav som en aktivitet inden for en afdelings rammer. Ideen slog an og bredte sig, og har været med til at skabe liv i afdelingerne med afholdelse af landsskyttestævner og lignende arrangementer. Denne marineskyttevirksomhed er i dag en fuld integreret aktivitet inden for Marineforeningen.

Den anden aktivitet, som har været markant, er oprettelsen af marinestuerne fra

1927. Der var tale om permanente klub- og mødelokaler, som dels gav en fast ramme om aktiviteterne dels udviklede sig til omfattende samlinger af maritime malerier, genstande og i det hele taget af maritime kurioser.

I dag hedder det i Marineforeningens vedtægters § 2, at

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved fælles arbejde for denne sag, samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem personel, der er eller har været tjenstgørende i søværnet.

Paragraffen er en let moderniseret formulering af formålsparagraffen fra 1914, og er således i princippet identisk med denne. Dette understreger, at formålet har kunnet fastholdes mens midlerne er blevet tilpasset i overensstemmelse med udviklingen. Det har således været muligt til stadighed at forandre for at bevare hovedformålet.

Marineforeningens historie siden 1913 viser med et fremadskuende tilbageblik, at så længe Danmark er en selvstændig maritim nation med et søværn og en søfart vil der være behov for en marineforening, der synliggør og vedligeholder vor maritime kulturarv.

KILDER

Fremstillingen bygger på Marineforeningens fyldige arkiv, værket *Marineforeningen i Danmark. Vort Søværn – Søfart*, Redigeret af Paul Ipsen, København 1949, *Marineforeningens tidsskrift UNDER DANNEBROG* og artikler fra *Tidsskrift for Søvæsen*.

APPENDIX A

Æresmedlemmer af Danmarks Marineforening

Godsejer E.V. Schou

Født den 20. november 1868 – Afgået ved døden den 4. april 1925
Udnævnt den 13. maj 1920

Kommandør Christian F. Mægaard

Født den 3. juli 1853 – Afgået ved døden den 17. juni 1934
Marineforeningens Landsformand fra 1913 til 1923
Udnævnt den 29. april 1923

Admiral, Hans Majestæt Kong Frederik IX

Født den 11. marts 1899 – Afgået ved døden den 14. januar 1972
Marineforeningens Æresformand fra 1939 til 1972
Udnævnt den 2. maj 1938

Admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Knud

Født den 27. juli 1900 – Afgået ved døden den 14. juni 1976
Marineforeningens Æresformand fra 1975 til 1976
Udnævnt den 2. maj 1938

Admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Axel

Født den 12. august 1888 – Afgået ved døden den 14. juli 1964
Udnævnt den 2. maj 1938

Admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Georg af Grækenland

Født den 14. juni 1869 – Afgået ved døden den 25. november 1957
Udnævnt den 2. maj 1938

Oversøminemester, løjtnant Hans Peter Rasmussen

Født den 29. september 1874 – Afgået ved døden den 16. oktober 1948
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1930 til 1943
Marineforeningens Hovedkasserer fra 1938 til 1943
Udnævnt den 9. maj 1943

Admiral, Hans Majestæt Kong Haakon af Norge

Født den 3. august 1872 – Afgået ved døden den 21. september 1957
Udnævnt i november 1945

Arkitekt E.W. Marston

Født den 20. februar 1875 – Afgået ved døden den 27. oktober 1953
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1921 til 1948
Udnævnt den 13. november 1948

Kontreadmiral Marc Giron

Født den 7. februar 1885 – Afgået ved døden i 1970
Ordförande for Flottans Män, Sverige fra 1946 til 1966
Udnævnt i 1948

Konsul Immanuel Stuhr

Født den 17. juni 1879 – Afgået ved døden den 1. januar 1956

Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1920 til 1950

Udnævnt den 14. maj 1950

Viceadmiral Danielsen

Født den 14. april 1888 – Afgået ved døden den 31. januar 1964

President for Norges Orlogsforbund fra 1948 til 1955

Udnævnt i 1955

Kommandør Paul Ipsen

Født den 15. april 1884 – Afgået ved døden den 20. september 1961

Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1923 til 1956

Marineforeningens Landsformand fra 1941 til 1956

Udnævnt den 13. maj 1956

Viceadmiral, dr.phil. Aage Helgesen Vedel

Født den 1. september 1894 – Afgået ved døden den 9. februar 1981

Chef for Søværnet fra 1941 til 1958

Udnævnt i 1958

Lodsirektør, kommandør Bjarne**Gilhuus-Moe**

Født den 1. januar 1902. Afgået ved døden den 1. februar 1970

President for Norges Orlogsforbund fra 1957 til 1970

Udnævnt den 26. maj 1961

Kommandør Godske de Lichtenberg

Født den 7. marts 1894 – Afgået ved døden den 20. maj 1986

Marineforeningens Landsformand fra 1956 til 1964

Udnævnt den 24. maj 1964

Orlogskaptajn Janus Sørensen

Født den 30. oktober 1887 – Afgået ved døden i 1978

Marineforeningens Hovedkasserer fra 1955 til 1965

Udnævnt den 9. maj 1965

Inspektør Otto Hammer Maegaard

Født den 10. februar 1900 – Afgået ved døden i oktober 1977

Marineforeningens Næstformand fra 1959 til 1969

Udnævnt den 11. maj 1969

Grosserer Christian Bønnelycke

Født den 19. november 1887 – Afgået ved døden den 5. juli 1979

Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1938 til 1957

Marineforeningens Næstformand fra 1942 til 1957

Udnævnt den 11. maj 1969

Orlogskaptajn Jens Kaj Olsen

Født den 30. juni 1900 – Afgået ved døden den 7. marts 1991

Mangeårig dirigent på sendemandsmøder

Udnævnt den 9. maj 1971

Orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen

Født den 5. december 1911 – Afgået ved døden den 18. september 1992
Marineforeningens Hovedkasserer fra 1965 til 1974
Marineforeningens Landssekretær fra 1974 til 1977
Udnævnt den 8. maj 1977

Kommendör Fredrik greve Taube

Født den 21. marts 1909 – Afgået ved døden den 16. april 1993
Ordförande for Flottans Män, Sverige fra 1966 til 1979
Udnævnt den 26. august 1977

Kommandörkaptajn Andreas Stang

Født den 23. marts 1916. Afgået ved døden den 17. november 1979
President for Norges Orlogsforbund fra 1970 til 1979
Udnævnt den 26. august 1977

Kommandör Kai Hertz

Født den 21. november 1908 – Afgået ved døden den 31. december 1985
Marineforeningens Landsformand fra 1964 til 1979
Udnævnt den 20. maj 1979

Viceadmiral Sven Støckel Thostrup

Født den 28. januar 1915 – Afgået ved døden den 20. juni 2006
Chef for Søværnet fra 1965 til 1980
Udnævnt den 7. januar 1980

Ingeniør Erik Daugaard Fylling

Født den 30. marts 1902 – Afgået ved døden den 27. januar 1992
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1954 til 1982
Udnævnt den 16. maj 1982

Bagermester Albert Echwald

Født den 12. juli 1911 – Afgået ved døden den 6. september 1993
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1961 til 1982
Udnævnt den 16. maj 1982

Forretningsfører Eli Semberg

Født den 25. maj 1904 – Afgået ved døden den 8. juni 1984
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1960 til 1984
Udnævnt den 18. juni 1983

Kommendörkapten Vilhelm Frithz

Født den 7. oktober 1924
Ordförande for Flottans Män, Sverige fra 1979 til 1986
Udnævnt den 18. juni 1983

Frisørmester Jens Rosenfeldt Christensen

Født den 11. september 1912 – Afgået ved døden den 13. januar 1997
Formand for Skytteudvalget fra 1974 til 1988
Udnævnt den 5. maj 1984

Cykelhandler Ferdinand Andreasen

Født den 9. maj 1912 – Afgået ved døden den 24. januar 1988
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1971 til 1988
Udnævnt den 19. maj 1985

Kommandör Bruno Ryyänen

Født den 25. november 1918
Ordførende for Laivaston Kilta ry, Finland
Udnævnt i juni 1986

Fuldmægtig Kurt Wulff Flatau

Født den 22. januar 1941
Marineforeningens Landssekretær fra 1969
til 1974
Marineforeningens Landskasserer fra 1974
til 1990
Marineforeningens Landsnæstformand fra
1990
Udnævnt den 1. maj 1988

Distriktschef Torben Jensen

Født den 20. juni 1933 – Afgået ved døden
den 30. marts 1990
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1972 til
1990
Marineforeningens Næstformand fra 1975
til 1990
Udnævnt den 1. maj 1988

Kommandør Vilhelm Preben Heise

Født den 8. april 1919 – Afgået ved døden
10. april 2010
Marineforeningens Landsformand fra 1979
til 1994
Udnævnt den 30. april 1989

**Skibsreder Arnold Mærsk Mc-Kinney
Møller**

Født den 13. juli 1913 – Afgået ved døden
16. april 2012
Udnævnt den 7. oktober 1989

Redaktør Eivind Samuelsen

Født den 6. juni 1921 – Afgået ved døden
den 21. oktober 1997
Medlem af Hovedbestyrelsen fra 1974 til
1977
Redaktør af »Under Dannebrog« fra 1982
til 1997
Udnævnt den 29. april 1990

**Hans Kongelige Højhed Kronprins
Frederik**

Født den 26. maj 1968
Udnævnt den 4. maj 1996

Kriminalassistent Ib Ketler

Født den 7. februar 1944
Marineforeningens Landssekretær fra 1982
til 2000
Udnævnt den 20. maj 2000

Maskinmester Børge Ferning

Født den 4. marts 1937
Medlem af Landsbestyrelsen fra 1990
Udnævnt den 27. april 2002

Erhvervsboligchef Elo Henriksen

Født den 22. august 1944
Marineforeningens Landskasserer fra 1990
Udnævnt den 23. april 2005

Kommandørkaptajn Otto Lichtenberg

Født den 18. november 1935
Marineforeningens Landsformand fra 1994
til 2005
Udnævnt den 23. april 2005

Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen

Født: 11. juni 1934
Marineforeningens Æresformand 1976-
2008
Udnævnt 1. juli 2008

APPENDIX B

Marineforeningens hoved-/landsbestyrelse 1913-2013

Landsformænd

1913 - 1923	Kommandør C.F. Maegaard, København
1923 - 1927	Kommandør Hector Kiær, København
1927 - 1940	Kontreadmiral Carl Carstensen, København
1940 - 1956	Kommandør Paul Ipsen, København
1956 - 1964	Kommandør Godske de Lichtenberg, København
1964 - 1979	Kommandørkaptajn Kai Hertz, København
1979 - 1994	Kommandør Vilhelm Preben Heise, Hillerød
1994 - 2005	Kommandørkaptajn Otto Lichtenberg, Hørsholm/Rungsted
2005 -	Kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, Brøndby

Landsnæstformænd

1913 - 1926	Grosserer K.L.E. Jensen, København
1926 - 1940	Kommandør Paul Ipsen, København
1940 - 1958	Grosserer Christian Bønnelycke, København
1958 - 1959	Kommandør Svend Greve, København
1959 - 1969	Inspektør Otto Maegaard, Hørsholm/Rungsted
1969 - 1975	Underdirektør Svend Worm Petersen, Gentofte
1975 - 1990	Distriktschef Torben Jensen, Glostrup/Tåstrup
1990 -	Fuldmægtig Kurt Flatau, Hørsholm/Rungsted

Landskasserere

1913 - 1922	Kaptajn Herman Ewald, København
1922 - 1923	Grosserer Valdemar Schou, København
1923 - 1938	Bankkasserer C. Nath, København
1938 - 1941	Løjtnant Hans P. Rasmussen, København
1941 - 1955	Kaptajn C. Olsen, København
1955 - 1965	Orlogskaptajn Janus Sørensen, København
1965 - 1974	Orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen, Gentofte
1974 - 1990	Fuldmægtig Kurt Flatau, Hørsholm/Rungsted
1990 -	Erhvervsboligchef Elo Henriksen, Hørsholm/Rungsted

Landssekretærer

1913 - 1926	Overretssagfører P. Kjær, København
1926 - 1941	Direktør Preben Buchtrup, København
1941 - 1967	Fuldmægtig Honnens de Lichtenberg, København
1967 - 1969	Repræsentant Gunnar Sejersen, Gentofte
1969 - 1974	Fuldmægtig Kurt Flatau, Hørsholm/Rungsted
1974 - 1977	Orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen, Gentofte
1977 - 1982	Ekspeditionssekretær Richard Borg, København
1982 - 2000	Kriminalassistent Ib Ketler, Glostrup/Tåstrup
2000 -	Seniorsergent Søren Konradsen, Amager

Hovedbestyrelsen 1913-1943

Før distriktsinddelingen

1913 - 1914	Kontreadmiral Johannes Nyholm, København
1913 - 1915	Herredsfoged C. Helms, Holbæk
1913 - 1919	Ingeniør H. Tuxen, København
1913 - 1920	Grosserer G. Lohse, København
1913 - 1921	Havnefoged F.H. Bilde, Grenå
1913 - 1923	Kammerjunker V. Malthé-Bruun, København
1913 - 1925	Skibsreder A.O. Andersen, København
1913 - 1925	Kanonér I.C. Stoumann, København
1913 - 1926	Tegner Axel Thiess, København
1913 - 1932	Fabrikant C.C. Jensen, Fåborg
1913 - 1938	Grosserer Valdemar Schou, København
1913 - 1940	Pakhusformand Frederik Christensen, Roskilde
1915 - 1920	Købmand V. Sidenius, Nykøbing Falster
1917 - 1931	Skibsreder C. Harhoff, København
1917 - 1936	Telefonmester Buchgreitz, Odense
1919 - 1921	Forretningsfører H. Brunckmann, København
1920 - 1943	Konsul Immanuel M. Stuhr, Aalborg
1921 - 1927	Grosserer H.P. Henriksen, Århus
1922 - 1923	Kommandør Hector Kiær, København
1923 - 1926	Kommandør Paul Ipsen, København
1926 - 1928	Forstander Rich. Jensen, København
1926 - 1935	Overlærer J.P. Hørning, Holte
1927 - 1943	Konsul Anton Nielsen, Århus
1930 - 1938	Løjtnant Hans P. Rasmussen, København
1931 - 1940	Direktør, kaptajn C.E. Silverberg, København
1932 - 1943	Kriminalassistent C. Nielsen, Rønne
1933 - 1939	Kommandør, Einar baron Gyldenkrone, København
1935 - 1943	Tandlæge Strange Friis, Kolding

- 1936 - 1943   Installatør Overgaard Nielsen, Odense
 1938 - 1940   Grosserer Christian Bønnelycke, København
 1939 - 1943   Købmand H. Petersen, Nykøbing Falster
 1939 - 1943   Kommandør C.V. Evers, København
 1940 - 1943   Lokomotivfører Valdemar Jørgensen, Roskilde
 1942 - 1943   Blikkenslagermester J. Nissen, Horsens

Hovedbestyrelsen 1943-1948

1. Distriktsopdeling

I (Sjælland)

- 1943 - 1948   Lokomotivfører Valdemar Jørgensen, Roskilde

II (Bornholm)

- 1943 - 1948   Kriminalassistent C. Nielsen, Rønne

III (Lolland-Falster)

- 1943 - 1948   Købmand H. Petersen, Nykøbing Falster

IV (Fyn)

- 1943 - 1948   Installatør Overgaard Nielsen, Odense

V -(Jylland S)

- 1943 - 1946   Tandlæge Strange Friis, Kolding
 1946 - 1948   Skibsbygmester S. Kjeldsen, Esbjerg

VI (Jylland M)

- 1943 - 1948   Blikkenslagermester J. Nissen, Horsens

VII (Jylland Ø)

- 1943 - 1945   Konsul Anton Nielsen, Aarhus
 1945 - 1948   Sejlmagermester C. Mortensen, Randers

VIII (Jylland NV)

- 1943 - 1948   Skibsfører C.P. Mouritzen, Nykøbing Mors

IX (Jylland N)

- 1943 - 1948   Konsul Im. Stuhr, Ålborg

Hovedbestyrelsen 1948-1964

2. Distriktsopdeling

I (Sjælland N)

- 1948 - 1956   Lokomotivfører Valdemar Jørgensen, Roskilde
 1956 - 1963   Skibsbygger Anton Nielsen, Holbæk
 1963 - 1964   Maskinmester Hans Petersen, Frederiksværk

II (Bornholm)

- 1948 - 1953   Kriminalassistent C. Nielsen, Rønne
 1953 - 1962   Skibsreder Chr. Petersen, Rønne
 1962 - 1964   Vaskeriejer V. Kjelberg, Rønne

III (Lolland-Falster)

- 1948 - 1960 Købmand H. Petersen, Nykøbing Falster
 1960 - 1964 Forretningsfører Eli Semberg, Nakskov

IV (Fyn)

- 1948 - 1955 Installatør Overgaard Nielsen, Odense
 1955 - 1964 Ingeniør E.G. Fylling, Odense

V (Jylland S)

- 1948 - 1952 Skibsbygmester S.Kjeldsen, Esbjerg
 1952 - 1964 Direktør K. Schrøder, Esbjerg

VI (Jylland M)

- 1948 - 1949 Blikkenslagermester J. Nissen, Horsens
 1949 - 1962 Tandlæge Strange Friis, Kolding
 1962 - 1964 Fabrikant Mogens Burcharth, Kolding

VII (Jylland Ø)

- 1948 - 1960 Sejlmagermester C. Mortensen, Randers
 1960 - 1963 Glarmester V. Kyst, Aarhus
 1963 - 1964 Direktør S. Bøgh-Sørensen, Silkeborg

VIII (Jylland NV)

- 1948 - 1952 Skibsfører C.P. Mouritzen, Nykøbing Mors
 1952 - 1964 Købmand Th. Skaaning, Ringkøbing

IX (Jylland N)

- 1948 - 1950 Konsul Im. Stuhr, Ålborg
 1950 - 1956 Konsul N.E. Christensen, Ålborg
 1957 - 1964 Taksator Arne Sørensen, Ålborg

X (Sjælland S)

- 1948 - 1962 Købmand Otto Petersen, Vordingborg
 1962 - 1964 Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved

Hoved-/landsbestyrelsen 1964 –

3. Distriktsopdeling

Distrikt I – Storkøbenhavn

- 1964 - 1972 Boghandler Ove Reumert, København
 1972 - 1975 Distriktschef Torben Jensen, Glostrup/Tåstrup
 1975 - 1983 Postbud Flemming Petersen, Roskilde
 1983 - 1987 Kaptajnløjtnant Flemming Larsen, København
 1987 - 1993 Gruppeleder Kim von Wowern, Glostrup/Tåstrup
 1993 - 1997 Seniorsergent Erik Lindhardtzen, København
 1997 - 2005 Maskinmester Henning Skjoldby, Roskilde
 2005 - 2011 Leni Kühn Ketler, Roskilde
 2011 - Gert Allan Larsen, Brøndby

Distrikt II – Sjælland Nord

- 1964 - 1972 Maskinmester Hans Petersen, Frederiksværk
1972 - 1988 Cykelhandler F. Andreasen, Hillerød
1988 - 2000 Maskinchef Ib Hultén, Hundested
2000 - 2012 Elektriker Birger Tykskov, Frederikssund
2012 - Maskinmester Palle Pedersen, Hørsholm/Rungsted

Distrikt III – Sjælland Vest

- 1964 - 1970 Blikkenslagermester Ivan Strangholt, Roskilde
1970 - 1974 Søløjtnant E. Thaarup. Slagelse
1974 - 1986 Overmekaniker Niels Bruus-Sørensen, Korsør
1986 - 1990 Overmekaniker Niels Poulsen Jepsen, Korsør
1990 - 1993 Maskinmester Bjarne Elken, Kalundborg
1993 - 2000 Maskinmester Niels Otto Nielsen, Kalundborg
2000 - Overmekaniker Edward Jelen, Korsør

Distrikt IV – Sjælland Syd

- 1964 - 1970 Kontorbestyrer E. Nielsen, Næstved
1970 - 1982 El-montør Bent Hollænder, Haslev
1982 - 1991 Konduktør Poul Christiansen, Næstved
1991 - 1993 Maskinmester Erik Franch, Køge
1993 - 1995 Skibsfører Henrik Marill Christiansen, Møen
1995 - 2000 Skibsfører Gert Christensen, Næstved
2000 - 2002 Jens-Ole Bach Nielsen, Vordingborg
2002 - Skibsfører Henrik Marill Christiansen, Møen

Distrikt V – Bornholm

- 1964 - 1977 Skibsfører Carl Thomsen, Rønne
1977 - 1983 Forvalter Frode Bistrup, Rønne
1983 - 1998 Pøsemager Hans Peter Birk Jensen, Rønne
1998 - El-installatør Flemming Grønborg Svendsen, Rønne

Distrikt VI – Lolland/Falster

- 1964 - 1984 Forretningsfører Eli Semberg, Nakskov
1984 - 1990 Skolekonsulent Tommy Larsen, Nakskov
1990 - 1992 Poliassistente Benny Christensen, Nykøbing Falster
1992 - 1993 Skolekonsulent Tommy Larsen, Nakskov
1993 - 1996 Peter Jern Hansen, Nakskov
1996 - 1999 Poliassistente Benny Christensen, Nykøbing Falster
1999 - 2005 Skibsassistent Henri A. L. Holm, Nakskov
2005 - 2008 Erik Jensen, Nakskov
2008 - 2011 Kontreadmiral Søren Torp, Nykøbing Falster
2011 - John Georg Thomsen, Nakskov

Distrikt VII – Fyn

- 1964 - 1982 Ingeniør Erik G. Fyelling, Odense
 1982 - 1988 Skibsfører Knud Møller, Svendborg
 1988 - 1991 Advokat Palle Petersen, Svendborg
 1991 - 2009 Maskinmester Børge Ferning, Nyborg
 2009 - Overhovmester Ole Julsrud, Assens

Distrikt VIII – Jylland Sydøst

- 1964 - 1980 Fabrikant Mogens Burcharth, Kolding
 1980 - 1985 Tandtekniker Andreas Schmidt, Sønderborg
 1985 - 2003 Vicetoldinspektør John Oldvej, Haderslev
 2003 - 2004 Sektionschef Kurt Erik Larsen, Haderslev
 2004 - 2007 Kurt Møller Jensen, Haderslev
 2007 - 2012 Svend Folkert Detlefsen, Haderslev
 2012 - Preben Hedegaard, Aabenraa

Distrikt IX – Jylland Sydvest

- 1964 - 1975 Direktør Knud Schrøder, Esbjerg
 1975 - 1980 Fabrikant J. Heiberg-Mortensen, Skjern
 1980 - 1990 Ostehandler Hans J. Nielsen, Tønder
 1990 - 2006 Jørn Chr. Petersen, Ribe
 2006 - 2009 Kurt Hansen, Fanø
 2009 - 2012 Bjarne Lindberg Lauridsen, Esbjerg
 2012 - Carsten Brøner, Ribe

Distrikt X – Jylland Midt

- 1964 - 1966 Direktør S. Bøgh-Sørensen, Silkeborg
 1966 - 1972 Omsorgskonsulent P. Schytte-Hansen, Randers
 1972 - 1975 Kontorchef Jørgen Mortensen, Grenaa
 1975 - 1978 Direktør E. Michaelsen, Ebeltoft
 1978 - 1990 Arkitekt Jørgen Brøgger, Ebeltoft
 1990 - 2005 Jørgen Christian Rasmussen, Aarhus
 2005 - 2009 Bjarne Thorngrím Jensen, Ebeltoft
 2009 - Vagn Christensen, Viborg

Distrikt XI – Jylland Vest

- 1964 - 1966 Købmand Th. Skaaning, Ringkøbing
 1966 - 1967 Direktør Rothaus Larsen, Nykøbing Mors
 1967 - 1969 Værkfører Egøn Hansen, Nykøbing Mors
 1969 - 1978 Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig
 1978 - 1982 Fiskeeksportør Lars Peter Kruse, Hanstholm
 1982 - 1987 Elektriker Kai Otto Nielsen, Nykøbing Mors
 1987 - 2004 Jørgen Andersen, Ringkøbing/Hvide Sande
 2004 - 2008 Jan V. Gravesen, Skive
 2008 - Seniorsergent Per Toftum Larsen, Skive

Distrikt XII – Jylland Nord

- 1964 - 1969 Taksator Arne Sørensen, Aalborg
1969 - 1974 Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn
1974 - 1977 Redaktør Eivind Samuelsen, Aalborg
1977 - 1984 Sejlmagermester Joe Jørgensen, Skagen
1984 - 1992 Telegrafist Bent Simonsen, Hjørring
1992 - 2007 Overlærer Carl Frede Riis Haugaard, Frederikshavn
2007 - Seniormekaniker Charley Frank Pedersen, Aalborg

Distrikt XIII – Oversøisk

- 1964 - 1982 Bagermester A. Echwald, Godthaab
1982 - 1994 Fuldmægtig Flemming Schandorff, Godthaab
1994 - 1997 Direktør Jens Lindhardt, Egedesminde
1997 - 1999 (ingen repræsentant)
1999 - 2005 Direktør Allan Idd Jensen, Godthaab
2005 - (repræsenteret af Landsnæstformanden)

Redaktører af »Under Dannebrog«

- 1913 - 1922 Kaptajn H. Ewald, København
1922 - 1932 Kontorchef Axel Juel, København
1932 - 1944 Arkitekt E. W. Marston, København
1944 - 1967 Fuldmægtig G. Honnens de Lichtenberg, København
1968 - 1981 Kontorchef Kaj Lund, København
1982 - 1997 Redaktionssekretær Eivind Samuelsen, Aalborg
1997 - 2002 Redaktør Søren Erik Rønde Olesen, Ebeltoft
2002 - Redaktør Leif Mortensen, Morsø/Viborg

APPENDIX C

Sendemandsmøderne 1913-2013

År	Dato	By	Sted
1913	30. april	København	»Hotel »Phønix« – <i>Marineforeningen stiftet</i>
1913	21. juni	København	»National«
1914	23. april	København	
1915	30. april	København	Studerterforeningen
1916	29. april	København	»National«
1917	28. april	København	»National«
1918	28. april	København	Langelinie-Pavillonon
1919	4. maj	København	Studerterforeningen
1920	13. maj	København	Studerterforeningen
1921	5. maj	København	Studerterforeningen
1922	30. april	København	Studerterforeningen
1923	29. april	København	Studerterforeningen
1924	6. april	København	»Weinolds lokaler«
1925	19. april	København	Studerterforeningen
1926	25. april	Aarhus	»Hotel Royal«
1927	1. maj	Ålborg	Handelsstandsforeningen
1928	13. maj	København	Studerterforeningen
1929	12. maj	Odense	
1930	11. maj	København	Officers-Foreningen
1931	17. maj	Horsens	Industriforeningen
1932	12. maj	Esbjerg	»Paladshotellet«
1933	7. maj	København	Studerterforeningen
1934	13. maj	Assens	»Marcussens Hotel«
1935	12. maj	Nakskov	Hotel »Skandinavia«
1936	17. maj	Kolding	Hotel »Kolding«
1937	23. maj	Vejle	Teaterforeningen
1938	1. maj	København	Odd-Fellow Palæet
1939	14. maj	Svendborg	Borgerforeningen
1940			Intet sendemandsmøde
1941			Intet sendemandsmøde
1942	10. maj	København	Håndværkerforeningen
1943	9. maj	Slagelse	Hotel »Postgården«
1944	14. maj	Randers	Håndværker- og Industriforeningen

1945			Intet sendemandsmøde
1946	19. maj	Odense	»Grand Hotel«
1947	18. maj	Ålborg	Håndværkerforeningen
1948	22. maj	København	Håndværkerforeningen
1949	15. maj	Aarhus	Østergades Hotel
1950	14. maj	Helsingør	Sommerteatret
1951	20. maj	Haderslev	»Harmonien«
1952	18. maj	Roskilde	»Fjordvilla«
1953	17. maj	København	Håndværkerforeningen
1954	23. maj	Svendborg	Forsamlingsbygningen
1955	22. maj	Fredericia	Købeståvnets Mødelokale
1956	13. maj	Hjørring	Forsamlingsbygningen
1957	26. maj	Esbjerg	Esbjerg Badmintonhal
1958	18. maj	København	Borgernes Hus
1959	24. maj	Rønne	Hotel »Dana«
1960	15. maj	Silkeborg	Håndværkerforeningen
1961	7. maj	Skagen	»Clausens Hotel«
1962	13. maj	Vejle	Håndværkerforeningen
1963	19. maj	København	Håndværkerforeningen
1964	24. maj	Odense	Industripalæet
1965	9. maj	Randers	Håndværker- og Industriforeningen
1966	22. maj	Aarhus	Håndværkerforeningen
1967	7. maj	Ålborg	Håndværkerforeningen
1968	19. maj	København	Restaurant »Karnappen«
1969	11. maj	Grenå	Hotel »du Nord«
1970	31. maj	Esbjerg	Hotel »Esbjerg«
1971	9. maj	Frederikshavn	»Hoffmanns Hotel«
1972	28. maj	Rønne	»Industrien«
1973	27. maj	Nykøbing F.	»Grand Hotel«
1974	26. maj	Marstal	Hotel »Ærø«
1975	25. maj	Skjern	EUC-Centret
1976	23. maj	Kolding	Industri- og Håndværkerforeningen
1977	7. maj	Hørsholm	Sjælsmark Kaserne
1978	21. maj	Skjern	EUC-Centret
1979	20. maj	Randers	»Helligåndshuset«
1980	11. maj	Ringkøbing	Hotel »Fjordgården«
1981	24. maj	Skagen	Skagen afdelingens marinestue
1982	16. maj	Korsør	»Klarskovgård«
1983	1. maj	Rønne	Hotel »Fredensborg«
1984	6. maj	Hundested	»Hundested Kro«

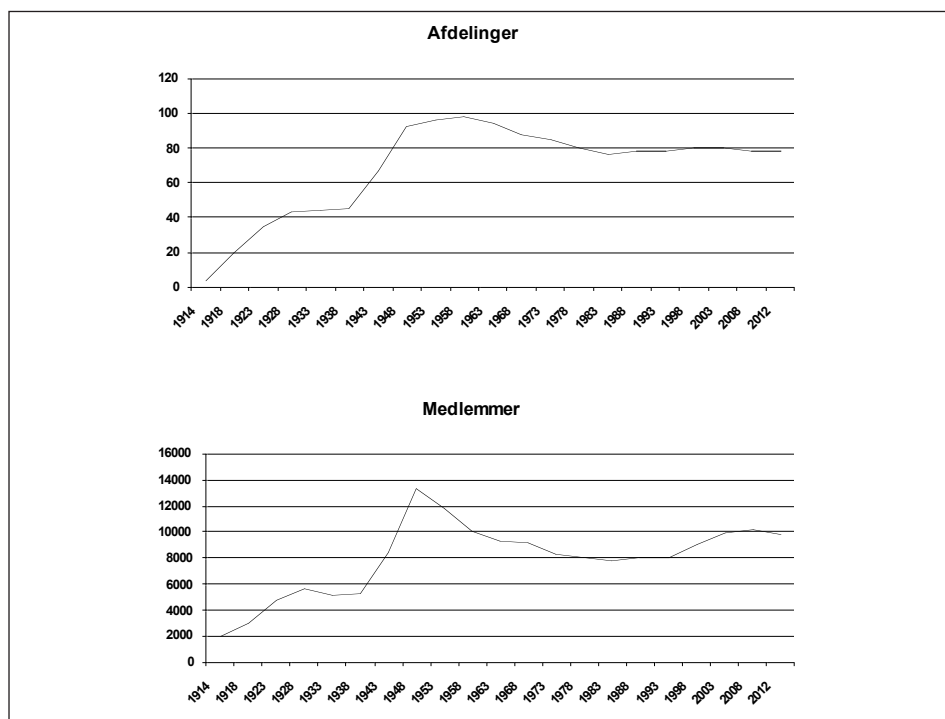

1985	19. maj	Hanstholm	Hotel »Hanstholm«
1986	4. maj	Svendborg	Hotel »Christiansminde«
1987	24. maj	Ebeltoft	Hotel »Ebeltoft Strand«
1988	1. maj	København	Landstingssalen på Christiansborg
1989	30. april	Fanø	Fanø Navigationsskole
1990	29. april	Skagen	Restaurant »Fregatten«
1991	28. april	Næstved	Gardehusar Kasernen
1992	26. april	Ålborg	Stadionhallen
1993	1. maj	Nyborg	Riddersalen på Nyborg Slot
1994	30. april	Holbæk	Holbæk Kaserne
1995	6. maj	Marstal	Marstal Navigationsskole
1996	4. maj	Frederikshavn	Flådestation Frederikshavn
1997	3. maj	Rønne	Hotel »Ryttergården«
1998	9. maj	Assens	Vestfyns Handelsskole
1999	8. maj	Korsør	Magasinbygningen på Fæstningen
2000	20. maj	Hals	Feriecenter »Koldkær«
2001	5. maj	Ishøj	Foredragssalen på Ishøj Rådhus
2002	27. april	Horsens	Foredragssalen på Horsens Rådhus
2003	17. maj	Esbjerg	Esbjerg Højskole
2004	8. maj	Svendborg	SG-Hallen
2005	23. april	Brøndby	Idrættens Hus
2006	13. maj	Glyngøre	Hotel »Pinenhus«
2007	5. maj	Ebeltoft	Fregatten JYLLAND, Værftshallen
2008	19. april	Odense	Rådhushallen
2009	9. maj	Viborg	Tinghallen
2010	1. maj	Faaborg	Faaborg Hallen
2011	21. maj	Assens	Assens Hallen
2012	5. maj	Ærøskøbing	Arrebohallen
2013	27. april	København	Børsen

APPENDIX D

Øversigt over antallet af medlemmer og afdelinger gennem 100 år

År	Afdelinger	Medlemmer	År	Afdelinger	Medlemmer
1914	4	2.047	1968	88	9.157
1918	20	2.939	1973	85	8.250
1923	35	4.759	1978	80	7.970
1928	43	5.600	1983	76	7.830
1933	44	5.137	1988	78	8.086
1938	45	5.216	1993	76	8.005
1943	67	8.400	1998	80	9.088
1948	92	13.334	2003	80	9.948
1953	96	11.843	2008	78	10.114
1958	98	10.065	2012	78	9.772
1963	94	9.248			

APPENDIX E

Marineforeningens ærestegn og emblemer i 1949

Emblemer for Marineforeningens skyttelav og musikkorps 1949

Hovedbestyrelsen

Emblem for Æresmedlem af Marineforeningen. Uddesles i Henhold til Lovenes § 3.

Hædersemblem for Damer.

Uddesles kun af Hovedbestyrelsen, og efter Indstilling hertil af en Afdelings Bestyrelse.

Jubilæumstegn for Aftjening af Værnepligt.

10 Aar Bronze.
25 — Sølv.
40 — og derover Guld.

Daglig Emblem. (Kendingsnaal).

Afdelingene

Emblem for Æresmedlem af en Afdeling. (Medlem over 25 Aar).

Emblem for Æresmedlem af en Afdeling. (Medlem under 25 Aar).

Alm. Emblem. (Medlem over 25 Aar).

Alm. Emblem. (Medlem under 25 Aar).

Marineforeningens Kasketemblem

Kun denne Model maa anvendes.
Faas kun paa Hovedkontoret.
(Guldtrækkerarbejde)

APPENDIX F

Emblemer og tegn 2012

EMBLEMER OG TEGN

Æresmedlemseblem

Marineforeningen

A Lokalafdeling

A Medlemseblem

Hæderstegn

C Landsbestyrelsen

D Lokalafdeling

G Jubilartegn

25 år

40 år

Skyttelavet

B Æresmedlems-
emblem

B Medlemseblem

E og **F** Hæders-
tegn

MARINEFORENINGEN

Træk af lokalafdelingernes historie siden 1945

Redigeret af
Hans Christian Bjerg og
Leif Mortensen

Indledning

I den bog om Marineforeningen i Danmark, der udkom i 1949, var, udover hovedforeningens historie siden starten i 1913, gengivet de enkelte da eksisterende lokalafdelingers historie. På dette tidspunkt i alt 95.

Der var tale om et pionérarbejde. De enkelte lokalafdelinger var blevet bedt om at levere et indlæg med oplysninger om deres oprettelse og virke indtil dette tidspunkt. Megen viden, som måske ville være gået tabt, blev derved fastholdt. Allerede på dette tidspunkt kunne det konstateres, at der var forskel på interessen og muligheden for at skrive de enkelte afdelingers historie. Mange havde gjort meget ud af løbende at notere afdelingens virke – andre ikke. Nogle havde i 1949 allerede været ude for brand og anden form for ødelæggelse, hvorved protokoller og andet arkivmateriale var gået tabt.

I 1949 var der kun gået 36 år siden starten af de første lokalafdelinger. I dag – ved 100 års jubilæet – er der siden gået yderligere over 60 år. Der er kommet nye foreninger til, andre er nedlagt. Nogle er i dette tidsrum både blevet oprettet og nedlagt igen.

Det er tydeligt, at det i de store byer har været nemmere at opretholde og fastholde interessen end i de mindre og små byer. I alt er der i gennem årene blevet oprettet 109 lokalafdelinger. Det højeste antal, der har været i funktion samtidig, var i 1958, hvor der var 96 lokalafdelinger i funktion. I jubilæumsåret er der 78.

Strukturmæssigt kan man sige, at lokalafdelingerne er en række selvstændige for-

eninger, der så har en fælles paraplyorganisation i form af hoved- eller landsforeningen. Lokalafdelingerne fungerer meget selvstændigt, og for hovedparten af medlemmernes vedkommende er *marineforeningen* deres lokalafdeling.

Med denne jubilæumsbog har det bl.a. været landsbestyrelsens hensigt at få fastholdt og videreført lokalafdelingernes historie siden 1949 – det vil sige efter 1945. Meget stof til de enkelte lokalafdelingers historie kan hentes gennem de løbende indberetninger til *Under Dannebrog*, hvor der fortælles om, hvad der for nyligt er foregået i de enkelte foreninger, ofte ledsaget af fotos. Mange lokalafdelinger, der måske føler, at deres arkivmateriale er meget begrænset, vil, ved en systematisk gennemgang af *Under Dannebrog*, siden deres oprettelse, kunne hente utallige brugbare oplysninger.

Alle 78 lokalafdelinger har haft mulighed for i jubilæumsbogen på nogle få sider at præsentere sig og i hovedtræk at beskrive deres historie eller videreføre den siden det, der var omtalt i 1949. Nogle af de historiske oversigter er nyskrevet af redaktørerne, ligesom andre kun er repræsenteret ved et kort sammendrag af et omfattende historisk materiale, som lokalafdelingen har indsendt. De gengivne oversigter gør derfor ikke krav på at være lokalforeningernes totale historie, men har til hensigt at supplere denne bogs fremstilling af hovedforeningens historie og således blot vise træk af lokalafdelingernes historie siden 1945.

Oversigt over lokalafdelingers historie

1949: Foreninger, hvis historie findes beskrevet i bogen, udgivet 1949.

2013: Foreninger, hvis historie er gengivet i denne bog

Foreninger med understregning er Marineforeningens lokalafdelinger i 2013

	2013	1949		2013	1949
<u>Amager</u>	x		Hammel		x
<u>Assens</u>	x	x	<u>Hanstholm/Thisted</u>	x	
Birkerød		x	<u>Haslev</u>	x	x
<u>Bogense</u>	x	x	<u>Helsingør</u>	x	x
<u>Bornholm</u>	x	x	Herning		x
Brande		x	<u>Hillerød</u>	x	x
<u>Brøndby</u>	x		<u>Hirtshals</u>	x	x
Brønderslev		x	<u>Hjørring</u>	x	x
Damhussø		x	<u>Hobro</u>	x	x
Dragør		x	<u>Holbæk</u>	x	x
<u>Ebeltoft</u>	x	x	Holstebro		x
<u>Esbjerg</u>	x	x	<u>Horsens</u>	x	x
<u>Fanø</u>	x	x	<u>Hundested</u>	x	x
Faxe		x	<u>Hørsholm/Rungsted</u>	x	x
Fredensborg		x	<u>Ishøj</u>	x	
<u>Fredericia</u>	x	x	<u>Kalundborg</u>	x	x
<u>Frederiksberg</u>	x	x	<u>Kerteminde</u>	x	x
<u>Frederikshavn</u>	x	x	<u>Kolding</u>	x	x
<u>Frederikssund</u>	x	x	<u>Kgs. Lyngby</u>	x	x
<u>Frederiksværk</u>	x	x	<u>Korsør</u>	x	x
<u>Faaborg</u>	x	x	<u>København</u>	x	x
<u>Gentofte</u>	x	x	<u>Køge</u>	x	x
<u>Gilleleje</u>	x	x	<u>Langeland</u>	x	
<u>Glyngøre</u>	x		<u>Lemvig</u>	x	x
Glostrup-Taastrup		x	Løgstør		x
<u>Godthåb/Egedesminde</u>	x		Mariager		x
<u>Grenaa</u>	x	x	Maribo		x
<u>Haderslev</u>	x	x	<u>Marstal</u>	x	x
<u>Hadsund</u>	x	x	<u>Middelfart</u>	x	x
<u>Hals</u>	x	x	<u>Morsø</u>	x	

	2013	1949		2013	1949
<u>Møen</u>	x	x	Stubbekøbing-Bogø		x
<u>Nakskov</u>	x	x	Struer		x
<u>Nibe</u>	x	x	<u>Svendborg</u>	x	x
<u>Nyborg</u>	x	x	Søllerød		x
<u>Nykøbing F.</u>	x	x	<u>Sønderborg</u>	x	x
Nykøbing M.		x	Thisted		x
<u>Nykøbing Sj.</u>	x	x	<u>Thyborøn</u>	x	
<u>Næstved</u>	x	x	<u>Tønder</u>	x	
<u>Odense</u>	x	x	Varde		x
<u>Padborg/Gråsten</u>	x		<u>Vejle</u>	x	x
Præstø		x	<u>Viborg</u>	x	x
<u>Randers</u>	x	x	Vinderup		x
<u>Ribe</u>	x	x	<u>Vordingborg</u>	x	x
Ringe		x	<u>Ærøskøbing</u>	x	x
<u>Ringkøbing-Hvide Sande</u>	x	x	<u>Aabenraa</u>	x	x
Ringsted		x	<u>Aalborg</u>	x	x
<u>Roskilde</u>	x	x	<u>Aarhus</u>	x	x
Rudkøbing		x			
<u>Rømø</u>	x				
Sakskøbing		x			
<u>Samsø</u>	x	x			
Sejerø		x			
Silkeborg		x			
<u>Skagen</u>	x	x			
<u>Skanderborg</u>	x	x			
<u>Skive</u>	x	x			
Skjern-Tarm		x			
<u>Skælskør</u>	x	x			
<u>Slagelse</u>	x	x			
<u>Stevns</u>	x	x			

Anciennitetsliste for Marineforeningens afdelinger

Afd.nr.	By	Stiftet	Nedlagt/genoprettet
1	Vejle	30. april 1913	
2	Nakskov	22. september 1913	
3	Nykøbing Falster	21. november 1913	
4	Svendborg	7. marts 1914	
5	Nyborg	13. december 1913	
6	Faaborg	30. januar 1914	
7	Grenaa	14. februar 1914	
8	Odense	24. april 1914	
9	Assens	20. juli 1914	
10	Maribo	30. april 1914	1973
11	Sakskøbing	6. april 1914	1974
12	København	2. juli 1914	
13	Korsør	14. januar 1916	
14	Kolding	26. februar 1916	
15	Roskilde	18. maj 1916	
16	Aalborg	27. februar 1917	
17	Ebeltoft	28. februar 1917	
18	Fredericia	14. november 1918	
19	Helsingør	9. november 1917	
20	Skælskør	11. februar 1918	
21	Hundested	7. april 1918	
22	Frederikssund	5. maj 1918	
23	Ribe	26. juni 1919	
24	Aarhus	17. marts 1919	
25	Randers	29. april 1919	
26	Holbæk	16. november 1920	
27	Hirtshals	25. januar 1921	
28	Næstved	9. februar 1921	
29	Frederikshavn	12. juni 1921	
30	Skagen	10. december 1921	
31	Hadsund	11. januar 1922	
32	Esbjerg	5. oktober 1922	

Afd.nr.	By	Stiftet	Nedlagt/genoprettet
33	Bornholm	28. august 1922	
34	Horsens	11. november 1922	
35	Haslev	18. juni 1924	
36	Kalundborg	17. juni 1924	
37	Lemvig	11. september 1925	
38	Hobro	18. november 1925	
39	Nykøbing Mors	24. november 1925	
40	Slagelse	8. december 1925	
41	Middelfart	17. februar 1926	1977/1999
42	Hillerød	23. november 1928	
43	Stevns	19. juni 1928	
44	Haderslev	19. august 1935	19??/1969
45	Vordingborg	2. december 1938	
46	Ringsted	5. december 1938	1955
47	Sønderborg	17. november 1939	
48	Nykøbing Sjælland	16. oktober 1939	
49	Dragør	1. januar 1940	19??
50	Fakse/Fakse Ladeplads	4. september 1940	1988
51	Ringkøbing	13. marts 1941	
52	Hanstholm/Thisted	23. april 1941	
53	Skive	10. juni 1941	
54	Sejrø	3. juli 1941	19??
55	Skjern/Tarm	2. november 1941	19??
56	Samsø	16. november 1941	
57	Køge	27. november 1941	
58	Brande	5. februar 1942	19??
59	Holstebro	18. april 1942	1964
60	Struer	27. april 1942	
61	Møen	3. juni 1942	
62	Kerteminde	1. august 1942	
63	Silkeborg	9. juli 1942	19??
64	Varde	16. juli 1942	19??
65	Herning	3. september 1942	19??
66	Viborg	6. oktober 1942	
67	Bogense	23. oktober 1942	
68	Aabenraa	1. marts 1943	1974/1979
69	Nibe	28. maj 1943	
70	Langeland	1943	1969/1978
71	Hørsholm/Rungsted	6. juli 1943	

Afd.nr.	By	Stiftet	Nedlagt/genoprettet
72	Brønderslev	november 1943	1979
73	Hjørring	5. december 1943	
74	Præstø	23. marts 1944	1979
75	Frederiksværk	2. april 1944	
76	Kongens Lyngby	4. april 1944	
77	Løgstør	16. maj 1944	1966
78	Frederiksberg	8. juni 1944	
79	Ringe	9. august 1944	1984
80	Vinderup	28. oktober 1944	1951
81	Birkerød	6. november 1944	19??
82	Fanø	28. november 1944	
83	Marstal	22. april 1945	
84	Ærøskøbing	23. april 1945	
85	Gentofte	12. maj 1945	
86	Gilleleje	21. juni 1945	
87	Damhussø	13. juli 1945	1962
88	Søllerød/Holte	28. august 1945	2009
89	Brøndby	15. oktober 1945	
90	Hals	27. februar 1946	
91	Skanderborg	16. august 1946	
92	Stubbekøbing/Bogø	16. august 1947	1991
93	Hammel	19. marts 1948	1955
94	Mariager	2. februar 1949	1966
95	Fredensborg	23. marts 1949	1976
96	Hornbæk	10. december 1949	1976
97	Padborg/Gråsten	30. november 1949	
98	Thyborøn	maj 1954	
99	Odder	september 1955	1964
100	Godthåb (Nuuk)	22. maj 1956	
101	Nexø/Snøgebæk	1. januar 1957	19??
102	Tønder	29. januar 1963	
103	Thule	19. september 1972	19??
104	Ishøj	20. februar 1984	
105	Egedesminde	15. oktober 1984	2008
106	Narssaq	1987	19??
107	Amager	25. november 1988	
108	Rømø	1. oktober 1966	
109	Glyngøre	31. maj 1997	

Amager

Amager Marineforening blev dannet ved en stiftende generalforsamling med 16 deltagere den 25. november 1988.

I det følgende vil vi forsøge kort at skitsere hvad der er sket gennem årene, og først nævnes de ting der går igen år efter år.

Hvert år den første weekend i januar holder vi Nytårsmønstring med skafning, og i februar afholdes generalforsamling. I St. Bededagsferien er der, på landsplan i Marineforeningen, 'Sendemandsmøde' på skift i en af landets afdelinger, og den 5. juni deltager vi i Åbent Hus arrangementet 'NAVY DAY' på Dragør Fort. I juni afholder Amager Marineforening desuden sommerfest. Anden weekend i august indledes efterårs sæsonen med 'Tour de Amager', en cykeltur for motionister, som afsluttes med skafning i Marinestuen.

I okt./nov. afholdes fødselsdagsfest, og i december arrangeres julestue hver lørdag.

Derudover er der i løbet af året lørdags-skafninger, foredrags- og sangaftener, udflugter, deltagelse i maritime gudstjenester, udstilling på 'Plyssen' m.m.

Amager Marineforening blev stiftet med formand, seniorsergent i Søværnet Ole K. Mønster og næstformand, oversergent Jens Buriis, som initiativtagere.

Man kunne, på et af de første medlemsmøder i marts 1989, modtage afdelingens officielle flag med Marineforeningens særlige logo, som befaledes hejst under honnør og bådsmandspibespil. Det foregik i de lånte lokaler i Nøragersminde Aktivitetscenter, som gennem årene er benyttet til flere arrangementer, ikke mindst fødselsdagsfester, der allerede i 1989 samlede 72 deltagere.

I 1990 stod Amager for afholdelsen af

distriktsmødet i Marineforeningens Distrikt 1 med repræsentanter fra 8 afdelinger i »Laden« i Nøragersmindecentret.

Årets Sendemandsmøde foregik i Skagen, hvor formanden og næstformanden fra Amager deltog.

I maj blev afholdt et meget spændende foredrag om flyulykken i Dubai i 1972, og i samme måned udflugt til TV-byen.

Ved 2-årsfesten havde medlemstallet rundet de 50.

Ved den årlige generalforsamling 1991 valgtes afdelingens første flagbærer, og bestyrelsen blev udvidet fra 5 til 7 medlemmer. Ved sendemandsmødet i Næstved modtog Amager Marineforening »Fremdriftsskruen« som anerkendelse for den største medlemsfremgang blandt landets afdelinger i 1990. Afdelingens medlemsblad »Loggen« så dagens lys i juni 1991 under redaktion af Bjarne Mortensen, Søren Konradsen og Ole K. Mønster. Bladet udgives i dag 4 gange årligt.

Medlemmerne havde længe næret ønske om at få eget tag over hovedet, og bestyrelsen fandt i 1992 egnede lokaler i Dragør. Den 6. december indviedes Amager Marineforenings første Marinestue på Stationsvej i stueetagen af et kendt gammelt hus. Blandt gæsterne var Dragørs daværende borgmester, Jørgen Borgstrøm, landsformand V. P. Heise og Chefen for Marinehjemmeværnsflotille 367, premierløjtnant Jørgen Falkenberg.

Året 1993 blev indledt med orienteringsaften for 35 fremmødte fra Dragør Borgerforening d. 11. januar i vores nye stue, hvor Ole Mønster berettede om såvel Danmarks Marineforening som Amager lokalafdeling.

Den 4. maj holdt en af vore trofaste ga-

ster, maskinchef Frode Kongstad, et spændende foredrag om sin indsats i modstandsbevægelsen under besættelsen.

Desværre viste det sig at tilslutningen til søndagsåbninger i Marinestuen ikke var så stor, at det økonomisk kunne løbe rundt, så det blev med vemod besluttet at nedlægge »stuen« i Dragør i november.

Takket være en flittig sponsor med nære relationer til formand Ole Mønster blev det i marts 1994 muligt at etablere os i en ny og billigere Marinestue på Randsløve Alle i Tårnby, hvor vi holder til den dag i dag.

I juli samme år optog vi vores første kvindelige medlem, som blev det 2. kvindelige medlem i landsforeningen, da optagelse af kvinder med tilknytning til Søværn og Marinehjemmeværn netop var blevet besluttet på Sendemandsmødet i Holbæk.

Vi stillede for første gang op med udstilling om Marineforeningen på Dragør fort ved NAVY DAY Grundlovsdag.

I forbindelse med et julestuearrangement modtog vi en smuk model af Fregatten JYLLAND, bygget af Frode Kongstad.

I anledning af 50-året for Danmarks befrielse den 5. maj 1995 deltog en række medlemmer i de smukke arrangementer ved henholdsvis Nyhavns Mindeanker, i Holmens Kirke og på Rådhus-pladsen, hvor også Majestæten deltog.

Denne sommer fik vi en udendørs flagstang til afdelingen, skænket af vores medlem Vagn D. Nielsen. Flaget er hejst i åbningstiden hver søndag indenfor flagtid.

Ved den traditionsrige højtidelighed ved Nyhavns Mindeanker den 24. december forestod vores formand nedlæggelsen af Danmarks Marineforenings krans. Dette hver går på skift blandt distriktets afdelinger. I pinsen 1996 medvirkede en del medlemmer i

serviceringen af de mange træskibssejlere, der deltog i Træskibssammenslutningens 25 års jubilæumstræf i Dragør Havn.

I 1996 dannedes en Støtteforening til Amager Marineforening, og på et tidspunkt talte støtteforeningen 108 medlemmer. Gennem årene har 'Støtterne' bidraget med mange gode gaver og hjælp ved afdelingens større medlemsarrangementer. Støtteforeningens første formand var Inge-Lise Poulsen, der senere er blevet afløst af Birthe Olufsen.

Amager Marineforenings 10 års jubilæum i 1998 blev fejret med bl.a. en middag for medlemmer, ledsagere og gæster på restaurant Peder Bådsmænd på Kastrup Havn. Man afholdt desuden en reception i foreningscentret Nøragersminde, hvor borgmestrene fra både Tårnby og Dragør Kommuner var blandt gæsterne.

Forinden var afdelingen blevet optaget i Tårnby Foreningsråd, og det har gennem årene givet nogle fordele omkring lokale lån ved større arrangementer.

I 1999 genfandt afdelingen en mindesten på Kastrup Kirkegård, rejst til minde om én af de sidst levende veteraner fra Kampen ved Helgoland i 1864, vægter og skatteopkræver Hans Oluf Hansen fra det nu hedengangne Maglebylille. Hans Hansen havde været kanonér om bord i fregatten JYLLAND under kampen, og han døde i 1939, næsten 98 år gammel. I 1940 rejste Marineforeningens København afdeling og Dragør bakke mindestenen, der blev afsløret af daværende landsformand, kontreadmiral Carl Carstensen. Ved afsløringen medvirkede også den navnkundige sognepræst ved Tårnby Kirke, Mogens Strunge, der gennem en længere år-række fungerede som Danmarks Marineforenings 'skibspræst' i mange sammenhænge.

Landsformanden deltog 2008 i Amager Marineforenings højtideligholdelse af kanonbåds kampen ud for Dragør den 20. oktober 1808 på St. Magleby's Kirkegård

Stenen var i 1999 i forfald, og Amager afdelingen bekostede en renovering. Senere på året genafsløredes mindestenen, bl.a. under overværelse af arkitekt Jørgen Brøgger fra Fregatten JYLLAND-institutionens bestyrelse. Hvert år, på årsdagen for Kampen ved Helgoland, holdes der en kort andagt ved stenen med deltagelse af sognepræst Susanne Steensgaard fra Kastrup Kirke, og afdelingen lægger en buket i mindet om den gamle veteran.

I 2000 valgtes oversergent Johnny S. Nielsen som ny formand. Med sin rolige fremtræden opnåede han mange resultater,

og det var i hans formandstid, at afdelingen lod sig indmelde i Danmarks-Samfundet, Københavnske Soldaterforeningers Samvirke og Fregatten PEDER SKRAMs Venner.

Afdelingens engagement med Amagermuseerne i Dragør blev i Johnny Niensens formandstid mere formaliseret, og afdelingen involverede sig aktivt i sejler- og sømandsrelaterede markeder og arrangementer på Dragør Havn. Med andre ord blev afdelingen mere synlig udadtil i lokalsamfundet, og det kunne aflæses på medlemstallet, der i starten af 0'erne nåede 89.

Afdelingens sekretær, Søren Konradsen,

udarbejdede i 2001 en plancheudstilling om Dragør Marineforening, der eksisterede fra 1938-61. Udstillingen blev bl.a. vist på udstillingscentret 'Plyssen' og ved NAVY DAY arrangementer på Dragør Fort. NAVY DAY var blevet til på initiativ af Marinehjemmeværnsflotille 367 Dragør omkring 1990. Flotillens daværende dynamiske chef, kaptajnøjntant Jørgen Falkenberg, lod Amager Marineforening være med sammen med de lokale totalforsvarsgrene, Brandvæsen, Politi, Hjemmeværn og Beredskabskorps, og andre aktører som fx Flyvevåbnets Redningseskadrille, Danmarks-Samfundet, Kystartilleriforeningens København afdeling og Vallensbæk Modelskibsklub deltager nu også i denne årligt tilbagevendende store lokale publikumsvenlige aktivitet på Dragør Fort og Havn Grundlovsdag.

Afdelingens hjemmeside blev oprettet i 2001, og den blev kort efter overtaget af Ole Skjold Hansen, der fortsat er afdelingens web-master.

Afdelingsbladet LOGGEN udkom allerede året efter stiftelsen i 1988 med Bjarne Mortensen som redaktør.

Også i Johnny Niensens formandstid indledte afdelingen en god tradition med deltagelse i Dragør-flotillens årlige højtidelighed d. 4. maj ved Dragør Kirke med efterfølgende parade på Dragør Fort – en militær begivenhed, der også er fastholdt efter at fortet overgik på private hænder i 2003.

I 2006 valgtes seniorsergent Søren Konradsen som formand. Han havde siden 1990 beklædt posterne som sekretær, kasserer og næstformand, og siden 1991 været afdelingsbladets redaktør med Ole Skjold Hansen som redaktionsmedarbejder.

Rokanonbådskampen mod det engelske linjeskib AFRICA d. 20. oktober 1808 har

sit eget mindesmærke på St. Magleby Kirkegård med anledning af de 25 i kampen omkomne danske orlogsmænd. Amager Marineforening har gennem en årrække, sammen med Søværnet, på årsdagen lagt krans, og i 2008 afvikledes en større højtidelighed på kirkegården med deltagelse af bl.a. et Æreskommando fra Dragør-flotillen. Man fortsatte med kranselægning ved mindesmærket på Dragør Havn, hvori også orlogsprovst Ejgil Bank Olesen, landsformanden, Chefen for Søværnets Officersskole kommandør Christian A. Nørgaard, Dragørs borgmester Allan Holst og Søværnets Tamburkorps deltog. Man afsluttede med sammenkomst i Dragør Sejlklub, hvor orlogshistorikeren Hans Christian Bjerg, causerede over Englandskrigen og særligt kampen mod AFRICA den oktoberdag i 1808 syd for Falsterbo.

Gennem årene har afdelingen haft mange gode foredragsholdere. Af de mere kendte kan nævnes programvært Otto Leisner, viceadmiral Sven S. Thostrup, skibsræder Per Henriksen, viceadmiral Jørgen F. Bork, kommandør og jagtkaptajn Svend Aa. Kundby-Nielsen, kommandør Niels Arthur Bindner, overarkivar Hans Christian Bjerg, skipper Mogens Frohn Nielsen, landsformændene Otto Lichtenberg og Jens Ole Løje Jensen, kommandørkaptajn Jørn Hansen, orlogskaptajnerne Georg S. Pedersen og Per Lorents Nielsen, overflyveleder og forfatter Ove Hermansen og marinehistoriker Søren Nørby.

I 2008 adopterede Dragør Kommune Søværnets første patruljefartøj af DIANA-klassen. Navngivningen var allerede i december 2007 blevet fortaget af Dragørs borgmester Allan Holst ved en højtidelighed på Flådestation Korsør. Med Amager Mari-

neforenings nære tilknytning til orlogsflåden er det et faktum, at der med adoptionen er skabt endnu et tæt bånd til flådens operative virke og til DIANAs besætninger – en relation vi i afdelingen sætter stor pris på, og har stort udbytte af. Ved adoptionsbesøget i 2012 var afdelingen vært for en frokost for besætningen i Marinestuen, og her deltog også borgmester Allan Holst, flotillechef Jan Sigsgaard og havnefoged John Strøbæk.

Også vore mangeårige tætte forbindelser til Marinehjemmeværnets Dragør-flotille 367 er en glæde for afdelingen. Dermed bidrager vi hver især til at synliggøre det lokale orlogsmæssige arbejde, og udbrede kendskabet dertil. Bestyrelsesmedlem Michael Ronild (død 2011) tog i 2008 initiativ til en yderligere styrkelse af det gode kammeratskab ved indførelse af medlemsrejser, der samme år gik til Prag. Senere er rejserne

gået til Krakow, Berlin, Harzen og i 2012 til Nordjylland. Flere af rejserne har haft deltagelse af medlemmer fra København og Frederiksberg afdelingerne, og i 2012 blev rejsen gennemført sammen med medlemmer af Sundby Sejl Forening.

Marinestuen på Randkløve Allé i Tårnby har siden 1994 været basen for Amager Marineforenings virksomhed, – det er her medlemmerne trives, og stuen er ‘messen’ for de medio 2012 75 medlemmer.

Æresmedlemmer af afdelingen:

2002 – Maskinchef Frode Kongstad (født 1922, død 2002)

2003 – Kemiingeniør Aage Holm Kroman (født 1920)

2010 – Malermester Tom Larsen Samuel, 2010 (født 1931).

Assens

Der var kæmpefest i Assens den 14. juni 1947 i anledning af ankomsten af det nybyggede torpedofartøj P 521 WILLEMOES, kun en måned efter, at fartøjet var indgået i flådens tal. WILLEMOES blev under besøget adopteret af Assens Kommune, og i den forbindelse var der tilrettelagt en række aktiviteter af Marineforeningen og byens råd.

WILLEMOES blev i 1951 omdannet til kystjager og i 1958 til patruljefartøj inden det den 11. januar 1966 udgik af flådens tal.

I 1949 kommer WILLEMOES igen på besøg og Foreningen arrangerede dans i Skoven for 70 marinefolk, og 50 unge damer blev inviteret med til det maritime bal. Den store oplevelse for byen fandt sted den 3. september, da Kongeskibet kom på

besøg. Om bord på skibet var både Kong Frederik IX og Dronning Ingrid samt de to yngste prinsesser, Benedikte og Annemarie.

1950 er det år, hvor fabrikant A. Poulsen trak sig tilbage efter 21 år som formand. Han udnævntes til æresmedlem for sin mangeårige indsats.

På den årlige generalforsamling i 1950 drøfter man for første gang at få en marinestue, eventuelt på Marcussens hotel i samarbejde med Sømandsforeningen. Året efter drog en gruppe rundt til marinestuerne i Fredericia, Middelfart og Bogense for at studere, hvorledes en fremtidig marinestue i Assens kunne laves. Ud over Marcussens Hotel undersøgte også andre muligheder, men man stødte på så mange vanskeligheder, at sagen måtte stilles i bero.

Bestyrelsen i Assens Marineforening 2012:

Nederst: formand Ole Julsrud, kasserer Hans K.Christensen, kvartermester John Frickmann og Klaus Rasmussen.
Øverst: sekretær Niels G. Hald-Andersen, næstformand Ove Jensen og Palle Holst

Marinestuen i Assens

13.-16. juli 1950 kom WILLEMOES på besøg, og så festedes der for marinerne med bal, udflugt og fodboldkampe.

I 1952 fik man en uhyggelig oplevelse i Assens. To af marineforeningens medlemmer, lods Ritz og Fallesen Paag, forsvandt sporløst i Lillebælt undervejs til lodsning af et svensk skib. Begges lig blev første fundet i maj.

Ved generalforsamlingen samme år blev det besluttet at optage medlemmer af det nystartede maritime hjemmevern. Også dette år er der flådebesøg, nemlig den 26. juli, da det engelske mineskib HUMBER besøgte Assens. Marineforeningen arrangerede sammenkomst for den 35 mands store besætning efter opfordring af byrådet, der stillede 1000 kr. til rådighed.

Niels Peter Jensen, Aborgminde udnævntes som det 5. æresmedlem af afdelingen. Året efter blev Fisker Niels Peter Nielsen udnævnt til æresmedlem.

Afdelingen beslutter at lave et skyttelav,

og den 14. august kom WILLEMOES atter på besøg.

I 1954 var vejret i juni så ustabil, at den traditionelle måneskinstur med færgen må opgives.

Man konstaterede i 1955, at medlemstallet var på 69. Året efter var det 68 medlemmer, og man besluttede at genoptage debatten om etablering af en marinestue.

Året efter talte afdelingen 75 medlemmer, og man havde en kassebeholdning 347 kr.

I 1956 drøftede man mulighederne for at bevare fregatten Jylland, og året efter besluttede man at sælge lodsedler til fordel for Fregatten JYLLAND. Kaptajn Marius Madsen, Thorøhus, udnævnes til æresmedlem.

I 1959 var der indvielse af Willemoesgården, og i den forbindelse var der byfest. Hele 11 marinefartøjer meddelte, at de ville anduve byen.

Assens Marineforening beskyldes i *Under Dannebrog* for passivitet under indvielse af

Willemoesgården. Foreningen sendte et indlæg til bladet, og der er svar fra landsformanden, Kommandør de Lichtenberg, hvorefter sagen blev henlagt.

I 1960 blev man enige om, at kontingentoprævning skulle overlades til fru Dau-rehøj, der skulle have 10 pct., for sit arbejde. Der var igen besøg af WILLEMOES, og afdelingen fik sit 7. æresmedlem, nemlig båd-fører Andreas Jensen.

Der nedsattes atter et udvalg til at arbejde med marinestue-planerne.

I 1962 henlagdes marinestue-sagen. I 1963 trak Chr. Sander Christensen sig som formand og i august var WILLEMOES på besøg.

1964 er afdelingens flag forsvundet, og et nyt skal bestilles i hovedforeningen, men senere dukker det gamle flag op igen. Forklaringen viser sig at være, at Hotelejer Thorstrup havde gemt flaget så godt, at han ikke kunne huske, hvor det var.

Assens Marineforening vegeterede i de kommende år, hvorfra der er meget få arkivalier. Der var begrænset aktivitet. Afdelingen havde i de 38 år siden stiftelsen haft ni formænd, hvoraf de tre tegner sig for de 26 af årene frem til 1988.

En af de største begivenheder i denne periode fandt sted den 30. august 1977. Da havde det i 1966 udfasede fartøj WILLEMOES fået en afløser som adoptions-skib for Assens, nemlig torpedomissilbåden WILLEMOES, der indgik i flådens tal den 20. marts 1977. Besøget i Assens den 30. august var den officielle adoptionsdag, hvor der foregik aktiviteter tilrettelagt af marineforeningen og byens råd. Dette fartøj udgik af flådens tal i år 2000.

Vinden vender. Man siger i Assens, at i 1880'erne, da bryggeri, skibsværft, sukker-

fabrik og tobaksfabrik kom til, »stod solen op i vest«. For Assens Marineforening gjorde dette specielle naturfænomen sig gældende 100 år senere. Ved generalforsamlingen i 1988 valgtes hovmester Ole Julsrud til formand, og han har stadig denne tillidspost, hvilket bevirker, at han er den ubestridt længst siddende formand i afdelingen.

Sagen om egen marinestue kom igen på dagsordenen, og man gik i gang med at forberede et jubilæumshæfte til 75 års dagen i 1989. Jubilæumsfesten, der løb af stabelen den 29. juli 1989, blev signalet til en ny æra for foreningen.

Allerede i 1990 tegnede det til, at Assens Marineforening skulle få foden under eget bord. En centralt placeret spejderhytte kunne købes, og så gik maskineriet i gang. Der sendtes ansøgninger til fonde. Familien Hede Niensens fond bidrog med 10.000 kr., og medlemmerne opfordredes til at tegne aktier på 500 kr. På en ekstraordinær generalforsamling den 12. oktober 1990 vedtog man at købe spejderhytten, der var sat til salg for 235.000 kr. Det økonomiske regnestykke viste sponsor- og medlemsstøtte samt kassebeholdning for 73.500 kr. Derefter måtte medlemmerne, der repræsenterer en meget bred vifte af håndværksmæssig kunnen, i arbejdstøjet, og huset blev renoveret, så man den 25. oktober kunne indvie den nye marinestue bl.a. med besøg af WILLEMOES, og Søværnets Tamburkorps.

Den nye marinestue skabte et helt nyt socialt liv i marineforeningen, hvilket bl.a. førte til et stigende medlemstal. Ole Julsrud kunne således berette om 83 medlemmer, hvilket da var det højeste i foreningens historie.

Der kom stadig flådebesøg, og af og til løb flådens fartøjer ind til Assens Værft. Marine-

foreningen sørgede for, at der i sådanne tilfælde omgående blev etableret kontakt til marinerne, som så blev inviteret i marinestuen, der kun ligger få minutter gang fra havnen.

Livet i marineforeningen udviklede sig. Det blev etableret kammeratskabsaftener om tirsdagen ofte med spændende og lærerige foredrag. Man mødtes engang imellem over en sildemad, og så blev der pudset og poleret. Byens berømteste julefrokost blev indført, og der blev årligt holdt en dameaften. Ja, damerne fik oven i købet deres helt egen årlige arrangement, nemlig »Quindeaftenen«, hvor mændene kun må vise sig, når de serverer.

I 1994 var medlemstallet oppe på 92, og der er mange aktiviteter med foredrag, ture og sammenkomster. Et nyt tiltag er julebanko. Opgørelsen ved generalforsamlingen i 1995 viste et medlemstal på 105, hvoraf 72 procent har været tjenestegørende i Søværnet, en procent har tilknytning til marinehjemmeværnet og 27 procent har interesse for søfart.

Foreningen har fået et nyt flag af Danmarkssamfundet, og marinestuen er blevet udstyret med en indgang, etableret i form af et styrehus.

80 års stiftelsesfesten markeredes med udstilling, reception og festmiddag. Jørgen Mangor, der er medlem, havde til lejligheden lavet en meget detaljeret model af WILLEMOES.

De mange aktiviteter fortsætter og udvides, og marinestuen udvides med formands-kontor, lagerrum og en »Slyngelstue«. Medlemstallet er vokset til 114, og i 1995 gennemførtes for første gang en fregatskydning.

De følgende år steg medlemstallet stille og støt, samtidig med, at de mange traditio-

ner med kammeratskabsaftener, julebingo, fregatskydning, dameaftener, Quindeaftener osv. fortsætter.

Marineforeningen har også markeret sig i bybilledet, og i 1998 var Assens vært ved sendemandsmødet, som blev afviklet til højeste karakter. Så knapt 10 år efter den hensygnende Marineforening fik ny luft, er den blevet en levende, udadventt og meget aktiv forening. En status som Assens Marineforening stadig har.

Marinestuen er løbende blevet shinet op, takket være medlemmernes frivillige arbejdskraft, og i 1998 nåede medlemstallet 139, altså en stigning på ca. 85 medlemmer.

Marineforeningen sætter sit eget medlemsblad »Kogehuset« i søen, et indbrud oplevede man også og i 1998 var et par af de store oplevelser, at både WILLEMOES og skoleskibet DANMARK kom til byen.

Medlemstallet nåede 147. Da WILLEMOES udgik af flådens tal, var man i nogle år uden adoptionsskib indtil 2011, hvor P 524 NYMFEN blev adoptionsskib for Assens.

Blandt andre aktiviteter, som fungerer nu er fyraftensmøder i »Slyngelstuen«. Gennem en del år har marineforeningen også haft eget shantykor. Medlemstallet ligger nu på 177. De mange års indsats af Ole Julsrud har da også ført ham ud i arbejdet uden for Assens. Han har deltaget i et stort antal sendemandsmøder, ligesom han har deltaget i flere nordiske orlogsstævner. Ole Julsrud blev i 1994 tildelt Marineforeningens hæderstegn i sølv. I 1999 blev han æresmedlem af Assens afdelingen. I 2010 blev Ole Julsrud formand for distrikt 7, og samtidig fik han sæde i landsbestyrelsen, hvor han valgtes til forretningsudvalget.

Bogense

Bogense Marineforening blev stiftet 23. oktober 1942 på det daværende »Landmandshotel« – i en mørk tid af Danmarks historie, som en medvirkende faktor til fremme af nationalt sammenhold.

Foreningen blev stiftet på initiativ af havnefoged Osvald Olesen, kriminalbetjent Pryds Hansen, cigarhandler Holger Larsen, bogholder Hans Smith, købmand Ellef Hansen, samt ingeniør A. Vestergaard, der valgtes til foreningens første formand, et hverv han varetog indtil 1976.

Foreningens første initiativer var indsamlingen i 1943 til »soldaten og orlogsgastens dag«, der gav et flot resultat. Plantning af kongeeg i anlægget ved stranden, for Kong Christian den 10. på hans 75 års fødselsdag den 26. september 1945.

Søndag den 11. august 1946 blev der i et lille anlæg ved Bogense Havn indviet en minebøsse, hvor der er indgraveret følgende vers, forfattet af foreningens medlem kredslæge Peter Børresen:

*Før ville jeg fordæru,
Nu sanker jeg hver skæru,
Som du mig gavmildt skænker,
Til sømændsbørn og enker.*

Minebøssen anvendes stadig.

Ved samme lejlighed blev en 22 meter høj fuldrigget flagmast indviet. Masten er fornyet i 1966 og er i årene derefter pænt vedligeholdt ved venlig støtte fra kommunen, sidst renoveret i 2011. Det lille anlæg er stadig en pryd for by og havn.

Den 13. juli 1985 adopterede Bogense

Kommune orlogsfartøjet THURØ, dette skete på opfordring og i samarbejde med marineforeningen, THURØ har gæstet Bogense mange gange og hver gang med god selskabelig kontakt med besætning.

Siden 27. juni 1950 har Bogense Marineforening haft en marinestue – i 1950-58 på Landbohjemmet og 1958 til 1998 på Bogense Hotel. I 1998 købte foreningen det tidligere missionshus »Bethel« på Rolighedsvej og ved et stort frivilligt arbejde blev marinestuen indrettet dér. Huset er løbende forbedret og vedligeholdt. Specielt skal nævnes, at der i 2009 blev lagt nyt tag på huset ved venlig donation fra A. P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal.

Marinestuen rummer en pæn samling af maritime ting og billeder, hvoraf bør nævnes en kommandobro fra en ophugget DFDS-damper, et gammelt billede med orlogsgaster udstyret med de originale gamle stråhatte, der blev benyttet i marinen, og en stor

Formanden Hans Smith modtager Dronningen den 2. juli 1988

Formanden Poul Nielsen taler for æresformanden, HKH Prinsgemalen, under dennes besøg i marinestuen den 6. september 2002.

samling modelskibe udført af afdelingens æresmedlem Regnar Christensen.

Bogense Marineforening har i en årrække haft et tæt venskabeligt forhold med Nakskov Marineforening, som bl. a. har foræret afdelingen en stor skibsklokke og en orlogskaptajnsuniform, som befinder sig i stuen. Ligeledes har man fra Bogenses adoptionskib THURØ's besætning modtaget en del gaver, som opbevares i stuen.

Foreningen har gennem årene arrangeret

mange forskellige arrangementer for medlemmerne og deltaget i andre lokale tiltag. Specielt skal nævnes foreningen 25 års jubilæum i 1967 og 50 års jubilæum i 1992, hvor der blandt den store deltagelse var gæster fra landsledelsen. Foreningen har deltaget ved Dronningens besøg i 1976, 1988 ved Bogense By 700 års jubilæum og sidst i 2002, hvor foreningen havde den glæde, at den daværende æresformand, HKH Prinsgemalen, aflagde besøg i marinestuen.

Ved generalforsamlingen i 2012 kunne formanden berette om en forening med 70 medlemmer, der kører i rolig gænge med faste arrangementer, herunder åbent i stuen lørdag i ulige uger. Bestyrelsen i 2012 er: formand Carl Albert Johansen, næstformand Carsten Petersen, kasserer Poul Nielsen, sekretær Bent Møller Jensen samt Villy Høj.

Foreningens formænd:

1942-1967 – Andreas Vestergaard

1967-1993 – Hans Smith

1993-1999 – Knud Bode Nielsen

1999-2007 – Poul Nielsen

2007-2010 – Per Hansen

2011- – Carl Albert Johansen.

Bornholm

Den 10. juli 1922 samledes i Industriforeningens lokaler i Rønne en kreds af tidligere orlogsgaster for at undersøge muligheden for at danne en afdeling af Marineforeningen. Resultatet blev dannelsen af en sådan afdeling den 28. august 1922. Første formand blev Overbetjent Carl Nielsen.

Efter i nogen tid at have arbejdet med at etablere en marinestue på Bornholm blev en sådan åbnet i en tilbygning til Raadhuskroen den 13. december 1939. I 1945-47 havde man marinestue i »Industrien«. Derefter indrettedes marinestue på »Sjøgårinjen«. I 2011 fik afdelingen Marinehus ved havnen i Rønne. Det var det tidligere turistbureau på adressen Munch Petersensvej 4.

Under besættelsen var det vanskeligt at gennemføre et normalt foreningsliv i Rønne, og der blev derfor oprettet såkaldte »mari-

Nyt marinehus i Rønne 2011

nebakker«, underafdelinger af afdelingen, i Allinge-Sandvig, Gudhjem, Svaneke, Nexø og Hasle.

Den 28. august 1947 holdt afdelingen 25 års jubilæum. Det samme kunne formanden, der havde haft denne post siden stiftelsen.

Afdelingen havde fra starten påtaget sig

Captain's Room i Bornholms marinestue

Bestyrelsen for Bornholm Marineforening 2012 foran Marinehuset

at lægge kranser ved de forskellige maritime mindesmærker på Bornholm, ligesom afdelingen arbejdede for opsætningen af nye mindesmærker. I 1939 blev der således rejst en mindesten på Bænkebakken ved Hammerodde Fyr for skoleskibet KØBENHAVNs forlis i 1928, hvor der omkom tre bornholmske besætningsmedlemmer. En granittavle blev opsat på Gudhjem gamle kirkeruins vestmur den 22. maj 1940 til minde om 11 finske søfolk, som i 1840 forliste ved Bornholm. Den 19. august 1949 afsløredes et Søfartsmonument ved Toldkammeret i Rønne Havn. Senere flyttedes dette monument til Munch Petersensvej.

Der blev afholdt sendemandsmøde i Rønne i 1959. I 1972 var Bornholm atter rammen for Marineforeningens sendemandsmøde, og ligeså i 1983 og i 1997.

Siden 1965 er der med afdelingen som medarrangør årligt blevet holdt en gudstjeneste i Skt. Nikolai Kirke for at mindes omkomne søfolk. Ved denne lejlighed nedtages kirkeskibet »Thetis«, der føres rundt i byen båret af orlogsgaster og ledsaget af Bornholmergarden, for at blive placeret julen over i Bornholmerfærgens terminal. Formålet er at indsamle penge til kirkens menighedspleje.

Afdelingen har meget aktivt afholdt fester i anledning af alle runde jubilæer.

Det 31. Nordiske Soldater- og Marineforeningsstævne blev i 1997 afholdt på Bornholm.

Den 28. august 2012 kunne afdelingen fejre 90 året for sin stiftelse. Formand i jubilæumsåret er Flemming G. Svendsen.

Brøndby

Brøndby Marineforening blev stiftet den 15. oktober 1945 under navnet »Marineforeningens Afdeling for Glostrup, Taastrup og Omegn«, efter et forudgående møde på Restaurant »Siesta« den 21. juli 1945. En del af medlemmerne kom fra den tidligere Damhusafdeling. Den første formand blev Ulf Sejshede. Ved den stiftende generalforsamling blev det vedtaget, at det fremover ville koste 25 øre at sige Hr. eller De til et andet medlem, eller hvis man havde glemt sin sangbog eller sit medlemsemlen.

Ved et møde den 23. januar 1946 på Jernbanehotellet i Glostrup blev afdelingens flag indviet.

Afdelingen fortsatte derefter sine sammenkomster skiftevis på Jernbanehotellerne i Glostrup og Taastrup, samt på Siesta i Glostrup og Lipperts Hotel i Taastrup.

Fra 1946 fik man kontakt med den afdeling af Flottans Män, der fandtes i Glostrups svenske venskabsby Landskrona.

På et bestyrelsesmøde den 17. januar 1948 drøftedes for første gang, hvorledes en marinestue kunne etableres for afdelingen. I 1951 blev der mulighed for at oprette en marinestue, og den 26. maj 1951 kunne afdelingen åbne for marinestuen »Kahytten« i kælderen til ejendommen Hovedgaden 58.

Den 9. februar 1950 var afdelingen repræsenteret ved et i Høje Taastrup afholdt møde for at få oprettet et Hjemmeværn i kommunen.

I 1952 kom Axel Hansen til som formand. Han fik dog kun en kort periode frem til 1954. En ny formand trådte til, men måtte afgå kort tid efter sin tiltræden. I 1956 blev Ewald Onsberg formand. Han fik

i 1959 startet det lille medlemsblad »Så til Søs«. Onsberg havde hørt, at Københavnsafdelingen ville udgive et blad i 1960. For at komme før dette, begyndte han at udsende »Så til Søs« i december 1959, der således blev det første medlemsblad udgivet inden for Marineforeningen.

I 1954 oprettedes et Skyttelav under afdelingen. Denne virksomhed har medført, at man har vundet Landskyttestævnet 24 gange, og at 3 landspokaler er blevet vundet til ejendom.

I 1967 overtog Torben Jensen formandsposten. Han var blevet optaget i afdelingen i 1959, og var blevet medlem af bestyrelsen i 1965. Torben Jensen blev en særdeles aktiv formand, der kom til at betyde meget for den fortsatte udvikling af afdelingen, og han blev også næstformand for Danmarks Marineforening. Medlemstallet steg til 160. Torben Jensen repræsenterede en yngre generation, og det kom derfor som et chok, da han døde i 1990.

Ved generalforsamlingen i 1969 meddelte formanden, at man havde fået tilbud om gratis at overtage en grund i Høje Taastrup, der kunne anvendes til etablering af et marinehus. Man søgte endvidere at finde en løsning i Glostrup, men kommunen så sig ikke i stand til at hjælpe. Derefter fik man kontakt med Hjemmeværnskompagni 6703, der havde en pavillon til rådighed på Falkevej. Her blev der indrettet en marinestue i maj 1972. Man havde fået en ny »Kahyt«.

Ved et medlemsmøde i marts 1988 kunne formanden, Torben Jensen, meddele, at et af afdelingens medlemmer, Oliver Holst, havde foræret afdelingen 500.000 kr. til

Marinegården i Brøndby, taget i brug 1991

opførel af et marinehus. Bestyrelsen satte nu en annonce i aviserne, hvori man søgte egnede lokaler. Annoncen gav resultat. Der kom en henvendelse i december 1989 fra borgmesteren i Brøndby Kjeld Rasmussen.

Afdelingen kunne derefter leje Gartnergården i Brøndby for 15 år. Kjeld Rasmussens eneste betingelse var, at afdelingen skiftede navn til »Marineforeningens Afdeling for Brøndby og Omegn«. Dette blev selvfølgelig-

lig vedtaget! Indvielsen af det nye marinehus foregik i marts 1991. Gartnergården blev til Marinegården, beliggende på hjørnet af Sognevej og Park Allé. I 2000 blev Marinegården udvidet.

I 1991 adopterede Brøndby Kommune på afdelingens foranledning Kvindeligt Marinekorps Musikkorps.

Marineforeningens sendemandsmøde blev i 2005 afholdt i Brøndby.

Afdelingens formandsliste:

1945-1952	Ulf Sejshede
1952-1954	Axel Hansen
1954-1954	Erik Christensen
1954-1956	Sv. Aage Henriksen
1956-1965	Ewald Onsberg
1965-1967	Willy Christensen
1967-1990	Torben Jensen
1990-2010	Gert Larsen
2010-	Knud Truelsen

Ebeltoft

Marineforeningen i Ebeltoft blev stiftet den 28. februar 1917 på initiativ af Vinhandler, Konsul Georg Holm-Petersen. Han havde ikke gjort tjeneste i Søværnet, og kunne derfor ikke vælges som formand. Formanden blev i stedet Fisker Otto Oksholm, der også var medlem af byrådet. I løbet af 1917 indmeldte 77 sig i afdelingen. I årene mellem verdenskrigene faldt aktiviteten og medlemstallet til 25, men nåede i 1940 atter op på over 80.

Allerede i stiftelsesåret fik afdelingen sit eget flag. I 1921 erhvervedes en afmonteret hornmine, som blev opstillet foran det gamle rådhus i Ebeltoft. En ny minebøsse er nu anbragt foran afdelingens marinehus.

Fra starten afholdt afdelingen alle de traditionelle arrangementer for en marineforening, herunder tog man sig af flådebesøg, inden man var begyndt at adoptere Søværnets skibe. Afdelingen var fra 1920 aktiv i disse flådebesøg, og var bl.a. med til at arrangere spisning og bal for besætningerne. Først i 1980 vedtog Ebeltoft byråd at adoptere et af Søværnets skibe. Det blev tankfartøjet A 568 RIMFAXE. Det gik i »mølpose« i 1982 og udgik af Flådens tal i 1998. I 1981 adopteredes RIMFAXEs søsterskib SKINFAXE. Den udgik i 2001, og nyt adoptions-skib blev 2001-2009 dykkerskibet Y 307 LÆSØ. Derefter blev Søværnets Dykkerkursus adopteret af Ebeltoft.

Kongeskibet DANNEBROG har aflagt officielt besøg i Ebeltoft to gange. I 1981 og i 2001.

I 1943 rejstes ved Ebeltoft Kirke en mindesten for overfabrikmester Knud N. Benstrup, der var skibskonstruktør for flåden og døde i sin fødeby Ebeltoft i 1742. I 1946

afsløredes en sten ved Havnen til minde om freden. Afdelingen havde foretaget tilvejebringelsen af stenene og deres opsætning.

Skydning var fra starten en del af afdelingens aktiviteter, og den første fregatskydning fandt sted i 1946. Fra 1978 deltog medlemmerne i skydninger i samarbejde med skytteforeninger og andre soldaterforeninger i Ebeltoft. I 1982 besluttede afdelingen, at man skulle oprette et Skyttelav. Som noget nyt blev dette skyttelav ikke en selvstændig underafdeling af afdelingen, men alle medlemmer af marineforeningen var samtidig medlemmer af afdelingens skyttelav. I 2008 tog afdelingen initiativ til en årlig skydekonkurrence mellem skytteforeninger i Ebeltoft og dets nordiske venskabsbyer. Ved deltagelse i Landsskyttestævnerne har Ebeltoft Marineforening adskillige gange vundet »Kommandør Evers' Pokal – Fremskridtspokalen«, der tildeles det hold, der har opnået den største fremgang i forhold til eget resultat året før.

Fra 1970 udsendte afdelingen eget blad »Kabysrygtet«, der fra at være en duplikeret A4 side har udviklet sig til et fyldigt, trykt blad, der udkommer 9-10 gange om året.

Den første marinestue i Ebeltoft åbnedes 31. marts 1951 i Hotel Skansen. Opholdet her blev afbrudt af en placering på Hotel Vigen, hvorfra man dog atter vendte tilbage til Skansen. Her blev man sagt op i 1970. I den efterfølgende periode 1971-1992 var der indrettet marinestue i en bagbygning til ejendommen, Overgade 53. I 1992 lykkedes det at overtage et tidligere autolakereri på adressen Stokflethsvej, der siden har været en passende ramme for afdelingens virke.

Marinehuset i Ebeltoft på Stokflethsvej, indviet 1992

Der er blevet afholdt sendemandsmøder i Ebeltoft i 1987 og 2007.

Et særligt kapitel i forbindelse med Ebeltofts Marineforenings virke udgøres af Fregatten JYLLAND. Da det stod klart i slutningen af 1950'erne, at museumsskibet, fregatten JYLLAND, skulle flyttes væk fra København, lagde flere byer billet ind på at få skibet. På et møde i Ebeltofts marinestue 19. juli 1957 besluttede formanden for Turistforeningen, overbetjent S.A. Jensen, og formanden for Ebeltoft Marineforening, Otto Jensen, at igangsætte fælles bestræbelser for at få fregatten placeret i Ebeltoft. Dette lobbyarbejde lykkedes, og den 21. september 1960 ankom JYLLAND til Ebeltoft, hvor den som bekendt har været lige siden.

I 1971 søgte Marineforeningen at igangsætte et årligt »fregatsspil« i lighed med vikingespillene i Frederikssund. Dette blev dog ikke til noget. Selv om bevarelsen af fregatten er en landsdækkende sag, som Danmarks Marineforening har været involveret i, så har fregatten udgjort et væsentligt element i afdelingens virke. Således er fregatten blevet anvendt i forbindelse ved flere af afde-

lingens traditionelle arrangementer, ligesom afdelingen ofte har været Fregatinstitutionen behjælpelig ved større arrangementer omkring museumsskibet, bl.a. den årlige juleskafning med menu fra 1800-tallet.

Endnu en særlig aktivitet i Ebeltoft har været afdelingens slupkor. Sluppen, der trækkes igennem byen fastelavnsmandag for at samle penge ind til nødlidende, er der andet steds i denne bog gjort rede for. I Ebeltoft videreførtes denne tradition i 1973 fra Fiskeriforeningen, der sidste gang havde trukket en slup igennem Ebeltoft i 1961. Den pyntede slup trækkes af heste. Der er anbragt mandskab i båden heriblandt 2-4 musikanter med harmonikaer, og rundt om sluppen går 8-10 flagbærere. Alle synger med, mens der musiceres.

I 1980 blev sluppen inviteret til Roskilde, og der konstateredes en stigende interesse for Ebeltofts slup. Ved Marineforeningens 75 års jubilæum i 1988 gennemførtes således en slupsejlad gennem Strøget i København. I 1992 optrådte den også i forbindelse med Århus Festuge. De mange henvendelser gjorde, at man efterhånden begyndte at optræde

Ebeltoft Marineforenings slupkor underholder

uden sluppen, altså som et rent kor. Dette har efter i 1990'erne udviklet sig til det, der betegnes som »Slupkoret«, som er blevet betydeligt udvidet og som er blevet en fast institution, der ofte er bud efter. Det består af 20-30 sangere og 5 musikere. Ebeltofts Slupkor optrådte f.eks. ved Sendemandsmødet i Ebeltoft i 2007, samt på Plænen i Tivoli 2010 i anledning af Flådens 500-års jubilæum og ved 50 års jubilæet for Søværnets Operative Kommando i Århus i 2011.

Umiddelbart efter verdenskrigens afslutning i 1945 var Søværnets store opgave at få rydde de danske farvande for miner, og der tilgik flåden en række minestrygere. Fire af disse blev stationeret i Grenå. En af disse, ME 1016, blev fra en position nordvest for Hjelm den 29. januar 1946 beordret til at sejle til Anholt for at bjærge eller sænke en drivende netspærring. Det var imidlertid blæst op, ligesom snebyger skabte usigtbarhed.

ME 1016 tog grunden ved Jernhatten med en fart på 10 knob. Det var umuligt at få kontakt med land, og fire af besætningen roede i land gennem brændingen. Her blev de modtaget af den stedlige strandfoged Sigvart Møller og hans søn Poul. De rekvirerede hjælp fra Grenå. Fra skibet forsøgte man at

få bragt en line i land ved at to mand på en flydeflåde af kork søgte at komme igennem brændingen. Under dette forsøg røg den ene i vandet, men fik fat i flåden. Fodermester Tage Ingildsen fra »Havmøllen« smed resolut sin overall og træsko, men glemte at tage sin blankskyggede kasket af. Med denne på svømmede han ud til flåden med de to mand, fik fastgjort en line, således at folkene i land kunne hive dem ind. Tage Ingildsen svømmede selv i land, og tog først kasketten af, da han havde sikker grund under fødder. Et redningsskib fra Grenå bjærgede efterfølgende resten af besætningen. Skibet blev liggende, og blev næsten slået til vrage.

I 2010 fik Marineforeningen i Ebeltoft den tanke at hædre og mindes denne redningsdåd udført af Tage Ingildsen i 1946. Der udførtes en mindesten, som Marineforeningen lod afsløre den 29. juli 2011 ved Jernhatten under overværelse af bl.a. repræsentanter fra Søværnets Operative Kommando og Tage Ingildsens familie. Dette mindesmærke indgår nu i den række af mindesmærker, som Marineforeningen årligt viser opmærksomhed.

Formand for Ebeltoft Marineforening er i jubilæumsåret Jørgen Brøgger.

Mindestenen ved Jernhatten for Tage Ingildsens redningsdåd 1946 afsløres af Flotilleadmiral Jan Leisborch og søsteren 29. juli 2011

Esbjerg

Den 5. okt. 1922 samledes en del gamle orlogsgaster på Paladshotellet I Esbjerg for efter opfordring af statsbetjent Tielfoldt at afholde stiftende generalforsamling til en lokal afdeling af den i 1913 stiftede Marineforening. Generalforsamlingen forløb godt og statsbetjent Thielfoldt blev valgt til formand og dermed var en ny forening startet under navnet 'Marineforeningen for Esbjerg og Omegn'. Esbjerg Marineforening har igennem tiderne ført en noget omflakkende tilværelse, med og uden marinestue, på forskellige lokaliteter og under mange forskellige formænd, hvoraf de mest markante nok var skibsbygger S.I. Kjeldsen, fiskeskipper Knud Schrøder og maskinmester Børge

Kruse, som alle tre har gjort et meget stort arbejde for foreningen.

Marinestuen i Esbjerg har gennem årene bl.a. været etableret i:

- 1937-1940 Pavillionen, Esbjerg Bypark
- 1940-1947 Peters Kro, Borgergade
- 1947-1954 Centralhotellet, Torvet i Esbjerg
- 1965-1976 Neptun Kro, Hjertingvej
- 1981-1985 Smedekroen, Smedegade
- 1985-1993 Jyllandsgade 9
– det gl. 'Peter Fris'
- 1993- Fiskerihavnsvej 2
– eget domicil

Marineforeningen for Esbjerg og Omegn

Marinestuen i Esbjerg

Også foreningens medlemstal har gennem tiderne været op og ned gående, med den største tilslutning under og lige efter 2. verdenskrig, hvor medlemsskaren var over 500, og hvor foreningen bl.a. var kendt for sin juletræsfest 1. juledag på et af byens hoteller, til det absolutte minimum sidst i firserne, hvor der var under 20 på medlemslisten og foreningen var tæt på lukning. Det var her Børge Kruse kom ind i billedet og ved et 'kup' overtog ledelsen i foreningen og fik vendt udviklingen til det positive. I 1993 flyttede marineforeningen så som lejer, med hjælp fra Esbjerg Kommune, ind i en lille del af det hus, foreningen i dag ejer, Fiskerihavngade 2. Det lykkedes ca. 3 år efter at overtale Texaco, den daværende ejer af bygningen, til at sælge huset til Esbjerg Mari-

neforening. Huset blev endeligt overtaget 1. februar 1998. Siden er huset blevet grundigt renoveret såvel indvendigt som udvendigt. Samtlige kvadratmetre er 100 pct. udnyttet og står i dag som et aktivt hus, hvor foreningens medlemmer har de bedste vilkår i maritime omgivelser til at tilbringe hyggelige stunder sammen. I forbindelse med istandsætning/renovering af huset blev der økonomisk udvist støtte fra bl.a. Esbjerg Kommune, Claus Sørensen Fonden, J.L. Fonden samt Mærsk Fonden m.fl. samt naturligvis en stor opbakning fra mange af havnens firmaer. Foreningen har efterfølgende modtaget Marineforeningens Fremdriftsskrue adskillige gange for tilgang af nye medlemmer og er således i dag (2012) en af Danmarks største marineforening med ca. 400 aktive

medlemmer. Desuden har vi i dag også et stort skyttelav som fungerer under Marineforeningens vinger med ca. 70 medlemmer med eget domicil også på Esbjerg Havn.

Esbjerg Marineforening er i dag en aktiv forening med stor tilknytning til Esbjerg By og Havn. Vi deltager bl.a. aktivt i den årlige byfest, hvor mange aktiviteter foregår i og omkring Esbjerg Marineforening. Der bliver afholdt Skt. Hans aften med marineforeningen som hovedaktør. Esbjerg har 2 gange været vært under Cutty Sark sejlads/festival og her har Esbjerg Marineforening hver gang spillet en særlig rolle. I 2003 var foreningen vært ved årets Sendemandsmøde, som blev afholdt i Esbjerg.

Esbjerg Marineforening har engang tidligere været vært ved et Sendemandsmøde, nemlig i 1957, hvor selve mødet blev afholdt i badmintonhallen.

Esbjerg Marineforening udgiver et årsprogram til samtlige medlemmer, hvori der indgår 2 årlige udflugter med besøg hos andre Marineforeninger i Danmark, 2 ulke-aftener med spisning (kogt torsk/gule ærter/brunkål), sangaftener med spisning, bankospil, sommerfest, julefrokost og nytårskur. Foreningen har åbent for medlemmer hver lørdag hele året rundt. I dag er foreningen økonomisk velkonsolideret.

Bestyrelsen i 2012:

Sv. Aage Pedersen	formand
Gunner Hansen	næstformand/kasserer
Erik Lassen Sørensen	sekretær
Bjarne L. Lauridsen	banjermester
Eivind Jacobsen	bestyrelsesmedlem
Kaj Ib Jørgensen	bestyrelsesmedlem
Benny Henriksen	bestyrelsesmedlem.

Fanø

Fanø Marineforening blev stiftet den 28. november 1944. Medlemstallet steg i løbet af fire år fra 30 til 90. Lokalafdelingen fik lokaler til rådighed på Hotel Nordby i 1952, hvor man i 1955 fik besøg af Kong Frederik IX. Fra starten var der samarbejde med Esbjerg Marineforening og andre maritime foreninger på Fanø.

I 1975 blev der indrettet Marinestue i Fanø Krogaard. Men efter at denne i forbindelse med stormfloden i 1981 og i 1983 blev beskadiget flyttedes lokalet til Nørby Kro. Marinestuen blev atter flyttet i 1991 til Fanø Navigationsskole.

I 1989 var Fanø Marineforening vært for dette års Sendemandsmøde. Jubilæet for 50 års stiftelse blev fejret i 1994.

Lokalafdelingen fik endeligt i 1999 mulighed for at få fod under eget bord, idet man købte og indrettede et hus udelukkende til Marineforeningens brug. Her fejredes 60 års jubilæet i 2004.

Fanø Marineforening har altid været en velfungerende marineforening, der gennem årene har afholdt en række af de for Marineforeningen traditionelle arrangementer med god deltagelse.

Medlemstallet i 2012 er 143.

Formænd for Fanø Marineforening siden stiftelsen:

1944-1949 Skibsbygmester J.

Christoffersen.

1949-1961 Kaptajn N. Svarrer.

Fanø Marineforenings hus fra 1999

1961-1964 Styrmand P. Egetoft.
1964-1979 Skræddermester A. Brodersen.
1979-1980 Skibsfører J. Rasmussen.
1980-1981 Skibsfører A. Olesen
1981-1985 Montør H. Svarrer.
1988-1994 Ingeniør A. Aarøe.
1994-2002 Faglærer K. Hansen.
2002-2005 Tømrermester J. M.
Christiansen.

2005-2007 Direktør Peter Madsen.
2007 - Tømrermester J. M.
Christiansen.

**Siden stiftelsen af foreningen er følgende
blevet udnævnt som æresmedlemmer:**

Jørgen Rødgaard
Arne Aarøe
Raymon Thomsen.

Fredericia

Fredericia Marineforening er stiftet 14. november 1918.

Formænd gennem årene har været:

1918-1936	Havnefoged Schmidt
1936-	Blikkenslagermester Ottesen
-1942	Overassistent P. Bertelsen
1942-1958	Mejeribestyrer E. Larsen
1968-1976	Steen J. Jørgensen
1977-1978	Kaj Lundemand
1978-1988	Svend Juul Rasmussen
1989-2001	Peter Jeppesen
2001-2006	Leo Ravn
2006-2012	Uffe Andersen
2012-	Hans Jørgen Laursen

Bestyrelsen for Fredericia Marineforening 2008

Marinestuen i Fredericia, indviet 7. september 2000

Oversigt over Fredericia

Marineforeningens tilholdssteder:

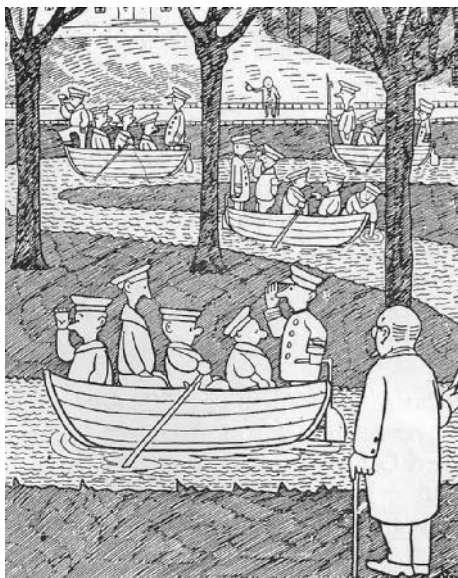
1918-	Hotel Danmark
1936-	Restaurant Fremad
1945-	Egen stue på Restaurant Robert
1958-	Ukendt
1968-	Hotel Peter Åge Gården
1990-	Hotel Postgården
1994-	Egen stue i Sdr. Voldgade 13b
1999-	Restaurant Havblik
2000-	Egen stue Sdr. Voldgade 11

Frederiksberg

Ved et møde på Slotsgården af tidligere orlogsgaster den 8. juni 1944 besluttede man at stifte en marineforening for Frederiksberg, der blev optaget som lokalafdeling 78. Første formand blev Købmand Th. Larsen. Næstformand blev orlogskaptajn Kai Hertz, der senere blev landsformand for Marineforeningen. I 1945 steg medlemstallet kraftigt, hvad der kom til udtryk ved en stor sommerfest i Frederiksberg Have.

Denne fest inspirerede i øvrigt den kendte tegner og humorist Robert Storm Petersen, »Storm P«, til at lave den morsomme tegning til BT ned teksten: »Man tænker paa at stifte en Marine-Forening paa Frederiksberg«. Originaltegningen skænkede

»Man paatænker at danne en Marine-Forening paa Frederiksberg«. Storm P. synes åbenbart ikke at dannelsen af en marineforening på Frederiksberg var en oplagt idé, og lavede denne tegning i 1945 til BT

kunstneren til afdelingen, der med stor pi-etet siden har opbevaret den.

Den 2. september 1945 oprettedes et skyttelav. Allerede i august 1946 indviedes afdelingens første marinestue, Smallegade 10. Desværre måtte afdelingens marinestue efterfølgende skifte adresse adskillige gange. Marinestuen har således bl.a. været placeret udover Slotsgården, hos Oscar Davidsen, Cafe du Prop, Lindekroen på Roskildevej, Frederiksberg Forbrændingsanstalt og Skt. Thomas-Kælderen, Frederiksberg Allé 11.

Afdelingen havde i årene fremover gode forbindelser til afdelinger inden for Flottans Män i Sverige.

I 1963 oprettedes et fond til imødegåelse af de udgifter, der måtte forudses i forbindelse med 25 års jubilæet i 1969. I 1967 begyndte afdelingen at udgive sit eget blad, »Skum for boven«. I de følgende år gik det dog ned ad bakke for afdelingen. Der blev færre medlemmer, og en marinestue kunne ikke opretholdes. De eksisterede effekter blev fordelt til opbevaring hos de tilbageblevne medlemmer.

I begyndelsen af 1970'erne begyndte det imidlertid atter at gå fremad. Der blev skaffet plads i Hjemmeværnsgården, Fabrikvej 10, hvor afdelingens effekter atter blev samlet. I 1973 var afdelingens marinestue placeret på Worsåesvej 18. Der havde ikke været tilgang af nye medlemmer i de foregående tre år, men man besluttede på ny at gøre en indsats for at rekruttere nye medlemmer.

40 års jubilæet i 1984 kunne afvikles i egen marinestue, Frederiksberg Allé 11. Ved sendemandsmødet i 1986 i Svendborg kun-

Afdelingsformand Leif Larsen, Københavnsafdelingen (tv) overrækker indflyttergave til Mogens Wium i anledning af Frederiksberg Marineforenings nye lokaler på Østerbro, København, i 2011

ne afdelingen modtage »Fremdriftsskruen« på grund af øget medlemstilgang.

Afdelingen har senest haft lokaler på Grundtvigs Sideallé. Disse var dog ikke tilfredsstillende, og da Frederiksberg Kommune ikke så sig i stand til at tilbyde andre lokaler, gik afdelingen til sidst uden for kommunen for at få et nyt domicil. Den 26. marts 2011 kunne afdelingen så flytte ind i lokaliteter på adressen Aarhusgade 128 B, København Ø, i et bofællesskab med Frihavens Skytteforening.

Nuværende formand er Mogens Wium.

Frederikshavn

Marineforeningen blev stiftet 12. juni 1921, og den første bestyrelse på 9 mand var: Konsul Jacobsen (formand), Kaptajn Weber-Hansen (næstformand), Skibsminør Francke (sekretær), Inspektør Bork (kasserer) samt Kaptajn Møller, Fabrikant Larsen, Hotelejer Dalgaard, Fiskeeksportør Madsen og Skipper Hansen.

På Valdemarsdag den 15. juni 1921 fik Marineforeningen sit første flag, der blev behørigt indviet på Havnepladsen foran hotel Cimbria og derefter var forest i en procesion til pavillonen i Plantagen.

I årene 1921-1939 var der bl.a. besøg i Marinestuen på Hotel Hoffmann af Arveprins Knud, der gjorde tjeneste på inspektionsskibet Argus i 1920'erne. Udover Arveprinsen deltog skibets officerer med damer.

Marineforeningen opbyggede i årene mange traditioner både indadtil og udadtil. Blandt andet kan nævnes den årlige torske-spising med damer. Man slog glas, flaget hejstes og blev nedhalet under rette ceremoniel og kongesangen blev sunget.

Konsul E. Jacobsen, som var foreningen første formand, døde i 1925 og var blevet

Frederikshavn Marineforenings klokke fra 1921, som stadig er i lokalafdelingens besiddelse

afløst på formandsposten af Fabrikant A. Larsen, som allerede i 1925 blev afløst af Kaptajn Weber-Hansen, der var formand indtil 1940.

I disse mange år havde Marineforeningen og Sejlklubben fælles formand og bestyrelsen gjorde meget for at leve op til den del af formålet, som hedder »kammeratligt samvær, hvor gamle minder genopfriskes«, idet protokollen omtaler den ene velbesøgte festlige sammenkomst efter den anden.

En aktivitet Marineforeningen gjorde meget ud af var at modtage besøg af danske og udenlandske marinere, når de var på besøg i byen.

Der var i sagens natur en lav aktivitet i krigsårene 1940-45, men alligevel formåede marineforeningen at gøre en forskel. Foreningen blev brugt til at skabe sammenhold med sommerudflugter og mange sammenkomster i Marinestuen i løbet af vinteren. Sammenkomsterne blev brugt til at hylde fædrelandet og et nifoldigt hurra for majestæten, tidens samlingsmærke, Kong Christian den X. Sangen »Der var et yndigt land« fik ekstra kraft i linjen »og gamle Danmark skal bestå«.

Årene manede til sammenhold og Marineforeningen fik en kraftig medlemstilgang i krigsårene. Vores daværende formand inspektør Francke døde i 1944 og blev afløst af maskinmester Kaj H. Jensen, der fik opgaven med at få Marineforeningen igennem det sidste svære krigsår.

Befrielsesåret blev i 1945 markeret med en storstilet fest i Møllehuset, hvor der var repræsentation af Den Danske Marine og den britiske Navy.

Bestyrelsen 1996

Tiden umiddelbart efter krigen blev lidt mat – der skete så mange ting i samfundet. Så protokollen fra dengang siger mere om fastholdelse end om mange nye aktiviteter.

I 1950erne blev bl.a. de private hjem åbnet for en dag for danske og engelske orlogsgæster, så de kunne fornemme hjemlig hygge og kultur – en aktivitet Marineforeningen høstede megen hæder for.

Arrestforvarer Vissing Kjeldsen var formand i 1950erne og han medvirkede stærkt til, at Marineforeningen blev udadvendt i sit virke. Blandt andet gennem utallige besøg af flådemandskab i marinestuen og utraditionelle fester – af de sidste kan nævnes en fastelavnsfest for voksne. I protokollen står »Man havde som vanlig fremtryllet en fastelavnstønde formet som en vager, der blev hængt op i loftet, og midt i salen var der opsat en tro kopi af Hals Barre fyr, der med sit røde og grønne lys skinnede på den op-hængte pynt«. Jo fantasien fejlede ikke noget hos vores forgængere.

Hovedforeningen var også opmærksom på, hvad de nu gik og lavede deroppe i Frederikshavn – der var jo liv i lange baner.

Marineforeningen adopterede Huntfregatten VALDEMAR SEJR under stor bevågenhed fra by og presse. Siden hen adopterede Marineforeningen i Frederikshavn Minelæggeren FYEN – som dog nu er udfaset af flåden.

Marineforeningen fik i 1960erne for første gang sit eget blad – »Kompasset«. Et blad, som blev genoplivet mange år senere og som var i drift indtil 2003.

Medlemstallet voksede fra 100 til over 200, så der var grøde og liv i foreningen. Vi var stolte over medlemsfremgangen – og ikke mindst set i lyset af, at Flådestation Frederikshavn skulle indvies.

I midten af 1960erne blev Danmarks Marineforenings blad »Under Dannebrog« trykt på Frederikshavn avis i en 3-årig periode.

I 1970erne løb Marineforeningen i Frederikshavn ind i en stagnationsperiode, primært grundet mange flytninger af vores hjemsted for Marinestuen ligesom økonomien skrantede en del. Vi havde dog kræfter til at stå fadder til statuen af søhelten Tordenskiold på et møde på Søværnets Reserveofficersskole.

Fra 1962 til 1980 var foreningens formand Forvalter Georg Petersen. Georg Petersen afgik ved døden i 1980 og blev afløst af Restauratør Svend S. Nielsen, som allerede inden sin formandstid havde gjort meget for Marineforeningen, idet han havde lagt Marinestue til i Sejlklubben

1980erne. I 1981 blev foreningens 60 års jubilæum fejret med en reception i Sejlklubben.

Foreningen var på dette tidspunkt inde i en rolig periode, men det blev mere og mere

klart, at Marineforeningen havde behov for eget hus eller egne lokaler.

Medlemstallet var faldet til 70 og deraf naturligt også et mindre aktivitetsniveau.

I 1986 lykkedes at få eget lokale i Danmarksgade 5, hvor Restauratør John Kongsbak var villig til at leje et lokale ud til Marineforeningen. Dette lokale blev sat i stand af mange frivillige hænder og det viste sig hurtigt, at et fast tilhørssted også havde indflydelse på medlemstilgangen og på kort tid havde foreningen et medlemstal på 170. Marineforeningen fik i den anledning Fremdriftsskruen for at være den afdeling, som havde haft den største medlemsfremgang,

1990erne. Lokalerne i Danmarksgade blev lidt trængte til møderne og bestyrelsen kikkede sig om efter mere egnede lokaler. Det lykkedes i 1996, hvor vi købte det tidligere missionshus i Søndergade 184. Og dette hus

på 250 kvm. danner i dag baggrund for marineforeningens aktiviteter i Frederikshavn.

Huset er smukt renoveret og er udstyret med mange maritime effekter – en virkelig god ramme for kammeratskabet og livet i Marineforeningen.

Frederikshavn Marineforening var værtsby for sendemandsmødet i 1996.

Marineforeningen tog initiativ til op-sætning af en plade på Mindeankret på Kirkepladsen i samarbejde med Flådestation Frederikshavn og kommunen for at mindes indsatsen den 29. august 1943, hvor flåden sænkede sig selv.

I 1995 fik Frederikshavn Marineforening sin nuværende formand, Forretningsfører Knud Erik Qvick, som lige siden har gjort en utrættelig og aktiv indsats for foreningen.

Efter 2000. Marineforeningen fejrede sit 80 års jubilæum 12. juni 2001 med en storstilet

Frederikshavns Marineforening samlet foran Marinehuset i 2005

fest med blandt deltagelse af landsformand Otto Lichtenberg med frue.

Murstenene blevet pudset op, der er isat ny hoveddør, lavet nyt herretoilet, lavet dør ud til haven, hvor der er anlagt en flot grillterrasse. Senest har vi fået nyt køkken installeret og der er i 2010 lagt fjernvarme ind i marinehuset.

I 2005 er der dannet en støtteklub af kvinder, der aktivt levede med i Foreningens liv og aktiviteter. Støttegruppen blev dog ophævet igen i 2007.

I 2007 indviede vi opsætning af flagspillet fra Minelæggeren FYEN, et stort skibsanker fra Frederikshavn Værft samt opsætningen af Torpedo fra Ubåden SÆLEN med torpedorør fra en motortorpedobåd.

I 2007 oprettede vi den tradition, at Kongeskibets besætning på DANNEBROG efter endt togt kom ud i Marineforeningen til en festlig sammenkomst, De havde på forhånd valgt en »bedste kammerat«, der fik overrakt et kammeratskabsbæger samt 500 kr. fra Marineforeningen. En tradition, der er sket hvert år siden. Samtidig fik skibets besætning en briefing om Marineforeningens formål og virke i dagligdagen.

I et par år havde vi også den samme tradition med skoleskibet Danmark.

I 2009, efter at Søværnets Grundskole var flyttet til Frederikshavn, har vi 8 gange om året haft de værnepligtige, efter endt grunduddannelse, til briefing i Marinehuset. Her får de orientering om historien bagved dels Frederikshavn Marineforening dels hvad Marineforeningen på landsbasis står og virker for. Et meget populært koncept for de unge mennesker, der samtidig med briefing får en gang røde pølser med dertil hørende øl/vand.

Arrangementet er også et godt afsæt for

medlemshvervning umiddelbart, men måske mere på sigt i de Marinestuer rundt om i landet, hvor de værnepligtige slår sig ned.

Årets gang i vores stue, anno 2012 kan i store træk beskrives således i kronologisk orden:

- Ulkeaften med foredrag
- Generalforsamling
- Seniortræf for medlemmer over 60 samt mangeårige medlemmer.
- Forårsfest
- Bankoaften
- Bartenderaften for det frivillige arbejde
- Pudseday
- Stiftelsesdag 12. juni
- Sommerudflugt
- Ulkeaften
- Fregatskydning
- Efterårsfest
- Ulkeaften
- Julefrokost med udnævnelse af Årets Mariner
- Julebanko
- Nytårstaffel den 31.12, hvor vi ønsker hinanden godt nytår.

De normale åbningstider i Marinestuen er hver søndag 11-15. Og i vinterhalvåret hver fredag 15-17.

Vi har et godt samarbejde med bystyret, Flådestationen, Søværnets Sergent- og Grundskole og øvrige maritime enheder i området. En gang om året – i februar måned – indbyder Marineforeningen til Nytårstræf med samarbejdspartnere, byen og Søværnet. Menuen er altid den samme: Gammeldags oksesteg med perleløg, rødbeder, kartofler og brun sovs.

Aftenen er eftertragtet og der skal være gode argumenter for de indbudte til at sende afbud. I løbet af aftenen gives der orientering

om hvad der er sket og hvad der forventes at ske fremover. Senere på aftenen fortælles der røverhistorier og de bliver bedre år efter år.

Marineforeningen har også et tæt samarbejde med Bangsbo Forts venner, Garderforeningen og Lodsforeningen, der holder deres møder i Marinehuset.

Vi har også den glæde, at en del af besætningerne på skibene har valgt at holde deres afslutningsfest eller julefrokost i Marineforeningen. Endelig er Frederikshavn som Flådeby et yndet udflugtsmål for mange af vore andre Marineforeninger og det medfører en række besøg i Marinestuen.

Og så er Marineforeningen gået ind i EDB-alderen med PC og egen hjemmeside.

Så der er stadig liv i den gamle forening, der i dag (2012) har 220 medlemmer.

Formænd i Marineforeningen:

1921-1924 Konsul E. Jacobsen
 1924-1925 Fabrikant A. Larsen
 1925-1940 Kaptajn Weber-Hansen

1940-1944 Inspektør J. Francke
 1944-1949 Maskinmester K.H. Jensens
 1949-1962 Arrestforvarer Vissing Kjeldsen
 1962-1980 Forvalter Georg Petersen
 1980-1995 Restauratør Svend S. Nielsen
 1995- Forretningsfører Knud E. Qvick

Æresmedlemmer af Frederikshavn

Marineforening

- Ingeniør Carlo Bendix Thostrup (afgået ved døden)
- Redaktør Aage Vogelius (afgået ved døden)
- Restauratør Chr. Bagenkop (afgået ved døden)
- Frisørmester Elof Strømberg (afgået ved døden)
- Arrestforvarer Vissing Kjeldsen (afgået ved døden)
- Restauratør Svend S. Nielsen (afgået ved døden)
- Maskininspektør Søren Bendix Thostrup.

Frederikssund

Ved et møde på Hotel »Isefjord« den 5. maj 1918 stiftede 14 tidligere orlogsgaster »Marineforeningen for Frederikssund og Omegn«. Første formand blev Slagtermester Johan M. Lund, Jægerspris. En post han havde frem til 1925.

I 1925 besluttede afdelingen at lade opstille en minebøsse. I forbindelse med istandsættelse blev en ny placering drøftet i 1940, og den 23. juni 1946 blev den opsat på Havnepladsen sammen med to ankre. Efter forskellige placeringer gennem årene står den siden 3. maj 2008 nu på Sydkajen i Frederikssund.

Afdelingen etablerede tidligt sin egen begravelseskasse for medlemmerne.

Afdelingen fortsatte med at holde sine møder på »Isefjord«, hvor der blev indrettet

Foreningscenter Pedersholm, hvor Frederikssunds Marineforening har marinestue på 1. sal

en marinestue. På grund af hotellets ombygning flyttede man den 13. februar 1947 til lokaler på Hotel Frederikssund. Det viste sig imidlertid, at dette hotel også skulle ombygges, og man flyttede derfra den 15. februar

Frederikssund Marinestue

Parade i anledning af Frederikssunds Marineforenings 90 års stiftelsesdag den 5. maj 2008

1954 tilbage til Isefjord. Da hotellet blev solgt i 1978, måtte man atter søge nye lokaler, og rykkede ind i et nyt lokale i Hjemmeværnsgården den 19. april 1978. Denne lokalitet måtte forlades i 1984, og i perioden frem til 1988 stod man uden tag over hovedet. Meget forståeligt faldt medlemstallet i samme periode. I 1988 flyttede afdelingen ind i foreningscentret Pedersholm, på adressen Roskildevej 163, Frederikssund. Den 4. november 2006 kunne afdelingen indvie en ny marinestue i et bedre lokale i foreningscentret på dettes 1. sal.

Den 5. maj 1988 havde afdelingen 70 års stiftelsesfest. Ved den lejlighed fik man overrakt et nyt flag af Danmarks-Samfundet.

Den 24. august 1957 adopterede Frederikssund motortorpedobåden SVÆRDFISKEN. Den blev ophugget i 1976. Den 23.

august 1980 blev missiltorpedobåden NORBY adopteret. Den blev udfaset i 2000.

I 1998 blev Birger Tykskov den nye formand. Han afløstes i 2006 af Kurt Terkelsen.

Ved generalforsamlingen i 1999 blev det besluttet at ændre det oprindelige navn for foreningen til »Frederikssund Marineforening«.

Afdelingen udgiver sit eget blad »Tørdokken«.

I anledning af Frederikssunds 200 års købstadsjubilæum 2009 deltog afdelingen i arrangementerne, der indebar besøg af regentparret, og sørgede bl.a. for, at såvel Kvindelige Marineres Musikkorps som Søværnets Tamburkorps deltog.

Formanden er i jubilæumsåret Kurt Terkelsen.

Frederiksværk

Den 7. april 1918 blev der stiftet en marineforening i Frederiksværk, der også omfattede Hundested. Der viste sig, at de fleste medlemmer boede omkring Hundested, hvorfor Lemmer boede omkring Hundested, hvortil hjemstedet og navnet blev ændret i 1937 til Hundested Marineforening. Dette skabte så til gengæld utilfredshed blandt de medlemmer, der boede i nærheden af Frederiksværk, og disse besluttede den 2. april 1944 at danne deres egen forening, Frederiksværk Marineforening. Interessens var til stede og medlemstallet voksede stort.

Den 18. oktober 1952 indrettede foreningen en marinestue i Hotel Arrisø. Senere flyttedes til Skovlyst, hvor der blev indrettet to stuer til anvendelse for foreningen. Senere marinestuen flyttes til Hotel Frederiksværk. Efter placeringen på Ølsted Kro og Hjemmeværnsgården, kom man ar-

ter til Hotel Frederiksværk. I dag er marinestuen placeret i Hjemmeværnsgården i Arrisødal, Skovriderstien.

Sammen med lokalafdelingerne i Hundested og Frederikssund oprettedes i 1987 Halsnæs Skytrelav.

Som noget særligt står foreningen bag fartøjet FREDERIKKE. I 1990 dannedes en initiativgruppe, der ville undersøge mulighederne for at etablere turselskabsbåde på Arrisø. Gruppen fandt hos Søværnet den ufasede dokø-færge FLS 7, der havde sejlet personale til Holmen over ved Elefantøen. En af de små færger, der populært blev kaldt »Hønen«, fordi de erstattede den svingbro, kaldet »Hønebroen«, der indtil 1923 blev anvendt som forbindelse til Holmen fra Nordre Toldbod.

FLS 7 blev erhvervet og sat på folketaktier. Efter en udskrevet konkurrence fik fartø-

Medlemmer forsamlet foran Marinestuen i Frederiksværk

Fra Marinestuen i Frederiksværk

tøjet navnet FREDERIKKE, og foretog den første tursejlad på Arresøen den 15. maj 1992. FREDERIKKE blev i 1998 købt af Frederiksværk Turistforening.

Bent Petersen er formand i jubilæumsåret. Foreningen har 52 medlemmer.

Faaborg

Marineforeningens Afdeling for Faaborg og Omegn (nr. 6) blev på initiativ af fabrikant C. C. Jensen stiftet ved et af ham sammenkaldt møde på Rasmussens Hotel i Faaborg d. 30. Januar 1914.

Således står der skrevet i et hæfte udgivet af Marineforeningen i Danmark, udsendt i 1949. Til afdelingens første bestyrelse valgtes: Fabrikant C. C. Jensen, formand, tillige medlem af Marineforeningens hovedbestyrelse 1913-1932

Købmand H. Larsen, Næstformand
Plantør Th. Jørgensen, Sekretær og Kasserer
Installatør I. C. O. Jensen
Smedemester H. Lyndorf
Lods J. Jørgensen

Siden oprettelsen af foreningen havde der været arbejdet ihærdigt på at få oprettet en Marinestue, men det lykkedes først i 1938. Den første marinestue havde til huse på Madsens Hotel, men efter et halvt årstid flyttede man til Rasmussens Hotel, hvor man fik bedre lokaler stillet til rådighed. Her havde foreningen til huse frem til besættelsen, hvor de tyske myndigheder truede med at beslaglægge hotellet, hvorfor man pakkede de møjsommeligt erhvervede effekter sammen.

Efter krigen blev marinestuen indrettet på Hotel Færgegården, hvor man holdt til indtil 1985.

På generalforsamlingen d. 9. februar 1985 tilbyder chefen for det lokale marinehjemmeværn, Hans Hvidtfeldt, at Marineforeningen kunne flytte ind i det maritime hus på havnen, hvilket marineforeningen modtog med glæde. Her har foreningen holdt til siden.

Faaborg Marineforening har gennem årene haft følgende formænd:

Fabrikant C. C. Jensen 1914-1932
Købmand H. Larsen 1932-1933
Fabrikant H. A. Lønkær 1933-1940
Blikkenslager H. M. Hansen 1940-1947
Elektriker H. L. Jensen 1947-1948
Overpolitibetjent Svend Jørgensen 1948-1967
Slagtermester Jørgen Sonnenborg 1967-1978
Skibsfører Willy Rohde 1978-2003
Gartner Flemming Mortensen 2003-2009
Hovmester Hans Johansen 2009

Faaborg Marineforening har i dag ca. 75 medlemmer, hvilket har været nogenlunde stabilt gennem de sidste 10-12 år.

Gentofte

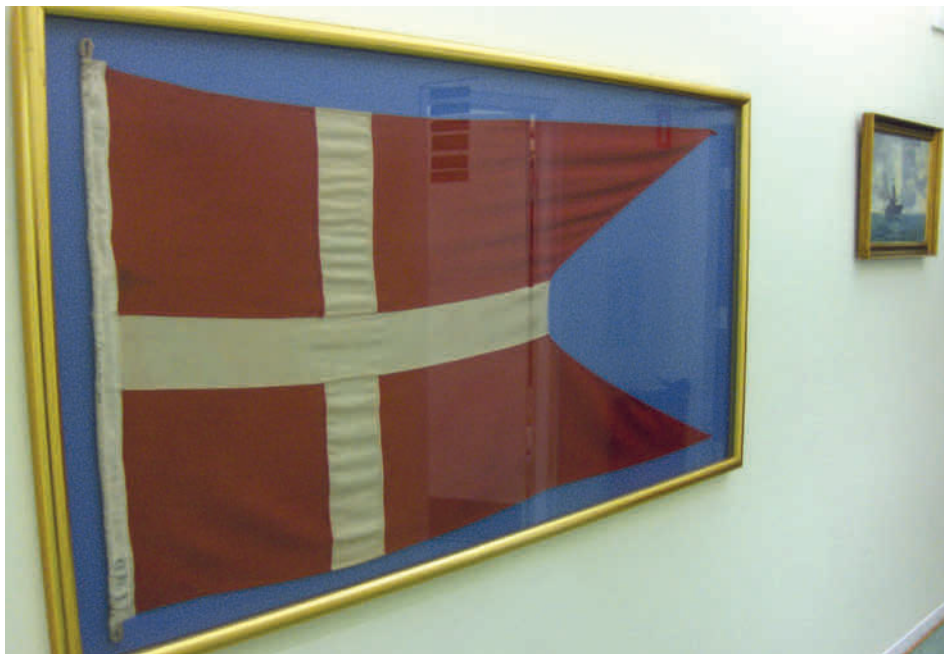
Marineforeningens Gentofte-afdeling blev stiftet på Park Hotel, Hellerup, den 12. maj 1945 umiddelbart efter den tyske besættelses ophør. Initiativtageren var bl.a. indkøbschef ved Tuborg Bryggerier V.E. Holst. Medlemstallet nåede hurtigt op på over 200. Et tal, der holdt sig til slutningen af 1940erne.

Foreningens første marinestue var placeret på Restaurant Hubertus. Senere flyttedes til Restaurant Ved Stalden i Jægersborg Allé. Herfra forsvandt imidlertid mange af de ophængte genstande, og man besluttede derfor at lukke marinestuen. Effekterne blev placeret hos foreningens medlemmer for at afvente bedre tider.

I en periode på ca. 20 år holdt foreningen møder forskellige steder, bl.a. hos Kø-

benhavns Amatør-Sejllklub i Strandvænget. Fra 1986 blev der stillet lokaler til rådighed for en marinestue på Jægersborg Kaserne, der bl.a. med hjælp fra Tuborg Fonden blev til en god ramme for medlemmerne. Disse lokaler måtte dog senere fraflyttes, og Gentofte Marineforening holder nu til i Sandslottet, Skovshoved Havn.

Foreningen forærede den 6. oktober 2010 til Søværnets Officersskole det flag, som blev benyttet om bord på artilleriskibet NIELS IUEL den 29. august 1943 i Isefjorden. Det er nu ophængt på skolen sammen med et maleri af marinemaleren, søofficeren Paul Sinding, der viser artilleriskibet under beskydning af tyske fly denne dag.

Flaget fra NIELS IUEL ophængt på Søværnets Officersskole 2010

Godthåb/Egedesminde

Godthåb Marineforening blev stiftet 22. maj 1956 på initiativ af bagermester Albert Echwald. Han var lidt af en pionér og igangsætter, og han var da også én af de første selvstændige forretningsdrivende i Godthåb (Nuuk), efter at Kongelig Grønlandske Handels monopol blev ophævet.

A. Echwald var nogle år senere initiativtager til at stifte Kommandør Lichtenbergs fond, med det formål »at dygtiggøre den opvoksende grønlandske ungdom til kampen mod havets farer«.

Fondens bestyrelse vælges på Godthåb Marineforenings generalforsamling og fonden har gennem årene uddannet mere end 200 unge på togter med skoleskibet GEORG STAGE.

Foreningen holdt til i den gamle Marinestation, der var blevet rømmet af Søværnet i 1951 i forbindelse med flytningen af Grønlands Kommando til Grønnedal. Marinestationen blev senere overdraget til Indenlandsk Sømandsmission og indrettet til Sømandshjem.

Marineforeningen blev i den forbindelse tilbudt en lille barak ved siden af Sømandshjemmet på Marinevej 2; men ejendommens tilstand var ikke så god, så foreningen turde ikke overtage bygningen. Der blev lavet et projekt på nedrivning og opførelse af en ny ejendom på stedet, men et prisoverslag på ca. kr. 3,0 mio. var mere end foreningen turde påtage sig. Enden blev, at ejendommen i stedet blev overdraget til Sømandshjemmet, og Godthåb Marineforening blev uden fast tilholdssted.

Fester og arrangementer blev i stedet afholdt på byens hoteller og restauratio-

ner. Fregatskydninger blev i disse år afholdt udendørs på de fredede arealer ved Hernhutvej med dispensation fra Politimesteren.

I 1960 opstillede foreningen et Mindeanker ved den tidligere marinestation, der blev indviet den 14. august af daværende landshøvding P.H. Lundsteen. I 1962 blev monumentet forsynet med en mindeplade med påskrift: »Til minde om De, som satte livet til i Grønlandske farvande«. Denne blev afsløret af den daværende formand for Marineforeningen i Danmark, kommandør G. de Lichtenberg. Der er senere opstillet en mindeplade ved siden af for de, der omkom ved HANS HEDTOFTs forlis.

I 1966 blev der afholdt et stort 10-års jubilæum på Restaurant Kristinemut, hvor foreningen havde lejet hele restauranten. Der blev i den forbindelse afholdt polardåb, hvor medlemmer blev fremført for »kong Neptun« og efterfølgende »døbt« i en gumibåd midt på dansegulvet.

I 1981 blev der afholdt 25-års jubilæum inde i Godthåbsfjorden ved det nu nedbrændte Hotel Qorqut. Der var til lejligheden opført en stor fregat på græsarealerne foran hotellet, der dannede rammen om endnu en polardåb. Albert Echwald var ved denne lejlighed kommet op fra Danmark for at deltage.

Der har i årene været mange personer, der har gjort et stort stykke arbejde for foreningen, og der er registreret følgende nulevende æresmedlemmer:

Tidligere formand Preben Schandorf samt Allan Idd Jensen, der var distriktsrepræsentant for Grønland, og nu arbejder i Rudkøbing Marineforening. Endvidere var

Arveprins Knud i sin tid udnævnt til æresmedlem.

Bent Lolk, der nu er medlem i Kolding Marineforening, fik Marineforeningens Hæderstegn for en stor og mangeårig indsats som kasserer i de svære år, hvor Godthåb Marineforening var uden fast tilholdssted.

I 1997 lejede foreningen sig ind i den nuværende bygning, der ligger over for Sømandshjemmet, og efter 15 måneder blev det besluttet at købe ejendommen. Inden foreningen igen kom under eget tag var medlemstallet faldet til ca. 40, men i løbet af meget kort tid steg tallet til 85, og i 1999 modtog foreningen Fremdriftsskruen for den store tilgang. Det begyndte at knibe med pladsen og Marinestuen blev efterfølgende udvidet og moderniseret.

Godthåb Marineforening kunne så fejre sit 50-års jubilæum i 2006. Selve dagen den 22. maj var en mandag, men på grund af tilreisende gæster og pressen startede festlighederne allerede fredag den 19. maj med reception,

hvor blandt andet viceborgmesteren holdt tale. Den nuværende formand Allan Damsgaard fik ved denne lejlighed overrakt Marineforeningens Hæderstegn af landsformanden Ole Løje Jensen. Lørdag og søndag var der festmiddage og arrangementet sluttede så om mandagen med en lille højtidelighed.

Egedesminde Marineforening blev startet med hjælp fra Godthåb Marineforening i 1984, og i 1989 blev den ændret til en selvstændig afdeling. Børge Hansen var en meget dygtig og afholdt formand for afdelingen, indtil han få år før afdelingen lukkede i 2008 var nødt til at forlade posten på grund af helbredsæssige årsager. Egedesminde Marineforening havde i mange år gratis husleje i en ejendom tilhørende en lokal entreprenør, Vagn Jensen, hvilket var en stor støtte til afdelingen.

Ud over de sædevanlige sysler i en Marineforening var afdelingen især kendt for cubanske cigarer og god whisky.

Landsformanden lægger krans ved mindesmærket i forbindelse med Godthåb Afdelingens 50 års jubilæum den 22. maj 2006

Gilleleje

På foranledning af fyrmester Beldring blev der indkaldt til et møde den 21. maj 1945 for at oprette en marineforeningsafdeling i Gilleleje. Marineforeningens formand, kommandør P. Ipsen var til stede for at fortælle om foreningens virke.

»Gilleleje og Omegns Marineforening« blev stiftet den 21. juni 1945 og på den første generalforsamling den 22. september 1945 blev den første bestyrelse på syv mand valgt. Den bestod af fyrmester S.J. Beldring, slagtermester Charles Hansen, montør Carl Petersen, havnefoged Christian Svendsen, montør Peter Svendsen, frisør Ole Andersen samt købmand E. Nielsen.

Der var 21 medlemmer ved stiftelsen af foreningen, der var den 86. lokalafdeling. Kontingentet blev fastsat til 6 kr. og slagtermester Pedersen skænkede lokalafdelingen et flag.

I april 1946 fik Marineforeningen en marinestue indrettet på kroen. I 1948 var

der allerede 60 medlemmer, så foreningen fik hurtigt fremgang. Efter ønske fra nogle forhenværende marinere i Helsingør, blev der i 1948 oprettet en bakke dér af Gilleleje Marineforening med 19 medlemmer.

Der kom ny ejer af kroen i 1948, men marinestuen fortsatte. Omkring 1950 var der 75 medlemmer i foreningen og 25 medlemmer i bakken i Helsingør. Bakken i Helsingør måtte dog lukke senere.

Frede Svendsen, der var med fra starten i 1945, blev i 1952 flagbærer, en post han indtog til han gik fra borde i 2009.

Meget tidligt oprettede Gilleleje Marineforening en »Georg Stage«-fond til økonomisk hjælp til en Gillelejedreng, der ville ud at sejle. Inden 1958 nåede lokalafdelingen at sende tre undervsvende af sted med sejlskoleskibet.

I 1956 var Marineforeningen og Fiskeforeningen fælles om det årlige juletræ. Lige som i dag blev der også dengang holdt

Møde i Gilleleje Marinestue

festlige generalforsamlinger. Et eksempel er »Hobbyorkestret«, som spillede efter generalforsamlingen i 1957.

I 1957 flyttedes afdelingens andespil fra kroen over til Badehotellet. Først Missionshotellet og senere Badehotellet blev brugt til afholdelse af generalforsamlingerne. Marinestuen blev etableret på hotellet i 1961.

Fra 1962 holdt byens foreninger fællesmøder og fordeler andespilsdatoerne. Dette blev forløberer til Gilleleje Foreningernes Fællesudvalg, som Marineforeningen siden har været en aktiv deltager i.

Fra 1963 stoppede Marineforeningen med at afholde juletræ for børnene. Det første springvand blev etableret i 1968, og foreningen var en af bidragerne til dette.

Samarbejdet med motellet, som startede i 1963, ophørte i 1969. Generalforsamlingen og Torskegildet blev i stedet afholdt på Fyrkroen.

Formanden Jens Nielsen døde i 1970. Efterfølgeren blev Peter Svendsen, der sad frem til 1983.

Foreningens marinestue blev genindviet på hotellet i 1973, men lukkes ned igen i 1978. Ved borgmesterens mellemkomst blev marinestuens effekter bliver opsat på væg på Rådhuset, hvorfra de bliver nedtaget i 1984.

I 1987 var medlemstallet faldet til 29. Under formanden Søren Svendsen lejede foreningens sig ind i egne lokaler på Gasværksvej i 1988. Det gav øget aktivitet, og medlemstallet steg til 47. Derefter gik det atter fremad.

Marineforeningen var også med i forbindelse med starten på havnefesterne, der begyndte i 1992. Næstformanden Steen Møller skaffede skabeloner til støbning af travaljejoller, der har været en af foreningens aktiviteter siden. Deltagelsen i havnefesterne har været med til at styrke økonomien.

Anni Faurby blev det første kvindelige medlem af bestyrelsen i 1995. Foreningen har stadig fået flere kvindelige medlemmer. Efter nogle år med Steen Møller som formand fik foreningen mulighed for at leje lokaler i havnen i år 2000. En ny aktivitet var rejser og udflugter bl.a. til Paris og Prag.

I 1999 blev foreningen af Handelsflådens Velfærdsråd inviteret til at deltage i rokonkurrencer på Langelinie i København. Foreningen deltager ligeledes i sådanne arrangementer i Hundested og Lynæs.

Efter at marinestuen blev etableret på havnen er medlemstallet eksploderet og er i 2012 oppe på 200.

Glyngøre

Glyngøre Marineforening er den yngste af lokalafdelingerne. Den blev stiftet den 31. maj 1997 og er nummer 109 siden 1913. Ved stiftelsen var der samlet 20 tidligere orlogsgaster, men medlemstallet steg hurtigt og er nu omkring 70. Første formand blev Poul Hansen, der afgik ved døden 2009.

Der havde tidligere været tilløb til oprettelse af en marineforening i Glyngøre, idet Morsø Marineforening under besættelsen oprettede en »bakke« i Glyngøre. Bakken holdt i den korte tid, den eksisterede, til på Pinen Kro – det eneste sted i omegnen med spiritusbevilling! Efter stiftelsen var Glyngøre Marineforening uden fast tilholdssted, men allerede et halvt år efter, i november 1997, blev det tidligere missionshus i Glyngøre købt. Huset, der var forladt og i

Bestyrelsen for Glyngøre Marineforening 2006 med formanden Poul Hansen i midten

begyndende forfald, blev af medlemmerne taget under kærlig behandling. I dag udgør Marinehuset en god ramme for Marineforeningens aktiviteter.

Aktivitetsniveauet afspejler sig i, at man i Glyngøre påtog sig at stå for sendemandsmødet den 12.-14. maj 2006.

Marinehuset i Glyngøre, erhvervet i november 1997

Grenaa

Initiativet til oprettelse af afdelingen i Grenaa blev taget af havnefoged, reserveløjtnant Frederik Bilde den 14. februar 1914. Han var en markant personlighed og meget initiativrig. Når han fik interesse for en sag, blev der gjort noget ved denne.

At oprettelsen af en afdeling i Grenaa ikke er sket på selve stiftelsesdagen, kan ses i den første medlemsliste. Det fremgår her, at 20 medlemmer allerede er indmeldt i 1913 og 4 er indmeldt i 1914. Dette viser, at havnefoged Bilde har arbejdet på at sikre en bæredygtig forening, inden der indkaldtes til stiftende generalforsamling den 29. december 1914 på Badehotellet »Grenaa Strand«

På første side i foreningens gamle forhandlingsprotokol er der noteret:

»Hovedforeningen siger, at Grenaa Marineforenings stiftelsesdag er den. 14. februar 1914«.

At foreningen fra starten har været drif-
tig og besat af iver og ikke mindst fået stor opbakning i lokalsamfundet, ses af referater i den gamle forhandlingsprotokol. Allerede den 23. marts 1915 afholdtes der på Badehotellet indvielse af en til foreningen skænket fane – samme år, på bestyrelsesmøde den 26. april, udpeges som sendemand Jacob Jacobsen, hvilket jo viser at den nystartede forening har hentet ideer og inspiration fra Landsmødet.

I 1920 besluttedes at lade opsætte en Minebøsse på Havnepladsen. Indvielsen skete på kongens fødselsdag den 26. september,

Minebøssen fik i 2004 en ny placering tæt ved Marinestuen. En flot opstilling med anker i kæde fra et orlogsskib, håndhuggede brosten, kaldet »positions-sten«, som fundament for minebøssen, tidlige med træer og en mindeplade. Ønsket må nu være, at minebøs-

Minebøssen nye placering og opsætning siden 2004

sen og ankeret har fundet et blivende sted. Må de sammen være et markant blikfang i havnebilledet, men samtidig også vise vej til Marinstuen og Grenaa Marineforenings 100 års jubilæum, der fejres den 19. februar 2014.

Bestyrelsen besluttede i 1926 at rejse en mindesten over Søren Kanne, og da det lykkedes, blev opgaven med udfærdigelsen af mindestenen overdraget til stenhuggermester Øvelsen fra Grenaa. Afsløringen af stenen, fandt sted i plantagen søndag den 9. maj 1926. Det var en af havnens store dage, idet så mange mennesker (sikkert over 1000) aldrig havde været på havnen før. Der blev holdt taler og afsunget mange sange, bl.a. af et børnekor. Om aftenen afholdtes der fest på Badehotellet med over 80 deltagere til fællesspisning i en smukt pyntet sal.

Siden er Minebøssen og mindesmærket for Søren Kanne indgået som elementer i marineforenings virksomhed.

Sendemandsmøde 1969

Af aktiviteter fra tiden efter 1945 kan nævnes sendemandsmødet 1969, som Grenaa Marineforening stod for. Et stort arrangement med et arbejdsmæssigt mægtigt forarbejde for bestyrelsen. Der skulle bl.a. skaffes indkvartering til ca. 200 tilrejsende gæster, idet det var første gang der til et sendemandsmøde var inviteret damer med. Der blev lavet et smukt program, som et lille hæfte, med beskrivelse af Sendemandsmødets afvikling, samt hvad gæsterne ville opleve i Grenaa. Medens der blev afholdt Sendemandsmøde om søndagen, hvor Landsformand, Kommandørkaptajn Hertz aflagde beretning, var der arrangeret bustur for de deltagende damer. Turen var lagt til det smukke Norddjursland, hvor der blev serveret formiddagskaffe på Slottet Meilgaard. Som påskøn-

Marineforeningen for Grenaa og Omegn, Klitvej 2, Grenaa

nelse fik alle deltagerne i dameturen en lille gave bestående af et silketørklæde. Der var megen ros til Grenaa afdelingen for den nye måde at holde sendemandsmøde på, og dagen efter var de lokale aviser fulde af lovord om det vellykkede arrangement.

Marinestuen

En af de ting, som enhver forening snart erfarer, er at det giver en væsentlig forbedring af foreningslivet, hvis man råder over et samlingslokale, hvor man kan mødes i det daglige, men også gerne et lokale, som er stort nok til, at man kan samles til fest m.v. Desuden er det også en fordel, dersom man sammesteds har mulighed for at opbevare sine mange værdifulde effekter og rariteter.

Heldigvis findes der endnu handlekraftige og beslutsomme mænd. En af disse er Rasmus Jacobsen. Han fortalte bestyrelsen, at han ville købe smedjen på Klitvej og leje den ud til Marineforeningen for en rimelig pris, under forudsætning af at Marineforeningens medlemmer selv udførte en del af restaureringen. Som sagt så gjort, og efter en hektisk sommer kunne Marinestuen på Klitvej 2 indvies den 4. september 1989 under stor festivitas. Man var nu sikret egne loka-

»Skuderne«. Grenaa Marineforenings støtteforening

ler gennem en uopsigelig lejekontrakt på 15 år. Så lang tid skulle der dog ikke gå, idet Marineforeningen i 1997, igen med velvilje fra Rasmus Jacobsen, købte ejendommen af ham. Siden er der lavet en tilbygning, ligesom der er pålagt nyt tag. Grenaa Marineforening har nu en særdeles velbeliggende og skøn ejendom, som kan danne ramme om aktiviteterne i mange år fremover.

I 2006 blev det sidste pantebrev indfriet og Marineforeningen blev gældfri.

Adoptionsskibe

DRYADEN 1983

Med marchmusik, optog i en flagudsmykket by og gaveuddeling samt officielle taler foran rådhuset, blev Søværnets bevogningsfartøj DRYADEN lørdag formiddag den 17. juni 1983 budt velkommen til Grenaa med mæner for at blive adopteret af byen. Borgmester Arne Jessen havde taget sin borgmesterkæde på, og DRYADENS besætning mødte i stiveste puds sammen med Kvindelige Ma-

riners Musikkorps. Jo det gik standsmæssigt til, da Grenaa som havneby foretog den officielle adoptionshandling.

DRYDEN ankom til Grenaa i 2010, sin sidste havn, her blev skibet hugget op. Det lykkedes Marineforeningen ved denne lejlighed at få fat i en del effekter, der havde tilhørt fartøjet.

LAXEN 1991

Årets store begivenhed for Marineforeningen var Kommunens adoption af stan-flex-fartøjet LAXEN, P 553 «, der foregik i slutningen af september. LAXEN blev officielt budt velkommen til Grenaa af viceborgmester Gert Schou ved en højtidelighed på Grenaa Havn. LAXEN blev lagt i mølpose i 2010.

Skuderne

I 1997, hvor Marineforeningen købte Marinestuen til ejendom, var der nogle af »vore« kvinder som fik den idé, at Marinestuen kunne og burde udnyttes endnu mere. Hvor-

for ikke stifte en klub for de kvinder, der havde relation til mænd, der var medlemmer af Marineforeningen. Som sagt så gjort. Skuderne så dagens lys og blev hurtig en succes, der nåede op på godt 50 medlemmer. Dette antal er stort set fastholdt. Det mest bemærkelsesværdige er måske, at mødeprocenten ligger på 50-75. Skuderne har i dag samarbejde med andre »kvindelige« Marineforeninger og mødes til forskellige sammenkomster. Skuderne er også dem, der tager sig af den årlige hovedrengøring af Marinestuen.

Skyttelavet

Grenaa Marineforening har sit eget skyttelav, træningen foregår i vinterhalvåret. Skyttelavet deltager desuden i diverse konkurrencer med andre Marineforeninger. Skyttelavet afholder også den årlige Fregatskydning.

Grenaa Marineforening »update«

Grenaa Marineforening er i dag en stærk forening, med et stabilt medlemstal på ca. 168 og en sund økonomi. Aktiviteterne kører på højtryk, foreningen tilstræber, at der er et arrangement i hver måned af året, lige fra faste middage med »gamle« egnsretter, foredrag, filmfremvisning, busture, grillfester samt fregatskydning.

Marineforeningen har sin egen hjemmeside, www.grenaa-marineforening.dk, hvor medlemmerne, sammen med emails og udsendt program, bliver opdateret.

2014 er året hvor Grenaa Marineforening fylder 100 år. Denne begivenhed fejres sammen med afholdelse af Sendemandsmødet dette år.

Bestyrelsen anno 2012. Sekretær Søren Holck, Slopkistebestyrer Aage Just. Formand Per Schultz Petersen, Næstformand Gert Christensen, Banjemester ass. Kai Strand, Banjemester Bent H. Nielsen og Kasserer Peter Schack Poulsen

Haderslev

Oprettet 5. august 1935 ved et møde på Højskolehjemmet, i dag Hotel Norden. Samme år indviedes foreningens første flag. Dette var i funktion indtil foreningen fik foræret et nyt fra Danmarks-Samfundet. Det gamle flag blev derefter indrammet og ophængt i marinestuen. I 1937 fik man foræret en skibsklokke.

I løbet af besættelsen steg medlemstallet til over 100, et tal, der holdt sig nogen tid efter 1945. Derefter begyndte det at reduceres.

En marinestue blev indviet i Restaurant Kino, Nørregade 34. den 14. august 1946. Efterfølgende var marinestuen placeret i Restaurant Skulderbladet og senere på Haderslev Kaserne.

Avisudklip, der viser annoncen som tilbød til genoprettelse af Haderslev Marineforening i 1975

Ved indvielsen af Haderslev Marinehus den 21. august 2010 overrækker landsformanden, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen Marineforeningens skjold til afdelingsformanden Palle Kok

Torpedobåden HAMMER var adopteret af Haderslev 1950-59.

Ludvig Klein var en aktiv formand 1946-56. Da han fratrådte, gik aktiviteten ned, og foreningen var i »mølpose« 1957-75.

Fyrskib No. XV blev i 1974 købt af Haderslev Kommune til et ungdomsprojekt. En kreds af gamle orlogsgaster fandt nu tiden inde til at genoplive marineforeningen i Haderslev og fik mulighed for at anvende fyrskibet for sin mødevirksomhed. Den 28. april 1975 blev marineforeningen genoprettet om bord på fyrskibet.

I forbindelse med de nye aktiviteter fik foreningen udvirket, at torpedomissilbåden HAMMER var adopteret af Haderslev 1978-2000.

Foreningen fandt et nyt lokale i den gamle brandstation på Domkirkepladsen.

En marinestue blev af medlemmerne indrettet her og indviet den 25. maj 1984. Fyrskibet blev i øvrigt solgt til Tyskland i 1988.

50 års jubilæet i 1985 blev markeret med en udstilling om Marineforeningen i Arbejdernes Landsbank, Gravene. På tilsvarende måde afholdtes en udstilling i 2000 på Haderslev Bibliotek for dels at fejre 25 året for genoprettelsen i 1975 dels for at rekruttere nye medlemmer.

I 2001 forærede foreningen byen HAMMERS skibsskrue, opsat på en sokkel ved havnen.

I 2008 adopterede Haderslev orlogskutterne ERTHOLM og ALHOLM.

Den 21. august 2010 kunne Haderslev Marineforening holde et forsinket 75 års jubilæum, og samtidig fremvise det hus ved havnen, som man har lånt af kommunen, og som nu er byens marinehus.

Hadsund

Ved foreningens start i 1922 havde Hadsund Marineforening 51 medlemmer. Meget flot i så lille et samfund. I 1947 var medlemstallet steget til 81! Op igennem 50'erne holdt det sig på det niveau.

I årene efter befrielsen havde Hadsund Marineforening fast tilholdssted i Restaurant Skovpavillonen, som var beliggende på den høje bakke vest for byen med herlig udsigt over Mariager fjord og Hadsundbroen. Foreningen havde i de forgangne år fået opbygget en anelig samling effekter som i et af restaurationslokalerne dannede rammen om en hyggelig marinestue.

Noget egentligt årsprogram udsendte man ikke til medlemmerne. Men man kan i foreningens – ikke særligt velbevarede – arkivalier følge de udsendte små indbydelseskort til årets arrangementer, og her røber sig en afdeling hvilende på de helt traditionelle

foreningsaftener med hygge og skafning: ålegilde – torskeskafning – ærteaften – biksemad ved generalforsamlingen osv., osv. Kort sagt en kammeratskabsforening hvilende på gode orlogsminder, fællesskab og sociale relationer.

Ser man på medlemsfortegnelserne gennem 40'erne og 50'erne falder det i øjnene, hvor utroligt stort et antal af medlemmerne, der var 'befarne' fiskere, sømænd, maskinmestre, skibsfører o.a.. Selvfølgelig, når man nu har gjort tjeneste i Søværnet! Joh, men nok også fordi den lille by ved fjorden og i nærheden af Kattegat med havne og fiskerleje dengang havde en meget stort maritimt islæt i erhverv og befolkning. To andre lokaliteter ved fjorden bidrog endvidere til antallet og arten af medlemmer, nemlig Mariager og cementfabrikken Dania, hvor man beskæftigede både navigatører og maskin-

Hadsund Marineforenings hus og marinestue 2012

mestre. Og selv om Mariager eller Hadsund måske ikke var landets mest spændende lokaliteter, så lokkede fjord og hav mange søfolk til at slå sig ned hér. Og så blev de medlem af Marineforeningen.

Men i løbet af 60'erne satte en medlemstilbagegang ind. Dødsfald og fraflytninger var naturligvis en del af forklaringen, men utvivlsomt har også det store omslag i Hadsunds erhvervstruktur haft en solid andel i tilbagegangen. Det maritime fortonede sig mere og mere, og samtidig oplevede byen begyndelsen på et industrieventyr.

Da man i 1967 igen var nede på et halvt hundrede medlemmer og havde problemer med lokalerne på Skovpavillonen, påtænkte bestyrelsen i ramme alvor at nedlægge afdelingen. Redningsmanden blev værten på det pæne gamle hotel Hadsund, som også ejede Skovpavillonen. Han bakkede op om foreningen, og i løbet af ganske kort tid var det første 'pæne' restaurationslokale på hotellet indrettet til en smuk marinestue. I de næste år levede foreningen et stille liv hér koncentreret om de traditionelle aktiviteter. I 1970 fik man stillet lokale i bagbygningen til rådighed og hér etablerede man så skydebane og eget skyttelav, der var aktivt parallelt med foreningen, indtil man måtte forlade hotellet i 1982.

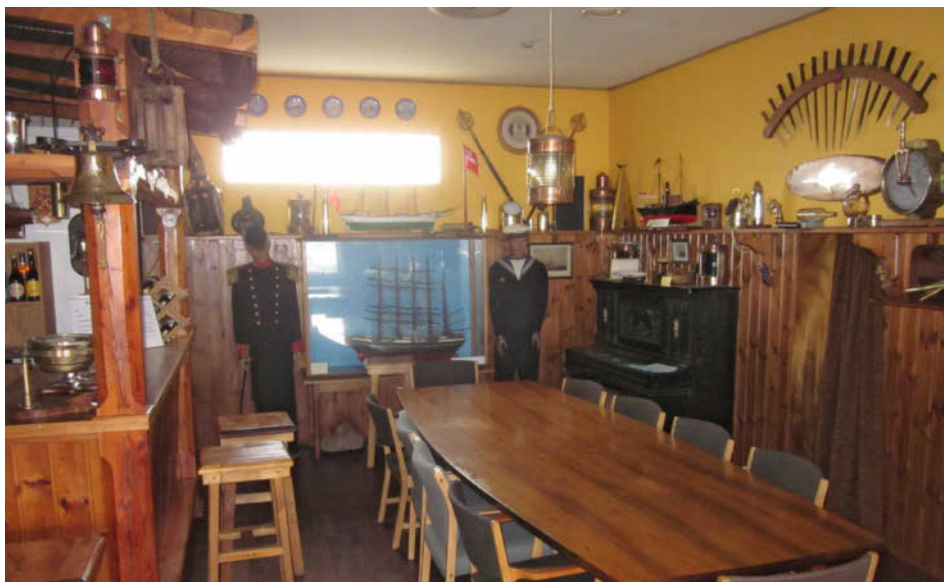
Gamle søfolk og himmerlændinge kan være stride at danse med, og foreningen var splittet og kriseramet sidste i 70'erne. Men den daværende distriktsformand fra Ebeltoft Jørgen Brøgger drog til Hadsund og fik sat skub i foreningen igen. En stor tak til ham for hans indsats dengang. Men den bærende kraft i foreningens fortsatte virke blev dog den mangeårige formand tobakshandler Ove Hvims.

Således sat på fode igen var man klar til

at modtage et nyt slag. En stor industrivirksomhed havde i 1980 købt hotel Hadsund, og pludselig en dag modtog bestyrelsen følgende besked: Marinestuen skal være ryddet inden førstkommande mandag. Der var ikke andet at gøre end at skrubbe af og opmagasinere effekterne. Og ved den lejlighed forsvandt en hel del af de mest værdifulde. Ærgerligt!

Men så kom der igen en frelsende engel. Lederen af elektronikvirksomheden Hope Computer Thure Barsøe-Carnfeldt (ham med el-bilen) var gammel orlogsgast og ved at gøre Skovpavillonen til sin virksomheds hovedsæde. 'I kan indrette vores kantine som marinestue'!! Og sådan blev det! Og fra da af og til 1996 holdt Hadsund marineforening igen sine møder og arrangementer i Skovpavillonen. Og det vides, at personalet hyggede sig med deres helt specielle kantine.

I perioden frem til 1996 skal fremhæves to begivenheder. I 1989 adopterede Hadsund kommune i samarbejde med marineforeningen U-båden NARHVALEN. Og det skulle i de kommende år indtil Ubådsekskadrens nedlæggelse, føre til mange hyggelige anløb, hvor medlemmer og byrødder blev beværtet i u-båden og besætningen inviteret til festlige sammenkomster i marinestuen. Ved den anden store begivenhed spillede besætningen en vigtig rolle. 50-året for befrielsen blev i særlig grad markeret i Hadsund, fordi man her har plejehjemmet Bernadotttegården, hvor en stor del af beboerne dengang var veteraner fra frihedskampen. I parken samledes det meste af byens befolkning til sang, musik og taler, og NARHVALENS besætning og marineforeningen mønstrede med flagspil og i landgangskluns. Det var en meget flot aften, som sluttede med fakkeltog.

Et kig ind i marinestuen i Hadsund

Men nu var den så gal igen med lokale. Et revisionsfirma havde købt Skovpavillonen og insisterede på at have en medarbejder til stede under foreningens møder. Det blev til sidst så irriterende, at man vedtog at købe det gamle smedeværksted ved fiskerihavnen og her indrette egen stue. Evald G. Nielsen påtog sig at gennemføre restaureringen af værkstedet og omskabe det til marine-stue. Og det må siges at være lykkedes. Et flot stykke arbejde. Stuen er måske ikke en af de mest stilige i kongeriget, men den er med garanti en af de morsomste med en flot samling billeder og effekter. Hadsund Marineforening har trivedes godt i egne lo-

kaler siden da. I 2002 fejrede vi med pomp og pragt vores 80-års jubilæum. Foreningen holder fast i de ovennævnte traditioner, men har dog udvidet de årlige programmer med foredragsaftener om flåden i fortid og nutid, andre militære emner og f.eks. sikkerhedspolitik. Nok er den maritime andel af foreningens medlemstal en hel del mindre end i 1922 og i 1947. Men med et medlemstal på ca. 70 er afdelingen i bedste velgående, og ser frem til snarligt at fejre vores 90 års jubilæum og fortsat være aktive mange år endnu. Selv om det jo efterhånden kniber lidt med de ægte gamle orlogsgaster.

Hals

Efter at have været en Bakke med navnet Hals Marine Bakke, som hørte ind under Aalborg Marineforening fra den 21. november 1935 til den 27. februar 1946, blev foreningen en selvstændig forening som fik navnet »Marineforeningen for Hals og Omegn«

Stiftelsesfesten blev holdt d. 11. maj 1946 på Hals Hotel, hvor foreningen holdt til. Landsformanden, Kommandør Paul Ipsen, som var til stede på denne dag, modtog foreningen, som den 90. forening.

»Det blev en storstilet fest, men mange syntes, at det var et skår i glæden, at damerne var forment adgang. Der var kun én dame til stede, lærerinde, frøken Jespersen, som sammen med lærer Jacobsen, velvilligt havde stillet sig til rådighed med strengeleg og harpespil, hvilket også bidrog til, at vi fik en smuk, stiftuld og nationalpræget stiftelsesfest, hvor der gode friske, danske humør udfoldede sig på allerbedste måde,« som der stod i referatet.

Den 1. september 1946 udnævntes foreningens første aresmedlem. Den 82-årige havnefoged J.P. Jensen i anledning af 60 året for hans indkaldelse til Marinen.

Foreningens første formand, skorstensfjermester Buch, døde den 21.januar 1948. Ny formand blev Willemos Nilsen, som i de følgende år bragte Marineforeningen ind i smult vand.

Den 21. april 1956, 21 år efter oprettelsen af Hals Marine Bakke, fejrede Marineforeningen for Hals og Omegn sit 10 års jubilæum, hvor damerne var inviteret med. At det var blevet andre tider for medlemmets kvinder fremgik af, at Søren Sørensens kone Anna blev udnævnt til areskvinde. Anna havde på sin egen måde, gjort meget for Hals Marineforening. Anna havde født 8 sønner, der alle havde afjent deres værnepligt i Søværnet. Alle havde derefter meldt sig ind i marineforeningen, spredt ud over landet, Det

Det gamle redivningshus, som siden 2006 har været ejet af Hals Marineforening

Bestyrelsen for Hals Marineforening 2012

skal for en god ordens skyld også nævnes, at Anna og Søren også havde 4 døtre. Anna og Søren fik mange børnebørn, hvoraf 4 er medlem af Hals Marineforening. Søren blev samme aften udnævnt til æresmedlem.

Lodserne i Hals have ofte hjulpet Kongeskibet over Hals Barre på dens vej gennem Limfjorden. Når skibet passerede Hals, stod alle skolebørn, som havde fået fri, og vinkede med Dannebrogssflag og råbte hurra til Kongeparret, som stod på broen og vinkede tilbage. Sådan var det også i juli 1957, hvor alle 3 prinsesser var med ombord. Den dag spurgte lodsens skibschefen om det ikke var på tide, at Dannebrog anløb Hals. En uge efter indløb der et telegram til lodsstationen med meldingen: »Vi anløber Hals overmorgen Frederik Rex«. Derefter gik det stærkt. Marineforeningens bestyrelse fik fremskaffet en rød løber og kontaktede foreninger og skolen, så de kunne modtage den kongelige familie på havnen. Ombord på Kongeskibet var Kong Frederik IX og Dronning Ingrid samt de 3 prinsesser Margrethe, Benedikte

og Anne Marie. Den 12. juli blev en uforglemmelig dag, hvor besøget sluttede i marinestuen.

I året 1973 havde foreningen 130 medlemmer under ledelse af formand Egon Hjelm. Han var drivkraften i de følgende år for at få egen marinestue i det nedlagte Redningshus på havnen.

I august 1974 kontaktede bestyrelsen Aalborg havn for at leje Redningshuset, eventuelt sammen med Hals Bådlaug og Fiskeriforeningen. Lejeaftalen gik i orden og Hals Marineforening og Bådlaug gik i gang med at indrette et fælles mødelokale, og den 7. december 1975 blev mødelokalet indviet for de to foreninger. Medlemmernes damer havde ikke adgang til marinestuen. Men på generalforsamlingen i 1977 stemte 18 for og 8 imod for forslaget, der gav adgang for damer. Efter 43 år lykkedes det endeligt damerne at få adgang til marinestuen i åbningstiden.

I 1978 var der 140 medlemmer. Interessen for at blive medlem var så stor, at besty-

relsen måtte lave et medlemsstop, idet den fastsatte kvote på 25 % for ikke-marinere var opbrugt.

På generalforsamlingen den 22. februar 1990 fik foreningen nyt navn og kom til at hedde Hals Marineforening. Som alle følte var mere mundret.

I 1994 sluttede samarbejdet med Hals Bådlaug, idet de fik egne lokaler. Marineforeningen gik straks i gang med at ombygge og udvide huset til eget brug. Ændringen af huset var færdig ret efter og blev indviet til Hals Marineforenings 50 års jubilæum.

I forbindelse med 50-året for Danmarks befrielse, besluttede Hals kommune at adoptere Standard-Flex skibet SKADEN. Det kom på besøg i dagene 4-5 maj 1995. Samtidig blev den nyopstillede engelske hornmine foran Redningshuset afsløret.

I de sidste 10 år fra 1996 – 2006 er medlemsskaren vokset betragtelig på grund af den store interesse, der er om vor forenings aktiviteter. Såsom skyttelav og sangkor foruden de forskellige arter sammenkomster, hvor der er en bred opbakning omkring. Desuden har vi vores medlemsblad »Skansen«, der holder vore medlemmer orienteret. Det har også været med til at skabe interesse om vores foreningsliv. Derfor er vort medlemstal nu på 322.

I 2000 påtog vi os opgaven at holde det årlige sendemandsmøde. Det var en kæmpe udfordring, hvor 265 medlemmer med damer fra hele landet havde meldt sig til. På trods af en tragisk hændelse, da et af vore medlemmer faldt om og døde under marchen, blev det tre hektiske men gode dage, der blev afsluttet med et kæmpe fyrværkeri. Én af de ting, som vi bliver husket for og som vi af og til bliver mindet om på sendemandsmøderne, var gudstjenesten i Hals

Kirke, hvor ét af vor medlemmer, sognepræst Asger Mørck, forrettede gudstjenesten, med så megen humor, at latteren rungede i kirken. Og hvem glemmer nogensinde hans afslutning på prædiken, da han sluttede af med at sige »*Der står to bøsser ved udgangen*«. Det skal dog tilføjes, at de to, der stod ved udgangen med »røde ører«, ikke var dem, han mente, men kirkebøsserne.

I gennem flere år havde bestyrelsen, under formand Povl Erik Johannsons ledelse, forsøgt at få Hals kommune, som var ejer af Redningshuset, til at sælge det til os, men uden resultat. I 2005 fik vi at vide, at muligheden var til stede for at købe Redningshuset, og vi slog straks til og fik handlen bragt i orden. Vi blev nu herre i eget hus, dog med den klausul, at ved et eventuelt salg, kunne det kun sælges til Hals kommune.

Nu var der mulighed for en total renovering af huset, hvilket langt oversteg vor økonomiske formåen. Derfor optog vi lån, søgte fonde med held, udstedte andelsbeviser, og sidst men ikke mindst ved vores medlemmers ukuelige arbejdskraft stod huset færdigrenoveret til foreningens 60 års jubilæum i 2006.

Rent økonomisk er lånet for længst tilbagebetalt og andelsbeviserne udtrækkes nu for sidste gang til tilbagebetaling i 2012.

Vi kan sande de ord som baksformand Friis Theisen udtalte i 1935, da Hals Marine Bakke blev stiftet: »*Denne aften blev det fundament skabt, som Hals Marineforening skal hvile på*«. Det fundament, der blev skabt hin aften i 1935, holder endnu 77 år, eftersom vor forening har vokset sig stor og stærk med et fantastisk sammenhold, og hvor *kammeratskabet er i højsædet*.

Vor forening bliver nu »styret på ret kurs og i smult vand« af formanden Carl Skibsted.

Hanstholm/Thisted

Hanstholm/Thisted Marineforening blev stiftet den 23. april 1941 i Thisted under navnet Marineforeningen for Thisted og Omegn. Medlemstallet var dengang ca. 160 personer. En af initiativtagerne var havnefoged Th. Madsen, der blev foreningens første formand. Kontingentet blev fastsat til kr. 7,00 årligt med et indskud på kr. 1,00 ved indmeldelsen. Desuden betalte hvert medlem kr. 1,00 til at starte en kassebeholdning.

I starten blev de fleste bestyrelsesmøder afholdt på havnekontoret, men efterhånden holdtes møderne og diverse arrangementer rundt omkring på byens hoteller.

14. november 1942 blev den første marinestue indviet på Hotel Phønix. Stuen flyttede i juni 1950 til restaurant Harmonien, hvor den befandt sig indtil 1959. Herefter flyttede den tilbage til hotel Phønix.

I foråret 1969 begynder bestyrelsen at diskutere en flytning til Hanstholm. Dels for at skabe mere liv over foreningen og dels for at skaffe flere medlemmer i kystbyerne.

En ny marinestue indvies 20. september 1969 på Hanstholm Kro, og afdelingen ta-

ger navneforandring til Hanstholm/Thisted Marineforening. Bestyrelsen bestod herefter af lige mange medlemmer fra Hanstholm og Thisted.

I Hanstholm holder foreningen til forskellige steder indtil man den 13. marts 1999 indviede den nuværende marinestue. Marinestuen er senere udvidet med udnyttelse af førstesalen, hvor der blandt andet er etableret en flot skydebane, værksted/kontor samt en pænere stue.

Hanstholm/Thisted Marineforening har i august 2013 et medlemstal på 165.

Hanstholm/Thisted Marineforenings bestyrelse 2013:

Kaj Baun, afdelingsformand

Henning Kjær Nielsen, afdelingsnæstformand

Harry Christiansen, afdelingskasserer

Knud Erik Kristensen, afdelingssekretær

Erik Wadmann, bestyrelsesmedlem

Orla Mølholt, bestyrelsesmedlem

Harry Josefsen, bestyrelsesmedlem

Chr. Amby, bestyrelsessuppleant

Haslev

Marineforeningen i Haslev blev stiftet den 18. juni 1924. Der var ca. 30 tidligere orlogsgaster til stede. Første formand blev Skorstensfejermester E. Rasmussen. Fra et medlem fik foreningen samtidig foræret en minebøsse af kobber, hvori der blev indsamlet bidrag til hjælp til trængende kammerater. Siden har indsamlinger i minebøssen indgået i foreningens arbejde.

I 1925 blev foreningens flag indviet, og i 1935 fik foreningen egen marinestue på Carstensens Hotel. Ved den tyske besættelse faldt medlemstallet, og foreningen befandt sig i realiteten i »mølpose«. Der var dog stadig liv i foreningen i 1942.

Efter 1945 kom der atter gang i samværet. Året efter måtte marinestuen flyttes til Hotel Axelhus. Bødkermester Hans Andersen valgtes 1948 til formand. En post han forblev på frem til 1970. Som ny formand

blev Bent Hollænder valgt. Han var formand i 32 år frem til 2002.

I 1957 flyttedes marinestuen atter, nu til Jernbanehotellet, hvor både 40 års og 50 års jubilæet kunne afholdes i henholdsvis 1964 og 1974. I 1974 var medlemstallet oppe på ca. 50.

I 1980 stod man atter uden lokaler, men fik tag over hovedet hos Hjemmeværnet året efter. Efterfølgende holdt man bl.a. til i Haslevgården og i Tholstrup hos et af foreningens medlemmer.

I 2008 måtte aktiviteten atter nedrosles, da formanden Preben Johansen døde. Året efter lykkedes det Palle K. Jensen og Leif Hollænder at finde et nyt lokale, der kunne udgøre rammen for foreningens aktivitet. Haslev Marineforening har nu 19 medlemmer, som glæder sig til at fejre 90 års jubilæet i 2014.

Helsingør

Marineforeningen for Helsingør og Omegn blev stiftet den 9. november 1917 af 25 tidligere orlogsgaster. Første formand blev overfartsleder, kaptajn Møller. Flag og skibsklokke blev indviet i maj 1918. Møderne blev i en årrække afholdt på Hotel Færgegården, hvor der også senere etableredes en marinestue.

Afdelingen fik forbindelse til Flottans Män's afdeling i Ängelholm. I slutningen af 1940'erne adopterede Helsingør Kommune fregatten HOLGER DANSKE.

År 1950 var en stor dag, idet Helsingør afdelingen var vært for årets landsstævne, Sendemandsmødet, med deltagere fra hele landet. Mødet var henlagt til teatersalen i Søstræde. Mødet åbnedes med det traditionelle flagcermoniel, hvortil der var mødt skansevagt fra torpedobåden WILLEMOES. Daværende formand for landsforeningen, kommandør Paul Ipsen bød velkommen. Han indledte hovedbestyrelsens årsberetning med at sende ærbødige tanker til æresformanden, Frederik IX, samt den dybeste beundring og hengivenhed for Dronningen. Tillige blev der afsendt telegrammer med hilsner til kongen, Dronning Alexandrine, Kong Håkon, de skandinaviske broderforeninger og æresmedlemmet arkitekt E. W. Marston. Efter årsberetning og regnskabs aflæggelse startede debatten, som mest gik på, om hvorvidt man skulle kunne optage maritime hjemmevernfolk, hvilket hovedstyrelsen havde anbefalet. Debatten gik for og imod medlem afdelingerne og konklusionen blev, at det måtte være op til den enkelte afdeling. Et andet emne var medlemsbladet *Under*

Dannebrog, der efter manges mening efterhånden var for ringe.

Konsul Stuhr, der efter mange år i hovedbestyrelsen ønskede at udtræde, blev, med generalforsamlingens billigelse, udnævnt til æresmedlem, den højeste ære man kunne opnå inden for Marineforeningen.

Efter mødet var der skafning og fest på restaurant Kronborg Havbad i Lystbådehavnen.

Desværre er der store huller i foreningens historie, idet der er gået flere protokoller tabt. Således mangler protokollerne for perioden 1945 til 1985. I 1984 var foreningens økonomi meget dårlig, hvilket medførte et formandsskifte og udskiftninger i bestyrelsen. Bjarne Nielsen overtog roret, som han styrede med hård hånd og fik på kort tid bragt økonomien på fode. Bjarne Nielsen var formand i tre perioder i årene 1984 til 2009. Marinestuen har haft til huse på forskellige adresser, men altid tæt på havnen. Da udlejeren af foreningens marinestue op sagde lejemålet med kort varsel i 1986, købte Bjarne Nielsen lokalerne og lejede dem ud til foreningen, der på det tidspunkt havde ca. 120 medlemmer.

Der blev nedsat et udvalg med henblik på, at foreningen købte lokalerne. Det lykkedes dog ikke. Lokalerne blev videresolgt i 1989, men foreningen bevarede lejemålet og har haft det siden.

I 1987 afholdt foreningen sin 70 års stiftelsesfest i Kongelig Privilegerede Skydeselskab i Helsingør med inviterede repræsentanter fra fregatten HERLUF TROLLE. Man havde i år i forvejen oprettet en jubilæumskasse, der modtog 1 kr. for hver solgt

genstand i marinestuen. Det opsparede beløb gjorde, at der var fri bar til festen, til stor tilfredshed for deltagerne.

I 2009 trak Bjarne Nielsen sig fra bestyrelsen. Ved en ekstraordinær generalforsamling, ledet af distriktsformand Birger Tykskov, blev Jens Christian Hansen valgt til ny formand. Jens Christian Hansen leder med afslappet humor foreningen og bestyrelsesarbejdet, men kan også træde i karakter, når dette er påkrævet.

Foreningens festlige indslag er fregat-skydning, stiftelsesfest, sommertur, ulkeaftener og pudsedag. Den deltager i bl.a. Valdemarsmarch, ved kransenedlæggelser og ved DANNEBROGS anløb ved Kongekajen i Helsingør.

Som i mange andre afdelinger er medlemstallet dalende. Afdelingen tæller i 2012 ca. 50 medlemmer med en gennemsnitsalder på 65 år. Afdelingen har en god økonomi og ser fremtiden i møde med god vind i sejlene.

Hillerød

Hillerød Marineforening blev stiftet på et møde den 23. november 1928 på initiativ fra 6 gamle orlogsgaster. Mødedeltagerne blev orienteret om Marineforeningen af bankkasserer Nath og grosserer Schou. Afdelingen blev på 20 medlemmer og blev den 42. afdeling.

Allerede den 3. december 1928 holdtes generalforsamling. Og formand blev restauratør Albert Jensen (årg. 1915 i Søværnet). Bestyrelsen blev blikkenslagermester Albert Andersen (årg. 1895), tømrermester Frederik Milner (årg. 1879 i Søværnet) og assurandør C.H. Nissen, (årg. 1899 i Søværnet).

Af foreningens regnskabsbog fra dengang kan man se, at det ældste medlem var tømrer Julius Christensen (årg. 1877 i Søværnet). Man betalte et indskud på 5,- kr. for at blive medlem og derefter 2,50 kr. pr. halve år i kontingent.

I Landskontorets gamle medlemsprotokoller kan man se, at de fleste af de nye medlemmer blev registreret som indmeldt pr. 22. januar 1929. De første mange år gik det fint for Hillerød Marineforening, som derefter havde en nedgangsperiode 1940-43, men kom op igen.

Der har gennem årene været udmærkede formænd og et par af dem skal fremhæves her.

F. A. Andreasen kaldet »Dres«, født 1912, stammede fra Sønderjylland. Han blev indkaldt i 1932 og gjorde tjeneste på OLFERT FISCHER og HVALEN. Han slog sig ned i Hillerød, hvor han havde cykelværksted og cykelforhandling og desuden var filmoperatør i Slotsbio. I 1951 meldte han sig ind i Hillerød Marineforening og blev dens

Hans Otto Hansen, formand 1997-2006

formand 10 år senere. Han blev også valgt ind i Hovedbestyrelsen, blev formand for redaktionsudvalget og medlem af jubilarudvalget. I 23 år gjorde han et stort arbejde for Marineforeningen, inden han døde i 1988. »Dres« var meget afholdt og højt respekteret.

Hans Otto Hansen, også kaldet H2O, blev født i januar 1934, og efter endt skolegang blev han aspirant i rederiet ØK. Han tog skibsførereksamen i København 1956-57 og indkaldtes til Søværnet, hvor han i 1958 blev søløjtnant af reserven. Efter at have sejlet verdenshavene tynde, slog han sig ned i Nødebo og blev medlem af Hillerød Marineforening. Han var kasserer nogle år og blev så valgt som formand februar 1997. Han så muligheden for at indrette en mari-

Den lille turistfærge på Slotssøen ved Frederiksborg, som Marineforeningen har passet og har været med til at redde

nestue i »Kulturværkstedet« og fik udvirket, at foreningen måtte udsmykke og indrette den. Han tog endvidere initiativ til den tradition, hvor foreningen hvert år en sommeraften sejler en udflugt med den lille turistfærge »Frederiksborg« på Slotssøen i Hillerød med halvdelen af pladserne optaget af vennerne i De Blå Baretter i Nordsjælland. Egne madkurve medbragtes, så der har aldrig været klager over kokken, når der sejles Sjælland rundt på »undersiden« og synges af fuld hals fra Heises sanghæfter.

En del af medlemmerne er frivillige skipper på den lille færge.

H2O døde desværre i marts 2006. Det ville have glædet ham, at foreningen lå som nr. 1 – målt i kroner pr. medlem – i landsindsamlingen til bygning af en kopi af en kanonbådsjolle, som den, der anvendtes i kanonbådskrigen 1807-14.

H2O blev afløst af Palle Mosegaard (årg. 1955 i Søværnet) som stadig er formand, og

er i øvrigt redaktør af foreningens blad »Signalet«, som udgives ca. 4 gange hvert år.

Flagbærer i Hillerød Marineforening er æresmedlemmet Niels Arne Hansen (årg. 1966 i Søværnet), en post han har haft siden han i 1968 afløste sin egen far, som var flagbærer fra 1943 til 1968. Det må vist være rekord i stabilitet.

I en årrække havde foreningen Marinestue på Slotskroen i Hillerød, men har siden 2005 holdt til i et maritimt udsmykket lokale i »Kulturværkstedet« under Hillerød Kommune. I udsmykningen indgår to store moderne skibskister af lakeret fyrretræ, som et medlem, der vil være anonym, har fremstillet. På en væg har vi et foto af en akvarel malet omkring 1808 af marinemaler Caspar M. B. Butty. Motivet er slaget den 22. marts 1808 ved Sjællands Odde, hvor engelske krigsskibe nedkæmpede Danmarks sidste linieskib »Prins Christian Frederik« og hvor søhelten Peter Willemoes faldt. Foreningen

fik den noget medtagne originale akvarel fra en Hillerød borger, som ellers ville have smidt den væk. Bruun Rasmussen vurderede Butty's akvarel til 20-25.000 kr. Derfor valgte man at sælge den, da der er fri adgang til vores Marinestue. Med til historien hører, at giverens svoger for ca. 20 år siden fiskede akvarellen op af en affaldscontainer i København. Så nu er den to gange reddet fra tilintetgørelse.

Medlemstallet i foreningen har været støt faldende og gennemsnitsalderen stigende, så »forgubningen« er jo for længst indtrådt, men foreningen glæder sig over de gode kammeratlige stunder sammen nu og i fremtiden.

Det aktuelle medlemstal i 2012 er 28.

Lukket med udgangen af januar 2013.

Hillerøds marinestue frem til 2005 på Slotskroen

Hirtshals

Marineforeningen for Hirtshals og Omegn, i daglig tale, Hirtshals Marineforening, kunne den 25. januar 2011 fejre 90-års stiftelse.

Listen over foreningens formænd ser således ud:

Dykker Ferdinand Jensen	1921-1937
Fisker Chr. Marinus Nielsen	1937-1948
Fyrmester Agerskov	1948-1958
Havnemester L. Fich	1958-1960?
Glarimester Carl J. Volstedlund	? - ?
Havnekaptajn Sondrup	? - ?
Styrmand Svend Holger	
Hausgaard	? - ?
Svend Præstegaard	? -1995
Fiskeskipper Adolf Petersen	1995-2001
Fiskeskipper Ole Nielsen	2001-2004
Fiskeskipper Adolf Petersen	2004-2008
Fiskeskipper Peter Cold	2008-

Som denne liste antyder, er der en længere periode i foreningens historie, hvor der ikke foreligger oplysninger om formænd og foreningens virksomhed. Men de mål og forventninger, som den første bestyrelse havde sat sig, efterleves stadig i dag, ikke mindst takket været de bestyrelser, der har været med i nyere tid.

Marineforeningen har gennem årene haft flere marinestuer rundt om i byen, dog må Hirtshals Kro nok fremhæves som det sted, hvor marineforeningen kom på fode igen. Fra 2000 til 2007 havde foreningen til huse på Sydvestkajen, der hvor Havnens Maskinværksted havde været. Da økonomien og muligheden for at købe det »gamle« auktionshus i Havnegade 28 tilbød sig, slog den daværende bestyrelse til med medlem-

mernes samtykke og købte huset. Efter en kraftig ombygning er det i dag et hus, der bliver brugt hver eneste dag, til stor glæde for foreningens mange medlemmer.

Medlemstallet i marineforeningen i 2012 er cirka 260, et tal der har ligget jævnt i en del år, hvilket skyldes såvel bygningen som bestyrelserne. Der er heldigvis en hel del frivillige, der dagligt giver en hånd med, det være sig til madlavning, vedligeholdelse af huset, samt hjælp til de mange arrangementer, der bliver afholdt i årets løb.

Foreningens faste arrangementer er:

Stiftelsesfesten, hvor der i de senere år har været tæt på 200 deltagere. Denne fest bliver som altid afholdt på Hirtshals Kro, hvor der foruden skafning også bliver afholdt lotto, da vi har en stor opbakning fra byens og omegnens erhvervsliv til at sponsorere gevinster. Der er ligeledes mulighed for dans på dækket, hvilket må siges bliver flittigt benyttet. Alt i alt en festlig og fornøjelig fest, hvor alle morer sig.

Endvidere afholdes *Generalforsamling*, *Ulkeaften*, *Frokost-jazz*, *Fregatskydning*, *Ålegilde*, *Medhjælperfest*, *Lang Lørdag*, hvor der bliver serveret fiskefrikadeller og flødestuede kartofler, og hvor der dystes i kortspil (Fjæt-mule) og *Onsdags-aften*, hvor der synges til foreningens orkestre, da foreningen har hele to af slagsen, samt *Julefrokost*. Alle disse arrangementer bliver afholdt i foreningens hus, der nemt rummer 60-70 deltagere.

Fregatskydningen afholdes hvert år i maj, hvor det gælder om at få sænket den engelske fregat. Foruden skydningen er der kammeratlig samvær, hvor der både rafles

Hirtshals Marineforenings hus med marinestuen siden 2007

og spilles kort. Der bliver også byttet nogle gode historier, og efter skydningen er der præmieoverrækkelse i marinestuen. Der er også mulighed for at komme ud at bowle, da der er bowling hver tirsdag.

Årets nok største arrangement er Fiskefestivalen, hvor hele byen er på den anden ende. Her har marineforeningen haft sit telt opstillet i mange år på Kroens p-plads, hvor der er underholdning af forskellige musikere, samt smagsprøver af årets fiskeret.

Der er ligeledes åbent i marinestuen hver formiddag, hvor der er mulighed for at mødes med gamle venner og her klarer man verdenssituationen, og så er der åbent hver lørdag fra 10 til ca. 14, hvor der er mulighed for at nyde den dejlige mad, som bliver fremstillet i den fine kabys/messe.

Marineforeningen har også sit eget blad, Slopkisten, der udkommer to gange årligt, hvor der kan læses om de ting, der sker og er sket, hvem der fylder rundt og hvem der holder jubilæum, m.m samt historier og fortællinger. Der bliver også arrangeret udflugt, som de enkelte medlemmer selv kan foreslå, så det må nok siges at der sker noget i den »gamle« forening.

Marinepigerne, bruger også marineforeningens lokaler. Det er en slags »støtteforening«, der mødes til socialt samvær, og er en god støtte for marineforeningen ved forskellige arrangementer.

Marineforeningens lokaler giver også husly til HG 159 Johannes Hejlesen, hvor der afholdes generalforsamling samt bestyrelsesmøder.

Den nuværende bestyrelse i marineforeningen er alle enige om, at der skal ske nye tiltag i de kommende år, da det er dens ønske og håb, at foreningen vil bestå i mange år endnu. Der er »kun« 10 år til, at der kan fejres 100 års stiftelsesfest.

Bestyrelsesoversigt for 2012:

Formand Peter Cold, *Næstformand* Poul-Erik Frandsen, *Kasserer* Eyfinn Vilhelmsen, *Sekretær-Bogholder* samt *Redaktør* Preben Sanderhoff, *øvrige bestyrelsesmedlemmer* Jens Bertelsen, Henry Andersen, Svend Aage Keldebæk, Ejler Hansen samt Richard Vendelbo. *Suppleant* Ove Steen.

Hjørring

Den 5. december 1943 var ca. 50 tidligere orlogsgaster med til i Hjørring at stifte en marineforening. En måned efter stiftelsen var der 70 medlemmer. Den nystiftede forening var så heldig, at et af de nye medlemmer blev nr. 11.000 i hovedforeningen. Foreningen fik derfor overrakt en æreskærde, der var udsat af landsformanden, kommandør P.Ipsen, til den lokalafdeling, der fik indmeldt medlem nr. 11.000.

I 1945 startedes i foreningens regi et marineorkester på 9 mand. Det underholdt bl.a. ved sendemandsmøderne i Aalborg 1947 og i Aarhus 1949. Orkestret blev i 1970 omdannet til Hjørrings Blæseorkester.

En model af skoleskibet »Danmark« på 1,85 m, udført af tre af foreningens medlemmer blev i 1948 ophængt i Sct. Catharinæ Kirke.

I 1950 indviedes en marinestue på 1. sal i Hotel du Nord. Desværre udbrændte hotellet i 1957 sammen med marinestuen. Ved denne lejlighed gik den æreskærde, som foreningen havde modtaget kort efter sin stiftelse, tabt.

På 20 års dagen, den 5. december 1962, kunne en ny marinestue indvies, nu på Postgården i Skolegade. Her holdt man til frem til 1967. Den 11. maj 1972 indrettedes så en

marinestue i Restaurant Spjældet i Bispensgade, men måtte kort tid efter flytte til Restaurant Morten Bisp ved siden af. Efter 1972 stod man uden marinestue, og møderne blev holdt dels i Restaurant Skammekrogen dels i Snedker- og Tømrerforbundets lokaler.

I foråret 2002 tilbød kommune foreningen, at den kunne låne et hus på Karolinesvej, som medlemmerne begyndte at indrette i sommeren 2002. Det blev indviet som Marinehus den 27. september 2003.

Foreningens formænd:

P.C. Larsen	1943-1950
Wilmer Gram Mikkelsen	1950-1957
E. Thorleifsson	1957-1959
Wilmer Gram Mikkelsen	1959-1960
B.M. Jensen	1960-1963
Poul Torpegaard Pedersen	1963-1966
Ib Hørstrup	1966-1968
Bent Sanderhoff	1968-1970
Per With	1970-1973
Jørgen Larsen	1973-1980
Bent Simonsen	1980-2006
Leif Petersen	2006-2010
Poul Lange	2010-2011
Ole Steensen	2011-

Medlemmer gør Marinehuset klart til indvielsen i 2003

Marinestuen i Hjørring

Hobro

Hobro Marineforening blev stiftet den 18. november 1925, som afdeling nummer 38 i Danmarks Marineforening. 27 gamle orlogsgaster indmeldte sig.

Efter besættelsen lykkedes det foreningen at få egen marinestue den 3. august 1946. Den var indrettet på »Lille Grand«. I 1951 flyttedes Marinestuen til Restaurant Skoven.

I 1960'erne havde man vanskeligheder med svigtende tilgang og problemet med at skaffe formand og bestyrelsesmedlemmer. Omkring 1970 måtte man fraflytte marinestuen i Restaurant Skoven. Genstandene blev pakket ned og midlertidigt anbragt i et af Himmerlands Bankens lokaler for senere at overflyttes til et lokale på Højskolehjemmet. Her blev der et par år etableret en marinestue, der dog i 1975 atter måtte fraflyttes.

I forbindelse med 50 års jubilæet i 1975 søgte foreningen at hverve nye medlemmer, bl.a. gennem en udstilling i banken, der havde været behjælpelig ved at stille lokaler til rådighed for en marinestue.

50 året blev fejret på Restaurant Skoven. I de følgende år sporede en vis optimistisk indstilling, hjulpet godt med af et engelsk flådebesøg og besøg af Dronningen i 1980.

I 1989 flyttedes til nye lokaler på Gasværksvej, som blev gjort muligt bl.a. gennem modtagelsen af en check fra A. P. Møllers Fond. Indvielsen fandt sted den 28. oktober 1989.

I 1990 fik foreningen anskaffet en udfaset mine til minebøsse, og i 1991 lykkedes det ved foreningens arbejde at få Hobro til at adoptere patruljefartøjer HAVKATTEN. I løbet af 1990'erne kom foreningen i en god gænge med adskillige udflugter, sejlads og andre arrangementer.

6.-8. august 2010 havde Hobro besøg af adoptionsskibet HAVKATTEN i anledning af Søværnets 500 års jubilæum. Samtidig var der arrangeret en rejseudstilling om dette emne på Hobro Lystfartøjsmuseum.

Formænd:

1925-1948	Blikkenslagermester A.S. Nonboe
1948-1954	Driftsbestyrer Poul Jensen
1954-1956	Barber- og frisørmester Axel Petersen
1956-1971	Driftsbestyrer Poul Jensen
1971-2007	Kontorchef Henning Melin
2007-	Per Holst.

Holbæk

Holbæk Marineforening blev stiftet den 16. november 1920. Mødet blev holdt på Holbæk Rådhus, hvor 12 deltagere var mødt op. Den første formand blev V. Møller, og i hans tid blev de fleste møder afholdt på Hotel Isefjord. Man havde på dette tidspunkt endnu ikke en marinestue. V. Møller var formand til 1929, hvor han blev afløst af Telefonmester A. Thomle. Der kan oplyses, at medlemstallet i 1932 var 68. I 1939 blev der stiftet en marineforening i Nykøbing Sj., og 37 medlemmer blev overflyttet til denne, men i 1940 var Holbæk oppe på 97 medlemmer.

I 1941 fik man lov at overtage et lokale på Hotel Isefjord, og man gik i gang med at indrette en marinestue. Der blev lavet indsamlinger og pakkefest, således at der kunne foretages indkøb til stuen. Der indkom 142,00 kr., men man brugte kun 107,00 kr., så der var overskud til driften. Allerede

i 1943 nedlagde man marinestuen grundet tiderne, og effekterne blev lagt i depot.

Telefonmester A. Thomle stoppede 1947 på grund af sygdom, men man var meget aktiv i hans tid. På grund af krigen blev møder og lignede afholdt på hans kontor, da der var mødeforbud i soldaterforeninger. Medlemstallet var også oppe på 107, da han sluttede.

I 1947 blev Skibsbygmester Anton Nielsen valgt til formand og der blev på ny oprettet en marinestue på Nicolajsens Hotel, hvor der i de følgende år blev holdt en del fester mm. Medlemstallet i 1952 var på 98. 1963 fik man en opsigelse af marinestuen på Nicolajsens Hotel, men foreningen fik tilsagn fra Hotel Strandparken om, at man dér havde et lokale til rådighed. I 1964 afgik Skibsbygmester Anton Nielsen ved døden.

I 1964 overtog Ingeniør Henry Dahlgaard formandsposten. Marinestuen måtte

Marineforeningens Afdeling **for Holbæk og Omegn**

afholder *Medlemsmøde med Torskegilde* Tirsdag den 18. Novbr.
Kl. 19,00 i Foreningens Lokale paa Hotel Isefjord.

Der serveres Torsk og Ostepind à 4,00 Kr. pr. Kuvert.
Til Spisningen bedes Brød- og Smørkort medbragt.

Efter Spisningen fremvises en ny Marinefilm.
Kystartilleriforeningens Medlemmer er indbudt.

Liste til Paategning henligger hos Blikkenslagermester A. Smith,
Smedelundsgade 1 — Telf. 136 — og slutter Mandag d. 17. ds.
Kl. 12,00

Festudvalget.

i 1969 igen nedlægges på Hotel Strandparken. Antal medlemmer i 1969 var 72.

1974 stoppede Henry Dahlgaard som formand og Arne Pedersen tog over.

I 1980 blev der igen oprettet en marine-stue i lokaler stillet til rådighed af Holbæk Sejlklub. 1982/83 var der en del problemer med formandsposten, idet Arne Pedersen gik af. Flemming Knudsen overtog, men stoppede kort efter og udmeldte sig. Finn Gythler overtog i 1983, men problemerne stoppede ikke, og foreningen var ved at lukke ned. Der havde været hvervemøder mm., men ingen mødte op. Ved en krise-generalforsamlingen 1985 mødte fire personer op, og Kurt Hamann blev valgt til både formand, kasserer og sekretær, og Duvald Dahlstrøm til bestyrelsesmedlem.

I 1986 tog Poul Poulsen over. Marine-stuen blev flyttet til Holbæk Kaserne, hvor man havde fået et stort lokale, der også bliver benyttet af Civilforsvaret. Medlemstallet var nu nede på 31. Igen i 1987 skiftedes der formand, da Poul Poulsen stoppede og Helmer Vibjerg overtog. Holbæk kommune adopterede 1988 ubåden SPRINGEREN med en stor reception på Rådhuset. Der var også en stigning af medlemmer. I 1989 var der 63.

December 1990 afgik Helmer Vibjerg ved døden, og ny formand blev Helmut Burrack. Han stoppede i 2008, og Knud Jyde overtog og stoppede i 2012, hvor Ole Puggaard tog over.

Holbæk Marineforenings 75 års jubilæumsmærke.

Ovenstående er mest en oversigt over formænd, marinestuer og medlemstal, men der har på trods af problemerne i perioder været udført et stort arbejde af bestyrelserne og medlemmerne med mange arrangementer.

Status i 2012 er, at der stadigvæk er problemer med marinestuen på grund af salget af kasernen, men det er foreningens håb, at den bliver købt af Holbæk Kommune, så at den kan forblive på kasernen.

Medlemstallet er nu nede på 19, men der er tale om trofaste medlemmer, der møder op til arrangementerne. Får foreningen styr på marinestuen, vil man gå i gang med hvervning af nye medlemmer. Holbæk Marineforening vil fortsat bestå.

Horsens

Marineforeningen for Horsens og Omegn blev stiftet ved et møde i Håndværkerforeningen den 10. oktober 1922.

Med udgangspunkt i oprettelsen af afdelingens første marinestue i 1948 giver efterfølgende beretning et retvisende fortælling om Horsens Marineforening frem til 2013.

Historien fortæller at Horsens fik sin første Marinestue i 1948, et lejemål i Skipperhus, som efter sigende skulle have været en beværtning på havnen. I 1958 vælger man af uvisse årsager at opsigte lejemålet og efter råd fra landsretssagfører Lawætz, betales kr. 500,- til istandsættelse af lokalet, hvorefter man er ude af lejekontrakten. Herefter står foreningen igen uden Marinestue og foreningens effekter bliver opbevaret hos den siddende bestyrelse.

I mange år lever Horsens Marineforening et stille liv uden et fast tilholdssted, men i foråret 1990 blev foreningen tilbudt lokaler i Tobaksgården til en husleje på 12.000,- sammen med en anden forening, hvilket man takkede nej til. På bestyrelsesmødet den 2. april 1990 kunne næstformand Poul Erik Wright meddele at man havde stor mulighed for at få lokaler i havneingeniørens tidligere kontor i Stykpakhuset på havnetrekanten. En lejeaftale blev aftalt mellem havnemesteren Jørgen M. Olsen og Horsens Marineforening. Den 1. september 1990 kunne Horsens Marineforening så invitere til indvielse af Marinestuen på Havnen 7.

I 1990'erne begynder der at ske interessante ting. Afdelingen får en del medlemmer, der udover at have aftjent værnepligt hos Søværnet – rigtige blå kraver – også har en stor interesse for Marinehjemmeværnet.

Det betyder at der kommer mange nye medlemmer fra Marinehjemmeværnet, og her begynder kampen for at blive accepteret på lige fod med pind 1 medlemmer. Den daværende formand Poul Erik Wright og havnemester Jørgen M. Olsen er de store fortalere for ligestilling mellem de, som har aftjent værnepligt ved Søværnet og de, som kommer fra Marinehjemmeværnet samt ikke mindst pigers ret til at blive medlem af Danmarks Marineforening. I 1995 lykkedes det så at få pigerne med. Også her gik Horsens Marineforening forrest. Allerede i 1996 blev den første pige valgt ind i bestyrelsen som suppleant og to år senere valgt til næstformand. I 2004 kommer så Danmark Marineforenings første kvindelig formand og det måtte jo ske i Horsens.

Det kan godt være at kampen var vundet på papiret, men ude i virkeligheden startede kampen for at blive accepteret som ligeværdige medlemmer af Marineforeningen. Det evigt irriterende spørgsmål – og hvor har DU så været tjenestegørende?, blev stillet i tide og utide. Men som en kommandørkaptajn fra et Jydsk Marinehjemmeværnsdistrikt sagde: Husk at af de som kritiserer Jer for at komme fra Marinehjemmeværnet har mange ikke sejlet andet på andet end LAP-PEDYKKEREN på Auderød.

I 2002 blev sendemandsmødet afholdt i Horsens og festmiddagen blev holdt i Kilden hvor både mad, drikke og musik var upåklagelig. Afdelingen havde besluttet at udnævne Peter Thurøe Hansen til æresmedlem og havde i den anledning bedt landsformand Otto Lichtenberg om at foretage udnævnelsen, hvilket han gjorde med glæde. Til de

gæster som ønskede at tage hjem lørdag, var der mulighed for at få en gang skipperlabskovs på Marinestuen, og det tilbud var der en del som tog imod og fra pålidelige kilder søndag, endte det med at blive en rigtig hyggelig aften. Når vi i afdelingen tager de store briller på, og ser på arrangement indefra, så kan vi godt være arrangementet bekendt, selv om der var ting som kunne være bedre.

I forbindelse med markeringen af 60 året for Danmarks befrielse den 4. maj 2005, udtalte daværende borgmester Vagn Ry Nielsen bl.a.: – Ej heller må glemmes de seks søfolk samt tre øvrige fra Horsens, som i allieret tjeneste måtte lade livet.

Kort tid efter mødtes formanden for De Blå Baretter, Østjyderne, Kai Åge Lund og formanden for Horsens Marineforening, Inge Lene Andersen og blev enige om at dette måtte være en opgave for Soldaterforeningerne i Horsens at råde bod på. Efter møde med de fem lokale soldaterforeninger blev man hurtigt enig om at gå i gang med opgaven, og at monumentet skulle stå klar til afsløring 4. maj 2006. Herefter gik Kai Åge Lund, og bestyrelsen fra Horsens Marineforening i gang med at få projektet synliggjort. Hvem skulle involveres, hvordan skulle monumentet være, hvem skulle lave det og ikke mindst at skaffe penge til det. Det viste sig at der, med Jørgen Kieler og direktør Hack Kampmann i spidsen, i forbindelse med en renovering af anlægget omkring Klosterkirken i 2002, havde været stillet forslag om at supplere mindestenen for de faldne modstandsfolk med en eller to mindeplader med navnene på de seks søfolk samt yderligere tre horsensianere som faldt i allieret tjeneste, men dette var ikke lykkedes. Det var derfor en glæde at kunne invitere dr.med. Jørgen Kieler, direktør Hack Kampmann,

direktør Peter Thurøe Hansen, direktør Ingeman Nielsen og ingeniør Ivar Thomsen til et møde, hvor vi kunne fortælle, at vi gerne ville afslutte det arbejde som de havde påbegyndt i 2002.

Det blev besluttet at det skulle være Filip Møller fra Filip's Sten- og Billedhuggeri, Horsens som skulle lave monumentet og udformningen skulle være i tæt samarbejde med de fem frihedskæmpere. Hele projektet med at få mindestenen realiseret, møderne med de gamle frihedskæmpere, hvor de i særlige øjeblikke løftede sløret for hvad de var blevet udsat i kampen for den frihed vi i dag tager som en selvfølge, har været fantastisk.

Den 4. maj 2006 stod monumentet klar til afsløring, og ikke mindst var det lykkedes Horsens Marineforening at få Horsens Kommune's adoptionsfartøj GUNNAR THORSON til at anløbe byen. Besætningen deltog i marchen fra Rådhuset til havnen, hvor de stillede æresvagt ved mindestenen, en fin og værdig gestus over for de som kæmpede og faldt og ikke mindst over for de mange pårørende som var kommet for at deltage i afsløringen. Miljøfartøjet GUNNAR THORSON kunne i 2006 fejre deres 25 års jubilæum, og da de nu alligevel var blevet beordret til Horsens i anledningen af mindstens afsløringen, besluttede de sig for at fejre jubilæet i Horsens. Som sædvanligt var besætningen inviteret på Marinestuen, og fredag aften havde vi en rigtig hyggelig og uformel aften inden det igen lørdag blev lidt mere officielt med reception om bord på Gunnar Thorson i anledning af deres 25 års jubilæum. Fra Horsens Marineforening skal der lyde en stor tak til chef Elo Jacobsen og hans besætning for deltagelse i afsløringen og ikke mindst Jeres måde at være på.

Det blev dog ikke ret længe afdelingen kunne hvile på laurbærbladene. For i lighed med mange andre byer, gik der også ny havnefront i Horsens Kommune, og i den plan indgik ikke en Marineforening. Man havde dog fra kommunal side lige glemt at vi sad med en uopsigelig lejekontrakt til 2015, og fik Kommunen brug for lokalerne i lejeperioden, var de forpligtigede til at finde andre tilsvarende lokaler. Denne lejekontakt kan afdelingen takke tidligere havnemester Jørgen M. Olsen for, da det som tidligere nævnt var ham som skaffede lokalerne i 1990, men ikke mindst også ham som var forudseende nok til inden sin pension i 1997 at forlænge den oprindelige lejekontrakt, som udløb i 2000, med 5 år. Afdelingen sad derfor med rigtige gode kort på hånden da man fra

kommunal side meddelte foreningen at de havde solgt bygningen og at den nye ejer gerne ville have råderet over sin ejendom.

To et halvt år skulle der gå før alt var faldet på plads og vi havde en ny Marinestue på Ove Jensens Allé 35, med endnu en forlængelse af lejekontrakten på 5 år, således var foreningen sikret til 2020, og således kunne vi indvie den nye Marinestue den 5. september 2009. Internt i afdelingen var der en del kritik af, at vi var kommet så langt fra den centrale placering på inderhavnen, men med tiden fandt medlemmerne alligevel vej til den nye Marinestue. Med den nye Marinestue, hvor vi for første gang havde fået en rigtig kabys, som opfyldt alle krav for tilberedning og servering af varm mad, gik foreningen ind i en stille gænge med de

Sekondløjtnant i Marinehjemmeværnet Kia Højlund Mogensen fra HVF 132 og Inge Lene Andersen afdelingsformand i Horsens Marineforening lægger krans ved Peder Skrams grav i forbindelse med Søværnets 500 års jubilæum i 2010.

forskellige aktiviteter, som der nu er i en maritim forening.

De tidligere omtalte laurbærblade lå ikke stille længere end til 2012, hvor vi december måned fik en henvendelse fra havnechef Peter Larsen om vi kunne komme til et møde med ham samt en repræsentant for CASA A/S som er ejere af ejendommen. Den 28. december 2012 var det første møde mellem Horsens Havn, CASA A/S og Horsens Marineforening, og herefter gik det rigtig stærkt. CASA havde fået mulighed for at udleje de lokaler som vi sad i, sammen med en større hal, til et erhvervslejemål, og det var der helt klart bedre økonomi i, end den aftale som vi havde med Havnen. En arbejdsgruppe blev nedsat og krav og ønsker blev udfærdiget og i et positivt og konstruktivt samarbejde med Christian Holm fra firmaet CASA, fik vi

endnu en gang en ny Marinestue, stadig på adressen Ove Jensens Allé 35. Fredag den 1. februar 2013 var vi ude af den gamle Stue og kunne invitere medlemmerne velkommen i de nye lokaler, denne gang uden de helt store indvendinger, vi flyttede trods alt også kun ca. 75 meter længere østpå.

Hvad fremtiden for Horsens Marineforening bringer, er der ingen der kan sige, men vort ønske og håb er at vi fremover i endnu større omfang kan udbrede viden om og interessen for det Maritime Danmark. En ting er helt sikkert, at fastholde og udvikle en forening kræver arbejde, hårdt arbejde, og forhåbentlig, når det næste stykke historie om Horsens Marineforening skal skrives, er der nogle som vil sige: – De tog ved lære af fortiden, og arbejdede i nutiden, til gavn for fremtiden.

Chef miljøskibet GUNNAR THORSON Elo Jacobsen lægger den 4. maj 2006 krans ved de nyligt rejste monument for seks faldne horsensianske søfolk og tre andre i allieret tjeneste.

Hundested

Hurtigt skød små afdelinger op rundt om i landet efter stiftelsen af Danmarks Marineforening, og den 7. april 1918 stiftedes Marineforeningen for Frederiksværk og Omegn. Fabriksejer H. Dittmer fra Ølsted blev afdelingens første Formand. Den 20. juni 1920 blev afdelingens flag indviet. Samtidig overtog P. W. Petersen fra Skævinge formandsposten, som han havde indtil 1936, hvor han blev afløst af lodsformand J. E. Nielsen.

Da det største antal medlemmer var fra Hundested, gav hovedbestyrelsen den 13. januar 1937 tilladelse til en navneændring fra Frederiksværk og Omegn til Hundested og Omegn.

Fire dage efter ændringen overrakte et medlem ved navn Schmidt foreningen en klokke med inskriptionen »Fr.Værk Afdeling 17.1.37«. Han var uvidende om ændringen af afdelingens navn, som først slog igennem senere.

En del frederiksværkere brød ud i 1944 og dannede deres egen afdeling i Frederiksværk med Portør Th. Mortensen som Formand.

I 1945 bliver Fiskeeksportør Ernst Olsen formand i Hundested, men kun til 1946, hvor det atter bliver J.E. Nielsen, der igen afløses af Formester Å. Hansen i 1947.

Foreningen havde efter krigen nogle blomstrende år, men interessen faldt gradvis,

Marinehuset i Hundested, indviet den 21. januar 1996

og i 1961 gik afdelingen i en form for »mølpose«, idet intet sker.

I 1964 tog Maskinchef Ib Hultén initiativ til en fornyet start og ledede foreningen i 17 år.

Foreningen, der havde ført en omflakkende tilværelse på kroer og restauranter, fik i 1976 sin egen Marinestue i Kulimportens gamle vejerbod på Hundested Havn. Havnen stillede lokaler til rådighed for et mindre beløb, men med den klausul, at vi måtte flytte, hvis lokalerne skulle bruges til havneformål. Allerede i 1979 kom opsigelsen til fraflytning pr. 1 januar 1980.

Man kan sige, at intet er så galt uden det er godt for noget. Bestyrelsen følte sig presset i spørgsmålet om lokaler, men besluttede efter en gennemgang af pengeposen og en forhandling med Købmand Warrer, at leje det tidligere Diskotek »Dokkerbanke« i hans bygning.

Efter en kort og hurtig klargøring kunne foreningen afholde sin første julestue i de nye lokaler 1979.

Den nye Marinestue i Døggerbanke blev officielt taget i brug nytårsdag i 1980 og dannede rammen for et godt foreningsliv med mange gode oplevelser for det stadig stigende medlemsantal.

Ved Generalforsamlingen 1981 ønskede Ib Hultén at fratræde som formand, og Ole Aunfelt overtog denne post.

Som tiden gik steg huslejen så meget, at bestyrelsen måtte se sig om efter nye faciliteter, der prismæssigt kunne bæres af foreningens indtægter.

Foreningen prøvede at købe Sømands-hjemmet, der skulle lukkes, men det blev ikke til noget i første omgang. Tre år efter i 1995 blev formanden kaldt ned til Havnens Formand Molich, der spurgte om vi stadig

var interesseret i Sømands-hjemmet, hvilket formanden kunne bekræfte, hvis prisen var den rigtige. Havnen nævnte en pris, der må siges at være i orden, men gjorde opmærksom på, at det var som beset, og at der ikke var noget at komme efter senere.

Ved en ekstraordinær indkaldt general-forsamling den 22. juni 1995, blev medlemmerne oplyst om det eventuelle køb og de udgifter en klargøring ca. ville koste, og medlemmerne sagde ja, selv om de fik et beløb på ca. 1,5 million stillet i udsigt.

Den 1. juli 1995 overtog vi Sømands-hjemmet og et halvt års hårdt arbejde var forude.

Vægge skulle nedrives, ligesom der var behov for nye døre og vinduer, nye lofter og gulve og nyt varmeanlæg samt udendørs areal.

Den 21. januar 1996 var der indvielse med Søværnets Tamburkorps og kanonsalut og et større antal gæster.

Foreningen havde fået det, den ønskede.

Efter 25 år som Formand ønskede Ole Aunfelt i 2006 at fratræde og som ny formand blev Gert Juhl valgt som afløser.

Efter fire år som formand måtte Gert Juhl, grundet sygdom, desværre trække sig. Ved Generalforsamlingen foreslog han, at formanden for Skyttelavet Ole Lorentsen overtog den post også, hvilket han gjorde.

Ole Lorentsen følte sig imidlertid utilfreds med samarbejdet i bestyrelsen og valgte at gå ved generalforsamlingen 2012, efter to år på posten.

Efter indstilling fra de tre tidligere formænd, Ib Hultén, Ole Aunfelt og Gert Juhl, blev Jens Hyldborg enstemmigt valgt, som ny formand på generalforsamlingen den 24. februar 2012.

Hørsholm-Rungsted

Under besættelsen drøftede en kreds af mænd i Hørsholm oprettelsen af en marineforening i lokalområdet. De indkaldte til et møde den 6. juli 1943 på Hørsholm Hotel. Man havde inviteret landsformanden, kommandør Paul Ipsen, til at fortælle om Marineforeningens arbejde og formål. Derefter stiftedes »Marineforeningen for Hørsholm og Omegn«. Første formand blev Toldvagt-mester Knud Wichmann. 20 indmeldte sig samme aften, og der blev foranstaltet en indsamling til indkøb af et flag, således at dette kunne indvies under festlige former den 5. september samme år. Allerede i 1944 var der indmeldt over 100 medlemmer.

Der var fra starten god gang i afdelingen, og en marinestue kunne tages i brug på Restaurant »Jomsborg« i Rungsted, allerede den 8. juli 1945. Ved denne indvielse medvirkede Københavnsafdelingens musik-korps. Til opsætning i marinestuen udførte glarmester Guhle en flot glasmosaik efter tegning af arkitekt Høy. Denne glasmosaik pryder også den nuværende marinestue.

Der blev oprettet en julefond til fordel for gamle og trængende medlemmer, og

Glasmosaik fra 1945 i Hørsholm-Rungsted marinestue

der blev samlet penge ind til at afdelingen kunne iklæde en Georg Stage-dreng. Senere afholdtes et stortilet karneval, hvis overskud blev tilsendt Stiftelsen Georg Stages Minde. Dette årlige arrangement fortsatte i de efterfølgende år.

Knud Wichmann afgik som formand i 1947 som følge af fraflytning fra kommunen. Han blev udnævnt til æresmedlem af afdelingen.

Afdelingen stiftede den 11. april 1947 et skyttelav.

På en ekstraordinær generalforsamling den 4. august 1949 drøftedes muligheden af at købe »Jomsborg«, som man havde fået tilbudt. Dette blev dog ikke til noget, og den nye ejer opsigte marinestuen, der så samme år flyttedes til Hørsholm Hotel. Her holdt afdelingen til frem til 1957.

Omkring stiftelsesdagen den 6. juli 1953 blev der afholdt et stort arrangement. Om lørdagen anløb motortorpedobåden MUSVÅGEN Rungsted Havn. Om aftenen var der tappenstreg med orkester fra Usserød til Ridebanen. Søndag morgen samledes man på Ridebanen for med orkestret i spidsen at føre et nyt kirkeskib, skænket af Kurt Schou, til ophængning i Rungsted Kirke.

Den 25. juli 1957 adopterede Hørsholm-Rungsted motortorpedobåden FLYVEFISKEN.

I dag er Søværnets øvelseskuttere SVANEN og THYRA adoptionsskibe for Hørsholm, hvis våben ses i disse sejlfartøjers sejl.

I 1957 måtte marinestuen flyttes til Hotel Bakkehave, hvor den var etableret indtil 1966, da hotellet lukkede. Man holdt derefter en kort tid til i restaurant »Kronhjorten«,

Søværnets øvelseskuttere SVANEN og THYRA, der er adopteret af Hørsholm Kommune, hvis våbenskjold ses i spilerne

men flyttede så den 19. september 1967 til Restaurant »Vejlehus«. Her var afdelingen først installeret i Stauningstuen, men flyttede senere til 1. sal. I 1979 flyttedes til en pavillon bag ved restauranten, et lejemål, der varede frem til 1. februar 1987.

Afdelingens formand, Jon Rasmussen, var tidligere medlem af kommunalbestyrelsen, og hans henvendelse til borgmesteren om lokaler gav resultat. Man fik stillet et tidligere vaskeri til rådighed. Det lå på adressen Søndre Jagtvej 10. Huset havde stået tomt i otte år, og var meget forfaldent, men medlemmerne gik i gang med at restaurere det. Indflytningen kunne begynde i 1986. Med dette marinehus var der skabt gode rammer for afdelingens fortsatte virke.

Ved årsskiftet 1999-2000 begyndte man en ny tradition i form af en nytårskoncert

i Egedal Kirke i Kokkedal med Kvindelige Marineres Musikkorps og et civilt sangkor. Senere flyttedes denne koncert til Hørsholm Kirke.

Formanden i jubilæumsåret er Palle Petersen.

Kvindelige Marineres Musikkorps underholder i Hørsholm Hovedgade i anledning af afdelingens fregatskydning 2012

Ishøj

I efteråret 1983 samles en lille gruppe tidligere tjenestegørende fra Søværnet, der alle var interesseret i at danne en lokalafdeling af Marineforeningen i Ishøj.

Efter løsningen af en del praktiske problemer, blandt andet med at skaffe egnede lokaler, mødtes de tidligere gaster fra Søværnet til en stiftende generalforsamling den 20. februar 1984.

Forud for mødet havde man haft travlt med fremstilling af en flagmast og et orlogsflag til indendørs brug der stadig bruges.

På den stiftende generalforsamling blev der nedsat en bestyrelse og man vedtog, at foreningens navn skulle være »Ishøj og Sydkystens Marineforening«. Der blev på mødet indmeldt otte medlemmer.

De første år blev møderne afholdt hos det lokale Hjemmeværn. Siden private hjem og kommunale lokaler. Men i 1999 fik afdelingen af kommunen tildelt en pavillon på Strandvangen 54. Pavillonen blev istandsat og fungere som marinestuen frem til 2006.

I 2005 fik afdelingen mulighed for at flytte ind i huset hvor marinestuen, sammen med et kontor, nu er indrettet præcis som bestyrelsen ønskede. Indflytningen skete i 2006.

Ishøj og Sydkystens Marineforening fik i 1988 tildelt Fremdriftsskruen.

2001 afholdt afdelingen årets sendemandsmøde. Et arrangement, den lille afdeling var meget stolte over at afvikle.

På en ekstraordinær generalforsamling den 20. marts 2006 ændrede Ishøj og Sydkystens Marineforening navn til Ishøj Marineforening.

I 2008 blev den store flagmast færdig efter et par års arbejde.

I 2009 holdte Ishøj Marineforening 25 års jubilæum med en stor reception og mange gæster.

Af de oprindelige 8 medlemmer er 2 stadig aktive i afdelingen.

Den store flagmast foran marinehuset i Ishøj blev indviet i 2008.

Kalundborg

Kalundborg Marineforening stiftedes den 17. juni 1924.

Marineforeningen blev hurtigt en kendt enhed i byen og engagerede sig flittigt i Kalundborgs forskellige aktiviteter. I sommeren 1925 var medlemstallet oppe på 112 medlemmer,

Foreningen arrangerede i årene frem over en række foredrag, filmforevisninger, diletanter og andre sammenkomster. Bl.a. blev der den 12. april 1930 afholdt en fest for fregatten Jyllands bevarelse.

2. verdenskrig medførte, at Marineforeningen med flaget mange gange deltog i søgehøjtideligheder for omkomne søfolk.

Marineforeningen gik ind i det sidste krigsår 1945 med et medlemstal på 106.

På generalforsamlingen 25. februar 1945 havde havnefoged Rasmussen indsendt et forslag om oprettelse af et skyttelav. Efter afstemning blev der nedsat et udvalg til at forestå oprettelsen af det nye lav.

Den 9. juni 1945 afholdt man stiftende møde for dannelse af et skyttelav i Marineforeningen med vedtagelse af nye vedtægter. Gennem den herværende Marinekommando blev det muligt at låne 8 fhv. tyske rifler samt 3000 patroner til brug ved trænings-skydningerne.

Den 29. august 1948 fejrede man 5 års dagen for bruddet med besættelsesmagten. Samme dag afslørede Marineforeningen Minnebøssen på havnen i overværelse at en tusindtallig skare.

Den 2. august 1953 afvikledes Marineforeningens Landsskyttestævne for første gang i Kalundborg. Her deltog 60 skytter

fra Randers, Herning, Odense, Kerteminde, København, Kgs. Lyngby og Kalundborg.

Kalundborg var igen vært for Landsskyttestævnet i 1959, hvor 80 skytter deltog, og i 1965, hvor 70 skytter var med til at indvie de nye skydebaner under Kalundborg Hallerne. Det er de samme baner, som i dag bruges af Skyttelavets medlemmer hver søndag formiddag.

Skyttelavet var en meget aktiv del af Kalundborg Marineforening. Således vandt man Landsskyttestævnet i 1962 i Kerteminde og igen i Kgs. Lyngby i 1964. Succesen blev gentaget i København i 1966 og i Randers 1967.

Skyttelavet fejrede 25 års jubilæum i 1970, hvor man igen havde indbudt til Landsskyttestævne.

Skyttelavets 50 års jubilæum blev fejret på stiftelsesdagen den 9. juni 1995 med en reception i marinestuen. Borgmester Arne Nielsen deltog og overrakte en flot gavecheck fra byen.

Gennem en årrække havde Kalundborg Marineforening flyttet tilholdssted af mange forskellige årsager. Man havde således Marinestue på Hotel Du Nord, som var foreningens første marinestue, der blev indviet i 1951.

Allerede 4 år efter, den 15. oktober 1955, hvor medlemstallet nu var oppe på 120 medlemmer, indviede man atter en marinestue, denne gang på Hotel Industrien.

I 1963 vedtog man på en generalforsamling at flytte stuen til Hotel Ole Lundsgaard. Derefter fik man husly i Slotskælderen, hvor marinestuen var indrettet i restauranten. Imidlertid var medlemmer utilfredse med de

trange kår i Slotskælderen og til sidst endte det med, at bestyrelsen i februar 1974 nedtog foreningens effekter og pakkede dem ned i kasser, som blev opmagasineret hos et par af bestyrelsesmedlemmerne.

Sammenhængen mellem en god og velfungerende marinestue og medlemstallet afspejler sig klart i udviklingen gennem 1960'erne og starten af 1970'erne, idet medlemstallet faldt fra 110 i 1968 til 65 i 1973.

I løbet af 1976 indrettede et af medlemmerne H.E. Svendsen det meste af sin kælder til Marinestue, hvorved hovedparten af foreningens effekter kom frem i lyset igen. Nu havde man igen et sted at samles, hvor der kunne afvikles gode og hyggelige arrangementer. Det afspejlede sig i medlemstallet, der i løbet af de næste år øgedes til 90 medlemmer.

Den 18. oktober 1988 kunne Marineforeningen indvie en ny marinestue på 1. salen i Bispegården.

Indvielsen fik et ekstra officielt skær, fordi Marineforeningen fik overrakt det Dannebrogssflag, som var blevet nedkastet under den 2. verdenskrig til lods Jensen og som smykkede hans båre ved hans begravelse.

I løbet af 1993 indskrænkedes mulighederne for afholdelse af mandeaftener i Bispegården, hvorfor bestyrelsen igen begyndte at se sig om efter egnede lokaler til en marinestue. I slutningen af 1993 fik foreningen tilbudt lokaler i bagbygningen til Vestre Havnevej 8 af husets ejer skibsfører Ole Nielsen,

som var medlem af foreningen. Den nye marinestue blev indviet den 15. januar 1995 ved en reception med deltagelse af borgmester Arne Nielsen og landssekretær Ib Ketler samt omkring 130 øvrige gæster.

I 1999 fik Kalundborg Marineforening mulighed for at købe sit eget hus, idet KOLK's tidligere skibshandel skulle sælges. Det var en af de sidste muligheder for at købe noget, der ligger på havnefronten. En indkaldt ekstraordinær generalforsamling gav grønt lys for købet.

Der blev nu sat en større ombygning i gang. Facaden ud til vejen blev ændret, der blev indrettet kabys og 2 toiletrum. Der blev lavet indvendig isolering og en masse elarbejde.

Lige siden har stuen været rammen om mange gode, hyggelige og traditionsrige arrangementer, men også anderledes tiltag. Bl.a. blev marinestuen i 2010 brugt i 3 dage som eksamenslokale for 40 elever fra skoleskibet Georg Stage.

Ligeledes kommer der mange medlemmer i stuen til hverdag. Det er med til at give en god og stabil økonomi. Det gjorde, at vi for et par år siden kunne købe annekset, der ligger få meter fra foreningen. Dette hus er nu færdigrenoveret med grovkøkken, toiletrum, depotrum, billard og en første sal til arkiv og kontor.

Kalundborg Marineforening har en sund og stabil udvikling og tæller i dag 220 medlemmer.

Kerteminde

Danmarks Marineforenings afdeling i Kerteminde blev stiftet på Pavillon Pax den 28. august 1942. Ved den stiftende generalforsamling var der allerede indtegnet ca. 50 medlemmer. Kerteminde Marineforenings første bestyrelse bestod af J. Due Nielsen, Due Andersen, Wentzel Martinussen, Christian Klokke og Carl Grønholdt. Revisorerne var Ove Hansen og Eigil Fincks. Afdelingens første flagbærer blev Richard Jørgensen.

Landsformanden, kommandør Paul Ipsen deltog i den stiftende generalforsamling. I sin tale til den nystiftede afdeling oplyste han, at de alvorlige tider for landet havde medført at der på kort tid var stiftet 20 nye marineforeningsafdelinger med flere tusinde medlemmer.

En gennemgang af afdelingens logbog fortæller, at Kerteminde Marineforening hurtigt satte sit præg på byen.

Den 30. september 1945 afsløredes mindstenen på havnen for de 22 Kertemindesømand, der omkom om bord på orlogsskibet DANNEBROGE den 4. oktober 1710 i slaget i Køge Bugt. Den 11. marts 1948 opsætter afdelingen minebøssen på havnen.

Kerteminde Marineforening markerer sig også på festsiden med løbende festarrangementer i forbindelse med afdelingens runde og halvrunde jubilæer.

Marinestuen har siden 1942 været afdelingens faste samlingssted. Gennem de 71 år Kertemindes Marineforening har eksisteret har stuen haft syv adresser.

- 1942-1956: »Sølyst«, Peder Møllersstræde.
- 1956-1964: Pavillon »Pax«, Klintevej.

- 1964-1970: Clausens Conditori, Langegade.
- 1970-1979: Ingen marinestue.
- 1979-1986: Restaurant Marinaen.
- 1986-1995: Eget hus på Margrethes Plads.
- 1995-2013: Ndr. Havnekaj 27.
- 2013- : Ny marinestue på Møllevvej.

Den 27. november 1948 oprettedes et skyttelav. Fra starten havde lavet 28 skytter, der allerede på etableringsdagen kunne tage afdelingens første skydebane i anvendelse. Fiskehandler Niels Mathies Hansen affyrede det første skud til ære for Kongen, Danmark og Marineforenings skyttelav.

Kerteminde Marineforenings bestyrelser i Danmarks Marineforenings jubilæumsår er for marineforeningen Peter Heiden, Peter Zeulner, Gurli Brogaard Hansen, Preben Ernst, Poul Krat, Mogens Jensen og Hardy Holm.

Kerteminde Marineforenings skyttelavs bestyrelse er Preben Ernst, Peter Heiden, Torben Henriksen, Peter Zeulner og Poul Krat.

I 1945 markerede Kerteminde Marineforeningen med denne mindesten tragedien i 1710, hvor 22 af byens unge søfolk omkom i farvandet omkring Køge Bugt om bord på orlogsskibet DANNEBROGE.

Kolding

Marineforeningens Lokalkreds for Kolding og Omegn var navnet på Kolding Marineforening, da den blev stiftet den 26. februar 1916 på Hotel Kronborg.

Den 97-årige lokalafdeling har siden starten været et aktivt element i Koldings foreningsliv. Første markante begivenhed efter 1945 var adoptionen af DAPHNE i 1969. DAPHNE blev i 1982 afløst som adoptionskib af korvetten PETER TORDENSKIOLD. Sidste besøg af PETER TORDENSKIOLD inden udfasning af Flådens tal var i 2010.

Kolding Havn og by har ofte officielle besøg af danske og udenlandske orlogsfartøjer. Ved disse anløb deltager Kolding Marineforening altid som repræsentant for kommunens soldater- og orlogsforeninger.

Afdelingen var i forbindelse med 60 års jubilæet i 1976 vært for Danmarks Marineforenings sendemandsmøde.

Nye lokaler

Bestyrelsen fortæller, at Kolding Marineforening siden 1965 har haft til huse på den historiske Staldgården til Koldinghus Slot i lokaler, der var for små, mørke og utidssvarende, og på grund af fredningsbestemmelser ikke måtte ændres. De seneste år har vi også været på nippet til at skulle fraflytte lokalerne, der skulle anvendes til andet formål. Eneste fordel var, at udgiften til husleje og varme var nærmest symbolsk. Vi har dog stadig en vis tilknytning til Staldgården, idet vores Skytte-lav fortsat benytter salonskydebanen på loftet til træning til Landsskyttestævne.

Kolding Marineforenings nye smukke domicil i Kolding Marine Syd.

Primo 2012 fik vi foden på eget dæk i større lokaler i maritime omgivelser i Kolding Marina Syd. Et kolossalt arbejde forestod med at renovere og indrette lokalerne, som nu omfatter 90 m² med nyt inventar, hårde hvidevarer, sanitet og varmepumpe. Nu er vi også klar til at modtage andre afdelinger, der kunne tænkes at lave en udflugt til Kolding. Vi hjælper gerne med ideer til lokale oplevelser og til fortæring.

Flere medlemmer har lagt utallige arbejdstimer i det kæmpearbejde, det har været og som kronedes med indvielsesfest den 2. juni 2012. Vores ældste medlem Poul Klaaborg og landsformand Ole Løje Jensen klippede symbolsk båndet til lokalet.

Afdelingsformand Keld Kristensen holdt åbningstalen og landsformanden lykønskede med de nye lokaler og gav et historisk tilbageblik over Kolding Marineforenings før-

ste år, som for mange var helt ukendt. Han overbragte Danmarks Marineforenings gave i form af et skrueblad fra Willemoesklassen. Først i 2013 fandt vi en egnet granitsten, og har nu fået monteret skruebladet ved indgangen til marinestuen.

Vi har kunnet mærke, at pengene ikke sidder så løst mere hos kommunen og diverse fonde, men vi fik dog en meget velkommen økonomisk håndsrækning fra J. Lauritzen Fonden og Jubilæumsfonden i Kolding.

Kolding Marineforenings formænd siden 1963:

- 1963-1980: Mogens Burchard
- 1980-1981: Ole Kjærsgård Nielsen
- 1981-1987: Knud Andreasen
- 1987-1992: Keld Kristensen
- 1992-2010: Knud Skaftø
- 2010- : Keld Kristensen

Interiørfoto fra marinestuen i Kolding.

Kongens Lyngby

Den 4. april 1944 indkaldte en kreds af tidligere orlogsgaster til konstituerende generalforsamling på restaurant »Lottenborg«. Marineforeningens formand kommandør Paul Ipsen, kom til stede og fortalte om foreningens formål. Der var enighed om at oprette den forslåede afdeling af Marineforeningen, og efter at man havde drøftet indbyrdes forslag til vedtægter valgte man navnet »Marineforeningen for Nordre Birk«, og man valgte den første bestyrelse. Formand blev radiotelegrafist Chr. Møller-Pedersen, Lyngby. På denne foreningens første aften, indmeldte sig 77 medlemmer, og man startede indsamlingen til foreningens første flag, som blev købt i samme måned.

Den 7. maj 1944 holdt foreningen sin stiftelsesfest, som foregik på Hotel Lyngby. På dette tidspunkt var medlemstallet steget til 150. Aftenens højdepunkt indtraf, da Kommandør Ipsen lod det nye flag hejse for første gang, hvorefter man gik til fæl-

lesspisningen med efterfølgende »dans på dækket«.

Kort efter foreningens oprettelse begyndte bestyrelsen at forberede indretningen af et fast samlingslokale, en såkaldt marinestue. Foreningens kasserer Restauratør Høegh-Hansen stillede et lokale til rådighed og betalte selv de syv borde (såkaldte bakker) med tilhørende bænke, hvor mandskabet sidder under skafningen. Den 14. januar 1945 blev Marinestuen indviet.

Under beskedne former blev der holdt en fest i Marinestuen den 4. april 1945. Prins Knud havde interesseret fulgt foreningens trivsel. I hvert fald var han nu til stede for første gang, og endnu samme aften vedtog man at udnævne ham som foreningens første æresmedlem. Prins Knud kom siden ofte til Marineforeningens arrangementer og bevarede et nært forhold til foreningen til sin død i 1976. Foreningens medlemstal var i 1946 steget til 200 medlemmer.

Restaurant Lottenborg, hvor Marineforeningen i Kongens Lyngby havde marinestue frem til 2006

Den 5. maj 1946 afholdt foreningen en mindehøjtidelighed for de mange danske søfolk, der var omkommet under krigen. På pladsen overfor Sorgenfri slot havde et af foreningens medlemmer, gartner Georg Hansen, opbygget et monument i form af et flere meter højt anker bundet af gran og buksbom. Under paraden ved ankeret talte foruden foreningens formand Chr. Møller-Pedersen, også sognerådsformand Ingvar Nørsgaard og kommandør Paul Ipsen. Resten af dagen blev der holdt vagt ved ankeret, og om aftenen tændtes fakler ved mindesmærket.

Nogle dage efter flyttede Christian X og Dronning Alexandrine ind på Sorgenfri slot for sommeren. Hele Lyngby Hovedgade var flagsmykket og en mængde mennesker var mødt op for at modtage kongeparret. Ved mindeankeret paraderede Marineforeningens bestyrelse med flaget. Umiddelbart efter kongens ankomst kaldte han formanden i audiens på slottet og takkede foreningen for det stemningsfulde arrangement.

I årene 1946-47 styrkede man det selskabelige samvær og optog blandt andet venskabsforbindelse til den tilsvarende svenske marineforening »Flottans Män«s afdeling i Halmstad.

I 1948 ændrede foreningen Marineforeningens afdeling for Nordre Birk navn til Marineforeningen, Kongens Lyngby Afdeling. Grunden hertil var, at der var opstået flere afdelinger i dette område.

Den 3. februar 1956 trådte foreningens første formand Chr. Møller-Pedersen tilbage efter 12 år, og overlod posten som formand til Ejnar Brolykke, som den 17. februar 1966 efter 10 år overlod formandsposten til Valdemar Olsen. Den 16. februar 1970 overtog Jørgen Mortensen formandsposten

efter Valdemar Olsen. Efter 8 år på posten overlod Jørgen Mortensen formandsstolen den 20. februar 1978 til Harry Mosberg. Den 18. februar 1980 tiltrådte Viggo Bøjsen som ny formand for foreningen. I jubilæumsåret 1984 den 13. februar overtog Mogens Jacobsen formandsstolen i foreningen.

Marineforeningens Kongens Lyngby afdeling har under de ændrede vilkår for dansk foreningsliv, bevaret traditionerne fra foreningens stiftelse, hvor man til stadighed skaber en festlig stemning og kammeratskab, som endnu mindes af mange gamle medlemmer. Ved 40 års jubilæumsåret 1984 var medlemstallet skrumpet til 93 medlemmer. Foreningen kan endvidere glæde sig over, at Greve Christian af Rosenborg efter Arveprins Knuds død er indtrådt i sin fars sted og ofte deltager i foreningens arrangementer. Greve Christian har også været medlem at bestyrelsen, i en periode som næstformand.

Den 9. marts 1988 fik foreningen sit nye flag som gave fra Danmarks-Samfundet, og overrækkelsen blev naturligvis markeret i Marinestuen på restaurant Lottenborg. Arveprinsesse Caroline Mathilde, som var Ærespræsident for Danmarks-Samfundet, bærede afdelingen med sin tilstedeværelse sammen med sønnen Greve Christian af Rosenborg, da afdelingen indviede sit nye flag. Ved den efterfølgende generalforsamling blev greve Christian valgt som suppleant til bestyrelsen.

I forbindelse med Marineforeningens 75-års jubilæum viste foreningen en separat udstilling på Stadsbiblioteket i Lyngby 16.-27. april 1988.

På generalforsamlingen den 28. februar 1990 trådte formanden Mogens Jacobsen tilbage efter 17 år i bestyrelsen heraf de seks som formand. Ny formand blev Jørgen

Marineforeningen i Kongens Lyngby indvier sit nye flag den 9. marts 1988 skænket af Danmarks-Samfundet. Fra venstre ses Greve Christian, formanden for Danmarks-Samfundet Gert Jørgensen, Arveprinsesse Caroline Mathilde og foreningens formand Mogens Jacobsen

Menå. Ved samme lejlighed blev Mogens Jacobsen udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen.

Restaurant Lottenborg havde siden stiftelsen været foreningens tilholdssted med Marinestuen. Omkring 1978-80 tilbød enken til den tidligere kasserer, restauratør Ernst Høegh-Hansen at foreningen kunne købe Lottenborg. Den siddende bestyrelse besluttede dog, at det var en for stor mundfuld, og afslog høfligt tilbuddet. Lottenborg gik derefter en usikker tid i møde og foreningen måtte søge andre lokaler til dens arrangementer. Lottenborg blev dog igen åbnet, og foreningen fortsatte efter aftale med den nye forpagter at benytte Marinestuen.

Den 14. februar 1992 afløste Poul Arne Madsen, Jørgen Menå som formand for foreningen.

Den 9-10. februar 1996 deltog foreningen i en totalforsvarsudstilling i Lyngby

Storcenter, hvor man på Storetorv havde opstillet plancher med oplysning om Marineforeningens formål og medlemmer fra foreningen svarede på spørgsmål fra publikum og hvervede nye medlemmer til foreningen.

Den 26. februar 1998 overlod Poul Arne Madsen formandsstolen til Peder Møller Hansen. Poul Arne Madsen blev udnævnt til æresmedlem.

Ved generalforsamlingen i 2000 blev vores da eneste kvindelige medlem Birgit Koch Sørensen valgt som suppleant og overtog posten som slopkistebestyrer.

Foreningen har igennem årene fået flere faste arrangementer. Siden skyttelavets oprettelse i 1945 har man afholdt den årlige Sommerfugleskydning som afslutning på forårssæsonen. En tradition er også blevet sejlturen med bådfarten på Furesøen, og vores bankospil i efteråret samt vores juleafslutning.

I sommeren 2006 blev bestyrelsen nødsaget til at opsiges aftalen med Lottenborg, og dermed forlode Marinestuen i restauranten. Foreningen gik en trang tid i møde uden egentlig Marinestue. Foreningen tog straks kontakt til Lyngby-Tårnbæk Kommune og diverse restauranter i kommunen, men uden held.

En kontakt til Hofmarskallatet vedrørende Sorgenfri Slot startede stort set samtidig, og gav i starten ikke de store håb, men med bestyrelsens store tålmodighed og vedholdenhed lykkedes det til sidst, via først Hofmarskallatet og siden hen slotsforvalter og palæforvalter Jens Greve, at skaffe lokaler i staldbygningen på Sorgenfri Slot. Lejligheden, som foreningen fik tildelt, var den tidligere tilsynsførendes bolig. Medlemmerne gik i gang med at sætte den nye Marinestue i stand. Den kunne endelig indvies den 23. november 2007.

Den 1. september 2007 havde foreningen og broderskabsforeningen i Flottans Män i Halmstad 60 års-jubilæum. Da vi på daværende tidspunkt ikke havde nogen Marinestue, blev festlighederne holdt i Marinestugan i Halmstad.

På generalforsamlingen den 27. februar 2012 ønskede formanden Peder Møller Hansen, efter 22 år i bestyrelsen, heraf de 14 år som formand, ikke genvalg. Peder Møller Hansen blev udnævnt til æresmedlem af Marineforeningen, og som ny formand valgte generalforsamlingen Mogens Bøeg-Jensen.

Særlig aktiv har foreningens skyttelav været gennem årene.

Da Kongens Lyngby Afdeling af Marineforeningen blev stiftet i 1944, kunne man på grund af besættelsen ikke straks oprette et skyttelav. Men straks efter befrielsen i maj

1945 tog bestyrelsen fat på opgaven, og den 2. december 1945 blev Skyttelavet oprettet ved en sammenkomst i Marinestuen. Skyttelavets vedtægter, blev godkendt på en generalforsamling den 10. marts 1946.

Skyttelavets forhold til foreningen var undertiden lidt anstrengt, indtil man i 1975 slog foreningen og dens skyttelav sammen under samme bestyrelse.

Skyttelavet ønskede naturligvis at benytte en lokal skydebane, og man forsøgte derfor at leje Lyngby Salonskytteforenings skydebane i Hotel Lyngbys have. Det lykkedes dog ikke i første omgang, og den første skydeaften fandt derfor sted på Østerbros Stadion den 3. januar 1947. Fra den 15. februar 1947 fandt skydningerne sted på Lyngby Salonskytteforenings bane i haven bag Hotel Lyngby, men da denne skydebane blev revet ned i sommeren 1947, måtte man igen tage ind til København for at skyde.

Da man i 1948 genoptog landsskyttestævnerne efter den lange pause under og lige efter krigen, deltog Kongens Lyngby Skyttelav straks fra begyndelsen. Ved landsskyttestævnerne udsattes en vandrepokal for 10 år, hvorefter den skulle tilhøre det skyttelav, der havde vundet den flest gange. Kongens Lyngby Skyttelav vandt denne pokal i 1949, 1951, 1952 og 1953 og kunne derfor i 1958 hjemføre pokalen til ejendom, efter at en ny pokal var udsat.

Navnlig landsskyttestævnet i 1951 var en stor begivenhed for Skyttelavet. Det afholdtes den 2. september. Ikke alene vandt Kongens Lyngby stævnet, men desuden blev den bedste skytte Chr. Arpe, der havde været skyttelavets formand siden dets oprettelse i 1945.

En anden mindeværdig fest var Skyttelavets 10 års fødselsdag, som fejredes på Hotel

Fortunen den 3. december 1955. Ved denne lejlighed var Marineforeningens landsformand kommandør Paul Ipsen, til stede, og som tak for de mange gange, han havde været inviteret med til Skyttelavets fester, overrakte han som gave sin tjenstepistol og bad Skyttelavet værne om den. Pistolen blev gjort ubrugelig og naglet fast til væggen i Marinestuen.

Den årlige sommerfugleskydning er nok den kendteste og festligste af skyttelavets arrangementer. Den afholdtes første gang 1. september 1946. Den, der skyder sommerfuglens brystplade ned bliver kronprins. Udnævnelsen af Sommerfuglekongen er derimod bestyrelsens opgave.

Den første formand for Skyttelavet, Chr. Arpe, fortsatte som formand til sin død i 1962. Han efterfulgtes af radioforhandler Frederik Martin og senere igen af vognmand Poul Arne Madsen. Da Skyttelavet den 24. marts 1975 blev sammenlagt med foreningen, fortsatte Poul Arne Madsen som skyde-

udvalgsformand, til han i 1976 blev afløst af skydeudvalgsformand Leo Ketscher.

Ved landsskyttestævnet i 1985, som afholdtes i Lyngby i dagene 14-15. september til markering af Kongens Lyngby Afdelingens 40 år jubilæum, foregik den sportslige del af stævnet på Lyngby Stadion og den selskabelige del i Marinestuen på Lottenborg.

Skyttelavet for Marineforeningens Kongens Lyngby Afdeling har igennem alle årene deltaget i distriktskydningerne og landskyttestævnerne.

Skyttelavet har indtil 2010 afholdt skydeaftener på skydeanlægget på Lyngby Stadion. Ulykkeligvis måtte skyttekælderen på Lyngby Stadion forlades på grund af skimmelsvamp. I mellemtiden er skydningen flyttet til Rundforbi Stadion. Skytteudvalgsformand Hans Henrik Prytz har varetaget Skyttelavets tarv siden 2011, på bedste vis, hvor han overtog posten efter Per Kirkegaard Nielsen.

Korsør

Marineforeningens afdeling i Korsør blev oprettet 14. januar 1916. Der var 77 tilstede, som meldte sig ind. Konsul Th. Rasmussen blev første formand. Afdelingen fik sit første flag den 23. juni samme år.

I juli 1920 opstillede afdelingen en minnebøsse ved Havnen, men den forsvandt under den tyske besættelse. Skibsklokken fra torpedobåden HAJEN, der lå i Korsør den 29. august 1943, ejes i dag af afdelingen.

I 1940 indrettedes på initiativ af Korsør Kommune en marinestue på Sølyst.

Efter besættelsens ophør steg medlemstallet til 154.

Den 28. november 1948 adopterede Korsør minelæggeren LINDORMEN, et

arrangement, som afdelingen medvirkede i. I 1976 adopteredes minelæggeren SJÆLLAND.

En marinestue indrettedes på Hotel Korsør. 3. marts 1951. Herfra måtte man flytte i oktober 1953 til Hotel Broen, som så måtte forlades i 1955. Afdelingens effekter måtte opbevares hos et af medlemmerne.

Der var besøg af DANNEBROG den 14. juli 1959.

Siden 1955 havde der ikke været etableret en egentlig marinestue. Dette påvirkede medlemmernes interesse og manglende aktivitet. På generalforsamlingen i 1960 besluttede man derfor at lade afdelingen gå i »mølpose«.

Søværnets Tamburkorps opstillet den 21. august 1998 i forbindelse med indvielsen af Korsør Marineforenings marinestue på Korsør Fæstning

Et tidligere medlem, Erik Andersen, fik i 1966 indkaldt til en ny generalforsamling, således at afdelingen efter 6 år atter kunne begynde at fungere. I den nystartede afdeling indmeldte 116 sig. Som ny formand blev N.P.Jepsen valgt. Et udvalg skulle undersøge mulighederne for at etablere en ny marinestue. De genoptagne møder blev afholdt på Café Sølyst, hvor man i 1968 fik indrettet et mødelokale. I 1971 fik man overdraget et mødelokale på skolen i Slottegangsgade, som medlemmerne gik i gang med at reovere. Man kom i de følgende år op på 335 medlemmer og var den største af Marineforeningens afdelinger.

I marts 1973 rettede afdelingen henvendelse til Hovedbestyrelsen for at få mulighed for at optage kvinder i afdelingen. Svaret var, at dette ville kræve en vedtægtsændring, hvorfor sagen blev henlagt. Afdelingen spillede imidlertid senere en aktiv rolle i bestræbelserne for at få kvinder optaget i Marineforeningen.

Afdelingen gennemfører en lang række af Marineforeningens traditionelle sammenkomster, så som torskegilde, fregatskydning, konebådsskydning, busture og julefrokost. Afdelingen udgiver også et lille blad, »Kompasset«. I 1982 ændredes navnet til »Kompassrosen«, idet man så havde mulighed for en billigere udbringningsordning med Postvæsenet! Forklaringen på dette, fremgår ikke af kildematerialet.

Ved generalforsamlingen i 1991 tegnede afdelingen sig for en rekord i varigheden af et medlemskab inden for Marineforeningen. Et nyt medlem fik ved mødets start udleveret sit medlemstegn. Da generalforsamlin-

gen var færdig afleverede den pågældende sit medlemstegn og sagde, at denne forening ikke var noget for ham. Medlem af Marineforeningen i to timer!

Den 2. juli 1994 aflægger Dronningen besøg i Korsør. Marineforeningen stiller med flag og 13 mand.

I 1998 indflytter afdelingen til »Vognporten« på fæstningen, det tidligere Overfartsmuseum.

Marianne Carstensen blev som første kvinde i 2000 indvalgt som suppleant til bestyrelsen, og blev 2004 medlem af bestyrelsen.

Danmarks-Samfundet forærede afdelingen et nyt flag i juni 2001.

4.-6. juni 2004 afholdtes Nordisk Orlogsstævne i Korsør.

I de seneste 5 år har medlemstallet ligget på 380-385. En opgørelse, som afdelingen i dette tidsrum har ladet foretage vedrørende medlemssammensætning viser følgende procenter:

Søværnet	72%
Handelsflåde og fiskeri	18,5%
Øvrige forsvar og andre	9,5%

I alt har 90,5 % været indkaldt til Søværnet eller sejlet til søs.

Ved udgangen af 2012 er der 395 medlemmer i afdelingen, der dermed i jubilæumsåret er Marineforeningens største lokalafdeling.

Jørgen Olesen er formand for Korsør Marineforening i jubilæumsåret.

Under mottoet: »For kammeratskab og traditioner« arbejder afdelingen frem til sit 100 års jubilæum i 2016.

København

Perioden efter besættelsen bragte store forandringer i Københavns Marineforening, nye tider, der bl.a. bevirkede, at medlems-tallet begyndte at gå den forkerte vej, men Flådens genopbygning i slutningen af fyrene, hvor mange spændende skibe tilførtes det danske søværn, betød, at mange blev indkaldt, og disse store årgange kom på sigt til at betyde, at Danmarks Marineforenings efterhånden mange lokale afdelinger fik tilføjet nye medlemmer, således også i København, afdeling nr. 12, men fortsat var det ikke muligt at etablere sig i eget hus, hvorfor mødeaktiviteten fandt sted i diverse etableringer ude i byen.

Ved generalforsamlingen i 1949 overdrog E.W.Marston, der nu var udnævnt til æresformand, formandshvervet til grosserer H.H. Poggensee i hvis 11 års lange periode afdelingen stadig førte en omflakkende tilværelse med tilholdssteder i diverse restauranter med de til møderne egnede lokaliteter.

Det i 1943 oprettede Marineforeningens Københavns Afdelings Musikkorps måtte desværre ophøre med dets optræden i 1950, og korpsets smukke uniformer blev skænket til Søspejderkorpset.

Men i 2010 genopstod Københavns Marineforenings Musikkorps, idet lederen af Kvindelige Marineres Musikkorps, Jakob Lange, tilbød at sammensætte en gruppe musikere med ham i spidsen, og det lykkedes. Ved Søværnets 500 års jubilæum optrådte musikkorpset for første gang på Nyholm, hvor korpset under stor bevågenhed bl. a. uropførte Københavns Marineforenings March.

Formændene Ove Reumert (1960-1972) samt Preben Studier Frederiksen (1972-1976) videreførte afdelingen uden de større ændringer med hensyn til mødesteder, og det skal erindres, at møderne fandt sted på prominente og kendte steder som Restaurant Rossini i Valby, Restaurant Roma på Østerbro og Restaurant Kongens Have.

I 1976 overdroges formandsposten til Kaptajnløjtnant Flemming Larsen, og i dennes formandsperiode frem til 1990 skete der markante forandringer i afdelingen. Afdelingsbestyrelsen tog initiativ til produktion og udsendelse af en årsplatte med motiver af Søværnets skibe. Disse platter var meget velsete og blev også med glæde modtaget af Hendes Majestæt Dronningen, Hendes Majestæt Dronning Ingrid samt Æresformanden Prinsen.

I Flemming Larsens formandstid var det også populært at klargøre udrangerede gamle hornminer til opstilling rundt omkring i Danmarks byers parker, og en sådan blev da også foranstaltet klargjort af Københavns Marineforening med henblik på overdragelse til Københavns Kommune. Ved en meget højtidelig ceremoni blev denne mine, årgang 1906, den 11. maj 1982 afsløret på sin nuværende plads, nemlig i Churchillparken tæt ved Frihedsmuseet, hvor den i dag kan beundres, efter at vort medlem Frank Horn i 2010 udførte et fremragende stykke restaureringsarbejde, som i øvrigt fik megen bevågenhed fra Københavns Kommune. Højtideligheden ved overdragelsen i 1982 blev i øvrigt overværet af bl.a. forsvarschefen General Knud Jørgensen samt chefen for Søværnet Kontreadmiral N. Lange.

Vestre Gl. Takkeladshus på Holmen, hvor Københavns Marineforening har marinestue

I 1987 gik en drøm i opfyldelse. Det gamle Riffelsyndikat i Frihavnen muliggjorde, at afdelingen for første gang kunne indrette egen marinestue, som både pladsmæssigt og udsmykningsmæssigt gjorde det attraktivt at møde frem til arrangementerne.

Naturligvis var der nok hos mange af medlemmerne en indre drøm om en dag at kunne etablere sig på Holmen, og med de store udflytninger af Søværnets enheder og funktioner i land, der fandt sted fra 1985 til 1995, var overvagtimester Gerhard Nørgaard (formand 1990-2007) konstant opmærksom på, hvad der kunne byde sig af mulige faciliteter, og da Televæsenets gamle cafeteria på Takkeladsvej stod ubrugt hen, lykkedes det at leje sig ind i dette til formålet velegnede lokale, der ved et stort frivilligt arbejde af foreningens flittige medlemmer blev omdannet til den flotte marinestue, der i dag

danner rammen om vore mange møder, og høster stor anerkendelse fra besøgende ved arrangementer på Nyholm, bl.a. Jubilæumstævnets årlige afvikling i dagene omkring den 29. august.

Formanden Leif Larsen (siden 2007) og den effektive bestyrelse har dagligt fingeren på pulsen, og håber på fortsat eksistens på Nyholm, hvor vi også indtil dato har haft et godt samarbejde med de tilbageværende skoler og værksteder.

Københavns Marineforening har også et skyttelav, hvis mange medlemmer konkurrerer om gode placeringer, der giver deltagelse til landsskyttestævne, distriktsskydning m.v. Skydebanerne i DGI-byen bliver flittigt brugt, og den årlige fregatskydning afvikles på skydebanen under Søværnets Officersskole samler skytterne til en herlig dag.

Københavns Marineforening har endelig

Københavns marinstue på Holmen

prøvet med et bådelaav i en periode, idet et af vore medlemmer donerede sin Leisure 23 fod sejlbåd med navnet « KONG KURS». Denne donation var meget velment, men det skulle vise sig, at interessen for at oprettholde et bådelaav meget hurtigt smuldrerede, hvorfor det ved den afsluttende generalforsamling i marts 2012 blev besluttet, at opløse bådelaavet og efter aftale med den tidligere ejer blev « KONG KURS» sat til salg.

Afdelingens medlemsblad »UDKIG-GEN« har i 51 år med skiftende redaktører, i dag vort medlem Frank Horn, gjort sig godt bemærket med alsidigt stof, der bl.a. afslører, at det med stor flid altid lykkes arrangementsformand Johnny Bannow at foranstalte gode foredragsholdere, der hver

gang samler fuldt hus (ca. 65). Disse foredrag bliver altid grundigt omtalt i medlemsbladet, hvis mange læsere ud i det ganske land kan se, at i Københavns Afdeling er der mange aktiviteter.

Afdelingens medlemstal har ligget nogenlunde på samme niveau (ca. 235) de sidste 12 år, og denne tendens ser ud til at holde, om end det efterhånden kan være svært at finde ægte pind 1 emner, men interessen for medlemskab er til formandens glæde rimelig god blandt øvrige personer med interesse for søens folk såvel i Marinen som i Handelsflåden og de gode muligheder, der byder sig med et medlemskab af Danmarks Marineforening.

Køge

Køge Marineforening blev stiftet 27. oktober 1941, som Marineforeningens afdeling nr. 58. Den stiftende generalforsamling blev holdt på Hotel Hafnia under overværende af Marineforeningens landsformand, kommandør Paul Ipsen, og landssekretæren, fuldmægtig G. Honnens de Lichtenberg.

Den første formand blev Forretningsfører Ib Christiansen, der havde været initiativtager til det stiftende møde.

Afdelingens indviede sit flag den 24. januar 1942.

Allerede den 26. marts 1944 indviede afdelingens sin første marinestue på Restaurant Guldfisken. Marinestuen blev senere flyttet til Restaurant Skipperkroen, hvor den var placeret helt frem til 2001. Derefter blev en ny marinestue taget i brug på Carlsensvej 2.

Fra starten lagde afdelingen krans årligt ved monumentet for slagene i Køge Bugt

1677 og 1710. Endvidere blev der afholdt fregatskydninger, ligesom man årligt gav 200 kr. i iklædning af en elev fra skoleskibet GEORG STAGE.

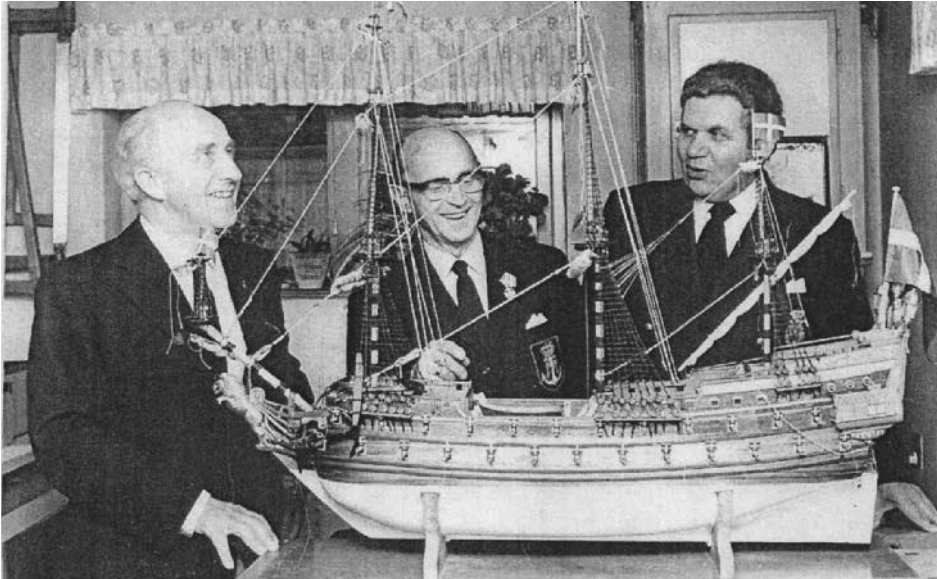
Efter krigen fik byen i 1947 torpedo-båden HUITFELDT som adoptionsskib. Senere, i 1978, blev torpedomissilbåden af samme navn adopteret af Køge. Efter at denne er udfaset, er fregatten NIELS JUEL blevet adopteret af Køge.

I en længere periode havde afdelingen sit eget orkester under ledelse af Birge Abildgaard. Orkestret leverede festlig musik til afdelingens mange arrangementer og spillede bl.a. på Rådhuspladsen i København i 1988 i anledning af Danmarks Marineforenings 75 års jubilæum.

Søslagene i Køge Bugt har i mange år været en del af afdelingens interesseområde. Medlemmer af afdelingen byggede således en model af Niels Juels flagskib i 1677,

Marinehuset i Køge

Tre medlemmer af Køge Marineforening byggede en model af Niels Juels flagskib i 1677 CHRISTIANUS QUINTUS, der i 1977 blev ophængt i Køge Kirke. Fra venstre ses Erik Franch, formand 1977-1986, Karl Chr. Jensen (Kagu), formand 1952-1977, og Preben Lundgren

CHRISTIANUS QUINTUS, der som kirkeskib i 1977 blev foræret af afdelingen til Køge Kirke. Afdelingen var i 2010 endvidere meget aktiv i arrangementerne i forbindelse med 300 året for Slaget i Køge Bugt 1710.

Der har været følgende formænd gennem årene i Køge Marineforening:

1941-1944	Ib Christiansen
1944-1948	Angelo Larsen
1948-1952	Victor Delfs
1952-1977	Karl Chr. Jensen
1977-1986	Erik Franch
1986-2001	Søren Nerløe
2001-2012	Jørgen Petersen
2012-	John Engskov.

Langeland

Langelands Marineforenings oprettelseshistorie er atypisk for Marineforeningens lokalafdelinger. Den 25. november 1913 samlede 45 personer for at undersøge mulighederne for at danne en marineforening. Den 5. april 1914 konstitueredes en bestyrelse og dannede Rudkøbing Marineforening, men den indgik ikke i Landsforeningen. Medlemstallet dalede og i mellemkrigsårene holdt foreningen op med at eksistere. Først i 1943 blev den gendannet – stadig som Rudkøbing Marineforening – og blev indmeldt i Landsforeningen som lokalafdeling nr. 70 med sæde i Rudkøbing.

På foreningens initiativ blev der den 20. juli 1947 i samarbejde med Sømandsforeningen og Fiskeriforeningen rejst en mindesten på Midtermolen ved havnen for omkomne søfolk under 2. verdenskrig.

En del historisk materiale synes gået tabt, men fra 1964 findes der protokoller, der meddeler om foreningens virke. Bl.a. var der arrangementer i forbindelse med minelæggeren LANGE LANDs besøg både i 1964 og 1967. Foreningen havde til huse i Restaurant ØP, men fungerede på lavt blus, og blev formelt for anden gang nedlagt i 1969.

Tre tidligere orlogsgæster, autoforhandler Willy (Oluf) Christensen, direktør Jens Knudsen og revisor Hans Chr. Hartvig, besluttede i 1978 at genoprette foreningen og indkaldte til møde på Den Gamle Kro i Rudkøbing. Der mødte 22 interesserede. Den nye bestyrelse kom til at bestå af Willy Christensen (formand), Alex Andreasen (næstformand), Jens Knudsen (kasserer) og Hans Chr. Hartvig (sekretær).

Foreningen kørte derefter med en række

Maleri af Søren Brunoe 1973 med minelæggerne FALSTER og LANGE LAND. Ophæng i Langelands marinestue. Skænket af foreningens æresmedlem Finn Z. Jessen

Mindesmærket for omkomne søfolk under 2. verdenskrig på Midtermolen i Rudkøbing. Marineforeningen medvirker årligt den 5. maj ved højtideligholdelsen

særlige arrangementer, f.eks. fisketure og ål- og torskespisninger. I 1982 optog man fregatskydning på programmet. Der var i en årrække kun mindre udskiftninger i bestyrelsen.

I 1983 besluttede man som Langelands Marineforening at indmelde sig i landsforeningen, hvorved kontingentet måtte sættes op.

Fælles skydninger blev i 1987 arrangeret i samarbejde med Det Borgerlige Skyttelaug, men dette samarbejde fortsatte ikke. Året efter blev foreningen af Sømandsforeningen inviteret til kransenedlægning på Midtermolen for de omkomne søfolk i den 2. verdenskrig. Foreningen havde siden nedlæggelsen i 1969 ikke deltaget i denne begivenhed, men

siden har foreningen deltaget hvert år den 5. maj.

Foreningen deltog i arrangementerne i forbindelse med Regentparrets besøg i Rudkøbing den 30. juli 1990.

Den 13. januar 1996 kunne foreningen indvie egen marinestue ved Den Gamle Lystbådehavn.

I 2012 består bestyrelsen af: Jørn Foss (formand), Hans Chr. Hartvig (kasserer), Haakon Skov Jensen (sekretær), Claus Thorsted (banjemester) og Arne Bjerg Nielsen.

Æresmedlemmer er

Finn Z. Jessen
Herluf Jørgensen

Lemvig

Marineforeningens afdeling i Lemvig er stiftet den 11. september 1925. Første formand var N.P. Frandsen.

I 1926 oprettedes et fond til fordel for Stiftelsen Georg Stages Minde, således at en elev fra skoleskibet kunne iklædes hvert år. I 1927 oprettedes »Minebøsefonden«.

Efter besættelsens ophør fortsatte afdelingens aktiviteter. Man havde etableret en marinestue på Jespersens Hotel, der var i funktion helt frem til 1980.

Den 5. maj 1947 deltog afdelingen med flagbærer og flagvagt i en højtidelighed på Lemvig Kirkegård, hvor der afsløredes en mindeplade og en mindesten. Det er en tradition, som afdelingen siden har haft.

Der var besøg i Lemvig den 11. juli 1949 af DANNEBROG med Frederik IX om bord. Den 22. juni 1954 var majestæten atter på besøg om bord på DANNEBROG.

Den 31. juli 1984 var det Dronning Margrethe, der gæstede Lemvig. Ved disse kongebesøg deltog afdelingen aktivt i arrangementerne. I 2009 kom DANNEBROG til Lemvig i anledning af byens 775 års jubilæum.

I Lemvig fik traditionen med fastelavnsskibsoptøget en særlig udformning i form af redningsbåden benævnt »Korvetten Lemvig«, der første gang den 20. oktober 1950 blev ført gennem Lemvigs gader, trukket af to heste og en gående kusk. Formålet var at samle penge til Minebøsefonden og GEORG STAGE.

I 1954 var afdelingen behjælpelig med at få dannet en marineforening i Thyborøn, hvortil flere af medlemmerne derefter blev overført.

Der oprettedes i 1971 et Mindefond for Chr. Bach. Han havde været medstifter af

Lemvig Marinehus 2005, Havnen 68

afdelingen i 1925, havde været kasserer og senere formand i en årrække. Uddelingerne fra denne fond stoppede i 1997.

Afdelingen har afholdt fester i anledning af alle runde jubilæer, samt en fest i anledning af 55 året for stiftelsen i 1980.

En ny marinestue blev etableret på Rådhuskroen, og indvielsen blev foretaget den 22. maj 1982. Her havde afdelingen tilholdssted frem til oktober 1987, da Rådhuskroen blev solgt. I juli 1988 flyttedes ind i en ny marinestue i OMJs kølehus på Havnen. På grund af ejerskifte måtte denne lokalitet forlades i april 1994, men samme år købtes bygningen Havnen 4, der indrettedes til Marinehus og indviedes 27. august 1994. Ved et mageskifte med kommunen i 2004 byttedes med Havnen 68, der så blev indrettet til Marinehus. Her startede man aktiviteterne 19. november 2004.

Den 12. august 1983 adopteredes minestrygeren EGERNSUND, og efter den var udfaset adopterede Lemvig patruljefartøjet MAKRELEN den 8. maj 1992. Dette fartøj blev udfaset i 2010 og besøgte Lemvig for sidste gang samme år den 6.-9. august 2010, samtidig med at man fejrede Flådens 500 års jubilæum.

Formænd for Lemvig Marineforening siden 1945:

1945-1959	Chr. Bach
1959-1963	Ole Rom
1963-1978	Jens Knak
1978-1999	Martin Andersen
1999-2005	Henning Villemoes
2005-	Thomas Gundersborg.

Marstal

Søndag den 22. april 1945 blev Marstal og Omegns Marineforening (nr. 41) stiftet, nøjagtig to uger før Danmarks befrielse og mindre end to år efter, at viceadmiral Aage Helgesen Vedel den 29. august 1943 havde givet ordre til sænkningen af den danske flåde.

Tanken om at stifte en marineforening for Marstal og Omegn var på det tidspunkt for længst opstået. Tilslutningen var stor og 101 medlemmer havde tegnet sig. At man dengang kaldte foreningen for »Marineforeningen for Marstal og Omegn«, skyldtes opdelingen i Marstal by og landsognet. Landsognet bestod dengang af Ommel, Kragnæs og Græsvænge. Det blev senere lagt sammen til Marstal Kommune, som igen senere er blevet til Ærø Kommune, da Ærøskøbing Kommune blev lagt ind under Marstal Kommune.

Dagen efter at afdelingen var stiftet, blev der tilsvarende stiftet en afdeling i Ærøskøbing, og denne afdelingen består endnu, således at der i Ærø Kommune er to afdelinger af Marineforeningen, nemlig Marstal og Ærøskøbing.

Marstal Marineforening havde fra sin begyndelse og mange år frem marinestue på Hotel Danmark. Det var meget almindeligt, at de forskellige afdelinger rundt om i Danmark, havde indgået en aftale med den stedlige hotelvært om at få et lokale stillet til foreningens rådighed, hvor medlemmerne kunne mødes og foreningen samle sine effekter. Man fremskaffede effekter af maritim karakter til udsmykning af »stuen«. Dette var ikke altid lige let, da pengene ofte ikke slog til, og af og til var det også vanskeligt at

opdrive nødvendigt materiale. For eksempel planlagde man i september 1945 at erhverve en kasse til opbevaring af en jagtmodel, men de til dette formål nødvendige 115 kroner rådede man ikke over, og for øvrigt viste det sig umuligt at skaffe glas hertil.

Til gengæld var foreningen altid villig til at understøtte forskellige former for velgørenhed, såsom salg af lodsedler til fordel for sommerlejre for sømandsbørn og sømandsenker eller til fordel for bomberamte kammerater på Bornholm.

Allerede i oktober 1945 modtog man besøg af den danske marines øvelsesskib FREJA. Middagen for gæsterne blev betalt af foreningens formands egen lomme, og hotelejereren tilbød at bære udgifterne til musikken. Sådan var forholdene for foreningen i fredens første år, hvor man også tit og ofte måtte optage lån hos foreningens formand.

I 1946 opstod der en tanke om at kunne opstille et mindemærke for anden verdenskrigs omkomne Marstal-søfolk, og billedhuggeren Gunnar Hammerich i Ærøskøbing, der var kendt over hele landet, fik overdraget opgaven. Den 29. august 1946 kunne monumentet afsløres, en begivenhed som næsten hele Marstal deltog i. Tyve flag paraderede, tre orlogsgaster stod vagt ved monumentet. Afsløringen blev foretaget af Danmarks Marineforenings formand Paul Ipsen. Efter afsløringen overtog den daværende Marstal Kommune monumentet. De samlede udgifter ved oprettelsen af monumentet og til anlægget omkring dette beløb sig til kr. 21.103,71. Det er værd at bemærke, at størstedelen af beløbet blev skænket af velgørere. Men alligevel, da alle regningerne

var betalt, manglede der kr. 30,70, hvilket formanden måtte betale af egen lomme.

I dag står monumentet stadig på havnen og kaldes det Nordre Mindesmærke. Det står nord for det daværende posthus i Havnegade. Syd for det daværende posthus har Marstal Skipperforening rejst et mindesmærke for Marstal-søfolk, der satte livet til under den første verdenskrig. Dette kaldes i dag det Søndre Mindesmærke.

Den 3. september 1949 aflagte Kong Frederik IX og Dronning Ingrid og de yngste prinsesser et uofficielt besøg i byen. Efter at majestæterne havde hilst på marineforeningens formand, nedlagde de blomster ved begge byens mindesmærker for omkomne søfolk.

Foreningen ydede al tænkelig støtte i forbindelse med anbringelsen af Lorens Hansens skibsmodelsamling på Marstal Søfartsmuseum. Åbningen af samlingen fandt sted mandag den 30. juni 1958.

Foreningen modtog besøg af marineforeninger fra overalt i landet, og man lavede arrangementet i samarbejde med Marstal Navigatorforening. Generelt trives foreningen rigtig godt op gennem halvtredserne. Foreningens aktiviteter bestod for det meste af selskabeligt samvær, foredrag og udflugter. Foreningen arrangerede nytårsfester nytårsaften. Næsten alle middagsfester blev efterfulgt af baller for hele byen.

Så skete der det i halvdelen af tressere, at det gik ned af bakke for foreningen. Medlemstallet var faldende, det var småt med aktiviteter og i midten af halvfjerdserne valgte man at flytte marinestuen fra Hotel Danmark til Hotel Ærø, som kunne tilbyde nogle flottere omgivelser.

Men årene var en svær tid for foreningen, og der var flere forslag om at nedlægge

foreningen, men hver gang et sådant forslag blev fremsat, var der heldigvis nogen, der kæmpede for at bevare foreningen. Det lykkedes således at holde denne oven vande. Men pludselig var Hotel Ærø udbudt til salg, og de første røster om egne lokaler fremkom.

I året 1988, nærmere bestemt mandag den 10. oktober 1988, overtog man bygningen i Strandstræde, som tidligere havde været byens biograf. Som en af de meget få marineforeninger i Danmark, havde Marstal Marineforening nu fod under eget bord. Bygningen, som var i en miserable stand og trængte til mere end en kærlig hånd, blev ved alle medlemmers ihærdige frivillige arbejdskraft gjort i stand. Der blev søgt fonde om midler til istandsættelsen og den største bidragsyder var A.P. Møller og Hustru Christine Mc-Kinney Møllers Fond. Det er derfor, at Marstal, som den eneste marineforening, har et portræt hængende af skibsreder A.P. Møller, samt stående en model af et af rederiets skibe. Bygningen og salen (stuen) er blevet moderniseret og næsten alt arbejdet er udført af foreningens medlemmer ved frivilligt arbejdskraft. Stuen er udsmykket med forskellige effekter, som er skænket af foreningens medlemmer, enker eller andre familiemedlemmer efter afgang medlemmer. Nogle effekter er skænket af rederier og søværnet, og enkelte effekter er indkøbt af foreningen. De fleste effekter har deres helt egen historie. Stuens endevæg som vender mod syd, er der ophængt i glas og ramme »kongeflaget«, som tilhørte sømandskongen Frederik den IX om bord på kongeskibet DANNEBROG. Gulvet i huset er et skibsplankegul, som er doneret af Tuborg Fonden, og lagt af foreningens medlemmer.

Erhvervelsen af foreningen eget hus og

Marineforeningens Hus i Marstal

stue, skulle vise sig at være en god investering. Foreningen kom igen oven vande og medlemstilgangen steg igen, og i dag har medlemstallet gennemsnitlig været årlig på 200 medlemmer. Ser man på medlemstallet i forhold Marstals indbyggertal, er der ikke mange, om nogen, foreninger, som er større.

Fra tid til anden har foreningen modtaget besøg af den nu udfasede orlogskutter VEJRØ, der som regel blev modtaget i havnen til toner af »Ærø Brassband« og med salutskud. Men i oktober 1990 gik det galt, for krudttønden, som var anbragt i en bils bagagerum, blev antændt af en gnist og eksploderede med stor skade til følge. Heldigvis fik flere af foreningens medlemmer og interesserede marstallere kun lettere snitsår. De hvide lommetørklæder kom frem. Ved den

efterfølgende aftensfest i marinestuen, blev man kun erindret om episoden via et hæfteplaster her og der, og det gav ingen skår i glæden.

Foreningen bestræbte sig på at få arrangeret sendemandsmødet i Marstal 1995. Året var samtidig halvtredsåret for Danmarks befrielse, og så havde Marstal Marineforening 50 års jubilæum. Foreningen var arrangør af en mægtig frihedsfest for hele byen, hvor ca. 650 borgere deltog, og foreningen var samtidig vært for sendemandsmødet, hvor ca. 400 marinere fra hele landet deltog.

De seneste år har foreningen haft et fortrinligt samarbejde med Skipperforeningen i byen og Navigationsskolen, da der to gange om året bliver kræset for de nye elever på Navigationsskolen. Man byder dem vel-

kommen til byen med et lille arrangement i foreningens hus, med servering af Skipperlabskovs, som skylles ned rigeligt af øl og rigabalsam.

Foreningen har mange aktiviteter, og et af de største er foreningens søndagsmøde, hvor huset er åbent fra kl. 1000 til kl. 1300. Der er som ofte mellem 30-40 medlemmer, der møder op, får sig en øl og rigabalsam, en god sømandssnak, hilser på søfolk, der måske lige er kommet hjem på ferie. På disse faste søndagsmøder drøfter man, hvad der er sket i byen og på havnen, undertiden går snakken højt. I Marstal er man meget kon-

servativt anlagt, så det er ikke bare lige sådan at ændre noget på de faste medlemsmøder, så foreningen er helliget medlemmerne om søndagen, og det er kun en god fodboldkamp på det lokale stadion, som måske kan forskyde mødetidspunktet lidt.

Fremtiden for foreningen er nok svær at udtale sig om, men alle håber dog, at foreningen vil eksisterer i mange år fremover. Foreningen er i 2012 blevet »fremtidssikret«, så hvis foreningen skulle blive nedlagt, vil alle foreningens aktiver og midler tilfalde andre maritime foreninger i Marstal, så alt er bevaret for eftertiden i søfartsbyen Marstal.

Middelfart

Marineforeningen i Middelfart er stiftet den 17. februar 1926.

Under besættelsen havde foreningen en marinestue på Hotel Melfar, men denne måtte forlades, da den tyske besættelsesmagt konfiskerede det. I forbindelse med renoveringen af hotellet fik foreningen atter mulighed for at etablere en marinestue på hotellet. Marinestuen blev indviet den 10. september 1949.

Årene gik med kammeratskabsaftener, hvor der bl.a. spillede kort. Der var også sommerudflugter til bl.a. Fuglsang skoven ved Fredericia.

Lørdag den 17. februar 1951 afholdtes en flot jubilæumsfest i anledning af 25 året.

I 1952 var afdelingen værter for fregatten HOLGER DANSKE, som var på besøg. Havneudvalget afholdt dog de fleste udgifter.

Efter at have været formand siden 1940 ønskede maskinmester J.L. Berentzen ikke genvalg. Herefter blev ingeniør E. Skovby Jensen valgt. Han fortsatte til afdelingen blev nedlagt i 1977.

Den 16. august 1955 her havde Middelfart besøg af kongeskibet DANNEBROG med hele den kongelige familie ombord. De aflagde marinestuen et besøg, og indskrev sig her i gæstebogen.

Protokollen slutter brat med et referat fra et bestyrelsesmøde på Kongebrogården den 28. april 1964.

Følgende er taget ud fra regnskabet. I 1965 havde afdelingen 32 betalende medlemmer. Herefter går det tilsyneladende ned ad bakke. For i 1969 er medlemstallet nede på 18, der opkræves kun det kontingent, der afregnes med til landsforeningen.

Marinehuset i Middelfart, lige ned til Lillebælt mellem de to broer

Marinestuen i Middelfart

I 1973 er der kun én post i regnskabet. Kontingent til soldatersammenslutningen, så landsforeningen rykker, det skyldige betales dog i regnskabsåret 1974.

I et brev dateret den 26. august 1976 til medlemmerne meddeler Robert Petersen og E. Skovby Jensen de 13 medlemmer, at de foreslår, at man nedlægger afdelingen pr. 1. januar 1977. Marinestuens effekter overgår til Middelfart Museumsforening, og kassebeholdningen overgår til soldatersammenslutningen. Beløbet var på 154,23 kr.

Den 4. oktober 1984 var der imidlertid indkaldt til en genstiftende generalforsamling på »Det gyldne Marsvin«. Tilstede var fra Landsforeningen Knud Møller, der orienterede om Danmarks

Marineforening. Der blev dannet en ny bestyrelse, som havde Rolf Tagesen som formand.

Allerede på generalforsamlingen den 13. oktober 1986 blev Sv. Åge Nielsen valgt til ny formand. Han afgik så på generalforsamlingen 25. februar 1987. I stedet valgtes Jørgen B. Petersen

Han meddelte dog allerede 3 uger senere, at han ikke kan afse den fornødne tid.

P.g.a. manglende tilslutning bestemte man på en ordinær generalforsamling atter at opløse foreningen.

I november 1996 begyndte Flemming Worsøe og Erik Staffelt at arbejde med at få Middelfart og Omegns Marineforening i gang igen. Man henvendte sig til Assens Marineforening, der var behjælpelig med genstarten. Der blev derefter indkaldt til et møde for interesserede den 8. september 1999.

Den stiftende generalforsamling blev afholdt 26. oktober 1999 i kirkehuset i Algade Middelfart.

Der var kommet 10 repræsentanter fra Assens og Nyborg, samt Redaktøren fra *Under Dannebrog* SEO. Fra lokalområdet var der mødt 30.

Nyborg afd. havde været så venlige, at medbringe en flagstang. Den var til låns, vi har dog senere fået den. Et flag som tidligere havde tilhørt Skjern, fik vi også. Der var også en gave fra Lands-foreningen, en dirigent klokke.

Flemming Worsøe blev valgt til formand. Han fik herefter overrakt en bådmandspibe som symbol på sin værdighed.

Straks efter starten gik bestyrelsen i gang med at se sig om efter egnede lokaler. Ret hurtigt fik man kik på et lokale i kælderen under El-forsyningen på Langelandsvej. Lokaler ved Gl. Havn hang jo ikke på træerne. Der kom ret hurtigt en aftale i stand

Vi fik med medlemmernes hjælp hurtigt shinet stuen op med maling og nogle nye lamper.

Vi holdt den officielle indvielse den 14. oktober 2000. På dagen havde vi Patruljefartøjet P561 SKADEN på besøg, dette var dejligt islæt.

Efter indvielsen af Marinestuen kom vi ind i en periode med faste rutiner med mange gode foredrag. Det viste sig, at ideen med at medlemmerne skiftevis fortalte deres erindringer viste sig at være en god idé. Overskriften var »Min tid i Marinen«.

På grund af, at vi i 2003 blev opsagt blev der nedsat et byggeudvalg. En af de første muligheder for etablering af en ny marine-stue, der blev undersøgt, var Havnehuset, det gamle mønstringshus for havnearbejderne.

På generalforsamlingen 2005 vedtog man at godkende lejekontrakten med Middelfart Sejlforening.

Kort efter gik man i gang med tegnearbejdet, samt fik skabt kontakt til Middelfart kommune.

På vores andet møde i januar 2006 fik medlemmerne noget af en overraskelse. A.P. Møllers fond havde tilsendt os 100.000 kr. til vores klubhus. Et dejligt skulderklap. Så er der noget ved at have med foreningsarbejde at gøre. Der var også givet tilsagn fra ITW om skruer og beslag, Middelfart Sparekasse, Vestfyns bank med flere om støtte.

Den 7. marts 2006 blev de første spadestik taget af formanden Flemming Worsøe og formanden for byggeudvalget Ivan Jensen med en feltspade fra 1944. Herefter var der øl og røde pølser til de mange fremmødte.

Den 12. maj 2007 oprandt dagen endelig. Dagen, hvor vi kunne indvie Danmarks smukkeste beliggende Marinestue. Der var mange gæster, der havde fundet vej. Der var gæster fra bl.a. Landsbestyrelsen. Marineforeningerne i København, Odense, Assens, Fredericia og Kolding. Der var repræsentanter fra Middelfart Sparekasse Vestfyns Bank, samt borgmester Steen Dahlstrøm.

En del medlemmer med ægtefæller havde også fundet vej. Vi var ca. 100.

Der blev holdt en del taler og Sangkoret Skjold underholdt.

Restauratøren på Holms Hotel John Kistvad havde leveret en dejlig omgang skipperlabskovs.

I april 2008 indviedes et anker, som tidligere har holdt anløbsbøjen ved NKT.

Ankeret blev indviet af Borgmester Steen Dahlstrøm og Svend Lyke ITW. ITW var sponsor.

Middelfart Marineforening var repræsenteret med flag i København i anledning af majestætens runde fødselsdag.

I 2011, lige efter årsskiftet, blev tilbyg-

ningen mod vest færdig. Indvielsen blev først foretaget i september, hvor 53 deltog. Ved indvielsen overrakte Middelfart borgmester Steen Dahlstrøm foreningen de effekter, som kommunen har modtaget ved tidligere adoptions besøg af ubåde. Bl.a. et kampperiskop og en Gyro til en torpedo.

Status februar 2012

Middelfart Marineforening er en forening med lokaler i et hus (lejet til 2032) beliggende på Danmarks dejligste plet. 4,73 m fra daglig vande, og mellem de to Lillebæltsbroer.

Foreningen har godt 60 medlemmer, et antal der passer fint til de fysiske rammer, da fremmødet sjældent er under 50%.

Morsø

»Morsø Marineforening« eller »Marineforeningen for Nykøbing Mors og Omegn«, som den oprindeligt hed, blev stiftet den 24. november 1925.

Foreningens stiftere var Dommer Hornemann og Værkfører L. Møller. Ved stiftelsen i Håndværkerforeningens lokaler den 24. november 1925 blev Dommer Hornemann marineforeningens første formand. Ved samme lejlighed meldte 55 marinere sig som medlemmer, deriblandt 2 veteraner fra 1864.

Den 10. februar 1926 indviedes foreningens første flag, skænket af formanden.

På generalforsamlingen den 23. marts 1927 kunne man mønstre 91 medlemmer i foreningen.

Allerede i november 1929 afgik Hornemann ved døden. Ved generalforsamlingen den 30. januar 1930 blev kaptajn Poulsen valgt som ny formand.

Mange møder og fester blev på bedste vis afholdt i årene derefter.

Den 21. januar 1939 indviedes den første marinestue i Nykøbing på Hotel Morsø. Senere flyttedes i 1950'erne til Haandværker- og Industriforeningen.

»Glyngøre Bakke« blev stiftet den 27. november 1943, som en underafdeling af Marineforeningen for Nykøbing Mors og Omegn. Glyngøre Bakke blev nedlagt den 3. december 1954.

I januar 1953 afholdt formanden, kaptajn Mouritzen, et møde med bestyrelserne fra Bombebøssen og Sømandsforeningen med henblik på at etablere et mindeanker over krigsforliste søfolk, der havde hjemsted på Mors. Dette mindesmærke blev ved en

smuk højtidelighed afsløret den 29. august 1953, 10 års dagen for sænkningen af den danske flåde.

Formand og æresmedlem igennem 20 år kaptajn P.C. Mouritzen agtede i foråret 1960 at flytte til Århus, og blev på den baggrund afløst af skibsbygmester Hjalmar Rothaus Larsen.

På generalforsamlingen i marts 1960 blev det besluttet at opsiges samarbejdet med Håndværkerforeningen og flytte marinestuen til Hotel og Restaurant Morsø i Havnegade, altså tættere på havnemiljøet.

Ved generalforsamlingen i februar 1967 ønskede formanden Hjalmar R. Larsen ikke genvalg og som ny formand valgtes købmand Verner Andersen, som kun ønskede én periode.

I de efterfølgende år gik aktiviteten en smule ned efter forsøget på at få ministrygeren VILSUND som adoptionsskib. Dog holdt man fast ved den årlige fregatskydning i skyttehuset.

Den 22. november 1975 afholdtes en storslået 50 års stiftelsesfest på Hotel Hamlet.

I starten af 1980 lå det i kortene, at marinestuen skulle finde ny ankerplads, da restaurant Morsø skulle skifte ejerskab. Maskinmester og kroejjer Hans Henrik Kruse, der var medlem af afdelingen, tilbød i efteråret 1981, at afdelingen kunne flytte ind på Meny Hotel også kaldet »Klods-Hans«. Nye lokaler blev indviet her den 9. marts 1982.

Første store søværts begivenhed indtraf den 1. juli 1982, da det engelske patruljeskib HMS KINGFISHER lagde til i Nykøbing havn. Det blev til en rigtig god

weekend med busture på øen og Morsø Marineforening som vært for alle om bord.

Efter mange forgæves forsøg lykkedes det endelig for Morsø Kommune og Marineforeningen i august 1982 at få et adoptions-skib, nemlig patruljefartøjet ROTA. I årene fremover var P 538 ROTA en flittig gæst i Nykøbing havn.

Den 29. august 1983 nedlagdes en krans ved mindeankeret i anledning af 40 års dagen for sænkningen af flåden.

Den 2.-4. juni 1984 havde byen besøg af ministrygeren GRØNSUND og inspektionsfartøjet EN. Frivagten deltog i den årlige fregatskydning til alles store fornøjelse.

Hanstholm/Thisted og Morsø Marineforening bød velkommen til sendemandsmøde på Hotel

Hanstholm den 18. – 19. maj 1985.

I sommeren 1986 var det atter tid til at hive teltpælene op og flytte marinestuen. Meny Hotel var blevet solgt, og afdelingen flyttede »hjem« til Hotel Morsø, atter en gang, der i mellemtiden havde fået nye ejere.

Den 1. juli 1987 ankom »Dannebrog«

på uofficielt besøg til Mors. Om bord var Dronning Margrethe, Prins Henrik og Kronprins Frederik. Den menige besætning blev straks inviteret til et let traktement i marinestuen.

Fastelavnsmandag den 15. februar 1988 stod fastelavnsskibet »Morsø« atter »til søs« efter 25 års oplægning.

I weekenden 2.-4. december 1988 af lagde ROTA for sidste gang og med maner et besøg i byen, da den skulle udfases året efter. Marineforeningen var indstillet på at forsøge at få et nyt adoptionsskib via Morsø Kommune.

Den 9. april 1990 nedlagde medlemmer af Morsø Marineforening samt krigssejlergruppen to kranse ved mindeankeret i anledning af 50 års dagen for tyskernes besættelse af Danmark.

I februar 1992 var det igen tid til maritimt fastelavnsoptog.

Den 20. august 1994 anløb skoleskibet GEORG STAGE med kaptajn Berthelsen, 10 officerer og 60 elever, for første gang nogensinde Nykøbing M. Havn.

Bestyrelsen for Morsø Marineforening 2008 foran foreningens Marinehus, indviet året før

Fra Morsø Marinestue

Som nyt adoptionsskib til Mors Kommunen blev udpeget patrulje- og bevogtningsskibet P 557 GLENTEN. Det blev budt velkommen i dagene 4.-7. september 1994.

Først i april 1998 søgte afdelingen landsbestyrelsen om navneforandring og fik det rettet til »Morsø Marineforening«.

Ved generalforsamlingen februar 1999 blev forlagsredaktør Leif Mortensen valgt til ny formand. Et af den nytiltrådte formands mål var at få foden på eget dæk, og finde en egnet marinestue enten til vands eller på land. Det lå i kortene, at værten på restaurant Morsø og medlem af foreningen, Hugo Thomsen, gik med planer om at sælge.

Fastelavnsskibet »Morsø« lagde i bidende kulde og bivånet af de to landsdækkende

TV-kanaler, tidligt om morgenen den 26. februar 2001 fra land, nærmere betegnet havnekontoret.

I Morsø Folkeblad den 1. marts 2006 kunne man læse, at Morsø Marineforening arbejdede på at få flyttet sin marinestue ned på havnen i Nykøbing. Marineforeningen havde modtaget positiv reaktion fra kommunale embedsmænd, om at overtage den tidligere bygning, der havde huset Brændselsforeningen. Endelig tirsdag den 22. maj 2007 endte forhandlingerne med underskrivelse af en lejeaftale vedrørende Brændselsforeningens tidligere bygning på havnen ca. 150 m². Lejemålet trådte omgående i kraft med virkning til mindst 31. marts 2029 og er uopsigelig med enkelte undtagelser. Lørdag den 16. juni 2007 kl. 1000 åbnede den

nye marinestue for første gang med en mid-sommerskafning.

Ved generalforsamlingen den 26. februar 2008 havde formanden Leif Mortensen nået sit mål og overgav roret til ingeniør Niels Jørgensen. Det blev desuden besluttet at holde officiel åbning af marinestuen torsdag den 12. juni 2008. Med den nye marinestue, som var afdelingens egen, indledte Morsø Marineforening en ny æra.

Flådens 500 års jubilæum den 10. august 2010 blev markeret i Nykøbing med besøg af adoptionsskibet P 557 GLENTEN i weekenden den 6.-9. august. Desuden gav Søværnets Tamburkorps et fantastisk tattoo på havnen, marcherende lige forbi marinehuset.

Formanden Niels Jørgensen har været primus motor ved udgivelsen af afdelingens eget tidsskrift »Nyhedsbrevet« ca. 4 gange om året. Ligeledes er oprettelse af den flotte hjemmeside hans værk, dog godt hjulpet af svigersønnen Jesper Overgaard.

Som nyt tiltag er der udgivet en rigtig flot aktivitetskalender, der går fra marts 2012 til marts 2013.

En god maritim ånd, et kammeratligt samvær i egen stue, samt lidt godmodigt drilleri er opskriften på en fremgang til i dag næsten 90 medlemmer.

1. påskedag den 8. april 2012 kom meddelelsen om, at formanden Niels Jørgensen netop var afgået ved døden. Marineforeningens bestyrelse nykonstituerede sig på et møde den 24. april 2012.

Møen

En kreds af borgere i Stege indkaldte den 3. juni 1942 til møde på Hotel Skandinavien for at undersøge mulighederne for at danne en marineforening. Kredsen havde allieret sig med Danmarks Marineforenings hovedbestyrelse, der havde sendt Kommandør C. E. Evers samt formændene for henholdsvis Nykøbing F.s og Vordingborgs Marineforening. De fremmødte besluttede at stifte Møen Marineforening, og 37 indmeldte sig samme aften.

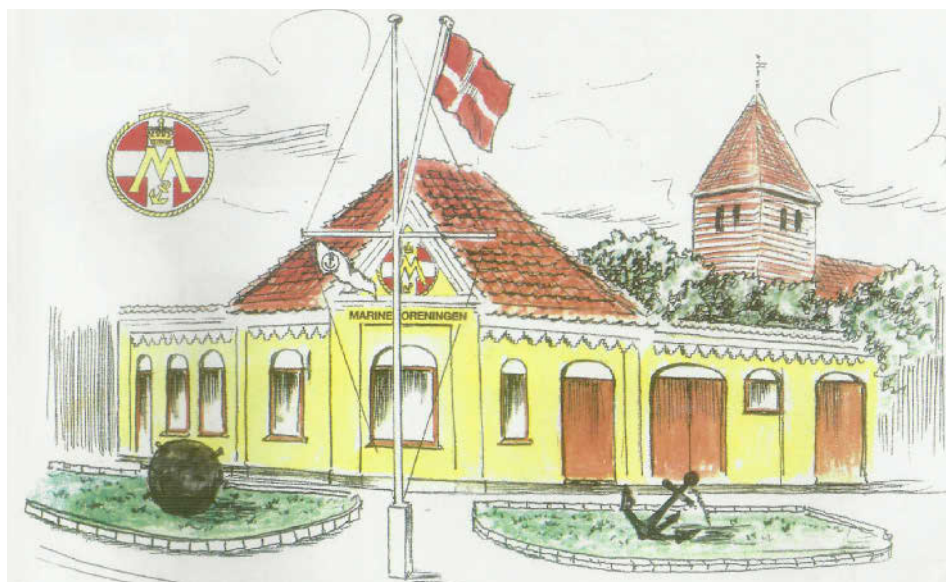
Den 19. juni blev der på hotellet afholdt stiftende generalforsamling. Første formand blev Blikkenslagermester C. E. Hansen, der også havde været en af initiativtagerne til stiftelsen.

I overværelse af landsformanden, kommandør Paul Ipsen blev der holdt stiftelsesfest og flagindvielse den 26. juli samme år.

Afdelingen gik straks i gang med at arrangere foredrag, udflugter, mandeaftener og fastelavnsfester, ligesom der blev arrangeret besøg af Københavnsafdelingens musikkorps. Efter befrielsen deltog afdelingen bl.a. i Christian X's bisættelse i Roskilde med flag og flagvagter. Medlemstallet var i slutningen af 1940'erne nået op tæt på 100.

I løbet af 1950'erne faldt medlemstallet, for at stige lidt i det efterfølgende årti. Den første fregatskydning blev arrangeret den 12. juni 1966.

Afdelingen holdt fra stiftelsen møder fortrinsvis på Hotel Skandinavien, selv om andre lokaliteter også med mellemrum blev benyttet. Der blev indrettet en marinestue på hotellet, som var tilholdssted for afdelingens medlemmer helt frem til 1977. 1970-71 havde man en kort overgang marinestue

Den Gamle Vejerbod i Stege, der er Møens Marineforenings Marinehus, taget i brug 2000

»Søanemonerne« – Støtteforening for Møens Marineforening

på Hotel Skydevænget (kaldet Krudttønden), men flyttede tilbage til Skandinavien. I 1977 flyttedes til »Hyttfadet« i Klintholm Havn. Marinestuen her blev indviet den 21. maj 1977.

Denne restaurant lukkede imidlertid den 6. april 1982. Umiddelbart efter måtte møderne foregå på Sønderby Kro. Allerede den 28. april 1982 kunne afdelingen så flytte til Klintholm Søbad. Her havde medlemmerne nogle gode år indtil dette lukkede den 26. oktober 1994. Der kunne ikke opnås enighed med den nye ejer, og afdelingen flyttede så endeligt den 29. november samme år. Marinestuens effekter blev opmagasineret hos firmaet Imgro (senere Brix-Design).

I perioden 1994-2000 var mødefaciliteterne ikke optimale, og man måtte tage til takke med »mini-marinestuer« og skiftende

mødelokaler. Bestyrelsen arbejdede i denne periode energisk for at finde en permanent løsning på afdelingens lokaleproblem. En endelig og god løsning kom så med indflytningen i 2000 i Den Gamle Vejerbod ved havnen.

I 2007 stiftede en dameklub som støtteforening for Møen Marineforening. Den kalder sig »Søanemonerne«, og giver en hånd med ved afdelingens arrangementer.

På initiativ af Henrik Merrild Christiansen, der havde været formand for afdelingen 1989-2002, igangsattes et projekt for at få en flagmast udformet som en mast med rigning og spil rejst i Stege Havn. Med tilskud fra firmaet Brix-Design og frivillig arbejdskraft løstes denne opgave, og flagmasten blev taget i brug sommeren 2008.

Nakskov

Nakskov Marineforening blev, som den næstældste marineforening i Danmark, stiftet af Kammerjunker Malthe-Bruun, Lodsformand H. Krøyer Hansen, Lokomotivfører L. D. Nielsen, Lods L. C. Nielsen og Boghandler Robert Allerup. Alle indgik i den første bestyrelse i »Nakskov og Omegns Marineforening« den 22. september 1913.

Siden da, har der været mange begivenheder i foreningens historie og Nakskov Marineforening kan se tilbage på en lang række af år med glæder, sorger, op og nedgange og mangeartede aktiviteter til gavn og glæde for foreningens medlemmer. Søfartsbyen Nakskov har været det centrale samlingspunkt for mennesker med maritim baggrund og viden. Med denne indledning vil vi bevæge os historisk frem til hændelser fra og efter år 1948.

Igennem alle årene har der været afholdt bestyrelsesmøder, generalforsamlinger, filmsaftener, foredrag, flådebesøg med og uden royale gæster, indvielser, mindehøjtideligheder, march gennem byer og ikke at forglemme 40, 50, 60, 70, 80, og 90 års jubilæerne.

Hvorfor ikke starte med et bestyrelsesmøde den 25. februar 1948 hvor det blev besluttet, at udgifterne til opstart af det maritime hjemmeværn (MHV) på 75 kroner og 85 øre blev delt mellem marineforeningen og hjemmeværnsforeningen.

Minelæggeren FALSTER blev søsat fra Nakskov Skibsværft den 19. september 1962. Mange af medlemmerne i marineforeningen arbejdede på værftet og minelæggeren var et velkendt fartøj for nakskovitterne. Den 21. november 1964 blev minelæggeren

adopteret af Nakskov Marineforening. Det var af stor reklameværdi for foreningen, at valget var faldet netop på dette orlogsskib. Den udgik dog af flådens tal den 1. januar 2000, men mindet om FALSTER er bevaret i marineforeningen, idet bardisken fra officersmessen er opstillet i marinestuen.

Kirkeskibet skonnerten »Castenschiold« blev den 13. januar 1963 skænket af pensioneret borgmester Marius Nielsen til Storkirke i Nakskov. Ved overdragelsesceremonien fortalte borgmesteren blandt andet om skibets og modellens historie: »Det nye træskestovværft i Nakskov, hvis ejer var skibsbygmester Richard Rasmussen, fik omkring 1914-18 til opgave at bygge en hel serie ret store sejlskibe til det lokale rederi, Brdr. Christensen. Det første af disse skibe var »Castenschiold« – en tremastet skonnert bygget af egetræ, leveret fra Borreby skove, som ejedes af kammerherre Castenschiold. Skibets agterstav var prydet med kammerherrens våbenskjold. Modellen er udført af lodsformand Nielsen, Nakskov. Med værftets orkester i spidsen førte medlemmer af Nakskov Marineforening skibet gennem byens gader ind i kirkerummet, hvor menigheden stående modtog den smukke gave.

I mangel af egen marinestue afholdtes bestyrelsesmøderne på forskellige hoteller og restauranter rundt i Nakskov by, men i 1977 kunne den officielle indvielse af foreningens marinestue afholdes på »Skovridergården« i Nakskov.

I anledning af søsætningen af to DSB-færger anløb DANNEBROG den 2. juli 1981 Nakskov havn med Dronningen, Prins Henrik, Kronprins Frederik og Prins Joa-

Havnebygningen i Nakskov, der rummer Marinestue og Søfartsmuseum

chim om bord. Garderforeningen og Nakskov Marineforenings medlemmer parade-rede med flag og faner. Samme år den 22. august ankom minelæggeren FALSTER på flådebesøg.

Året 1985 var også præget af flådebesøg, idet der var besøg af både hollandske og engelske landgangsfartøjer. Desuden var der også besøg af minelæggerne SJÆLLAND og FALSTER.

Det var nu kommet på tale, at marineforeningen kunne leje lokaler i havnebygningen, og foreningen sendte derfor en ansøgning til havneudvalget om leje af lokaler til ny marinestue og søfartsmuseum. Den 15. november 1986 blev de nye marinestuer på 2. sal i havnebygningen indviet og der blev mulighed for at etablere et søfartsmuseum.

Marineforeningen i Burg, Tyskland, blev den 11. april 1992 formelt Nakskov Marineforenings venskabsforening, og det er nu blevet en årlig tradition at deltage i Burg i Tyskland ved mindehøjtideligheder for faldne danske soldater fra krigen i 1864 og det tyske Skoleskib NIOBEs forlis i 1932.

Ligeledes afholdes skydestævner og kammeratligt samvær.

På en ekstraordinær generalforsamling den 2. april 1996 i Marineforeningen blev vedtægterne for Nakskov Skibs- og Søfartsmuseum godkendt. Det blev i vedtægterne fastlagt, at der altid skal være to medlemmer fra marineforeningen i museets bestyrelse. Ugen efter den 10. april, blev museet stiftet. Museet har gennem årene haft en god udvikling. Det gælder også pladmæssigt med ombygning af etagen over museet til depot. Senere er monterer blevet udskiftet til nogle nye, der er mere publikumsvenlige.

Søhelten Peter Wessel alias Tordenskiold har også en historisk tilknytning til Nakskov og følgende beretning blev givet i anledning af Nakskov Marineforenings 90-års jubilæum, idet det kan være helt på sin plads at nævne, at en af danmarkshistoriens mest berømte søhelte Peter Wessel har historisk tilknytning til Vestlolland. I virkeligheden kan søhelten takke præsten i Nakskov for sin sejr over svenskerne og efterfølgende adling, hvorved han fik navnet Tordenskiold.

Baggrunden for denne viden skyldes blandt andet det faktum, at man både på Det kgl. Bibliotek og på Nakskov Bibliotek har bevaret en lejlighedstale i fin læderindbinding med guldtryk under titlen: »Tale holden i Nascovs kirke den 24. Aprilis Anno 1715 just under slaget med de Svenske på Colberger Heyde«. I Nakskov var man særlig skræmte, fordi man kunne høre lyden af kanonerne fra skibene: »kanonsalverne sla`r os på ørerne« hedder det i den tale der blev holdt i kirken. Det berømte søslag ved Colberger Heyde i påsken 1715, var det første søslag, hvor Peter Wessel – alias Tordenskjold – vandt over svenske-kongen. Selve søslaget fandt sted mellem svenskerne på den ene side og danske og nordmænd i forenet alliance mod arvefejden.

Kongeskibet med Hendes Majestæt Dronningen og Prins Henrik nåede indsejlingen til Nakskov Fjord den 15. september 2008, og det blev en fin sejltur ind til det flagsmykkede Nakskov, hvor en tusindtalig skare ventede på at se kongeskibet og få et glimt af Dronningen. Nakskov Marineforening var på plads ved en faneborg med hele 82 flag og faner som var opstillet til Dronningens ære. Gardehusarerne med deres veltrimmede heste og Den kongelige Livgardes musikkorps gjorde hele besøget til en fest. Dronningen og Prins Henrik forlod havneområdet i karet – ud til dagens mange arrangementer i et feststemt Nakskov i Lolland Kommune.

Mange af foreningens medlemmer har sejlet med ØK eller arbejdet med ØK-skibe på Nakskov Skibsværft, så det faldt meget naturligt, at Skibs- og Søfartsmuseet stod for kontakten til ØK's Almennyttige Fond og Nakskov Marineforening var tilkoblet i forbindelse med spisningen, da

ØK ønskede opsat en markeringstavle for H. N. Andersen, som stifter af Det Østasiatiske Kompagni og Nakskov Skibsværft. H. N. Andersen blev født i Nakskov den 10. september 1852 i et lille anneks til den gamle latinskole. Både anneks og skole blev revet ned i 1898 og det var derfor en vanskelig opgave at finde det nøjagtige sted til pladen, men ved hjælp af gamle matrikelkort lykkedes det. Pladen blev opsat på kirkemuren overfor indgangen til Nikolaj Kirke. Ved en højtidelighed den 27. marts 2010 blev pladen afsløret, hvor blandt andet efterkommere af H. N. Andersen var til stede og efter højtideligheden samledes de indbudte gæster til et traktement i marinestuerne. H. N. Andersen blev tildelt Elefantordenen i 1919, som den første ikke kongelige og to år før sin død, den 31. december 1937, blev han æresborger i Nakskov. Marineforeningen har i 1992 opsat en plade på havnebygningen ved indgangen til marinestuerne.

Som »ejer« af Danmarks første orlogsværft på Slotø i Nakskov fjord ønskede Nakskov Marineforening sammen med Turistforeningen at fejre Søværnets 500-års jubilæum på en helt speciel måde. Både på land og til søs blev jubilæet fejret med manér, idet der den 7. august 2011, på en dag hvor solen skinnede fra en skyfri himmel, var arrangeret friluftsgudstjeneste i ruinerne ude på Slotø. At kontreadmiral Nils Christian Wang, som Søværnets øverste chef deltog, kunne kun gøre det til en succes. De historiske ruiner på Slotø er et minde om Danmarks første orlogsværft »Engelsborg«, som Kong Hans byggede i 1509 på den lille ø i Nakskov fjord. Herfra løb Danmarks første orlogsskibe af stabelen i sommeren 1510 og 10. august, samme år, beordrede Kong

Hans, at kaptajn *Henrik Krummedige* skulle være »*øverste kaptajn og hovedsmand for alle kaptajner*« – altså admiral. Hermed havde Danmark fået sin første reelle orlogsflåde, og derfor regnes den 10. august som flådens »fødselsdag«.

I denne beretning om Vestlolland, Nakskov by og omegn og i særdeleshed Nakskov Marineforenings historie vil vi som en afslutning se frem til vores 100 års jubilæum den 22. september 2013 og netop samme år som Danmarks Marineforening kan fejre sit 100 års jubilæum.

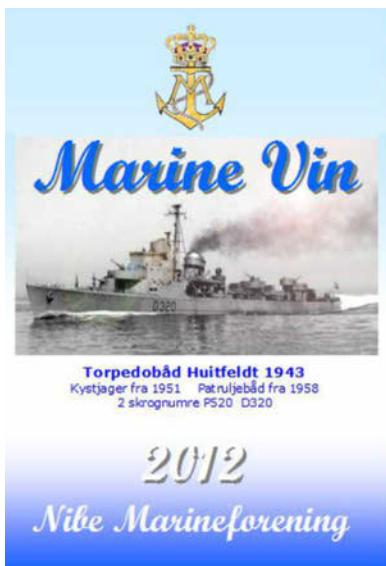
Nibe

Den 28. maj 1943 blev der vist en film med Flådens inspektionsskibe ved Færøerne og Island som optakt til opfordringen om at danne en marineforening. Mødet overværedes af ca. 80, hvoraf 36 straks meldte sig ind i den nystiftede forening. Første formand blev mejeriejer Jens Pedersen.

Den 19. november samme år var der indvielse af foreningens nye flag. Selve flaget var skænket af fabrikant Joakim Petersen, mens stangen var bekostet af den nyvalgte formand.

Foreningen har indtil nu gennem snart 70 år kun haft fire formænd. Foruden den nævnte Jens Pedersen, Moody Sørensen, Finn Knudsen og den nuværende Kristian Jørgensen.

I foråret 1948 stillede ejeren af Jernbanehotellet et lokale til rådighed for en marinestue i Nibe. Senere har der været marinestue på Raadhuskroen. I dag har foreningen sit eget Marinehus.

Hvert år udsender Nibe Marineforening en vin med et maritimt motiv

Marinehuset i Nibe

Nyborg

Marineforeningens afdeling i Nyborg er en af de ældste. Den blev stiftet den 13. december 1913 på Royal. Omkring 50 meldte sig ind med det samme. Tilstede var Premierløjtnant Herman Ewald, der var sekretær for Marineforeningen i Danmark. Han havde indkaldt til mødet i samarbejde med F. Baron Haxthausen, der også blev afdelingens første formand.

Den 21. marts 1915 indviedes afdelingens flag, der var skænket af formanden.

I årene mellem verdenskrigene var der en række aktiviteter i Nyborg. I 1930'erne arbejdede man på at få oprettet en marinestue inspireret af den, der var blevet etableret i Randers.

Efter besættelsens afslutning arrangerede afdelingen den 1. juni 1945 en storstilet fest for de engelske besætninger, der lå i Nyborg i forbindelse med det dansk-engelske flådesamarbejde.

Nyborg Marinehus, Vesterhavnen

Afdelingen besluttede i 1947 at søge at udgive et eget marineblad. I 1950 besluttedes det ved en generalforsamling, at i tilfælde af afdelingens opløsning skulle de til rådighed stående midler gå til Stiftelsen Georg Stages Minde. I 1950 vedtog afdelingen at oprette en marinestue i et ud til gaden stødende værelse på Café Færgedammen. Udsmykningen kom til at bestå af genstande, der stammede fra den marinestue, som havde været på Hotel Nyborg. Marinestuen blev indviet den 1. maj 1950. Denne marinestue måtte senere flyttes midlertidigt til Christianslund, der imidlertid skulle nedrives. Afdelingen flyttede nu i 1965 ind i et kælderlokale i Borgerforeningen.

De dårlige lokaleforhold påvirkede tilslutningen til afdelingen, der var i »mølpose« 1968-78, hvor den blev genoplivet ved formanden Gunnar Hansen, og med hjælp fra Korsør Marineforening. Der blev indrettet marinestue i Den gamle Smedie. I 1980 flyttedes atter. Denne gang til et lokale i Aakroens selskabslokaler.

I 1982 havde Nyborg besøg af adoptionskibet, torpedomissilbåden BREDAL, i hvilken anledning afdelingen arrangerede en sammenkomst for besætningen.

I 1986 blev Aakroen solgt, og afdelingen måtte flytte marinestuen med 24 timers varsel. Genstandene blev anbragt hos formanden Ole Dvinge. Han tilbød afdelingen midlertidigt to lokaler på 1. sal i Gartnergade 2. I 1987 lykkedes det så med støtte fra Nyborgs kulturudvalgt at få et lokale i Mellemgade 5, 1.sal. Herfra måtte man dog flytte i 1989. Genstandene blev anbragt på

Spisning i Nyborg Marineforenings marinestue

Marinestation Slipshavn. Afdelingen fik derefter mulighed for at flytte ind i Vejerboden.

Afdelingen købte af kommunen et areal

i lystbådehavnen, hvorpå der blev opstillet pavilloner fra bygningen af Storebæltsbroen. Her har afdelingen i dag eget marinehus på adressen Vesterhavnen 70 A.

Nykøbing Falster

På et møde den 21. november 1913 fortalte kammerjunker Malthé-Bruun fra Nakskov sammen med Premierløjtnant Ewald om landsforeningen »Marineforeningen« og opfordrede de fremmødte til dannelse af en lokalforening.

Det mandede ud i, at der den 3. marts 1914 holdtes stiftende generalforsamling i Marineforeningen for Nykøbing Falster og omegn, hvor sagfører C. B. Olivarius valgtes til formand. Medlemstallet nærmede sig allerede da ca. 100. Kontingentet var 1,50 kr.

Det holdt til 1922, hvor det steg til 2,50 kr. I dag er det til sammenligning 400 kr.

I 1948 var medlemstallet 282 og årskontingent var 3 kr. – Formand var Købmand H. Petersen.

Møder og socialt samvær blev afholdt i Marinestuen på Hotel Fønix i Store Kirkestræde, hvor vi opholdt os fra 1938 til 1988.

1948 var også året, hvor vi sammen med byrådet tegnede fadderskab for Torpedobåden KRABBE, og afdelingen skænkede en mindesten på den amerikanske Flyverløjtnant J.R. Vlymens grav på Østre Kirkegård.

I forbindelse med besøg af Skoleskibet DANMARK, blev der arrangeret udflugter til Tromnæs og Vesterskov Pavillon, hvor drengene spiste 1200 stykker wienerbrød!

I 1980 blev foreningen fadder for torpedobåden SUENSON, som aflagde byen og foreningen et sidste besøg i år 2000. Efterfølgende er foreningen desværre gået forgæves hos kommunen, med ønsket om at søge fadderskab til et nyt skib.

I 1988 lykkedes det efter stort arbejde fra daværende formand, politibetjent Benny

Christensen at lave en aftale med Nykøbing F kommune om at vi kunne bruge det gamle havnekontor i Tømmergade. Så ved stor hjælp fra medlemmerne blev disse lokaler sat i stand til indflytning den 20. november 1988. I 2002 blev foreningen tilbudt at købe lokalerne, og med stor økonomisk velvilje og en stor arbejdsindsats fra medlemmerne side lykkedes det at fremskaffe midlerne og gøre lokalerne klar til indvielse i 2004.

I 1991 blev Stubbekøbing Marineforening nedlagt, og optaget under Marineforeningen for Nykøbing Falster og omegn.

Foreningen er stolt af, at det i 2008 lykkedes at få en admiral som formand, idet kontreadmiral Søren Torp Petersen sagde ja til at påtage sig opgaven. Søren gav med sin bestemte og rolige fremtoning foreningen et friskt pust, og var stærkt medvirkende til, at det i 2010 lykkedes at få et legat fra A.P Møller fonden til indkøb af nye møbler.

Gennem årene har foreningen afholdt mange arrangementer. I 1950'erne stod den på fodture rundt om på Falster, senere blev det mere mageligt, og fodturene blev skiftet ud med busture. Fællesspisninger, hvor alt fra torsk til gule ærter er på menuen har også været en årlig tilbagevendende begivenhed. Af andre årelange traditioner i foreningen, skal nævnes fregatskydning og rafteturnering som både før og efter afholdelse byder på socialt samvær blandt foreningens medlemmer. Hvert år til foreningens fødselsdag bliver der afholdt en fest, hvor den efter skafning står på bankospil med masser af gode præmier. I december står den altid på Julegløgg og nytårskur.

På billedet ses kontreadmiral Søren Torp tage i mod Kronprins Frederik ved Kronprinseparrets besøg i Nykøbing Falster i 2008.

Foreningen har inden for de senere år også arrangeret tre besøg på Færøerne og ture til vores venskabsforening i Rostock.

Foreningen er også altid parat med flagborg, når Kongeskibet har lagt til kaj i området.

En forening kan ikke overleve uden frivillige ildsjæle, og i disse tider, hvor der bliver færre og færre gaster at tage af, handler

det om at sætte stor pris på dem, som laver et stort stykke arbejde. En af dem som fortjener en speciel anerkendelse er tolder Ejvind Ubbesen, der i sine 25 år som kasserer har brugt mange uvurderlige timer på foreningen.

I øjeblikket ser foreningen frem til sit 100 års jubilæum i 2013, som vi gerne vil fejre på behørig vis.

Nykøbing Sjælland

Den 5. oktober 1939 indbød værten på Hotel Frederik VII i Nykøbing S tidligere orlogsgaster for at undersøge muligheden for at danne en marineforening i byen. Flåden havde hans interesse, og han havde indrettet en »Marinestue« på hotellet. Nu ville han gerne have rigtige »marinere« til at udnytte den. Initiativet blev vel modtaget og en marineforening, lokalafdeling nr. 48, blev stiftet. Den omfattede samtidig Odsherred. Den stiftende generalforsamling blev afholdt den 16. oktober 1939.

Allerede i 1940 blev den første fugleskydning afholdt samt indkaldt til »Torskegilde«. I 1941 indsamledes penge til anskaffelse af et flag til foreningen. Flaget blev indviet den 6. juli 1941 i overværelse af landsformanden, kommandør P. Ipsen. Samtidig indmeldte foreningen sig i selskabet »Fregatten Jyllands Venner« for at støtte den gode sag. Først i 1989 indkøbtes et nyt flag.

Efter begivenhederne den 29. august 1943, hvor kystforsvarsskibet NIELS IUEL blev sat på grund i Isefjorden, blev skibets besætning interneret i Nykøbing, og foreningen arbejdede for at lette denne internering for mandskabet. Dette arbejde modtog

foreningen senere en varm takkeskrivelse for fra Marineministeriet.

I 1950 var foreningen medvirkende til, at Rigsdagen bevilgede midler til etablering af en redningsstation på Sjællands Odde.

Sammen med Fiskeriforeningen sørgede foreningen for, at der i 1955 blev ophængt et kirkeskib i Nykøbing Kirke.

Som nævnt startede foreningen med at have en marinestue til rådighed på Hotel Frederik VII, men efter at dette have skiftet ejer flere gange, stod foreningen i slutningen af 1940erne uden et fast tilholdssted. I en kort periode 1964-65 havde man marinestue på Café du Vest, men den måtte også forlades, og i de følgende år klarede man sig med forskellige mødelokaliteter. I 1975-79 blev der ført forhandlinger med kommunen og med havnen om et lokale. 40 års festen i 1979 blev afholdt på Anneberg, men i september 1980 lykkedes det at få en ny marinestue. Desværre skulle huset, hvor den var placeret, rives ned efter et par år, og i 1984 flyttedes til den gamle mølle på Vesterbro. I 1987 lejedes så lokaler på øverste etage i Organisationernes Hus, Havnegade. Lokalerne blev i 1996 købt som ejerlejlighed.

Næstved

Marineforeningen for Næstved og Omegn blev stiftet den 2. februar 1921.

Afdelingen har gennem årene været en meget aktiv forening med større eller mindre tilslutning til de tilbudte arrangementer. Selv om foreningen i tresserne har været oppe på over 200 medlemmer fremgår det, at fremmødet i dag med et halveret medlemstal er lige så stort som dengang – undtagen til sommerturene, hvor man dengang kunne fylde to busser.

En type arrangementer der ikke er afholdt de sidste 10 år, er forårs- og efteråsfesterne med damer og dans på banjerne, grundet svigtende tilmeldinger. Der bliver nu i stedet for om efteråret holdt en Mandaften med ledsager (udtrykket ledsagere grundet afdelingen har 4 kvindelige medlemmer).

Gennem årene har man haft forskellige tilholdssteder, hvor der har været mere eller mindre plads til aktiviteter. Efter besættelsestiden på Jernbanehotellet, blev det ved ejerskifte i 1946 ændret til Sass Hotel. Indretning blev forhandlet med Sass i 1951, og ved renovering i 1959 fik man et lokale ud mod gaden og til bestridelse af udgifterne tog bestyrelsen et lån på kr. 2.000,-, men det blev også en pragtfuld marinestue med god plads, som fortsatte under ny ejer og hotellets ændrede navn – Wieses Hotel.

Restauratøren meddelte dog i 1964, at han ikke ønskede marinestue i lokalet mere. Nu skulle man finde et nyt sted. Det blev i 1967 til placering på Exportmarkedet, senere kaldet Kvægtorvs Restaurationen, hvor stuen indrettedes i en niche til deres festsal. Her var man under to restauratører, men

da den sidste restauratør Brix afgik ved døden i 1981, og fru Brix ønskede at stoppe i 1982, og bygningen overgik til anden brug, skulle man igen finde et sted at være. Det blev så på 2. sal i Det Røde Pakhus, hvor man var frem til 1984. Et medlem af Næstved Marineforening, Christian og hans hustru Clara, havde besluttet at nedlægge deres købmandshandel på Katholmvej, så de forhenværende butikslokaler blev lavet om til Marinestue. Her var man frem til foråret 1995, hvor huset skulle sælges. Herefter fandt man det nuværende sted Hvedevænget 13, 1. i gården, hvor vi stadig befinder os. Ikke særligt synligt, og langt fra havnen, men på trods af gentagende forhandlinger med/anmodninger til Næstved Kommune gennem årene om placering ved havnen, er det endnu ikke lykkedes.

En af årets store begivenheder har siden 1945 været Fregatskydningen. Der er altid mødt mange medlemmer frem (ca. halvdelen af medlemmerne), både dem vi faktisk kun ser denne ene gang om året og dem, vi jævnligt møder. De første skydninger blev afholdt på forsvarrets baner i Stenbæksholm, og senere på Gardehusarkasernens (GHR) skydebaner. Da der i 1986 kom et direktiv fra Forsvarsministeriet vedr. udlån af militære skydebaner, blev afholdelse flyttet til Næstved Skytteforenings skydebane på Præstøvej. De sidste par år er Fregatskydningen dog afholdt på Toksværd Skydebane. Dette er et arrangement man fra bestyrelsens side påregner at bibeholde.

I 1964 blev der også udarbejdet Regler for Fregatskydning, og disse gælder endnu. Det skal dog nævnes at i 1957 tillod man at

Næstved Marineforenings æresmedlem Erik Bruun

damer og børn deltog i fregatskydningerne fra frokost – ak og ve, man skulle ikke vise sig før dette tidspunkt. Dette måtte man ændre i 2001, da foreningen havde fået en kvindelig kasserer. Her skrev man samtidig historie, da det var Danmarks Marineforenings første kvindelige kasserer.

Der har flere gange været forespurgt om interesse for/drøftet oprettelse af et skyttelav. Et flertal af medlemmerne sagde nej både i 1956 og 1968, men 10. november 1988, blev der indkaldt til stiftende generalforsamling af et skyttelav. Skyttelavet har deltaget i Landsskyttestævnerne, Sjællandske Soldaterforeningers skydninger i Ringsted og SAM-VIRKET's pokalskydninger. Derudover har Skyttelavet afholdt Landsskyttestævne i 1991, 1998 og 2006.

For kammeratligt samvær afholdes i løbet af året 4-5 Mandaftener, om efteråret en Mandaften med ledsager og i december

Åbent Hus med Gløgg og æbleskiver. Til sidstnævnte arrangement inviteres efterladte efter medlemmer samt annoncører og venner af »huset«, og det er en hyggelig og velbesøgt eftermiddag.

Siden 1955 har vi, når det var ønsket, stillet med flaget ved bisættelser/begravelser, ligesom en eller et par fra bestyrelsen aflægger et besøg hos medlemmer i forbindelse med runde fødselsdage.

Foreningen har modtaget en del flotte effekter til udsmykning af stuen, både fra medlemmer og folk, der tilfældigt har hørt om vor unikke stue. I 1994 fik man en salutkanon, og den benyttes nu ved adoptionskibsbesøg, samt hvert år til modtagelse af Fregatkaptajnen på skydebanen.

Generalforsamlingen sagde i 1966 ja til, at man kunne nedsætte kontingent for medlemmer over 67 år og invalidepensionister. Dette håndhæves stadig vedr. dem der overgår til folkepension, når medlemmet henvender sig til kassereren.

Siden 1981 har afdelingen udgivet lokalbladet »Sidste nyt fra Banjerne«. Bladet indeholder kommende aktiviteter, meddelelser fra formanden til medlemmerne, fra medlemmer til medlemmer og lidt om hvordan de foregående arrangementer er forløbet.

I 1991 blev sendemandsmødet afholdt i Næstved, samtidig med at foreningen kunne fejre 70 års jubilæum.

Næstved Marineforening deltager også ved adoptionsskibsbesøg. Foreningen rettede i 1955 henvendelse til Næstveds borgmester om anskaffelse af et adoptionsskib. I 1956 fik man anvist et skib, der ikke var egnet for Næstved Havns forhold. Først i 1960 faldt en adoption på plads, nemlig af korvetten FLORA, som var byens adoptionsskib frem til 1975. Fra 1988 til 2004 var

Marinestuen på Hvedevænget

det så Patruljefartøjet FLYVEFISKEN, der var Næstved Bys adoptionsskib.

Ved disse besøg har det været Næstved Marineforening, der for besætningen og nogle af »byrødderne« arrangerede ture/ besøg diverse steder i omegnen, kammeratskabsbesøg i Marinestuen og en skydedag for besætning, politi, Gardehusarer, Civilforsvaret, byrådsmedlemmer og Marineforeningen samt et cheffold – senere kom også nogle uhøjtidelige og sjove idrætskonkurrencer til.

I 2004 ved FLYVEFISKENS sidste besøg kørte man til Karrebæksminde og stillede parademæssigt (med flaget) op på molen for på denne måde at sige farvel og TAK for mange gode besøg.

Den 6. august 2010 skulle Næstveds nye skib anløbe, nemlig ROTA, d.v.s. grundet reparation blev det søsterskibet FREJA der kom, dog med ROTA's besætning ombord. De var her igen i 2011 for at vise deres »rigtige« skib. Ved alle disse lejligheder har Næstved Marineforening altid stillet til

modtagelsesparade på havnen med flag og medlemmer og sommetider endda også salutkanon.

I 1957 fik foreningen en hornmine foræret. Det blev besluttet at den skulle opsættes på havnen i Næstved og benyttes til indsamling af midler til hjælp til oprettelse af et sømandshjem i Næstved. Efter tilladelse fra politi og Næstved Kommune foretog foreningens æresmedlem fabrikant Carl Jensen afsløring af den søndag den 7. december 1958 og 5te Regiments Musikkorps medvirkede ved arrangementet, der havde samlet ikke så få tilskuere.

Da planerne om et sømandshjem ikke blev til noget, og minen trængte til renovering, blev bestyrelsen i 1970 enige om at fjerne den. På generalforsamlingen i 1971 blev det vedtaget at lade beløbet overgå til anden fond, og dette resulterede i at KFUM Soldaterhjem i Jernbanegade i 1972 blev et fælles Soldater- og Sømandshjem. Den 29. august 1997 blev minen efter renove-

Bestyrelsen i Næstved Marineforening 2011

Bageste række fra venstre: Ove S. Hansen, Edvard Pedersen, Bent Rasmussen

Midterste række: Erik H. Hansen, Mogens Andersen, Leif J. Rasmussen

Forreste række: Birte v.d. Weiden, Flemming Ravn, Jens Nielsen

ring placeret ved Marinestuens nuværende indgang, som et minde over danske søfolk, og blev genafsløret af byrådsmedlem Frank Martens, og der var blevet påsat en plade med inskriptionen:

»Til minde om de to tusinde danske søfolk, som satte livet til under 2. Verdenskrig.«

Siden er der hvert år den 29. august afholdt en højtidelighed med kransenedlæggelse her.

For at gøre foreningen synlig deltages i udadvendte arrangementer.

Derudover er et upåklageligt samarbejde med Centralsammenslutningen af sydsjællandske Soldaterforeninger kaldet SAMVIRKET, både hvad angår teaterforestillinger, foredrag og ture samt deres årlige generalforsamling. Det er også mange gange dem, der har været/er koordinører mellem

soldaterforeningerne, Gardehusarregimentet og hjemmeværnet, især hvad angår begivenheder, hvor der etableres faneborg, som ved Kongebesøg med kongeskibet DANNEBROG i 1964. Næstved Bys 850 års jubilæum med Dronningebesøg med kongeskibet DANNEBROG i 1985. Havnens 50 års jubilæum og indvielse af ny del ved enkedronning Ingrid (ankomst pr. bil) i 1988. NATO 40 år i 1989 på GHR. Mindegudstjeneste i anledning af 50 året for besættelsen i Herlufsholm Kirke i 1990. Arrangement/faneborg i forbindelse med 45 året for befrielsen i 1990 ved Frihedsstatuen bag Munkebakken og Sct. Peders Kirke, Dronningebesøg med kongeskibet DANNEBROG i 1997 og årlig deltagelse i Den Internationale Flagdag for udsendte den 5. september.

Odense

Afdelingen er stiftet den 8. marts 1914.

Siden 16. maj 1933 havde Odense Marineforening haft til huse i ejendommen Vestergade 12, hvor Magasin du Nord i dag har stormagasin, i en – som det fremgår af annalene – smukt indrettet stue stillet til rådighed i Elevator-konditoriet af fru Ehrmann.

Dette var Odense Marineforenings første egentlige marinestue. I 1948 blev ejendommen imidlertid solgt med marinestue og det hele, og Odense Marineforening stod igen på gaden, men allerede i maj samme år kunne Odense Marineforenings nummer to marinestue indvies i Rådhuscafeen i Albanigade. Her holdt Odense Marineforening til i 1948 og ind i 1949, hvor man blev opsagt til fraflytning snarest! – årsagen er desværre uoplyst.

Men igen forbarmede en kvindelig restauratør sig åbenbart over den husvilde Odense Marineforening, idet fru restauratør Christensen på restaurant O. Assam på Nørrebro stillede en stue til rådighed for foreningen. Dette arrangement varede i 4 år frem til 1954. Hvad der bragte arrangementet til ophør, fremgår ikke. Der er blot anført, at det blev besluttet at ophøre med arrangementet på O. Assam, samt anført at foreningens effekter blev deponeret hos forskellige medlemmer, og at møderne herefter blev holdt »forskellige steder«.

Men i perioden var Odense havn en af Danmarks mest trafikerede, og restaurant O. Assam var første værtshus, som søfolkene mødte på vej fra havnen mod byen og har næppe været et roligt for slet ikke at sige et ædrueligt sted at holde Odense Marineforenings sammenkomster i. I øvrigt er Odense

Marineforenings nuværende hus ved skæbnens tilskikkelse næsten beliggende vis á vis O. Assam, som stadig er restaurant, men nu uden søfolk som hovedgæster.

I 1954 blev Erik Fyllum valgt som formand. Han boede i Vestergade 19. En adresse, der husede en af byens mest velrenommerede købmandsforretninger for byens bedre borgerskab. Hvilket måske forklarer oplysningerne fra protokollen om, at formanden indrettede et privat »marinemuseum« på sin adresse, og at bestyrelsesmøderne var »gemytlige«, hvilket åbenbart formandens hustru skulle have haft en vis indflydelse på, nærmere er desværre ikke oplyst.

Et særkende ved OMF har altid været, at – trods et begrænset medlemstal – har byens »spidser« altid været opsat på medlemskab i foreningen. Sådan er det stadigvæk. Biskoppen for Fyns Stift er netop blevet optaget som medlem!

Den direkte medlemsaktivitet de følgende 30 år må have været beskednen, men tiltagende. For i 1984 satsede bestyrelsen hårdt på at skaffe et sted, hvor de månedlige kammeratskabsaftener kunne genoptages, hvilket lykkedes. Stedet blev restaurant Tårnet på Rugårdsvej, hvor Odense Marineforenings 70 års dag den 8. marts 1984 blev fejret med en reception. Senere på året fik Odense Marineforening imidlertid tilbudt en »hyggelig gildestue« i Slagtermestrens kursusejendom på Poppelvej, og foreningen flyttede – for en kortere periode – dertil.

I denne periode kunne banjemesteren transportere alle foreningens klenodier (maritime ting, bordflag, etc.) til møderne i en kuffert, så det har været et beskedent møde-

scenarie i forhold til i dag, hvor Odense Marineforenings hus og formandens loft formelig bugner af søværns-maritime ting. Eller for at være mere præcis: bugnede, eftersom foreningens arkivalier uheldigvis har lidt voldsom overlast grænsende til udslettelse ved vand- og anden skade.

I juli 1985 flyttede foreningen igen. Denne gang til Tietgens Allé 14, hvor næstformanden i sin store villa havde et kælderum, som foreningen lejede. Her havde

Kronprins Frederik tog det første spadestik den 28. juli 2004 til det nye Marinehus i Odense. Begivenheden overværedes af Odenses borgmester og afdelingsformanden

Odense Marineforening sin base indtil 3. juni 1987, hvor der skete en markant ændring i foreningens tilværelse.

Der skete det, at Odense Marineforening blev ejer af et foreningshus, for første – og indtil videre også sidste – gang i foreningens over 70-årige historie. Man havde for en pris af beskedne kr. 10.000,- erhvervet et mindre hus på Kanalvej 42, som efter istandsættelse og indretning i strålende solskin blev indviet ved en reception 13. juni 1987. Der var mange gæster. Og anløb af minelæggeren MØEN, hvis besætning deltog i indvielsen.

Eget hus gav tilgang af nye medlemmer, som det gule hus på Kanalvej efterhånden ikke kunne rumme til arrangementerne. I den anledning havde man åbenbart fået kig på DFDS's tidligere kontor til den nu indstillede rute Odense-Samsø-København. En solid, velegnet bygning i Englandsgade 15C – et smørhul af en placering på en kaj i Odense havn. Det fremgår, at »der blev glæde i foreningen«, da formand Bent Hjære Hansen kunne melde, at han efter kontakter til borgmester, rådmand og havnevæsen nu havde indgået kontrakt med Odense kommune om leje af Englandsgade 15C frem til år 2020 – altså sikret Odense Marineforening en boligmæssig stabil periode i 25 år. Sådant skulle det nu ikke komme til at forløbe, herom senere.

I august 1995 indledtes det meget omfattende arbejde med at opbygge det nye hus. Der var tale om et stort projekt, som krævede alle medlemmernes medvirken ved planlægning, fremskaffelse af materialer, økonomisk bistand og – i særdeleshed – praktisk arbejde. Anstrengelserne kronedes med et smukt resultat i form af et funktionelt hus med en meget smuk marinestue, der kunne indvies 21. september 1996. Indvielsen blev

Odense Marinehus, indviet 3. august 2005

markeret på behørig vis med kanonsalut, regimentsmusik og reception. Godt 100 gæster med byens honoratiorens (ja, det står der!) og medlemmerne i spidsen i uniform gjorde dagen festlig og uforglemmelig.

Tre år senere på Odense Marineforenings 85 års jubilæumsdag 8. marts 1999 havde foreningen 104 medlemmer med ambition om at forøge dette tal, hvilket løfte er blevet indfriet, da foreningen i 2012 har 123 medlemmer.

Marinestuen i Englandsgade skulle så efter alle solemærker have dannet base for Odense Marineforenings foreningsliv i en ikke afgrænset fremtid, men således kom det – som tidligere antydet – ikke til at gå. Odense Marineforening blev simpelthen overhalet af trenden med at omdanne bynære havne med stagnerende trafik til mondæne beboelseskvarterer. At trenden også nåede Odense havn beliggende for enden af en gravet kanal og ikke kystnær, havde nok ingen i

marineforeningen kunnet forudse. Men ikke desto mindre opstod et pres på Odense Marineforening, fordi dets hus med de nye af Odense kommune approberede byggeplaner ville komme til at ligge så at sige som et meget distraherende fremmedelement i midten af et omfattende og højt bolig-og kontorbyggeri. Det var selvfølgelig en uholdbar situation, som Odense Marineforenings bestyrelse måtte kapitulere over for. Et acceptabelt kompromis blev til sidst indgået mellem kommunen og marineforeningen, idet Odense kommune på en grund inderst i havnen i Londongade opførte et hus, som Odense Marineforening fik stillet til rådighed mod at afstå huset i Englandsgade. Marineforeningen fik stor indflydelse på husets størrelse og indretning og fik en 20 årig fril-ejekontrakt med kommunen.

I 2005 var Odense Marineforenings nye hus i Londongade 10 ved at være færdigbygget, og afleveringsforretning med Odense

kommune blev foretaget i marts måned. Den indvendige indretning blev foretaget af medlemmerne efter en »håndværkerliste«. Så der herskede travlhed i foreningen, men en medlemstur til Harzen blev der dog tid til i maj måned!

Kammeratskabsaftenerne i første halvår blev fortsat afholdt i lejede lokaler i den i nærheden beliggende Sejl- og Motorbåds-klub FREM.

Bestyrelsen havde set frem til, at H.K.H. Kronprinsen ville foretage indvielsen af det nye hus, men modtog afslag fra Hoffet. Skuffelsen skulle selvfølgelig ses på baggrund af, at Kronprinsen var så venlig den 28. juli 2004 at tage det første spadestik til bygning af Huset.

Men indviet blev Huset. Det skete 3. august 2005. Og i stedet for Kronprinsen blev det Danmarks Marineforenings landsformand, kommandørkaptajn Jens Ole Løje Jensen, der foretog indvielsen. Det skete selvfølgelig med salut, fest, taler og al den festivitas, der hører sig til sådan en dag. Der **var** også noget at fejre. Det var en milepæl i Odense Marineforenings historie endeligt at have et marinehus bygget og indrettet til formålet med et sikkert lejemål med Odense kommune og – efter alle solemærker at dømme – en vedvarende beliggenhed på byggestedet – for enden af Odense inderhavn som en del af det nye maritime islet dér.

Det har så siden indvielsen vist sig, at Huset har tjent – og tjener – sit formål: at danne ramme om Odense Marineforenings medlemsaktiviteter og give rum til foreningens efterhånden store samling af sømilitære minder i bredeste forstand.

På bestyrelsesmøde 30. oktober 2005 meddelte formand Kim Kingo, at han på grund af kronisk sygdom nedlagde sin post

som formand med øjeblikkelig virkning. Formandsposten blev på mødet straks midlertidig overtaget af daværende næstformand Lasse Bach Pedersen, der efterfølgende på generalforsamlingen i 2006 blev valgt som ny formand, hvilket hverv han siden har bestridt – og stadig bestrider, senest genvalgt på generalforsamlingen 2012.

2006 blev året, hvor Odense Marineforenings mandssangkor blev etableret efter et forslag om samme på generalforsamlingen. Etableringen blev overladt til medlem Erik Lysholm, som fik succes med foretaget og blev – og er – korets dirigent. Koret viste sig levedygtigt og består i 2012 af mange medlemmer og har opbygget et repertoire af Shanty-viser, som koret optræder med – i større og større omfang eksternt og med musikledsagelse også. I marts 2012 omkom korets mangeårige formand ved en tragisk ulykke under tjeneste på en marinehjemmeværnskutter i Ærøskøbing havn. Mandskoret deltog selvfølgelig i bisættelsen.

I 2006 indledte Odense Kommune også afholdelse af en årlig Havnekulturfestival, som altid finder sted sidste weekend i maj med et stort antal arrangementer af underholdende art på og omkring Havnepladsen på den ombyggede inderhavn. Odense Marineforening har gennem flere år deltaget med telt med servering på Husets grund, dels for som boende nærmest i centrum for festivalen at medvirke som »havneboer« og dels for at vise marineforeningens flag og måske inspirere en eller flere af de besøgende med maritim baggrund til at blive medlem i foreningen.

I første weekend i september 2006 lagde DANEX 2006's admiralsskib, F357 THE-TIS, til kaj i Odense inderhavn og blev modtaget af 14 medlemmer i flagparade

under kommando af formand Lasse Bach Pedersen. Som altid var modtagelse af en enhed fra Søværnet et højdepunkt i Odense Marineforenings hverdag – i en vis forstand vel marineforeningernes raison d'être!

I efteråret 2007 var etableringen af Odense Marineforenings markante uden-dørs flagspil forhandlet på plads med kommunen. Flagspillet var en »arv« fra Odense Havnevæsen og nedtaget i forbindelse med etablering af byggegrunde på havnen. Flagspillet klæder Odense Marineforenings hus og Dannebrog vajer ikke mindre end 23 meter oppe, når sat. Og flagstørrelsen gør Odense Marineforenings tilstedeværelse på havnen markant synlig. Udsagnet: »Er der også en flådestation i byen«, er blevet hørt! Som et kuriosum kan nævnes, at konstellationen i forhold til Odense kommune gør, at Odense Marineforening i visse situationer sætter flag for kommunen med splitflag, næppe mange (marine)foreninger forundt. Flagspillet blev indviet ved nytårsmønstringen 5. januar 2008 med affyring af Dansk Løsen af Det Fynske Salutbatteri sammen med flaghejsningen.

Sendemandsmødet i 2008 havde Odense Marineforening påtaget sig ansvaret for,

hvilket selvfølgelig medførte en kæmpe logistikopgave for bestyrelsen og ikke mindst for afdelingsformand Lasse Bach Pedersen. Men opgaven blev løst med bravur. Ikke mindst takket være uvurderlig støtte fra medlem Flemming Heden Knudsen, partner i revisionsfirmaet Deloitte, beliggende på havnen i Odense nær marineforeningen, og i hvis domicil sendemandsmødets indendørs arrangementer blev afviklet, bortset fra festaftenen i »byens hus«, dvs. rådhuset på Flakhaven i Odense. Der var ingen tvivl om, at rammen og afviklingen af sendemandsmødet var en succes. Afdelingsformanden modtog da også efterfølgende en nydelig takkeskrivelse fra landsformand Løje Jensen for et godt tilrettelagt og vel gennemført sendemandsmøde.

4. oktober 2008 fik Odense Marineforening af kommandørkaptajn Lars H. Hansen, chef for VÆDDEREN, alias Galathea 3 og Odense bys adoptionsskib, overrakt skorstensmærket, som VÆDDEREN førte under Galathea 3 ekspeditionen. Mærket pryder nu Odense Marineforenings hus. I forbindelse med overrækkelsen holdt kommandørkaptajnen foredrag om turen under forløbet fra Sydney via Antarktis og Pana-

Bestyrelsen for Odense Marineforening ved sendemandsmødet i Odense 2008

makanalen til Langelinie – på hvilken del af ekspeditionen han var chef.

21.-23. november samme år indtraf en af de, desværre, sjældnere og sjældnere begivenheder, nemlig anløb i Odense havn af byens adoptionsskib VÆDDEREN, med fuldt program af hvad der ved en sådan lejlighed sættes i værk af festivitas. Afdelingsformanden var ikke, som man naturligt ville vente, på kajen som leder af honnør- og flagparaden ved anløb, fortøjning og modtagelse. Det havde den enkle årsag, at afdelingsformand Lasse Bach Pedersen havde taget imod en invitation til at sejle med fra Thorshavn til anløb i Odense. Og altså stod som tilskuere på VÆDDEREN, da denne tørnede mod kaj.

Året 2009 blev året, hvor Odense Marineforening fik etableret hjemmeside på nettet. En hjemmeside som stadig er under udvikling. I november 2009 ydede Odense Marineforening velvilligt hjælp til Nyborg Marineforening ved markeringen af 350 års dagen for slaget ved Nyborg – kombineret med modtagelse af et nyt adoptionsskib. Odense Marineforening stillede med såvel flag, flagbærer og afdelingsformand. Som påskønnelse for deltagelsen forærede Nyborg Odense Marineforening en mindeplade med inskription til påsættelse på Odense Marineforenings aldersstegne, bærbare flagstang, hvor der i forvejen ved tidligere lejligheder var påsat faneplader i relation til flaget og Odense Marineforening. Pladen blev påsat i forbindelse med nytårsmønstringen 3. jan. 2010 som et ekstra højtideligt indslag under mønstringen.

2010 var som bekendt året, hvor Søværnets 500 års dag blev markeret. Således også i Odense Marineforenings regi. Dette skete i slutningen af juni måned med en udstil-

ling i Odense bys rådhus på Flakhaven. En udstilling bestående af Søværnets vandreudstilling suppleret med udlånte flådemaritime genstande fra skibsophugningsfirmaet H.J. Hansen i Odense, som gennem årene har ophugget stort set alle Søværnets udfasede enheder. I hvilken forbindelse firmaet gennem årene havde taget forskellige dele til side skønnet bevaringsværdige (men ikke af Søværnet!) og siden opbevaret dem. Firmaet har således som markant vartegn mod Kanalen til Odense inderhavn opstillet ildledertårnet fra det ophuggede kystforsvarsskib PEDER SKRAM. Åbningen af udstillingen blev foretaget af borgmester Anker Boye og afdelingsformand Lasse Bach Pedersen. Opfølgende gav Odense Marineforenings mandskor – i dagens anledning suppleret med to harmonikaspillere – i rådhushallen en prøve på dets sangkunst. Lige som det indforskrevne Søværnets Tamburkorps gav opvisning på Flakhaven (rådhuspladsen). Byens borgmester kvitterede med en smuk reception for koret, deltagende medlemmer i øvrigt og andre særligt indbudte gæster fra nær og fjern, herunder fra værnene.

Odense Marineforenings bestyrelse overværede som gæster ombord på medlem Kare Vagners lystyacht som tilskuere flotillesejladsen 10. aug. i Københavns havn.

I efteråret 2010 fik Odense Marineforening med meget kort varsel underretning om, at Den Svenske Marines skoleskib GLADAN under rejse fra London i England til hjembasen i Karlskrona i Sverige havde besluttet at lægge til i Odense inderhavn nogle dage for restitution af besætningen, som havde haft en voldsom tur over Nordøen – GLADAN er et sejlforende skoleskib på størrelse med skoleskibet GEORG STAGE. Sammen med den svenske konsul

i Odense, direktør Jens Hempel-Hansen, fra firmaet H.J. Hansen blev behørig modtagelsesparade arrangeret og vel modtaget af – den måske lidt overraskede – besætning på GLADAN. Odense Marineforening holdt åbent hus for besætningen med stor succes, næsten hele besætningen deltog og tog godt for sig af de danske kulinariske lækkerier af såvel fast som flydende form. Inviterede gæster fra Odense Marineforening deltog i rundvisning og en dejlig reception på agterdækket på GLADAN, før skibet fortsatte rejsen mod den svenske hjemhavn. Et sjældent besøg fra en udenlandsk flåde var til ende. Som minde findes GLADANs mærke opsat på skottet i Odense Marineforenings hus.

Ved navngivningen af F362 PETER WILLEMOES på Lindø værftet den 13. maj 2011 deltog afdelingsformand Lasse Bach Pedersen som indbudt gæst – sammen med mandskoret, der underholdt med deres repertoire af sømandssange til de fine gæsters – herunder daværende statsminister Lars Løkke Rasmussen – synlige fornøjelse. Måske skal PETER WILLEMOES afløse VÆDDEREN som Odense bys adoptionskib. I dagens festlige anledning havde medlem Flemming Heden Knudsen på Vestfyns Bryggeri i Assens, fødeby for den historiske person Peter Willemoes, til markering af

dagen bekostet fremstilling af en Peter Willemoes øl prydet med en speciel Peter Willemoes fregatetiket. Denne uskyldige sponsering blev imidlertid forhindret af tidens omfattende forbud i relation til alkoholiske drikkevarer såvel på værft som i Søværn.

Odense Marineforenings medlemmer nød derefter i lang tid godt af en rigtig velsmagende øl – internt benævnt fregatøl – ved arrangementer i Odense Marineforening, da Flemming Heden Knudsen var så large at donere »fejlkøbet« til foreningen.

Odense Marineforening kan i 2014 fejre sin 100 års stiftelsesdag (8. marts 1914). Planer for fejringen er allerede i støbeskeen. Hvis man ser bort fra perioden lige efter 2. verdenskrigs slutning har medlemstallet stedse ligget fra små 100 til og med 150 medlemmer. Efter krigen var medlemstallet en kortere periode over 200, hvilket nok må tilregnes særlige nationale omstændigheder. Som andre afdelinger har Odense Marineforening et markant islæt af aldrende medlemmer, hvilket skyldes, at mange først melder sig ind, når de forlader arbejdsmarkedet og føler, at det er tiden at genopfriske tiden i Søværnet. Odense Marineforening styrer således fortrøstningsfuldt mod sit 100 års jubilæum med et stabilt medlemstal, pæn økonomi og spillevende medlemmer.

Padborg/Gråsten

Padborg/Gråsten Marineforening blev stiftet den 30. november 1949 under navnet Marineforeningen for Padborg/Gråsten og Omegn.

Medlemstallet har gennem årene været stærkt svingende med spring fra 15 til 110. Medio 2013 har afdelingen 19 medlemmer.

Padborg/Gråsten Marineforening dækker flere større lokale bysamfund og med kommunalreformen i 2007 har afdelingen aktiviteter i såvel Sønderborg som Aabenraa Kommuner.

Padborg/Gråsten Marineforening er også én af de få lokalafdelinger der ikke har egen marinstuen. Til gengæld har afdelingen altid været heldige med, at én eller flere af medlemmerne er restauratører. Disse har til gavn for kollegaerne stillet lokaler til rådighed for afdelingens aktiviteter og rekvisitter.

Siden etableringen i 1949 har der være indrettet marinstuer i Den Gamle Kro, Gråsten. Axelhus, Gråsten. Hotel Gråsten, Gråsten samt restaurant Laredo, Kruså.

Afdelingens nuværende stue er indrettet på på Hallo Bar, Sønderborgvej i Kruså.

Aktiviteterne omfatter generalforsamling i februar, ulkeaftner med forskellige tiltag, faste halvprofessionelle fisketure samt faglige museumsbesøg. En af Padborg /Gråsten Marineforenings store promoveringstiltag er når regentparret holder sommerbesøg på Gråsten Slot. Her er afdelingen altid til stede ved modtagelsen.

Da Padborg/Gråsten Marineforening ikke har nogen husleje eller andre store faste udgifter har afdelingen en fornuftig økonomi. Dette gør, at medlemskontingentet er relativt lavt.

Padborg/Gråsten Marineforenings bestyrelse 2013:

Afdelingsformand Jes Lorensen, Kollund, Kruså

Afdelingsnæstformand Ole Skoubjerg Jeppesen, Kruså

Afdelingssekretær Klaus Kyhn Langendorf, Gråsten

Materialebestyrer Michael Krogh Jensen, Kruså

Afdelingskasserer Hans J. C. Jepsen, Gråsten

Randers

Der blev ved et møde i Randers Håndværkerforening den 8. marts 1919 stiftet en marineforening. Det første konstituerende møde blev afholdt den 29. april samme år. Det blev straks vedtaget at anskaffe et flag.

I 1923 oprettede foreningen et skyttelav. I 1926 indviedes et flag, som var modtaget af Danmarks-Samfundet. I forbindelse med festlighederne omkring denne begivenhed skrev en lokal avis: »Folk, der på den ene eller anden måde har haft med saltvand at gøre, har en ejendommelig evne til at forene det stemningsfulde med det fornøjelige«!

I 1927 fik man den idé at indrette et særligt, permanent mødelokale, for at rekruttere flere tidligere orlogsgaster. Den 1. oktober 1927 indkaldtes til et bestyrelsesmøde, hvor punktet »Et permanent forsamlingslokale« var på dagsordenen. På dette udviklede Charles Mortensen sin idé om at skaffe et fast tilholdssted, der skulle

indrettes som »en kombination af en chefskahyt og et mandskabsrum med bakker, der hurtigt kunne slås op«. Man vedtog tillige at betegne forsamlingslokalet som »Marinestue«. Lokalet blev fundet i konditori Madié i Rådhusstræde, og den første marinestue i Danmark havde derved set dagens lys. Denne idé blev efterfølgende efterlignet af andre lokalafdelinger, og fik en stor betydning for Marineforeningens udvikling rundt omkring i landet. I 1930 flyttedes til Gl. Toldbod, Herfra flyttedes den i 1959 til Restaurant Gudenå. Næste adresse var P.Smeds Hotel 1964-67. Derefter flyttedes til Håndværkerforeningen i Vestergade. Hotel Westend var fra 1972 til 1975 adressen for marinestuen. Derefter fik marinestuen plads i »Kahytten« under Hotel Randers. I 2008 fik Randers Marineforening endelig sit eget Marinehus, indviet 2009, beliggende i Toldbodgade 12.

Randers Marinestue, indviet 2009

Den nuværende marinestue i Randers, der fører de bedste traditioner fra 1927 videre

I 1938 udskiltes Skyttelavet som en selvstændig afdeling.

Efter 1945 fortsatte foreningen i fuldt omfang. Medlemstallet var på 310. I juli 1946 anløb fregatten NIELS EBBESEN Randers, den eneste by, der blev anløbet på fregattens første togt i danske farvande. Marineforeningen var med til at foranstalte en storstilet modtagelse. Foreningen skænkede skibet et Dannebrogflag, og der blev opsat en mindeplade for Niels Ebbesen om bord på skibet. Den 13. juli blev der nedlagt kranser ved statuen af Niels Ebbesen. Dette besøg fik en videre betydning, fordi man under besøget besluttede, at NIELS EBBESEN skulle overtage »fadderskabet« for fregatten, der således blev »adopteret« af byen. Ideen med at adoptere et af Søværnets skibe bredte sig hurtigt, og har siden et fast element mellem Søværnet og de lokale afdelinger af Marineforeningen rundt omkring i landet.

Fra 1947 og frem til 1966 opretholdt

foreningen den gode gamle tradition med at sende fastelavnsbåden gennem byen.

I 1955 trådte Charles Mortensen af som formand efter 28 år, og man besluttede at udnævne ham til æresformand.

I slutningen af 1950erne begyndte medlemstallet at blive reduceret. I 1958 deltog man i arbejdet med at samle penge ind til bevarelsen af fregatten JYLLAND. I 1963 var der landsskyttestævne i Randers og i 1965 stod foreningen for afholdelsen af sendemandsmødet. Et mindeanker, der blev opsat ved havnen i 1968 og afsløret den 29. august, har siden været en del af foreningens faste aktiviteter. Foreningen tog initiativet til opsætningen, der blev betalt af Randers Kommune. I 1991 fandt mindeankeret sin endelige placering ved Hønnørkajen i havnen.

I 1980 havde Randers besøg af korvetten NIELS JUEL, der var byen og foreningens nye adoptionsskib.

Ribe

Ribe Marineforening blev stiftet den 26. juni 1919 som Marineforeningen for Ribe og omegn.

1945-1951 sad gas- og vandmester Chr. Gade Hansen som formand. Ved sin afgang blev han udnævnt til æresmedlem.

1951-54 var vand- og gasmester Georg Petermann formand for foreningen.

Ved generalforsamlingen 6. februar 1951 ønskede 3 bestyrelsesmedlemmer at blive erstattet af unge kræfter.

Tromlefører Petersen beder ved generalforsamlingen i 1951 bestyrelsen overveje, om der ikke kunne oprettes en marinestue i Ribe.

Ved generalforsamlingen den 10. marts 1954 blev amtsrevisor P. Lohmann Jensen valgt som formand. Ved denne generalforsamling blev det besluttet at arbejde videre med planer om Ribe marinestue, idet tanken igen blev fremdraget af Willy Andreasen.

Ved generalforsamlingen den 23. november 1954 på Hotel Dagmar enedes man om at oprette en marinestue i forbindelse med Restauranten Weis Stue. Marinestuen skulle indrettes i den gamle stald i en sidebygning. Restauranten ejedes af Ribe Kommune og forpagtedes af frk. Henriksen.

Det aftaltes senere, at kommunen indret-

Marinestuen i Ribe indrettet i Restauranten Weis Stue

tede rummet og frk. Henriksen betalte en leje herfor, medens foreningen så sørgede for såvel møblering som udsmykning. Man enedes endvidere om, at marinestuen kunne bruges af restauranten, når marineforeningen ikke havde medlemsmøder.

Man gik nu i gang med at skaffe midler og effekter til indretning af marinestuen. Mange viste sig velvillige, og især formandens besøg i København, hvor han henvendte sig til Rederiet J. Lauritzen gav pote. Der blev ad denne vej indsamlet en hel del maritime effekter til indretningen.

Den 20. august 1955 blev marinestuen indviet.

Ved indvielsen var der deltagelse af landsformanden, kommandør P. Ipsen, repræsentanter fra Ribe by og byrådets boligudvalg, pressen samt en lang række af bidragsyderne, samt kammerater fra naboforeningerne.

I indvielsestalen takkede formanden for det store arbejde, det var at lave en gammel hestestald om til en marinestue, en marinestue som han sagde, ikke kun skulle være for marineforeningen, men skulle være byens eje, for turister om sommeren, og om vinteren for byens foreninger, måske især for foreninger, der sætter det nationale højt.

Op til 1958 findes ingen arkiver, men foreningen fortsatte med de sædvanlige møder og arrangementer. I 1957 overtog Restauratør Knud Nielsen lejemålet af Weis stue. I lejekontrakten indgår, at marinestuen må benyttes til restauration, såfremt marineforeningen ikke ønsker at disponere over det til foreningsarrangementer.

I 1988 købte Knud Nielsen Weis stue, og siden har dispositionsretten til marinestuen været et varmt emne, idet endeligt skøde siger, at marineforeningen i hidtil gældende

Resultatet af fregatskydningen studeres i Ribe Marineforening

omfang jfr. overenskomsten af 21. maj 1957 skal kunne disponere over marinestuen. Denne bestemmelse er blevet tinglyst, men synes fortsat at være genstand for fortolkninger.

I 1964 havde foreningen haft besøg af hollandske marinefolk og norske maritime hjemmевærnsfolk.

Den 18. april 1964 blev der arrangeret fælles bustur med Forsvarsbrødrene til mindehøjtideligheden på Dybbøl i anledningen af 100-årsdagen for slaget der.

Ved generalforsamlingen den 15. november 1967 var medlemstallet 50 aktive 13 passive. Samtidig bliver der etableret et festudvalg.

I 1972 ønskede formand P. Lohman Jensen at afgive formandsposten og i stedet blev Jørn Petersen valgt.

I 1974 startede foreningen noget helt nyt, idet man begyndte at holde en årlig Fregatskydning, hvor den årlige Fregatkaptajn får overrakt »Weis stue's vandrepokal« til låns for 1 år. Der er nu indgraveret 38 navne på pokalen, og skydningen er bleven en fast årlig tradition.

Op gennem årene er der blevet afholdt de sædvanlige generalforsamlinger og medlemsmøder, samt filmaftener.

Lørdag den 11. september 1982 prøvede foreningen at tage en gammel tradition op. Sejltur til Holmene, såkaldt »holmetur«. De fremmødte medlemmer med damer havde en rigtig god dag med medbragt nødforsyning af væske. Sikkert også fast føde.

Bestyrelsesmøde 25. maj 1983. Medlems-tallet noteredes til 41 aktive og 17 passive medlemmer.

Bestyrelsen vedtog den 14. januar 1985 at indstille Knud Christensen, medlem i 40 år, til æresmedlem. Knud Christensen havde bygget en model af skibet Disco, der er en stor pryd for marinestuen. Der var ekstraordinære bestyrelsesmøde den 30. maj 1985 på Weis stue, hvor det blev besluttet at købe et billede af Fregatten JYLLAND for 1550 kr.

På generalforsamlingen den 5. februar 1987 mindedes man Poul Lohman Jensen, som havde været medlem i 48 år, hvoraf han

havde været formand fra 1952-1972. Den 12. november samme år afholdtes filmaften, hvor filmen »Martha« blev vist.

Årene efter fortsattes med de sædvanlige medlemsmøder, såsom fregatskydning, bankospil og holmeture.

Bestyrelsen besluttede den 10. marts 1994 at holde foreningens 75 års jubilæum den 25. juni samme år som en uformel reception fra kl. 11-14 på Weis stue.

I 1996 blev der til brug ved fregatskydningerne lavet en ny fregat af jern. Den nye blev malet af Erik Antonsen.

Jørn Petersen valgte på generalforsamlingen den 11. februar 1998 at gå af efter 26 år på formandsposten. Som ny formand blev valgt Mogens Haugaard. Ved sin afgang blev Jørn Petersen æresmedlem af Ribe marineforening.

I 2009 blev Jan Broe Hansen valgt til ny formand, og i 2011 overtog Gert Petersen denne post.

I 2012 er medlemstallet 55.

Ringkøbing/Hvide Sande

Ringkøbing og Omegns Marineforening blev stiftet den 13. marts 1941. Afdelingens første bestyrelse sad til op i 1950'erne.

De første mange år holdt afdelingen til på forskellige hoteller i Ringkøbing. I 1960 blev Hotel Ringkøbing afdelingens faste tilholdssted i de næste mange år.

Redningsbåden i Hvide Sande forulykkede den 9. december 1951, hvorved fem redningsmænd omkom. Den 9. juli 1953 var Ringkøbing Marineforening med ved afsløringen af mindestenen. Her lægges stadig krans hvert år den 9. december.

1963 havde afdelingen besøg af to motortorpedobåde HAVKATTEN og MAKRELEN.

I 1966 var det så tid til at markere afdelingens 25 års jubilæum. I 1980 var Ringkøbing Marineforening arrangør af årets sendemandsmøde.

To gange i 1980'erne var ALSUND på besøg i Hvide Sande. I 1989 kom der med hjælp fra Morsø Marineforening gang i de årlige fregatskydninger.

Th. Skaaning afgår som afdelingens første formand i 1973. Det var også i 1973 Jørgen Andersen blev valgt som afdelingskasserer. I 1987 blev Jørgen Andersen distriktsformand for distrikt 11/Nordvestjylland. To poster han beklædte indtil sin død den 9. januar 2005.

I 1989 besøg af MHV 92 HOLGER DANSKE

I 1991 holdt afdelingen en vellykket 50 års jubilæumsfest. Reception var på selve dagen den 13. marts. Her blev der lagt krans ved Th. Skaanings grav. Middagen på Hotel Ringkøbing havde samlet 93 deltagere. Blandt de indbudte gæster var landsformand

kommandør V.P. Heise, viceborgmester Hans Østergaard og major Karl Grønbjerg.

1993 holdt Ringkøbing 550 års købstadsjubilæum. Her var afdelingen med ved flere arrangementer. Blandt andet havde de arrangeret besøg af MHV CARINA.

Den 15. februar 1995 fik afdelingen nyt flag. Afdelingen var i 1995 med i 4. maj kommiteen og deltog i nogle arrangementer for 50 året for befrielsen i 1945.

I 1997 bliver Hotel Ringkøbing solgt og afdelingens lejemål bliver sagt op. Det næste år var Ringkøbing Marineforening husvild, og kørte rundt for at lede efter nye lokaler.

I sommeren 1998 kom marinestuen til Hotel Holmsland Klit i Hvide Sande. Året efter bliver Skjern/Tarm Marineforening nedlagt og de sidste medlemmer bliver overflyttet til Ringkøbing.

Sidst på året i 1999 bliver Hotel Holmsland Klit solgt og afdelingen bliver endnu en gang sagt op. Ret hurtigt fik bestyrelsen kontakt med Jonna Larsen, leder af Fiskeriets Hus et museum og akvarie i Hvide Sande. Der kunne afdelingen indrette en stue, hvis bestyrelsen godkendte det. Det gjorde de heldigvis og afdelingen har i dag en flot marinestue i Fiskeriets Hus, som den eneste i landet med udsigt over fjord og hav.

I 2000 skifter Ringkøbing og Omegns Marineforening navn til Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening.

I 2005 kom SVANEN og THYRA på besøg for første gang. Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening har siden haft besøg af skoleskibene hver sommer. Fra oktober til april ligger begge enheder nu i vinterhi på Hvide Sande Skibs- og Bådebyggeri.

Aktiviteterne i Ringkøbing/Hvide Sande

Marineforening omfatter blandt andet generalforsamling, distriktsmøde, fregatskydning, deltagelse i sendemandsmøde, besøg af SVANEN og THYRA, udflugt, Hvide Sande Regatta med hvervekampagne, øltelt og pølser på havnen, torskespisning, kran-selægning og julefrokost. Herudover arrangeres foredrag sammen med Fiskeriets Hus' Venner og Maritim Viden.

Afdelingsformænd:

1941 – 1973 Th. Skaaning
 1973 – 1986 K. Stræde Andersen
 1986 – 1988 Johan Flindt
 1988 – 1992 Orla Jensen
 1992 – 2008 Hans Andersen
 2008 – Niels Kastberg

Æresmedlemmer:

Th. Skaaning
 N.N. Møller
 K. Stræde Andersen
 Jørgen Andersen
 Gunner Hindø

Marineforeningens Hæderstegn i Sølv:

K. Stræde Andersen
 Axel Andersen
 Børge Hindø
 Jørgen Andersen
 Hans Andersen
 Ida Andersen
 Kirsten Andersen
 Niels Peder Nielsen

Bestyrelsen i Ringkøbing/Hvide Sande Marineforening anno 2013. fv. Niels Kastberg, Niels Peter Nielsen, Kurt Hansen, Jørgen Enevoldsen og Jens Erik Sørensen.

Roskilde

Portør i DSB Frederik Christensen, Roskilde, var initiativtager og medstifter af Danmarks Marineforening i 1913, således som der andetsteds i denne bog er redegjort for. Han blev ved stiftelsen indvalgt i hovedbestyrelsen. De første lokalafdelinger begyndte at skyde frem i årene umiddelbart efter stiftelsen, men først i 1916 besluttede Frederik Christensen sig for at få oprettet en lokalafdeling i sin hjemby. Han sammenkaldte til et møde den 18. maj 1916 på Hotel »Prinsen«. De 28 fremmødte valgte meget naturligt Frederik Christensen til formand. Allerede den 26. juni samme år foretog afdelingen sin første udflugt ved hvilken lej-

lighed dens flag blev indviet, skænket af en kreds af medlemmer.

Frederik Christensen afgik som formand i 1922, men fortsatte som kasserer, næsten frem til sin død i 1939. Indtil sin død var han tidlige medlem af Marineforeningens hovedbestyrelse.

Afdelingens møder blev fra starten skiftevis afholdt på »Prinsen«, Højskolehjemmet og Trægaarden, men fra 1925 blev man installeret i Restaurant »Centralen«, Skomagergade 3. I 1931 blev man enige med restaurantens ejer om, at der på stedet blev indrettet en egentlig marinestue. Den 24. september 1933 kunne »Kahytten«, som marinestuen blev kaldt, indvies med tilstedeværelse af landsformanden, kontreadmiral C. Carstensen. Her holdt man til frem til 1958. En væsentlig aktør i forbindelse med opbygningen af marinestuen var Grosserer Eiler Petersen, der fremskaffede en lang række unikke maritime effekter til brug for udsmykningen.

I 1927 holdt afdelingen en stor fest for at indsamle penge til fregatten JYLLANDS bevarelse.

I 1935 afholdt afdelingens såkaldte »skyttebakke« sin første fugleskydning. Til slutningen havde været begrænset, og Eiler Petersen foreslog derfor, at man i stedet skulle skyde efter et skib. Han lod en fregat som skydeskive fremstille og udarbejdede regler for anvendelsen af denne form for skydeskive. Den 2. august 1936 blev der derefter afholdt den første fregatskydning i Marineforeningen. Ideen, som var fostret i Roskilde, bredte sig hurtigt til de andre lokalafdelinger og deres skyttelav.

Fra 1932 begyndte man at inddrage

Roskilde Marineforenings bomærke fra 1938

Rosette med huebånd udført af æresmedlemmet Eiler Petersen i 1930'erne, Roskilde Marinehus

keglespil som aktivitet, og dannede den 1. september 1938 »Roskilde Marineforenings Kegleklub«.

I 1938 fik afdelingen foræret et bronzestykke forestillende en sømand med kasteline i hånden stående på en afkortet mast, der hviler på et anker og andre maritime genstande.

Eiler Petersen satte dette bronzestykke på en plade med inskriptionen: Roskilde Marine Forening. Afdelingen havde dermed fået sit bomærke, som har været anvendt lige siden. Det er forståeligt, at Eiler Petersen ved stiftelsesfesten den 18. maj 1941 blev udnævnt til æresmedlem.

Den 14. september 1946 blev Skyttebakken formelt etableret som et Skyttelav under afdelingen. Dette blev dog opløst igen den 5. marts 1952

Afdelingen foreslog Roskilde Byråd, at

byen adopterede Søværnets opmålingsskib FREJA. Dette blev vedtaget den 3. januar 1950.

Sendemandsmødet i 1952 løb af stablen i Roskilde.

»Kahytten« i Centralen fraflyttedes i 1958, og blev derefter indrettet på Hotel »Prinsen«, hvor der kunne bydes velkommen den 5. november 1958. Den nye marinestue var indrettet af overarkitekt hos B&W Tor-kild Andersen. Ved indvielsen blev ophængt et maleri udført af Eiler Petersen, som forestillede lineskibet DANNEBROGE under slaget i Køge Bugt 1710.

I 1969 begyndte Kegleklubben at udsende et lille blad, der senere i 1979 udviklede sig til et almindeligt medlemsblad for afdelingen.

I 1972 indkaldte afdelingen andre af

Roskilde Marineforenings Marinehus på Elisagårdsvej, indviet den 8. december 1990

Marineforeningens afdelinger til et vellykket sommerstævne i Roskilde. Ved denne lejlighed toges et nyt flag i brug, som afdelingen havde fået af Danmarks-Samfundet den 15. juni samme år.

I 1974 deltog repræsentanter for afdelingen som særligt indbudte i den første fregat-skydning i Norges Orlogsforbund. Samme år flyttedes afdelingens tilhørsforhold fra Distrikt 3 til Distrikt 1.

I 1976 begyndte man at indrette en marinestue i Taxa's Hus, Hersegade 18, samtidig med at man bibeholdt den hidtidige »Marinekahyt«. Afdelingen blev således en overgang den eneste af Marineforeningens afdelinger, der har haft to marinestuer på samme tid. I 1985 ophørte marinestuen på »Prinsen«, og i 1986 skulle afdelingen flytte fra Taxa's Hus. Foreningens effekter blev opmagasineret, og der blev indgået en aftale med Håndværkerforeningen om benyttelse af et kælderlokale.

Bestyrelsen gik nu i gang med at skaffe nye lokaler, hvad der var en vanskelig sag. Man indledte en forgæves dialog med Kommunen og dens Fritids- og Kulturudvalg om at få stillet et lokale til rådighed. En overgang så det ud til, at man kunne leje et lokale i Roskilde Sejlklub, men dette initiativ blev heller ikke til noget. Der blev dog stillet faciliteter til rådighed for afdelingens effekter. Den 6. december 1987 kunne formanden oplyse, at afdelingen fra 1. januar 1989 kunne leje lokaler på 62m² i Jernbanegade 36. Her flyttede man så ind den 20. maj 1990. Roskilde Marineforening blev tilbudt at købe huset som sådan. Der kunne imidlertid ikke opnås enighed om prisen og under forhandlingerne om dette køb, dukkede pludselig et tilbud op om at købe ejendommen Elisagårdsvej 10. Dette køb blev en realitet pr. 1. januar 1990, og i juni samme år fik man et værdifuld håndsrækning, ved store pengegaver, dels fra Dronning Ingrid,

der »havde hørt at man i Roskilde manglede penge til en marinstue«, dels fra A.P. Møller og hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal, der sendte 50.000 kr. Den 8. december 1990 kunne afdelingens så indvie sit eget Marinehus. Det var en stor glæde, at afdelingen i 1991 kunne holde sit 75 års jubilæum under eget tag.

Den 14. november 2000 var Roskilde Marineforening repræsenteret med flag og flagvagter ved Dronning Ingrid's bisættelse i Roskilde.

I de senere år har afdelingen haft kontakter til Flottans Män i Karlshamn, ligesom man også har haft forbindelse til Marinekameratschaft Hansestad Wismar.

I forbindelse med Søværnets 500 års jubilæum i 2010 havde afdelingen sørget for opstilling af plancher på Roskilde Bibliotek, der fortalte om Flådens historie og virke i dag. Samme år den 24. december var det afdelingens tur til at nedlægge en krans ved mindeankeret i Nyhavn, København.

Rømø

Foreningens historie fra 1996 til 2012

Foreningen blev grundlagt ved en stiftende generalforsamling på Rømø den 19. maj 1996. Første formand var Julius Sørensen Langli, som var flyttet til Rømø fra Esbjerg. Bestyrelsen bestod af tidligere tjenestegørende ved Søværnet samt søfolk fra øen.

De første år holdt foreningen sine møder på Motel Vest i Havneby, medens mulighederne for egen marinestue blev undersøgt.

I 1999 modtog foreningen fra Danmarks-Samfundet sit første flag, der blev indviet den 9. januar. Senere samme år fik vi af havneudvalget tildelt et areal på havnen til vores marinestue. Der var stadig gang i ansøgningerne til diverse fonde, så alt pegede på en eller anden form for pavillonløsning.

Den 30. august samme år kunne formanden udsende et brev om, at foreningen havde modtaget tilsagn om at Maersk

Training Center Svendborg havde doneret 5 pavilloner til os. Den nye marinestue blev transporteret til Rømø og indviet 30. september 2000 efter diverse anlægsarbejder.

I de efterfølgende år fik vi mange besøg fra marineforeninger bl. a. Svendborg, Fredericia samt fra vores eget distrikt. Vi havde en næstformand, som har været ansat på Rømø-Sylt linien og derigennem skaffede fribilletter til færgen. Sidste store arrangement på færgen var sammen med Esbjerg, for 2 år siden, hvor vi havde truffet aftale med Sylter Shantykor om at synge under frokosten.

I 2002 døde Julius Sørensen Langli og Arne Hansen blev valgt til ny formand for foreningen.

Havnen, som i 2005 blev kommunal, havde brug for mere plads og vores lejemål på grunden med marinestuen blev opsagt

Her etableres Rømø Marinestue i 1999 ved hjælp af fem pavilloner doneret af Maersk Training Center Svendborg

til fraflytning pr. 1. januar 2008 uagtet vi havde et 10-års lejemål. Da der kun var to år tilbage og havnen havde tilkendegivet, at vi ikke kunne forvente at få lejemålet fornyet blev vi enige med havnen om en kompensation. Foreningen har lige siden forsøgt at

komme i dialog med havneudvalget, men uden held. Vores nedlagte skole havde ikke vores interesse og vi klarer os uden marine-stue. Vi er i dialog med Tønder Marineforening om et samarbejde og vi må se hvad fremtiden bringer.

Samsø

Foreningen blev stiftet den 16. november 1941. Allerede fra starten havde afdelingen stor tilslutning, og til stiftelsesfesten den 6. december 1941 på Flincks Hotel i Tranebjerg, deltog 115 personer. Ved denne lejlighed fik afdelingen også sit flag, skænket af Hotelejer Nielsen.

På den første generalforsamling afholdt den 11 marts 1942 deltog 26 medlemmer. Medlemstal: 99. Formand: Fyrmester, reserveløjtnant O. Mønsted.

Afdelingen rådede ikke over egen marinestue, men alle møder og sammenkomster foregik på øens forskellige hoteller.

På generalforsamlingen i februar 1943 modtog afdelingen en skibsklokke som gave fra kaptajnen på den minesprængte damper »Else«.

På et bestyrelsesmøde den 11. juni 1946, meddelte Fyrmester Mønsted, at han ønskede at udtræde af bestyrelsen. Dette tages til efterretning, og næstformanden Chr. Langtved overtog posten som formand indtil næste generalforsamling. Denne afholdes så den 6. marts 1947, og her vælges så Chr. Langtved som formand.

Generalforsamlingen i 1948 afholdtes den 23. marts. Der deltog 23 medlemmer, og medlemstallet er 93. Den 3. november deltog 48 medlemmer i en filmaften på Flincks Hotel. Der vises »Kongefilmen« og filmen »Tavshed, Fjenden Lytter«. Derefter var der bal.

Ved kongens besøg på Samsø i 1949 var afdelingen repræsenteret ved den officielle modtagelse på havnen i Kolby Kås.

Afdelingen var i halvtresserne meget aktiv med at arrangere film og foredragsafte-

ner, og disse havde stor tilslutning blandt medlemmerne.

På generalforsamlingen den 28. april 1954 afgik Chr. Langtved som formand, og erstattedes på et senere bestyrelsesmøde med H. Henningsen.

På bestyrelsesmøde den 29. juni 1956 valgtes Jens Mortensen som formand, og Chr. Langtved som kasserer.

24. oktober 1956 var der et bestyrelsesmøde på Ballen Hotel. Under mødet besøgte bestyrelsen et lokale, der tilbydes som marinestue. Det var dog usikkert på hvilket hotel en sådan stue skulle placeres. Af et senere referat fra generalforsamlingen i 1957, fremgår det, at det besluttes at etablere en marinestue på Ballen Hotel.

På et bestyrelsesmøde den 28. oktober 1957, beslutter bestyrelsen, at anbefale, at Franz Rasmussen udnævnes til æresmedlem. På generalforsamlingen den 4. februar 1958, udnævnes flg. til æresmedlemmer: B. Mølgaard, Jacob Petersen og Frans Rasmussen. Der deltog 50 medlemmer i generalforsamlingen og den efterfølgende fælles spisning.

For første gang nævnes marinestuen på Ballen Hotel. Der afholdtes et bestyrelsesmøde den 28. juli 1958. Der ophængtes bl.a. billeder, som afdelingen havde modtaget som gaver.

På bestyrelsesmøde den 5. marts 1962, diskuteredes livligt problemerne omkring marinestuen. Der stilles spørgsmål om, hvorvidt der overhovedet skal være en marinestue. Marinestuens videre skæbne er ikke omtalt her.

På generalforsamlingen den 8. februar 1964, var der kun mødt 19 medlemmer op.

Formanden Jens Mortensen ønskede ikke genvalg, og som ny formand valgtes Villy Kjærulff.

I tidsrummet midt i tresserne var afdelingen meget aktiv, med bl.a. andespil med fine præmier.

Afdelingen afholdt jubilæumsfest den 3. december 1966. Landsformanden, kommandørkaptajn Hertz samt formanden for Silkeborg Marineforening var indbudt. På Tranebjerg Kirkegård, blev der nedlagt en krans på Chr. Langtveds grav.

Der var i 1967 et livligt samarbejde mellem afdelingerne Samsø, Silkeborg og Randers. Der blev arrangeret udflugter til de respektive byer med god deltagelse.

På generalforsamlingen den 12. marts 1968 skiftede foreningen igen formand. Her valgtes Arne Søndergård.

Den 3. maj 1969 indviedes den nye marinstue på restaurant Klinten.

Den 4. april 1970 valgtes Købmand Henning Petersen til formand.

Den 1. april 1978 skiftede foreningen formand, idet Henning Petersen ikke ønskede genvalg. Han efterfulgtes af Ejner Buch.

Den 7. april 1979 besluttedes det, at bestyrelsen nu skal bestå af 7 medlemmer mod tidligere 9. Årsagen er det dalende medlemstal.

Den 29. marts 1980 ønskede formanden Ejner Buch ikke genvalg. Ny formand blev Ernst Gaard.

Den 5. december 1981 fejrer afdelingen 40 års jubilæum. Festen afholdtes på Færgækroen i Kolby Kås, og 70 medlemmer med pårørende deltog.

14. februar 1982 trådte formanden Ejner Buch tilbage på grund af sygdom. Henning Petersen indtrådte som fungerende formand

til næste generalforsamling. Den 27. februar 1983 valgtes Benny Olsen som formand.

Den 28. februar 1988 udnævntes tidligere kasserer Aage Jansen til æresmedlem efter mange års tro tjeneste på kassererposten. Bent Scholoffskey valgtes til ny formand.

Den 19. marts 1988 fejredes Marineforeningens 75 års jubilæum. Festen holdtes på Færgækroen i Kolby Kås. 35 festklædte og feststemte personer deltog.

20. marts 1988 besluttedes det på et bestyrelsesmøde at udsætte planerne om etablering af en ny marinstue.

9. marts 1989 har afdelingen 62 medlemmer. Heraf er flg. 6 æresmedlemmer:

Rasmus Hansen
Hans Petersen
Karl Kaas
Ejner Buch
H. Hemmingsen
Aage Jansen

Den 16. april afholdtes distriktsmøde på Færgækroen i Kolby Kås. Deltagerne udefra ankom med hjemmевærnsfartøj fra Århus og Horsens.

Afdelingens medlemstal var den 31. oktober 1989 på 67.

Den 17. februar 1991 på bestyrelsesmøde besluttedes det, at bestyrelsesmedlemmernes antal ændres fra 7 til 5 medlemmer. Dette forslag blev vedtaget på den følgende generalforsamling den 9. marts 1991.

16. november 1991 fejrede afdelingen sit 50 års jubilæum med reception i Sejlerstuen i Ballen. Om aftenen jubilæumsmiddag på Færgækroen. Til receptionen kom mange gæster, og afdelingen modtog mange gaver.

17. april 1993 aflagde Kalundborg Marineforening Besøg på Samsø. De ankom til

Ballen i en marinekutter, og det blev efter et kort besøg til kammeratligt samvær i Sejlerstuen.

28. april 1993 havde afdelingen 59 medlemmer. Heraf 6 æresmedlemmer.

5. maj 1995 markeredes 50 års dagen for Danmarks befrielse ved en mindegudstjeneste i Kolby Kirke. Afdelingen var repræsenteret ved bestyrelsen og en flagvagt. Der blev nedlagt kranse på gravene for faldne danske og udenlandske søfolk.

16. juni 1996 aflagde regentparret besøg på Samsø. Kongeskibet DANNEBROG lagde til kaj i Kolby Kås. Afdelingen var repræsenteret med flag. Formanden Bent Scholoffsky med frue var inviteret til receptionen ombord på DANNEBROG.

1997 var et meget passivt år. En planlagt tur til Odense og videre til Kerteminde måtte aflyses på grund af ringe tilslutning.

Den 22. august var Kalundborg Marineforening atter på Samsø.

Bent Scholoffsky meddelte den 27 marts 1999, at han på grund af sygdom må træde tilbage som formand. Næstformand Henning Petersen overtog midlertidigt formandsposten.

Den 24. april 1999 overtog Carl Johan Drejer derefter posten som formand.

12. maj 2000 talte afdelingen 40 medlemmer. Der havde i det forgangne år været flere udmeldelser.

17. november 2001 markeredes afdelingens 60 års jubilæum med en reception i Sejlerstuen. Kl. 10 blev der slået glas på skibsklokken, og medlemmer og gæster blev budt velkommen. Kalundborg afdeling deltog i receptionen og havde medbragt gaver til den jubilerende afdeling. Kl. 15 blev der atter slået glas på skibsklokken, og flaget blev bjærget. Receptionen var hermed slut,

og bestyrelsen kunne se tilbage på en rigtig god dag.

10. marts 2002 trådte Carl Johan Drejer tilbage som formand, og efterfulgtes af den tidligere formand Bent Scholoffsky. På denne generalforsamling var kun mødt 9 medlemmer, incl. bestyrelsen.

På et bestyrelsesmøde den 20. oktober diskuteredes oprettelse af et skyttelav i afdelingen, samt endnu engang etablering af en marinestue. Der blev dog ikke truffet endelig afgørelse.

Den 5. august afholdt distrikt X møde på Samsø. 17 deltagere havde fundet den lange vej fra Jylland til Samsø. 8 medlemmer fra Samsø afd. deltog i mødet.

13. marts 2005 er der på generalforsamlingen tre 40 års jubilarer og en 25 års jubilær.

18 marts 2007 på generalforsamlingen, talte afdelingen 45 medlemmer. Formanden Bent Scholoffsky og kassereren Henning Petersen udnævntes til æresmedlemmer.

25. august 2007 arrangerer foreningen, sammen med Langør Bådelaug, en bustur til Ebeltoft. Målet var primært fregatten JYLLAND. Selskabet blev inviteret til en overdådig frokost i Ebeltoft Marineforenings marinestue. En sjov hændelse indtraf under dette besøg, idet en deltager fra Langør Bådelaug, Hardy Pedersen, spurgte efter en gammel soldaterkammerat, der skulle bo i Ebeltoft. De havde ikke ses hinanden i 50 år. Han blev tilkaldt, og det var sjovt at se, hvordan de to kunne genopfriske gamle minder.

9. marts 2008 havde afdelingen 53 medlemmer, og på generalforsamlingen genvalgte hele bestyrelsen.

27. februar 2011. Generalforsamling. Afdelingen havde nu 52 medlemmer, og

19 medlemmer deltog i generalforsamlingen. Formanden Bent Schaloffsky meddelte forsamlingen, at han ikke modtog valg til bestyrelsen. Samme dag, konstituerede bestyrelsen sig med Ebbe Stoffregen, som formand.

Da det stadig ikke har været muligt at etablere en marinestue, har afdelingen fået tilsagn om at kunne benytte Samsø Naver-

nes hule i Onsbjerg til møder og mindre sammenkomster.

Der har senere i året været enkelte ændringer i bestyrelsen. På sidste generalforsamling den 26. februar 2012, trak kassereren Jørn Enevoldsen sig, og blev erstattet af Kjeld Lauritsen. Der arbejdes stadig i bestyrelsen på at få etableret en marinestue, men det er ikke nemt på Samsø.

Skagen

Den 25. juli 1921 om aftenen samledes en del af Skagens mænd til møde på Skagens Sømandshjem.

Der blev på mødet nedsat et udvalg, der skulle forberede den egentlige forening. Havnemester Larsen, redningsbestyrer P. K. Nielsen og fuldmægtig Eisenbach var de første i udvalget, der senere blev gjort en del større. Samme aften blev de første 18 indmeldt i foreningen. Dette var reelt starten på Skagen Marineforening, der formelt blev stiftet den 10. december 1921.

Hovedformålet med foreningen er at drive en kammeratlig forening for alle, som har tjent i marinen, og alle, som har interesse for søfart. Den vil udvikle kærligheden til flaget, til kongen, og til fædrelandet.

Marineforeningens første Marinestue var indrettet på Hotel Skandinavien. Senere flyttede man til Foldens Hotel og derfra til Kalstens Hotel. Da dette hotel blev revet ned i 1965, samledes man om det nye Hotel Skagen. Da dette Hotel blev erklæret konkurs, rykkede man ind på Brøndums Hotel, hvor man fik en selvstændig afdeling i Degn Brøndums gamle købmandsbutik i begyndelsen af 1971.

I 1980 købte Marineforeningen bygningen på Kappelborgvej 14B – Det tidligere Cimbria.

Foreningens medlemmer indrettede stuen med mange gamle ting i form af billeder og skibsredskaber. En af væggene er dekore-

Indgangen til Skagen Marineforening

Marinestuen Skagen

ret med indtil videre 185 portrætter af skagboer i Danske Marineuniformer.

Skagen Marineforening er en afdeling af landsforeningen – »Marineforeningen« og har i dag ca. 300 medlemmer

Marineforeningens første formand var fuldmægtig P. C. Eisenbach

Skagen Marineforenings formænd siden stiftelsen:

Fuldmægtig P. C. Eisenbach
Overbetjent Hjalmar Møller

Fiskeskipper Janus Christensen
Telegrafbestyrer Frederik Breyen
Havnemester Aage Petersen
Navigationsleder Axel Karlsson
Rejsebureauleder Poul Eckhardt
Sejlmagermester Joe Jørgensen
Buschauffør Asger Jensen
Skibsbygger Ernst Ingolf Hansen
Fisker Jan Siiger Frahm
Per Sloth.

Skanderborg

På foranledning af nogle interesserede i Skanderborg blev der i august 1946 gennem pressen udsendt opfordring til alle gamle orlogsgaster i Skanderborg og Omegn om at give møde på Hotel »Skandinavien«, og her så Marineforenings 91. Afdeling dagens lys den 16. August 1946.

Formanden fra Horsens Afdelingen, Blikkenslagermester J. Nissen, havde ydet virksom bistand ved det tilrettelæggende arbejde, og han var sammen med Marineforeningens landsformand, kommandør Paul Ipsen, og en del kammerater fra Horsens kommet til stede ved det stiftende møde, medbringende denne afdelings flag. Medlemstallet var ved starten 17. Fra et af medlemmerne, Skibsreder Schmiegelow, modtog afdelingen som gave en meget smuk skibsklokke.

Foreningens forhandlingsbog er desværre gået tabt i en brand hos en lokalhistoriker, der havde lånt den, for at skrive om de lokale soldaterforeninger. Den følgende tekst er derfor baseret på nuværende medlemmers hukommelse.

I Skanderborg Marineforening har der kun været tre formænd, A. Petersen, Hans F. Bergh Hansen og Lars Madsen.

Fra årene før ca. 1975, er der begrænset viden om foreningen, men et nuværende medlem husker distriktsmøder og -skydninger med de øvrige foreninger i Distrikt X. Den lokale Fregatskydning huskes som meget populær, da den bemalede krydsfinnerplade med himmel og hav bag fregatten tillige var armeret med fyrværkeri. Når det sidste velrettede skud sænkede fregatten, skete det ved at skuddet udløste en jagt-

patron, der antændte raketter og knaldfyrværkeri, der bragede løs som hyldest til årets Fregatkaptajn, mens fregatten sank i bølgen blå.

Der er også kun få mundtlige overleveringer om foreningslivet og medlemmer, hvoraf en enkelt ofte er blevet trukket frem. *En Skanderborger blev engang spøgefuldt mindet om, at han jo ikke kan blive medlem i Marineforeningen, da han ikke havde aftjent værnepligt i Søværnet, – under den videre snak lyder det pludseligt tørt: »Du kan sikkert få dispensation, for du har jo direkte afløb til søen«.*

I perioden efter ca. 1975, har foreningen gennem tiden deltaget i møder og arrangementer i Distrikt X og på landsplan med vekslende hyppighed, mens foreningens egne arrangementer var store succeser. De spektakulære Fregatskydninger var yderst populære, og ligeså to årlige andespil sammen med Skanderborg Garderforening op mod jul. Også ugentlige træningsskydninger på 15 m bane sammen med garderne foregik i adskillige år. De *gammeldags generalforsamlinger* havde stor opbakning, og populære var også den årlige selskabelige sammenkomster, som kunne være bus- og sejlture med madkurven / krobesøg, en festaften m.v.

Godt 10 år senere, sidst i 1980'erne, startede en ny periode med en bemærkelsesvis stor medlemsfremgang, – så stor, at der blev drømt om *Fremdriftsskruen*.

Ideen om Skanderborg bys adoption af *Søværnets Flyvetjeneste* er fostret i Skanderborg Marineforening, men således skulle det ikke gå.

Flot skydning gav Skanderborg Marine-

Søren Berthelsen, der var Skanderborg Marineforenings kasserer i gennem 59 år 1948-2008

forenings Erik Carlsson, titlen som *Landskytte i Marineforeningens Skyttelav*.

Foreningens blad, *Agterspejlet*, blev navngivet ved fejringen af 50 års jubilæet i 1996, hvor *alle* medlemmer var samlet med gæster fra landskontoret. Bladet udkom herefter i 2-3 år.

Søværnets Tamburkorps gæstede byen med march og musik gennem hovedgaden og videre til Byparken, hvor man lavede et spektakulært Tattoo. Fra de græsklædte skrænter og med Skanderborg Sø som baggrund fik byens borgere en minderig oplevelse med optræden på plænen.

Ebeltoft Marineforenings Slupkor gæstede Skanderborg ved et af byens årlige Kræmmermarkeder. Der blev sunget flittigt med på sømandsviserne, som blev ledsaget af harmonikamusik på Adelgade. Slupkorets

historiske og maritime look samt deltagerens engagement i sangene gik lige i folks hjerter.

Samme dag lavede *Søværnets Flyvetjeneste* en redningsøvelse på søen og prøver på Lynx helikopterens flyveegenskaber.

U-534 så temmelig lille ud på land, da vi fra Skanderborg ankom til Grenaa Havn, – og i cylinderens indre var der virkelig ikke ødslet med pladsen til noget eller nogen. En spændende rundvisning gav stor indsigt i livet og forholdene ombord i en ubåd, og især beretningen om, hvordan en del af besætningen på dramatisk vis virkelig måtte bevare roen, inden man kunne forlade skibet, – en stor oplevelse. At være blandt de relativt få, inklusive landets dronning, der har besøgt *U-534* i Grenaa, sætter også besøget i relief.

Medlemmer fra Skanderborg Marineforening har på forskellig vis besøgt Fregatten JYLLAND flere gange, for at spise ærtesuppe og flæsk og nyde »Bådsmandens Fryd«. Besøg på Fregatten har også omfattet besøg hos *Ebeltoft Marineforening*.

Havfisketure med Horsens Marineforening har flere gange glædet naboforeningen mod nord.

Årlige skydeaktiviteter er *Nytårsskydningen* og *Katteskydningen* foregår sammen med de lokale gardere, og har i adskillige år været populære aktiviteter med god deltagelse.

Med flaget ved Mindestenen den 5. maj er en årlig tradition med deltagelse af Hjemmeværnet, soldaterforeningerne, tidligere frihedskæmpere og interesserede fra lokalsamfundet.

Årlige sejlture på Skanderborg Sø, hvor medlemmerne kan inviterer ledsagere med til hygge, snak og kaffe om bord samt grillmad på anløbsplassen St. Croix.

Skanderborg havde royalt besøg 2. sep-

tember 2012, da Dronningen og Prinsgemalen gæstede byen. Skanderborg Marineforening, Garderforeningen og Forsvarsbrødrene tog imod med flag og faner.

Skanderborg Marineforenings nu afdøde kasserer, Søren Berthelsen, har sat en bemærkelsesværdig rekord i bestyrelsesarbejde, en rekord, der bliver svær at slå. Efter endt værnepligt på Middelgrunds fortet og vel hjemme i fødebyen igen, opsøgte han Skanderborg Marineforening, hvor han i 1948 blev valgt til kasserer på sin allerførste generalforsamling. Søren Berthelsen var derefter kasserer i 59 år til sin død i foråret 2008, kort tid inden han skulle fejres på foreningens generalforsamling for sine 60 år som kasserer

og få måneder før, at han skulle hædres på Marineforeningens Sendemandsmøde 2008 med *Landsbestyrelsens Hæderstegn i Guld*. Søren Berthelsen havde tidligere modtaget *Marineforeningens Hæderstegn i sølv* for sine mange år på posten som kasserer. Søren Berthelsen var en god fortæller og foreningens forbindelse til »gamle dage«, ligesom han havde sin helt egen humor. Dette udmøntede sig bl.a. ved, at en 10 øre, der ikke figurerede i foreningens regnskab alligevel var fysisk tilstede i kassebeholdningen. Trods de gentagne uregelmæssigheder i regnskaberne, huskes han som en god kammerat og en god kasserer. – 10 øren har vi stadig.

Skive

På foranledning af havnefoged Johannes Toft, Restauratør Ove Gamborg, m. flere blev der indkaldt til et møde for tidligere orlogsgaster på Rosenhøj tirsdag den 10. juni 1941. Der mødte 25 frem og der blev planlagt en stiftende generalforsamling den 30. juni 1941

Den 30. juni klokken 20.00 på Hotel Phønix var hovedbestyrelsesmedlem Konsul J. Stuhr mødt op som indleder, fra Nykøbing var Kaptajn Mouritsen mødt op og fiskeriassistent Bøhne med flag og klokke.

Da flaget var hejst, bød Toft velkommen til de 47 fremmødte, og konsulen berettede om marineforeningens arbejde, betydning og organisation, samt foreningens love og vedtægter.

Der blev lykønsket med oprettelsen af den nye forening, Marineforeningen for Skive og omegn.

Første formand blev Havnefoged J. Toft.

Der afholdtes forskellige arrangementer i foreningen, Ulkeaften, Kongens fødselsdag, fastelavnsfest, foredrag, raflaftener, juletræsfester.

1942: Medlemstallet var 103.

1943: Afdelingen købte et stort modelskib og satte det på »aktier«. Ved hjælp af det herved indkomne overskud fra A/S »skivet« samt støtte fra Konsul Stuhr og Aalborg afdelingen med flere lykkedes det at indrette en smuk marinestue

1944: Medlemstallet var 131.

1945: Medlemstallet var 152.

1946: Dette år fik marineforeningen til-ladelse til en marinestue, der blev indrettet i postværelset i Håndværkerforeningen. Den

blev indviet i 1947 den 21. juni af Borgme-ster Wolhardt Madsen.

1947: Dette år stævnedes fastelavnsbåden ud i Skives gader, og indtægten blev 2.700 kr., hvoraf størstedelen 1050 kroner blev skænket til et mindefond for krigsforliste sø-folks enker. Skibet var en redningsbåd, man havde lånt fra den gamle isbryder Valdemar.

1949: Medlemstallet var 120.

I 1951 valgtes Mogens Eriksen til for-mand.

1951: Kongeskibet DANNEBROG an-løb Skive havn, hvor Marineforeningen pa-raderede.

1952: søndag den 22. juni afholdtes for-eningens første Fregatskydning i grusgraven bag Sanatoriet, og Fregatkaptajn blev Tøm-mer Knud Petersen, der var 60 tilmeldte skyt-ter.

I 1956 afløste Johannes Toft Mogens Eriksen som formand. Han blev i 1960 af-løst af Egon Hansen, der havde denne post helt frem til 1987.

I 1962 bliver man bedt om at fraflytte lokalet i Håndværkerforeningen, og i april blev nye lokaler indviet på Nordstjernen.

1967: medlemstallet er på 88.

1970-1972 Marinestuen er tilbage i Håndværkerforeningens lokaler.

1972-1978 Marinestuen er flyttet til Rådhuscafeen

1978: Marinestuen er for en kort periode flyttet til Støvlen

1978-2005 Marinestuen er flyttet ind i Skive Sejlklubs lokaler på lystbådehavnen.

1979: 23. juni anløber Skives første adoptionsfartøj NAJADEN Skive, hvor Ma-

Bestyrelsen for Skive Marineforening. I uniform ses Henriette C. Lundberg Pedersen, der som første kvinde blev valgt til formand i 2005

rineforeningen inviterer besætningen på besøg i marinestuen.

Kaj Ove Nielsen overtog formandsposten i 1987.

1988: Der blev fra SG Henriette C. Lundberg Pedersen, som er tjenestegørende i Frederikshavn, rettet henvendelse om optagelse i Skive Marineforening, men der var ikke enighed blandt medlemmerne om optagelse af kvinder i foreningen, og man ville lade den kommende generalforsamling afgøre spørgsmålet.

1990: På generalforsamlingen den 04. februar blev der berettet om anmodningen af optagelse af SG Henriette C. Lundberg Pedersen. Landsforeningen havde imidlertid udskudt dette spørgsmål til behandling på sendemandsmødet i 1991.

1992: 11. september, Skive by adoptere-

de marinefartøjet P555 STØREN der bydes velkommen i marinestuen.

Ove Hendriksen overtog formandsposten i 1994.

1996: Der oprettedes et Skyttelav under Skive Marineforening.

1998: Den 21. oktober søgte SG Henriette C. Lundberg endnu engang om optagelse i Skive Marineforening.

1998: Den 27. oktober afsendtes brev til SG Henriette C. Lundberg Pedersen, hvori det oplystes, at der fra Landsforeningen var givet grønt lys for kvinders optagelse i marineforeningen, men at det var op til den lokale afdeling, om man ønsker at optage kvinder jfr. § 24 i vedtægterne. Optagelsen af Henriette blev nedstemt på generalforsamlingen i februar måned 1998.

1998: Den 16. november modtager Ski-

ve Marineforening brev fra Landsformand Otto Lichtenberg om, at Landsbestyrelsen står ganske uforstående overfor foreningens beslutning om ikke at optage SG Henriette C. Lundberg Pedersen, idet begge begrundelser er i strid med foreningens gældende vedtægter. Optagelse af kvinder er alment gældende for foreningen, og en person kan selv sagt ikke nægtes optagelse fordi hun er en kvinde. I samme forbindelse gøres der opmærksomt på, at SG startede i Søværnet i 1983 og har gjort tjeneste i Minelæggeren FYEN, inspektionsskibene INGOLF og BESKYTTEREN, samt været instruktør på Taktikskolen på Flådestation Frederikshavn. Hun har således en tjeneste, der fuldt ud berettiger hende til at være medlem af en Marineforening.

1998 – februar 1999 Der foregår en del korrespondance frem og tilbage mellem Distriktsformanden, Skive Marineforening og Landsformanden ang. optagelse af det kvindelige medlem. Flere af Skive marineforenings bestyrelsesmedlemmer ønsker udmeldelse, hvis kvinder optages.

1999: Skive Marineforening modtager brev fra Landsformanden. Landsbestyrelsen har nøje drøftet sagen og er nået frem til følgende:

Skive afdelingen skal naturligvis følge Landsforeningens vedtægter, hvad angår optagelse af kvinder der har gjort tjeneste i Søværnet jfr.§ 5 stk.1 i foreningens vedtægter

Skive afdelingens medlemmer vil blive orienteret om sagen og de konsekvenser en fortsat nægtelse af optagelse af medlemmer alene på grund af deres køn vil medføre for såvel afdelingen som det enkelte medlem.

1999: 4. februar afsender Skive Marineforening brev til Landsbestyrelsen hvori det gøres gældende, at det vil blive ført til

protokol at beslutningen fra 1998 vedr. kvinders optagelse i foreningen er ugyldig. Erklæringen vil finde sted i forbindelse med formandens beretning på kommende generalforsamling. Der vil således blive sendt en optagelsesblanket til SG Henriette C. Lundberg Pedersen.

1999: 17. marts bliver SG Henriette C. Lundberg Pedersen første kvindelige medlem af Skive Marineforening.

2004: Skive sejlklub opsagde den indgået aftale med Skive Marineforening om benyttelse af deres lokaler den 14. november. Foreningens effekter skal være ude senest den 15. februar 2005.

2005: 5. februar, på årets generalforsamling valgtes Henriette C. Lundberg Pedersen som første kvindelige formand i Skive Marineforening.

2005: 12. februar Skive Marineforening tømte marinestuen i sejlklubbens lokaler for dens effekter, og kørte dem i første omgang til lokaler på Skive flyveplads. Desuden kom en aftale i stand med Dartklubben således at man kunne benytte deres lokaler til at mødes i indtil videre.

2006: Der afprøves forskellige muligheder med hensyn til at få en ny marinestue på benene, men endelig fik man lovet en plads på græsplænen, der hvor den gamle asfaltfabrik lå førhen. Grunden viste sig at være forurennet, så en placering dér skulle først godkendes. Foreningen fik lovet en af flygtningebarakkerne ude fra Marienlyst til marinestue.

2005: Foreningens effekter flyttes fra Skive flyveplads til et lokale ude på Skive Kaserne.

2007: Skyttelavet afholder Landsskyttestævnet for første gang i Skive med stor succes.

Marinehuset i Skive, indviet i 2009

2007: Endelig langt om længe er byggeriet af den nye marinestue nu i gang og fundamentet er nu støbt.

2008: Der arbejdes på det nye marinehus i hele 2008

2008: 14. september anløber DANNEBROG Skive, og Skive Marineforening blev pålagt at stille med faneborg ved ankomsten. Formanden Henriette C. Lundberg Pedersen førte an og bød H.M. Dronningen og Prinsgemalen velkommen til Skive.

2009: Den 7. november blev der holdt indvielse af Skive Marineforenings nye mari-

nestue på Fjordvej 39 i Skive. Der var parade og standerhejsning. Det var en fantastisk dag, og en skøn følelse at stå med hovedet under eget tag.

Status pr. 2012:

- Foreningen har 62 medlemmer
- Venneforeningen »Søens venner« 50 medlemmer
- Æresmedlemmer: Børge Pedersen, Knud Hørup
- Hæderstegn i sølv: Henriette C. Lundberg Pedersen.

Skælskør

Skælskør Marineforening er med i gruppen i den første bølge af afdelinger i Danmarks Marineforening. Afdelingen blev stiftet i 1918, og har i dag til huse i Strandgade 14, gården, Skælskør.

Afdelingen tæller medio 2013 56 medlemmer.

Skælskør Marineforenings bestyrelse 2013:

Jens B. S. Jensen, afdelingsformand
Palle Thomsen, afdelingsnæstformand
Annette Olsen, afdelingskasserer
Ole Larsen, banjemester
Egon Hansen, bestyrelsesmedlem

Slagelse

Marineforeningens Slagelse Afdeling blev stiftet den 8. december 1925 i Anlægspavillonen i Slagelse ved et møde, hvor ca. 60 tidlige orlogsgaster var mødt op. Der var mødt to fra hovedkontoret i København, som fortalte om Marineforeningen og viste film. Første formand blev Toldberjent E. Rosenby.

Afdelingens første større arrangement foregik på Horel Casino den 8. februar 1926. Der var indvielse af flag den 5. september 1926. Det var en gave fra medlemmers damer.

Den første marinestue blev indviet på Horel Postgården den 6. maj 1937. Her forblev man indtil 1948, hvor marinestuen

flyttedes til Horel Casino, hvorfra man flyttede med udgangen af 1953, da huslejen blev for dyr. I de efterfølgende år havde afdelingen ikke noget fast tilholdssted, men fik lokale i Restaurant »Bygningen« 1957-72. I denne periode faldt medlemstrallet og der var en overgang tale om at lukke afdelingen. Det gik dog atter fremad og i 1972 fik afdelingen lokaler i Løwegade 28, hvor man så holdt til frem til 1985, ligesom man også begyndte at udgive bladet »Mastekranen«, der var et godt bindeled mellem medlemmerne og afdelingens aktiviteter.

Afdelingen fik i 1981 kontrakt til den tyske marineforening i Aurich, Tyskland, en forbindelse der er fortsat op gennem årene.

Slagelse marinestue i Bredegade

I en periode var der sammenkomster hvert andet år, skiftevis i Aurich og i Slagelse.

I 1988 fik afdelingen i forbindelse med Slagelses 700 års jubilæum opsat en minebøsse på Nytorv.

Et af afdelingens medlemmer Ove Andersen byggede og reparerede gennem mange år kirkeskibe. I 1994 afleverede afdelingen et kirkeskib til Sct. Mikkel Kirke, der var udført af Ove Andersen, og forestillede den tremastede bark »Nordlyset«. Han stod også bag bygningen af en model af orlogsbriggen »Ørnen«, som afdelingen forærede til Sct. Peders Kirke. Ove Andersen døde i 2012.

I 1998 oprettedes en støtteforening specielt med henblik på en kommende flytning fra Langes Gaard og et lokale på Ndr. Stationsvej til den nuværende marinestue i Bredegade, der blev indviet i 1999.

Marineforeningen i Slagelse forærede Sct. Mikkel Kirke et kirkeskib i 1994, der var udført af Ove Andersen

Afdelingen har haft 17 formænd gennem årene. I jubilæumsåret er Hans Kargaard Thomsen formand, en post han har haft siden 2009.

Stevns

Stevns Marineforening blev stiftet i 1928. I mange år havde afdelingen til huse på Hotel Stevns. Hotellet var ejet af et af medlemmerne og han stillede gratis et lokale til rådighed. Denne lukrative aftale sluttede for omkring 10 år siden. I dag holder Stevns Marineforening til på den lokale Hjemmeværnsgård. Her råder afdelingen over et mindre lokale der er indrettet til marinestue. Et større lokale i samme bygning bruges så til de større arrangementer som generalforsamling, ålegilder samt foredrag.

Stevns Marineforening deltager aktivt i Stevns Kommunes øvrige soldaterforeningers arrangementer. Det med at samarbejde er Stevns Marineforening gode til. Eksempelvis har afdelingen et tæt samarbejde med Køge Marineforening. Her er afdelingen ofte in-

viteret med til faglige arrangementer. Samarbejdet omfatter ligeledes, at Stevns Marineforening råder over en fast side i Køge Marineforenings lokalblad.

Medlemstallet har været støt stigende de senere år, og er medio 2013 på 52. Gennemsnitsalderen er ved at være lidt høj, men bestyrelsen er optimist med hensyn til, at få yngre kræfter ind i foreningen.

Stevns Marineforenings bestyrelse 2013:

Gert Arno Pedersen, afdelingsformand
Ingolf Nielsen, afdelingskasserer
Bent Ejnar Nielsen, afdelingsnæstformand
Bent Jensen, afdelingssekretær
Per Jensen, bestyrelsesmedlem
Hans Henning Christensen, bestyrelsesmedlem

Svendborg

Svendborg Marineforening er en af Svendborgs største maritime foreninger stiftet 7. marts 1914. Afdelingen har egen Marinestue med adresse Havnepladsen 2B, 5700 Svendborg.

Afdelingens medlemstal placerer Svendborg Marineforening som den 3-4 største afdeling under Danmarks Marineforening.

Foreningens økonomi er god.

Kongeskibet DANNEBROG har aflagt officielt besøg i Svendborg i 1994, 2003 og 2008, hvor Svendborg Marineforening har haft en central rolle i arrangementet. I 2003 gæstede Marineforeningens æresformand, Hans Kongelige Højhed Prins Henrik Marinestuen. Vor gave til Kongehuset, der blev overrakt Prinsen, var en fornem kopi af en samling frimærker opsat i 40 kollager på A3 format, kaldet »På togt med 5 regenter«, kreeret af medlem Ove Frisch, og kopieret og smukt indbundet i svineskind af Isager Bogtryk. En lamineret fotokopi ligger i Marinestuen til ejendom.

Svendborg Kommunes adoptionsskib er inspektionsskibet THETIS. THETIS har gennem årene været på besøg i Svendborg både som adoptionsbesøg og på gæstevisit. THETIS blev adopteret af Svendborg by i 1993, hvor Svendborg Marineforening var aktive deltagere i adoptionen.

Svendborg Marineforening har fået tildelt Sendemandsmødet i 1953, 1986 og 2004.

Marinestuer:

Afdelingens faste tilholdssted frem til 1953 var Marinestuen på Hotel Ærø. Herefter

flyttedes stuen til Restaurant Borgen, hvor Marinestuen var frem til 1958. Herefter flyttede stuen til Hotel Phønix, som husede foreningen frem til 1970, hvor vi igen flyttede ind på Hotel Ærø. Udviklingen i foreningens medlemstal skabte et behov for egen marinestue, hvor vi kunne anvende lokalerne til medlemsaktiviteter uden hensynstagen til, at stuen var reserveret til andre formål.

I 1996 indviede afdelingen egen marinestue i lejede lokaler hos Mariasøstrene i »Klosteret«, Havnegade 2. Den stadig stigende medlemstilgang og de øgede aktiviteter i medlemslokalerne skabte behov for større lokaler og samtidigt var der mulighed for at flytte vor adresse til Honnørkajen, således at vi i 2010 kunne flytte ind i større lokaler lejet i Maritimt Center af Svendborg Kommune. Svendborg Kommunes daværende Borgmester Lars Erik Hornemand var meget behjælpelig med at gennemføre lejemålet. Marinestuens officielle åbningstider er lørdag mellem 10.00 og 13.00, herudover er stuen i brug for alle afdelingens aktiviteter i årets løb. Øvrige maritime foreninger og soldaterforeninger i lokalområdet gør ligeledes brug af stuen. Hver tirsdag er stuen åben mellem 10.00 og 12.00 for medlemmer, der sørger for rengøring og vedligeholdelse af stuen.

Afdelingsformænd:

C.A. Christensen	1948-1955
Poul Pryds Hansen	1955-1959
Worm Mortensen	1959-1960
Reynolds Hansen	1960-1971
Carl Børge	1971-1980
Knud Møller	1980-1993

Marinestuen i Svendborg

Kurt B. Kaysen   1993-2006
Erik Bodal   2006-

Medlemsgrundlag:

Afdelingens medlemstal har været svingende fra 222 medlemmer i 1949 ned til ca.131 medlemmer i 1993. Medlemstallet skal tages med forbehold, da medlemslisterne ikke er entydige. Herefter har medlemstallet været jævnt stigende, bl.a. på grund af at afdelingen i 1996 kunne indvie egen marinestue. Nu har afdelingen 352 medlemmer.

Afdelingen har udnævnt 5

Æresmedlemmer:

38229	Jørgen Mogens Christiansen	1974
28081	Poul Hoffmann Petersen	1985
19138	Kaj V. Hybel	1993
34252	Bent Sivertsen	2004
62100	Kurt B. Kaysen	2006

Afdelingen har 2 medlemmer som har fået tildelt Danmarks Marineforenings Hæderstegn:

73280	Anna Louise S. Von Lindern	1965
62674	Palle Petersen	2003

Afdelingen har tildelt 7 personer

Hæderstegn:

48489	Reimer K. Bøgild	1994
35410	Knud Møller	1982
Ej medlem	Kaja Rasmussen	1993
61622	Aage Hansen	2003
62100	Kurt B. Kaysen	2003
Ej medlem	Lizzie Kaysen	2004
59156	Carl Valdemar Dahl	2006
71395	Henning Larsen	2008

Hvert år siden 2003 er et medlem, der har gjort sig fortjent, blevet udnævnt til Årets Mariner:

Børge Jørgen Madsen	2003
---------------------	------

Bestyrelsen for Svendborg Marineforening 2004

Henning Larsen	2004
Gert Lind-Hansen	2005
John Pedersen	2006
Ove Frisch	2007
Erik Lindhardtzen	2008
Svend Erik Flege	2009
Henning Pehrson	2010
Knud Erik Jensen	2011

Afdelingen har 3 medlemmer med over 60 års anciennitet, 2 medlemmer med over 50 års anciennitet, 8 medlemmer med over 40 års anciennitet og 11 medlemmer med over 25 års anciennitet.

Afdelingens medlemmer med den højeste anciennitet for indkaldelse i søværnet blev indkaldt i 1941, 1942, 1943, 1945 og 1946. Afdelingen er normalt repræsenteret ved jubilarstævnet på Holmen hvert år sidst i august måned.

Medlemmernes baggrund er meget blandedt. Fra at aftjene sin værnepligt til et helt

liv i søværnet som vort medlem med rang af viceadmiral Jørgen Philip Rasmussen.

Medlemssammensætningen har de seneste år været stabil med ca. 70 %, som har aftjent deres værnepligt under orlogsflaget, samt baggrund i Marinehjemmeværnet. Medlemmer med baggrund i forsvaret, handelsflåden og »øvrige« udgør ca. 30 %.

Alderssammensætningen fordeler sig med 10 % under 50 år, 13 % mellem 50 og 59 år og 77 % over 60 år.

Traditioner:

Nytårsmønstring er traditionen tro den første lørdag i det nye år, hvor vi ønsker hinanden godt nytår.

Generalforsamling afholdes normalt hvert år i den sidste halvdel af februar måned.

Som afdelingens faste traditioner skal nævnes højtideligholdelsen af Danmarks befrielse 4. maj 1945. Denne dag markeres

med at afdelingens medlemmer samles i Sct. Nicolai Kirke til en mindegudstjeneste om aftenen med efterfølgende sammenkomst i Marinestuen til kaffe, forfriskning og lys i vinduerne.

Den 5. maj er der mindehøjtidelighed i Sct. Jørgens Park med flag, taler og efterfølgende kaffe i konfirmandstuen. Arrangementet afholdes af Svendborg Kommune ved Borgmesteren, Sct. Jørgens Kirke og Svendborg Marineforening. Der er repræsentation med flag fra Niels Juels Forening, Prinds Valdemar Foreningen, Dansk Metal samt Marineforeningen.

Marchen til krigergravene Kristi Himmelfartsdag er en gammel tradition, som er gennemført siden 1867. Her mødes alle forsvarspositive foreninger i området sammen med frihedskæmpere og Grænseforeningen. Der marcheres med Peter Most Garden i spidsen til Assistens Kirkegården. Her holdes taler, og der lægges krans på gravene for faldne i 1864 og de seneste krige. Der er som regel repræsentation fra den Britiske Ambassade, som forestår talen og kransenedlæggelsen ved graven for de Britiske flyvere.

På flagdagen den 5. september mødes medlemmerne ved mindesmærket »Fønix Reden« på Assistens Kirkegården for at markere den Nationale flagdag, efterfølgende er der sammenkomst i Marinestuen.

Svendborg Marineforenings medlemsblad så dagens lys i oktober 1993 som det første af 4 årlige udgaver. Bladet har givet medlemmerne en god og grundig orientering om aktuelle og afviklede aktiviteter i lokalafdelingen. Kurt Kaysen var redaktør af bladet frem til 2006, hvor Henning Pehrson tog over. Bladet har et oplag på 450 eksemplarer. Bladet blev suppleret med en hjemmeside www.svendborgmarineforening.dk

ved årsskiftet 2003/2004. Hjemmesiden er blevet udviklet, således den i dag fremtræder som et velbesøgt medie med mange daglige besøgende. Vor Webmarster Erik Lindhardt-sen sørger for at holde siden opdateret .

Aktiviteter:

Afdelingen har et meget højt aktivitetsniveau med mange forskellige aktiviteter.

Foredragsvirksomheden prioriteres meget højt og har gennem årene udviklet sig fra sporadiske foredrag med få deltagere til en god solid virksomhed, som er forankret i et samarbejde mellem Frit Oplysningsforbund, Maritimt Center og Marineforeningen. Samarbejdet blev påbegyndt i 1999 og frem til dato, har der været afholdt 82 foredrag/ekskursioner med et fremmøde på mellem 40 og 80 tilhørere.

Foredragene afholdes med 3 foredrag om efteråret og 3 foredrag om foråret.

Svendborg Marineforenings Skyttelav blev stiftet i august 1998. Initiativtager var Flemming Sommer.

I 2001 overtog Henning Larsen formandsjobbet, hvilket han bestred indtil 2008. Frede Kristiansen tog herefter over. Lavet har fået tildelt Landsskyttestævnet i 2008. I vintersæsonen skydes hver onsdag kl. 19.00 i Tåsinge Hallen. Lavet har ca. 44 medlemmer hvoraf, hovedparten er aktive. Svendborg afdeling er normalt repræsenteret ved Landsskyttestævner og Distriktskydninger med pæne resultater til følge bl.a. én landsskytte for veteraner i 2004 Erik Thomsen og én landsskytte i 2006 Rasmus Lohse.

Fregatskydning har med ganske få undtagelser været en årlig sensommerbegivenhed i afdelingen. Når den svenske fregat er sænket, gennemføres der en dameskydning. Fregatskydningen er et samarbejde, hvor

Fregatskydning i Svendborg

skyttelavet står for den skydetekniske del af arrangementet. Fregatskydningen er blevet afviklet i Skydehuset i Christiansminde, hvortil vi sejler og marcherer med flaget i front til skydehuset.

Afdelingens aktivitetsniveau er de senere år steget væsentligt, hvor det er medlemmernes formåen, der sætter grænser for hvilke aktiviteter, som kan søsættes. Nogle aktiviteter overlever sig selv, og andre kommer til. I flere år var det en årlig tilbagevendende begivenhed at tage på sommerudflugt Grundlovsdag og til Skarø som sensommertur, samt afholde efterårsfest. Disse arrangementer er afløst af sommertur med besøg hos vore kammerater i Faaborg-, Ærøskøbing- og Marstal Marineforening. Sejladsen hertil udføres af Viking, Palnetoke og Caroline S. Efterårsfesten er afløst af et nytårsarrangement i Marinestuen og et Sct. Hans arrangement i Maritimt Center.

Ind i mellem afholdes de traditionelle pudseaftener af kobber og messing 3-4 gange om året. Pudsningen afsluttes normalt med lidt godt til ganen, som fremstilles i kabyssen.

Travaljeroning blev startet i foråret 2006, og er nu en af afdelingens faste aktiviteter. Der roes én gang hver uge i perioden fra marts/april til slutningen af november.

Kortklubben hygger sig med L'hombre hver torsdag mellem 14.00 og 16.00.

Lancier har holdt nogle års pause, men er nu taget op med dans hver 14. dag på SIMAC, A.P. Møllersvej. Der er tilmeldt ca. 40 dansere, som under danselærer Hanne Mikkelsens kyndige ledelse lærer Lancierens mysterier.

Afdelingens rejseaktivitet har ligeledes udviklet sig fra enkelte heldagsture i nærområdet til flerdagsture både inden- og udenlands.

Baren i Svendborg Marinestue

De indenlandske ture strækker sig normalt over 2-3 overnatninger med besøg på maritime seværdigheder, og hvor vi aflægger lokale marineforeninger besøg, og kæder det sammen med indtagelse af et måltid mad.

Ture som går til udlandet, er som regel kædet sammen med besøg på militære og maritime seværdigheder. Vi har været i Harzen i år 2000, Polen 2001, Berlin 2002, Holland 2003, Stralsund 2007, Grønland 2008, Wintrich 2010, Finsterwalde 2011, Hamburg 2012,

Socialt netværk:

I 2002 blev der taget initiativ til at starte en støtteforening, som fik navnet »Mariehønerne«. Formålet med foreningen var bl.a. at sikre, at enker efter medlemmer ikke mistede det sociale netværk, når ægteemanden faldt bort. Samtidig skulle foreningen støtte op om større arrangementer i marineforeningen. Foreningen har ca. 80 medlemmer.

Sønderborg

På initiativ af tidligere orlogsgaster blev Sønderborg Marineforening stiftet den 17. november 1939. Formålet var at komme i kontakt med tidligere orlogsgaster på Als og Sundeved. 30 meldte sig ind. Første formand blev automobilforhandler Hans Petersen. Den 6. december 1939 afholdtes den første generalforsamling, hvor foreningen fik overrakt et flag, foræret af Kronprins Frederik. Flagstangen var foræret af Konsul Im. Stuhr, Aalborg Marineforening, der også var æresmedlem af Marineforeningen.

Allerede i 1944 blev der indrettet en marinestue i Dampskibspavillonen. Den 21. marts 1947 flyttedes til Strandpavillonen. Den 13. marts 1948 flyttedes marinestuen til Hotel »Strand«. Efter besættelsen øgedes medlemstallet til 83.

Lige efter besættelsens ophør etableredes en Marinestation i Sønderborg, som foreningen havde kontakt med. Marinestationen nedlagdes og senere oprettedes Hjemmeværnsflotille 309, som foreningen derefter havde tæt kontakt med.

Foreningen havde gennem mange år et godt samarbejde med 2. Regiments Solda-

terforeninger, som man samarbejdede med om en række fællesarrangementer.

I 1979 adopterede Sønderborg minelæggeren N 44 LOSSEN. Sønderborg Marineforening tog sig af minelæggerens besøg, så længe denne adoption eksisterede. Der blev sørget for, at de skiftende besætninger blev præsenteret for de sønderjyske specialiteter solæg og ringridderpølser. Efter skibets udfasning indrettedes et mindehjørne for LOSSEN. Foreningen har også været særdeles aktiv i forbindelse med DANNEBROGs besøg og anløb af Sønderborg i forbindelse med den kongelige families ophold på Graasten Slot.

Marinestuens placering på Hotel »Strand« blev efter 1951 problematisk bl.a. som følge af ejerskifter. Man flyttede, og måtte i en række år afholde møder forskellige steder, hvad der naturligvis påvirkede tilslutningen til foreningen.

I 1978 fik man tilbudt lokaler i et hus i Bjerggade 31, der ejedes af Solofabrikken. Her flyttede man ind i 1979, og kunne her holde 40 års festen den 17. november. Medlemmerne medvirkede til at gøre huset i stand, således at foreningen fik mere plads.

Her var marinestuen indrettet frem til 1999. Foreningen købte en grund næsten under Allsund broen, med adressen Verdens Ende 16, hvor der blev anbragt pavilloner, som siden er udbygget.

Sønderborg har gennem sit virke kun haft fem formænd, heriblandt Carl Alfred Langer, der var formand 1985-2008. Ved sin afgang blev han udnævnt til æresmedlem af Sønderborg Marineforening. Nuværende formand er Jan Marcussen, der har haft denne post siden 2008.

Sønderborg Marineforenings 50 års jubilæumslogo 1989

Thyborøn

Ved et møde på Restaurant Wagner i Thyborøn blev der den 2. februar 1954 afholdt et møde med deltagelse af en del af de medlemmer af Lemvig Marineforening, der var bosiddende i Thyborøn. Ønsket var, at man gerne ville danne en selvstændig marineforening for Thyborøn. Dette var bestyrelsen for Lemvig Marineforening meget lydhør over for, og den 3. marts 1954 blev der holdt stiftende generalforsamling for Thyborøn Marineforening. Den første stiftelsesfest blev afholdt den 20. november samme år. Fra Lemvig Marineforening fik den nye »lillebroder« foræret et flag. Foreningen startede med ca. 80 medlemmer.

I 1955 fik foreningen foræret en gammel hornmine af det minørhold, der var stationeret i Thyborøn. Den blev lavet om til minebøsse og opstillet på havnen. I 1956 oprettedes en tilhørende Minefond.

Marineforeningen støttede i 1957 opsætningen på havnen af et anker opfisket fra det russiske skib »Alexander Nevsky«.

I 1961 blev Lars Christian Jensen valgt til formand, en post han derefter indtog i næsten 25 år.

En af foreningens arrangementer har været »Fiskedagen«, som fiskerne i havnen leverer gratis fisk til. Disse dage har været en stor succes, ofte med 8.000-10.000 besøgende, og har skabt grundlaget til foreningens gode økonomi.

I de første år havde foreningen ikke egen marinestue, og bl.a. Sømandshjemmet, Forsamlingshuset og skolen var rammen for foreningens aktivitet. Genstande og klenodier blev senere placeret på hotellet, der imidlertid nedbrændte og tog alle foreningens ejendele med i købet.

Den 3. november 1985 kunne man ind-

Marinestuen i Thyborøn-Hallen

vie en nye marinestue placeret i Thyborøn-Hallen, der nu rummer alle de effekter, som på ny er blevet indsamlet. Bl.a. har marine-stuen en stor samling af navnebræt fra byens fiskekuttere.

Den 20. november 1988 kunne et nyt flag, modtaget af Danmarks-Samfundet indvies.

I 1988 blev den rustne hornmine på havnen restaureret, og malet i dannebrogfarver. Beløbet, der lægges i minebøssen går til min-

deplade for omkomne søfolk på Thyborøn Kirkegård, samt til en årlig kransenedlægning på gravstedet for en orlogsgast fra Thyborøn, der faldt den 29. august 1943.

Foreningen medvirkede i 1989 ved arrangementet i forbindelse med besøget af kongeskibet DANNEBROG og dets ledsageskib patruljebåden HAVFRUEN.

Thyborøn Marineforening har nu 140 medlemmer, og Johannes Rud Jensen er formand.

Tønder

Helge Holdersens erindringer fra Tønder Marineforenings første ca. 25 år.

Jeg og 10-12 andre tidligere orlogsgaster mødtes den 29. januar 1963 til stiftende generalforsamling i Tønder Marineforening. Generalforsamlingen foregik i »Karnapstuen« på Hotel Tønderhus.

Deltagerne var blikkenslager og Brandinspektør Christian Hansen, sodavandsfabrikant (Guldhorn sodavand) Harald Sauer, overassistent Frederiksen, driftsleder Alfred Kyvsgaard, kommunalarbejder William Wolf, telegrafarbejder Frederik Hansen, købmand Willi Horst, isolatør Gerhardt Christensen, VVS-montør Blasker Nielsen, hotelinspektør Kruse, ingeniør Koch, instalatør Philipsen og frisør Helge Holdersen.

Chr. Hansen valgtes som formand. Harald Sauer blev kasserer, og Frederiksen blev sekretær. Desuden valgtes to bestyrelsesmedlemmer, hvoraf Gerhardt Christensen var den ene.

Samme aften planlagde vi en række aktiviteter. Bl.a. en årlig sommerudflugt, en årlig torskespisning, en årlig danseaften, plus et par andre sammenkomster. Det blev endvidere besluttet at tage kontakt til de andre afdelinger i distriktet.

Vi havde en enorm medlemstilgang i begyndelsen – takket være Chr. Hansens ihærdighed. Jeg tror, vi var oppe på ca. 40 medlemmer i løbet af det første år.

Der var dengang en række virksomheder i Tønder, som havde forhenværende orlogsgaster ansat. Bl.a. Ribe Jernindustri, Kedelfabrikken »TØMA« i den tidligere remise, Abstracta, som fremstillede glasfiberprodukter, Og Hartmanns emballagefabrik,

hvor man som i dag, hovedsagelig fremstillede æggebakker. Vi fik ikke mindre end tre værkførere fra Abstracta som medlemmer, bl.a. Carlo Lythjohann. Fra Jernstøberiet kom værkfører Schulz. Fra Tøma kom værkfører Sørensen, svejserne Ole Olesen, Andreas Sørensen og Benny Sørensen. Bager Reinhardt Hessler, som stadig er medlem, kom også med i den periode. Fiskehandler Hans Jørn Nielsen meldte sig også ind. Derudover fik vi en række medlemmer, som vi desværre kun så i starten.

Det første år – 1963 – tror jeg vi havde 5-6 arrangementer med god tilslutning. Vi holdt bl.a. en stor stiftelsesfest på Tønderhus med deltagelse af landsformanden, distriktsformanden og formændene fra naboafdelingerne. Byens spidser, borgmester, politimester, grev Schack osv. var inviteret. Jo, den fik ikke for lidt. Om de alle sammen kom, og hvem der betalte gildet, husker jeg ikke, men festen blev der i hvert fald. Alle medlemmer fik udleveret medlemseblemet ude i forhallen på hotellet.

Året efter i 1964 gik det fortsat godt. Vi havde bl.a. en god sommerudflugt til Rømø i fint solskinsvejr. Vi fik kaffe på »Kommandørgården«, husker jeg. Dagen sluttede med aftensmad og dans på »Højkrø«.

Desværre gik gassen hurtigt af ballonen. Der kom færre og færre til arrangementerne. Formanden blev syg efter en hjerneblødning. Ved generalforsamlingen i 1968 ville Sauer ikke længere være kasserer. Det viste sig, at Sauer af egen lomme havde betalt kontingent til landsforeningen for 15-20 medlemmer de sidste par år. Fiskehandler Nielsen blev nu valgt som ny kasserer. Med-

Tønder Marineforening samlet den 15. januar 2000 i anledning af æresmedlemmet Harald Sauers 85 års fødselsdag. Fra venstre ses Reinhard Hessler, Magnus Clausen, Per Dichmann Hansen, Helge Holdersen, Hans Johansen, æresmedlemmet Harald Sauer, Tage B. Jensen og distriktsformanden Jørgen Petersen

lemstallet var nu halveret. Chr. Hansen insisterede, trods sin sygdom, på at fortsætte som formand.

To år senere ved generalforsamlingen i 1970 foreslog Chr. Hansen, at vi valgte en ny formand. Herefter blev Hans Jørn Nielsen formand, og Helge Holdersen blev kasserer.

Vi talte i den periode meget om at få en Marinestue, idet vi mente, at det ville gavne afdelingen. Den ny formand havde i baggården, bag sin forretning i Østergade, et tidligere pøsemageri, som han ikke brugte. Det mente han, kunne bruges til marinestue. Vi kunne låne lokalet vederlagsfrit. Der skulle blot ofres noget tapet, maling osv. Der var ikke så meget at betænke sig på. Vi tog selvfølgelig imod tilbuddet.

Efter ihærdige anstrengelser stod stuen klar i løbet af en måneds tid. Vi havde godt

nok hverken vand, varme eller toilet. Det lånte vi os frem til i starten hos velvillige naboer. Varmen kom fra en stor 3000 watt elektrisk ovn. Vi holdt nogle rigtig hyggelige »Mandaftener« i stuen hver 14. dag med sild, gl. ost, øl og snaps.

Desværre blev vi hurtigt trætte af at være på stedet, blandt andet på grund af de manglende køkken- og toiletfaciliteter.

Vi var nu lidt rodløse i et par år, og det gavnede ikke ligefrem foreningen.

Vi havde nogle få sammenkomster. Bl.a. fik vi vores flag i 1974 eller 75. I den forbindelse holdt vi en fest på Hostrups Hotel med deltagelse af bl.a. landsformanden.

En dag kom Reinhardt Hessler med et godt tilbud til os i form af en tom lejlighed, som han havde stående ovenover sit bageri i Vestergade. Vi tog med glæde imod tilbuddet og gik atter i gang med hammer og søm.

Her var der både toilet- og køkkenfaciliteter. Lidt småt og med en stejl trappe, men meget hyggeligt, især når man tog »prisen« i betragtning.

1975 blev lidt af et skæbneår for Tønder Marineforening. Der skete det, at formanden fik en henvendelse fra to nordtyske marineforeninger. Heide og Bysum. De ville meget gerne have et samarbejde i stand med en dansk marineforening, og her var Tønder jo en oplagt mulighed, set fra deres synspunkt. Der blev afholdt et møde i afdelingen om sagen, og vi vedtog nølende med et knebent flertal at gøre et forsøg med at skabe kontakt.

Vi startede med at holde en fest sammen med de tyske foreninger på »Schweizerhalle«. Jeg tror der kom ca. 150 mennesker med stort kor og orkester fra Tyskland. Vi var vel 8-10 personer fra Tønder, og følte os totalt »ausradiert«.

Nu var det flinke og venlige mennesker, der kom på besøg, sikkert med de bedste hensigter, men det var hurtigt klart, at tiden ikke var moden til den slags forsoningsfester. Vi var for tæt på 2. Verdenskrig. Vores daværende formand insisterede imidlertid på, at samarbejdet med tyskerne skulle fortsætte, med det resultat, at medlemstallet igen blev halveret. D.v.s. at vi nu kun var ca. 10 medlemmer tilbage. Og af de sidste ti havde ca. halvdelen mistet interessen, men forblev vel nok som medlemmer, blot for at få »Under Dannebrog«.

Et par år senere flyttede formanden Hans Jørn Nielsen fra byen, og Reinhardt Hessler blev herefter ny formand. Det fortsatte han med til 25-års jubilæet i 1988. Herefter blev Per Dichmann Hansen formand. I den periode havde vi en overgang en aktiv kasserer Peter Jessen, som var god til at skaffe nye medlemmer, så vi på et tidspunkt var tæt på

at få Fremdriftsskruen. Vi fik også en lille Marinestue op at stå på scenen i Udbjerg forsamlingshus, hvor vi holdte en del fester, men selvom vi tjente godt på ølsalg, så kørte vi med en stram økonomi, så omkring 1994-95 måtte vi lukke, også fordi der var tilbagegang i medlemstallet.

Noget vi virkelig har haft glæde af, var de årlig sejltur med Hjemmeværnkutteren fra Aabenraa. Der var en hel besætning, som alle kom fra Tønder, og dem havde vi en aftale med hver sommer, i en del år fra ca. 1986 til 1994 om en dagtur til forskellige steder. Vi gav maden og drikkevarer og de gav turen. På den måde havde vi mange gode oplevelser.

I 1995 blev Tage B. Jensen formand. Vi var nu igen blevet en lille forening, men vi fik da alligevel arrangeret nogle ture bl.a. til Fregatten JYLLAND og Kattegatcentret sammen med Aabenraa Marineforening, men ellers var det småt med aktiviteter.

Men her skal også nævnes, at vort meget afholdte æresmedlem Harald Sauer i denne periode fyldte 80 og 85 år og ved begge begivenheder holdt Sauer og frue en flot fødselsdagsfest med alle foreningens medlemmer.

I 2000 blev Hans Johnsen formand, og dette år måtte vi tage afsked med vort mangeårige og meget afholdte æresmedlem Harald Sauer.

Vi var nu nede på ca. 5 – 6 medlemmer og aktiviteten i foreningen var faldet meget. Det var kun generalforsamlingen, der efterhånden var tilbage. Med en god middag ved formanden Hans Johnsen og Frue.

I 2005 vendte Per Dichmann Hansen tilbage som formand, og i perioden frem til 2010 var medlemstallet 5 og en kort overgang 8. Der var stadig lidt aktivitet, men i

2011 begyndte der at ske noget. Vi fik en fremgang på over 100%, så vi i skrivende stund er 11 medlemmer, som alle ser ud til at fatte interesse for foreningen. Der er da også kommet gang i aktiviteterne med besøg på Flådestation Korsør med visit på den nye fregat IVER HUITFELDT. Vi har også et

godt samarbejde med en anden lille marineforening, nemlig Rømø.

Men vort største ønske er at få en lille marinestue, hvor vi kan samles og rigtig have nogle hyggelige stunder. Så på kanten af vort 50 års Jubilæum den 29. Januar 2013 vil vores største ønske være en marinestue.

Vejle

Vejle Marineforening blev stiftet af en gruppe forhenværende marinesoldater på Grand Hotel i Vejle den 24. september 1912 under det oprindelige navn »De Danske Marinere for Vejle og Omegn«. Foreningens første formand blev bager P. Andersen. Som forlæg for foreningens vedtægter blev Århus Marineforenings vedtægter benyttet med enkelte ændringer. Foreningen havde fra første færd et aktivt liv med festlige sammenkomster, foredrag og udflugter for medlemmerne. Alle foreningens egentlige møder blev afsluttet med kaffebord og en svingdom med medlemmernes følge.

På foreningens første medlemsmøde blev 12 medlemmer som havde deltaget i slaget ved Helgoland gjort til æresmedlemmer. Det blev vedtaget at æresmedlemmerne skulle fragtes til møderne i bil såfremt de ønskede at deltage.

Den 6. maj 1913 modtog foreningen en opfordring fra det daværende Københavns Marineforening (senere Danmarks Marineforening) om indmeldelse, hvilket straks blev vedtaget. Vejle Marineforening er dermed den første og ældste lokalforening i Danmarks Marineforening.

Foreningen har fra starten af og indtil for få års siden måttet tage til takke med lånte lokaler. De første år blev bestyrelsesmøder og generalforsamlinger afholdt rundt omkring på byens hoteller, teater, forlystelsessteder og sågar værtshuse. Fra 1929 indrettede man marinestuer på Teaterhotellet (senere Hotel Royal, senere igen Hotel Ritz) og igen i Håndværkerforeningen.

En del af marinestuens udstyr var en æressabel fra en tidligere vejleenser, viceadmi-

ral Anton Evers som han modtog fra kong Chr. IX i 1878. Afdelingen fik i 1914 tilladelse af kong Chr. X til at føre splitflag med fast stang. Det oprindelige splitflag opbevares stadig som et klenodie i foreningen.

De første mange år var afdelingen meget aktiv som en forening i en driftig provinshavneby. Men op mod år 2000 gik foreningen i stå på grund af manglende medlemstilgang og svigtende kræfter blandt bestyrelsesmedlemmerne. Afdelingen havde ingen egentlig marinestue mere, og medlemsmøder og bestyrelsesmøder blev afholdt hjemme hos bestyrelsesmedlemmerne.

I 2009 satte nogle lokale og tilflyttede tidligere orlogsgaster sig for at puste nyt liv i foreningen og fik på en generalforsamling en fungerende bestyrelse op at stå. Den første opgave var at få kontakt til tidligere medlemmer og marinere i byen som man kendte til. Det lykkedes snart at få etableret egen marinestue i lejede lokaler i en nedlagt honningkagefabrik på Fredericiavej. Frivillige blandt medlemmerne fik sat lokalerne i stand, og der har løbende været arbejdet for at få afdelingens klenodier bragt tilbage, efter at de i en årrække har været under opbevaring på landskontoret og andre lokalafdelinger. Et af de store øjeblikke var da afdelingens sendemand og afdelingsformand bragte Vejle Marineforenings sabel hjem fra sendemandsmødet under Danmarks Marineforenings 100-års jubilæum.

I august 2012 afholdt afdelingen sit eget 100-års jubilæum med et 2-dages arrangement på havneområdet, hvor foreningen fik gjort opmærksom på sin eksistens i bybilledet.

Det har hvert år siden 2009 været muligt at vælge en fuldt funktionsdygtig bestyrelse som i 2012 blev udvidet fra 5 til 7 medlemmer. Vejle Marineforenings medlemstal har de senere år ligget stabilt omkring 45 aktive og 10-20 passive medlemmer. Et varmt ønske er at få etableret en marinestue i varige lokaler i havneområdet, men det må vente på en mere solid økonomi og at de store ændringer bygningsmæssigt på havneområdet tager form.

Vejle Marineforenings nuværende formand fra oktober 2012 er John Klüver, som står i spidsen for en velfungerende bestyrelse, der søger at holde afdelingen i gang med kammeratskabsaftener, sommerfest, julefrokost, skydning og udflugter til lands og vands. De seneste forlydender går på at kvinder tilknyttet afdelingen vil etablere deres egen forening. Afdelingens medlemsblad udkommer 4 gange årligt. Der søges til staidighed at holde en hjemmeside i gang.

Viborg

Viborg Marineforening blev etableret den 6. oktober 1942. Fra starten havde afdelingen 63 medlemmer. Inden afdelingen i 1994 flyttede til egne lejede lokaler i Jernbanegade, har marinestuen været etableret i fire af byens restauranter.

Afdelingens første marinestue blev indrettet i restaurant Dannebrog. Herefter var stuen i mange år en del af Viborg Borger- og Håndværkerforenings restaurantkompleks Palæ.

Efter et kort visit på restaurant Westend lagde restaurant Mathias Kælderen fra 1989 til 1994 lokale til Viborg Marineforenings inddendørs aktiviteter.

I 1994 indgik bestyrelsen en yderst lukra-

tiv aftale med Viborgs store byggeentreprenørvirksomhed Bach Gruppen om lejemålet i de nuværende lokaler.

I Danmarks Marineforenings jubilæumsår har Viborg Marineforening 92 medlemmer.

Afdelingen afholder hen over året en række faste arrangementer samt ad hoc foredrag. Fra 2013 har bestyrelsen besluttet, at holde fokus på et øget samarbejde med Viborg Kommunes øvrige forsvarspositive soldaterforeninger samt soldater- og orlogssammenlutninger.

Bestyrelsen udgøres af Vagn Christensen, Martin Schmidtke, Niels Jensen, Knud Birkegård Jensen og Lars Teibøl.

Vordingborg

Den 2. december 1938 stiftedes Vordingborg Marineforening. Første formand blev korrespondent K. R. Thorngaard. Han fratrådte dog allerede året efter, hvorefter Købmand Otto Petersen overtog dette hverv. Til gengæld var han formand frem til 1961. Den efterfølgende formand, Arne Hansen, sad på denne post i næsten lige så lang tid 1961-1980.

Foreningen arbejdede tidligt med at etablere en Marinestue. Dette lykkedes, og den 8. februar 1942 indviedes en smuk marinestue på Hotel Valdemar. Med udgangspunkt i denne blev der holdt en række arrangementer og foredrag bl.a. med visning af film. Et af de faste arrangementer foregik den 26. september på kongens fødselsdag. Den måtte dog aflyses i 1944 »på grund af indtrufne omstændigheder«. Efter Frederik

IX's tronbestigelse, fortsatte afholdelsen af »kongeaftnerne«, nu den 11. marts.

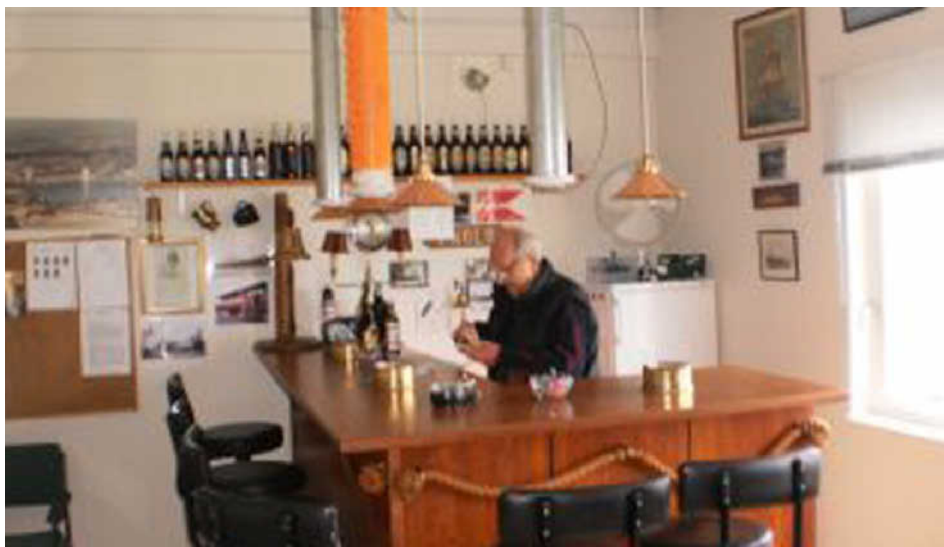
Ved Christian X's bisættelse den 30. april 1947 var foreningen repræsenteret ved fire bestyrelsesmedlemmer og flagvagter. Samme år havde foreningen besøg af landsformanden, kommandør Ipsen sammen med en norsk søofficer, der undersøgte mulighederne for at etablere en marineforening i Norge, og derfor gerne ville overvære en mødeaften i en dansk marineforening.

En katastrofe indtrådte i 1961, da Hotel Valdemar nedbrændte, hvorved marinestuen med alle genstande og udsmykning også gik tabt. Hotellet blev dog genopbygget, og en ny marinestue indrettet, således at den kunne indvies i 1968 på foreningens stiftelsesdag.

En pudsigt episode udspandt sig 1969-70. Foreningen havde fået foræret et hue-

Vordingborg Marinehus indviet i 2008

Baren i marinestuen i Vordingborg

bånd båret af et besætningsmedlem på det tyske såkaldte »lommelagskib« »Admiral Graf von Spee«, der kæmpede med engelske krigsskibe ud for Montevideo i 1939. Det var tanken at ophænge det i marinestuen, men da flere af medlemmerne truede med at melde sig ud, hvis det blev ophængt, blev huebåndet leveret tilbage til giveren.

Fra midten af 1970'erne begyndte medlemstallet og aktiviteterne at falde, og i 1982 besluttede man at nedlægge foreningen.

Foreningen blev dog genoprettet i 1988 med Hans C. Danielsen som formand. Marinestuen på Hotel Valdemar var stadig intakt, og kunne anvendes som ramme for den genstartede forening i Vordingborg. 50 års festen kunne fejres med manér.

I 1990 blev marinestuen flyttet til Marienbergvej 37. Herfra måtte forenin-

gens effekter atter flyttes i 1992 til Marinehjemmeværnets lokaler. I 1993 stillede Vordingborg Kommune lokaler til rådighed i Havnevæsnets bygning i Sydhavnen, Sydhavnsvej 21.

Miljøslibet GUNNAR SEIDENFADEN blev adopteret af Vordingborg i 1999, og i marineforeningen dannedes i den anledning en støttegruppe »Gunner Seidenfadens Venner«.

I 2006 måtte så marinestuen i Sydhavnen forlades på grund af renovering af hele området. Samme år købte foreningen en grund i Skudehavnen, Sydhavnen, samt en pavillon, der var placeret i Ørslev. Den 17. juni 2007 kunne der så holdes rejsegilde på det nye Marinehus. Foreningens 70 års dag i 2008 kunne derfor afholdes under eget tag.

Ærøskøbing

Ærøskøbing Marineforening fik i 2007 mulighed for at købe den gamle arrestforvarerbolig i Ærøskøbing, hvor vi hidtil havde boet til leje hos kommunen.

Ærø kommune havde besluttet at sælge ud af arvesølv og arrestforvarerboligen stod på listen over ejendomme, der skulle afhændes. Købet blev finansieret ved donationer fra medlemmer, sponsorer og borgere på Ærø. Herudover solgte vi andelslånebeviser til medlemmerne og søgte fonde om midler til købet. Mærsk-Fonden skænkede afdelingen næsten 600.000 kr. til køb og istandsættelse af huset.

Efter en større ombygning, hvor den gamle bolig blev forvandlet til en af landets hyggeligste stuer, blev huset indviet i som-

meren 2008. Hele ombygningen blev foretaget af medlemmerne på frivillig basis.

Så var der fred et par år, men efter sendemandsmødet i 2012 var der ingen vej udenom. Taget måtte skiftes. Endnu engang søgte vi fondsmidler, og fik igen penge fra Mærsk til materialerne til taget. Taget blev skiftet i sensommeren 2012, igen med hjælp fra en kerne af frivillige medlemmer.

Til huset er der en lille have og i forbindelse med sendemandsmødet i 2012 søgte vi Tuborgfonden om tilskud til havemøbler og parasoller. Vi fik bevilget penge til indkøb af 5 stk. borde/bænkesæt, som siden har dannet rammen om mange hyggestunder når vejret er godt. Havemøblerne er placeret på græsset og nu skal der lægges 5 cirkler med i

Ærøskøbing Marineforenings have.

sten under bordene, så de ikke rådner nedefra. Vi starter i juli måned.

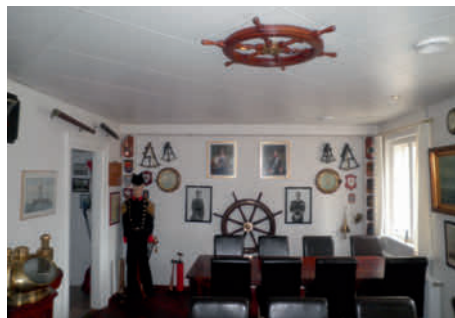
Vi har i sommeren 2012 fået to bronzeskruer skænket af Søby Værft. De stammer fra vores gamle færge »Ærøsund«, som stadig har en stor plads i »købingboernes« hjerter. Nogle af vore medlemmer arbejder med at få skrueerne stillet op i haven ved indgangen til afdelingen.

Sideløbende med alle disse praktiske gøremål, er afdelingen ramme om forskellige arrangementer som eksempelvis Store Martshadag med filmvisning i vores lokale biograf Andelen og efterfølgende spising i Marine-stuen.

Ærøskøbing Marineforening har 112 medlemmer.

Ærøskøbing Marineforenings bestyrelse 2013:

Afdelingsformand Jan Ruddy Christensen, afdelingskasserer Find Freudendahl, afdelingsnæstformand Jan Ivert Kristensen og bestyrelsesmedlemmerne Edmund Fugl Rasmussen, Jørgen Nørhardt. Bestyrelssuppleanter er Per Johansen og Bjørn Weitmann.

Interiør fra Ærøskøbing Marineforenings stue.

Interiør fra Ærøskøbing Marineforenings stue.

Aabenraa

Marineforeningen i Aabenraa blev stiftet den 26. marts 1943. Det var dog vanskeligt at få foreningen i gang på grund af den tyske besættelse, men kom i gang efter dennes ophør i 1945.

I de første år holdt man til på Hotel Danmark. Efter en god start i 1950erne kom foreningen ind i en periode med ringe aktivitet 1958-68. Fra 1968 og til 1973 var der atter nogen aktivitet, men mødefaciliteter var et stort problem. 1968-70 havde man et lokale på Restaurant Hjørnet, Nørreport. Derefter fik man tilbudt et lokale i skovrestauranten Skyttegården. Foreningens medlemmer skulle selv sætte det i stand, og da man netop havde færdiggjort dette, blev foreningen sagt op. Derefter indrettede foreningen sig i et lille baghus i Søndergade. Aktiviteten måtte imidlertid

helt indstilles i 1973, hvor foreningen blev lukket ned.

I 1979 fik Aabenraa en ny havnemester, Anders Petersen, der mente, at Marineforeningen i byen skulle genoplives. Der mødte 25-30 interesserede til et stiftende møde. Det lykkedes at få lokaler i det gamle havnekontor, Sydhavn 5. Her indrettedes marinestue, og foreningen fik en rolig periode frem til 1996, da huset skulle rives ned. Lokalesituationen var i de følgende år usikker for foreningen. Et lejemål, hvor medlemmerne selv gjorde lokalet i stand, blev opsagt efter 2 år.

I 2001 fandt næstformanden, senere formand, Viggo Hansen ved et tilfælde 2 pavilloner, der havde været anvendt ved Slagelse Tekniske Skole. De blev købt ved hjælp af et banklån, som en kreds af med-

Aabenraa Marinehus, indviet efter ombygning af to pavilloner, i 2010

lemmerne personligt måtte kautionere for. Havnen stillede en plads til rådighed på Strandvej, hvortil pavillonerne blev flyttet. Her indrettede man så på ny en marinestue i 2001. Med udgangspunkt i pavillonerne gennemførtes et udbygning og renovering, således at foreningen endelig i 2010 – 67 år efter stiftelsen – kunne indvie sit eget Marinhus.

Minelæggeren LINDORMEN var adopteret af Aabenraa, senere var Søværnets Tamburkoprs adopteret. I februar 2009 fik byen imidlertid inspektionsskibet EJNAR MIKELSEN som adoptionsskib.

Formanden siden 2006 er Viggo Hansen.

Aalborg

Den 27. februar 1917 blev der stiftet en marineforening i Aalborg med ca. 100 medlemmer. Fabrikant Im. Stuhr blev den første formand. Han blev først afløst i 1929 som formand, og sad siden 1920 i mange år i Hovedbestyrelsen. Stuhr gjorde i sin formandstid Aalborg Marineforening til en af de mest aktive lokalafdelinger, og var tillige med til at få startet lokalafdelinger i en lang række andre jyske byer.

I 1926 skænkede skibsreder Jakob Nielsen, der var næstformand i foreningen, et beløb så hjælpekasen »Minebøssen« kunne oprettes. Den fik sin fundats fastsat i 1933 og eksisterer endnu.

Der var tanken, at de indsamlede midler skulle gå til medlemmer, der havde behov for hjælp, men efterhånden som forholdene

Glasmosaik fra den første Marinestue i Aalborg, indviet 1934. Den er fulgt med over i det nuværende Marinehus

forbedredes, overgik renteindtægten til anvendelse for foreningens drift.

I 1934 fik foreningen sin egen marinestue på Hotel Frederik i Lille Kongensgade.

Indgangen til Marinehuset i Aalborg Skudehavn. Indviet 1984

Ralf Kurth Jensen, formand for Aalborg Marineforening 1979-1996

Den nuværende formand, Charley F. Petersen, overrækker diplom til marinehistorikeren Per Jacobsen, der som medlem af Marineforeningen har været med til at opbygge Søfarts- og Marinemuseet

I begyndelsen af 1970erne blev det nødvendigt at finde andet lokale. Marinestuen flyttede derefter først til Aalborghallen. Efter et årti fik foreningen tilbudt en ubenyttet skolebarak, som derefter af bugsefartøjet »Go-

Bestyrelsesværelset i Aalborg Marineforenings hus

liath« blev transporteret til Skudehavnen, hvor Marinehuset blev indviet i 1984 efter en stor indsats af medlemmerne. I bygningen er der 400 m² og er den største marine-stue i landet.

I 1945 nåede Aalborg Marineforening et medlemstal på ca. 600. Siden er det faldet, men steget igen, således at foreningen i dag er en af de største marineforeninger i landet.

I 1976 blev minelæggeren MØEN adopteret af Aalborg by, og indgik derefter i foreningens mange andre aktiviteter.

I perioden 1979-96 var foreningens energiske formand Ralf Kurth Jensen.

Foreningen fik i 1986 af VVS-installatør Hans Poulsen foræret den tidligere fiskekutter »Ludvig«. Til at varetage driften og vedligeholdelsen af fartøjet dannede foreningen et særlig Skipperlaug, der skulle være økonomisk uafhængig af foreningen.

I 1992 blev der i forbindelse med Marinehuset i Skudehavnen indrettet et Søfarts- og Marinemuseum. Initiativet blev taget af Ralf Kurth Jensen, og blev en realitet gennem dennes gode samarbejde dels med Aalborg Kommune dels med Søværnet. Dette har givet en yderligere dimension til foreningens arbejde.

Aarhus

Johs. Hedegaards skulptur »Sømanden« rejst 1952 af Aarhus Havn og Aarhus Marineforening til minde om de under krigen 1940-45 omkomne søfolk. Den 5. maj lægger Marineforeningen krans ved mindesmærket

Oprettelsen

Foreningen blev stiftet d. 23. september 1910 af en kreds af mænd, der med baggrund i deres kammeratskab og fælles oplevelser under værnepligtstiden i orlogsflåden, førte tanken om at oprette en forening af tidligere orlogsgaster ud i livet under navnet »Selskabet De Danske Marinere«. Dette navn blev senere ændret til »Aarhus Amts Marineforening«, og sidst til det nuværende »Aarhus Marineforening«.

På grund af marinestuens mange flytninger rundt i Århus, er der desværre tabt en del dokumenter om foreningens historie.

I 1941 indrettedes den første marinestue i restaurant »Børscaféen«, og senere flyttedes den til restauranterne »Viking«, »Karavel-len«, »Søsporten«, »Den røde Okse«, et lokale i »Mejlen«, derefter et fælleslokale med Sømandshjemmet i Sverigesgade, og senest til den nuværende adresse i Kovnogade på havnen.

Efter den tyske besættelses afslutning den 4. maj 1945 fik afdelingen en meget stor fremgang af medlemmer – en fremgang, der på ny aftog efter nogle års forløb. Det var under besværlige vilkår den hidtidige formand, konsul Nielsens efterfølger som formand, maskinmester L. Dørr måtte arbejde. Den nye formand arbejdede energisk, og det lykkedes ham at samle medlemmerne til mange gode arrangementer i de følgende år.

I 1947 valgtes en ny formand, glarmester Villy Kyst. Foreningen fik i ham en ung og initiativrig leder af afdelingen.

Den 2. sep. 1950 blev foreningens 40 års jubilæum afholdt på hotel »Århus«.

I mange af Marineforeningens afdelinger stiftedes efter krigen skyttelav, og i Aarhus var der hurtigt stor interesse for oprettelse af et sådant. I 1946 stiftedes skyttelavet, og

dets første formand blev glarmester Villy Kyst. Skyttelavet har i årenes løb deltaget i mange skyttestævner, og har også holdt landsskyttestævne her i byen.

I 1952 blev en skulptur rejst af Aarhus Havnevæsen og Aarhus Marineforening til minde om de i krigen 1940-1945 omkomne søfolk. Skulpturen blev rejst 4. maj 1952, og er udført af billedhuggeren Johs. Hedegaard. Skulpturen er centrum for en årlig kransenedlæggelse d. 5. maj, hvor Aarhus kommune, Søværnets Operative Kommando, Aarhus Havn og andre deltager.

Aarhus Marineforening ønskede, i lighed med mange andre marineforeninger, at adoptere et marinefartøj, og i året 1952 lykkedes det at få lov til at adoptere depotskibet ÆGIR, hvilket fejredes ved en smuk og stilfuld fest. Det originale navneskilt fra ÆGIR er nu ophængt i marinestuen. I 1969 blev fregatten PEDER SKRAM vores adoptionsskib, hvis navneskilt ligeledes hænger i marinestuen.

I 1993 blev det TRITON, og i 2007 blev Støtteskibet ESBERN SNARE vores nuværende adoptionsskib. Ved adoptionen fik vi overdraget navneskiltet fra den forrige ESBERN SNARE til låns, og også dette navneskilt findes i marinestuen.

Foreningen har naturligvis haft stor glæde af besøg af skibenes besætninger. Det giver mange hyggelige timer, når unge og ældre søfolk mødes. Det er tydeligt at begge parter har noget at fortælle hinanden. Den ældre generation har mange spændende historier, som ikke er blevet dårligere med årene, og de yngre kan bidrage med aktuelle forhold.

Ligeledes har de mange besøg af andre marineforeninger, fra forskellige steder i landet, været en stor fornøjelse.

Besætningsmedlemmer fra støtteskibet ESBERN SNARE hygger sig i Marinestuen i Århus. ESBERN SNARE er adopteret af Århus kommune

Vi har selv besøgt mange marineforeninger rundt om i landet, og nydt de varme velkomster, vi har fået over alt. Det er spændende at se andres flotte marinestuer, og ikke mindst at få inspiration til vores egen.

I 2002 fik Aarhus Marineforening sit eget medlemsblad »Briefing«, der udkommer fire gange årligt. Initiativtagere var Bent Jensen og Villy Jensen, sammen med daværende formand Svend Van.

I 2008 oprettedes vores første hjemmeside på internettet. Initiativet blev taget af Preben Buch, og vor nuværende webmaster, Torben Bay-Johansen, har siden 2009 holdt siden opdateret, så den sammen med bladet er afdelingens talerør, med informationer om møder, aktiviteter, sømandshistorier, historiske begivenheder osv., men bestemt

også til, at medlemmerne kan komme til orde, når de har noget på hjerte.

I 2011 begyndte vi oprettelsen af et lydarkiv, hvor vi digitalt optager medlemmernes egne fortællinger om livet til søs. Optagelserne forbliver uredigerede, og skal være en overlevering til de næste generationer. Uddrag af fortællingerne bringes som tekst i medlemsbladet og på hjemmesiden, og vi agter senere at gøre lydfilerne tilgængelige på hjemmesiden.

Foreningen har 201 medlemmer i 2012. Vi har faste mødedage 2 gange om ugen i vores hyggelige marinestue, og har aktiviteter for grupper med interesse for skydning (skyttelavet), lystfiskeri, fluebinding og korsang.

Siden stiftelsen i 1910 har Aarhus Marineforening haft følgende formænd:

1910	Skorstensfejermester A. Bredal	1964	Assistent Knud Jakob Birthin
1919	Købmand H.P. Henriksen	1969	Instruktør Erik Thomasen
1923	Kaptajn Poulsen	1996	Maskinarbejder Hans Poulsen
1924	Konsul Anthon C. Nielsen	2001	Ledende institutbetjent Svend Van
1939	Maskinmester L. Dørr	2004	Pakhusmester Carl Bjarne Frederiksen
1947	Glarimester Villy Kyst	2009	Ejendomsfunktionær Kaj Berg
		2012	IT-underviser Cai Erik Muss.

**DANMARKS
MARINEFORENING**

Marineforeningen

**Sådan oplevede jeg
29. august 1943**

24 øjenvidneberetninger

50 ÅR
29. august

Sådan oplevede jeg 29. august 1943

24 øjenvidneberetninger

August 2018.

I anledningen af 75-årsdagen for Flådens sænkning genudgiver Danmarks Marineforening i samarbejde med DSI fregatten JYLLAND nærværende mindeskrift.

Ansvarshavende: Danmarks Marineforenings Kommunikationsudvalg.
200 ex.

Scanning og tryk: Marineforeningen Tidsskriftet "Under Dannebrog".

Indsamlet og redigeret af
MARINEFORENINGEN
1993

Udgivet med støtte af statsministeriet

Indholdsfortegnelse

FORORD.....	5
INDLEDNING	5
HOLMEN, KØBENHAVN	
Mathelev, kaserneskipet FYEN.....	7
Værnepligtig, kaserneskipet FYEN.....	8
Værnepligtig, luftværnskompagniet, 1.....	9
Værnepligtig, luftværnskompagniet, 2.....	11
Matrosunderkvartermester, minelæggeren LAALAND.....	12
Mathelev, minelæggeren LOUGEN.....	13
Radiounderkvartermester, Marinestaben.....	15
Værnepligtig ordonnans	16
ARTILLERISKIBET »NIELS JUEL« – ISEFJORDEN	
Matroselev	17
Mathelev.....	18
Værnepligtig.....	19
SKOLEDELINGEN FOR SØKADETTETTER – STOREBÆLT	
Søkadet, inspektionsskibet HVIDBJØRNEN	21
Søkadet, inspektionsskibet INGOLF.....	23
Værnepligtig, inspektionsskibet INGOLF	24
Værnepligtig, Dampbåd A	25
KALUNDBORG	
Værnepligtig, ministrygeren MS 2.....	26
KORSØR	
Værnepligtig, ministrygeren SØLØVEN	29
Værnepligtig, ministrygeren SØRIDDEREN.....	30
Værnepligtig, kutteren P. 21	32
CB'er, Korsør brandstation	33
FARVANDET SYD FOR SJÆLLAND	
Værnepligtig, torpedobåden HAVØRNEN	35
Artillerimath, ministrygeren MS 9.....	37
ANDET	
Matrosunderkvartermester, torpedostationen, Bramsnæsvig	38
Maskinkadet, indkaldt til 1. september 1943	42

Forord

I forbindelse med 50-året for begivenhederne omkring den 29. august 1943 har Marineforeningen udskrevet en prisopgave blandt sine medlemmer.

Opgaven var at beskrive egne oplevelser under titlen

»Sådan oplevede jeg den 29. august 1943«.

Der indkom 24 øjenvidneberetninger, der er samlet i dette hefte.

Formålet hermed har været – inden den generation, der personligt oplevede de dramatiske begivenheder uddør – at få et materiale, der kan give eftertiden og især ungdommen et indtryk af de forhold, der rådede under besættelsen, og hvordan man som tjenstgørende i Søværnet oplevede de historiske begivenheder den 28.-29. august 1943 på Holmen såvel som ombord på flådens skibe rundt om i landet.

Beretningerne bærer jo nok præg af, at der nu er forløbet et halvt århundrede, og der kan være divergenser m.h.t., hvad der skete dels mellem beretningerne indbyrdes, dels med de hidtil offentliggjorte skildringer.

Marineforeningen har valgt at lade beretningerne aftrykke, i den form de er modtaget uden rettelser, således at de fremstår som de pågældendes umiddelbare erindring af tildragelserne. Dog er der foretaget enkelte beskæringer hvor beretningen går ud over prisopgavens emne.

Offentliggørelsen er kommet i stand i samarbejde med »Samvirket FOLK & FORSVAR« og ved tilskud fra Statsministeriet som en del af temapakken om den 29. august 1943 til brug i skolerne, og det er Marineforeningens håb, at disse skildringer vil medvirke til at give ungdommen et realistisk billede af og en forståelse for dette kapitel i Danmarks nyere historie.

Kurt Flatau
landsnæstformand

Indledning

Hvis man skal have det rette udbytte af at læse de følgende øjenvidneberetninger fra et dramatisk døgn i den danske flådes historie, må man hele tiden huske på, hvordan situationen var i verden og i Danmark på det tidspunkt.

En blodig krig rasede i verden omkring os ikke mindst i luften og på havet, hvor ofrene blandt civile borgere og søfolk var betydelige.

Danmark var fra 9. april 1940 besat af det nazistiske Tysklands Wehrmacht og under kontrol af dets hemmelige politi, det frygtede GESTAPO, der jagtede alle, der ytrede den ringeste kritik af besættelsesmagten. Der udøvedes den strengeste censur og til gengæld, var propagandaen udbredt på det groveste. Illegale blade og hemmelig aflytning af den engelske radio, BBC's dansksprogede udsendelser på kortbølge skaffede kun begrænset viden om, hvad der egentlig skete herhjemme og på slagmarkerne.

Regeringen havde den 9. april valgt samarbejdspolitikken, hvad besættelsesmagten udnyttede til en fortsat øget pression, der skabte en stadig

dybere kløft mellem landets øvrighed og befolkningen.

Frygten for danske »stikkerer« splittede befolkningen, og når dertil kom varemangel, rationering, mørklægning og lejlighedsvise udgangsforbud og razziaer, var der en naturlig baggrund for usikkerhed og angst for fremtiden – for dagen i morgen.

For alle, der tjenstgjorde i Søværnet var perioden fra den tyske besættelse den 9. april til den 29. august 1943 en besynderlig; uvirkelig, men stærkt belastende tid. Forsvaret eksisterede formelt under samarbejdsregeringen, men på besættelsesmagts præmisser og under strenge restriktioner.

Flådens skibe sejlede stadig og udførte ministrygning i de indre farvande, bevogtningstjeneste og uddannelse, men inden for meget snævre rammer, f.eks. var øvelsesområderne begrænsede til Isefjord, Lunkebugten syd for Fyen og farvandet syd for Sjælland. Forlægning fra det ene område til det andet måtte kun ske efter forud indhentet tilladelse fra besættelsesmagten.

Udleveringen af de seks torpedobåde af DRAGEN-

klassen i januar 1941 oplevedes som en ydmygelse, der ledte tankerne hen på englændernes bortførelse af flåden i 1807.

Det stod klart for søværnets ledelse, at personellets moral og troværdighed ikke kunne tåle tilsvarende udleveringer f.eks. af de nyeste u-både, og man begyndte at planlægge modtræk over for evt. nye krav.

Blandt personellet blev frustrationen over at skulle gå besættelsesmagts ærinde specielt ved ministrygningen stadig større, selv om stryging af de tværgående ruter mellem landsdelene også var i dansk interesse.

Som situationen udviklede sig i løbet af sommeren 1943, med stadigt stigende og mere åbenlys modstand i befolkningen mod besættelsesmagten og uvilje mod samarbejdspolitikken, kom det ikke bag på ret mange, da situationen skærpedes yderligere i begyndelsen af august med nye uacceptable tyske krav.

Den voksende spænding oplevedes stærkt blandt søværnets personel, der uden at der iøvrigt blev udsendt nogen

information, anede, at kulminationen nærmede sig, og da den kom den 28.-29. august, var den fremherskende følelse nok en befrielse parret med skuffelse og bitterhed over, at regeringen havde beordret, at der ikke måtte ydes modstand mod den tyske overtagelse af forsvarets installationer og materiel.

Det groteske i situationen illustreres måske ved mine personlige oplevelser. Jeg var søløjtnant af 2. grad og gjorde tjeneste på kaserneskipet FYEN som kompagnifører for mathelever på eksercerskole.

Den 28. august var al landlov inddraget, men Søværnets idrætsstævne blev afviklet på Frederiksholm med bl.a. matheleverne som publikum. Der herskede en mærkbar spændt stemning på stadion, hvorfra man kunne observere livlig lastvognstrafik på hovedvejen gennem Holmen. Med mellemrum kunne man se officerer og befalingsmænd, der blev hentet ombord – det var klart, at noget var under opsejling, men kun cheferne vidste besked.

Om aftenen beordredes mandskabet i beskyttelsesrum,

og kl. 19.30 blev jeg kaldt under i kommandobunkeren under batteriet Sixtus, hvor jeg af stabschefen ved flådestationen fik ordre til kl. 20.00 at begive mig ud til den daværende vagtbygning på enden af »Hønsebroen« sammen med en værnepligtig fra Holmens vagtstyrke med skarp-ladt gevær. Derfra skulle jeg observere evt. aktivitet på Ndr. Toldbod og rapportere tilbage. Dersom der skulle blive sat tyske soldater over til Hønsebroen skulle jeg selvfølgelig ligeledes rapportere, men så iøvrigt ufortøvet trække mig tilbage til Nyholm sammen med den værnepligtige uden at yde modstand.

Det blev lange 4 timer i mørke, kulde og regn uden at der var andet at rapportere end lyden af tung trafik på den anden side af havnen. Der var således god tid til at fundere over, hvordan den kampuddannede og højt motiverede værnepligtige, der gik med fingeren på aftrækkeren, ville reagere, når jeg ved synet af den første fjendtlige soldat sagde »Så går vi hjem!«. Spørgsmålet var jo om han ville skyde mig eller tyskeren først.

Denne situation var karak-

teristisk for hele forsvaret og for enhver med kommandomæssigt ansvar i Søværnet, for det politiske forbud mod at yde modstand stred mod alt, hvad personellet var uddannet og oplært til.

Der skete imidlertid intet inden jeg kl. 24.00 blev afløst, og der kom iøvrigt ikke tyskere ind over »Hønsebroen«, da angrebet blev sat ind.

Efter et par timers søvn påklædt i mit lukaf på FYEN, tog tingene fart klokken knapt 4, og da jeg kom på dækket, var artilleriregnskabsføreren i færd med at organisere overbordkastning af samtlige eksercerskolens geværer.

Fra »Elefanten« overværede jeg så det fantastiske bitre, men samtidig befriende skue af eksplosioner og brand i skibene samt »fyrværkeriet«, når ilden nåede håndvåbenammunitionen og fyrværkerisagerne.

Da det hele døde hen mønstrede vi vores kompagnier på »Elefanten« og afmarcherede mod syd mellem Planbygningen og Søværnets Kaserne. Da kolonnens tête nåede frem til Planbygningens sydende, begyndte et inferno af skydning med automatvåben, som det var umuligt at lokalisere.

Alle faldt refleksmæssigt ned og søgte dækning bag Planbygningen, men da der under den planløse beskydning heller ikke var sikkert der – en værnepligtig og en mathelev blev dræbt – søgte en del videre bag om kaserne.

Da skydningen ophørte og der faldt mere ro over troppeperne, blev kommandoen overtaget af tyskere, medens officererne blev ført ned til chefen for flådestationens kontor, hvor vi i de følgende timer havde megen fornøjelse af at opleve den for den tyske – unægteligt totalt fejlslagne – aktion ansvarlige korvettenkapitän Petersen, der var komplet forvirret og mildt sagt hysterisk, medens stabschefen ved kystflåden kommandørkaptajn Kjølens med ro og værdighed kontrollerede situationen og blandt andet førte samtaler med det tyske marinehovedkvarter på hotel Phoenix, hvorunder han fremsatte meget bestemte krav om behandlingen af personellet og beklagede sig over korvettenkapitän Petersen.

Stemningen blandt de forsamlede søofficerer – heriblandt flere chefer, der havde sænket deres skib, var præget af galgenhumor og en følelse

af befrielse eller lettelse over, at – hvad der nu end skulle ske med os – så var den uudholdelige skyggetilværelse slut, og ingen – hverken tyskerne eller de allierede – kunne være i tvivl om, hvor den danske marine stod.

Op ad dagen fik vi lov til at begive os tilbage til kaserne-skibet, hvor dagen sluttede med endnu et eksempel på den tyske irritation og forvirring i form af en obergefreiter, der kom løbende højt råbende »Sabotage, sabotage!«. Det viste sig, at nogen havde glemt at lukke for vandet oppe på »gallionen« forude, så der sivede vand ned gennem skibet.

I modsætning til de angribende tyskere, herskede der på dansk sid en bemærkelsesværdig ro og disciplin, selv om situationen kunne være nok så skræmmende og provokerende. Dette synes også at afspejle sig i de øjenvidneberetninger, der præsenteres i det følgende.

V. P. Heise
kommandør

Holmen, København

Mathelev på kaserne-skibet FYEN

Lørdag aften (28/8-43) kl. 19 blev vi først rigtig klar over, hvor gal situationen var. Vi havde nok vidst, at der var noget i gære, for al landlov var blevet nægtet i marinen fra torsdag aften. En skare på godt 200 marinere kom dog i land (den aften) til kl. 20. Kl. 19 samlede de sig på Rådhuspladsen og marcherede ud til Holmen, mens de sang mange forbudte sange. Folk gik med dem i tusindvis, og politiet måtte tilkaldes for at jage dem bort. Fredag aften skete det samme. Lørdag aften skete der først rigtig noget. Da vi var klædt i paradeuniform og skulle til at gå i land fik vi at vide, at al landlov for søværnet var nægtet. Chefen for søværnets kaserne havde torsdag aften talt til os og sagt, at hvis vi lavede noget af det, der var sket aftenen før, kunne Flåden miste sin selvstændighed, som den havde haft siden 9. april om end i formindsket grad.

Nå, lørdag eftermiddag gik så med at se et idrætsstævne mellem officianter og kvartermestre. Kl. 16 kom vi hjem til »Fyen«.

Lige da vi var kommet, kom »Hvalrossen« og R.2 (»Markrellen«). De lagde sig ved siden af »Peder Skram«, der lå ved siden af Mastekranen.

Skibene begyndte at fyre kraftigt op, og kl. ca. 19 begyndte de at gøre sig kampklare.

Skibene blev forsynet med krigstorpedoer og kanonerne lavet i stand. Maskinkanonerne blev forsynet med tromler med ammunition. Stemningen var noget trykket, man vidste ikke rigtig, hvad der skulle ske. Man ventede kun på meddelelse om, at officererne skulle interneres, men der kom ingen ordre. Det havde vist været et ret håbløst fo-

retagende at prøve at stikke til Sverige. Tyskerne begyndte nemlig samtidig at røre på sig, deres torpedojagere gik ud og lagde sig i havneindløbet.

Mineskibene »Laaland« »Lougen« gik om i minegraven – vel for at tage miner om bord – eller ligge klar til at stikke af.

»Niels Juel« lå ikke i Flådens leje, men i Isefjord.

Nå, der skete ikke noget, og vi måtte til køjs kl. 21. Mange af os kom noget senere til køjs, for vi ventede hvert øjeblik der skulle ske noget.

Math-eleverne havde samme aften en stroppeur, der bestod i, at de skulle klæde sig om fire gange i løbet af meget kort tid. Dette vakte stor harme på skolen, man sagde:

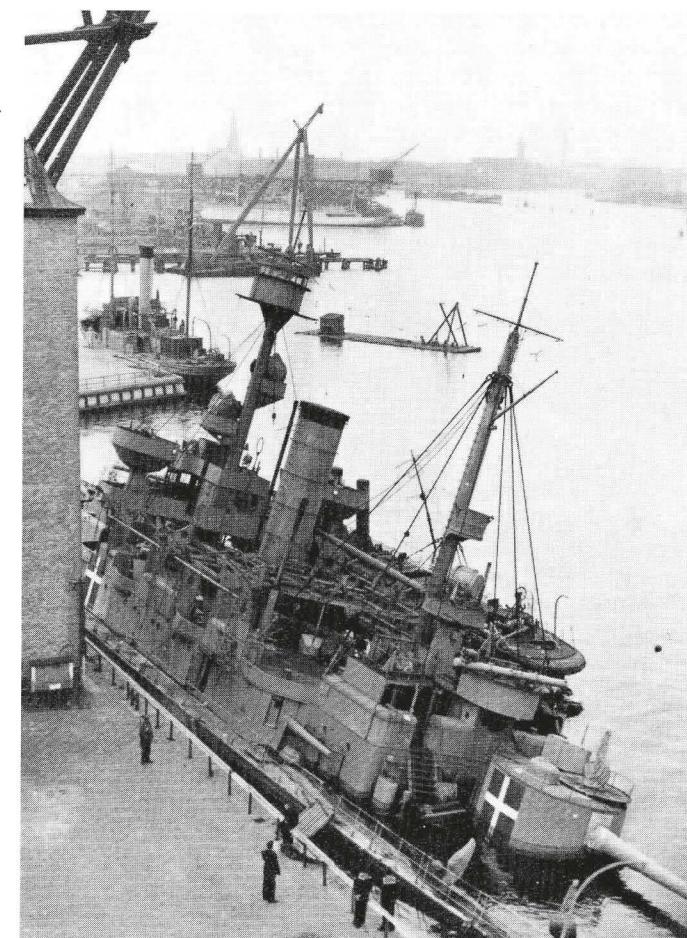
»Mens Flåden ligger klar til kamp, skal vi fare rundt som gale og klæde os om«.

Mather og officerer, eller jeg må hellere sige hele mand-skabet på »Fyen« ville gerne være om bord på de både, der var klar til at stikke af, men der var ikke plads.

Kl. ca. 22 var der ro om bord; men så kl. 22.30 blev vi alle purret ud og fik ordre til hurtigst muligt at begive os over i beskyttelsesrummene, der ligger lige så langt man kan komme ud på Holmen, lige ved siden af Burmeister & Wain, hvilket tit har ængstet os noget, hvis englænderne skulle komme for at bombe. I beskyttelsesrummet gjorde vi os det så behageligt som muligt med det tæppe, vi havde medbragt fra skibet, men pladsen var ikke så god, så vi kunne ikke sove ret meget. De fleste fik ingen søvn.

Vi vidste nok, at nu gik det rigtig løs, vi hørte noget skyderi, da vi gik over til rummene.

Lidt over kl. 4 blev vi varskoet om, at tyskerne var ved at besætte Holmen, og at Flå-

Kystforsvarsskibet PEDER SKRAM, sænket under Nyholm mastekran.

den skulle sænkes, så vi skulle ikke være bange, når vi hørte drøn. Klokken godt 5.30 blev der sagt, at nu kunne vi godt komme op, for nu havde tyskerne besat Holmen, skibene var blevet sænket.

Vi fulgtes så ad over til »Fyen«, hvor der mødte os at syn, man aldrig vil glemme. »Peder Skram« var ved at synke og krængede over til den ene side, M-både var ved at synke og »Henrik Gerner« stod i lys lus.

Vi fik ordre til at gå ind og aflevere tæpper, d.v.s. det var kun nogle få fra hver bakke.

Officerer og mandskab havde det sidste døgn været grædefærdige, men om morgenen så de bedrøvede, men dog stolte ud.

Nu begyndte det at regne i stride strømme, vi fik ordre til at gå ned til gymnastiksalen, hvor vi skulle afvæbnes. Idet vi stod til mønstring foran »Fyen« inden afmarchen, kom der nogle biler med tyskere og

let feltartilleri bag ved. Vi begyndte afmarchen, men nåede ikke ret langt, så skete det, som de der har været med aldrig vil glemme.

Da vi kom til Planbygningen begyndte en M-båd at skyde på tyskerne. Vi faldt ned i ret god dækning bag Planbygningen; men så begyndte tyskerne at skyde på Arrestbygningen og langs Planbygningen, og da var vort skjul forsvundet. Kuglerne peb om ørene på os, vi lå ikke ret godt bag den bygning, især når man tager i betragtning, at der skulle ligge godt 700 mand i dækning. Jeg lå i en vandpyt med et par centimeter vand. Jeg kan godt sige, at der ikke var en af os der var spor bange eller ængstelig. Så midt under det hele kom der nogle frygtelige skrig fra to, der var truffet. Det var en math-elev og en værnepligtig. Matheleven blev dræbt næsten øjeblikkelig, men den værnepligtige døde kort tid efter. Mathe-

leven hed Ove Kaj Rasmussen. Han var fra Odense og ligger begravet på Bispebjerg Kirkegård. Fællesgravene for faldne den 29. august.

Der blev også ramt nogle officerer, bl.a. Prause der blev såret i hælen og en anden løjtnant, der blev truffet i armen. Vi havde ingen våben under alt dette, for der var givet ordre til, at vi ikke måtte gøre modstand. Alle vore geværer om bord på »Fyen« blev smidt over bord, lige inden tyskerne kom.

Mens vi lå i dækning blev der nogle gange råbt træd an. Vi rejste os for at indtage vore pladser, men så begyndte skydningen igen. Tyskerne skød mod arresten, fordi der var en arrestforvarer der skød på dem. Men tyskerne troede det kom oppe fra fangehullerne, så de begyndte at skyde ind gennem tremmerne til fangerne. (Tyskernes egne projektiler der rikoletterede).

Imidlertid meddelte tyskerne, at der for hvert skud, der blev affyret skulle der skydes fem danske marinere. Så holdt skydningen heldigvis op. Men faren var ikke drevet over med det.

En bombemaskine strøg lavt hent over Holmen. På en »Stuka« kunne vi se bomberne hænge under vingerne, og vi hørte den uhyggelige sirene, når maskinen kom brusenende ned over os. Foruden en »Stuka« var der nogle »Junccker 88« og »Messerschmidt«.

Endelig fik vi ordre til at træde an. Vi måtte kønt stikke armene i vejret som andre krigsfanger.

Alt dette skete fra godt kl. 5.30 til 6.30.

Tyskerne gik på begge sider af os med fingeren på aftrækkeren.

Nu marcherede hele Søværnet ned til Personelkontoret, hvor vi måtte aflevere gasmasker, lommeknive, stålhelme og lædertøj samt eventuelle våben.

Ved Personelkontoret kom drengene fra »Georg Stage« med samt civile arbejdere på Holmen. (Jeg har glemt at skrive, at den kanon, der skød fra M-båden »Søulven« var en 40 mm, og vi kunne se projektilerne, da hvert 10ende er forsynet med en lyssats (Sporkugler)). Efter at have afleveret vore ting, gik vi vi-

dere ad Prinsessegade, hvor folk kastede tobak, æbler og andre gode ting ud af vinduerne. Vi fik ordre til, at vi ikke måtte vente og samle op, hvis vi gjorde det, fik vi en kugle.

Nede ved Bådsmadsstræde gik vi forbi Bådsmadsstrædes Kaserne og videre over Voldene ud til Amagerboulevard, ud ad Vermlundsgade ad Kløvermarksvej til Luftmarinestationen. På hele turen var der ikke ret mange mennesker, men ved vinduerne var der til gengæld mange mennesker. Man må tage i betragtning at det var søndag morgen kl. 7. På hele turen, gik næsten hele Søværnet samlet, jeg vil anslå, der var omkring 4000 mand, det er måske lidt for meget.

Ude på Luftmarinestationen blev vi ført ud på fodboldbanen, hvor vi så blev resten af dagen til kl. 3. Her så vi de store vandflyvemaskiner på meget nært hold. Det værste var, at vi ikke fik spor at spise, og at vi næsten ikke kunne lægge os ned på den gennemvåde jord. Inden længe var vi dog ligegeydige med det, vi var så trætte. Hele tiden, mens vi var der hørte vi knald fra eksplosioner de skød ovre på Amalienborg. Kl. 3 (1500) fik vi at vide, at vi skulle marchere tilbage til Holmen.

Fra kl. 3.30 til kl. 4.30 stod vi til mønstring på pladsen foran »Fyen«.

Nu var »Peder Skram« sunket så dybt den kunne og lå med en hældning på 30-35 grader.

»Hvalrossen« og »Markrelen«, der lå ved siden af, man kunne kun se mastetoppene. Midt ude i bassinet lå »Søulven« M-3. Den var næsten helt forsvundet.

»Henrik Gerner« var totalt vrag.

»Nordkaperen« og »Sælen« var helt ødelagt, de lå ved Orlogsværftet.

Flydedok No 1 var helt sænket, og man kunne lige se en u-båd, der stod i den.

»Najaden« og »Nymfen« var desværre ikke blevet ødelagt spor.

De fleste u-både var sænket; men nogle af de skibe, der lå uden for Holmen havde tyskerne taget.

Kun et par af dem på Holmen var ubeskadiget, men det var kun de mindste.

»Lougen« og »Laaland« lå i

minegraven og brændte, da vi kom tilbage.

Også »Lindormen«, »Sixtus«, »Quintus« og enkelte andre blev ødelagt.

Kl. 5 fik vi at vide, at vi skulle skaffe (spise), og der ville blive lavet god mad, så godt man bedst kunne, men der manglede meget, og det var det tyskerne i mellemtiden havde stjålet, for de havde undersøgt Holmen, mens vi var på Luftmarinestationen. Hos kvartermestrene havde de stjålet lædermapper, værdigenstande, ødelagt et Dannebrogstflag og nogle radioer, samt drukket det meste af officerernes øl og snaps.

Nå, vi fik da noget at spise, men da havde vi også undværet mad og drikke i 25 timer.

Nu havde tyskerne overtaget bevogtningen overalt – vi var kun krigsfanger, der håbede at komme hjem en gang i nærmeste fremtid, for at være under tyskernes beskyttelse var jo ikke morsomt.

Vi lavede ikke et slag fra

morgenen kl. 7 til om aftenen kl. 21, så fritid havde vi meget af.

I breve skal man ikke skrive for meget, for der bliver taget stikprøver.

I de første dage d. 29., 30. og 31. kunne vi ikke sende breve, men smuglede nogle ud med privatpersoner.

Vi var ikke andet end internerede militærpersoner. Aviser fik vi af og til af privatpersoner.

Dagen var lang, men det var da heldigvis godt vejr, næsten for godt.

Den 2. fik vi meddelelse om, at den værnepligtige, der var skudt gennem ryggen er død, igen en heltedåd fra tyskernes side.

»Nu er der snart ikke mere at skrive, men der kan ske meget nyt hver dag.

Nu kommer der igen en bager, hos hvem vi kan købe brød og is«.

Jørgen Strange Lorenzen
Math-elev
kaserneskipet »Fyen«

Værnepligtig på kaserneskipet FYEN

Spændingen for os soldater på Holmen begyndte den 28. om eftermiddagen, idet al landlov blev inddraget, og cheferne for marinestationen forsøgte at tage til Sverige i en undervandsbåd, hvorefter mineskibene »Lougen« og »Laaland« fulgte efter, idet det var planen at sinke forfølgelsen ved udlæggelse af miner, men dette blev observeret fra tysk side, hvorefter 2 tyske hjælpeskudser lettede og lagde sig på tværs i havneindløbet, hvorefter man opgav og sivede langsomt tilbage til Holmen, og mineskibene gik til kaj ved søminegraven.

Vi var tre kompagnier værnepligtige og to kompagnier mathelever på kaserneskipet »Fyen« ca. 500 mand.

Mit kompagni havde vagten på »Fyen« om natten og her tog begivenhederne fart ved 3.56 tiden, idet der kom melding om, at tyskerne stod ved værftsbrovagen.

Vi fik ordre til at kaste samtlige geværer i vandet, og vi nåede at få de fleste ud, samtidig begyndte eksplosionerne fra de skibe, som blev sænket, blandt andet mærkede vi særlig fra »Peder Skram« og »Makrelen« og »Hvalrossen«, som lå ved Mastekranen ved siden af »Fyen«; det var ret voldsomme detonationer.

Efterhånden, som begivenhederne udviklede sig, blev vi fra »Fyen« samt de besætninger fra de sænkede skibe samlet i Planbygningen, hvor man ventede på, at overgivelsen skulle finde sted, men der skete det, at en tysk motortorpedobåd gik ind igennem »hønsebroløbet« og begyndte en beskydning ind over Holmen med blandt andet sporprojektiler, der blev samtidig skudt fra en tysk hjælpeskudser, som lå i dok hos B & W, hvorved vi kom i dobbelt ild. Det var ikke særlig morsomt, men

man fandt da ud af misfortælsen, desværre faldt 2 mand fra »Fyen« under denne skydning.

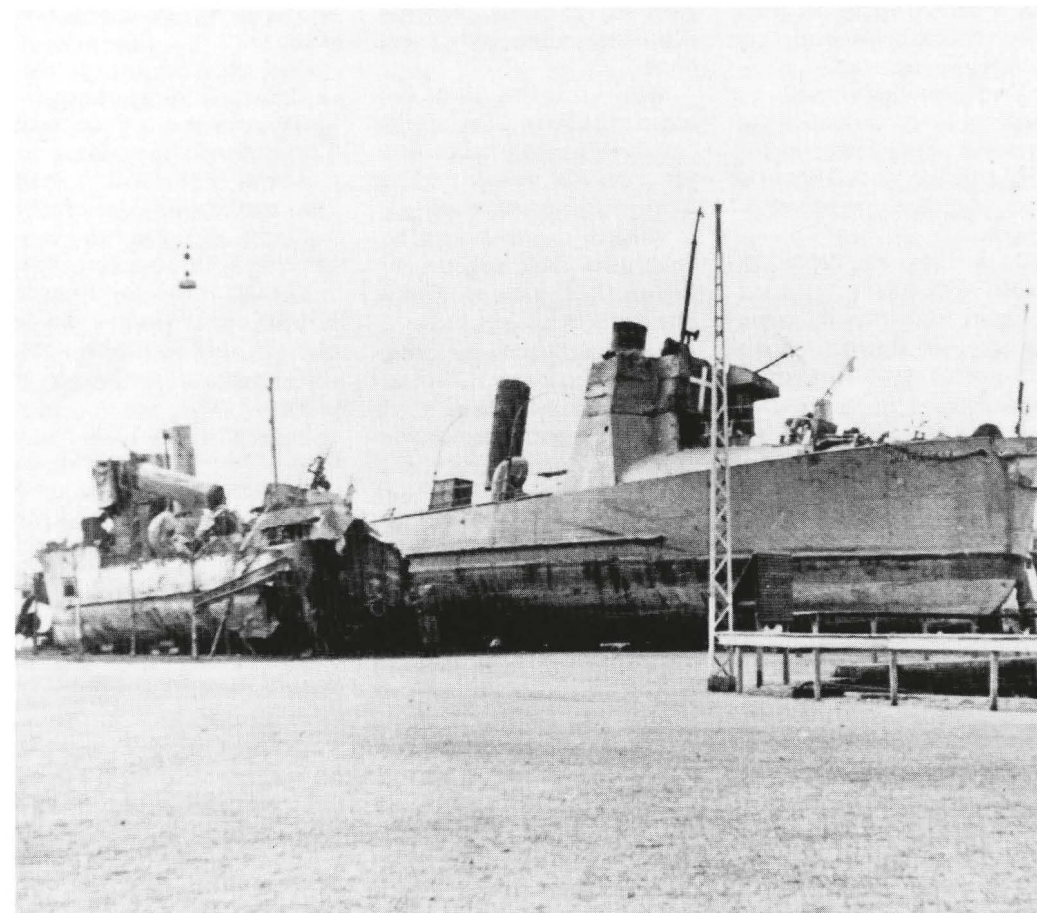
Efter alt det her skete fik vi ordre til afmarch. I ca. 2 timer marcherede vi igennem Prinsessegade og Christianshavn til luftmarinestationen, hvor vi var resten af dagen. Natten, som vi lige havde oplevet, var forøvrigt mørk, regnfuld og blæsende, hvilket gjorde hele scenariet mere dystert.

Om aftenen kom vi tilbage til »Fyen« og blev her interneret, der kom også besætninger fra de sænkede skibe, så vi var ca. 600 mand ombord.

Vi blev holdt interneret i 1½ måned. I den tid fik vi en gang landlov i 10 timer, men i civil klædning og mod højtideligt at love at komme tilbage igen. Vi fik også lov til at få besøg 2 gange i den periode.

Omkring 15. oktober blev det besluttet at sende os hjem. Der var ellers mange rygter om, at vi skulle til Tyskland, men det blev vistnok de danske jøder, man faldt over i stedet for.

Jørgen Rasmussen
værnepligtig
kaserneskipet »Fyen«

Torpedobådene HVALROSSEN og MAKRELLEN, der blev sprængt på siden af PEDER SKRAM under Nyholm kran. To søsterskibe til MAKRELLEN, NORDKAPEREN og SÆLEN, blev ligeledes sprængt og sænket medens NARHVALEN der ikke var under kommando blev taget ubeskadiget af tyskerne.

Værnepligtig ved Luftværnskompagniet 1

Den 29. august 1943 befandt jeg mig, – som værnepligtig orlogsgast, på Holmen. Dén dag glemmer ingen som var med!

Men for ret at kunne sætte sig ind i, og forstå sammenhængen i de hændelser som jeg vil beskrive, er det vist af betydning med nogle få indledende bemærkninger.

Jeg havde fået indkaldelsesordre til Søværnet og skulle stille på Holmen d. 2. febr. 1943 – (iøvrigt den selvsamme dag som slaget som Stalingrad endte, – og som senere blev betegnet som den dag hvor krigslykken i 2. verdenskrig vendte, til fordel for de allierede).

Vintrene 1942 og 1943 var meget strenge, – og den indle-

dende rekruttskole på kaserneskipet »Fyen« var ret så barsk.

Efter denne skoletid blev jeg udstykket til tjeneste ved det nyligt oprettede »Luftværnskompagni«, som havde til opgave at slukke brande og iøvrigt varetage rednings- og oprydningsarbejde i tilfælde af luftangreb på Holmen. Desuden påhvilede det kompagniet at besætte alle militære vagter, – dels på selve Holmen, – dels på Redanerne.

Vort tjenestested var »Søværnets Kaserne« – »Nordfløjen«.

Året 1943 var en ond tid i Danmark. Vort land var besat af fremmede tropper. Europa stod i flammer.

Når luftværnskompagniets vagtposter stod, om natten, og

så ind over det mørklagte København, kunne vi både se og høre eksplosionerne fra modstandsbevægelsens sabotage-aktioner.

Men vi stod bare dér, så temmeligt passive, – og det passede os rigtigt dårligt.

På Holmen gik livet imidlertid sin vante og reglementerede gang, gennem hele vintere, foråret og sommeren 1943.

Luftværnskompagniets mandskab tog deres vagter som de skulle. Og vi øvede alle de kendte discipliner som hører sig til: Vi havde marchøvelser – geværeksercits – brandøvelser – feltøvelser i Nordsjælland – skydeøvelser på skydebanerne på Amager – roede i travailerne – svømmede i havnen – træned på atletikbanen – altsammen almindelig rutine.

Men når vi havde landlov, mærkede vi, at »noget« var under opsejling. København svirrede af rygter.

Om selv om det var strengt forbudt, – ja så lyttede vi na-

turligvis til den engelske radio BBC fra London.

Om aftenen, den 27. august havde en del landlovsgaster samlet sig i den indre by i København, – og dér var jeg iblandt.

Jeg kan huske, at vi marcherede i samlet trop hjemad mod Værftsbrovagen, – og hele vejen gennem Prinsessegade sang og skrælede vi af fuld hals, engelske og amerikanske sange.

En provokation affødt af indestængt harme over at være tvunget i taberens rolle.

Det var virkelig ægte patriotiske følelser der her kom til udtryk. Vi ville ikke give op.

Hele dagen, – den 28. august – var som ladet med elektricitet på Holmen. En særegen anspændthed, som slet ikke havde karakter af nervøsitet eller frygt; men som snarere gav sig udslag i en slags forceret væremåde. Vi ventede – som på noget uafvendeligt; men vi ventede i absolut tillid til hinanden. – Vi

var et godt samarbejdet team, officerer-befalingsmænd og menige orlogsgaster.

Vore befalingsmænd var forøvrigt »flyver-underkvartermestre og underkanonerere – betegnelser som sikkert ikke siger nutidens marinere ret meget«.

Al landlov var denne 28. august suspenderet.

Og vi fornemmede en stadig stigende aktivitet ved anløbsbroerne nedenfor Søofficerskolen.

Det lå i luften, at noget usædvanligt var forestående.

Vi gik ikke til køjs, den aften, – vi fik heller ikke ordre til det. Vi fordrev tiden med kortspil (iøvrigt forbudt). Eller man lå på det hårde stengulv i samlingsstuen, med stålhjelm til hovedpude.

Midt på aftenen hylede luftværnssirenerne, og vi blev beordret til et kommando- og beskyttelsesrum lige ved batteriet Sixtus.

Der sad vi så, og tiden forekom os uendelig lang, ubeskæftigede som vi var. Jeg sad i smug og betragtede mine kammerater. Mange af dem kan jeg genkalde i min erindring – disse 50 år efter.

Unge, stærke og energiske mænd, som jeg følte mig stærkt knyttet til. Endnu kan jeg smile lidt, når jeg kommer til at tænke på de besynderlige øge/kælenavne de havde:

»Gnomen« – »Ghandi« – »Uldhår« – »Jumbo« – »Sheriffen« og mange flere.

Hvor er de mon nu?

Henad morgenstunden hørtes dumpe detonationer og spredt ild fra håndvåben. – Vi, menige orlogsgaster blev ivrige og forlangte at få vore karabiner og rekylgeværer udleveret. Vi ønskede ikke at blive fanget som rotter i en fælde, vi ville ud og bekæmpe fjenden, hvis han da kom.

Men vore mere besindige befalingsmænd fik os dæmpet ned.

Og, så kom meldingen om, at viceadmiral Vedel havde beordret flådens skibe sænket. – Det fik igen »adrenalin« til at pumpe kraftigt; men lige derefter fik vi ordre til at begive os til vore sluknings-køretøjer.

Min gruppes »brandbil« var »Anker 43« – en aldrende Ford, lastbil med åbent lad. Den havde desværre sin faste plads i den anden ende af Hol-

men, tæt bag ved Kuglegården, altså mere end 1 km. borte.

Men vi måtte jo afsted, (uden våben) og uden at vide om vi ville møde tyske tropper, som efter sigende rykkede frem over »Kongebroen«.

Vi nåede dog frem i god behold, uden at se noget til tyskerne. Og så gjorde vi klar til brandudrykning.

På den tid havde man imidlertid ikke nogen »walkie-talkie« til rådighed, så vi havde nogle kommunikations-besværligheder.

Vi kørte derfor hen mod »Modelsamlingen« for at afvente nærmere ordre; men der dukkede så pludselig ud af morgendisen, en tysk kampgruppe.

De blev såmænd lige så overraskede som os, men de åbnede ikke ild, da de hørte råbet: »Feuer-leute« (Brandfolk).

Så, vi var ganske vist sluppet med livet i behold, for en stund i hvert fald; men vi var i fjendens vold, og det var en meget ubehagelig fornemmelse. For vi kunne jo ikke vide hvad der videre kunne hænde.

Det småregnede lidt; men, det var så småt begyndt at lysne.

Tyskerne satte et par mand op på ladet til os, og vi fik besked på at holde os rede til brandslukning.

Jeg kan ikke mere huske hvordan vi gjorde os forståelige, men vi må jo have talt tysk (selv om det slet ikke passede os dengang).

»Anker 43« kørte nu, efter tysk ordre, mod »Søminegraven«. Der lå minelæggerne »Lougen« og »Laaland«, de lå begge halvt sunket i havnebassinet og det brændte fra kommandobroerne.

Tyskerne forlangte nu, at vi skulle gå i gang med slukningsarbejdet. Men det var vi nu ikke alt for villige til. Et koldt karabinløb i nakken er imidlertid en meget effektiv måde til at få folk til at makke ret. Så vi riggede til med slanger og strålerør og begyndte at pumpe vand på »Laaland« (tror jeg). Sort røg væltede op og forringede den i forvejen dårlige sigtbarhed. Og vi ville jo ikke stå alt for nær på. – Et brændende skib, som måske var lastet med miner, er nok ikke det man allerhelst vil

være i nærheden af. Men vi skulle jo.

Pludselig kom vi under beskydning. Vi så ganske tydeligt lyssporerne, og de kom tilsyneladende fra et dansk orlogsfartøj. Vi befandt os i det lille mellemrum der var/er mellem »Spanteloftsbygningen« og »Takkelagehusene«. – Vi faldt ned som vi havde lært, og der lå vi så og gjorde os flade som vi kunne, – og det gjorde vore tyske vagter såmænd også.

Ingen af os kom dog noget til. – Beskydningen holdt da også snart inde, og da også brandene i minelæggerne synes at ebbe ud, trak vi os ud af den lidt udsatte position vi var i.

Der var nu heller ikke mere at gøre der. Skibene var (til vor absolutte fryd) udbrændte og ubrugelige for tyskerne.

Vi fik nu ordre til at samle vore grejer sammen igen, og det i en vis fart; (schnellschnell sagde tyskerne), men de behøvede såmænd ikke at skynde på os, for vi var mere end villige til at forlade dette temmeligt ubehagelige sted.

Så kørte vi over mod »Marsmarken« og til anløbsbroerne på den modsatte side. Der lå depotskibet »Henrik Gerner«. Også hun brændte og der havde tilsyneladende fundet en ildkamp sted. Der holdt i alt fald en tysk ambulance, så der måtte være sårede.

»Anker 43«s besætning var begribeligvis bekymret. Der skete dog ikke yderligere, og ingen gav os ordre til noget som helst. – Jeg mindes ikke, at vi foretog nogen brandslukning på »Henrik Gerner«, – ildebranden havde gjort sit arbejde, så heller ikke dette orlogsfartøj kunne bruges af tyskerne, og det var naturligvis godt set med de danske gasters øjne.

Heller ikke den tyske kommunikation syntes at fungere særligt godt, for intet skete i lang tid. Vi fik tid til at se os lidt omkring. Vi kunne se tyske fly (Stukas?) i luften over os. – Og da vi så over imod »Mastekranen« kunne vi se panserskibet »Peder Skram« ligge halvt under vand med stærk slagside. Jeg tror vi var nogle af de allerførste der så dette dramatiske skue med egne øjne. – Dengang kunne vi jo ikke vide, at

dette billede senere skulle gå verden rundt.

På kajen lå der en del grej, som øjensynligt havde været beregnet til udproviantering; blandt andet var der et par flasker vin. – Vi slog halsen over på dem, på kanten af kajen, og drak et par gode slurke hver, det dulmede nerverne en smule, for vi kunne jo slet ikke se hvordan det hele skulle ende.

Nu fik jeg en pludselig indskydelse, jeg tog min spade, tog stålhjelm af og huggede »Messingankeret med Kronen« af. Emblemet puttede jeg i lommen. Jeg svor, at hvis jeg kom helskindet igennem alt dette, så ville jeg lade dette minde forgylde og forære det til min udkårne.

Og det har jeg virkelig gjort. Når vi ved festlige lejligheder (i marinesammenhæng) er klædt i aftensdress, så bærer min hustru dette minde fra dengang: »Det gyldne anker med kronen over«.

Og jeg må da tilstå, at det er jeg en lille smule stolt af.

Egentlig er jeg ikke klar over hvor lang tid vi var på kajen ved den brændende »Henrik Gerner«, for fornemmelsen af tid har en tilbøjelighed til at forsvinde under sådanne ekstreme forhold.

Men det var sikkert op ad formiddagen før »Anker 43« kørte ud gennem »Kongebrovagten« og ud på »Luftmarinestationen«.

»Luftmarinestationen« var jo også før d. 29. august beslagnet og besat af tyske tropper.

»Anker 43«s befalingsmand var jo »flyver-underkvartermester« – og hans oprindelige tjenestested var netop »Luftmarinestationen«; så det var en ydmygelse der sved, da vore tyske vagter inviterede os på formiddagskaffe i »deres« kantine.

Efter dette beske måltid blev vi gennet ud til det øvrige danske personel. En del (om ikke alle) af det personel der havde befundet sig på Holmen, denne skæbnesvangre morgenstund var nu samlede på »Luftmarinestationen«.

Vi sad i græsset i en stor firkant, og tyske vagtposter pegede på os med deres maskinpistoler. Det var ret så deprimerende.

Vi havde tilladelse til at samtale; men ikke megen lyst.

De fleste af os var både

trætte og nervøse; for ingen kunne vide hvad der nu skulle ske med os.

Mon vi blev sendt til Tyskland – måske til en KZ-lejr?

Vi havde jo hørt så meget, og UFA's filmjournaler gjorde jo alt for at fortælle om det uovervindelige »Herrefolk«.

Og hvor var vore officerer? – Alle disse ubesvarede spørgsmål pinte os, denne bitre 29. august.

Det eneste lyspunkt vi kunne få øje på, var den ubestridelige kendsgerning, at flådens skibe var blevet sænkede, så de ikke faldt i hænderne på fjenden.

Men vi kendte ikke omkostningerne i døde og sårede marinere.

At sænkningen af den danske flåde skulle få vidtrækkende følger i storpolitisk sammenhæng, kunne vi, trætte og tilsyneladende slagne orlogsgaster heller ikke vide.

Men netop denne dag blev Danmark først for alvor regnet for tilhørende »de allierede«.

Så det militære nederlag blev vel, – set i det større videre perspektiv – alligevel en sejr for Danmark.

I løbet af dagen – jeg husker ikke længere hvornår – marcherede flådens slagne mænd, under skarp bevogtning af tyske soldater, tilbage til Holmen, som internerede krigsfanger.

På vejen passerede vi de poster, der indtil for ganske få timer siden var betroet »luftværnskompaniet«s folk. Nu stod der tyske vagtposter, – det var ikke spor rart at se.

Men det skal retfærdigvis siges, at der fandt ingen overgreb sted. Alt foregik i god ro og orden.

En mønstring som skal have fundet sted foran Søofficersskolen har jeg ingen klar erindring om.

Hele »Luftværnskompaniet«, også vore officerer, var kommet igennem dagens skærmydsler uden alvorlige (legemlige) skrammer; – og det var vi naturligvis glade for at kunne konstatere.

Vagtposterne – ude omkring på Holmen – var blevet trukket tilbage, på fornuftig vis. Og det skyldes vi vore ansvarlige foresatte en stor tak for. Det kunne ellers have udviklet sig til et skrækkeligt

blodbad, – og til ingen verdens nytte.

Den primære opgave at forhindre tyskerne i at erhverve sig orlogsfartøjer til den videre krigsførelse, var jo løst perfekt.

Vi blev nu (atter) indkvarteret på »Søværnets Kaserne«. Denne gang dog sammen med mange, mange andre orlogsgaster. Så der var sandeligt fuldt hus. Det gav dog ikke anledning til særlige problemer. – Vi var jo – bogstaveligt talt – i samme båd, allesammen.

Midt i alle fortrædelighederne oplevede vi en lille solstrålehistorie:

De ellers så grundige tyskere havde glemt at afbryde en mønttelefon (Sydfløjen, under en trappe). Vi greb naturligvis omgående denne uventede mulighed til at ringe hjem og fortælle, at vi var i live og havde det godt. Endnu kan jeg se for mig; den lange række af mænd, der stod der og ventede på deres tur til at ringe hjem for at berolige deres kære.

Og så endeligt til køjs (og det var hængekøjer dengang), denne mindeværdige 29. august 1943.

Tiden som interneret dansk orlogsgast på Holmen var jo en særpræget oplevelse. Der findes, mig bekendt, ikke meget på skrift om denne sære periode i vor flådes historie – og da den tid hører uløseligt sammen med begivenhederne omkring d. 29. august, har jeg tilføjet nogle enkelte bemærkninger om den tid også.

Unge mennesker med kræfter og virketrang bliver rastløse og ulykkelige under sådanne forhold.

Men den militære disciplin stod sin prøve, også under disse vanskelige betingelser. Og der opstod venskaber der holdt livet ud.

At narre tyskerne blev en yndet beskæftigelse. Det var nok en blanding af kedsomhed, gavtyvestreger og ægte patriotisme der fik os til at smugle uniformsgenstande og våben af Holmen, af de særeste kanaler.

Den civile bager, der havde tysk tilladelse til at sælge sit bagværk til os gaster, brugte en trehjulret cykel med en stor kasse. Og det hændte at der var »kontrabande« med ud mellem bagepladerne.

Ja vi fik såmænd selvste

postvæsenet til at udsugle ting og sager der var »organiseret«.

Postbilen var jo forsynet med »posthorn med krone over«, og dette »kongelige« symbol havde den ganske særlige indflydelse på den tyske mentalitet: at denne bil vovede man aldrig at ransage!

Et pudsigt træk – set med danske gaster øjne!

Året 1943 gik sin gang og vi hørte da ind imellem om begivenhederne uden for vor aflukkede verden.

Vi hørte om den stigende bølge af sabotager, og om tyskernes brutale repressalier. – Vi hørte med sorg og afsky om de danske jøders tragiske skæbne. Var det virkelig blevet levevilkårene i vort fædreland?

Kaj Andresen

Værnepligtig

Luftværnskompaniet

Værnepligtig ved Luftværnskompaniet 2

Jeg var fra 1/4 1943 på Søværnets Kasernes nordfløj, hvor jeg var ved Luftværnskompaniet.

Når jeg skal berette om mine oplevelse den 29. august, husker jeg den efter 50 år stadig. Vi blev kl. 20 kommanderet ned i beskyttelsesrum og var straks klar over der var noget særligt der skulle ske.

Efter ca. 1 time, blev der spurgt om nogen meldte sig frivillig til at gå vagt på Rederne, og der meldte jeg mig sammen med 9 andre, vi skulle afløse der kl. 12. Vi gik så der 5x2 mand vagt, ved ca. 01 tiden begyndte der så inde på Holmen at ske noget, vi hørte flere eksplosioner og kl. 02 blev der ringet til os at tyskerne var inde på Holmen, og vi måtte ikke hvis de kom til os gøre modstand eller skyde advarselsskud, vores underkanoner, som modtog den ordre spurgte os hvad vi så skulle gøre.

Vi blev enige om at smide ammunition geværer, radio og hvad vi ellers havde i Kanaalen. Derefter gik vi og ventede til kl. ca. 4.30 hvor vi nu kun-

Men inden året for alvor gik på hæld, blev vi – helt mirakuløst – hjemsendt. Og vi var forstæligt nok lykkelige. Men 2. verdenskrig var jo langtfra til ende. Endnu mange lidelser ventede forude – endnu mange skulle falde i kampen for friheden – inden den vidunderlige 5. maj endeligt oprandt.

Marinens årgang 1943, fik sin genindkaldelsesordre. – Flåden blev genopbygget.

Og nu er alt det jeg her har beskrevet så længe siden, at de færreste kan huske det. Alligevel bør d. 29. august 1943 aldrig helt glemmes.

Det er en af den danske flådes mærkedage.

Kaj Andresen

Værnepligtig

Luftværnskompaniet

ne se at der imellem træerne kom nogen ned til os. De var meget nervøse, men fik os stillet op på en række og undersøgte os, vi blev så eskorteret over i en bygning, som jeg mener var Søofficersskolen, vi blev sat ned i kælderens alle 11 mand, og først ved ca. 12 tiden kom der nogle tyskere ned til os, hvorefter vi kom ind på Holmen igen og gik til kasernen, hvor vi var interneret i 5 uger inden vi blev sendt hjem.

Carl Edvard Hansen

Værnepligtig

Luftværnskompaniet

Minelæggerne LOUGEN og LAALAND sænket i søminegraven

Matrosunderkvartermester, minelæggeren LAALAND

For at man kan danne sig et realistisk billede af de begivenheder, der fandt sted på Holmen hin 29. august 1943, hvortil jeg som øjenvidne var deltager, vil jeg kort opridse årsagerne til dette drama.

På grund af den tiltagende sabotage, folkestrejkerne og det stadig mere spændte forhold, befolkningen og besættelsesmagten imellem, fremstillede den tyske befuldmagt en række restriktive krav til den danske regering, bl.a. indførelse af dødsstraf for sabotører, tysk pressensur og indførelse af særdomstole m.v. – Samarbejdsregeringen afviste dette ultimatum og general Hanneken truede nu med at overtage al magt i landet, hvis ikke regeringen faldt til føje, ved bl.a. at skride til aktion mod den danske hær og flåde, samt politiet. – Hermed var situationen så tilspidset, at

et tysk kup syntes nært forestående.

Vedrørende flåden, var viceadmiral A. H. Vedel og de sømilitære kommandomyndigheder enige om, at den danske flåde under ingen omstændigheder måtte falde i tyskernes hænder, hvorfor man bestemte, at såfremt det ville være umuligt at bryde ud fra Holmen for at søge til Sverige, da at sænke alle skibene.

Mange drøftelser og møder i Marineministeriet var gået forud for dette. – Chefen for kystflåden, kommandør Paul Ipsen var sammen med Marinestaben underbragt på det oplagte panserskib »Peder Skram«, der lå fortøjet ved Mastekranen, og herfra udgik ordre til flådens skibe den 29. august 1943.

Nævnte dato gjorde jeg tjeneste som matrosunderkvartermester på mineskibet »Laaland«, der sammen med søsterskibet »Lougen« henlå i Søminegraven på Holmen. Den 28. august blev al landlov inddraget, og der blev etableret søvagt, d.v.s. at chef og besætning skulle opholde sig på deres respektive poster, således at skibene med kort varsel kunne stikke til søs. Chefen for »Laaland« kaptajnøjntant Holdt og næstkommanderende opholdt sig på broen og vi andre på vore poster om bord.

På alle flådens skibe arbejdedes der hele natten med at gøre klar til sprængning og sænkning, hvis dette skulle blive beordret. Søndag den 29. august 1943 var vejret trist, overskyet med regnbyger og fra byen hørtes enkelte brag, hvilket nok skyldtes sabotage. Kl. ca. 04.00 kom der efterretning om, at tyskerne var kommet til Værftsbrovagten, og vi følte alle, at noget stort var ved at ske.

Grunden til, at ordren om sænkning kom fra chefen for kystflåden var, at der i nattens forløb var placeret tyske marineenheder ved Larsens Plads, Toldboden og ved Langelinie kajen, mange armeret med mellemsvært skyts, samt projektorer. På batteriet Trekroner rådede man over 10,5 kanoner.

Disse styrker ville kunne forhindre flåden i at sejle ud, ved at beskyde og sænke den med dens samlede besætning på ca. 1000 mand.

Derfor kom ordren fra »Peder Skram« kl. ca. 04.04, nemlig morsetegnene KNU, Karen, Nancy, Ulla, der betyder »sænk«. Ordren blev givet med aldislampe. – Straks efter lød de første eksplosioner på Holmen, på »Laaland« var alt klart, og da bomben var aktiveret, gik chefen og besætning fra borde og i god ro og orden, marcherede vi nu over til Planbygningen, der lå lige i nærheden af Søminegraven, hvor chefen afgav melding om, at ordren var udført.

Her i Planbygningen var der i forvejen samlet en del af skibsbesætningerne, og efterhånden om sænkningerne tog til, kom besætningerne hertil.

Det var et gribende og deprimerende syn, som jeg aldrig vil glemme, synet af vor stolte flåde sænket, alle skibene med flag og vimpel. Drøn og brag fra sprængbomber, eksploderede ammunition og signalraketter og lyden af udstrømmende damp forstærkede dette fantastiske indtryk.

Hertil kom lyden af maskinkanonsalver fra de tyske

orlogsfartøjer, der nu bestrøg Holmen fra de steder, hvor de var placeret. Nogle af skibene brændte, fordi besætningerne havde overhældt dem med benzin og petroleum og derpå antændt dem, således »Henrik Gerner« ved ubådsbroerne. De brændende skibe oplyste den regnfulde augustmorgen.

Da alle besætningerne nu var samlet i Planbygningen, kom de tyske soldater stormende med høje skrig, vild skydende på alt og alle. Mange blev såret bl.a. søløjtnant Westergaard fra »Lougen«, hans højre arm blev knust af en tysk kugle. Enkelte blev dræbt i dette sindsyge skyderi, hvor tyskerne i den grå morgendæmring skød mod hverandre, idet – det opklaredes senere – ingen dansk mariner havde åbnet ild, da dette var forbudt i henhold til regeringsordre, selvom lysten så sandelig var til stede.

I Planbygningen, der nu husede alle skibsbesætningerne, indfandt kommandør Ipsen sig og – stående iblandt os – udtalte han med høj røst »Den danske flåde er sænket med ære, længe leve den danske flåde«, hvorpå vi alle, de fleste med tårer i øjnene, og dybt rørte, råbte hurra tre gange. Jeg tænkte i dette historiske øjeblik, at denne dåd, der var udført til punkt og prikke, var en oprejsning for de lange tiders eftergivelsespolitik udvist af samarbejdsregeringen og oprejsning for den forsmædelige 9. april, som jeg også oplevede. Den danske marine havde nu æren i behold, og jeg tror nok, at vi alle følte os lidt stolte over veludført arbejde.

Tyskernes vilde skyderier fortsatte, og kugler fløj overalt, tilsyneladende uden bestemte mål, på grund af tyskernes nervøsitet og frustration over at være »kommet for sent«. Da tyskerne troede, at de blev beskudt, skreg pludselig en tysk officer, at hvis ikke skydningen fra dansk side ophørte, ville 3 danske orlogsgaster blive skudt som gidsler, hvorefter tre mand blev udtaget og derefter anbragt op imod planbygningens ydermur, med hænderne over hovedet. Vi ventede med gru og rædsel, at henrettelsen ville finde sted, men dette blev forhindret, takket være kom-

mandør Ipsen, der fik den tyske officer overbevist om, at ingen danske skød, men at der var tale om rikochetter, fra arresthuset. Da der nu efterhånden var blevet forholdsvis roligt og det stadig vrimlede med tyske soldater, fik vi ordre til at træde an på to geledder udenfor Planbygningen. Her kom nu en kæmpe stor tysk soldat med maskinpistol og håndgranater, sandsynligvis var han fra det tyske mindretal i Danmark, idet han på perfekt dansk, gav ordre til at aflevere alle våben, også lommeknive m.v. – alt skulle kastes foran geleddet. Den, der overtrådte ordren, ville omgående blive skudt. Efter at våbene var afleveret blev der givet ordre til afmarch og – overvåget af tyske bevåbnede vagter – afgik vi ud gennem Holmen, ud af Værftsbrovagten og ud gennem Prinsessegade mod Luftmarinestationen. Ned gennem Prinsessegade indtraf små episoder, der viste, at befolkningens sympati for os var stor, idet mange kastede blomster ned til os, idet de råbte »Godt gjort gutter«. Det varmede! Da det jo var søndag havde alle fri, så derfor hang folk ud af vinduerne i ejendommene langs ruten. Hyldesten ophørte, da tyskerne begyndte at skyde mod vinduerne, jeg ved ikke om nogen blev dræbt eller såret.

Hen på eftermiddagen gik turen tilbage til Søværnets Kaserne, hvor vi blev interneret. Hvad vi havde mistet af personlige ejendele, fik vi senere erstattet.

Hvad der skete hin regnfulde 29. august 43, vil stå i min erindring til min sidste stund, og jeg er stolt og lykkelig over at have været deltager i denne dramatiske og ærefulde episode i vort lands historie, nemlig vor flådes hædersdag.

Bragene fra Holmen hin august morgen, gav genlyd i hele den frie verden, det betød, at Danmark fra nævnte dato blev betragtet som allieret, og at danske skibe, der sejlede i allieret tjeneste måtte sejle med Dannebrog agter, hvilket ikke var tilfældet før 29. august 1943.

Leo J. Thiesen
Matros-underkvartermester
»Laaland«

Mathelev minelæggeren LOUGEN

I juli måned 1941 havde Rigsdagen og politiet travlt med at arrestere kommunister og anbringe dem i Horserød lejren.

Hitler havde også travlt – han gik i krig med Sovjetunionen.

Den vigtigste begivenhed for mig var dog, at vi var et par hundrede »rap-unger« der – den 7. juli – begyndte som math-elever på Middelgrundsskolen. Det var starten på en rask, sorgløs tilværelse blandt gode kammerater. Fri kost, uniform, logi 75 kr. om måneden i løn samt hjernen deponeret i Værftsbrovagten – pasede mig udmærket!

Efter 3 måneder på Middelgrundsskolen var der elevskole på Holmen, og uddannelsen sluttede med et par måneders skoletog i farvandene syd for Fyn om bord i minelæggeren »Lossen« i sommeren 1942. Endelig i august udkommando til ministrygeren MS-6 med base i Svendborg. Det blev til otte måneder rig på oplevelser og med et uforglemmeligt kammeratskab.

Krig og besættelse havde efterhånden udviklet sig til en triviel del af hverdagen. Det skulle snart blive anderledes.

I slutningen af juni 1943 blev jeg – med dags varsel – tilkommanderet minefartøjet »Lougen« som afløser for en kollega, der var blevet syg.

Minefartøjet »Lougen«, søsat i 1940, var på 240 tons og havde en besætning på 31 mand. Chefen var kaptajnøjntant Hastrup, der efter datidens skik kun viste sig »foran for masten« under lørdags inspektionen, og da med et følge så stort, at en overlæge på stuegang ville blive grøn af misundelse!

»Lougen« indgik i en mineskibsgruppe, der i juli og august var på togt syd for Fyn – samme tur som jeg havde været på året før. Foruden »Lougen« bestod gruppen af minelæggeren »Lossen«, der var kommandoskib, minefartøjet »Laaland« samt et par mindre hjælpertøjer.

Togtet forløb som sidste år. Om mandagen udlagde vi minner, der etableredes spærringer m.v., og om fredagen blev det hele hjem igen. Ingen sejlads efter solnedgang, det tillod tyskerne ikke, så meget af tiden lå vi til ankers ved en af de mange smukke øer. Lørdag og søndag anløb vi skiftevis Svendborg eller Fåborg.

Artilleriskibet »Niels Juel« sejlede rundt i »kravlegården« (Isefjorden), og havde det formentlig lige så morsomt, som vi havde.

Om morgenen hev vi hjem og satte kursen nord om Sjælland mod København. Stemningen var høj, fordi et stort togt var ved at være slut. For nogle vinkede hjemsendelse forude og for andre mere spændende udkommandoer.

Da mørket faldt på stod alle mand på dæk og stirrede længselsfuldt over mod svenskekysten, hvor lysene strålede uimponeret af vores mørklagte land.

Sidst på formiddagen lattede gruppen, og efter et par timers sejlads lå vi endelig fortøjede på Holmen. Her gik livet sin vante gang, og vi begyndte så småt at rigge skibet af. Efter at have været hjemmefra et par måneder, skulle det nu blive rart med en dejlig lang lørdag-søndags orlov.

I løbet af eftermiddagen blev hver enkelt af os kaldt ned agter til chefen, som højtideligt orienterede om de karakterer man havde pådraget sig på togtet. For undertegnedes vedkommende var der ikke noget at råbe hurra for!

Ved udskjning skete det overraskende, at kun Dronningens kvarter fik »spadersertiladelse« d.v.s. ikke forlade København og ingen nattegn.

Der var noget i gære! Formiddagen var meget mærkelig. I stedet for at fortsætte med afrigingen, fik vi frisk proviant om bord, fyldte olie og vand, og i maskinen lå de på »kort varsel«.

Det hele foregik så underlig hemmelighedsfuldt.

Ingen anede hvad der fore-

gik, men efterhånden stod det dog klart, at man forventede et eller andet fra tyskernes side. De vildeste rygter cirkulerede. Al landlov for det militære personel var stoppet, og længe før fyraften gik de civile arbejdere og kontorfolk hjem.

Midt på eftermiddagen blev vi – sammen med »Laaland« – forhalet om i Søminegraven. »Laaland« blev fortojet udfør Spantelloftsbygningen, medens »Lougen« fortojede ved Minesektionen på Quintus siden. Samtidig med forhalingen begyndte vi at gå søvagt med aller poster bemandet. Vi var nogle der bemærkede, at næstkommanderende og regnskabsføreren kontrollerede urværket og bomben til »Sænkning af eget skib«.

Skib og besætning var i højeste beredskab.

Men soldatens værste fjender – uvished og uvirksomhed – kunne man intet stille op imod.

Ved køjemønstringen kl. 19.30 blev det indskærpet, at skibet skulle være fuldstændig mørkelagt, ikke en lysstribe måtte ses. Endvidere blev der givet ordre om, at ingen måtte gå til køjs, det var dog tilladt frivagten (det ene kvarter) og frigængerne (kokke og messgaster) at slange d.v.s. hvile fuldt påklædte i køjerne.

På banjerne var der en elers ukendt stilhed. Stemningen var alvorlig og trykket.

Tiden gik, og vi gik stadig søvagt med højeste beredskab. Førstevagten blev afløst af hundevagten – intet skete.

Vores skifte skulle have morgenvagt, så vi afløste hundevagten kl. 04.00. Det var et værre møgvejr med stærk blæst og øsende regn. Den følelse af frygt man havde haft om aftenen efter køjemønstringen var, da der tilsyneladende ikke skete noget, afløst af en umådelig irritation over at rage rundt i buldrende mørke i det vejr.

Sammen med en kammerat blev jeg sendt på post som udgik på flydebroen, der forbinde Nyholm og Quintus. Det var åbenbart en betydningsfuld post, siden vi skulle være to mand. Vi var placeret således, at vi i mørket ville kunne se signaler sendt med Aldis-lampe fra »Hekla«. De afløste poster ønskede os god vagt, nu skulle de ned og hvile sig.

Hvad vi ikke vidste var, at

de signaler chefen forventede enten ville være AEK (afgå) eller KNU (sænk).

Vi havde kun stået på udgik en halv snes minutter, da mørket flænsedes af morsetegnene – KNU – i stadig gentagelse. Min makker styrtede til skibet og meldte, medens jeg med min Aldis-lampe kvitterede for signalet – hvilket med garanti ikke en sjæl bemærkede!

Nu gik alting stærkt. Motorlarm, skyderier og eksplosioner hørtes rundt omkring. Bådsmandspiberne fløjtede, og der blev beordret »Klart skib« med folk ved trosserne.

»Lougen« var klar til afsejling under fuldt krigsberedskab.

Pludselig råbte chefen fra broen, at alle skulle forlade skibet og stille til mønstring på kajen. (På trods af signalet, havde han utvivlsomt haft i sinde at afsejle til Sverige, men havde så anset det for håbløst at slippe ud).

Besætningen blev nu mønstret, så man var sikker på, at alle var kommet fra borde. Vi blev derefter ført hen i et nærliggende beskyttelsesrum, medens chefen, næstkommanderende og nogle få andre blev tilbage. De sørgede for at armere den i forvejen klargjorte bombe, åbne fyldeventilerne og kappe trosserne, hvorefter de også gik i dækning.

Da vi kom frem igen, lå både »Lougen« og Laaland« på siden, og en kraftig brand var under udvikling på »Lougen«.

K N U (sænk) – Ordren var udført.

Tyske soldater trængte ind for at besætte Holmen og beslaglægge flådens skibe. De blev særdeles overraskede over den velkomst de fik af »die dumme dänen«.

(Skønt regeringen havde givet besked om, at der ikke måtte ydes modstand, hvis tyskerne gik i aktion, var det lykkedes staben ved et dygtigt forarbejde, at lægge så mange hindringer for fremrykningen, at der blev tid til at sænke og ødelægge alle skibene).

I silende regn, skyderier, glimt fra sporprojektiler, eksplosioner, ildskær og kommandoråb i mørket, traskede vi – »Lougens« besætning – stille og roligt i sluttet trop over til Planbygningen, hvor

skibenes besætninger samlede sig efter endt gerning.

Her var der total forvirring. En tysk officer – formentlig lederen af overfaldet – råbte og skreg til højre og venstre. Han var tydeligt rædselsslagen, og stod i skærende kontrast til alle os andre, der mere eller mindre apatiske stod og afventede, hvad dette ville ende med.

Pludselig skreg idioten, at alle officererne straks skulle møde udenfor på pladsen. Uforfærdet gav vores chef – kaptajnøjntant Hastrup – sig dog tid til at tage afsked med sin besætning. Han kom hen og trykkede hver af os i hånden, takkede for veludført arbejde og ønskede alt godt for fremtiden.

En smuk måde at »stryge kommando« på.

Midt i forvirringen dukkede chefen for kystflåden – kommandør Ipsen – op, og bad os udbringe et trefoldigt leve for den danske marine. Det var modigt gjort, men forekom dog under disse omstændigheder noget skørt. Bag mig lød en stemme: »Nu skal det fan' me ikke undre mig, om vi skal synge Kong Christian«.

Det var ved at blive lyst.

Havde tyskerne hidtil været nervøse, så blev det meget værre nu, hvor fjenden begyndte at råbe hurra midt under slagets gang! Kommandøren blev hentet udenfor, og lidt senere kom han tilbage og råbte, at al skydning skulle ophøre, da der ellers ville blive skudt fem mand for hver tysker der blev ramt. En noget særpræget ordre, da der overhovedet ikke blev løsnet et eneste skud inde fra Planbygningen. Det måtte være ty-skerne der rendte rundt og skød på hinanden.

Umiddelbart efter at vores næstkommanderende – søløjtnant Westergård – havde forladt Planbygningen sammen med de øvrige officerer, blev han ramt af et skud og fik knust højre arm.

Det var fuldkommen vanvittigt, hvad der var sket i de par timer, siden KNU blev morsset ud i nattens mørke.

Efterhånden faldt der lidt ro over preusserne. Hysteriet blev afløst af en truende, selv-sikker optræden. De havde nu begivenhederne under kontrol.

Da vi nærmede os Torvegade blev det spændende. »Wohin, wohin?« dristede nogen sig til at spørge soldaterne –

op, de sårede var bragt under behandling og officererne ført bort.

Bange, våde og beskidte stod og lå vi bunkede sammen rundt om i Planbygningen. Der gik panik i en ældre kvartermester, men han blev hurtigt beroliget. Alle ventede med spænding på, hvad der skulle ske.

Omkring klokken halv syv blev vi beordret til at stille op udenfor på pladsen. Hvilket syn der mødte os. I hele flådens leje lå skibene sænkede og ødelagte. Lige udenfor os lå gode, gamle »Peder Skram« helt på siden og delvis under vand.

Man følte en vis stolthed.

Vi blev nu stillet op i en lang kolonne med 5-6 mand i hver række. En broget flok af flere hundrede værnepligtige, math-elever, math'er, underkvartermestre, kvartermestre m.fl. satte sig i bevægelse. Det gjaldt åbenbart om at få os bort fra Holmen hurtigst muligt.

På hver side af kolonnen gik tyske soldater bevæbnede til tænderne – de ville sandelig ikke risikere at nogen stak af fra dem.

Vi småsnakkede om, hvad meningen mon var. Alle muligheder blev endevendt – lige fra deportation til snarlig hjemsendelse.

Under turen gennem Holmen vakte det megen harme, at der ikke var ødelagt en eneste magasinbygning. Her kunne værnemagten nu forsyne sig med våben og anden udrustning efter behag.

Ud gennem Værftsbrovagten og op ad Prinsessegade gik det. Det må have været et sælsomt skue sådan en tidlig søndag morgen på Christianshavn. Gadens beboere var selvfølgelig blevet vækket tidligt af larmen fra Holmen, og nu fik de lejlighed til at se alle de slagte marinesoldater passere forbi. Alle vinduer var åbne og besat med folk der tavse og alvorlige fulgte optoget. Et par madammer råbte hånsord efter os. På fortovet stod små grupper med den uundværlige morgenbajer og så til. En mand prøvede at stikke nogle cigaretter til de nærmeste, men blev brutalt skubbet bort af geværkolber.

Da vi nærmede os Torvegade blev det spændende. »Wohin, wohin?« dristede nogen sig til at spørge soldaterne –

sig til at spørge soldaterne – uden at få svar. De anede det næppe. Det store spørgsmål var, om vi skulle ind mod byen eller ud mod Amager?

Det blev Amager. Vi drejede til venstre ad Torvegade og ud gennem Kløvermarksvej – til vi endelig, dødtrette og sultne, nåede til Luftmarine-stationen, hvor vi blev anbragt på den store plæne foran administrationsbygningen.

Ventetiden forekom lang og drøj. Vi snakkede meget om, hvad de sataner mon nu ville finde på. Et af de værste af de mange rygter der var i omløb, gik ud på at vi skulle om bord i et transportskib og sejles til Tyskland!

Midt i hele postyret var det – trods alt – en rar fornemmelse at være midt i et fællesskab der havde givet besættelsesmagten visse kvaler.

Vejret var efterhånden blevet fint, og endelig først på eftermiddagen kom der fart i sagerne. Vi blev mønstret af vore egne befalingsmænd og fordelt til interneringslejre på forskellige skoler og på Søværnets kaserne, hvor vi – »Lougens« besætning – sammen med flere andre besætninger blev indkvarteret på en sovesal i Nordfløjen.

På forbløffende kort tid lykkedes det vore befalingsmænd at ordne indkvarteringen af de mange mennesker. Vi fik udleveret rent tøj, madras eller hængekøje, tæpper og en ransel med hængelås – og så fik vi et dejligt varmt brusebad. Det varede heller ikke længe før der var »busser« og te klar i spisesalen.

Så var der mønstringer og atter mønstringer, hvor tyskerne ordrer og dekretter blev meddelt, med løfter om bål og brand hvis de ikke blev efterkommet.

Vi så kun en enkelt officer af vore egne – de øvrige, fik vi at vide, var indlogeret på fine hoteller på Strandvejen.

Dagen lakkede mod enden. Jeg surrede min hængekøje op og gik til køjs. Inden søvnen meldte sig, tænkte jeg meget på mor og far og mine søskende.

Den 29. august 1943 var til ende, en ny dag kunne begynde.

Intet ville blive som før.

J. Juul Rasmussen
Math-elev – »Lougen«

Radiounderkvartermester, Marinestaben

Lørdag d. 28. august, kort før midnat, da en serie telegrammer var afsluttede, kørte jeg på cykel fra »Peder Skram« til Marinestaben på Slotsholmen og afleverede mine modtagne telegrammer, som bl.a. indeholdt omtale af begivenheder om den spændte situation i Danmark.

I Marinestaben herskede en overordentlig spændt atmosfære. Man spurgte mig ud om hvad jeg havde set af tyske troppebevægelser på min rute. Jeg kunne fortælle om forøget tysk aktivitet på Kristianshavn og ved Knippelsbro.

Det skal bemærkes, at vi hos marinestaben tidligere havde installeret en skjult skibradiostation, som kunne korrespondere med Søværnets skibe. Den havde betydelig mindre effekt end »Flåderadio« som var under tysk kontrol.

I Marinestaben var vi alle klar over, at noget dramatisk var under opsejling. Jeg spurgte, om jeg skulle tage tilbage til mit tjenestested og foretage aflytning, men man fandt det rigtigst at jeg kørte til min bopæl i Nyboder, da min daglige tjeneste var afsluttet for den dag.

På turen fra Slotsholmen til Nyboder fik jeg syn for sagen. Ved Det kongelige Teater var parkeret to store tyske tanks, en på hver side af hovedindgangen, der hvor ellers Holberg og Oehlenslæger skulle have haft frit udsyn. På Kongens Nytorv og i havneområdet var mange tyske soldater, som dog ikke antastede mig. Det skyldes nok, at jeg var i uniform, og vi blev jo stadig, som tyskerne gerne ville give det udseende af, betragtet som en slags allierede med Tyskland, som ville beskytte Danmark. Man må huske på, at der var gensidig hilsepligt mellem tyske og danske militære personer.

Resten af natten tilbragte jeg i mit hjem i Nyboder, hvor jeg prøvede at lytte mig til hvad der foregik. Jeg huskede

jo d. 9. april med skud og larm fra flyvemaskiner, men det hele foregik ganske roligt i mit nabolag, men jeg blev da klar over at Søværnets skibe på Holmen var sænkede og at Holmen var besat. Om søndagen d. 29. august beholdt jeg min uniform på, for det tilfælde at Nyboder skulle blive besat og jeg ville blive taget til fange.

Til min overraskelse skete der ikke noget sådant i Nyboder. Min uniform blev ombytet med civile klæder, hvorefter jeg foretog en rundtur i Nyboder, hvor jeg mødte de bekymrede hustruer og kærester, samt civilt personel. Trods bekymringer herskede en ophøjet ro. Det var tydeligt at danskerne havde taget sin beslutning.

Som alle andre var jeg naturligvis opsat på, med egne øjne, at se hvordan det stod til på Holmen. Hvordan mon mine internerede kolleger havde det?

Mandag d. 30 august besluttede jeg at at køre til Frederiksberg Allé til et firma, en engros virksomhed, som var leverandør af toiletartikler til kantinerne i Søværnets Kaserne og skibe på Holmen. Jeg spurgte, om han havde leverancer til Holmen den dag. Det havde han til Søværnets Kaserne. Jeg overtalte ham til at lade mig være hans bud den

dag og lade mig køre varerne ud på Holmen. Det gik han med til og læssede varerne på en stor lacykel med firmanavn på.

Der var ingen problemer med at passere Værftbrovagtten, som var bevogtet af tyske soldater, men med assistance af »Holmens Politi«, som jeg kendte. Jeg kunne køre direkte til Søværnets kaserne.

Her blev jeg hurtigt midtpunkt for spørgsmål og svar af gensidig interesse. Omsider kunne jeg returnere med trøstende ord og hilsener til de interneredes pårørende.

Da jeg på den tømte lacykel kørte tilbage gennem Holmen kunne jeg med større sindsro og opmærksomhed betragte de stolte, men nu sænkede, sørgeligt hældende skibe i Flådens leje. Et syn som fortalte mig, at vi marine-re, som altid havde lært kun at handle efter ordre fra en overordnet, nu måtte lære at handle på eget initiativ, hvis vi ville være aktive i den forestående modstandskamp.

Nu begyndte en helt anden tilværelse. Vi danske marine-re, som var opfostret i ånden af åben og ærlig fejde, skulle nu lære at kæmpe i det skjulte. For mit vedkommende betød det en tilværelse i fortsat, men nu illegal, radiokommunikation for alt hvad der kunne bekæmpe tyskerne, men endte lykkeligt med udkommando til England med tjeneste i Royal Navy, danish section – men det er en helt anden historie.

Det var så det.

Svend Bjørneboe
Radiounderkvartermester
Marinestabens
Pressetjeneste

Værnepligtig ordonnans

På kaserneskipet »Fyen« var jeg i 1ste, halvkompani af vagtkompagniet.

Efter uddannelsen her, blev jeg udtaget som ordonnans og oppasser hos kontreadmiral C. Hammèrich.

En ugestid før den 29. august blev al orlov inddraget. Der opstod, som følge heraf, en del rygter om årsagen her til, men ingen vidste noget og vi fik ingen oplysninger.

Hos kontreadmiralen var der flere »middagsselskaber, hvor flere højtstående personer var til stede, i ugerne op til orlovens inddragelse.

At disse »middage« kunne få betydning for flådens sænkning og for mandskabets sikkerhed mod unødigt overlast, ved et angreb på Holmen og flådestationen, skænkede jeg ingen tanke dengang.

Senere er jeg kommet i tanker om, at der som regel, dagen efter et middagsselskab var en del post, der skulle

bringes til et bestemt kontor, om hvis beliggenhed jeg blev instrueret af kontreadmiralen, og at der måtte være en vigtig forbindelse mellem disse »middage« og »postkontoret«.

Lørdag den 28. august blev vi pebet til aftenmønstring i kasernens gård, hvor en orientering ville finde sted, den blev uden varsel afbrudt af eet måske to skud, som vi følte var rettet mod søværnets kaserne og os.

Der opstod en del uro i geledderne og vi blev beordret til at gå i kasematterne.

De tyske tropper kom igen hovedvagt ind på Holmen samtidig med, at de gik i land på »Elefanten« og således havde de også kontrol over flådestationen.

Under opholdet i kasematterne fik en mindre gruppe af marinere den idé, at skaffe våben fra kasernens våbenkammer, for som de sagde, at yde tyskerne modstand.

Lykkeligvis for gruppen blev deres aktion ikke aktuel da tyskerne begyndte at kaste håndgranater ned i kasematterne, hvor ståldørene heldigvis beskyttede os mod detonationen og sprængstykkerne.

Efter denne episode blev vi gennet op fra kasematterne, og samlet til mønstring i kasernegården, klokken var da på det tidspunkt mellem 03.00 og 04.00 søndag morgen.

Efter nogen venten kom en tysk officer og gennem en tolk fik vi at vide, hvad man forventede af os.

Henimod kl. 06.00, fik vi marchordre og under stærk bevogtning gik vi gennem Holmen ad Prinsessegade-Torvegade-Kløvermarksvej til Kløvermarken, hvor vandflyverne dengang havde til huse.

Her tilbragte vi det meste af søndagen, heldigvis i godt vejr, og sidst på eftermiddagen vendte vi tilbage til Søværnets kaserne.

På stuerne var alt et stort kaos, alt maritimt- og personligt grej var spredt over hele dørken, alle skabe var brækket op og alt af værdi var stjålet.

Ved morgenmønstringen, mandag, blev vor bevægelsesfrihed begrænset til kasernegården, men efter et par dage,

blev denne udvidet til et større område.

En hændelse, jeg husker, var sikkert et irritationsmoment for den tyske chef.

Han krævede, at vi skulle stå ret og gøre honnør, når han om morgenen gik sin inspektionsrunde.

Dette krav ignorerede vi, men efter henstilling fra vor daværende chef, om dog at vise en vis form for høflighed overfor den tyske chef, sørgede vi for »ligesom tilfældigt« at have andre gøremål eller vende ryggen til, når han var på vej ind i kasernegården.

Efter 8-10 dage fik vi under en mønstring ordre til at samle vore få ejendele med det formål at forlade Holmen. Igen gik der rygter om, hvor vi skulle hen, nogle gættede på, at vi blev sendt til Tyskland, andre gættede på en lejr et eller andet sted her på Sjælland.

Uvisheden var stor selv, da vi i sporvogne blev kørt gennem byen. Da vi til sidst kørte ad Peder Bangsvej, gættede vi på at endestationen var K.B.-Hallen.

Her blev i indkvarteret til vi blev hjemsendt den 8. oktober 1943.

*Eigil Skovgaard Jensen
værnepligtig ordonnans hos
kontreadmiral C. Hammerich*

Artilleriskibet »Niels Juel« - Isefjorden

Matros-elev

Mange oplevelser og hændelser for 50 år siden, står ikke klart i erindringerne, men den angst jeg følte den 29. august 1943, da jeg som matros-elev stod dybt nede agter i Artilleriskibet »Niels Juel« og hørte og mærkede bomber, der fra tyske luftfartøjer blev kastet mod »Niels Juel«, den angst husker jeg klart.

»Niels Juel« lå i Holbæk havn i dagene før 29. august 1943, og der havde været en del uro i landet som følge af sabotagehandlinger. På grund af denne uro, stillede tyskerne krav til den danske regering om skærpede straffe, love m.m., hvilket blev blankt afvist af regeringen. Der blev udsendt ordre til Søværnets skibe om »Skærpet Beredskab« lørdag den 28. august og al landlov blev inddraget. Der var stor spænding om bord og luften var tyk af rygter.

Tidligt om morgenen den 29. august 1943, beordrede chefen for »Niels Juel« Kommandør Westermann »Klart Skib«, hvilket er den sidste klargøring før et orlogsskib er klar til kamp. Sammen med en del af besætningen blev jeg beordret til at bære fyrbrænde og kul fra »Niels Juel« til slæbebåden »Mågen«, som kun havde tørv til at fyre med, hvorfor det ville tage lang tid før den kunne være sejlklar til at trække »Niels Juel« fra kajen. Jeg husker endnu at vi løb op og ned ad landgangen, hen ad kajen til »Mågen«, af med kul og brænde og tilbage igen og fylde op i sækkene, vi vidste hvad der forestod, så der var vældig lyst og fart over arbejdet. Da »Mågen« var sejlklar hjalp den med til at slæbe »Niels Juel« fra kajen, så den kunne sejle gennem Holbæk Fjord.

Vi var godt snavsede og svedige efter at have slæbt

kul, og efter et bad fik jeg ordre til at indtage min »Klart Skibs-post« som var agter, helt nede i bunden af skibet ved roret, hvor jeg sammen med en befaren, en elev og en kvartermester skulle være klar til nødstyring, såfremt styring fra broen skulle svigte p.g. af beskadigelse m.v. Bortset fra larmen fra skibets skrue var der noget uhyggeligt nede i bunden, for vi vidste at chancen for at komme op – hvis skibet blev ramt – ville være lille. Jeg havde mange gange stået dernede under øvelser – men nu var det alvor, og vi havde kun at vente. Vor eneste forbindelse med omverdenen var et rør, som ad mange kringlede veje førte op til broen, og ved at blæse i dette rør, ville der blive påvirket en fløjte, så vagtchefen på broen kunne høre når vi ville i forbindelse med ham, eller han blæste i røret, når han ville i forbindelse med os. Stemningen var trykket dernede, vi kunne sidde på dørken, eller hvor der nu var siddeplads, og være klar til nødstyring efter vagtchefens eller kvartermesterens ordre.

Klokken 0700 fik eleven og den befarnes besked på, at gå op til kabyssen og hente morgenprovianten – brød og marmelade – og det var en dejlig afbrydelse som satte humøret noget op. Ved tilbagekomsten fortalte de, at stemningen på dækket var god, men også alvorlig. De havde hørt rygter om, at der var tyske orlogsskibe klar til at angribe os når vi sejlede ud af Isefjorden, på vej til Sverige – hvilket vi havde fået ordre til af Marineministeriet. Alle vore kanoner og luftartilleri var klar til kamp, og med max. fart stod vi gennem Isefjorden.

Nede i bunden ved nødstyringen gik tiden med at

vente, vi fortalte historier og forsøgte at være afslappede. På et tidspunkt kunne vi høre skruden blev stoppet – vi lå stille, hvad nu? vi havde blot at vente. Senere fik vi oplyst, at en orlogskutter var kommet ud til »Niels Juel« med besked om, at der var udlagt minner ved udsejlingen af Isefjorden, at der lå en tysk flådestyrke og ventede på os, samt at der snart ville komme en dansk orlogskaptajn om bord med ordre til skibschefen.

Kort tid efter at skibet atter havde fået fart, hørte og mærkede vi to kæmpebrag på siden af skibet. Alt lys gik ud, og alt raslede ned fra skottet eller væltede om på dørken – og jeg tænkte, at nu er det sket. Kort tid efter kom nødbelysningen i gang, og vi kunne konstatere, at bortset fra at mange ting lå væltet rundt på dørken, så kom der ikke vand ind og vi var alle uskadede.

Ingen besked kom ned til os fra broen – vi havde blot at vente!

Senere fik vi oplyst, at »Niels Juel« var angrebet af tyske bombefly, og at disse havde kastet 2 bomber – heldigvis uden at ramme skibet. Samtidigt havde tyske jagere angrebet skibet og beskudt dækket og broen og såret en del af besætningen.

Efter ca. ½ times tid hørte og mærkede vi påny nogle kæmpebrag fra skibssiden og skibsbunden og igen gik lyset ud, alt væltede rundt eller faldt ned, medens vi klamrede os til hvad vi kunne få fat på. Det var endnu forfærdeligere end først gang og jeg var virkelig bange. Der var påny bælgrømt indtil nødbelysningen igen kom igang, og vi kunne se hinanden og konstatere vi var uskadede. Kvartermesteren beordrede os til at snurre alt det løse grej der væltede rundt, samt klargøre så godt vi kunne. Vi kunne jo nok regne ud, at det var bomber der var kastet, men om vi var ramt eller hvad der var sket, vidste vi ikke – vi havde blot at vente.

Efter nogen tid sagde kvartermesteren til mig, at jeg skulle løbe op og prøve at se

eller få oplyst, hvad der skete. Jeg skyndte mig op af alle lejderner, og idet jeg kom ud på agterdækket, hørte jeg skyderi fra angribende tyske Stukas, så jeg kom hurtigt i dækning. Lidt efter så jeg en af mine kammerater bliver båret ned på lazaretten i officersmessen, efter at være såret af splinter fra de tyske kugler. Jeg spurgte en underkvartermester og fik oplyst, at tyske Stukas havde angrebet flere gange og havde dræbt en kvartermester, samt såret flere besætningsmedlemmer. Det var kastet 4 bomber hvoraf ingen ramte skibet og kun de 2 af dem detonerede tæt ved skibssiden. »Niels Juel« var vendt om og var på vej ind i Isefjorden igen.

Jeg skyndte mig ned for at rapportere til kvartermesteren og de 2 andre nede ved nødstyringen, og stemningen og humøret steg jo noget. Nogen tid efter kom der en voldsom rystelse i hele skibet i langskibsretning og skruden stoppede. Gennem samtaleret fra broen fik kvartermesteren lidt senere meddelelse om, at vi kunne forlade vore »Klart Skibs-poster«.

Da vi kom op på dækket fik vi oplyst, at chefen for »Niels Juel« med fuld kraft havde sat skibet på grund, efter ordre fra Marineministeriet, da vi jo ikke kunne nå Sverige. Senere blev skibets bundventiler åbnet, der blev sprængt bomber i skibets bund og besætningen gik i gang med at kaste ammunition og de tekniske ting til kanonerne over bord. Ligeledes blev alt navigationsinventar og andet brugeligt materiel og våben ødelagt eller kastet i vandet. Om aftenen fik vi udleveret øl og så meget proviant vi kunne spise, resten blev ødelagt, for der skulle ikke være noget til tyskerne.

Næste dag kom tyske landgangsartøjer og skibe ud til »Niels Juel«, og inden vi som krigsfanger blev sejlet ind til land, holdt chefen en parade og en kort tale, hvorefter artilleriskibet »Niels Juels« orlogsflag og kommandotegn blev strøget under fuld honnør.

50 ÅR
29. august

Artilleriskibet *NIELS JUEL*
under bombardement af tyske
luftfartøjer ud for Hundested
den 29. august 1943.

Efter at »Niels Juel« var sat på grund i Isefjorden og besætningen havde ødelagt så meget materiel og inventar som muligt, blev besætningen den efterfølgende dag hentet af tyske landgangsbåde og sejlet ind til Nykøbing Sjælland og interneret på restaurant Grønnehavehus.

Jeg erindrer ikke så mange detaljer om opholdet på Grønnehavehus eller hvor længe vi var der, men jeg erindrer at tyskerne holdt skarp kontrol ved afspærringerne så vi ikke flygtede, at vi fra befolkningen fik smuglet tobak, mad m.m. ind i restauranten samt at vi fik tiden til at gå med at underholde hinanden med sange, spil, sketch, optræden m.v. som var med til at styrke vor nationale følelse og modstandskamp.

Efter opholdet på Restaurant Grønnehavehus, blev vi under eskorte af tyske soldater kørt til Flådestation Holmen, hvor vi blev interneret sammen med alle de andre besætninger fra flådens skibe. Det var dejligt i de efterfølgende dage at gå rundt på Holmen, og se ødelæggelserne eller sænkningerne af flådens skibe – selv om det også gjorde lidt ondt, når man tænkte på den stolthed og glæde man tidligere havde følt for disse orlogsskibe.

Efter interneringen på Flådestation Holmen blev vi hjemsendt som civile – men med løn fra Søværnet – og sammen med andre fra Artilleriskibet Niels Juel, gik jeg på et senere tidspunkt ind i modstandsbevægelsen – men det er en helt anden historie.

Jørgen Uhrenfeldt
matros-elev – »Niels Juel«

Mathelev

Undertegnede blev efter talrige prøver optaget som mathelev den 8.7.42, og forrettede tjeneste de første tre måneder på kaserneskipet »Fyen« der lå på Holmen lige ved Mastekranen.

Efter færdig uddannelse på kaserneskipet »Fyen« blev jeg påmønstret artilleriskibet »Niels Juel« hvor en lang tjeneste forestod. En tjeneste der rent uddannelsesmæssigt betød, at da dagen kom hvor vi skulle bestå prøven, samt vores kvalifikationer til at bestribe de opgaver vi havde prøvet på den hudløshed, var hele besætningen så godt uddannet, at alle var på plads og klar til kamp, da der den 29.8.1943 om natten kl. 0425 blev givet ordre om »Klart skib« af chefen, kommandørkaptajn Westermann.

Jeg skal nu efter bedste evne prøve at gengive handlingsforløbet fra »Niels Juel« sejlede fra Holbæk, og skibets endeligt i Nykøbing fjord.

Niels Juel skulle oprindeligt

kun have været til Kyndby Værket, for at fylde vand på, men der lå en kuldamer, så vi var nødsaget til at sejle til Holbæk hvor vi ankom den 27. august. Havde vi fået plads i Kyndby ville chancen nok været større for at sejle til Sverige den 29.

Lørdag den 28. august blev al landlov inddraget og rygtterne begyndte at svirre. Vagtskiftet fik udleveret skarpe skud til karabinerne. Der kom meddelelse via myndighederne i Holbæk, at Sorgenfri Slot og Slotsholmen var besat af tyskerne. Kl. 0415 kom der ordre fra Marineministeriet om skærpet beredskab og endelig kl. 0425 kom der ordre fra vores chef om »Klart Skib«.

Nu var der krigstilstand, og alle var beredt til kamp. Vi fik nu chancen til at vise den tyske besættelsesmagt, at vi ikke var et mønster protektorat, som tidligere anført af forskellige kredse.

»Niels Juel« var et godt armeret krigsskib i forhold til

sin størrelse. Der var 10 15-cm kanoner, 2 40-mm Bofors antiluftsskys, 24 20-mm antiluftsskysmaskingeværer samt 21 8-mm maskingeværer placeret på broen. Herudover var der i hhv bagbord og styrbords side placeret to stk. 57 mm kanoner. Med denne bevæbning skulle det om nødvendigt nok være muligt at skyde sig igennem til Sverige, men det gik anderledes.

Kl. 0545 blev der givet ordre til afsejling. Det voldte lidt vanskeligheder at komme fra kaj, idet en trosse der var fastgjort til en bøjle sprang, men føreren af P 37 patruljebåd sprang i vandet og svømmede hen og fastgjorde trossen endnu engang, hvorefter det lykkedes at komme af sted med fyr på begge kedler op gennem Isefjorden.

Vejret var gråt og trist med lavt hængende skyer, hvilket jo nok var en fordel med hensyn til de tyske flyvere der holdt øje med vor sejlads.

Vi nåede omsider til Hundested, som vi sejlede lidt forbi, og vi kunne se Hesselø i det fjerne, samt nogle mindre orlogsskibe, endvidere fik vi besked om at udsejlingen var minedækket.

Nu lå vi stille, og der kom et signal fra P-kutteren om at orlogskaptajn Pontoppidan

meget hurtigt ville komme

med ordre fra admiralitetet. Chefen kom.kpt. Westermann blev nu nødt til at vente på orlogskaptajnen der umiddelbart efter kom flyvende i en »Anders And« flyvebåd. Det viste sig at de ordre som blev dikteret af orlogskaptajnen var udstedt på Hotel Phønix i København af viceadmiral Vedel. Hotellet var overtaget af tyskerne, så Westermann var straks klar over at ordrene var udstedt under tysk tvang.

Så pludselig hørte vi lyden af hylende Stukas lige imod os med deres maskingeværer rettet lige imod os. Jeg var skytte på styrbords 40 mm kanon med kvartermester Andreasen som kanonkommandør. Vi skød på hans ordre straks mod de indflyvende. Nu kastede de deres bombebelast, og to bomber ramte ret agter hvilket forårsagede at belysningen ombord gik ud. Endvidere røg ildlederanlægget. Der var en hylen og skrigen af sårede ombord. Ved vores 40 mm måtte vi gå i dækning, og vi konstaterede da, at vores kvartermester var ramt af et skud i lysken. Vi fik med meget besvær båret Andreasen ned til vor skibslæge overlæge Winge, der straks begyndte at operere, men desværre døde Andreasen, en befalingsmand som vi alle satte meget pris på i det daglige og aldrig glemmer. Han og alle andre blev på deres post i farens stund. I de 50 år der nu snart er gået har jeg tit tænkt på den kampsituation, og på alle dem, der blev såret. Jeg slap mærkværdigvis, hvorfor Andreasen, og ikke mig eller de andre ved kanonen, der var en halv meter imellem os, vi var fire mand ved kanonen.

Under hele denne skydning hhv. fra fjende og mod denne spillede man »Kong Christian« i højtaleranlægget, som medvirkede til at man aldrig glemte dette sceneri.

De tyske flyvere kredsede stadig omkring os, men angreb ikke, og chefen Westermann var nu klar over, at vi ikke kunne komme videre med de ødelæggelser detonationerne havde forårsaget. Han satte nu kurs mod Nykøbing fjord, vi nåede fjorden og »Niels Juel« blev sat på grund med vilje.

Alle mand fik nu ordre til at samles på »Bakken«, hvor tor-

pedokvartermesteren havde gjort klar til en sprængning i agterskibet, men desværre virkede den ikke. Bundventilerne blev herefter åbnet, og derefter ødelagt.

Chefen, Westermann holdt derefter en tale til alle, og vi sang »Kong Christian« og gik herefter hver til sit, hvis man kan kalde det sådan når banjer og andre steder står under vand eller er ødelagt.

Efter ordre blev alle brugelige våben, og alt andet materiel gjort fuldkommen ubrugeligt. Bundstykker til kanoner og geværer, maskinkanoner m.m. blev kastet overbord. For at tyskerne ikke med det samme skulle opdage ødelæggelserne blev pressenninger lagt over afutagerne, men dette forhindrede ikke, at den tyske officer der senere landede i en dansk »Anders And« flyvebåd ved sin ankomst anklagede besætningen for sabotage.

Næste dag blev hele besætningen pebet til mønstring på agterdækket, hvor chefen holdt en meget bevæget tale, og sagde at nu kunne der ikke være tvivl om, tyskerne virkelig var vores fjender. Herefter blev Dannebrog for sidste gang strøget.

Næste dag kom tyskerne i fire hurtigbåde kom de ned mod os for at borde. Vi blev alle samlet på dækket. En kammerat viste dem ned til chefen som sad ved sit skrivebord og tog imod dem. Det eneste lys der var dernede var to stearinlys, et på hver side af bordet. Chefen rørte sig ikke, førend den tyske Fregatkapitajn knaldede hælene sammen og sagde: »Hr. Kommandant«. »De ønsker?« svarede chefen, og så gik min kammerat ud.

Kl. 0700 stod vi i silende regn på agterdækket og chefen kom op iført tjenesteuniform og ordner, hvorefter han udtalte: »Det er blevet mig befalet at overgive skibet. Vore fjender overtager skibet, nu er de vore fjender efter dette overfald«.

Så sang vi »Kong Christian«, ikke et øje var tørt. Chefen og første maskinmester gik om bord i en tysk hurtigbåd og sejlede væk mens vi blottede vore hoveder.

Herefter blev besætningen sejlet til Nykøbing og interneret på Restaurant Grønnehave-

hus der lå umiddelbart ved Nykøbing Sygehus.

Der blev kørt et læs halm ind så vi havde lidt »blødt« at ligge på. I hvert hjørne af restauranten var der udenfor placeret vagtposter og maskingeværer. Officererne blev interneret for sig selv. Tyskerne forlangte deres sabler, hvilket blev dem nægtet.

Opholdet på »Grønnehavehus« var tåleligt, det gode kammeratskab der havde hersket om bord på »Niels Juel« holdt sin prøve også under disse vanskelige forhold, hvor ingen kunne komme i forbindelse med familie og venner.

Torsdag den 3. september blev vi ført til banegården i Nykøbing. Da vi gik gennem byen, fik vi blomster og folk dannede spalier. Øjnene var fugtige alle vegne. Dæmpede hilser lød til os. Overalt hvor vi kom frem, eskorterede, som vi var med tyske soldater med maskinpistoler, har vi været et besynderligt optog.

Det var med æren i behold, vi gik. Besejrede det var vi, men ikke uden kamp. Flere af den fjendtlige maskiner var skudt ned, og vi havde betalt den 9. april tilbage med blod.

Epilog

Efter ankomsten til København marcherede vi til Holmen, hvor vi blev interneret i »spantelloftsbygningen«. Her var der absolut ingen komfort, vi lå næsten på det bare gulv,

men vi var jo unge og stærke, så det tænkte vi slet ikke på.

Søndag den 5. september kom chefen ud og holdt sammen med os alle en gudstjeneste.

Vi levede sådan set et nogenlunde frit liv, idet de tyske vagtposter kun var nogle ganske unge, som nok var mere bange for os end vi var for dem, hvilket også resulterede i at flere af os en gang imellem forsvandt på ekskursion til København og vendte tilbage på det rigtige tidspunkt.

Havde det været i dag alt dette var sket havde man jo nok tilbudt krisehjælp med uddannede psykologer, men det var jo ikke så moderne den gang, og jeg tror heller ikke det var nødvendigt.

Efter opholdet på Holmen der varede til den 23.11.1943 blev vi hjemsendt, og hver især kunne nu selv bestemme, hvordan man kunne hævne sig på værnemagten og de vederstyggeligheder de stod for. Vi spredtes nu for alle vinde, mange af kammeraterne har jeg ikke set i de 50 år der er gået, men håber dette på en eller anden måde kan lykkes, måske ved Marineforeningens mellemkomst, når man på en eller anden måde skal mindes Flådens sænkning, og de besætningsmedlemmer der måtte lade deres liv for Danmarks sag.

Ære være deres minde.

Herman Lauridsen
Artillerielejv – Niels Juel

Værnepligtig

Det var jo krig, det her.

Men det var først, da vi blev gennet i land af alvorligt udseende, stærk bevæbnet tyske soldater, at det for alvor gik op for mig, hvad der var hændt. Det havde været og var fortsat blodig alvor. Og nu var vi krigsfanger.

I bundter blev vi jaget fra den grundstøtte »Niels Juel« til en formentlig grum skæbne. Benene rystede under mig. Nogle af kammeraterne gråd. Alle var angst og fortvivlede,

uden håb om flugt gennem jernringen af vagtsomme, snerrende tyske soldater med truende geværpiber rettet mod os. Hvor skulle vi hen? Hvilke rædsler ventede os?

Det havde i nogen tid anet os, at der var noget ekstraordinært på færde. »Niels Juel« var på mobiliseringsøvelse i Isefjorden, og havde lagt til i Holbæk. Jeg var frigænger om bord. Var lanternegast, hjalp til i kvartermestermessen, og havde i tilfælde af, at der blev

pebet »klart skib« til opgave at passe telefon-omstillingsbordet, som befandt sig i bunden af skibet. Noget var i gære. Men hvad? Vi anede intet og den usikkerhed gjorde os utrygge.

Jeg var på Dronningens kvarter, og det gav mig anledning til den 28. august at studere blandt meget andet Holbæks kønne unge seværdigheder, da der pludselig fra en højtalervogn, der kørte rundt i byens gader, kom ordre til alle besætningsmedlemmer om straks at stille om bord. Ordren blev prompte fulgt, og vi hastede mod skibet. Her var der en mærkbar og foruroligende aktivitet. Indsats i kanonerne blev demonteret, granater og ammunition til luftskyts blev hentet op. Det svirrede i hovedet på mig, og det var vanskeligt at falde til ro, da jeg ud på aftenen gik til køjs.

Vi blev purret klokken fire. Der blev meldt klar skib, og jeg forsvandt ned i dybet til omstillingsbordet. Her fik jeg endelig at høre, hvad der skulle ske. Jeg måtte ganske vist ikke lytte med på samtalerne, men nysgerrigheden i alvorstunden var naturligvis enorm. Af samtalerne kunne jeg forstå, at den tyske besættelsesmagt ville beslaglægge den danske flåde, og at »Niels Juel« for at undgå okkupation sammen med andre orlogsfartøjer skulle forsøge at nå svensk havn. Alle mand var på deres poster. Selv spjældgasterne var hentet ud for at tage deres tårn. »Niels Juel« var klar til flugt.

Jeg hørte maskinerne blev sat i gang og hurtigt komme op i fart. Over højtaleren lød »Kong Christian stod ved højen mast«, og trommerne understregede Alvørens foretagendet. »Niels Juel« var på vej fra Holbæk med kurs mod det neutrale Sveriges kyst. På flugt fra tyskerne.

Men tyskerne var også klar. Flugtforsøget blev kortvarigt. Kun ca. 20 minutter tror jeg. Så blev vi angrebet fra luften. Bomber blev kastet. Ikke mod selve fartøjet men tæt op til det. De voldsomme eksplosioner rystede skibet så kraftigt, at installationen for en tid var ødelagt. Der blev bælgrøkt, hvor jeg sad. Omstillingsbordet blev sat ud af drift. Jeg fandt op på dækket kun iført

bukser og den hvide trøje med blå kant. Jeg havde hverken hue, hjelm eller busseronne. Men heldigvis var vejret godt, så jeg frøs ikke.

Der var forståelig nok forvirring. Mange vidste ikke rigtigt, hvor de skulle gøre af sig selv. Der var dog ikke tale om panik. Men frygt. Vi var bange.

Fra dækket så jeg fire fem stykker af Luftwaffes »Stukas« cirkle rundt og med hyppige mellemrum styrtdykke truende ned over os. Uden dog at skyde. De lod først deres dræbende maskingeværskyts hakke løs, da rasende mather lod antiluftskyts sætte ind, og efter hvad jeg husker, fik ram på en enkelt maskine. Gengældelsen kostede fem sårede danskere, hvoraf den ene, kvartermester Andreasen, blev ramt så alvorligt, at han døde få dage senere.

Det hele forekom dog stadig ret uvirkeligt, og faktisk var det først efter at flugten var opgivet, at det for alvor gik op for mig, at vi havde været endda meget tæt på en situation der kunne have kostet mig og mange andre kammerater livet.

Der var også svære skader på »Niels Juel«. Ildlederanlægget, ammunitionselevator, gyro med videre var sat ud af funktion, og flugten til Sverige blev opgivet. Med protestflag i top tog vi kurs mod Nykøbing Sjælland, hvor skibet blev sat på grund. Vi var nu af vore befalingsmænd blevet orienteret om, hvad der videre skulle ske.

Vi blev samlet på agterdækket. Planen var med sprængstof at slå hul i skibets bund. Sprængladningerne virkede imidlertid ikke, så man måtte nøjes med at åbne bundventilerne, så vandet kunne fosse ind, og så ødelagte vi i øvrigt så meget som muligt af skibets installationer, så tyskerne i hvert fald ikke kunne benytte »Niels Juel« lige med det samme.

En tysk båd hentede skibets chef kommandørkaptajn C. Westermann, og maskinmesteren. Westermann, der så vidt jeg husker også var konservativ folketingsmand, sagde henvendt til os, da han forlod skibet:

»Vi ses snart igen«.

Det havde han naturligvis intet belæg for, men var nok

mere ment som en opmuntring til en besætning, der i uvished om dens videre skæbne med alvorlige miner måtte se chefen blive ført bord af bevæbnede vagter. Besætningen blev om bord natten over. Megen søvn blev det ikke til. Jeg lå på dækket. Heldigvis var vejret forholdsvis lunt. Vi frøs i hvert fald ikke.

Næste dags morgen blev besætningen på omkring 430 mand hentet i land. Transporteret i pramme. Vi efterlod »Niels Juel«, og alt mit grej, der lå under vand. Jeg havde heldigvis nået at få reddet mit kæreste øje, min violin, men intet andet. Til gengæld havde jeg reddet mig en uniformsjakke, der tilhørte en læge blandt kadetterne. Den gav mig pudsigt nok en lille fordel. Da vi blev ført til vor første interneringslejr, forlystelsesetablissementet »Grønnehavehus« i Nykøbing, blev »basserne« henvist til at sove i halmen i underste etage. Mandskab i uniformsjakker blev placeret »up stairs« under lidt bedre, men dog langt fra luksuriøse forhold.

Her var vi i fire dage, hele tiden skarpt bevogtet. Uvisheden prægede opholdet. Hvad ville tyskerne med os? Rygterne florerede. Skulle vi i fangelejr? Blev vi deporteret til Tyskland til en eller anden KZ-lejr? Eller ville vi blive frigivet? Tanker og samtaler, vekslede mellem håb og frygt.

Sådan var det også, da vi i tog blev ført til København, hvor vi flankeret af kommanderende tyskere med geværpiber truende mod os marcherede til Holmen. Københavnerne fulgte os tavse med blikke, der kunne have dræbt de tyske fangevogtere.

På Holmen så vi de ødelagte fartøjer og blev her indkvarteret først på Spanteloftet og senere i Officersmessen. Her fik vi udleveret vinteruniformer. Der blev til stadighed ført forhandlinger om vor videre skæbne. På morgenparolerne blev vi orienteret om disse forhandlinger. Men bedst som vi fik at vide, at nu var frigivelsen lige om hjørnet, så fik vi næste dag den nedslående meddelelse, at på grund af sabotagerne i København, ville tyskerne ikke slippe os.

Dagene gik ellers med brevskrivning til familien og

underholdning af forskellig art. Der var også lejlighed til at få besøg af familien. Jeg havde besøg af en fætter, der senere viste sig at være meget engageret i modstandsbevægelsen.

– Hvis du vil ud, skal jeg nok sørge for det, sagde han.

Men jeg turde ikke.

Efter nogle ugers forløb gik turen til KB-Hallen. Marchen derud var en stor ydmygelse. Råbende og skrigende soldater med maskinpistoler gennede på os. Det var modbydeligt. Samtlige tilfangetagne marinere blev nu interneret i den store hal med køjepladser i tre etager. Her vekslede det som på Holmen med underholdning dels af os fanger, der havde mod og evner til at optræde, og dels af kendte kunstnere.

Der var slækket på bevogtningen. Det var enten meget gamle soldater eller også store drenge, der havde vagt. De sov meget. Det var let at smutte forbi dem. Hver dag var der nogle – i første række jøder – der flygtede. Vi andre gik i fortsat spænding, og jubede den dag vi fik udleveret vort civile tøj. Nu måtte vi vel slippe. Men ak. Nye sabotager, hvis drøn vi kunne høre, stoppede endnu engang vore forhåbninger. Til gengæld var vi blevet dristigere og sneg os ud om aftenen for at se lidt på byen. Vi fik stadig vore forstrækninger, så vi havde da lidt penge til rådighed.

Endelig en dag efter omkring to ugers internering i KB-Hallen kom meddelelsen om, at vi ville blive sluppet fri, og den 8. oktober kunne jeg rejse hjem til far, mor og kæresten i Aalborg. Herligt.

Få dage efter befrielsen blev jeg genindkaldt. Men det er en helt anden historie.

Henning Fogh - værnepligtig
»Niels Juel«

Skoledelingen for søkadetter - Storebælt

Søkadet, inspektions-skibet HVIDBJØRNEN

Jeg var søkadet af klasse C og gjorde tjeneste ombord i »Hvidbjørnen«, der sammen med »Ingolf« og den gamle minekran Dampbåd A samt sejlutterne »Svanen« og »Thyra« udgjorde skoledelingen med kommandør Evers (chefen for Ingolf) som delingschef. – Hvidbjørnen var altså yngre. Vi lå til ankers i Lunkebugten ud for Valdemar Slot. – Den 28. august kom en kutter ud til Ingolf – hvorefter vor chef blev kaldt til chefmøde i Ingolf. Da chefen kom tilbage, gik begge skibe ind til Svendborg for at fylde vand. Imedens dette foregik, var der ved alle tilkørselsveje til Dokøen, hvor vi lå, udstationeret grupper med rekylgeværer og geværer med skarp ammuni-

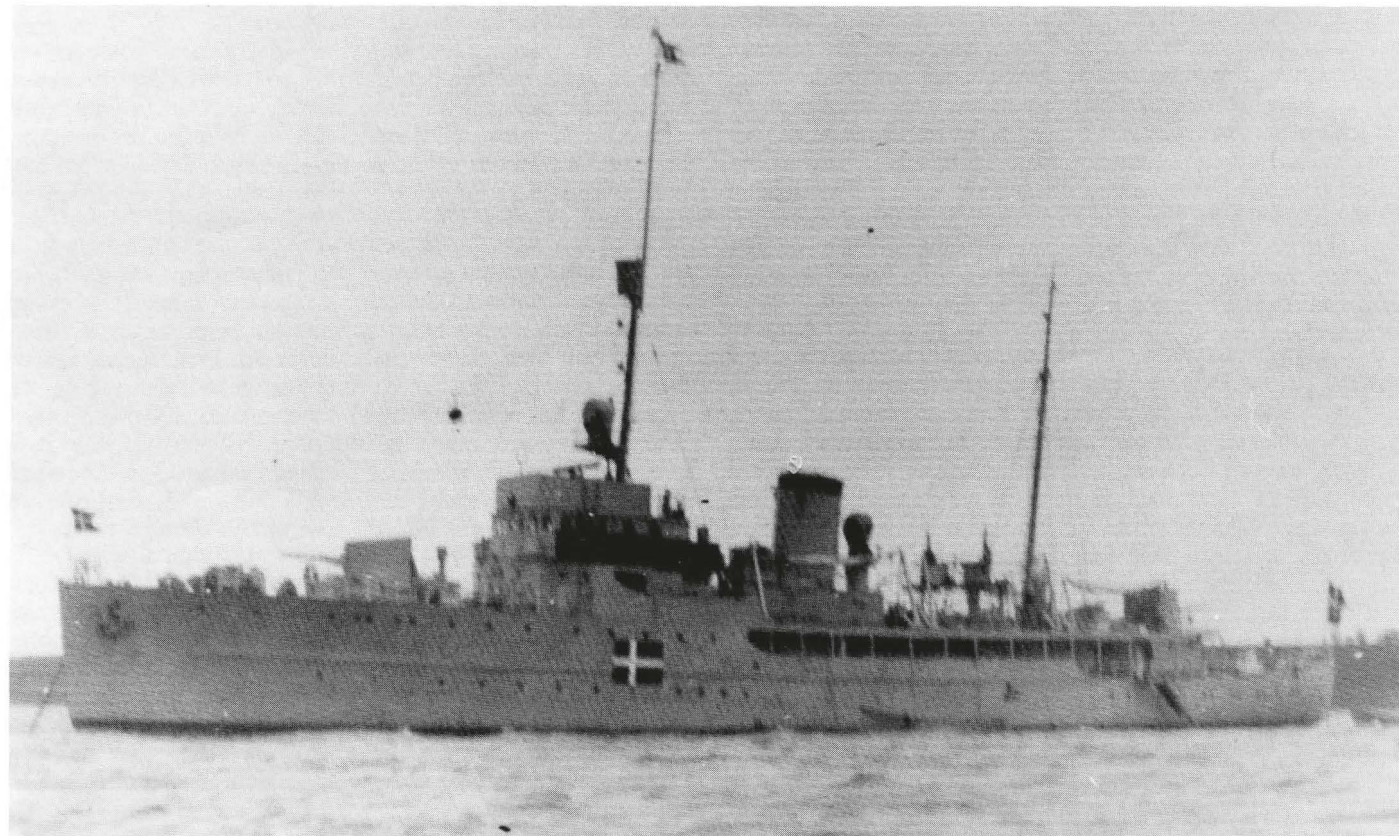
tion. Efter et par timers tid, hvor der havde været livlig trafik ombord i begge skibe af hærofficerer – alle danske hærstyrker var forlagt fra Jylland til øerne på daværende tidspunkt af krigen, afgik begge skibe til Lunkebugten, hvor vi ankrede med maskinen på kort varsel.

Jeg var vagtassistent på dagvagten og havde lige sendt bud efter »hornblæseren«, for at han kunne blæse reveille. Det var en dejlig sensommer morgen med vindstille – så lige før 0600 hørte jeg ovre fra Ingolf, at der blev blæst »klart skib«. Jeg husker tydeligt min første reaktion – den idiot har taget fejl af signalerne – men den var god nok. Da der samtidig på blink fra Ingolf kom –

klart skib – klar til at lette. Ideen var, at vi skulle gå S om Sjælland og søge til Sverige. – Den korteste vej var, når vi var kommet ud af Svendborg Sund – at stå N over mod Nyborg – hvor der findes et løb med ca. 7 m dybde ganske smalt ikke afmærket, med et bagmærke »krigsmærke«, så der skulle med vores dybgang på ca. 6,5 m styres med tunge lige i munden. Jeg blev som vagtassistent kaldt på broen og fik ordre til at afløse den værnepligtige rorgænger. På vej igennem løbet kunne vi se et par tyske destroyere og store minestrygere oppe ved Korsør. Da vi var kommet igennem Kobberdybet så vi to af de store minestrygere stå ned mod os. Da vi var inden for signalafstand, blev der hejst signal til at vi skulle stoppe. – Der blev så sendt en prisebesætning i motorbåd over i hvert af skibene Ingolf og Hvidbjørnen, hvor besætning var under ledelse af en oberløjtnant. Da de var kommet ombord hos os myldrede en løjtnant ledsaget af

en halv snes marinesoldater bevæbnet med maskinpistoler og håndgranater i støvleskafterne op på broen. Løjtnanten og et par mand kom op på broen, hvor jeg som før fortalt stod sammen med chefen og næstkommanderende. Kaptajn løjtnant Seehusen – vores navigationslærer på skolen – kom op på broen og sagde på dansk til chefen – bomben er tændt. Herved mente han bomben til sænkning af eget skib forsynet med en tændmekanisme. Chefen sagde til den tyske løjtnant – skibet springer i luften om fem minutter. Løjtnanten blev helt hysterisk og trak sin pistol og sigtede på chefen.

Dette var det sidste jeg hørte på broen, idet jeg blev sendt ned på agterdækket, hvor den øvrige besætning havde fået ordre til at samles. Køleskabet til officersmessen der lå på hoveddækket lige ud til agterdækket, var blevet låst op, og vi kadetter havde fået besked på, at vi skulle bare forsyne os – så der blev rigtig nok smovset i brød med tykt

Inspektionsskibet INGOLF, der som skoleskib for søkadetter opbragtes af tyskerne i Storebælt efter at være forsøgt sænket.

Værnepligtig, inspektionsskibet INGOLF

Allerede fra barnsben har jeg haft kærlighed til flåden, så da jeg som 18 årig skulle på session i København, var det mit højeste ønske at blive taget til denne. Men da sessionslederen spurgte mig, om jeg havde noget specielt ønske, sagde jeg nej, da jeg ikke kunne lide at blive til grin.

Stor var min begejstring, da sessionslederen fortalte mig, at jeg var den rette mand til flåden.

Så jeg jublede hele vejen hjem til mine forældre.

Den 9. marts 1943 oprandt da dagen, der startede en tid, der for mig, blev noget af det bedste, jeg har oplevet.

Jeg mødte på Holmen, vi var en meget lille flok ca. 100 stk. da det var en ekstraordinær indkaldelse, vi skulle efter rekruttiden bemandede Inspektionsskibet Ingolf, Torpedobådene Hvalrossen og Makrellen samt Kutterne Svanen og Thyra. Men da den store indkaldelse kom i april måned, blev vi, der ikke fyldte meget på Fyen, flyttet over på Peder Skram, der lå ved Mastekranen.

Den 20. maj afsejlede da ovennævnte enheder til det sydfynske øhav.

I må undskylde alt det ovennævnte, men jeg havde sådan en lyst til at skrive om det.

Men nu til sagens kerne.

Jeg var skriver om bord på Ingolf, der blev benyttet som uddannelsesskib for kadetter og kadetaspiranter. Vi var ca. 100 mand om bord, omkring 80 officerer, kadetter og aspiranter og endelig ca. 20 værnepligtige.

Tidlig om morgenen den 29. august, da vi lå for anker i Lunkebugten ud for Valdemar Slot på Tåsinge, indløb der meddelelse til vor chef, kommandør Evers, om de faretruende situationer for flådens folk rundt om i landet. Der blev derpå blæst »Klart Skib« om bord i Ingolf og Hvidbjørnen. Hvidbjørnen var

kommet til Østfyn ca. 1 måned efter Ingolf, ligeledes med kadetter og aspiranter til uddannelse.

Jeg tror det var vore chefers mening at forsøge at komme til Sverige, men der er lang vej fra Lunkebugten til Sverige.

Da vi havde sejlet ca. 3 1/2-4 timer, og hvor jeg havde delt cigaretter ud til alle på Ingolf, det er for øvrigt den eneste gang jeg nogensinde har røget (det må vel være spændingen ved tanken om alt det, der kunne ske), kom en tysk destroyer ned imod os, affyrede varselsskud mod os, og signalerede til os om at stoppe sejladsen.

Chefen forsøgte at bluffe og signalerede til dem, at vi havde fået ordre om at sejle til København. Tyskerne troede ikke rigtigt på dette, og ville sende en båd med en parlamentær. En motorbåd kom derefter sejlede ovre fra det tyske skib med en enlig mand ved roret og en presenning over resten af båden. Men da båden lagde til ved vor side, røg presenningen til side og en snes tyske soldater stod og sigtede på os med maskinpistoler.

De entrede om bord og hev det danske flag ned og hejste det tyske op, medens vi måtte stå afmægtige og med knyttede hænder uden at kunne gøre noget.

Men vi havde nogle friske fyre i maskinen, da de opdagede at der var kommet tyskere om bord, åbnede de for skibets bundventiler, og nu begyndte uroligheden at brede sig, vi gik rundt med svømmeveste på og tænkte på hvornår vi skulle springe udenbords, for vi kunne mærke, at Ingolf stak dybere og dybere i vandet.

Men så skete der det, at vandet nåede kedlerne nede i maskinrummet, og med et øredøvende brag, hvæsende røg og damp ud af skorstenen. Der kom efterhånden så meget vand ind, at det bevirkede en

slagside, så vi kun kunne sejle langsomt rundt i en cirkel.

Tyskerne, der nu var blevet klar over forehavendet, beordrede nu, ved at true med maskinpistoler, maskinbesætningen ned og lukke for bundventilerne.

Vi blev derefter alle mand kommanderet ned på agterdækket med maskinpistolbevæbnede vagter rundt om os. Men det var som at komme fra asken og i ilden.

For nu måtte vor næstkommanderende, orlogskaptajn Westrup, erkende over for tyskerne, at vor situation var meget ugunstig, idet han havde antændt en sprængladning, og alle vi danskere stod lige over den. Så for ikke at anstifte et større blodbad af den danske besætning, måtte næstkommanderende derfor fortælle hvad vi stod på, hvorefter han blev beordret ned og stoppe sprængladningen.

Før jeg går videre med hændelserne på Ingolf, vil jeg lige berette, hvad der i mine øjne skete på Hvidbjørnen.

Som følge af, at vi var moderskibet, kom tyskerne lidt senere over på Hvidbjørnen, og da vi sejlede meget langsomt, efter at vandet var nået kedlerne, sejlede Hvidbjørnen forbi os, og vi kunne høre hurra-råbene fra deres besætning, da de opdagede, at der skete noget på Ingolf. Chefen for Hvidbjørnen var hurtig, og, efter hvad jeg forstod, antændte han straks en sprængladning, og meddelte derpå tyskerne, at de ville blive sprængt i luften om nogle få

minutter, hvilket tyskerne ignorerede i første omfang, men da chefen derpå råbte til sin danske besætning om at springe over bord, fulgte tyskerne hurtigt efter. Hvidbjørnen var nu kommet så langt væk, at vi næppe kunne skelne den, da den sprang i luften.

Nå, tilbage til Ingolf. Da vi jo ikke kunne sejle lige ud på grund af slagsiden, blev vi taget på slæb af den tyske båd, der derefter satte kursen mod Korsør.

Senere hørte vi, hvor slemt det havde været ved vores enheder i Korsør.

Vi blev derefter under bevogtning ført til Tårnborglejren, hvortil vi ankom hen under aften den 29. august.

Jeg skal kort berette, at vi var i Tårnborglejren til den 8. september, hvorpå vi, atter under bevogtning, blev ført til Korsør banegård. Og nu var det spændende, kørte vi sydpå eller mod København.

Det blev København, og i nattens mulm og mørke blev vi i tyske lastvogne kørt til Sundparkens Skole på Amager.

Herfra blev jeg så hjemsendt den 7. oktober 1943.

Men min tid i flåden var heldigvis ikke forbi. Efter krigen blev jeg genindkaldt den 12. juni 1945. Og den 17. juli sejlede jeg med Hejmdal til Færøerne og Grønland med det første danske marineskib efter krigen. En pragtfuld tur.

*Jens Otto Jensen
værnepligtig - »Ingolf«*

Værnepligtig Dampbåd A

Ved indkaldelse til Søværnet blev jeg indkvarteret på kasernebygningen »Fyen«, rekruttskole for nyindkaldte. På kasernebygningen var forholdene alt andet end hyggelige; vask og badning foregik i baderum på kajen, en kold omgang.

Efter 3 måneders tjeneste blev vi overført til Søværnets kaserne. Herfra var der daglig tjeneste i flere af Søværnets skibe, som lå ved Holmen.

I maj måned fik vi udstykket det skib, vi skulle gøre tjeneste på resten af sommeren.

Det blev for mit vedkommende inspektionsskibet »Ingolf«, men med tjeneste i »Dampbåd A«, en mindre slæbebåd, som blev brugt som øvelsesskib for de vordende officerer (kadetter) fra »Ingolf«. Besætningen bestod af 1 kvartermester, 1 fuldbefaren matros, 1 kok, 2 fyrbødere og 2 værnepligtige maskinister.

Efter kort tid afsejlede vi fra København til Svendborg sammen med 2 øvelsesbåde, »Svanen« og »Thyra«, 2 meget smukke sejlskibe. Velkommet til Svendborg ankrede vi op udfor Valdemar Slot på Tåsinge, som senere viste sig at blive vores redning.

På grund af minefaren og den dårlige afmagnetisering af »Dampbåd A« fik vi tilladelse til at ligge ved slottets private bro (som stadig eksisterer). »Svanen« og »Thyra« var bygget i træ og kunne ligge for anker.

Sommeren gik stort set roligt, bortset fra de mindre strejker, som opstod i tyskernes fodspor. Hver fredag eftermiddag afsejlede »Ingolf« og »Dampbåd A« til Svendborg Havn, hvor vi opholdt os til mandag formiddag. Alt syntes efter forholdene at være roligt.

Da sommeren gik på hæld og vi nærmede os august måned, kunne vi mærke den voksende uro. Storstrejker på værft og lignende blev mere dagligdags.

Det begyndte efterhånden at gå op for os, at vi ikke var i den bedste situation.

En krisesituation var ved at opstå.

Da vi uden varsel fik ordre til at følge »Ingolf« til Svendborg Havn for at få påfyldt brændstof og proviant; såvidt jeg husker, var det den 27. eller 28. august. Situationen i Svendborg var meget trykknende med heraf følgende uro overalt. Sidst på dagen forlod vi Svendborg Havn og sejlede tilbage til vores sædvanlige ankerplads ved Valdemar Slot.

Om aftenen den 28. august havde vi stadig intet fået at vide om, hvad der forestod. Den 29. august tidlig formiddag observerede vi, at der var særdeles stor aktivitet ombord i »Ingolf«. Officerer og besætning havde gasmasker over skulderen og bar stålhelme. Kanonen på fordækket var afdækket.

Vores nysgerrighed blev efterhånden så stor, at vi enedes om, at vores fuldbefarne matros skulle ro over til »Ingolf« for at høre, hvad der skete.

Kort tid efter så vi, at han kom ombord og den lille jolle blev skubbet væk fra »Ingolf«. Intet kunne vi forstå.

Senere erfarede vi, at han var nægtet adgang til at komme ombord, men skulle vende tilbage til »Dampbåd A«. Til sidst havde vagthavende officer givet tilladelse til, at han kom ombord. Efter sigende var det kaptajnøjntant S. Thostrup bistået af kadet Prins Flemming (den nuværende greve Flemming af Rosenborg). S. Thostrup er identisk med pensioneret viceadmiral S. Thostrup.

Vi, der blev efterladt, var endnu mere i vildrede om, hvad der foregik, da vi så »Ingolf« stævne mod Thurø Rev på vej ud i Storebælt.

Ingen oplysninger eller forhåndsordre havde vi modtaget: skuffelsen dengang var stor. Det udviklede sig nærmest til bitterhed; had for chefen for »Ingolf«/»Dampbåd A«, kommandør Evers.

Kvartermesteren og vi 2 maskinister gik ned i hans

lukaf for at finde ud af, hvad der foregik. Under vores samtale bankede det på ruftaget til lukafet. Forbavsede blev vi, da det var nu afdøde baron Carl Juhl Brockdorff, som kom ned. Af baronen fik vi de første oplysninger om, hvad der egentlig foregik. Han havde hørt over radioen (vi havde ingen), at Kongen havde meddelt, at Regeringen var trådt tilbage. Hær og flåde var overtaget af tyskerne. Samtidig opfordrede Kongen alle til at forholde sig rolige. Efter nogen snak frem og tilbage enedes vi om at se tiden an.

Senere vendte baronen tilbage. Da havde han talt med den danske forbindelsesofficer i Svendborg. Jeg mener, det var orlogskaptajn Dinesen, der havde modtaget besked om, at viceadmiral Vedel havde givet kontraordre; flåden skulle sænkes eller eventuelt søge neutral farvand (Sverige).

Efter denne besked kunne vi træffe vores egen beslutning. Vi gik ned og talte med vores 2 fyrbødere og kokken og forelagde dem situationen. Selvom »Dampbåd A« ikke var meget værd, blev vi hurtigt enige om at sænke den.

Vi bad baronen, som stod på anløbsbroen, opbevare skibsjournalen sammen med flaget, som vi halede ind, til tiden blev en anden. Intet skulle tyskerne have med sig.

Inden baronen gik tilbage til slottet, blev vi inviteret til middag på slottet om aftenen.

Vi var stadig meget betænkelige, for var nu de oplysninger, som vi havde modtaget, rigtige?

Tiden var knap, før tyskerne ville vise sig. Det eneste våben vi havde, var kvartermesterens revolver. Set i bakspejlet begik vi alle de fejltagelser, vi kunne begå i sådan en situation. Da vi var iført dagligt blåt, blev vores køjesække med landgangstøj og private ejendele smidt i land og gemt væk bag nogle buske. Inden vi sejlede ud, tog vi en mindre jolle ved broen på slæb, da vores egen jo var drevet til søs. Tanken var, at vi på vej ud ville vædre »Svanen« og »Thyra« og lade dem gå samme vej som »Dampbåd A«. Da vi forlod broen knustes jollen, så vi kunne ikke gå længere ud end vi kunne

svømme i land. Da tiden var inde blev søventilerne åbnet, og da vandet efterhånden nåede kedelristene, lod vi maskinerne køre og gik op på dækket. Roeret blev lagt, så den kunne fortsætte et stykke ud. »Dampbåd A« begyndte at blive ustabil, og da en mulighed for kedelekspllosion var tilstede, sprang vi overbord og begyndte at svømme i land.

Til vores skræk så vi, at den havde taget kurs mod land. Det varede ganske kort tid, så stoppede den, lagde sig om på siden og til sidst var kun lidt af broen og masten oven vandet.

En trist hilsen opstod, da dampfløjten af uforklarlige årsager, gav sig til at fløjte i kort tid. Det må formodes, at et eller andet har fået fat i snoren mellem bro og fløjte. Efter vi var nået i land, gik det hurtigt mod slottet.

Efter aftale henvendte vi os i køkkenet. Alle var yderst hjælpsomme, vi lånte civilt tøj og fik at vide, at den omtalte middag var kl. 19.00. Præcis kl. 19.00 bød baronen os til bords, hvor han spurgte, hvad vi nu havde tænkt os. Svaret var klart. Alle ville forsøge at komme til Sverige.

Når tusmørket faldt på, skulle hver især begive sig til Svendborg. Tidligt forlod baronen bordet, da han skulle andetsteds. Og han bad os skrive i gæstebogen, hvilket blev gjort. Alle takkede for den store hjælp, vi havde modtaget. Baronen ønskede os alt muligt held på vores videre vej.

Tidligere end det var vores mening, skiltes vi og begav os på vej til færgen, der gik fra Vindeby på Tåsinge til Svendborg.

Da jeg kendte vejen igennem skovene, valgte jeg den vej og gik afsted med køjesækken på nakken; klart en fejl, men det gik.

Ved færgen fik jeg min køjesæk sat ind i en garage hos en vognmand, jeg kendte. Længere fremme mødte jeg en styrmand fra færgen. Han var straks klar over min situation og fortalte mig, at der ikke var tyske vagter hverken på Tåsinge eller Svendborg siden. Roligt gik jeg ombord. I Svendborg tog jeg til mit barndomshjem, som lå 2 minutters gang fra færgen. Vel hjemme trak jeg i mit eget tøj.

Næste formiddag lod jeg, som om intet var hædt og gik til byen. Her mødte jeg kvartermesteren i civil. Vi førte en ganske kort samtale, hvor han fortalte, at på alle veje ud af byen var der tyske vagtposter. Under vores korte samtale blev det ikke nævnt, hvor vi opholdt os. Til farvel: »I morgen ses vi længere nede ad gaden samme tid«. Næste dag klappede fælden.

På vej mod vores mødested mødte jeg til min forbauselse en ung mand, som jeg kendte særdeles godt, iført tysk uniform. Her begik jeg endnu en fejl. Jeg svarede ikke på hans hilsen, men ignorerede ham totalt. Han var fuldt ud klar over, at jeg var i Marinen. Så måske en snak fuld af løgn med ham, havde givet et andet resultat.

Næste formiddag blev jeg afhentet af en tysk soldat. Det kom helt bag på mig. Men det forløb stille og roligt. Jeg blev ført til tyskernes opsamlingssted, som dengang var restaurant Hafnia i Frederiksgade. Her mødte jeg andre marinere, som jeg ikke kendte, men inden længe var vi alle registrerede.

Efter nogle timer på det ubehagelige sted, hvor både kvinder og mænd, jeg kendte fra byen, var i tyskernes tjeneste og endog særdeles ihærdigt. Inderst inde blev de forbandet langt væk; men intet

kunne vi stille op. Efter nogle timer blev vi under eskorte kørt til Nyborg Strandhotel, hvor den egentlige internering begyndte. I Nyborg var, så vidt jeg husker, dele af hærens Viborg-garnison samlet og marinere, der var taget rundt om på Fyn. Marinere fik tildelt spisesalen, hvor vi kunne være. Her sov vi på gulvene og på bordene.

Vores danske leder var søløjtnant af 1. grad i reserven, Ellebæk. Mange sjove men også alvorlige episoder opstod her. Det vil dog føre for vidt at komme ind på dem. Efter nogle dage opstod der rygter om, at vi skulle overføres til Tyskland. Vi var 4 marinere, som holdt sammen resten af tiden, vi var interneret. Tanken om at stikke af lå dybt i os 4.

Efter nogle dage blev vi under bevogtning kørt til Storebæltfærgen. Da vi nåede Korsør, blev vi ført til en togvogn. På det tidspunkt var humøret i bund. Efter et par timers kørsel nåede vi Københavns Hovedbanegård. Herfra gik turen under skarp bevogtning til Sundparksskolen på Amager.

Om morgenen til mønstring fik vi instruks om, hvordan vi skulle forholde os. Jeg mener, det danske ansvar her havde orlogskaptajn S. Greve, der også havde været vores chef på kaserneskipet »Fyen«.

Efter meget kort tid var vi 4 marinere enige om, at herfra ville vi flygte. Vi havde kontakt ud af skolen og bevogtningen var efter vores mening lig med 0. Men for os opstod en knugende samvittighed. Ved mønstringen, da vi ankom, blev det gjort klart for os, at prøvede nogen at flygte eller lave andre forseelser, ville dem, der blev tilbage, blive straffet hårdt. Vi drøftede forholdene igennem utallige gange. Ingen løsning var til at finde.

Om der var nogen, der kendte vores hensigter, ved jeg ikke, men en dag blev vi overført til KB-Hallen.

Når vi skulle være interneret, må det siges, at det var et godt sted. Forholdene var meget fine. Mange af den tids fineste skuespillere kom flere gange om ugen og underholdt med den tids repertoire. For mig opstod der en helt uforklarlig hændelse. Jeg blev kaldt til mønstring sammen med flere andre. Mange tanker fløj gennem hovedet – var nogen stukket af og kendte de vores planer? Men nej heldigvis. Da jeg kom ned, stod min køjesæk uåbnet. Jeg kunne ikke tro, det var min; men op af sækken kom mit tøj med hv.nr. 4108. Naturligvis kunne jeg ikke give en forklaring på det; men slap dog med den forklaring. Jeg ved, hvordan

den var kommet til KB-Hallen.

Mange oplevelser havde vi i KB-Hallen. En af de sidste og mest sørgelige indtraf en dag, hvor vi alle blev kaldt sammen og viceadmiral Vedel gik til mikrofonen for at meddele, at 4 marinere havde meldt sig til tysk tjeneste, for at blive løsladt. Viceadmiralens ord husker jeg ikke; men de var barske.

Senere blev vi kaldt sammen, hvor viceadmiralen meddelte os, at en af de 4 havde fortrudt og var kommet tilbage. Vi blev opfordret til ikke at foretage os noget overilet mod ledende ham gå, for det han var. Disse ord blev respekteret, hvilket udelukkende skyldtes den store respekt vi havde for viceadmiralens myndighed.

Efter nogen tid gik rygterne igen; men det var om løsladelse, så vi droppede vores planer om flugt.

Endelig oprandt dagen den 9. oktober 1943, hvor alle blev løsladt og vi igen kunne finde vores civile plads.

Tilfreds blev vi dog først den 4. maj 1945. Hvor vores tanker gik til dem, der havde sat livet eller førligheden til i modstandskampen, både til søs og til lands.

*Børge Kruse
værnepligtig
»Ingolf«/»Dampbåd A«*

Kalundborg

Værnepligtig ministrygeren MS 2

Jeg afmønstrede fra mit skib M/S »Havet« af Svendborg i april måned 1943, da jeg havde fået indkaldelse til at aftjene min værnepligt ved søværnet den 29.04.1943.

Den 29.04.1943 meldte jeg mig på Holmen sammen med en del unge mænd, vi blev registreret, jeg fik (hoved(stam.nr.) 9583), mit kompagni blev det syvende (Det befarne kompagni).

I modsætning til de fleste som blev indkvarteret på kaserneskipet »Fyen«, blev 7. kompagni indkvarteret på »Peder Skram« som var fortøjet ved den gamle, skønne mastekran.

Det befarne kompagni bestod af fiskere, mejerister, søfolk fra handelsflåden, samt en enkelt der havde bestået styrmands- og skibsførereksamen.

Efter endt oplæring i militær optræden, eksercits og skydning blev vi i juni måned udstukket til forskellige af søværnets skibe eller kystdefensionen, jeg fik tildelt »MS2« en lille træministryger, som der var blevet bygget 10 stk. af på træskibsværfter i Svendborg, Korsør, Holbæk og Frederikssund i 1941, »MS2« var bygget i Holbæk.

»MS2« lå i Horsens, på rejsen til Horsens traf jeg i toget en anden sømand, som også skulle ombord på »MS2«, hans navn var Svend Stenstrup, han var fra Mors og blev mig en god kammerat.

Ombord på »MS2« hed chefen Brinch-Lund han var

løjtnant, næstkommanderende var underkvartermester, maskinchefen var overfyrbøder, der var 4 math-elever, vi var 4 værnepligtige, V. Christensen, der var uddannet maskingeniør, H.E. Frederiksen der var uddannet maskinmester, disse 2 hørte til i maskinen, Svend Stenstrup var sømand som jeg, men ikke befaren.

Chefen boede agter for skorstenen og foran for spillet, som hev kablet til paravanen ind, det var et lille hyggeligt kammer. Resten af besætningen boede foran for skorstenen under dæk. For at komme til aperaturen, skulle man ned ad en trappe til en gang hvor først kabys og toilet lå, dernæst næstkommanderende

og maskinchefens kammer lå, efter det kom mandskabets messe som også var opholdsrum og soverum for 8 mand, køjerne var dobbelte, den øverste køje var ryggen til sofaen, som kunne svinges op og fastgøres med 2 jernstænger.

Svend Stenstrup blev udnevnt til kok, det havde han ikke noget imod da han godt kunne lide at lave mad, jeg blev udnevnt som rorgænger, jeg var oppasser for chefen og skulle rengøre hans kammer, ellers skulle jeg styre skibet efter chefens anvisninger, jeg blev kun afløst når jeg skulle skaffe og gøre rent, jeg fik mange lange tørner ved roret, men det var jeg jo vant til fra skonnerterne som jo ikke havde selvstyring.

Stedet, hvor jeg styrede lå en 3 trin længere nede end hvor chefen opholdt sig under sejlad, jeg havde mit kompas at styre efter, chefen havde bestikbord, maskintelegraf og radio oppe hos sig.

En gang imellem beordrede chefen mig op, så styrede han, medens jeg skulle give kurser til ham og lægge »MS2« til kaj, til tider brugte vi også nødrøret det var en rorvind af jern, som kunne passes ned i et hul over rostammen på agterdækket, det fungerede godt og vi afprøvede nødrøret mange gange under sejlad og ved anløb af havn.

Vi afholdt også skydeøvelse med det lille maskingevær, der var fastgjort på bakken, vi satte så en drage og skød efter den, vi havde også »mand over bord øvelser«.

Vor opgave var at minstryge en rute fra Horsens til øen Endelave, den rute gennemsejlede vi flere gange om dagen.

Til Endelave sejlede en lille post- og passagerdamper ved navn »Agda«, den anløb også Snaptun og Hjarnø på ruten, det var for denne damper, fiskerne og de lastskibe som anløb Horsens vi strøg ruten.

Desværre blev S/S »Agda« senere minesprængt, efter at søværnet havde ophørt at minstryge ruten, flere passagerer og besætningsmedlemmer blev dræbt ved denne minesprængning.

Til at afmærke ruten som vi minestrøg havde vi en såkaldt P-kutter, det var en træfiskekutter som søværnet havde

købt, denne kutter blev ført af en værnepligtig styrmand, og besætningen var hovedsagelig fiskere.

Således gik sommeren indtil den 27.08.1943, vi foretog vor minestrygning, til tider strøg vi i 12 timer.

Til natten gik vi i havn i Horsens, vi lå i den gamle havn så langt inde vi kunne, når vi kom ind blev vagten sat, vi gik vagt inde på kajen, vi var bevæbnet med en tromlerevolver, som vi bar i et hylster, på hovedet havde vi en stålhelmet, besætningen på P-kutteren gik også med i vagten.

De besætningsmedlemmer som ikke havde vagt kunne gå op i byen, eller slappe af ombord, beboerne i Horsens så med venlige øjne på os, vi var ofte inviteret hjem til gamle marinere, den lokale tobaksfabrikant kom ofte ned ombord med tobak og cerutter, det var rart at få lidt supplement til den rationering vi havde.

De som havde landlov skulle være ombord kl. 2300.

Den 27.08. kl. 23 blev vi kaldt til mønstring på dækket, vi fik ordre på at klargøre 20 mm ved skorstenen og maskingeværet på bakken, vi fik udleveret tromlerevolvere og ammunition. Vor næstkommanderende, som var en stor, venlig rødhåret Sønderjyde, var meget ophidset, han gjorde klar at vi skulle skyde, hvis vi blev angrebet, jeg blev beordret til rors og maskinmestrene var klar i maskinen, hen på morgenstunden blev der lettet på beredskabet, en del af os gik til køjs da det var besluttet at »MS2« skulle afsejle til København for afmagnetisering, det var noget vi havde vidst i en måned.

Kl. 0700 afsejlede »MS2« fra Horsens, det var en blæsende regnfuld morgen med vestlig vind af kulingsstyrke, opad dagen besluttede chefen at vi skulle gå ind til Kalundborg for natten, jeg har tit tænkt på, bare vi havde fortsat sejlad, så havde vi måske modtaget radiomeddelelse, så vi kunne have kommet til Sverige.

Da vi ankom Kalundborg gik vi langs siden af et skib af Søridertypen, der blev medtaget af alt landlov var inddraget, vi fik at vide at vagten blev holdt af det andet skib, vi

skulle blot gå til køjs, så vi var friske til at sejle næste morgen.

Den 29.08.1943 om morgenen vågnede jeg ved råb »heraus«, hvad klokken var ved jeg ikke rigtigt, men det var ikke lyst endnu, i dørbningen stod en tysk soldat med en håndgranat, der kom flere soldater og vi blev gennet op på dækket ad trappen, da jeg var i højde med dækket så jeg kommandostanderen, der var skåret af flaglinen, jeg tog den og stak den i lommen, jeg har den i dag liggende i min skrivebordsskuffe, den er blevet noget falmet.

Vi blev gennet ind på kajen hvor besætningen fra det andet skib var linet op, vi var omringet af tyske soldater så det var ikke muligt at stikke af, dagslyset var ved at komme.

Officerer fra de danske skibe stod og parlamenterede med de tyske officerer, jeg kunne forstå at de ville vide hvor vores tromlerevolvere var blevet af, de kunne ikke finde dem, de må jo have vidst at vi havde dem ombord. Jeg har en mistanke om at vor næstkommanderende havde smidt dem ud af køjjet, da de lå inde på hans kammer. Jeg har ikke talt med ham siden, så jeg ved ikke om det er rigtigt.

Jeg blev nu beordret til rors i »MS2« den skulle sejles ud til en hjælpekyrdsen som lå på tværs ude på fjorden, der blev sagt at det var en ombygget passagerbåd der blev brugt som troppetransport fra Nordjylland til Norge, den skulle have et navn noget med »Rose«, senere på krigen skulle den være sænket oppe ved Norge.

På vej ud til hjælpekyrdsen stod en tysk soldat med maskingevær bag mig, da vi kom ud til skibet var landgangen firet ned, da vi løb langs siden fik jeg chance til at give roret hårdt stb ror så agterenden ramte hårdt ind i det store skib, »MS2« blev ikke skadet da det var et solidt skib, men jeg fik afløb for mine aggressioner.

Efter vi var fortøjet langs siden af hjælpekyrdsen blev vi ført ombord på denne.

Vejret var nu klart op, flere tyske krigsskibe sejlede rundt om os, der blev råbt med råber over til dem, såvidt jeg

kunne forstå, at alt tyveri fra de opbragte danske skibe ville blive straffet med skydning.

Ombord fik vi nu mad, det var sauerkraut med fed flæsk og pølser.

Vi fik ikke nogen orientering om hvad der skulle ske med os, rygterne gik om at vi skulle sejles til Tyskland. Svend Stenstrup og jeg talte om hvis det gik sådan, ville vi springe overbord når vi passede Spodsbjerg på Langeland, der kom skibene nærmest land.

Der gik også rygter om at den danske flådes skibe, der lå på Holmen var sænket, det viste sig senere at være sandt.

Angående det skib vi lå på siden af i Kalundborg, da vi blev taget af tyskerne, jeg mener at skibets navn var Søridderen, fik vi at vide senere, at dets radiomand ikke havde modtaget nogen ordrer om sænkning af skibene, det dårlige vejr med atmosfæriske forstyrrelser skulle være årsagen til at skibet ikke modtog ordrer på at sænke skibene i Kalundborg.

Efter et stykke tids ophold på Kalundborgfjorden lettede hjælpekyrdsen anker, vi fik at vide at vi skulle til København, det viste sig at være rigtigt, vi styrede ihvertfald nord i.

En skøn sensommerformiddag anløb vi Langelinie, der var mange københavnerne på Langeliniekajen, da landgangen var sat og vi gik ned ad den, jublede og klappede københavnerne, vi blev transporteret med lastbiler til Holmen.

Efter indkvartering på Holmen med registrering mm fik vi lov at se os omkring, jeg kunne se at mit skib fra rekrutttiden »Peder Skram« lå sænket ved mastekranen, i søminegraven lå nogle mine-læggere, det lugtede af solarolie, udfor orlogsværftet lå nogle af flådens skibe sænket, jeg ærgrede mig over at vi ikke fik »MS2« sænket.

På Holmen gik vi rundt og så på det hele, vi spillede noget fodbold og dyrkede forskellige former for gymnastik.

Efter nogen tid på Holmen fik vi at vide vi skulle flyttes i KB-Hallen, det viste sig at vi blev ca. 1000 mand som blev indkvarteret der, det var fire-etages senge vi skulle sove i.

Sengene var jo vort hjem,

vi skulle jo have vort tøj og toiletgrej, så privatliv var der jo ikke meget af, toiletforholdene var ellers gode, undtagen den nat hvor jeg vågnede med mavepine, da jeg kom ud på gangen sad masser af folk og besøgte overalt, det flød med ekskrementer, det var det man kaldte Roskildesygge, det var en ordentlig rengøring vi måtte igang med.

Vi kunne jo gå uden for hallen, pladsen udenfor var indhegnet og tyske vagtposter gik udenfor, op til pladsen lå der boligblokke, beboerne i blokkene havde vinduer ud til pladsen, og de firede forskellige lækkerier som æbleskiver ned til os, der var også til tider tobak og andet rygestof.

Ved hallen var der også et udendørs svømmebassin, som jeg benyttede meget, vandet var opvarmet så det var behageligt at svømme i, vi dyrkede også noget gymnastik, jeg forsøgte at samle nogle af søfolkene, så vi kunne lære noget navigation, vi have jo en masse officerer som kunne lære os det, vi nåede ikke rigtigt at komme igang, da vi blev hjemsendt inden vi fik det rigtigt op at stå.

Til tider kom nogen af vore bedste skuespillere og sangere ud og underholdt os, det var et afbræk i vor tilværelse som internerede, vi var meget taknemmelige for dette.

Chefen for os alle der interneret i KB-Hallen var kommandør Westerman, jeg mener han hed sådan. Han havde været chef for »Niels Juel« da den blev sænket i Isefjorden.

En dag kaldte Westerman os til appel, han havde noget at fortælle os, det var angående 5 mand som havde meldt sig til den tyske værnemagt, han håned dem over at de bragte en sådan skam over søværnet.

Jeg beundrer Westerman for hvad han sagde, vi var jo besat, men han viste sig som et rigtigt mandfolk.

Så en dag fik vi at vide vi skulle hjemsendes den 2. oktober, før jeg rejste fik jeg taget afsked med de 3 værnepligtige fra »MS2«, de 2 skulle jeg aldrig møde igen.

Svend Stenstrup gik ned med den 4 mst skonnert »Gerda« af Lemvig den 05.03.1945, på en rejse fra Ålborg med cement i lasten, sandsynligvis blev »Gerda« minesprængt.

Svend Stenstrup havde fra Ålborg skrevet til mig at det var den sidste rejse han gjorde, så skulle han påbegynde navigationsskolen i København.

Maskinmester Helge Emil Frederiksen som var medlem af modstandsgruppen »Bopa« blev dræbt den 11.03.1945 under angreb på motorfabrikken »Dan«.

I løbet af 6 dage havde jeg mistet 2 af mine kammerater fra min tid i søværnet i 1943.

Efter hjemsendelsen i oktober 1943 havde jeg forskellige hyrer i sejlskibe og dampskibe, vi sejlede props fra Finland og Sverige til Rotterdam og så koks tilbage til Danmark, i de mindre skonnerter

og galeaser sejlede vi brunkul fra de østjydske havne til København eller Bornholm.

Ved sejlads på Sverige havde vi til tider flygtninge med derover og våben med tilbage.

Da krigen var slut i 1945 blev jeg genindkaldt til søværnet 25.05.1945.

Jeg blev med det samme sat ombord i »MS1«, også kaldet »Sorte Sara«, chefen var løjtnant Gad, den samme som havde ført »Sorte Sara« til Sverige efter den 29. august 1943, »Sorte Sara« blev kamoufleret, som det var en fiskekutter, malet sort og med fiskegarn på dækket, denne forandring blev lavet på Agersø, derfra sejlede sønden om Lolland til Sverige.

Løjtnant Gad fortalte mig at min tidligere chef fra »MS2« løjtnant Brinch-Lund var kommet til England efter den 29. august, og var gået ind i den engelske marine.

Maskinmester V Christensen som jeg var sammen med på »MS2« var også blevet indkaldt, vi kom igen til at sejle sammen på »MS1« vi havde en god tid sammen. Christensen sagde til mig at han godt ville hjælpe mig økonomisk, når jeg skulle tage mine nautiske eksamener, det blev nu ikke nødvendigt, jeg nåede efter krigen at tjene penge nok til min tid på skolen, da jeg var i Svendborg og kunne bo hjemme hos mine forældre, klarede jeg mig godt, men det var pænt af ham at give mig tilbuddet.

Den første tid på »MS1« gik med at samle paravaner

sammen som lå i forskellige provinshavne, de blev slæbt ind på Holmen for at blive klargjort.

Under et af vore ophold på Holmen havde vi den glæde at se tyske marinere måtte stryge de tyske flag fra de danske marinefartøjet, som de havde stjålet, Dannebrog kom igen til at vaje over dem.

Den 20. juni 1945 lå vi i Sønderborg for at hente et par paravaner, vi fik sat en deling af besætningen sammen og marcherede ud på Dybbøl for at repræsentere søværnet der, ved højtideligheden, de kongelige var der også med Kong Christian den 10. og den daværende Kronprins Frederik.

Senere på sommeren fik vi ordre på at gå til Kalundborg, der var samlet en stor flåde af ministrygere og ledsagerbåde, deriblandt var også engelske ministrygere, der blev sagt at skibene talte 1000 mand.

Opgaven var for os at vi skulle rense farvandet nord for Fyn, Samsøbælt og det nordlige Storebælt for miner, så Kalundborg var en livlig by med mange marinere.

Fra de kort som englænderne havde, kunne vi se at der var blevet droppet mange bundminer i det område, vel nok fordi det var en flaskehals, hvor skibsfarten skulle passere nord - og sydover.

Jeg var glad for at være med i dette arbejde, jeg følte vi gjorde gavn for skibsfarten.

05.10.1945 blev V Christensen og jeg hjemsendt.

E.W. Petersen, værnepligtig MS 2

Korsør

Værnepligtig ministrygeren SØLØVEN

Jeg blev indkaldt til aftjening af min værnepligt som maskinist i august 1942. Efter eksercerskole på fregatten »Fyn« og ca. 14 dage på »Niels Juel« blev jeg overflyttet til ministrygeren af M-typen, hvor mit første skib var M 2 »Søbjørnen« med station i Nyborg. I november d.å. forsejlede skibet til Flådens Leje, hvor hele besætningen minus 1. - 2. mester blev overflyttet til M1 »Søløven«. Her var vi tre vpl. maskinister især interesseret i at møde vor nye 1.- og 2. mester. Der var en glædelig forskel fra »Søbjørnen« til »Søløven«. Vore to nye mestre stod og tog mod os, gav os hånden og bød velkommen ombord med ønsket om godt samarbejde. Vi var ved at besvime efter denne modtagelse. Men vi/jeg fik indtil den 29. august 43 et glimrende samarbejde med vore to nye mestre. Jeg bruger udtrykker vi/jeg, fordi jeg som den eneste af vi tre var ombord i hele perioden fra november 42 til 29. august 43. Vi havde i den periode station i henholdsvis Kalundborg og Korsør. Først i Kalundborg og senere i Korsør, hvor vi var den 29. august.

Da det er det sidste, det i dette tilfælde specielt drejer sig om, vil jeg forsøge at beskrive perioden fra ugen før søndag den 29. august og til vi blev sluppet fri i KB hallen i København.

Det kniber med de nøjagtige datoer for perioden. Nogle har jeg dog fra breve, jeg skrev til min daværende kæreste, min nuværende kone gennem 46 år. Vi havde i nævnte periode inspektion af chefen for kystflåden, kommandør Ipsen, og var bl.a. på øvelse i bugten ved Kerteminde, hvor vi skød med vore to 75 mm PK. Målet for skyd-

ningen, blev slæbt af en af de gamle kulfyrede torpedobåde, der da var degraderede til ministrygere. To dage var vi oppe ved Kerteminde og kom tilbage til Korsør fredag eller lørdag. Jeg husker at vi lå for anker ud for Korsør, medens chefen blev roet i land for telefonisk at kontakte ministryrygningscentralen. Det blev fortalt ombord, at chefen ikke kunne eller ville bruge andet end en offentlig telefon. Han kom tilbage og vi i havn.

I Korsør fik vi normalt strøm fra land. Det betød, at vore vagter i maskinen var meget lette. Vi skulle faktisk bare være der. Men denne dag – det må have været lørdag den 28. august – fik vi ordre til, at vi skulle være klar til at gå an med øjeblikkelig varsel. Dette var ensbetydende med at hovedturbinen skulle køre rundt med nogle få o/m, og at diverse pumper som følge heraf også skulle køre, sådan at al vort maskineri var varmt og klar med øjeblikkelig varsel. At der var noget galt var ret tydeligt i betragtning af, at et par tyske landgangsfartøjer var placeret i den modsatte side af havnebassinet.

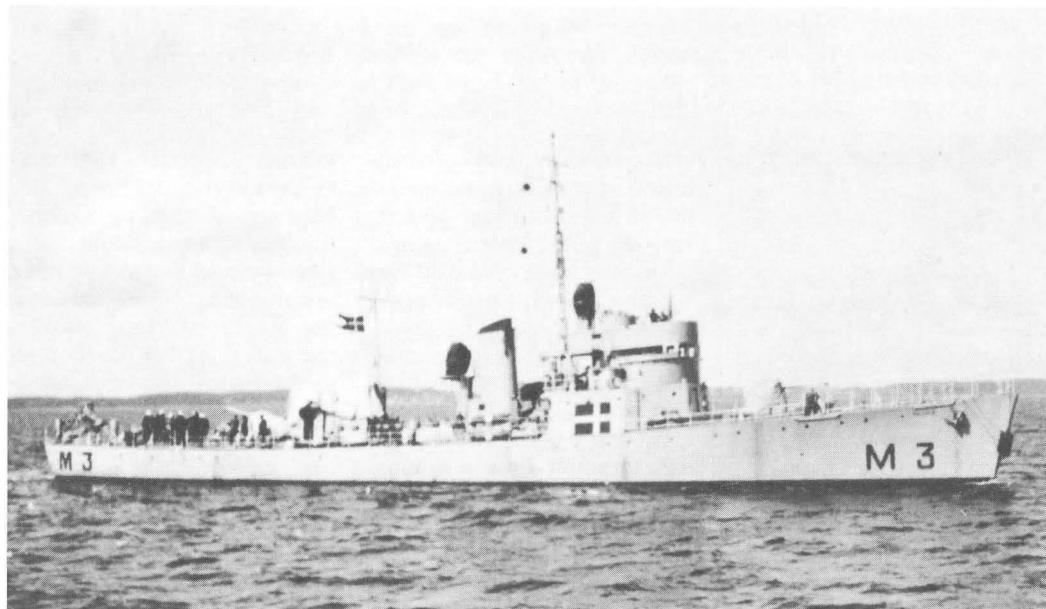
I løbet af aftenen rettedes deres projektører og kanoner mod os. Alle ombord var klar over, at noget var galt. Vi talte naturligvis om det og om, hvad vi kunne gøre. Et eller andet lyst hoved foreslog, at vi skulle henvende os til chefen, og sige til ham, at hvis han f.eks. skulle finde på at sejle op på østsiden af Samsø og ligge der til situationen blev afklaret, ville vi alle stå bag ham. Som sagt så gjort. En deputation på tre-fire mand gik til chefen og sagde det til ham. Vi sagde også, at vi anså Korsør for at være et hul, som tyskerne meget let kunne spærre af. Det viste sig i løbet af aftenen også at være rigtigt.

idet tyskerne lukkede indsejlingen med et stort marinefartøj på tværs. Iøvrigt bemærkes, at alle ministryrygningsfartøjerne fra Store Bælt var samlet i Korsør. Chefen modtog os meget venligt og sagde, at han måtte tale med de andre skibschefer for at høre, hvad de mente. Det gjorde han og kom tilbage og meddelte os, at der forelå en situation, som gjorde sådanne foranstaltninger nødvendige. Altså skete der ikke noget. Da vi ikke havde fuld brændselsbeholdning og der langt inde på kajen holdt en jernbanetankvogn med olie til os, blev den i løbet af aftenen, af besætningen, skubbet ud på siden af skibet, så vi kunne få vore tanke fyldt op. Iøvrigt gik vi normal søvagt. Altså 4 timer vagt og 4 timer fri.

Der skete ikke noget før mellem kl. 0.30 og 04.00 om morgenen. Jeg havde vagt i maskinen og sendte kl. ca. 03.40 den vpl. fyrbøder, der var på vagt med mig op for at purre afløsningen, så den var klar til kl. 04.00. Da han var på vej ned af lejderen på dækket råber han på mig og siger noget i retning af følgende: »Hvad pokker er det«. Jeg gik hen og kikkede op forbi ham gennem lugen. Det var oplyst af en lysbombe, der oplyste det hele så fuldstændig klart, som var det dag. Da den nåede sit højeste og begyndte at dale, startede et voldsomt skyderi. Vi kunne samtidig høre projektilerne rasle hen af maskinrumscasingen og samtidig en masse råben og skrien og trampen hen af dækket. I løbet af kort tid blev der mere roligt, og jeg kan huske, jeg stod ved manøvrealtet og gloede på maskintelegrafene, ventende på en ordre. Der kom ingen. Lidt efter blev der råbt og skreget gennem lugen fra dækket. Jeg gik hen og kikkede op, men kunne ikke på grund af lyset, se noget som helst. Jeg gik lidt op af lejderen, men kunne til chefen og sagde det til ham. Vi sagde også, at vi anså Korsør for at være et hul, som tyskerne meget let kunne spærre af. Det viste sig i løbet af aftenen også at være rigtigt.

marinere. Jeg blev skubbet og puffet forud under broen. Her blev jeg stoppet og skubbet tilbage til maskinrumslugen, samtidig med at tyskerne råbte »Feurboden, Feurboden«. Jeg kaldte på ham (maskintelegrafene) og han kom op og vi fik begge samme behandling med skubben osv. Nu helt ud på bakken, hvor resten af den menige besætning stod med hænderne oppe på hovedet og omgivet af tyskere med våbnene rettet mod dem. Ikke blot var vi totalt i deres magt og kunne intet gøre, men alligevel skulle flere af dem stikke til os med udtryk som »Dumme dänen«, »Späck Dänen« m.v. Rasende var vi, men kunne naturligvis intet gøre. Hvor længe vi stod ude på bakken husker jeg ikke. Jeg ved heller ikke, hvor vore officerer og kvartermestre var anbragt. Men på et eller andet tidspunkt blev vi gennet ned på banjerne, stadig med hænderne foldede oppe på hovedet. På vejen ned så vi vor 2. mester stå ude på agterdækket med en tysk mariner ved hver side. Årsagen hertil har jeg aldrig hørt noget om. På banjerne sørgede min makker og jeg for at komme hen til døren ud til vor egen banje. En enkelt, iøvrigt meget ung tysker, stod med sin maskinpistol på en bænk og kunne således holde kontrol med hele forsamlingen. Efterhånden blev vi naturligvis trætte af at stå med lapperne oppe på hovedet. Makkeren og jeg udvekslede blikke og begyndte så, lige så stille at gå nedad i forsøg på at komme til at sidde på trappen, vi stod på. Vi tænkte ikke på, at vi begge stod med ryggen mod kontaktterne til belysningen. Pludselig gik de fleste af lamperne ud og den enlige tysker begyndte at råbe »Zum hilfe, zum hilfe«. De kom væltende ned og først da blev makkeren og jeg klar over, at det var os, der havde slukket. Det lettede dog så meget, at vi fik lov at tage hænderne ned og sætte os. Vi fra maskinen fik lov at gå ud på vor egen banje, hvor vi satte os og fik noget kaffe. Hvor længe hele forestillingen varede, står ikke klart for mig.

Ministryger af SØLØVEN-klassen, M 3, SØLØVEN, der blev sænket på Holmen medens søsterskibene SØLØVEN og SØRIDDEREN blev taget af tyskerne efter kamp i Korsør havn.

Jeg vil dog tro at der gik mellem tre og fem timer.

Hen mod middag fik vi besked på at pakke vort personlige grej og gøre klar til afgang. Hvor vi skulle hen var der ingen, der sagde noget om. Da vi kom op, blev vi stoppet op på nogle lastbiler og kørt af sted. På vejen stod mange danskere og håned os. Det var meget bittert. Turen blev dog ikke så lang, idet vi blev kørt ud til en baraklejr, kaldet Tårnborglejren, som tyskerne havde ude ved Korsør Nor. I løbet af dagen kom endvidere besætningerne fra »Hvidbjørnen« og »In-golf«, som var blevet taget ude i Store Bælt. Efterhånden var vi efter sigende omkring 600 marinere samlet her. Ikke blot menige men også befalingsmænd af alle grader. Hvor længe vi var i Tårnborglejren, husker jeg ikke. Men vi var der så længe, at vi i alle tilfælde var trætte af den forplejning, vi fik. Vi sultede dog ikke. Så vidt jeg kan se af gamle breve, må vi være kommet fra Korsør mellem den 10. og 15. september. Den dag, vi skulle afsted, marcherede vi med alt vort grej på nakken ind til banegården i Korsør, steg på et særtog her og kom til København ud på aftenen. Der må have været spærretid: gaderne var tomme for mennesker m.v. Ved hovedbanegården holdt masser af sporvogne samt et helt læs af tyske soldater, for at sikre at vi ikke stak af.

Med sporvognene blev vi kørt ud til Sundparksskolen i Wittenbergsgade på Amager. Jeg mener, at alle menige fra

Tårnborglejren kom her, medens alle officerer m.v. kom et andet sted. Jeg ved ikke hvor. De eneste af vore befalingsmænd, der var med her, var nogle kvartermestre. Her på skolen fik vi igen helt igennem dansk forplejning, men var naturligvis indespærrede og rygterne florerede. En overgang hed det sig bl.a., at vi fra ministrygerne skulle tilbage til vore skibe og stryge for færgerne i Store Bælt. Det skulle så foregå under D.S.B. flag.

Mellem den 22. og 24. september blev vi igen flyttet. Nu ud i KB-hallen på Peder Bangsvej. Jeg husker ikke, hvordan vi kom fra Amager til KB Hallen. Men derud kom vi og blev der til vi blev sluppet fri den 9. oktober med besked om at forsvinde fra København omgående. Medens vi ude på Sundparksskolen havde gået og kedet os. Intet at give os til eller lave, var det derfor en stor ændring at komme i KB Hallen, hvor al søværnets værnepligtige mandskab blev samlet og der daglig var underholdning. Enten af skuespillere, musikere, film m.v. Den eneste fejl var faktisk at vi var lukket inde. Som nævnt blev vi sluppet den 9. oktober. Tyskerne gav os fri med den begrundelse, at nu var jøderne udskilt af den danske befolkning og så kunne man godt slippe os fri, iøvrigt naturligvis med andre danske militære enheder. Jeg mener at kunne huske, at KB hallens chef, kommandør kaptajn Westermann, ved en af de daglige paroler spurgte, om vi

ville godkende, at han overfor tyskerne protesterede mod, at vor løsladelse skulle være afhængig af jødernes udskillelse af samfundet.

Vi kom hjem og dagligdagen begyndte. Efter den 5. maj 45 blev vi indkaldt igen. Dog først hen på eftersomme-

ren. Jeg fik senere fortalt, at hele besætningen fra »Søløven« kom om bord igen. Den eneste, der desværre manglede, var mig. Jeg var på det tidspunkt i Canada.

Olaf Tholstrup
værnepligtig – »Søløven«

Værnepligtig ministrygeren SØRIDDEREN

Anden Verdenskrig raser nu på sit tredie år og tyskerne har næsten besat hele Europa fra Nordnorge og til midten af Frankrig. Det var slemme år for de besatte lande. Men her i Danmark havde vi det nogenlunde. Hvorfor ved jeg ikke. For herhjemme havde vi sabotage mod den tyske værne-magt som blev udført af danske modstandsfolk. Men vi som boede på landet mærkede ikke så meget til det. Der var godt nok tyske soldater på vore slotte og godser, det var der over hele Danmark. Når de så kom ind til byerne havde de altid købt en masse varer som de så sendte hjem til Tyskland. Det skete også at der blev slagsmål med dem, nærmest over pigerne. I 1941 om foråret tjente jeg på en gård på Sydloolland. Vi var ude og gøre markerne klar til forårets såning, da de store Junkers kom flyvende meget lavt

for de var tungt lastede, piloterne kunne vi tydeligt se. Der var en som truede af dem, det havde de fotograferet og sendt billedet til den lokale politimester med besked om, at det så han helst ikke gentaget igen.

Jeg har altid haft lyst til søen, så i juni 1940 blev jeg hyret på en stenfiskerbåd, et sted skulle man jo begynde. Men efter 3 år tog jeg ind til Nakskov havn og så mig lidt omkring på de store skibe som lå ved kaj. »Det syntes jeg dengang«. Der var et et af rederi Norden som søgte folk så jeg fik en hyre. Vi skulle sejle den 3. september, så det var med at få sine grejer i orden. Men ak og ve, så fik jeg besked på, at skibet skulle lægges op i Nakskov havn til krigen var slut, således endte det for mig med at komme ud og se hele verden, så det kapitel var slut.

Nogen uddannelse havde

man ikke, så man måtte være karl på forskellige herregårde på Møn, Lolland-Falster.

Så i april 1942 skulle jeg på session på Stege Rådhus som ligger på Møn. Så fik man en hel fridag på sådan en dag. Vi var nogle kammerater som kom sammen. Vi havde talt om hvad vi ville være som soldat. Du i marinen sagde de og grinede af mig. Du bliver føl sagde de, fordi jeg kun målte 1,60 m.

Vi kan vædde sagde jeg en omgang øl på at jeg bliver mariner. Da jeg så kom ud rakte jeg begge hænder over hovedet som sejrherre. De ville først ikke tro mig. To af dem som havde været med i vædemålet var blevet taget som føl. Det var CB.er så de hang med ørene.

Så gik sommeren. 1. november 1942 får jeg så en plads på en herregård ved Holeby på Lolland, hvor man havde fæstet mig for et halvt år, altså til 1. maj 1943.

I julen 1942 tog jeg hjem på juleferie hos mine forældre. Da jeg igen kom på gården efter jul, blev jeg kaldt ind til inspektøren, som sagde, at der lå en indkaldelse til marinen den 1. februar 1943. Han var godt sur og spurgte mig om jeg havde vidst det i forvejen, Nej svarede jeg, for ellers havde jeg mistet noget af min løn, for jeg havde jo underskrevet en kontrakt på et halvt år som var det normale den gang, så jeg var stolt den dag.

1943 den 1. februar stillede jeg så op ved vagten ved Holmen. Da vi var en halv snes, blev vi ført af en kanoner hen til en læge hvor vi blev undersøgt, målt og vejjet og fik så en indsprøjtning som de fleste ikke var glade for, så fik vi udleveret uniform og hvad der ellers hører til. Så kom vi ombord på det gamle skib »Fyen« som var kaserneskip, hvor jeg kom i 4. kompagni med nr. 64.

Så gik det ellers derudad med at lære at marchere, stå ret, hilse, præsentere gevær.

De første 2-3 uger fik vi ingen landlov, vi skulle først lære at begå som rigtige marinere når vi kom i land. Vi lærte at skyde med de gamle tromlerevolvere. Det gjorde vi i Hallen ved siden af Mastekranen. Den kender de fleste marinere. Så lærte vi at skyde med de gamle »89«. De var gode

nok hvis ellers de var i orden. Så kom vi ud på skydebanen, som lå på Amager. Vi måtte marchere derud og hjem. Det var en streng tur, for vi havde stadig nogle eftervirkninger af de sidste to indsprøjtninger. De fleste af de indkaldte kan nok huske dem. Så lærte vi at ro, vi var otte gaster i hver båd, det var ikke altid lige let for var det koldt så var der nogen der havde handsker på, og var de i flertal skulle vi som ikke havde handsker på, rette os efter dem. Det kunne godt være irriterende for os, for man roede bedst uden handsker.

Da vi fik landlov første gang, fik vi besked om at vi også havde hilsepligt på de tyske officerer.

Jeg har prøvet det nummer med at snørebåndet var gået op, men så var der en tysk officer der kom og klappede mig på skulderen og sagde på gebrokket dansk at det nummer kendte han godt, så det var bare at hilse. De havde ret til at få nummer og hvor vi hørte til.

Jeg og flere andre gik og var spændt hvor vi skulle udkommanderes til. Alle de andre kompagnier var blevet udkommanderet, så i sidste uge af marts fik vi så besked om at vi skulle om bord på ministrygeren »Søridderen«, som skulle klargøres til 1. april, så skulle vi afgå til Korsør, som skulle være vores station. Vi skulle så stryge ruten (altså færgeruterne) til Sprogø og tilbage til Korsør.

Men den 20. april blev vi kommanderet til Nyborg for fast station. Vi blev godt modtaget af byens borgere og det var en dejlig by, men selvfølgelig blev der noget jalousi med de andre soldater på landjorden, for vi var helt nye i byen, som man siger, der var gode badestrande, sportspladser så man kunne øve sin idræt. Ja vores løn var jo ikke meget 15 kr. hver tiende dag, så der var ikke meget at gå i byen for, når vi selv skulle holde os toiletartikler og pudsegrej til sko og lignende.

Vores forhold til tyskerne i Nyborg var meget rolig, men sammenstød med dem kunne ikke undgås. Det var på grund af kvinderne. Ellers gik sommeren stille og roligt, men da vi kom hen i den første uge af august begyndte forholdene at

blive spændt mellem danskerne og den tyske værne-magt. De stillede flere strenge krav af forskellig art til regeringen og det danske folk, som selvfølgelig havde tilfølgende at der kom mange sammenstød med tyskerne.

Vi havde den 25.-26. august 1943 hvor vi nu fik ordre på at straks at vende tilbage til skibet når sirenen lød tre gange, og det var under strafansvar ikke at lyde ordrene, vi måtte heller ikke så vidt muligt gå uden for bygrænsen.

Jeg husker den 28. august så tydeligt endnu (selvom det er 50 år siden). Vi var to som skulle ud i byen og have kaffe hos nogle pigers forældre, som vi kendte. Da skibets sirene lød, gik vi straks ned til skibet, som ordren lød på og der var ingen der svigtede. Man kunne godt mærke at der var en del uro og nervøsitet i byen og i havnen, hvor vi lå.

Næste dag den 29. august om morgenen lød ordren på at vi skulle afgå til Korsør havn for at tanke olie (det lød ordren på).

Vi ankom så til Korsør efter middag. Der blev straks sat dobbelt vagt på kajen og skibet, man kunne godt mærke at der noget i gære, men hvad der skulle ske anede vi ikke noget om. Jeg var så på vagt fra 20-24, hvor vi nu var 6 på kajen og det samme om bord. Kl. 24 bliver jeg afløst og går til køjs, og kl. 3.55 bliver vi puret af kvartermesteren, vi skulle lige have gnedet søvnen ud af øjnene, men det nåede vi aldrig. Det startede med at tyskerne sendte en gul lysrakete op, som tegn på angreb. Vi kendte vores ordre i tilfælde af angreb, så vi løb til vores skyts som ordren lød på. Da vi tre mand løb ud til fordækket blev vi modtaget af tyskerne med gevær og påsat bajonet samt håndgranater i bæltet. Kort og godt. Hænde hoch, sagde de, så det var bare at adlyde ordren. Vi havde jo ingen chancer imod dem med vores gamle tromlerevolvere. Det spurgte os lige så hånligt om vi legede cowboys. Det var meget flovt og pinligt for os (det er noget man aldrig glemmer).

Så fik vi besked på at gå under kommandobroen, hvor hele besætningen stod med hænderne over hovedet. Officererne blev nede i deres messe. Kl. 6.30 fik vi ordre på at

tage hænderne ned. Kl. 12 blev vi forhalet om til den gamle lystbådehavn. Sent på dagen skulle vi så flyttes ud i Tårnborglejren lige uden for Korsør, men først skulle vi op på dækket og tømme vores køjesæk med alt af grej, når vi havde lagt alt tilbage igen, måtte der ikke findes våben tilbage. Selv en synål sagde de for så blev vi skudt. Der var en af gasterne som ikke var hurtig nok med at blive færdig sparkede de det bare i havnen. Så blev vi kørt i lastbiler ud til lejren og næste dag blev vi talt op og fik så ordre på hvad vi måtte og ikke måtte gøre, så fik vi alle et brev kort som vi måtte sende til et familiemedlem. Der måtte kun stå at vi havde det godt og var raske, og intet andet. Hvis der stod mere blev kortet revet i stykker og et andet fik man ikke. De sagde også, at hvis vi ikke adlød ordre, havde de andre magtmidler som vi ikke skulle ønske os. Færdig slut.

I den første uge i lejren blev der sendt masser frugt, wienerbrød og meget andet, men så stoppede tyskerne det. De sagde at vi fanger jo måtte leve således. Kosten vi fik var suppe med et stykke kød på størrelse med en æske tændstikker samt kartofler. Hver morgen måtte vi stille til optælling, som blev foretaget af tyskerne. En morgen ved optællingen blev der sagt at lejren var meget fri (det var den også), så vi sagtens kunne flygte hvis vi ville. For hver en der flygtede ville der blive udtaget ti og skudt. Så talte han ti mand ud og de fik så besked på at stille sig på linie, så stillede tre tyskere ud med maskinpistoler, så gjorde han tegn med tommelfingeren, de sagde med munden rattrat - rattrat - rattrat og bevægede maskinpistolerne frem og tilbage. Ja de var strenge, men der var ingen der flygtede fra lejren.

Vi havde også en hemmelig avis på den måde at hver aften når det var mørkt kom der tre-fire mand og den ene fortalte så hvad der skete i landet, men det var strengt forbudt at prøve på at se hvem de var. Det var forbundet med livsfare.

Ja hvad foretog vi os i lejren. Vi gjorde gymnastik og andre øvelser for at holde os i form, så gik vi og nød solen i

bar krop. Det var godtnok september, men det var solskin det meste af måneden, men friheden havde vi jo ikke.

Så kom ordren på at vi skulle pakke vores grej sammen, for vi skulle flyttes til Lergravsskolen ude på Amager. Vi var godt 200 mand. De fleste fra Minestryger-tjenesten, vi blev transporteret med særtog. Da vi kørte ud fra Korsør var der mange der havde hængt Dannebrog ud fra deres altan, vinduer og eller hvor de kunne (det var meget rørende).

Vi ankom så og blev indkvarteret på skolen. Der var et stort grønt område ved det gamle vandtårn, som vi fik lov til at gå over eftermiddag, men med vagt på. Men de sanitære forhold var alt for små, vi fik en periode med dårlige maver. Så der blev et svineri uden lige. Der blev klaget til værnemagten, men omsider kom der folk fra Røde Kors og så på forholdene. Hvad der så skete husker jeg ikke.

Så en dag fik vi besked på

at de 220 mand fra Minestrygerne skulle overflyttes til K.B. Hallen. Så en aften ved otte-tiden fik vi besked på at stille i skolegården med vores køjesæk, hvor vi så blev talt op. Så over til linie 8, der var fire vogne koblet sammen så gik turen ud til vores nye indkvartering. Vi blev ekskorteret af motorcykler med sidevogn som var påmonteret med maskingeværer samt biler med tyske officerer. Vi begyndte at synge danske sange men vi fik hurtigt besked på »Halt mund«, eller vi skyder. Ja de var barske må jeg sige. På vejen derud var mange mennesker som lukkede vinduerne op og skulle se hvad der foregik, men så skød de nogle skud, så folk skyndte sig ind, for vi havde jo mørklægning.

Vi var 1.000 mand i K.B. Hallen så vi blev inddelt i grupper til rengøring, skrælle kartofler, det var vi 30 mand til, og andre gøremål. Snyde kunne vi ikke for vi blev råbt op af en højttaler. For efter som vi blev talt op hver mor-

gen, ja så var der ikke meget at stille op.

De vagter der passede på os var omkring de 60-70 år. Det var lige fra menigmand, præster, skolelærere etc. etc. Vi kunne godt smutte en tur i byen hvis vi havde familie og hilse på, men kom vi først hjem om morgenen skulle det være inden syv, for så kom obergefreiteren og så blev der ballade. Det var de gamle soldater der sagde det (tyskerne altså).

Maden var der ikke meget ved. To stykker rugbrød om morgenen, til middag suppe som de kaldte det, så kartofler, som vi selv skulle pille samt et stykke kød på størrelse med en tændstikæske, så noget pjask som de kaldte sovs, og det gentog sig i den tid vi var interneret, så måtte vi spise af blik tallerkener. Kniv og gaffel var gamle og rustne, men vi var jo ikke sarte. Men ovenpå på K.B. Hallen var der et cafeteria, hvor man kunne købe kager og wienerbrød.

Nu gik den ene dag efter

den anden, men så begyndte at svirre om, at vi snart skulle hjem, men der skete ikke noget, så der var mange som blev skuffet. Men endelig oprandt den dag hvor friheden endelig skulle ske.

Så fik vi besked på at alt det grej som tilhørte den danske marine skulle afleveres samlet i køjesækken. Hvis de fandt noget ved undersøgelsen af marinens grej ville det blive strengt straffet lød ordren på.

Men den 9. oktober 1943 – efter 42 dage i internering slap vi fri, men var i 24 timer underlagt marinens straffelov, hvis vi sloges eller andet tumulter.

Men jeg kan den dag i dag ikke lide landet syd for Danmark. Jeg har været på gennemrejse nogle gange. De har ikke ændret sig, det kan man tydelig mærke.

*Adolf Wiczorek
værnepligtig - »Søridderen«*

stedet for. Da de opdagede, at jeg var bevæbnet med pistol i bæltet, faldt gemytterne til ro, og de forsvandt op i byen. Vagten skred langsomt hen. Jeg fornemmede en gang imellem en vis uro ovre fra fæstningsterrænet, men når man går ene i mørke og regn, kan forskellige ting og lyde opfattes mærkelige og mistænkelige, uden det har noget på sig. Et par gange var jeg henne og kigge over havnepladsen, men observerede intet mistænkeligt, og jeg fortsatte min ensomme vagt. Et par minutter i fire skulle jeg over på kutteren for at purre min afløser. Inden da ville jeg have et lille stop tobak først og stod netop og famlede efter piben, da der pludselig blev affyret 2 røde raketter op fra pladsen foran banegården. Samtidig lød der skud enkeltvis og i salver samt råb og vræl. Jeg kunne høre, at der blev råbt »Hände hoch«. Hele larmen kom fra Vagervæsnets oplagsplads og pakhusene. Der blev også affyret skud fra skibene. Jeg stod helt ensom inde ved pakhuset og kunne ikke ses i mørket umiddelbart. Først blev jeg nærmest lamslået. Tusind tanker for gennem hovedet på mig. Var det tyskerne der holdt øvelse –

Skød de med skarpt eller var det et regulær overfald på os.

Et projektil, der rikochetterede mod brolægningen ud for mig, bragte mig hurtig tilbage til virkeligheden. Nu var situationen klar. Vi var angrebet af styrker fra besættelsesmagten. Jeg sprang derfor hurtigt over på kutteren for at slå alarm. Da jeg passererede kajen, blev der skudt efter mig. I løjtnantens lukaf snuppede jeg på vej ud en æske pistolammunition, som lå på bordet, da jeg kun havde 6 skud i pistolen. Oppe på kajen så jeg nu nogle tyskere løbe hen imod os. Jeg gik på knæ og ville afgive et skud imod dem, men havde i forvirringen glemt, at pistolen var sikret og jeg kunne ikke trække af. Da jeg fik afsikret, var de kommet ret tæt på, og jeg skød et skud hen over hovedet på dem for at stoppe dem. De forsvandt lynhurtigt, hvorhen så jeg ikke. Knaldet og ildglimtet fra skuddet røbede mig og 5-6 tyskere, og som krøb sammen ved pakhuset, for lynhurtigt over og holdt mig og resten af besætningen fra P.21 op med skudklare maskinpistoler. Da sluttede min krig mod besættelsesmagten. En befalingsmand afvæbnede mig, og jeg kan endnu næsten 50 år ef-

ter huske, hvordan han satte et stort grin op, da han undersøgte min pistol. Der blev alt imens dette passerede ved P.21 stadig skudt henne ved minestrygerne. En overgang blev der afgivet ild med sporprojektiler fra dobbeltløbet antiluftskytts hen over vores skibe fra de tyske marinefartøjer på den modsatte kaj.

Den tyske befalingsmand, der afvæbnede mig, beordrede mig ned i maskinrummet for at fjerne en bombe. Jeg forklarede ham på skoletysk, at der ikke fandtes en sådan ombord i kutteren, men han blev ved, og med en maskinpistol i maven måtte jeg i maskinrummet. Befalingsmanden råbte nu ned gennem skylightet, at jeg skulle smide snøfthanen op til ham og lukke luften ud af starttanken. Dengang var jeg ikke særligt maskinkyndig, men jeg fik da drejet på et par håndhjul på starttanken og der røg 15-20 atm. startluft ud med et mægtigt brag. Tyskeren for i hvert fald op på kajen som et lyn.

Jeg skal ærligt indrømme, at jeg efterhånden var noget rystet, da jeg kom op på kajen igen. Det var i mellemtiden ved at blive lyst og folk kom ned på havnepladsen for at spørge nyt om nattens batalje. Min kone, vi var dengang nyforlovet, havde fra sit vindue ovre på fæstningen overværet hele forløbet af overfaldet, og hun vidste at jeg var på vagt mellem 2 og 4. Hun kom også og fik lov til at komme helt hen til os og fik nogle af vores personlige ting med tilbage. Op ad formiddagen fik vi lov til at hente vores flæskesteg, som blev stegt hos bageren, dog med en vagt som ledsager.

Over middag blev vi slæbt om i trafikhavnen og der beordret til at pakke vores grej. Om aftenen, inden spærretiden blev iværksat, blev alle os fra skibene fra Korsør sammen med besætningerne fra »Ingolf« og »Hvidbjørnen« kørt på lastbiler ud til internering i Tårnborglejren.

*Hugo Hammer
værnepligtig - »P21«*

CB'er Korsør Brandstation

Jeg var blandt de første CBere (Civil Beskyttelse), der senere blev ændret til CF (Civil forsvar), der blev indkaldt til uddannelse i det nyoprettede CB korps, der blev oprettet kort efter den tyske besættelse af Danmark den 9. april 1940.

Da vi efter overstået tjenestetid skulle »Hjemsendes«, udtalte chefen for vores uddannelse, politiass. P. Rich. Rasmussen i sin afskedstale til os bl.a. »at vi var heldige med en så kort tjenestetid«, og oplyste samtidig, »at dengang han var soldat var tjenestetiden 22 måneder. Men det skulle senere vise sig, at vi ikke var så heldige endda. Bortset fra besættelsesmagtens tilstedeværelse og med de følger det indebærer, mærkede vi i begyndelsen ikke meget til krigen. Det skete først en juni nat i 1941 hvor vi fik den første luftalarm, der vakte stor

opstandelse blandt byens borgere, som frygtede et luftbombardement.

Senere blev luftalarmerne hyppigere, hvorefter vi CBere fik meddelelse om at møde op ved hver alarm.

Efterhånden kom luftalarmerne endnu hyppigere, ofte 3 - 5 gang om ugen og ofte med to alarmer på en nat, der kunne variere med en længde på op til 4 - 5 timer. Det var naturligvis en belastning at få nattesøvnen ødelagt samtidig med, at arbejdet om dagen skulle passes. Det førte bl.a. til, at man undlod at give møde, med den begrundelse at man ikke havde hørt sirenerne, hvilket i de fleste tilfælde blev accepteret.

Jeg boede på det tidspunkt i udkanten af byen – langt fra nærmeste luftværns sirene – hvor det ofte kunne være vanskeligt at høre sirenerne, og

hvor jeg et par gange i juni 1943 ikke mødte op. Jeg blev derfor anmodet om at møde hos politiass. Rasmussen, der ikke ville acceptere mine undskyldninger, og idømte mig 4 ugers straffetjeneste der skulle aftjenes på Falckstationen i august måned, de første 2 uger fra kl. 7 - 18 og de næste 2 uger fra kl. 18 - 6 morgen. Falckstationen i Korsør var på det tidspunkt af beskeden størrelse og var først blevet oprettet 6 år forinden og som havde til huse i den gamle politistation. Stationen blev betjent af 4 mand, en stationsleder Alfred Olsen samt 3 redere. Stationen rådede hvor 3 køretøjer, 1 ambulance, 1 brandbil samt 1 kranbil. Vagtlokalet var i stueetagen og på førstesalen var der bolig for stationslederen.

Iført min CB uniform mødte jeg op på Falckstationen mandag den 2. august, hvorefter jeg deltog i det daglige arbejde på lige fod med redde-re, bl.a. med ambulancekørsel og sygetransporter. Det meste af de 4 uger forløb egentlig ret udramatisk.

Min sidste dag på stationen var lørdag den 28. august hvor jeg mødte op kl. 18, og hvor jeg skulle tilbringe aften og nattevagten sammen med Falckredder Chr. Hansen.

Det var en stille sensommeraften hvor der var roligt i gaderne i modsætning til aftenen forinden, hvor der havde været demonstrationer med mange rudeknusninger hos forretningsfolk og på enkelte hoteller, der sympatiserede eller handlede med tyskerne.

Der havde hele aftenen været ro på stationen uden en eneste udrykning, og kl. ca. 23 gik vi til køjs. Vi sov i et par køjer der var opstillet i vagtlokalet, Chr. Hansen i den underste køje og jeg i den øverste.

Kl. ca. 4 blev vi vækket af kraftige skudsalver fra geværer og maskinpistoler. Vi røg ud af køjerne i en gevaldig fart og søgte dækning under vinduerne, der vendte ud imod havnen og hvorfra vi kunne høre at skuddene blev affyret. Mens vi sad under vinduerne fortsatte skyderiet endnu et stykke tid, og vi kunne tydeligt høre projektilerne ramme murene. Vi var naturligvis ret chokerede og uforstående om hvad der foregik. Da skyderiet

endeligt hørte op, blev vi enige om, at spørge politiet om, hvad de mente, det kunne være. Men vi fik den besked, at de vidste lige så lidt som os. Derefter besluttede vi at ringe til civilforsvarets kommandocentral i kælderens under By-skolen, men heller ikke der vidste man noget, de havde end ikke hørt at der var blevet skudt.

Ca. 10 - 12 minutter efter ringede alarmtelefonen. Det var overlæge Henningsen fra Korsør Sygehus, der bad os om at køre ned til havnen ved Havnepladsen og hente nogle sårede marinesoldater. Vi blev herefter enige om, at underrette politiet om vores viden og samtidig bede et par politibetjente om at ledsage os. Vi fik ingen svar på vores anmodning, men kort efter røg døren til Falckstationen op med et brag hvorefter 4 - 5 politibetjente stormede ind til os, med den vagthavende overbetjent i spidsen, som virkede stærkt ophidset.

»Tag I bare afsted«, råbte han, »det er sgu tyskerne der slås, hvad fanden rager det os. Vi vidste endda godt, hvad der foregik, da I ringede til os men vi ville da ikke risikere noget, måske aflytter tyskerne vores telefoner, men tag I bare derned, der er i hvert fald ingen af os der vil risikere noget«. Og med denne svada var de igen ude af døren, lige så hurtigt som de var kommet ind.

Vi diskuterede derefter situationen, og da vi vidste at tyskerne havde deres egen ambulancetjeneste og egne lazaretter, blev vi enige om ikke at køre nogen steder.

Ca. 10 minutter senere ringede telefonen igen. Det var igen overlæge Henningsen, der spurgte om vi var taget afsted og om vi snart kom med de sårede. Chr. Hansen, der talte i telefonen med overlægen, fortalte hvad politiet havde oplyst os om, hvorefter overlægen oplyste, at det var danske marinere det drejede sig om, og om der ikke i det mindste var bare en politibetjent der ville ledsage os. Et øjeblik senere indfandt politibetjent den senere kriminalass. Martin Nielsen sig, og tilbød at ledsage os. Næsten samtidig med dette kom stationsleder Olsen med kone og 2 små drenge, alle iført nattøj,

Værnepligtig kutteren P 21

Den 28. august 1943 lå minestrygerne »Søløven« og »Søridderen«, torpedobåden »Hajen« samt patroiliebåden P.21 fortøjet i Korsør Havn ved vejen til Fæstningen og op mod broen. P.21 lå længst oppe mod broen, et stykke fra de andre skibe.

P.21 var en nordsøkutter, som var chartret af søværnet. Besætningen bestod af 1 løjtnant, 1 civil skipper, 1 befaren (undertegnede) og 2 andre værnepligtige. Af bevæbning fandtes kun håndskydevåben, nemlig et par enkeltskuds Remington rifler model 67 og nogle 6 skuds tromlerevolvere.

På grund af det spændte forhold til besættelsesmagten og urolighederne i de forskellige byer var der befalet forhøjet beredskab. Landlov var indskrænket, og vi skulle være påklædt, når vi gik til køjs. Ligeledes gik vi vagt på kajen.

Søndag nat den 29. august

havde jeg vagten mellem 0200 og 0400. Det regnede og det var meget mørkt. Alt lys var slukket eller mørkelagt. Jeg gik derfor min runde helt inde ved pakhusene for ikke at falde over pullerter eller andre forhindringer på kajen eller falde i havnen.

Over for os på den modsatte kaj lå der nogle tyske marinefartøjer. Kort efter at jeg havde tiltrådt min vagt, bemærkede jeg en del aktivitet derovre. Et fartøj blev forhalet langs kajen, men uroen opnåede ret hurtigt. Der var ellers roligt i området, uden færdsel i de tilstødende gader eller på havnen. Ved 1 tiden kom et beruset par – en mand og en »dame« hen imod mig. De var i vildt skænderi, som var ved at udvikle sig til slagsmål. Da det var i mit område, gik jeg derfor hen imod dem for om nødvendigt at skille parterne, men jeg opnåede kun, at de begge to ville fare på mig i

ned fra lejligheden på første salen, og spurgte meget forundret om hvad der foregik. Bagefter har jeg undret mig over, at han har kunnet undgå at høre alt skyderiet. Efter at han var sat ind i hvad der foregik, foreslog han, at vi forespurgte på den tyske havnekaptajns kontor på »Storebælt« (Th. Rasmussens administrationsbygning) som var beslaglagt af tyskerne. Da Olsen ved en tidligere lejlighed havde erfaret at jeg kunne tale tysk, foreslog han at jeg ringede derover. Jeg kom i første omgang til at tale med en tysk telefonvagt, som jeg satte ind i situationen og efter nogle minutter forløb kom der til min store overraskelse en dansker til telefonen og præsenterede sig som landbetjent Aage Andersen!!!. Siden har jeg ofte tænkt på, hvad mon han lavede derovre den morgen. Aage Andersen, gav os den besked fra den tyske havnemester, at vi skulle stoppe for et hvert tilråb, og at vi skulle tænde alt lyset på ambulancen, både inde og ude og at vi skulle fjerne mørklægningshættene fra billygterne.

Da vi forberedte os til at tage afsted sagde stationsleder henvendt til mig »vil De ikke nok køre med derned Berthelsen, for jeg er jo nødsaget til at passe telefonen«.

Chr. Hansen og Martin Nielsen tog plads i førerhuset, og jeg kravlede ind i bærerummet, medbringende en stor stavlygte fordi lyset i bærerummet var meget svagt.

Afstanden fra Falckstationen til Havnepladsen er kun nogle få hundrede meter, men efter mindre end hundrede meters kørsel blev vi anbragt af værnemagtsoldater. Døren til bærerummet blev åbnet og en soldat, der var camoufleret med grønne grene i hjelmen, og overmalet i hovedet, stak hovedet indenfor, hvorefter vi igen kunne fortsætte kørslen. Da vi nåede til indkørslen til Havnepladsen blev vi igen stoppet, denne gang af marinesoldater, og ceremonien gentog sig. Med en tysk marinere på hvert trinbrædt fortsatte vi kørslen de sidste ca. 100 m. hen til havnekajen hvor vi blev gennet ud af ambulancen, og her mødte der os et sørgeligt syn. Hele området lå badet i lys fra kraftige projektorer, der dels var opstillet på de

nærliggende pakhuse samt fra tyske marineskibe der lå ved den anden side af havnen (ved Amerikakajen). Ved bolværket lå et dansk marineskib og på dækket var samtlige danske marinesoldater fra de omkringliggende marineskibegennet sammen, alle med hænderne på hovedet. Det var en kølig morgen med lidt regndis men kun enkelte af de danske marinere var klædt på. Hovedparten var kun iført undertøj og de fleste var uden fodtøj og strømper. Da vi kom ud af ambulancen blev vi grundigt kropsvisiteret, hvorefter Chr. Hansen og jeg, blev beordret til at følge en marinesoldat, medbringende sygebåren. Først skulle vi over dækket på de nærmest liggende skib, derefter på en ganske smal gangbro over til et skib der lå udenpå og videre ud til et tredje skib der lå yderst ude. Det var en yderst vanskelig tur, hvor vi havde svært ved at orientere os fordi vi blev blændede af de kraftige projektorer. På det yderste af de tre skibe, opholdt der sig en hel del tyske marinere, og vi blev dirigeret hen til en klynge der var forsamlede om en dæksluge der mindede mig om et kloakdæksel i en rensebrønd. Tyskerne lyste med et par lommelygter ned i et lille lavloftet rum under dækket, og der kunne vi se et livløst menneske liggende på ryggen, iført en hvid skjorte og et par mørke benklæder. Jeg blev beordret ned i det lille rum, hvor der på døren sad endnu en tysk marinere og pegede ud, at manden måtte være død, idet jeg i den sparsomme belysning kunne se, at han var gennemhullet af utallige skud, hvorfra blod piblede ud. Jeg var med det samme klar over at det var en dansker, fordi han var lyseblond og af nordisk type.

Jeg havde det største besvær med at få den døde løftet op til lugekarmen, bl.a. fordi at rummet vi befandt os i var temmelig lavloftet, måske mindre en halvanden meter højt og desuden var den døde meget tung at løfte op, jeg vil anslå at han vejede mindst 100 kilo, men jeg fik ham da op til lugekarmen, hvor Chr. Hansen tog sig af ham. Vi fik den døde anbragt på båren og begyndte tilbageturen over de smalle gangbrædder og

næsten blændet af projektorlyset.

På bolværskanten sad en mand, indhyllt i et gråt tæppe, som vi også skulle have med til sygehuset. Han blev anbragt i bærerummet sammen med mig. Med det samme ambulancen satte igang, spurgte han mig om jeg havde en cigaret, og da jeg om lørdagen havde fået min ugentlige cigaretration, kunne jeg heldigvis opfylde hans ønske. Han bad mig om, at tænde cigaretten og give ham den i munden, da han ikke kunne bevæge armen fordi han var skudt i overkroppen. Da vi ankom til sygehuset blev vi ved indgangen modtaget af overlægen samt endnu en læge, og et par sygeplejersker. Lægerne konstaterede med det samme, at manden på båren var død og vi blev derfor bedt om, at bringe ham over til sygehusets kapel. Den anden patient som vi havde med tog lægerne sig af.

Da vi forlod havnen, bad en tysk officer os om at komme igen, og på tilbagevejen kørte vi ind på Falckstationen for at få udskiftet båren der var indsmurt i blod. Da vi igen ankom til havnekajen, blev vi beordret til at køre til det tyske lazaret i Slottensgade nr. 9 – en beboelsesbygning som tyskerne havde beslaglagt – som kun lå ca. 100 m fra havnekajen. Da vi kom til »lazaretbygningen«, blev vi beordret til at holde på gaden foran en port, og nogle minutter senere kom et par tyske marinere bærende på en sejlugsbåre, hvorpå der lå en såret overdækket med et tæppe. Den tyske sejlugsbåre blev herefter anbragt i bærerummet, men da den var betydeligt længere en bærerummet kunne døren ikke lukkes. Jeg måtte derfor stå på kofangeren, dels for at holde på døren men også for at forhindre at båren gled ud under kørslen. Jeg var overbevist om, at det var en tysker der lå på båren, for det første fordi vi hentede ham fra tyskerne lazaret, og for det andet fordi han var meget mørk-håret. Da turen til sygehuset gik af Sylovsvej, hvorfra der var udsigt til Fyn, kunne jeg se skæret af en stor ildebrand, og da manden på båren også observerede det sagde han på pæredansk »derovre er de antagelig også ble-

vet overfaldet af tyskerne«. Først da blev jeg klar over at han var dansker, hvorefter vi vekslede nogle ord om tyskernes overfald og hvor han fortalte mig at han var søløjtnant og hans havn var Rübner Jørgensen.

Da vi ankom til sygehuset, bar vi Rübner Jørgensen indenfor, hvor et par sygeplejerske bad os om at løfte ham op på en rullebåre. Da tæppet der lå over ham blev fjernet, mødte der os et forfærdeligt syn. Hele hans underliv var totalt smadret og en forbindelse af papirbind, der var gennemvædet af blod, gik i stykker da vi løftede ham op. Utroligt at han stadig var ved bevidsthed.

Hermed var vores mission endt og vi kørte tilbage til Falckstationen, hvor jeg fik min blodoversmurt uniform og skjorte udskiftet med en jakke og et par benklæder som jeg lånte af stationsleder Olsen.

Da det stadig vrimlede med tyske soldater i havneområdet og på Halskovbroen nu hvor klokken var halv seks, foreslog stationslederen at jeg ventede med at køre hjem indtil der blev mere normal trafik i gaderne. Kl. ca. 7 kom Chr. Hansens forlovede der var sygeplejerske på sygehuset, ind på Falckstationen efter en nattevagt på sygehuset, og hun fortalte at Rübner Jørgensen døde kl. ca. 6.

Dermed havde tyskernes overfald på de danske marineskibe kostet 2 menneskeliv. Hvor mange tyskere der omkom ved aktionen blev aldrig oplyst, men det menes at dreje sig om 12 - 15 faldne.

Jeg erfarede kort efter, at den dræbte marinere som vi hentede først var underkvartermester Christian Thomsen, der gjorde tjeneste på torpedo-båden »Hajen«, hvor også søløjtnant af reserven Rübner Jørgensen var næstkommanderende. Den sårede marinere der sad på bolværskanten og som vi også bragte til sygehuset, var chefen for torpedo-båden »Springeren«, kaptajn-løjtnant Dam.

Langs kajen ved Havnepladsen lå ialt 4 danske marineskibe, ministrygeren »Søløven«, med orlogskaptajn Münster som chef, ministrygeren »Søridderen« med orlogskaptajn Groth som chef, og desuden torpedo-bådene

»Springeren« med kaptajn-løjtnant Dam som chef og »Hajen«, med kaptajn-løjtnant Valentiner som chef.

Ved kajen lå »Søløven« alene, og agten for den lå »Søridderen« og uden på den lå »Springeren« og »Hajen«.

Ved kajen, tæt op af Halskovbroen lå desuden 4 minnekuttere, P.2 ført af søløjtnant i reserven H. Jacobsen,

P.9, ført af søløjtnant i reserven Mühlendorff, P.21, ført af søløjtnant i reserven Thomas Hansen (han blev senere havnemester i Korsør, samt P.32, ført af søløjtnant i reserven Mogenssen.

Det var fra overfaldet på disse P.kuttere vi på Falckstationen blev vækket af det voldsomme skyderi, idet Falckstationen kun ligger ca.

100 m derfra. Skydningen var i særlig grad rettet imod et par danske marinesoldater der med held flygtede derfra. Samtlige marinere blev efter overfaldet transporteret til en tysk militær baraklejr på Taarnborgengen.

Her fik de senere på dagen selskab af besætningerne på inspektionsskibene »Ingolf« og »Hvidbjørn« der begge var

blevet kapret i Storebælt. Denne kapring er blevet udførligt beskrevet af kaptajn-løjtnant Erik Bisp, der var tjenestegørende på inspektionsskibet »Ingolf«. Erik Bisp's beretning opbevares på Marinens Bibliotek.

*Paul Berthelsen.
»CB»er – Korsør*

Farvandet syd for Sjælland

Værnepligtig torpedo-båden HAVØRNEN

Efter et fire-måneders tog med »Islands Falk« i Isefjorden, fik jeg sidst i januar 1943 besked på at tage køjesækken på nakken og tage toget til Faaborg, hvor jeg skulle møde mig om bord på »Havørnen«.

Det var en gammel torpedo-båd fra 1917, der var ombygget til ministryger. Vores opgave var at holde sejlruerne mellem Faaborg og Mømmark og ruten til Søby på Ærø og til Avernakø fri for magnetiske miner. Det lykkedes da også at sprænge tre stykker, medens vi var dernede.

Omkring 1. maj afgik vi til Nyborg for at afløse en anden ministryger, der skulle til Næstved for at afløse der. Den ministryger, der lå i Næstved skulle til Faaborg og afløse der. Vi var således fire måneder hvert sted.

Fra Nyborg skulle vi holde sejlruen til Lohals og Svendborg sund fri for miner. Der fik vi nu ingen gevinst, men en dag vi skulle stryge i et bestemt felt udenfor ruten til Korsør, fik vi fire magnetiske miner til at sprænge. Det mærkede vi ikke så voldsomt, som dem vi tog ved Faaborg, for der er større vanddybde i Storebælt.

Vi holdt skydeøvelser med vores torpedo. Den havde vi ude i stævnen. Vores P-kutter slæbte et mål efter sig, som vi

skulle træffe. Det var naturligvis nødvendigt, men bevare mig vel for arbejdet med at få torpedoen på plads igen efter øvelsen.

Først hejse den op langs skibssiden, så ind gennem rummet, hvor styremaskinerne stod. Derfra ned på banjen, hvor vi menige boede og videre gennem de tre underkvarter-mestres rum.

Tiden gik, til vi var kommet hen i august måned. Der blev mere og mere ballade rundt omkring. I Odense strejkede man, og vi fik besked på at holde os i skindet, når vi kom på værtshus. Ikke noget med at provokere tyskerne.

En nat var vi oppe for at skifte næsen ud på torpedoen. Den skulle have tændsatsen sat på, så den var klar til at sendes mod fjenden. Sprængladningen agter hos chefen, kaptajn-løjtnant Aage Schultze, var også klar, så den kunne bruges straks, hvis det blev nødvendigt.

Uroen tog til. De sidste dage i august tilbragte vi i Korsør, hvor der allerede lå fire ministrygere. Der var »Søløven«, »Søridderen«, »Springeren« og »Hajen«. De to sidste var magen til »Havørnen«.

Tiden med station i Nyborg var ved at være forbi, og vi skulle de kommende fire måneder ligge i Næstved. Først skulle vi sejle til Køben-

havn eller Lynetten, hvor fartøjet skulle afmagnetiseres 1. september.

Vores chef valgte at forlade Korsør havn allerede lørdag den 28. august ved 11-tiden. Da vi kom ud i Storebælt, så vi, der lå et stort armeret tysk hjælpeskib til ankers, så chefen har nok haft sine anelser.

Vi sejlede til Næstved, hvor vi fyldte kul på. Det gjorde vi næsten hveranden dag, men når det var sket, forlod vi Næstved og satte kurs mod Stubbekøbing.

Jeg havde turen som rorgænger, og jeg husker tydeligt, hvordan vejret var. Vinden var imod, og regnen piskede ned, og vindstyrken var nok en seks-syv stykker, da vi gik gennem Smålandshavet. Ved 22-tiden om aftenen nåede vi Stubbekøbing.

Vi skulle sejle til København kl. 6.00 næste morgen, og der var skærpet beredskab, det vil sige, at der i stedet for en vagt skulle være en på kajen og en om bord, samt at der skulle være ild under kedlen.

Jeg fik sammen med en værnepligtig morgenvagten fra kl. 4 til 6 Den første time gik jeg vagt om bord, og næste time skiftede vi, så min makker kom om bord, og jeg gik på kajen.

Det var stadig surt vejr om morgenen. Det regnede og blæste, der stod en bunke fiskekasser på kajen, hvor vi lå, og dem stod man da i læ af. Vi var udstyret med tromlepiistol, kaliber 9,1 m/m med seks skud, vi skulle bruge, hvis der kom nogen og ville trænge om bord.

Der var nu meget fredeligt, og klokken 5.30 kom næst-

kommanderende løjtnant Helge Jørgensen og gik i land for at telefonere til ministryningscentralen og meddele, at vi afgik fra Stubbekøbing til København.

Da han kom tilbage, kunne vi godt se, at der var noget galt. Chefen, kaptajn-løjtnant Aage Schulze var kommet på broen, da han fik den besked at der var blevet hvisket, at vi skulle søge ind på svensk område.

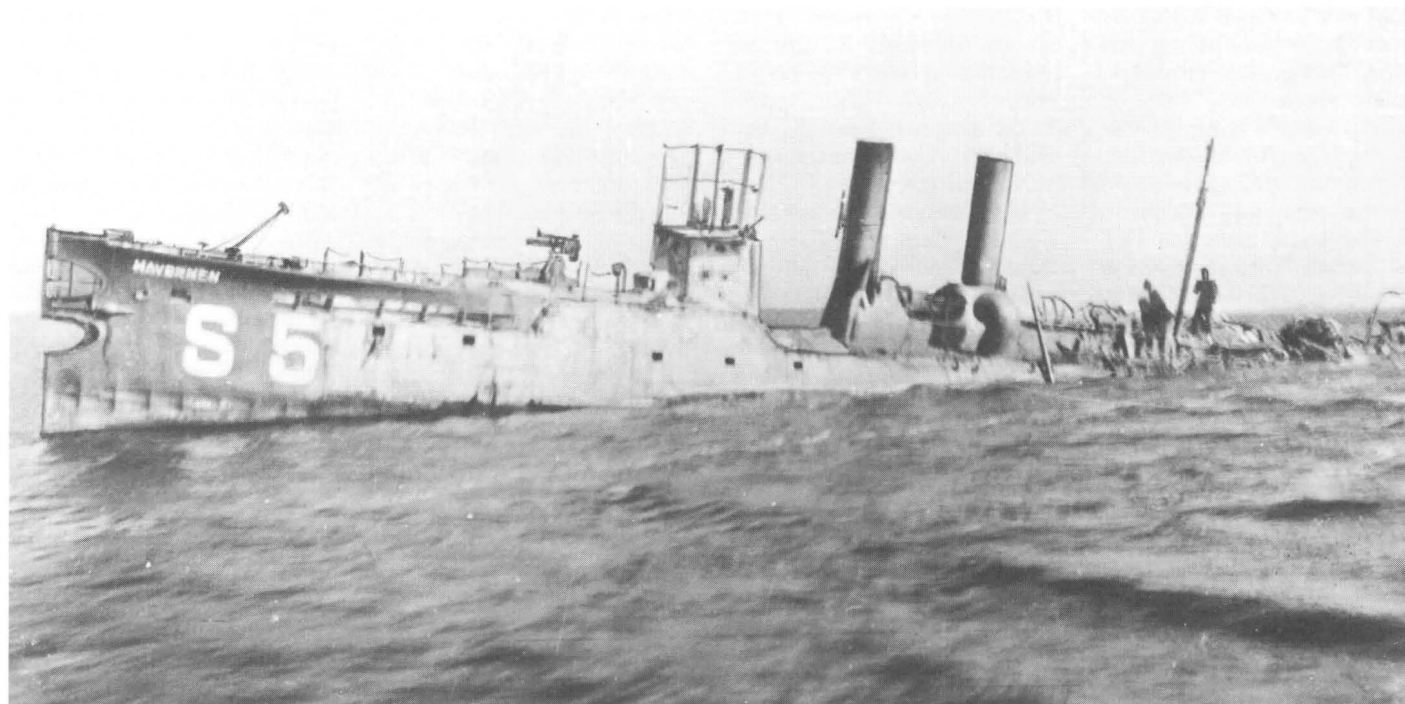
Han gav ordren »klart skib« og fyr under begge kedler. Alle mand på dæk, og vi fik at vide, hvad sagen drejede sig om, så hver mand viste, hvor han hørte til. Min plads var oppe på broen. Jeg var signalgast og skulle modtage og afsende signaler, hvis det blev nødvendigt. Vi havde håndflag, morselampe eller signalflag, som man skulle kunne bruge selv i søvne.

Vi sejlede ud af Grønsund for at lægge os op under den svenske kyst men ak – da vi fik stævnen udenfor Grønsund, lå der en ret stor tyskpatruljebåd, som også havde klart skib om bord.

Den lå godt – lige foran os. Vi havde vores torpedo liggende i stavnen, klapperne var slået op, og sprængladningen var intakt lige til at sende af sted, men der var nok ikke blevet meget tilbage af »Havørnen« hvis vi havde gjort det, for patruljebåden var ret ny og godt armeret.

Vi vendte om, og maskinerne fik lov at give alt, hvad de kunne præstere, 20 sømil vil jeg tro. Forbi Stubbekøbing igen medens patruljebåden hele tiden med sin signallampe sendte »Stop – Stop«. Jeg fik besked på, jeg

Torpedobåd (ministryger) af SPRINGEREN klassen, S 5, HAVØRNEN, sat på grund og sprængt ved Stammenakke i Ulvsund efter kamp med tysk jager. Søsterskibene SPRINGEREN og HAIEN blev taget af tyskerne efter kamp i Korsør, medens HAVKATTEN undslap til Sverige

skulle sende dobbelt W, som betyder, at man ikke kan aflæse deres meddelelse, fordi lysgiveren er dårligt indstillet.

Vi fortsatte vestpå, og da vi kom ned, hvor Ulfund og Grønsund løber sammen, drejede vi styrbord og fortsatte ind i Ulfund. Chefen beordrede, der skulle tages noget af farten, så inden vi kom ind i Ulfund, lå den tyske patruljebåd lige overfor. Vi fik en forskrækkelse, da han gav os et varselsskud en meter foran stævnen, men vi var jo i drift, så vi gled stille og roligt ind i Ulfund.

Da vi kom på den anden side af Farø, fortsatte vi, så Farø dækkede udsigten, så vi ikke kunne se hinanden. Jeg blev sendt op i masten for at holde øje med, om han kom efter os, men det turde eller kunne han ikke, da der ikke var dybt nok til et fartøj af den størrelse.

Turen gik videre ind i Ulfund, hvor vi lidt senere kastede anker. Så skulle vi forsøge at smutte ud, når det blev mørkt, men det var ikke nemt, for broen til Møen var besat af tyske soldater.

Kokken lavede middagsmad, men vi blev liggende med »klart skib«, for ind imellem kom der tyske flyvere forbi, og hvergang løb skytterne til kanonerne. Vi havde en 57 m/m kanon og en 20 m/m luftskytsskanon.

Imedens gik vi og pakkede lidt sammen, hvad vi nu mente, vi kunne få med af private ting, hvis vi skulle forlade skibet i en fart. Vi fik besked om, at vi skulle klæde os, så vi ikke lignede soldater, men det var lidt svært, når vi kun havde uniformstøj med, men det blev til, at vi gik i holmenbukser og islandsk trøje. Officererne kunne sagtens for de havde civilt tøj med om bord. Vi fik også besked på at dele os, så vi gik to og to.

Ved 13.30 - 14.00 tiden skete der noget. En dansk P-kutter vist sig langt ude i vest. Da den nærmede sig, kunne vi se, at den havde tysk flag agter. Chefen gav igen ordre til »klart skib«, og så bakkede de heller ikke, så næstkommanderende måtte hjælpe nogle af dem ind, hvor de havde fast grund under fødderne.

Jeg var blandt de sidste, der forlod skibet. Vi kravlede ned i stævnen, hvor vi kunne træde i hullet, hvor torpedoen havde ligget. Her var ikke ret dybt, så vi blev kun våde op til maven. Jeg tog mit fotografapparat op af min taske og snuppede et billede af næstkommanderende løjtnant Helge Jørgensen, da han forlod »Havørnen« lige inden bomben sprang, og før tyskern var kommet frem.

Men de var på vej, så vi skyndte os op i skoven og forlod stedet, hvor »Havørnen« endnu stod med flaget vajende agter. Da vi forlod skibet, udbragte vi tre hurraer for marinen.

Vi skulle forlade skibet og forsvinde op i skoven og dele os. Skibet ville springe i luften fem minutter efter. Forinden affyrede chefen torpedoen, der gik ind i et stenrev og sprængtes med et øredøvende brag.

Da »Havørnen« havde taget grunden, begyndte mandskabet at forlade den, for tyskerne i P-kutteren var jo ikke så forfærdelig langt væk. Mange sprang i vandet fra agterskibet, der var lavest, men skruen gik stadig, og nogle kunne ikke svømme, og bunde kunne de heller ikke, så næstkommanderende måtte hjælpe nogle af dem ind, hvor de havde fast grund under fødderne.

Stedet, hvor vi satte »Havørnen« på grund heder Stammenakke og Peters Værft. Et stykke oppe ad vejen lå en lille ejendom, hvor nogle af gutterne stod inde i et uddhus med to halvdøre. Medens vi stod der, lød der et ordentligt brag, og vi var klar over, at der røg vort gode gamle skib.

Nogle minutter efter kunne vi se de tyske marinere komme gående i gåsegang op ad stien. Manden, der ejede ejendommen, gik ud, da tyskerne kom. De spurgte ham om et eller andet, og han pegede fremad. De takkede ham og gik videre.

Imens havde politiet ringet til Vordingborg politistation, og der kom ordre på, at vi skulle køre dertil, da »Havørnen« var sat på grund på et sted, der sorterede under Vordingborg politikreds.

Et par ældre overbetjente kørte os derned, hvor vi blev afleveret på politistationen. Efter en times ventetid kom politimesteren og sagde, vi skulle køres ud på den tyske kaserne, hvorefter der kom to bevæbnede soldater og hentede os, men efter et kort ophold der, blev vi kørt til K.F.U.M soldaterhjem, hvor der lå andre soldater, blandt andet en af vores folk fra »Havørnen«. Han havde meldt sig selv.

Der var vi i otte dage, og vi havde det godt, indtil vi søndag eftermiddag blev hentet af tyske lastbiler. Turen gik sydpå over Storstrømsbroen ned til en dansk forlægning, der hed »Berritsgård« ved Saksøbing. Det var træbaraker og med tyske soldater, der gik vagt hele døgnet.

Så satte vi kurs mod Præstø, en spadseretur på ca. 25 km. Tøjet var efterhånden blevet tørt. Der var tomt og stille hele vejen, da der var

undtagelsestilstand og forbud mod at færdes ude efter kl. 21.00. Da vi nærmede os Præstø, talte vi med nogle mennesker, der viste os en gård, hvor der boede nogle folk, der sikkert ville hjælpe os.

Vi gik ind på gården og spurgte, om vi måtte ligge på høloftet om natten. Det måtte vi godt, bare vi ikke røg.

Vi sov godt den nat, selv om regnen plaskede ned. Næste morgen blev vi inviteret på morgenkaffe. Hen på formiddagen gik vi ind til byen for at tage toget til København, men det blev der nu ikke noget af, for der skulle tilladelse til for at køre med toget.

En mand sagde til os, at vi skulle gå på politistationen. De var så flinke, og de ville sikkert hjælpe os.

Det var blevet middag, og sultne var vi. Vi kom ned i stationens kælder, hvor der var opholdsrum. Vi fik varm mad, kalvefrikasse, og vi hørte den engelske presse kl. 12.15, hvor de fortalte om alt det, der var sket i Danmark, om »Niels Juel«, der forsøgte at nå Sverige. Jeg havde en ældre bror, der var kok ombord på »Niels Juel«, så jeg var jo spændt på, om der var sket noget. Den var jo blevet beskudt.

Imens havde politiet ringet til Vordingborg politistation, og der kom ordre på, at vi skulle køre dertil, da »Havørnen« var sat på grund på et sted, der sorterede under Vordingborg politikreds.

Et par ældre overbetjente kørte os derned, hvor vi blev afleveret på politistationen. Efter en times ventetid kom politimesteren og sagde, vi skulle køres ud på den tyske kaserne, hvorefter der kom to bevæbnede soldater og hentede os, men efter et kort ophold der, blev vi kørt til K.F.U.M soldaterhjem, hvor der lå andre soldater, blandt andet en af vores folk fra »Havørnen«. Han havde meldt sig selv.

Der var vi i otte dage, og vi havde det godt, indtil vi søndag eftermiddag blev hentet af tyske lastbiler. Turen gik sydpå over Storstrømsbroen ned til en dansk forlægning, der hed »Berritsgård« ved Saksøbing. Det var træbaraker og med tyske soldater, der gik vagt hele døgnet.

Så satte vi kurs mod Præstø, en spadseretur på ca. 25 km. Tøjet var efterhånden blevet tørt. Der var tomt og stille hele vejen, da der var

Tirsdag, sent på eftermiddagen kom der påny en tysk lastbil og hentede os fra marinen og kørte os nordpå over Sjælland til Korsør, hvor der kom flere marinere på, og derfra videre til Holmen, hvor vi blev indlogeret i gymnastiksalen.

Vi lå på madrasser på gulvet og havde det rigtig godt. Vi spiste i Orlogsværftets store kantine og kunne gå rundt på hele Holmen. Omtrent hver dag havde vi forskellige skuespillere på besøg, der optrådte for os i Søofficersskolens aula. Leo Mathisens orkester var et af de orkestre, der var ude og spille for os.

Der var også meget andet at se på. Tyskerne havde fået en kæmpflydekran bugseret herop, og den hævdede alle de danske både, der var blevet sænket den 29. august. De blev bare lagt op på land.

Efter en måneds tids forløb blev alle de værnepligtige hjemsendt. Vi flyttede ned på Søværnets kaserne, hvor vi også fik tildelt landlov. Den 16. oktober blev vi alle hjemsendt efter syv ugers internering, en oplevelse rigere og med livet i behold.

Når man senere fik at vide, at to mand i Korsør blev mejet ned om morgenen den 29. august, da tyskerne væltede frem, tænker man på, hvad der kunne være sket, hvis vi var blevet i Næstved om natten. Der var også fuldt af tyskere, og så er det ikke sikkert, man kunne sidde her 50 år efter og skrive om de oplevelser, man skulle igennem, så det var en god beslutning, vores chef kaptajn løjtnant Aage Schultze tog i de bevægede dage.

Han var altid rolig og fattet i alt, hvad han foretog sig. Gad vide, om han lever endnu? Jeg traf ham efter krigen, da han var chef for havnebevogtningen i Frihavnen. Senere blev han chef på kongeskibet »Dannebrog«.

Arne Johansen, værnepligtig »Havørnen«

Artillerimath ministrygeren MS 9

Sommeren 1943 var en rigtig varm og dejlig dansk sommer. Jeg var ombord på ministrygeren MS-9, der sammen med MS-10 og deres »føl« lå i Svendborg. Vor opgave var ministrygning i de sydfynske farvande. Forholdet mellem den danske regering og den tyske besættelsesmagt var ikke det bedste, og i august måned tilspidsede situationen sig så hurtigt at det udløste spontane strejker i landet, hvilket endte med en generalstrejke. Den nåede Svendborg i midten af august. Dette medførte at vi ikke kunne proviantere mere og flyttede derfor vor base til Rudkøbing.

Den 28. august, sent om aftenen, blev MS-9 sendt ud med forseglede ordrer til kadetgruppen, som lå for anker i Lunkebugten. Vejret var blæsende og hårdt, ikke en stjerne eller månen var at se. Den hårde sø medførte at vi kolliderede med en galease i havnen. Resultatet af den lille »nærkontakt« blev en smadret redningsbåd og et »nedlagt« gelænder på bakken af vor båd.

Den næste dag lå vi i havn, en taksator kom for at besigtige skaderne og senere ankom en smed som rettede vort gelænder op igen, og så var den dag gået.

Næste morgen gjorde vi klar til at sejle. Rygterne ville vide, at vi skulle skifte base til Hundested. Chefen for skibet som var søløjtnant I. Arne Clausen, gav besked om at vi ikke skulle medbringe vor magnet, men fortøje den forsvarligt agten for skibet. Så var det afgang. Vi fulgte en rute der gik mod syd. Jeg var l. artillerist og skytte ved kanonen. Chefen gav mig et par mand til hjælp til opladning af patronbælter og magasiner. Pludselig blev der slået stop på maskinen. Mandskabet blev kaldt til mønstring, og så fik vi en orientering om situationen, om flådens sænkning i København. På dette tidspunkt lå vi i Østersøen, i nærheden

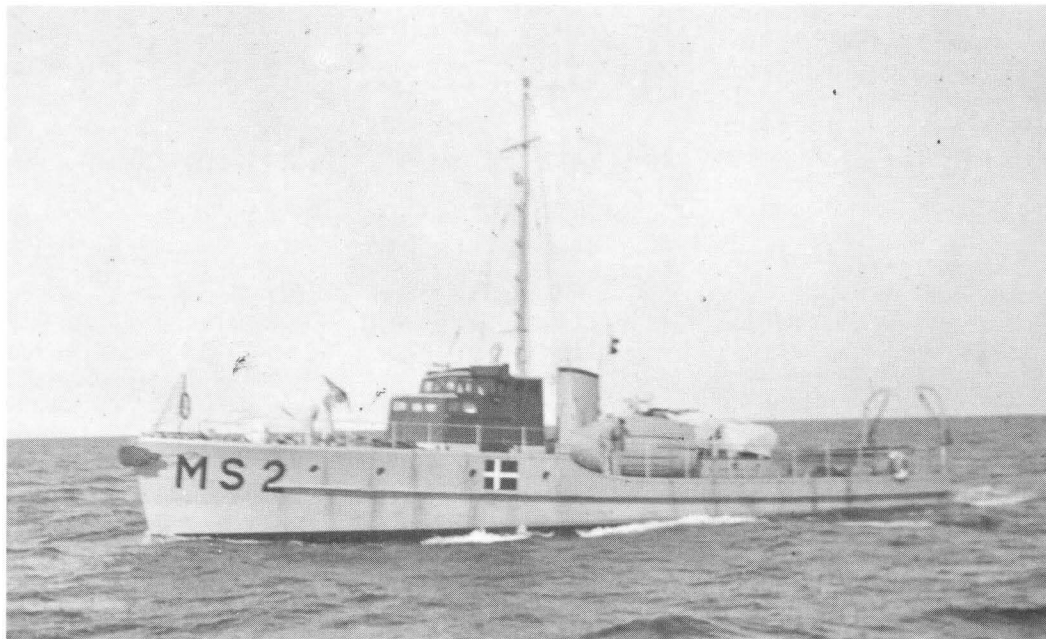
af Gedser. Skipper var af den opfattelse at vi ikke mere skulle sejle rundt med påmalede nationalitetsflag, så vi hængte et par mand ud på fenderlisterne og »tjærede« flagene over. Ind med dem igen – og så afgang. Skulle vi være uheldige og blive opbragt af tyskerne, var vi forberedt på at sænke båden med en sprængladning lagt i lastrummet.

Hen til »20 mm-eren« – på med selen – lad kanonen – klar – målpejling 190 – og hvad så. To tyske flyvemaskiner kom lige hen over hovedet på os i ret lav højde med kurs mod Kastrup. Jeg fulgte målet til de var et stykke borte. »Sikre« – lød ordren – daglig orden, og så gled vi stille videre. Farten var ret lav p.g.a. en mindre fejl i maskinen. Det var næsten mørkt. I skumringen så vi nu et svensk fyrskib. Vi nærmede os og fortøjede agter. Chefen gik om bord og talte med svenskerne. De forsynede os med vand da vi var »tørslagt«. Efter en stund forlod vi dem med kurs ud mod et par tyske ankerliggere. Nu var det helt mørkt, og vi kastede anker uden for territorialgrænsen.

Næste morgen tog vi »krogen« hjem og stævnedes ud mod de tyske både. Undervejs blev vi prajet af en svensk patruljebåd. Efter nogen diskussion fulgte vi dem til havn i Trelleborg, hvor vi straks kom under bevogtning. Ekskorteret af svenske vagter fik vi lov til at få et meget tiltrængt bad i den lokale svømmehal. Vi benyttede lejligheden til at reparere vor maskine, hvorefter vi kunne gå til køjs alle mand, nu havde vi fremmede folk til at gå vagt.

Tidligt næste morgen vågnede jeg ved den kendte lyd af maskinen. Var de ved at varme op – skulle vi sejle?? Nej-nej; jeg vendte mig i køjen og kunne så gennem køjet se ud over havnen. En stor sort motorbåd. Det var dens maskine jeg havde hørt. Der var noget der virkede me-

Ministrygeren MS, der lå i Kalundborg, hvor den opbragtes af tyskerne. MS 9, der lå i Rudkøbing og slap til Sverige, var af samme type.

get bekendt – men hvad? Pludselig gik det op for mig, det var jo en båd magen til vor egen, den var bare uden mast og så var den kulsort; det var MS-1, eller som den senere blev kaldt, »Sorte Sara«. Stor gensynsglæde.

Dagen gik med forskellige gøremål. Sidst på eftermiddagen ankom en svensk torpedo-

båd »Sigurd« fra Åhus. Da det blev mørkt fik vi ordre på at sejle. »Sigurd« gled ud af havnen med slukkede lanterner, MS-1 fulgte efter, og så kom vi. Natten var sort som arvesynden, vi havde kun en svag blå lampe som vi skulle følge. Turen gik tværs over Blekinge Bugt og næste morgen i dagryet kunne vi se en

større by forude – det var Karlskrona. Vi gik i havn og mødte der en del danske marineskibe, det var nogle mindre enheder, samt 9 kuttere og så torpedoåden »Havkatten«.

Efter et par dage fik vi »midlertidig orlov«, blev udstyret med civilt tøj og sendt ud på arbejde, til vi blev beordret til »Politiskolen« i

Sätrabrunn ved Sala. Båden blev lagt op og klargjort med hjælp fra en tilsynsstyrke på 12-14 mand.

Næste kapitel var så Politiskolen, eller som den senere hed, Den Danske Brigade, men det er en anden historie.

Alf Jørgensen
Artillerimath – minestryger
»MS-9«

Andet

Matrosunderkvartermester, torpedostation Bramsnæsvig

For at give beretningen om min oplevelse af 29. august 1943 i Søværnets tjeneste lidt baggrund, vil jeg gå lidt tilbage i tiden for, om jeg så må sige, at få ouverturen med eller have et afførende sted.

Jeg blev i oktober 1937 som 17-årig antaget som mathelev, og efter gennemgang af relevante kurser og skoler med mellemliggende sejlede tjeneste i foråret 1939 antaget som matrosmath, i foråret 1941 udnævnt til matrosunderkvartermester II og i

sommeren 1945 til matrosunderkvartermester I.

For os unge under uddannelse i Søværnet, og dermed på laveste niveau helt uden insider viden, blev choket og de efterfølgende frustrationer over det tyske overfald på Danmark 9. april 1940 måske endnu større end for civilbefolkningen i almindelighed.

Dels fik vi ikke lov til at anvende den uddannelse, vi havde fået netop med henblik på at imødegå eller afværge en sådan situation, dels var

der frygten for fremtiden. Vi havde jo ikke lært andet »håndværk« end den tjeneste, vi udførte i de sejlede enheder eller ved institutionerne for at holde enhederne operative. Og hvad nu? Blev det tysk fangenskab, fyring til arbejdsløshed? Eller endnu værre, kunne vi blive tvunget til at bruge vor uddannelse i tysk tjeneste?

Jeg mener ikke, at vi skulle have søgt direkte kamp mod en så overvældende overmagt, men det er dog tidligere i flåde- og krigshistorien set – hvad vi da også var blevet doceret om – at man i håbløse situationer forsøgte at forhindre, at eget personel og materiel faldt i fjendehånd.

I Frederikshavn, hvor jeg befandt mig, som signalmath i en torpedoåden, lå vi pænt og ventede med tre torpedoåder (Dragen, Hvalen og Laxen), nogle af vore nyeste og efter datidens forhold ret effektive,

i havnen og artilleriskibet Peder Skram på reden, indtil en mindre deling tyske infanterister – eller sådan noget – ved middagstid nåede frem ad landevejen og pænt bad om, og pænt fik udleveret, en vital maskindel fra hvert skib, så disse var forhindret i at sejle.

Der blev fra morgenstunden holdt konference med torpedoådscheferne om bord i Peder Skram, der var eskadrens flagskib (chef kommandør Bjørn Andersen), og rygtet sagde, at flere af de yngre officerer var indstillet på at sejle til Sverige, men at dette blev afslået af eskadrechefen, der endog skulle have udtalt, at omgælse af forbudet ville blive mødt med våbenindsats fra Peder Skram. Men det var jo nok blot et rygte – hvordan sådan et så ellers opstår. Men nogen egentlig organiseret information fik det menige mandskab ikke. Det var ikke moderne dengang.

Det var frustrerende og dybt skuffende i betragtning af, at vi havde kendt situationen siden kl. ca. 0500, og at der, i al fald for torpedoådens vedkommende, kun ville have været et par timers sejlads til svensk havn.

Det var min første store skuffelse i den danske marines tjeneste.

Nå, den danske tilpasningsevne var også dengang stor, og da den første panik havde lagt sig, blev alt snart næsten »normalt« igen. Værnepligtige hjemsendtes, og nye blev indkaldt. Nye math-elevskoler etableres, og officers-, kvartermester- og underkvartermesterskoler gik deres gang.

Skibsuddannelsen fortsatte også, omend på en lidt anden måde. Fiskeriinspektionen ved Færøerne, Island og Grønland blev naturligvis indstillet, men så blev Isefjorden anvist som øvelsesområde, og så kunne skibene fra Niels Juel og nedefter ligge og more sig der. Isefjorden blev da også omgående i marineviddet omdøbt til kravlegården.

Lidt senere blev der også tilladt U-bådshalløj og en dykkerskole i Mariager fjord. Og så etableredes der en kystbevogtning, der vist især gik fra ca. Gilleleje til godt og vel Køge bugt og retur. Der sejlede man så frem og tilbage og passede godt på, at ingen undslap til Sverige. Og det skete vist kun en enkelt gang, at et af patruljefartøjerne tog »fejll« og forvildede sig ind i en svensk havn.

Men ellers var det minestrygningen, der blev det store nummer efterhånden, som englænderne begyndte at interessere sig for minekastning i danske farvande. Færge- og tvangsruiter skulle jo holdes åbne af hensyn til landets forsyning – og! »Værnemagten« og »Kriegsmarinens« fri bevægelighed!

Jeg har ofte senere undret mig over, hvordan vi, befalingsmænd af alle grupper og stampersonel, overlevede psykisk med selvrespekten i behold i denne mærkelige operette- eller paradoksmarine. Det var jo et mærkeligt spil at være aktør i. Landet formelt regeret af en demokratisk valgt regering, der blev mere og mere nidkær i at efterkomme besættelsesmagtens

ønsker, og en marine, der tilsyneladende fungerede normalt, men – som bjørnen ved lirekassen – blev holdt i kort snor, og det var tyskerne, som leverede musikken, hvorefter der skulle danses.

Ind imellem følte vi nok, at vi prostituerede os ved at deltage i dette spil, men så trøstede vi os nok med det, som ingen trøst var, at det gjorde jo i virkeligheden hele det officielle Danmark fra regering og folketing og nedefter.

Et enkelt forsøg på obstruktion forekom dog på minestrygeren Søulven, der opererede i Langelandsbælt, men det var værnepligtige, der ikke fandt det rimeligt at skulle stryge miner for tyske marinefartøjer, og i den anledning rettede skriftlig henvendelse til Marineministeriet. Men alle andre holdt kæft, trit og retning.

Det mærkelige var, at ingen tilsyneladende sløjede af, for der var jo mange måder, tjenesten kunne være gjort mindre effektiv på. Men det mindes jeg ingen eksempler på. Det skyldtes nok opdragelsen. Vi, der var begyndt som drenge i 17-års alderen og efterhånden havde en 5-6 år på bagen, og var blevet befalingsmænd, følte en utrolig loyalitet over for systemet, og det samme gjorde vel de ældre af årelang tradition. Vi elskede simpelthen den marine, hvis man da kan bruge et så svulstigt ord i den forbindelse. Den var mere end vort halve liv.

Set i bakspejlet nu 50 år efter kan man godt undres over, at det var sådan. For korpsånd, fællesskabs- og kammeratskabsfølelse var noget, man kun oplevede på det vandrette plan, på eget niveau. Befalingsmandsgrupperne imellem var der ikke noget godt klima eller nogen form for fællesskab. Selv i de mindre enheder levede hver gruppe isoleret, og det ville f.eks. have været noget i retning af en dødssynd, hvis en kvartermester eller lavere rang benyttede et officerstoilet. Omgangstonen var formel, ofte kølig til det isende. Mellem kvartermestre og underkvartermestre vel knap så slem, men mellem disse to grupper og søofficersgruppen var ikke blot en kløft, men en afgrund. Intet socialt samvær, ingen samtale, kun nødvendig

tjenstlig kommunikation. Jeg kan huske, at man ofte talte om arrogance og nedlædighed indgik som lærefag på søofficersskolen.

Dybest set skulle modsetningernes rod vel søges helt tilbage i søværnsloven af 1932 med dens store forandring af personelordningen. Den lov, hvis egentlige ophavsmænd, H. Rechnitzer, der da også ved samme lejlighed ved politisk rænkespil lykkedes at få sig selv forfremmet til viceadmiral og chef for søværnet samtidig med, at han beklædte posterne som chef for søværnskommandoen og direktør for Marineministeriet. En sand intrigen mester, som det først lykkedes at komme af med på grund af hans håndtering af situationen omkring 9. april 1940, godt hjulpet på vej, det skal siges til deres ros, af en kreds af søofficerer, der betydede ham, at han var helt uden tillid blandt søværnets personel.

Et af de største paradokser i vor lille marine var nok, at vore 6 nyeste torpedoåder, enhederne af Dragen-klassen, var oplagte i en lang periode, indtil de blev beslaglagt af tyskerne, mens fabrikation og vedligeholdelse, herunder indskydning, af torpedoer ufortrødent og uantastet fortsatte lige til 29. august 1943.

Som i sommeren 1942, gjorde jeg også i sommeren 1943 tjeneste ved Torpedostationen ved Bramsnæsvig, hvor indskydning af de torpedoer, der i vinterens løb var blevet overhalede på værkstederne på Holmen foregik.

Torpedostationen var et dejligt tjenestested, et af marinenes gamle etableringer, beliggende ved Isefjordens inderbredning omgivet af Dragerup skov på tre sider. Her havde det ligget i al sin idyl siden 1897, da vi begyndte at fabrikere vore egne torpedoer.

Foruden nogle pavilloner og barakker med regnskabsførerkontor, depoter o.l. bestod stationen af to større to-etages bygninger, kasernebygningen og værkstedsbygningen, der omgav en stor grusbeltet gårdsplads, der skrånede ned mod fjorden.

Personellet var åbenbart øget betydeligt med årene, uden at der var sket tilsvarende bygningsmæssig udvidelse. Derfor boede nogle af un-

derkvartermestrene oppe på loftet i værkstedsbygningen i nogle elendige uisolerede hummere direkte under skifertaget, og med et tagvindue som eneste lyskilde. Og så var der gammeldags das i gården. Besværligt og primitivt var det, men det tog man ikke så nøje dengang, stationen var jo kun åben om sommeren. Til gengæld kunne vi så hver morgen tage en forfriskende svømmetur i fjordens klare vand.

Fra værkstedet førte en lille meget smalsporet bane til torpedotransport ned over gårdspladsen og ud ad en lang bro, der endte med et trætårn. I »stueetagen« stod et torpedo-udskydningsapparat (dækskanon), og fra de øvre etager lededes og overvågedes skydningen og varetoges signaleringen med markeringsflåder og fartøjer på søen.

Man skal erindre sig, at det var før elektronikkens tidsalder i søværnet. Ingen walkietalkies, intet undervandsmåle- eller lytteudstyr, alt overvågedes visuelt, og torpedoerne var rent mekaniske og dampdrevne i bogstaveligste forstand. Ikke noget med trådstyring eller anden finesse. Når den havde forladt røret, var den helt uden for kontrol, og helt afhængig af, at sidestyret, dybdemekanisme og distanceapparat m.v. var rigtigt indstillet og fungerede korrekt. Og det var jo bl.a. for at afprøve disse organer, at indskydning foretoges.

Fartøjsmateriellet bestod af nogle større motorbåde og et par dampbarkasser, der anvendtes til udlægning af skydebanen og indbjergning af de udskudte torpedoer efter udløbet distance, der kunne være 4000, 6000 eller 8000 m. Desuden havde man en meget hurtiggående motorbåd, kaldet »Criscraften«, der anvendtes til at følge torpedoen med, for hurtigt at kunne afmærke den, hvis den skulle »løbe vild« og gå i bund, hvad jo af og til hændte.

I sommeren 1943 fungerede stationen tillige som minedepot, idet vi havde minebådene 1-10, der tidligere havde ligget på Holmen, liggende på reden. Disse 10 minebåde indeholdt om ikke hele, så en meget stor del af søværnets minebeholdning. Såvidt jeg husker 110 miner pr. båd.

Selve skydebanen strakte sig fra brohovedet 8000 m nord i, omtrent parrallel med kysten og var på afstandene 1, 2, 4, 6 og 8 tusind meter afmærkede med meget nøjagtigt udlagte flåder. Flåderne, der under skydning var bemanded med en værnepligtig, var vinkelret på skudlinien forsynet med en række opstandere med 1 m mellemrum til markering af sideafgivelsen og med et i vandet nedsænket net til markering af dybgangen.

For at nævne personellet i nogenlunde rangfølge var der stationschefen, kommandørkaptajn Helge Andresen, der tillige var mangeårig chef for søminevæsenets torpedosektion. En faglig meget kompetent person. Hvad han ikke vidste om torpedoer, var ikke værd at vide. Men overfor det underordnede personel ret tilknapet og utilnærmelig. Skønt vi havde gjort tjeneste samme sted i to somre, havde vi ikke udvekslet mange ord. I officersmessen indgik tillige to civile ingeniører (Christensen og Viuf) og to maskinmestre.

Der var vel en halv snes kvartermestre, hvoraf de fleste var torpedoer, dog en enkelt minekvartermester og som stationsmester, matroskvartermester I, Robert Rasmussen. Den civile regnskabsfører (Christoffersen) var også medlem af kvartermestermessen.

Af underkvartermestre var der ligeledes ca. en halv snes stykker, alle torpedoer med undtagelse af tre matrosunderkvartermestre, der var beskæftiget i cris-craften og indbjergningsfartøjerne, og den ene lejlighedsvis i transportfartøjet »Sleipner«, et gammelt lille dampskib, der fragtede torpedoer til og fra Holmen.

Værnepligtsbesætningen var vel på nogle og tyve mand, der gjorde tjeneste i værkstederne, på brohovedet, på søen som flåde- og fartøjsgaster og som messe- og kokkegaster.

Som tidligere sagt var torpedostationen et godt sted at være. Det var interessant og til tider spændende arbejde og alle kom som regel godt ud af det med hinanden uden mange kommandoord og militært halløj. Det var mere en arbejdsplads end et militært tje-

nestested, og når vejret var godt, kunne det især for »søens folk« næsten betragtes som en slags aktiv sommerferie. Det var nok knap så morsomt for værkstedspersonalet, der svedte indendørs. Men til gengæld var de så i tørvej, når vi andre i surt bygevejr lå og ventede på skud i en åben dampbarkasse, eller de stakkels flådegaster blev gennemblødt i det stive, revnede olietøj – hvis de da havde husket at få det med, når de blev sat ud om morgenen.

Ja så glade for stedet var vi unge og ugifte, at vi kun sjældent tog hjem på week-end, der dengang var fra lørdag middag til mandag morgen. Og var vi ligefrem forlystelsessyge, kunne vi jo bare tage ind og danse med pigerne i Holbæk.

En undtagelse gjorde jeg dog lørdag den 28. august, hvor jeg havde aftalt en lille fest med nogle venner. Efter frokost klædte jeg mig derfor om – det var det eneste tjenestested jeg havde oplevet, hvor underkvartermestre kunne komme og gå i civil påklædning – cyklede til Holbæk og tog toget til København.

Festen forløb, som den nu skulle. Jeg kom meget sent hjem og var vist lidt omtåget. Jeg husker, at jeg havde det største besvær med i den mørklagte by og den sorte augustnat ikke blot at finde nøglehullet, men hele gadedøren. Jeg boede i Nyboder, i Suensonsgade – en uendelig række af fuldstændig ens gadedøre med tre fuldstændig ens vinduer imellem. Nå, det lykkedes, jeg kom hurtigt til køjs, og sov snart ind i glad forventning om en dejlig frokostafale den følgende dag.

Men det skulle gå anderledes. Hen på morgenstunden blev jeg vækket af en infernalsk, langvarig ringen på dørklokken. I min halvvågne, søvndrukne tilstand tænkte jeg, at det nok også var en, der havde svært ved at finde den rigtige gadedør. Men da ringningen fortsatte, og jeg blev mere vågen, kunne jeg gennem sprækkerne i vinduesskoderne se, at der var lyst udenfor, og så må man da kunne læse husnumrene. Da jeg endelig kom ud til gadedøren, stod der en forpustet ung pige,

regnskabsfører Christoffersens datter, som jeg kendte udmærket, med besked om, at jeg omgående skulle møde på torpedostationen. Jeg var jo et stort spørgsmålstegn, og ville vide, hvad der var galt. Men det vidste hun ikke bestemt. Det var vistnok noget med tyskerne og Holmen var vist besat, men jeg skulle møde hurtigst muligt.

Så blev jeg helt vågen. Nu var der altså krig i landet. Jeg kom i tøjet. Morgenmad gav jeg mig ikke tid til, men så kom det næste problem. Hvordan kommer du til Holbæk, for hvis krigen er brudt ud, er alle samfærdselsmidler vel indstillet? Men nej, da jeg stak næsen uden for gadedøren, hørte jeg klemten af en sporvogn nede fra St. Kongensgade. Da jeg træder ud, får jeg øje på en enlig tysk soldat med gevær i arm på vej ned mod St. Kongensgade. Ja så måtte jeg jo gå den modsatte vej mod Borgergade. Men det skal indrømmes, at jeg havde lidt gele i knæene og hjertet slog vist også lidt hurtigere. Får du nu en kugle i ryggen? Og hvad møder du omkring hjørnet?

Nå, det gik godt, og jeg fandt ad omveje en sporvogn til hovedbanegården, og derfra efter lidt ventetid et tog til Holbæk.

Men hvad der reelt var sket, var ikke til at få greje på. Det gennemgående rygte var dog, at al dansk militær var nedkæmpet, og at også Holmen var besat. Og der var nogen, som selv havde set, at nogle af flådens skibe var blevet sænket, og man mente, at det var af deres egne besætninger. Og så gik tiden med at diskutere alle disse rygter med medpassagererne indtil vi nåede Holbæk. Mærkelig nok var der ingen andre fra torpedostationen med dette tog.

Jeg forhørte mig hos stationspersonalet, om nogen kendte situationen på torpedostationen. Det var der ingen, der gjorde, men kasernen i Holbæk – det var vist artilleriet, der huserede der – var blevet besat af tyskere, vidste man.

Jeg besteg så min cykel for at sondere »terrænet«, men må indrømme, at jeg i dag ikke erindrer klart, om der var spor af tyskere ved kasernen. Artilleriskibet Niels Juel lå

forøvrigt denne week-end i Holbæk, men det var jeg ikke klar over, for ellers havde jeg nok også forsøgt at orientere mig der.

Så cyklede jeg ud mod torpedostationen, og blev undervejs enig med mig selv om, at hvis den var besat af tyskere, så kunne jeg ikke rigtig se, hvad jeg havde at gøre der. Det sidste stykke af vejen ned gennem skoven var jeg derfor meget spændt og opmærksom, for man kunne ikke se stationen på nogen afstand, da vejen drejede umiddelbart inden og endte ved porten.

Men der var »fred og ingen fare«. Det eneste unormale var, at der foruden en værnepligtig nu også var en befalingsmand på vagt ved porten. Da jeg kom inden for, var det første jeg så, at minebådene og alle fartøjerne lå på deres ankerpladser, og al stationens personel tilsyneladende var ankommet og stod småsnakkende i grupper på gårdspladsen, eller gik formålsløse omkring.

Jeg blev naturligvis »overfaldet« for at få at vide, hvad jeg vidste, men kunne jo kun referere de rygter, jeg havde hørt.

Det var vel nu hen ved middagstid, og jeg gik op for at melde mig hos chefen. Han udspurgte mig, hvorfor jeg kom så sent, og hvad jeg iøvrigt vidste om situationen. Dertil kunne jeg jo kun svare, at jeg var kommet med det først opnåelige tog, efter at jeg var blevet purret, og så meddele de rygter, jeg havde hørt undervejs. Jeg forespurgte, hvad der skulle ske her, hvilke forholdsregler, der skulle træffes, men fik besked på, at jeg i lighed med alle andre blot skulle forholde mig afventende.

Og så gik snakken i messen, eller rettere underkvartermestrenes opholds- og spiserum, for messebetegnelsen var forbeholdt officerer og kvartermestre. Alle andre, der havde været på week-end, var tilsyneladende blevet alarmeret tidlig lørdag aften og var forlængst ankommet, så min forsinkede udpurring skyldtes nok, at jeg først var kommet hjem ud på morgenstunden. Men alle vidste tilsyneladende, at man havde sænket skibene på Holmen ved egen kraft, og alle var for-

argede over, at der intet var sket her. Minebådene med deres last og alle fartøjerne lå stadig på deres pladser, og alle torpedoer var intakte. Man fortalte, at nogle unge officerer fra Holbæk i morgenens løb havde henvendt sig, for at få et fartøj til at sejle til Sverige i, men var blevet pure afvist af chefen. Og det fortaltes, at chefen om morgenen, uvist af hvilken grund, havde kastet en privat pistol, altså ikke et registreret tjenestevåben, i vandet fra brohovedet.

Og dette alt imens, som vi erfarede senere, at Niels Juel under sit forsøg på at undslippe fra Holbæk kæmpede mod tyske fly, med dræbte til følge, og måtte på grund af overmagten grundlægges i Isefjordens yderbredning, nogle ganske få sømil her fra.

Efterhånden fik vi da hidset hinanden så meget op, at vi blev enige om at rette henvendelse til chefen om, at få lov til at sænke minebådene og at få cris-craften for at sejle til Sverige, det var der nogle stykker af os, der gerne ville. Desværre kunne vi ikke blot tage båden, da strømfordelerdækslet lå oppe i chefens pengeskab. Sådan blev alle fartøjer den sommer hver aften ved udskjning gjort »ukampdygtige«. Man sagde, at det var for at hindre tyveri, skønt der var vagt på, når fartøjerne ikke var i brug. Om natten havde man endda en geværbevæbnet skildvagt på dækket af den yderstliggende minebåd.

Nu var de fleste af underkvartermestrene jo torpedoer, og de ville nødig lægge sig ud med chefen, for så kunne de godt afskrive enhver karrieremulighed, hvis der da nogen sinde blev noget, der hed en marine igen. Lodet faldt på mig, der jo ikke var fast knyttet til torpedoer, men jeg tror egentlig, at jeg havde en ret høj stjerne hos chefen, ellers havde jeg ikke fået jobbet to år i træk. Sidste år havde jeg da også fået nogle vældig fine bedømmelser, fik jeg at vide på personelkontoret. En kollega, jeg havde været sammen med det år og hvis kemi ikke stemte overens med Andresens, kom aldrig senere til tjeneste ved torpedoer. Men han nåede da at blive pensioneret

som orlogskaptajn efter mere end 40 års tjeneste i søværnet.

Nå, jeg skød hjertet op i livet og gik op og bankede på, og anmodede på korrekt militær vis om en samtale med chefen, og fik lov at komme ind og stå ret på tæppet. Jeg fremførte stiltfærdigt mit ærinde, fortalte at vi var forundrede over, at der intet var foretaget her, mens man på Holmen sandsynligvis havde sænket skibene, vi kunne ikke forstå, at minebådene ikke skulle sænkes, og jeg anmodede om, at måtte tage cris-craften, da nogle af os gerne ville til Sverige.

Chefen blev overordentlig ophidset, nærmest hvid i ansigtet af raseri, og der blev talt med meget store bogstaver. Ordene husker jeg ikke helt nøjagtigt, men det var noget med, om vi da ikke havde tillid til vore officerer, om vi ikke troede, at han vidste bedst, hvad der tjente vor tarv, og underkvartermestrene skulle absolut ikke blande sig i hans dispositioner – og netop mig, som han havde forventninger til, hvad han så mente med det, – at jeg kunne finde på den slags. Og sådan fortsatte det lidt, til jeg fik besked på, at kunne gå.

Så måtte jeg jo overfor kammeraterne berette om det negative resultat, og de ørkesløse diskussioner om, at det var for galt osv. fortsatte.

Vi syntes stadig, at det var fantastisk, at intet skete eller blev iværksat. Chefen havde dog en telefon, så han kunne orientere sig i omverdenen.

Denne telefon blev normalt betjent fra vagtstuen, men var nu konstant stillet op til chefen. Men intet skete. Folk drev hvileløse omkring, eller opholdt sig på deres lukafer, eller i messer og opholdsrum. Og man snakkede og snakkede endeløst om det samme emne: Hvad skal der ske, hvorfor gør vi ikke noget, hvorfor er vi her overhovedet, hvorfor går vi ikke blot osv. osv.?

Søndag den 29. august gik, alle undtagen vagten tømmede ind, men megen søvn blev det ikke til. Mandag morgen, 30. august, udpurring til normal tid, men man tømmede ikke til. Arbejdet var suspenderet, alle gik blot og ventede og ventede mellem måltiderne, de fleste udendørs. Intet skete, og

de endeløse diskussioner fortsatte.

Så endelig hen mod skumringen hørtes en skramlende lyd. Først ganske svagt, men efterhånden højere og højere, som den kom nærmere ned gennem skoven. Der var ingen tvivl, var vi flere der blev enige om, det var den karakteristiske, raslende lyd fra et bæltekøretøj. Jeg tror hjertet slog et ekstra slag i livet på mange af os, man samlede i nærheden af hushjørnerne, og der blev en trykkende tavshed.

Hvordan ville de komme? Brase lige ind gennem ståltrådsporten og skyde på vagterne og alt, hvad der bevægede sig?

Fra porten kunne vi intet se, da vejen drejede umiddelbart foran. Da lyden kom helt nær, hørtes gennem den metalliske raslen lyden af hujende lyse drengestremmer, og pludselig drejer køretøjet om skovhjørnet ved porten i fuld firspring, kan man sige, og kusken holder hestene an. Det var natmanden og hans unge hjælpere, der kom for at tømme tønderne. Og hestevognens jernbeslæde hjul, og jerntøndernes raslen på ladet i rask trav på den stenede skovvej, var vor kampvogn. – Aldrig, tror jeg, har så mange været så bange for lyden af en lokumsvogn – En stiltfærdig befrielse latter, men vist også en vis flovhed, bredte sig.

Natmanden blev naturligvis »forhørt«, men om han bragte os noget nyt om situationen, husker jeg ikke.

Og så gik livet videre på stationen som før i hel passiv venten. Vagten blev udstykket for natten, og ellers tømmede man ind for at få lidt søvn. Men svært var det, for foruden at være trykket af usikkerheden om, hvad der ville ske, og hvornår det ville ske, var vi vel alle optændt af indvendigt raseri og frustration over den påtvungne passivitet.

Sådan gik mandag den 30. august, og jeg mener, at tirsdag den 31. gik på nogenlunde samme måde, – dog uden natmandens besøg – og at det først var onsdag den 1. september, at tyskerne holdt deres indtog.

Om det nu var tirsdag eller onsdag, så holdt pludselig en lastbil med en mindre styrke af »de grønne« for porten, der blev åbnet af vagten. Anfø-

ren bad om at tale med chefen, og efter en kortere konference blev der afholdt »afleveringsforretning«.

Alle håndvåben, der var vel en snes geværer nogle revolvere og en del ammunition, blev mønstret op efter lister og reglementer og afleveret i en dyng på gårdspladsen. Underkvartermestrene afleverede også deres tjenestesabler, der var statens ejendom, mens officerer og kvartermestre beholdt deres, der var privat ejendom. Jeg tror egentlig ikke, at det var tyskerne, der forlangte underkvartermestrenes sabler, men snarere, at de blev smidt på dyngen i en slags protest.

Således blev Torpedostationen ved Bramsnæsvig, efter at personellet havde gået uvirksomt rundt i 3-4 dage efter 29. august 1943, med 10 minebåde med indhold, fartøjer, torpedoer, håndvåben og ammunition, overleveret til tyskerne, uden at der var forsvundet eller gjort vold på så meget som en eneste skrue eller møtrik.

Det var min anden store skuffelse i den danske marines tjeneste.

Hvorfor tyskerne først kom til Bramsnæsvig flere dage efter 29. august, har jeg aldrig fundet ud af, og har da heller ikke prøvet på det. Men, at der har været et hul i en ellers vel tilrettelagt plan, kan der ikke herske tvivl om.

Om chefen holdt afskedstale, husker jeg ikke, men vi blev alle læsset i en bus, og under bevogtning kørt til København.

Og det var nok den mærkeligste bustur, jeg nogen sinde har oplevet. Stemningen var naturligvis meget trykket. Ingen sagde noget. Det var som om, vi i de sidste dage havde tærsket al den langhalm på situationen som kunne tærskes så vi nu var helt udtømte. Men tanker af alle mulige slags har jo nok kværnet i hovederne på os alle. Af mine egne forvirrede tanker husker jeg bl.a. at jeg kom til at tænke på en lille bog af kommandørkaptajn F.H. Kjølsten: »Vort Søværns Hæders- og Mindedage« (H. Hagerup 1942), som jeg netop havde anskaffet denne sommer, og på hvis titelblad, der stod den lille sætning: »Yd Dit Ypperste for Flaaden og Fædrelandet«. Nu var det som

om, det bare var et pittoresk bogstavrim på YY og FF. Og i tankerne gennemgik jeg alle de chefer, jeg havde tjent under i min hidtil 6-årige »karriere« i marinen, og hvordan de mon ville have taklet den nuværende situation og levet op til søofficersskolens stolte valgsprog: »Nec temere nec timide«, sædvanligvis oversat som »besindig men frygtløs«.

Mens disse og tusind andre tanker fløj gennem hovedet, nåede vi København, hvor værnepligtige, kvartermestre, underkvartermestre og mather blev interneret på Sundparkens Skole på Amager, og officererne vistnok på Holmen.

Det var sidste gang jeg så chefen.

Den første tid af interneringsperioden var vi helt afsondret fra omverdenen af skolegårdens mur med tyske vagtposter udenfor. Senere blev vi en time om dagen gelejdet til skolens nærliggende boldplads, hvor vi så, som i en anden zoologisk have, kunne

beses af lokalbefolkningen, men samtidig havde mulighed for samtale med vore pårørende gennem trådhegnet.

I begyndelsen svirrede rygtene om alt, fra permanent internering i Danmark til deportation til tyske KZ-lejre. Senere fik vi overordentlig støtte og opmuntring af flådens chef, viceadmiral Vedel, der i sin egenskab af direktør for marineministeriet deltog i departementschefstyret, og dermed i de, som vi erfarede, overordentligt vanskelige forhandlinger med tyskerne om de militære interneredes skæbne.

Admiralen besøgte os, så ofte det var ham muligt, og orienterede om forløbet, der jo ikke altid var lige opmuntrende, som fx. tyskernes forsøg på at kæde frigivelsen af militærfangerne sammen med tilfangetagelsen af de danske jøder.

Som det er almindeligt kendt, slap vi bedre fra fangenskabet, end vi havde turdet håbe. Udover tort og

nedværdigelse, led vi ingen over-last. Jeg tror vi blev løsladt den 21. oktober. Det var en mærkelig fornemmelse at kunne tage en sporvogn hjem, som en fri mand, hvis man da kunne kalde sig det i et besat land, hvor regeringen var sat ud af spillet, og hvor besættelsesmagtens kvælertag om befolkningen blev strammere og strammere.

Og så stod man der med en maritim/militær uddannelse på 6 år til ingen nytte – og hvad så?

En ting gjorde jeg mig klar. Jeg måtte forsøge at skaffe mig en fremtid, hvor jeg i vanskelige og afgørende situationer havde lidt mere hånd i hanke med egne forhold, end blot blindt at skulle adlyde andre mere eller mindre kompetente personer, for nu ikke at sige det for groft.

Jeg tilmeldte mig et studium på Købmandsskolen, og kom lidt senere med i lidt modstandsarbejde. Ikke noget særligt vildt og heltmodigt, men noget der kunne passes

ved siden af læsningen. En militærgruppe under afsnit I, havneafsnittet i København, der først trådte i aktion den 4. maj 1945 om aftenen.

Efter majdagene og overstået eksamen på Købmandsskolen tiltrådte jeg igen tjenesten i marinen. Jeg stod jo stadig i nummer og var på lønninglisten.

Men jeg brød mig ikke mere om brødlugten i bageriet, og søgte min afsked. Den fik jeg, og blev så pr. samme dato, i.h.t. en netop vedtagen bemyndigelseslov for forsvarsministeren, genindkaldt til fortsat tjeneste.

Jeg sejlede herefter i minestrygere herunder et togt til England og Skotland for installation og afprøvning af noget nyt minestrygningsrej, indtil jeg i efteråret 1946 blev hjemsendt.

*Gudmund Hansen
matrosunderkvartermester
Torpedostation*

fyre med end »brunkul« eller rettere sagt nærmest jord. Der var to van-dreriste i hver kedel, og med lange tunge rager måtte vi ideligt rive op i brændselet for at holde liv i de usle flammer, der udvikledes. Utroligt, at jeg overlevede, men det gjorde jeg altså, og pludselig fik jeg så et positivt svar på min maskinkadet-ansøgning, og mine forventninger var store, for nu kunne jeg bl.a. blive fri for det slavearbejde på Masnedøværket, hvorfra jeg opsagde mit job for fratrædelse den 28. august 1843!

Jo jo, de hvide handsker var blevet købt, og mine skjorter var ordnede efter de forskrifter jeg havde fået ved måltagningen af uniformen, og kort sagt så var jeg lige klar til at tage toget fra Vordingborg til København for der at begive mig ud til Holmen, men så skete der unægteligt noget forinden. Det svirrede med rygter om sære hændelser inde i København, men i Vordingborg kunne vi ikke få at vide, hvad der egentligt foregik derinde. Da jeg sent på dagen den 29. august fik telefonforbindelse med Holmen lød det ud af røret »Deutsche Wehrmacht« og mit svar go to hell

faldt promte, idet jeg var klar over, at jeg ikke blev maskinkadet i denne omgang!!

Midt i maj måned i 1945 fik jeg et brev fra Søværnskommandoen hvori forespurgtes, om min ansøgning fortsat skulle tages til følge, men dette måtte jeg afstå fra, idet jeg havde fået hyre med M/T Esso Nyborg og dagen efter skulle afsted bound for USA

Efter sidenhen en glørværdig indsats i arbejdstilsynets tjeneste er jeg nu pensionist og kan 50 år efter den bevægede tid fryde mig over en meget flot model af minestrygeren M.S.8., som min broder har lavet til mig, og som er placeret oven på mit el-orgel i en glasmontre. Fartøjet er 47 cm langt og er en fantastisk tro kopi af det gode, skib. Det giver mange minder, når mit blik falder på skibsmodellen. Oven på et skab ved siden af orgelet står et stort fotografi af M.S.8. hængende i stropperne af en stor tysk flydekran. Jovist, de fik travlt på Holmen de s....s tyskere efter den 29. august 1943, men Den Kongelige Danske Marine måtte altså klare sig fremover uden min medvirken, og det er da heldigvis gået meget godt.

Max Edvard Rohr Hansen

Maskinkadet indkaldt til 1. september

Som det vil fremgå af en skrivelse af 26. august 1943 fra Søofficersskolen til undertegnede beordredes jeg til at give møde på skolen den 1. september 1943 kl. 09.00 i henhold til min ansøgning om antagelse som Maskinkadet. Hvad der i virkeligheden kom til at ske for mig den 29. august 1943 vil jeg nu fortælle om, men forinden vil det være hensigtsmæssigt, at jeg redegør for en del andre hændelser i mit liv forud for den her omhandlede skæbnedato.

Af min forholds-attest fra Søværnskommandoens personelkontor af den 29. juli 1942 fremgår det, at jeg havde af-tjent min værnepligt i Søværnet fra den 6. august 1941 til den 20. juli 1942 og herunder i 9 måneder at have været vp maskinist på Minestryger M.S.8., dette prægtige fartøj, som jeg altså var med til at bemane som den første besætning efter at det var indgået i Flådens tal som nybygning i 1941.

Godt nok kunne jeg spinde en meget lang ende om vore meritter under indefrysningen på Holmen med M.S.8. om vore natpatuljeringer i Øresund »for hindring af jødernes flugt til Sverige« – om strygningen af de magnetiske miner, som var nedkastede af Royal Air Force – om mine-sprængningen af vor 20 meter slæbemagnet, som Nakskov Skibsværft ikke havde tid til at reparere, fordi de havde så helvedes meget arbejde for tyskerne, men så talte vor chef, Søløjtnant Holm for alvor for dem med store bogstaver, men alt dette vil jeg nu, som gjort her, skøjte let hen over og blot slå fast, at jeg var blevet helt indstillet på, at jeg ville satse på at blive maskinmester i marinen. De dertil krævede forskellige eksamen havde jeg bestået, og ved års-skiftet 1943 var jeg kedelpasser på Masnedøværket, et job, som vitterligt krævede sin mand, idet vi næsten ikke havde andet at

